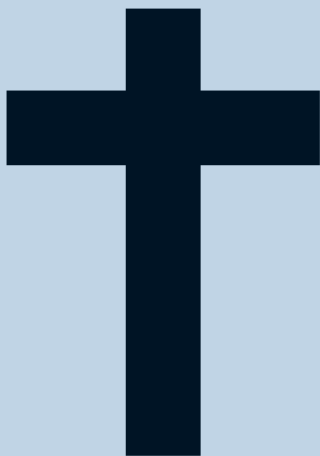

KILE JWUMPE SEMEŋI
JWUMPE NINTANMPE

New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

KILE JWUMPE SEMEŋI JWUMPE NINTANMPE

New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Dec 2025 from source files dated 29 Jan 2022
9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41

Contents

ZIINİ	1
URUTİ	57
MACWO	61
MARIKA	106
LUKA	134
YUHANA	182
KAPYIINŲII	215
ƆRƆMU SHIINBII	258
1 KƆrɛnti Shiinbii	277
2 KƆRɛNTI SHIINBII	296
GALATI SHIINBII	308
EFESE SHIINBII	315
FILIPİ SHIINBII	321
KƆLƆSİ SHIINBII	326
1 TESALONIKI SHIINBII	331
2 TESALONIKI SHIINBII	335
1 TIMƆTI	338
2 TIMƆTI	344
TITI	348
FILEMƆ	351
EBURU SHIINBII	353
YAKUBA	368
1 PIYƆRI	373
2 PIYƆRI	379
1 YUHANA	382
2 YUHANA	387
3 YUHANA	388
ZHUDE	389
KACYEENŲII	391

Dinyeŋi siŋkanni sémeŋi pi maha u pyi Zhenɛzi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémeŋi funŋo jwumpe e ke

Nge sémeŋi u nyɛ Kile Jwumpe Sémpii puni nɛŋcyiŋi. U mege nyɛ Zhenɛzi, kuru mege jwɔhɔ ku nyɛ: «tasiŋe». Uru sémeŋi meŋ'á le tasiŋe, jaha na yɛ u na yu dinyeŋi tasiŋe ná sùpyaŋi nɛŋcyiŋi ná *Izirayeli shiŋbii siŋkanni kyaa na.

Uru sémeŋi na yu kabwɔhii shuunni kyaa na. Mà lwɔ kuni 1 na mà sà nɔ 11 wuuni na, kuru cyage na yu dinyeŋi ná u funŋo yaayi puni siŋkanni kyaa na, mu à jwo sùpyaŋi nɛŋcyiŋi kani ná kapiŋi jyenŋanni dinyeŋi i. Sùpyire kapegigii nyahaŋi kurugo, Kile à jwo na uru si múnayaayi puni shi bò ná lùbwɔh'e. Nka u à Nuhu shwɔ lire lùbwooni kakyaaare na, jaha na yɛ u mpyi a tii.

Mà lwɔ kuni 12 wuuni na mà sà nɔ sémeŋi takwɔge na, kuru cyage na yu *Ibirayima ná u tùluge shiŋbii kyaa na, ná pire pi nyɛ Izirayeli shiŋbii, pire mpiimu cye kurugo, Kile à jwo na uru si jwɔ le jɛŋke sùpyishiŋi pun'á ke. Uru sémeŋi mú à li cyèe na Kile u nyɛ Kafoonji, u nyii wuuni li nyɛ sùpyire shiŋi puni si dá uru na Ibirayima fiŋge. U à dá Kile na, ka Kile si u pyi u cevoo maa tunmbyaara le ná u ná u tùluge e.

TUNMBYAAARE na nyɛ mu à jwo kàaga, ti maha ja a pyi kànyi shuunni, lire nyɛ me cevee shuunni shwɔhɔl'e; yii maha ŋkàa yiy'á na yii à pyi cinmpyii, lire nyɛ me shinuu, na yii wà si kapii pyi u sanŋi na me, fo kacɛŋkii kanni.

Kile dinye yaanŋanni

¹ Dinye tasiŋe e, Kile à nɛŋyini ná jɛŋke dá.

² Nɛŋke yyaha baa woge nɛŋge ku mpyi. Lùbwɔhɔ ná numpini mpyi ku cyeyi puni i. *Kile Munaani si mpyi na mpéele kuru lùbwɔhe nɛŋyini na.

³ Ka Kile si jwo: «Bèenmpe pu fworɔ» ka bèenmpe si fworɔ.

⁴ Kile à bèenmpe nya p'á jwɔ, ka u u pu ná numpini láha yiye na.

⁵ Maa bèenmpe mege le canŋke, maa numpini mege le numpilage. Ka numpilage si wwɔ, ka nyège si múgo, ka kuru si mpyi canŋcyiŋe.

⁶ Nyɛ ka Kile si nùr'a jwo: «Lwɔhe ku táa, laaga ku pyi ku shwɔhɔl'e.»

⁷ Maa kuru laage yaa, mà tɛg'a jɛŋke lwɔhe ná nɛŋyini lwɔhe láha yiye na. Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

⁸ Ka Kile si kuru laage mege le nɛŋyini. Ka numpilage si wwɔ, ka nyège si múgo, ka kuru si mpyi canzhonwoge.

⁹ Nyɛ ka Kile si nùr'a jwo: «Nɛŋyini jwɔhɔ lwɔhe ku bínni cyaga nɛŋkin i, cyage sanŋke ku pyi tawaga.» Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

¹⁰ Ka u u tawage mege le jɛŋke, lwɔh'á bínni cyage ŋkemu i ke, maa kuru mege le suumpe lwɔhe. Maa lire nya l'á jwɔ.

¹¹ Nyɛ ka Kile si jwo na yaayi shiŋi puni yi fyín jɛŋke na, sùmaŋi ná cire, yi i yasɛɛ pyi yi tàanna ná yi shiŋi i. Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

¹² Ka yaayi shiŋi puni si fyín jɛŋke na, sùmaŋi ná cire, maa yasɛɛ pyi mà tàanna ná yi shiŋi i. Ka Kile si lire nya l'á jwɔ.

¹³ Ka numpilage si wwɔ, ka nyège si múgo, ka kuru si mpyi canntanrawoge.

¹⁴ Nyɛ ka Kile si nùr'a jwo na bèenmpe yaayi yi pyi nɛŋyini na, yi i canŋke ná numpilage tɛgɛni láha. Yire yi pyi táfɛe mpiimu pi si raa kátáangii ná canyi ná yyeegii cyère ke.

¹⁵ Yire yaayi yi pyi nɛŋyini na, yi raa bèenmpe tírige jɛŋke na. Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

¹⁶ Ka Kile si bèenmpe yaaya nimbwoyo shuunni yaa. Maa yi puni nimbwɔhe yaha canŋke jɔŋo na, maa nimbileni yaha numpilage jɔŋo na. Maa wɔrigii mú yaa.

¹⁷ Kile à yire yaayi yaha nɛŋyini na, bà yi si mpyi s'a bèenmpe kaan jɛŋke na me.

¹⁸ Maa yi tíŋe canŋke ná numpilage jɔŋo na, bà yi si mpyi si numpini ná bèenmpe tɛgɛni láha yiye na me. Ka Kile si lire nya l'á jwɔ.

¹⁹ Ka numpilage si wwɔ, ka nyège si múgo, ka kuru si mpyi cansicyɛre woge.

²⁰ Nyɛ ka Kile si nùr'a jwo: «Nyii yaayi yi nyaha teetee lwɔhe e, saŋcyɛnre mú ti yiri t'a mpéele njaampe e.»

²¹ Maa lwɔhe nyii yaayi nimbwoyi ná lwɔhe nyii yaayi shiŋi sanŋi puni yaa teetee, maa yi pyi yi nyaha yi tàanna ná yi shiŋi puni i. Maa saŋcyɛnre yaa mú mà tàanna ná ti shiŋi i. Maa lire nya l'á jwɔ.

²² Kile à jwɔ le y'á, maa jwo yi si teetee yi i suumpe lwɔhe jɛ. Maa jwo na saŋcyɛnre mú ti nyaha jɛŋke na.

²³ Ka numpilage si wwɔ, ka nyège si múgo, ka kuru si mpyi canŋkanŋkuro woge.

²⁴ Nye ka Kile si nūr'a jwo ñiŋke ku ñi nyii yaayi shiŋi puni na, mu à jwo yatōore, ñiŋke yaŋliyi, ná sige yaare, yi puni ná yi shiŋi. Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

²⁵ Ka Kile si sige yaare yaa ti shiŋi puni, maa yatōore yaa ti shiŋi puni, maa ñiŋke yaŋliyi yaa yi shiŋi puni mú. Ka u u lire nya l'a jwá.

²⁶ Cyire puni jwáho na, Kile à jwo: «Nye nume, wuu sùpyaŋi yaa wuye fiige, u u mpyi wuu málwōrō. Bà u si mpyi si mpyi fyaabii puni ñuŋo na, si mpyi saŋcyēnre ñuŋo na, si mpyi yatōore ñuŋo na, si mpyi ñiŋke ná ku ñuŋo yaŋliyi puni ñuŋo na me.»

²⁷ Ka Kile si sùpyaŋi yaa uye málwōrō.

U à u yaa u yabilinji fiige.

Maa u yaa nò ná ceewe.

²⁸ Ka Kile si jwó le pi na, maa jwo: «Yii si, yii ñiŋke ñi, yii i ntēn ku ñuŋo na. Yii i mpyi fyaabii ná saŋcyēnre ná nyii yaaga maha nyii yaaga ku nye ñiŋke na ke, yire ñuŋo na.»

²⁹ Nye ka Kile si nūr'a jwo: «Yii wii. Mii à ñiŋke sùmaŋi shiŋi puni ná cire shiŋi puni yasēere kan yii á, yi pyi yii yalyíre.

³⁰ Mii à nyēpuruge (nyapuruge)* ná wyempuruyi puni kan sige yaare ná yatōore ná saŋcyēnr'á, yire si mpyi ti yalyíre.» Ka lire si mpyi li jwuŋkanni na.

³¹ Ka Kile si li nya na uru kapyiŋkii pun'à jwá sēe sēl'e. Ka numpilage si wwó, ka nyēge si múgo, ka kuru si mpyi canbaani woge.

2

¹ Nye ñiŋyini ná ñiŋke ná yi funŋo yaayi pun'à yal'a kwó amuni.

² Kile à kwó u báaraŋi puni na ke, ka u u ñò canŋke baashōnwoge e.

³ Puru ñōmpe kurugo, u à báraga le canŋke baashōnwoge e, maa kuru pyi u wogo, ka kuru canŋke si kuye wwú canyi saŋnyii i.

⁴ Nye ñiŋyini ná ñiŋke yaanŋkanni l'a pyi lire.

Adama ná Awa kani

Nye tēni i Kafoonji Kile à ñiŋyini ná ñiŋke yaa ke,

⁵ cige mpyi na sāha ŋkwó a fyín ñiŋke na me, sùma mú mpyi na sāha ŋkwó a fyín me, jahā na ye Kafoonji Kile mpyi na sāha zāhā cyán me. Sùpya mú mpyi ñiŋke na si ŋkwó raa ku fāa me.

⁶ Kāŋkuraŋo* mpyi maha fwore ñiŋke e, maha mpyi lwáho na ku puni lwúu.

⁷ Ka Kafoonji Kile si ñiŋke pwoore tà lwó mà tēg'a ñōŋi* cyeere yaa. Lire kántugo, ka u u shiŋi kafēge fwo a le u múnawyiini i, ka tire cyeere si mpyi nyii yaaga.

⁸ Ka Kafoonji Kile si cikōogo yaa Edeni kīni canŋa fworompe e, ñāŋi u à yaa ke, maa uru yaha wani.

⁹ Maa ciyi shiŋi puni pyi y'a fyín ñiŋke na, cire nisinate ntemu yasēere t'à táan ke. Maa shiŋi cige yaha cire puni ñiŋke e, ná cige ŋkemu ku maha sùpyaŋi pyi u à kacēnni cē a wwú kapiini i ke.

¹⁰ Baŋi wá lwáho mpyi na fwu na fwore Edeni kīni i, kuru ku mpyi na fwu cire jwáho'i, wani u mpyi a táa baŋkenyi sicyēere.

¹¹ Baŋkenke ñiŋcyiige mege nye Pishōn, kuru na fwu na ntūuli Kyavila kīni puni funŋke e. Sēenŋi na nye lire kīni i.

¹² Uru sēenŋi nye sēenŋi yabili bilinji. Sīnme nūguntanga wumó mú na ntaa wani, pu mege nye bideliyōmu, ná lulushiŋi wá, u mege nye onikisi.

¹³ Baŋkenke shōnwoge mege nye Gikyōn, kuru na fwu na ntūuli Kushi kīni puni funŋke e.

¹⁴ Baŋkenke tanrawoge mege nye Tigiri. Kuru na fwu Asiri kīni canŋafyinmpe e. Sicyērewoge mege nye Efirati.

¹⁵ Nye ka Kafoonji Kile si sùpyaŋi yaha Edeni cikōoge e, ur'à ku fāa, u s'a ku kàanmucaa.

¹⁶ Maa yi jwo u á: «Mu sí n-já raa nte cire puni yasēere lyi,

¹⁷ ŋka mu aha bú kapiini ná kacēnni jicēŋi cige yasēere tà lyi canŋke ŋkemu i ke, mu sí n-sii n-kwú.»

¹⁸ Nye lire kántugo, ka Kafoonji Kile si jwo: «Nāŋi u kwōro uye ñiŋkin, lire nye a jwá me. Mii sí tēgefōo yaa u á ŋgemu u sí n-yaa ná u e ke.»

¹⁹ Kafoonji Kile mpyi a pwoore tà lwó mà tēg'a sige yaare ná saŋcyēnre puni yaa, nye, maa ti puni yaha sùpyaŋi taan, maa u kàanmucya, pyiŋkanni na u sí ti mēyi le ke, mege maha mege u à le ti mú ñiŋkin ñiŋkin na ke, yire mēyi y'a pyi ti mēyi.

²⁰ Nāŋi mpyi a mēyi le yatōore puni na, maa mēyi le saŋcyēnre puni na, maa mēyi le sige yaare puni na, mà li ta yire yaayi puni i u mpyi a tēgefōo ta uye na, ŋgemu u sí n-yaa ná u e me.

²¹ Nye ka Kafoonji Kile si nāŋi ŋōn'a cūnnō. Mà u yaha puru ñōmpe na, ka u u u bēēncibileni là ñiŋkin wwú, maa kyambyimpe pà tēg'a lire wyiini tò.

²² Lire bèen̄cibileni, Kafoon̄ji Kile à yaa ceewe, mà kan nàŋ'á.

²³ Tèni i nàŋ'á ceen̄ji n̄ya ke, ka u funntangawun̄ji si jwo

«Anhaan, nume sa, mii shiŋi u n̄ge.

U kaciiy'á fworō mii kaciiyi i.

U cyeer'á fworō mii cyeere e.

U mege sí n-le ceewe,

Naha na ye u à fworō nàŋi i*»

²⁴ Lire kurugo nàŋi sí u tun̄ji ná u nun̄ji yaha si mpwō u cwon̄ji na, pi mú shuunni si mpyi shin̄nin̄kin†.

²⁵ Nàŋi ná ceen̄ji cípyire wuu pi mpyi. N̄ka wà n̄ye a mpyi a cwôn̄rō ná w'e me.

3

Nàŋi ná u cwon̄ji'à Kile n̄wōm̄eeni yaha

¹ N̄ye Kafoon̄ji Kile mpyi a sige yaare ntemu yaa ke, wwòŋi u mpyi a cyíge tire puni na. Cann̄ka, ka wwòŋi si jwo ceen̄ji'à: «Sée wi na Kile à jwo, yii àha n̄kwō cikōoge cire yasere tà lyí mà?»

² Ka ceen̄ji si jwo: «Wuu sí n-jà cikōoge cire yasere lyí yoo!»

³ N̄ka cige ku n̄ye cikōoge nin̄ke e ke, Kile à jwo wuu àha kuru woore lyí me, na wuu bá ká n-sii n-bwōn̄ ti na me, na lire ká mpyi, wuu sí n-kwū!»

⁴ Ka wwòŋi si jwo ceen̄ji'à: «Sée bà me, yii sí n-sii n-kwū me!»

⁵ Kile à yire jwo, naha na ye u à cè yii aha kure cige yasere tà lyí cann̄ke n̄kemu i ke, yii sí n-pyi uru Kile yabilin̄ji fiige, yii n̄yiigii sí mugo, yii sí kacenni cè n-wwū kapiini i.»

⁶ N̄ye ka ceen̄ji si li n̄ya na n̄ke cige yasere sí n-taan̄ sèl'e, ti lem'á jwō, ti mú sí n-jà sùpya yákili mugo, si mu pyi kacēŋe. Ka u u tà kwōn a lyí, maa tà kan u poon̄ji'à, u à lyí, uru na mpyi wani ná u e.

⁷ Pi à tire lyí ke, ka pi i piye pyin̄kanni n̄ya, maa j̄cè na pire cípyire wuu pi n̄ye. Ka pi i ntashan cige weŋyi yà kwōn a tutu mà le piye na.

Kile à lan̄ŋke n̄kemu cyán nàŋi ná u cwon̄ji ná wwòŋi na ke

⁸ N̄ye yàkōŋke, nàŋi ná ceen̄ji'à Kafoon̄ji Kile tún̄mpe lógo, u u uye jaare cikōoge e ke, ka pi i fè a n̄wōhō u yyaaha na cire shwōhōl'e.

⁹ Ka Kafoon̄ji Kile si nàŋi yyere: «Taa mu de?»

¹⁰ Ka u u Kile pyi: «Mii à mu tún̄mpe lógo cikōoge fun̄ŋke e ke, ka mii i fyá, naha na ye mii cípyire wu u n̄ye, lire l'á mii pyi mii à n̄wōhō.»

¹¹ Ka Kile si jwo: «Jofoo u à mu pyi na mu cípyire wun̄ji u n̄ye ye? Mii à mu sige cige n̄kemu yasere na ke, tire tà bà mu à lyí mà?»

¹² Ka nàŋi si jwo: «Ceen̄ji mu à kan mii á ke, uru u à tà kan mii à lyí de!»

¹³ Ka Kafoon̄ji Kile si ceen̄ji yíbe: «Naha shi mu à pyi ame ye?» Ka ceen̄ji si jwo: «Wwòŋi'à mii n̄wōfaanna, ka mii i tà lyí.»

¹⁴ Ka Kafoon̄ji Kile si jwo wwòŋi'à:

«Ná mu s'á n̄en'a lire pyi,

mii à mu lan̄ŋa

yatōore ná sige yaare sannte puni shwōhōl'e,

mu sí raa filili ma yaceni na

s'a nticyen̄ji mūre

ma shiŋi canmpyaagii puni i.

¹⁵ Mii sí pege le mu ná ceen̄ji shwōhōl'e,

si kuru pege ninuge le mu yasege ná ceen̄ji woge shwōhōl'e.

U aha mu ta, u sí mu n̄n̄ŋke bwōn̄ n-jya,

mu mú ká u ta, maa u nō nintaani na.»

¹⁶ Maa jwo ceen̄ji'à

«Mii sí là bāre mu laani n̄jyāŋi na.

Mu lahigii zin̄ji sí n-waha sèl'e.

Mu la si mpyi si ma poon̄ji já,

n̄ka uru u sí n-pyi mu n̄n̄ŋ na.»

¹⁷ Maa jwo nàŋi'à

«Mu à n̄en'a taha ma cwon̄ji n̄wōm̄eeni fye e,

mii à yi jwo mu á ma hà cige n̄kemu yasere lyí me,

tire mu à lyí.

* 2:23 *Eburubii sheenre e, nàŋi ná ceen̄ji jwun̄kanni mpyi na n̄ko si mpyi nin̄kin. † 2:24 Pii maha jwo: Lire kurugo nàŋi ná u cwon̄ji si n-wwō si mpyi shin̄nin̄kin, nàŋi ná u cwon̄ji shwōhōŋ'á yaa u jwō mà tōro nàŋi ná u sifeebii wun̄ji na.

Nye jìŋk'a à kèege mu kurugo,
mu sí raa ñkànre sèl'e s'a ma ñwolyiŋi taa jìŋke e
ma shìŋi canmpyaagii puni funŋke e.
18 Ngure ná nyepege sí n-fyín jìŋke na,
mu ñjyìŋi sí raa fwooro mu yafaanyi i.
19 Mu sí raa lyi ma byenni fùnmpe e,
fo zà mu nùruŋo jìŋke e,
naha na ye pwooro ti nye mu,
mu sí nùru n-pa n-pyi tire pwoore ninure.»

Kile à Adama ná Awa kòr'a yige cikooŋe e

20 Nye cyire karigii puni kàntugo, Adama à u cwoŋi mege le Awa, naha na ye uru u à pyi sùpyire puni nunji. (Awa mege ñwòhe ku nye shìŋi.)

21 Ka Kafoonji Kile si yatooŋe tà seeyi pyi vaaŋa mà le Adama ná u cwoŋi na.

22 Maa jwo «Nume, sùpyaŋi nye wuu fiige, u à kacenni ná kapiini cè a wwu yiye e. Wuu u sige u àha ñkwò shìŋi cige yaseere tà kwòn jiyi si ñkwòro shi na fo tèekwombaa me.»

23 Amuni l'à pyi, ka Kafoonji Kile si u kòr'a yige Edeni kini cikooŋe e, maa u pyi u sà a jìŋke fàa, Kile à u yaa ná jìŋke ñkemu pwoore e ke.

24 Nye amuni Kile à Adama ná Awa kòro. Maa sherubenbii* pii yaha cikooŋe canŋa fworompe e pi a ku kàanmucaa. Maa ñwòtòŋgò nawogo yaha ku u fyíŋge, maa sùpyire tegede kwòn shìŋi cige na.

4

Kaŋe ná Abeli à sàrayi wwu Kile á

1 Nye Adama à wwò ná u cwoŋi Awa e, ka u u laa lwó maa Kaŋe si, maa jwo: «Ei! Mii à pùnambile si Kafoonji Kile barag'e.»

2 Lire ñwòho na, ka u u nùr'a laa lwó, maa Kaŋe còŋŋi *Abeli si. Ka Abeli si mpa mpyi mpàbyi, ka Kaŋe si mpa mpyi faapyi.

3 Tèni là à tòro ke, ka Kaŋe si u kerege yaseere tà pyi sàraga Kafoonji á.

4 Ka Abeli mú si u mpàbilini là cù mpàpyire ñjncyiire e mà bò, maa li sìnmpé kyaare pyi sàraga Kafoonji á. Ka Abeli ná u sàrage kyaa si ntáan Kafoonji á.

5 Nka Kaŋe ná u woge kyaa nye a mpyi a táan u á me. Ka lire si Kaŋe lùuni yíŋge sèl'e, ka u u yyaha tanha.

6 Nye ka Kafoonji si Kaŋe yíbe: «Naha k'à mu lùuni yíŋge fo mu à yyahe tanha ame ye?

7 Mu kapyiŋkii ká ñwò, tá mu jìŋke si n-yíŋge mii yyaha taan mà? Nka mu kapyiŋkii ká mpi, kapiini mpyiŋi lage sí n-pyi mu na bà ñanjiyaaga maha mpyi ná kyaare lage e, maa yatooŋe per'a sige si ku ta ñcù me. Nka mu s'à yaa mu u ñcù maye na.»

8 Nye canŋka, ka Kaŋe si u còŋŋi pyi na pi shà sige e. Mà pi yaha wani, ka Kaŋe si ñcwò u còŋŋi Abeli na a bò.

9 Lire kàntugo, ka Kafoonji si Kaŋe yíbe: «Taa mu còŋŋi, Abeli nye ke?» Ka Kaŋe si u pyi: «Mii à cè la? Taha mii u nye na còŋŋi saŋcwònsigini la?»

10 Ka Kafoonji si jwo: «Naha kafile mu à pyi ame ye? Mu à ma còŋŋi bò ke? Mii à u sishange nya jìŋke na ke, l'à pyi mu à jwo u na ñkwùli na mii u uru ñkooŋi wwu.

11 Nye jìŋke k'à mu còŋŋi sishange bya mu cye kurugo ke, kur'à mu láŋa.

12 Mà lwó nume na, mu aha nùr'a jìŋke fàa, mu saha si raa nta pyi k'e me. Mu sí raa fahafaha raa ntùli jìŋke na.»

13 Ka Kaŋe si jwo Kafoonji á: «Mu à mii lùbyage pyi weege lwòho, mii si n-jà ku bya me.

14 Nye mu à mii kòr'a yíŋge faanji tapyige e. Mii sí n-sà ñwòho mu yyaha na tatòŋge e, s'a fahafaha raa ntùli jìŋke na. Shin maha shin u à mii ta ke, uru sí mii bò.»

15 Ka Kafoonji si jwo Kaŋe á: «Lire mpyi nye me, shin maha shin u à mu bò ke, lire kapiini fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi baashuunni.» Ka u u fyè bwòn Kaŋe na, shin maha shin u á círe ná u e ke, urufoo kà ñkwò u bò me.

16 Ka Kaŋe si yíri Kafoonji taan, maa ñkàr'a sà ntèen Nòdi kini i Edeni canŋa fworompe e. *

Kaŋe tùluge kani

17 Lire ñwòho na, ka Kaŋe si ceewe lèŋe, maa pùnambile si u na, maa li mege le Enòki. Ka u u kàŋha faanra maa u jyanji Enòki mege le kuru na.

18 Nye Enòki à Iradi si, ka Iradi si Mekwuyayeli si, ka Mekwuyayeli si Metushayeli si, ka uru si Lemeki si.

* 3:24 Sherubenbii na nye Kile melekèebii shiŋi wà, fukanyi maha mpyi pi na, pi maha mpyi Kile ñwò kurugo.
Nodi mege ñwòhe ku nye: «tukanha baa», Edeni woge si nye: «kire nisinanja».

¹⁹ Lemeki mpyi ná cyee shuunni i. Wà mege na mpyi Ada, u saanŋi woge sí mpyi Zila.
²⁰ Ada à pùnambile si, lire mege nye Yabali. Uru tùluge shiimbii pi na yatəore byí, marii jaare na ntùuli.

²¹ Yabali cəonŋi u mpyi Yubali, uru u mpyi ŋkənbəwənbii ná tɪmpirewiyiibii tulyage.

²² Zila mú a pùnambile si, lire mege mpyi Tubali Kaŋe. Ur'à pyi tunntun. U mpyi maha dānyanŋi ná təonntire yaayi yaa. Tubali Kaŋe cəonŋi mpyi pùceebile, u mege mpyi Naama.

²³ Canŋka, Lemeki à jwo u cyeebil'á:

«Ada ná Zila, yii lógo na jwə na.

Yii nɪngyiigii múgo.

Nə maha nə cyee ká nə mii na ke, mii sí n-sii urufoo bə.

Nānjiibile maha nānjiibile l'à kampee tiri mii na ke, mii sí n-sii urufoo bə.»

²⁴ L'à cyēe na Kaŋe mbəŋi fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi baashuunni.

Ŋka, mii, Lemeki, mii mbəŋi fwooni sí n-tò urufoo na fo tooyi beetaanre ná ke ná baashuunni.»

²⁵ Nye ka Adama si nūr'a pùnambile si u cwonŋi na maa lire mege le Seti. Ka Awa si jwo: «Kaŋe à *Abeli bə. Lire e, Kile à pùnambilini labere kan mii á Abeli cyaga.»

²⁶ Nye ka Seti mú si pùnambile si, maa li mege le Enəshi.

Lire tēni i, ka sùpyire si nta a li jwə cū na Kile pēre maa u pyi Kafoonŋi Kile.

5

Adama tùluge

¹ Adama tùluge shiimbii mēyi yi nye nje.

Canŋke Kile à sùpyanŋi yaa ke, u à u yaa uye fiige.

² U à u yaa nə ná ceewe, maa jwə le pi á, maa pi mege le sùpya.

³ Adama à yee ŋkuu ná beŋjaaga ná ke ta, maa pùnambile si uye málwəwə. Maa u mege le Seti.

⁴ Seti sinŋwooni jwəhə na, Adama à yee ŋkwuu baataanre pyi sahanŋi. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

⁵ U shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu baaricyeere ná beŋjaaga ná ke, ka u u ŋkwū.

⁶ Seti à yee ŋkuu ná kanŋkuro ta maa Enəsi si.

⁷ Enəsi sinŋwooni kántugo na, Seti à yee ŋkwuu baataanre ná yee baashuunni ta. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

⁸ Seti shiŋi canmpyaagil' pun'à pyi yee ŋkwuu baaricyeere ná yee ke ná shuunni, ka u u ŋkwū.

⁹ Enəsi à yee beecyeere ná ke ta, maa u jyanŋi Kena si.

¹⁰ Kena sinŋwooni kántugo na, Enəsi à yee ŋkwuu baataanre ná ke ná kanŋkuro ta. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

¹¹ Enəsi shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu baaricyeere ná kanŋkuro, ka u u ŋkwū.

¹² Kena à yee beetaanre ná ke ta, maa u jyanŋi Malaleli si.

¹³ Malaleli sinŋwooni kántugo na, Kena à yee ŋkwuu baataanre ná beeshuunni ta. Cyire funŋke e, u à pyiibii piiberii si.

¹⁴ Kena shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu baaricyeere ná ke, ka u u ŋkwū.

¹⁵ Malaleli à yee beetaanre ná kanŋkuro ta, maa u jyanŋi Yeredi si.

¹⁶ Yeredi sinŋwooni kántugo, Malaleli à yee ŋkwuu baataanre ná beŋjaaga ná ke ta. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

¹⁷ Malaleli shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu baataanre ná yee beecyeere ná yee ke ná kanŋkuro, ka u u ŋkwū.

¹⁸ Zheredi à yee ŋkuu ná beetaanre ná shuunni ta, maa u jyanŋi Enəki si.

¹⁹ Enəki sinŋwooni kántugo na, Zheredi à yee ŋkwuu baataanre ta. Cyire funŋke e u à pùnampyire ná pùcepyire si.

²⁰ Zheredi shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu baaricyeere ná yee beetaanre ná shuunni, ka u u ŋkwū.

²¹ Enəki à yee beetaanre ná kanŋkuro ta, maa u jyanŋi Metushala si.

²² Metushala sinŋwooni kántugo, Enəki à jaare Kile kuni i yee ŋkwuu taanre funŋ'i. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

²³ Enəki shiŋi canmpyaagil' à pyi yee ŋkwuu taanre ná yee beetaanre ná yee kanŋkuro.

²⁴ Enəki à u shiŋi puni pyi Kile kuni i. Lire kántugo, u saha nye a kwəro naha diŋyeŋŋi i me, naha na ye Kile à u l'wə a kàr'a sà yaha uye taan.

²⁵ Metushala à yee ŋkuu ná beecyeere ná baashuunni ta, maa u jyanŋi Lemeki si.

²⁶ Lemeki sinŋwooni kántugo na, Metushala à yee ŋkwuu baashuunni ná beecyeere ná shuunni pyi. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

²⁷ Mɛtushala shìŋi canmpyaagil'à pyi yyeɛ ŋkwuu baaricyɛɛre ná beetaanre ná baaricyɛɛre, ka u u ŋkwù.

²⁸ Tèni i Lemeki shìŋi mpyi yyeɛ ŋkwuu ná beecyɛɛre ná shuunni ke, u cwonj'à pùnambile si u á.

²⁹ U à li mɛge le Nuhu, maa jwo: «Kafoonj Kile à ñŋke kèɛge, maa wuu yaha báarawayi njemu na ke, ŋge pyàŋi u sí n-pa wuu funŋyi ñŋge, si wuu yige tire kanhare e.»*

³⁰ Nuhu sinkwooni kántugo na, Lemeki à yyeɛ ŋkwuu kanŋkuro ná beecyɛɛre ná yyeɛ ke ná yyeɛ kanŋkuro pyi. Cyire funŋke e u à pyiibii piiberii si.

³¹ Lemeki shìŋi canmpyaagil'à pyi yyeɛ ŋkwuu baashuunni ná yyeɛ beetaanre ná yyeɛ ke ná yyeɛ baashuunni, ka u u ŋkwù.

³² Tèni i Nuhu shìŋi mpyi yyeɛ ŋkwuu kanŋkuro ke, u cwonj'à pùnampyire taanre si a taha tiye na. Tire ti nye Shemu ná Kyamu ná Zhafeti.

6

Kile à jwo na uru sí múnayaayi shi bò

¹⁻² Tèni i sùpyir' à li jwò cù na nyahage ñŋke na ke, Kile à nyii yaayi njemu dá ñnyinji na ke, ka yire si li nya na pùceepyire t'à si ñŋke na ke, tire lem'à jwò, maa tire tà cwòŋŋrò mà pyi pi cyee.

³ Lire e, Kafoonj Kile à jwo: «Mii sí ñɛɛ sùpyire ti kwôro shi na mɛ, ñaha na yɛ pi à cyé mii jwumpe na* . Mii sí pi yaha pi yyeɛ ŋkwuu ná bejjaaga ta, si nta pi shi bò.

⁴ Mà lwó lire tèni i, yire Kile yaday' à wwò ná sùpyiibii pworibil'e, maa pyii si pi na, pire pyiibii na mpyi sùpyibwoyo nintònyo. Pire pi mpyi tèecyiini nàntefeebii, pi mɛge mpyi a fworò sèl'e.

⁵ Nye Kafoonj à li nya na sùpyire peg'à pèl' a tòro ñŋke na, na pi funŋjò sòŋjore nye a sii yaaga mɛ, fo kapiini kanni canŋa maha canŋa.

⁶ Lire kurugo, u à nùr' a li ta sùpyire ñjaambaan' à pwòrò ti ñjaanji na. Ka u u yyaha tanha sèl'e.

⁷ Maa jwo: «Mii à sùpyire yaa, ŋka mii sí ti shi bò ñŋke na, mà bàra yatòore ná sige yaare ná yafiliiyí ná saŋcyɛɛre na, ñaha na yɛ numɛ mii nyin' à fworò yi ñjaambaanji na.»

⁸ Ŋka Nuhu wi ke, u kyaa mpyi a táan Kafoonj Kile á.

Kile à jwo uru sí Nuhu ná u pyɛnge shiibii shwò

⁹ Nuhu tajjaanji u nye ŋge: Nuhu mpyi a tii, tigire cyaga mpyi u na u tiŋji sùpyire shwòhòl'e mɛ. Kile kuni kanni i u mpyi na ñaare.

¹⁰ Pùnampyire taanrenji u à ta ke, pire pi nye Shamu ná Kyamu ná Zhafeti.

¹¹ Lire tèni i, diŋyɛŋ' à kèɛge Kile nyii na. Sùpyire mpyi a pi tiye na, cyeyi puni i.

¹² Kile à pa li nya na diŋyɛŋ' à kèɛge, sùpyire puni kapyiŋkil' à pyi kapegii,

¹³ kuru cyage e, ka Kile si jwo Nuhu á: «Ná ñŋke kàmpaŋyi pun' à ñi pege na, lire kurugo, mii à li yaha si sùpyire puni shi bò. Mii sí n-sii ti ná ñŋke kèɛge siŋcyan.

¹⁴ Lire e, mu sí batobwòhò yaa ná cige shìwoge e ná ñyɛge e† maa u funŋke ná u kàntuge wòɔɔ ná mánalwòhe e.

¹⁵ U yaanŋkanni li nde, u tònmpɛ nye meterii ŋkwuu ná beeshuunni ná ke, u yyeparampe nye meterii bejjaaga ná kanŋkuro, u yerempe nye meterii ke ná kanŋkuro.

¹⁶ Yapwòɔ yaa u na, maa mɛtɛre taaga yaha yapwòɔ ná batonji ñkèrɛŋkii shwòhòl'e. Maa tajyige yaa u ñkère na, maa u yaa sankazuu: jwòhòbaga, ñijibaga ná ñijibaga.

¹⁷ Mii wi ke, mii sí n-pa zànbwòhò cyàn ñŋke na, yaaga maha yaaga ku na ñòni ke, si yire puni shi bò. Yafyin si n-kwòro nyii na mɛ.

¹⁸ Mii sí tunmbyaara‡ le ná mu i. Jyè batonji i ná ma jyaabii ná ma cwonji ná ma napworibil'e.

¹⁹⁻²⁰ Nyii yaayi shiŋi puni sí n-pa mu á, saŋcyɛɛre ná yatòore ná sige yaare ná yafiliiyí, bà yire si mpyi si ñkwòro nyii na mɛ. Ma a yi shiŋi puni shuunni shuunni nò ná ceewe le bakwòɔge e.

²¹ Ma a yalyíre shiŋi puni lwó a le k'e, yii ná yir' á.»

²² Nye lire Nuhu à pyi. Kile à kyaa maha kyaa jwo u á ke, u à lire pyi.

7

Nuhu à jyè batonji i

* 5:29 Nuhu mɛge jwòhe ku nye: «funŋŋe».

* 6:3 «pi à cyé mii na», lire nye mɛ: «pi nye kwùŋji tɛnre e» † 6:14 «ná ñyɛge e» lire nye mɛ «maa bakwòɔge táa táa bapaya fiige» ‡ 6:18 TUNMBYAAARE na nye mu à jwo kàaga, ti maha jà a pyi kànyi shuunni, lire nye mɛ ceewe shuunni shwòhòl'e;

¹ Lire kàntugo, ka Kafoonji Kile si yi jwo Nuhu á: «Nume, yii jyè uru batonji i, mu ná ma a pyenge shiimbii, naha na ye mii á li nja mu kanni u á tí mii yyahe taan sùpyire puni shwòhò'e.

² Múnayaayi shiŋi puni yi sí n-jà n-kan sáraga Kile á ke, mu sí yire nàmbaa baashuunni ná cyee baashuunni lèŋe batonji i. Múnayaayi shiŋi puni yi nje yi sí n-jà n-kan sáraga Kile á me, ma a yire nò nínkin ná ceewe nínkin lèŋe.

³ Ma a saŋcyeeŋre shiŋi puni nàmbaa baashuunni ná cyee baashuunni lèŋe, bà ti shiŋi si mpyi t'aha mpyini me.

⁴ Naha na ye ku sanŋa nje cibilaaga nínkin, mii sí zàŋhe cyán nínke na, si nta canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni. Mii á múnayaaga maha múnayaaga yaa ke, mii sí yire puni shi bò nínke na.»

⁵ Kafoonji á kyaa maha kyaa jwo Nuhu á ke, u á lire pyi.

⁶ Nje canŋke zànbwòh'à pa nínke na ke, lir'à pyi mà Nuhu shiŋi ta yye nkwwu baani.

⁷ Ka Nuhu ná u jyaabii ná u cwoŋi ná u napworibii si jyè batonji i, si shwò zànbwòhe na.

⁸⁻⁹ Múnayaayi yi sí n-jà n-pyi sáraga Kile á, ná nje yi nje yi sí n-jà n-pyi sáraga Kile á me, ná saŋcyeeŋre ná nínke yafiliiyi pun'à pa jyè Nuhu fye e batonji i, shuunni shuunni, nò ná ceewe, bà Kile yabilinji mpyi a yi jwo Nuhu á me.

¹⁰ Cibilaaga á tòro ke, ka zànbwòhò si ncwo nínke na.

Lubwooni kani

¹¹ Lir'à pyi mà Nuhu shiŋi ta yye nkwwu baani. Lire yyeeni yínke shònwoge, canmbilini ke ná baashònwuuni, kuru canŋke nínke lùbilibii ná nínjinji wuubii pun'à múgo, ka lwòhe si fworo mà nínke cù.

¹² Nje ka zàŋhe si ncwo nínke na, canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni.

¹³ Kuru canŋke yabilinji, Nuhu ná u cwoŋi ná u napworibii ná u jyaabii taanrenji, Shemu, Kyamu, ná Zhafeti á jyè batonji i,

¹⁴ ná sige yaare ná yatòre shiŋi puni, ná nínke nyiiaare puni ná saŋcyeeŋre shiŋi puni.

¹⁵ Yire múnayaayi pun'à jyè batonji i Nuhu fye e, yaaga maha yaaga ku na nòni ke, yire puni shuunni shuunni á jyè.

¹⁶ Múnayaayi puni, yi puni shuunni shuunni á jyè batonji i, nò ná ceewe, mu á jwo bà Kile á yi jwo Nuhu á me. Lire kàntugo, ka Kafoonji si ku ncwòge tò.

¹⁷ Nje zànbwòh'à cwo nínke na, maa mpa canmpyaa beeshuunni. Lwòh'à nyaha fo mà batonji yirig'a taha, marii nkèege ná u e.

¹⁸ Lwòh'à pa nyaha mà dùgo sèl'e nínke nínjinji na, ka batonji si yir'a taha.

¹⁹ Ka lwòhe si wá na nyahage fo mà nanyi nintòonyi puni nùŋò jò.

²⁰ Lwòh'à nanyi tò, mà dùg'a nò meterii baashuunni na.

²¹ Múnayaayi puni yi mpyi nínke na ke, yire pun'à kwù: saŋcyeeŋre ná yatòre ná sige yaare ná yafiliiyi ná sùpyire.

²² Múnayaaga maha múnayaaga ku mpyi nínke na ke, yire pun'à kwù, lwòhe wuyi kanni y'à kwòro nyii na.

²³ Kile á yi puni shi tò, mà lwò sùpyire na mà kàre yatòre na, mà sà nò yafiliiyi ná saŋcyeeŋre na. Nuhu ná múnayaayi yi mpyi ná u e batonji i ke, yire kanni y'à kwòro nyii na.

²⁴ Ka lwòhe si nínke nùŋò jò mà ta canmpyaa nkoo ná beeshuunni ná ke.

8

Kile á zànbwòhe yyéŋe

¹ Nka Kile nje a funŋo wwò Nuhu ná sige yaare ná yatòre na batonji funŋe e me. U á kafèŋge pyi ku u fwu nínke na, ka lwòhe si wá na ntíre.

² Ka nínke lùbilibii ná nínjinji zàŋhe wyigigii si ntò, ka ku u yyéŋe.

³ Ka lwòhe si wá na fwu na nkèŋge, canmpyaa nkoo ná beeshuunni ná keŋ' á ta cyi tòro ke, ka lwòhe fàŋhe si ncyèŋe.

⁴ Yínke baashònwoge, canmpyike ná baashònwuuni, ka batonji si ntíg'a tèn Arara kini nanke kà nan'í.

⁵ Ka lwòhe si nkòwòro na ntíre fo mà sà nò yínke ke woge na, kuru canmpyicyiini nanyi nùny'à fworo.

⁶ Canmpyaa beeshuunni kàntugo, Nuhu mpyi a ncwòge nkemu yaa batonji na ke, ka u u ku múgo.

⁷ Ka u u fwòncwògo yaha a fworo, ka kuru si wá na sì, marii ma, fo ka nínke lwòh'à sà nkòwò.

⁸ Ka u u mpàncwòncwògo yaha k'à fworo, ku sà wíi kampyi lwòh'à kwò.

⁹ Nka mpàncwòncwòg'a fworo ke, ku nje a tatèŋge ta me, lwòhe mpyi nínke cyeyi puni i, ka ku u nùr'a kàre Nuhu yyéŋe. Ka u u cyèŋe yige mà tég'a ku cù á lèŋe batonji i.

¹⁰ Maa canmpyaa baashuunni yaha cyi à tòro, maa nùr'a mpánmporoge yaha k'à fworo.
¹¹ Yàkonke, ka mpánmporoge si láha a jyè batonji i ná olive cige wyempurug'e jwoge e. Lire e, Nuhu à cè na pà a fworo lwòhe e sèl'e.

¹² Maa canmpyaa baashuunni yaha cyi à tòro sahanji, maa nùr'a mpánmporoge yige. K'à fworo kuru tóoge e ke, ku saha jye a nùr'a pa u yyére mē.

¹³ Yyeeni Nuhu shìj' à pyi yye nkwwu baani ná yye ninjin ke, lire yyeeni canmpyiciyiini, jìjke mpyi a li jwò cù na lwòhe byii. Ka Nuhu si batonji nìjìjwoge múgo maa wíi, maa li jya na lwòhe mpyi na nkwwu jìjke na.

¹⁴ Lire yyeeni yizhwnwoge canmpyibeejjaaga ná baashwónwuuni, lwòh'à kwò jìjke na feefee.

¹⁵ Lire tēni i, ka Kile si jwo Nuhu á

¹⁶ «Fworo batonji i, mu ná ma cwonji, ná ma jyaabii ná ma napworibii.

¹⁷ Sige yaare ná yatòore ti jye ná mu i ke, ti shìjì puni ná jìjke yafiliiyí ná sàncyēnre, yi puni yige, yi raa si jìjke cyeyi puni i, yi raa sini yi raa jyahage.»

¹⁸ Nye Nuhu à fworo batonji i ná u jyaabii ná u cwonji ná u napworibil'e.

¹⁹ Sige yaare ná yatòore ná jìjke yafiliiyí ná sàncyēnre pun'à fworo batonji i, yi shìjì pun'à fworo yiye nìjìjke nìjìjke.

²⁰ Ka Nuhu si sàraya tawwúgo yaa Kafoonji Kile mēge na. Sige yaare ná yatòore ná sàncyēnre ti si n-jà n-kan sàraya Kile á ke, u à tire tà pyi sàraya nizógoyo Kile á.

²¹ Ka yire *sàrayi nùgutaangawuyi si Kafoonji Kile lùuni bò. Ka u u jwo uye funnj'i: «Mii saha si jye jìjke kēge sùpyire kurugo mē, sùpyanjì múnanyi mē ká ntaha kapegígii mpyinjì na, fo u nimbilere wunji. Mii saha si jye múnayaayi puni shi bò, bà mii à li pyi mē.

²² Mā jìjke yaha wani, jye mpe ná sùmakwóngigii si n-kwò mē, wyeere ná kafwuge si n-kwò mē, nùngwòhe ná bènge si n-kwò mē, numpilage ná canjke mú si n-kwò mē.»

9

Kile à tunmbyara le ná Nuhu i

¹ Nye Kile à jwò le Nuhu ná u jyaabil'á, maa jwo pi á: «Sege ku táan yii na, yii pyii nìjyahamii si, yii i jìjke jì.»

² Yii sí n-sì n-pyi fyagara yaaga jìjke múnayaayi pun'á, sige yaare ná yatòore ná sàncyēnre ná jìjke yafiliiyí ná fyaabii. Mii sí yi yaha yire puni jùjò na.

³ Mii sí yire múnayaayi puni kan yii á yi pyi kyara, bà mii à fyánha a sùmanji kan yii á mē.

⁴ Nka yii áha múnayaage kà pyi kyara si ku múnanyi yaha k'e mē, lire jwòhò ku jye, yii áha ku sishange yaha k'e si ku pyi kyara mē.

⁵ Yii sishange ku jye yii múnanyi ke, yaaga maha yaaga k'à ku pyi k'à wu ke, mii sí yibige pyi ku kyaa na. Nanjyaaga ká sùpya bò, mii sí uru múnanyi kyaa yíbe kuru nanjyaag'á, sùpya ká u supyjìe bò, mii sí uru múnanyi kyaa yíbe urufol'á.

⁶ Kile à sùpyanjì yaa uye málwòro.

Lire e, sùpya ká u supyjìe múnanyi kwòn, urufoo wun'à yaa li kwòn sùpya cye kurugo mú.

⁷ Nye yii pi ke, sege ku táan yii na, yii pyii nìjyahamii si, yii tég'a jìjke jì.»

⁸ Lire kántugo, Kile à nùr'a jwo Nuhu ná u pyiibil'á

⁹ «Nume, mii yabilijì si *tunmbyara le mii ná yii shwòhòl'e si ti le ná yii tüluge e,

¹⁰ si ti le ná múnayaayi puni i, mu à jwo sàncyēnre, yatòore, sige yaare ná yaaga maha yaaga k'à fworo batonji i ná yii e ke.

¹¹ Tire tunmbyaare ti jye: zànbwòhò saha si múnayaayi shi tò jìjke na mē, zànbwòhò saha si jìjke kēge mē.

¹²⁻¹³ Nye mii à zànhajwòge yaa. Kuru ku si n-pyi mii ná yii ná múnayaayi puni tunmbyaare táfeyi. Tire tunmbyaare si n-kwòro n-yaha fo mu tüluge tégni.

¹⁴ Mii aha nahajyi bínni jìjke nìjyinjì na, zànhajwòge si n-fworo.

¹⁵ Lire tēni i, tunmbyaare mii à le mii ná yii ná múnayaayi puni shwòhòl'e ke, tire si n-kwòro mii funnj'i. Mii saha si zànbwòhò cyán ku kwò a múnayaayi puni shi tò mē.

¹⁶ Zànhajwòge si raa n-fworo nahajyi i. Mii aha kuru jya tère o tère e ke, mii funnjò si n-cwo na tunmbyaare na, nte mii Kile á le mii ná jìjke múnayaayi puni shwòhòl'e ke.»

¹⁷ Nye lire pyinjìkanni na, tunmbyaare Kile á le ná jìjke múnayaayi puni i ke, Kile à jwo Nuhu á na tire tafeyi u jye zànhajwòge.

Nuhu ná u jyaabii

¹⁸ Nye Nuhu jyaabii pi nye Shemu ná Kyamu ná Zhafeti, u ná pire pi à fworo batonji i. Kyamu u nye *Kana tunji.

¹⁹ Pire pi nye Nuhu jyaabii taanrenji. Njike sùpyishinji pun'à fworo pire tùluyi i.

²⁰ Nye Nuhu na mpyi faapyi. Uru u nye shincyiwe mà *erezenji fàa.

²¹ Canŋka, Nuhu à erezenji sinmpe pà bya, ka pu u u cyán, ka u u njàr'a sà sínni vāanŋke bage e u cipyire wunji i.

²² Nye Kana tunji Kyamu, ur'à kàr'a sà u tunji Nuhu cipyire wunji ta u à sínni. Ka u u fwor'a kàr'a sà yi jwo u sijnɛbii sanmpii shuunnin'á, cyiinji na.

²³ Ka Shemu ná Zhafeti si vāanntinmbwōhe kà lwó a yaha pi fukanyi na, maa jyè kàntugo mà sà pi tunji cipyire wunji tò. Pi à kàntugo wà pi tun'á, lire e pi nye a u vāanŋyibaawunji nya mɛ.

²⁴ Sinmp'à pa Nuhu yaha ke, ka u yyahe si ncwo, nde u pyiibii puni kàntugowun'á pyi ke, ka u u lire cè.

²⁵ Maa jwo

«Mii à Kana láŋa, u pyi u sijnɛbii bilibii kàntugowunji.»

²⁶ Maa núr'a jwo

«Mii à Kafoonji Kile metanga yyere, uru u nye Shemu u Kilenji.

Kana u pyi Shemu biliwe.

²⁷ Kile u Zhafeti cyeyaayi nyaha, u u u yaha u sà ntɛɛn u sijnɛnji Shemu yyére.

U u Kana yaha u pyi pi bilinji.»

²⁸ Nye zànbwōhe paŋkwooni kàntugo, Nuhu à yyee njkwuu taanre ná beeshuunni ná ke pyi sahanji.

²⁹ U à kwú mà u shìŋi yaha yyee njkwuu baaricyɛere ná beeshuunni ná ke.

10

Nuhu pyiibii tùluge.

¹ Nye zànbwōhe toronkwooni kàntugo na, Nuhu pùnampyire taanrenji, Shemu, Kyamu ná Zhafeti, pir'à pùnampyire tà ta. Pire tùluge ku nye njke.

² Zhafeti u pùnampyire ti nye, Gomeri, ná Magōgi, ná Madayi, ná Yavani, ná Tubali, ná Meshaki, ná Tirasi.

³ Nye Asikenazi, ná Irifati, ná Togarama tùluy'à fworo Gomeri i.

⁴ Elisiya, ná Tarisisi, ná Kitimu, ná Dodanimu tùluyi s'à fworo Zhavani i.

⁵ Pire pi à kàr'a sà ntɛɛn suumpe lwōhe njwōge taare e, pimu ná pi cyaga, pimu ná pi sheenre, pimu ná pi tubaya, pimu ná pi shi.

⁶ Kyamu u pùnampyire ti nye Kushi, ná Misirayimu, ná Puti, ná Kana.

⁷ Kushi u pùnampyire ti nye Seba, ná Kyavila, ná Sabita, ná Arayema, ná Sabiteka. Nye Sheba ná Dedan tùluy'à fworo Arayema e.

⁸ Kushi u pyàŋi wà mú u nye Nimirōdu. Uru u à pyi shincyiwe njike na mà fānhe pyi.

⁹ Maa mpyi lūuzupege. Lire kurugo, pi mpyi maha njko na mucyiin'á pyi lūuzupege Nimirōdu fiŋe.

¹⁰ Nimirōdu à fyānha a tɛɛn fānhe na Shiniyari kini kànyi njun'i, yire yi nye: Babeli ná Ereki ná Akadi ná Kaline.

¹¹ U à pa yiri lire kini i, mà kàre Asiri wuuni i, maa kànya ninjahaya faanra wani: Ninive ná Erobōti Iri ná Kalaka

¹² ná Ereseni, Ninive kànhe ná Kalaka kànbwōhe shwōhōŋi i.

¹³ Misirayimu, u à pyi Ludi shiinbii, ná Anami shiinbii, ná Lehabi shiinbii, ná Nafitu shiinbii,

¹⁴ ná Paturusi shiinbii, ná Kasiluki shiinbii, ná Kafitori shiinbii tunji. Nye Filisiti shiinbil'à fworo Kasiluhi shiinbil'e.

¹⁵ Kana à Sidon ta u pyàŋi njicyiinji. Lire kàntugo, u à Kyeti ta.

¹⁶ Yebusi shiinbii, ná Amōri shiinbii, ná Girigashi shiinbii mú à fworo Kana e,

¹⁷ ná Kyivi shiinbii, ná Ariki shiinbii, ná Sini shiinbii,

¹⁸ ná Arivadi shiinbii, ná Zimari shiinbii, ná Kyamati shiinbii. Nye lire kàntugo, Kana bagashiinbil'à caala.

¹⁹ Kana shiinbii kin'à sii Sidon na, mà kàre Gerari kànmpañke na, Gaza taan, maa njkàre Sōdōmu kànmpañke na, ná Gōmōri, ná Adima, ná Zeboyimu, mà sà nò fo Lesha na.

²⁰ Nye Kyamu tùluyi yi mpyi wani, yi puni ná yi tubaya, ná yi sheenre, ná yi cyaga, ná yi shi.

²¹ Shemu mú à pùnampyire si. Uru Shemu u à pyi Eberi shiinbii tulyage. Zhafeti yyahawunji u mpyi u wi.

²² Shemu pùnampyire t'à pyi Elamu, ná Ashuri, ná Arifasadi, ná Ludi, ná Aramu.

²³ Aramu pùnampyire t'à pyi, Uzi, ná Uli, ná Geteri, ná Masi.

²⁴ Arifasadi, ur'à Shelaki si, ka Shelaki si Eberi si.

²⁵ Eberi à pùnampyire shuunni si. Wà mege na mpyi Pelegi* naha kurugo yɛ uru tiŋi i jìŋk'á táa. U sìŋɛŋi mege na mpyi Yokitan.

²⁶ Ur'à Alimɔdadi si, ná Shelɛfu, ná Kyazamaweti, ná Yeraki,

²⁷ ná Adoramu, ná Uzali, ná Dikila,

²⁸ ná Obali, ná Abimayɛli, ná Seba,

²⁹ ná Ofiri, ná Kyavila, ná Yobabu. Nyɛ pire puni pi nyɛ Yokitan tɔluyi.

³⁰ Pi mpyi a tɛɛn Mɛsha ná Sefari naŋyi shwɔhɔŋi canŋa fworompe e.

³¹ Nyɛ Shemu tɔluyi yi mpyi wani, yi ná yi tubaga, ná yi shɛɛnɛ, ná yi cyaga, ná yi shi.

³² Nyɛ Nuhu pyilibii bayi y'à pyi yire, yi mú ná yi tɔluyo, ná yi shi. Sùpyire shìŋi u à caala cyeyi puni i jìŋke na, zànbwɔhe paŋkwooni kàntugo na ke, uru pun'à fworu Nuhu pyilibil'e.

11

Babeli etazhiŋi kani

¹ Tɛɛcyiini i, diŋyɛŋi sùpyire puni mpyi na shɛɛnɛ niŋkin yu, pi njirigii kɛɛnŋkanni mú mpyi niŋkin.

² Pi à yiri canŋa fworompe e mà kàr'a sà kaceebwɔhe kà ta Shiniyari kɔni i, maa ntɛɛn kuru cyage e.

³ Canŋka, pi à yi jwo piy'à: «Yii a wá, wuu làfa wu, wuu u u fwɔ a waha.» Uru làfaŋi u pyi bage kafaayi, mánalwɔhe sí mpyi pwoore cyaga.

⁴ Ka pi i jwo: «Yii a ma, wuu u kánha faanra, wuu u etazhi faanra, ŋge u sí raa bwúun kilenji na ke. Lire pyiŋkanni na, wuu mege sí n-pêe, wuu sí n-wwɔ, yaaga si n-jà wuu caala jìŋke na mɛ.

⁵ Nyɛ ka Kafoonji Kile si ntíge mà pa kànhe ná etazhiŋi wíi, nje sùpyire mpyi na faanre ke.

⁶ Maa jwo: «Nyɛ yii pi wíi, pi pun'à pyi mu à jwo kire niŋkin sùpyire ti, pi puni na jwumɔ niŋkin yu mú. Numɛ, pi à báaraŋi sii. Pi aha ŋkwɔro amɛ, pi aha yiri si kyaa maha kyaa pyi ke, yaaga si n-jà pi sìge lire na mɛ.

⁷ Wuu tíge, wuu u sà shɛɛnɛ niŋyahara tírige bà pi si mpyi pi àha raa piye jwumpe núru mɛ.»

⁸ Lire Kafoonji à pyi, maa pi caala a láha piye na, mà tɔlugo jìŋke cyeyi puni i. Ka pi i kànhe vaaŋrenji jwɔ yyéŋɛ.

⁹ Lire kurugo, kuru cyage meɣ'à le Babeli, naha na yɛ wani Kafoonji à diŋyɛŋi sùpyire puni jwumpe wùrugo, wani Kile à sùpyire kòr'a caala jìŋke cyeyi puni i. (Babeli jwɔge ku nyɛ jyaàhŋgurugunji.)

Burama tulyeyi

¹⁰ Nyɛ Shemu tɔluge ku nyɛ ŋke. Mà Shemu shìŋi yaha yyeɛ ŋkuu, u à Arifasadi si. Zànbwɔh'à tòro yyeɛ shuunni ka lire si mpyi.

¹¹ Arifasadi zìŋi kàntugo, Shemu à yyeɛ ŋkwuu kanjkuro ta sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

¹² Mà Arifasadi shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke ná kanjkuro, u à Shelaki si.

¹³ Shelaki zìŋi kàntugo, Arifasadi à nùr'a yyeɛ ŋkwuu sicyɛɛɛre ná yyeɛ taanre ta sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

¹⁴ Mà Shelaki shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke, u à Eberi si.

¹⁵ Eberi zìŋi kàntugo Shelaki à yyeɛ ŋkwuu sicyɛɛɛre ná yyeɛ taanre pyi sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

¹⁶ Mà Eberi shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke ná sicyɛɛɛre, u à Pelegi si.

¹⁷ Pelegi zìŋi kàntugo na, Eberi à yyeɛ ŋkwuu sicyɛɛɛre ná yyeɛ beŋjaaga ná ke pyi sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

¹⁸ Mà Pelegi shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke, u à Erehu si.

¹⁹ Erehu zìŋi kàntugo Pelegi à yyeɛ ŋkwuu shuunni ná baaricyɛɛɛre pyi sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

²⁰ Mà Erehu shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke ná shuunni, u à Serugi si.

²¹ Serugi zìŋi kàntugo, Erehu à yyeɛ ŋkwuu shuunni ná baashuunni pyi sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

²² Mà Serugi shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná ke, u à Nakwɔri si.

²³ Nakwɔri zìŋi kàntugo, Serugi à yyeɛ ŋkwuu shuunni pyi sahaŋki. Cyire funŋke e u à pyilibii piibɛɛ ta.

²⁴ Mà Nakwɔri shìŋi yaha yyeɛ beŋjaaga ná baaricyɛɛɛre u à Teraka si.

* 10:25 Pelegi mege jwɔhe ku nyɛ: «k'à táa».

²⁵ Teraka ziŋi kàntugo, Nakwōri à yye e ŋkuu ná yye e ke ná baaricyeere pyi. Cyire funŋke e u à pyiibii piibere ta.

²⁶ Mà Teraka shìŋi yaha yye beetaanre ná ke, u à Burama ná Nakwōri ná Aran si.

Teraka ná Burama kani

²⁷ Teraka u tùluge ku nyē ŋke. U à Burama ná Nakwōri ná Aran si, ka Aran si Loti si.

²⁸ Aran à kwù mà tufooni yaha nyii na. U mpyi a si Kalide kɛni i, wani u mú à kwù, Uri kànhe e.

²⁹ Burama ná Nakwōri, ka pire si cyee lèŋe. Burama cwoŋi mege mpyi Sarayi, Nakwōri wuŋi mege sí mpyi Milika, uru na mpyi Aran pworo. U pworoŋi wabere mege na mpyi Yisika.

³⁰ Sarayi na mpyi cijiriŋe, lire e ur'à pyi pyà baa.

³¹ Nyē ka Teraka si Burama, ná Loti, ná Burama cwoŋi, Sarayi lwó a fwoŋi Uri kànhe e, Kalide kɛni i. Burama na mpyi Teraka jya, Loti sí nyē u nampyige, Sarayi sí nyē u napworo. Ka pi i yiri na ŋkèege zà ntēn *Kana kɛni i. Ŋka pi à nɔ Kyaran kànhe e ke, ka pi i ŋkwōŋi wani.

³² Teraka shìŋi canmpyaagil'à pyi yye e ŋkwu shuunni ná kanjuro, maa ŋkwù Kyaran kànhe e.

12

Kile à Burama yyere maa u pyi u a si Kana kɛni i

¹ Nyē Kafooni Kile mpyi a jwo Burama á: «Burama, fwoŋi ma tupyenge e, fwoŋi ma kànhe e, fwoŋi ma kɛni i; kɛni mii sí n-cyēe mu na ke, ma a sà ntēn lire e.

² Mii sí mu pyi sùpyishi niŋyahawa tu,

si jwó le mu á,

si mu mege pēe,

si sùpyire sannte pyi ti jwó ta mu cye kurugo.

³ Shin maha shin u à jwó le mu á ke,

mii sí jwó le urufol'á.

Ŋka shin maha shin u à mu cùmɔ leme pi ke,

mii sí urufol'á.

Mii sí jwó le niŋke sùpyishiŋi pun'á,

mu cye kurugo.»

⁴⁻⁵ Ka Burama si ŋkàre bà Kafooni à yi jwo u á me. U yyahafooni jyanj Loti mú à kàre ná u e. Burama à yiri Kyaran kɛni i mà u shìŋi ta yye beetaanre ná ke ná kanjuro, maa u cwoŋi Sarayi ná Loti ná pi cyeyaayi puni lwó, ná pi báarapyiibii puni, ná yaaga maha yaaga pi à ta Kyaran kɛni i ke, maa fwoŋi kàre ná y'e *Kana kɛni i.

⁶ Pi à nɔ Kana kɛni i ke, maa ŋkàre fo Sikemu kànhe e, fo Mōri cibwohe cyage e. Lire tēni i, Kana shiibii na mpyi kɛni i.

⁷ Ka Kafooni si uye cyēe Burama na, maa yi jwo u á: «Mii sí nde kɛni kan mu tùlug'á.» Ka Burama si sàraya tawwūgo yaa wani Kafooni á, ŋge u à uye cyēe u na ke.

⁸ Maa yiri kuru cyage e mà kàre jànyi woge e, Beteli canjafyinmpe e. Maa vāanŋa baya kwōŋi Beteli kànhe ná Ayi woge shwōhōŋi i. Beteli à pyi canjafyinmpe e, Ayi sí nyē canjafyinmpe e. Ka u u nūr'a sàraya tawwūgo yaa wani Kafooni Kile á, maa u mege pēe.

⁹ Maa yiri kuru cyage e mà kàre yyaha na, na ntēn na wá Negevi síwage kànmpanŋke na.

Burama à kàre Misira kɛni i

¹⁰ Nyē lire tēni i, katibwōh'à cwo kɛni na. Ka Burama si ŋkàre *Misira kɛni i, si sà tēnle pyi wani, naha na ye katege mpyi a pēe kɛni i sèl'e.

¹¹ Pi niŋjyibii Misira e, ka Burama si jwo u cwoŋi Sarayi á: «Mii à cè na mu lem'à jwō sèl'e.

¹² Misira shiibii ká mu jya, pi sí n-jwo na mii cwoŋi u nyē mu, si mii bō, si mu yaha nyii na.

¹³ Lire e, mii na mu jàare, wuu aha nɔ wani, maa jwo na mu na nyē mii cōn, bà pi si mpyi si mii cùmɔ leme jwō mu kurugo, pi áha bú ŋkwò na bō me.»

¹⁴ Burama ná u cwoŋi à nɔ Misira e ke, ka Misira shiibii si li jya na u cwoŋi lem'à jwō sèl'e.

¹⁵ Misira saanŋi, Farōn fyēŋwōhōshiibii mú à u jya, maa u kyaa jwo u á ke, ka pi i u lwó a kàre Farōn bage e.

¹⁶ Lire e, ka Farōn si Burama * cùmɔ leme jwō Sarayi kurugo, maa mpàa ná sikyaa, ná niyi, ná dūfaanya, ná bilinambaa, ná bilicyee, ná dūfanjcyee ná jwōhōŋya mú kan u á.

¹⁷ Ŋka Kafooni Kile à pa yampime wá Farōn ná u pyenge shiibii na, Burama cwoŋi Sarayi kurugo.

* **12:16** Farōn: kuru mege na mpyi pēene mege ŋkemu ku mpyi na leni Misira kɛni saanbii puni na ke

¹⁸ Farɔn à li nɔya amuni ke, ka u u Burama yyere, maa yi jwo u á: «Naha mu à pyi mii na amɛ yɛ? Naha na mu nɔyɛ a sɛɛŋi jwo mii á na mu cwɔŋi wi mà yɛ?»

¹⁹ Naha na mu à mii pyi na mu cɔɔŋi wi yɛ, maa mii yaha mii à u lwɔ a pyi na cwo yɛ? Ma cwɔŋi we, u lwɔ a yiri naha!»

²⁰ Maa u shiimbii pyi na pi Burama ná u cwɔŋi yige Misira kɔni i, pi ná pi cyeyaayi puni.

13

Pyiŋkanni na Loti ná Burama à tɛɛn tɛɛn piye piye ke

¹ Ka Burama si yiri *Misira kɔni i maa nta a kàre Nɛgɛvi síwage e ná u cwɔŋi ná u cyeyaayi puni i. Loti mú mpyi ná u e.

² Yatɔɔre ná wyɛrefyinnɔ ná sɛɛŋi mpyi a nyaha Burama á.

³ Lire kántugo, ka u u yiri Nɛgɛvi síwage e na ntɛn na nkɛɛge fo Betɛli kànmpanŋke na, fo cyage e u mpyi a fyánha a u vǎanŋke bayi kwɔro ke, Betɛli ná Ayi kǎnyi shwǎhɔl'e.

⁴ Cyage e u mpyi a fyánha a *sǎrayi tawwúge yaa ke, u à nɔ wani ke, maa Kafoonɔ Kile mege pɛe.

⁵ Loti u mpyi ná Burama e ke, u yatooɔre ná u pyɛnge shiimbii mpyi a nyaha mú.

⁶ Lire na, tatɛng'á cyɛɛre pi mú shuunni i, naha na yɛ pi cyeyaayi mpyi a nyaha sɛl'e, pi mú shuunni mpyi na si n-jǎ n-kwú cyage nɔŋkin i mɛ.

⁷ Mà bàra lire na, *Kana shiimbii ná Perezi shiimbii mú na mpyi kuru cyage e. Canŋka, ka yogo si mpa yiri Burama yatonaħabii ná Loti wuubii shwǎhɔl'e, tatɛnge kurugo.

⁸ Burama à lire nɔya ke, ka u u jwo Loti á: «Maye sanŋa yaha, Loti, wuu àha yogo yaha ku yiri mii ná mu shwǎhɔl'e mɛ, lire nɔyɛ mɛ mii yatonaħabii ná mu wuubii shwǎhɔl'e mɛ, naha na yɛ wuu na nɔyɛ cɔnmppyi.

⁹ Kɔn'á pɛe. Nke puni nɔyɛ tatɛnge mà? Ta wá wuu u ntɛɛn tɛɛn wuu mege cyeyi i. Kampyi kǎmɛni kànmpanŋke k'á mu táan, ta si wani, mii sí raa si kǎniŋe woge na. Kǎniŋe kànmpanŋke sí ká nta kuru k'á táan mu á, ta si wani, mii sí raa si kǎmɛni woge na.»

¹⁰ Ka Loti si nɔŋke yirig'a Zhurudɛn bafage wíi, lwǎhe mpyi a nyaha kuru cyage e. Lire tɛni i Kafoonɔ mpyi na sǎha nkɔwǎ a Sɔdɔmu kǎnhe ná Gɔmɔri kǎnhe jyá mɛ, kuru cyage leme mpyi a nɔwǎ fo mà sǎ nɔ Zowari kǎnhe na. K'á pyi mu à jwo Kafoonɔ cikɔge nisinaŋke ki, mu à jwo Misira kɔni li.

¹¹ Loti à kuru nɔya ke, ka u u Zhurudɛn bafage puni lwǎ a pyi u wogo, maa nkàr'a sǎ ntɛɛn kuru cyage e Betɛli canŋafyinnɔ e. Lire pyiŋkanni na, Burama ná Loti à tɛɛn tɛɛn piye piye.

¹² Ka Burama si ntɛɛn Kana kɔni i. Ka Loti si nkàr'a sǎ ntɛɛn kuru bafage kǎnyi yǎ shwǎhɔl'e, maa u vǎanŋke bayi kwɔro kwɔro fo mà sǎ nɔ Sɔdɔmu kǎnhe byanhampe e,

¹³ Sɔdɔmu kǎnhe shiimbii mpyi shinmpii. Pi mpyi na kapegigii niŋyahagii pyi Kafoonɔ yyahe taan.

¹⁴ Loti ná Burama tɛɛnŋkwɔni kántugo piye, ka Kafoonɔ Kile si jwo Burama á: «Burama, ma nyiŋgii yirige niŋyini na, cyage e mu nɔyɛ ke, tɛɛn wani ma a wíi suumakulo ná wɔrookulo yyɛre, canŋafyinnɔ ná canŋacwumɔ yyɛre.

¹⁵ Mu nyii wá kɔni ndemu na ke, mii sí lire kan mu ná ma tɔlug'á tɛekwɔmbaa.

¹⁶ Mii sí mu tɔluge nyaha bà nɔŋke nticennɔ nɔyɛ mɛ. Kǎmpyi sùpya sí n-jǎ nɔŋke nticennɔ tɔrɔ, nɔyɛ, sùpya mú sí n-jǎ mu tɔluge sùpyire tɔrɔ.

¹⁷ Yiri ma a kɔni naare, ma a li tɔɔnmpe ná li pɛempe wíi, naha na yɛ mu á mii sí li kan.»

¹⁸ Ka Burama si vǎanɔyi bayi kɔɔngɔ, ma a sǎ ntɛɛn Mamire cibwɔyi cyage e, kuru cyage na nɔyɛ Eburɔn taan. Ka u u núr'a sǎraya tawwúgo yaa wani Kafoonɔ mege na.

14

Burama à saanbii pɛi tɔn maa Loti shwǎ pi na

¹ Nɔyɛ lire tɛni i, Amurafɛli à pyi Shiniyari kɔni saanŋi, ka Ariyǎki si mpyi Elasari kǎnhe saanŋi, ka Kidɔlamɛri si mpyi Elami kɔni saanŋi, ka Tidɛli si mpyi Golimi kùligii saanŋi,

² pire saanbii shiín sicyɛɛɛŋ'á wwǎ maa sǎ saanli kanŋkuro tɔn. Pire saanbii mɛyi yi nɔyɛ nɔyɛ: Sɔdɔmu saanŋi Bera, ná Gɔmɔri saanŋi Birisa, ná Adima saanŋi Shineyabi, ná Zeboyimi saanŋi Shemeberɛ, ná Bela kǎnhe saanŋi, Bela mege ku nɔyɛ Zowari niŋjaa ke.

³⁻⁴ Kuru kǎshige nɔŋke ku mpyi: yyee kɛ ná shuunni funŋ'i, saanŋi Kedolamɛri na mpyi pire saanbii kanŋkurɔŋi nɔŋɔ na. Nka yyɛɛni kɛ ná taanre wuuni i, pi à nɔŋɔ kyán u na, maa piye ta Sidimi bafage e. (Suumpe Lwǎhe Nyii Yaaga Baa Woge ku nɔyɛ kuru cyage e niŋjaa.)

⁵ Lir'á pyi ke, yyɛɛni kɛ ná sicyɛɛɛ wuuni i, ka Kedolamɛri ná u saanŋɛbii si yiri, maa sí ta Arafayiti shiimbii na, lir'á pyi Asiterɔti Karinayimu kǎnhe e, maa sí ta Zuzi shiimbii na mú, lir'á pyi Amu kǎnhe e, maa sí ta Emi shiimbii na mú, Shave Kiriyatamu kǎnhe e.

⁶ Maa sí ta Kwori shiimbii na mú, pi naŋyi shwǎhɔl'e, na pi maha yire naŋyi pyi Seyiri; maa pi kǎr'a sǎ nɔ fo *Eli Paran taan, síwage nkɛre na.

⁷ Lire kântugo, ka pi i mâhana a kâre Enimishipati kânhe e, pi maha kuru pyi Kadeshi mú, maa Amaleki shiimbii tûn mú, maa sí ta pi kûligii puni na, ná Amôri shiimbii, pire mpyi a tēen Kyazazôn Tamari kânhe e.

⁸ Nyē Sôdômu saanŋi, ná Gômôri saanŋi, ná Adima saanŋi, ná Zeboyimu saanŋi, ná Bela kânhe wuŋi ná pi maha kuru kânhe pyi Zowari ke; pire saanbil'â bégel'a pa yyēre kâshige mēe na, Sidimi bafage e,

⁹ maa jwo na pire sí Elami saanŋi Kedolamēri, ná Goyimi saanŋi Tideli, ná Shiniyari saanŋi Amurafeli, ná Elasari saanŋi Ariyoki tûn. Ka pire saanbii sicyērenji, ná pire saanbii kanjurunji si ntûyi taha piye na kâshige e.

¹⁰ Nyē Sidimi bafage mpyi a jî mâna lwôhe kacyewyiyi na. Mà pi yaha kâshige na, ka Sôdômu saanŋi ná Gômôri wuŋi si fê, maa ntîg'a ŋwôhō yire kacyewyiyi i, ka pi sanmpii si fê a kâre nanji nūŋ'i.

¹¹ Tēni i Kedolamēri ná u fyēŋwôhōshiinbil'â jà pi na ke, ka pi i Sôdômu ná Gômôri shiimbii náfuunji ná pi jwôlyinji puni kul'a kâre.

¹² Burama yyahawunji jyanji, Loti u mpyi a tēen Sôdômu kânhe e ke, ka pi i uru ná u cyeyaayi puni kul'a kâre piye cye e mú.

¹³ Ka nânji wâ si fê a shwô kâshige na, maa sâ yire yyaha jwo Burama á. (Burama mpyi *Eburu shini nânji wâ.) Lir'â u ta u â tēen Mamire cire cyage e. Mamire â pyi Amôri u tûluge shinji wâ. Esikôli ná Anēri mpyi u sîŋe. Pire mpîi ná Mamire mpyi Burama wwoŋe.

¹⁴ Tēni i Burama â lôgo na u cîmpworonji Loti na nyē cye e ke, ka u u u nâmbaabii pîi ŋkwuu taanre ná ke ná baataanre bēgele kâshige mēe na, mpîi pi â si u yabilinji pyenge e ke. Ka pi i pire saanbii fyē tōrō fo Dan kûluni i.

¹⁵ Ka u u u kâshikwônbii taa kuruyo kuruyo, maa pire saanbii tûn numpilag'e, maa sí ta pi na, maa pi kôr'a sâ nō Kwoba kânhe na, kuru kânhe na nyē Damasi suumô kûlo kânmpanŋke na.

¹⁶ Maa mpa ná pire saanbii náfuunji nîŋkuunji i ná u cîmpworonji Loti ná u cyeyaayi puni ná cyeebii ná sùpyire puni pi mpyi a cû a kâre ke.

Melikisedeki â jwô le Burama á

¹⁷ Nyē Burama â kâr'a sâ Kedolamēri ná u saanŋeēbii tûn maa sí ta pi na ke, u nimpanji ka Sôdômu saanŋi si fwor'a u jûŋô bē Shava bafage e. Pi mpyi a kuru ŋke mēge le Saanŋi Bafage.

¹⁸ Nyē ka Salēmu saanŋi Melikisedeki si mpa ná bwûuru ná *ērezēn sinm'e Burama á, uru ŋge sí na mpyi Kile nînyi wuŋi sâragawwunji wâ.

¹⁹ Ka u u jwô le Burama á, maa jwo

«Kile nînyi wuŋi

nâ uru u nyē nînyinji ná nîŋke yaafoonji ke,

uru u jwô le mu á, Burama.

²⁰ Kile nînyi wuŋi u kēe,

ŋgemu u â mu zâmpēēnbii le mu cye e ke.»

Ka Burama si u cyeyaayi puni yahanji wwû mà kan Melikisedeki á.

²¹ Lire kântugo, ka Sôdômu saanŋi si jwo Burama á: «Nyē na shiimbii kan na á, ma a ŋkwôro ná na náfuunji i.»

²² Ka Burama si u pyi: «Mii sí n-kâa Kafoonji Kile na, Kile nînyi wuŋi, nînyinji ná nîŋke yaafoonji,

²³ na mii si yafyin shwô mu na mē, ali diizi mēe, lire nyē mē tanhanja mēere, naha na yē ma hà bú ŋkwô jwô na mu â mii Burama pyi yaarafoo mē.

²⁴ Mii si yafyin shwô mu na mē, mii nyē a jwo nânjiibil'â njiyini ŋgemu lyi wani, ná mpîi pi â kâre ná mii i kâshige takwôŋge e ke, Anēri, ná Esikôli, ná Mamire, pire mpîi kôni sí pi nâzhanji lwô.

15

Kile â tunmbyaara le ná Burama e*

¹ Nyē jcyii karigii puni kântugo na, ka Kafoonji Kile si uye cyēe Burama na, maa jwo u á: «Burama, ma hà vyâ mē, mii u nyē mu sancwōnsiginji, mii sí kacēnŋii nînyahagii pyi mu á.»

²⁻³ Ka Burama si u pyi: «Kafoonji, mii Kilenji, pyâ nyē mii á mē. Naha mu si n-sii n-jâ n-kan mii á, ŋkemu ku sí n-jâ lâ jwô mii na yē? Mu nyē a tûlugo kan mii á mē. Mii bilinani, Eliyezēri, u â si mii pyenge e, ná u tun'â yiri Damasi i ke, uru u sí n-pyi mii koolyinji.»

⁴ Ka Kafoonji si Burama pyi: «Uru ŋge bà u si n-pyi mu koolyinji mē, mu yabilinji sí pyāŋi ŋgemu si ke, uru u sí mu kōoge lyi.»

* 15: TUNMBYĒĒRE na nyē mu â jwo kâaga, ti maha jâ a pyi kanyi shuunni, lire nyē mē cevee shuunni shwôhâl'e;

⁵ Lire kàntugo, ka Kile si Burama yige ntàani na, maa yi jwo u á: «Burama, ma jùŋke yíŋge ma a wɔrigii tɔ̀rɔ̀ kàmpyi mu sí n-jà, naha na ye mu tɔ̀luge mú sí nyaha amuni.»

⁶ Nyɛ ka Burama sí dá Kafoonji Kile jwɔmugure na, ka Kafoonji Kile si jwo na u à tíi u daniyani cye kurugo.

⁷ Lire kàntugo ka Kafoonji si jwo u á sahanji: «Mii u nyɛ Kafoonji, nge u à mu yige Uri kànhɛ e, Kalide kɪni i, maa nde kɪni kan mu á ke.»

⁸ Ka Burama si u pyi: «Kafoonji, mii Kilenji, naha ku sí li cyɛɛ mii na, si mii pyi mii u dá li na, na nde kɪni sí n-pa n-pyi mii wuu ye?»

⁹ Ka u u jwo u á: «Yyee taanre nɔ̀cwɔ, ná yyee taanre sikacwɔ, ná yyee taanre mpàpoo cù, ná kuumpaani nɪŋkɪn ná mpàmpɔ̀rɔ̀gɔ̀ nɪŋjaaga nɪŋkɪn.»

¹⁰ Ka Burama si yire yaayi puni cù maa yi puni nɪŋkɪn nɪŋkɪn taa nɪŋke e, maa yi kwɔnyɪ yaha yaha yiye sicama na. Saɲcyɛɛnre ti ke, u nyɛ a tire kwɔn kwɔn mɛ.

¹¹ Saɲcyɛɛnre ti maha tiye jwɔ cɛa ná kyaare e ke, ka tire si wá na ntíre yatɔ̀re nimbonte kurugo, ka Burama si wá na ti kòre.

¹² Nyɛ canjaɲyiin'á pa a n̄kɛge tacwuge e ke, ka Burama si n̄ɔn'a cùnnu. Ka numpini si u mǎhana ka u u fyá sɛl'e.

¹³ Ka Kafoonji si jwo u á: «Burama, li cɛ na canjka, mu tɔ̀luge sí n-kàre kɪni laber'e si sà mpyi nàmpwuun. Pi sí n-pyi bilii lire kɪni i, pi sí kànhɛ fo si nɔ̀ yyee n̄kwuu sicyɛɛre (400) na.

¹⁴ N̄ka kɪni li sí pi le tire bilere e ke, lire kɪni sí n-kyaala mii cye e, lire kàntugo, mu tɔ̀luge sí n-yiri lire kɪni i ná n̄afuubwɔhe e.

¹⁵ Mu wi ke, mu sí n-kwú yyeɲɲke e. Mu sí lyɛge lage kwɔ si nta n̄kwú.

¹⁶ Mu tɔ̀luge bage sicyɛɛre woge, ku sí n̄uru n-pa naha, naha na ye kɪni sùpyire ti nyɛ Amɔ̀ri shiimbii ke, pi kapegiigii ká nɔ̀ tɛgɛni na, mii sí pi kòrɔ̀.»

¹⁷ Nyɛ canjaɲyiin'á cwo mǎ numpini lɛɲɛ tɛni ndemu i ke, ka Kile si nanjyanhii pyi cyi i n̄anguruge yige marii n̄i na ntùli yatɔ̀re kyaare nintáare ná tiye shwɔhɔ́l'e.

¹⁸ Kuru canjke yabilinji i, ka Kafoonji si tunmbyaara le ná Burama e, maa yi jwo u á: «Mii sí nde kɪni kan mu tɔ̀lug'á, mǎ lwó *Misira banji na, mǎ kàre babwɔhe na, ná pi maha kuru pyi Efirati.

¹⁹ Keni shiimbii ná Kenizi shiimbii, ná Kadimɔ̀ni shiimbii,

²⁰ ná Kyeti shiimbii, ná Perezi shiimbii, ná Arafayi shiimbii,

²¹ ná Amɔ̀ri shiimbii, ná *Kana shiimbii, ná Girigashi shiimbii, ná Zhebusi shiimbii, pi à tɛɛn kuru cyage e.»

16

Sumayila ziŋi kani

¹⁻³ Nyɛ Burama à nɔ̀ yyee kɛ na *Kana kɪni i, mǎ u cwonji Sarayi ta u sàha n̄kwò a pyà si u á mɛ. Nyɛ bilicwonji wǎ na mpyi Sarayi á, u mɛge mpyi Agari, *Misira shin u mpyi u wi. Ka Sarayi si jwo Burama á: «Wii, Kafoonji Kile à mii pyi cijirinɛ. Maye sannji yaha, ma a wwò ná mii báarapyinji i, li sí n-jà n-ta uru sí pyà si mii á.» Ka u u nyɛ Sarayi jwumpe na. Nyɛ Sarayi à u báarapyinji Misira shinji lwó lire pyin̄kanni na, mǎ kan u poonji Burama á, u pyi u cwo.

⁴ Ka Burama si wwò ná Agari e, ka u u yyɛre. Tɛni i u à li ta na ur'á yyɛre ke, ka u u wá na yyejyeere pyi ná u kàfɛncwonji i.

⁵ Sarayi à lire n̄ya ke, ka u u yi jwo Burama á: «Nde Agari à pyi mii na numɛ ke, lir'á fworɔ mu i. Mii à na bilicwonji kan mu á. U à uye n̄ya u à yyɛre ke, ka u yyahe si jyɛ mii woge e. Nyɛ Kafoonji Kile u wuu láha wuye na!»

⁶ Ka Burama si Sarayi pyi: «Mu bilicwonji na nyɛ mu yahare e, nde l'á táan mu á ke, lire mu sí n-pyi u na.» Yir'á jwo ke, ka Sarayi si kyaayi shinji puni tɛge Agari jɔn'ɪ, fo ka u u fɛ a fworɔ pyenge e mǎ kàre tatɔ̀nge e.

⁷ Ka Kafoonji Kile Mɛlɛkɛnji si Agari n̄ya síwage e lùbilingi wǎ taan, uru lùbilingi na nyɛ Shuri síwage kuni taan.

⁸ Maa jwo Agari á: «Agari, Sarayi bilicwonji, taa mu à yiri ke, taa mu si kɛ?» Ka u u jwo: «Mii na fi na kafɛncwonji Sarayi yyaha na.»

⁹ Ka Kafoonji Kile Mɛlɛkɛnji si jwo: «N̄uru ma a sì mǎ kafɛncwonji yyɛre, ma a sà maye kan u á.

¹⁰ Mii sí mu tɔ̀luge n̄yaha, fo ku sì n-jà n-tòrɔ̀ mɛ.

¹¹ Wii, mu yacerewu u nyɛ,

mu sí n-si p̄nambile,

ma a u mɛge le Sumayila*

naha na ye Kafoonji à mu n̄avun̄ɔ̀ parage lógo.

¹² Uru pyàŋi sí n-pyi sige dùfaan̄ja fiige,

* 16:11 Sumayila mɛge jwɔwɛ ku nyɛ: «Kile à lógo»

U sí n-pyi sùpyire puni kàshifoo,
sùpyire puni mú sí n-pyi u kàshifoo.
U sí n-láha u cínmpyiibii na.»

¹³ Ka Agari si jwo: «Ei! Sée wi na nge u nje na mii naa ke, mii à uru nya la?» Maa kuru mege le Kile na: «Kileni u nje na mii naa ke».

¹⁴ Lire kurugo, Agari mpyi lùbilingi ngemu taan ke, uru meg'à le Lakyayi Ɔrɔyi (kuru mege jwòhe ku nje: «Ngemu u nje nyii na ke, uru na mii naa.») Uru lùbilingi na nje Kadeshì kànhe ná Beredi kànhe shwòhò'e.

¹⁵ Nje puru jwòhò na, Agari à pùnambile si Burama á. Ka u u li mege le Sumayila.

¹⁶ Agari à Sumayila si Burama á, mà Burama shìji yaha yjee beecyere ná baani.

17

Burama meg'à kēenŋ'à pyi Ibirayima.

¹ Nje mà Burama shìji yaha yjee beecyere ná ke ná baaricyere, ka Kafoonji Kile si nùr'a uye cyèe u na, maa u pyi: «Mii u nje Kile siji puni foo. Ta mii nyii wogigii kanni pyi tigre cyaga baa.

² Lire e, mà tàanna ná wuu *tunmbyaare e, mii sí mu tùluge nyaha sèl'e.»

³ Burama à yire lógo ke, ka u u ninjkure sín, maa jùŋke sôgo maa Kile pèe. Ka Kile si nùr'a jwo u á sahanŋi

⁴ «Nje wii, tunmbyaare mii à le ná mu i ke, tire ti nje nte: mu sí n-pyi sùpyishi nijyahawa tu.

⁵ Mu mege saha si n-pyi Burama me. Ku sí n-kēenŋe n-pyi *Ibirayima (Ibirayima mege jwòhe ku nje sùpyishi nijyahawa tu), naha na ye sùpyishi nijyahawa sí n-fworo mu i.

⁶ Mii sí mu pyiibii nyaha sèl'e. Mu pyiibii sí n-pyi sùpyishini nijyahawa, saanlii nijyahamii sí n-fworo mu tùluyi i.

⁷ Tire tunmbyaare sí n-kwòro mii ná mu shwòhò'e, ti sí n-pyi mii ná mu tùluyi shwòhò'e tèrigii puni i mú. Ti sí n-kwò me. Lire kurugo, mii sí n-pyi mu ná ma tùluyi u Kileni.

⁸ *Kana kini i mu nje nijjaa nàmparanteenre ke, mii sí lire kan mu ná ma tùluy'á. Li sí n-pyi pi wuu tèrigii puni i, mii sí n-pyi pi Kileni.»

Kile à pùnampyire ŋkwònni sheenre jwo Ibirayima á

⁹ Ka Kile si nùr'a jwo *Ibirayima á sahanŋi: «Mu ná ma tùluyi nimpany'à yaa yii yákili yaha mii *tunmbyaare na, mà tàanna ná pi lyenwòyi i.

¹⁰ Nde yii à yaa yii pyi mà yyaha tí ná tire tunmbyaare e ke, lire li nje nde: mu ná ma tùluyi nimpany'à yaa yii à pùnampyire puni kwòun.

¹¹ Yii à yaa yii à ŋkwòun, lire li si n-pyi mii ná yii tunmbyaare tafyeenji.

¹²⁻¹³ Pùnampyire pun'à yaa ti kwònni ti canzege canmpyibataane wuuni na mà tàanna ná pi lyenwòyi i. Bilibii pi à si mu pyenge e ná mpii mu à shwò ke, pire pun'à yaa pi *kwònn. Lire e, tunmbyaare tafyeenji sí n-pyi yii sege na si li cyèe na ti sí n-pyi ninjkwombaara.

¹⁴ Pùnambilingi ndemu ká mpyi li nje a kwònn, maa uru fyèŋi yaha u sege na me, ur'à yaa u kòr'a láha u kini shiinbii na, naha na ye u nje a yákili yaha mii tunmbyaare na me.»

Kile à Ishaka ziji kyaa jwo

¹⁵ Nje puru jwòhò na, Kile à yi jwo *Ibirayima á sahanŋi: «Ma hà nùru raa ma cwonji Sarayi yiri sahanŋi Sarayi me. Numé u mege sí n-kēenŋe n-pyi Sara*»

¹⁶ Mii sí jwò le u á, si pyà kan u á mu á. Mii sí jwò le u á si u pyi sùpyishi nijyahawa nu. Saanlii sí n-fworo u e mú.»

¹⁷ Ibirayima à puru lógo ke, ka u u ninjkure sín maa jùŋke sôgo, maa Kile pèe. Maa jcyàha maa jwo uye funŋ'i: «Sùpyani u à yjee ŋkuu ta ke, di uru sí pyà ta n-jwo ye? Sara shìji na nje yjee beecyere ná ke, di uru sí n-jà pyà ta n-jwo sahanŋi ye?»

¹⁸ Maa jwo Kile á: «Sumayila yaha u shì ta, ma a jwò le u á.»

¹⁹ Ka Kile si u pyi: «Mii à lógo mu jwò na, ŋka mu cwonji Sara sí n-sii pùnambile si. Ma a li mege le Ishaka. Mii sí n-kwòro na *tunmbyaare na ná u e, ná u tùluge e. Tire tunmbyaare si n-kwò me.

²⁰ Sumayila wi ke, nde mu à jáare u kyaa na ke, mii sí lire pyi mu á. Mii sí jwò le á, si u pyiibii nyaha, si u tùluge nyaha sée sèl'e. U sí jùŋufee ke ná shuunni si, mii sí u pyi tùlùbwòhò tu.

²¹ Ŋka nde li nje mii tùmbyeere e ke, pyàŋi Sara sí n-si mu á yyeela nume cyiin ke, tire sí n-pyi mii ná ure shwòhò'e mú.»

Ibirayima ŋkwònni kani

* 17:15 Sara mege ku nje saanŋi pworonji

²² Nye Kile à puru jwumpe jwo a kwò *Ibirayima á ke, ka u u yíri u taan maa dùgo ninyin na.

²³ Nye kuru cannke, Ibirayima à Sumayila *kwò, bilibii pi à si u pyenge e ná mpíi u à shwò ke, maa pire kwò. Pùnambile maha pùnambile li nye u pyenge e ke, Ibirayima à pire puni kwò, bà Kile à yi jwo u á me.

²⁴ Ibirayima yabilin'á kwò mà u shìni yaha yyee beecyere ná ke ná baaricyere.

²⁵ U jyanj Sumayila à kwò mà u shìni yaha yyee ke ná taanre.

²⁶ Nye lire pyinkanni na, Ibirayima ná u jyanj Sumayila à kwò cannugo.

²⁷ Bilinambaabii pi à si u pyenge e ná mpíi u à shwò ke, u à pire puni kwò mú.

18

Sarayi mpyi a dá na uru si pyà ta me

¹ Ncyi karigii puni kántugo na, Kafooni Kile à uye cyèe *Ibirayima na sahanji Mamire cibwoyi taan. Pyinkanni na u à uye cyèe Ibirayima na ke, lire li nye nde. Cannka, mà u ninteenji yaha u vāanŋke bage jwoge na canvwuge tēni i,

² u à pa u nŋke yirige, maa wíl'a nāmbaa taanre nya pi à yyere u yyetiimpe na. Tēni i u à pi nya ke; ka u u fē a pi nŋò bē, maa nŋkure sín pi taan maa nŋke sōgo, maa pi shéere,

³ maa jwo pi wà nŋkin á: «Mii nŋufooni, kampyi mii kyal'á táan mu á, mii na mu jáare, mii u nye mu bilinani ke, ma hà ntòro na pyenge taan me.

⁴ Yii yyere, pi i mpa ná lwòhe e, yii tooyi si jyé. Yii i nò naha nke cige jwòh'i.

⁵ Mii sí n-sà yalyire cya mpa nkan yii á, bà yii si mpyi sí fānha ta si nta yii kuni lwó me. Naha kurugo ye yii à tòro yii bilinani yyere.» Ka pi i jwo: «Li pyi amuni.»

⁶ Ka Ibirayima si fyál'a jyé Sara fye e u vāanŋke bage e, maa yi jwo u á: «Ta fyáa, maa mbyime yanyeyi taanre sūma, maa tántēnyē te.»

⁷ U à puru jwo ke, maa fē a kàre u kàcwoge na, maa u ninage sinme woge kà cū mà kan u báarapyiŋi wà á. Ka u u kuru bò, maa ku yal'a shwòhò fwofwo.

⁸ Puru jwòhò na, ka Ibirayima si mpa ná nŋjirintanhaga ná nimpuruge e, ná nŋkyaaare nizhwòhòre e, mà pa yaha nāmbaabii taanrenji taan, maa yyere pi taan cige mbyimpe e, njyŋiŋi ká nŋkũnò si wà kan pi á. Ka pi taanrenji si wà na lyi.

⁹ Ka pi i Ibirayima yíbe: «Taa mu cwoni Sara nye ke?» Ka u u pi pyi: «U na nye naha vāanŋke bage e.»

¹⁰ Ka pi wà nŋkin si jwo: «Nàkaana nye me, mii sí nŋru n-pa naha mu yyere yyeela nume cyiin. Lire sí mu cwoni ta u à pùnambile si.»

Sara mpyi u pooni kántugo, vāanŋke bage e, marii puru jwumpe nŋru.

¹¹ Lire tēni i, Ibirayima ná Sara mpyi a lyé sēe sèl'e. Sara pyitaani tēni mpyi a tòro.

¹² Nye Sara à yire lógo ke, ka u u ncyāha uye funŋ'i. Maa jwo: «Tatange nkire mii nŋjyēnkwoŋi saha sí n-ta nāŋkwu i fo si zà nò pyà nta na ye? Mii pyengefoo mú à lyé.»

¹³ Ka Kafooni si jwo Ibirayima á: «Naha kurugo Sara à cyāha uye funŋ'i, maa jwo na uru nŋjyēnkwoŋi saha sí n-jà pyà ta sēenji na mà ye?

¹⁴ Kani ndire li sí n-jà n-waha fo si Kafooni, mii Kile já ye? Yyeela nume cyiin, mii sí n-pa mu yyere. Lire sí mu cwoni Sara ta u à pyà ta.»

¹⁵ Puru jwump'á jwo ke, ka Sara fyangara wunji si yi kyāala maa jwo: «Mii nye a cyāha a de!» Ka Kafooni Kile si jwo: «Mu à sàa cyāha.»

Ibirayima à Kile jáare Sòdumu kànhe zhwoŋi kyaa na

¹⁶ Nye lire kántugo, ka pire nāmbaabii taanrenji si yíri na nkéegge maa dùgo ŋanŋke kà na maa Sòdumu kànhe kāmpanŋke wii. Ka *Ibirayima si pi tũgo.

¹⁷ Ka Kafooni Kile si uye yíbe: «Nde mii sí n-pyi Sòdumu ná Gómori kanyi na ke, tá mii à yaa mii u lire jwòhò Ibirayima na bē?

¹⁸ Naha na ye nàkaana nye sli me, Ibirayima sí n-pyi tũlwbòhò tu, kuru tũluge fānhe sí n-pēe. Dinye tũluyi sanjyi sí jwò ta u cye kurugo.

¹⁹ Mii à u cwònrò bà u si mpyi si yi jwo u pylibii ná u pyenge shiimbil'á mpíi pi na ma u kántugo ke, na pi à Kafooni, mii Kile kuni jaare li jaarenkanni na, pi à li jaare ntiŋi ná sēenji ŋun'i. Lire ká mpyi, mii à kyaa maha kyaa jwómee lwó Ibirayima á ke, mii sí lire pyi u á.»

²⁰ Lire kurugo, Kafooni à jwo Ibirayima á: «Sòdumu kànhe ná Gómori kànhe shiimbil'á lawwuge nkemu ta ke, kur'á pēe fo mà tòro, pi kapegigil'á nyaha sēe sèl'e.

²¹ Lire na, mii sí n-tige n-sà wii, l'aha nta nje pi na yu pi na ke, yire na ntũli yi jwunŋkanni na, sēenji na, si jicé.»

²² Ka nāmbaabii shuunnŋi sanmpii si yíri Ibirayima taan mà kàre Sòdumu kànha kāmpanŋke na. Nka Ibirayima nŋjyēren'á kwòro Kafooni yyaha taan.

²³ Maa file u na maa jwo: «Mu sí jŋee shiincēnmpii ná shiinnmpii shi bò sijcyan la?

²⁴ Li sí n-jà n-ta shiincɛnm̐i beeshuunni ná kɛ na nyɛ kànhɛ e. Mu sí nyɛ pire shi bò mú la? Mu sí kànhɛ yaha wani pire mp̐i kurugo mà?

²⁵ Mà shiincɛnm̐i ná shiĩnmp̐ibii puni shi bò sɪncyan, lire nyɛ mɛ mà pi sàranj tãanna, mii à cɛ na mu si n-sli nyɛ lire shɪnj i mɛ. Mu u nyɛ dɪnyɛnj sùpyire puni sàrafoonj mà tãanna ná pi kapyiĩnkil'e ke, mu sí n-jà n-pyi na mu nyɛ a kacɛnni cɛ a wwù kapiĩni i mà?»

²⁶ Ka Kafoonj si u pyi: «Mii aha shiincɛnm̐i beeshuunni ná kɛ ta Sòdɔmu i, mii sí kànhɛ puni yaha wani pire mp̐i kurugo.»

²⁷ Ka Ibirayima si u pyi: «Mii kàfoonj, mii à cɛ na mii nyɛ yafyin mu taan mɛ, ŋka mii na mu jáare ma a na yaha si jwo sahanjki.

²⁸ Li sí n-jà n-ta kànhɛ shiincɛnm̐i nyɛ a beeshuunni ná kɛ kwò mɛ. Shiĩn kanjuro sí n-jà n-fò. Nyɛ kanjuro kanna ká fò shiĩn beeshuunni ná kɛnj i, pire kanjurunj kurugo mu sí kànhɛ puni shi bò la?» Ka u u jwo: «Mii aha beeshuunni ná kanjuro ta, mii sí kànhɛ yaha wani pire mp̐i kurugo.»

²⁹ Ka Ibirayima si nùr'a jwo: «Li sí n-jà n-ta kànhɛ shiincɛnm̐i nyɛ a tòro beeshuunni na mɛ.» Ka Kafoonj Kile si jwo: «Pire mp̐i kurugo mii si yaaga pyi kànhɛ na mɛ.»

³⁰ Ka Ibirayima si nùr'a jwo: «Mii kàfoonj, ma hà lùuni yĩrige na taan mɛ. Mii sí n-jwo sahanjki, l'aha nta kànhɛ shiincɛnm̐i pun'a bɛ bejjaaga ná kɛ na de?» Ka u u jwo: «Mii aha bejjaaga ná kɛ ta wani, mii si yaaga pyi kànhɛ na mɛ.»

³¹ Ka Ibirayima si jwo: «Mii kàfoonj, mii na mu jáare si jwo sahanjki, li sí n-jà n-ta kànhɛ shiincɛnm̐i pun'a bɛ bejjaaga na?» Ka u u jwo: «Pire bejjaaganj kurugo, mii si kànhɛ shi bò mɛ.»

³² Ka u u nùr'a jwo: «Mii kàfoonj, ma hà lùuni yĩrige na taan mɛ, mii jwumpe sí n-yyɛre ŋke cyage e. Nyɛ kànhɛ shiincɛnm̐i puni ká mpyi kɛ de?» Ka u u jwo: «Pire kɛnj kurugo, mii si kànhɛ shi bò mɛ.»

³³ Kafoonj Kile à jwo a kwò ná Ibirayima e ke, maa yĩri u taan. Ka Ibirayima si nùr'a kàre u pyɛngɛ.

19

Kile à Loti shwò maa Sòdɔmu ná Gòmɔri shi bò

¹ Nyɛ pire *Kile melekɛɛbii shuunniŋj pi à yĩri *Ibirayima yyɛre ke, pir'a nò Sòdɔmu i kuru canjke yàkoŋke. Maa Loti nintɛenj ta kànhɛ shiĩnbii piyetabenjke e. U à pi nyɛ ke, ka u u yĩr'a pi jũŋò bɛ. Maa nɪŋkure sín, maa jũŋke sògo, maa pi shɛɛre.

² Maa jwo: «Mii jũŋufɛebii, mii na yii jáare, yii sumbage lɛŋɛ mii, yii bilinanj, pyɛngɛ e, si lwòhe kan yii á, yii i yii tooyi jyé, yii i shwòn naha. Nũmpanja nyɛsòge na, yii i ntòro ná yii kùsheeni i.» Ka Kile melekɛɛbii si u pyi: «Ŋnhò, wuu si n-shwòn naha cyiĩnj na.»

³ Ka Loti si yi jwo a waha pi á, fo pi à kàr'a sà shwòn u pyɛngɛ e. Maa jyi nintan shwòhò, maa bwùurunj nɪŋjrimbaanj wà yaa, ka pi i lyi.

⁴ Mà nàmpwuunbii yaha sínimbàa, ka Sòdɔmu kànhɛ shiĩnbii si mpa pyɛngɛ kwùulo. Nànjjibii ná nàŋkolyeebii puni na mpyi wani.

⁵ Ka pi i Loti yyere maa yi jwo u á: «Nàmpwuunbii pi à sumbage lɛŋɛ mu pyɛngɛ e ŋke numpilage e ke, taà pi de? Pi yige naha, wuu u pi shwòn!»

⁶ Ka Loti si fwor'a pa pi fye e cyiĩnj na, maa tajyige njwòge shwòhò nàmpwuunbii na.

⁷ Maa jwo sùpyir'á: «Mii cɪnmpyiibii, mii à yii jáare, yii áha kapii pyi pi na mɛ.

⁸ Mii pùcerii shuunni na nyɛ naha, pi sàha nàmbaa cɛ mɛ, mii sí pire yige yii á, nde l'à táan yii á ke, yii i lire pyi pi na. Yii áha yaaga pyi mii nàmpwuunbii na mà de!»

⁹ Ka kànhɛ shiĩn si jwo Loti á: «Mu u yĩr'ani de!» Ka pii si jwo: «Yii pi ŋge nànj wii de, uru nàmpɔnj u à nùr'a kɛenjɛ na *saliyanj cyɛre wuu na numɛ!» Ka pi i jwo Loti á: «Mu aha mpyi mu nyɛ a yĩri wuu yyaha na numɛ mɛ, nde wuu sí n-pyi mu na ke, lire sí n-pi mà tòro nàmpwuunbii wuuni na.» Pi à yire jwo ke, maa Loti njɔnj'a lwò wani fànhɛ e, maa file na pire na si pyɛngɛ njwòge kebe.

¹⁰ Lire tɛni i, ka Kile melekɛɛbii mú shuunniŋj si pyɛngɛ múgo, maa Loti cú a lɛŋɛ ku funŋke e, maa ku shwòhò.

¹¹ Sùpyire puni ti mpyi pyɛngɛ njwòge na ke, melekɛɛbil' à tire puni pyi fyinmii, nànjji bàra nàŋkolyee na. Pi à pyi fyinmii ke, ka pi i pyɛngɛ njwòge cya a kànhɛ.

¹² Ka Kile melekɛɛbii mú shuunniŋj si jwo Loti á: «Mu nafeebii, mu pùnampyire, mu pùceepyire, shin maha shin u nyɛ mu sùpya ke, pi puni yige ŋke kànhɛ e.

¹³ Wuu sí ŋke kànhɛ shi bò, naha na yɛ tigre pi na jcyáan ku shiĩnbii na ke, tire tigr'à pɛɛ sɛl'e Kafoonj Kile yyahe taan. Lire e, u à wuu tun wuu u pa ku shi bò.»

¹⁴ Nyɛ ka Loti si fworò mà kàr'a sà jwo ná u pùceribii tanambaabil'e, maa jwo pi á: «Yii fworò ŋke kànhɛ e, naha na yɛ Kafoonj Kile sí n-pa ku shi bò!» Ŋka pire mpyi a li yaha bàhaga na u nyɛ.

¹⁵ Nye nyèkwòŋ'á nò ke, ka Kile melekeebii si li jwo a waha Loti á sahaŋki: «Yíri wahawaha, ma a ma cwoŋi ná ma púceepire mú shuunniŋi cù cyege na, bà pi si mpyi pi áha bú nkú ná kàhe e tasógoge e me.»

¹⁶ Nye Kile melekeebil'á li nya pi à jnye karigii tapyige e ke, ka pi i Loti cù cyege na, ná u cwoŋi ná u púceepire mú shuunniŋi, maa fworo ná pi e mà sà yaha kàhe kàntugo, naha na ye Kafoonj Kile la mpyi si pi shwò kwùŋi na.

¹⁷ Pi à fwor'a kwò kàhe e ke, ka Kile melekeŋi wà si jwo: «Yii a fi shwomò. Yii áha raa wí kàntugo me. Yii mú si kà n-yyére nke bafage cyage k'e me. Yii a fi, yii a si naŋyi cyage e, bà yii si mpyi si shwò kwùŋi na me.»

¹⁸ Ka Loti si jwo: «Aa! mii jùŋufoonj, wuu sí n-jà kuru cyage ta la?

¹⁹ Mu à jwò wuu na, maa wuu jùŋaara ta mà nò fo naha, nka wuu si n-jà n-fé nò naŋyi cyage e me, naha na ye mà jwo wuu nò wani ke, kakyaaare sí n-pyi, wuu sí n-kwù.

²⁰ Kàhe kà ku nke, kuru laage jnye a tòn me. Wuu sí n-jà n-fé nò wani, si sà jwòhò, kuru kàhe mú jnye a pèe me. Yii yiye sanmii yaha, yii kuni kan wuu á, wuu sà jwòhò wani lire kànbileni na. Kànbwòhò bà mo. Yii wuu yaha wuu sà wuye shwò wani.»

²¹ Ka Kile melekeŋi si jwo Loti á: «Nye mii sí nde kani ninŋin pyi mu á sahaŋki. Kàhe kyaa mu à jwo ke, mii si yaaga pyi ku na me.

²² Yii a fyáa, yii sà jwòhò wani, naha na ye ná yii jnye a nò wani me, kuni jnye a kan mii á mii i jà a yafyin pyi me. Loti à kuru kàhe yyere nimbilere, lire e, kuru kàhe meŋ'á le Zowari. (Zowari meŋe jwòhe ku jnye nimbilere.)

²³ Loti tēnōni Zowari kàhe e, lir'á bē ná canŋaŋyiini tēefwōroni i.

²⁴ Lire tēni i, ka Kafoonj Kile si nage ná ŋkirigini tīrige Sòdōmu ná Gómōri jūŋ' i zànpya fiige. Kafoonj yabilinji u à lire pyi.

²⁵ Maa yire kànyi puni shi tò, ná bafage, ná ku kànyi shiinbii puni, ná yaaga maha yaaga ku mpyi a fyin kuru jn̄ke na ke, yire pun'á súgo kuru nage cye kurugo.

²⁶ Nye pi nin̄kàribii na, Loti cwoŋ'á yyaha kēenŋ'a wíi kàntugo. Ka u u ŋkēenŋ'a pyi suuŋkunūŋ sūpya fiige.

²⁷ Nye kuru canŋke jyesòoge na, cyage e Ibirayima à jwo ná Kafoonj i ke, ka u u yir'a kàre wani kuru tanuge e.

²⁸ Maa jn̄ke yirig'a wíi Sòdōmu ná Gómōri kànyi ná kuru bafage kànmpaŋke puni i. Maa naŋgurugo jya ku u yiri jn̄ke na, mu à jwo maan naŋgurugo.

²⁹ Canŋke Kile mpyi na kuru bafage kànyi súuge ke, u funŋk'á cwo Ibirayima na, maa Loti shwò nage na. Lire pyin̄kanni na, kànyi na Loti mpyi a tēen ke, nag'á yire puni shi tò.

Loti ná u pworibii shuunniŋi kani

³⁰ Nye Loti jnye a jēn'a kwòro Zowari kàhe e me, maa ŋkàr'a sà ntēen paŋke kànmpaŋke na, naha na ye u mpyi na fyáge. U ná u pworibii mú shuunniŋ'á sà ntēen paŋke wyige k'e.

³¹ Canŋka, Loti pworonj nin̄jyēŋ'á jwo nimbilen'á: «Wuu tun'á lye, nò mú si jnye naha ngemu u si wuu lēŋe nàmbaga na, bà li jnye cyeyi puni i me.

³² Wuu *erezen sinme kan u bya, bà u funŋke si mpyi si wùrugo me. Lire ká mpyi, wuu u wwò ná u e, bà wuu si mpyi si pyi ta wuu tunji tùluge kà mpini me.»

³³ Kuru canŋke numpilage e, ka pi i sinmpe kan pi tun'á. P'à u cyán ke, ka pworofoonj nin̄jyēŋi si sà sinni ná u e. Nka tufoonj jnye a u tēesinnini ná u tēeyirini cē me.

³⁴ Nyēŋ'á múgo ke, ka mucwofoonj si cōnfoonj pyi: «Pilaga mii á sinni ná wuu tunji i. Nin̄jaa numpilage e, wuu sinmpe pà kan u á, u áha bya a wùrugo, mu sí n-sà sinni ná u e, bà mu mú si mpyi si pyāŋi wà ta, wuu tunji tùluge kà mpini me.

³⁵ Kuru canŋke numpilage e, ka pi i sinme kan tufoon'á sahaŋki, ka u u bya fo mà wùrugo. Ka pworofoonj nimbileni si sinni ná u e. Tufoonj jnye a u tēesinnini ná u tēeyirini cē mú me.

³⁶ Nye amuni Loti pworibii mú shuunniŋ'á lahigii lwó u á.

³⁷ Ka pworofoonj nin̄jyēŋi si si pūnambile na, maa u meŋe le Mwabi. (Mwabi meŋe jwòhe ku jnye: «Tufoon'á laa tēge u na.») Uru u jnye Mwabi shini tulyage fo mà pà nò nin̄jaa na.

³⁸ Ka cōnfoonj si si pūnambile na mú, maa u meŋe le Beni Ami*. Uru u jnye Amōni shini tulyage fo mà pà nò nin̄jaa na.

20

Abimeleki à Ibirayima cwoŋi Sara kwòŋ a lwó si mpyi u cwo

¹ Nye ka *Ibirayima si yiri u tateŋnjyēge e, mà sà ntēen Negevi síwage yyére, Kadēshi kàhe ná Shuri kùluni shwòhal'e. Puru jwòhò na, u à tēenle pyi Gerari i mú.

² Nye u à nò wani ke, maa yi jwo sūpyir'á na Sara na jnye uru cōn. Canŋka, ka Gerari saanŋi Abimeleki si Sara nya maa u lwó si mpyi u cwo.

* 19:38 Beni Ami meŋe jwòhe ku jnye: «Mii cinnpyiibii pyāŋi».

³ Numpilage k'e, ka Kile si uye cyêe Abimeleki ná ñooge k'e, maa yi jwo u á: «Abimeleki, mu sí n-kwú, ceenji mu á lwó ke, nɔ na jye u á.»

⁴ Jye lir'á ta Abimeleki sàha ñkwò á wwò ná Sara e me. Ka u u jwo Kile á ñooge e: «Kafoonji, mu sí jye mii ná na túluge shi bò mà li ta wuu jye a kapii pyi mà?

⁵ Nàñi yabilinji bà u à mii pyi na uru cɔɔn wí mà? Ka ceenji mú si jwo na uru yyahafoo wí mà? Mii á nde kani pyi ná funvyinge e, mii jye a kapii pyi mà de!»

⁶ Ka Kile si yi jwo Abimeleki á kuru ñooge ninjinji i: «Mii á cè na mu à nde kani pyi ná funvyinge e, na mu jye a kapii pyi me, lire na mii jye a jɛn'a mu yaha mu u wwò ná ceenji i, si ñkwò kapii pyi me.

⁷ Numɛ, nàñi cwonji kan u á. U sí jwó le mu á bà mu si mpyi si shwò kwùñi na me, naha na ye Kile sùpya u jye u wí. Nka mu aha mpyi mu jye a u cwonji kan u á me, li cè na mu ná ma pyenge shiinbii puni sí n-kwú.»

⁸ Ka Abimeleki si yíri kuru jyesooge na, maa u bilibii puni yyere, maa yi yyahe jwo pi á. Pir'á yi lógo ke, ka pi i fyá sèl'e.

⁹ Ka Abimeleki si Ibirayima mú yyere, maa u pyi: «Naha shi mu à pyi wuu na amɛ ye? Lire tɛni i ke, kapiini ndire mii á pyi mu na, fo mà pa nɔ mu u nke lawwuge fiige nɔ mii ná na kini shiinbii na ye? Nde mu á sà a pyi amɛ ke, li jye a sli kapyii me.

¹⁰ Naha na mu á nde pyi ye?»

¹¹ Ka Ibirayima si jwo: «Mii mpyi na sônji na sùpya jye a sli nde kɛni i ngemu u na Kile pɛre me. Maa li yaha naye funn'i, na pi sí mii bò na cwonji kurugo. Lire na, mii á jwo na mii cɔɔn wí.

¹² Lire na li wuuni mú i, mii cɔɔn mú wí de! Wuu na jye tu na, nka wuu jye nu na me. Mii cwo mú sí u jye u wí.

¹³ Lire kurugo, canñke Kile à mii yige na tupyenge e ke, mii á yi jwo Sara á: «Nde mii na jáare mu á ke, wuu aha nɔ cyaga maha cyag'e, ma a yi jwo sùpyir'á na mii na jye mu yyahafoo.»

¹⁴ Ka Abimeleki si sikyaa ná mpàa ná niye, ná bilinambaa ná bilicyee kan Ibirayima á, maa u cwonji Sara núrɔñ'a kan u á.

¹⁵ Maa jwo Ibirayima á: «Mii kɛni li nde mu taan, cyage k'à mu táan ke, sà ntɛn wani.»

¹⁶ Maa jwo Sara á mú: «Mii sí wyɛrefyinnji darashii kampwoo kan mu yyahafoon'á, lire li sí li cyèe na mu zòvynre wu u jye nde kani i, mu shiinbii puni jyi na.»

¹⁷ Ka Ibirayima si jwó le Abimeleki á, ka Kile si u cùñjɔ, maa u cwonji ná u bilicyeebii puni cùñjɔ, ka pi i já a pyii si sahanji,

¹⁸ Naha na ye Kafoonji Kile mpyi a zimbaa yama yaha u pyenge shiinbii na, Ibirayima cwonji Sara ñkwòñ njwonji kurugo.

21

Ishaka zinj kani

¹ Jye Kafoonji Kile mpyi a jwumpe mpemu jwo Sara á ke, u funnɔ mpyi a wwò puru na me. Pyàñi jwómɛeni u mpyi a lwó Sara á ke, u à lire funnɔ.

² Tɛni kyaa Kile mpyi á jwo *Ibirayima á ke, lir'á nɔ ke, ka Sara si laa lwó maa pùnambile si Ibirayima ninjyenkwon'á.

³ Jye lire pùnambilini Sara á si ke, ka Ibirayima si li mege le Ishaka.

⁴ Ishaka zinj canmpyibaataanrewuni na, ka Ibirayima si u *kwòñ, bà Kile mpyi a fyànha a yi jwo u á me.

⁵ Ibirayima na mpyi yye ñkuu u jyanji Ishaka tèesiini i.

⁶ Ka Sara si jwo: «Ei! Kile á funntanga ná katanra kyaa pyi mii á nde de!» Shin maha shin ká li lógo, urufoo funñke sí n-táan sèl'e.»

⁷ Ka Sara si núr'a jwo: «Jofoo u mpyi si jye njwo Ibirayima á na Sara na sí pùnambile si fo si jirini kan u ñwò ye? Nka kuru canñke ku jye ninjaa, mii á pùnambile sí u ninjyenkwon'á.»

Ibirayima à u cwonji Agari ná u jyanji Sumayila yaha

⁸ Jye pyàñ'á pa lyɛ a nɔ láhama jirime na ke, ka *Ibirayima si njyi ninyahawa shwòhɔ maa katáan nimbwoo pyi.

⁹ Pùnambilini *Misira shiinbii pworonji Agari á si Ibirayima á ke, ka Sara si lire jya li i Ishaka fwòhare.

¹⁰ Maa jwo Ibirayima á: «Ñge bilicwonji ná u jyanji kòrɔ, naha na ye u ná mii jyanji Ishaka jye a yaa pi wwò kooge na me.»

¹¹ Puru jwump'á waha Ibirayima na sèl'e, naha na ye Sumayila mú jye u pyàñi wà.

* 21:6 Ishaka mege jwòhe ku jye: «katanra».

¹² Nka Kile à jwo Ibirayima á: «Ma hà mpe jwumpe waha maye na me. Sara ká yaaga maha yaaga cya mu á mà yyaha tí ná bilicwɔŋi ná u jyanj i ke, ma a lire pyi u á. Naha na ye tɔluge jwɔmɛɛni mii à lwó mu á ke, Ishaka e kuru sí n-fworo

¹³ Nka mu bilicwɔŋi jyanj wi ke, mii sí supyishinji wá yige u e mú, naha na ye mu jya wi.»

¹⁴ Kuru canjke nɔmpanja nyɛsɔŋe na, Ibirayima à yiri maa yalyire kan Agari á, maa lwɔhe le bùl'i mà kan u á mú, maa pyàŋi kan u á, maa u kɔrɔ, ka u u njàr'a sà a jaare na màre Berisheba síwage e.

¹⁵ Lwɔh'à kwó ke, ka Agari si pyàŋi yaha tahe kà jwɔh'i.

¹⁶ Maa ntɛɛn u yyetiimpe na mà laaga wwú mɛteri lada fiige, naha na ye u la mpyi si u jyanj nya takwúge e me. U à tɛɛn wani ke, maa wá na mɛɛ súu fo na njkwúli.

¹⁷ Ka Kile sí pyàŋi mɛɛni lógo. Ka Kile Melekenji si ntɛɛn nɔnyinji na, maa Agari yyere maa yi jwo u á: «Agari, naha k'à pyi ye? Ma hà vyá me, naha na ye Kile à pyàŋi mɛɛni lógo mà u yaha tahe jwɔh'i.

¹⁸ Yiri, ma a ma jyanj lwó, ma a u cù ná cyeyi shuunninji i. Mii sí sùpyishi ninyahawa yige u e.»

¹⁹ Ka Kile si Agari nyiigii múgo, ka u u lùbilinji wá nya maa kuru lwɔhe kà kwó a le u bùlunji i mà pa njkan pyàŋ'a, u a bya.

²⁰⁻²¹ Ka Kile si pyàŋi jwɔhɔ tò, ka u u mpa lye maa ntɛɛn Paran síwage e, maa mpa mpyi lùuzu nijcɛnɛ nà sintaage e. Ka u nunji si u pyi u à Misira kɔni shiimbii pworonji wá lɛŋe.

Ibirayima ná Gerari saanji Abimeleki kàage

²² Canjka, Abimeleki à pa ná u kàshikwɔɔnbii jùŋufoonji Pikoli i, si jwo ná *Ibirayima i. Maa jwo u á: «Mii à li nya na Kile nyɛ ná mu i ma karigii puni i.

²³ Nyɛ numɛ, mii la nyɛ ma a njkaa Kile na mii á na mu si jɛɛ mii Abimeleki, lire nyɛ me mii tɔluge jwɔhɔ yaha, si kapii pyi wuu wá na me, na mu si raa kacɛnjkii kanni pyi mii na, s'a cyi pyi kɔni i mu nyɛ nàmpantɛnre e ke, bà mii à fyànha a cyi pyi mu á me.»

²⁴ Ka Ibirayima si jwo: «Mii si n-kàa lire na.»

²⁵ Nka bèɛnɛke Abimeleki báarapyiibil'à shwɔ Ibirayima na ke, u à Abimeleki cɛɛge lire na.

²⁶ Ka Abimeleki si Ibirayima pyi: «Mii báarapyinji u à lire pyi ke, mii nyɛ a u cɛ me, mu si nyɛ a yi jwo mii á me. Nijnjaa mii à yi lógo.

²⁷ Ka Ibirayima si mpàa ná sikyaa ná niyi kan Abimeleki á, ka pi i wwɔnɛge le piye shwɔhɔ'e.

²⁸ Lire jwɔhɔ na, ka Ibirayima si mpàayaali baashuunni wwú u mpàabil'e mà yaha piye.

²⁹ Ka Abimeleki si u yibe: «Naha na mu à mpai mpàabii baashuunninji wwú mà yaha njère na ye?»

³⁰ Ka u u jwo: «Mu aha jɛn'a mpai mpàabii shwɔ mii cye e, lire li sí li cyɛɛ na mii u à njke bèɛnɛke tɔgo.»

³¹ Lire e, pi à kuru cyage mege le Berisheba, naha na ye kuru cyage e Ibirayima ná Abimeleki à kàa piy'á.[†]

³² Tɛni i pi à kàa piy'á mà kwó ke, ka Abimeleki ná u kàshikwɔɔnbii jùŋufoonji Pikoli si nùr'a kàre Filisiti shiimbii kɔni i.

³³ Ka Ibirayima si támara cige cɛnme Berisheba i, maa Teekwombaa Kafoonji Kile mege pɛe.

³⁴ Lire kàntugo, ka u u ntɛɛn nàmpantɛnre e mà mo Filisiti shiimbii kɔni i.

22

Kile à Ibirayima kàanmucya a wíi

¹ Nyɛ jcyii karigii puni kàntugo, Kile à *Ibirayima kàanmucya mà wíi. Pyinjkanni na u à u kàanmucya ke, lire li nde.

Canjka Kile à u yyere: «Ibirayima!» ka u u jwo: «Yo! Mii u nge.»

² Ka Kile si yi jwo u á: «Mu jyanj nɔnkinji, Ishaka kyaa l'à tãan mu á ke, ta si ná u e Mɔriya kɔni i. Mii sí nanjke kà cyɛɛ mu na, mu aha nɔ wani, ma a u pyi sàraga nizógogo kuru cyage e.»

³ Ka Ibirayima si sòl'a yiri, maa u dùfaanɛke kà cù, maa u báarapyiibii pli shuunni yyere ná u jyanj Ishaka. Maa kànciyyi yà jya maa yire lwó na njkɛge sàrage tawwúge e, cyage kyaa Kile à jwo u á ke.

⁴ Canmpyaa taanre jara pi à pyi. Canntanrawoge, ka Ibirayima si jùŋke dùrug'a wíl'a kuru cyage nya tataɔnge e.

⁵ Maa jwo u báarapyiibil'à: «Yii tɛɛn naha ná dùfaanɛke e. Mii ná na pyàŋi sí n-kàre nanjke junj'i zà Kile pɛe. Wuu aha njkwó, wuu si nùru n-pa.»

[†] 21:31 Berisheba mege jwɔhe ku nyɛ: «kàaga bèɛnɛ» lire nyɛ me: «baashuunni bèɛnɛ».

⁶ U à yire jwo ke, maa ntíl'a u jyanji tugo sárage súugo kànciyyi na, maa na ná ñwóo lwó, ka pi i wá na ñaare na ñkèege sɔncyan kuru cyage e.

⁷ Ka Ishaka si jwo u tunj'á: «Babal» ka Ibirayima si jwo: «Yo, na jya.» Ka Ishaka si jwo: «Nage nyɛ wuu á, kànciyyi mú nyɛ wuu á, ñka mpàbilini li sí n-pyi sárage ke, taa lire si nyɛ ke?»

⁸ Ka Ibirayima si jwo: «Mpàbilini li sí n-pyi sárage ke, Kile yabilinji u sí yire cwóonrɔ.» Ka pi mú shuunni si wá na ñkèege.

⁹ Cyage Kile mpyi a cyêe pi na ke, pi à nɔ wani ke, ka Ibirayima si sárage tawwûge yaa, maa kànciyyi dũrugɔ ku ñunji. U à kwó ke, maa u jyanji Ishaka cù a pwó, mà dũrugɔ ku ñunji kànciyyi na.

¹⁰ Maa ñwóonni wwû si ntêge raa u jyanji kɔnre. Tèni i u à jwo u sí li taha jyafoonji yacige e ke,

¹¹ lire tènenuuni i, ka Kafoonji Kile Melekenji si ntéen ñijyinjɔ na maa sêe: «Ibirayimal Ibirayima!» Ka u u jwo: «Yo!»

¹² Ka Kafoonji Melekenji si jwo: «Ma hà ma cyege yaha ku nɔ pyànjɔ na mɛ! Ma hà yaaga pyi u na mɛ! Nume, mii á li cê, sêenji na, mu na Kile père, ñaha na yɛ mu nyɛ a cyé mà ma jyanji tàange wunji pyi sárage mà kan mii á mɛ.»

¹³ Ka Ibirayima si yyahe kèenn'a wii wii, maa mpàl'a mpàpoo ñya, u ñenkil'à sùr'a yyére tahe k'e. Ka u u sà uru mpàpooñji cù a pyi sárage nizógogo u jyanji cyaga.

¹⁴ Maa kuru cyage mege le Yawe-Jire. (Yawe-Jire mege ñwóhɔ ku nyɛ: «Kafoonji Kile sí yi yyaha cwóonrɔ.») Lire kurugo, sũpyire puni maha ñko ñijnjaa: «Wuu aha nɔ Kafoonji Kile ñanke ñunji, Kafoonji Kile yabilinji sí yi yyahe cwóonre.»

¹⁵ Nyɛ ka Kafoonji Kile Melekenji si ntéen ñijyinjɔ na, maa Ibirayima yyére tozhonwogo,

¹⁶ maa yi jwo u á: «Kafoonji Kile jwumpe pu nyɛ mpe: «Mii sí n-kâa naye mege na, nde mu à pyi amɛ ke, mu nyɛ a cyé mà ma jyanji tàange wunji kan sárage mii á mɛ,

¹⁷ lire kurugo, mii sí jwó le mu á, si mu tũluge ñyaha worigii fiige, ná suumpe lwohe nticennji fiige mú. Mu tũluge sí raa jini ku zàmpeenbii na.

¹⁸ Dijnjenji sũpyishinji puni sí raa jwónji taa mu tũluge cye kurugo, ñaha na yɛ mu à ñen'a mii ñwómɛeni cù.»

¹⁹ Puru ñwóhɔ na, ka Ibirayima ná u jyanji si núr'a kàre báarapyiibii taan. Ka pi i kuni lwó a nũru na ñkèege Berisheba e, Ibirayima tatènge e.

Erebeka tulveyi

²⁰ Nyɛ cyire karigii puni kàntugo, y'à pa jwo *Ibirayima á. na u yyahafoonji Nakwɔri cwònjɔ Milika mú à pùnampyire ta.

²¹ Jyafoonji ñijyinjɔ mege nyɛ Uzi, shonwunji mege sí nyɛ Buzi, tanrawunji mege nyɛ Kemuyeli. Kemuyeli u à Aramu si.

²² Milika jyanji sicyɛrewunj'a pyi Kesedi, maa Kyazo taha uru na, maa Pidilashi taha uru na, maa Yidilafi taha uru na, maa nta a Betuyeli taha uru na.

²³ Ka Betuyeli si mpa Erebeka si. Nyɛ tire pùnampyire baataanrenji Milika à si Ibirayima yyahafoonji Nakwɔri á.

²⁴ Nakwɔri cwonji shonwunji mege na mpyi Ereyuma, uru mú à pùnampyire si. Tire pùnampyire ti nyɛ nte: Tebaki ná Gakyamu ná Takyashi ná Maaka.

23

Sara kwùjɔ kani

¹ Sara à yyee ñkuu ná benjaaga ná baashuunni pyi ke,

² maa ñkwú Kiriyati Ariba kànhe e *Kana kɔni i. Kuru kànhe mege mú ku nyɛ Eburɔn. Ka *Ibirayima si mpa ntéen u cwonji buwunji taan marii yamɛeni sũu.

³ Maa ñkwó a pa yiri u taan, mà sà jwo ná Kyiti tũluge shiinbil'e.

⁴ Maa jwo pi á: «Mii na nyɛ nàmpɔnnɔ ñaha yii yyére. Yii taare cyage kà père na á, si na cwonji buwunji lwó naye yyaha taan zà ntò.»

⁵ Ka Kyiti shiinbii si Ibirayima pyi:

⁶ «Wuu ñnũjufoonji, mu nyɛ shinbwɔ wuu shwóhɔl'e. Wuu fanjɔni cyaga maha cyaga k'à mu táan ke, sà ma cwonji tò wani. Wuu wà sà ñcyé si u kwùubii tatonke yaha mu á, mu u ma cwonji tò mɛ.»

⁷ Ka Ibirayima si lyêele, maa Kyiti shiinbii shéere.

⁸ Maa yi jwo pi á: «Nyɛ yii aha mpyi a ñee mii u na cwonji tò, lire e mii à yii ñáare yii Zokiyari jyanji Efurɔn ñáare na á.

⁹ Nangyige ku nyɛ u á Makipela e, u kerege tegeni na ke, na u kuru kan na á. Mii sí ku wyérenji puni kan u á mà tàanna ná ku lwóore e, bà kuru cyage si mpyi mii u kwùubii tatonke ñaha yii shwóhɔl'e mɛ.»

¹⁰ Nye mà pi yaha puru jwumpe na kàñhe shiimbii piyetabenke e, Efuron yabilinji na mpyi wani ná Kyiti shiimbii sanmpil'e. Ka u u Ibirayima pyi pi puni nyii na:

¹¹ «Ɔɔn, mii jũũfooni, wíí, mii sí ñangyige kan mu á, sí kerege kan mu á si ntaha. Mii sí yire puni kan mu á na kàñhe shiimbii puni nyii na. Sà ma bunji tò.»

¹² Ka Ibirayima si lyéle kàñhe shiimbii nyii na, maa u shéere.

¹³ Maa jwo Efuron á pi puni nyii na: «Mii á mu náare, maa kerege lwoore shwó si nta zà na cwonji tò wani.»

¹⁴ Ka Efuron si jwo Ibirayima á:

¹⁵ «Mii jũũfooni, ñke kerege lwoore si n-tòro wyéefyinji darashii ñkwuu sicyeere (400) na me. Naha shi lire sí n-ja n-kége mii ná mu shwóh'e ye? Sà mà cwonji tò.»

¹⁶ Efuron á wyérenji ñwage ñkemu jwo ke, kur'à bē Ibirayima á, ka u u uru wyérenji tòro Kyiti shiimbii nyii na mà kan Efuron á wyéefyinji darashii ñkwuu sicyeere mà tàanna ná cwóhampii tórompe e.

¹⁷ K'à ta amuni ke, Efuron kerege ku mpyi Makipela e, Mamire cyage canja fworompe e ke, kerege ná ñangyige ku mpyi kuru cyage e ke, ná cige maha cige ku ñye kerege e ke,

¹⁸ yire pun'à pyi Ibirayima wuyo. Kyiti shiimbii puni, pi mpyi kàñhe shiim piye tabenke e ke, l'à pyi pire puni nyii na.

¹⁹ Lire kántugo, ka Ibirayima si u cwonji Sara tò Makipela kerege ñangyige e, kuru cyage ñye Mamire cyage canja fworompe e. Kuru cyage mege mú ku ñye Eburon, maa mpyi Kana kini i.

²⁰ Lire pyin'kanni na, kerege ná ñangyige ku mpyi wani ke, yire pun'à pyi Ibirayima wuyo, k'à pyi u kwúbii tatonke. Kyiti shiimbil'á u à ku shwó.

24

Ishaka ná Erebeke nàmbage

¹ Nye Kafooni Kile mpyi a jwó le *Ibirayima á u karigii puni i fo u à pa lyé sèl'e.

² Nye canjka, Ibirayima á jwo u báarapyiibii puni ñin'jyen'á, ñge u mpyi na u karigii puni cwóonre ke: «Mii á mu náare, ma cyége le na cyiini ñwóh'i*,

³ maa ñkâa Kafooni Kile na, ñin'jyini ná ñin'ke foo, na *Kana kini i mii à tēen ke, na mu si ñee lire kini pūceebilini là lwo ñkan mii jyanji Ishaka á u cwo me,

⁴ ñka mu sí n-kàre mii kini i, mii cinnmpyiibii yyére zà ceewe cya u á.»

⁵ Ka báarapyiini si u ñwó shwó: «Ceenji ká mpyi u ñye a ñen'a taha mii fye e lire kini i me, lire sann'i i ke, tá mii à yaa mii u kàre ná mu jyanji i mu cinnmpyiibii yyére u sà ntēen wani ná ceenji i la?

⁶ Ka Ibirayima si jwo: «Ɔnho ðe! ma hà zli ñkàre ná na jyanji i wani me.

⁷ Kafooni Kile, ñin'jyini foo, u à mii yige na tupyenge e ná mii kini i bà mii si mpyi si mpa naha nde kini i me, uru u à jwo ná mii i, maa ñkâa na uru sí nde kini kan mii tūlug'á. Uru yabilinji Kile, u sí u melekenji yaha mu yyaha na bà mu si mpyi si sà ceewe lwo ná tupyenge e mii jyanji me na me.

⁸ Ceenji ká ñcyé panja ná mu i, mii kàage tugure sí n-láha mu na, ñka mii na li caa mu á, ma hà ñkàre ná na jyanji i wani me!»

⁹ Ka báarapyiini si cyége le u jũũfooni Ibirayima cyiini ñwóh'i, maa ñkâa, na nde u à jwo ke, na lire uru sí n-pyi.

¹⁰ U à yire jwo ke, maa ñwóh'nyo ke cù u jũũfooni, Ibirayima ñwóh'nyo i, maa u jũũfooni yac'nyo shini puni yà lwo a kàre, Mesopotami kini i, Nakwari kàñhe na.

¹¹ U à nò wani ke, ka u u ñwóh'nyo pyi y'á sínni kàñhe kántugo ñcwóoni là ñwó na. Lir'á bē ná cyeebii yàkoño ñwó lūkwuuni i.

¹² Maa jwo: «Kafooni Kile, mu u ñye mii jũũfooni, Ibirayima u Kilenji ke, mii na mu náare, maa na ñin'jaa karigii cwóonre na á, maa ñwó na jũũfooni na.

¹³ Nye mii ñin'yérenji u ñge, nde ñcwóoni taan. Kàñhe shiimbii pūcyabii sí n-pa a lwohe kwóre.

¹⁴ Mii aha bú pūcwoni ñgemu pyi: «Mii á mu náare ma lūkwoyaage fēen, si bya» ka u u ñen'a mii ñwó shwó: «Bya, si ma ñwóh'nyo kan yi bya mú» ke, uru u pyi mu bilinaji Ishaka cwonji, ñgemu mu yabilinji cyée mii na ke. Lire e, mii sí n-cè na mu à ñwó mii jũũfooni, Ibirayima na.»

¹⁵ Mà u yaha puru jwumpe na, ka Betuyeli pworonji Erebeke si mpa ná u lūkwoyaage e fukange na, lwohe takwóge e. Betuyeli tunji sí mpyi Ibirayima cōonji Nakwari, u nunji sí mpyi Milika.

* 24:2 Tēecyiini i, kuru cyage sūpyire n'a mpyi na sí raa ñkàre yaage kà na, amuni pi mpyi maha li pyi.

¹⁶ Pùceebile nishnana li mpyi lili. Li mpyi a nò shi cè mē. Ka u u ntìge jwòdòni i maa u lùkwoyaage jì a fworò.

¹⁷ Ka Ibirayima báarapyinji si fyál'a file u na, maa u pyi: «Mii à mu jàare, ma lùkwoyaage tìrige, si bya.»

¹⁸ Ka pùcwonji si jwo: «Pa bya, Baba!» maa fyál'a lwohe tìrige, maa u kan u a bya.

¹⁹ U à bya a kwò ke, ka pùcwonji si jwo: «Mii sí mu jwòhònyi kan yi bya mú.»

²⁰ Maa fyál'a lwohe kèenŋe yatòre yabyage e, maa nùr'a kàre fwòfwò mà sà kabere kwó. Amuni u à lwohò ninyahaga kwó a kan jwòhònyi'á y'á bya.

²¹ Ka nàŋi si yyére na wíi jwumàbaa, si jwé kampakyi Kafoonji sí n-shi jwé uru kùsheeni táan uru na.

²² Nwòhònyi'á bya a kwò ke, ka nàŋi si múnafegewe seenwu wwù uye nún'i, u mpyi a garamu baani kwò, ná seen kanjicyinŋii shuunni, cyire ninjin ninjinŋi mpyi a jiyaha garamu ŋkuu na. Maa yire kan Erebeke á.

²³ Maa u yíbe: «Jofoo pworò u jwé mu yé? Na pwòhò, tá wuu sí tashwàngò ta mu tunji pyenge e be?»

²⁴ Ka Erebeke si jwo: «Nakwòri ná Milika jyanji Betuyeli pworò u jwé mii.»

²⁵ Maa nùr'a jwo: «Yatòrò yalyíre ninyahara sí n-ta wani, yii tashwàngò mú sí n-ta wuu yyére.»

²⁶ Nàŋ'á yire lógo ke, ka u u ninjure sín, maa Kafoonji shéere.

²⁷ Maa jwo: «Mii à Kafoonji Kile kée, mii jùŋufoonji, Ibirayima u Kilenji, naha na yé u à kacene pyi u na ma u jwómeeefente cyée mii jùŋufoonji na sèl'e. Kafoonji yabilinji u à kàre ná mii i, mii jùŋufoonji cinnpyiibii yyére.»

²⁸ Ka pùcwonji si fè a kàr'a sà yire yyahe jwo u nún'á.

²⁹⁻³⁰ U yyaahafooni wà mege na mpyi Laban. Tèni i ur'á múnafegenji ná kanjicinnkii jya u coonji cyege na, maa u jwumpe lógo nàŋi kànmpañke na ke, ka u u yír'a fè a kàre jwòdòni na, nàŋi fye e mà sà u ninjyérenji ta jwòhònyi taan.

³¹ U à nò u na ke, maa jwo: «Yír'a jwé pyenge e. Kafoonji Kile à jwó le mu á. Naha na mu à tēen ntàani na yé? Mii à cyage kà bégele mu ná ma yatòre mē na.»

³² Ka pi i yír'a kàre sijcyan Laban pyenge e. Pi à nò ke, ka pi i jwòhònyi tugure tìrige, maa yatòrò jjiyi kan y'á, wyere ná jwé, maa lwohe kan nàŋi ná u fyèjwòhòshinbil'á pi à pi tooyi jwé.

³³ Puru jwòhò na, pi à pa ná jjiyi i pi á, ka nàŋi si jwo: «Ná mii jwé a na kapani jwo mē, mii si n-lyi mē. Ka Laban si jwo: «Mpe pu jwé mu á ke, pu jwo sá.»

³⁴ Ka nàŋi si jwo: «Mii na jwé Ibirayima báarapyi.

³⁵ Kafoonji Kile à jwó le mii jùŋufoonji'á sèl'e, maa u pyi yaarafoo, u à mpàa ná sikyaa ná niye kan u á, ná wýérfyin ná seen, ná báarapyi, nàmbaa bàra cyee na, ná jwòhònyi'á ná dúfaanya.

³⁶ Mii jùŋufoonji cwonji Sara ninjyenkwon'á pùnambile si u á. Lire pùnambilin'á, u à u cyeyaayi puni kan.

³⁷ Canŋka, u à jwo mii á na mii u kàa uru jyi na, na Kana kini i ur'á tēen ke, na mii si ceewe lwó uru jyan'á lire kini i mē,

³⁸ na mii u kàre uru tukanhe na, uru shiinbii yyére, si ceewe cya wani uru jyan'á.

³⁹ Ka mii i u pyi: «Ceenji ká mpyi u jwé a jwén'a pa ná mii i mà dē?»

⁴⁰ Ka u u jwo: «Kafoonji Kile jwómēni mii à cū tērigii puni i ke, uru yabilinji u sí u melekenji wà le ná mu i, bà mu kuni si mpyi si ntāan, maa ceewe lwó mii tukanhe na ma kan na jyan'á mē.

⁴¹ Mu aha shà ceenji jàare mii pyenge shiinbil'á, pi mē ká jwé si u kan mu á, lire tèni i mu kàage tugure sí n-láha mu na.»

⁴² Jwé lire e mii à pa yyére nde jwòdòni jwòge na, maa jwo: «Kafoonji Kile, mii jùŋufoonji Ibirayima u Kilenji, kampakyi mu la jwé mii kùsheeni si ntāan,

⁴³ lire tèni i ke, mii sí n-yyére naha nde jwòdòni jwòge na, pùcwonji u sí n-pa lwohe kwó ke, mii aha bú jwo u á: «Na pwòhò, si bya ma lwohe e.»

⁴⁴ Ka u u mii jwò shwò: «Bya, mii sí n-kwò kà kan mu jwòhònyi'á mú» ke, uru u sí n-pyi mii jùŋufoonji jyanji cwonji, Kafoonji Kile yabilin'á ŋgemu cyée ke.»

⁴⁵ Jwé mà mii yaha puru jwumpe na, ka Erebeke si nò ná u lùkwoyaage e, fukange na, maa ntig'á lwohe kà kwò jwòdòni i. Ka mii u u pyi: «Na pwòhò, si bya.»

⁴⁶ Ka u u ntíl'a lwohe tìrige na mii u bya, maa jwo na uru sí kà yige ŋkan jwòhònyi'á. Jwé ka mii i bya. Puru jwòhò na, ka u u kà kwó a kan mii jwòhònyi'á y'á bya.

⁴⁷ Ka mii i u yíbe: «Jofoo pworò u jwé mu yé?» Ka u u jwo: «Nakwòri ná Milika jyanji Betuyeli pworò u jwé mii.» Ka mii i fégewe le u munaani na, maa kanjicinnji le u cyeyi na.

⁴⁸ Lire kàntugo, ka mii i ninjkure sín Kafoonj Kile yyahe taan mii nùŋufoonj Ibirayima u Kilenj, maa u shéere, naha na ye uru u à kuni ninjenni le mii taan, maa mii pyi mii à ceewe ta na nùŋufoonj jyanj mee na, u cinmpyibii shwòhòl'e.

⁴⁹ Kampyi yii la nyé si kacenne pyi mii nùŋufoonj'á si li cyéé na yii na nyé u cinmpyii, lire tènì i, yii lire jwo na á, yii aha nta yii mú sì n-jà lire pyi mē, yii yire jwo mú, bà mii sì mpyi sì na takàrege cè mē.»

⁵⁰ Nyé ka Laban ná Betuyeli si Ibirayima báarapyinj jwò shwò: «Nde kan'à fworò Kafoonj e. Wuu sì n-jà n-cyé mē.

⁵¹ Erebeke u nge, u lwò ma a sì, u u sà mpyi mu nùŋufoonj jyanj cwonj, bà Kafoonj à li yaa mē.»

⁵² Ibirayima báarapyinj'á yire lógo ke, ka u u ninjkure sín maa yyahe cyígile, maa Kafoonj pèe.

⁵³ Maa pùcyaga yaaya wwù uye nūŋ'i mà kan Erebeke á, wyérfyinwuyo, ná seenwuyo ná vāanpya, maa yacenyi mú kan pùcwonj yyahawunj ná u nūŋ'á.

⁵⁴ Puru jwòhò na, ka u ná u fyènjwòhòshiiŋbii sì lyí maa bya, maa sínni.

Nyèg'à múgo ke, ka Ibirayima báarapyinj si jwo Erebeke yyahawunj ná u nūŋ'á: «Yii kuni yaha, mii sì nūru na nùŋufoonj yyé.»

⁵⁵ Ka pi i jwo: «Pùcwonj yaha u tère nimbilere pyi ná wuu e, canmpyaa kē fiige. Cyire ká ntòro, yii raa sì ná u e.»

⁵⁶ Ka nāŋi si jwo: «Kafoonj à mii kuni táan mà kwò, yii áha nūru na cū n-yaha mē. Yii na yaha s'a nkége na nùŋufoonj yyé.»

⁵⁷ Ka Erebeke shiiŋbii si jwo: «Nyé wuu pùcwonj yyere, wuu u u yíbe.»

⁵⁸ Ka pi i u yyer'a yíbe: «Mu la nyé si nkàre ná nge nāŋi i numē la?» Ka u u jwo: «Mii kēge.»

⁵⁹ Lire pyiŋkanni na, pi à pi cinmpworocwonj Erebeke yaha a kàre ná Ibirayima báarapyinj ná u fyènjwòhòshiiŋbil'e. Báarapycwonj u mpyi a Erebeke byé ke, uru mú a kàre ná pi e.

⁶⁰ Mà jwo pi kuni lwò ke, pi à jwò le Erebeke á maa jwo «Wuu cinmpworocwonj,

Kile u pyii ninyahanyahamii kan ma á,

Kile u pi yaha pi jà pi zàmpeenbii na.»

⁶¹ Ka Erebeke ná u báarapycyeebii si yír'a kàr'a sà dùgo jwòhònyj nūŋ'i, maa ntaha nāŋi fye e.

amuni pi à kàre ná Erebeke e.

⁶² Lir'á ta Ishaka á yíri Lakyayi Oróyi lùbilinj cyage e maa mpa ntèn Negvi síwage kànmpaŋke na.

⁶³ Canŋka yàkòŋ, Ishaka à fwor'a kàr'a sà a uye jaare sige e, marii funŋke caa. U à ta u nūŋke yírigi si wíi ke, ka u u jwòhònyj nya yi i ma.

⁶⁴ Tèni i Erebeke nimpanj'á nūŋke yírig'a Ishaka nya ke, ka u u ntíge jwòhòŋke nūŋ'i.

⁶⁵ Maa jwo Ibirayima báarapyinj'á: «Nāŋi ngire u na wuu bēni amē sige e ye?» Ka u u jwo: «Mii nùŋufoonj Ishaka wi.» Erebeke á yire lógo ke, ka u u u vāanŋke kà tēg'a yyahe tò.

⁶⁶ Nyé ka nāŋi si karigii toronkanni yyaha jwo Ishaka á.

⁶⁷ Nyé ka Ishaka si nkàr'a sà Erebeke yaha u nūŋi Sara bage e, maa u pyi u cwo, maa u kyaa táan uy'á. Ka lire si Ishaka funŋke jíŋe u nūŋi kwùŋi woge na.

25

Ibirayima canmpyaagii sanŋkii toronkanni.

¹ Nyé jcyii karigii puni kàntugo, ka *Ibirayima si ceenji wabere lèŋe, uru mēge na mpyi Ketura.

² Pùŋampyre u à si Ibirayima á ke, tire mēyi yi nyé nje: Zimiran, ná Yokishan, ná Mēdan, ná Madiyan ná Yishibaki, ná Shukya.

³ Yokishan mú à pùŋampyre shuunni si: Sheba ná Dedan. Uru u tūluyi yi nyé Ashuri shiiŋbii ná Letushi shiiŋbii ná Lemi shiiŋbii.

⁴ Madiyan u pùŋampyre ti mpyi Efa, ná Eferi, ná Kyanòki, ná Abida, ná Elida. Nyé pire pun'á pyi Ketura pyiibii ná u ŋampyre.

⁵ Nyé Ibirayima á u kòge puni kan Ishaka á

⁶ Nka mà jwo u kwù ke, u à bùnyé pyi cyeebii sanmpii pyiibil'á maa pi tūgo canŋa fworompe kirigil'e mà laage tōn u jyanj Ishaka na.

⁷ Nyé Ibirayima shiŋi canmpyaagil'á pyi yee nkuu ná beetaanre ná kē ná kanjkuro.

⁸ U à lye fo mà lyege la kwò. Puru jwòhò na, u à kwù maa sà bàra u tulleyi na.

⁹⁻¹⁰ Ka u jyaabii mú shuunni, Ishaka ná Sumayila, si u buwunji tò Makipela ŋangyige e. Kuru ŋangyige na mpyi Kyiti shiiŋbii kēge k'e Mamire canŋa fworompe e. Kuru cyage Ibirayima mpyi a shwò Kyiti shiŋi Zokiyari jyanj Efurōn á. Nyé wani Ibirayima ná u cwonj Sara à tò.

¹¹ Ibirayima kwùŋi kàntugo, Kile à jwó le u jyanj Ishaka á sèl'e. Ishaka mpyi a téen Lakyayi Jroyi lùbilinji cyage e.

Sumayila tùluge

¹² *Ibirayima jyanj Sumayila u tùluge ku nyε nke: *Misira shiinbii pworonj Agari, Sara bilicwon' à ngemu si Ibirayima á ke,

¹³ u pùnampyire meyi yi nyε nje mà tàanna ná pi téesiini i: pùnambilini nijcyiini mege ku nyε Nēbayoti, uru kàntugo Kedari ná Adibeli ná Mibisamu

¹⁴ ná Mishima ná Duma ná Masa

¹⁵ ná Kyadadi ná Tema ná Yeturi ná Nafishi ná Kedima á si.

¹⁶ Sumayila pùnampyire ti nyε tire. Pi meyi yi nyε nje mà tàanna ná pi kànyi i. Pi à pyi jùŋufee ke ná shuunni mà tàanna ná pi tatēnnyi i.

¹⁷ Yyee ŋkuu ná bejjaaga ná ke ná baashuunni Sumayila à pyi maa ŋkwú maa sà bàra u tulyeyi na.

¹⁸ U pyiibii mpyi a téen mà lwó Kyavila kànhe na, mà kàre fo Shuri woge na, kuru cyage nyε *Misira kini ŋkèrè na, mà kàre Asiri kini kànmpañke na; pi à téen wani pi cìnmpyiibii puni ŋkèrè na.

Ishaka ŋampii: Ezawu ná Yakuba kani

¹⁹ *Ibirayima jyanj Ishaka tanjaani u nyε ŋge.

Nyε Ibirayima jya u mpyi Ishaka.

²⁰ Mà Ishaka shiŋi yaha yyee beeshuunni na, u à Betuyeli pworonj Erebeke lèŋe mà pyi u cwo. Erebeke na mpyi Laban cōon. Aramu tùluge shiŋi pi mpyi pi pi, Mesopotami kini i.

²¹ Ishaka cwonj Erebeke na mpyi cijirinje, ka u u Kafoonj Kile jáare u na, ka Kile si u naarage shwó, ka u u yyere ŋamii laa na.

²² Yacen'à pa lyε ke, ka pyiibii si wá na piye fuuli nufoonj funŋke e, ka u u jwo: «Kampyi amε li nyε, tá jùŋo saha na nyε mii u kwôro shi na be?» Maa ŋkàr'a sà Kafoonj Kile yíbe.

²³ Ka Kafoonj Kile si jwo:

«Sùpyishi shuunni u nyε mu funŋke e, mu aha pi si, pi si n-bé ninjin na me, pi sí n-láhala.

Pi mú shuunni i, wá fànha sí nyaha wá wogo na.

Yyahawunji sí n-pyi cōonfoonj biliwe.»

²⁴ Nyε Erebeke canzeg'à nō, ka u u si ŋamii.

²⁵ Ka pyànji nijcyiini si si maa mpyi bōmbeewe, maa mpyi ná shire e, mu à jwo shire yaaga. Ka pi i u mege le Ezawu.

²⁶ Lire kàntugo, ka cōonfoonj si si, uru nimpan' à yyahafoonj nintaani cù, ka pi i uru mege le *Yakuba*. Pire ŋampil' à si mà Ishaka shiŋi ta yyee beetaanre na.

²⁷ Nyε pi à pa yyaha cwo, ka Ezawu si wá na lùuzuoge pyi fo mà pa mpyi lùuzupege. Nka Yakuba si wi ke, uru jùŋke mpyi a jige, ka uru si ntēn pyenge e.

²⁸ Ezawu kyaa li mpyi a táan Ishaka á, uru cye kurugo u mpyi maha kyaare taa na ŋkyaa. Nka Yakuba kyaa li mpyi a táan Erebeke á.

²⁹⁻³⁰ Canŋka, Yakuba mpyi na jáhii sore, cyire yyaha mpyi a jáanja. Ka Ezawu kategewunji si yiri sige e mà pa. Maa Yakuba pyi: «Katege naha na ŋko si mii bō, ma jáhigii nijnyegii cyii kan na á jjiyí.» Lire kurugo, Ezawu meg'a le Edōmu (kuru mege jwóho ku nyε ku yyah' à jáanja.)

³¹ Ka Yakuba si jwo: «Mu aha jien'a ma lyεge tōonji fáa mii á jáhigii na fōlō, lire e mii sí cyii kan mu á.»

³² Ka Ezawu si jwo: «Ei! Katege na ŋko si mii bō, naha lyεge tōonji sí jwō mii á ye?»

³³ Ka Yakuba si jwo: «Káa na nyii na» ka Ezawu si ŋkáa, maa u lyεge tōonji fáa Yakuba á jáhigii na.

³⁴ Ka Yakuba si nta a jáhigii cyii ná bwuurunji wá kan u á. Ka u u yire lyí maa bya, maa yír'a tòro.

Lire pyinŋkanni na, Ezawu à u lyεge njini faha.

26

Ishaka ná Abimeleki à wwonεεge le

¹ Nyε lire kàntugo, ka katege si mpa jyε lire kini i. Kuru katege ná *Ibirayima tiŋji woge nyε a núr'a pyi ninjin me.

Ka Ishaka si yiri mà kàre Filisiti shiinbii saannj Abimeleki yyéere, Gerari kànhe e.

² Ka Kafoonj Kile si uye cyéε Ishaka na, maa yi jwo u á: «Ma hà ŋkàre *Misira kini i mà de! Kini mii sí n-cyéε mu na ke, maa ntēn wani.

* **25:26** Yakuba mege jwóho ku nyε u à nintaani cù, lire nyε me u à u nāŋwóhōro

³ Tèen naha nde kɪni i. Mii sɪ n-pyi ná mu i si jwó le mu á, si nde kɪni puni kan mu ná ma tɔlɔg'á. Lire pyɪŋkanni na, ɲwómɛɛni mii à lwó mu tunjɪ Ibirayima á ke, lire sɪ n-fũnɲɔ.

⁴ Mii sɪ mu tɔlɔgɛ ɲyaha, bà wɔrigil'á à ɲyaha mɛ, si ŋke cyage puni kan k'á. Nɪŋke sùpyishɪŋi puni si jwóni ta mu tɔlɔgɛ cyɛ kurugo,

⁵ ɲaha na yɛ Ibirayima á mii ɲwómɛɛni cù, nde mii à jwo u á ke, lire u à pyi, u à mii tũnnɩture ná mii *saliyanjɪ kurigii ɲaara.»

⁶ Nye ka Ishaka si ɲkwóro Gerari i.

⁷ Pi n'a mpyi a Ishaka yíbe u cwonjɪ kyaa na, u mpyi maha jwo na uru cɔɔn wi. U mpyi na fyáge na uru ká jwo uru cwonjɪ wí, pi sɪ uru bò, ɲaha na yɛ Erebeke leme mpyi a ɲwó sɛl'e.

⁸ Pi à pa mɔ Gerari i ke, canŋka Filisiti shiɪnbii saanŋi Abimeleki à wíi finɛtirɪŋi i, mà Ishaka ná u cwonjɪ Erebeke ɲya, pi i bàhare sɪncyan mu à jwo wá ná u cwo,

⁹ ka u i Ishaka yyere maa yi jwo u á: «Nàkaana baa, mu ná ŋge ceenjɪ baharanŋkann'á li cyêe na mu cwonjɪ wí, ɲaha na mu à jwo mii á na mu cɔɔn u ɲyɛ wí ye?» Ka Ishaka si jwo: «Mii à yi jwo ɲaha na yɛ mii mpyi na fyáge na yii sɪ mii bò u kurugo.»

¹⁰ Ka Abimeleki si jwo: «Naha kafiile mu à pyi amɛ ye? L'à kwóro ɲcyere, mii shinŋi wà mpyi na sɪ n-wwó ná mu cwonjɪ i, mu mpyi na si wuu pyi wuu lawwuugo ta.»

¹¹ Maa li jwo a waha u shiɪnbii pun'á: «Shinŋi ŋgemu ká bwòn Ishaka na, lire ɲyɛ mɛ u cwonjɪ na ke, urufoo sɪ n-bò.»

¹² Nye ka Ishaka si ɲkwóro Gerari i na faanŋi pyi. Ka Kile si jwó le u á, ka faanŋi si ntáan u na sèe sɛl'e.

¹³ Ka u cyeyaayi si wá na ɲyahage, fo u à pa mpyi náfuufembwóhɔ.

¹⁴ Yatɔŋkurɔŋwɔ shi nɪɲyahaya na mpyi u á, ná báarapyii nɪɲyahamii. Ka u ɲyipɛɛnni si jyè Filisiti shiɪnbil'e.

¹⁵ Lire e, u tunjɪ Ibirayima báarapyiibil'á bèɛnɲɛ maha bèɛnɲɛ tũgo u tiɪŋi i ke, ka pi i yire puni tò.

¹⁶ Puru ɲwóhɔ na, ka Abimeleki si jwo Ishaka á: «Ta si, maa yíri wuu taan, ɲaha na yɛ mu à fánha tò wuu na.

¹⁷ Ka Ishaka si yíri kuru kànhe e, maa ɲkàre Gerari bafage e. Maa ntèen kuru cyage e.

¹⁸ Nye bèɛnnyi Ishaka tunjɪ Ibirayima mpyi a tũgo, ka Filisiti shiɪnbii si yi tò Ibirayima kwũŋkwooni kántugo ke, ɲyɛ, Ishaka á núr'a yire bèɛnnyi pwoore wwú. Mɛyi Ibirayima mpyi a le yi na ke, maa yire mɛyi ninuyi le yi na sahanŋi.

¹⁹ Nye canŋka, Ishaka báarapyiibil'á bèɛnɲɛ kà tũgo kuru bafage e mà nɔ lwóhe na.

²⁰ Gerari yatɔnahabil'á lire ɲya ke, ka pi i Ishaka wuubii tũn, maa jwo: «ŋke lwóhe ɲyɛ wuu wogo.» Ka Ishaka si kuru bèɛnɲɛ mege le Yogo.

²¹ Ka Ishaka báarapyiibii si núr'a bèɛnɲɛ kabere tũgo, ka pi i núr'a tũn kuru kurugo. Ka Ishaka si kuru cyage mege le Mbembaanŋi.

²² Ka pi i yíri wani, maa sà bèɛnɲɛ kabere tũgo. Sùpya ɲyɛ a yogo *kwòn pi na kuru kurugo mɛ. Ka u u kuru mege le Tafabwóhɔ maa jwo: «Numɛ Kafoonjɪ Kile à wuu funŋke ɲɪŋɛ maa tafabwóhɔ kan wuu á, wuu sɪ n-ɲà ɲyaha numɛ kuru cyage e.»

²³ Puru ɲwóhɔ na, ka Ishaka si yíri kuru cyage e, maa ɲkàre Berisheba kànhe e.

²⁴ U canŋkarege numpilage e, Kafoonjɪ Kile à uye cyêe u na, maa u pyi: «Mii u ɲyɛ mu tunjɪ Ibirayima i Kilenjɪ, ma hà raa fyáge mɛ, ɲaha na yɛ mii ɲyɛ ná mu i. Mii sɪ jwó le mu á, si mu tɔlɔgɛ ɲyaha, mii báarapyinŋi Ibirayima kurugo.»

²⁵ Ka Ishaka si sáraya tawwũgo yaa kuru cyage e, maa Kafoonjɪ Kile mege pèe. Maa u vaaŋŋke bage kwóro wani, ka u báarapyiibii si bèɛnɲɛ kà wwú.

²⁶ Canŋka, Abimeleki ná u ceevooŋi Ahusati ná u kàshikwóonbii ɲũŋufooŋi Pikòli à yíri Gerari i mà kàre Ishaka yyère.

²⁷ Ka Ishaka si pi pyi: «Naha kurugo yii à pa mii yyère sahanŋi mà li ta mii kyal'á pɛn yii á, yii mú s'a mii kòr'a yírigɛ yii cyage e ye?»

²⁸ Ka pi i jwo: «Wuu à li ɲya na Kafoonjɪ Kile ɲyɛ ná mu i, lire kurugo wuu à pa mu yyère, wuu u mpa ɲkáa, wuu u wwɔŋɛge le wuyɛ shwóhɔl'e.

²⁹ Mii la ɲyɛ maa ɲkáa, na mu si kawaa pyi wuu wá na mɛ, mu à jwo bà wuu ɲyɛ wuu ɲyɛ a kapii pyi mu na mɛ, kacɛnŋkii kanni wuu à pyi mu na. Wuu à mu yaha a yíri wuu yyère yyeŋinŋke e. Nye numɛ Kafoonjɪ Kile mú à jwó le mu á.»

³⁰ Ka Ishaka si lyimbwoo shwóhɔ pi á, ka pi i lyí maa bya.

³¹ Kuru canŋke numpannɲa ɲyɛsɔge na, ka pi i yíri maa wwɔŋɛge le ná Ishaka e, maa ɲwómɛɛ lwó piye shwóhɔl'e. Lire ɲwóhɔ na, ka Ishaka si kuni kan pi á, ka pi i ɲkàre yyeŋinŋke e.

³² Nye kuru canŋke yabilinŋi, Ishaka báarapyiibii mpyi na bèɛnɲɛ tũru, maa mpa kuru bèɛnɲɛ kyaa jwo Ishaka á na pir'á ku tũg'a nɔ lwóhe na.

³³ Ka Ishaka si kuru bèɛnɲke mege le Sheba*. Lire kurugo, kuru kàhe meḡ'a pa le Bèrisheba. Kuru mege ku na yîri fo nînjaa.

Ezawu à Kana kîni cyeebii pîi shuunni lèḡe.

³⁴ Mâ Ezawu shîŋi yaha yee beeshuunni na, u à Kyiti tûluge cyeebii pîi shuunni lèḡe nâmbaga na, Beri pworonji Yuditi ná Elan pworonji Basimati.

³⁵ Pire cyeebii shuunniŋi kan'à Ishaka ná u cwonji Erebeke lûgigii yîrige sè'l'e.

27

Yakuba à u yyahafoonji jwóni ta nanwôhore cye kurugo

¹ Tèni i lyeg'a pa nò Ishaka na ke, ka u nyînyaanni si li jwò cû na ncyerege fo u à pa mpyi u sàha nyè na jaa na jncú me. Canjka, ka u u jyanji nînjyenji Ezawu yyere, ka u u shwò: «Yo!»

² Ka Ishaka si jwo: «Na jya, ku ke, mii à lyè a kwò, ŋka mii nyè a naye tèekwû cè me.

³ Nyè mii à mu jáare, maa ma lûuzoge yaayi lwò, sintaage ná taanpyaagii, maa sà kyara cya maa ma na á.

⁴ Kyaare shwôhɔŋkanni l'à táan mii á ke, maa ti shwôhɔ amuni ma kan na á ŋkà, bà mii si mpyi si jwò le mu á si yaa ná na tèekwûni i me.

⁵ Nyè puru jwumpe Ishaka á jwo u jyanji Ezawu á ke, Erebeke mpyi a puru lógo. Nyè Ezawu á pa ŋkàre sige e kyaare tacyag'e ke,

⁶ ka Erebeke si jwo u jyanji *Yakuba á: «Mii à mu tunji jwumpe lógo, mpemu u à jwo mu yyahafoonji Ezawu á ke.

⁷ U à jwo u á: «Sà kyaare cya na á, kyaare shwôhɔŋkanni l'à táan mii á ke, maa ti shwôhɔ amuni, ma kan na á, lire ká mpyi, mii sí jwò le mu á Kafoonji Kile yyahe taan, si nta ŋkwù.»

⁸ Nyè Yakuba, nje mii sí n-jwo mu á ke, yire lóg'a tàra, maa li pyi li jwunŋkanni na.

⁹ Sà sikyaa nîjcenmii shuunni cû maa ma. Kyaare shwôhɔŋkanni l'à táan mu tunj'á ke, mii sí ti shwôhɔ amuni,

¹⁰ ma sà ŋkan u á u kyà, u u jwò le ma á, mà jwo u kwù ke.»

¹¹ Ka Yakuba si jwo u nunj'á: «Nàa, mii tunj'á cè na shire na nyè Ezawu na, shire sí nyè mii na me.

¹² Mii tunji ká bú mpa jwo u sí n-bwôn mii na, u sí n-cè na Ezawu bà u nyè mii me, mii sí n-pyi kafniviniwe. Lire tèni i ke, mà jwo mii u jwò ta ke, lanjaga mii sí n-ta.»

¹³ Ka nufoonji si jwo: «Lire ká bú mpyi, na jya, Kile u kuru lanjake yaha ku cwo na na. Nje mii à jwo ke, lire pyi kanna, sà sikaabii cû a pa.»

¹⁴ Ka Yakuba si ntîl'a kâr'a sà pire sikyaabii shuunniŋi cû a pa ŋkan u á. Kyaare shwôhɔŋkanni l'à táan u tunj'á ke, ka nufoonji si ti shwôhɔ amuni.

¹⁵ Maa u jyanji nîjcyiŋi Ezawu vâanji nisinanyi ya lwò bage e mà le Yakuba na.

¹⁶ Maa pire sikyaabii seeyi tég'a Yakuba cyeyi ná u yacige tò.

¹⁷ Bwurunji ná kyaare nintáanre u à shwôhɔ ke, maa yire kan Yakuba á.

¹⁸ Ka Yakuba si ŋkàre ná y'e, u tunji yyére. Maa u yyere: «Baba.» Ka Ishaka si jwo: «Yo! Mii jyanji ŋgi u nyè mu yè?»

¹⁹ Ka Yakuba si u tunji jwò shwò: «Mii u nyè mu jyanji nîjcyiŋi Ezawu. Nde mu mpyi a jwo mii á ke, lire mii à pyi. Mii à mu jáare, maa yîr'a tēen, maa na kyaare tà kyà, maa jwò le na á.»

²⁰ Ka Ishaka si jwo u jyanj'á: «Ei! mu à kwò a kyaare ta la?» Ka Yakuba si jwo: «Mu Kafoonji Kile yabilinji u à sige táan mii na.»

²¹ Ka Ishaka si jwo: «Na jya, file na na, si bwôn ma na, si jncè kampyi sèe mii jyanji Ezawu u nyè mu.»

²² Ka Yakuba si file u tunji na, ka u u taala a wíi, maa jwo: «Ei! Yakuba mejwuuni li nyè nde de! Ŋka u cyeyi nyè Ezawu wuyi fiige.»

²³ Ishaka mpyi a cè na Yakuba wi me, naha na yè shire mpyi u cyeyi na, u yyahafoonji Ezawu fiige. Ka u u wá na bégele si jwóni le u á.

²⁴ Ŋka mà jwo u jwóni le u á ke, u à u yíbe: «Sèe wi, mu u nyè mii jyanji, Ezawu la?» Ka Yakuba si jwo: «Mii wi.»

²⁵ Ka Ishaka si jwo: «Na jya, lire tèni i, kyaare tîrige na taan si tà kyà si nta jwóni le ma á.» Ka Yakuba si kyaare tîrige u taan, ka u u tà kyà. Ka Yakuba si mpa ná *erezen sinn'e, ka u u puru bya mú.

²⁶ Maa jwo: «Na jya, file na na, maa na pur'a cû, maa na shéere.»

²⁷ Ka Yakuba si file u na, maa u shéere amuni. Ishaka à u vâanji nùge ta ke, ka u u jwò le u á, maa jwo:

«Sèenji na, kerege na Kafoonji à jwò le? ke, mii jyanji nùg'a táan kuru kerege fiige.

* 26:33 Sheba mege jwôhe ku nyè kàaga

28 Na jya, Kile u niŋyini kamenke kan ma á,
u u niŋke náfuunji kan ma á mú,
u u sùmanji ná erezenji niŋyahawa kan ma á.

29 Kile u ma yaha kirigii jùŋŋ na,
sùpyishi niŋyahawa s'a niŋkure sínni mu taan.
Kile u ma yaha mà pyi ma siŋɛbii saanwa,
mu siŋɛbii pi a niŋkure sínni mu taan.
Shin maha shin u à mu cùmɔ leme pi ke,
Kile u urufoo láŋa.
Shin maha shin sí u à mu cùmɔ leme jwɔ ke,
Kile u jwó le urufol'á.»

30 Nyɛ tɛni i Ishaka á kwɔ jwóni ndɛni na Yakuba á, Yakuba mú s'à yíri u taan mà kwɔ ke,
ka lire sí bɛ ná Ezawu e, u à yíri sige e mú.

31 Ka uru mú si kyaare tà shwòhɔ a tírige tufooni Ishaka taan. Maa jwo tufooni'á: «Baba,
yíri maa ma jyanji kyaare nizhwòhɔre tà kyà maa jwó le u á.»

32 Ka tufooni si jwo: «Jofoo u nyɛ mu yɛ?» Ka u u jwo: «Mii u nyɛ mu jyanji niŋcyiini Ezawu.»

33 Tɛni i Ezawu à yire jwo ke, ka Ishaka si fyá fo na jcyɛnni sèl'e. Maa jwo: «Jofoo sí u
à kyaare bò a shwòh'a pa ŋkan mii á, mà mu ta mu sàha mpa mà yɛ? Wà a pa ná kyaare e
naha, ka mii i tà kyà maa jwó le u á, u mú sí uru jwóni ta.»

34 Nyɛ Ezawu à puru lógo u tunji jwɔ na ke, ka u lùuni sí yíri, ka u u ŋkyáala fàŋha na, maa
tufooni jáare: «Baba, jwóni wà le mii á mú kɛ!»

35 Ka Ishaka si jwo: «Mu cɔɔŋni u à finí maa wwú mu jwòh'i, maa mu jwóni na jwòhɔrɔ
dɛ!»

36 Ka Ezawu si jwo: «Ei! Mɛge k'à le u na Yakuba*, kur'à u cù ke, lire kurugo u à mii
nà jwòhɔrɔ tooyi shuunni kɛ? U à mii lyɛge tɔɔŋni shwò a ta, numɛ maa nùr'a mii jwóni
nàŋkaaga mú.» Maa nùr'a jwo tufooni'á: «Lire tɛni i ke, mu nyɛ a sà a jwóni wà yaha mii á
mà?»

37 Ka Ishaka si jwo Ezawu á: «Na jya, sɛɛni na, mii à jwóni le u á na u pyi mu jùŋŋ na, maa
jwóni le u á, bà u cinmpyiibii puni si mpyi u bilii mɛ, maa sùmanji ná erezenji jwóni le u á.
Jwóni ŋgire mii sí nùru n-le mu á yɛ?»

38 Ka Ezawu si jwo: «Baba, lire tɛni i ke, uru jwóni kanni u nyɛ mu á la? Jwóni wà le na á
mú!» U à puru jwo ke, maa mɛɛ le na sùu.

39 Ka tufooni si jwo:

«Mu si niŋke náfuunji ta mɛ,
mu taare sí n-pyi kamenke baa.

40 Mu kàshikwɔŋwɔni lí sí raa mu jwɔ caa.

Mu sí n-pyi ma kàntugowunji biliwe,
mu sí raa báare u á mu à jwo faapyinupee,
ŋka canŋka, mu sí tire bilere zhwùŋi kebe n-láha ma yacige e
si mpyi may'á.

41 «Nyɛ Ishaka à jwóobii mpiimu le Yakuba á ke, pir'à u nyiɛnni le Ezawu e. L'à pa nɔ
cyage k'e fo Ezawu na yu uye funŋ'i: «Mii tunji tèekwúun'á byanhara, u àha ŋkwú, ka wuu u
kwùge pyi a kwɔ, mii sí na cɔɔŋni Yakuba bò.»

42 Ka wà si ŋkàre Erebeke yyére, maa sà u jyanji Ezawu funzɔŋɔre jwo u á. Ka Erebeke
si u jyanji Yakuba yyere maa yi jwo u á: «Wíi, mu yyahafooni Ezawu à jwo uru sí mu bò, bà
uru funŋke si mpyi si jùŋge mɛ.

43 Lire e, nde mii sí n-jwo mu á ke, yire lóg'a tàra, mu à yaa mu u fɛ a kàre Kyaran kini i,
mii yyahafooni Laban yyére.

44 Maa ntɛɛn uru yyére mà tère pyi, mà jwo mu yyahafooni lùuni lí tɛɛn ke.

45 Sà ntɛɛn wani fo mu yyahawunji lùuni ká ntɛɛn, nde mu à pyi ke, fo u funŋ ká wwò lire
na. U funŋ ká mpa wwò, mii sí n-jà mu nùruŋ n-pa naha. Ná lire bà mɛ, mii sí n-pɔɔn yii
mú shuunni i cannugo.»

Yakuba à fɛ Ezawu yyaha na mà kàre Laban yyére, Mesopotami kini i.

46 Nyɛ Ka Erebeke si ŋkàr'a sà yi jwo Ishaka á na Kyiti shiinbii pworibii Esawu à lɛŋe ke,
na pire cyeebil'á uru tɛgele ta fo mà dɛnyɛ la wwú uru na. Maa nùr'a jwo na *Yakuba mú ká
uru ceenji wà lɛŋe, lire tɛni i ke, ur'à nyii yige kwùŋi kurugo mà tòro lire na.

28

1 Ka Ishaka si *Yakuba yyere maa jwó le u á, maa u pyi: «Ma hà ŋkwò ma cwoni lwó *Kana
kini pùceepyire e mà dɛ!

* 27:36 Yakuba mɛge jwòhɔ ku nyɛ nà jwòhɔrɔ

² Ta si fo Mesopotami kini i, ma nunji tunji Betuyeli yyére, maa sà ma nunji yyahafoonji Laban pɔwɔɔŋi wà lwó a pyi ma cwo kuru cyage e.

³ Kile Siŋi Punifoo u jwó le ma á, u u pyii niŋyahamii kan ma á, u ma pyi tɔlubwɔhɔ tu.

⁴ Jwóni Kile à le *Ibirayima á ke, u u uru fiige le mu ná ma tɔlug'á, kini i mu à tɛɛn nàmpɔnnte e, ná l'à kan Ibirayima á ke, bà mu si mpyi si lire ta mɛ.»

⁵ Lire e, Ishaka á Yakuba yaha á kàre Mesopotami kini i, Aramu shinji Betuyeli jyanji Laban yyére. Laban sí u mpyi Yakuba ná Ezawu nunji Erebeke yyahafoonji.

Ezawu à ceenji wabere lèŋe nàmbaga na.

⁶ Nyɛ Ezawu à pa li nya na Ishaka á jwó le *Yakuba á, maa u pyi u sà u cwonji lwó Mesopotami kini i ke, maa li nya mú na u à jwó le u á, maa yi jwo u á na u àha ceewe lwó *Kana shiinbii pùceepyire e mɛ.

⁷ Maa li nya mú na Yakuba á u tunji ná u nunji jɔwɔmɛɛni cù, maa ŋkàre Mesopotami kini i ke,

⁸ lire e Ezawu à cè na Kana pùcyabil' à pɛn u tunji Ishaka á.

⁹ U à li nya amuni ke, ka u u yír'a kàre *Ibirayima jyanji Sumayila yyére, maa u pɔwɔɔŋi wà lwó nàmbaga na, mà bàra u cyeebii na. Uru pùcwɔŋi mege na mpyi Makyalati, u mɔncwɔŋi mege sí nyɛ Nɛbayɔti.

Yakuba ŋɔɔge

¹⁰ Nyɛ *Yakuba á yíri Berisheba kàŋhe e na ŋkɛɛge Kyaran kàŋhe e.

¹¹ U niŋkàriŋ' à sà nɔ cyage k'e, numpilag' à wwò ke, ka u u shwòn wani, maa kafaage kà lwó a pyi nùntahaga, maa sínni.

¹² U à ŋɔɔ, mà katanŋancyiin nya l' à sín jɔŋke na, fo niŋyini na, ka *Kile mèlɛkɛebii si wá na dùru, marii ntíre li na.

¹³ Kafoonji Kile yabilinji mpyi a yyere Yakuba taan, maa yi jwo u á: «Mii u nyɛ Kafoonji Kile, mu tulyage *Ibirayima ná mu tunji Ishaka u Kilenji. Cyage e mu à sínni amɛ ke, mii sí kuru cyage kan mu ná ma tɔlug'á.

¹⁴ Mu tɔluge sí nyaha jɔŋke nticyɛnni fiige. Mu sí n-pili canŋafyinmpe ná canŋacwumpe e, si mpili suumɔkulo ná wòrokul'e. Niŋke supyishinji puni sí jwó ta mu ná ma pyɛnge shiinbii cye kurugo.

¹⁵ Ma niŋgyiini táan maa lógo, mii sí n-pyi ná mu i ma tashèyi puni i, s'a mu kàanmucaa, si nùru ná mu i nde kini i sahanŋi. Mii sí n-sii mu yyaha maye niŋkin mɛ, jɔwɔmɛɛ maha jɔwɔmɛɛ mii à lwó mu á ke, mii sí cyire puni fũŋŋo.»

¹⁶ Puru jɔwɔhɔ na, ka Yakuba si jicèl'a jè, maa jwo: «Nàkaana baa, Kafoonji na nyɛ ŋke cyage e, mii sí nyɛ a mpyi a li cè mɛ.»

¹⁷ Ka u fyagarawunji si jwo: «Ŋke cyage nyɛ fyagara cyaga de! Numɛ mii à cè na Kile pyɛnge ná niŋyini tajiŋge ku nyɛ naha.»

¹⁸ Nyɛ u à yíri kuru nyɛsɔge na ke, kafaage u mpyi a tɛg'a u jɔŋke taha ke, maa kuru yír'ig'a yyéɛŋe mà pyi funɔcwogoyaaga, maa sinmpe pà wu ku na, maa ku pyi Kile wogo.

¹⁹ Maa kuru cyage mege le Beteli, (kuru jɔwɔhɔ ku nyɛ Kile pyɛnge) mà li ta tèecyiini i, kuru cyage mege na mpyi Luzi.

²⁰⁻²¹ Ka Yakuba si jɔwɔfaaga fáa Kile á maa jwo: «Kafoonji Kile, mu aha jɛn'a mii tɛge, maa mii shwò kawagigii na, nde jani i, maa yalyíre ná vaaŋyini nindeyi kan mii á, maa mii pyi mii à nùr'a pa yɛɛniŋke e na tɔpyɛnge e, maa mpyi mii u Kilenji* ,

²² lire ká mpyi, ŋke kafaage mii à yyéɛŋe amɛ, mà pyi funɔcwogoyaaga ke, kuru cyage ku sí n-pyi Kile pyɛnge. Mii aha yaaga maha yaage ta ke, mii sí kuru yáhanji wwù ŋkan mu, Kile á.»

29

Yakuba à Leya ná Araseli lèŋe mà pyi u cyee

¹ Lire kántugo, ka *Yakuba si kuni lwó á kàre canŋafyinmpe kɔrigii kàmpaŋŋke na.

² Mà u niŋkàriŋi yaha, u à sà nɔ bèɛnŋke kà na sige funŋke e. Mpàkuruyo taanre ná sikyaa mpyi a sínni sínni ku jɔwɔge na. Yatɔɔre tabyage ku mpyi ku kɔ, kuru bèɛnŋke jɔwɔge mpyi maha ntùni ná kafaabwɔh'e.

³ Yatɔɔre puni n'a mpyi a pa bínni, pi mpyi maha kuru kafaage kùŋŋukul'a láha bèɛnŋke jɔwɔge na maa ti kan t'a bya, maa ŋkwò maa kuru fáage tɛg'a ku jɔwò tò.

⁴ Ka Yakuba si pire yatonaabii yíbe: «Mii cɔmɔpyiibii, taa yíi à yíri ke?» Ka pi i u pyi: «Wuu à yíri Kyaran kàŋhe e.»

⁵ Ka u u jwo: «Ta yíi à Nakwɔri jambilini, Laban cè be?» ka pi i jwo: «ɔɔn.»

* **28:20-21** maa mpyi mii u Kilenji: JWUNKANNI LABERE: lire ká mpyi, Kafoonji sí n-pyi mii Kilenji

⁶ Ka u u jwo: «U à cùŋɔ la?» Ka pi i jwo: «Ɔɔn, u à cùŋɔ, u pworonji Araseli nimpanji u nge ná mpàabil'e.»

⁷ Nyɛ ka Yakuba si jwo yatonahabil'á: «Yatɔɔre tɛɛbínini sàha nɔ mà dɛ! Yii nyɛ a cè na canŋke saha a nyaha mà? Yii yatɔɔre yaha ti i bya, lire kàntugo yii sà a ti nàha.»

⁸ Ka yatonahabil'á si jwo: «Nà yatɔɔre puni nyɛ a bín'a kwɔ mɛ, wuu nyɛ na lire pyi mɛ. T'aha bín'a kwɔ, wuu maha nta a kafaage láha bèɛnŋke nɔwɔge na, maa ti kan t'a bya.»

⁹ Maa Yakuba yaha u u yu ná pi e, ka Araseli si nɔ wani ná u tunji yatɔɔre e. Uru u mpyi na ti nàha.

¹⁰ Tèni i Yakuba à u yalwonji Laban pworonji Araseli nya ná yatɔɔre e ke, ka u u nɔkàr'a sà kafaage láha bèɛnŋke nɔwɔge na, maa ti kan t'a bya.

¹¹ Maa Araseli púr'a cù maa u yal'a shéere sèl'e, ka u nyaraji funntange si nyilwàhe pyi ku u ntíri u nyiigil'e.

¹² Maa jwo Araseli á na u tunji cìmpworo u nyɛ ure, na uru na nyɛ Erebeke jya. Ka Araseli si fɛ a kàre pyɛnge maa sà yi jwo u tun'á.

¹³ Tèni i Laban à u cɔɔnŋi jyaraji Yakuba kyaa lógo ke, ka u u fɛ a kàre u fye e, maa sà u púr'a cù, maa u shéere, maa nɔkàre ná u e pyɛnge. Kyaa maha kyaa l'a pyi ke, ka Yakuba si cyire puni jwo u á.

¹⁴ Laban à yire lógo ke, ka u u jwo: «Mà sɛɛnŋi jwo, mii ná mu na nyɛ cìmpyíi. Ka Yakuba si nɔkwɔro na báaranji pyi Laban yyére mà nɔ yíŋe nínkin na.

¹⁵ Nyɛ ka Laban si jwo u á canŋka: «Mii sùpya u nyɛ mu, nɔka lire ná li wuuni mu i, mu nyɛ a yaa mu u a báare mii á mana mɛ. Ma sàranji jwo na á, s'a uru kaan ma á.»

¹⁶ Nyɛ lir'á ta pworii shuunni na nyɛ Laban á. Nijyenji mege mpyi Leya, nimbileni woge sí nyɛ Araseli.

¹⁷ Leya lemɛ mpyi a nɔwɔ mà Araseli kwɔ mɛ.

¹⁸ Ka Araseli kyaa si ntáan Yakuba á. Ka u u jwo Laban á: «Mii sí báaranji pyi yyee baashuunni i mu pworonji nimbilenji, Araseli kurugo.»

¹⁹ Ka Laban si jwo: «Mii u u kan mu á, lir'á pɔwɔ mii u u kan wabɛr'á. Tɛɛn naha ná mii i.»

²⁰ amuni Yakuba à kwɔro Laban yyére, maa báaranji pyi yyee baashuunni Araseli kurugo. Bà Araseli kyal'á táan Yakuba á sèl'e mɛ, nyɛyíi yyeeegii baashuunniŋ'á pyi u á canmpyaa fiige.

²¹ Cyire yyeeegil'á tòro ke, ka Yakuba si jwo Laban á: «Na cwonji kan na á, tèn'á fúnŋɔ. Mii la nyɛ si u lɛŋe numɛ.»

²² Ka Laban si kuru cyage sùpyire puni bínni, maa katáan nimbwoo pyi.

²³ Nyɛ kuru canŋke numpilage e, ka Laban si u pworonji Leya lwɔ a kàre Yakuba yyére. Ka Yakuba si shwɔn ná u e kuru numpilage e.

²⁴ Laban mpyi a u báarapyipucwonji wà kan Leya á, uru mege mpyi Zilipa.

²⁵ Nyɛg'á pa múgo ke, ka Yakuba si li ta na Araseli bà mɛ, nɔka Leya wí. Maa jwo Laban á: «Naha mu à pyi ná mii i amɛ yɛ?» Lire tèni i ke, Araseli kurugo bà mii à báaranji pyi mu á mà? Naha na mu à mii napwɔhɔrɔ yɛ?»

²⁶ Ka Laban si jwo u á: «Mà tàanna ná wuu tɛɛnni i, cɔɔnfoonji nyɛ na jà a kan nàmbage e mupɔwofoonji yyaha na mɛ.

²⁷ Cíkwoɔnre cibilaage sanŋke pyi ná Leya e. K'aha nɔkwɔ, wuu sí cɔɔnfoonji kan mu á mú, maa núr'a yyee baashuunniŋi wabɛrɛ báara pyi mii á.»

²⁸ Ka Yakuba si kuru cibilaage sanŋke pyi ná Leya e, ka Laban si u pworonji Araseli kan u á.

²⁹ Laban mpyi a u báarapyipucwonji wà kan Araseli á, uru mege mpyi Bila.

³⁰ Nyɛ ka Yakuba si shwɔn ná Araseli e mú. Ka u kyaa si ntáan u á mà tòro Leya na. Ka Yakuba si núr'a báaranji pyi Laban á sahanŋi fo yyee baashuunni.

Yakuba pyiibii kani

³¹ Ka Kafoonji Kile si li jya na Leya kyaa nyɛ a táan *Yakuba á mɛ, ka u u sege táan u na. Maa sege pɛn Araseli na.

³² Ka Leya si yyére maa si pùnambile, maa li mege le Uruben: «Kafoonji Kile à mii nàvunŋke nya, numɛ mii kyaa sí n-táan na poon'á*.»

³³ Ka u u núr'a yyére, maa si pùnambile, maa jwo: «Kafoonji Kile à lógo na mii kyaa nyɛ a táan na poon'á mɛ, lire kurugo u à nde pùnambilini kan mii á mú.» Maa li mege le Simiyon†.

³⁴ Ka Leya si núr'a yyére maa si pùnambile, maa jwo: «Numɛ kɔni, mii poonji sí mii m̀ara, naha na yɛ mii à pùnampyire taanre si u á.» Maa li mege le Levi‡.

* 29:32 Uruben mege nɔwɔhe ku nyɛ «Pùnambile li nde», lire nyɛ mɛ «U à mii nàvunŋke nya.» † 29:33 Simiyon nɔwɔhe ku nyɛ U à lógo ‡ 29:34 Levi nɔwɔhe ku nyɛ U à mii m̀ara

³⁵ Ka u u núr'a yyére, maa pùnambile sicyerewu si, maa jwo: «Numé, mii sí Kafoonji kêe.» Lire kurugo, u à lire mege le *Zhuda[§]. Lire kântugo, ka u sege si yyére mà tère pyi.

30

¹ Nye Araseli à pa li nya na uru sàha nkwo a pyà ta *Yakuba á me, ka u munjwoni yinnyege si jyè u e. Ka u u jwo Yakuba á: «Pyilibii pii kan mii á mú. Fo lire bà me, mii sí n-kwó.»

² Ka Yakuba lùuni si yiri Araseli taan, maa jwo: «Lire tène i ke, mii u nye Kile la? Kile bà u à mu sige pyisini na mà?»

³ Ka Araseli si jwo: «Mii bárapyipucwoni Bila u nge, u lwó a pyi ma cwo, bà u si mpyi si pyii ta mii á me. Lire ká mpyi, pire pyilibii sí n-pyi mii wuu.»

⁴ Lire pyinjanni na, Araseli à u bárapyipucwoni Bila kan Yakuba á, u à pyi u cwo.

Ka Yakuba si u lèje.

⁵ Ka Bila si mpa laa ta, maa pùnambile si Yakuba á.

⁶ Ka Araseli si jwo: «Kile à mii tanga kan. Nde mii à jwo u á ke, u à lire lógo, maa pùnambile kan mii á. Lire kurugo, Araseli à li mege le Dan*.

⁷ Ka Araseli bárapyipucwoni Bila si núr'a laa lwó maa pùnambile shonwu si Yakuba á.

⁸ Ka Araseli si jwo: «Sèenji na, mii à zhèji le ná na munjwoni i, maa jà u na.» Lire kurugo, u à lire pùnambilini mege le Nefitali†.

⁹ Nye Leya à pa li nya na uru seg'à *kwòn mà tère pyi ke, ka u u u bárapyipucwoni Zilipa kan Yakuba á, u à pyi u cwo.

¹⁰ Ka Zilipa si laa lwó, maa pùnambile si Yakuba á.

¹¹ Ka Leya si jwo: «Mii njunk'à táan de!» Lire kurugo, u à li mege le Gadi‡.

¹² Ka Zilipa si núr'a pùnambile si Yakuba á.

¹³ Ka Leya si jwo: «Ei! funntange kyaa li nye nde de! Cyeebii sí n-jwo na mii wuun'à jwo.» Maa lire pùnambilini mege le Asheri§

¹⁴ Nye canjka, sùmakwòngii tène i, Uruben à fwor'a kàr'a sà mandaragori cige* kà nya kerege e. Ka u u kuru cige fwuugii cyii tugo a pa nkan u nunji Leya á. Ka Araseli si jwo Leya á: «Na pwòhò, maa ma jyanji mandaragori cige fwuugii cyii kan na á.»

¹⁵ Ka Leya si jwo: «Na naha? Mu à mii poonji shwò mii na, lire nye a mu funnje njé me, fo mu sàha na nko mii u na jyanji fwuugii kan mu á si ntaha lire na ké?» Ka Araseli si jwo: «Nye kampyi lire li, u sí n-pa njjaa numpilage pyi ná mu i. Lire sí n-pyi mu jyanji fwuugii cyaga.» Ka Leya si jwe.

¹⁶ Nye yakonje Yakuba nijjirini kerege e, ka Leya si nkàr'a sà u njò bē, maa yi jwo u á: «Mu sí n-shwòn mii yyére njjaa. Mii à na jyanji fwuugii tég'a mu fáa Araseli á njjaa kàzhwònni mee na.» Ka Yakuba si nkàr'a sà shwòn Leya yyére kuru canjke numpilage e.

¹⁷ Ka Kile si Leya naarage shwò. Ka u u laa lwó maa pùnambilini kanjkurowuuni si Yakuba á.

¹⁸ Maa jwo: «Mii à na bárapyipucwoni kan na poon'á ke, lire sàranji Kile à kan mii á amé.» Lire kurugo, u à lire pùnambilini mege le Isakari†.

¹⁹ Ka u u núr'a pa laa lwó maa pùnambilini baaniwuuni si Yakuba á.

²⁰ Maa jwo: «Kile à bñnyebwòhò pyi mii á. Numé, mii poonji si mii le njire e, naha na ye mii à pùnampyre baani si u á.» Ka u u lire pùnambilini mege le Zabulon‡.

²¹ Lire kântugo, ka u u pùceebile si, maa lire mege le Dina.

²² Nye ka Kile si funjò cwo Araseli na, maa u naariyi shwò, ka u sege si jwo cù.

²³ Ka u u laa lwó maa si pùnambile. Maa jwo: «Kile à silege láha mii na numé.»

²⁴ Maa lire pùnambile mege le Yusufu. Maa jwo: «Kile u pùnambilini labere bâra nde na mii á§.»

Yakuba á pa mpyi yaarafoo

²⁵ Nye Yusufu sinjwooni kântugo Araseli á, ka *Yakuba si jwo canjka Laban á: «Kuni kan na á, mii sí nùru n-kàre na tpyenge e.

²⁶ Na cyeebii ná na pyilibii kan na á, pire kurugo mii à báaranji pyi mu á. Pi kan na á, mii kége na tpyenge e. Nde mii à pyi mu á ke, mu yabilin'á li cè.»

²⁷ Ka Laban si u pyi: «Kampyi mii kyal'à táan mu á, mii la nye maa ntèen naha. Naha kurugo ye mii à cèere pyi mà li nya na Kafoonji Kile à jwó le mii á mu cye kurugo.

²⁸ Mu sàranji nye yaage nkemu ke, kuru jwo na á, si kuru kan ma á.»

§ 29:35 Zhuda jwòhe ku nye U à kée * 30:6 Dan mege jwòhe ku nye U à mii tanga kan † 30:8 Nefitali jwòhe ku nye «Mii à jà» ‡ 30:11 Gadi jwòhe ku nye njuntanga § 30:13 Asheri jwòhe ku nye funntange. * 30:14 Tire sùpyire mpyi na sñnji na kuru cige fwuugii na nye pyitawyer † 30:18 Isakari jwòhe ku nye sàra wi ‡ 30:20 Zabulon jwòhe ku nye bñnye, lire nye me njire § 30:24 Yusufu jwòhe ku nye «U à wà bâra

²⁹ Ka Yakuba si jwo: «Báareŋkanni na mii à báara mu á, ná nyahanŋkanni na mu yatòor'à nyaha mii cye e ke, mu à li cè.

³⁰ Yatòore nimpyigire ti mpyi mu á, mà mii ta mii sàha mpa me, tir'à púgo a pyi kurumbwòho. Kafoonji Kile à jwó le mu á mii cye kurugo. Nume, mà mii yaha naha, tēni ndire mii sí n-ta si mbáare na pyenge shiinbil'á ye?»

³¹ Ka Laban si jwo: «Naha mu la nye mii u kan mu á ma sàranji ye?» Ka Yakuba si jwo: «Mii nye a tige yaage kabere kurugo me, nje mii sí n-jwo mu á ke, mu aha ntēen yire taan, mii sí nūru raa mu yatòore nàha.

³² Nye ninjaa, mii sí n-je mu yatòore shwòhol'e si ti wfi ninŋin ninŋin. Mpàabii puni pi nye pi nye a finije me, ná sikaabii puni pi à jéŋe ke, pire pi sí n-pyi mii sàranji.

³³ Mu aha mpa mii yatòore kàanmucya canŋke ŋkemu i ke, kampyi mii à tii, mu sí n-cè. Mu aha bú mpa sika maha sika ta ti shwòhol'e ŋgemu u nye u nye a jéŋe me, lire nye me mpà maha mpà u à finije ke, mu kú n-cè n-jwo na mii à uru yu.

³⁴ Nye ka Laban si jwo: «Bà mu à yi jwo me, wuu yi pyi amuni.»

³⁵ Nka kuru canŋke yabilinji i, Laban à yiri maa sikaabii njeŋebii, ná mpàabii ninŋwòobii cwòonr'a yaha piye kanni na,

³⁶ maa pire kan u pyilibil'á pi sà a pire nàha cyage kabere, bà pi laage si mpyi si ntòon Yakuba na me. Canmpyaa taanre nara pi à pyi, maa nò kuru cyage e. Ka Yakuba si ŋkwòro na Laban yatòore sannte nàha.

³⁷ Nye ka Yakuba si kabiiipuruyo *kwòŋ, pepiliye cige na, ná amandiye cige na, ná pilatani cige na. Maa cyire kàbigii kwooyi nimpuruyi yà lálhala lálhala maa yire tafyinyi yige yig'a yaha.

³⁸ Maa cyi le le yatòore yabyayi i, bà yatòore si mpyi t'aha a ma tabyage e ti raa cyi jaa me.

Nye yatòore tiye tèekòròŋ'a nò ke,

³⁹ ka ti i wá na tiye dùru tabyage e, marii cyire kàbigii jaa, ka li i mpyi amuni, yatòor'à pa a sini ke, ka ti pyire si jéŋe.

⁴⁰ Yakuba mpyi a mpàneebii cwòonr'a yaha piye kanni na. Mpàpeeabii n'a mpyi na ŋkor'a pi dùru tēni ndemu i ke, u mpyi maha pi yaha pi i Laban yatòore njeŋere ná ninŋwòore jaa, bà pi si mpyi pi aha si, pi pyilibii si jéŋe me. Amuni Yakuba á pyi maa yatòore ninnyahara ta, maa ti yaha tiye kanni na.

⁴¹ Mà bàra lire na, yatòore sèewoore n'a mpyi na ŋkòr'a tiye dùru tabyage e, Yakuba mpyi maha cyire kàbigii jempe wogigii le lùbyayaayi i, ti i jaa.

⁴² Nka ninjcwòore n'a mpyi na ma tabyage e, u mpyi maha jēn'a kàbigii le lwòhe e me. Nye lire pyinŋkanni na, mpàpyire ná sikapyire ninjcwòor'à pyi Laban woro, ka nintubuunte si mpyi Yakuba woro.

⁴³ Nye amuni Yakuba à pa mpyi náfuufeembwòho, u à sikyaa ná mpàa ninnyahamii ta. Báarapyicyee ná báarapyinambaa na mpyi u á, ná jwòhonyi ná dùfaanya.

31

Yakuba vèŋi kani

¹ Nye l'à pa nò cyage k'e, fo Laban pyilibil'á jwo na: «*Yakuba à wuu tunji cyeyaayi puni lwó a pyi u wuyo. Lire pyinŋkanni na, u à uye pyi yaarafoo.» Ka puru jwumpe si nò Yakuba na.

² Ka Yakuba mii si li nya na yyetange ku mpyi Laban á mà yyaha tii ná ur'e ke, na u sàha nye ná kur'e me.

³ Nye canŋka Kafoonji Kile à jwo Yakuba á: «Núru ma tupyenge e, cyage e mu à si ke. Mii sí n-pyi ná mu i.»

⁴ Pur'à jwo ke, ka Yakuba si ntēen u yatòore cyage e sige e, maa wà tun u à Araseli ná Leya yyere.

⁵ Pi à pa ke, ka u u yi jwo pi á: «Mii à li nya yii tunji yyahe e, cùŋkanni na u mpyi a fyânha a mii cù ke, u sàha nye amuni ná mii i me. Nka mii tunji u Kilenji à kwòro ná mii i.

⁶ Yii yabilimpil'á cè na mii à báare yii tun'á ná na fânhe puni i.

⁷ Lire ná li wuuni mú i, yii tun'á mii naŋwòhòrò, maa mii sàranji kēŋŋe fo toooyo ke. Nka Kile nye a jee u kapii pyi mii na me.

⁸ U n'a mpyi a jwo na mii sàranji u sí n-pyi yatòore t'à jéŋe sèe sèl'e ke, ti puni pyilibii mpyi maha jéŋe sèl'e. Nye u n'a mpyi a núr'a yi kēŋŋe, maa jwo mii sàranji u sí n-pyi ntemu ti nye ti nye a jéŋe sèe sèl'e me, yatòore pyire puni mpyi maha sini amuni.

⁹ Kile u à yii tunji yatòore shwò u na mà kan mii á.

¹⁰ Naha kurugo ye tēni i yatòore mpyi na tiye dùru ke, mii à ŋògò ŋòò, mà li nya sikaperigii cyi mpyi na sikacyeebii dùru ke, cyire pun'á jéŋe.

¹¹ Lire tēni i, Kile Melekenji à mii yyere ŋòoge e: «Yakuba» ka mii i shwò.

¹² Ka u u jwo: «Ma yyahe yîrige maa wîi: Sikaperigii cyi wá na dùru sikacyeebii na ke, cyire pun'á nêŋe nêŋe.» Maa jwo: «Mii à lire pyi, naha na ye jcyii puni Laban à pyi mu na ke, mii à cyire nya.

¹³ Kilenji u à uye cyêe mu na Beteli i ke, mii u jye ure. Kuru cyage e, mu à sinmpe wu kafaage na, maa ku pyi funjcwoyaaga, maa jwô fâa mii, Kile á. Nye nume yîr'a fworô nde kini i maraa si ma tasege e.»

¹⁴ Nye Araseli ná Leya á puru jwumpe lôgo ke, ka pi i jwo: «Wuu nàzhan yaaga sàha jye naha me, wuu mú si kôogo ta wuu tunji pyenge e me.

¹⁵ Wuu tunj'a wuu cû nampwuun fiige nume, u à wuu pére maa uru wyéreni lyí a kwô.»

¹⁶ Maa jwo Yakuba á sahanjki: «Kile à nâfuunji ngemu shwô u na, mà kan mu á ke, uru na jye wuu ná wuu pyiibii wuu nume. Lire e ke, Kile à ndemu jwo mu á ke, lire pyi.»

¹⁷⁻¹⁸ Ka Yakuba si yîri, maa u cyeebii ná u pyiibii dùrugo jwôhonyi jun'i, maa kuni lwô na nkêge u tunji Ishaka yyêre, *Kana kini i. Maa nkâre ná u yatôore ná u cyeyaayi puni i, nje u à ta Mesopotami kini i ke.

¹⁹ Têni i Yakuba a fê ke, lir'á Laban ta u à kâre u mpâabii shire takwônge e. Nye pi ninjâribii na, ka Araseli si u tunji kacyanhigii yû.

²⁰ Lire pyinjanni na, Yakuba á wwû Aramu shinji Laban jwôh'i, maa fwor'a kâre, u jye a jwo ná u e me.

²¹ Yaaga maha yaaga ku mpyi u woge ke, u à fyâl'a yire puni lwô a kâre. U à Efirati banji *kwôn, maa nkâre Galadi nanyi kâmpnanjke na.

Laban à Yakuba fyê tôro

²² *Yakuba á canmpyaa taanre jaara, ka pi i nta a yi jwo Laban á na u à fê.

²³ Ka Laban ná u shiinbii pii si yîri, maa Yakuba fyê tôro canmpyaa baashuunni i, mà sà u ta Galadi nanyi shwôh'e.

²⁴ Nka kuru canjke numpilage e, Kile à uye cyêe Aramu shinji Laban na jwôg'e, maa yi jwo u á: «Maye kâanmucya. Ma hà yaaga pyi Yakuba na mà de!»

²⁵ Nye tēni i Laban a Yakuba kôr'a ta ke, lir'á u ta u à u vâanjke bayi kwôro kwôro Galadi nanyi shwôh'e. Ka Laban ná u fyêjwôhoshiinbii mú si pi wuyi kwôro wani cyage kabêr'e.

²⁶ Kântugo, ka Laban si nkâr'a sà Yakuba yîbe: «Naha mu à pyi ame ye? Naha na mu à mii jwôh'o yaha maa mii pûceribii cû a fworô, mu à jwo bilii pi à cû kâshige takwônge e ye?

²⁷ Naha na mu à wwû mii jwôh'i maa jwôh'a fworô, mu jye a yi jwo mii á mà ye? Kâmpyi mu mpyi a yi jwo mii á, mii mpyi na sí katâan nimbwo pyi mu nkâranj mege na, ná myahigil'e, ná bâribii ná kônôbil'e.

²⁸ Mu bà jye a yyêre mii u pisheere kan na pyiibii ná na jampyir'á me! Naha funjô baara mu à pyi ame ye?

²⁹ Cyage e mu jye nume ke, mii sí n-jâ kapii pyi mu na. Nka tanjaa, mu tunji u Kilenji à jwo ná mii i. U à jwo: «Maye kâanmucya, ma hà yaaga pyi Yakuba na me.»

³⁰ Nye mii à cê na mu funj'á wyêre, mu la jye si nkâre ma tukanha na. Nka naha kurugo mu ninjârin'á mii kacyanhigii yû ye?»

³¹ Ka Yakuba si u jwô shwô: «Mii mpyi na fyâge na mu sí ma pwôribii shwô mii na, lire kurugo mii à jwôh'a fê a yîri mu taan.

³² Nka mu aha ma kacyanhigii ta naha shin maha shin á, urufoo sí n-bô. Cîmpyiibii puni pi mpîi naha, kâmpyi mu wá ma yaaga nya, ku lwô.» Lir'á ta Yakuba mpyi a cê na Araseli u à u tunji kacyanhigii yû me.

³³ Nye ka Laban si sà jyê Yakuba vâanjke bage e, maa cyeyi puni wîi, maa sà jyê báarapyicyeebii mú shuunni wuyi i, maa wîi mú, maa jyê Leya woge e, maa kuru wîi. Puru jwôh'o na, maa sà jyê Araseli woge e.

³⁴ Taa Araseli u mpyi a u tunji kacyanhigii jwôh'o a lwô a le jwôhônjke yatêennjke jwôh'i, maa ntêen ku jun'i. Ka Laban si cyeyi puni wîi, u jye a yaaga nya me.

³⁵ Ka Araseli si jwo: «Baba, maye sanja yaha, cyeebii lâdanj u naha mii na ninjaa, lire kurugo mii naha na si n-jâ n-yîri me.» Ka Laban si u kacyanhigii cya shini puni, u jye a cyi nya me.

³⁶ Ka Yakuba lûuni si yîri u taan, fo ka ku pyi kâshi maa jwo u á: «Kapiini ndire mii à pyi ye? Naha kafiile mii à pyi, ka mu u wá na mii fyê tôro ame ye?

³⁷ Mu à mii yaayi puni wîi ke, mu à ma yaaga nya la? Mu aha nta mu à kâ nya, ku cyêe ma shiinbii ná mii wuubii na, pire sí mii ná mu lâha wuye na.

³⁸ Yee bejjaaga mii à pyi mu á báaranj na. Mu mpâacyeebii ná mu sikacyeebil'á pyâ maha pyâ si ke, pire puni nyii wuubii pi à si. Canja ninjin mii jye a mu mpâpoonj wâ bô a kyâ me.

³⁹ Nanjaaga n'a mpyi a mu yatôoge kâ cû, mii mpyi maha ntêenn'a yi jwo mu á me, mii yabilinj mpyi maha kuru faare cya. Yatôoge kâ n'a mpyi a yû, l'à pyi canjke e yoo, l'à pyi numpilage e yoo, mu mpyi maha jwo na mii u ku cyage cya.

⁴⁰ Canŋke e, kafwuge mpyi maha mii sore, numpilage e, wyeere mpyi maha mii ndiri, fo mii si n-ja ŋɔ me.

⁴¹ Cyii yye beŋjaaga u nŋe nŋe, mii nŋe mu pye nŋe e. Mii à báara mu á yye ke ná sicyeere, mu pworibii mú shuunni kurugo. Puru nŋwɔhɔ na, mii à yye baani pyi báaraŋi na sahaŋki si nta yatɔɔre tà ta. Nŋka mu à mii saraŋi kɛnŋe fo tooyi ke.

⁴² Mii tulyage *Ibirayima u Kilenji, ŋgemu yyaha fyagare e mii tuni Ishaka na jaare ke, kàmpyi uru Kilenji mpyi ná mii i me, mu mpyi na sí mii cyeŋgayi wurji yaha, mii u kàre. Kile à mii kanhare ná mii báaraŋi nŋa, lire kurugo u à tange kan mii á tajiŋa mu nɔɔge e.

Laban ná Yakuba à wwoŋeŋe le

⁴³ Nŋe ka Laban si *Yakuba nŋwɔ shwɔ: «Mii pyi pi nŋe mu cyeebii, pi pylibii mú na nŋe mii pyi. Nte yatɔɔre nŋe mii woro, yaaga maha yaaga na mu nŋyi nŋa ke, yire puni nŋe mii wuyo. Naha mii sí n-ja n-pyi na pworibii ná pi pylibil'á nŋjaa ye?»

⁴⁴ Maa núr'a jwo Yakuba á: «Wuu wwoŋeŋe le, wuu u yaaga yaa mu à jwo shéere wuu ná wuye shwɔhɔl'e, bà kuru si mpyi s'a wuu funŋo cwo tɛrigii puni i me.»

⁴⁵ Ka Yakuba si kafaage kà lwɔ a yyéŋe mà pyi funŋcwogoyaaga,

⁴⁶ maa jwo u shiinbil'á na pi kafaayi yà bíl'a bínni. Y'à bíl'a bíl'a kwɔ ke, ka pi puni si wwɔ maa lyi yire kafaayi ŋkɛre na.

⁴⁷ Ka pi i yire kafaayi meŋe le Shéere. Kuru meŋe ku nŋe Laban shéŋre e Yegari Sahaduta maa mpyi Yakuba woore e Galeedi.

⁴⁸ Ka Laban si jwo: «ŋke kafaanŋke ku pyi mu à jwo shéere mii ná mu shwɔhɔl'e nŋjaa. Lire kurugo, kuru cyage meŋ'á le Galeedi.»

⁴⁹ Nŋka kuru cyage meŋ'a pa le Mizipa mú, naha na ye Laban à jwo Yakuba á: «Wuu aha mpa mpyi wuu saha nŋe na wuye naa me, Kafoonji Kile u pyi wuu kàanmucyafoo.»

⁵⁰ Ka Laban si jwo Yakuba á sahaŋki: «Mu aha mii puceribii cúmɔ leme pi, maa cyeebii piiberii lwɔ, sùpya nŋe wuu shèrefoo mà de! Ta maye kàanmucaa, naha na ye Kile u nŋe wuu shèrefoo.»

⁵¹ Maa jwo sahaŋki: «ŋke kafaanŋke wii, na kafaage mii à yyéŋe mà pyi funŋcwogoyaaga ke,

⁵² yire yi pyi wuu shèrefoo, mii nŋe a yaa mii u tòro yire kafaayi taan ná funmpege e si ŋkàre mu yyére me, mu mú sí nŋe a yaa mu u tòro yi taan si mpa mii fye e ná funmpege e me.

⁵³ *Ibirayima u Kilenji ná Nakwɔri u kilenji, pire pi pyi wuu yukyaabii.» Ka Yakuba si ŋkàa Kile na, uru ŋgemu yyahafyagare e u tuni Ishaka na jaare ke.

⁵⁴ Lire kàntugo, ka Yakuba si yatɔɔge kà pyi sàraga kuru kafaanŋke cyage e. Maa pi yyer'a pa, ka pi i lyi siŋcyan maa shwɔn wani.

32

Yakuba á biŋye tiugo u yyahafoonji Ezawu á

¹ Kuru canŋke numpanna nŋyɛɔge na, Laban à yiri maa pishéere kan u puceribii ná u nampyir'á, maa jwɔ le pi á. Puru nŋwɔhɔ na, maa núr'a kàre u pyeŋe.

² Nŋe ka *Yakuba si ntòro ná jaani i. Mà u yaha u u ŋkèŋe u à círi ná *Kile mèlɛkɛebii pill'e.

³ Tèni i u à pi nŋa ke, ka u u jwo: «Kile tatɛŋge kà ku nŋe ŋke!» Lire kurugo, pi à kuru cyage meŋe le Tateŋyi Shuunni.

⁴ Lire kàntugo, ka Yakuba si u shiinbii pii tun u yyahafoonji Ezawu yyére Seyiri nŋnyi i, Edomu kùluni i.

⁵ Maa yi jwo pi á na pi sà yi jwo uru nŋufoonji Ezawu á na u bilinanji Yakuba u à pire tun, na uru na mpyi Laban yyére fo mà pa nɔ nŋjaa na.

⁶ Maa núr'a jwo pi á sahaŋki na pi yi jwo u á na nŋyi na nŋe ur'á, mà bàra dùfaanyi na, ná sikyaa ná báarapyinambaa ná báarapyicyee, na ur'á yire nŋe jwo u nŋufoonj'á, bà u si mpyi si uru cúmɔ leme nŋwɔ me.

⁷ Nŋe ka tũntũmpii si ŋkàr'a sà tire tũntũture jwo Ezawu á maa núr'a pa yi jwo Yakuba á: «Wuu à shà mu yyahafoonji yyére. Nàmbaa ŋkwu sicyeere na wá u fye e na mu bɛni.»

⁸ Tèni i Yakuba á yire lógo ke, ka u u fyá fo na nŋyɛnni. Sùpyire ti mpyi u á ke, ná sikaabii ná mpàabii ná nŋyi, ná nŋwɔhɔnyɔ, u à yire puni táa mà pyi kuruyɔ shuunni.

⁹ Maa jwo uye funŋji: «Ezawu kà bú nŋwɔ kurunŋe kà na, ku sanŋke sí tashwɔgɔ ta.»

¹⁰ Maa Kile jaare maa jwo: «Kafoonji Kile, mii tulyage *Ibirayima ná mii tuni Ishaka u Kilenji, mu à jwo mii á na mii u nũru na kini i, na tasege e, na mu sí nŋwɔ mii na.

¹¹ Mu à kacɛnnji pyi mii á, maa ma nŋwɔmɛfente cyé mii na, mii u nŋe mu bilinanji ke, mà li ta mii mpyi a yaa ná lire e me. Mii nŋkàrɛnŋi Laban yyére, tèni i mii à Zhurudɛn banji jyiile ke, yafyin mpyi mii cye e me, fo kàbii kannna. Nŋka nŋjaa, mii à na sùpyire ná na yatɔɔre táa táa kuruyi shuunni.

¹² Mii á mu náare maa na shwò na yyahafoonji Ezawu na, naha na ye mii na fyáge u aha nkwo mii ná na cyeebii ná na pyilibii bò me.

¹³ Kafoonji Kile, mu yabilinji u à jwo na mu sí jwò mii á, si mii tùluge nyaha bà suumpe lwòhe nticyenji nyé me, fo wà si n-jà ku tòro me.»

¹⁴ Nyé Yakuba á Kile náara a kwò ke, maa shwòn wani. Maa yà wwù u cyeyaayi i mà tùugo u yyahafoonji Ezawu á mà pyi bñnye.

¹⁵ Sikacyee nkwoo shuunni ná sikaperii bejjaaga ná mpacyee nkwoo shuunni ná mpàpee bejjaaga,

¹⁶ ná njwòhonyee bejjaaga ná ke ná yi pyi, ná nùcyee beeshuunni ná nùpyahahii ke ná dùfaanycyee bejjaaga ná dùfaanmpee ke,

¹⁷ maa yire kan u báarapyiibii pi màra, pi puni ná pi mege yatonkurunjo. Maa yi jwo pi á: «Yii yaha na yyaha na, yii i laaga le le yatonkuruyi ná yiye shwòhò'e»

¹⁸ Maa yi jwo yatonkurunke njncyiige foon'á: «Mii yyahafoonji Ezawu ká bê ná mu i, maa mu yíbe: «Taa mu si ke? Jofoo u báarapyi u nyé mu ye? Yatokurunke ku nke mu yyaha na ke, jofoo wogo ki ye?»

¹⁹ Maa u jwò shwò: «Mu bilinanji Yakuba woge ki, u njñufoonji Ezawu u bñnye u nyé u wi. Uru yabilinji mú sí nyé kántugo na ma.

²⁰ Puru ninumpe Yakuba á jwo yatonkuruyi sanjyi feebii njñkin njñkin á. Maa yi jwo pi á na pi aha ncíri ná Ezawu i, pi i puru jwumpe ninumpe taha u á.

²¹ Maa núr'a jwo pi á: «Yii yi jwo u á na u bilinanji Yakuba sí n-pa kántugo yyére.» Yakuba mpyi na yu uye funnj'i: «Yatòore nte mii à yaha a kàre naye yyaha na ke, tire ká nkan u á, u funnke sí njñe. Lire e, wuu aha bá wuye nya tēni ndemu i ke, lire kú n-jà u pyi u mii bê ná funntange e.

Yakuba á zhì le ná Kile e

²² Nyé *Yakuba á yire bñnyeyaayi yaha a kàre uye yyaha na ke, ka u yabilinji si ntēen wani kuru canjke numpilage e. Numpilag'á nò cyage e ke,

²³⁻²⁴ ka u u u cyeebii mú shuunninji ná u báarapyicyeebii shuunninji, ná u pyilibii ke ná njñkinji pyi pi á Yabaki banji jyille ná u cyeyaayi puni i.

²⁵ Puru njwòhò na, maa ntēen uye njñkin wani, ka nànj wà si mpa zhì le ná u e mà nò fo nyèkwonge na.

²⁶ Nàn'a pa li nya na uru si n-jà Yakuba cyán me, ka u u u bwòn dishige na, ka ku u njwòhòro.

²⁷ Maa jwo Yakuba á: «Na yaha s'a nkéage, naha na ye njyèg'á múgo.» Ka Yakuba si jwo: «Ná mu nyé a jwò le mii á me, mii si mu yaha mu u nkàre mà de!»

²⁸ Ka u u jwo: «Di mu mege nyé ye?» Ka u u jwo: «Yakuba.»

²⁹ Ka nànj si jwo: «Mu mege saha si n-pyi Yakuba me, ku si n-pyi *Izirayeli, naha na ye mu à zhì le ná Kile e, mà bàra lire na, mu á si ta sùpyire na*.»

³⁰ Ka Yakuba si u pyi: «Mii na mu náare, maa ma mege jwo na á.» Ka nànj si jwo: «Naha na mu na mii mege yilibi ye?» U à yire jwo ke, maa jwò le Yakuba á.

³¹ Ka Yakuba si kuru cyage mege le Peniyeli†, maa jwo: «Mii yábilinji nyiigil'á Kile nya, lire na li wuuni mú i, mii à kwòro nyi na.»

³² Tēni i Yakuba à yíri Peniyeli i, mà banji *kwòn ke, lir'a canja nyiini ta li i fwore. Dishige njànj mpyi a u pyi u u sègere tanaarege e.

³³ Mà lwò kuru canjke na, fo mà pa nò njñjaa na, Izirayeli shiibnii nyé na yatòogo dishige kapaanre tasogoge kyaare kyàa me, naha na ye kuru cyage kapaanre tasogoge e Kile á Yakuba bwòn.

33

Yakuba ná u yyahafoonji Ezawu à piye njñò bê

¹ Nyé tēni i *Yakuba à pa njñke yirig'a wii mà Ezawu nya u u u bēni ná nàmbaa nkwoo sicyere ke, ka u u u pyilibii taa Leya ná Araseli, ná báarapyicyeebii shuunninji shwòhò'e.

² Maa báarapyicyeebii yaha yyaha yyére ná pi pyilibi'e, maa Leya ná u pyilibii taha pire na. Maa nta a Araseli ná Yusufu yaha pi puni kántugo.

³ Ka u yabilinji si ntòro pi yyaha na, maa njñkure sín sín fo tooyi baashuunni, mà jwo u naar'a nò u yyahafoonji Ezawu na ke.

⁴ Ka Ezawu si fē a u njñò bê, maa u pur'a cù, maa u shéere. Ka pi mú shuunni si wá na myahii sùu funntange na.

⁵ Tēni i Ezawu à njñke yirig'a cyeebii ná pyilibii nya ke, ka u u jwo: «Nte sùpyire ti nte mu fye e ke, mpirefee pi ye?» Ka Yakuba si jwo: «Mii, u nyé mu bilinanji ke, Kile á jwò mii na, maa pyilibii mpiimu kan mii á ke, pire pi.»

* **32:29** Izirayeli njwòhe ku nyé Kile u nyé na cyi cwòonre † **32:31** Peniyeli njwòhe ku nyé Kile yyahe

⁶ Ka báarapyicyeebii ná pi pylibii si file maa ninjkure sín.

⁷ Ka Leya ná u pylibii mú si file, maa ninjkure sín. Kántugo, ka Yusufu ná u nunji Araseli si file maa ninjkure sín.

⁸ Pi à kwò ke, ka Ezawu si Yakuba yíbe: «Ná yatokurunke e mu à pa ke, naha wogo ki ye?» Ka Yakuba si u jwò shwò: «Mii la nyé si ti kan na jùŋufoonj'á bà mii kyaa si mpyi si ntáan u á me.»

⁹ Ka Ezawu si jwo: «Mii còŋŋi, yatòòrò ninyahara na nyé mii á mà kwò, tèn ná ma woore e.»

¹⁰ Ka Yakuba si jwo: «Mii na mu jáare, kampyi yog'à kwò mii ná mu shwòhòl'e, maa nge bùyenyi shwò. Mu mii benkann'à jwò mu à jwo Kile u à mii jùŋò bē.

¹¹ Mii na mu jáare maa nge bùyenyi shwò, naha na ye Kile à jwò le mii á sèl'e, yaaga kuu nyé mii na me.» Yakuba á pu jwo a waha amuni ke, ka Ezawu si nta a jee uru bùyenyi na.

¹² Puru jwòhò na, ka Ezawu si jwo: «Nyé wuu kuni lwò, wuu a si sijnayan.»

¹³ Ka Yakuba si jwo: «Mii jùŋufoonji, nàŋkopyire karigil'à waha, mpàpyire mú na nyé mii á, nùnaare tà na njwore. Wuu aha nani pée yi fànhe na, canŋa ninŋin kanna, yatòore sí n-kwù.

¹⁴ Lire e, mii jùŋufoonji, yaha ma bilinanji yyaha na. Mii sí raa nkéege lùtaan na, yatòore kántugo ná nàŋkopyire e, fo zà nò na jùŋufoonji yyé Seyiri kùluni i.»

¹⁵ Ka Ezawu si jwo: «Lire tèn i, mii sí na sùpyire tà le ná mu i kuni i.» Ka Yakuba si jwo: «Mii jùŋufoonji, jùŋò nyé lire na me, mii kyaa ká já a táan mu á mà kwò, lire kanni sí mii tin.»

¹⁶ Nyé kuru canŋke yabilinji, Ezawu à nùr'a kàre Seyiri kùluni i.

¹⁷ Nka Yakuba nyé a jèn'a kàre Ezawu fye e me, maa nkàre cyage kabèr'e, maa бага faanra wani, maa kàcwògo yaa u yatòòr'á. Lire kurugo, pi à kuru cyage mege le Kacwògo.

¹⁸ Yakuba à fworò Mesopotami kini i, ka u njicèŋŋe wuu si nò fo Sikemu kànhe e *Kana kini i. Ka u u à vaaŋŋke bayi kwòrò kànhe yyaha yyé.

¹⁹ Cyage e u mpyi a u vaaŋŋke bayi kwòrò ke, u à pa kuru cyage shwò Kyamòri shiinbil'á ná wyéreyinŋi darashii njkul'e. Kyamòri u mpyi Sikemu tunji.

²⁰ Ka Yakuba si sàraga tawwùgo faanra wani, maa ku mege le Eli Elohe *Izirayeli*.

34

Sikemu à Yakuba pworonji Dina njini láha u na

¹ Nyé Leya mpyi a pùceebileni ndemu si *Yakuba á, ná li mege nyé Dina ke, canŋka lire pùceebilin'à kàr'a sà fworò kuru kànhe pùceepyire tà ná*.

² Tèni i Kyivi kùlunifoo, Kyamòri ná u jyanji Sikemu à Dina nya ke, ka u u cyán a cù maa wwò ná u e. Amuni, Sikemu à Dina njini láha u na.

³ Nyé lir'à pyi ke, ka Yakuba pworonji Dina kani si njòmò para Sikemu yyahe e, ka u u wá na u fòŋŋi si u ta ndèŋe mpyi u cwo.

⁴ Li nyé a pa jwò me, fo Sikemu à kàr'a sà yi jwo u tunji Amòri á, na u Dina cya a kan ur'à, uru u pyi u cwo.

⁵ Nyé ka Yakuba si mpa lógo na Sikemu à uru pworonji Dina njini láha u na. Lir'à Yakuba jyaabii ta sige e ná yatòore e, ka u u fyàha, u nyé a yaaga jwo me, fo tèn i pi à pa yiri sige e ke.

⁶ Nyé lire jwòhò na, ka Kyamòri ná u jyanji Sikemu si nkàre Yakuba yyé mà sà jwo ná u e.

⁷ Lir'à Yakuba jyaabii ta pi à pa mà yiri sige e, ka pi i puru jwumpe lógo, ka li i waha pi na sèl'e, ka pi lùgigii si yiri sèl'e, naha na ye Sikemu à kyaa pyi, ndemu *Izirayeli shiinbii na fún ke, u à wwò ná pi còŋŋi Dina e fànhe e, kapyii sí bà me.

⁸ Ka Kyamòri si yi jwo Yakuba ná u jyaabil'á, na pi pworonji kyal'à táan uru jyanji Sikemu á, na ur'à pi jáare pi u kan u á u pyi u cwo.

⁹ Maa nùr'a jwo pi á: «Yii wwòŋeege le ná wuu e, yii sí raa yii pùceepyire kaan wuu á nàmbaga na, yii raa wuu wuubii lenji mú.

¹⁰ Yii sí n-kwòrò naha ná wuu e. Kni sí n-yaha yii á, ndemu ká yii táan ke, yii a lire pyi. Yii kwòrò naha, yii raa si yii nyii cyeyi puni i, yii njnke kà shwò yiy'á.»

¹¹ Ka Sikemu mú si jwo Dina sijnèbii ná pi tunj'á: «Yii jee, yii i nde ninŋinŋi pyi na á sa! Yii aha yaaga maha yaaga jáare mii á, mii sí kuru kan yii á.

¹² L'aha yii táan, yii cikwònyeyenji nyaha sèe sèl'e, mii sí uru kan yii á, li tēgeni li nyé, yii i pùcwonji kan mii á.»

¹³ Ka Yakuba jyaabii si Sikemu ná u tunji Kyamòri jwò shwò ná cwòore e, pi nyé a jèn'a tíi u á me, naha na ye Sikemu mpyi a pi sijnèŋi Dina njini láha u na.

¹⁴ Maa yi jwo Sikemu á: «Mà wuu còŋŋi kan nò á, ngemu u nyé a *kwòŋ me, lire na nyé kyaa wuu si jee ndemu pyi me. Kuru mú sí n-pyi silege wuu á.

* 33:20 kuru mege jwòhe ku nyé Kile, Izirayeli u Kilenji
pùcyage kwòŋ kuru kànhe pùceepyire shwòhòl'e.

* 34:1 Jwunŋanni labere: lire pùceebilin'à yiri na lire kéege zà

¹⁵ Nje yii à jwo ke, wuu si jɛɛ yire e mɛ, fo yii aha mpyi wuu fiige. Lire jwəhə ku jɛɛ, yii pùnampyire pun'à yaa ti kwòn.

¹⁶ Nje yii aha jɛɛ lire e, lire tɛni i wuu sí raa wuu pworibii kaan yii á, s'a yii wuubii lwúu mú. Wuu sí n-kwòro yii yyére, wuu puni sí n-pyi ninjin.

¹⁷ Nka yii aha mpyi yii jɛɛ a jɛɛ wuu jwumpe na, maa yii pùnampyire kwòn mɛ, wuu si wuu pworonji kan yii á mɛ, wuu mú sí n-kàre.»

¹⁸ Nje ka puru jwumpe si bɛ Kyaməri ná u jyanj Sikemu á.

¹⁹ Ka Sikemu si lire kani cú ná sèl'e, naha na ye Yakuba pworonji kyaa mpyi a táan u á. Pi pyenge shiinbii puni mpyi a cyege taha Sikemu na.

²⁰ Ka Kyaməri ná u jyanj Sikemu si nkàre kànhe shiinbii piyetabenke e, maa sà jwo ná kànhe shiinbil'e, maa jwo:

²¹ «Nte sùpyir'à pa ná funɛɛn'i wuu yyére, wuu pi yaha pi i n-tɛn wuu kini i, pi raa jaare pi a si pi pyii cyeyi puni i. Wuu kin'à pɛe, pi tatɛnge si n-cya n-kànha mɛ. Wuu sí raa pi pworibii lɛɛ, s'a wuu wuubii kaan pi á mú.

²² Nka, wuu nambaabii puni ninjin ninjinji, kà mpyi pi jɛɛ a kwòn, bà pi à li pyi mɛ, pi si jɛɛ ntɛn ná wuu e, wuu u mpyi shin ninjin mɛ.

²³ Pi aha ntɛn wuu á, lire tɛni i ke, pi yatɔre, ná pi cyeyaayi puni si n-pyi wuu wuyo mà? Pi aha njemu jwo ke, wuu jɛɛ yire e.»

²⁴ Shin maha shin u à pa kànhe shiinbii piyetabenke e ke, pire pun'à jɛɛ Kyaməri ná u jyanj Sikemu jwəjwumpe na, kà kànhe nambaabii puni si nkwòn.

²⁵ Nje pi kwɔnnkwooni canmpyitanrawuuni na, mà pi yaha ná nɔɔyi i, li sínji mpyi pi na mà já a káshi sùlu mɛ, ka Yakuba jyaabii pii shuunni, Dina yyahawuubii, Simiyon ná Levi, si pi jwəhəgii lwá a kàr'a sà ncwo kànhe shiinbii na, maa nambaabii puni bɔ.

²⁶ Maa Kyaməri ná u jyanj Sikemu bɔ mú, maa pi cɔnnji Dina yige Sikemu bage e mà kàre.

²⁷ Lire kántugo, ka pi ná Yakuba jyaabii sanmpii si mpa kwúubii yaayi njɛɛnnyi wwú pi na, maa kuru kànhe náfuunji puni tugo, naha na ye Sikemu mpyi a pi cɔnnji njini láha u na.

²⁸ Yatɔre puni ti mpyi kànhe ná keriyi i ke, pi à tire puni lwá, mu à jwo sikaabii ná mpàabii ná niyi ná dufaanyi.

²⁹ Maa kànhe náfuunji puni ná pyiibii, ná cyeebii, ná yaaga maha yaaga ku mpyi kànhe e ke, maa yire puni lwá.

³⁰ Lire kántugo, ka Yakuba si sɛe maa jwo Simiyon ná *Levi á: «Yii à mii mege kɛɛge, maa mii la wwú *Kana shiinbii ná Perezi shiinbii ná kini shiinbii sanmpii puni na. Mii shiinbii jɛɛ a jyaha mɛ, pi si n-wwá, si mpa mii ná na pyenge shiinbii puni bɔ.

³¹ Ka Simiyon ná Levi si u jwə shwo: «Naha na pi mú á wuu cɔnnji pyi mu à jwo fworobacwo ye?»

35

Kile à Yakuba pyi u sà ntɛn Beteli i

¹ Nje canjka Kile à jwo *Yakuba á: «Yiri, mà sà ntɛn Beteli i. Mu aha nɔ wani, maa *sárayi tawwúgo faanra, mii, Kile á. Mii u à naye cyée mu na, mu nivɛni ma yyahawunji Ezawu yyaha na ke.»

² Ka Yakuba si yi jwo u pyenge shiinbii ná u fyɛjwəhəshiinbii pun'à: «Yii kacyanhigii puni yige yii shwəhol'e. Mɛsopotami kini yii à cyi ta. Yii yiye jyɛ a finije, yii vaaanyi yabɛɛ le bà yii kyaa si mpyi si ntáan Kile á mɛ.

³ Naha na ye wuu sí n-kàre Beteli i, mii sí sárayi tawwúgo yaa Kile á wani, uru njemu u à mii jaariyi lógo maa mii tɛge na kanhare tɛrigil'e, maa nkwòro ná mii i na jaani i ke.»

⁴ Nje ka Yakuba shiinbii si pi kacyanhigii puni kan u á, ná pi sáraga fɛgempii. Ka Yakuba si wyige tugo cibwəhe kà jwəh'i Sikemu taan maa yi le wani.

⁵ Lire kántugo, ka pi i nkàre. Ka Kile si kuru cyage kanyi shiinbii fùguro sèl'e. Pi sùpya jɛɛ a njɛn'a taha Yakuba shiinbii fye e, si káshi *kwòn pi na mɛ.

⁶ Nje Yakuba ná u fyɛjwəhəshiinbil'á kàre, mà sà nɔ Luzi i, kuru kànhe mege mú na jɛɛ Beteli, ku na jɛɛ *Kana kini i.

⁷ Ka Yakuba si sárayi tawwúgo yaa wani, maa ku mege le *Eli Beteli, naha na ye Kile à uye cyée uru na kuru cyage e tɛni i uru mpyi na fi u yyahafoonji yyaha na ke*.

⁸ Nje lire tɛni i, ceenji u mpyi a Erebeke byé ke, ur'à kwú. Ka pi i u tò Beteli taan, cige kà jwəh'i, kuru cige mege k'à pa le: «Mɛsuuni Cige».

⁹ Nje ka Kile si núr'a uye cyée Yakuba na, maa jwó le u á, lir'à u ta u à yiri Mɛsopotami kini i.

¹⁰ Maa jwo u á: «Mu mege jɛɛ Yakuba, nka mu mege saha si n-pyi Yakuba mɛ, ku sí n-pyi *Izirayeli.» Lire pyinjanni na, Kile à Yakuba mege le Izirayeli.

* 35:7 Eli Beteli mege jwəhe ku jɛɛ Kilenji u à uye cyée Beteli i ke

¹¹ Maa núr'a jwo u á:

«Mii u nyɛ Kile Siŋi Punifoo.

Mii sí pyi ni nyahamii kan mu á,
si mu pyi sùpyishinji wà tulyaga,
sùpyishi ni nyahawa ná saanlii sí n-fworo mu tùluge e.

¹² Kìni mii à kan Ibirayima ná Ishaka á ke,
mii sí lire kìni kan mu ná ma tùlug'á.»

¹³ Nyɛ Kile à yiri cyage e u à jwo ná Yakuba e ke.

¹⁴ Ka Yakuba si kafaabwòhò yyéne kuru cyage e mà pyi funɔcwogoyaaga, maa *ɛɛɛɛɛɛ sinmpe pà pyi sàraga mà wu ku na, lire kàntugo maa sinmpe pà wu ku na, maa ku pyi Kile wogo.

¹⁵ Nyɛ cyage Kile à jwo ná Yakuba e ke, ka u u kuru mege le Beteli.

Benzhama ziri ná Araseli kwùŋi kani

¹⁶ Nyɛ ka Yakuba ná u shiinbii si mpa yiri Beteli i na nkèege Efirata kàhe kànmpanŋke na. Mà pi laage sanŋke yaha ku nyɛ a tɔɔn Efirata na me, ka Araseli laani si yiri, ka u ziri si waha sèl'e.

¹⁷ Mà u yaha u u laani yà, tɛni i pyàŋ'á pa li jwò cù na fwore ke, ka lashwoni si jwo u á:
«Ma hà vyá me, mu à pùnambilini labere ta.»

¹⁸ Nyɛ Araseli mpyi na kuro caa. Tɛni i u múnaani mpyi na nko si fworo u e ke, ka u u pyàŋi mege le Beni Oni† Nyka kàntugo, tufoon'á pa pyàŋi mege le Benzhamaz.

¹⁹ Nyɛ kuru cyage e Araseli à kwù. Ka pi i u tò Efirata kàhe kuni na. Kuru kàhe mege k'à pa le Betilehemu.

²⁰ Ka Yakuba si kafaabwòhò yyéne Araseli kwùunni jɔŋ'i. Ali ninjaa kuru kafaage na nyɛ wani na Araseli kwùunni cyère.

Uruben à wwò ná u nubileni l'e

²¹ Ka *Yakuba si yiri wani mà kàre Migidali Ederi wòrokulo kànmpanŋke na, maa u vàanŋke bayi kwòro wani,

²² Mà Yakuba yaha kuru cyage e, Uruben à wwò ná u nubileni Bila e. Yakuba à pa yire cè ke, ka li i waha u na sèl'e.

Yakuba jyaabii meyi yi nyɛ nje

*Yakuba pùnampyire na mpyi ke ná shuunni.

²³ Mpii u cwonji Leya à si ke, pire pi nyɛ Uruben, jyafoonji nijcyiinji, ná Simiyon, ná Levi, ná *Zhuda, ná Isakari, ná Zabulon.

²⁴ U cwonji Araseli wuubii pi mpyi Yusufu ná Benzhamaz

²⁵ U cwonji Araseli u báarapyicwonji Bila wuubii pi mpyi Dan ná Nefitali.

²⁶ U cwonji Leya u báarapyicwonji Zilipa wuubii pi mpyi Gadi ná Asheri. Pire pi nyɛ Yakuba jyaabii. Mesopotami kini i pi à si.

Ishaka kwùŋi kani

²⁷ Nyɛ *Yakuba à kàr'a sa nò Mamire cyage e, Kiriyati Ariba kàhe taan, cyage e u tulyage Ibirayima mpyi ke, ná u tuni Ishaka mú sí nyɛ ke. Kuru kàhe ku nyɛ Eburon mù.

²⁸⁻²⁹ Nyɛ Ishaka à pa nkùwù mà u shini yaha yee nkùu ná beecyere, ka u jyaabii Ezawu ná Yakuba si u tò. Ka u u sà bàra u tulyeyi na. U mpyi a lyɛ fo mà lyɛge la kwò.

36

Ezawu tùluge

¹ Ezawu ná pi maha u yiri Edomu mú ke, u tùluge ku nyɛ nke.

² Ezawu mpyi a u cyeebii lwò *Kana kini pùcyaabii shwòhòl'e. U cwonji wà mege na mpyi Ada, Kyiti shinni Elon pworo u mpyi uru nge. Wà mege na mpyi Olibama, uru na mpyi Ana pworo, Ana yabilinji tuni u mpyi Zibeyon. Zibeyon na nyɛ Kyivi shin.

³ Ezawu cwonji tanrawunji mege mpyi Basimati. Uru na mpyi Sumayila pworo, Nebayoti cɔɔn u mpyi uru nge.

⁴ Ezawu cwonji Ada u à Elifazi si. Ka u cwonji Basimati si Ereweli si.

⁵ Ka u cwonji Olibama si Yesi ná Yalamu, ná Kora si. Ezawu pùnampyire ti mpyi tire, Kana kini i t'à si.

⁶ Nyɛ canŋka Ezawu à yiri ná u cyeebii ná u pyilibii ná u shiinbii sanmpii puni i, ná u yatɔore puni, ná yaaga maha yaaga u mpyi a ta Kana kini i ke, maa nkàre kini laber'e mà laaga tɔɔn u cɔɔnŋi *Yakuba na.

† 35:18 Beni Oni mege jwòhò ku nyɛ: Pyàŋi mii à ta yyefuge e ke ‡ 35:18 Benzhamaz mege jwòhò ku nyɛ pyàŋi u nyɛ mii kàniŋe cyage na ke, lire nyɛ me nò nyii cwo pyà

⁷ Pi cyeyaayi jnyahani kurugo pi mpyi si n-jà ntèen piye taan me. Kuru cyage mpyi a cyère pi yataare e.

⁸ Lire l'à pyi kapunja, ka Ezawu si nkàr'a sà ntèen Seyiri janyai i. Ezawu mege kà mú ku jnyé Edomu.

⁹ Nyé Ezawu u mpyi a tèn Seyiri janyai i ke, uru u jnyé Edomu shiimbii tulyage. U tùluge ku jnyé nke.

¹⁰ U yabilinj jyaabii meyi yi jnyé nje: Elifazi, u cwonji Ada jya u jnyé ure, Reweli, u cwonji Basimati jya u jnyé ure.

¹¹ Elifazi yabilinj pyiibii pi jnyé: Temani ná Omaru, ná Zefo, ná Gatamu, ná Kenazi.

¹² Elifazi mpyi a bilicwonji ngemu lèngé ná u mege jnyé Timina ke, uru u à Amaleki si. Pire pi jnyé Ezawu cwonji Ada jampyire.

¹³ Nyé Ezawu jyanji Ewelele jyaabii pi mpyi Nakyati, Yeraki, Shama ná Miza.

Pire pi jnyé Ezawu cwonji Basimati jampyire.

¹⁴ Ezawu cwonji wà mege na mpyi Olibama, Ana pwooro u mpyi u wi, u tulyage ku jnyé Zibeyon. Pünampyire u à si Ezawu á ke, tire ti jnyé Yeshi, ná Yalamu ná Kora.

¹⁵ Nyé tüluyi y'à fworo Ezawu e ke, yire yi jnyé nje. U jyanji njncyiinji Elifazi u tüluyi yi jnyé nje: Temana shiimbii ná Omaru wuubii ná Zefo wuubii ná Kenazi wuubii,

¹⁶ ná Kora wuubii, ná Gatamu wuubii, ná Amaleki wuubii. Pire puni pi à pyi Ezawu cwonji Ada u jampyire.

¹⁷ Ezawu jyanji Ewelele u tüluyi yi mpyi a tèn Edomu kini i ke, yire yi jnyé nje: Nakyati shiimbii ná Yeraki wuubii ná Shama wuubii ná Miza wuubii. Ezawu cwonji Basimati jampyire ti jnyé tire.

¹⁸ Tüluyi y'à fworo Ezawu ná u cwonji Olibama e ke, yire yi jnyé nje: Yeshi shiimbii ná Yalamu wuubii ná Kora wuubii. Olibama sí na mpyi Ana pwooro.

¹⁹ Nyé yire tüluyi pun'à fworo Ezawu e, pire pi jnyé Edomu shiimbii.

Edomu kinifeebii

²⁰⁻²¹ Nyé Ezawu ná u jyaabil'à sà sùpyire ntemu ta Edomu kini i ke, pire pi mpyi Seyiri jyaabii. Seyiri sí mpyi Jri tüluge shin. Nyé tüluyi y'à fworo Seyiri i ke, yire yi jnyé nje: Lotan shiimbii, ná Shobali wuubii, ná Zibeyon wuubii, ná Ana wuubii, ná Dishon wuubii, ná Ezeri wuubii, ná Dishan wuubii.

²² Tüluyi y'à fworo Lotan e ke, yire yi jnyé nje Jri shiimbii ná Emanu wuubii. U cinmpworocwonji mege na mpyi Timina.

²³ Tüluyi y'à fworo Shobali i ke, yire yi jnyé nje Alivan shiimbii ná Manakyati wuubii ná Ebali wuubii ná Shefo wuubii ná Onami wuubii.

²⁴ Zibeyon jyaabii pi mpyi: Aya, ná Ana. Uru Anani u à kàr'a sà fworo síwage e lùlibibii pli na, pire mpyi na lùfwuge yige, mà u ta u u tu tui Zibeyon dūfaanyi nàha.

²⁵ Ana jyanji mege mpyi Dishon, u pwooro mege sí mpyi Olibama.

²⁶ Tüluyi y'à fworo Dishon e ke, yire yi jnyé nje Emadan shiimbii, ná Esibon wuubii, ná Yitiran wuubii, ná Keran wuubii.

²⁷ Tüluyi y'à fworo Ezeri e ke, yire yi jnyé nje: Bilan shiimbii, ná Zaavan wuubii, ná Akan wuubii.

²⁸ Tüluyi y'à fworo Dishan e ke, yire yi jnyé nje: Uzi shiimbii, ná Aran wuubii.

²⁹ Njñufeebii pi à fworo Jri tüluge e ke, pire pi jnyé mpai: Lotan, ná Shobali, ná Zibeyon, ná Ana,

³⁰ ná Dishon, Ezeri, ná Dishan. Pire pi à njñufente pyi Seyiri kini i.

Edomu kini saanbii

³¹ Saanbii pi à *saanre pyi Edomu kini i, mà *Izirayeli kini ta li saha nkwo a saanwa ta me, pire meyi yi jnyé nje: uru saanji

³² njncyiinji u jnyé Beyori jyanji Bela, u kànhe mege na mpyi Dinaba.

³³ Bela à kwú ke, ka Yeraki jyanji Yobabu si ntèen saanre tatènge e, Bozura kànha shin u mpyi ure.

³⁴ Yobabu à pa nkwo ke, ka Kwushamu si ntèen saanre tatènge e. Uru mpyi na yiri Temani shiimbii kini i.

³⁵ Kwushamu à pa nkwo ke, ka Bedadi jyanji Kyadadi si ntèen u tatènge e. Ur'à Madiyan shiimbii bò Mwabi kini i. U kànhe mege na mpyi Aviti.

³⁶ Kyadadi à pa nkwo ke, ka Samula si ntèen saanre e u tatènge e. Uru mpyi na yiri Masireka e.

³⁷ Samula à pa nkwo ke, ka Shawuli si ntèen saanre e u tatènge e. Uru mpyi na yiri Ereboti kànhe e bani njwoge na.

³⁸ Shawuli à pa nkwo ke, ka Akibori jyanji Bala Kyanani sí ntèen saanre e u tatènge e.

³⁹ Ur'à pa ŋkwû ke, ka Kyadari si ntêen saanre tatêenge e. U kânhe mege na mpyi Pawu. U cwonj mege na mpyi Mahatabeli. Mahatabeli nunji u nyɛ Matiredi, Matiredi tunji u mpyi Mezahabu.

⁴⁰⁻⁴³ Nyɛ jùɛfɛebii pi à fwozo Ezawu pyiibil'e ke, pire meyi yi nyɛ nje: Timina, ná Aliva, ná Yekyeti, ná Olibama, ná Ela, ná Pínò, ná Kenazi, ná Temana, ná Mibizari, ná Magadiyeli, ná Iramu. Pire pi à jùɛfɛte pyi Edomu kɛni i. Pi puni mpyi a tɛen pi mege kùligil'e. Ezawu u à pyi Edomu šiinbii tulyage.

37

Yusufu ŋɔɔyi

¹ Nyɛ Yakuba á tɛen *Kana kɛni i. U tunji Ishaka mú mpyi a tɛenle pyi wani.

² Yakuba tɔluge tanjaanji u nyɛ nje.*

Mà Yusufu yaha yee ke ná baashuunni na, u ná u siɛɛbii, Bila jyaabii ná Zilipa wuubii, mpyi maha mpàabii ná sikyaabii náha siɛcyan. Yusufu mpyi maha mpaa pire kakuuyi yu pi tunji Yakuba á.

³ Nyɛ Yusufu kyaa li mpyi a táan Yakuba* á mà tòro u jyaabii sanmpii na, naha na yɛ u ninjyewunji u à Yusufu ta. Lire e, Yakuba mpyi a vaaɛntinmbwɔhɔ nisinaɲa jwool'a kan u á.

⁴ Yusufu yyahafeebil'à li nya na pi tunj'à u kyaa táan uy'á mà tòro pire na ke, ka Yusufu kyaa si ntíl'a pen pi á. Ali pi sàha mpyi na jwupɛnme yu ná u e me.

⁵ Canɲka, ka Yusufu si ŋɔɔgo ŋɔɔ, maa kuru yyaha jwo u yyahafeebil'á, ka lire si là bàra pi shwɔhɔɲi mpenɲi na.

⁶ U à yi jwo pi á «Yii na ŋɔɔge lógo!

⁷ Mii à ŋɔɔ mà wuu nya kɛɛge e, wuu u sùmanj kwùun, marii u pwu kàmpahii. Ka mii u kàmpaani là si mpa yír'a yyéɛ, ka yii wogigii si wá na jɛwɔ na búruli na yyérelɛ na mii wuuni kwùuli, mu à jwo cyi na mii wuuni pɛɛɛ.»

⁸ Ka u yyahawuubii si jwo «Lire tɛni i, mu na sòɲji si ntêen wuu jùɛgo na si mpyi wuu fàɲhafo be?» Ka pi i là bàra pi shwɔhɔɲi mpenɲi na, u ŋɔɔge kurugo.

⁹ Lire kàntugo, Yusufu à nùr'a ŋɔɔge kabɛɛ ŋɔɔ, maa kuru mú yyaha jwo u yyahafeebil'á. U à jwo «Mii à ŋɔɔge kabɛɛ ŋɔɔ sahanɲi, mii à canɲa jyiini, ná yɛɲke, ná wɔrii kɛ ná ninɲin nya cyi à pa cyiye tɛrige mii taan.»

¹⁰ Maa kuru ŋɔɔge yyaha jwo u tunji nyii na mú. Ka tufoonji si yogo jwo u na, maa u pyi «Naha ŋɔɔgo fiige mu à ŋɔɔ ame yɛ? Lire tɛni i ke, mu la ku nyɛ mii ná mu nunji ná mu siɛɛbii, wuu puni s'a ninɲure sɛnni mu taan kɛ?»

¹¹ Nyɛ ka Yusufu jyiɛɛnni si jyɛ u yyahawuubil'e u ŋɔɔyi kurugo, ŋka u tunj'à puru jwumpe yaha uye funɲ'i, marii sòɲji pu na.

Yusufu yyahawuubil'à u pɛɛɛ

¹² Nyɛ Yusufu yyahawuubil'à pa ŋkàɛ Sikɛmu kùluni i ná pi tunji yatɔɔɛ e zàa náha.

¹³ Canɲka, Yusufu tunji Yakuba à u yyer'a tun, maa jwo u á «Mu yyahawuubil'à kàɛ ná yatɔɔɛ e Sikɛmu i, ta ma si ma tun pi yyéɛ.» Ka Yusufu si u pyi «ɔɔn.»

¹⁴ Ka u jwo «Sà wíi, kampyi mu yyahawuubii ná yatɔɔɛ wá cùɲɔ, maa mpa ná yyaha wwú kur'e.» Ka Yusufu si yíri Eburɔn bafage e u tunji taan mà kàɛ Sikɛmu kùluni i.

¹⁵ Ka nàɲi wá si sà bɛ ná u e sige e u u jaare na u yyahawuubii caa, ka u u yíbe «Naha mu na jcaaa yɛ?»

¹⁶ Ka u jwo «Mii na na yyahawuubii caa. Taa pi maha yatɔɔɛ náha kɛ? Na pwɔhɔ, maa pi saha cyéɛ na na.»

¹⁷ Ka nàɲi si jwo «Pi à yíri naha, mii à lógo pi jwɔ na, na pire na ŋkɛɛge Dotan e.»

Ka Yusufu si ŋkàɛ pi fye e mà sà pi ta wani kuru cyage e.

¹⁸ Ka u yyahawuubii si u nya tatɔɔnge e u u ma, maa jwɔ li na, na pi u bò.

¹⁹ Maa jwo piye shwɔhɔl'e «Wuu ŋɔɔyifoo nɛmpaɲi u nge!

²⁰ Yii a wá, wuu u bò a cyán wyikuunɲe k'e, wuu u sà yi jwo na sige yaage kà k'à u bò a kyá. Wuu fyáha, wuu raa wíi u ŋɔɔyi ká bú já a pyi sɛɛ.»

²¹ Nyɛ pi puni ninɲenji, Urubɛn à u cɛɛnbii jwumpe lógo ke, ka u la si mpyi si Yusufu shwɔ pi na, maa jwo «Wuu áha u bò me!

²² Yii áha jɛɛ sùpya bò me! Yii u wà ŋke wyige e, naha sige e, yii áha kapii pyi u na me.» Urubɛn à puru jwo, naha na yɛ u la mpyi si Yusufu yige pi kàntugo, si nùru ná u e zà ŋkan pi tunj'á.

²³ Nyɛ Yusufu à pa nɔ pi na ke, ka pi i vaaɛntinmbwɔhe nisinaɲke ñir'a wwú u na.

²⁴ Maa u ŋɔɔɲ'a cyán wyige e, lwɔhe mpyi k'e me.

²⁵ Puru jwɔhɔ na, maa ntêen na lyi.

* 37:3 Yakuba mege kà mú nyɛ Izirayeli

Mà pi yaha njɔŋi na, ka pi i mpa njɔŋi yirig'a wíi mà Sumayila tɔluge cwɔhɔmpii pɔi nimpamii nya ná jwɔ́ha kurun'i mà yiri Galadi kùluni i, yire jwɔ́hɔŋi mpyi a tugo sinmpe nùgontaanwumpe ná làtikolonji na, na nkèege *Misira kɔni i.

²⁶Tɛni i Zhuda à pi njya ke, ka u u yi jwo u siŋɛbil'á «Wuu aha wuu cɔɔŋni bò maa li njwɔ́hɔ, nahà lire sí jwɔ́ wuu na ye?»

²⁷Yii a wá, wuu u u pére mpɔi cwɔhɔmpil'á. Wuu àha u bò mɛ. Nka wuu li cɛ a jwo wuu cɔɔŋni wi, wuu wà wi.» Ka pi sanmpii si jɛɛ u jwumpe na.

²⁸Nye pire Sumayila tɔluge cwɔhɔmpil'á† nɔ wani ke, ka pi i Yusufu yige wyige e, mà pére pi á wyérefyinnji darashii benjaaga na. Ka pi i nkàre ná u e Misira kɔni i.

²⁹Nye lire kántugo, Uruben à nùr'a pa wyige jwɔ́ge na, na uru sí Yusufu yige. U à nɔ wani ke, ka u u fô Yusufu i wyige e. Ka u nàvunŋɔ wunji si u vaaŋntinŋke cù na jɔcwuun.

³⁰Maa nkàre u cɛɛnbii cyage e, maa yi jwo pi á «Ei! Pyàŋi sàha wá bèɛnŋke e mà de! Di mii sí nde kani pyi ye?»

³¹Ka pi i Yusufu vaaŋntinmbwɔhe lwɔ́, maa sikapeni là bò, maa ku le kuru sishange e.

³²Puru jwɔ́hɔ na, maa kuru vaaŋntinŋke tũgo pi tun'á maa yi jwo u á «Wuu à nke vaaŋntinŋke ta sige e, ku wíi, kampyi mu jyanj woge ki.»

³³Ka *Yakuba si ku wíi mà ku ta u jyanj Yusufu woge ki. Maa jwo «Ei! mii jyanj vaaŋntinŋke ku nyɛ nke! Sige yaage kà k'à u cù maa u sulugo sulugo amɛ.»

³⁴Ka nàvunŋke si Yakuba pyi u u u vaaŋntinŋke cwuun, maa kwùŋi vaaŋnyɛ le, marii mɛɛ súu u jyanj kwùŋi na, canmpyaa njnyahagii funŋ'i.

³⁵Ka u jyaabii ná u pworibii puni si mpa si u fɔɔŋŋɔ, nka u la nyɛ a mpyi wà si uru fɔɔŋŋɔ mɛ. U mpyi na nko «Mii sí n-kwɔ́ro mɛɛsuuni na fo sí n-kwú si nkàre kwúu kànha na, na jyanj fye e.» Maa nkɔ́ro mɛɛsuuni na.

³⁶Nye pire cwɔhɔmpil'á nɔ Misira kɔni i ke, ka pi i Yusufu pére Potifara á. Uru u mpyi Misira kɔni saannji Farɔn sɔrolashiibii jũŋufoonji.

38

Pyinkanni na lenkwucwonji Tamari à pyi maa pyà ta ke

¹Nye njyɔi karigii puni kántugo na, *Zhuda à yiri u siŋɛbii taan mà sà ntɛɛn Adulamu kànhe shinŋi wà yyére; uru mege na mpyi Kyira.

²Mà u yaha wani kuru cyage e, ka u u nyii yige *Kana kɔni pùcwonji wà kurugo maa uru lɛŋe nàmbaga na, uru pùcwonji mege na mpyi Shuwa.

³Ka u u laa lwɔ́ maa si pùnambile, ka Zhuda si li mege le Eri.

⁴Ka u u nùr'a yyére sahanji maa si pùnambile, maa lire mege le Ona.

⁵Lire kántugo, ka u u nùr'a yyére, maa Ona tahare si pùnambile maa lire mege le Shela, lir'à Zhuda ta u à tɛɛn Kezibi kànhe e.

⁶Nye Zhuda jyanj njncyiŋi Eri à pa nɔ cipɛɛre na ke, ka u u ceewe kan u á, uru ceenji mege mpyi Tamari.

⁷Nka Eri mpyi shinpi Kafoonji Kile nyii na. Lire kurugo, u à u múnaani wwù u e, u nyɛ a jà a shì ta mɛ.

⁸Ka Zhuda si yi jwo Eri cɔɔŋni Ona á: «Ma yyahafoonji cwonji lɛŋe zàbanngara na, bà mu si mpyi si pyii si u na, mu yyahawunji si mpyi ná tɔluge e mɛ.

⁹Nka Ona mpyi a cɛ na uru ká pyà ta u na, kuru tɔluge si n-pyi uru wogo mɛ, lire e tère o tère u à wwɔ́ ná u e ke, ka u u li pyi, bà u si mpyi u àha pyà ta u na mɛ.

¹⁰Nye bà u à pyi u nyɛ a jɛɛ si pyii ta u na mɛ, ka lire si mpɛn Kafoonji Kile e, ka u u u múnaani wwù u e, uru mú nyɛ a jà a shì ta mɛ.

¹¹Ka Zhuda si yi jwo u napworonji Tamari á: «Ta si ma tupyenge e, maa ntɛɛn wani lenkwucwɔgɔre e nɔ baa, fo mii jyanj sanŋi Shela ká lye a nɔ cipɛɛre na. Zhuda à yire jwo, nahà na ye u mpyi na fyáge Shela ká nkɔ́w nkú u yyahawuubii fiige mɛ, ka Tamari si nkàr'a sà ntɛɛn u tunji pyenge.

¹²Nye canmpyal'á tòro ke, ka Zhuda cwonji si nkɔ́w, uru na mpyi Shuwa pworɔ. U à u cwonji kwùŋi yamɛɛni sú a kwɔ́, ka u funŋke si jɔŋe tɛni ndemu i ke, ka u ná u cevoonji Kyira, Adulamu shinŋi si nkàre Tima e u mpàabii shire takwɔ́nge e.

¹³Mà pi yaha pi sàha nkɔ́w a kuni lwɔ́ mɛ, ka wà si sà yire yyaha jwo Tamari á na u natunji wá na nko raa nkèege Tima e, u mpàabii shire takwɔ́nge e.

¹⁴Tɛni i Tamari à yire lógo ke, ka u u u lenkwucwɔgɔre vaaŋnyɛ wwùl'a yaha, maa vaaŋŋke kà tɛg'a u nũŋke tò, maa uye sanŋi puni tò mú, maa nkàr'a sà ntɛɛn Enayimu kànhe tajyɔ́wɔge na, Tima kànhe kuni mpyi a tòro kuru kànhe funŋke e. U à nɔ wani ke, maa uye pyi mu à jwo fworobacwo. Nye Tamari à lire pyi, nahà na ye Shela à pa lye a nɔ cipɛɛre na, nka Zhuda nyɛ a u pyi u a uru lɛŋe mɛ.

† 37:28 Sumayila shiinbii mege kà ku nyɛ Madiyan shiinbii mú.

¹⁵⁻¹⁶ Nye Zhuda nin̄kàrìn'á sà nò wani, maa u n̄ya ke, ka u u wá na sôn̄ni na fworobacwon̄ji wá u n̄ye u wí, n̄aha na yé u mpyi a yyahe tò ná v̄aanh̄'i, u mpyi a cè na uru napworon̄ji wí m̄e. Ka u u file u na, maa u pyi: «Ceewe, na pw̄h̄o, mu kyaa na naha mii na» ka Tamari si u natun̄ji pyi: «Mii aha n̄ee mu na, n̄aha mu sí n-kan mii á yé?»

¹⁷ Ka u natun̄ji si jwo: «Mu aha n̄ee, mii sí sika kan mu á.» Ka u napworon̄ji si jwo: «Mu à mii n̄ya mii à n̄ee mu na, mu sí ma cyeyaage kà kan mii á, mà jwo sikan̄ji u nò mii na ke.»

¹⁸ Ka Zhuda si jwo: «Na cyeyaage nkire mii sí n-kan mu á yé?» Ka ceen̄ji si u n̄w̄o shw̄o: «Mu mege tafyen̄j'á sém̄e yaage nkemu na ke, ná ku m̄eere, ná kàbiini li nde mu cye e ke. Ka Zhuda si yire puni kan u napworon̄j'á, maa sà ww̄d ná u e, ka u u laa lw̄o.

¹⁹ Lire kántugo, ka napworon̄ji si yiri kuru cyage e maa nk̄are u tupyenge e. V̄aanh̄yi yi mpyi u na ke, maa yire ww̄l'a yaha, maa núr'a u len̄kwucw̄ogore v̄aanh̄yi lw̄o a le sahan̄ki.

²⁰ Nye lire n̄w̄h̄o na, ka Zhuda si uru sikan̄ji kan u cevoon̄ji, Adulamu shin̄j'á, u sà n̄kan ceen̄j'á, u u uru cyeyaayi shw̄o, u à ma. N̄ka uru n̄ye a sà ceen̄ji cya a n̄ya m̄e.

²¹ Maa kuru cyage shiin̄bii yibe: «Fworobaacwon̄ji u mpyi naha ke, taa u n̄ye ke? U mpyi naha kuni n̄w̄oge na.» Ka pi i u pyi: «Fworobaacwo n̄ye a t̄el'a pyi naha mà n̄ya m̄e.»

²² Ka u u núr'a k̄are Zhuda yȳere, maa yi jwo u á: «Mii n̄ye a jà a u cya a n̄ya m̄e. Mpii mii à ta wani kuru cyage e ke, pir'á jwo na fworobacwo sàha nt̄el'a pyi wani m̄e.»

²³ Ka Zhuda si jwo: «Ceen̄ji u kw̄oro ná y'e ke! Wuu àha silege cya n̄jaha wuye n̄un̄'i m̄e, mii nò, mii k̄on'á sika t̄uugo u á. Mu aha mpyi mu n̄ye a u n̄ya m̄e, y'á kw̄d.»

²⁴ Nye yin̄ji taanre tat̄oroge e, ka pi i sà yi jwo Zhuda á, na u napworon̄ji Tamari, na u à pyi fworobacwo, na u laa wu bá u n̄ye. Ka Zhuda si jwo: «Yii u yige k̄anha kántugo, yii i u b̄o, yii u súugo!»

²⁵ T̄eni i pi à jwo na pi sí raa u cw̄ore ke, ka u u wà tun u natun̄j'á, maa jwo: «N̄an̄i ngemu u à laani t̄ege mii na ke, uru mege tafyen̄ji n̄ye yaage nkemu na ke, ná ku m̄eere ná u kàbiini yi n̄ye n̄je, yi k̄aanmucya kampyi mu à yifoon̄ji c̄e.»

²⁶ Ka Zhuda si nt̄en̄ li taan na uru wuyo yi, maa jwo na n̄ge ceen̄j'á t̄anga ta uru na. U à nde kani pyi uru na, n̄aha na yé uru n̄ye a n̄en'a u kan u n̄yan̄ji, Shela á, z̄abangara na m̄e.

N̄ye mà l̄áha lire t̄eni na, Zhuda saha n̄ye a sín̄ni ná u e m̄e.

²⁷ Ceen̄ji t̄et̄igin'á pa nò ke, ka li i n̄ta n̄amii laa li n̄ye u á.

²⁸ T̄eni i laan'á pa yiri ke, ka pȳan̄ji wà si cyege yige, ka lashwon̄ji si ku c̄u, maa dizimee n̄in̄yaa pw̄o ku na, maa jwo na n̄ge u n̄ye n̄in̄cyiin̄ji.

²⁹ Ka pȳan̄ji si núr'a cyege l̄eje wani, ka sh̄on̄wun̄ji si fworo, ka lashwon̄ji si jwo na u à kuni múgo, ka pi i uru mege le Perezi*.

³⁰ Lire kántugo, ka u san̄ni si si, ná dizimeeni n̄in̄yaani i cyege na, ka pi i uru mege le Yeraki.

39

Potifara à Yusufu yaha u pyenge karigii puni n̄un̄o na

¹ Nye pire Sumayla t̄uluge cw̄oh̄ompil'á k̄are ná Yusufu i *Misira e, maa u p̄ere Potifara á, Far̄on s̄orolashiibii n̄un̄ufeembw̄h̄'á.

² Mà u yaha u n̄un̄ufoon̄ji Potifara pyenge e, ka Kafoon̄ji Kile si nk̄w̄oro ná u e, maa u karigii puni n̄w̄o u á.

³ Ka Potifara si mpa li n̄ya na Kafoon̄ji Kile na n̄ye ná Yusufu i, u àha cye le kyaa maha kyal'e ke, u maha lire n̄w̄o u cye e.

⁴ Ka Yusufu kyaa si nt̄aan u n̄un̄ufoon̄j'á fo u à u yaha u pyenge karigii n̄un̄o na, maa u cyeyaayi puni le u cye e.

⁵ Potifara à Yusufu yaha u pyenge karigii ná u cyeyaayi n̄un̄o na ke, ka Kafoon̄ji Kile si jw̄o le Potifara á, maa u pyenge ná u sige karigii puni n̄w̄o Yusufu cye kurugo.

⁶ Lire kurugo, ka Potifara si u karigii puni puni le Yusufu cye e. U sàha mpyi na bw̄un̄ u cyeyaage kà na sahan̄ki m̄e, fo u yalyire kanni.

Yusufu n̄un̄ufoon̄ji cwon̄j'á nyii yige u kurugo

*Nye Yusufu na mpyi n̄an̄jiwe nisināja, u lempe mpyi a n̄w̄o s̄e s̄el'e.

⁷ Cann̄ka, Yusufu n̄un̄ufoon̄ji cwon̄j'á nyii yige Yusufu kurugo. Maa jwo «Sini ná mii i.»

⁸ Ka u u n̄cyé maa jwo u á «Ōh̄o de! Mii n̄un̄ufoon̄ji sàha n̄ye na cye leni kyal'e pyenge e m̄e. U à u cyeyaayi puni le mii cye e.

⁹ Mii ná uru mú à pyi n̄in̄kin n̄ke pyenge e. U n̄ye a mii sige kyaa na m̄e, fo muye n̄in̄kin, n̄aha na yé mu u n̄ye u cwon̄ji. Di mii sí n̄ee lire kapiini fiige pyi n-jwo Kile na yé?»

¹⁰ Cann̄ka maha cann̄ka, ceen̄ji mpyi maha Yusufu yiri, n̄ka Yusufu n̄ye a n̄en'a sín̄ni ná u e m̄e.

¹¹ Nye cann̄ka Yusufu à j̄ȳe bage e na báaran̄ji pyi, lir'á pyenge shiin̄bii puni ta pi à fworo.

* 38:29 Perezi mege n̄w̄ohe ku n̄ye kun'á múgo

¹² Ka ceenji si Yusufu cû vâanttinŋke na, maa jwo na u sínni ná ur'e. Ka Yusufu si uye dir'a shwò u na, maa u vâanttinŋke fwòr'a yaha u cye e, maa fê a fworò ntàani na.

¹³ Nye ceen'a Yusufu jya u à vâanttinŋke yaha u cye e, maa fworò ntàani na ke,

¹⁴ ka u u u pyenge shiinbii puni yyere, maa yi jwo pi á «Yii wíi, ná *Eburu nàŋi i mii poonj'a pa ke, u à pa mpa wuu pyenge mege kèege. U à pa mii fye e si jcwò mii na, ka mii i ŋkwúlo fàha na.

¹⁵ U à mii jya mii i ŋkwúli ke, ka u u u vâanttinŋke wwúl'a yaha mii cye e, maa fê a fworò ntàani na.»

¹⁶ Nye ka ceenji si ntèen ná Yusufu vâanttinŋke e na u poonji sigili.

¹⁷ U poonj'a pa ke, ka u u jwo «Wíi, Eburu bilinan'i mu à pa ke, u la mpyi si mii njini láha mii na.

¹⁸ Ka mii i ŋkwúlo, ka u u u vâanttinŋke yaha mii cye e, maa fê a fworò ntàani na.»

¹⁹ Nye ceen'a yire jwo Yusufu na ke, ka u poonji lùuni si yiri sèl'e.

²⁰ Ka u u Yusufu cû a le kàsunji i ná saanji kàsuyiib'il'e. U à mò wani.

²¹ Ŋka lire ná li wuuni mu i, Kafoonji Kile à kwòro ná Yusufu i, maa jwò u na, ka Yusufu kyaa si ntàan kasubage jùŋufoonj'á.

²² Ka uru si Yusufu yaha kàsuyiibii puni jùŋo na, maa u pyi u a pi kàanmucaa. Nye lire pyinjanni na, Yusufu mpyi na karigii puni yyaha cwòonre kasubage e.

²³ Kasubage kàanmucyafoonj'a pa cyeyi láha karigii puni na, maa cyi kan Yusufu u u mpyi, jaha na ye Kafoonji mpyi ná u e, marii u karigii puni jwòge.

40

Yusufu à kàsuyiibii pii shuunni ŋòoyo jwòhe jwo

¹ Nye jcyii karigii kántugo, *Misira saanji Faròn* yabyaare kanfeebii jùŋufoonji ná bwúurufwoobii jùŋufoonj'a kyaa pyi, ndemu lemɛ p'à pi Faròn jyi na ke.

² Ka u lùuni si yiri pire jùŋufeebii mú shuunniŋi taan.

³ Maa jwo na pi pi cû a le kàsunji i. Kuru kasubage na mpyi sòrolashiibii jùŋufembwòhe pyenge e, Yusufu mpyi kàsunji ŋgemu i ke.

⁴ Sòrolashiibii jùŋufeebiiwòh'a pi lèŋe ná Yusufu i, maa u pyi u a pi kàanmucaa. Yusufu u mpyi na pi karigii puni cwòonre. Pi à tère pyi wani kasubage e.

⁵ Canŋka, mà pi yaha kasubage e, yabyaare kanfeebii jùŋufoonji ná bwúurufwòobii jùŋufoonj'a ŋòoyo ŋòo numpilage ninuge e. Pi shin maha shin ná u wogo, wà ná wà wogo jwòhe nye ninŋin me.

⁶ Nye jyesòoge na, Yusufu à pa pi kàanmucya ke, ka u u pi yyahayi jya y'à tanha.

⁷ Ka u u pi yibe: «Naha na yii yyahay'à tanha ninjaa ye?»

⁸ Ka pi i jwo: «Wuu à ŋòoyo ŋòo, sùpya sí nàha naha ŋgemu u sí n-jà yi jwòhe cè njwo wuu á mɛ.» Ka Yusufu si jwo «Yii nye a cè na Kile u sí n-jà ŋòoyi jwòhe jwo mà? Yii yii ŋòoyi jwo na á.»

⁹ Ka saanji yabyaare kanfeebii jùŋufoonji si u u ŋòoge jwo Yusufu á na «Mii ŋòoge e, *ɛɛɛɛɛ cige mii à jya naye yyaha na,

¹⁰ ŋkényi taanre na mpyi ku na, ku mpyi a fyèn, maa se, yasɛɛɛ s'à nò.

¹¹ Faròn lùbyaceni mpyi mii cye e, ka mii i ɛɛɛɛɛni nimpini lwó a yûg'a le lùbyaceni i mà kan u á.»

¹² Ka Yusufu si jwo u á «Mu ŋòoge jwòhe ku nye ŋke: cige ŋkényi taanrenji jwòhe ku nye canmpyaa taanre.

¹³ Canmpyaa taanrenji ká fúnŋo, Faròn sí mu yige kàsunji i si mu pèe si mu le ma báaranji ninjeyi i. Mu sí raa yabyare kaan u á bà mu mpyi a fyànha na li pyi mɛ.

¹⁴ Ŋka mu aha fèrɛmɛ ta tɛni ndemu i ke, ma hà funŋo wwò na na mɛ, maa jwò na na, maa na kyaa jwo Faròn á, bà u si mpyi si mii yige kàsunji i mɛ.

¹⁵ Naha kurugo ye pi à mii cû fàhe e mà yiri *Eburu shiinbii kini i mà kàre naha. Pi à mii le kàsunji i mà li ta mii nye a kapii pyi mɛ.»

¹⁶ Nye bwúurufwoobii jùŋufoonj'a li jya na Yusufu à u shèɛfooni ŋòoge jwòhe jwo a táan u na ke, ka uru mú si jwo «Mii ŋòoge e, sàhagii taanre na mpyi mii a tugo jùŋke e, bwúuru na mpyi cyi e.

¹⁷ Sàhani li mpyi cyi puni nìnyini na ke, Faròn jyi bwúurunji shini puni na mpyi lire e. Nye ka sàncyɛnre tà si mpa uru bwúurunji jòore sàhani i mii jwòŋ'i.»

¹⁸ Ka Yusufu si jwo «Mu ŋòoge jwòhe ku nye ŋke. Sàhagii taanrenji mú na nye canmpyaa taanre.

* **40:1** Faròn: kuru mege na mpyi pèene mege ŋkemu ku mpyi na leni Misira kini saanbii puni na ke

¹⁹ Canmpyaagii taanre ká fúnŋo, Farón sí mu yige kàsuni i si mu dùrugo cige k'e si mu bô. Sancıeɛnre sí n-pa a mu jôore.»

²⁰ Nye canmpyaagii taanren'á fúnŋo ke, ka canmpyitanrewuuni si mpa bê Farón canzege canmbilini na. Kuru canŋke kátáanni mege na, u á njiyi ninyahawa shwôho kîni shiimbwoobii puni mɛɛ na. Maa yabyare kanfeebii jùŋufoonji ná bwúurufwôobii jùŋufoonji yige kàsuni i, u kîni shiimbwoobii puni nyi na.

²¹ Maa yabyare yaafeebii jùŋufoonji le u báaranji ninyjenji i, ka uru si wá na yabyaare kaan u á.

²² Nka u á bwúuruni yaafeebii jùŋufoonji pwo cige e, mà tàanna ná Yusufu jwumpe e.

²³ Lire ná li wuuni mú i, mà lwó yabyaare kanfeebii jùŋufoonji'á fworo kàsuni i ke, u nyɛ a sônŋ'a nò Yusufu na mɛ, u á funŋo wwô u na puno puno.

41

Yusufu á saanji Farón ɲɔyi ɲwôho jwo

¹ Nye yye shuunni kántugo, ka Farón yabilinji si ɲɔɔge kà ɲóó. U á ɲóó mà uye ɲya Nili banji ɲwôge na.

² Maa niye nimbwoyo baashuunni ɲya, yi lem'á ɲwô sèl'e, y'á fworo lwôhe e, mà paa lyi banji ɲwôge na.

³ Maa niye nɲɔwôgô baashuunni ɲya, yi lem'á pi sèl'e, yire mú á fworo lwôhe e, niyi nɲɔcɛnɲyi baashuunni kántugo, mà pa yyére yi taan banji ɲwôge na.

⁴ Ka niyi nɲɔwôgô baashuunni si niyi nimbwoyi baashuunni kyà. Puru ɲwôho na, ka Farón si ɲɛ ɲɔmpe na.

⁵ Nye lire ɲwôhe na, ka u u núr'a ɲɔɔge kabere ɲóó. Maa sùmancahaya baashuunni ɲya y'á fworo sùmacige nɲɔkin na, yi puni pyàni mpyi á bùuŋo, u leme mú s'á ɲwô.

⁶ Lire kántugo, ka sùmancahayi yabere baashuunni si fworo kuru sùmacige ninuge na, yire sùmancahayi mpyi á cyére cyére, síwage kafɛge mpyi á yi waha.

⁷ Nye sùmancahayi y'á waha waha ke, yir'á sùmancahayi nɲɔcɛnɲyi lyi. Puru ɲwôho na, ka Farón si ɲɛ mà li ta na ɲɔɔgo ur'á ɲóó.

⁸ Nye kuru ɲyɛsɔge na, ka Farón funŋke si mpen, ka u u *Misira kîni céefeebii ná ɲcéfeebii puni yyére, maa u ɲɔyi yyahe jwo pi á, nka pi wá nyɛ á jà á ku kà yyaha cè á jwo u á mɛ.

⁹ Lire tɛni i ke, ka Farón yabyaare kanfeebii jùŋufoonji si puru jwumpe lógo, maa jwo u á «ɲurugonji u á mii ta ke, mii funŋ'á cwo uru na nɲjaa.»

¹⁰ Maa jwo «Canŋka, mu, Farón lúuni mpyi á yíri ma kîni shiimbwoobii pli taan. Mu mpyi á mii ná bwúurufwôobii jùŋufoonji cú lire tɛni i, mà le sòrolashiibii jùŋufembwôhe kàsuni i.

¹¹ Mà wuu yaha wani, wuu mú shuunni'á ɲɔɔgo ɲóó numpilage ninuge e, yi ɲɔyi nyɛ á pyi nɲɔkin mɛ, yi ɲwôhe mú nyɛ á pyi nɲɔkin mɛ.

¹² *Eburu nàjliŋi wá u mpyi ná wuu e kàsuni i, sòrolashiibii jùŋufoonji báarapyiŋi wá u mpyi á fyánha á pyi u wí. Ur'á wuu á wuu ɲɔyi yyaha jwo, ka u u yi ɲwôhe cè á jwo u á.

¹³ Pyiŋkanni na u á yi ɲwôhe jwo wuu á ke, y'á tòro li jwunŋkanni na. Mii á le na báaranji ninyjenji i, ka bwúurufwôobii jùŋufoonji si mpwô cige e.»

¹⁴ Nye Farón á puru lógo ke, ka u u wá tun u sà Yusufu yyére. Ka pi á fyál'a sà u yige kàsuni i, maa u ɲɲɔke ná u mahajwonji kúlu, maa vâanji yabere le u na, maa ɲkàre ná u e Farón yyére.

¹⁵ Yusufu á nò wani ke, ka Farón si jwo u á «Mii á ɲɔɔgo ɲóó, sùpya sí nyɛ á jà á ku ɲwôhe cè á jwo mii á mɛ. Mii s'á lógo na ɲɔɔgo ká jwo mu á, mu maha jà á ku ɲwôhe jwo.»

¹⁶ Ka Yusufu si jwo saanji'á «Sɛenji na, Kile yabilinji u sí mu funŋke ɲɲɛ si mu ɲɔɔge ɲwôhe jwo mu á.»

¹⁷ Ka Farón si u pyi «Mii ɲɔɔge e, mii á naye ɲya Nili banji ɲwôge na.

¹⁸ Maa niye nimbwoyo baashuunni ɲya, yi lem'á ɲwô sèl'e, y'á fworo lwôhe e mà pa á lyi banji ɲwôge na.

¹⁹ Lire ɲwôhe na maa niye nɲɔwôgô baashuunni ɲya, yi lem'á pi sèl'e, y'á fworo lwôhe e. Misira kîni puni i, mii nyɛ á yi niyi lempe piŋkanni fiige ɲya mɛ.

²⁰ Nye ka niyi nɲɔcɛgoyi si mpa nimbwoyi kyà.

²¹ Nka lire ná li wuuni mú i, l'á pyi mu á jwo yaaga nyɛ yi funŋyi i mɛ. Ka yi á ɲkwôro bà yi mpyi mɛ. Lire kántugo, mii á ɲɛ.

²² Nye mii á núr'a ɲɔɔge kabere ɲóó. Kur'e, mii á sùmancahaya baashuunni ɲya y'á fworo sùmacige nɲɔkin na, yi puni pyàŋ'á bùuŋo, u leme mú s'á ɲwô.

²³ Sùmancahayi yabere baashuunni á fworo yire kántugo, yi mpyi á cyére cyére, maa waha síwage kafɛge cye kurugo.

²⁴ Nye sùmancahayi y'á cyére ke, ka yire si nɲɔcɛnɲyi jò. Nyɛ ɲɛ ɲɔyi mii á jwo na céefeebil'á, nka pi wá nyɛ á jà á yi ɲwôhe cè á jwo mɛ.»

²⁵ Ka Yusufu si yi jwo Faron á «ŋɔɔyi shuunninji mu à ŋɔɔ ke, yi ɲye ninjin, nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire u à cyêe mu na.

²⁶ Niyyi njicɛɲɲi baashuunninji ɲye yye baashuunni, sùmanjɛ hayi njicɛɲɲi baashuunninji mú ɲye yye baashuunni. Yire puni na ɲye ŋɔɔgɔ ninjin.

²⁷ Niyyi njicwɔɔgi baashuunninji (y'à fworɔ ɲje sanɲi kántugo ke), yire ɲye yye baashuunni katege. Sùmanjɛ hayi baashuunninji y'à cyêre, kafɛge s'à yi waha ke, yire mú na ɲye yye baashuunni katege.

²⁸ Bà mii à yi jwo mu Faron á numɛ mɛ, nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire u à cyêe mu na.

²⁹ ɲye yyeegii baashuunninji cyi na ma ke, sùmanji sí ɲwɔ Misira kini i sêe sèl'e.

³⁰ Ŋka yyeegii cyiberii baashuunni sí n-pa kántugo, cyire ɲye katege, li sí n-pyi fo sùpyire funɲɔ sí n-wwɔ yyeegii baashuunninji sùmataani na. Katege sí kini puni kèege.

³¹ Katege pinjanni sí n-sii sùpyire funɲɔ pyi ku wwɔ yyeegii nintòrogii sùmatani na.

³² Kampyi mu à ɲje ŋɔɔyi ŋɔɔɲkanagii shuunni ŋɔɔ, lir' à li cyêe sɛɛni na, Kile kayaana li, li sí mɔ si mpyi mɛ.

³³ ɲye numɛ, mu à yaa mu u wà cya, ŋgemu ɲye yákilifoo maa mpyi kacɛɲe ke, ma yaha Misira kini puni ɲunɔ na.

³⁴ Maa sùpyire tà tiɲe kini ɲunɔ na ná u e, bà li si mpyi sùmanji ŋgemu ká nta ke, uru u táa tatayi kanjkuro, si taage ninjin yaha ŋkɛre na, Misira kini puni yyeegii njicɛɲɲii baashuunninji funɲke e mɛ.

³⁵ Sùmanji ká ɲwɔ yyeegii ɲcyiimu i ke, pi i wà bégel'a yaha mu, Faron mege na, kanyi puni na, pi raa u kàanmucaa.

³⁶ Yyeegii baashuunninji katege ká nɔ Misira kini na tɛni ndemu i ke, sùmanji u à bégel'a yaha ke, uru u sí n-tɛge raa sùpyire ɲwɔ caa. Lire ká mpyi, katege saha sì kini kèege mɛ.»

Yusufu à pyi Misira kini kacwɔnɔɲi njicyiɲi

³⁷ ɲye ɲje Yusufu à jwo ke, yir' à táan Faron ná u kini yyaha yyére shiinbil'á.

³⁸ Ka Faron si jwo pi á «Sùpyanji ŋgi u sí n-jà n-ta, Kile à yákili njicɛɲɲe le ŋgemu i ŋge nàɲi fiɲe ye?»

³⁹ Maa jwo Yusufu á «Bà Kile à ɲcyii karigii cyêe mu na mɛ, sùpya saha sì nta ŋgemu u ɲye yákilifoo, maa mpyi kacɛɲe mà mu kwɔ mɛ.»

⁴⁰ Maa núr'a jwo: «Mii sí mu tiɲe na pyenge ná na kini shiinbii ɲunɔ na. Mu aha ndemu jwo ke, lire pi sí n-pyi. Mii kanni u sí n-pyi mu ɲunɔ na *saanre tatɛnge kurugo.

⁴¹ Mii à *Misira kini puni ɲunɔfente le mu cye e njijaa.»

⁴² U à puru jwo a kwɔ ke, maa u yabilinji fànhe kampefegenji wwú mà le Yusufu kampeeni na, maa vaaɲicɛɲɲi le u na, maa sɛɛn ŋkɛɲcuro le u na.

⁴³ Maa Yusufu dũrgo shongo wòtoro ɲun' i mà taha u yabilinji wunji fye e. Sùpyire tà na mpyi pi yyaha yyére na ŋkwũli, marii yu «Yabwɔhe, yabwɔhe na ma!» ɲye lire pyinjanni na, Faron à Misira kini ɲunɔfente puni kan Yusufu á.

⁴⁴ Maa jwo Yusufu á sahanji «Mii u ɲye saanji Faron. Ŋka sùpya saha ɲye a yaa u kyaa pyi Misira kini puni funɲke e na mu bà u à kuni kan urufol'á mà ye.»

⁴⁵ Maa Yusufu mege le Zafinati Panekya. Maa ceewe kan u á, ceeni mege na mpyi Asanati. Ceeni tunji mege mpyi Potifira, uru u mpyi ŋni kànhe sáragawwunji. Ka Yusufu sí ntɛɛn lire pyinjanni na Misira kini puni ɲunɔ na.

⁴⁶ U à báaraɲi sii Misira saanji Faron á, mà u shɲi ta yyee beɲjaaga ná ke. Puru ɲwɔhɔ na, u à yiri Faron taan, mà sà Misira kini puni ɲaara.

⁴⁷ ɲye yye baashuunni funɲ'i, sùman' à ɲwɔ sèl'e.

⁴⁸ Ka Yusufu si cyire yyeegii baashuunninji sùmanji wà bégele mà yaha Misira kini cyeyi puni i. U à kànha maha kànha wu bà u à kuni kuru kànhe e uye kanna na.

⁴⁹ Sùmanji u à bínni ke, uru mpyi a ɲyaha mu à jwo suumpe lwɔhe ɲwɔge nticyɛɲɲi fiɲe. Pi mpyi a li ɲwɔ cù na u peseli, ŋka pi á pa li ɲwɔ yyéɲe, ɲaha na ye u pèrege mpyi na si n-jà n-cɛ mɛ.

⁵⁰ ɲye mà jwo katege tɛni li nɔ ke, Yusufu mpyi a pùnampyire shuunni si u cwonji Asanati na, ŋni kànhe sáragawwunji Potifira pworonji u mpyi u wi.

⁵¹ Ka Yusufu si u jyanji njicyiɲi mege le Manase, ɲaha na ye Kile à uru funɲɔ wwɔ u yyefuge karigii puni na, ɲcyii cyi à u ta mà u yaha u tupyenge e ke*.

⁵² Maa u jyanji shonwunji mege le Efirayimu, ɲaha na ye ur' à kyaala kini ndemu i ke, Kile à pyilibii kan ur' à lire kini i'.

⁵³ ɲye yyeegii baashuunninji sùmanji u mpyi a ɲwɔ Misira kini i ke, cyir' à pa ŋkwɔ.

⁵⁴ Lire kántugo, bà Yusufu mpyi a yi jwo mɛ, ka yyeegii baashuunninji katege si sii. Katege mpyi kirigii sanjii puni i, ŋka yalyire na mpyi Misira kini cyeyi puni i.

* **41:51** Manase mege ɲwɔhe ku ɲye: «U à mii funɲke pyi k'à wwɔ.»

pùnampyire kan»

† **41:52** Efirayimu mege ɲwɔhe ku ɲye: «U à

⁵⁵ Nye katege mú a pa nɔ Misira kɪni puni na tɛni ndemu i ke, sùpyir'à paa ŋkwúli Farɔn taan na u yalyíre kan pír'á. Ka u u pi pyi «Yii a si Yusufu yyére, u áha njemu jwo yii á ke, yii i lire pyi.»

⁵⁶ Kuru kateg'à cwo Misira kɪni puni na. Ka Yusufu si sùmanji tayahayi jwɔ múgo, marii u pérelɪ Misira shiɛnbil'á, naha na ye katege mpyi a pɛe sèl'e kɪni i.

⁵⁷ Mâ bâra lire na, katege mpyi a jyɛ diɲyɛɲi puni i. Ka sùpyire si wá na yíri kɪrigii puni i, na ma na sùmanji shuu Yusufu á, Misira kɪni i.

42

Yusufu yyahawuubil'à niɲkure sín u á Misira kɪni i

¹ Ka *Yakuba si mpa lógo na sùmanji na ntaa *Misira e. Ka u u yi jwo u jyaabil'á «Naha kurugo yii á tɛen naha na yiye wíi ye?»

² Mii á lógo na sùmanji na ntaa Misira e. Yii a si, yii sà wà shwɔ wani wuu á, bà wuu si mpyi si shwɔ katege na mɛ.»

³ Ka Yusufu yyahawuubii kɛɲi si yír'a kàr'a sà sùmanji wà shwɔ Misira e.

⁴ Nka Yakuba jye a Yusufu cɔɔɲɲi Benzhamá yaha u á kàre ná pi e mɛ, u mpyi na fyáge na kapii kà ŋkwò u ta wani mɛ.

⁵ Nye Yakuba jyaabii kanni bà pi mpyi na sùmanji shuu mɛ, naha na ye katege mpyi a jyɛ *Kana kɪni puni i.

⁶ Lir'à ta Yusufu u jye Misira kɪni puni ɲɔɲɔ na, uru u mpyi na sùmanji pérelɪ sùpyir'á. Yusufu yyahawuubil'à pa nɔ wani ke, ka pi i niɲkure sín, maa yyahayi sôgo u taan.

⁷ Yusufu á u yyahawuubii jya tɛni ndemu i ke, maa ntíl'a pi cɛ, ŋka u á uye yaha mu á jwo u jye a pi cɛ mɛ. Maa yu ná pi e, mu á jwo u lùun'à yíri pi taan. Maa jwo «Taa yii á yíri ke?» Ka pi i u pi mɛ «Wuu á yíri Kana kɪni i mpa sùma shwɔ naha.»

⁸ Yusufu wúe mpyi a u yyahawuubii cɛ ke, ŋka pire mpyi a u cɛ mɛ.

⁹ Nɔɔyi Yusufu mpyi a ŋɔɔ u yyahawuubii kyaa na ke, ka u funɲke si jɔcwo yire na. Maa jwo pi á «Yii á pa mpa kɪni ŋwɔhɔ ŋgí, cyeyi yii sí n-jà n-tùn l'e ke, si yire cɛ.»

¹⁰ Ka u yyahawuubii si jwo «Wuu jɲɲufɔɔɲi, lire bà mɛ! Mu bilibil'à pa mpa sùma shwɔ kanna.

¹¹ Wuu puni jye tu niɲkin pyii. Sɛɛɲi wuu na yu. Wuu jye a pa mpa kɪni ŋwɔhɔ ŋgí mɛ.»

¹² Ka Yusufu si núr'a jwo «Sɛɛ bà mɛ! Yii á pa kɪni tawíge e, cyeyi yii sí n-jà n-tùn ke, si yire cɛ.»

¹³ Ka pi i jwo «Wuu na jye mu bilii. Wuu na mpyi siɲɛɛ kɛ ná shuunni, wuu puni na jye tu niɲkin pyii, wuu á tɛen Kana kɪni i. Wuu puni kántugo wunji jye ná wuu tunji i pyenge, wà niɲkin á pɲɲni.»

¹⁴ Ka Yusufu si jwo «Nje mii á jwo ke, yire yi jye sɛɛɲi. Yii á pa mpa wuu kɪni ŋwɔhɔ ŋgí kanna.

¹⁵ Mii sí yii kàanmucya, ná yii puni nimbilɛni jye a pa mɛ, mii á kâa Farɔn mɛge na, yii si n-yíri naha mɛ.

¹⁶ Yii wà niɲkin u nùru u a si yii cɔɔɲɲi fye e, u raa ma ná u e. Yii sanmpii sí n-kwôro naha kàsɔɲi i. Mii sí yii jwumpe kàanmucya si jɔcɛ kampyi sɛɛ yii á jwo. Yii aha mpyi yii jye a lire pyi mɛ, lire tɛni i ke, mii á kâa Farɔn mɛge na, na yii á pa kɪni ŋwɔh'a wíi.»

¹⁷ Yusufu á yire jwo ke, maa pi le kàsɔɲi i canmpyaa taanre.

¹⁸ Canntanrawoge, ka u u jwo pi á «Numɛ, nde mii sí n-jwo yii á ke, yii aha lire pyi, lire tɛni i ke, mii sàha si yaage pyi yii na mɛ, naha na ye mii na fyáge Kile na.

¹⁹ L'aha nta yii na sɛɛɲi yu, lire tɛni i ke, yii wà niɲkin u tɛen naha kàsɔɲi i, yii sanmpii s'a si ná sùmanji i, yii sà ŋkan yii pyenge shiɛnbii katege wuubil'á.

²⁰ Puru ŋwɔhɔ na, yii ninúrbii yii raa ma ná yii cɔɔɲɲi nimbilɛni i naha, lire ká mpyi, mii sí n-cɛ na yii á sɛɛ jwo. Lire e, mii si yii bô mɛ.» Ka u yyahawuubii si ntɛen lire taan.

²¹ Ka pi i wá na yu piy'á «Sɛɛɲi na, wuu á kapii pyi wuu cɔɔɲɲi Yusufu na, u kyaaga wun'á wuu jaare na wuu uru jɲjaare ta, ŋka wuu jye a jɛɛ mɛ. Lire kurugo, ŋke yyefuge pun'á wuu ta niɲjaa.»

²² Ka Uruben si jwumpe lwɔ maa jwo «Mii ná yi jwo yii á na wuu áha kapii pyi ŋge pyàɲi na mà? Yii jye a jɛn'a mii jwumpe lógo mɛ. Ku ke numɛ, kuru kyaage fwooni Kile na ntùni wuu na amɛ.»

²³ Nye pi jye a mpyi a cɛ na Yusufu na pire jwumpe nùru mɛ, naha na ye wà u mpyi na Yusufu jwumpe kɛɲɲi pi á.

²⁴ Yusufu á puru jwumpe lógo pi jwɔ na ke, ka u u yíri pi taan mà sà mɛɛ sú. Maa núr'a pa jwo ná pi e. Lire kántugo, maa Simiyɔn cù pi jyi na, mà le kàsɔɲi i.

²⁵ Maa u báarapyiibii pyi na pi pi bɔrigii jɲ sùmanji na, pi i pi puni sùmanji lwɔore le pi bɔrigil'e, pi i pi kuni jɲyɲi kan pi á. Ka báarapyiibii si li pi amuni.

²⁶ Ka pi i pi borigii dūruḡo dūfaanyi nūŋ'i na ŋkēge.

²⁷ Pi à sà nɔ cyage k'e, lir'à numpilage ta k'à wwɔ, ka pi i shwɔn wani. Ka pi wà nin̄kin si u boni jwɔ mugo si yalyire kan u dūfaan̄k'a, maa u sūman̄i lwɔɔre ta wani.

²⁸ Maa jwo pi sanmpil'á «Ei! pi naha mii sūman̄i lwɔɔre nūruŋ'a le mii boni i, u we.» Pi sanmpil'á lire nya ke, ka li i mpen pi e. Ka pi i fyá fo na jcyɛnni, maa jwo «Naha Kile à pyi wuu na amɛ ye?»

²⁹ Nyɛ pi à pa nɔ pi tun̄i Yakuba yyére, Kana kini i ke, nde l'á pi ta ke, ka pi i lire puni jwo u á, maa jwo

³⁰ «Misira nūŋufoon̄i nyɛ a jwo ná wuu e ticen̄me na mɛ. U à jwo na wuu à kàr'a sà pire kini ŋwɔhɔ ŋgii kanna.

³¹ Wuu à yi jwo na sēeshiin pi nyɛ wuu, na wuu nyɛ a pa mpa kini ŋwɔhɔ ŋgii mɛ.

³² Wuu à yi jwo u á na wuu na mpyi sɪŋɛ ke ná shuunni wuu tun̄i na, wà nin̄kin sàha nyɛ mɛ, wuu puni kántugo wun̄i na nyɛ ná wuu tun̄i i, Kana kini i.

³³ Nyɛ ka u jwo «Kani li sí mii pyi mii u dá na yii na nyɛ sēeshiin ke, lire li nde. Yii yii sɪŋɛŋi wà nin̄kin yaha naha, yii sanmpii sí sūman̄i lwá a sà ŋkan yii pyenge shiimbii katege wuubil'á.

³⁴ Yii aha ŋkàre, yii nūr'a pa ná yii puni kántugo wun̄i i naha mii yyére. Lire e, mii sí n-cɛ na yii nyɛ a pa mpa kini ŋwɔhɔ ŋgii mɛ, na yii na nyɛ sēeshiin. Lire ká mpyi, mii sí yii sɪŋɛŋi yaha. Lire kántugo, yii sí n-jà raa si kini cyeyi puni i s'a perempe ná zhwon̄i pyi yiy'á.»

³⁵ Nyɛ tɛni i pi à pa sūman̄i wwɔ pi borigil'e ke, ka pi puni si pi wyéŋi ta wani. Pi à u nya ke, ka pi ná pi tun̄i si fyá sɛ sɛl'e.

³⁶ Ka pi tun̄i Yakuba si jwo «Ei! yii sí mii pyi mii u pɔɔn ná pylibil'e dɛ! Yusufu sàha nyɛ mɛ, Simiyon mú sàha nyɛ mɛ, ka yii la si nūr'a pyi si Benzham̄a shwɔ mii na la? Naha na yii à tire tugure puni tɛge mii nūŋ'i ye?»

³⁷ Ka Ūruben si jwo tufoon̄'á «Mii aha mpyi mii nyɛ a nūr'a pa ná Benzham̄a e mu yyére mɛ, maa na jyaabii mú shuunni bɔ! Benzham̄a yaha na cyɛ e, l'aha fworɔ cyaga maha cyag'e, mii sí nūru n-pa ná u e mu yyére.»

³⁸ Ka Yakuba si jwo «Ōhɔ, mii jyan̄i si n-sii n-kàre ná yii e Misira e mɛ, naha na ye u ná ŋge u nyɛ jirini na ke, ur'á kwɔ, maa uye nin̄kin yaha. Kyaa ká bú u kùshewun̄i ta, yii sí mii nin̄jyɛŋkwon̄i nāvun̄ŋɔ wun̄i yaha mii u kàre kwɔu kànha na.»

43

Yusufu yyahawuubil'á nūru na ŋkēge Misira e ná Benzham̄a e.

¹ Nyɛ katege mpyi na nàre *Kana kini i.

² *Yakuba jyaabii mpyi a pa ná sūman̄i ŋgemu i, mà yiri *Misira e ke, uru mpyi a kwɔ, ka Yakuba si yi jwo pi á «Yii nūru, yii a si Misira e, yii sà sūman̄i wà cya.»

³ Ka u jyan̄i *Zhuda si u pyi «Misira nàŋ'á yi jwo a waha, na wuu aha mpyi wuu nyɛ a nūr'a shà ná wuu cɔɔn̄ŋi i mɛ, na uru si wuu cumɔ lemɛ jwɔ mɛ.

⁴ Lire e, kampyi mu si jɛɛ wuu cɔɔn̄ŋi yaha u kàre ná wuu e, wuu sí sà sūman̄i shwɔ mpa mu á.

⁵ Nka mu aha mpyi mu si jɛɛ u yaha u kàre ná wuu e mɛ, wuu si mɛ, naha na ye nàŋ'á jwo na wuu cɔɔn̄ŋi ká mpyi u nyɛ ná wuu e mɛ, na uru si wuu cumɔ lemɛ pi.»

⁶ Ka tufoon̄i Yakuba si jwo «Yii à kapii pyi mii na dɛ! Naha na yii à yi jwo ŋge nàŋ'á na cɔɔn̄foon̄i wabere na nyɛ yii á ye?»

⁷ Ka u pylibil'á si u pyi «Nàŋi u à wuu yyahaȳi fwɔhɔrɔ ná yibiyi i, wuu ná wuu pyenge shiimbii kyaa na, u à jwo «Yii tun̄i na nyɛ shi na la? Sɪŋɛŋi wabere na nyɛ yii á la?» Ka wuu mú si u jwɔ shwɔ: «Ōɔn.» Di wuu mpyi na sí n-jà n-cɛ, na u sí n-jwo, wuu a ma ná wuu cɔɔn̄ŋi i ye?»

⁸ Ka Zhuda si jwo «Baba, pyàŋi yaha na cyɛ e, u raa si ná wuu e, wuu yaha wuu yiri, wuu a si, wuu sà yalyire cya bà katege si mpyi k'áha wuu puni bɔ naha mɛ.

⁹ Mii sí n-yyére ná pyàŋi nūŋɔ karigil'e. Kyaa ká u ta, maa na yibe. Mii aha mpyi mii nyɛ a nūr'a pa ná u e mu yyére mɛ, lire tɛni i, mii n-cɛge wuu u sí n-pyi tɛrigii puni i mu yyahe taan.

¹⁰ Kàmpyi wuu mpyi a cwūun̄nɔ mɛ, numɛ mpyi a wuu ta wuu à tooyi shuunni pyi mà kwɔ.»

¹¹ Ka pi tun̄i Yakuba si jwo «Nyɛ ná yii ŋkàrini sí naha pyi fànha, lire tɛni i, nde yii sí n-pyi. Yii wuu kini yacenyi yà le yii borigil'e, yii a si yii sà ŋkan Misira nàŋ'á: wyɛere tà ná nūguntanga yaayi yà ná seere tà, ná cire yasere tà mu à jwo pisitasi ná amandi woore tà.

¹² Yii yii wyéŋi figii shuunni lwá, lire e wyéŋi pi à le yii borigil'e ke, yii nūru ná u e, pi sí n-jà n-ta pi à wurugo.

¹³ Nyɛ yii yii cɔɔn̄ŋi lwá, yii i nūru yii a si Misira nàŋi yyére.

¹⁴ Kile Sini Punifoo u yii ñuñaaare le nàñi i, bà u si mpyi si yii sijnɛɛni sanñi ná Benzhamaha yaha pi a ma mɛ. Nka kampyi mii à yaa mii u pɔɔn ná pyiibil'e, lire tɛni i si n-pɔɔn pi e.»

¹⁵ Nye Yusufu yyahafeebil'à uru bñnyɛni lwɔ, wyɛɛni i pi mpyi a yaa pi à nkɛge ke, maa uru fiigii shuunni lwɔ. Ka pi ná Benzhamaha si yiri mà kàre Yusufu yyɛre Misira e.

¹⁶ Tɛni i Yusufu à Benzhamaha nya ná pi e ke, ka u u jwo u báarapyiibii ñuñufoonj'á «Mpii shiinbii lɛɛ pyenge e, maa yatɔɔge kà bɔ a shwɔhɔ, pi si canñalyige lyi ná mii yabilini i ninjaa.»

¹⁷ Ka nàñi si lire pyi. Maa nkàre ná pi e Yusufu pyenge e.

¹⁸ Yusufu yyahafeebil'à pi nya pi à kàre ná pire e Yusufu pyenge e ke, ka pi i fyá, maa jwo «Wyɛɛni u à kwɔro tojɛyige e wuu bɔrigil'e ke, mu si n-ta lire kurugo, pi à pa ná wuu e naha nke cyage e. si wɔwɔ wuu na jɔcú mpyi pi bilii, si wuu dùfaanyi ta mù.»

¹⁹ Tire fyagare funñke e, pi à file Yusufu báarapyiibii ñuñufoonji na, pyenge jwɔge na, maa jwo ná u e.

²⁰ Pi a jwo: «Yàkeni yaha, wuu ñuñufoonji, wuu à tɛl'a pa sùma shwɔ naha.

²¹⁻²² Wuu sùmanji shwɔɔcyiini na, wuu à nùr'a nɔ wuu tashwɔnge e ke, wuu à bɔrigii múgo mà sùmanji lwɔɔre ta wani, uye jwɔ na. Wuu nye a wyɛɛni lefoonji cɛ wuu bɔrigil'e mɛ. Numɛ wuu à nùr'a ná uru wyɛɛni i wuye cye e mpa nkan. Wuu à pa ná wyɛɛni waber'e mpa sùmanji wà shwɔ.»

²³ Ka báarapyiibii ñuñufoonji si jwo pi á «Tapege nye mɛ, yii áha lire tɛge yiye funñɔ pɛn mɛ. Yii Kileni, yii tunji u Kileni, uru u à uru wyɛɛni yaha yii bɔrigil'e. Ná lire bà mɛ, sùmanji lwɔɔre yii à kan ke, ur'a nɔ mii na.» Nàñ'a puru jwo a kwɔ ke, maa mpa ná Simiyɔn e mà pa nkan pi á.

²⁴ Maa pi lɛɛ Yusufu bage e, maa lwɔhɔ kan pi à pi tooyi jyé, maa yalyíre kan pi dùfaany'á.

²⁵ Pi à pa ná bñnyɛni yaayi njemu i Yusufu mɛɛ na ke, ka pi i yire bégel'a yaha, na u sigili canvwuge na. Yi mpyi a jwo pi á na pi ná Yusufu si n-pa lyi sijɛyan u pyenge e.

²⁶ Yusufu à pa tɛni ndemu i ke, ka pi i yire yaayi kan u á, maa ninjkure sín u taan, maa fwù kan u à sɛl'e.

²⁷ Ka Yusufu si pi yíbe «Yii à cùuñɔ la? Yii tunji kyaa yii à jwo na u à lyɛ ke, u à cùuñɔ la? U saha na nye nyii na la?»

²⁸ Ka pi i u pyi «Mu bilinanji u nye wuu tunji ke, u nye nyii na, u à cùuñɔ.» Ka pi i nùr'a ninjkure sín Yusufu taan, maa u shɛɛre.

²⁹ Tɛni i Yusufu à u jirinwɔɔɔɛni Benzhamaha nya ke, maa jwo «Yii cɔɔnni kyaa yii à jwo ke, uru u nye nge la?» Ka pi i jwo «Uru wi.» Ka Yusufu si jwo Benzhamaha á «Mii jyanji, Kile u jwó le ma á.»

³⁰ Ka Benzhamaha nyanji funntange si Yusufu ta fo mà mɛɛsuu tírige u funñ'i. Ka u u fyál'a jyé u baashɔnge e, maa mɛɛ sú.

³¹ Puru jwɔhɔ na, u à u yyahe jyé, maa fwoɔ u baashɔnge e. Mɛɛsuuni lage saha mpyi u na, nka u à ja à cù uye na. Maa jwo u báarapyiibil'à na pi a ma ná yalyíre e.

³² Ka pi i Yusufu njɔñi wwù uye kanni na, maa u sijnɛɛbii wunji wwù uye kanni na. Misira shiinbii pi mpyi ná pi e ke, maa pire wunji wwù uye kanni na, naha na ye Misira shiinbii mpyi na jɛg'a lyi ná *Eburu shiinbil'e mɛ. Mà tàanna ná pi Kile kuni i, lire nye a tí mɛ.

³³ Ka pi i Yusufu sijnɛɛbii tɛɛ u yyaha na, lyɛga lyɛga, mà lwɔ ninjyɛni na mà kàre nimbileni na. Ka pi kàkyaanhala wuubii si wá na piye wi.

³⁴ Yalyíre tí mpyi Yusufu taan ke, ka u u tire tà kan pi á. Maa pi sanmpii nàzhannji fiigii kanjkuro kan Benzhamaha á. Ka pi i lyi maa bya, maa mùguro ná Yusufu i.

44

Yusufu à u yyahawuubii kàanmucya a wí sahanji.

¹ Nye puru jwɔhɔ na, Yusufu à yi jwo u báarapyiibii ñuñufoonj'á «Mpii shiinbii bɔrigii jɛ jɛ sùmanji na, pi fàñhe si n-ja njemu na ke, uru kan pi á. Maa pi puni wyɛɛni taha taha sùmanji na pi bɔrigil'e.

² Maa nta a mii wyɛɛfyiini funñɔwokwuuni le pi puni nimbileni boni i, u wyɛɛni jɔñ'i.» Nye bà Yusufu à yi jwo mɛ, ka báarapyiibii ñuñufoonji si li pyi amuni.

³ Nyèg'à múgo ke, ka pi i kuni kan *Yakuba jyaabil'á. Ka pi i pi tugure taha pi dùfaanyi jɔñ'i mà kàre.

⁴ Pi à fwoɔ kàñhe e ke, mà pi ta pi sàha nkɔwɔ a laaga wwù mɛ, ka Yusufu si u báarapyiibii ñuñufoonji yyere, maa yi jwo u á na u yir'a taha pi fye e wahawaha, na u aha nɔ pi na, u u yi jwo pi á «Naha na yii à kacɛnni fwooni tò ná kapiini i ye?»

⁵ Ta yii nye a mii ñuñufoonji funñɔwokwuuni lwɔ mɛ, ná nde e u maha cɛɛre pyi ke? Yii à kapii nimbwoo pyi amɛ de!»

⁶ Nye báarapyiibii ñuñufoonj'á pi kòr'a ta ke, maa yi jwo pi á amuni.

⁷ Ka pi i u pyi «Wuu n̄ŋufooni, naha na mu na puru jwumpe shiŋi yu ye? Kile u wuu shwɔ lire kani shiŋi na.

⁸ Wyɛɛŋi wuu à nya wuu bɔrigil'e ke, wuu nye a yiri ná u e *Kana kɪni i mà pa ŋkan mu á mà? Di wuu sí n-pyi si wyɛɛfyin, lire nye me seɛn yu mu n̄ŋufooni bage e ye?

⁹ Nye nde fũŋɔwɔkwuuni ká nye wuu shin maha shin ŋun'i ke, yii urufoo bò, wuu sanmpii sí n-pyi yii bilii.»

¹⁰ Ka báarapyiibii n̄ŋufooni si jwo «Nye nje yii à jwo ke, mii à jee, ŋka fũŋɔwɔkwuuni ká nta shiŋi ŋgemu ŋun'i ke, urufoo u sí n-pyi mii biliwe, yaaga si n-pyi yii sanmpii na me.»

¹¹ Ka pi puni si ntíl'a pi bɔrigii t̄rige, maa cyi múgo.

¹² Ka báarapyiibii n̄ŋufooni si wá na bɔrigii fũŋnyi wii. Maa ku sii pi puni niŋjyeni na, mà pa ŋkwɔ nimbileni na. Ka fũŋɔwɔkwuuni si sà nta Benzhamà boni i.

¹³ L'à pyi amuni ke, ka li i tatɛnge fô pi na fo pi na pi vaaŋntiŋi cwuun. Maa nûr'a pi tugure taha dûfaanyi na, maa nûru kãhe e.

Zhuda à Yusufu jàare Benzhamà kyaa na

¹⁴ Ka *Zhuda ná u siŋɛbii si ŋkàre Yusufu pyenge e, mà sà u ta wani sahaŋki, maa niŋkure sín u taan maa u shɛere.

¹⁵ Ka u jwo pi á «Naha kafiile yii à pyi amɛ ye? Yii nye a cè na mii shiŋi maha kaŋwɔhɔni jaa mà?»

¹⁶ Ka Zhuda si jwo «Wuu n̄ŋufooni, naha wuu sí n-jwo be? Jwumɔ sàha nye wuu á me, di wuu sí wuye shwɔ n-jwo nde kani na ye? Kile à wuu ŋwɔhɔ múgo wuu kapyiŋkil'e. Numɛ, wuu mp̄ii wuu à pyi wuu n̄ŋufooni bilii, wuu ná ŋge u boni i fũŋɔwɔkwuun'à nya ke.»

¹⁷ Ka Yusufu si jwo: «Kile u na shwɔ nde kani shiŋi mpyiŋi na. Mii fũŋɔwɔkwuun'à nya ŋgemu u bɔr'e ke, uru kanni, u sí n-pyi mii biliwe. Yii sanmpii pi ke, yaaga nye mii ná yii shwɔhɔl'e me. Yii a si yii tuni yyére.»

¹⁸ Ka Zhuda si file Yusufu na, maa yi jwo u á: «Mii n̄ŋufooni, maye sanŋa yaha, maa ma bilinani yaha u jwo ná mu i. Ma hà lùuni yirige na taan me. Sɛɛni na, mu ná saanŋi Farɔn tayirige nye niŋkin fãhe e.

¹⁹ Mii n̄ŋufooni, wuu paŋcyiini naha, mu u ná wuu yibe na wuu tuni saha na nye wani la? Na cɔɔnfooni wabɛre na nye wuu á la?

²⁰ Ka wuu u mu pyi na wuu tuni na nye wani, u à lye, na wuu cɔɔnŋi wà na nye wani mú, wuu tun'à uru si, mà u ta u à lye sɛl'e mà kwɔ. Yyahafoo ná mpyi uru ŋge cɔɔnŋ'á mú, ŋka ur'à kwɔ, pi shuunnini mpyi jiriŋwɔɔŋɛ. Nye cɔɔnfooni kanni u nye wani numɛ, u kyal'à táan wuu tun'à sɛl'e.

²¹ Mu à jwo na wuu a ma ná u e mu yyére, bà mu si mpyi si u nya me.

²² Ka wuu u mu pyi na pyàŋi si n-jà n-yiri u tuni taan me. Lire ká mpyi, tufooni sí n-kwɔ.

²³ Ka mu u jwo wuu á na, wuu cɔɔnŋi ká mpyi u nye a pa me, na mu saha si wuu cumu leme jwɔ me.

²⁴ Tɛni i wuu à nûr'a kàre wuu tuni yyére ke, ka wuu u mu jwumpe niŋjwumpe taha u á.

²⁵ Canŋke wuu tun'à jwo na wuu nûr'a pa sùmanj wà shwɔ ke,

²⁶ wuu à yi jwo u á, na wuu si n-jà n-pa ná wuu cɔɔnŋi nye ná wuu e me, naha na ye *Misira nàŋ'à jwo na, wuu cɔɔnŋi ká mpyi u nye ná wuu e me, uru si wuu cumu leme jwɔ me.

²⁷ Mu bilinani, wuu tun'à jwo «Yii à cè na mii cwɔŋi Araseli à pũnampyre shuunni si mii á,

²⁸ niŋkin à wil'a fô, mii na sɔŋŋi sige yaage kà ku si nta k'à uru cû.

²⁹ Yii aha mpa ŋge lwɔ mú, yaaga ká u ta wani, yii sí mii niŋjyɛkwɔŋi yaha mii u kwɔ nàvunŋke e.»

³⁰ Nye numɛ wuu aha nûr'a kàre mu bilinani, wuu tuni yyére, mà li ta pyàŋi u nye u karigii puni ke, uru nye ná wuu e me,

³¹ nàvunŋke sí u niŋjyɛkwɔŋi bò. Lire tɛni i, wuu pi nye mu bilibii ke, wuu pi sí n-pyi lire n̄ŋke.

³² Mii n̄ŋufooni, mii u à jwo na mii sí n-yyére ná pyàŋi n̄ŋɔ karigii puni i. Mii aha mpyi mii nye a nûru ná u e u tuni yyére me, lire tɛni i, mii jɛɛge wuu, u sí n-pyi tɛrigii puni i u yyahɛ taan.

³³ Lire kurugo, mii n̄ŋufooni, maye sanŋa yaha, maa na yaha si ŋkwôro naha pyàŋi cyaga, si mpyi mu biliwe, maa pyàŋi yaha u a si ná u yyahafebil'e pyenge.

³⁴ Di mii sí n-kàre n-jwo na tuni yyére mà li ta pyàŋi nye ná mii i mà ye? Ei! Mii si n-jà n-kàre zà na tuni kyaaga wunji nya me!»

¹ Nye *Zhuda à kwò puru jwumpe na ke, Yusufu nye a já a cù uye na sùpyire shwòhòl'e me, ka u u sêe maa jwo sùpyire puni ti fwo bage e. Tèni i Yusufu à uye cyèe u sɛɛbii na ke, sùpyanɛ wabere mpyi ná pi e me.

² Yusufu à mɛɛ sù, fo *Misira shiimbii pi mpyi ntaani na ke, pir'à u mɛɛni lógo, ka pure jwumpe si nɔ Farɔn pyenge.

³ Ka Yusufu si yi jwo u sɛɛbil'á «Mii u nye Yusufu! Mii tunɛ saha na nye shi na la?» ka pi i fyá fo pi nye a já a u nwò shwò me.

⁴ Ka u u yi jwo pi á lùtaan na «Yi file na na.» Pi á file u na ke, ka u u jwo «Mii u nye yii sɛɛɛɛɛ Yusufu, nge yii à pére cwòhampil'á pi i nkège Misira e ke.

⁵ Yii wà nye a yaa u funɛke pen u u uye la wwù na yii à mii pére naha me. Kile u à mii tùugo naha yii yyaha na, bà mii si mpyi si sùpyire tà shwò kwùɛ na me.

⁶ Katege yee shuunni cyi nye ncyii kɛni i. Nye faanɛ saha si n-jà n-pyi me, sùmanɛ mú si n-kwòɛ me, fo yee kanɛkuro ká ntòro sahanɛ

⁷ Kile u à mii tùugo yii yyaha na naha, bà yii tùluge si mpyi si nkòwòro nɛɛke na si nyaha me.

⁸ Yii bà pi á mii tun naha me, Kile yabilinɛ wi. U à mii tɛɛ naha, maa mii pyi Farɔn kacwòɛnɛ nɛɛɛɛɛɛɛ, maa mii yaha u bage puni nɛɛke na, maa mii pyi Misira kɛni puni nɛɛɛɛɛɛɛɛɛ.

⁹ Nye yii a fyáa, yii a si mii tunɛ yyére, yii i sà yi jwo u á na u jyanɛ Yusufu à jwo na Kile à uru pyi Misira kɛni puni nɛɛɛɛɛɛɛɛɛ. Na u a fyáa, u a ma naha uru yyére.

¹⁰ Na u si n-pa n-tɛɛn uru taan Gozheni i, u ná u pyilibii ná u nampɛɛɛɛɛ, ná u yatòre ná u cyeyaaɛ puni.

¹¹ Na uru si n-pa yalyíre kan u á, naha na ye katege si n-pyi yee kanɛkuro funɛ'i sahanɛ. U aha mpa naha u ná u pyenge shiimbii ná u yatòre si n-fò yaag'e me.

¹² Yii yabilimpɛɛɛ yii wà li na, mii kàntugo wunɛ Benzhamà yabilinɛ nyii nye li na, na mii Yusufu u nye na yu ná yii e.

¹³ Péente ti nye mii i naha Misira kɛni i ke, ná yii yabilimpɛɛɛ mu à ndemu nya ke, yii a sì, yii sà li jwo mii tun'á. Lire kàntugo, yii i nta, yii a ma ná na tunɛ i naha fwòfwò.»

¹⁴ Nye Yusufu à puru jwo ke, maa cyeyi míɛɛ u còɛnɛ Benzhamà yacige e maa mɛɛ sù, ka Benzhamà mú si u wuyi míɛɛ Yusufu yacige e, maa mɛɛ sù.

¹⁵ Ka Yusufu mɛɛsuwunɛ si u cyeyi míɛɛ u yyahawubii puni nɛɛkin nɛɛkin yacyi'e. Ka pi i nta a jwo ná u e.

Farɔn à Yakuba yyere na u pa ntɛɛn Misira kɛni i

¹⁶ Nye tèni i Yusufu sɛɛɛbii mpan'á nɔ Farɔn ná u kɛni yyaha yyére shiimbii na ke, ka lire si ntáan pi e.

¹⁷ Ka Farɔn si Yusufu yyere, maa yi jwo u á «Yi jwo ma sɛɛbil'á na pi pi dùfaanyi tugo sùmanɛ na, pi núru pi a si *Kana kɛni i.

¹⁸ Na pi aha nò wani, pi pi tunɛ ná pi pyenge shiimbii puni lwò, pi a ma, pi pa ntɛɛn naha na taan. Mii si *Misira kɛni tacenɛke kà kan pi á. Pi si n-pa a kɛni nɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛɛɛɛ lyi.»

¹⁹ Maa jwo Yusufu á sahanɛ «Yi jwo ma sɛɛbil'á na mii à jwo pi shònyi wòtorobii pii lwò naha Misira e, pi i sà pi pyilibii ná pi cyeebii ná pi tunɛ lwò, pi a ma.

²⁰ Pi aha mpyi pi nye a já a pa ná yaayi y'e me, lire kà pi funɛke pen me, naha na ye Misira kɛni tacenɛ puni nɛɛɛɛɛke ku si n-kan pi á.»

²¹ Nye Farɔn à ndemu jwo ke, ka *Yakuba jyaabii si lire pyi. Ka Yusufu si shònyi wòtorobii pii kan pi á, mà tàanna ná Farɔn jwumpe e. Maa nɛɛɛɛɛ wà kan pi á na pi a uru lyi kuni na.

²² Maa vāanvōnyo kan pi puni nɛɛkin nɛɛkin'á, maa wyèrɛfyinɛ darashii nkɛwu taanɛ ná vāanvōnyo kanɛkuro kan Benzhamà á.

²³ Maa dùfaanmpeeye ke tugo Misira nɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛɛ na, maa dùfaancyya ke tugo sùmapyanɛ ná bwúurunɛ ná nɛɛɛɛɛ shinɛ wabere na, pi i sà yire puni kan uru tun'á, bà pi si mpyi pi aha ma, pi uru pyi kuni nɛɛɛɛɛ me.

²⁴ Lire nwòhò na, u à kuni kan u sɛɛbil'á na pi a sì. Maa jwo pi á «Yii àha nkòwò ntùn kuni na mà de!»

²⁵ Ka pi i yiri Misira e, mà kàr'a sà nò Kana kɛni i, pi tunɛ Yakuba yyére.

²⁶ Pi á nò ke, ka pi i yi jwo pi tun'á «Yusufu na wà shi na! Uru yabilinɛ u à tɛɛn Misira kɛni nɛɛɛ na.» Ka li i Yakuba pāa maa u yákilinɛ wurugo fo u à fyáha fyiii, naha na ye u nye a dá pi jwumpe na me.

²⁷ Nka jyafeebil'á pa a Yusufu jwumpe puni yu u á tèni ndemu i ke, shònyi wòtorobii Yusufu mpyi a yaha a pa u talwóge e, ka u u pire nya ke, ka u yákilinɛ si nta a tɛɛn.

²⁸ Maa jwo «Mii jyanɛ Yusufu na nye shi na la? Mii saha nye na yaaga caa mà tòro lire na me. Mii kège zà na nyiini tɛge u na mà jwo mii u kwù ke.»

46

Yakuba kàrɛŋkanni Misira kini i.

¹ *Yakuba nɛŋkàrɛŋi *Misira e, u à kàrɛ ná u cyeyaayi puni i. U à sà nɔ Berisheba e ke, maa sàraya wwù u tunji Ishaka u Kilenji á.

² Ka Kile si uye cyèe u na kuru numpilage e, maa u ywere «Yakuba, Yakuba!» Ka u u jwo «Yo!»

³ Ka Kile si jwo «Mii u nyɛ Kile, mu tunji u Kilenji. Ma hà raa fyáge si nkàrɛ Misira e mɛ, naha na yɛ mii sí mu tɔluge nyaha wani kuru cyage e.

⁴ Mii, Kile yabilɛŋi u sí n-kàrɛ ná mu i Misira e, mii yabilɛŋi mú u sí n-pa mu yige wani si nùru mpa naha. Yusufu yyére, mu sí n-kwù, uru mú u sí mu nyiigii tò.»

⁵ Nyɛ Yakuba à yiri Berisheba kàrɛ e. Farɔn mpyi a wòtorobii mpiimu yaha pi sà u lwó ke, ka u jyaabii si u lɛɛre pire wòtorobil'e, ná pi cyeebii ná pi pyilibii.

⁶ Maa pi yatàare mú lwó, ná yaayi puni pi mpyi a ta *Kana kini i ke. Ka Yakuba ná u pyɛnge shiimbii puni si nkàrɛ Misira e

⁷ Lire pyiŋkanni na Yakuba à kàrɛ Misira kini i ná u pyɛnge shiimbii puni i: u jyaabii, ná u pùcɛribii, ná u jampyire.

Yakuba pyɛnge shiimbii meyi

⁸ Nyɛ *Yakuba pyilibii ná u jampyire pi à kàrɛ *Misira e ke, pire meyi yi nyɛ nje. U jyanji nɛncyiŋi mege ku nyɛ Uruben.

⁹ Uruben jyaabii pi mpyi, Kyanɔki, Palu, Kyezirɔn, ná Karimi.

¹⁰ Simiyɔn wuubii pi mpyi Yemuwoli, Yamini, Owadi, Yakɛn, Zokyari, Shawuli. *Kana shin u mpyi Shawuli nunji.

¹¹ *Levi wuubii pi mpyi Gerishɔn, Kehati, Merari.

¹² *Zhuda wuubii pi mpyi Eri, Ona, Shela, Pɛrɛzi, ná Yeraki. Nka Eri ná Ona mpyi a kwù Kana kini i. Pɛrɛsi u jyaabii pi mpyi Kyezirɔn ná Kyamuli.

¹³ Isakari wuubii pi mpyi Tola, Puva, Yobo ná Shimirɔn.

¹⁴ Zabalɔn wuubii pi mpyi Sɛrɛdi, Elɔn, ná Yalɛli.

¹⁵ Tire pùnampyire Leya á si Yakuba á, mà pi yaha Mɛsopotami kɛni i, ná u pworonji Dina. Leya pyilibii ná u jampyire na mpyi shiin beɛjaaga ná kɛ ná taanre.

¹⁶⁻¹⁸ Nyɛ bilicwonji Laban mpyi a kan u pworonji Leya á ke, uru mege mpyi Zilipa, u à Gadi ná Ashɛri si Yakuba á. Gadi jyaabii pi mpyi Sifiyɔn, Kyagi, Shuni, Ezibɔn, Eri, Arɔdi, ná Arɛli. Ashɛri wuubii pi mpyi Yimina, Yishiva, Yishiwi, Beriya ná pi pùcɛrɛŋi Serakyi. Beriya wuubii pi mpyi Kyɛberɛ, ná Malikiyeli. Zilipa pyilibii ná jampyire mpyi shiin kɛ ná baani.

¹⁹ Yakuba cwonji Araseli u jyaabii mpyi Yusufu ná Benzhami.

²⁰ Yusufu à jyaa shuunni ta Misira e, pire pi mpyi Manase ná Efirayimu. U cwonji Asanati, u à pire si u á. Asanati na mpyi Potifira pworonji wà. Potifera na mpyi Oni kàrɛ sàragawwuŋi wà.

²¹ Benzhami jyaabii pi mpyi Bela, Bekɛri, Ashibɛli, Gera, Naamani, Eki, Ɔrɔshi, Mupimi, Kwupimi ná Aridi.

²² Araseli pyilibii ná jampyire mpyi shiin kɛ ná sicyɛɛre.

²³⁻²⁵ Nyɛ bilicwonji Laban mpyi a kan u pworonji Araseli á, na u mege mpyi Bila ke, u à Dan ná Nɛfitali si Yakuba á. Dan jyanji u mpyi Kwushima. Nɛfitali jyaabii pi mpyi Yazɛli, ná Guni, Yɛzɛri, ná Shilemu. Zilipa pyilibii ná u jampyire na mpyi shiin baashuunni.

²⁶ Sùpyire t' à kàrɛ Misira e ná Yakuba e ke, u yabilɛŋi jyaabii ná u jampyire, pi puni mpyi shiin beetaanre ná baani. U napworibii nyɛ a tòro mɛ.

²⁷ Nyɛ jyaa shuunni mú à si Yusufu á Misira e, lire pyiŋkanni na, Yakuba ná u shiimbii pun' à bɛ shiin beetaanre ná kɛ na Misira e.

Yakuba ná u pyɛnge shiimbil' à nɔ Misira e

²⁸ Nyɛ mà jwo *Yakuba u kuni lwó u a nkɛɛge *Misira kini i ke, u à *Zhuda yaha a kàrɛ uye yyaha na, Yusufu yyére, u sà yi jwo u á na uru wà na mà Misira e, Gozheni kùluni i.

²⁹ Yusufu à yire lógo ke, ka u u shange wòtoronji wà bɛgɛl' a kàr' a sà u tunji Yakuba nɔŋɔ bɛ? Gozheni i. U à nɔ u tunji na ke, maa u cyeyi míginɛ u tunji yacige e, maa mɛɛ sú sɛl'e.

³⁰ Ka Yakuba si jwo Yusufu á «Nume, mii mɛɛ ká nkùwù, lire nyɛ a waha mii na mɛ, naha na yɛ mii à mu nya a kwò, mà cɛ na mu saha na nyɛ shi na.»

³¹ Ka Yusufu si yi jwo u siɲɛbii ná u pyɛnge shiimbii sanmpil' á «Mii sí sà yi jwo Farɔn á na mii siɲɛbii ná mii tunji shiimbii pi mpyi *Kana kini i ke, na pi à pa.

³² Mii sí yi jwo u á na mii shiimbii na nyɛ yatombii, si yi jwo u á na yii à pa ná yii sikyaabii, ná yii mpàabii, ná yii niyi, ná yii cyeyaayi puni i.

³³ Farɔn ká yii ywere, maa yii yíbe «Naha báara fiwe yii na mpyi yɛ?»

³⁴ yii yi jwo u á «Mu bilibii na yatõe byí mà lwó pi nàṅkocyere e fo nume, wuu ná wuu tiibii pun'á lire pyi.» Lire ká mpyi, u sí yii yaha yii pi tēen Gozheni kùluni i, jaha na ye mà tàanna ná pi Kile kuni i, Misira shiinbii jye a yaa pi a wwúu karií na ná yatombiyiibil'e me.»

47

Yusufu à u pyenge shiinbii cyée Faron na

¹⁻² Nye Yusufu á kàre ná u sijnēbii pii kanjure e, maa sà yi jwo Faron á «Mii tunji ná mii sijnēbil'á yiri *Kana kini i mà pa, ná pi mpāabii, ná sikyaabii, ná nliyi, ná pi cyeyaayi puni i. Pi jye Gozheni kùluni i.» U à puru jwo a kwó ke, maa pire sijnēbii kanjurunji cyée u na.

³ Ka Faron si pi yibe «Báaranji ngire yii na mpyi ye?» Ka pi i u pyi: «Wuu jùṅufoonji, wuu na jye yatombiyi, wuu tiibii fiige.

⁴ Wuu à pa nàmpanteenre na mu kini i. Wuu wuuni i, yalyíre sàha jye wuu yatōr'á me. Kateg'á pée Kana kini i. Wuu yaha wuu u ntēen Gozheni kùluni i.»

⁵ Ka Faron si jwo Yusufu á «Nye ná mu tunji ná mu sijnēbii s'á pa mu yyéere,

⁶ *Misira kini li nde mu taan, ma tunji ná ma sijnēbii yaha kini tacennyi puni ninjēnyke e, Gozheni kùluni i. Mu aha pii ta ma cinmpyiibil'e mpiimu pi à yatombiyiini cè sèl'e ke, maa pire yaha pi a mii yabilinji yatõe náha.»

⁷ Ka Yusufu si mpa ná u tunji *Yakuba e mà pa jcyēe Faron na. Ka Yakuba si jwó le Faron á.

⁸ Faron à Yakuba jya u à lye ke, ka u u u yyeegii dānji yibe.

⁹ Ka Yakuba si u pyi: «Mii yyeen ṅkuu ná benjaaga ná ke u jye ninjyee, cyire mii à pyi jani na. Mii jye a lye sèl'e me, mii tūnji mú s'á waha, mii si n-jà shi nintōnwō ta, na tiibii fiige me.»

¹⁰ U à puru jwo ke, maa jwó le Faron á sahanji, maa nta a kàre.

¹¹ Ka Yusufu si cyage kà kan u tunji ná u sijnēbil'á bà Faron mpyi a yi jwo me, u à kini tacennyke kà kan pi á, Gozheni kùluni i.

¹² Maa njyi kan pi á mà tàanna ná sūpyire dānji i.

Kateg'á nāara Misira e sahanji

¹³ Nye njyi yaaga sàha mpyi na ntaa *Misira kini puni i me, katege mpyi a nāara sèl'e. Ka Misira ná *Kana kirigii sūpyire fānhe si ṅkwó fo mà cwōgo katege cye e.

¹⁴ Ka Yusufu si sūmanji pēre pi á, maa cyire kirigii wyérenji puni shwó mà yaha náfuunji tamārage e Faron me na.

¹⁵ Misira kini ná Kana kini wyéren'á pa ṅkwó tēni ndemu i ke, ka Misira shiinbii si mpa Yusufu yyéere maa yi jwo u á «Yalyíre kan wuu á, ma hà wuu yaha katege ku bò me. Wyére sàha jye a sii wuu á me.»

¹⁶ Ka Yusufu si yi jwo pi á «Wyére ká mpyi u jye yii á me, yii pa yii yatõe fáa sūmanji na.»

¹⁷ Ka pi i wá na mà ná pi yatõe e yyeeni puni i Yusufu yyéere. Ka u u wá na pi shōnyi ná mpāabii ná sikyaabii ná nliyi ná dūfaanyi fáre sūmanji na.

¹⁸ Lire yyeen'á pa ṅkwó ke, ka pi i mpa Yusufu yyéere sahanji, maa yi jwo u á «Wuu jùṅufoonji, wuu wyéren'á kwó, wuu à pa ná wuu yatõe puni i mu yyéere. Wuu si li ṅwōho mu na me, yaaga sàha jye wuu pi kan mu á ná wuu yabilimpīi ná wuu taare bà me.

¹⁹ Ma hà jee wuu yaha wuu kwú ma taan me, wuu taare kà ṅkwōro sūpyiibaa me. Wuu ná wuu taare shwó, yalyíre kan wuu á. Wuu ná wuu taare sí n-pyi Faron yahare e. Wuu la jye si ṅkwó si wuu taare yaha sūpyiibaa me, sūma kan wuu á, wuu nūgo.

²⁰ Ka Yusufu si Misira taare puni shwó Faron mege na, jaha na ye, kateg'á ta Misira shiinbil'e ke, ka pi i pi taare puni pēre Faron á.

Lire pyinṅkanni na taare pun'á pa mpyi Faron woro.

²¹ Ka Misira kini sūpyire puni si mpa mpyi Faron bilii, mà lwó kini jùṅke kà na, mà sà fworō ku sanjke na.

²² Taare t'á kwōro shwombaa ke, tir'á pyi sáragawwuubii woore. Faron mpyi a *saliyanji wá tiṅe sáragawwuubii kurugo, nte u mpyi na ṅkaan pi á ke, tire mpyi a jà na pi jwō caa. Lire l'á pi ta pi jye a pi taare pēre me.

²³ Ka Yusufu si yi jwo sūpyir'á «Nye nume, mii à yii ná yii taare shwó a kan Faron á ninjaa. Mii sí sūmashinji kan yii á yii nūgo.

²⁴ Nka sūmakwōngii ká nō, yii sí sūmanji taa tatāayi kanjuro, si taaga ninṅin kan Faron á. U sanji sí n-pyi shini, ná yii pyenge shiinbii jwōlyini.

²⁵ Ka pi i Yusufu pyi «Wuu jùṅufoonji, mu à wuu shwó katege na. Nye ná mu s'á lire kacēnni nimbwoni pyi wuu á, wuu sí n-pyi Faron bilii.»

²⁶ Ka Yusufu si to le Misira kini i: «Nūṅgwōho maha nūṅgwōho, yii sí yii sūmanji nintanji taa tatāayi kanjuro si taaga ninṅin kan Faron á.» Uru tonji jye wani fo ninjaa. Sáragawwuubii u taare kanni t'á kwōro ti jye a pyi Faron woore me.

²⁷ Nye lire pyinƙanni na, *Izirayeli shiinbil'à tēen Gozheni kùluni i, Misira kɪni i. Ka pi cyeyaayi ná pi pyibii si mpa nyaha.

²⁸ Lire kántugo, *Yakuba à yye ke ná baashuunni pyi Misira kɪni i. U shɪŋi yyeegii pun'à bē yye nkuu ná beeshuunni ná baashuunni na.

²⁹ U tēekwūn'à nō ke, ka u u u jyanji Yusufu yyere, maa yi jwo u á «Kampyi mii kyal'à táan mu á, ma tãange ná ma jwómefente cyē na na. Mii aha nkūw ma hà na tò Misira e mē, mii la jye maa ma cyege le na cyiini jwōh'i, maa nkāa, na mu si jye mii tò Misira e mē.

³⁰ Mii aha nkūw, maa na buwunji lwó a yige Misira kɪni i, mà sà ntò na tulyeyi tatonke e.» Ka Yusufu si jwo ur'à yi lógo, na uru sí li pyi, bà u à yi jwo mē.

³¹ Ka Yakuba si jwo «Lire tēni i, mu sí n-kāa mii á.» Ka Yusufu si nkāa. Lire kántugo, ka Yakuba si ninƙure sín u yasinninke jùŋo yyere, maa Kile pēe.

48

Yakuba à jwó le Yusufu jyaabil'á

¹ Lire kántugo, ka pi i mpa yi jwo Yusufu á, na u tunji *Yakuba jye a cùŋo mē. Ka Yusufu ná u jyaabii shuunniŋi, Manase ná Efrayimu, si nkāre Yakuba taan.

² Tēni i y'á jwo Yakuba á na u jyanji Yusufu wá na ma u yyere ke, ka u u nkárama a yír'a tēen u yasinninke na.

³ Yusufu à pa ke, ka u u yi jwo u á «Kile Sinji Punifol'à uye cyē mii na Luzi kànhe e, *Kana kɪni i, maa jwó le mii á.

⁴ Maa jwo mii á «Mii sí pyi niŋyahamii kan mu á, si mu shiinbii nyaha, si pi pyi sùpyishi niŋyahawa, si nde kɪni kan mu tūlug'á, li sí n-pyi pi wuu tērigii puni i.»

⁵ Maa nūr'a yi jwo Yusufu á «Pūnampyire shuunniŋi mu à ta naha *Misira kɪni i, mà mii ta mii sàha mpa mu yyere naha mē, Efrayimu ná Manase, pire sí n-pyi mii pyi, bà Uruben ná Simiyon jye mē.

⁶ Nka pyibii mu sí n-ta pire kántugo ke, pire sí n-pyi mu yabilinji wuu. Pi sí pi nàntan kōoge ta Efrayimu ná Manase cye kurugo.

⁷ Mii na lire pyi Araseli kurugo, jaha na ye mii niŋjirɪŋi Mesopotami kɪni i, mu nunji Araseli à kwū mii á Kana kɪni i, Efirata kànhe taan. Ka mii i u tò kuru cyage e Efirata kànhe kuni na.» (Efirata kànhe pi maha mpyi Betilehemu numē.)

⁸ Yakuba à Yusufu pyibii nya ke, ka u u jwo «Mpii pi jye mpai ye?»

⁹ Ka Yusufu si jwo «Kile à pūnampyire shuunniŋi ntemu kan mii á naha Misira e ke, tire ti.» Ka Yakuba si jwo «Maye sanja yaha, maa pi file na na, bà mii si mpyi si jwó le pi á mē.»

¹⁰ Nye lyage mpyi a Yakuba jyiŋyaani cyēŋe. U sàha mpyi na jaa na jcuu mē. Ka Yusufu si u pyibii file u na, ka u u pi lwó a taha u tooyi na, maa pi pur'a cū.

¹¹ Maa jwo Yusufu á «Mii mpyi a tēen ná l'e na mii saha sí mu nya mē. Nka li le, Kile à li yaa mii à mu pyibii yabilimpai nya.»

¹² Ka Yusufu si u pyibii láha u tunji tooyi na, maa ninƙure sín jɪŋke na u taan maa yyahe cyigile.

¹³ Lire kántugo, maa u jyanji Efrayimu yaha u kàniŋe cyage na, maa Manase yaha u kàmenē woge na. Maa file ná pi e u tunji na, maa Efrayimu yyereŋe tufoonji kàmeni na, maa Manase yyereŋe u kàniŋe na.

¹⁴ Nka u tunji Yakuba à u cyeyi para a taha, maa u kàniŋe cyēge taha Efrayimu jùŋke na, mà li ta uru u jye cōnfooni, maa u kàmeni taha yyahafooni Manase woge na.

¹⁵ Maa jwó le Yusufu á maa jwo

«Mii tulyage *Ibirayima ná mii tunji Ishaka, pir'à Kilenji ngemu pēe ke, uru u jwó le mpai pyibii'á.

Uru Kilenji jye ná mii i, mà lwó mii canzege na, mà pa bwōn numē na.

¹⁶ Kile Melekenji u à mii shwō kawagii puni na ke,

Uru u jwó le mpai pyibii'á.

Mpii pyibii pi mii mege pyi ku kwōro shi,

Mii tulyage Ibirayima ná mii tunji Ishaka mege kà mpīni mē.

Pi tūluge ku nyaha jɪŋke na.»

¹⁷ Nye Yusufu à li nya na u tunj'à u kàniŋe cyēge taha cōnfooni Efrayimu jùŋke na ke, ka li i mpen u e, ka u u tufoonji kàniŋe cyēge láha Efrayimu jùŋke na mà taha Manase woge na.

¹⁸ Maa jwo «Baba, mu à wurugo, nge u jye jyafooni niŋcyiŋi ke, uru u jùŋke na mu mpyi a yaa mu u ma kàniŋe cyēge taha.»

¹⁹ Nka tufoonji jye a jye mē, maa jwo «Mii jyanji, mii à yi cē fo mà jwō. Manase u tūluge mú sí nyaha n-pyi shiŋi wā. U sí n-pyi shinbwo, nka u kántugo wunji sí n-pēe u na. U cōnni tūluge sí nyaha n-pyi shi niŋyahawa.»

²⁰ Ka Yakuba si jwó le pi á kuru canŋke, maa jwo «*Izirayeli shiinbii sí raa jwóŋi leni ná yii mege e. Pi sí n-pa a ŋko «Kile u jwó le yii á, bà u à u le Efrayimu ná Manase á me.»» Lire pyiŋkanni na, Yakuba à Efrayimu yaha Manase yyaha na.

²¹ Lire jwóhó na, ka u u yi jwo Yusufu á «Mii à na tashàge byanhara, ŋka Kile sí n-pyi ná yii e. U sí yii pyi yii núru yii tulyeyi kini i, Kana kini i.

²² Mà bàra lire na, mii sí mu kóoge nyaha n-tòro mu sìŋeɓbii sanmpii woge taan. Mii sí Sikemu kùluni kan mu á. Mii à kuru shwó Amòri shiinbii na, ná na kàshikwòŋŋwòŋi ná sintaage e.

49

Yakuba à nùmpaŋŋa jwumpe jwo mà yyaha tíi ná u pyiibil'e

¹ Lire kàntugo, ka *Yakuba si u jyaabii yere maa jwo: «Yii a ma, yii i mpa bínni na taan, karigii nimpamŋkii cyi sí nò yii na ke, mii sí cyire jwo yii á.

² Yakuba jyaabii, yii a ma yii i mpa bínni, yii lógo yii tunji *Izirayeli* jwó na.

³ Uruben, mu u nyé mii jyanji niŋcyiŋji,

Mu u nyé mii nànte yaage, mii à mu si mà mii ta nàŋjiwe.

Pèente mu à ta ke, tir'a fàŋha tò mu sìŋeɓbii sanmpii woore na.

Fàŋhe ku nyé mu i ke, kur'à nyaha mu sìŋeɓbii sanmpii woge na.

⁴ Ŋka mu na nyé mu à jwo lwóhó ŋkemu k'à dùgo jî a fwooro na fwu ke, mu tɛɛm'à pɛn.

Mu à dùgo ma tunji yasínniŋke juŋ'i, maa wwó ná ma tunji cwonji w'e.

Lire kurugo, mu saha si yyaha yyereŋi ta me

⁵ Simiyon ná *Levi kapyiŋkii nyé niŋkin,

pi maha pi kàshikwòŋŋwòhógi lwúu marii kakyaare pyi.

⁶ Mii nyé a sìi ná pi e pi ŋgwòŋi i me

Pi kapyiŋkii mú sí nyé a táan mii á me

Naha kurugo ye mà pi lùyiriuubii yaha, pi à sùpyire tà bò, pi pege kurugo.

Mà pi yaha bàhage na, pi à nùpyahii cyi sirakapanya *kwòŋ.

⁷ Mii à pi láŋa pi lùyirini kurugo, naha na ye lùyirini l'à pi wà lire kapiini mpyiŋi na.

Mii à pi láŋa pi lùyirintoroni kurugo, naha na ye lùyirintoroni l'à pi wà lire kapiini mpyiŋi na

Mii sí pi tùluyi pyi yi láha yiye na Izirayeli kini i,

Yi sí n-tɛɛn n-tɛɛn yiye Yakuba kini† puni yyaha kurugo.

⁸ *Zhuda, mu sìŋeɓbii sí raa mu père,

mu sí ma cyege taha ma zàmpeɛnbii kaŋekwuunni na,

mu sìŋeɓbii sí raa niŋkure sínni mu á.

⁹ Mii jyanji, Zhuda, mu na nyé mu à jwo cànrage

ku maha sà jaare maa sige yaare tà cù a kyà,

maa nùr'a pa sínni, maa tooyi sànhana.

Mà ku yaha tasínage e, jofoo u sí jɛɛ n-jwo na uru sí ku kòrò n-yîrige ye?

¹⁰ *Saandre kàbiini si n-fwooro Zhuda pyenge e me,

jùŋufente kàbiini sí n-kwòro u tùluge cyé e,

*supyishinji sanji sí raa làampunji kaan u á,

si ŋkúu u á.

¹¹ Zhuda, mu *ɛɛɛɛɛ cikóoge sí jwó sèe sèl'e,

fo si mpyi mu mɛɛ ká dùfaanŋke pwo k'e, lire si yaaga kɛɛge me.

Mu sí raa ma vàanntinŋke jyíi ɛɛɛɛɛnŋi lwòh'e

s'a ma vàanntinmbwòhe jyíi ɛɛɛɛɛnŋi sinmpe e.

¹² Mu jyiigii sí raa jî ɛɛɛɛɛnŋi lwòhe cyé kurugo,

nùjirimpe sí mu ŋkyaŋhagii pyi cyi fininje.

¹³ Zabolon tatɛɛnge sí n-pyi suumpe lwòhe jwóge na,

batoo nimbwoo sí raa yyereli kuru cyage e,

mu kini sí n-kàre sà nò fo Sidon kàŋha na.

¹⁴ Isakari fàŋh'à nyaha dùfaanŋa fiige,

u tatɛɛng'à bɛ yatòore tabyige na,

¹⁵ u à tatɛɛnge nya k'à jwó,

kini mú s'à táan ke,

* 49:2 Yakuba mege ká ku nyé Izirayeli † 49:7 Yakuba kini ná Izirayeli kini nyé niŋkin

ka u u wá na báaraŋi ningaŋi pyi
mu à jwo biliwe.

¹⁶ Dan sí u kini shiinbii shwà u zàmpeɛnbii na,
Izirayeli tùluyi sanjyi fiige.

¹⁷ U na nyɛ mu à jwo wwà ɲgemu u à sínni kuni i ke,
mu à jwo màcwɔn kuɲcwɔre e,
u maha shɔnyi nɔni tooyi na, shɔndugubil'a sì wá na ɲcwɔ.

¹⁸ Kafoonji Kile, mii à tɛɛn ná l'e na mu sí mii shwà.

¹⁹ Gadi wi ke, kakuumpyiibii pìi sí n-pa n-cwo u na, si u tun.
Ŋka u sí pi kòrɔ n-caala.

²⁰ Asheri wi ke, yafaayi sí raa ɲwɔge u kini i.
Saanbii ɲjyɲi ɲɲcɛnɲi sí raa ntaa l'e.

²¹ Nɛfitali na nyɛ mu à jwo cɛɲɛ, ɲkemu ku nyɛ kuy'á ke, ku maha cɛmpyire nisinante sini.

²² Yusufu fành'à ɲyaha mu à jwo sige dùfaanɲa ku nyɛ lwàhɔ ɲwɔ na;
mu à jwo sige dùfaanmbile kafaawaga ɲunji.

²³ Sintaayifeebil'à taha u fye e,
maa u ɲwɔ ná tàanbil'e, maa u kànhà sèl'e.

²⁴ Ŋka u sintaag'à kwôro u cye e,
Yakuba u Kilenji Sinjifol'à fànhà kan u cyey'á.
Uru Kilenji u nyɛ Izirayeli kàanmucyafoonji,
uru mú u nyɛ Izirayeli tanwàhɔge.

²⁵ Mu tunji u Kilenji u sí mu tɛge,
Kile Sinji Punifoo u sí jwó le mu á,
si ɲɲyɲi zànhɛ kan mu á,
si jwó le mu á,
si ɲɲɲke lùbilibii kan mu á,
si mu pyiibii pyi pi ɲyaha;
si mu yatɔɔre pyi ti púgo.
²⁶ Jwóobii Kile à le mu tun'á ke,
pir'à fànhà tò ɲanyi ɲɲjyeyi yacenyi na,
Kile u jwó le Yusufu á amuni,
Kile u jwó le u á,
uru ɲgemu u nyɛ u cɛnmpyiibii ɲùɲɔ na ke.

²⁷ Benzama na nyɛ mu à jwo sige pwun katege wu.
Nyɛge na, u maha sige yaare tà cú a kyà,
yàkɔɲke u maha tà táa táa u pyiibii na.»

²⁸ Nyɛ Izirayeli tùluyi kɛ ná shuunnin'á fwooro mpìi shiin kɛ ná shuunninji i. Pi tunji Yakuba
jwumpe nizanmpe pu mpyi mpe mà yyaha tí ná pi puni ɲɲɲkin ɲɲɲkinji i, wà ná wà wumɔ
nyɛ a pyi ɲɲɲkin mɛ.

Yakuba kwùŋi kani

²⁹ Nyɛ lire kántugo, ka *Yakuba si yi jwo a waha u jyaabil'á na: «Mii aha bú ɲkwù, yii i sà
na tò na tulyeyi tatonke e, ɲanɲyige ku nyɛ Kyiti shinji Efirɔn kɛɲge e ke, wani yii sí n-sà mii
tò na tulyeyi taan.

³⁰ Kuru ɲanɲyige na nyɛ Makipela kɛɲge e, Mamire cyage e, *Kana kɛni i. *Ibirayima u à
kuru cyage shwà Kyiti tùluge shinji Efirɔn á, mà pyi u kwùu tatòɲɔ.

³¹ Wani Ibirayima ná u cwonji Sara, ná Ishaka ná u cwonji Erebeke à tò, wani mii à na
cwonji Leya tò mú.

³² Kuru kɛɲge ná ɲanɲyige ku nyɛ k'e ke, yire pun'à shwà Kyiti shiinbil'á.»

³³ Nyɛ Yakuba à puru jwumpe jwo a kwò u jyaabil'á ke, maa tooyi dùrugo yasɛnninke na,
maa sínni, ka u múnaani si fwooro u e.

² U à kwò mɛɛsuni na ke, maa u wyempiiibii pyi pi à u tunji buwunji yal'a yaa ná nùguntangayaayi i mà yaha.

³ Ka pi i ɲkwôro u ɲjaanji na fo mà sà nta canmpyaa beeshuunni, ɲaha na ye *Misira kɪni lada u mpyi ure. Ka Misira shiinbii si yameɛni sú fo canmpyaa beetaanre ná ke.

⁴ Cyire canmpyaagil' à fũŋŋe ke, ka Yusufu si yi jwo Farɔn fyɛɲwɔhɔshiinbil' à «Kampyi sɛɛ wi, mii kyal' à táan yii á, yii na pɔwɔhɔ yii sà yi jwo Farɔn á,

⁵ na mà mii tunji yaha u sàha ɲkwú mɛ, u à yi jwo mii á na uru ká ɲkwú, mii i sà uru tò u fannke nintùgoge e *Kana kɪni i, mii s' à káa u á na mii sí li pyi. Lire kurugo, mii la ɲye si sà na tunji tò si láha núru mpa.»

⁶ ɲye puru jwump' à na Farɔn na ke, ka u u yi jwo Yusufu á «Sà ma tunji tò Kana kɪni i, maa núru, ɲaha na ye mu à káa mà kwò u á na mu sí lire pyi».

⁷ Yusufu ɲɪŋkàrɪŋi ná u tunji buwunji i, Farɔn kɪni ɲɔŋufeebii pun' á sà u tùugo, Farɔn ɲàŋkolyeebii ná Misira kɪni ɲàŋkolyeebii sanmpii puni,

⁸ ná Yusufu pyenge shiinbii puni, ná u sɪŋɛbii, ná u tunji pyenge shiinbii puni. Pyiibii ná yatɔɔre kanni t' à kwôro Gozheni kùluni i, Misira kɪni i.

⁹ Shanyi wôtorobii ná shòndugubii mú na mpyi ná pi e. Sùpyɪnyahara ti mpyi tiye fye e na ɲkɛge.

¹⁰ Tafafyinge ku ɲye Zhuruden banji kàntugo, ná ku mɛge ɲye Atadi ke, pi à nɔ wani maa yameɛni sú, maa kwuuyi wà sɛl' e. Canmpyaa baashuunni pi à pyi kuru kwùge na wani.

¹¹ Kana shiinbii pi ɲye lire kɪni i ke, pir' à kuru kwùge pyɪŋkanni ɲya Atadi tafafyinge e ke, maa jwo «ɲke à pyi kwùbɔwɔ Misira shiinbil' à dɛ!» Lire kurugo, pi à kuru cyage mɛge le na *Abeli Misirayimu, kuru cyage na ɲye Zhuruden banji kàntugo*

¹² Lire pyɪŋkanni na, *Yakuba mpyi a ɲjemu jwo u pyiibil' à u kwùge kyaa na ke, lire pi à pyi.

¹³ Pi à kàre ná u buwunji i Kana kɪni i. Nanyige ku ɲye Makipela kɛɛge e ke, mà sà ntò wani. *Ibirayima u mpyi a kuru cyage shwò Kyiti tùluge shinŋi Efɪrɔn á, mà yaha kwuutatonɔ, kuru cyage laage ɲye a tɔɔn Mamire woge na mɛ.

¹⁴ Yusufu à u tunji tò a kwò ke, ka u u nùr' a kàre Misira kɪni i. U sɪŋɛbii ná shin maha shin u mpyi a kàre ná u e tufoonji tatonke e ke, ka pire puni si nùr' a pa Misira e.

Yusufu yyahafeebil' à yàfa cya u á

¹⁵ ɲye Yusufu sɪŋɛbil' à li ɲya na pire tun' à kwú ke, ka pi i jwo: «Yusufu ká yiri wuu kurugo numɛ dɛ! Wuu à kapiiɪni ndemu pyi u na ke, u aha jwo u sí lire fwooni tò wuu na dɛ!»

¹⁶ Ka pi i wà yaha a kàr' a sà yi jwo Yusufu á «Mà jwo mu tunji u kwú ke, u mpyi a jwo na

¹⁷ wuu sà jwo ná mu i, wuu u mu ɲàare, maa náanji maa yàfa ma sɪŋɛbii na, ɲaha na ye pi à kapii pyi mu na.» Ka pi i jwo Yusufu á «Wuu na ɲye mu tunji Kilenji bilii, náanji (maa yàfa*) maa ma sɪŋɛbii kapiiɪni yàfa pi na.» Yusufu à puru jwumpe lógo ke, ka u u mɛɛ sú.

¹⁸ Ka u yyahawuubii si ɲkàr' a sà ɲɪŋkure sín u taan, maa jwo «Mu bilibii pi mpii.»

¹⁹ Ka u u pi pyi «Yii áha vyá mɛ, mii u ɲye Kile la?»

²⁰ Yii pi ke, yii la mpyi si kapii pyi mii na, ɲka Kile à li kɛɛɲɲ' a pyi kacɛnnɛ, maa li kàntugo pyi nde ɲɪɲjaa, bà sùpyire ɲɪɲyahara si mpyi si shwò mɛ.

²¹ Lire e ke, yii áha raa fyáge mɛ, mii sí yii ná yii pyiibii puni le na kaloge ɲwɔh' i.» Maa jwo ná pi e tipoom' i, mà pi zòmpii ɲɛje.

Yusufu kwùŋi

²² Lire kàntugo, Yusufu ná u cɪnmpyiibil' à kwôro *Misira e. Yusufu shɪŋi tɛgɛn' à pyi yyeɛ ɲkuu ná ke.

²³ U à u ɲyanji Efɪrayimu pyiibii ná u ɲampyire ɲya. ɲye Manase ɲampyir' à si ke, ka Yusufu si pire pyi u pyi. Manase ɲampyire na mpyi Makiri pyi.

²⁴ Canɲka Yusufu à jwo u sɪŋɛbil' à «Li sí mɔ mɛ, mii sí n-kwú, ɲka yii i dá li na na Kile sí yii le u kaloge ɲwɔh' i, si yii yige nde kɪni i. Kɪni ɲwɔmɛɛni u à lwò wuu tulyeyi *Ibirayima ná Ishaka ná *Yakuba á ke, u sí n-kàre ná yii e wani.»

²⁵ Lire kàntugo, Yusufu à u sɪŋɛbii pyi «Yii káa na ɲyii na, na Kile ká bú yii yige Misira e, yii ɲɪŋkàribii, yii sí n-kàre ná mii kaciiyi i.»

²⁶ ɲye Yusufu à pa ɲkwú mà u shɪŋi yaha yyeɛ ɲkuu ná ke ke, ka pi i u buwunji bégele ná latikol' e mà le keshu funŋ' i mà tò Misira kɪni i.

* 50:11 Abeli Misirayimu, ɲwɔhɔ ku ɲye Misira shiinbii yameɛni tasùge.

Uruti

Elimileki ná u pyenge shiimbil'a kéenŋe Mwabi kini i

¹ Tèni i *Izirayeli fànhe mpyi yukyaabil'a ke, katibwòhò mpyi kini i. Lire kurugo, nàŋi wà ná u cwo ná u jyaabii shuunnin'a fworò Betilehemu i, kuru jye *Zhuda kini kànhe kà, sà tɛɛnle pyi Mwabi kini i.

² Nàŋi mege na mpyi Elimileki, ceenji woge sí i mpyi Nahami, pyiibii wuyi sí i mpyi Makulon ná Kiliyón. Efirata tɔluge wuubii pii pi, mà yîri Betilehemu kànhe e, Zhuda kini i. Lire tɛɛnni funŋke e Mwabi i,

³ ka Elimileki si ŋkwû, maa Nahami ná u jyaabii yaha.

⁴ Ka pire si Mwabi kini cyeebii pii lèŋe, wà mege na mpyi Oripa, sannji woge sí jye Uruti. Yyee kɛ fiŋge pi a pyi,

⁵ ka Makulon ná Kiliyón si ŋkwû mú. Ka Nahami si ŋkwôro nò ná pyii baa.

Uruti a taha Nahami jwòh'i na ŋkèŋge Betilehemu i.

⁶ Ka Nahami si lógo na Kafoonji Kile na wá u kini shiimbii tège ná yalyire e. Lire e, ka u u wá na bégele si yîri Mwabi kini i, s'a wá u kini i ná u napworibii mú shuunni i.

⁷ Ka u u yîri u tateenge e, u ná u napworibii mú shuunni i, mà kuni lwó a núru na ŋkèŋge *Zhuda kini i.

⁸ Ka Nahami si yi jwo pi a: «Yii núru, yii a si yii nɛɛbii yyére. Tegenkanni na yii a mii ná ninŋwúbii tège ke, Kile u yii tège amuni.

⁹ Kile u yyeŋinŋe kan yii mú ninŋin ninŋin a, yii nàmbayi i.» Maa tàange fwùu kan pi a, ka pi mú shuunni si mɛɛ le na súu.

¹⁰ Ka pi i u pyi: «Ŋhò, wuu sí raa ŋkèŋge ná mu i mu shiimbii yyére.»

¹¹ Ka Nahami si yi jwo pi a: «Mii napworibii, yii núru, yii a sì. Naha kurugo yii sí n-tɛɛn mii yyére ye? Mii yyeeŋil'a nò cyage ŋkemu i ke, mii saha si n-jà pyii si, mpiimu pi sí n-jà n-pyi yii nàmbaa mɛ.

¹² Yii na yaha naha, yii núru yii a sì yii shiin pyenge, naha na ye mii a lyɛ a kwò, mii saha si n-jà nàmbaga jyɛ mɛ. Mii mɛɛ n'a mpyi na sí nò ta ninjaa, si pùnampyire ta u a,

¹³ yii si n-jà pire sige fo pi aha lyɛ mɛ. Yii si n-jà nàmbaabii sanmpii cyé mɛ. Kafoonji Kile a yyefuge yaha mii na, yii s'aha ntaha mii fye e, yii si n-ta kuru yyefuge e, lire laage sí i jye mii na mɛ.»

¹⁴ Ka pi mú shuunni si myahii le na súu sahanŋi, ka Oripa si tàange fwùu kan, maa kàntugo wà pi nacwón'a, ka Uruti si jycyɛ, maa yyére u taan.

¹⁵ Ka Nahami si yi jwo u a: «Mu jyii wà ma na yyahafoonji cwóni na, u a núru na ŋkèŋge u shiimbii ná u yasunŋy'a. Ma mú u núru u fiŋge mà si ma shiimbii pyenge.»

¹⁶ Ka Uruti si yi jwo:

«Ma hà na kàrama si jjiiri ma taan,

s'a ŋkèŋge na shiimbii yyére mɛ.

Cyage maha cyage e mu a kàre ke,

mii mú sí n-kàre wani.

Cyage maha cyage e mu a tɛɛn ke,

mii mú sí n-tɛɛn wani.

Mu shiimbii mú sí n-pyi mii shiimbii,

mu Kilenji mú sí n-pyi mii Kilenji.

¹⁷ Mu aha ŋkwû cyage ŋkemu i ke,

kuru cyage e mii sí n-kwû.

Mii sí n-tɛɛn ná mu i,

fo mà sà nò kwùŋi na.

Cyage e mu sí n-tò ke,

wani mii mú sí n-tò.

Lire ká mpyi li jye a pyi mɛ,

Kafoonji u kawaa pyi mii na!»

¹⁸ Nahami a pa ntɛɛn ná l'e na Uruti na sí n-sii n-kàre ná u e ke, ka u u puru jwumpe yyéŋe.

¹⁹ Ka pi mú shuunni si ŋkàre Betilehemu i. Pi a nò Betilehemu i ke, ka li i kànhe shiimbii puni kàkyanhala, ka cyeebii si jwo: «Ei! Nahami u jye amɛ la?»

²⁰ Ka Nahami si jwo: «Yii àha núru na yyere Nahami mɛ (Nahami jwòhe jye jùntangafoo), yii a na yire Mara (Mara jwòhe sí jye jùmpengefoo), naha na ye Kafoonji Sínji Punifoo la mii lùbyage pyi wɛɛge lwòhò mii shìŋi funŋke e.

²¹ Mii nin̄kariŋi cyeyi mpyi a n̄i, Kile s'a mii pyi mii a n̄uru ná cyen̄gaayi i. Yii àha zii n̄uru na yyere Nahami m̄e. Kafoonj Siŋi Punifoo u n̄ye kani n̄yafoo ná li cévoo ke, uru u a p̄on̄ji n̄o mii na.»

²² Lire pyin̄kanni na, Nahami a n̄ur'a pa, mà ȳiri Mwabi k̄ini i, ná u napworon̄ji Uruti i, u n̄ye Mwabi k̄ini shin ke. Pi t̄eepani Betilehemu i, lir'a b̄e ná s̄umakw̄oon̄gil'e.

2

Uruti a báare Bwazi k̄erege e

¹ N̄ye Nahami poon̄ji Elimileki pyenge shin maa mpyi u cévoo, ur'a pyi wani. U mege na mpyi Bwazi, maa mpyi yaara ná megefoo.

² Cann̄ka, Mwabi Uruti a yi jwo Nahami a: «Mii k̄ēge sige e. Ngemu ká bú sà mii n̄ūnaara ta ke, mii sí sà s̄uma f̄ugo urufoo fye e. Ka Nahami si jwo: «Ta sì, mii pworon̄ji.»

³ Ka Uruti si ȳiri, maa n̄kàr'a sà s̄uman̄ji k̄ōge f̄uru s̄umakw̄oon̄bii fye e. U n̄untancyage k'a pa mpyi, u a sà b̄e ná Bwazi k̄erege e, Elimileki pyenge shin̄ji wà.

⁴ Cann̄k'a ta ku n̄o cyage e ke, ka Bwazi si ȳiri Betilehemu i mà n̄o wani, maa pi sh̄éere, maa jwo: «Kile u pyi ná ȳii e.» Ka pi i u n̄jwo shw̄o,: «Kile u jwó le ma a.»

⁵ Ka Bwazi si s̄umakw̄oon̄bii n̄ūnufoon̄ji ȳibe na: «Jofoo wu u n̄ye nde cibileni ȳe?»

⁶ Ka u u n̄jwo shw̄o mà jwo: «Mwabi k̄ini cibileni l'a pa ná Nahami i mà ȳiri Mwabi i ke, lire li.

⁷ U a kuni cya mii a, si ntaha s̄umakw̄oon̄bii fye e, s'a f̄uru pi kantugo. Mà lw̄o n̄yege na, u na n̄ye u tooyi na, num̄e u a n̄e na t̄èn v̄un̄ke e si n̄ò.»

⁸ Lire kantugo, ka Bwazi si yi jwo Uruti a na: «N̄ingyiini t̄ēge, mii pworon̄ji, ma hà n̄uru n̄j̄iri naha n̄ke k̄erege taan, s'a n̄k̄ēge kab̄er'e s'a s̄uma f̄uru m̄e. Ma hà laaga t̄ōn naha na m̄e, t̄èn mii s̄umakw̄oon̄cyeebii taan.

⁹ Ma w̄í s̄èl'e, cyage e pi na nt̄uuli ke, maa ntaha pi fye e. Mii sí yi jwo n̄n̄jiipyir'a pi àha raa b̄àhare ná mu i m̄e. Byage ká ma ta, maa sà bya pi kucw̄oh̄il'e.

¹⁰ Ka Uruti si nin̄kure sín, maa yyahe cȳigile, maa jwo: «Mii na n̄ye n̄amp̄on̄jo, ka naha sí mu pyi mu a mii naare ta ȳe?»

¹¹ Ka Bwazi si u n̄jwo shw̄o: «Nde mu a pyi ma nacwon̄'a, mu poon̄ji n̄kw̄un̄ji kantugo ke, pi a li jwo mii a. Mà báre lire na, mu a ȳiri ma tun̄ji ná ma nun̄ji taan ma tasege e, maa mpa nt̄èn k̄ini lab̄er'e ná s̄ūpyishin̄ji w'e, ngemu u n̄ye mu n̄ye a pyi a u c̄e a lȳe m̄e.

¹² Nde mu a pyi ke, Kile u ma s̄ara lire na. Kafoon̄ji, *Iziraȳeli Kilen̄ji n̄ge fukanyi n̄w̄oh̄'i mu a maye n̄w̄oh̄o ke, u ma kan s̄ē s̄èl'e.»

¹³ Ka Uruti si jwo: «Kafoon̄ji Bwazi, mu a s̄ūpyire pyi ná mii i. Mu a màban le mii i, maa l̄utaan̄jwumbo jwo ná mii i, mà li ta, mii bá n̄ye mu bilicw̄on̄ji wà kw̄o m̄e.»

¹⁴ T̄ēelyin̄'a n̄o ke, ka Bwazi si Uruti yyere u pa lȳi ná pire e, maa bw̄ūurukw̄onga kan, u a n̄igini cyenge e, u a lȳi. Uruti a pa nt̄èn s̄umakw̄oon̄bii taan, ka Bwazi si u kan s̄umakaaga na. Ka u u lȳi a t̄in fo mà u san̄ji yaha.

¹⁵ Uruti a sà a f̄woro sahan̄ki, ka Bwazi si yi jwo u s̄umakw̄oon̄bil'a: «Ȳii u yaha ba, u a ȳūu nin̄kw̄onyahan̄ji i jwun̄yahama baa.»

¹⁶ Ȳii a s̄umajcyahaȳii yà cyán, ur'a yire bílili. Ȳii bà s̄àha yaaga jwo lire na m̄e.

¹⁷ Ka Uruti si s̄uman̄ji f̄ug'a cann̄ke kw̄o Bwazi k̄erege e. Yàkon̄je, ka u u u nintan̄ji bw̄on̄ mà taha a s̄àhala n̄i.

¹⁸ U a ȳiri sige e mà pa, maa mpa u s̄uman̄ji nivugutan̄ji cȳēe u nacwon̄ji na. Maa u cann̄ja lȳge san̄je wu mà kan u a.

Nahami a Kile metange yyere.

¹⁹ Ka nacwon̄ji si u ȳibe na: «Taa mu a n̄ge s̄uman̄ji puni f̄ug'a ta nin̄jaa ke? Taa mu a cann̄je pyi ke? Kile u jwó le ngemu u a n̄ūnaara ta ma na ke, ur'a.» Ka u u nacwon̄ji pyi na ur'a cann̄je pyi n̄an̄ji ngemu k̄erege e ke, na u mege na n̄ye Bwazi.

²⁰ Ka Nahami si jwo: «Bwazi m̄u na n̄ye wuu byanhama shin, u na n̄ye wuu k̄ōge lȳifoon̄ji wà, u s̄àha n̄kw̄o u cȳege láha wuu n̄ȳii wuubii ná nin̄kwuubii na m̄e, Kile u jwó le u a.»

²¹ Ka Uruti si yi jwo u a, na uru n̄ge n̄an̄ji bá a jwo, na uru u nt̄èn u k̄erege e s̄umakw̄oon̄bii kantugo, fo uru s̄uman̄ji ká *kw̄on̄ a kw̄o.

²² Ka Nahami si yi jwo Uruti n̄ȳii na sahan̄ki, na lire nde a t̄aan ur'e, naha na ȳe u aha n̄kàre wab̄er̄e u k̄erege e, u sí n-jà yyefugo ta wani.

²³ Ka Uruti si nt̄èn Bwazi k̄erege e ná u s̄umakw̄oon̄bil'e, fo ka pi i sà s̄uman̄ji k̄ūuyi puni kw̄on̄ mà kw̄o. Lire t̄eni i, u mpyi na sh̄ūn nacwon̄ji yȳēe.

3

Uruti a kàre Bwazi s̄uman̄ji f̄yiini na.

¹ Canŋka, Nahami a jwo Uruti a: «Mii pworonji, mii sí mu le nàmbage e, bà mu si mpyi sà fèrɛm ná yɛɛɛnɛ ta mɛ.

² Nge nàŋi, Bwazi u mpyi a mu yaha mu u sùmanji fûru u báarapyiibii jwɔh'i ke, mu a li cè wuu byanhamu shin u jye u wi. Nke numpilage e, u sí n-sà u sùmanji pyàŋi wwû fyiini na.

³ Lire tɛni i, mu a yaa mu u wàli, maa ntîri, maa ma vâanpyi nisinajyi lwó a le, maraa si fyiini na. Nka ma hà u yaha u ma cè mà u ta u sàha nkɔ́ a lyi maa bya a kwó mɛ.

⁴ Mu aha shà, mu sí n-sà wí u tasínage e, cyage e u na uye njóni ke, maa wí u tooyi yyére, maa vâanntonji yîrige, mu sí tasínage ta, maa sínni wani. Nde mu a yaa mu u mpyi ke, u sí lire jwo mu a.»

⁵ Ka Uruti si u jwɔ shwɔ na: «Mu aha ndemu jwo mii a ke, mii sí lire pyi.»

⁶ Maa nkàre sùmanji fyiini na. Bà u nacwon' a yi jwo u a mɛ, ka u u sà ntòro amuni.

⁷ Bwazi a lyi maa bya, u mûguro wunji, maa nkàr' a sà sínni sùmapyanji nkɔ́wunni taan. Tèni i u a njó ke, ka Uruti si mpeel' a file u na, maa tasínaga ta u tooyi yyére, vâanntonji jwɔh'i, maa uye sànhana.

⁸ Numpilag' a lye ke, ka Bwazi si jè, fo na jcyɛɛnni. L' a pâa u e sèl' e, u a yîr' a ceewe ta u a sínni u tooyi yyére.

⁹ Ka u u yîbe: «Jo u jye mu ye?» «Mii u jye Uruti, mu bilicwonji. Mii na li jáare mu a, maa vânnke cyage kà tò na na, maa na lwó mà le ma màrampe e. Mu na jye wuu pyenge kòolyibil' e.»

¹⁰ Ka Bwazi si yi jwo Uruti a: «Kile u jwó le ma a. Mu a li cyé sahanji ma nacwonji pyenge shiimbii na, na mu na jye ceewe njpcennɛ. Mu numɛ kacenn' a jwɔ njpcyiini na, naha na ye mu jye a nyii yige si nàmbaga lèŋe nànjiiw' a mɛ, fòŋfofo bàre ntafoo na mɛ.

¹¹ Lire tɛni i, mii pworonji, ma hà nûru raa fyáge mɛ, mu aha yaaga maha yaaga cya, mii sí lire pyi mu a, naha na ye nke kànhe shiimbii pun' a li cè na mu na jye ceewe njpcennɛ.

¹² Kuru cyage e, sèe u jye u wi, mii na jye mu pyenge kòolyini wà, nka wà a nûr' a mu pyenge shiimbii byanhara mà tòro mii na.

¹³ Numpilage sannke pyi naha. Nyège na, mu kyaa ká mpyi u na, u a bú mu lwó, li sí n-pyi kacennɛ. Nka u aha mpyi u jye a li pyi mɛ, mii s' a na jwɔmɛɛni kan mu a, Kafoonji Kile jyiini wunji mɛge na, mii sí mu lwó. Síni fo jye nkɔ́wɛge.

¹⁴ Ka Uruti si ntèen Bwazi tooyi yyére fo jye nkɔ́wɛge, maa yîri. Bwazi la mpyi wà si jpcɛ na nge ceen' a yîri uru yyére fyiini na mɛ.

¹⁵ Ka u u jwo na Uruti u u vânnke sànhana u u ku cù sèl' e. U a ku sànhana ke, maa ku cù. Ka Bwazi si sùmanji yanjyeyi baani le k' e, maa u tège, ka u u ku tugo maa nûr' a kàre pyenge.

¹⁶ Uruti a nûr' a pa u nacwonji yyére ke, ka uru si u yîbe: «Di y' a tòr' a jwo ye, mii napworonji?» Nde Bwazi a pyi u a ke, ka u u jye yi yyahe e mà jwo,

¹⁷ maa sùmanji cyé mú, maa nûr' a jwo na li jye a mpyi a táan Bwazi a uru cyengayi wunji si mpa Nahami yyére mɛ.

¹⁸ Ka Nahami si jwo: «Tèen naha, mii napworonji fo wuu aha nde tûgo mà nò li tègeni na. Ná Bwazi jye a nde kani cwònnɔ mɛ, u si tanjɔŋ ta wuu jyiini na mɛ.»

4

Bwazi a Uruti lèŋe nàmbaga na

¹ Ka Bwazi si nkàre kànhe bàanni i, maa sà ntèen, koolyini sheenre u a jwo ke, ka uru si mpaa ntùuli, ka Bwazi si u yiere: «Mucyiin pa naha, maa mpa ntèen» ka nàŋi si mpa maa ntèen.

² Ka Bwazi si kànhe yycwugofeebii shiin ke yiere mà pa ntìŋe ná piye e. Tèni i pir' a pa ntèen ke,

³ ka u u yi jwo koolyini jyiini na: «Mu a li cè, Nahami, u a yîri Mwabi kîni i mà pa, si mpaa lwófoo caa wuu cìmpworonji Elimeleki kerege na.

⁴ Mii a li ta maa yi jwo mu njngyigii taan, si yi cyé mu na naha, mpai pi naha naha ná wuu shiimbii yycwugofeebii pi naha naha ke, pire jyiini na. Mu u jye koolyini, kampyi mu sí kerege lwó, maa ku lwó Nahami cye e. Kampyi mu sí ku lwó mɛ, maa yi jwo sí li cè, naha na ye wà jye mu ná nke kerege shwɔhɔl' e mɛ, mii u a taha mu na.» Ka u u jwo uru sí ku lwó.

⁵ Ka Bwazi si jwo: «Mu aha kerege lwó, mu a yaa u lenkwucwonji Uruti lwó mà pyi ma cwo bà kɔ́ge si mpyi si nkɔ́wɔ kufoonji njnkɔ́wɔ pyenge e mɛ.»

⁶ Ka nàŋi si jwo: «L' aha mpyi amuni, mii a fworò kɔ́ge e, naha na ye, mii na fyáge mii kɔ́ge kà nkɔ́wɔ mpîni mɛ. Lire tɛni i, Bwazi, mu yabilini u ku lwó, sèenji na, mii sí n-jà ku lwó mɛ.»

⁷ Tèecyiini i, *Izirayeli shin n' a mpyi na sí li cyé na nde kani cyiin na yal' a kwó, u mpyi maha u tanhanke wwû maha kan u shàrefoonj' a. Lir' a pyi kalyee Izirayeli a ndemu l' a li cyé na mbè a pyi nde kani na ke.

⁸ Kuru cyage e, kooliyinji, ka uru si yi jwo Bwazi a: «Mu yabilinji mu u ku lwó.» Maa u tanhanjke wwú mà kan u a.

⁹ Bwazi, ka uru si yi jwo yyecwugofeebii nyii na, na sùpyire ti mpyi wani u shiinbii ke: «Mii a ku lwó Nahami cye e, yii mú puni nyii na. Yaaga maha yaaga ku nyé Elimileki, Kilwón ná Makilwón wogo ke,

¹⁰ ninjaa mii a nge ceenji Mwabi shinji Uruti lwó mà pyi na cwo, Makilwón lenkwucwonji, bà koogefoo mege ku mpyi si nkwoóro ku na me.»

¹¹ Bãanni shiinbii puni, ka pire si jwo l'a pyi pire nyii na, maa jwo: «Kile u li pyi nge ceenji u nge u u nk'or'a jyè mu pyenge e ke, u pyi Araseli ná Leya fiige, mpíi mú shuunni pi a Izirayeli bage si ke. Ma náfuunji u púgo, Efirata tüluge e, mu mege ku táan, Kile u ma yaha mà pyà mege le Betilehemu kànhe e.

¹² Kile u pyi ni nyahamii kan ma a, nde cibileni na. Ma pyenge sí n-pyi Perézi woge fiige, nge Tamara a si *Zhuda a ke.»

¹³ Ka Bwazi si Uruti lèngé u cwo, maa wwó ná u e tasínage na. Ka Kafoonji Kile si mpa ná l'e, ka u u laa ta, maa mpa si pùnambile.

¹⁴ Ka cyeebii si jwo Nahami a: «Kafoonji Kile a yaa u kêe. Ninjaa, u sàha nyé mu yaha koolyi baa me. Kile u yaha u pyi metangafoo Izirayeli.

¹⁵ Mu nyii na yal'a fwooro ma napworonji na, mà tòro pùnampyire baashuunni na. U na ncáa mu na, ur'a si, pyà na ngemu u sí n-pa fànhe kabere kan mu a, si mu tège ma canmpyaagii sanjkil'e ke.»

¹⁶ Ka Nahami si pyànji lwó, maa u ta uye na, maa mpyi u byifoo.

¹⁷ Ka u cinyeebii si múguronji pyi ná u e sèl'e, maa pyànji mege le Obédi. Nyé Obédi u a pa mpyi Zhese tunji, ka uru si mpyi saanrefoonji *Dawuda tunji.

¹⁸ Saanrefoonji Dawuda tasiige ku nke: Perezí u a pyi Ezirón tunji,

¹⁹ ka uru si Aramu si, ka Aramu si Aminadabi si,

²⁰ ka uru si Nakisón si, ka Nakisón si Salamó si,

²¹ ka uru si Bwazi si, ka Bwazi si Obédi si,

²² ka uru si Zhese si, ka Zhese si Dawuda si.

Macwo Jwumpe Nintanmpe Jwun¹kanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémen²i funn³o jwumpe e ke

Yesu cyelempyan⁴i Macwo pi maha u pyi Levi ke, uru u à nge sémen⁵i séme, múnalwóore shwofoo u mpyi u wi. Nka mà jwo u pyi Yesu cyelempya ke, u à múnalwóore shwoshwo báaran⁶i yaha. Yesu karenkwooni kántugo ninyin⁷i na, Macwo à Yesu kapyiin⁸kii séme, si li cyée sùpyan⁹i shin¹⁰i u jye Yesu ke, si li cyée mú na Shwofoon¹¹i kyaa Kile mpyi à jwo na u si n-pa ke, uru u jye Yesu.

Yee ninyahagii funn¹²i Yahutuubii mpyi na Kile Nijcwónrón¹³i pi Shwofoon¹⁴i mpan¹⁵i sigili. Kile túnntunmpil¹⁶'à jwo uru Shwofoon¹⁷i mpan¹⁸i kyaa na. Macwo sémen¹⁹'à li cyée na pyan²⁰i u à si Betlehemu kánhe e, ná u mege jye Yesu ke, uru u jye uru Shwofoon²¹i. Karigii cyi à li cyée na Yesu u jye uru Shwofoon²²i ke, Macwo sémen²³'à cyire puni kyaa jwo. Jwumpe Kile túnntunmpil²⁴'à jwo fo tēmōni i ke, Macwo à nūru puru pà kurugo maa li cyée na nde Yesu mpyi na mpyi ke, Kile túnntunmpil²⁵'à jwo lire kyaa na mà jwo u pa ke.

Macwo mú à li cyée na Yesu u jye Yahutuubii saann²⁶i ngemu u à Kile Saanre jwó cū njnke na ke. Mpii pi à taha u fye e ke, pyinkanni na Kile Saanre sùpyan²⁷'à yaa u pyi ke, u maha pire kálali lire na. Ti jye saanre sannte fige mē. Kile Saanre sùpyan²⁸'à yaa u Kile kyaa táan uy'á u tōro wyérēni na, nde u la jye sùpyire sannte t'a mpyi ur'á ke, u raa lire pyi t'á (7.12) u u zámpeenbii kyaa táan uy'á mú (6.44).

Jye sùpyir'á Yesu bò, nka Kile à u jnē. Lire kántugo Yesu à uye cyée u cyelempyiibii na, maa pi pyi na pi a Jwumpe Nintanmpe yu njnke supyishin²⁹i pun'á.

Mà jwo Yesu u si ke, Kile mpyi a jwo na u mege si n-pyi: «Emanuweli». Kuru mege jwóhe ku jye: «Kile na jye ná wuu e» (1.23). Yesu cye kurugo, Kile à pa sùpyire shwóhól'e. Mpe jwumpe p'á tég'a sémen³⁰i njn³¹o kuu na: «Mii na jye ná yii e canja maha canja fo si sà nō dīnyen³²i tēekwooni na» (28.20).

Yesu Kirisita à fworo mpiimu i ke, pire mēyi
(Luka 3.23-38)

¹ Jye Yesu Kirisita à fworo mpiimu i ke, pire mēyi yi jye nje: Yesu à fworo saann³³i Dawuda e, Dawuda s'á fworo Ibirayima tūluge e.

² Jye Ibirayima à Ishaka si,
ka Ishaka si Yakuba si,
ka Yakuba si Zhuda ná u sijnēbii si,

³ Ka Zhuda si Pērezi ná Zera si. (Pire nun³⁴i mege mpyi Tamari.)

Ka Pērezi si Esirōn si,
ka Esirōn si Aramu si,

⁴ Ka Aramu si Aminadabu si,
ka Aminadabu si Nashōni si,
ka Nashōni si Salamani si,

⁵ Ka Salamani si Bwazi si. (Uru nun³⁵i mege mpyi Arahabu.)

Ka Bwazi si Obēdi si. (Uru nun³⁶i mege mpyi Uruti.)

Ka Obēdi si Zhese si,

⁶ Ka Zhese si saann³⁷i Dawuda si.
Ka saann³⁸i Dawuda si Solomani si. (Uru nun³⁹i u mpyi Uri cwon⁴⁰i.)

⁷ Ka Solomani si Oroboyamu si,
ka Oroboyamu si Abiya si,
ka Abiya si Azafu si.

⁸ Ka Azafu si Zhozafati si,
ka Zhozafati si Zhoramu si,
ka Zhoramu si Oziyasi si.

⁹ Ka Oziyasi si Zhoyatamu si,
ka Zhoyatamu si Akazi si,
ka Akazi si Ezekiyasi si,

¹⁰ Ka Ezekiyasi si Manase si,
ka Manase si Amōni si,

ka Amōni si Zhoziyasi si,

¹¹ Ka Zhoziyasi si Zhekoniya ná u sijnēbii si. (Lire tēni i Babilōn shiimbil'á Izirayeli shiimbii kul'a kàre piye yyé.)

¹² Jye pi à pi cye yaha Babilōn i, ka pi i nūr'a pa ke,
ka Zhekoniya si Salatiyeli si,

ka Salatiyeli si Zorobabeli si,
 ka Zorobabeli si Abiyudi si,
¹³ ka Abiyudi si Eliyakimu si,
 ka Eliyakimu si Azori si,
 ka Azori si Sadaki si,
¹⁴ ka Sadaki si Akimu si,
 ka Akimu si Eliyudi si,
 ka Eliyudi si Eliyazari si,
¹⁵ ka Eliyazari si Matan si,
 ka Matan si Yakuba si,
¹⁶ ka Yakuba si Yusufu si.

Nye Yusufu cwonji mege mpyi Mariyama. Uru u à Yesu si, ngemu pi maha yiri Kile Nijcwɔnrɔnji ke.

¹⁷ Mā lwó Ibirayima tēni na mā pa nɔ saannji Dawuda wuuni na, tulyeye kɛ ná sicyɛɛr'á tòro. Mā lwó saannji Dawuda tēni na fo mā sà nɔ tēni i Babilɔn shiimbil'á Izirayeli shiimbii kul'a kàre piye yyere ke, ka tulyeye kɛ ná sicyɛɛre si ntòro mú. Mā lwó Izirayeli shiimbii tēecūni na Babilɔn shiimbil'á, mā sà nɔ Kile Nijcwɔnrɔnji tēesini na, ka tulyeye kɛ ná sicyɛɛre si ntòro mú.

Yesu ziji kani
(Luka 2.1-7)

¹⁸ Nye Yesu Kirisita sinƙanni l'à pyi nde: Mariyama u nye u nunji ke, uru na mpyi Yusufu tãcwo. Nka mà jwo Yusufu u u lɛɛ ke, u yacere wu u mpyi Kile Munaani sifente cye kurugo.

¹⁹ U tãnɔnji Yusufu mpyi a tii, u la nye a mpyi si Mariyama mege kɛɛge mɛ. U la mpyi si u nãmbage fyilnɛ njwɔhɔre e.

²⁰ Mā u yaha ná tire sɔnnɔre e, ka Kafoonji Kile mɛlekɛnji wà si uye cyɛe u na njɔge k'e, maa jwo: «Dawuda tɔluge shinji Yusufu, ma hà raa fyáge si ma tãcwonji Mariyama lɛɛ mɛ, jaha na yɛ yaceni li nye u á ke, Kile Munaani sifente cye kurugo u à li ta.

²¹ U sí n-pa si pũnambile, maa li mege le Yesu*, jaha na yɛ uru u sí n-pa u shiimbii kapegigii yàfa pi na, si pi shwɔ.»

²² Ncyii karigii pun'à pyi bà li si mpyi Kafoonji Kile à u tũntunɔnji tun ná jwumpe mpemu i ke, puru si fũnɔ mɛ. U mpyi a jwo:

²³ «Yii lógo, pũcepyinɔcembraala sí n-pa laa lwó si pũnambile si, uru pyàni mege sí n-le Emanuweli†» kuru mege njwɔhe ku nye: «Kile nye ná wuu e.»

²⁴ Nye Yusufu à pa jɛ ke, maa li pyi bà Kafoonji Kile mɛlekɛnji mpyi a yi jwo mɛ, maa Mariyama lɛɛ mà pyi u cwo.

²⁵ Nka u nye a sínni ná Mariyama i mɛ, fo mà sà nɔ u tɛetigeni na. U à tige pũnambile, ka Yusufu si li mege le Yesu.

2

Jncɛfeebii píl'à sà fwoɔ Yesu na, maa u pɛe

¹ Nye Yesu à si Zhude kùluni i, Betilɛɛmu kànhɛ e. L'à pyi Saannji Erɔdi tēni i. Ka jncɛfeebii pii si yiri canɔafyinmpe e mà pa Zheruzalɛmu kànhɛ e,

² maa yibe: «Yahutuubii saannji u à si numɛ ke, taa u nye ke? Wuu à u woni nya mà wuu yaha canɔafyinmpe e. Lire e wuu à pa mpa u pɛe.»

³ Saannji Erɔdi à puru jwumpe lógo ke, ka lire kani si u ná Zheruzalɛmu shiimbii puni funɔɔ wwɔɔnɔ sɛl'e.

⁴ Ka u u Kile sárágawwuubii njũufɛebii ná Kile Saliyani cyelentiibii puni bínni maa pi yibe na Kile Nijcwɔnrɔnji kyaa l'à jwo ke, taa ur'à yaa u si ke?

⁵ Ka pire si u pyi: «U à yaa u si Betilɛɛmu kànhɛ e, Zhude kùluni i. Yire Kile tũntunɔnji sɛmɛ na

⁶ «Betilɛɛmu u nye Zhude kùluni kànhɛ kà ke, kuru bà ku nye Zhude kùluni kànyi puni nimbilɛni mà dɛ!

Naha kurugo yɛ njũnfoonji wà sí n-pa fwoɔ k'e, ngemu u sí n-pyi mii sũpyire, Izirayeli shiimbii njũɔ na ke*.»

⁷ Nye ka Erɔdi si jncɛfeebii njwɔh'a yyere, maa pi yibe na tēni ndire e won'à fwoɔ yɛ.

⁸ Nye lire kãntugo ka u u pi yaha a kàre Betilɛɛmu kànhɛ e, pi sà yibe pyàni kyaa na sɛl'e, pi aha u nya, pi i mpa yi jwo ur'á, uru sí n-sà u pɛe mú.

* 1:21 Yesu mege njwɔhe ku nye: «Kafoonji Kile u nye Shwofoonji.»

† 1:23 Ezayi 7.14

* 2:6 Mishe 5.1

⁹ U à puru jwo ke, ka jicèfeebii si nkàre. Pi mpyi a fyànha a woni ndemu nya canñafyinnmpe e ke, lire ninuun'à fwooro pi yyaha na, maa pi yyaha cù. Cyage e pyàñi mpyi ke, l'à nò wani ke, maa yyére kuru cyage nñyi na.

¹⁰ Ncèfeebil'à li nya l'à yyére ke, ka pi funñyi si sàa táan.

¹¹ Ka pi i jyè bage e, mà pyàñi ná u nunji Mariyama nya, maa ninjkure sín maa pyàñi pèe. Lire kántugo maa pi yaayi jwò múgo, maa seen[†] ná wusuna[‡] ná miri[§] kan pyàñ'á.

¹² Lire kántugo ka Kile si yi jwo pi á njooge k'e, na pi áha núru nkàre Eròdi yyére mē. Nye ka pi i kuni labere lwó a kàre pi kini i.

Yesu sifeebil'à fē a kàre ná u e Misira kini i

¹³ Nye jicèfeebii karenkwooni kántugo, Kafoonji Kile mèlekēñi wà à uye cyēe Yusufu na njooge k'e, maa u pyi: «Yiri, maa pyàñi ná u nunji lwó, maa fi maa si Misira kini i, maa ntēen wani fo mii áha mu pyi ma núru ma a ma tēni ndemu i ke, naha na ye Eròdi na pyàñi caa raa bùu.»

¹⁴ Nye ka Yusufu si yiri numpilage e, maa pyàñi ná u nunji lwó mà kàre Misira kini i.

¹⁵ U à kwòro wani fo saannji Eròdi à pa nkwi. Lire pyinjkanni na, nde Kafoonji Kile mpyi a jwo u tūntunñi cye kurugo ke, lir'à fūñño. U mpyi a jwo: «Mii à na Jyanji yyer'a yige Misira kini i*.»

¹⁶ Nye saannji Eròdi à pa li kàanmucya mà li nya na jicèfeebil'à uru jwòhò yaha ke, ka u lùuni si yiri sēe sèl'e. Maa jwo na pūnampyire ti nye Betilēhemu kànhe ná ku kwùumpe kànyi na, ná pi sàha ntòro yyee shuunni na mē, na pi pire puni bò, naha na ye mà táanna ná jicèfeebii jwumpe e, uru pyàñi mpyi a yaa u ta cyire yyeegii shuunninji jwòhòntaan pūnampyire e.

¹⁷ Nde Kile tūntunñi Zheremi mpyi a jwo ke, lir'à fūñño, u mpyi a jwo:

¹⁸ «Mejwul'à fwooro Arama kànhe e, myahigil'à sú maa yameēni sú sèl'e. Araseli u nye na u pylibii yameēni súu, u la nye wà si uru fōñño mē, naha na ye u pylibil'à wíl'a fō[†].»

¹⁹ Nye saannji Eròdi à pa nkwi ke, ka Kafoonji Kile mèlekēñi wà si uye cyēe Yusufu na njooge k'e, mà u yaha Misira kini i.

²⁰ U à jwo Yusufu á: «Yiri ma a pyàñi ná u nunji lwó ma a núru ma a si Izirayeli kini i, naha na ye mpii pi mpyi na pyàñi caa raa bùu ke, pire saha nye mē.»

²¹ Nye ka Yusufu si yiri maa pyàñi ná u nunji lwó a nùr'a kàre Izirayeli kini i.

²² Nka Yusufu à pa lógo na Arikilasi à tēen jūñufente na Zhude kùluni i u tunji Eròdi kwùnkwooni kántugo ke, ka lire si u pyi u u fyáge takarege e wani. Nye ka Kile si nùr'a jwo ná u e njooge k'e. Ka u u yiri wani mà kàre Galile kùluni i,

²³ maa sà ntēen kànhe kà na, kuru mēge nye Nazaret. Lire pyinjkanni na, Kile tūntunmpii jwump'à fūñño. Pi mpyi a jwo: «U si raa yiri Nazaret shinnji.»

3

Yuhana Batizelipiyinji na kuni bégeli Yesu yyaha na

(Marika 1.1-8; Luka 3.1-20; Yuhana 1.19-28)

¹ Nye yyee ninjahagil'à tòro ke, ka Yuhana Batizelipiyinji si uye cyēe Zhude kùluni síwage e maa Kile jwumpe yu.

² U mpyi maha nko: «Kile Saanre tēn'à byanhara, yii yii toronjkanni kēēññe.»

³ Yuhana kyaa Kile tūntunñi Ezayi mpyi a jwo, tēni i u à jwo na:

«Sùpya mejwu u na fwore síwage e fànha na

“Yii kuni yaa Kafoonji mēe na,

yii kumpyere nintiire yaa u á*.”»

⁴ Nye Yuhana vāantinnke mpyi a yaa ná jwòhòñi shire e, u mpyi a uye pwò ná seepwage e. U njyinj mpyi kampēēñyi ná tuwyyi seere.

⁵ Zheruzalemu kànhe shiimbii ná Zhude kùluni kànyi sanñyi shiimbii puni ná Zhurudēn banj taan shiimbii puni mpyi maha fwore na si u yyére.

⁶ Maa ntēn li taan na pire kapyiñkii nye a tii mē, Yuhana sí i pi batizeli Zhurudēn banj lwohe e.

⁷ Farizheenbii ná Sadusiibii ninjahara mpyi na ma si mpa piye batize u yyére. Yuhana à pire nya pi i ma ke, maa jwo: «Yii màcwòn fiige sùpyiibii, jofoo u à yii pyi na batizelini kanni si n-jà yii shwò Kile luyirini nimpāni na ye?

⁸ Yii a katiigii pyi, lire si li cyēe na yii zòompil'à kēēññe.

[†] 2:11 Seenñi: uru na nye yaaga nkemu pi mpyi maha nkan saann'á ke. [‡] 2:11 Wusunani: uru na nye yaaga nkemu pi mpyi maha nkan Kile á ke. [§] 2:11 Miri: Uru na nye yaaga nkemu pi mpyi maha ntēg'a bunji bégeli si u tò ke. ^{*} 2:15

⁹ Yii àha ñkwò raa sônñi na li tɛgɛni li nyɛ yii tulyage ku nyɛ Ibirayima mà dɛ! Naha na yɛ mii sí yí jwo yii á, Kile sí n-jà nje kafaayi kɛɛɲɛ n-pyi Ibirayima nampyire†.

¹⁰ Yii li cɛ na kaciig'à cɛl'a yaha cire ndire taan. Cige maha cige ku nyɛ ku nyɛ na yasɛɛ nɛncɛnɛ seni mɛ, kuru sí n-kwòɲ n-wà nage e.

¹¹ Mii wi ke, mii na yii batizeli lwòhe e si li cyêe na yii toronjann'a kɛɛɲɛ, ñka wà sí n-pa mii kántugo, uru tayyereg'à fànha tò mii woge na. Ali mà u tanhanɲi mɛɛɛ sànhà, mii jùŋk'a cyêre lire mpyiñi i. Uru u sí n-pa raa yii batizeli ná Kile Munaani ná nage e.

¹² U ntanhe nyɛ u cye e, u u u sùmanj nimbwòñji fwu. U sí u sùmapyanj le bwùnni i, si sɪmwòhɔŋke sùugo nafugombaage e.»

Yuhana à Kile Jyanj Yesu batize

(Marika 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Nyɛ ka Yesu si yíri Galile kùluni i, mà kàre Yuhana yyére Zhurudɛn banj jwòge na, si sà uye kan u batize.

¹⁴ Nka Yuhana la mpyi si jcyé maa u pyi: «Mu u à yaa mu u mii batize, ka mu u núr'a pa mii á la?»

¹⁵ Ka Yesu si u pyi: «Bà mii à yí jwo mɛ, jɛɛ wuu u yí pyi amuni numɛ, ñaha na yɛ lire cye kurugo wuu sí Kile jwumpe kuni ñaara si nò li tɛgɛni na.» Nyɛ ka Yuhana si jɛɛ maa u batize.

¹⁶ Yesu à batize a kwò ke, maa ntíl'a fworò lwòhe e. Lire tɛɛnuuni i, ka ñɲiɲi si múgo. Ka u u Kile Munaani ñya li i ntíri mpánmpòrɔgo fiige, mà pa ntɛɛn u na,

¹⁷ ka mejwuu si fworò ñɲiɲi i na: «Ŋge u nyɛ mii Jyanj, u kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiñkil'à táan mii á mú.»

4

Sitaannini na ñcaa si Yesu sòn u kapii pyi

(Marika 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ Lire kántugo ka Kile Munaani si Yesu yyaha cù mà kàre síwage e, bà Sitaannini si mpyi si u sòn ngíi kampyi u sí jɛɛ kapii pyi mɛ.

² Ka u u sùnnj le a ta canmpyaa beeshuunni ná numpiliyi beeshuunni, ka katege si nta a u ta.

³ Sitaannini u maha zònnj pyi ke, ka uru si file u na maa jwo: «Ná Kile Jyanj sí u nyɛ mu, yí jwo nje kafaay'á na yí kɛɛɲɛ a pyi bwùuru.»

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na

“Yalyire kanni bà ti nyɛ na sùpyanj jwò caa mɛ, ñka jwumpe puni pu nyɛ na fworò Kile jwòge e ke*.”»

⁵ Nyɛ lire kántugo ka Sitaannini si ñkàre ná Yesu i Kile kànhe ñɲcwòñrɔge Zheruzalɛmu i, maa sà dùgo ná u e Kileñaarebage jùncyage e,

⁶ maa jwo: «Ná Kile Jyanj sí u nyɛ mu, kwòɲ a cwo jùŋke na, ñaha na yɛ y'à sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na

“Kile sí u mèlekɛɛbii pyi pi mu cwòhò ná pi cyeyi i, bà li si mpyi kafaaga kà ñkwò mu tɔɔge kà bannni mɛ†.”»

⁷ Ka Yesu si u pyi: «Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i mú na “Ma hà raa ma Kafoonj Kile jwò cwòre mɛ‡.”»

⁸ Lire kántugo ka Sitaannini si ñkàre ná Yesu i ñanke kà nintòɔnnntòɔngò jwùñ'i, maa ñɲyɛñj kirigii puni nàfuunj cyêe u na,

⁹ maa jwo: «Mu aha ñɛn'a ñɲkure sín mii á maa mii pɛe, mii sí jcyii kirigii jùŋufente puni kan mu á.»

¹⁰ Nyɛ ka Yesu si jwo «Sitaanna wà we, yíri na taan! Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na “Ta ma ñɲkure sínni ma Kafoonj Kile á, ma a uru kanni pɛɛŋ.”»

¹¹ Nyɛ lir'à pyi ke, ka Sitaannini si láha Yesu na, ka Kile mèlekɛɛbii pii si file u na, yaayi kyaa li mpyi u na ke, maa yire kan u á.

Bɛɛnmɛ nimbwom'à fworò

¹² Nyɛ Yesu à pa lógo na pi à Yuhana Batizelipyiñj cù a le kàsunj i ke, ka u u núr'a kàre Galile kùluni i.

¹³ Nka u nyɛ a sà ntɛɛn Nazaretì kànhe e mɛ, maa ñkàr'a sà ntɛɛn Kapɛɛnamu kànhe e. Kuru kànhe na nyɛ banj jwòge na, Zabulón ná Nɛfitali taare e.

¹⁴ Nyɛ lire pyiñkanni na, ka Kile tùnnntunñ Ezayi jwumpe si fùññɔ. U mpyi a jwo:

¹⁵ «Zabulón tùluge taare ná Nɛfitali tùluge taare,

† 3:9 Yahutuubii mpyi na sônñi na Kile sí pire shwò, mà lire jùŋke pyi pir'à fworò Ibirayima e. Yuhana 8.33, 37, 39: yii yire cyeyi kála. * 4:4 Duterɛnɔmu 8.3 † 4:6 Zaburu 91.11, 12 ‡ 4:7 Duterɛnɔmu 6.16 § 4:10 Duterɛnɔmu

ti nyε Galile kùluni i, banji njwøge na,
 Zhuruden banji canjwacwumpe e ke,
 Yahutuubii ná supyishinji sanji shiinbii, pi à tēen t'e ke,
 16 pire mpyi numpini i,
 bēenme nimbwom'à fworō pi á,
 pi mpyi a tēen kùluni i, kwūji numpini i,
 bēenme nimbwom'à fworō pi á*.»

17 Mā lwó lire tēni na, ka Yesu si li njwō cū na Kile jwumpe yu, maa yi yu sūpyir'á na: «Kile Saanre tēn'à byanhara, yii yii toronjanni kēenje.»

Yesu à fyacumii sicyere yyer'a pyi u cyelempyii
 (Marika 1.16-20; Luka 5.1-11)

18 Canjka mā Yesu yaha u u jaare Galile banji njwøge na, u à sijnε shuunni nya, Simo pi maha mpyi Pyeri ke, ná Andire. Pi mpyi na cwóo waa banji i. Fyácyaa pi mpyi pi pi. 19 Ka Yesu si pi pyi: «Yii taha na fye e. Bā yii na fyaabii caa mε, mii sí yii taanna, yii raa sūpyire caa t'a ma mii á.»

20 Ka pi i ntíl'a pi cwóobii yaha, maa ntaha Yesu fye e.

21 Nyε pi à ta naha vili yyaha na sahanji ke, ka Yesu si nūr'a sijnε shuunni nya, pire pi mpyi Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana. Pi ná pi tunji Zebedi mpyi a tēen bakwøøge funjke e, na pi cwóobii takegyi yaa. Ka Yesu si pi yyere,

22 ka pi i ntíl'a kántugo wà bakwøøge ná pi tunji na, maa ntaha u fye e.
 (Luka 6.17-19)

23 Yesu à Galile kùluni puni jaara, u mpyi maha sūpyire kálali Kile Jwumpe kàmbayi i, maa Jwumpe Nintanmpe yu pi á mà yyaha tí ná Kile Saanre e. U mpyi maha yampii puni ná cwóhómøfeebii puni cūnji pi shwóhól'e.

24 Lire e u mεge mpyi a fworō Siri kini puni i. Pi mpyi maha si ná yampii shini puni i u yyere: cifwure feebii ná jínacyaanbii ná kíkirisannji feebii ná supyimurujyi. Yesu mpyi maha pire puni cūnji.

25 Supyikurujo nimbwóhø mpyi maha ntaha u fye e, tire sūpyire na mpyi Galile shiin ná Dekapoli kùluni shiin ná Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni sanni shiin ná Zhuruden banji kàmpanjke sanjke shiin.

5

Jofoo wuu l'à njwø yε?
 (Luka 6.20-23)

1 Nyε Yesu à kuru supyikuruñke nya ke, maa dūg'a tēen janjke kà na. Ka u cyelempyiibii si file u na.

2 Ka u u jwumpe lwó maa sūpyire kálali na:

3 «Mpii pi à pi fāhancyerere cē Kile kàmpanjke na ke, pire wuun'à njwō, naha na yε Kile Saanre nyε pire woro.

4 Mpii pi nyε na myahii sūu ke, pire wuun'à njwō, naha na yε Kile sí n-pa pi fōonjo.

5 Mpii pi nyε nūmpinεfee ke, pire wuun'à njwō, naha na yε njñke njwómēeni Kile à lwó ke, kuru sí n-kan pi á kōøgo.

6 Ntiñji lage nyε mpiimu na bā njyñji ná lwóhe lage maha mpyi wà na mε, pire wuun'à njwō, naha na yε pi sí n-pa n-tñ.

7 Mpii pi nyε na njñaara taa sūpyire sannte na ke, pire wuun'à njwō, naha na yε Kile sí n-pa njñjaara ta pi na.

8 Mpii pi nyε ná zōvyinre e ke, pire wuun'à njwō, naha na yε pi sí n-pa Kile nya.

9 Mpii pi nyε na sisure leni sūpyire shwóhól'e ke, pire wuun'à njwō, naha na yε Kile sí n-pa raa pi yiri uru pyiibii.

10 Mpii sūpyire nyε na nkyéerege pi Kile njwómēcuni kurugo ke, pire wuun'à njwō, naha na yε Kile Saanre nyε pire woro.

11 Sūpyire na yii mpiimu cyere, marii yii kyéerege, marii kafinare ná jwumpimpe shini puni yu yii na, mii mεge kurugo ke, yii wuun'à njwō.

12 Lire ká mpyi, yii a yógore, yii i mpyi funntange e, naha na yε Kile à sàra nimbwo bégel'a yaha yii mεε na njñyini na. Kile tūntunmpii pi à tōro yii yyaha na ke,

* 4:16 Ezayi 8.23–9.1

amuni pi à pire kyéregé.

Yesu wuubii nyé suumó ná bɛɛnmɛ fiɛge

(Marika 9.50; Luka 14.34-35)

¹³ Yii pi nyé diɲyɛɲi suumpe. Nyé suumpe tiɲoompe ká fworó p'e, ɲaha ku sí n-jà pu pyi pu táan sahanɲi yɛ? Pu saha sí n-jà yafyin ɲwó mɛ, pu sí n-wá cyiɲɲi na, sùpyire s'a pu tánhani.

¹⁴ Yii pi nyé diɲyɛɲi bɛɛnmɛ. Kànhɛ k'à tɛɛn ɲaɲa ɲun'i ke, kuru sí n-jà ɲwóhɔ mɛ.

¹⁵ Wá nyé na fukina mîni si u le ɲcyigile cere ɲwóh'i mɛ. Nka u maha dùrugo yaage kà ɲun'i, bà u bɛɛnmɛ si mpyi s'a nɔni bage shiɲbii puni na mɛ.

¹⁶ Lire pyiɲkanni na, yii bɛɛnmp'a yaa p'a ɲi sùpyire puni ɲyii na, pi raa yii kacɛɲɲkii ɲaa, s'a yii Tunji ɲiɲyi wunji pɛre.

Yesu à jwo Musa Saliyanji kyaa na

¹⁷ Yii áha raa sɔnɲi na mii à pa mpa Kile tũntunɲi Musa Saliyanji ná Kile tũntunmpii sanmpii jwumpe fyiinne mɛ. Mii nyé a pa mpa pu fyiinne mɛ, nka mii à pa mpa pu fũɲɔ.

¹⁸ Sɛɛɲi na mii sí yi jwo yii á, fo mà sà ɲɲyɲi ná ɲɲɛ kwò, Saliyanji sɛmɛɲi gyanrampe pà, lire nyé mɛ u sɛmɛbilini là si n-sii n-pinni mɛ, fo mà sà nɔ karigii puni tɛgeni na.

¹⁹ Lire e ke shin maha shin ká nge Saliyanji tabilire ɲɲɲin kɛɛge, maa sùpyire sannte leni lire kumpiini i ke, urufoo u sí n-pyi Kile Saanre shiɲbii puni nimbileni. Nka shinɲi u nyé na uru Saliyanji kurigii ɲaare marii sùpyire sannte taanni u na ke, urufoo sí n-pyi shinbwo Kile Saanre e.

²⁰ Mii sí yi jwo yii á, yii aha mpyi yii nyé na Kile Saliyanji kurigii ɲaare mà tòro Kile Saliyanji cyelentiibii ná Farizɛɛnbii na mɛ, yii sí n-jà n-ɲyɛ Kile Saanre e mɛ.

Yesu à pi sɔnɲɔ lùyirini kyaa na

²¹ Yii à yi lógo na y'à jwo yii tulyey'á na "Ma hà sùpya bò mɛ. Shin maha shin u à sùpya bò ke, urufoo sí n-yíbe lire na *."

²² Mii wi ke, mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u lùu yirige u shinɲɛ taan ke, urufoo sí n-yíbe lire na. Ngemu ká u shinɲɛ pyi "Sɲɲɔɲɔ!" ke, yukyaala kurunɲe sí urufoo yíbe. Ngemu ká u shinɲɛɲi pyi "Sicyerefool" ke, urufol'à yaa u wà nafugombaage e.

²³ Lire e ke mu aha a si sàraga wwù Kile á, ka li i ntige mu funɲi' na mu shinɲɛɲi wà à mu la wwù,

²⁴ tɪl'a sàrage yaayi yaha sàrayi tawwuge taan ma a núr'a sà jwo a bɛ ná urufol'e, ma a nta a pa ma sàrage wwù.

²⁵ Wá ha mu ywere fànhɛ e, ka yii i wá na ɲkɛge wani, mu à yaa mu u jwumabɛɛ cya fwɔfwɔ ná urufol'e kuni na, bà u si mpyi u áha ma le yukyaanji cye e, uru si ma le u báarapyɲi cye e, pi i ma le kàsɲi i mɛ.

²⁶ Sɛɛɲi na mii sí yi jwo mù á, mu aha mpyi mu nyé a lire pyi mɛ, mu si n-sii n-fworo wani ná mu nyé a urufoo fwooni tò feefee mà yɛ!

Yesu à jwo jacwɔre ná cýahani kyaa na

²⁷ Yii à yi lógo na y'à jwo "Ma hà zínni ná wabɛɛ cwo e mɛ†."

²⁸ Mii wi ke, mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à ceewe wíi fo ká tasinnage wuuni si sà ntige urufoo funɲi' ke, urufol'à jacwɔrɔ pyi a kwò ná u e u zòmbilini na.

²⁹ Mu kàniɲɛ ɲyibilini ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwùl'a wà tatɔnge e. Naha na yɛ mu u mpɔɔn ma cyeeɛ cyage kà ɲɲɲin i, lire sí n-pwɔrɔ mu á pi mu cyeeɛ puni wà nafugombaage e.

³⁰ Mu kàniɲɛ cyeeɛ ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwɔn a wà tatɔnge e. Naha na yɛ mu u mpɔɔn ma cyeeɛ cyage kà ɲɲɲin i, lire sí n-pwɔrɔ, mu cyeeɛ puni ti ɲkwò a sà ɲyɛ nafugombaage e.

³¹ Y'à jwo mù na "Ngemu ká u cwɔɲi nàmbage kwò ke, urufol'à yaa u cýaha sémɛ kan u á‡."

³² Nka mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u cwɔɲi nàmbage kwò, mà li ta jacwɔrɔ ɲũɲɔ taan bà u à ku kwò mɛ, li maha mpyi mu à jwo urufol'à kuni kan u á, u a jacwɔre pyi. Shin maha shin u à cýahawa lɛɲɛ ke, urufoo mù à jacwɔrɔ pyi.

Yesu à pi sɔnɲɔ kàage kyaa na

³³ Yii mù à yi lógo na y'à jwo yii tulyey'á na "Ma hà raa ɲkàre tawage e mɛ, nka mu aha ɲwɔfaaga fàa Kafooni Kile á, mu à yaa mu u ku wwù."

³⁴ Nka mii sí yi jwo yii á, yii nyé a yaa yii a ɲkàre punɔ punɔ mɛ. Yii áha raa ɲkàre ɲɲyɲi na mɛ, ɲaha na yɛ uru u nyé Kile fànhɛ tatɛnge.

³⁵ Yii áha raa ɲkàre ɲɲɲɛ na mù mɛ, ɲaha na yɛ kuru ku nyé u tooyi tatahage. Yii áha ɲkwò ɲkàa Zheruzalemu kànhɛ na mɛ, ɲaha na yɛ kuru ku nyé "Saanbwóhɛ kànhɛ."

³⁶ Yii àha raa nkàre yii n̄nyii na me, naha na ye yii wà s̄i n-jà u n̄nyun̄ke kà n̄nkin k̄ēnn̄e mpyi n̄vyinge, lire nȳe me n̄ngwòhò me.

³⁷ Kani ndemu ká mpyi “Ŋn” kyaa ke, yii jwo “Ŋn” ndemu sí ká mpyi “Ŋhò” wuu ke, yii jwo “Ŋhò” kàaga baa. Mpemu ká ntaha puru na ke, pur'à fworò Sitaann̄i i.

*Yesu à jwo na wuu àha raa nkooŋgwuure pyi me
(Luka 6.29-30)*

³⁸ Yii à yi lógo na y'à jwo “Wà ha wà nyii jya, urufoo wuuni mú à yaa li jya, wà ha wà nkyaan wwù, urufoo wuuni mú à yaa li wwù[§].”

³⁹ Nka mii sí yi jwo yii á, wà ha kawaa pyi yii na, yii àha li nkooŋ wwù u na me. Wà ha kantawaa bw̄n mu m̄mpenge k'e, ku san̄ke k̄ēnn̄e urufol'á*.

⁴⁰ Wà la ká mpyi si mu yyere fànhe yyere si mu v̄aanntinmbileni shwò mu na, ma v̄aanntinmbwohe kan u á mú†.

⁴¹ Wà ha tuguro kàrama a t̄ge me mu n̄ny'i mà sà yaha culumetiri n̄nkin na[‡], ti tugo mà sà yaha culumetirii shuunni na, ná urufol'e.

⁴² Wà ha mu jáare, urufoo kan. Wà ha mu cyeyaaga jáare si là pyi ná k'e si n̄uru mpa ku kan mu á, mà hà jcyé me.

*Yesu à jwo na wuu wuu zàmpeebii kyaa táan wuy'á
(Luka 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Yii à yi lógo na y'à jwo “Mu kyal'à táan ngemu á ke, na ma uru kyaa táan may'á, mu kyal'à p̄en ngemu á ke, maa uru kyaa p̄en may'á.”

⁴⁴ Nka mii sí yi jwo yii á, yii yii zàmpeebii kyaa táan yiy'á, yii raa Kile jáare yii kyérefeebil'á.

⁴⁵ Lire e yii sí n-pyi yii Tun̄i n̄nyii wun̄i pyi. Naha na ye uru u maha can̄nyani yii li i fwire shinpiibii ná shinc̄n̄pil'á, maa zànhe kaan shintiibii ná shintiimbaabil'á.

⁴⁶ Yii kyal'à táan mpiimu á ke, yii aha pire kanni kyaa táan yiy'á, sàran̄i ngire yii sí n-ta lire e Kile yyere ye? M̄unalwòre shwofeebii mú nȳe na lire pyi mà?

⁴⁷ Yii aha a yii cin̄mpyibii kanni shéere, lire nȳe kakyanhala kyaa la? Kilecembaabii mú nȳe na lire pyi mà?

⁴⁸ Lire e ke yii pyi tigire cyaga baa, yii Tun̄i n̄nyii wun̄i fiige.

6

Yesu à jwo f̄on̄foebii t̄egen̄kanni kyaa na

¹ Yii a yiye k̄aanmucaa, yii àha raa kac̄enn̄kii pyi s̄up̄yire nȳinyage na me. Lire baare e yii si sàra ta yii Tun̄i n̄nyii wun̄'á me.

² Lire e mu aha a si b̄un̄ye pyi f̄on̄foon̄i wà na, mpii pi à fȳinme tò wwomò na ke, mà hà li pyi pire fiige me. Pi maha t̄un̄mpe pyi maa piye cyère Kile Jwumpe k̄alambayi ná k̄anhe kan̄gwòrò t̄at̄een̄yi i, bà s̄up̄yire si mpyi s'a pi metange yiri me. Nka s̄een̄i na mii sí yi jwo yii á, pir'à pi sàran̄i ta a kwò.

³ Nka mu aha si b̄un̄ye pyi wà na, mu k̄amen̄e cȳege nȳe a yaa ku mu k̄an̄in̄e cȳege k̄apyiini c̄e me,

⁴ bà mu b̄un̄ȳen̄i si mpyi si n̄wòhò me. L'aha mpyi amuni, mu Tun̄i u nȳe na kan̄wòhigii jaa ke, uru sí mu sàra.

*Yesu à pi taanna Kilejarege pyin̄kanni na
(Luka 11.2-4)*

⁵ Yii aha a si raa Kile jáare, mpii pi à fȳinme tò wwomò na ke, yii àha raa li pyi pire fiige me. Na yȳereli Kile Jwumpe k̄alambayi ná kun̄garigil'e maa Kile jáare, bà s̄up̄yire si mpyi s'a pi jaa me, lire l'à táan pi á. Nka s̄een̄i na mii sí yi jwo yii á, pir'à pi sàran̄i ta a kwò.

⁶ Mu wi ke, mu aha a si raa Kile jáare, jȳe ma bage fun̄ŋke e maa ku tò, maa ma Tun̄i Kile jáare kuru tan̄wòhoge e. Lire ká mpyi, mu Tun̄i u nȳe tan̄wòhoge e, maa karigii n̄in̄wòhigii p̄uni jaa ke, uru sí mu sàra.

⁷ Mu aha a Kile jáare, mà hà raa n̄uruli jwumpe kurugo, bà Kilecembaabii maha li pyi me. Naha na ye pi maha s̄on̄ni na pire jwun̄yahampe pu sí Kile yaha u pire jarege shwò.

⁸ Lire e yii àha mpyi pi fiige me. Yii li c̄e na yaage nkemu kyaa ku nȳe yii na ke, mà jwo yii pi ku jáare ke, yii Tun̄i Kile maha ku c̄e.

§ 5:38 Ekizodi 21.24; Levitiki 24.20; Duter̄en̄omu 19.21 * 5:39 Yahutuubil'á, mà kantawaa bw̄n s̄up̄ya e, lire mpyi mu à jwo mu à urufoo cyahala s̄ee s̄el'e. † 5:40 Yahutuubii yȳere, v̄aanntin̄ŋke pi mpyi maha le a taha jwòhò woge na ke, kuru pi mpyi maha nt̄eg'a piye tò numpilage e. Lire kurugo can̄ŋke kanni i pi mpyi maha jà a kuru n̄nȳi v̄aanntin̄ŋke kan wà á, nka numpilage e bà me (Ekizodi 22.26; Duter̄en̄omu 24.13).

‡ 5:41 Kuni mpyi a kan Ōromu s̄òrolashiibil'á pi pi yaayi tugure t̄ege s̄up̄ya n̄ny'i pi i u pyi u culumetiri n̄nkin ná taaga jaara ná t'e.

⁹ Lire e ke yii aha a Kile náare, yii jwo

“Wuu Tunji u nyɛ nɛnyɛni na ke,
mu mege ku táan.

¹⁰ Ma pyi saanwa sùpyire puni jùŋɔ na.

Mu nyii wuuni li pyi jùŋke na,
bà li nyɛ na mpyi nɛnyɛni na mɛ.

¹¹ Wuu nɛnjaa nɛnyɛni kan wuu á.

¹² Wuu kapegigii yàfa wuu na,
bà wuu maha wuu shinɛɛbii wogigii yàfani pi na mɛ.

¹³ Ma hà yaaga yaha ku wuu yyaha kɛɛnɛnɛ kapegil'á mɛ,
maa wuu shwɔ Sitaannɛni na.

[Naha na yɛ mu u nyɛ fàhɛ ná sɛni ná pèentefoo,
fo tèekwombaa.

Amiina.]”

¹⁴ Yii li cɛ na sùpyir'á kapegigii nɛnyɛni pyi yii na ke, yii aha cyire yàfa ti na, yii Tunji nɛnyɛni wuɛni mú sí yii wogigii yàfa yii na.

¹⁵ Nka yii aha mpyi yii nyɛ na nyɛg'a sùpyire kapegigii yàfa ti na mɛ, yii Tunji mú sì yii wogigii yàfa yii na mɛ.

Yesu à jwo súnɛni kyaa na

¹⁶ Yii aha súnɛni le, mpii pi à fyɛnmɛ tò wwomɔ na ke, yii àha yyahayi tanha pire fiige mɛ, pire maha li pyi sùpyire si jɛcɛ na pi à súnɛni le. Nka sɛɛni na mii sí yi jwo yii á, pir'á pi sàranɛi ta a kwɔ.

¹⁷ Mu wi ke, mu aha súnɛni le, ma yyahe jyé, maa làtikolo le ma jùŋke e,

¹⁸ Bà sùpyire si mpyi t'áha nkɔ̀ mu súnleni cɛ mɛ, fo mu Tunji u nyɛ tanɔ̀wɔ̀yɛi i ke, uru kanni. Lire ká mpyi, mu Tunji u nyɛ na kanɔ̀wɔ̀higii jaa ke, uru sí mu sàra.

*Nàfuɛni sɛɛ wuɛni kani ná karigii cyi nyɛ cyi nyɛ a yaa cyi sùpyani funɔ̀ pen mɛ
(Luka 12.22-34)*

¹⁹ Yii àha raa náfuɛni caa raa bégeli yiye mɛɛ na jùŋke na mɛ. Ntɔ̀ɔ̀nnɛni ná zúnɛni maha u kɛɛge, nàŋkaabii maha bayi fúruge marii u lwúu.

²⁰ Nka yii náfuɛni tabegege nɛnyɛnɛnɛ yaa yiye mɛɛ na nɛnyɛni na. Wani ntɔ̀ɔ̀nnɛni ná zúnɛni nyɛ na náfuɛni kɛɛge mɛ, nàŋkaabii mú nyɛ na u lwúu mɛ.

²¹ Naha na yɛ cyage e sùpyani náfuɛni nyɛ ke, wani u sònnɔ̀re maha mpyi.

²² Sùpyani nyiiigii cyi nyɛ u bèɛnmpe. Ngemu u nyii cyi à jwɔ ke, urufoo puni maha mpyi bèɛnmpe e mú.

²³ Ngemu wogigii sí cyi à kɛɛge ke, urufoo puni mú maha mpyi numpini i. Mu aha jwo na mu na nyɛ bèɛnmpe e, mà li ta numpini i mu nyɛ, tahala maha ntaha lire numpini na!

²⁴ Yii li cɛ na bàarapyini si n-si n-jà raa báare jùŋufee shuunn'á mɛ. Lire ká mpyi, u sí jùŋufoonɛni wà kyaa táan uy'á, si u sanɛni kyaa pen uy'á. U mú sí n-kúu wà na, si kántugo wà u sanɛni na. Nyɛ amuni li nyɛ, náfuɛni lag'á tatɛɛnge fô yii mpiimu na ke, yii si n-jà n-pyi Kile bàarapyii mɛ.

²⁵ Lire e mii sí yi jwo yii á, yalyire yii sí raa lyí, ná vàanɛnyɛni yii sí raa leni ke, yire tanɛnni kà yii funɔ̀ pen mɛ. Tá sùpyani munaani tayyérege nyɛ a fàhɛ tò yalyire na, ka u cyeere tayyérege mú si fàhɛ tò vàanɛnyɛni na mɛ?

²⁶ Yii sanɛnyɛnɛre wíi ke! Ti nyɛ na nyɛmɛ núru mɛ, ti nyɛ na sùma kwúun mɛ, ti nyɛ na sùma bégeli bwúunni i mɛ. Nka yii Tunji u nyɛ nɛnyɛni na ke, uru na ti jwɔ caa. Tá yii nyɛ a pwɔ̀rɔ sanɛnyɛnɛre na sɛl'e mɛ?

²⁷ Funmpɛnɛre sí n-jà yii joofo pyi u jà a nimbilere bàra u shɛni canmpyaagii na yɛ?

²⁸ Naha na yii à vàanɛnyɛni nɛndeyi kani tɛg'a yiye funɔ̀ pen yɛ? Yafwɔ̀hɔ̀fwɔ̀hɔ̀yɛi yi maha fyɛn sige e maa yafyɛnɛre nisinante yaa ke, yii sònnɔ̀ yire kyaa na ke! Yi nyɛ na báara pyi mɛ, yi mú nyɛ na kòonɔ̀ pinni mɛ.

²⁹ Nka saanɛni Solomani ná u náfuɛntɛ puni i, u vàanndenɛni kà leme nyɛ a jà a jwɔ mà nke yafwɔ̀hɔ̀fwɔ̀hɔ̀ge kà ninɛni yafyɛnɛre kwɔ̀ mɛ.

³⁰ Yafwɔ̀hɔ̀fwɔ̀hɔ̀yɛi yi nyɛ sige e nɛnjaa, ná nùmpanɛni yi sí n-le nage e ke, Kile ká yire leme pyi p'á jwɔ amuni, yii nyɛ a li cɛ na nákaana baa Kile sí vàanya kan yii á mà? Yii daniyan'á cyɛrɛ dɛ!

³¹ Nyɛ yii àha funɛni pen s'a nko “Naha wuu sí n-lyí yɛ? Naha wuu sí n-bya yɛ? Taa wuu sí vàanya ta n-le ke?” mɛ.

³² Kilecembaabii pi maha funɛni pen ná yire yaayi kani i tɛrigii puni i. Yii sí pi ke, yaaga maha yaaga kyaa li nyɛ yii na ke, yii Tunji Kile à yire puni cɛ.

³³ Mà jwo yii a yire yaayi caa ke, yii yacyage nɛnyɛniig'á yaa ku pyi Kile Saanre ná ntɛni. Lire ká mpyi, Kile sí yire yaayi sanɛni puni kan yii á.

³⁴ Yii àha karigii nimpaaŋkii tëge yiye funŋə pən me, ɲaha na ye numpənŋke sí raa sônŋi kuye na. Canŋa maha canŋa ná ku kawaagii cyi ɲye.

7

Yii àha raa pi sanmpii cêge me

(Luka 6.37-38, 41-42)

¹ Yii àha raa pi sanmpii cêge me, lire ká mpyi Kile mú sí yii cêge me.

² ɲaha na ye bà yii na sùpyire sannte cêge me, amuni Kile mú sí yii cêge. Cùŋkanni na yii ɲye na sùpyire sannte cwôre ke, amuni Kile mú sí yii cù.

³ ɲaha na mu ɲye na ɲyèsenni ɲaa ma cìmpworonŋi ɲyiini i, mà li ta bànnanŋi u ɲye mu wuuni i ke, mu ɲye na uru ɲaa mà ye?

⁴ Mà tàanna ná lire e, di mu sí n-jà n-jwo ma cìmpworonŋ'á na u yyére ma a ɲyèsenni wwù u ɲyiini i, mà li ta bànnanŋi ɲye mu wuuni i ye?

⁵ Mu u à fyinme tò wwomò na ke, fyànha a bànnanŋi wwù ma ɲyiini i, lire ká mpyi, mu sí raa ɲaa raa pɔwù ɲyèsenni tawwuge e ma cìmpworonŋi ɲyiini i.

⁶ Yaayi yi ɲye Kile wuyo ke, yii àha raa yire kaan pɔwunbil'á me, lire baare e pi sí n-jà n-yíri yii kurugo sí yii sulugo. Yii àha raa yii kóonŋi lonŋara wuŋi cyáan caabii taan me, lire baare e pi sí raa u tánhani.

Kile maha u pyibii ɲareyi shuu

(Luka 11.9-13)

⁷ Yii a Kile ɲáare, u sí yii kan, yii a ɲcaa, yii sí n-ta, yii a bàrage kúuli, ku sí múgo yii á.

⁸ Yii li cè na shin maha shin u ɲye na ɲáare ke, uru maha ntaa.

Shin maha shin u ɲye na ɲcaa ke, uru maha ɲaa.

Shin maha shin ká bàrage kúu ke, ku sí múgo urufol'á.

⁹ Jofoo u ɲye yii shwəhə'e, ngemu u sí ɲee kafaaga kan u pyàŋ'á, mà li ta bwúuru u à ɲáare u á ye?

¹⁰ Lire ɲye me, mà wwò kan u á mà li ta fya u à ɲáare ye?

¹¹ ɲye yii sùpyibii pi à pi ke, cyage e yii maha já a yaceɲye kan yii pyilibil'á ke, yii ɲye a cè a jwo na yii Tunŋi u ɲye nɲyɲɲi na ke, ur'á bégel'a tóro yii taan si yaceɲye kan u ɲáarafeebil'á mà?

¹² Lire e yaaga maha yaaga yii la ɲye sùpyire sannte s'a mpyi yii á ke, yii lire pyi pi á mú. Yire Kile túnntunŋi Musa Saliyanŋi ná Kile túnntunmpii sanmpii sémebil'á jwo.

Kurigii shuunnŋi kani

(Luka 13.24)

¹³ Yii jyè tajyɲwoge nimbileni i. ɲaha kurugo ye kuni li maha kakyaare nò sùpyanŋi na ke, lire tajyɲwog'á pée, lire kùn'á pée, lire e shinɲahara ɲye na ɲaare.

¹⁴ ɲka kuni li maha shɲi nɲkwombaanŋi kaan ke, lire tajyɲwog'á cyére, li ɲarama à pən, li ɲaarafeebii ɲye a ɲyaha me.

Cige maha ɲcè ku yasere e

(Luka 6.43-44; 13.25-27)

¹⁵ Kafinivinibii pi maha piye pyi Kile túnntunmii fiige ke, yii a yiye kàanmucaa pire na. Pi aha a ma yii á, pi maha piye pyi mpàa fiige, mà li ta pi funŋy'à pi sige yaayi fiige.

¹⁶ Yii sí pi cè pi kapyiŋkii cye kurugo. Wà sí n-jà éɛɛɛn cige yasere kwòn nguro cige na la? Lire ɲye me, mà fizhiye cige yasere kwòn nguro cige na la?

¹⁷ Lire pyiŋkanni na, ciceŋŋe yasere'à ɲwò, cipege woore s'à pi.

¹⁸ Ciceŋŋe sì n-jà raa yasere nimpere seni me. Cipege mú sì n-jà raa yasere nɲcenne seni me.

¹⁹ Cige maha cige ku ɲye ku ɲye na yasere nɲcenne seni me, ku sí n-kwòn n-wà nage e.

²⁰ Lire e ke yii sí pi cè pi kapyiŋkil'e, bà cige maha ɲcè ku yasere e me.

²¹ Mpii puni pi ɲye na mii pyi "Kafoonŋi, Kafoonŋi" ke, pire puni sì n-jyè Kile Saanre e me, mii Tunŋi nɲyi wuŋi ɲyi wuuni pyifeebii kanni pi ɲye jyifeebii.

²² Kuru canŋke ká nò, shinɲahara sí n-pa mii pyi "Kafoonŋi, Kafoonŋi, wuu mpyi na Kile túnnture yu mu mege na, marii jɲabii kòre na yige mu mege na, marii kabwəhii nɲyahagii pyi mu mege na mà?"

²³ Lire tēni i, mii sí yi jwo tire sùpyir'á "Mii ɲye a sàa yii cè mà ɲya me. Yii yíri na taan, yii kapimpyiibii!"

Yákilifoŋŋi ná funŋə baa shinŋi kani

(Luka 6.47-49)

²⁴ Shin maha shin ká mii jwumpe lógo, maa pu kurigii ɲaare ke, urufoo sí n-jà n-tàanna ná yákilifoŋŋi w'e ngemu u à u bage faanra kafaafoge ɲunŋi ke.

²⁵ Kuru bage faanranjkwooni kàntugo, zànbwòh'à cwo, ka dùyi si jî na fwu na fwore, ka kafege si wá na fwu sée sèl'e na kuru bage njooji, nka ku nyé a cwo me, naha na ye ku nintaani na nyé kafaafogo nuŋ'i.

²⁶ Nka shin maha shin ká mii jwumpe lógo, maa mpyi u nyé na pu kurigii naare me, urufoo na nyé mu à jwo funŋo baa shin, ngemu u à u bage faanra nticyenŋi nuŋ'i ke.

²⁷ Kuru bage faanranjkwooni kàntugo, zànbwòh'à cwo, ka dùyi si jî na fwu na fwore, ka kafege si wá na fwu sée sèl'e na kuru bage njooji, ka ku puni si mpi a wu.»

²⁸ Yesu à puru jwumpe jwo a kwò ke, ka u kàlanj pyinŋanni si sùpyire kàkyanhala.

²⁹ Naha na ye u mpyi na pi kálali ná Kile sífente e. U kàlanj pyinŋanni ná Kile Saliyanj cyelentiibii nuŋi pyinŋanni mpyi ninŋin me.

8

Yesu à tògofoo cùuŋo

(Marika 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Yesu à tige nanjke na ke, ka shinnyahara si ntaha u fye e.

² Ka tògofoonj wà si file u na maa ninŋure sín u fere e maa jwo: «Kafoonj, mu aha jee, mu sí n-jà mii tòge láha mii na si mii finije.»

³ Nyé ka Yesu si u cyége sànhà maa bwòd u na maa jwo: «Mii à jee, tòge ku láha ma na!» Ka tòge si ntíl'a láha u na.

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Cû ma jwòge na, ma hà yaaga jwo sùpya á me, nka ta si, maa sà maye cyéé sàragawwuŋi na u u ma kàanmucya, sàrage kyaa Kile túnntunŋi Musa à jwo tògofeebii kyaa na ke, maa kuru wwû. Lire li si li cyéé na mu à cùuŋo*.»

Yesu à sòrolashiibii jùufoonj wà báarapyi cùuŋo

(Luka 7.1-10; Yuhana 4.43-54)

⁵ Mâ Yesu yaha u u jye Kapere namu kànhè e, Jromu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wà à file u na maa u jáare na:

⁶ «Kafoonj, mii báarapyinŋi nizinninŋi na wá bage e. U à mûruŋo, maa njkaali sèl'e.»

⁷ Ka Yesu si u pyi: «Mii u sà u cùuŋo la?»

⁸ Ka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi si jwo: «Kafoonj, mii jùŋk'à cyéé mu u jye mii pyenge e. Mu aha jwuŋkanŋa ninŋin jwo, kuru sí mii báarapyinŋi cùuŋo.

⁹ Mii wi ke, sòrolashiibii pii na nyé mii jùŋo na, mii sí nyé pii jùŋo na. Mii aha wà pyi “Ta si” u maha nkàre. Mii aha wabere pyi “Ta ma” u maha mpa. Mii aha na bilinŋi pyi “Nde pyi” u maha lire pyi.»

¹⁰ Yesu à yire lógo ke, ka li i u kàkyanhala. Mpai pi mpyi u fye e ke, ka u u jwo pir'á: «Sèenŋi na mii si yi jwo yii á, mii sàha ntél'a sùpya nya ná nge daniyanŋi fiige e Izirayeli shiinbii shwòhòl'e me!

¹¹ Mii si yi jwo yii á, shinnyahara sí raa yiri canŋafworompe ná canŋajyimpe e, si mpa lyi ná Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba e Kile Saanre e.

¹² Nka Izirayeli shiinbii mee na Kile Saanre à bégele ke, pire pii sí n-wà cyínŋi na numpini i. Wani pi sí raa myahigii súu s'a njyànhiigii kùru.»

¹³ Nyé Yesu à puru jwo ke, maa sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi pyi: «Ta si pyenge. Ná mu à dá mii na, nde mu à cya ke, lire li pyi.» Ka u báarapyinŋi si ntíl'a cùuŋo lire tèenuuni i.

Yesu à Pyeri nafencwonj cùuŋo

(Marika 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ Nyé Yesu à kàre Pyeri pyenge mà sà Pyeri nafencwonj ta tasinnage e cifwuro cye e.

¹⁵ Ka Yesu si bwòd u cyége na, ka cifwure si láha u na. Ka u u yiri, maa njyi kan Yesu á.

¹⁶ Yàkonŋ'á nò ke, ka pi i wá na ma ná jínacyaanbii nijyahamil'e Yesu á. Ka u u jínabii kòr'a yige pi e ná u jwòjwumpe e, maa yampii puni cùuŋo.

¹⁷ Nyé lire pyinŋanni na, ka Kile túnntunŋi Ezayi jwumpe si fùŋŋo, u mpyi a jwo: «U à jye wuu ná wuu cwòhòmpè shwòhòl'e, maa wuu yampe láha wuu na*.»

Mpii la ku nyé si ntaha Yesu fye e ke

(Luka 9.57-62)

¹⁸ Nyé shinnyahara mpyi a pa Yesu kwûulo, lire kurugo ka u u u cyelempyiibii pyi pi banj jyiile ná ur'e.

¹⁹ Ka Kile Saliyanj cyelentunŋi wà si file u na maa u pyi: «Cyelentunŋi, mii sí n-taha mu fye e ma tasheyi puni i.»

* **8:4** Tògofoonj ká jùcùuŋo, sàragawwuŋi mpyi maha yaa u u cyeere kàanmucya sèl'e si jicé kampyi u à cùuŋo, u u nta a uye cyéé sùpyire na. † **8:7** Mâ taanna ná Yahutuubii Kile kuni i, shinŋi u nyé u nyé pi Kile kuni i me, Yahutu nyé a mpyi a yaa u jye uru pyenge e me. U aha lire pyi, u mpyi maha jwòhò Kile yyahe taan. ‡ **8:17** Ezayi 53.4

²⁰ Ka Yesu si u pyi: «Wyigii na nyɛ sigepwuunbil'á, shèere mú sí nyɛ saɲcyɛnr'á. Nka tashwɔngɔ nyɛ Supyanji Jyanji á mɛ.»

²¹ Ka u cyelepɲanyi wabɛrɛ si u pyi: «Kafoonji, yyére, mii aha na tunji tò, mii sí n-ta n-pa n-taha mu fye e.»

²² Ka Yesu si u pyi: «Taha mii fye e, maa kwùubii yaha pi a piye tùni.»

Yesu à kafeebwɔhe yyéne banji nɲɲ'i

(Marika 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³ Nyɛ Yesu à jyè bakwɔɔge e, ka u cyelepɲaibii si jyè u fye e.

²⁴ Ka kafeebwɔhɔ si yiri na fwu banji nɲɲ'i, fo lwɔhe na ŋko si bakwɔɔge tò. Lir'à Yesu ta u u ɲwúuni.

²⁵ Ka pi i file u na, maa u ɲè maa jwo: «Kafoonji, yiri maa wuu shwɔ, lire baare e wuu sí n-kwôro lwɔhe e.»

²⁶ Ka u u pi pyi: «Naha na yii na fyáge yɛ? Naha na yii daniyan'á cyére yɛ?» Maa yir'a yyére maa fanha cyán kafɛge ná banji lwɔhe na. Ka yi puni si yyére siu!

²⁷ Ka pi puni si wá na ŋkyáli u na, maa jwo: «Naha supyifiwe u nyɛ nge nàŋi, fo ka kafɛge ná lwɔhe si ntɛn u wuuni taan yɛ?»

Yesu à jínacyaan shuunni cùŋŋɔ

(Marika 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸ Nyɛ ka Yesu si banji jyiil'a sà nɔ Gadara shiimbii kùluni i. Ka jínacyaan shuunni si fworɔ fanɲi iŝ mà u ɲùŋɔ bɛ. Pi mpyi a pi sèe sèl'e, fo wà sàha mpyi na jà a tòro kuru kuuge e mɛ.

²⁹ Ka pi i wá na yu fanha na: «Kile Jyanji, naha mu nyɛ na ɲcaa wuu á yɛ? Mu à pa mpa kawaa pyi wuu na mà ta tɛni sàha nɔ mà?»

³⁰ Nyɛ lir'à caakurumbwɔhɔ ta ku u lyi pi byanhampe e.

³¹ Ka jínabii si Yesu ɲáare sèl'e na: «Mu aha wuu kòr'a yige mpíi sùpyiibil'e, ma a wuu yaha wuu sà jyè mpíi caabil'e.»

³² Ka u u pi pyi: «Yi a sɛ.» Ka pi i fworɔ pire nàmbaabii shuunni i, maa sà jyè pire caabil'e, ka caakurunke puni si sùrug'a yiri ɲanke numpenge na, mà cwo cwo banji i mà kwù.

³³ Ka cáanahabii si fê a kàre kàhe e, ɲcyii cyi à pyi ke, maa sà cyire yyaha jwo, mà cye cyán jínacyaanbii wogigii na.

³⁴ Ka kàhe shiimbii puni si ntíl'a fwor'a kàre Yesu ɲùŋɔ tabenji i. Pi à sà u ɲya ke, maa u ɲáare sèl'e na u fworɔ pire kùluni i.

9

Yesu à supyimurɲɔ cùŋŋɔ maa ku kapegigii yàfa ku na

(Marika 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Nyɛ ka Yesu si jyè bakwɔɔge e, maa banji jyiil'a kàre u yabilinji kàhe e.

² Ka pi i mpa u á ná yanji w'e u yasinninke e, u mpyi a múrɲɔ. Yesu à pi ɲya pi à dá uru na ke, maa jwo supyimurun'á: «Na ɲya, màban le maye e! Mu kapegigil'á yàfa mu na.»

³ Nyɛ Kile Saliyanji cyelentiibii pi mpyi wani ke, ka pire pi si wá na sòŋji piye funɲ'i na Yesu na Kile mege kɛge.

⁴ Ka Yesu si ntíl'a pi sòŋɔrɛ cè, maa jwo pi á: «Naha na yii nyɛ ná nte sòŋɔpeere shinji i yɛ?

⁵ Mà jwo “Mu kapegigil'á yàfa mu na” ná “Yiri, ma a ɲáare” yii ɲyii na, cyire kapyaaɲii mú shuunni i, ndire jwumɔ p'á táan yɛ?

⁶ Nyɛ yii pi li cè na sɛni na nyɛ Supyanji Jyanji á naha ɲinke na, u wà kapegii yàfa u na.» Lire e u à jwo supyimurun'á: «Yiri, maa ma yasinninke lwɔ, maa si pyenge.»

⁷ Ka u u ntíl'a yir'a kàre pyenge.

⁸ Sùpyir'à lire ɲya ke, ka pi i fyá maa Kile pèe, uru ŋgemu u à nge sɛni fiiginji kan sùpyir'á ke.

Yesu à lyi ná mɛpɛnge shiimbil'e

(Marika 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu à yiri wani ke, u à sà múnalwɔrɛ shwofoonji wà ɲya u à tɛn u báaraŋi tapyige e, u mege mpyi Macwo. Ka Yesu si u pyi: «Yir'a taha na fye e.» Ka u u yir'a taha u fye e.

¹⁰ Nyɛ lire kántugo ka Yesu ná u cyelepɲaibii si sà ntɛn na lyi Macwo bage e ná mɛpɛnge shiimbii ɲiyahamil'e mu à jwo múnalwɔrɛ shwofeebii ná piilɛrii.

¹¹ Farizhɛnbii piil'à lire ɲya ke, maa Yesu cyelepɲaibii pyi: «Naha na yii cyelentunji na lyi ná múnalwɔrɛ shwofeebii ná mɛpɛnge shiimbii piilɛril'e yɛ?»

¹² Yesu à yire lógo ke, maa jwo: «Mpíi pi à cùŋŋɔ ke, wemɲyini kyaa nyɛ pire na mɛ, mpíi pi na yà ke, pire na u kani nyɛ.

¹³ Kile à jwo u Jwumpe Semɛɲi i “Yii a jùñaara taa yii shinɲɛɛbii na, lir'à táan mii á mà tòro sárágawwuuni na *.” Nye yii sônɲo puru jwumpe jwòhe na. Naha na ye mpíi pi nɲɛ na piye sônɲi na pí'r'à tíi ke, mii nɲɛ a pa nɲɲke na píre tayyerege e mɛ. Nka mpíi pi à li cè na píre nɲɛ a tíi mɛ, píre tayyerege e mii à pa.»

Jwumpe Nintanmpe fành'à nyaha Yahutuubii làdaabii woge na
(Marika 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Lire kántugo Yuhana Batizelipɲi cyelempyiibil'à pa Yesu yíbe na naha na píre ná Farizhɛɛnbii maha súnɲi leni, Yesu cyelempyiibii sí nɲɛ na u leni mà ye?

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Cipoonɲi ceveebii sí n-jà yyaha tanha, mà pi yaha ná cipoonɲi i cikwɔɔnre na la? Nka tɛni là na ma, cipoonɲi sí n-pa n-yige pi shwòhòl'e. Lire tɛni i pí sí n-ta raa súnɲi leni.

¹⁶ Wà nɲɛ na v àanvɔɔnɲo taha na v àanɲɲyega tacwɔngɔ jwooli mɛ. Lire ká mpyi, v àanvɔɔnɲke maha v àanɲɲyega kɛge, tacwɔng'a si náara a pɛe.

¹⁷ Wà mú sí nɲɛ na sinmpurugo leni seeye boolyegil'e† mɛ. Lire baare e p'aha mpa ntanha, pu maha pu yalenke jya, maa wu, yalenk'a si nɲɛge. Pi maha sinmpuruge leni seeyi boofɔɔnɲkil'e, yire mú shuunnɲi y'à bɛ.»

Yesu à ceenɲi wà cùuɲo, maa Zharusi pworonɲi buwunɲi jɛ
(Marika 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Nɲɛ mà Yesu yaha puru jwumpe na, Yahutuubii jùɲufoonɲi wà à pa nɲɲkure sín u taan maa jwo: «Yesu! Mii pworon'à kwú numɛ. Maye sanɲa yaha, maa mpa ma cyeyi taha u na, u sí jɛ.»

¹⁹ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si yíri na nɲɛge ná u e.

²⁰ Mà pi nɲɲkaribii yaha, ceenɲi wà à file Yesu na maa bwòn u v àanntinɲke zhwòore na. Lùwulɲkwombaayi mpyi uru ceenɲi na yyee kɛ ná shuunni funɲ'i.

²¹ U mpyi na yu uye funɲ'i: «Mii aha bú já a bwòn u v àanɲɲi na, mii sí n-cùuɲo.»

²² Ka Yesu si yyaha kɛɛnɲ'a wíl'a u nɲa, maa jwo u á: «Na pworɔ, ma hà raa fyáge mɛ, naha na ye mu dáníyanɲ'a mu cùuɲo.» Ka ceenɲi si ntíl'a cùuɲo.

²³ Yesu à sà nɔ uru jùɲufoonɲi pyenge e, maa kwùge tɲmpirigii wyífeebii ná supɲɲyahare nɲa ti i nɲaha na wùruge tiye e ke, maa jwo pi á:

²⁴ «Yii caala a yíri naha, pùceebilini nɲɛ a kwú mɛ, li na nɲwúuni.» Ka pi i wá na jcyàhali u na.

²⁵ Sùpyir'a fwor'a kwò pyenge e ke, ka Yesu si jyè bage e, maa pyàɲi buwunɲi cú cyɛge na, ka u u yíri.

²⁶ Ka lire kani si jcaala lire kùluni puni i.

Yesu à fyinmii shuunni ná búbu cùuɲo

²⁷ Yesu à fworɔ wani na nɲɛge ke, ka fyinmii shuunni si ntaha u fye e maa wá na yu fánha na: «Dawuda Tuluge Shinɲi, jùñaara ta wuu na!»

²⁸ U à sà jyè pyenge e ke, ka píre fyinmpii si file u na. Ka u u pi pyi: «Yii à dá na mii sí n-jà yii cùuɲo la?» Ka pi i jwo: «Ɔɔn, mu sí n-jà, káfoonɲi.»

²⁹ Ka u u bwòn pi jɲiigii na maa jwo: «Li sí n-pyi yii á mà tàanna ná yii dáníyanɲi i.»

³⁰ Ka pi i ntíi na jaa. Ka u u yi jwo a waha pi á na pi a piye kàanmucaa, pi àha wà yaha u li cè mɛ.

³¹ Nka pi à yíri wani ke, pi à kàr'a sà a lire kani yu lire kùluni puni i.

³² Nɲɛ pí'r'à yíri Yesu taan ke, ka pi i mpa ná búbu e. Jínani wà u mpyi u e.

³³ Yesu à jínani kòr'a yige ke, ka búbuɲi si ntíi na yu. Supɲɲyahare ti mpyi wani ke, ka lire si tire kákyanhala, ka ti i wá na nɲo: «Wuu sàha nkwò a nde kani fiige nɲa Izirayeli kɲi i mɛ!»

³⁴ Nka Farizhɛɛnbil'à jwo na jínabii jùɲufoonɲi fánhe cye kurugo, Yesu nɲɛ na jínabii kòre na yige piifeebil'e.

Sùmakɔɔg'à pɛe, nka sùmakwɔɔnbil'à cyɛɛɛ

³⁵ Nɲɛ Yesu mpyi na jaare na màre kànbwoyi ná kànpɲɛɛre puni na. U mpyi na sùpyire kálali Kile Jwumpe kálambayi i, maa Jwumpe Nintanmpe yu mà yyaha tíi ná Kile Saanre e, maa yampii puni ná cwòhòmofeebii puni cùuɲi.

³⁶ U à supɲɲyahare nɲa ke, ka pi jùñaare si u ta sèl'e, naha na ye ti mpyi a kàha maa jcwònrɔ, mu à jwo mpàa pi nɲɛ piye nɲo kurugo.

³⁷ Ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'à: «Sùmakɔɔg'à pɛe, nka sùmakwɔɔnbil'à cyɛɛɛ.

³⁸ Lire e ke yii kerege foo jàare, u u pii bàra sùmakwɔɔnbii na.»

* 9:13 Oze 6.6 † 9:17 Seeyi boni na nɲɛ boro, Yahutuubii maha ndemu jwooli ná yatòore seeyi i maa lwòhe, lire nɲɛ mɛ nùjirimpe, lire nɲɛ mɛ ɛɛɛɛɛ sinmpe leni l'e ke.

10

Yesu à u cyelempyiibii yyer'a tun
(Marika 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniŋi yyeere, maa fàñhe kan pi á, pi jà pi á jínabii kòre pi á yige pifeebil'e, pi raa yampii puni ná cwòhómàfeebii puni cùunji.

² Tùnnuntunpii ke ná shuunniŋi meyi yi nje nje: njncyiinji u nje Simo pi maha mpyi Pyeri ke, ná u sijnjeŋi Andire ná Zebede jyaabii Yakuba ná u còonji Yuhana

³ ná Filipi ná Baritelemi ná Tomasi ná Macwo nge u mpyi na múnalwòore shuu ke, ná Alife jyanji Yakuba ná Taadi*

⁴ ná Sima pi maha mpyi Zeloti† ke, ná Zhudasi Isikariyoti nge u sí n-pa Yesu le cye e ke.
(Marika 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Pire shiin ke ná shuunniŋi Yesu à yere maa nta a pi tun. U à jwo pi á: «Yii àha njyè Samari shiinbii kànyi ná supyishinji sanji wuy'e me,

⁶ nka yii a sì Izirayeli shiinbii yéere, pire mpiimu pi nje mu à jwo mpàpinniye ke.

⁷ Mà yii njnkaribii yaha, yii a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'à na Kile Saanre tèn'à byanhara.

⁸ Yii raa yampii cùunji, yii raa kwùubii jèni, yii raa tògofeebii cùunji, yii raa jínabii kòre yii a yige sùpyire e. Yii à ti ta mana, yii a ti kaan mana.

⁹ Yii àha seen, lire nje me wýere, lire nje me wýerepya lwó si nde yii dufaabil'e me.

¹⁰ Yii àha kùshebórii lwó me, yii àha vaañntinye shònwuyo lwó me, yii àha tanhañyi yabere lwó mbàra yii tooyi wuyi na me, yii àha kàbii lwó me. Yii li cè na báarapyin'à yaa u a nkaan u a lyi.

¹¹ Yii aha jyè kànbwòh'e, lire nje me kànbilere e, yii sùpya cya ngemu u sí nje yii sunmbage na ke. Yii aha uru sùpya ta, yii i nkòwòro wani fo yii sà nò yii tèekani na.

¹² Yii aha jyè pyenge maha pyeng'e ke, yii pi shéere "Kile u yyeñinke kan yii á."

¹³ Kuru pyenge shiin ká yii fwùñi shwò, pi sì kuru yyeñinke ta. Nka pi aha mpyi pi nje a yii fwùñi shwò me, pi sì kuru yyeñinke ta me.

¹⁴ Yii aha nkàre cyage k'e, ka pi i yii sunmbage cyé, maa mpyi pi nje a jèn'a yii jwumpe lógo me, yii nívworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu wani‡.

¹⁵ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, canñke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiinñkil'e ke, nde li sí yire kànyi sùpyire ta ke, lire sí n-waha mà tòro Sòdumu kànhe ná Gòmari kànhe shiinbii wuuni na.»

(Marika 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Yii lógo! Mii sí yii tun, nka yii sí n-pyi sùpyire shwòhòl'e mu à jwo mpàa pi nje sige yaaya shwòhòl'e. Yii a yiye kàanmucaa bà wwòo nje me, yii pyi tateennugo sùpyii mpànpòròy§ fiige.

¹⁷ Yii a yiye kàanmucaa sùpyire na, naha na ye pi sí n-kwò n-pa raa yii yiri yukyaabii yyéere, s'a yii bwùun ná kàsorigil'e pi Kile Jwumpe kàlambayi i.

¹⁸ Pi mú sí n-kwò raa yii cwòre raa sì fànhafeebii ná saanbii yyéere, mà li njnñke pyi na yii na nje mii cyelempyi. Lire cye kurugo yii sí mii kyaa jwo Yahutuubil'à, sí mii kyaa jwo supyishinji sanji á mú.

¹⁹ Nka tènì i pi sí n-pa raa yii leni cye e ke, jwumpe yii sí n-jwo, ná pyinñkanni na yii sí pu jwo ke, yii àha lire tège yiye funñò pen me. Jwumpe yii à yaa yi jwo ke, lire tènì yabilinji i, puru sí n-tige yii funñ'i.

²⁰ Yii li cè na yii yabilimpil'e bà puru jwumpe sí n-fworo me, yii Tunji u nje Kile ke, uru Munaani li sí raa yu yii cye kurugo.

²¹ Pi sí n-pa raa pi cinmpyiibii kaan pi a bùu, tiibii pii sí n-pa raa pi pyiibii kaan pi a bùu, pyiibii pii mú sí n-pa n-yíri pi sifeebii kurugo si pi kan pi bò.

²² Yii kyaa sí n-pen sùpyire pun'à mii mege kurugo. Nka ngemu ká jà a uye waha maa ntèen Kile kuni i fo mà sà nò tēgeni na ke, urufoo sí n-shwò.

²³ Pi aha yii kyéerege kànhe k'e, yii fè a fworo kur'e, yii raa sì kabere'e. Sèenji na mii sí yi jwo yii á, mà jwo yii pi Izirayeli shiinbii kànyi puni jaara a kwò ke, Supyanji jyanji sí nùru n-pa.

²⁴ Cyelempyanji sì n-jà n-pèe n-tòro u cyelentunji na me, biliwe mú nje a pèe u kàfoonji na me.

* **10:3** Taadi, kuru ku nje u mege shanwoqe. Mege njncyiige ku nje Zhudasi (Luka 6.16). † **10:4** Zeloti: kuru mege njwòhe ku nje: «kìni kyal'à táan ngemu á sèl'e ke». ‡ **10:14** Mà tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu kànha na: lire njwòhe ku nje, wuu nàzhan à fworo yii karigil'e, yii njnñò tuguro ti. Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wii. § **10:16** Yahutuubii mpyi maha mpànpòròyi wii fyinme ná tateennugo sanjeyenre.

²⁵ Li tɛgeni li nyɛ cyelempyanɔ̃ u pa mpyi cyelentunɔ̃ fiige, bilinɔ̃ mú sí mpa mpyi u kàfoonɔ̃ fiige. Ná pi à jà a pyengefoo tàanna ná jínabii nɔ̃nɔ̃foonɔ̃ Belizebuli i, mpíi pi nyɛ pyengefoo shiinbii ke, pire wuuni sì n-tòro mà?

(Luka 12.2-9)

²⁶ Lire kurugo yii àha raa fyáge pi na mɛ. Yii li cɛ, kyaa maha kyaa l'à nɔ̃wɔ̃hɔ̃ ke, cyire puni sí n-pa raa naa. Kyaa maha kyaa li nyɛ numpini i ke, lire là mú sí n-kwóro ncɛmbaa mɛ.

²⁷ Mii aha jwumpe mpemu jwo yii á numpini i ke, yii a puru yu canɔ̃ke e. Mpe mii à jwo yii á katilwɔ̃hɔ̃re e ke, yii dũgo yii a puru jáare katanɔ̃nyii nɔ̃nɔ̃'i.

²⁸ Mpíi pi maha jà a sùpyanɔ̃ cyeere bò, ná pi sì n-jà u múnaani bò mɛ, yii àha raa fyáge pire na mɛ. Kilenɔ̃ u maha jà a sùpyanɔ̃ múnaani ná u cyeere shi bò nafugombaage e ke, uru na yii à yaa yii a fyáge.

²⁹ Tá zíziine shuunni maha mpére daashi ninɔ̃kin kanna mɛ? Nka lire zíziini là ninɔ̃kin sì n-kwú yii Tunɔ̃ Kile pàama mɛ.

³⁰ Yii pi ke, ali nɔ̃nɔ̃joore ti nyɛ yii nɔ̃nyii i ke, Kile à tire puni pɛrɛge cɛ.

³¹ Lire kurugo yii àha núru kyaa tɛge yii yiye funɔ̃ pen me! Yii shin maha shin kan'à waha Kile na mà tòro tire zíziine ninɔ̃yahara na.

³² Shin maha shin ká yyére li na sùpyire nyii na na uru na nyɛ mii wu ke, mii Tunɔ̃ u nyɛ nɔ̃nyii na ke, mii mú sí n-yyére li na uru nyii na na urufoo na nyɛ mii wu.

³³ Nka ngemu ká mii cyé sùpyire nyii na ke, mii Tunɔ̃ u nyɛ nɔ̃nyii na ke, mii mú sí urufoo cyé uru nyii na.

(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yii àha raa sɔ̃nni na mii à pa si mpa jwumabenɔ̃ke le sùpyire ná tiye shwɔ̃hɔ̃l'e nɔ̃nɔ̃ke na mà de! Mii nyɛ a pa ná yyenɔ̃nɔ̃ke e mɛ, ná kàshige e mii à pa.

³⁵ Naha kurugo yɛ mii à pa mpa "jyafoonɔ̃ ná tufoonɔ̃ láha piye na, si pworofoonɔ̃ ná nufoonɔ̃ láha piye na, si napworonɔ̃ láha nacwonɔ̃ na.

³⁶ Pii u zàmpenmii sí n-pa n-pyi pi pyenge shiinbii yabilimpíi*."

³⁷ Shinɔ̃ u à u tunɔ̃, lire nyɛ mɛ u nunɔ̃ kyaa táan uy'á mà tòro mii na ke, urufoo nyɛ a yaa ná mii cyelempyigire e mɛ. Shinɔ̃ u à u jyanɔ̃, lire nyɛ mɛ u pworonɔ̃ kyaa táan uy'á mà tòro mii na ke, urufoo nyɛ a yaa ná mii cyelempyigire e mɛ.

³⁸ Shinɔ̃ la ku nyɛ si mpyi mii cyelempya ke, urufoo u taha mii fye e, pi méɛ mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na. Lire baare e urufoo nyɛ a yaa ná mii cyelempyigire e mɛ.

³⁹ Ngemu la ká mpyi si u ninɔ̃jaanɔ̃ yaa nɔ̃wɔ̃ ke, urufoo nùmpañke sí n-kɛgege, nka ngemu ká kántugo wá u ninɔ̃jaan'á mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañta ta.

(Marika 9.41)

⁴⁰ Shin maha shin ká yii cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃ ke, urufoo mú à mii cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃, ngemu sí ká mii cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃ ke, urufoo mú à mii tunvoonɔ̃ cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃.

⁴¹ Ngemu ká Kile túnntunɔ̃ wá cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃, mà lire nɔ̃nɔ̃ke pyi na u na Kile túnnture yu ke, tɔ̃nni Kile sí n-pa n-kan Kile túnntumpil'á ke, uru tɔ̃nni Kile sí n-kan urufol'á. Sùpyire ti nyɛ na fyáge Kile na ke, wá ha tire tà cùmu lemɛ nɔ̃wɔ̃, mà lire nɔ̃nɔ̃ke pyi na ti na fyáge Kile na, Kile sí urufoo sàra tire fiige.

⁴² Ngemu ká lùninɔ̃ fùnnɔ̃cwokwunyaga kan nge nànkocyaanɔ̃ wá á, mà lire nɔ̃nɔ̃ke pyi na u na nyɛ mii cyelempya ke, sɛenɔ̃ na mii sí yi jwo yii á, urufoo sí n-sii lire tɔ̃nni ta.»

11

¹ Nyɛ Yesu à kwò yire yɛrɛyi nkanɔ̃ni na u cyelempyiibii kɛ ná shuunnin'á ke, maa nkàr'a sà a sùpyire kálali, maa Jwumpe Nintanmpe yu pi á pi kànyii na.

Yuhana Batizelipyinɔ̃ à túnntunmii tun Yesu á

(Luka 7.18-35)

² Nyɛ mà Yuhana Batizelipyinɔ̃ yaha kàsuni i, u mpyi a Kile Ninɔ̃wɔ̃nɔ̃nɔ̃ kapyiinɔ̃kii kyaa lógo. Ka u u cyelempyiibii pii tun Yesu á

³ pi sà yíbe na: «Nge kyaa l'à jwo na u sí n-pa ke, mu u nyɛ u wi laa, wuu a wabɛrɛ sigili?»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à ndemu lógo maa ndemu nya ke, yii a sì, yii i sà lire yyaha jwo Yuhana á na

⁵ «Fyinmpii naha na naa, tonɔ̃kɛgyifeebii sí i naare, tògofeebii na ncùunɔ̃, nɔ̃ncunnibii sí i núru, kwùubii sí i nɛni, Jwumpe Nintanmpe sí i yu fòngofeebil'á.

⁶ Nyɛ mii kapyiinɔ̃kii ká mpyi cyi nyɛ a ngemu pyi u à cye láha mii na mɛ, urufoo wuun'à nɔ̃wɔ̃.»

⁷ Nyɛ Yuhana cyelempyiibil'á kàre ke, ka Yesu si wá na Yuhana kyaa yu sùpyir'á, u à jwo: «Canɔ̃ke yii ná nkàre síwage e ke, taha nyɛge yii mpyi a kàr'a sà wíi kafɛge sí i ku nyàha la?

* 10:36 Mishe 7.6

* **11:10** Malaki 3.1 † **11:21** Tiri ná Sidon na mpyi kànbwoyo shuunni njemu y'à cè ná kapegigi mpyinji i ke (Ezayi 23.1-18; Ezekiveli 26; Zhouweli 3.4-8; Amosi 1.9-10).

12

*Nje Yesu à jwo canŋŋke kyaa na ke
(Marika 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Nje canŋka, Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na ntùuli sùma kooyi y'e, kuru canŋke na mpyi canŋŋo. Cyelempyiibii katege wuubii pi mpyi, ka pi i sùmancahayi yà kwòn na mínage na nkùru*.

² Farizheenbii píl'à lire nya ke, maa Yesu pyi: «Wíi, mu cyelempyiibii na canŋŋke kafuunnkii pyi!»

³ Ka u u pi pyi: «Nde Saanŋi Dawuda à pyi ke, yii nye a lire kâla mà? Canŋka mà u ná u fyènwəhəshiinbii katege wuubii yaha,

⁴ u à jyè Kile bage e, maa sárage bwúuruŋi wà lwó a kyà, maa wà kan u fyènwəhəshiinbil'á. Mà li ta sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi já a uru bwúuruŋi kyà.

⁵ Taha yii nye a li kâla Kile Jwumpe Semenji i na sáragawwuubii ká báara pyi Kileñaarebage e canŋŋke e, lire nye na ntòre kapegigil'e me?

⁶ Mii sí yi jwo yii á, wà na nye naha ngemu u à pée Kileñaarebage na ke.

⁷ Jwumpe Kile à jwo na yii aha a jùñaara taa yiye na, na lir'à táan ur'á mà tòro sáragawwuuni na[‡] ke, kampyi yii mpyi a puru jwəhe cè, sùpyire ti nte yii à ti cêge mà li ta ti nye a yaaga pyi me, yii mpyi na si nye lire pyi me.

⁸ Supyani jyanj ká kyaa maha kyaa jwo mà yyaha tí ná canŋŋke e ke, li si n-jà n-tòro lire na me.»

*Yesu à cyenkwugofoo cùŋŋo canŋŋke e
(Marika 3.1-6; Luka 6.6-11)*

⁹ Lire kántugo Yesu à yiri wani, maa nkàre kuru cyage shiin Kile Jwumpe kàlambage e.

¹⁰ Lir'à nàŋi wà ta wani ná cyenkwuge e. Ka pi i Yesu pyi: «Mà sùpya cùŋŋo canŋŋke e, tá lir'à yaa ná mpyi i[§]?» Kanŋŋo pi mpyi na jcaa ná kuru yibige e, si nta tigire cyán Yesu na.

¹¹ Ka Yesu si pi puru: «Jofoo u nye yii shwəhəl'e, ná mpà ninjin na nye u á, ka uru mpàŋi si jcwə wyige e mà bē ná canŋŋke e, urufoo sí nye u yaha wwùmbaa ye?

¹² Yii nye a li cè na sùpyani tayyérég'á pée mpàŋi woge na sèe sèl'e mà? Yii li cè, mà tàanna ná Kile Saliyani i, kacenni mpyin'á jwə canŋŋke e.»

¹³ Nye u à kwò puru na ke, maa jwo cyenkwugefol'á: «Ma cyəge sànhana.» U à ku sànhana ke, ka ku u jcwəŋŋo ku sanŋke fiige.

¹⁴ Nye Farizheenbii pi mpyi wani ke, ka pire si fwor'a kàr'a sà piye taanna Yesu bonkanni na.

Kile báarapyini ninjcwənrəŋi u nye Yesu

¹⁵ Yesu à pa yire cè ke, maa yiri kuru cyage e, u ninjarenji, shinjyahara mpyi a taha u fye e, ka u u yampii puni cùŋŋo.

¹⁶ Maa yi jwo a waha pi á na pi áha sùpya yaha u yi cè me.

¹⁷ Lire pyinŋkanni na, Kile túnntunŋi Ezayi jwump'á fúnŋŋo, u mpyi a jwo:

¹⁸ «Kile à jwo:

“Mii báarapyini u nye nge, mii à u cwənrə.

U kan'à waha mii na sèl'e, u kapyiinŋkil'à táan mii á mú.

Mii sí na Munaani pyi li tēn u e,

u sí raa supyishinji sanŋi leni kuni nintiini i.

¹⁹ U sí raa jwumə dirili ná wà e me, u sí raa sère wà na me.

Wà si u jwunyahama lógo sùpyire tabinniŋi i me.

²⁰ Ali kanŋyaange, u si ku kebe me,

fúkinariŋi u nye na tafuguyo caa ke, u si uru fúgo me.

U sí n-kwóro pur'e,

fo si ntinji kuni le sùpyire puni taan.

²¹ Supyishinji puni sí n-pa pi sənŋore taha u na*.”»

*Pyinŋkanni na Yesu maha jínabii kòre ke
(Marika 3.22-30; Luka 11.14-23)*

²² Nye lire kántugo, ka pi i mpa ná jínacyanŋi w'e Yesu á. Uru nàŋi mpyi na jaa me, maa mpyi búbu. Ka Yesu si u cùŋŋo u à jà na yu maa jaa.

* **12:1** Kile Jwumpe Semenji à li cyée na wà katege wu ká a ntùuli kerege e, na u sí n-jà sùmanji wà kwòn ná cyəge e, si njyi wani kerege e (Duterenomu 23.25). † **12:2** Mà tàanna ná Farizheenbii sənŋonkanni i, mu aha sùma kwòn ná cyəge e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibii cêge na pi à báara pyi canŋŋke (Ekizodi 34.21). ‡ **12:7** Oze 6.6 § **12:10**

Farizheenbii u sənŋonkanni i, shinji u nye na múnna tawwuyo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tège canŋŋke. * **12:21** Ezayi 42.1-4

²³ Ka li i sùpyire puni bilibili fo pi na piye yíbili maa ŋko: «Taha Dawuda Tuluge Shin bà u ñye nge nàñi mɛ?»

²⁴ Ñye Farizhɛɛnbil' à yire lógo ke, ka pi i jwo: «Ñge nàñi ñye a sli na jínabii kòre na yige pifeebil' e ná fànhe kabɛr' e, jínabii ñùñfoonji Belizebuli woge kántugo na mɛ!»

²⁵ Ná Yesu si mpyi a pi funzɔŋɔre cɛ, ka u u jwo pi á: «Kire maha kire li ñye na liye túnni ke, lire maha mpa jya. Kànhe ŋkemu, lire ñye mɛ pyɛnge ŋkemu shiin ká yiri piye kurugo ke, kuru maha mpa jya mú.

²⁶ Sitaanninji ká a u báarapyiibii kòre, u na uye túnni. Lire ká mpyi, u saanre si n-kwò mà?

²⁷ Yii aha jwo na mii na jínabii kòre na yige pifeebil' e ná jínabii ñùñfoonji Belizebuli fànhe e, lire sannii i ke, yii shiinnbii pi ñye na pi kòre ke, ná joofo u fànhe e pire maha pi kòre ye? Yii shiinnbii yabilimpíi pi sí jwumpe pyi pu cwo yii ñun' i.

²⁸ Ñka yii li cɛ na mii na jínabii kòre na yige pifeebil' e ná Kile Munaani fànhe e, lir' à li cyée na Kile Saanre à nɔ yii na mà kwò.

²⁹ Wà si n-jà n-nyé fànhanyahagafoo bage e, si u yaayi lwó, ná u ñye a bage foo pwò a cyán maa nta a jyé mà ye. Urufoo ká já a u pwò a cyán, lire e u maha já a bage yaayi pyi u ñɛɛmpe.

Sùpyanji sí n-yíbe u ñwójwumpe kurugo

³⁰ Shinji u ñye u ñye ná mii i mɛ, urufoo ñye mii zàmpɛn, ŋgemu u ñye u ñye na mii tère na sùpyire wáa tiye na mɛ, urufoo na ti ñùñ kyángɛ.

³¹ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á: kapegigii shinji puni ná Kile mɛkɛɛge jwumpe puni sí n-jà yáfa sùpyire na. Ñka ŋgemu ká Kile Munaani mɛge kɛɛge ke, lire si n-sii yáfa urufoo na mɛ.

³² Wà ha jwumpimɛ jwo Sùpyanji Jyanji na, lire sí yáfa urufoo na. Ñka ŋgemu ká jwumpimɛ jwo Kile Munaani na ke, lire kapiini sí yáfa urufoo na ñge tiinji i mɛ, li mú sí yáfa urufoo na tiinji nimpánji i mɛ.

(Luka 6.43-45)

³³ Cige ká ñwò, ku maha yasɛɛ ñijɛɛnne pyi. Cige ká mpyi ku ñye a ñwò mɛ, ku ñye na yasɛɛ ñijɛɛnne pyi mɛ. Cige shinji maha ñcɛ ku yasɛɛɛ cye kurugo.

³⁴ Yii màcwɔn fiige sùpyiibii! Mà pege yaha yii funŋ' i, yii si n-sii n-jà jwuñɛnne jwo mɛ. Sùpyanji zòmbilin' à jii ndemu na ke, lire u ñwòge maha yu.

³⁵ Ŋgemu u zò u à ñwò ke, uru maha jwuñɛnne yu. Ŋgemu u ñye ná zòmpi i ke, uru maha jwumpimpe yu.

³⁶ Mii sí yi jwo yii á, canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiñkil' e ke, jwumò maha jwumò sùpyir' à jwo, ná pu ñye laaga baa ke, Kile sí ti yíbe puru puni na.

³⁷ Shin maha shin ñwójwumò kurugo, Kile sí n-jwo na u à tíi, lire ñye mɛ u à cɛɛge.»

*Yesu tayyɛreg' à fànha tò Zhonasi woge na, ŋka sùpyire ñye a u ñwòmɛɛni cù mɛ
Marika 8.11-12; Luka 11.29-32*

³⁸ Ñye ka Kile Saliyanji cyelentiibii pii ná Farizhɛɛnbii pii si jwumpe lwó maa jwo: «Cyelɛntunji, wuu la naha maa kani là pyi a cyée wuu na, ndemu li sí li cyée na mu à fworò Kile e ke.»

³⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Mpii pi à pi, maa kántugo wà Kile na ke, pire maha ñcaa si kakyanhala kani là ñya tapyige e. Ñka nde l' à pyi Kile túnntunji Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha si n-pyi n-cyée pi na mɛ.

⁴⁰ Yii li cɛ, bà Zhonasi a canmpyaa taanre ná numpiliyi taanre pyi fyabwòhe funŋke e mɛ, amuni Sùpyanji Jyanji mú sí canmpyaa taanre ná numpiliyi taanre pyi fannŋke e.

⁴¹ Canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiñkil' e ke, Ninive kànhe shiinnbii sí n-pa n-yiri n-yyéɛ si pire kapimpyiibii cɛɛge, ñaha na ye Zhonasi à sà Kile jwumpe jwo Ninive shiinnbii' à ke, pi à pi toronkanni kɛɛnŋe. Mà li ta wà na ñye naha, ŋgemu u tayyérege k' à fànha tò Zhonasi woge na ke, pire kapimpyiibii sí ñye a ñen' a pi toronkanni kɛɛnŋe mɛ.

⁴² Kuru canŋke, saancwonji u mpyi Sheba kini ñùñ na ke, uru mú sí n-pa n-yiri n-yyéɛ si pire kapimpyiibii cɛɛge, ñaha na ye uru saancwonji mpyi a yiri diñyeñji ñùñke kà na, mà sà saannji Solomani yákilifente jwumpe lógo. Mà li ta wà na ñye naha, ŋgemu u yákili u à pée Solomani wonji na ke, pi sí ñye a ñen' a lógo uru ñwò na mɛ.

(Luka 11.24-26)

⁴³ Jina ká fworò sùpa e, u maha sà ñaara síwage yyaha kurugo maa tateɛnge cya. U aha mpyi u ñye a kà ta mɛ,

⁴⁴ u maha jwo “Mii sí nùru raa wà na tayirige e.” Ñye u aha nùr' a pa urufoo ta bawaga fiige, ŋkemu k' à pwó, maa ku funŋke bégel' a ñwò ke,

⁴⁵ u maha nùr' a kàr' a sà jínahii baashuunni lwó a bàra uye na, mpii pi à pi mà tòro u yabilinji na ke, maha mpa jyé urufol' e. Lire ká mpyi, urufoo pyiñkanni nìvonn' a sì ñàar' a pi mà tòro ñijyɛɛni na. Amuni pire kapimpyiibii wuuni mú sí n-pyi.»

*Mpii pi nyɛ Yesu nunɔ ná Yesu cɛnmpyiibii ke
(Marika 3.31-35; Luka 8.19-21)*

⁴⁶ Maa Yesu yaha puru jwumpe na ná sùpyire e, u nunɔ ná u cɛnmpyiibii'à pa yyére cyínɔɔ na, maa jɔcaa si jwo ná u e. [

⁴⁷ Ka wà si Yesu yyere maa jwo: «Mu nunɔ ná mu cɛnmpyiibii naha cyínɔɔ na, pi naha na mu kyaa pyi.»]

⁴⁸ Ka Yesu si urufoo pyi: «Mpire pi nyɛ mii nunɔ ná mii cɛnmpyiibii yɛ?»

⁴⁹ U à puru jwo ke, maa cyɛge sàɔha u cyelempyiibii kàmpanɔke na, maa jwo: «Mii nunɔ ná mii cɛnmpyiibii pi nyɛ mpii.

⁵⁰ Yii li cè na mii Tunɔ u nyɛ nɔɔɔɔɔ na ke, ɔge u nyɛ na uru jyii wuuni pyi ke, uru u nyɛ mii cɛnmpworonɔ ná mii nunɔ.»

13

*Nɛɛnugunɔ bàtaage
(Marika 4.1-20; Luka 8.4-15)*

¹ Kuru canɔke yabilini i, Yesu à fworo bage e maa ɔkàr'a sà ntɛɛn banɔ jwɔge na.

² Ka shinɔyahara si mpa bínni u taan, li nyɛ a pa jwɔ mɛ, ka u u jyɛ a tɛɛn bakwɔge k'e lɔwɔhe nunɔ'i, ka sùpyire si yyére kùmpoge na.

³ Ka u u ti kàla karii nɔɔyahagii na ná bàtaay'i.

⁴ U à jwo: «Nɛɛnugunɔ wà u ná fwor'a kàre jɛɛmɛ tanuguge e. Mà u yaha u u sùmashinɔ wàa fini fige, wà à cwo kuni jwɔge na, ka sàncyeɛnre si mpa uru jò.

⁵ Ka wà tacwugo si mpa bɛ ná kafaafoge e, pɔworo nɔɔyahara mpyi kuru cyage e mɛ. Ka uru si fyín wahawaha, naha na yɛ u mpyi a jyɛ jɔnke e sɛl'e mɛ.

⁶ Nyɛ canɔk'à pa fworo ke, ka yifyinre si fàan maa waha, ndire kuunɔ na.

⁷ Ka wà tacwugo si mpa bɛ ɔgurotaha na, ka ɔgure si yír'a uru cú.

⁸ Nka wà tacwug'à pa bɛ ná jɔnke nɔɔcɛnɔke e, maa fyín, maa lyɛ, maa se. Sùmacire tà à sùmapyanɔ se mà nɔ ɔkuu ɔkuu (100) na, tà mpyi beetaanre taanre (60) tà mpyi benjaaga ná ke ke.

⁹ Ngemu la ká mpyi si karii yyaha cè ke, urufoo u u nɔngyigigii cyán sɛl'e.»

¹⁰ Ka Yesu cyelempyiibii si file u na, maa u yíbe: «Naha na mu nyɛ na bàtaayi yu sùpyir'á yɛ?»

¹¹ Ka Yesu si pi pyi: «Karigii cyi à yyaha tí ná Kile Saanre e, ná cyi à ɔwɔhɔ ke, yii á cyire jɔcɛɔ'á kan, u sí nyɛ a kan sùpyire sannt'á mɛ.

¹² Naha kurugo yɛ ngemu u à yaaga cè ke, là sí n-bàra urufoo u tacɛnke na sɛl'e. Nka ngemu u nyɛ u nyɛ a yaaga cè mɛ, urufoo bá na sɔnni na ur'à nimbileni ndemu cè ke, lire sí n-shwɔ urufoo na.

¹³ Lire kurugo mii na bàtaayi yu pi á, naha na yɛ pi nyiigil'à cɔwɔro, nka pi nyɛ na jaa mɛ, nɔngyigigii na nyɛ pi á, nka pi nyɛ na núru mɛ, pi nyɛ na karii yyaha cini mɛ.

¹⁴ Kile tũntunɔɔ Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo ke, pur'à fũnɔɔ pi kàmpanɔke na. U mpyi a jwo:

“Yii sí raa núru, nka yii sí raa yafyin yyaha cini mɛ.

Yii nyiigii sí n-cɔwɔro nka yii sí raa yafyin jaa mɛ.

¹⁵ Yii li cè, nte sùpyire nɔngyigigil'à waha,

pi à pi nɔngyigigii tò, maa pi nyiigii tò,

bà pi si mpyi pi àha raa jaa s'a núru mɛ,

pi yákilibii mú ká raa karii yyaha cini mɛ.

Naha kurugo yɛ pi la nyɛ si núru mpa mii yyére, mii i pi shwɔ mɛ*.”

¹⁶ Nka yii pi ke, yii wuun'à jwɔ, naha na yɛ yii na jaa yii nyiigil'e, maa núru yii nɔngyigigil'e.

¹⁷ Sɛɛnɔ na mii si yi jwo yii á, nde yii à jya maa ndemu lógo ke, Kile tũntunmii nɔɔyahamii ná Kile jwɔmɛɛcuvɛɛ nɔɔyahamii la mpyi si lire jya, si li lógo. Nka pi nyɛ a jà a li jya, maa li lógo mɛ.

¹⁸ Nyɛ kuru bàtaage k'à jwo mà yyaha tí ná nɛɛnugunɔ i ke, yii ku jwɔhe lógo.

¹⁹ Kuni jwɔge na, sùmashinɔ tacwug'à pa bɛ ke, kuru ku nyɛ mu à jwo shinɔ u à Kile Saanre kani jwumpe lógo, maa mpyi u nyɛ a pu yyaha cè mɛ, ka Sitaannini si mpa pu wwú u funɔɔ'i ke.

²⁰ Kafaafoge nunɔ'i sùmashinɔ tacwug'à pa bɛ ke, kuru ku nyɛ mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa nti'l'a jɛɛ pu na ná funntange e ke.

²¹ Nka pu nyɛ a jà a ndire le t'e mɛ, ti jwɔmɛɛni kɛngɛmɛ nyɛ a pen mɛ. Kawaa, lire nyɛ mɛ yyefugo kyaa ká ti ta Kile jwumpe kurugo, ti maha fworo Kile kuni i.

* 13:15 Ezayi 6.9-10

²² Ngure shwòhol'e sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyɛ mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ka diɲyɛɲi karigii funmpɛɛnre ná náfuɲɲi lage si pu cwònrò, pu nyɛ a jà a yasɛɛ pyi mɛ.

²³ Njɲke njɲcɛnɲke na sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nyɛ mu à jwo sùpyire ti nyɛ na Kile jwumpe núru maa pu yyaha cini ke. Tire sùpyire na nyɛ sùmasɛɲɛ fiige, sùmacire tà à sùmanji se mà nò nkɛ nkɛ (100) na, ka tà si se mà nò beetaanre taanre (60) na, ka tà si se mà nò beɲjaaga ná ke kɛ na.»

Nyèpege bàtaage

²⁴ Nyɛ Yesu à nùr'a bàtaage kà jwo pi á na: «Kile Saanre à fworò nde kani kurugo: faapyiɲi wà à sùmasi njɲcɛnɲɛ nùgo u kɛrege e.

²⁵ Mà sùpyire yaha njòmpɛ na numpilage e, u zàmpɛnɲi wà à pa nyèpege kà shi wà kɛrege e maa nùr'a kàre.

²⁶ Nyɛ ka ku ná sùmanji si fyin maa lye sɲɲɲan.

²⁷ Kɛrege foo báarapyiibil'à sà kɛrege ta amuni ke, ka pi i sà u pyi “Nùɲufooni, sùmashinji mu mpyi a nùgo maa kɛrege e ke, taha u bà mpyi a jwò mɛ? Nyèpege sí ku wà kɛrege e ke, taa kur'à yiri ke?”

²⁸ Ka kɛrege foo si jwo “Mii zàmpɛnɲi wà u à nke báaraapege pyi amɛ.” Ka báarapyiibii si u pyi “Mu la nyɛ wuu u sà ku kòong'a wwù sùmanji shwòhol'e la?”

²⁹ Ka kɛrege foo si jwo “Yii ku yaha wani, lire baare e, ku takònge e yii sí raa sùmanji kòongɛ ná k'e.

³⁰ Yii ku ná sùmanji yaha u a lyege sɲɲɲan, sùmakwòngii ká nò, mii sí yi jwo sùmakwònbil'á pi i kuru nyèpege kwòɲ a yige sùmanji i, pi pwo pwo pi i ku súugo fòlò, pi i nta a sùmanji kwòɲ a le na bwúnni i.”

Kile Saanre maha sù nimbilɛre maa mpɛre

(Marika 4.30-34; Luka 13.18-21)

³¹ Nyɛ Yesu à nùr'a bàtaage kà jwo pi á. U à jwo: «Kile Saanre na nyɛ mu à jwo mutaridi cige pyà nàɲi wà à njɛmu nùgo u cikòoge e ke.

³² Kuru cige pyàn'à yilege cire sannte puni wuni na. Nka u aha nùgo, u maha fyin maa mpyi cibwòhò mà tòro kanɲɛge yawyɛɛre puni taan, fo sɲɲɲɛnre maha ti shèere yaa ku nkéɲyi i.»

³³ U à nùr'a bàtaage kà jwo pi á na: «Kile Saanre na nyɛ mu à jwo bwúuruni yirigeyirige yaani. Ceewe ká li nimbilɛre le farini mbyime njɲyaham'i mà cwònhò, li maha puru mbyimpe njɲcwònhòmpe puni yirige.»

³⁴ Nyɛ Yesu à puru jwumpe puni jwo bàtaay'i sùpyir'á. Bàtaayi jwumpe baare e, u mpyi na pabɛɛ yu ná t'e mɛ.

³⁵ Lire e jwumpe Kile tìntuntunji mpyi a jwo ke, pur'à fúnɲò, u mpyi a jwo: «Bàtaayi mii sí raa yu pi á, karigii cyi à njwòhò fo diɲyɛɲi tasiige e ke, cyire mii sí raa yu pi á†.»

Yesu à nyèpege bàtaage njwòhe jwo

³⁶ Nyɛ Yesu à kwò puru jwumpe na ke, maa jyè bage e, ka u cyelempyiibii si file u na, maa jwo: «Bàtaage mu à jwo mà yyaha tii ná nyèpege e sùmanji shwòhol'e ke, kuru yyaha jwo wuu á.»

³⁷ Ka u u pi pyi: «Sùmashinji njɲcɛnɲi nùgufooni u nyɛ Supyanji Jyanji.

³⁸ Kɛrege e sùmashinji njɲcɛnɲi'à nùgo ke, kuru ku nyɛ diɲyɛɲi. Sùmashinji njɲcɛnɲi u nyɛ mpɛ pi à njɛ Kile Saanre na ke, nyèpege ku nyɛ Sitaanninji fyɛɲwòhòshiinbii.

³⁹ Zàmpɛnɲi u à nyèpege wà sùmanji shwòhol'e ke, uru u nyɛ Sitaanninji. Sùmakwònre ti nyɛ diɲyɛɲi tɛekwooni, sùmakwònbii pi nyɛ Kile mèlɛkɛbii.

⁴⁰ Pyinɲkanni na nyèpege maha nkòong'a wwù sùmanji shwòhol'e maa ku súugo ke, amuni li mú sí n-pyi diɲyɛɲi tɛekwooni.

⁴¹ Kuru canɲke Supyanji Jyanji sí u mèlɛkɛbii tun. Yaaga maha yaaga ku nyɛ na sùpyire njòɲ kyángɛ Kile na, ná mpɛ pi maha Kile Saliyanji kɛge ke, pi sí pire puni cwònrò n-yige Kile Saanre e,

⁴² si ngà nafugombaage e. Wani pi sí raa mɛɛ súu s'a nkyànhiigii kùru.

⁴³ Nka mpɛ pi à Kile njwòmɛɛni cù ke, pire sí raa bèɛnmpɛ yige canɲa nyii fiige pi Tunji Saanre e. Ngemu la ká mpyi si kari yyaahà cè ke, urufoo u u njɲyigigii cyàn sèl'e.»

Nàfuɲɲi njwòhòɲi ná kòonɲi kani

⁴⁴ Kile Saanre na nyɛ sahanɲi mu à jwo náfuɲ ngemu u à njwòhò kɛrege k'e ke. Nàɲi wà à sà fworò uru náfuɲɲi na tanwòhòge e, maa u yal'a njwòhò sahanɲi. U funntanga wuni, maa njkàr'a sà u cyeyaayi puni pɛr'a tɛg'a kuru kɛrege shwò.

† 13:35 Zaburu 78.2

⁴⁵ Kile Saanre à fworò nde kani kurugo: cwòhànjì wà u mpyi na kóòn nisinànja caa.

⁴⁶ U à kóònbile longara wu nya ke, maa nkàr'a sà u cyeyaayi puni pére, maa li shwò.

Nde li sí n-pyi dɔnyɛnɛ tɛekwooni i ke

⁴⁷ Kile Saanre à fworò nde kani kurugo: fyacuumpii pii mpyi a cwò wà lwòhe e, ka uru cwòhànjì sí fyaabii shìnjì puni cù.

⁴⁸ U à jì ke, ka pi i u dir'a yige kùmpoge na, maa ntɛn maa fyaabii nijɛnmpii cwòonr'a le yalenke e, maa tòn baa wuubii wà.

⁴⁹ Nye amuni li mú sí n-pyi dɔnyɛnɛ tɛekwooni i. Kile mèlɛkɛebii sí shinpiibii cwòonrò si ngwù shincenmpil'e,

⁵⁰ si pi wà nafugombaage e. Wani pi sí raa mɛɛ súu s'a nkjànhigii kùru.

⁵¹ Yesu à puru jwo ke, maa u cyelempyiibii yíbe na pi à mpe jwumpe lógo la? Ka pi i jwo: «Dòn, wuu à pu lógo.»

⁵² Ka Yesu si jwo: «Kile Saliyanɛ cyelentunɛ cye k'à le mà yyaha tí ná Kile Saanre e ke, uru maha kàla nivònɔ ta maha bàra nijjyenɛ na maha yaha uye e, mu à jwo nàfujunɔ na yige na nkàan.»

Yesu kàhe shiinbil'à cyé u na

(Marika 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Yesu à kwò puru jwumpe na ke, maa yíri wani,

⁵⁴ maa nkàre u tukanhe na. U à nò wani ke, maa jyé pi Kile Jwumpe kàlambage e, maa sùpyire kàlali. U kàlanɛ pyínkanni mpyi a sùpyire kàkyanhala fo pi na nkò: «Di u à pyi maa mpyi yákilifoo yé? Di u à pyi maa kàkyanhala karigii pyi yé?»

⁵⁵ Taha cikyangani toooy wunji bà u nyé u wi mɛ? Taha u nunji bà u nyé Mariyama mɛ? U cinmpyiibii bà pi nyé Yakuba ná Yusufu ná Simò ná Zhude mà?

⁵⁶ U ná pùcɛribii pi nyé nu na ke, pire nyé naha ná wuu e mà? Di u s'à pyi maa jà na jcyii karigii pyi yé?»

⁵⁷ Nye tire sònɔr'a pi pyi pi à jùɔ tugo Yesu na. Ka Yesu si jwumpe lwò maa jwo pi á: «Kile túnntunɔ maha le njire e cyeyi puni i fo u tukanhe ná u tupyenge yé!»

⁵⁸ Nye pi dánabaare kurugo, Yesu nyé a kàkyanhala kariii nijyahagii pyi wani mɛ.

14

Yuhana Batizelipyinɛ kwùnkanni

(Marika 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹ Nye saanɛ Eròdi à pa a Yesu shɛnrɛ núru ke,

² maa jwo u báarapyiibil'á: «Yuhana Batizelipyinɛ wi, u à jè à fworò kwùnjì i, lire kurugo u à jà na kàkyanhala karigii pyi amɛ.»

³⁻⁴ Yii li cè na Eròdi mpyi a u sijnɛnɛ Filipi cwonɛ kwòn a lwò mà pyi u cwo. Uru ceenɛ mɛge na mpyi Eròdiyadi. Lire e ka Yuhana si yì jwo Eròdi á na u nyé a yaa u u sijnɛnɛ cwonɛ shwò u na mɛ. Ka puru jwumpe si waha Eròdi na, ka u u pi pyi pi à Yuhana cù a pwò a le kàsunjì i.

⁵ Eròdi la mpyi sí Yuhana bò, nkà u mpyi na fyáge Yahutuubii yyaha na, naha na yé pi puni mpyi a li cè na Yuhana na nyé Kile túnntunɔ.

⁶ Nye Eròdi canzeg'á pa máhana a nò lire yyeeni ke, ka u u pii yyere maa kataan pyi. Nye mà pi yaha lire kataanni na, Eròdiyadi pworon'á pa a nkwòhòli shinyyerebii shwòhòl'e, ka lire si ntáan Eròdi e,

⁷ fo u à káa pùcwon'á na u aha yaaga maha yaaga jáare ur'á ke, kuru sí n-kan u á.

⁸ Ka pùcwonɛ nunji si jwo a kan pùcwon'á na u sà jwo saanɛ'á na u Yuhana Batizelipyinɛ jùnkɛ kwòn a le nkunan'i, u pa nkàn ur'á.

⁹ Ka puru jwumpe si saanɛ yyahe pyi k'à tanha. Nka u mpyi na si n-jà n-cyé mɛ, naha na yé u mpyi a káa u shinyyerebii nyii na. Nye ka u u pii pyi pi sà Yuhana jùnkɛ kwòn kàsunjì i pi pa nkàn pùcwon'á.

¹⁰ Nye ka pi i Yuhana jùnkɛ kwòn

¹¹ mà le nkunan'i, mà kan pùcwon'á, ka u u ku kan u nun'á.

¹² Nye lir'á pyi ke, ka Yuhana cyelempyiibii si mpa u buwunji lwò mà sà ntò, maa sà u sànge wyl Yesu á.

Yesu à shiin kampwòhii kanjuro njwò cya

(Marika 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)

¹³ Nye Yesu à puru jwumpe lógo ke, maa yíri kuru cyage e, maa jyé bakwòoge k'e, mà kàre sige funjke e. Sùpyir'á pa u saha cè ke, maa fworò pi kànyì i, maa nkàre u fye e tòre na.

¹⁴ Yesu à fworò bakwòoge e mà pi nya pi à nyaha sèl'e ke, ka pi jùjaare si u ta sèl'e, yampii pi mpyi tire sùpyire shwòhòl'e ke, ka u u pire cùunɔ.

¹⁵ Nye yàkonk'a pa na ke, ka u cyelempyiibii si file u na maa jwo: «Cyelentunji! Sige funnke e wuu nye, cannke s'à kwò a kwò. Sùpyire cye yaha bà ti si mpyi si sà njji shwò jwòkurugo kànyi i me.»

¹⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Lire nye a pi kakarala kwò me, yii yabilimpai pi pi kan pi lyi.»

¹⁷ Ka pi i u pyi: «Bwùuru njũnyò kanjuro ná fyapya shuunni kanna cyi naha wuu njũ'i.»

¹⁸ Ka u u pi pyi: «Yii a ma ná y'e.»

¹⁹ Nye pi à pa ná y'e ke, ka u u sùpyire pyi t'à tèn nyege njũ'i. Pi à tènna kwò ke, ka u u bwùuru njũnyi kanjurunji ná cyire fyapyaagii shuunni njũ'wò, maa yyahe yĩrige njĩnyĩ i, maa fwù kan Kile á yi kyaa na. Maa bwùurunji kwòn kwòn a kan u cyelempyiibil'á, pi à kan sùpyir'á.

²⁰ Sùpyire ti mpyi wani ke, tire pun'à lyi a tĩn. Ka pi i njkwò maa shàhii ke ná shuunni njĩ njĩpaanyi na.

²¹ Pire lyilyibil'e, nambaabii kanni mpyi a shiin kampwòhii kanjuro (5.000) kwò, cyeebii ná nankopyire nye a tòrò me.

Yesu à jaara lwòhe njũ'i

(Marika 6.45-52; Yuhana 6.16-21)

²² Nye lire njwòhò na, mà Yesu yaha u u sùpyire cye yare, u à u cyelempyiibii pyi pi à jyè bakwòoge e, maa bani jyiile u yyaha na.

²³ Nye Yesu à ti cye yaha ke, maa njàr'a sà Kile njàre njanke kà na, u kanni. U à kwòro wani fo mà pa na yàkonke na.

²⁴ Nye bakwòoge e cyelempyiibii mpyi na bani jyiili ke, lir'á kuru ta ku u byanhare lwòhe ninke na. Ka kafèege si wá na fwu na lwòhe tère na bakwòoge njònji na wàa kàmpanyĩ puni na.

²⁵ Nye numpilag'á pa lyè ke, ka Yesu si yĩri na jaare na njkèege pi fye e lwòhe njũ'i.

²⁶ Cyelempyiibil'á u nĩmpañi nya lwòhe njũ'i ke, maa fyá sèl'e fo na njcyènni maa jwo: «Bunji wà fwòngò ku nye njke!» Mà pi fyagara wuubii yaha, pi mpyi na kwuuyi wàa.

²⁷ Mà pi yaha pur'e, ka Yesu si ntĩl'a jwumpe lwò maa pi pyi: «Yii yákilibii tĩne, yii áha vyá me, mii wĩ.»

²⁸ Ka Pyeri si jwo: «Kampyi mu u nye u wi, na yaha si jaara lwòhe njũ'i, si ma njũjò bē.»

²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Ta ma.» Ka u u fworo bakwòoge e na jaare na Yesu njũjò bēni lwòhe njũ'i.

³⁰ Nka u à pa kafèege nya k'à pēe maa fyá ke, ka u u li njwò cù na ntĩri lwòhe njwòh'i, maa njkwùuli: «Kafoonji, na shwò!»

³¹ Ka Yesu si ntĩl'a cyege sánha, maa u cù maa jwo: «Mu dáníyan'á cyére de! Naha na mu nye a funnke pyi njĩkin mà yé?» ³² Ka Yesu ná Pyeri si jyè bakwòoge e, ka kafèege si ntĩl'a yyé.

³³ Nye lir'á pyi ke, mpii pi mpyi bakwòoge e ke, ka pire si njĩnkure sín Yesu á maa jwo: «Nàkaana baa, Kile jyanji u nye mu.»

Yesu à yamii cùnjò Zhenèzareti kàmpanyĩ na

(Marika 6.53-56)

³⁴ Nye Yesu ná u cyelempyiibil'á bani jyiile ke, maa jyè Zhenèzareti kùluni i.

³⁵ Kuru cyage shiimbii mpyi a Yesu cè, lire e pi à Yesu mpañi jwo puru màhampe puni i. Ka sùpyire si wá na ma ná yampiĩ shinji puni i Yesu á.

³⁶ Pi mpyi na Yesu njàre na u pire yaha pi i bwòn u vānntinĩnke zhwòore na kanna. Yampiĩ pi mpyi maha bwùun u na ke, pire puni mpyi maha njcũnji.

15

Karigii cyi nye na wuu njwòre Kile yyahe taan ke

(Marika 7.1-23)

¹ Nye cannka Farizhènbii pii ná Kile Saliyanji cyelentiibii pìl'á yĩri Zheruzalemu kànhe e mà pa Yesu yyé, maa u yíbe:

² «Naha na mu cyelempyiibii nye na wuu tulyeyi làdaabii karigii leni njire e mà yé? Naha na pi aha a si raa lyi, pi nye na pi cyeyi jyĩ mà tàanna ná pire làdaabil'e mà yé*?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «Naha na yii à kántugo wà Kile ton'á, maa ntaha làdaabii fye e yé?

⁴ Yii li cè na Kile á jwo “Ma tunji ná ma nunji pēe†. Ngemu ká jwumpime jwo a wà u tunji, lire nye me u nunji na ke, urufoo si n-bò‡.”

* **15:2** Yahutuubii n'a mpyi na si raa lyi, pi mpyi maha pi cyeyi jyè jyiĩnkanni là na maa sònni na lire jyiĩnkanni maha pire finĩne Kile á. Mà tàanna ná Ekizodi 30.18-21 i, Kile sàragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi a lire pyi, njka Farizhènbil'á jwo na shin maha shin u nye na Kilejarege pyi ke, na pire pun'à yaa ná l'e. † **15:4** Ekizodi 20.12; Duterenomu 5.16 ‡ **15:4** Ekizodi 21.17; Levitikli 20.9

⁵ Nka yii pi ke, yii maha yi yu sùpyir'á na "Wà ha já a jwo u sifeebil'á na yaayi uru mpyi a yaa u tég'a pi tég'e ke, na ur'à yire kan Kile á mà kwò,

⁶ na urufoo méé ká mpyi u nyé na yaaga kaan u sifeebil'á sahan'ki mé, na tapege nyé yire e mé." Mà tàanna ná lire e, yii á kántugo wà Kile jwump'á, maa ntaha yii làdaabii fye e.

⁷ Yii pi á fyinmé tò wwowò na ke! Kile túnntunji Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii kyaa na ke, pur'à sàa pyi sée. U mpyi a jwo na

⁸ "Kile á jwo 'Nte sùpyire na mii pèrè jwòyi i kanna,

mà li ta pi zòompíi laag'à tòn mii na.

⁹ Pi na mii pèrè tawage e,

naha na yé kàlan'pi pi nyé na nkaan ke,

ur'à lwó a pwò sùpyire làdaabii kanni na Š.' »

¹⁰ Puru jwòhò na, Yesu á sùpyire yyere maa jwo t'á: «Yii ninyigigii pèrè, yii raa núru sèl'e.

¹¹ Yaaga maha yaaga ku nyé na jyè sùpyan' jwòge e ke, kuru ká nyé na já a u jwòhò mé. Nka nje yi nyé na fwore sùpyan' jwòge e ke, yire yi maha já a u jwòhò.»

¹² Nyé Yesu á puru jwo ke, ka u cyelempyiibii si file u na maa jwo: «Mu nyé a cè na mu jwump'á waha Farizheenbii na mà?»

¹³ Ka Yesu si pi pyi: «Cige maha cige ku nyé ku nyé a cénmé mii Tunji ninyi wunji cye kurugo mé, yire puni sí n-kò n-wà.

¹⁴ Yii Farizheenbii yaha wani, fyinmii pi á fyinmii yyaha cù. Fyín ká u fyin'jée kàbii cù, pi mú shuunnin'ji sí n-tíge wyige k'e.»

¹⁵ Ka Pyeri si jwo: «Puru jwumpe jwòhe jwo wuu á.»

¹⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimpíi, ali numé yákilitan nyé yii á mà? Mpe mii na yu ke, yii nyé na puru núru mà?

¹⁷ Yii nyé a li cè na yaaga maha yaaga ku maha jyè sùpyan' jwòge e ke, na u yaceni i kuru maha nkàrè, u aha shà yaare e, k'a si fwoor mà?

¹⁸ Nka nje yi nyé na fwore sùpyan' jwòge e ke, u zòni i yire maha fwore, yire mú sí yi maha u jwòhò Kile á.

¹⁹ Yii li cè na sùpyan' zòni i sònjòpeere maha fwore, mu á jwo: supyibuuni ná jacwòore ná sílege baa karigii ná nànkàage ná kafinare ná jwoore.

²⁰ Cyire karigii cyi maha sùpyan' jwòre Kile á. Lire baare e mà yalyige lyi cyeyi njyimbbaa, lire nyé na jin'a sùpya jwòhò mé.»

Supyishin'ji san'ji cwon'ji wà á dá Yesu na

(Marika 7.24-30)

²¹ Ka Yesu si yiri wani mà kàrè Tiri ná Sidon kànyi kàmpan'jke na.

²² Mà pi yaha wani, Kana shiinbii cwon'ji* wà á pa Yesu á, maa jwo fànha na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinji! Njunaara ta na na, maa sà na pworon'ji kàanmucya. Jínan'ji wà u wá a u ténmé pèn.»

²³ Yesu nyé a jén'a u jwò shwò mé. Ka cyelempyiibii si jwo Yesu á: «Ngé ceen'ji cye yaha, naha na yé u na nk'wúli wuu jwòh'i.»

²⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Izirayeli shiinbii kanni méé na Kile á mii tun, pire mpiimu pi nyé mpàa nimpinnimii fiige ke.»

²⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, ceen'ji á pa nin'kure sín Yesu taan maa jwo: «Kafoonji! Cye le na á.»

²⁶ Ka Yesu si jwo: «Mà nànkopyire yalyire lwó a wà pwunmpyir'á†, lire nyé a jwò mé.»

²⁷ Ka ceen'ji si jwo: «Kafoonji, yire nyé sée, nka pyengefoo ká a lyi, njyipaane ti maha jwwo nin'jke na ke, pwunmpyire maha tire lyi.»

²⁸ Nyé ceen'ji á yire jwo ke, ka Yesu si jwo: «Ceewe, nka mu naha a dá mii na de! Nde mu á cya mii á ke, lire sí n-pyi mu á.» Nyé ka u pworon'ji si ntíl'a cùunj.

Yesu á shiin kàmpwòhii sicyeere jwò cya

(Marika 8.1-10)

²⁹ Nyé lire kántugo Yesu á yiri kuru cyage e maa nkàrè Galile ban'ji jwòge na, maa dùg'a tèn nan'jke kà nan'ji.

³⁰ Ka supyikurumbwòhò si mpa u á. Kuru supyikurun'jke e, pii mpyi a pa ná dishiyif'el'e, pii s'à pa ná fyinmil'e, pii sí nyé ná yatan'jkegyef'el'e, pii sí nyé ná búbul'e, pii sí nyé ná yampii shi ninyahamil'e. Pi mpyi na ma ná pire yampil'e Yesu á, ka u u pi cùunj.

³¹ Li mpyi a sùpyire bílibili mà búbuubii nya pi á já na yu, yatan'jkegyifeebii sí i jicùunj, dishiyifeebii sí i jaare, fyinmpii sí i jaa, lire kurugo pi á Izirayeli shiinbii u Kilen'ji kée.

§ 15:9 Ezayi 29.13 * 15:22 Ngé ceen'ji á fwore supyishin'ji w'e, ngemu u mpyi a fyànha a pyi Izirayeli shiinbii zàmpenmii ke. † 15:26 Sùpyiibii pi nyé pi nyé Yahutuú mé, Yahutuubii mpyi maha pire wá pwuun fiige.

³² Nye ka Yesu si u cyelempyiibii yyere maa jwo: «ŋke supyikurunke nùnaare naha mii na, naha na ye pi canŋke taanre woge ku nye naha mii taan, yalyire nye pi á me. Mii la nye si pi cye yaha njyimbaa me, lire baare e katege sí pi fànha kwò kuni na.»

³³ Ka cyelempyiibii si jwo: «Di wuu si n-jà njyi ta naha ŋke síwage e, si ntège ŋke supyikurunke fiŋe jwò cya ye?»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Bwúuru nùnyo jùuli yi wá yii nuŋ'i ye?» Ka pi i jwo: «Bwúuru nùnyo baashuunni ná fyapyire ti naha wuu nuŋ'i.»

³⁵ Ka u u sùpyire pyi t'à tèn nŋke na,

³⁶ maa bwúuru nùnyi baashuunni ná tire fyapyire lwò, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòn kwòn mà kan u cyelempyiibil'á, ka pire si yi taa ti na.

³⁷ Kuru supyikurunke pun'á lyí a tìn, ka pi i ŋkwò maa saanya baashuunni nì njyípaanyi na.

³⁸ Pire lyílyibil'e, nàmbaabii kanni mpyi kampwòhii sicyeere (4.000) cyeebii ná nàŋkopyire nye a tòro me.

³⁹ Nye lire jwòho na, u á ta a sùpyire cye yaha, maa jyè bakwòoge k'e, mà kàre Magadan kùluni i.

16

Farizheenbii ná Sadusiibil'á jwo na Yesu u kyaa pyi, nde l'à li cyèe na u à fwooro Kile e ke (Marika 8.11-21; Luka 12.54-56)

¹ Nye canŋka Farizheenbii ná Sadusiibil'á file Yesu na, si u pere jncù, maa u pyi na u kani là pyi ndemu l'à li cyèe na u à fwooro Kile e ke.

[

² Ka Yesu si pi pyi: «Yii aha kilenji yyahe nya k'à náaŋa yàkonke, yii maha jwo na zànhe si n-pa nijnjaa me.

³ Nyège na, yii aha kilenji yyahe nya k'à wwò, yii maha jwo na zànhe sí n-pa nijnjaa. Nye yii á já a cyire karigii puni tēpyiinkii cè, ka naha si li ta jcyii cyi nye na mpyi yii shwòhòl'e nume ke, yii nye a já a cyire cè mà ye?]

⁴ Mpii pi á pi, maa kántugo wà Kile na ke, pire maha jcaa si kacyelee nya tapyige e. Nka nde l'à pyi Kile tūntunŋi Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha si n-pyi n-cyèe pi na me.» Nye u à puru jwo ke, maa yiri pi taan mà kàre.

⁵ Lire kántugo ka Yesu cyelempyiibii si banj jyiil'a kàre kumpoge sanŋke na. Pi á sà nò ke, ka pi i li kàanmucya mà li ta pi funŋ'á wwò, pi nye a bwúuru lwò me.

⁶ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii a yiye kàanmucaa Farizheenbii ná Sadusiibii bwúuruŋi yirigeyirige yaani na.»

⁷ Ka u cyelempyiibii si pi funŋi cya puru jwumpe na, maa jwo piye shwòhòl'e: «Bà wuu à pyi wuu nye a pa ná bwúuru i me, lire e u à mpe jwo be?»

⁸ Nye Yesu à pa pi kunŋke jwòhe cè ke, maa jwo: «Yii dányan'á cyère de! Naha kurugo bwúuruŋi wuun'á yii funŋo wwòŋo ye?

⁹ Ali nume yii yákilibii saha ŋkwò a múgo mà? Canŋke mii à bwúuru nùnyi kanŋkuruŋi tég'a nàmbaa kampwòhii kanŋkuruŋi (5.000) jwò cya, ka shàhigii dányi ŋgemu si nì njyípaanyi na pi lyiŋkwooni kántugo ke, yii funŋ'á wwò lire na la?

¹⁰ Canŋke mii à bwúuru nùnyi baashuunniŋi tég'a nàmbaa kampwòhii sicyeerenj (4.000) jwò cya, ka yii i ŋkwò maa saanyi nì njyípaanyi na pi lyiŋkwooni kántugo ke, taha yii funŋ'á wwò lire na mú?

¹¹ Ná yii funŋo nye a wwò lire na me, mii à yii pyi na yii a yiye kàanmucaa Farizheenbii ná Sadusiibii bwúuruŋi yirigeyirige yaani na, ka yii i wá na sòŋŋi na bwúuru kyaa mii nye na yu ke, naha na yii nye a já a puru jwumpe jwòho cè mà ye?»

¹² Nye ka cyelempyiibii si li cè na bwúuruŋi yirigeyirige yaani na bà Yesu à jwo pi a piye kàanmucaa me, ŋka Farizheenbii ná Sadusiibii kàlanj kyaa li.

Pyeri à jwo na Kile Njncwònròŋi u nye Yesu

(Marika 8.27-30; Luka 9.18-21)

¹³ Nye Yesu à kàr'a sà nò Sezare Filipi kùluni na ke, maa u cyelempyiibii yíbe: «Jofoo sùpyire nye na Supyanj Jyanj sòŋŋi ye?»

¹⁴ Ka pi i u pyi: «Pii wá na ŋko na Yuhana Batizelipyiŋi u nye mu, pii sí i ŋko na Kile tūntunŋi Eli u nye mu, pii sí i ŋko na Kile tūntunŋi Zheremi u nye mu, pii mú sí i ŋko na Kile tūntunŋi sanmpii pi á tòro ke, na uru wá u nye mu.»

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii nye na mii sòŋŋi ye?»

¹⁶ Ka Simò Pyeri si jwo: «Kile Njncwònròŋi u nye mu, Kilenji nyii wuŋi Jyanj.»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Zhonasi jyanj Simò! Mu wuun'á jwò. Naha na ye sùpya bà u à ŋge sèenji cyèe na me, mii Tunj u nye ninyinji na ke, uru u à u cyèe mu na.

¹⁸ Mii sí jwo mu á, mii sí mu mege le Pyeri (kuru jwòhe ku jye kafaaga.) Mii sí kuru kafaage tège na dánafeebii kurunke jwòhò cyán, kwùni mú bà si n-jà yaaga pyi kuru nkemu na me.

¹⁹ Mii sí Kile Saanre tirikyanhigii kan mu á. Mu aha jcyé kyaa maha kyaa na jìjke na ke, lire mú sí jcyé ta u à pyi lire na njìnyini na. Mu aha jye kyaa maha kyaa na jìjke na ke, lire mú sí jye ta u à pyi lire na njìnyini na.»

²⁰ Jye ka Yesu si yi jwo a waha cyelempyiibil'á na pi àha nkòd yi jwo sùpya á na uru u jye Kile Njìcwònròni me.

*Kyaage Yesu sí n-ta ke, u à kuru kyaa jwo
(Marika 8.31-33; Luka 9.22)*

²¹ Jye mà lwó fo lire tènì na, ka Yesu si wá na u cyelempyiibil'á kálali na fànha ki uru u kàre Zheruzalemu kànhe e, si nkyaala sèl'e kacwònrìbii ná Kile sàragawwuubii jùnjufèebii ná Kile Saliyanj cyelentiibii cye e. Pi si uru bò, nka uru kwùni canmpyitanrewuuni, uru sí jè.

²² Jye Yesu à puru jwo ke, ka Pyeri si u fèen nkere na maa u cèege na: «Ma hà puru jwo me, Kafoonji Kile u ma shwò lire na, lire fiige kà zì ma ta me.»

²³ Ka Yesu si Pyeri wí ná njìjkeni i maa jwo: «Yíri na taan, Sitaanna wà we! Mu na mii jùnjò kyàngé. Mu jye na sònni Kile jyií wuuni na me, fo sùpyire jyií wuuni!»

*Pyinjanni na wuu à yaa wuu taha Supyanj Jyanj Yesu fye e ke
(Marika 8.34-9.1; Luka 9.23-27)*

²⁴ Jye ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Ngemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'á yaa u cyé u yabilinj jyií karigii na, u u ntèen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi méé ká mpyi na si urufol'á bò kworokworocige na.

²⁵ Naha na ye ngemu la ká mpyi si u njinjaanj yaa jwò ke, urufol'á si nùmpanja ta me, nka ngemu ká kàntugo wà u njinjaanj'á mii kurugo ke, urufol'á si nùmpanja ta.

²⁶ Naha li si jwò sùpyan'á mà maa jyií yaayi puni ta nge dijyenji i njijaa, mu nùmpanjke si sà nkèege ye? Sùpya si n-jà yafyin tège u munaani jùnjò wwu nùmpanja me.

²⁷ Yii li cè na canjka, Supyanj Jyanj si nùru n-pa ná u Tunj sinampe ná u mèlekèebil'e. Kuru canjke, u sí shin maha shin sàra si ntàanna ná u kapyiinkil'e.

²⁸ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii mpii pi jye naha ke, pi na jye yii e, pire si n-kwò ná pi jye a Supyanj Jyanj saanra wunji nimpanj jya mà ye.»

17

*Yesu pyinjann'á kèenne
(Marika 9.2-13; Luka 9.28-36)*

¹ Jye canmpyaa baani kàntugo, ka Yesu si Pyeri ná Yakuba ná u cònni Yuhana lwó, maa nkàre ná pire kanni i nanjke kà nintòngò jùn'i.

² Mà pi yaha wani, Yesu pyinjann'á pa nkèenne pi jyií na. U yyahe mpyi na jì canja jyiini fiige, ka u väänjyi si finijje bèenmpe fiige.

³ Kuru tanuge e, ka tèecyiini Kile tùnntunmpiiMusa ná Eli si mpa Yesu cyelempyiibil'á maa taanre jyií na, mà pa a yu ná u e.

⁴ Ka Pyeri si jwo Yesu á: «Kafoonji, wuu à pa naha ke, lir'á jwò. Mu aha jye, mii sí vùnyo taanre kwò naha, njìkin sí n-pyi mu wogo, njìkin sí n-pyi Musa wogo, njìkin sí n-pyi Eli wogo.»

⁵ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, ka nahanja si mpa pi tò, kuru nahanjke mpyi na bèenmpe yige. Ka mejwuu si fworo kuru nahanjke e na: «Mii Jyanj u jye nge, u kan'á waha mii na sèl'e, u kapyiinkil'á tãan mii á mú, yii a nùru u jwò na.»

⁶ Jye cyelempyiibil'á lire mejwuuni lógo ke, ka fyagare si pi ta fo pi à cwo cwo jìjke na maa yyahayi cyigile.

⁷ Ka Yesu si file maa bwòn pi na maa jwo: «Yii yíri, yii àha raa fyáge me.»

⁸ Jye pi à ta naha yyahayi yírigè ke, pi saha jye a wà jya me fo Yesu kanni.

⁹ Mà pi yaha pi i ntíri nanjke na, ka Yesu si yi jwo a waha pi á: «Nde yii à jya ke, yii àha nkòd li jwo sùpya á me, fo Supyanj Jyanj ká jè a fworo kwùni i.»

¹⁰ Jye ka cyelempyiibil'á si u pyi: «Kò Kile Saliyanj cyelentiibii s'á jwo na Kile tùnntunji Eli u à yaa u fyànha a pa Kile Njìcwònròni yyaha na.»

¹¹ Ka u u pi pyi: «Sèe wí, Eli à yaa u fyànha a pa si karigii puni kurigii tí.

¹² Nka mii sí yi jwo yii á, Eli à pa a kwò, sùpyire jye a u cè me, maa u pyi pi jyií pyinjanni na. Lire pyinjanni ninuuni na, pi sí Supyanj Jyanj kyéregè mú.»

¹³ Jye u à puru jwo ke, ka u cyelempyiibil'á si li cè na Yuhana Batizelipyini kyaa u jye na yu.

Yesu à pyàni wà jína kòr'a yige u e
(Marika 9.14-29; Luka 9.37-43a)

¹⁴ Nye pi à kàr'a sà nò sùpyire cyage e ke, ka nàni wà si mpa nínkure sín Yesu fere e maa jwo:

¹⁵ «Kafooni, mii na mu jáare maa jwò na jyaní na, kíkirisanní u jnye u e na u kànre sèl'e, u maha u cyáan nage e tèrigii cyil'e, maa u cyáan lwohe e tèrigii cyil'e.

¹⁶ Mii à pa ná u e mu cyelempyiibii yyére, nka pire jnye a já a u cùuño mē.»

¹⁷ Ka Yesu si jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpíibii, fo naha tère e mii sí n-kwòró ná yii e ye? Mii sí yii kapyiínkii kwú naye e n-sà nò fo naha tère na ye? Yii a ma ná pyàni i na á.»

¹⁸ Nye pi à pa ná pyàni i ke, ka Yesu si fànha cyán jínani na, ka u u fworó pyàni i, ka pyàni si jncùuño lire tènuuni i.

¹⁹ Nye lire kántugo, ka cyelempyiibii si file Yesu na pi mēge cyage e maa u yíbe na naha na pire jnye a já a nge jínani kòr'a yige pyàni i mà ye?

²⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii dányani jcyèreni u à pa ná l'e. Sèeni na mii sí yi jwo yii á, yii dányani mēe n'a mpyi a cyère mutaridi bile fiige, yii mpyi na sí n-jà nke nanke pyi “Kò a yiri naha nke cyage e” ku mú mpyi na sí lire pyi. Yaaga mpyi na sí n-jà yii já pyige mē. [

²¹ Kilejarege ná súnni baare e, nge jínani shini jnye na fworé sùpya e mē.]]»

Yesu à u kwùni ná u jèni kyaa jwo sahanji
(Marika 9.30-32; Luka 9.43b-45)

²² Canjka mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha sijnayan Galile kùluni i, u à jwo pi á: «Pi sí n-pa Supyani jyaní le sùpyire cye e pi bò,

²³ nka u kwùni canmpyitanrewuuni, u sí jè.» Ka puru jwumpe si cyelempyiibii yyahayi tanha sèl'e.

Yesu ná Pyeri à Kilejaarebage wyéreni sàra

²⁴ Nye Yesu ná u cyelempyiibii'à sà nò Kapèrenamu kànhe e ke, mpii pi maha Kilejaarebage wyéreni shuu ke, ka pire si file Pyeri na maa u pyi: «Taha yii cyelentuní bà jnye na Kilejaarebage wyéreni sàrali mē*?»

²⁵ Ka Pyeri si pi pyi: «U maha u sàrali ke!» U à jyè bage e ke, ka Yesu si jwumpe lwó yyecyiige na, maa jwo: «Simò, naha mu jnye na sònni ye? Jofoo na nge dinyeni saanbii maha múnalwoore shuu, lire jnye mē na wyérewuuge cyáan ye? Pi pyiibii na laa, nàmpwuunbii na?»

²⁶ Ka Pyeri si jwo: «Nàmpwuunbii.» Ka Yesu si jwo: «Pi pyiibii kòni jnye a yaa pi a u sàrali mē.

²⁷ Nka ná wuu la sí jnye si jcyé u sàraga pi lùgigii cyi kwò a yiri mē, lire e, ta si banj jwòge na, maa ma myàhani wà lwohe e. L'aha fyaní njncyiini ngemu cù ke, maa uru jwòge múgo, mu sí wyére ta wani, uru sí n-bé mii ná mu wuní na.»

18

Sùpyani u jnye shinbwoni Kile Saanre e ke
(Marika 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹ Nye lire tèni i, ka cyelempyiibii si file Yesu na, maa u pyi: «Jofoo u jnye shinbwoni Kile Saanre e ye?»

² Nye ka Yesu si pyàni wà yyere, maa u yyéne pi shwòhòl'e, maa jwo:

³ «Sèeni na mii sí yi jwo yii á, ná yii jnye a kèenne mà pyi nànkopyire fiige mē, yii sí n-sii n-jà n-jyè Kile Saanre e mē.

⁴ Lire e shinni u à uye tírige nge pyàni fiige ke, uru u sí n-pyi Kile Saanre shinbwoni.

⁵ Shin maha shin u à jèn'a nge pyàni fiige cùmu lemē jwò mii kurugo ke, urufol'à mii cùmu lemē jwò mú.

Karigii cyi maha sùpyani yaha kapiini na ke, u à yaa u láha cyire na
(Marika 9.42-48; Luka 17.1-2)

⁶ Nte nànkopyire t'à dá mii na mà kwò ke, shin maha shin ká lire là nínkin jùño kyán, l'à pwòró urufol'à pi kafaabwòhò pwo u yacige e, pi i u wà banj i.

⁷ Dinyeni sùpyire wuun'à kèege pi jùnkyan karigii kurugo. Karigii cyi jnye na sùpyire jùño kyángé ke, cyire mpyimbaa jnye mē. Nka ngemu ká mpyi kajúño maa sùpya jùño kyán Kile na ke, urufoo wuun'à kèege!

⁸ Mu cyege kà nínkin, lire jnye mē mu tòoge kà nínkin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòñ a wà tatónge e, naha na ye mu cye nínkin wuní, lire jnye mē mu tòogo nínkin wuní u jyè shini nínkwombaani i, lir'à pwòró pi mu wà nafugombaage e ná ma tooyi shuunnini ná ma cyeyi shuunnini i.

* **17:24** Yahutuubil'à, shin maha shin u mpyi a nò yye bejjaaga ná kántugo na ke, yye maha yye uru mpyi maha yaa u wyérenjwoge kà sàra Kilejaarebage e (Ekizodi 30.11-16).

⁹ Mu nyiini là ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwúl'a wà tatəŋge e, naha na ye mu nyii ninjin wunji u shiji ninkwombaani ta, lir'a pwrə pi mu wà nafugombaage e ná ma nyiigii shuunniji i.»

Mpàŋi nimpinniŋi bàtaage
(Luka 15.3-7)

¹⁰ Ka Yesu si nūr'a jwo u cyelempyiibil'á: «Yii a yiye kàanmucaa de! Yii àha ncwô nge nānkocyaani w'e mē. Naha na ye mii sí yi jwo yii á, pi mēlekēebii* nyē ninyiŋi na mii Tunji Kile yyahe taan tērigii puni i. [

¹¹ Mpii pi à pinni ke, Supyani Jyani à pa mpa pire shwə.]

¹² Naha yii nyē na sōnŋi ye? L'aha mpyi mu à jwo mpaa ŋkuu (100) na nyē wà á, ka ninjin si mpinni pire e, tá urufoo si pi sanmpii beecyere ná ke ná baacyereŋi (99) yaha waber'á nanke nŋŋ'i, si sà a nimpinniŋi caa mē?

¹³ Sēŋi na mii sí yi jwo yii á, u aha jà a u cya a nŋya, u nŋyani funntange sí n-pēe u á mà tòro pi sanmpii beecyere ná ke ná baacyereŋi (99) woge na, pire mpiimu pi nyē pi nyē a pinni mē.

¹⁴ Amuni li mú nyē, yii Tunji u nyē ninyiŋi na ke, li nyē a táan ur'á nge pyàŋi wà ninjin si mpinni mē.»

Wurugofooni lenkanni kuntiini i

¹⁵ «Mu cīmpworo ká wurugo mu á, sà u yyer'a fēen, mu ná uru kanni, maa u kapyiini cyēe u na. U aha nēn'a lógo mu á, yii cīmpworoge sí n-tēen ku lyempe e.

¹⁶ Nka u aha mpyi u nyē a nēn'a lógo mu á mē, shin ninjin, lire nyē mē shiin shuunni yyer'a bāra maye na, maa jwo ná u e, bà y'à sēme na “Karigii pun'á yaa cyi cwəŋnrə shiin shuunni taanre nyii na” mē.

¹⁷ U aha ncyé lógogo pir'á, sà yi yyaha jwo dānafeebii kurunŋ'á. U aha mpyi u nyē a lógo dānafeebii kurunŋ'á mē, ma hà nūru raa u leni Kile kuni jaarafeebil'e mē, ta u wii mu à jwo mūnalwəre shwofoo.

¹⁸ Sēŋi na mii sí yi jwo yii á, yii aha ncyé kyaa maha kyaa na nŋŋe na ke, lire mú sí ncyé ta u à pyi lire na ninyiŋi na. Yii aha nēe kyaa maha kyaa na nŋŋe na ke, lire sí nēe ta u à pyi lire na ninyiŋi na mú.

¹⁹ Mii sí yi jwo yii á mú, sēŋi na, yii shiin shuunni ká bē li na, maa yaaga maha yaaga nāare mii Tunji á, uru u nyē ninyiŋi na ke, u sí kuru kan yii á.

²⁰ Naha kurugo yē cyaga maha cyag'e shiin shuunni taanr'á bínni mii mēge na ke, mii nyē pi shwəhəle.»

Yāfambaani kani

²¹ Nyē ka Pyeri si file Yesu na, maa jwo: «Kafoonji! Mii cīmpworo ká ŋkwōro na wuruge mii á, tooyi jūuli i mii à yaa mii u yāfa u na ye? Fo tooyo baashuunni la?»

²² Ka Yesu si u pyi: «Mii si n-jwo mu á tooyo baashuunni mē. Nka mii sí n-jwo mu á tooyo beetaanre ná ke (70) tatēnyē baashuunni!»

²³ Lire kurugo Kile Saanre à fworō nde kani kurugo: saannji wà u ná mpyi a li lwó uye funŋ'i si u báarapyiibii fwəhigii pērege cē, bà pi si mpyi si cyi sàra mē.

²⁴ Mà u yaha cyire fwəhigii kataanmpe na, pi à pa ná báarapyiŋi w'e u yyēre, saannji miliyoo ninyahamii fwoō mpyi uru nāŋi na.

²⁵ Ná lire fwooni sàrasara sí mpyi uru báarapyiŋi na mē, ka u nūŋufoonji si jwo na pi u ná u cwonji ná u pyiibii ná u cyeyayyi puni pēre, bà lire fwooni si mpyi si ntō mē.

²⁶ Nyē báarapyiŋi'á yire lógo ke, maa ninŋure sín u nūŋufoonji fere e maa jwo “Mii nūŋufoonji! Maye sanŋa yaha, maa na tãanna, mii sí mu fwooni puni tò mu á.”

²⁷ Nyē u nūŋaar'á jyē nūŋufoonji i ke, ka u u lire fwooni puni yaha a cyán, maa u cye yaha.

²⁸ Nyē ka uru báarapyiŋi si fworō na nŋkēge mà sà bē ná u báarapyiŋeŋi w'e. U wyērebilere fwoō mpyi uru na, ka u u uru cyán a cwōro yacige e, maa u pyi “Na fwooni sàra!”

²⁹ Ka u báarapyiŋeŋi si ninŋure sín u fere e, maa u nāare sēl'e “Maye sanŋa yaha maa na tãanna, mii sí mu fwooni tò.”

³⁰ Nka u nyē a nēe mē, maa nāŋi tò kāsuni i, fo u aha uru fwooni tò.

³¹ Nyē u báarapyiŋebii sanmpil'á lire nŋya ke, ka li i mpen pi e sēl'e, ka pi i nŋàr'a sà yire paara nūŋufoonj'á.

³² Ka nūŋufoonji si pi pyi pi à u yyere. U à pa ke, ka nūŋufoonji si u pyi “Shinpi wà we! Mii à mu fwooni puni yaha a cyán, naha na ye mu à mii nāare.

* **18:10** Yahutuubii mpyi na sōnŋi na shin maha shin ná u mēleke u nyē ninyiŋi i, ŋgemu u nyē na u kàanmucaa ke, na sūpyire ti nyē ná tayyērege e ke, tire u mēlekēebii kanni pi mpyi na sí n-jà nō Kile cyage e. † **18:16** Duterenəmu 17.6; 19.15 ‡ **18:22** Pii maha jwo: «toooyo beetaanre ná ke ná baashuunni (77).»

³³ Mii à mu jùnaara ta tanjanni ndemu na ke, mu mpyi na sì n-jà jùnaara ta ma báarapyiɛɛni na amuni mà?”

³⁴ Nye ka jùɲufooɲi lùɲiri wuɲi si uru báarapyiɲi pyi pi à le kàsuni i u a ɲkyaali fo u aha uru fwooni puni tò.

³⁵ Nye lire pyiɲkanni na li mú nye, yii shin maha shin u nye u nye na yàfani u cìmpworonji na ná u zòmbilini puni i me, amuni Kile sí urufoo cù.»

19

*Nɔɲi nye à yaa u u cwonji nàmbage kwò me
(Marika 10.1-12)*

¹ Nye Yesu à kwò puru jwumpe na ke, maa yîri Galile kùluni i, mà kàre Zhude kùluni i, Zhuruden banji kàntugo.

² Shinɲahara mpyi a taha u fye e, mpîi pi mpyi na yà ke, ka u u pire cùɲɔ wani.

³ Ka Farizheɛnbii pii si file si u pɛɛ ɲcú ná jwumpe e, maa u yîbe: «Mà tàanna ná wuu Saliyanj i, tá nɔɲ'á yaa u já a u cwonji nàmbage kwò jùɲyi puni na be?»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Nje y'á sémɛ Kile Jwumpe Semeɲi i ke, yii nye a yire kâla mà? Dinyenji tasiige e, dinyenji Davoonji à “sùpyanji yaa nò ná ceewe*.”

⁵ “Lire kurugo nɔɲi sí u tunji ná u nuɲi yaha si mpwò u cwonji na, pi mú shuunni si mpyi shin nɲɲkin†.”

⁶ Lire e pi saha si n-pyi shiɲ shuunni me, ɲka pi sí n-pyi shin nɲɲkin. Lire kurugo Kile à mpiimu pyi nɲɲkin ke, sùpya nye a yaa u pire láha piye na me.»

⁷ Nye ka Farizheɛnbii si nùr'a jwo: «Lire sanni i ke, ɲaha na Kile tùnnɲunji Musa s'à jwo na nò ká a ɲko raa u cwonji nàmbage kwòu, u nàmbage kwòkwò sémɛɲi kan ceen'á, u u nta a ku kwò ye?»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yii ɲjɲgagɛ kurugo, Musa à cyeebii nàmbakwooni kuni kan yii á. Lire baare e dinyenji téesiini i, amuni bà li mpyi me.

⁹ ɲka mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à u cwonji nàmbage kwò ɲɲɲke kabɛɛ na, mà ta jacwòɔ bà me, maa ceenji wabɛɛ lɛɲɛ ke, urufol'á jacwòɔ pyi.»

¹⁰ Nye ka cyelempyiibii si jwumpe lwo maa jwo: «Kampyi nɔɲi tayyérege ku nye kure mà yyaha tí ná u cwonji i, ɲɲɲó mú bá naha cilenɲeni na me.»

¹¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sùpyire puni si n-jà cilenɲembaani na me, fo Kile ká li pyime táan mpiimu á ke.

¹² Karii nɲɲahagii na nye wani ɲcyiimu cyi maha já a nɔɲi sige cilenɲeni na ke. Pii na nye wani, pi si n-jà ceewe lɛɲɛ me, ɲaha na ye pi à si amuni. Pii u cilenɲembaani ɲɲɲk'á fwoɔ sùpyire e, ɲaha na ye pi à pi nànte kɛɛge. Pii mú maha ɲcyé cilenɲeni na Kile Saanre kurugo. ɲgemu u sí n-jà ɲɛɛ puru jwumpe na ke, urufoo u ɲɛɛ pu na.»

*Yesu à jwó le nàɲkopyire tà á
(Marika 10.13-16; Luka 18.15-17)*

¹³ Nye lire kàntugo, sùpyiibii pil'á pa ná nàɲkopyire t'e Yesu yyére, bà u si mpyi si u cyeyi taha ti na, si Kile ɲáare t'á me. Ka cyelempyiibii si pi faha.

¹⁴ Ka Yesu si jwo: «Yii nàɲkopyire yaha t'a ma mii yyére, yii áha ti sige na na me. ɲaha kurugo ye sùpyire t'á tiye pyi nte nàɲkopyire fiige ke, Kile Saanre nye pire woro.»

¹⁵ Nye u à puru jwo ke, maa u cyeyi taha ti ɲɲɲyi na maa jwó le t'á, maa nta a yîri kuru cyage e mà kàre.

*Nàfuufooɲi kani
(Marika 10.17-31; Luka 18.18-30)*

¹⁶ Nye mà Yesu nɲɲkareɲi yaha, nàɲi wà à file u na maa jwo: «Cyelentunji! Kacenni ndire mii à yaa mii u pyi si shɲɲi nɲɲkwombaanji ta ye?»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Naha na mu nye na mii yíbili kacenni kyaa na ye? Shin nɲɲkin kanna u à ɲwò. Mu la ká mpyi si shɲɲi sée wuɲi ta, ta Kile tonji kurigii ɲaare.»

¹⁸ Ka nàɲi si Yesu yîbe: «Kurigii ɲcyire ye?» Ka Yesu si jwo: «Ma hà sùpya bò me, mà hà zínni ná wabɛɛ cwo e me, mà hà nàɲkaaga pyi me, mà hà vini ntaha wà na me,

¹⁹ mà tunji ná ma nuɲi pée‡.” “Ma supyiɲɛɲi kyaa táan may'á bà mu kyal'á táan may'á me§.”»

²⁰ Ka nàɲjiɲi si Yesu pyi: «Mii na cyire karigii puni pyi. Naha shi saha k'à mii fô ye?»

* **19:4** Zhenezi 1.27 † **19:5** Zhenezi 2.24. Lire ɲwòhe ku nye: «Lire kurugo nɔɲi ná u cwonji sí n-wwò si mpyi shin nɲɲkin, nɔɲi ná u cwonji shwòɲɲ'á yaa u ɲwò mà tòro nɔɲi ná u sifeebii wuɲi na.» ‡ **19:19** Ekizodi 20.12-16; Duterɛnɔmu 5.16-20

§ **19:19** Levitiki 19.18

²¹ Ka Yesu si u pyi: «Kampyi mu la nyε si mpyi tūgirecyaga baa, ta si maa sà ma cyeyaayi puni pére, maa uru wyéreni kan fòṛṛfeebil'á. Lire ká mpyi, mu sí nàfuu ta Kile yyére. Maa nta a pa ntaha na fye e.»

²² Nyε uru nānjiin' à puru lógo ke, ka u yyetanha wunji si nkàrè, naha na yε nāfuubwohó foo u mpyi u wi.

²³ Nye ka Yesu si yi jwo u cyelempyiibil'á: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, nàfuufoonji jylm'à pɛn Kile Saanre e.

²⁴ Mii sí yi jwo yii á sahan̄ki, n̄wəhəŋi jyim'à táan m̄sennən̄i wyiini i, mà tòro n̄əfuufoon̄i u
jyè Kile Saanre e.»

25 Ka puru si u cyelep̄yibii kàk̄yanhala fo mà tòro, ka pi i jwo: «Lire sanni i ke, jofoo u sí n-jà nùmp̄an̄a ta be?»

²⁶ Ka Yesu si pi wíi wíi maa jwo: «Lir'à sùpyire já, nka kyaa nye na Kile jìni mɛ.»

²⁷ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa Yesu pyi: «Wuu de? Wuu á kàntugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e! Wuu nàzhanní u nyé ngire ye?»

²⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí yí jwo yii á, yaayi puni ká mpa mpyi nivwonyò tènì ndemu i ke, Supyani jyanji ká mpa ntèen u fànhè tātènge nisinanke e tènì ndemu i ke, yii pi nyè kè fyejwòhòshiiinbii ke, yí si n-pa n-tèen fànhè tātèenyè kè na shuunni i, s'a Izirayeli túluyi kè ná shuunniin shiibinji kèenji.

²⁹ Nye shin maha shin ka jen'a kántugo wà u bayi, lire nye me u sìneebii, lire nye me u sìfeebii, lire nye me u pyùbii, lire nye me u keréyi na mii mege kurugo ke, urufoo sí yire fiigii nkuu (100) ta, si shìni nínkwombaani ta.

³⁰ Nka yyahe yyére shiin ninyahamii sí n-pyi kàntugo yyére shiin, kàntugo yyére wuu ninyahamii mú sí n-pyi yyahe yyére wuu.»

20

Báarapyiibii sàranjì kani Kile saanre e

¹ «Nyε Kile Saanre à fwoɾo nde kani kurugo: keɾeɣe fooŋi wà à yîri nyεsɔɔge na maa ŋkàr'à sà a báaraɣyii caa u eɾeɾen cikɔɔge báaraŋi mee na.

² Báarapyiibii kerege fol'a ta ke, u ná pir'a bê canmpunke sàranj na. Nye ka u u pi yaha a kàre cikàage e.

³ Canŋk'à pa nɔ cyage e ke, ka kεεge foo si sà sùpyire tà ta kàfuge na pi à tɛɛn là mpyimbaa.

⁴ Ka u u pi pyi “Yii yîri mü, yii a sì na ɛɛɛɛɛ cikooɛe e, yii i sà a báaraŋi pyi, yii ná sàraŋi u à yaa ke, mii sí uru kan yii á.”

⁵ Ka pire si nkàre cikòoge e. Nye ka cikòoge foo si núr'a fwooro canvwuge na, maa pìi ta. Canvyinge laage e, maa núr'a pìi ta, maa pire puni pyi pi à kàre kerege e.

⁶ Yákonke laage e u à pa fwoṛo sahanjki, mà sà pìi ta pìi i yyérel'i cyage k'e, ka u u jwo pir'á "Naha na yii à yyérel'a canñke kwà là mpyimbaa ye?"

⁷ Ka pire si u pyi “Mu aha li nya amuni, wà nyɛ a wuu lɔ́w báaraŋi na nɛnjaa mɛ.” Ka u u jwo “Yii a sì na ɛɛɛɛɛ cikɔ́ɔge e.”

⁸ Nye yàkɔŋk'á pa nɔ́ kɛ́, ká cikwɛge foo si jwo u pyɛnge kacwɛnrɔŋ'á “Báarapyiibii yyere ma a pi sàranj kan pi á, nka báarapyiibii pi á pa kàntugo ke, ku sìi pire na, ma a sì nɛncyiibil'á.”

⁹ Mpii pi à pa yàkonke ke, pir'à canmpunke sàranj ta.

¹⁰ Nye ka báarapyiibii ninyiibiibii si file, maa sônji na pire u nintanji si nyaha, nka yaaga nye a bâra u na me, pi shin maha shin à canmpunke sàranj ta mú.

¹¹ Nye wyéreni kannkwooni kàntugo pi á, ka pi i wá na cikáoge foo nùñke tare maa ñko

12 “Mpii pi à pa yàkonke ke, tèrè nimbilèrè kanna báara pir'à pyi, ka mu u wuu ná pire u sàranj pyi ninjin, mà li ta wuu à canmpuni pyi báaranj na, canjke kafuge e.”

¹³ Ka cikooŋe foo si jwumpe lwo maa jwo pi wa ninŋin á “Na cevoo, mii nyɛ a cwo mu na mɛ. Taha canmpunke sàranɛ na bà mii ná mu mpyi a bê mɛ?”

¹⁴ Ma sàranjì shwò maa yíri naha. Nge u à kan mú á ke, l'à táan mii á mii i uru ninunji kan kántugo yyére shinpan'á.

¹⁵Lire sanni i, taha mii wu bà u nyɛ na wɔ́ɛnɛni mɛ? Kacɛnni mii à pyi ke, taha lire yiɛnyɛge ku nyɛ mu i?”

¹⁶Amuni li mú nyɛ, kántugo yyére shiin nɛnyahamii sí n-pyi yyahe yyére shiin, yyahe yyére shiin nɛnyahamii mú sí n-pyi kántugo yyére shiin.»

Yesu saha à jwo u kwùni ná u nèni kyaa na

(Marika 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷Nye mà Yesu ninƙareɗi yaha Zheruzalemu kànhè e, u à u cyelempyiibii ké ná shuunningi yvere pi mege cyage e kuni na maa jwo:

¹⁸ «Wuu nínkaribii pi mpíi Zheruzalemu i, wani pi sí Supyani Jyani le Kile sáragawwuubii núnufeebii ná Kile Saliyani cyelentiibii cye e. Pire sí n-jwo na u à yaa u bò,

¹⁹ si u le Kilecembaabii cye e, pire sí u fwóhoro, si u bwón ná tiripaanni i, si u kwòro cige na si mbò. Nka u kwùnjí canmpyitanrewuuni, u sí jè.»

Zebede jyaabii yacyage
(Marika 10.35-45)

²⁰ Nyé ka Zebede cwonji si file Yesu na ná u jyaabil'e, maa ninjkure sín, maa u jáare.

²¹ Ka Yesu si u yíbe: «Naha shi la ku wá mu na ye?» Ka u u jwo: «Mii jyaabii pi mpíi ke, mu aha mpa ntéen ma saanre e tēni ndemu i ke, ma a wà yaha u tēen ma kàniñke na, ma a u sanñi yaha ma kàmeni na.»

²² Ka Yesu si pi pyi: «Yaage yii na jáare mii á ke, yii nyé a ku shi cè mē. Kyaage lwáhe mii sí n-bya ke, yii sí n-jà kuru bya la?» Ka pi i u pyi: «Dón, wuu sí n-jà.»

²³ Ka u u pi pyi: «Yii sí kyaage lwáhe bya mii fiige. Nka mà tēen mii kàniñke ná mii kàmeni na, mii bà u nyé yire kanvooni mē. Mii Tunji à yire tatēenyi bégele súpyire ntemu mē na ke, u sí yi kan tir'á.»

²⁴ Nyé Yesu cyelempyiibii keñi sanñ'a puru jwumpe lógo ke, ka pire lùgigii si yíri mpíi cínmpyiibii shuunniñi taan.

²⁵ Yesu à pa kuru cyage wíl'a nya ke, maa yi jwo u cyelempyiibii pun'á: «Yii a núru, yii à cè naha njñke na, kñi njñufeebii maha ntēen kñi súpyire njñ'i fánhe e, kñi shinbwoobil'a sì wá na pi fánhe cyáan kñi súpyire na.

²⁶ Li nyé a yaa li pyi amuni yii shwóhól'e mē. Ngemu la ku nyé si mpyi shinbwo yii shwóhól'e ke, urufol'à yaa u uye pyi yii sanmpii báarapyi.

²⁷ Ngemu la ku nyé si mpyi yii yyaha yyére shinñi ke, urufol'à yaa u uye pyi yii sanmpii biliwe.

²⁸ Naha kurugo ye Supyani Jyani nyé a pa diñyēni i súpyire si mpa mpyi u báarapyi mē. U à pa si mpa uye pyi súpyire báarapyi, si uye kan pi bò, si mpyi shinñyahara kapegigii shwóshwó lworo.»

Yesu à fyinmii shuunni nyii múgo
(Marika 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹ Yesu ná u cyelempyiibii nivworobii Zheriko kànhe e, supyikurumbwóho mpyi a taha u fye e.

³⁰ Fyinnmii shuunni mpyi a tēen kuni njwoge na, pir'à pa lógo na Yesu u nyé na ntúuli ke, ka pi i wá na yu fánha na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinñi! Njñaara ta wuu na.»

³¹ Ka súpyire si pi faha na pi fyáha. Nka pi nyé a jēn'a fyáha mē, maa là bára pi sēge na: «Kafoonji! Dawuda Tuluge Shinñi! Njñaara ta wuu na!»

³² Ka Yesu si yyére maa pi yyere maa pi yíbe: «Naha yii la nyé mii u pyi yii á ye?»

³³ Ka pi i jwo: «Kafoonji, wuu nyiigii múgo, wuu raa jaa.»

³⁴ Nyé ka pi njñaare si u ta sèl'e, ka u u bwón pi nyiigii na. Lire tēni mujye e, ka pi i ntii na jnaa, maa ntaha u fye e.

21

Saanñi Yesu à jyè Zheruzalemu kànhe e
(Marika 11.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)

¹ Mà pi yaha pi i byanhare Zheruzalemu kànhe na, pi mpyi a nò Betifajye kànhe na, Olivye cire nanke kàmpañke na. Ka Yesu si u cyelempyiibii pii shuunni tun,

² maa pi pyi: «Kànhe ku nyé yii yyaha na ke, yii a sì k'e. Yii aha sà nò wani, yii sí n-tí pi ta pi à dūfañcwo ná u pyà pwo wani. Yii i yi sánha, yii pa njkan na á.

³ Wà ha yà jwo yii na, yii i urufoo pyi “Yi kyaa li nyé Kafoonji na, u aha njkwò yi na, yi sí n-pa.”»

⁴ Yesu à yire dūfaanyii cya, bà tēecyiini Kile tūntunñi jwumpe si mpyi si fūññ mē. U mpyi a jwo:

⁵ «Yii yi jwo Siyón kànhe shiinbil'à na:
“Yii wii! Yii saanñi wá na ma yii yyére,
u njñk' à pi sèl'e,

u à dūg'a tēen dūfaanña njñ'i* ,
dūfaannunji pyige kà njñ'i†.”»

⁶ Nyé ka cyelempyiibii mú shuunni si njkàre, nde Yesu mpyi a jwo ke, maa sà lire pyi.

⁷ Pí à pa ná dūfaannunji ná u pyige e ke, maa pi vāanñi yà taha ku na, ka Yesu si dūg'a tēen na njkēge.

* 21:5 Saanwa ká dūgo dūfaanña na, lire li mpyi yyeññke ná maye ntirigenji sanpyeenni. † 21:5 Zakari 9.9

⁸ Sùpyire ninyahara mpyi kuni njwage na, ka ti ninyahara si ti vaanntinnyi yà wwú mà pili pili Yesu yyaha na kuni i, ka pii si weyi kwòn kwòn a pili kuni i[‡].

⁹ Sùpyire ti mpyi Yesu yyaha na ná nte ti mpyi u kántugo ke, tire puni mpyi na njkwúuli maa njko:

«Yabwøhe! Dawuda Tuluge Shinji wi!

Ngemu u nyɛ na ma Kafoonji Kile mege na ke, Kile u jwó le u á[§]!

Pèente ti taha Kile na ninyicyeyi puni i.»

¹⁰ Nyɛ Yesu à pa jyɛ Zheruzalemu kànhe e ke, ka kànhe puni si yír'a taha, fo pi na piye yíbili: «Taha jofoo u wà urufoo yɛ?»

¹¹ Ka sùpyire si pi pyi: «Yesu wi, Kile túnntunji u à yíri Nazareti i, Galile kùluni i ke.»

Yesu à cwðhampii kòr'a yige Kilejaarebage ntàani na

(Marika 11.15-19; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹² Nyɛ ka Yesu si njkàre Kilejaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi na pɛɛmpe ná zhwonji pyi wani ke, maa pire kòre, maa wyérefaabii tàbalibii ná sanmpanmperebii yatɛɛnnyi njwɔn'a cyán cyán*. ¹³ Maa pi pyi: «“Mii bage sí n-pa a yiri Kilejaarebaga[†].” Yire y'à sémɛ Kile Jwumpe Semenji i. Nka yii pi ke, yii à ku kɛɛnɔn'a pyi “nànkali tabinniga[‡].”»

¹⁴ Ka fyinmpii pii ná dishiyifeebii pii si file u na Kilejaarebage e, ka u u pire cùunɔ.

¹⁵ Nyɛ Kile sàragawwuubii njũufeebii ná Kile Saliyanji cyelentiibil' à cyire kakyanhala karigii nya tapyige e, maa nànkopyire nya ti i yu fànha na: «Yabwøhe! Dawuda Tuluge Shinji wi!» ke, ka pire lùuni si yíri[§],

¹⁶ maa Yesu pyi: «Nje pi nyɛ na yu ke, taha mu wá na yi núru mɛ?» Ka Yesu si pi pyi: «Mii naha na yi núru. Taha yii sàha njkwò a mpe jwumpe kàla Kile Jwumpe Semenji i na “Kile à u pèente jwumpe le nànkopyire ná jirinjwɔrɔ pyilibii njwɔyi i^{*}» mɛ?»

¹⁷ Ka Yesu si yíri pi taan, maa fworo kànhe e, mà kàre Betani kànhe e, maa shwòn wani.

Yesu à fizhiye cige láya

(Marika 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Kuru canja nũpannja, Yesu ninurunji na njkɛge Zheruzalemu i, ka katege si u ta.

¹⁹ Ka u u fizhiye cige nya kuni na, maa file ku na. Wyɛɛre baare e, u nyɛ a yasɛɛ ta ku na mɛ[†], maa jwo ku na: «Ma hà zii núru yasɛɛ se nya mɛ!» Ka cige si ntíl'a waha.

²⁰ Cyelempyiibil' à lire nya ke, ka li i pi bilibili fo pi à yíbe na: «Di njke fizhiye cig'à pyi maa waha tɛnuuni i yɛ?»

²¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sɛnɛ na mii sí yi jwo yii á, yii aha nta yii à dáníyanji pyi ná funɔ njnkin i, nde mii à pyi njke fizhiye cige na ke, yii sí lire fiige pyi, lire kanni bà mɛ, yii aha jwo njke nanke ku kò a yíri ku tatɛnge e ku sà njcwɔ banji i, lire sí n-pyi.

²² Yii aha Kile njáare yaaga maha yaaga kurugo ná dáníyanji i ke, yii sí kuru ta.»

Pi à Yesu yíbe u fànhe tatage kyaa na

(Marika 11.27-33; Luka 20.1-8)

²³ Ka Yesu si jyɛ Kilejaarebage e, maa sùpyire kálali. Mà u yaha lire na, ka Kile sàragawwuubii njũufeebii ná Yahutuubii kacwɔnrɔribii si shà u yyéɛ, maa u yíbe: «Ná kuni ndire e mu na njcyii karigii pyi yɛ? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi yɛ?»

²⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yíbe kyaa njnkin na, yii aha mii njwɔ shwɔ, lire tɛni i, njge u à kuni kan mii á, mii u a njcyii karigii pyi ke, mii sí n-ta urufoo cyéɛ yii na.

²⁵ Mii à jwo yo, jofoo u mpyi a Yuhana Batizelipynji tun u pa a sùpyire batizeli yɛ? Kile laa, sùpyire?»

Nyɛ ka pi i njkàr'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u sí n-jwo na naha na wuu sí nyɛ a njɛn'a dá u na mà yɛ?

²⁶ Wuu sí ká jwɔ na sùpa u mpyi a u tun, sùpyire sí li yaha wuu na mɛ, naha na yɛ pi pun'à tɛɛn ná l'e na Yuhana na mpyi Kile túnntunɔ.»

²⁷ Pi à piye taanna a kwò ke, maa núr'a kàr'a sà Yesu pyi: «Shinji u mpyi a u tun ke, wuu nyɛ a cɛ mɛ.»

[‡] 21:8 Saannji pi nyɛ na mpère ke, pi maha njcyii karigii pyi si u bɛ (2 Saanbii 9.13). [§] 21:9 Zaburu 118.26 ^{*} 21:12 Yahutuubii pi mpyi maha yiri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyéɛnɛ fare Kilejaarebage wunji na. Lire pyinjannani na, wyéɛnɛnjwage ku mpyi a yaa k'a sàrali Kilejaarebage e ke, pi mpyi maha jà a kuru sàra, maa núr'a jà a ntɛge pyi. Yatoore ti maha yaa ti jà a pyi sàraga ke, pèrempyiibii mpyi maha tire pɛrɛli pir'á. Pi mpyi maha ti lwoore dùrugo. [†] 21:13 Ezayi 56.7 [‡] 21:13 Zheremi 7.11 [§] 21:15 «Nde l'à pi lùuni ylrigɛ ke»: lire bà li nyɛ na Yesu à pèrempyiibii kòrɔ kannna mɛ, njka u à fyinmpii ná dishiyifeebii yaha pi à jyɛ Kilejaarebage e. Lire na mpyi kafuun Yahutuubii l'á. ^{*} 21:16 Zaburu 8.3 [†] 21:19 Nke fizhiye cige ku nyɛ ná wɛnyahayi i yasɛɛ baa ke, kuru na nyɛ Yahutuubii njũufeebii fiige, mpiimu pi à fyinme tò wwomɔ na ke.

Ka Yesu si pi pyi: «Nye l'aha mpyi amuni, nge u à kuni kan mii á, mii u a jicyii karigii pyi ke, mii mú si uru cyêe yii na me.»

Jyafeebii shuunni kani

²⁸ Ka Yesu si núr'a jwo: «Naha shi yii nye na sônji mpe e ye? Nàji wà u ná mpyi ná jyafee shuunni i, maa jwo nijcyiin'á “Na jya, sà báara na éezen cikóoge e nijjaa.”

²⁹ Ka jyafoonji si jwo “Mii naha na si me.” Nka kántugo yyére, u à pa ntêr'a nùru, maa nkàre cikóoge e.

³⁰ Ka tufoonji si puru ninumpe taha jyafoonji shónwunj'á, ka uru si jwo “Baa, mii sí n-kàre” nka u nye a pa nkàre me.

³¹ Pire shiin shuunni i, u ngire u à tufoonji nyii wuuni pyi ye?»

Ka pi i jwo: «Jyafoonji nijcyiin'á.» Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, múnalwóore shwofeebii ná fwórobacyeebii si n-nyê Kile Saanre e yii yyaha na.

³² Naha kurugo ye Yuhana Batizelipiyin'á pa ntünji kuni cyêe yii na, yii nye a jæn'a dá u na me. Nka múnalwóore shwofeebii ná fwórobacyeebil'á jæn'a dá u na. Yii si pi à lire nya ke, yii nye a jæn'a têt'r'a nùru maa dá u na me.»

Éezen kóoge faafeebii bàtaage

(Marika 12.1-12; Luka 20.9-19)

³³ Ka Yesu si núr'a jwo: «Yii bàtaage kà lógo sahan'ki. Pyengefoonji wà u ná éezen cikóoge yaa, maa ku kwúulo, éezen lwóhe maha wwú wyige nkemu i ke, maa kuru tũgo, maa nkubaga yaa cikóoge káanmucyafóonji mæe na. Lire kántugo maa faafee lwó a yaha k'e, u ná pire s'a ku yaseere táali piye na, maa nta a kàre kùlutáon'l'e.

³⁴ Nye éezenji yaseere tèekwáon'n'á pa nò ke, ka u u u báarapyiibii pìi tun u cikóoge faafeebil'á pi sà uru nàzhan yaseere shwò pi a ma.

³⁵ Ka faafeebii si pire báarapyiibii cyán a cù, maa wà bwòn, maa wà bò, maa u sanji wà ná kafaayi i.

³⁶ Ka cikóoge foo si núr'a báarapyiibii piibere tun pi á, pire mpyi a nyaha mà tòro nijcyiibii na, ka faafeebii si pire pyi nijcyiibii fiige.

³⁷ Ka cikóoge foo si nkánha a u yabilinji jyanji tun pi á, maa jwo “Pi sí n-sílege mii jyanji na.”

³⁸ Nka faafeebil'á cikóoge foo jyanji nya ke, maa wà na yu piy'á “Cikóoge foo koolyinji u nye nge. Yii a wá, wuu u bò, kóoge sí n-pyi wuu wogo.”

³⁹ Ka pi i jyafoonji cyán a cù mà wà cikóoge kántugo, maa u bò.»

⁴⁰ Nye Yesu à puru jwo ke, maa sùpyire yíbe: «Numé, cikóoge foo ká mpa, naha u sí n-pyi ku faafeebii na be?»

⁴¹ Ka pi i u pyi: «Cikóoge foo sí pire shinpiibii puni bompere bò, si cikóoge kan piiberil'á, mpiimu pi sí raa ku yaseere kaan u á ti tèewwuuni i ke.»

⁴² Ka Yesu si jwo: «Nje y'à sémé Kile Jwumpe Semenji i ke, taha yii nye a yire kâla me? Y'à sémé:

“Bafaanribil'á cyé kafaage nkemu na ke, kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbini na.

Kafoonji Kile u à lire pyi, l'à pyi kakyanhala wuu nyii na*.”

⁴³ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á: yii sí n-yige Kile Saanre e, si supyishinji wabere lèng t'e, mpiimu pi sí raa Kile nyii wuuni pyi ke. [

⁴⁴ Nye shin maha shin u à cwo kuru kafaage jun'i ke, urufoo sí n-kyeεge n-kyeεge, kuru kafaage sí ká jcwó shin maha shin jun'i ke, ku sí urufoo cwónhóno.]]»

⁴⁵ Kile sáragawwuubii jũnjufeebii ná Farizheenbil'á Yesu bàtaayi lógo ke, ka pi i nta a cè na pire kyaa na u mpyi.

⁴⁶ Ka pi i wá na jcaa si u cù, nka pi mpyi na fyáge sùpyire yyaha na, naha na ye sùpyire mpyi a tèn ná l'e na u na nye Kile túnntunjo.

22

Cikwáonre lyimbwooni bàtaage

(Luka 14.15-24)

¹ Ka Yesu si núr'a bàtaaga jwo pi á, u à jwo:

² «Kile Saanre à fworo nde kani kurugo: saanji wà à kataan nimbwoo bégele u jyanji cikwáonre tooy'e.

³ U à bégel'á kwò ke, mpii pi mpyi a yyere ke, ka u u u báarapyiibii tun pi sà pire pyi pi a ma, ka pi i jicyé paña.

⁴ Ka u u núr'a báarapyiibii pìi tun, maa pìre pyi "Yii sà yi jwo shinyyerebil'á na mii naha a lymbwoo yaa, na mii naha a na nupyahigii cyii ná yatòore sínne woore tà bò, na mii naha a bégel'a kwò, na pi a ma cikwòonre zànnéeg'á."

⁵ Nka pi wà nyé a saanji yini lwó a wii mé. Ka wà bá si yír'a kàre u kérege e, ka wà si nkàre u cwòhònt'á,

⁶ ka pi sanmpii si saanji báarapyiibii cyán a cú, maa pi kyérege, maa pi bò.

⁷ Ka saanji lùuni si yíri, ka u u kàshikwòonbii yírigé pi à sà pìre shìnbompìi bò, maa pi kànhe súgo.

⁸ Nyé ka u u núr'a jwo u báarapyiibil'á "Cikwòonre njyìj'á à bégele, nka shinyyerebii ná uru njyìj'á mpyi a yaa mé.

⁹ Yii a si kúnjnyí na, yii aha shin maha shin nya ke, yii uru yyere cikwòonre zànnéegé na."

¹⁰ Ka báarapyiibii si yír'a kàre kurigii njwóyi na. Shin maha shin pi à ta wani ke, maa pìre puni yyer'a pa ntég'a cikwòonre báge nì, shìnpìi bàra shìncenmii na.

¹¹ Ka saanji si jyé si shinyyerebil'á wíi, mà nànjì wà ta pi shwòhòl'e, cikwòonvaanyíi baa.

¹² Ka saanji si u pyi "Na cevoo! Di mu à pyi maa jyé naha mà ta cikwòonvaanyíi nyé mu na mà ye?" Uru nànjì nyé a yà ta a jwo mé.

¹³ Ka saanji si u báarapyiibii pyi "Yii u tooyi ná u cyeyi pwò, yii i u wà cyínjì na numpini i, wani súpyire maha myahigii súu marii nkyànhigii kùru."

¹⁴ Yesu à bàtaage jwo a kwò ke, maa núr'a jwo: «Yii li cè na Kile à shìnyahara yyere, nka shìnyahara nyé a cwòonrò mé.»

*Pi à Yesu yíbe múnalwòore nkanji kyaa na
(Marika 12.13-17; Luka 20.19-26)*

¹⁵ Nyé ka Farizhèenbii si nkàr'a sà piye taanna, si kànhaña cyán Yesu na, bà pi si mpyi si u ta njcú ná u yabilinjì njwójwumpe e mé.

¹⁶ Maa pi cyelempyibii pìi ná Eròdi tonkuni shiinbii pìi tun Yesu á*, ka pìre si sà u pyi: «Cyelentunji! Wuu à li cè na mu nyé na fyáge sèenji tajwuge e mé. Jwumpe mu sí nyé na yu mà yyaha tíi ná Kile kuni i ke, puru na nyé sèe, mu nyé na fyáge súpya na mé, mu nyé a súpya pwònjò súpya na mé.

¹⁷ Lire e ke ma tajyage jwo wuu á: wuu à yaa wuu a múnalwòore kaan Jromu saanbwòhe Sezari á la?»

¹⁸ Nka Yesu mpyi a fworò pìre cwofeebii cwòore njwòhò na, ka u u pi pyi: «Yii pi à fyìnme tò wwoomò na ke, naha na yii na mii pèrè si njcú ye?

¹⁹ Wyérenji yii nyé na ntège na múnalwòore sàrali ke, yii uru wà cyéè na na wee.» Nyé ka pi i uru wyérenji tònjke kà cyéè u na. ²⁰ Ka u u pi pyi: «Jofoo nànjì ná u mége ku nyé nge wyérenji na ye?»

²¹ Ka pi i u pyi: «Saanbwòhe Sezari.» Ka Yesu si pi pyi: «Nyé yii a Sezari wunji kaan Sezari á, yii raa Kile wunji kaan Kile á.»

²² Pi à Yesu njwòshwòore lógo ke, ka li i pi kàkanyhala, ka pi i yíri u taan mà kàre.

*Sadusiibil'á Yesu yíbe kwùubii njèni kyaa na
(Marika 12.18-27; Luka 20.27-40)*

²³ Kuru cannuge e, Sadusiibii pi maha jwo na kwupene nyé nùmpañja mé, pìre pil'á file Yesu na maa jwo:

²⁴ «Cyelentunji! Kile túnntunjiMusa à jwo "Nò ká ceewe lèngé maa nkùwù mà ta u nyé a pyà si u na mé, u còonj'á yaa u ceenji lèngé zànbangara na, u u pyii si u na, u yyahafoonji ninjkwunji mége na."

²⁵ Nyé sijné baashuunni na mpyi naha wuu yyére. Pi puni njnyen'á à ceewe lèngé maa nkùwù, u nyé a pyà ta u na mé. Ngemu u à taha u na ke, ka uru si ceenji lèngé.

²⁶ Ka uru mú si mpa nkùwù, u nyé a pyà ta u na mé. Ka tanrewunji wuuni mú si mpyi amuni fo mà sà nkùwù pi baashuunnini na.

²⁷ Pìre puni kántugo, ka ceenji mú si mpa nkùwù.

²⁸ Nyé ná pìre nàmbaa baashuunnini puni s'á uru ceenji lèh'a círi, kwùubii njèni ká bú nta sèe, pi aha bú njè cannke nkemu i ke, pi ngir'á ceenji sí n-kan ye?»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à wurugo, lir'á ta yii nyé a Kile Jwumpe Semèni yyahe cè, si nta njyére Kile sífente na mé.

³⁰ Yii li cè, Kile yyére, súpyire ká nè a fworò kwùnjì i, nò si ceewe lèngé mé, ceewe mú si n-kan nò á mé. Ti sí n-pyi Kile mèlèkèebii fiige.

* 22:16 Eròdi shiinbii ná Farizhèenbii mpyi na bēni mé. Jromu shiinbii fānhe mpyi a táan Eròdi shiinbil'á, ka pi i wá na sōnji na múnalwòore ngwùnj'á yaa. Farizhèenbii mpyi na sōnji Kafoonji Kile u nyé pìre njũgo na: lire e, mà múnalwòore kan Jromu saanbwòhe Sezari á, lir'á li cyéè na mu à jwé u fānhe na maa njcyé Kafoonji Kile na.

³¹ Nje y'à sème Kile Jwumpe Semenji i kwujeni kyaa na ke, yii jye a yire kâla mà? Kile à jwo

³² “Mii u jye Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kileni.” Nye puru jwump'à li cyêe na pire mpïi jyi wuu pi jye wani Kile yyére. Sùpyire jyi woore ti maha Kile pèrè, kwùubii kyaa bà mē.»

³³ Sùpyire ti mpyi na núru Yesu jwò na ke, u kàlan'jà pire puni kàkyanhala.

*Kile Saliyanj kabilini l'à fànha tò cyi sanjkii na ke
(Marika 12.28-34; Luka 10.25-28)*

³⁴ Nye Farizheɛnbil'à pa lógo na Yesu à jwumpe cyán Sadusiibii na ke, ka pi i nkàr'a sà bínni Yesu taan.

³⁵ Kile Saliyanj cyelentuɲi wà na mpyi pi e, ka uru la si mpyi si Yesu pèrè jicú maa u yíbe:

³⁶ «Cyelentuɲi! Saliyanj kabilini ndi l'à fànha tò cyi sanjkii na ye?»

³⁷ Ka Yesu si u pyi: «“Ma Kafoonj Kile kyaa táan may'á ná ma zòmbilini ná ma múnàani ná ma sònjore puni i.”»

³⁸ Saliyanj kabilini njicyiini li jye lire, lire l'à fànha tò cyi sanjkii puni na.

³⁹ Shonwuuni l'à taha lire na ke, lire tayyéreg'à pèe njicyiini fiige. Lire li jye “ma supyijeneɲi kyaa táan may'á bà mu kyal'à táan may'á mē.”

⁴⁰ Kile Saliyanj kapyaaɲi sanjkii puni ná Kile tũntunmpii jwump'à lwó a pwo jcyii kapyaaɲi shuunni na.»

*Kile Njɛwɛnrɔɲi jye Dawuda Tuluge Shin kanna mē
(Marika 12.35-37; Luka 20.41-44)*

⁴¹ Mà Farizheɛnbii nimbinnibii yaha, Yesu à pi yíbe.

⁴² U à jwo: «Kile Njɛwɛnrɔɲi kyaa l'à jwo ke, naha yii jye na sònji mà yyaha tí ná u e ye? Jofoo tũluge e u sí n-fworo ye?» Ka pi i Yesu pyi: «Dawuda Tuluge Shin wi.»

⁴³ Ka Yesu si pi pyi: «Mà Kile Munaani yaha l'à Dawuda yyaha cù, naha kurugo u à u yyere uru Kafoonj ye?»

⁴⁴ Yii li cè na Dawuda à jwo

“Kafoonj Kile à jwo mii Kafoonj á
'Ta ma a pa ntɛen na kàniɲe cyɛge na,
fo mii aha mu zàmpeɛnbii le
mu tooyi jwòh'i.”

⁴⁵ Ná Dawuda na Kile Njɛwɛnrɔɲi yiri “Kafoonj” lir'à li cyêe na Dawuda Tuluge Shin kanna bà mē, u Kafoo mú wí, sèe bàl'à?»

⁴⁶ Pi wà jye a jà a Yesu jwò shwò mē. Mà láha kuru canjke na, wà saha jye a jɛn'a u yíbe mē.

23

*Yesu à Kile Saliyanj cyelentiibii ná Farizheɛnbii cɛɛge
(Marika 12.38-40; Luka 11.39-52; 20.45-47)*

¹ Nye supyijyahare ti mpyi a taha Yesu fye e ke, ka u u tire ná u cyelempyiibii pyi:

² «Kile Saliyanj cyelentiibii ná Farizheɛnbii jye ndemu laage e ke, lire li jye: na Musa Saliyanj yyaha yu sùpyir'á.

³ Karigii pi jye na yu yii á ke, yii cyire le barag'e yii raa cyi kurigii naare, nka nde pi yabilimpïi jye na mpyi ke, yii áha raa lire pyi mē. Naha kurugo ye nde pi maha yu ke, lire bà pi maha mpyi mē.

⁴ Pi maha Kile Saliyanj pyi tuguro sùpyire jwɲ'i, ti si n-jà ntemu lwó mē, pi yabilimpïi sí jye na jɛg'a sùpyire tɛge ti jwòɲi na, ali nimbilere mē.

⁵ Pi kapyiɲkii puni jye sùpyire jyi nyaga karigii. Lire kurugo yaayi i pi maha Kile Jwumpe sème maha le a pwo pi byahigii ná pi cyeyi na ke, pi maha yire pyi nitabaaya. Mà bàra lire na, pi maha pi vāantinnmbwoyi zhwòɲre tɔɲ*.⁶ Wà ha pi yyere kataan jyi na, lire jye mē pi áha shà Kile Jwumpe kàlambayi i, bwompe tateɲyi pi maha jcaa.

⁷ Sùpyire tabinni i, pi la maha mpyi sùpyire s'a pire pèrè s'a pi shéere, s'a pi yiri “Cyelentuɲi”.

⁸ Nka yii pi ke, yii áha jɛe sùpya u a yii pyi “Cyelentuɲi” mē, naha na ye yii mú puni na jye cɪnmpyi, Cyelentu njɲkin u jye yii á.

† 22:32 Ekizodi 3.6

‡ 22:37 Duterenomu 6.5

§ 22:39 Levitiki 19.18

* 22:44 Zaburu 110.1

* 23:5 Yahutuubii

mpyi maha Kile Saliyanj jwumpe pà sème maha le yatòre seeyi i, maha mpwo pi byahigii na, lire jye mē kàmenè cyɛge na (Ekizodi 13.9; 16; Duterenomu 6.8). Pi maha zhwòre le pi vāantinnjyi jwòɲkujyi na, s'a piye funɲo cwo pi Saliyanj na (Nomburu 15.37-41; Duterenomu 22.12). Farizheɛnbil'à cyire karigii cù ná sèl'e si li cyêe na pire na Kile náare mà tòro sùpyire sannte na.

⁹ Yii àha raa sùpyanji wà tufiige yiri “Tufooni” n̄n̄ke na me, naha na ye Tufoo nin̄kin u n̄ye yii á, uru u n̄ye n̄nyin̄i na.

¹⁰ Yii àha sùpyire yaha t'a yii pyi “N̄n̄gufooni” me, naha na ye N̄n̄gufoo nin̄kin u n̄ye yii á, uru u n̄ye Kile N̄n̄cw̄n̄r̄n̄ji.

¹¹ Ngemu u n̄ye yii shw̄h̄ol'e shinbw̄on̄i ke, urufoo u pyi yii sanmpii báarapyi.

¹² Shin maha shin u à uye d̄urugo ke, urufoo sí n-t̄rige, n̄ka shin maha shin u à uye t̄rige ke, urufoo sí n-d̄urugo.

¹³ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii na Kile Saanre taj̄ȳn̄w̄age t̄uni, yii sí n-nȳe me, mp̄ii la ku n̄ye si jȳe ke, maa pire t̄eḡle kw̄on̄.

[
¹⁴ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii maha len̄kw̄ucyeebii cyeyaayi shuu pi na ná yii n̄w̄atanyi i. Yii maha Kile náare na moni sùpyire nȳnȳage na. Lire kurugo nde li sí n-pa yii ta ke, lire sí n-waha s̄el'e.]

¹⁵ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii maha náare n̄n̄ke ná lw̄oh̄e cyeyi puni n̄un̄'i, maa sùpyire caa na len̄ji yii Kile kuni i. N̄ka yii aha wà ta, nde li sí urufoo pyi u yaa ná n̄afugombaage nȳnȳi i fo tooyi shuunni mà tòro yii yabilimp̄ii taan ke, lire kuni yii maha le urufoo taan.

¹⁶ Yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii fyin̄m̄ii wuubii pi à sùpyire yyaha c̄u, maa n̄ko pi á na sùpya ká n̄k̄aa Kile náarebage na, kuru ngw̄un̄i n̄ye f̄anha urufoo na me, n̄ka wà ha n̄k̄aa Kile náarebage fun̄n̄ke s̄en̄n̄i na, kuru ngw̄un̄i na n̄ye f̄anha urufoo na.

¹⁷ Yii na n̄ye fun̄n̄o baa shiin̄ maa mpyi fyin̄m̄ii, s̄en̄n̄i u à f̄anha tò laa, Kile náarebage k'à s̄en̄n̄i le nj̄ire e ke, kuru k'à f̄anha tò?

¹⁸ Yii à jwo mú na sùpya ká n̄k̄aa s̄arayi tawwuge na, na yaf̄yin si urufoo ta me, n̄ka s̄arage yaage k'à ww̄ul'a yaha s̄arayi tawwuge n̄un̄'i ke, na sùpya ká n̄k̄aa kuru na, na urufol'a yaa u kuru k̄age ww̄u.

¹⁹ Fyinn̄m̄ii pi pi! S̄arage yaage k'à f̄anha tò laa, s̄arayi tawwuge ku maha s̄arage le nj̄ire e ke, kuru ki?

²⁰ Shin̄n̄i u à k̄aa s̄arayi tawwuge na ke, urufoo mú à k̄aa ku n̄n̄o yaayi puni na.

²¹ Shin̄n̄i u à k̄aa Kile náarebage na ke, urufol'a k̄aa Kile náarebage ná ku foon̄i Kile na.

²² Shin̄n̄i u à k̄aa n̄nyin̄i na ke, urufol'a k̄aa Kile saanre yat̄en̄n̄ke ná ku t̄en̄foon̄i Kile na.

²³ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii maha yii n̄an̄ayen̄i ná k̄anȳeyi yafw̄oh̄afw̄oh̄ore sannte puni yáhan̄i ww̄u, mà li ta karigii cyi à f̄anha tò Saliyan̄i k̄ap̄yaagii puni na ke, yii à cyire f̄enn'a yaha n̄kere na. Cyire cyi n̄ye: nt̄iin̄i ná n̄n̄aare ná n̄w̄om̄efente. Cyire yii si mpyi a yaa yii a mpyi, yii i cyi san̄k̄ii bára cyire na.

²⁴ Fyinn̄m̄ii pi pi! Yii à sùpyire yyaha c̄u mà li ta yii yabilimp̄ii n̄ye na n̄aa me. Yii maha yii l̄ub̄yage fyinn̄e si sis̄on̄n̄i ww̄u k'e, mà li ta yii na n̄w̄oh̄oyi jwoore k'e!

²⁵ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii maha yii yaj̄igiyi k̄ant̄uyi jȳi na fin̄in̄i, mà li ta yi fun̄nȳ'a à n̄i n̄an̄kaage ná s̄on̄n̄opeere na.

²⁶ Yii Farizh̄en̄bii, yii na n̄ye fyinn̄m̄ii! Yaj̄igiyi fun̄nȳi yii à yaa yii fȳanha a jȳe, lire ká mpyi, k̄ant̄ugo yȳeren̄i mú maha fin̄in̄e.

²⁷ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii na n̄ye mu à jwo fan̄nȳeȳe, pi à nj̄emu fin̄in̄e ke, mu aha yi k̄ant̄uge w̄ii, mu a si yi lem̄e ta p'à n̄w̄o, yi fun̄n̄ke s'a à n̄i k̄ac̄īȳi ná k̄ak̄aȳi na[‡].

²⁸ Amuni yii n̄ye, yii maha yiye pyi mu à jwo yii à t̄ii sùpyire sannte nȳii na, mà li ta yii à fyin̄me tò wwom̄ na, yii fun̄nȳi s'a à n̄i pege na.

²⁹ Yii Kile Saliyan̄i cyelentiibii ná Farizh̄en̄bii, yii pi à fyin̄me tò wwom̄ na ke, yii wuun'à k̄ege! Naha na ye yii maha Kile t̄unt̄un̄mp̄ii kw̄on̄h̄igii yaa na faanre, sùpyire t'à t̄ii ke, maa k̄ac̄en̄kuure yaa tire kw̄on̄h̄igii na,

³⁰ maa n̄ko “Kamp̄ȳi wuu mpyi wuu tulyeyi t̄iin̄i i, wuu mpyi na si n̄ee n-b̄ara pi na si Kile t̄unt̄un̄mp̄ii b̄o me.”

³¹ Lire pȳin̄k̄anni na, yii yabilimp̄il'a li cȳee na mp̄ii pi à Kile t̄unt̄un̄mp̄ii b̄o ke, yii mú à pi pire fiige.

³² N̄ye s̄on̄ke yii tulyey'a à lȳeele ke, yii yyaha le yii i ku f̄al'a n̄o ku t̄egeni na!

[†] 23:24 Yahutuub̄il'á, sis̄on̄mp̄ii ná n̄w̄oh̄oy'a à n̄w̄oh̄o. [‡] 23:27 Yyee maha yyee, bil̄eren̄k̄won̄i kataanni ká byanhara, sùpyire maha kw̄on̄h̄igii fin̄in̄e, b̄a shin̄parantor̄bii si mpyi s'a cyi n̄aa raa n̄cw̄u, pi àha n̄kw̄o nt̄oro mbw̄on̄ cyi na me. Naha na ye pi aha bw̄on̄ cyi na, pi saha n̄ye a fin̄in̄e Kile á me fo mà cibilaage máhana, pi mú saha si n-j̄a n-p̄yi bil̄eren̄k̄won̄i kataanni i me.

³³ Wwòpiyi yà ye! Yii màcwòn tùlugo sùpyiibii! Di yii sí n-jà n-shwò n-jwo nùmpañja nage na ye?

³⁴ Lire e ke yii lógo, mii sí raa Kile túnntunmpii pìi ná yákilifeebii pìi ná Kile Saliyanj cyelentiibii pìi tunni yii á. Yii sí n-bò pi e, si pìi kwòro cige na, si pìi bwòn Kile Jwumpe kálambayi i, si pìi kyéree kànyi yyaha kurugo.

³⁵ Lire e Kile sí n-tíge yii na pire shintiibii puni mbòni i: Abeli u à tíi ke, mà lwó uru tèeboni na, fo mà sà nò Baraki jyanj Zakari mbòni na, Zakari pí à bò Kileñaarebage sèecyage ná sárayi tawwuge shwòhòl'e ke.

³⁶ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Kile sí yii ná yii tulyeyi cèegε tire boore puni kurugo.»

Yesu à jwo Zheruzalemu kànhe kyaa na

(Luka 13.34-35)

³⁷ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Ei! Zheruzalemu shiinbii, yii Zheruzalemu kànhe shiinbii, yii pi maha Kile túnntunmpii bùu, maa Kile jwumpe jwufeebii wàa ná kafaay'i maha bùu ke, y'à tooyo ninyahaya kwò mii la mpyi si yii bínni yiye e s'a yii kàanmucaa, bà nkùnunj maha u pyire bínni tiye e, maa bùru ti junj'i mε. Nka yii nyε a jεε lire e mε. ³⁸ Ku ke numε! Kile sí cye wwù yii kànhe taan si yii yaha yiye kanna na.

³⁹ Yii li cè, mà lwó numε na, yii nyiini saha si n-tègε mii na mε, fo canjke yii sí n-pa raa njko “Ngemu u nyε na ma Kafoonj Kile mεge na ke, Kile u jwó le ur'á§.”»

24

Yesu à jwo na Kileñaarebage sí n-jya

(Marika 13.1-23; Luka 21.5-24)

¹ Nyε mà Yesu yaha u u si raa fwore Kileñaarebage e, ka u cyelempyiibii si file u na maa u pyi na u Kileñaarebage jwònkanni wíi.

² Ka u u pi pyi: «Njke basinanjke yii nyε na jan'amε ke, sèenji na mii sí yi jwo yii á, canjja na ma, ku puni sí n-sii n-pwòn n-cyàn, si ku nkununyi puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

³ Nyε ka Yesu sí n-kàr'a sà ntèen Olivye cire nanjke junj'i. Ka u cyelempyiibii kanni si file u na, maa u pyi: «Wuu cyelentunji, naha tère e cyire karigii si n-pyi ye? Nde li sí mu tèenuruní ná dñyenji tèekwooni cyée wuu na ke, lire jwo wuu á.»

⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kàanmucaa! Yii áha sùpya yaha u yii wurugo mε.

⁵ Yii li cè na shìnyahara sí mii mεge le piye na, si mpa jwo yii á na Kile Njñcwònrònj kyaa l'à jwo ke, na pire pi nyε ure. Pi sí raa shìnyahara jwò fáannj s'a wuruge.

⁶ Yii sí raa kàshiji shenre nùru yiye táan, s'a yi shenre nùru laatòonyi i, lire kà yii funjò pèn mε. Yii li cè na cyire karigii mpyimbaa nyε mε, njka lire bà li nyε dñyenji tèekwooni mε.

⁷ Supyishinj wà sí n-pa n-yíri n-sà n-cwo wà na, kini là sí n-pa n-yíri n-sà n-cwo là na. Katibwòhe ná njjke jcyéennεnj si n-pyi cyeye ninyahay'e.

⁸ Ncyii karigii puni na nyε kanhare tasiige, bà laani maha yíri maa nta a yaa ná li zinj i mε.

⁹ Pi sí n-pa raa yii leni cye e, pi raa yii kyéree, s'a yii bùu, yii kyaa sí n-pèn supyishinj pun'á mii mεge kurugo.

¹⁰ Lire sí shìnyahara pyi ti fworo Kile kuni i, s'a tiye leni zàmpeεnbii cye e, si tiye kyaa pèn tiy'á.

¹¹ Kafinivinibii pìi sí n-pa piye pyi Kile túnntunmii, si shìnyahara wurugo.

¹² Pege mpèenj kurugo, tàange sí n-pa n-cyéree shìnyahara á.

¹³ Nka ngemu ká já a uye waha maa ntèen Kile kuni i fo mà sà nò tégèni na ke, urufoo sí n-shwò.

¹⁴ Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Kile Saanre e ke, puru sí n-jwo dñyenji supyishinj pun'á, bà pi si mpyi si sèenj lógo mε. Lire kàntugo dñyenji tèekwooni sí n-ta nò.

¹⁵ Nyε yapege k'à sàa pèn Kile á, ná Kile túnntunji Daniyel i à ku kyaa jwo ke*, yii aha kuru nya Kileñaarebage sèecyage e tēni ndemu i ke, ngemu ká mpe jwumpe lógo ke, urufoo u yyaha le u u pu nwòhe cya a cè!

¹⁶ Nyε lire tēni ká nò mà shin maha shin ta Zhude kùluni i ke, pìrefee pi a fī pi a wá nanjyi kàmpañjke na.

¹⁷ L'aha ngemu ta u bage kàtanjke junj'i ke, urufoo kà nùru ntíge si yaaga lwó bage e mε, u u ntí'l'a tíge u a fī.

¹⁸ L'aha ngemu ta kεεge e ke, urufoo kà nùru raa ma pyεngε si mpa u vāanntinmbwòhe lwó mε.

¹⁹ Cyire canmpyaagii sí n-waha lahigiiffee ná pyñεebii na sèl'e.

²⁰ Yii a Kile jáare, bà yii canvenke si mpyi k'àha mbê ná wyeere tèni i, lire nyé me ná cannoŋke e me.

²¹ Yire cannyi sí n-waha sèl'e. Mà lwó dɔnyé tasiige e, mà pa bwòn ninjaa na, uru ngahanji fiige saha mpyi a nya me, fo mà sà dɔnyé kwó, uru ngahanji fiige saha mú si n-pyi me.

²² Kàmpyi Kafoonji Kile mpyi a uru ngahanji tèni bere me, sùpya mpyi na si n-shwò me. Nka u à u tèni bere u njɔcwɔnribii kurugo, bà pire si mpyi si shwò me.

²³ Nyé shin ká jwo yii á na Kile Njɔcwɔnrɔŋi na wá naha, lire nyé me u wá menji i, yii àha ndá urufoo na me.

²⁴ Naha kurugo ye kafinivinibii pii sí n-yíri na pire pi nyé Kile Njɔcwɔnrɔŋi, pii sí raa nkɔ na pire na nyé Kile túnntunmii. Pi sí raa kacyeen̄kii cyêre, s'a kakyanhala karigii pyi, bà pi si mpyi, kampyi pi sí n-jà, s'a Kile njɔcwɔnribii mú bá wuruge me.

²⁵ Yii lógo! Mii à jcyii karigii jwo yii á, mà jwo cyi tèni li nɔ ke.»

Yesu sí núru n-yíri nìnyinji na si mpa

(Marika 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Nyé wà ha jwo yii á na Kile Njɔcwɔnrɔŋi na wá síwage e, yii àha nkàre wani me. Wà ha yii pyi na u na wá bage k'e, yii àha ndá yire na me.

²⁷ Bà sùpyire puni maha kilejini nya l'à yíri dɔnyenji nùŋke kà na, maha sà fworo nùŋke sanŋke na me, amuni Supyanji Jyanji sí nya u cannuruge.

²⁸ Cyage e yakwugo nyé ke, wani cinmpun̄nyi nyé na bínnini.

²⁹ Cyire canmpyaagii yefuge ká ntòro,

“Canja nyiini sí n-tíi n-pyi numpire, yin̄ke saha mú si raa bèenme yige me.

Wɔrigii sí raa n-cwu,

yire kakyanhala yaayi yi nyé nìnyinji na ke, yire sí n-cúnŋɔ n-cúnŋɔ n-yíri yi tateenyi i'.”

³⁰ Nyé lire tèni i, Supyanji Jyanji fyèŋi sí n-ta nya nìnyinji na, nùŋke supyishinji puni sí raa mee sùu, pi puni sí u nimp̄anji nya nahanyi i ná fànhe ná sinampe nimbwompe e.

³¹ Lire kántugo mpurubwòhò mee sí n-fworo fànha na, u sí u mèlekɛɛbii tun dɔnyenji kàmp̄an̄nyi sicyɛren̄ji puni na, pi i Kile njɔcwɔnribii wá piye na, mà lwó dɔnyenji nùŋke kà na mà sà nɔ ku sanŋke na.»

Yii a kacyeen̄kii kàanmucaa

(Marika 13.28-31; Luka 21.29-33)

³² Ka Yesu si nùr'a jwo: «Yii fizhiye cige kàanmucya a wíi kɛ! K'aha nkényé nivonyo yige, maa fún tèni ndemu i ke, yii maha jwo na nùŋgwòh'á byanhara.

³³ Lire pyin̄kanni na, yii aha mpa cyire karigii puni nya cyi i mpyi, yii i ntèen ná l'e na tèn'à byanhara, li bá a na.

³⁴ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, mp̄ii pi à dá mii na ke, pire sí cyire karigii nya tapyige e‡.

³⁵ Nìnyinji ná nùŋke sí n-pa n-tòro, nka mii jwumpe sí n-kwòro fo tèekwombaa.»

Kile kanni u à Supyanji Jyanji Yesu tēenuruni cè

(Marika 13.32-37; Luka 17.26-30, 34-36)

³⁶⁻³⁷ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Nde li nyé Supyanji Jyanji nùr̄n̄ji ke, shin nin̄kin nyé a s̄ii ngemu u à u tēenuruni ná u cannuruge cè me. Ali Kile mèlekɛɛbii ná Jyafoonji nyé a kuru canŋke cè me. Tufoonji Kile kanni u à ku cè. Karigii cyi mpyi na mpyi Nuhu tiin̄ji i ke, cyire shin̄ji sí raa n-pyi.

³⁸ Nuhu tiin̄ji i, mà jwo lùbwooni li pa ke, sùpyire mpyi na lyí marii byii, cyeebii mpyi na nkaan nàmbaabil'á, nàmbaabii sí i cyeebii lèŋi fo mà sà nɔ canŋke Nuhu à jyè bakwòge e ke,

³⁹ pi mpyi na sònn̄ji yafyin na me, ka lùbwooni si mpa pi puni shi bò. Nyé amuni Supyanji Jyanji tēenuruni mú sí n-pa n-pyi.

⁴⁰ Nyé lire tèni ká shiin̄ shuunni ta kɛɛge e, wà sí n-lwó si u san̄ji yaha.

⁴¹ L'aha cyee shuunni ta pi i sùman̄ji tirili tirage na, wà sí n-lwó si u san̄ji yaha.

⁴² Lire e ke yii bégele t̄erigii puni i, naha na ye yii nyé a yii Kafoonji cannuruge cè me.

⁴³ Yii lógo! Kàmpyi bage foo mpyi maha nàŋkaan̄ji tēepani cè numpilage e, u mpyi maha si j̄n̄e zín̄ni n̄s̄o si u yaha u kakyaare pyi me.

⁴⁴ Lire kurugo yii mú à yaa yii bégel'a kwòro, naha na ye canŋke ku nyé yii nyé a tēen ná k'e me, kur'e Supyanji Jyanji sí n-pa.

⁴⁵ Nyé báarapyin̄ji na nùŋufoon̄ji maha yaha u u pyenge karigii cwòonre, maa nj̄yin̄ji kaan báarapyiibii sanmpil'á u tèekan̄l'e.

† 24:29 Ezayi 13.10; 34.4 ‡ 24:34 Pii maha jwo: «nde tēni shiin̄bii sí cyire karigii nya tapyige e.»

⁴⁶ Lire e báarapyi maha báarapyi nùñufoo, u à pa u ta u u báarañi niñcennji pyi amuni ke, uru wuuni sí jwò.

⁴⁷ Sèñji na mii sí yi jwò yii á, uru báarapyiñi nùñufooñi sí u pyenge karigii puni nùñufente le u cye e.

⁴⁸ Nka báarapyiibii kacwónrónji ngemu ká mpyi shinpi maa sônñi uye funñ'i na uru nùñufooñi sí mò lire kùluni i,

⁴⁹ maa wá na u báarapyiñeébii bwùun, maa uye yaha jiyiñi ná sinmbyaani laage e ná sinmbyampi yi i ke,

⁵⁰ canñke ku jye uru báarapyiñi jye a téen ná k'e me, ná tènì li jye u jye a sônñò ná l'e me, u nùñufooñi sí n-páa n-pa.

⁵¹ U sí uru báarapyiñi kyéere sèe sèl'e, mpíi pi à fyinme tò wwomò na ke, si u ná pire sàranji pyi niñkin. Wani u sí raa mee súu s'a nkyànhigii kùru.»

25

Pùceepyire kenji bàtaage

¹ Ka Yesu si nùr'a jwò: «Kile Saanre jiyiñi sí n-fworo nde kani kurugo: pùceepyire ke ti ná fùkinabii lwó a kàre cipoonji nùñò tabenke e.

² Pi shiin kanjuro na mpyi funñò baa, pi sanmpii kanjurunji sí mpyi yákilifee.

³ Mpíi pi mpyi funñò baa ke, pí'r'à pi fùkinabii lwó a kàre, pi jye a sinme lwó piye cye e me.

⁴ Nka yákilifeebii'à pi fùkinabii lwó maa sinmpe pà lwó piye cye e.

⁵ Nye cipoon'á mò u jye a pa me, ka njoompe si pi puni já, ka pi i njóo.

⁶ Nye niñk'á pa jñ ke, ka mejwu u si fworo fànha na “Cipoonji u nge! Yii fworo, yii i u nùñò bê!”

⁷ Ka tire pùceepyire kenji si jñ njoompe na, maa pi fùkinabii bégele.

⁸ Ka funñò baa wuubii si wá na yákili wuubii pyi “Yii sinmpe pà kan wuu á, naha na ye wuu fùkinabii naha na sí raa fùre sinñkuunji na!”

⁹ Ka pire si pi pyi “Ná sinmpe e wuu naha a pa ke, puru naha na si n-jà wuu ná yii ta me. Yii a si sinmpeerebii yyéere, yii i sà pà shwò.”

¹⁰ Nye mà pi yaha pi i nkége sinmpe tashwóge e, ka cipoonji si mpa. Mpíi pi mpyi a bégele ke, ka pire si jyé ná u e cikwónre bage e, ka pi i ku shwóhò.

¹¹ Nye tèt'á pyi ke, ka pùceepyire kanjurunji sanji mú si mpa maa jwò “Nùñufooñi, nùñufooñi! Nwóge múgo wuu á.”

¹² Ka u u pi pyi “Sèñji na mii sí yi jwò yii á, mii jye a yii cè me.”»

¹³ Nye ka Yesu si u cyelempyiibii pyi: «Yii bégele tèrigii puni i, naha na ye yii jye a Kafoonji cannuruge ná u tēepani cè me.»

Báarapyiibii taanrenji bàtaage

(Luka 19.11-27)

¹⁴ Ka Yesu si nùr'a jwò: «Li sí n-pyi mu à jwò nàñi wà kùshe wu u à u báarapyiibii yyere, maa u náfuunji le pi cye e.

¹⁵ U à wyérefyinnji tóonyò nkwwu kanjuro (500) kan wà niñkin á, maa nkwwu shuunni (200) kan wà á, maa nkwwu (100) kan tanrewun'á. U à wyérefyinnji kan pi á mà tàanna ná pi shin maha shin pèere e, pi raa tòn caa u na, maa nkàre.

¹⁶ Wyérefyinnji nkwwu kanjurun'á kan ngemu á ke, ka uru si ntíl'a kàr'a sà a cwòhònte pyi, maa nkwwu kanjuro tòn ta mà bàra u wyérefyinnji ke.

¹⁷ Nkwwu shuunnin'á kan ngemu á ke, ka uru mú si li pyi amuni, maa nkwwu shuunni tòn ta mà bàra u wyérefyinnji ke.

¹⁸ Nkuun'á kan ngemu á ke, ka uru si nkàr'a sà wyii kwòn niñke na, maa u nùñufooñi wyérenji le a njwòhò.

¹⁹ Tère nimbwol'à tòro ke, ka pire báarapyiibii nùñufooñi si nùr'a pa, maa pi puni yibe pi wyérefyinnji báarañkanni na.

²⁰ Wyérefyinnji nkwwu kanjurunji mpyi a kan ngemu á, ka u u nkwwu kanjuro tòn ta mà bàra u na ke, ka uru si file maa jwò “Nùñufooñi, wyérefyinnji tóonyò nkwwu kanjuro mu mpyi a kan mii á, mii à u báara mà nkwwu kanjurunji wabere ta. U we.”

²¹ Ka nùñufooñi si jwò “L'à jwò, mu na jye báarapyi niñcennje maa mpyi dánasupya. Mu à pyi dánasupya kapyéere e, lire e mii sí kabwóhii le mu cye e. Ta ma, wuu u múguro sijncyan.”

²² Nye wyérefyinnji nkwwu shuunninji mpyi a kan ngemu á ke, ka uru si file maa jwò “Nùñufooñi, wyérefyinnji tóonyò nkwwu shuunni mu mpyi a kan mii á, mii à u báara mà nkwwu shuunninji wabere ta. U we.”

²³ Ka nùñufooñi si u pyi “L'à jwò, mu na jye báarapyi niñcennje maa mpyi dánasupya. Mu à pyi dánasupya kapyéere e, lire e mii sí kabwóhii le mu cye e. Ta ma, wuu u múguro sijncyan.”

²⁴ Nye wyérefyinni nkuunji mpyi a kan ngemu á ke, ka uru si file maa jwo “Nùñufooni, mii mpyi a li cè na mu kataannp'á waha, mu nye a kerege nkemu nùgo me, mu maha kuru sùmanji kwòn, mu nye a sùmashi wà cyage nkemu i me, mu maha kuru sùmanji bégele.

²⁵ Lire kurugo mii à fyá, maa sà wyige tũgo, maa mu wyérenji le a ñwòhò ñjñke e. Mu wyérenji u nge, u shwò.”

²⁶ Ka ññufooni si u pyi “Mu nye báarapyi ñjñcennje me, kayamafoo u nye mu. Taha mu mpyi a cè na mii nye a kerege nkemu nùgo me, na mii maha kuru sùmanji kwòn, na mii nye a sùmashi wà cyage nkemu i me, na mii maha kuru sùmanji bégele la?”

²⁷ Nye mu à yire puni cè, ñaha na mu sí nye a mpyi a jà a mii wyérenji yaha wyérenji bwùnni na mà ye? Kampyi mu mpyi a lire pyi, mii à nùr'a pa ke, mii mpyi na sí u ná u tònñi ta.

²⁸ Yii wyérefyinni nkuunji shwò u na, yii kan kampwooni (1.000) fol'á.

²⁹ Yii li cè, shin maha shin u nye ná yaage e ke, kà sí n-bàra urufoo woge na, ku u nyaha. Nka shin maha shin cyengayi wu u nye ke, yaaga si n-kan urufol'á me. Nimbileni urufoo bá na sònni uye cye e ke, lire sí n-shwò u na.

³⁰ Yii nge báarapyi ñi laaga baa wunji wà cyiññi na numpini i, kuru cyage e sùpyire maha mee sùu maa ñkyàñhigii kùru.”»

Nùmpañja karigii cwònnròñkanni

³¹ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Supyanji Jyanji ká mpa ná u sinampe ná u mèlekεbii puni i tènì ndemu i ke, u si n-tèen u fànhe tateenge nisinanke e.

³² Supyishinji puni sí n-pa bínni u taan, u sí pi cwònnrò si ñgwù piye e, bà yatonahanji maha mpàabii cwònnr'a wwù sikyaabil'e me*.

³³ U sí mpàabii yaha u kàññe cyεge na, si sikyaabil' yaha u kàmene woge na.

³⁴ Nye mpai pi nye kàññe cyεge na ke, saannji sí n-jwo pir'á “Yii a ma naha, mii Tunji à jwò le yii á. Yii pa jyé u Saanre e, u à tire ntemu bégel'a yaha yii mee na fo ñnyenji téesiini i ke.

³⁵ Naha kurugo ye tènì i katege mpyi mii na ke, yii à mii kan mii à lyí, byag'à mii ta ka yii i mii kan mii à bya. Mii mpyi nàmpònte e, ka yii i mii sunmbage lèñe.

³⁶ Vàanñkuunji mpyi mii na, ka yii i vàanya kan mii á. Mii mpyi na yà, ka yii i sà mii kàanmucya. Mii mpyi kàsuni i, ka yii i sà fworò mii na.”

³⁷ Nye pire shintiibii sí n-jwo “Kafooni, ñaha tère e wuu à mu katege wunji ñya, maa mu kan mu à lyí, lire nye me mà mu byaga wunji ñya, maa mu kan mu à bya ye?”

³⁸ Naha tère e wuu à mu nàmpòñño wunji ñya, maa mu sunmbage tũrige, lire nye me mà mu ñya vāanñkuunji i, maa vāanya kan mu á ye?”

³⁹ Naha tère e wuu à mu yangwunji, lire nye me mu kàsujye wunji ñya, maa sà fworò mu na ye?”

⁴⁰ Saannji sí pi pyi “Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii aha ñcyii kacennkii pyi mii cìnmppyiibii puni nimbileni là na, yii li cè na mii na yii à cyi pyi.”

⁴¹ Lire kàntugo mpai pi nye u kàmene cyεge na ke, u sí pire pyi “Yii à láña, yii laaga tòn na na, yii raa si nafugombaage e, kuru nkemu k'à bégel'a yaha Sitaanninji ná u mèlekεbii mee na ke.

⁴² Naha kurugo ye katege mpyi mii na, yii nye a mii kan mii a lyí me, byage mpyi mii na, yii nye a mii kan mii a bya me.

⁴³ Mii mpyi nàmpònte e, yii nye a ñen'a mii sunmbage lèñe me, vāanñkuunji mpyi mii na, yii nye a ñen'a vāanya kan mii á me. Tènì i mii mpyi na yà, ná tènì i mii mpyi kàsuni i ke, yii nye a ñen'a sà fworò mii na me.”

⁴⁴ Nye pire mú sí u yíbe “Kafooni, ñaha tère e wuu à mu katege wunji ná mu byaga wunji ná mu nàmpòñño wunji ná mu vāanñkuu wunji ná mu yangwunji ná kàsujye wunji ñya, maa mpyi wuu nye a mu tège mà ye?”

⁴⁵ U sí pi pyi “Sèenji na mii sí yi jwo yii á, ná yii nye a cyire kacennkii pyi mii cìnmppyiibii puni nimbileni là na me, yii mú nye a cyi pyi mii na me.”

⁴⁶ Nye pire sí n-pyi yefuge ññkwombaage e, ñka mpai pi à tii ke, pire sí n-pyi shùñji ññkwombaaji i.»

26

Pi à vùñño pwò Yesu na, si u bò

(Marika 14.1-2; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)

¹ Nye Yesu a kwò puru jwumpe puni na, maa jwo u cyelemppyiibil'á:

² «Yii à li cè na cyi sanñkii nye canmpyaa shuunni bilerenkwoñji kataanni sí nò, pi sí Supyanji Jyanji le cye e, si u kwòro cige na si mbò.»

* **25:32** Yahutuubii yyére, yatonahampii maha mpàabii ná sikyaabil' náhe sijncyan. Numpilage e, mpàabii la maha mpyi si sùnni ntàani na, bage zinninji sí u à táan sikyaabil'á. Nye yatonahampii maha pi cwònnr'a wwù piye e.

³ Nye ka Kile sáragawwuubii ñùñfeebii ná Yahutuubii kacwónribii si sà piye bínni Kile sáragawwuubii ñùñfembwáhe Kayifu pyenge e,

⁴ maa bē li na si Yesu cya ñcū ná cwóore e, si u bō.

⁵ Pi mpyi na yi yu piy'á: «Li ñye a yaa li pyi kataanni tooy'e mē, lire baare e sùpyire sí n-cânra.»

Ceenj wà à sinme ñùguntanga wumō wu Yesu ñùñke na
(Marika 14.3-9)

⁶ Yesu na mpyi Betani kànhe e tògofoonj* Simō bage e.

⁷ Mā pi yaha talyige e, ceenj wà à file u na ná longaracwol'e†, li mpyi a ñi sinmpe ñùguntanga wumpe longara wumpe pà na, maa puru sinmpe wu Yesu ñùñke na.

⁸ Nye u cyelempyiibil'à lire ñya ke, ka li i mpen pi e fo pi na ñko: «Ñge ñkēegenj ñùñke ku ñye ñaha ye?

⁹ Mpe sinmpe mpyi na sí n-jà n-péere wyéreyahaga na, si ntaha fòñfeebii tēge.»

¹⁰ Nye mpe pi mpyi na yu ke, ka Yesu si mpa puru cē, maa pi pyi: «Ñaha na yii ñye na ñge ceenj cēge ye? Kacenne u à pyi mii na.

¹¹ Fòñfeebii ñye ñaha ná yii e tērigii puni i, ñka mii wi ke, mii si n-pyi ná yii e tērigii puni i mà dē!

¹² U à mpe sinmpe wu mii na, si mii cyeere bégele ñjaha fannke mēe na.

¹³ Sēenj na mii sí yi jwo yii á, Jwumpe Nintanmpe ká nō cyaga maha cyag'e ke, nde ñge ceenj'a pyi ññjaa ke, lire si n-jwo wani bā li si mpyi si ñkwōro sùpyire funñ'i mē.»

Zhudasi à bégele si Yesu le cye e
(Marika 14.10-11; Luka 22.3-6)

¹⁴ Nye wà na mpyi cyelempyiibii kē ná shuunninj i, pi mpyi maha uru pyi Zhudasi Isikariyoti, ka uru si ñkäre Kile sáragawwuubii ñùñfeebii yyéere,

¹⁵ maa pi pyi: «Mii aha yii tēge, ka yii i Yesu cū, ñaha yii sí n-kan mii á ye?» Ka pire si wyéreyfynñj beñjaaga ná kē kan u á.

¹⁶ Mā lwō lire tēni na, ka Zhudasi si wá na pyinñkanna caa si Yesu le pi cye e.

Kataanni ñjyñj karigii ñcwōññrōñj kani
(Marika 14.12-21; Luka 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30)

¹⁷ Nye bwúurunñj ññjirigembaañj kataanni canñcyiige, ka Yesu cyelempyiibii si mpa u pyi: «Taa mu la ñye wuu u sà bilereñkwonñj kataanni ñjyñj karigii cwōññrō ke?»

¹⁸ Ka u u pi pyi: «Yii shā mucyinn'à kànhe funñke e, na cyelentun'á jwo na uru tēn'à byanhara, na uru la ñye si mpa kataanni ñjyñj lyí ná u cyelempyiibil'e u yyéere.»

¹⁹ Nye ka cyelempyiibii si li pyi bā Yesu mpyi a yi jwo mē, maa kataanni ñjyñj karigii cwōññrō wani.

Yesu à jwo na uru cyelempyanj wà sí uru le cye e

²⁰ Nye yàkonk'a pà na ke, ka Yesu si mpa ntēen na lyí ná u cyelempyiibii kē ná shuunninj i.

²¹ Mā pi yaha ñjyñj na, ka u u pi pyi: «Sēenj na mii sí yi jwo yii á, shin ññkin na ñaha yii shwōhō'e, ñge u sí n-pa mii le cye e ke.»

²² Ka puru jwumpe si cyelempyiibii yyahayi tanha sēl'e fo pi shin maha shin na u yíbili: «Mii la, Kafoonj?» «Mii la, Kafoonj?»

²³ Ka u u pi pyi: «Ñgemu cyēge ku ñaha ná mii woge e yalyire yaage e ke, urufoo kyaa li.

²⁴ Supyanj ñyanj ñkwūmbaa ñye mē, bā l'à sémē u kyaa na Kile Jwumpe Semēñj i mē. Ñka ñgemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'à kēge! Urufoo zimbaañj mpyi na sí n-pwōrō u zinj na.»

²⁵ Zhudasi u mpyi na sí n-pa u le cye e ke, ka uru si u yíbe: «Cyelentunñj, mii wi la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu yabilinj u à yi jwo!»

Wwōñge ñjyñj
(Marika 14.22-26; Luka 22.14-20; 1 Kōrenti Shiinbii 11.23-25)

²⁶ Mā pi yaha pi i lyí, Yesu à bwúurunñj lwō, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwōn kwōn a kan u cyelempyiibil'à maa jwo: «Yii ñge shwō a lyí, mii cyeere ti.»

²⁷ Lire kántugo maa fūññcwokwuuní lwō, érezen sinme mpyi l'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa pu kan pi á maa jwo: «Yii puni pi pà bya.

²⁸ Ñaha na ye puru pu ñye mii sishange, tunmbyaare nívōñnte Kile à le ke, tire sishange ki, k'à wu shinñyahara kapegigi yāfanñ kurugo.

²⁹ Mii sí yi jwo yii á, mii saha si érezen sinme bya mē, fo canñke mii sí nūru pu bya ná yii e mii Tunñj Saanre e ke.»

* 26:6 Pii na sōññj na tēni i Yesu à käre ñge ñànñj yyéere ke, u mpyi a cūññ'a kwō. † 26:7 Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mege ñye: «alibatiri».

† 26:7 Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage

³⁰ Nye ka pi i Kile pèente myahigii cêe maa nta a fworro bage e, maa nkàre Olivye cire ñanke ñunji.

*Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nye a uru cè me
(Marika 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)*

³¹ Pi à nò wani ke, ka Yesu si pi pyi: «Ninjaa numpilage yabilinji i, yii puni sí n-fê si mii kanni yaha, ñaha na ye y'à sème Kile Jwumpe Semeni i: "Mii sí mpànahanji bò, mpàkurunke puni si n-caala[‡]."»

³² Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Ŋka mii aha ñè a fworro kwùñi i tènì ndemu i ke, mii sí n-sà yii sige Galile kùluni i.»

³³ Ka Pyeri si u pyi: «Pi sanmpii puni mée ká fê, maa mu yaha, mii kyaa bà me!»

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo mu á, ninjaa numpilage yabilinji i, nkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nò tooyo taanre na mu nye a mii cè me.»

³⁵ Ka Pyeri si jwo: «Pi mée ká mpyi na sí mii bò ná mu i, mii sí n-sì n-jwo na mii nye a mu cè me.» Ka cyelempyiibii sanmpii puni si yire ninuyi taha.

*Yesu à Kile ñáare Zhetisemani cikáage e
(Marika 14.32-42; Luka 22.39-46)*

³⁶ Nye ka Yesu ná u cyelempyiibii si nkàr'a sà nò cyage k'e, kuru mege na nye Zhetisemani, ka u u pi pyi: «Yii tèn naha mà jwo mii u sà Kile ñáare meyyere ke.»

³⁷ Ka u ninKarenji si nkàre ná Pyeri ná Zebede jyaabii shuunniñi i. Ka yyetanhare ná funmpæenre si sii u á.

³⁸ Ka u u pi pyi: «Mii funñke naha a pen fo na ñko si mii bò. Yii tèn naha, yii i ñkwôro nyii na ná mii i.»

³⁹ Ka u u nkàre yyaha yyére, maa uye wà ññke na, maa yyaha cyígile, maa Kile ñáare na: «Tufoonji, kampyi mu sí ñee, na shwò ñke kyaage lwòhe mbyañi na. Nka ma hà na nyii wuuni pyi me, ma nyii wuuni pyi.»

⁴⁰ Lire kántugo maa nùr'a pa u cyelempyiibii yyére, mà sà pi ta pi i ñwúuni. Ka u u Pyeri ñè, maa u pyi: «Yii nye a jà a nde tènì ninñinji pyi nyii na ná mii i mà?»

⁴¹ Yii tèn nyii na, yii raa Kile ñáare, bà yii sí mpyi si fánha ta Sitaanniñi na, u àha ñkwò yii sòn ngà kapii na me. Nàkaana baa, sùpyañ'à bégel'a yaha kacennkii mee na, ñka u fàñh'à cyére.»

⁴² Lire kántugo ka u u nùr'a yiri pi taan tozhonwogo mà sà Kile ñáare na: «Mii Tunji, kampyi mii si n-jà n-shwò ñke kyaage na me, mu nyii wuuni li pyi.»

⁴³ Ka u u nùr'a pa u cyelempyiibii yyére mà pa pi ta pi à ñóó, pi mpyi na si n-jà nyiiigi múgo n-yaha me.

⁴⁴ Ka Yesu si nùr'a yiri pi taan mà kàre Kile tajarage e tontanrewogo, maa nùru jwumpe ninumpe kurugo.

⁴⁵ U à kwò ke, maa nùr'a pa u cyelempyiibii cyage e maa pi pyi: «Yii saha na ñwúuni la? Yii yiri, tèn'à nò, Supyañi Jyañi sí n-le kapimpyiibii cye e.

⁴⁶ Yii yiri, wuu a sì, ñge u sí mii le cye e ke, uru naha a nò naha.»

*Yesu ñcùñi kani
(Marika 14.43-50; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)*

⁴⁷ Nye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Zhudasi si nò wani, uru na nye cyelempyiibii ke ná shuunniñi wà. U mpyi a pa ná shinjyahar'e, kàshikwónñwóoyi ná kàbiyi mpyi pire cye e. Kile sàragawwuubii ñunufeebii ná Yahutuubii kacwónribii pi mpyi a pi tun.

⁴⁸ Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi a jwo a kan u cùveebil'á na: «Yii aha mii nya mii à sùpyañi ñgemu pùr'a cù maa u shéere ke, uru wì. Yii i u cù.»

⁴⁹ Pi à nò ke, ka Zhudasi si file Yesu na, maa jwo: «Fwù pilaga na, wuu cyelentunji» maa u pùr'a cù.

⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Na cevoo, ndemu tapyige e mu à pa ke, lire pyi.» Nye ka sùpyire sannte si file maa Yesu cù.

⁵¹ Ka Yesu cyelempyañi wà si u kàshikwónñwóage ñr'a wwù mà taha a sàragawwuubii ñunufembwòhe báarapyiñi ninñenke kà kwòn a cyán.

⁵² Ka Yesu si cyelempyañi pyi: «Ma ñwóoni le li fwuuni i, ñaha na ye ñgemu u nye na kàshige kwùun ná ñwóoni i ke, ñwóoni li sí n-tège urufoo bò mú.

⁵³ Taha mu na sònñi na mii sí n-jà na Tunji pyi u mèlekée kàshicyeye ke ná shuunni tùugo naha mii á nume, pi i nte sùpyire tun me?

⁵⁴ Nka lire ká mpyi, ñje y'à jwo Kile Jwumpe Semeni i ke, di yire sí n-fùñño n-jwo ye?»

⁵⁵ Ka Yesu si jwo sùpyir'á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwónnɔwɔyɔ ná kàbiyi i mpa ɲɔ̀, mu à jwo kakuumpyi u ɲye mii. Mii mpyi maha sùpyire kálali Kileɲaarebage e canɲa maha canɲa, yii sí ɲye a mii cù me.

⁵⁶ Ɗka nde mpyiɲi sí Kile tũntunmpii jwumpe fũnnɔ.»

Ɗye ka Yesu cyelempyiibii puni si fê, maa u yaha.

Yesu na ɲye yukyaabii cye e

(Marika 14.53-65; Luka 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Mpii pi à Yesu cù ke, ka pire si ɲkàre ná u e Kile sàragawwuubii ɲũɲufembwɔhe Kayifu yyére. Kile Saliyaɲi cyelentiibii ná Yahutuubii kacwɔnribii mpyi a bĩnni wani.

⁵⁸ Mà pi yaha pi i ɲkèege ná Yesu i, Pyeri à tẽn laage e, marii sì pi fye e fo mà sà ɲyè sàragawwuubii ɲũɲufembwɔhe pyenge e, maa sà ntẽn pyenge saɲcwɔnsigibii shwòhòl'e, si karigii sanɲkii toronkanni ɲya.

⁵⁹ Kile sàragawwuubii ɲũɲufeebii ná yukyaala kurunke shiibii puni mpyi na pyiɲkanna caa si Yesu cèege ná kafinare e, si u ta mbòs.

⁶⁰ Ali mà li ta shiɲɲahara mpyi a yà jwo, ɲka pi ɲye a ɲũɲò sèe wogo ta ɲkemu ku sí mpa ná l'e u bò me. Ka shiɲ shuunni si ɲkwò a pa jwo:

⁶¹ «Ɗge nàɲ'a jwo na uru sí n-jà Kileɲaarebage ɲya, si nũru ku faanra canmpyaa taanre funɲ'i.»

⁶² Ka sàragawwuubii ɲũɲufembwɔhe si yĩri maa Yesu pyi: «Mpe jwumpe puni p'à jwo mà yyaha tii ná mu i ke, naha mu u à cè p'e ye?»

⁶³ Ka Yesu si fyàha. Ka sàragawwuubii ɲũɲufembwɔhe si u pyi: «Kile ɲyii wunɲi mege na, kaa wuu á, maa yi jwo wuu á kampyi mu u ɲye Kile Ɗɲɲcwɔnrɔɲi, maa mpyi Kile Ɗyaɲi?»

⁶⁴ Ka Yesu si u pyi: «Ɗje mu à jwo ke, yire yi. Ɗka mii sí yi jwo yii á, mà lwò nume na, yii sí Supyaɲi Ɗyaɲi nintɛɛɲɲi ɲya Kile Siɲi Punifoo kàɲɲe cyege na. Yii mú sí u nimpɲɲi ɲya ɲahanyi i mà yĩri ɲiɲɲiɲi na.»

⁶⁵ Yesu à puru jwo ke, ka sàragawwuubii ɲũɲufembwɔhe lùyiri wunɲi si u yabilɲi ɲàanntɲɲe cwɔn*, maa jwo: «U à Kile mege kèege, wuu saha ɲye a tige wà ɲwɔjwumò kurugo me. Yii à u Kile mekèege jwumpe lógo.

⁶⁶ Naha yii ɲye na sɔɲɲi ye?» Ka pi i u pyi: «U à yaa u bò.»

⁶⁷ Lire kàntugo ka pi i ntɲlwɔhe wà u yyahe e, maa kanɲkuruyo cyán u e, ka pii si kantawahii bwɔn u e,

⁶⁸ maa jwo: «Kile Ɗɲɲcwɔnrɔɲi, mu ɲye a jwo na mu na ɲye Kile tũntunɲi mà? Ɗge u à mu bwɔn ke, uru mege yyere wuu á!»

Pyeri à jwo na uru ɲye a Yesu cè me

(Marika 14.66-72; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pyeri nintɛɛɲɲi mpyi pyenge e ntàani na, ka báarapyicwɔɲi wà si file u na maa jwo: «Mu mú mpyi ná Galile kùluni shiɲɲi Yesu e!»

⁷⁰ Ka Pyeri si yi kyàala sùpyire puni ɲyii na, na: «Mii nàha à mu jwumpe yyaha cè me.»

⁷¹ Lire kàntugo ka Pyeri si yĩr'a kàre pyenge tajiɲɲwɔge yyére. Ka báarapyicwɔɲi wabere si u ɲya, mpii pi mpyi wani ke, maa jwo pir'á: «Ɗge nàɲi mpyi ná Nazareti kàɲhe shiɲɲi Yesu e.»

⁷² Ka Pyeri si nũr'a yi kyàala na: «Mii à kaa na mii ɲye a ɲge nàɲi cè me!»

⁷³ Tere nimbiler'à tòro ke, mpii pi mpyi wani ke, ka pire si file Pyeri na, maa jwo: «Nàkaana baa, mu na ɲye pi wà, mu ɲjini lwɔɲkanni naha a li cyèe.»

⁷⁴ Ɗye ka Pyeri si jwo: «Kampyi mú à ɲge nàɲi cè, Kile kà na yaha me!» Ka ɲkùpooni si ntɲl'a mee sú.

⁷⁵ Ka Pyeri funɲke si ɲcwɔ Yesu jwumpe ɲiɲjwumpe na na: «Ɗkùpeyiini sí mu ta mu à jwo a nò toooy taanre na mu ɲye a mii cè me.»

Ɗye ka Pyeri si fworo pyenge e maa sà mee sú sèe sèl'e.

27

Pi à kàre ná Yesu i fànhafooni Pilati yyére

(Marika 15.1; Luka 23.1-2; Yuhana 18.28-32)

¹ Ɗyèɔɔge na, Kile sàragawwuubii ɲũɲufeebii puni ná Yahutuubii kacwɔnribil' à sà piye ɲya, maa jwo a bẽ Yesu mbɔɲi na,

² maa u pwò maa ɲkàre ná u e fànhafooni Pilati yyére*.

§ 26:59 Mà tàana ná Yahutuubii saliyaɲi i, li mpyi a ɲwò mà kyaa cwɔnrɔ numpilage e me. Mà bàra lire na, kani li mpyi na sí n-jà n-pa ná kwù i ke, lire mpyi maha yaha canmpyaa shuunni si ntòro. Tèni i pi à Yesu yibe ke, pi ɲye a tòro cyire kurigil'e me. *

26:65 Yahutuubil'a, sùpya ká jwumò jwo Kile na, mpemu ɲye a yaa pu jwo u na me, mpii pi a puru jwumpe lógo ke, pire maha yiri maa pi vānɲyi cwɔn. * 27:2 Fànhafooni Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kāsuyiɲi wà bò.

*Zhudasi kwùŋi kani**(Kapyiŋkii 1.18-19)*

³ Zhudasi u n̄ye Yesu lefooni pi cye e ke, u à pa li n̄ya na pi à jwo na pi sí Yesu bò ke, ka li i m̄p̄en u e, ka u u wyérefyinni bejjaaga ná ken̄i n̄uruŋo Kile sáragawwuubii n̄uŋufeebii ná Yahutuubii kacw̄onribii na,

⁴ maa jwo: «Mii à kapii pyi, mii à sùpya kan kwùŋ'á, ngemu u n̄ye u n̄ye a kapii pyi m̄e.»

Ka pi i u n̄wò shwò: «Wuu n̄aha n̄ye pur'e m̄e, mu wuyo yi n̄ye yire.»

⁵ Ka Zhudasi si wyérefyinni wà Kileŋaarebage e, maa yiri pi taan mà sà uye p̄wò a bò.

⁶ Ka Kile sáragawwuubii n̄uŋufeebii si uru wyérefyinni kuu maa jwo: «Mà tàanna ná wuu Saliyani i, wuu n̄ye a yaa wuu u le Kileŋaarebage wyéren̄i yalenke e m̄e, n̄aha na ye sup̄yibowyeŋe wi.»

⁷ Ka pi i jwo a bê li na si sà coge faanrafooni wà kerege shwò ná uru wyéren̄i i, si mpyi n̄ampwuunbii fan̄nya.

⁸ Lire na, pi à kuru kerege mege le: «Sishange Kerege» mà pa nò ná n̄injal'e.

⁹ Lire pyiŋkani na, jwumpe Kile t̄untun̄i Zheremi mpyi a jwo ke, pur'á f̄un̄ŋo. U mpyi a jwo: «Pi à wyérefyinni t̄onmpyara bejjaaga ná ke lwó. Izirayeli shiinbil'á uru t̄orò mà yaha sup̄yibowyeŋe,

¹⁰ maa sà coge faanrafooni kerege shwò ná ur'e, bà Kafooni Kile à yi jwo mii á m̄e†.»

*Pilati à Yesu yibe**(Marika 15.2-5; Luka 23.3-5; Yuhana 18.33-38)*

¹¹ Ka pi i Yesu yyeŋe f̄anhafooni Pilati yyaha na, ka u u yibe na: «Yahutuubii saan̄i u n̄ye mu la?» Ka Yesu si jwo: «Mu aha jwo amuni yo.»

¹² Ka Kile sáragawwuubii n̄uŋufeebii ná Yahutuubii kacw̄onribii si nt̄ige Yesu na kariii n̄inyahagil'e, n̄ka u n̄ye a yafyin jwo m̄e.

¹³ Ka Pilati si jwo: «N̄cyii karigii pi na yu na ntare mu na ke, mu n̄ye na cyi n̄uru mà?»

¹⁴ Yesu n̄ye a sàa yafyin jwo u á m̄e, ka lire si f̄anhafooni kakyanhala sèl'e.

*Yesu kataanmp'á cw̄onr'a yaha u mbòŋi na**(Marika 15.6-15; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)*

¹⁵ N̄ye li mpyi kalyee f̄anhafooni'á, bilereŋkwoŋi kataanni n'a mpyi a nò, sùpyire ká kàsujyini ngemu n̄aare u á ke, u maha uru yaha u á f̄woro.

¹⁶ Lire t̄eni i, wà mpyi kàsuni i, sùpyire puni mpyi a u cè. U mege mpyi Barabasi.

¹⁷⁻¹⁸ Pilati mpyi a cè na ȳncyege kurugo, Kile sáragawwuubii n̄uŋufeebil'á Yesu Kirisita le uru cye e. Lire e sùpyir'á b̄inni ke, ka Pilati si pi pyi: «Jofoo yii la n̄ye mii i yige ye? Barabasi laa, Yesu pi maha mpyi Kirisita ke?»

¹⁹ N̄ye mà Pilati yaha yukyaalabage e, ka u cwoni si t̄unturo yaha a shà u á, na n̄ge n̄ani u n̄ye n̄c̄ege cyaga baa ke, na u àha n̄kwò u n̄woge le u kyal'e m̄e, n̄aha na ye kariii n̄inyahagil'á uru kànha n̄ooge e pilaga u kyaa na.

²⁰ N̄ye ka Kile sáragawwuubii n̄uŋufeebii ná Yahutuubii kacw̄onribii si sùpyire f̄on̄ŋa' a ta na ti Barabasi n̄aare, ti i Yesu yaha pi bò.

²¹ Ka f̄anhafooni si n̄ur'a pi yibe: «M̄pii shiinbii shuun̄ni i, jofoo yii la n̄ye mii i yige ye?» Ka pi i jwo: «Barabasi!»

²² Ka Pilati si pi yibe: «Yesu pi maha mpyi Kirisita ke, n̄aha mii sí n-pyi uru na ye?» Ka pi puni si jwo: «U kwòro cige na!»

²³ Ka Pilati si n̄ur'a pi yibe: «Kapiini ndire u à pyi mà sà nò u bò ye?» Ka pi i wà na n̄kwúuli f̄anha na: «U kwòro kworokworocige na!»

²⁴ Pilati à li n̄ya na uru jwumpe f̄anh'á cyéŋe, t̄unmpe sí i nyahage na ma ke, ka u u lwòhò lwó a u cyeyi j̄yé sùpyire nyii na, maa jwo: «Mii à na cyeyi j̄yé a yige n̄ge n̄ani kani i. Yii á li n̄ye num̄e.»

²⁵ Ka sùpyire puni si u n̄wò shwò: «U kwùŋi n̄umpan̄ke tugure ti pyi wuu ná wuu pyiibii woro.»

²⁶ Lire t̄eni i ka Pilati si Barabasi yige mà tàanna ná sùpyire nyii wuuni i, maa pi pyi pi à Yesu bwòn ná kàs̄rigil'e, maa u kan pi sà n̄kwòro kworokworocige na.

*Sòrolashiibil'á cyàha Yesu na**(Marika 15.16-20; Yuhana 19.2-3)*

²⁷ N̄ye ka Pilati sòrolashiibil'á pii si n̄kàre ná Yesu i pi tat̄eŋge e, maa sòrolashiibil'á piib̄erii yyér'a pa u kwúulo,

²⁸ maa u v̄aan̄nyi wwú u na, maa v̄aan̄tin̄mbwòhò n̄inyega le u na,

† 27:10 Zakari 11.12,13; Zheremi 19.1-13; 32.6-9

²⁹ maa nguro cín mà pyi saanra nùntonjo mà tò u na, maa kàbii le u kàniŋe cyege e, marii nìŋkure sinni u taan, marii u fwóhore marii nko: «Yahutuubii Saanŋi, wuu à mu shéere!»

³⁰ Marii ntilwóhe waa u na, maa kàbiini shwò u na mà taha na u bwùun nùŋke e.

³¹ Pi à u fwóhar'a kwò ke, maa vaaŋntinmbwóhe nìnyeye wwu u na, maa u yabiliŋi vaaŋnyi le u na, maa nkàre ná u e si sà nkwòro kworokworocige na.

Pi à Yesu kwòro cige na

(Marika 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

³² Nyé mà sòrolashiibii yaha pi i nkéŋe ná Yesu i tabonke e, pi à círi ná Sireni kàŋhe shinŋi w'e, u mege mpyi Simò. Nyé ka pi i u kàrama u à Yesu kworokworocige tugo.

³³ Nyé pi à sà nò cyage k'e, pi maha kuru cyage mege pyi: «Nunŋkwóŋe Cyage»

³⁴ maa yasorogo le sinm'e mà kan Yesu á, u bya bà u seŋe si mpyi si níŋe mē. U à ku néen'a wíi ke, u nyé a nēn'a ku bya mē.

³⁵ Sòrolashiibil' à u kwòr'a kwò ke, maa nkyaanlwooni tēŋ'a u vaaŋnyi táa piye na, bà pi puni si mpyi si pi nàzhanŋi cē mē.

³⁶ Lire kàntugo maa ntēen wani na u kàanmucaa.

³⁷ Nyé ka wà si u mbòŋi nùŋke sém'a taha kworokworocige na u nùŋke nìnyinŋi na. Y'à séme: «NŊE U NYE YESU, YAHUTUUBII SAANŊI.»

³⁸ Nyé pi mpyi a nàŋkaalii shuunni kwòro kworokworocige na Yesu taan. Wà mpyi u kàniŋe na, u sanŋi si nyé u kàmeni na.

³⁹ Sùpyire nintorore mpyi maha u fwóhore, marii nùnyi kwòre,

⁴⁰ marii nko: «Mu u mpyi maha jwo na mu sí Kilepaarebage cyán si ku faanre canmpyaa taanre e ke, mu u nyé amē la? Mu yabiliŋi u maye shwò. Kampyi Kile Jyanŋi u nyé mu, tige kworokworocige na may'á!»

⁴¹ Nyé ka Kile sàragawwuubii nùŋfeebii ná Kile Saliyanŋi cyelentiibii ná Yahutuubii kacwónribii mú si wá na u fare marii nko:

⁴² «U à pii shwò, maa mpyi u nyé a jà a uye shwò mē. Kampyi uru u nyé Izirayeli saanŋi, u tige cige na nume, lire ká mpyi, wuu sí n-dá u na.

⁴³ U à u cyege taha Kile na, maa jwo na uru nyé Kile Jyanŋi. Kampyi u kyal'à táan Kile á, Kile à yaa u u shwò nume.»

⁴⁴ Nàŋkaabii pi mpyi a kwòro u taan ke, ka pire mú si wá na u fare amuni.

Yesu kwùŋi

(Marika 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

⁴⁵ Nyé canŋke mpyi a nò nùŋò nìŋi i, ka numpini si mpál'a jyè kini cyeyi puni i, mà tère pyi fo mà sà byanhara yàkonke na.

⁴⁶ Lire tēni i, ka Yesu si jwo fànha na: «Eli, Eli, lama sabakatani*?» Lire jwóhe ku nyé: «Mii Kilenŋi, mii Kilenŋi, naha na mu à kàntugo wà mii á yeŋ?»

⁴⁷ Mpii pi mpyi wani ke, ka pire pii si yire lógo, maa jwo: «Yii lógo! U naha na Kile tūntunŋi Eli yiri, na u pa uru tēŋe.»

⁴⁸ Lire tēnuuni i, ka pi wà si fē a sà sícogo fyinmē lūtanhage k'e, maa ku nórò kàbii na, mà yaha Yesu jwóŋe taan, u u ku ta a shwòonrò.

⁴⁹ Ka pi sanmpii si jwo: «Wuu a u wíi kampyi Eli sí n-pa u shwò.»

⁵⁰ Ka Yesu si núr'a jwo fànha na, maa u mūnaani kan Kile á.

⁵¹ Lire tēni i, ka Kilepaarebage táataa vaaŋŋke si ntíl'a cwón nìŋke e, mà lwó nìnyinŋi na fo jwóh'i. Ka nìŋke si jcyéenne, ka kafaabwoyi si jya.

⁵² Ka fanŋyi si múgo. Kile wuubii pi mpyi a kwò ke, ka pire pii nìnyahara si jè,

⁵³ maa fworò fanŋyi i. (Nyé Yesu à pa jè ke, ka pi i jyè Zheruzalēmu kàŋhe e mà piye cyēe shinnyahara na.)

⁵⁴ Nyé Jramu sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi ná mpii pi mpyi na Yesu kàanmucaa ná u e ke, tēni i pir'à nìŋke nya k'à cyéenne, karigii cyi à pyi ke, maa cyire nya ke, ka pi i fyá sēe sēl'e, maa jwo: «Nàkaana baa, nge nàŋi mpyi Kile Jyanŋi.»

⁵⁵ Cyee nìnyahamii mpyi a yyére tatōŋe e marii wíi. Pire cyeebii mpyi a taha Yesu fye e mà yíri Galile kùluni i, marii u tère.

⁵⁶ Mariyama u mpyi na yíri Magidala kàŋhe e ke, ná Mariyama u nyé Yakuba ná Yusufu nunŋi ke, ná Zebede jyaabii nunŋi mpyi pi e.

Yesu ntòŋi kani

(Marika 15.42-47; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

† 27:46 Yesu na nkwoúli Arameni shéenre e. Tire shéenre e, Eli jwóhe ku nyé: «Mii Kilenŋi». Mpii pi nyé pi nyé na tire shéenre nùru mē, pire mpyi na sōŋŋi na Kile tūntunŋi Eli Yesu nyé na yiri. Yahutuubii pii na sōŋŋi na ná Eli nyé a kwò mē, na sùpya ká mpyi kyaage e, na u sí n-pa urufoo shwò (2 Saanbii 2.1-12). § 27:46 Zaburu 22.2

⁵⁷ Yàkòŋk'á nò ke, ka náfuufoonji wà si mpa, u mege mpyi Yusufu, Arimati kànhe shin u mpyi u wi. U mú na mpyi Yesu cyelempya.

⁵⁸ Ka u u nò Pilati na, maa sà Yesu buwunji jáare u á. Ka Pilati si pi pyi pi u kan u á.

⁵⁹ Ka Yusufu si Yesu buwunji lwó a sà mpwò vāantfofonji w'e,

⁶⁰ maa u le fannke e, kuru mpyi a tũgo kafaaga jũn'i, u mpyi a ku kwòñ a yaha uye mēe na, bu mpyi na sàha nkwo a tò k'e mà jya mē. Ka u u kafaabwòhò kũũnkul'a pa ntò fannke jwòge na, maa nkàre.

⁶¹ Nye Magidala Mariyama ná Mariyamanji sanji mpyi a tenn'a yyaha kan fannk'á.

Fannke kàanmũcyaŋji

⁶² Kuru canŋa nũmpaŋa mpyi canŋoŋke, ka Kile sàragawwuubii jũnjufeebii ná Farizhēēnbii si nkàre sinŋyan Pilati yyēre

⁶³ maa jwo: «Nũjufoonji, l'á tige wuu funŋ'i na nge kafiniviniŋi, mà u yaha jyii na, u mpyi maha jwo uru ká nkũ, canmpyaa taanre uru sí jē.

⁶⁴ Kuru cyage e, mu à yaa mu u pii yaha pi a fannke kàanmucaa fo canŋyi taanrenji ká mpa fũnŋ. Lire ká mpyi li jye a pyi mē, u cyelempyiibii sí n-jà n-pa u bunji yũ, si jwo na u à jē a fworò kwũni i. Tire kafinare kàntuge sí n-waha si ntòro njĩcyiire na.»

⁶⁵ Ka Pilati si pi jwò shwò: «Kàanmucyafeebii na jye wani, yii a sì, yii i sà pi pyi, pi a ku kàanmucaa pyĩŋkanni l'á táan yii á ke.»

⁶⁶ Ka pi i nkàr'a sà fannke ya'l'a tò, maa fyè bwòñ kafaage na, maa kàanmucyafeebii tĩŋe wani.

28

Yesu à jē a fworò kwũni i

(Marika 16.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Nye canŋoŋk'á tòro ke, cibilaage canŋcyiige* jyešòoge na, Magidala Mariyama ná Mariyamanji sanji'á pa mpa fannke wí.

² Ka njĩke si mpál'a cyēēnne sēē sēl'e. Kafoonji Kile mēlēkēŋi wà mpyi a yĩri nĩnyĩŋi na, maa ntĩg'a pa kafaabwòhe kũũnkul'a láha a yaha nkere na, maa ntēēn ku na.

³ U mpyi na ní kilejini bēēnmpe fiŋe, u vāanji mĩ s'á finĩŋe weewee.

⁴ Ka sanŋwōnsigibii si fyá na jcyēēnni, fo mà sà jćĩrige.

⁵ Ka mēlēkēŋi si jwò cyeebil'á: «Yii áha raa fyáge mē. Yesu pi à kwòro cige na ke, mii à li cē na uru yii na jcaá.

⁶ U jye naha mē, u à jē bà u mpyi a yi jwò mē! Yii u buwunji tasinnage wí!

⁷ Numē, yii a sì fwòfwò, yii i sà yi jwò u cyelempyiibil'á na “U à jē a fworò kwũni i. U à kàr'a sà yii sigē Galile kũluni i. Yii sí sà u jya wani.” Yire yi mpyi mii á, mii u jwò yii á.»

⁸ Ka pi fyagara wuubii ná funntanga wuubii si fē a yĩri fannke na, na fĩ na nkēēge fwòfwò si sà yi jwò Yesu cyelempyiibil'á.

⁹ Ka Yesu si mpál'a pi jũŋò bē mà pi yaha kuni na, maa pi shēere. Ka pi i file u na, maa njĩkure sín, maa u cũ tooyi na, maa u pēe.

¹⁰ Ka Yesu si jwò: «Yii áha raa fyáge mē. Yii a sì, yii sà mii cĩnmpyiibii pyi na pi a sì Galile kũluni i. Wani pi sí sà mii jya.»

Sòrolashiibii ná sàragawwuubii kafinare kani

¹¹ Mà cyeebii yaha kuni na, sòrolashiibii pi mpyi na fannke kàanmucaa ke, ka pire pii si jye kànhe e, mà sà yi puni yyaha jwò Kile sàragawwuubii jũnjufeebil'á.

¹² Ka sàragawwuubii jũnjufeebii si wwò ná Yahutuubii kacwōnribil'e, maa jwò a bē li na, maa wyēēnyahaga kan sòrolashiibil'á,

¹³ maa jwò: «Yii a yi yu yii a ntũli na u cyelempyiibil'á pa numpilage e, mà pa u buwunji yũ, mà yii yaha ŋòampe na.

¹⁴ Fànhafoonji ká yire lógo, wuu sí n-jà yi cwōnro ná u e, bà yii si mpyi si shwò kyaage na mē.»

¹⁵ Ka pi i wyēēŋi lwó, maa li pyi bà pi à yi jwò pi á mē. Ka puru jwumpe si jcaala Yahutuubii shwòhòl'e fo mà pa nò njĩjaa na.

Yii sà supyishĩŋi puni pyi mii cyelempyi

(Marika 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Kapyiĩŋkii 1.6-8)

¹⁶ Ka cyelempyiibii kē ná nĩŋkĩŋi si nkàre Galile kũluni i. Yesu mpyi a nãŋke nkemu kyaa jwò pi á ke, ka pi i sà dũgo kuru na, mà u ta wani.

¹⁷ Pi à sà u jya ke, maa u pēe, nka pi pii funyò mpyi na pi kyáali.

¹⁸ Ka Yesu si file pi na, maa pi pyi: «Nĩnyĩŋi ná njĩke sĩŋi pun'á kan mii á.

* 28:1 Yahutibil'á cibilaage canŋcyiige ku jye káŋiŋi.

¹⁹ Lire e yii a sì yii sà supyishinji puni pyi mii cyelempyii, yii s'a pi batizeli Tufoonji ná Jyafoonji ná Kile Munaani mege na,

²⁰ yii raa pi taanni karigii puni mii à jwo a waha yii á ke, cyire na. Mii na nyε ná yii e canja maha canja fo si sà nɔ diɲyeɲji tɛekwooni na.»

Marika Jwumpe Nintanmpe Jwun[†]kanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémen[†]i fun[†]ḡ jwumpe e ke

Marika na mpyi Yesu cyelempyaji Pyeri wwo[†]ne. Kakyanhala karigii Yesu mpyi a pyi maa kàlaji ngemu kaan ke, mà bàra lire na, pyin[†]kanni na pi à u kwòr'a bò cige na ná pyin[†]kanni na Kile à u jè a yige kwùn[†]i ke, Marika à cyire karigii puni lógo Pyeri[†]ḡwò na. Cyi lógon[†]kwooni kántugo u à cyi sém'a kan dānafeebil'a, pire mpyi yyefuge e.

Tèni i Yesu à jwo u yabilin[†]i kyaa na ke, u à li cyèe na uru u jye Supyaji Jyaji. Lir'à li cyèe na ur'à Kile à siji puni kan. Puru fun[†]ḡke e, sūpyire sàran[†]i siji ná kapegigii yāfan[†]i sijn'a kan ur'a. Cyire pun'à li cyèe na sūpyan[†]i u à fworò Kile e ke, Yesu wi. Marika à li cyèe na Kile Jyaji u jye Yesu. U na jye Kile, maa mpyi sūpya.

Ná Yesu à kwòro kworokworocige na wuu kurugo, mpai pi maha ntaha u fye e ke, pi à yaa pi kyaala mú u kurugo. Dānafeebil'a Marika à jwumpe jwo ke, wuu ná pire, wuu pun'à yaa wuu bégel'a yaha kyaage mēe na Yesu kurugo. Yesu à jwo: «Ngemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'a yaa u cyé u yabilin[†]i pyi karigii na, u u ntēen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi mēe ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na. Naha na ye ngemu la ká mpyi si u ninjaan[†]i yaa ḡwò ke, urufoo si nūmpan[†]ḡa ta mē, nka ngemu ká kántugo wà u ninjaan[†]i mii ná Jwumpe Nintanmpe kurugo ke, urufoo sí nūmpan[†]ḡa ta.» (8.34-35).

*Yuhana Batizelipyin[†]i na kuni bégeli Yesu yyaha na
(Macwo 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28)*

¹ Jwumpe Nintanmpe pu jye na Kile Jyaji Yesu Kirisita kyaa yu ke, puru ḡwòkwòonre ti jye nte.

² Kile à fyánha a jwo u tūntun[†]ḡi Ezayi sémen[†]i i:

«Wii, mii sí na tūntun[†]ḡi tun mu yyaha na,

u sà kuni yaa mu mēe na*,

³ sūpya mejwuu sí n-pa raa fwore síwage e fánha na

“Yii kuni yaa Kafoon[†]i mēe na,

yii kumpe[†]re nintiire yaa u á†.”»

⁴ Lire pyin[†]kanni na, Yuhana Batizelipyin[†]i à kàre síwage e mà sà uye cyèe, marii sūpyire batizeli, marii yi yu pi á na: «Yii yii toron[†]kanni kēen[†]ḡ, yii i batize, bà Kile si mpyi si yii kapegigii yāfa yii na mē.»

⁵ Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni shiin[†]bii nin[†]yahamii mpyi na si u yyére, maa ntèn li taan na pire kapyiin[†]kii jye a tii mē, Yuhana sí i pi batizeli Zhurudēn ban[†]i lwòhe e.

⁶ Jye Yuhana vāantinn[†]ke mpyi a yaa ná ḡwòhōn[†]i shire e, u mpyi maha uye pwu ná seepwōge e, maa uye ḡwò caa ná kampēen[†]pyi ná tuwyiyi seere e.

⁷ U mpyi na yi yu sūpyir'a: «ḡge u na ma mii kántugo ke, uru tayyéreg'a fánha tò mii woge na. Ali mà naye tūrige si nta mpyi u tanhan[†]yi mēere sánhafoo, mii ḡn[†]ḡk'a cyéere lire mpyin[†]i i.

⁸ Mii wi ke, mii à yii batize lwòhe e, nka uru wi ke, uru sí yii batize ná Kile Munaani i.»

*Yuhana à Kile Jyaji Yesu batize
(Macwo 3.13-17; Luka 3.21-22)*

⁹ Cyire canmpyaa[†]g'il'e, Yesu à yiri Nazareti kànhe e Galile kùluni i mà kàre Yuhana yyéere. Ka Yuhana si u batize Zhurudēn ban[†]i lwòhe e.

¹⁰ Yesu nívworon[†]i lwòhe e, ka u u nin[†]yin[†]i jya u u múru, ka Kile Munaani si ntíg'a tēen u na mpánmpòrōgo fiige. ¹¹ Ka mejwuu si fworò nin[†]yin[†]i na: «Mii Jyaji u jye mu, mu kan'à waha mii na sèl'e. Mu kapyiin[†]kil'à táan mii á mú.»

*Sitaannin[†]i na jcaa si Yesu sòn u kapii pyi
(Macwo 4.1-11; Luka 4.1-13)*

¹² Lire kántugo ka Kile Munaani si ḡkàre ná Yesu e síwage e.

¹³ U à canmpyaa beeshuun[†]i pyi wani sige yaare shwòhòl'e. Cyire canmpyaa[†]gii fun[†]ḡke e, ka Sitaannin[†]i si file u na, maa jcaa si u sòn ḡgà kapii na. Kile mèlekēebii mpyi ná u e, marii u tēre.

*Yesu à fyacumii sicyēere yyer'a pyi u cyelempyii
(Macwo 4.12-25; Luka 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Jye Yuhana Batizelipyin[†]i len[†]kwooni kántugo na kàsuni i, ka Yesu si ḡkàre Galile kùluni i, marii Kile Jwumpe Nintanmpe yu, na ntùuli.

* 1:2 Malaki 3.1 † 1:3 Ezayi 40.3

¹⁵ U mpyi na yi yu sùpyir'á: «Tèn'à nò, Kile Saanre tèn'à byanhara. Yii yii toronkanni kɛɛnɛ, yii dá Jwumpe Nintanmpe na.»

¹⁶ Canŋka Yesu niŋaraŋi Galile banj ɲwɔge na, u à fyácyaa shuunni ɲya, Simɔ ná u sɲɛɛŋi Andire, pi mpyi na cwòò wàa banj i.

¹⁷ Ka u u yi jwo pi á: «Yii taha na fye e. Bà yii na fyaabii caa mɛ, mii sí yii taanna yii raa sùpyire caa t'a ma mii á.»

¹⁸ Ka pi i ntíl'a pi cwòobii yaha, maa ntaha Yesu fye e.

¹⁹ Nyɛ pi à ta naha vili yyaha na sahanŋi ke, ka Yesu si núr'a sɲɛɛ shuunni ɲya, pire pi mpyi Zebede jyaabii, Yakuba ná Yuhana. Pi ná pi tunj Zebede mpyi a tɛɛn pi bakwɔɔge funŋke e, na pi cwòobii takegeyi yaa.

²⁰ Ka Yesu si ntíl'a pi yyere, ka pi i pi tunj Zebede ná u báarapyiibii yaha wani bakwɔɔge e, maa ntaha u fye e.

Yesu à jínanji wà kòr'a yige nàŋi w'e

(Luka 4.31-37)

²¹ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si ɲkàre Kapɛɛnamu kànhe e. Canŋonke, ka u u jyɛ Kile Jwumpe kàlambage e, na sùpyire kàlali.

²² Mpɛ pi mpyi wani na nùru u ɲwɔ na ke, u kàlanj pyinŋanni mpyi a pire kàkyanhala, ɲaha na yɛ u nyɛ a mpyi na pi kàlali Kile Saliyanj cyelentiibii fiige mɛ, ɲka ná Kile sífente e u mpyi na pi kàlali.

²³ Lire tɛni i, jínacyanŋi wà mpyi wani Kile Jwumpe kàlambage e, ka uru si jwo fànha na:

²⁴ «Nazaretɛ kànhe shinŋi Yesu, ɲaha shi ku nyɛ wuu ná mu shwòhòl'e yɛ? Mu à pa mpa wuu shi bò la? Mii à mu cɛ, ɲge u à fworò Kile e ke, uru u nyɛ mu!»

²⁵ Ka Yesu si fànha cyán jínanji na: «Ma ɲwɔge tò! Maa fworò ɲge nàŋi i!»

²⁶ Ka jínanji si nàŋi cùŋŋò cùŋŋò, maa ɲkwùlò fànha na, maa fworò u e.

²⁷ Ka lire si sùpyire puni kàkyanhala fo ti na yu tiy'á: «Naha ku ɲkire yɛ? Kàlavonŋò ɲge nàŋ'á kan ná Kile fànhe e, u maha fànhe cyáan jínabii mú na pi i nùru u ɲwɔ na!»

²⁸ Ka Yesu mege si fworò Galile kùluni puni i.

Yesu à yamii niŋyahamii cùŋŋò

(Macwo 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹ Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si fworò Kile Jwumpe kàlambage e, maa ɲkàre ná Yakuba ná Yuhana e, Simɔ ná Andire yyére.

³⁰ Pi à sà Simɔ nafenɛcwonj ta u à sínni cifwuro cye e, ka pi i u kyaa jwo Yesu á.

³¹ Ka Yesu si file u na tasinnage e, maa u cù cyɛge na a yírige. Ka cifwure si ɲkwò, ka u u yíri na sore pi á.

³² Yàkonke, canŋa nyiin'à cwo ke, ka pi i ɲkàre ná yampii puni ná jínacyaanbil'e Yesu yyére.

³³ Kànhe shinŋyahara mpyi a bínni bage ɲwɔge na.

³⁴ Ka u u yampe shinj niŋyahamafee cùŋŋò, maa jínacyaanbii niŋyahamii jínahii kòr'a yige pi e, maa jwumpe kwòn jínabii na, ɲaha na yɛ pi mpyi a u cɛ Kile wunji wà.

Yesu kapani

(Luka 4.42-44)

³⁵ Kuru canŋa nùmpañja ɲyɛsɔɔge na, ka Yesu si yír'a fworò, maa ɲkàre sige funŋke e si sà Kile ɲáare.

³⁶ Simɔ ná u shɛɛfeebil'à yír'a fô u e ke, maa ɲkàr'a sà a u caa.

³⁷ Pi à u ɲya ke, maa u pyi: «Sùpyire puni wá na mu caa.»

³⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Wuu a sì wuu taan kànyi na. Mii à yaa mii i Jwumpe Nintanmpe jwo wani mú, ɲaha na yɛ mii kapani li.»

³⁹ Lire e ka u u wá na ɲáare Galile kùluni puni i, maa Jwumpe Nintanmpe yu Kile Jwumpe kàlambayi i, maa jínabii kòre na yige pifeebil'e.

Yesu à tògofoo cùŋŋò

(Macwo 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰ Ka tògofoonj wà si file Yesu na, maa niŋkure sín u fere e, maa u ɲáare fànha na, maa jwo: «Mu aha ɲɛɛ, mu sí n-jà mii tòge láha mii na, si mii fininɛ.»

⁴¹ Nàŋi nùñaar'à Yesu ta ke, ka u u u cyɛge sànhà maa bwòn u na, maa jwo: «Mii à ɲɛɛ, tòge ku láha ma na!»

⁴² Ka tòge si ntíl'a láha u na, ka u u ɲcùŋŋò.

⁴³ Ka Yesu si u cye yaha, maa li jwo a waha u á:

‡ **1:44** Tògofoonj ká jìcùŋə, sàragawwunj mpyi maha yaa u u cyeere kàanmucya sèl'e si jìcè kampyi u à cùŋə, u u nta a uye cvêe sùpvire na (Levitiki 14.2-32).

²² Wà mú sí nyɛ na sinmpurugo leni seeye boolyɛgil'e* mɛ. Lire baare e p'aha mpa ntanha, pu maha pu yalenke jya, maa wu, yalenk'a si nkɛɛge. Sinmpurug'à yaa k'a leni seeyi boofɔnnkil'e!»

*Nje Yesu à jwo canɔŋke kyaa na ke
(Macwo 12.1-8; Luka 6.1-5)*

²³ Nyɛ canɔŋka Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na ntùuli sùma kooyi y'e. Kuru canɔŋke na mpyi canɔŋɔ. Ka u cyelempyiibii si cye le sùmanji i na nkɔwùun na mínage na nkùru†.

²⁴ Farizhɛɛnbii píl'à lire nja ke, maa Yesu pyi: «Wíi, njaha na mu cyelempyiibii na canɔŋke kafuunnkii pyi yɛ?»

²⁵ Ka u u pi pyi: «Nde saannji Dawuda à pyi ke, yii nyɛ a lire kála mà? Canɔŋka mà u ná u fyɛnwɔhɔshiinbii katege wuubii yaha,

²⁶ u à jyɛ Kile bage e, lire tɛni i Abyatari u mpyi Kile sáragawwuubii njɔnfembwɔhe, maa sárage bwúurunji wà lwɔ a kyà, maa wà kan u fyɛnwɔhɔshiinbil'á. Mà li ta sáragawwuubii kanni pi mpyi a yaa pi já a uru bwúurunji kyà.»

²⁷ Lire kántugo ka Yesu si yi jwo pi á: «Canɔŋk'à yaa sùpyire mɛɛ na, ku nyɛ a yaa ku pyi tuguro pi á mɛ. Sùpyire nyɛ a yaa canɔŋke mɛɛ na mɛ.

²⁸ Lire l'à li ta Supyanji Jyanji ká kyaa maha kyaa jwo ali mà yyaha tí ná canɔŋke e ke, li si n-jà n-tòro lire na mɛ.»

3

*Yesu à cyɛŋkwugɔfo cùuɔ canɔŋke
(Macwo 12.9-14; Luka 6.6-11)*

¹ Canɔŋka Yesu à nùr'a jyɛ Kile Jwumpe kàlambage e, mà sà nàŋi wà ta wani ná cyɛŋkwuge e.

² Ka pi i wá na u kàanmucaa, kampyi u sí uru nàŋi cùuɔ canɔŋke e, si nta tígire cyán u na.

³ Ka u u jwo cyɛŋkwugefoón'á na u yír'a yyéere sùpyire shwɔhɔ'l'e, pi raa u paa,

⁴ maa pi yíbe: «Mà tàanna ná Kile Saliyanji i, kacɛnni mpyiŋi u à njwɔ canɔŋke e laa, kapiini mpyiŋi? Mà sùpya múnaa shwɔ laa, mà sùpya múnaa wwú*?» Ka pi puni si fyáha.

⁵ Ka Yesu si nyiŋkeni le pi e, maa yyahe tanha pi na, u à li ta pi nyɛ a cyɛŋkwugefoón'á na ta mɛ. Maa jwo cyɛŋkwugefol'á: «Ma cyɛge sànhana.» U à ku sànhana ke, ka ku u njcùuɔ.

⁶ Nyɛ Farizhɛɛnbii pi mpyi wani ke, ka pire si fworo Kile Jwumpe kàlambage e, maa ntíl'a kàr'a sà wwú ná Erɔdi tɔŋkuni shiinbil'e Yesu bonkanni kyaa na.

Shinnyahara la nyɛ si Yesu nja

⁷ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si fwor'a kàre Galile banji kàmpannke na. Supyikurungɔ nimbwɔhɔ mpyi a taha u fye e. Tire sùpyire mpyi a yíri Galile kùluni ná Zhude wuuni

⁸ ná Zheruzalemu kànhɛ ná Iduma kùluni ná Zhurudɛn banji kántugo yyéere kùluni ná Tiri ná Sidon kànyi na. U kapyiŋkii kyaa sùpyire mpyi na nùru, maa ntaha u fye e.

⁹⁻¹⁰ U mpyi na shinnyahara cùuɔ, lire e yampi puni la mpyi si bwòn u na. Ka u u li njáare u cyelempyiibil'á na pi bakwɔɛge kà bégel'a yaha ur'á, uru kà bú nkɔwɔ a já laaga wwú sùpyire na, t'áha bú uru fɛnrɛ mɛ.

¹¹ Jínacyaan n'a mpyi a u nja, pi mpyi maha njcwo u fere e, maa nkɔwúlo, maa jwo: «Kile Jyanji u nyɛ mu!»

¹² Nka Yesu mpyi maha yi jwo a waha pi á na pi áha sùpya yaha u yi cɛ mɛ.

*Yesu túnntunmpii kɛ ná shuunninji njcwɔnnrɔŋi kani
(Macwo 10.1-4; Luka 6.12-16)*

¹³ Lire kántugo ka Yesu si dùgo nanke kà na. Mpii kyaa li nyɛ u na ke, maa pire yyer'a yige pi sanmpii shwɔhɔ'l'e, ka pire si n-kàre u fye e.

¹⁴ Shiin kɛ ná shuunni u à cwɔnnr'a pyi u túnntunmpii pi i mpyi ná u e tɛrigii puni i, u s'a pi tunni pi raa Kile jwumpe yu,

¹⁵ maa fànhɛ kan pi á, pi já pi a jínabii kòre pi a yige pifeebil'e.

¹⁶ Shiin kɛ ná shuunninji u à cwɔnnrɔ ke, pire mɛyi yi nyɛ: Simɔ ná Yesu à u mɛge le Pyɛri ke,

¹⁷ ná Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana, Yesu mpyi maha pire yiri Bwonɛrizhe, lire njwɔhe ku nyɛ pi fành'á njaha kiletinni fiige,

* **2:22** Seeyi boni na nyɛ boro, Yahutuubii maha ndemu jwoolo ná yatɔɔre seeyi i maa lwohe, lire nyɛ mɛ nùjirimpe, lire nyɛ mɛ ɛɛɛɛɛ sinmpe leni l'e ke. † **2:23** Kile Jwumpe Semenji à li cyɛɛ na wà katege wu ká a ntùuli kɛɛge, na u sí n-jà sùmanji wà kwòn ná cyɛge e, si njyi wani kɛɛge e (Duterenɔmu 23.25). ‡ **2:24** Mà tàanna ná Farizhɛɛnbii sɔŋɔŋkanni i, mu aha sùma kwòn ná cyɛge e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibii cɛge na pi à báara pyi canɔŋke (Ekizodi 34.21).

* **3:4** Farizhɛɛnbii u sɔŋɔŋkanni i, shinji u nyɛ na múnaa tawwuɔyoo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tɛge canɔŋke.

¹⁸ ná Andire ná Filipi ná Baritelemi ná Macwo ná Tomasi ná Alife jyanj Yakuba ná Taadi† ná Simo, pi maha mpyi Zeloti* ke,

¹⁹ ná Zhudasi Isikariyoti, nge u sí n-pa Yesu le cye e ke.

Pyiŋkanni na Yesu maha jínabii kòre ke

(Macwo 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²⁰ Lire kàntugo Yesu ná u cyelempyiibil'á núr'a pa pyenge, ka shinnyahara si núr'a pa pi njwò tò sahanjki ná pi funmpen karigil'e, fo mà u ná u cyelempyiibii pyi pi nje a talyige ta me.

²¹ Yesu cìnmpyiibil'á u kapyiŋkii kyaa lógo ke, maa wá na sònni na u jùmbwuun'á kèege, maa shà zà u cù.

²² Kile Saliyanj cyelentiibii pi à yíri Zheruzalemu kànhe e ke, ka pire si wá na nko na jínabii njũufoonj Belizebuli u nje Yesu i, na ná uru fànhe e u na jínabii kòre na yige pifeebil'e.

²³ Nje ka Yesu si pi pyere, maa bàtaaya jwo pi á. U à jwo: «Sitaanninji sí n-jà uye kòrò la?

²⁴ Kire maha kire li nje na liye tùnni ke, lire kini fànhe maha njkwò.

²⁵ Pyenge maha pyenge shiin ká yíri piye kurugo ke, kuru pyenge fànhe maha jcyére.

²⁶ Sitaanninji ká a u báarapyiibii kòre, u na uye tùnni. Lire ká mpyi, u fànhe sí n-cyére si mpa njkwò.

²⁷ Wá si n-jà n-jyè fànhan yahagafoo bage e si u yaayi lwò, ná u nje a bage foo pwo a cyán maa nta a jyè mà ye. Urufoo ká já a u pwo a cyán, lire e u maha já a bage yaayi pyi u jee mpe.

²⁸ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, sùpyire kapegigii ná ti Kile mekèege karigii puni sí yàla ti na,

²⁹ nka ngemu ká Kile Munaani mege kèege ke, lire si n-sii yàfa urufoo na me, urufoo sí lire kapiini tugure lwò fo tèekwombaa.»

³⁰ Yesu à yire jwo amuni, naha na ye pi mpyi na nko na jinanji wà u nje u e.

Mpii pi nje Yesu nunj ná Yesu cìnmpyiibii ke

(Macwo 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹ Mà Yesu yaha kuru cyage e, u nunji ná u cìnmpyiibil'á pa yyére cyínnji na, maa wà tun u u yyere.

³² Shinnyahara mpyi a tèn'n'a u kwùulo, ka pi i mpa yi jwo u á: «Mu nunji ná mu cìnmpyiibii naha cyiinji na, pi naha na mu kyaa pyi.»

³³ Ka u u pi pyi: «Mpire pi nje mii nunji ná mii cìnmpyiibii ye?»

³⁴ Ka u u nyiigii yírig'a le sùpyire e, maa jwo: «Mpii ninteenbii pi nje mii nunji ná mii cìnmpyiibii.

³⁵ Yii li cè, nge u nje na Kile nyii wuuni pyi ke, uru u nje mii cìnmpworonji ná mii nunji.»

4

Jeenugunji bàtaage

(Macwo 13.1-23; Luka 8.4-15)

¹ Puru njwòhò na, Yesu à kàre Galile banj njwòge na, ka shinnyahara si mpa bínni u taan, ka u u wá na ti kálali sahanjki. Sùpyir'á pa nyaha sèl'e ke, li nje a pa njwò me, ka u u jyè a tèn bakwòge k'e lwohe nun'j. Ka ti i yyére kumpoge na, ² ka u u ti kála karigii ninyahagii na ná bàtaay'j. U à jwo:

³ «Yii a nùru, jeeenugunji wà u ná fwor'a kàre jeeeme tanuguge e.

⁴ Mà u yaha u u sùmapyanj wàa fini fiige, sùmashinji wà à cwo kuni njwòge na, ka sanjcyenne si mpa uru jò.

⁵ Ka wà tacwugo si mpa bè ná kafaafoge e, pwooro ninyahara mpyi kuru cyage e me. Ka uru si fyín wahawaha, naha na ye u mpyi a jyè njnke e sèl'e me.

⁶ Nje canj'á pa fwooro ke, ka yifyinre si fàan maa waha, ndire kuunji na.

⁷ Ka wà tacwugo si mpa bè ngurotaha na, ka ngure si uru cù, u nje a já a yasere pyi me.

⁸ Nka wà tacwug'á pa bè njnke tacennke na, maa fyín maa yíri fwòfwò. Sùmacire tà à sùmapyanj se mà nò njkuu njkuu (100) na, tà mpyi beetaanre taanre (60) tà mpyi bejjaaga ná ke ke.

⁹ Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u ninyigigii cyán sèl'e.»

¹⁰ Yesu à puru jwumpe jwo a kwò ke, ka u ná u cyelempyiibii ke ná shuunninji ná shiin ninjin ninjin si yíri sùpyire sannte taan. Ka pire si sà a u yíbili u bàtaayi njwòhe na.

¹¹ Ka u u pi pyi: «Kani l'á yyaha tí ná Kile Saanre e ná l'á njwòhò ke, yii á lire jcyè'j à kan. Nka mpe jwumpe puni njwòh'á njwòhò sùpyire sannte na.

¹² Lire kurugo

“pi na Kile kapyiŋkii wíi maa jcyé cyi nyaga,
pi na Kile jwumpe nùru maa jcyé pu lógogo,

† 3:18 Taadi, kuru ku nje u mege shonwoge. Mege njncyiige ku nje Zhudasi (Luka 6.16).
njwòhe ku nje: «kini kyal'á táan ngemu á sèl'e ke.»

‡ 3:18 Zeloti: kuru mege

naha na ye nde pi la nye si zii vyinne ke,
lire li nye, mà nùr'a sà piye kan Kile á,

bà pi kapegigii si mpyi si yàfa pi na me*."»

¹³ Ka Yesu si yi jwo pi á sahan'ki: «Yii aha mpyi yii nye a nke bàtaage yyahe cè me, di yii si yi san'nyi yyahe cè n-jwo ye?

¹⁴ Nèenugunji u nye Kile jwumpe jwufoonji.

¹⁵ Kuni jwoge na sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, kuru tanuge e, ka Sitaanninji si pu wwú pi funn'i ke.

¹⁶ Kafaafoge jun'i sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, maa ntíl'a jee pu na ná funntange e ke.

¹⁷ Nka pu nye a já a ndire le t'e me, tire jwómèni kèngeme nye a pen me. Kawaa, lire nye me yefugo ká ti ta Kile jwumpe kurugo, ti maha fworo Kile kuni i.

¹⁸ Ngure shwòhòl'e sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo,

¹⁹ ka dín'yeji karigii funmpèenre ná náfuunji lage ná yaayi shinji puni lage si ti ta, ka tire sònnòre si pu cwònrò, pu nye a já a yasere pyi me.

²⁰ Nínke njicènyke na sùmashinji tacwug'à pa bê ke, kuru ku nye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa jee pu na ke, tire sùpyire ti maha Kile nyii wuuni pyi. Tire sùpyire na nye sùmasenje fiige, sùmacire tà à sùmanji se mà nò bejjaaga ná ke ke na, tà à yasere pyi mà nò beetaanre taanre (60) na, tà à yasere pyi mà nò nkúu nkúu (100) na.»

Kile jwumpe na nye fùkina fiige

(Luka 8.16-18)

²¹ Ka Yesu si nùr'a jwo pi á: «Wà nye na fùkina míni si u le jcyígile yaaga jwòh'i me, nka u maha dùrugo yaage kà jun'i.

²² Yii li cè, kyaa maha kyaa l'à njwòhò ke, cyire puni sí n-pa raa jaa. Kyaa maha kyaa l'à yaa numpini i ke, lire là mú si n-kwòro jicèmbaa me.

²³ Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u njingyigigii cyán sèl'e.»

²⁴ Maa nùr'à jwo pi á: «Kile jwumpe yii na nùru ke, yii pu yaha yiye funn'i, naha na ye Kile sí yii kan n-tàanna ná yii lógonkanni i. Puru njwòhò na, u sí n-pa tà bàra yii njicente na.

²⁵ Lire tènì i, shin maha shin u na jcaa si Kile jwumpe yyahe cè ke, Kile sí là taha uru u njicempe na. Nka shin maha shin u nye u nye na pu nùru me, nimbileni u à cè ke, lire sí n-pinni.»

Kile Saanre na nye sùmapya fiige

²⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Kile Saanre à fworo nde kani kurugo: nànjì wà u maha sùmashi nùru u kerege e.

²⁷ Uru nànj'á njóo numpilage e yo, u nye nyii na canjke e yo, sùmapyanji sí n-fyín, sùmacire sí raa lyege. Nka nànjì si pà cè lire pyinjkanii i me.

²⁸ Nínke maha sùmanji pyi u à fyín, sùmacige ku maha fyànha a fworo, lire kàntugo sùmanjcyahan'k'a sì nta a fworo sùmacige na, kàsanrage na sùmapyanji maha mpa fworo sùmanjcyahan'ke na.

²⁹ Sùmapyanji ká lyè a nò u tegeri na, nànjì maha ntíl'a kònnanji lwó na u kwùun, naha na ye sùmakwongigii tèn'à nò.»

Kile Saanre maha sù nimbilere maa mpère

(Macwo 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)

³⁰ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Ná naha shi i mii sí n-jà Kile Saanre tàanna ye? Ti nye mu à jwo naha b'e?

³¹ Ti na nye mu à jwo mutaridi cige yasere, nànjì wà à sà ntemu núgo u cikòoge e ke. Kuru cige pyàn'á yilege cire sannte puni wunji na.

³² Nka u aha núgo, u maha fyín, maa yíri maha ntòro kanyege yawyere puni taan. Ku maha nkényi yige, yire maha mpèe fo sanjcyenre maha ti shèere yaa yi mbyimpe e.»

³³ Nye yire bàtaayi shinji njnyahaya Yesu mpyi maha yu sùpyir'á mà tàanna ná ti yi cènkanni i.

³⁴ Puru jwumpe shinji baare e, u mpyi na pabere yu ná t'e me. Nka u ná u cyelempyiibii kanni ká mpyi tènì ndemu i ke, u mpyi maha pu puni njwòhe yu pi á.

Yesu à kafeebwòhe yyéne banj jun'i

(Macwo 8.23-27; Luka 8.22-25)

³⁵ Kuru canjke yàkonke, ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Wuu a sì banj kúnke na.»

³⁶ Ka pi i sùpyire cye yaha, maa njkàre ná Yesu i banj jun'i, bakwooyi yabere mpyi pi njwòh'i.

* 4:12 Ezayi 6.9, 10

³⁷ Ka kafeebwɔhɔ si yîri na fwu, ka lwohe si wá na jicyânre na jyè bakwɔɔge e fo na ŋko si ku ní.

³⁸ Yesu mpyi bakwɔɔge kántugo yyére mà jùŋke taha jùntahaga na, na ŋwúuni. Ka pi i u jè maa jwo: «Cyelentuji, wuu na ŋko si ŋkwóro lwohe e, lire jye a mu funŋɔ pɛn mà?»

³⁹ U à jè ke, maa yîr'a fànha cyán kafɛɛge na, maa lwohe pyi ku tɛɛn. Ka kafɛɛge si yyére, ka lwohe si ntɛɛn siu!

⁴⁰ Lire kántugo ka Yesu si pi pyi: «Naha na yii na fyáge amɛ ye? Naha na yii sàha ŋkwò á dá mii na mà ye?»

⁴¹ Ka u cyelempyiibii si fyá sèl'e, marii yi yu piy'á: «Jofoo u jye nge nàŋi fo ka kafɛɛge ná lwohe si ntɛɛn u wuuni taan ye?»

5

Yesu à jínahii nínjahamii kâr'a yige nàŋi w'e

(Macwo 8.28-34; Luka 8.26-39)

¹ Jye ka Yesu ná u cyelempyiibii si nɔ banji kùŋke na, wani Gadara shiinbii jye.

² Yesu à tíg'a fworɔ bakwɔɔge e ke, ka jínacyanji wà si ntíl'a fworɔ fanjyi i*, maa mpa u jùŋɔ bɛ.

³ Uru nàŋi mpyi na shùun fanjyi i. Sùpya sàha mpyi na si n-jà u pwɔ mɛ, u mpyi maha u yapwoyi puni kwùun, ali yòrɔyi.

⁴ Tooyi nínjahay'e, pi mpyi maha u cwóre, marii u tooyi ná u cyeyi pwu ná yòrɔy'e. Nka u mpyi maha yire puni kyɛɛge. Sùpyire puni fàn'h'à pa jicyére u e, maa u nya, maa u yaha wani.

⁵ Pilaga bâra canŋa na, nàŋi mpyi maha jaare fanjyi i, marii dùru janyí jún'i, marii ŋkwùli, marii uye kùuli na fwóroge kafaayi na.

⁶ Mà u yaha puru na, u à tɛɛn tatɔŋge e maa Yesu nya, maa fê a pa ninjure sín u taan.

⁷ Maa jwo fànha na: «Yesu, Kilenji nínji wunji jyanji, naha shi ku jye wuu ná mu shwɔhɔl'e ye? Mii na mu jáare, Kile kurugo, ma hà kawaa pyi na na mà de!»

⁸ U à puru jwo, naha kurugo ye Yesu mpyi a jinanji pyi na u fworɔ u e.

⁹ Ka Yesu si nàŋi yíbe u mege na, ka u u jwo: «Mii mege jye Shinjahara, naha na ye wuu à yaha.»

¹⁰ Jye ka jínacyanji si Yesu jáare fànha na na u àha pire kóre njige lire kùluni i mɛ.

¹¹ Jye lir' à caakurumbwɔhɔ ta ku u lyí nanke kà numpenge na wani.

¹² Ka jínabii si Yesu jáare sèl'e, na u pire yaha pire pi sà jyè kuru caakurunke e.

¹³ Ka u u jye. Ka pi i fworɔ nàŋi i maa sà jyè caabil'e. Lir' à pyi ke, ka caabii si sùrug'a yîri nanke numpenge na mà cwo cwo banji i. Pi mpyi a caalii kampwɔhii shuunni (2.000) kwò, ka pi puni si ŋkwóro lwohe e.

¹⁴ Ka caabii kàanmucyafeebii si fê a kâr'a sà a yi yu kànhe ná sishwɔnbugure puni i. Ka sùpyire si mpa lire kani wíi.

¹⁵ Pi à nɔ Yesu na ke, ka pi i nàŋi nya, nge e jínabii mpyi ke, u à tɛɛn u taan. Vàanji na mpyi u na, u mpyi a tɛɛn tanuge e, ka pi i fyá.

¹⁶ Nde l' à jínacyanji ná caabii ta ke, mpiimu pi à lire nya ke, ka pire si sà a li yu na ntùuli sùpyir' á, fworonkanni na jínabil' á fworɔ nàŋi i maa jyè caabil'e ke.

¹⁷ Sùpyir' à puru jwumpe lógo ke, ka pi i wá na Yesu jáare sèl'e na u fworɔ pire kùluni i.

¹⁸ Yesu nínjyini bakwɔɔge e, nàŋi i jínabii mpyi ke, ka uru si u jáare sèl'e s'a ŋkɛɛge ná u e.

¹⁹ Nka Yesu jye a jye mɛ, maa jwo: «Núru, ma a si pyenge, kabwooni Kafoonji Kile jùjaare wun' à pyi mu á ke, ma a sà lire yyaha jwo ma pyenge shiinbil' á.»

²⁰ Ka nàŋi si ŋkàre, nde Yesu à pyi u á ke, mà sà a yire yu na màre Dekapoli kùluni i. Lir' à sùpyire puni kàkyanhala.

Yesu à ceenji wà cùŋɔ, maa Zharusi pworonji buwunji jè

(Macwo 9.18-26; Luka 8.40-56)

²¹ Yesu à núr'a banji jyiil' a kɛɛnɛ kùŋke sanjke na ná bakwɔɔge e. U à fworɔ ke, ka shinjahara si mpa u kwùulo. Mà u yaha kuru cyage e,

²² ka Kile Jwumpe kàlambage jùŋufoonji wà si nɔ wani, u mege mpyi Zharusi. U à Yesu nya ke, maa ninjure sín u taan,

²³ maa u jáare sèl'e: «Maye sanji yaha, mii pworonji wá na kuro caa, pa ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si jicùŋɔ mɛ.»

²⁴ Ka Yesu si yîr' a kàre ná u e, ka shinjahara si ntaha u fye e fo na u fwòonji.

²⁵ Tire sùpyire shwɔhɔl'e ceenji wà mpyi wani, yyee ke ná shuunni funj' i, lùwulinjkwombaayi mpyi u na.

* 5:2 Yahutuubii maha pi fanjyi wwú kafaayi jún'i. Pi maha ku jwɔge yal'a yaa fo maha tatɛɛnɔŋɔ yaa mú.

²⁶ U mpyi a kànha wempyiini taan, u cyeyaare mpyi a kwò, u à shà wempyii nijyahamii yyére, nka pà nje a sàa fworò yampe e me, fo pu na nàare.

²⁷ U à Yesu kyaa lógo ke, ka u u mpa sùpyire shwòhòl'e Yesu kàntugo yyére, maa bwòn u väännyi na.

²⁸ U mpyi na yu uye funji'i: «Mii aha bú jà a bwòn u väännyi na, mii sí n-cùuŋɔ.»

²⁹ U à bwòn Yesu väännyi na ke, ka lùwulɛŋkwombaayi si ntíl'a kwò, ka u u li cè uye e na ur'à cùuŋɔ.

³⁰ Ka Yesu si ntíl'a li cè uye e na fànhe kà à fworò ur'e, maa yyaha kēɛnŋ'a le sùpyire e, maa jwo: «Jofoo u à bwòn mii väännyi na ye?»

³¹ Ka u cyelempyiibii si u pyi: «Mu nyii na nje nte sùpyire puni na, t'à mu fɛnre kàmpañnyi puni na, maa nùru na yíbili na jo u à bwòn mu na ye?»

³² Lire ná li wuuni mú i, ka Yesu si wá na wíi na mâre sùpyire shwòhòl'e, nje u à bwòn u na ke, si uru cè.

³³ Ceenji u mpyi a bwòn u na ke, ur'à fyá fo na ncyɛɛnni, nde l'à u ta ke, u à lire cè, ka u u mpa nɛŋkure sín Yesu yyaha na, maa sɛenji puni jwo u á.

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Na pworò, mu daniyan'á mu shwò mpe yampe na, ta si yyeŋɛnke ná ferempe e.»

³⁵ Mà u yaha puru jwumpe na, píl'à yíri nùŋufoonji Zharusi pyenge e mà pa yi jwo Zharusi á: «Kile wuuni na wá à nò mu pworonji na. Ma hà nùru cyelentuŋi yaha u uye kànha u a ma me.»

³⁶ Nka Yesu nje a puru jwumpe lwó a wíi me, maa yi jwo nàŋ'a: «Ma hà raa fyáge me, dá mii na kanna.»

³⁷ Ka pi i yíri na nkɛɛge Kile Jwumpe kàlambage nùŋufoonji yyére. Yesu nje a nje sùpyanji wabere u kuni bínni ná ur'e me, fo Pyeri ná Yakuba ná u cinmpworonaji Yuhana.

³⁸ Pi à nò nùŋufoonji pyenge e ke, ka Yesu si shinnyahara nya ti i nyàha na wùruge tiye e, marii myahigii súu marii kwuuyi wàa.

³⁹ U à jyé ke, ka u u pi pyi: «Naha kurugo yii na tùpyaagii wàa marii myahigii súu ye? Pyànji nje a kwú me, u na nɔwúuni!»

⁴⁰ Ka pi i wá na ncyàhali u na. Ka u u pi yige ntàani na. Bage e pyànji mpyi a sínni ke, ka u u jyé wani ná pyànji sifeebii ná u cyelempyiibii taanrenji i.

⁴¹ Maa pyànji buwuŋi cù u cyege na, maa yi jwo u á pi shɛɛnre e: «Talita kumi!» Lire nɔwòhe ku nje: «Mii pworonji, ta nùru, yíri!»

⁴² Kuru cyage mujye e, ka pùcwonji si yíri na jaare, u mpyi yee ke ná shuunni. Ka lire si sàa pi puni kàkyanhala.

⁴³ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á na pi àha nkòwò wà yaha u nde kani cè me, maa pi pyi na pi njyi kan u á.

6

Yesu kànhe shiinbil'à cyé u na

(Macwo 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Lire kàntugo Yesu à nùr'a kàre u tukanhe Nazarɛti i, u cyelempyiibii mpyi u fye e.

² Canŋɔŋk'a pa nò ke, ka u u wá na sùpyire kàlali Kile Jwumpe kàlambage e. Lir'à u lógofeebii nijyahamii kàkyanhala, ka pi i wá na nko: «Nte yákilifente ti nje u á ke, ná ncyii kàkyanhala karigii u na mpyi ke, taa u à jà a cyire puni ta ke?»

³ Taha cíkyanganji bà u nje u wi me? Mariyama pyiibii pi nje Yakuba ná Zhoze ná Zhude ná Símò ná pùcɛribii pi nje naha kànhe e ke, pire mpii yyaha wuŋi bàl'à?» Nye tire sònŋɔr'à nàara a pi pyi pi a nùŋɔ tugo Yesu na.

⁴ Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo pi á: «Kile tùnntunŋɔ maha le njjire e cyeyi puni i, fo u cinmpyiibii ná u tukanhe ná u tupyenge ye.»

⁵ Pi nje a dá Yesu na me, lir'à u sige u nje a kàkyanhala karii nijyahagii pyi wani me. U à u cyeyi taha yamii nɛŋkin nɛŋkin na, maa pire cùuŋɔ.

⁶ Pi dánabaare Yesu na, lir'à u kàkyanhala. Ka u u wá na kàlanji pyi na ntùuli kuru kàmpañke kànyi na.

Yesu à u cyelempyiibii tun pi sà a Kile jwumpe yu

(Macwo 10.5-15; Luka 9.1-6)

⁷ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunniŋi yyere na ntunni shuunni shuunni pi sà a Kile jwumpe yu. Maa fànhe kan pi á mú, pi a jínabii kòre pi a yige pifeebil'e.

⁸ Maa yi jwo pi á: «Fo kàbii bà me, yii àha yaage kabere lwó raa nkɛɛge kuni i me, yii àha yalyire lwó me, yii àha boro lwó me, yii àha wyére lwó nde dufaabil'e me.

⁹ Yii tanhanya lwó, nka yii àha väänntinnyi shuunni lwó me.»

¹⁰ U à kwò maa pi pyi: «Yii aha nkàre kànha maha kànha na, ka wà si jɛɛ yii sunmbage na ke, yii à yaa yii pi tɛɛn wani fo mà sà yaa ná yii tɛkani i.

¹¹ Nka yii aha nkàre cyage k'e, ka pi i yii sunmbage cyé, maa mpyi pi jɛɛ a jɛn'a yii jwumpe lógo mɛ, yii nivworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu wani, lir'à kajwuu kwò kuru kànhe shiín na.»

¹² Ka pi i nkàr'a sà a Kile jwumpe yu sùpyir'á, na pi pi toronkanni kɛɛnɛ.

¹³ Marii jínacyaanbii ninyahamii jínahii kòre na yíge pi e, marii yamii ninyahamii tiri ná sinmpe e marii Kile jáare, ka pi i wá na jɛcúunji.

*Yuhana Batizelipyinji kwùnkanni
(Macwo 14.1-12; Luka 9.7-9)*

¹⁴ Lire tɛni i, Yesu mɛg'à fworó cyeyi puni i, ka saannji Eròdi si u kyaa lógo. Pii mpyi na nko: «Yuhana Batizelipyinji u à jɛ a fworó kwùnji i, lire kurugo u à jà na kakyanhala karigii pyi amɛ.»

¹⁵ Pii sí i nko na Kile túnntunnjiEli u à nùr'a pa, pli mú sí i nko na tɛcyiini Kile túnntunnji wà u à jɛ a fworó kwùnji i.

¹⁶ Eròdi à cyire karigii lógo ke, maa jwo: «Yuhana Batizelipyinji jùŋke mii à pyi pi à kwòŋ ke, uru u à jɛ a fworó kwùnji i.»

¹⁷⁻¹⁸ Yii li cè na Eròdi mpyi a u siɲɛɛnji Filipi cwonji kwòŋ a lwó mà pyi u cwo. Uru ceenji mɛge na mpyi Eròdiyadi. Lire e ka Yuhana si yi jwo Eròdi á na u jɛɛ a yaa u u siɲɛɛnji cwonji shwò u na mɛ. Ka puru jwumpe si waha Eròdi na, ka u u pi pyi pi à Yuhana cù a le kàsuni i.

¹⁹ Ka Eròdiyadi lùuni mú si yíri, maa wá na bonkanni caa Yuhana na. Nka u yabilinji mpyi na si n-jà mɛ.

²⁰ Eròdi mpyi na fyáge Yuhana na, jaha na yɛ u mpyi a cè na Yuhana à tii maa mpyi Kile sùpya. Lire kurugo u mpyi a yaha u na. Eròdi n'a mpyi a u mɛjwuuni lógo, u funŋke mpyi maha mpen. Lire ná li wuuni mú i, Yuhana jwumpe mpyi maha ntáan u á.

²¹ Nyɛ Eròdi canzeg'à pa máhana a nò lire yyeeni ke, ka u u kataan bégele u wwonɛɛbii ná sòrolashiibii jùŋufɛebii ná Galile kùluni shinbwoobii mɛɛ na. Kuru canŋke Eròdiyadi si u nimpyiini pyi Yuhana na.

²² Eròdiyadi mpyi a nàmbage lɛɛɛ saann'á ná pùceebilini ndemu i ke, mà sùpyire yaha kataanni na, lir'à jyè na nkòwòhòli, ka li kyaa si ntíl'a táan Eròdi ná u shinyyerebil'á. Ka saannji si jwo pùceebilin'á: «Yaage na mu na jɛcáa ke, ku cyé, mii sí ku kan mu á.»

²³ Maa nkáa pùceebilin'á, na u aha yaaga maha yaaga jáare ur'á ke, uru sí ku kan u á, ali u nɛɛɛɛɛ mɛɛ k'à bɛ uru kini taaga ninŋin na.

²⁴ Ka pùceebilini si fworó ntáani na, maa u nunji yíbe: «Naha mii à yaa mii u jáare yɛ?» Ka nufoonji si u pyi: «Yi jwo u á na u Yuhana Batizelipyinji jùŋke kan ma á.»

²⁵ Kuru cyage mujye e, pùceebilin'á fyál'a jyè saannji yyéɛ maa yi jwo u á: «Mii la jɛɛ mà Yuhana Batizelipyinji jùŋke kwòŋ a le nkunan'i mà kan na á numɛ.»

²⁶ Puru jwump'à saannji yyahe tanha sèl'e, nka mà u yaha u à kâa pùcwon'á u shinyyerebii jyyi na, u la sàha mpyi si jcyɛ mɛ.

²⁷ Kuru tanuge e, ka u u sòrolashinji wà tun u sà Yuhana jùŋke kwòŋ, u a ma. Ka uru si nkàre kasubage e mà sà Yuhana jùŋke kwòŋ,

²⁸ mà le nkunan'i mà pa nkan pùceebilin'á, ka uru sà nkan u nun'á.

²⁹ U cyelempyiibil'à u mbòŋi kyaa lógo ke, maa mpa u lwó a sà ntò.

*Yesu à shiín kampwòhii karukuro jwò cya
(Macwo 14.13-21; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14)*

³⁰ Nyɛ Yesu túnntunmpil'à piye bínni u taan, maa pi kapyiinŋkii puni ná pi kàlanji nimpyiinji puni jwo u á.

³¹ Sùpyiibii nimpaaampii ná ninŋaribii mpyi a nyaha a tòro, fo mà Yesu ná u cyelempyiibii sige yalyire na, ka u u yi jwo pi á: «Yii a wá wuu yíri naha, wuu raa si wuu mɛge cyage sige e, yii i sà nò wani.»

³² Ka pi i bakwòɔge lwó mà kàre pi mɛge cyage e sige e.

³³ Shinŋyahara à pi ninŋaribii jya mà pi cè. Ka kuru cyage kàmpaŋnyi kànyi shinŋyahara si fɛ à nùr'a sà pi caanra sige e.

³⁴ Yesu à fworó bakwòɔge e mà pi nyia pi à nyaha sèl'e ke, ka pi jùŋaare si u ta sèl'e, jaha na yɛ pi mpyi mu à jwo mpáa pi jɛɛ piye jùŋò kurugo. Ka u u wá na pi kálali kariii ninyahagii na.

³⁵ U cyelempyiibil'à tɛni jya li i ntùli ke, ka pi i file u na maa jwo: «Cyelentunji! Sige funŋke e wuu nyɛ, canŋke s'à kwò a kwò.

³⁶ Sùpyire cye yaha t'a si sishwonbugure ná kànyi na, ti sà yalyire cya a shwò.»

³⁷ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimpïi pi pi kan pi lyî.» Ka pi i u pyi: «Wuu mée ká nkàr'a sà shîn nînjîn canmpyaa ñkwuu shuunni (200) báara sàra tég'a bwúuru shwò mà pa ñkan pi á, uru sí n-jà pi ta la?»

³⁸ Ka Yesu si núr'a pi yíbe: «Yii sà wíí! Bwúuru ñunji jùuli yi wá yii á ye?» Ka pi i sà kàanmucyaga pyi, maa mpa Yesu pyi na bwúuru ñunjo kanjuro ná fyapya shuunni yi wá wani.

³⁹ Nyé ka Yesu si u cyelempyiibii pyi na pi sùpyire tiñe tiñe, kuruyo kuruyo nyèpuruge ñunji.

⁴⁰ Ka pi i ntèen shiín ñkuu ñkuu (100) ná shiín beeshuunni ná ke ke kurunji i.

⁴¹ Ka Yesu si bwúuru ñunji kanjurunji ná fyapyaagii shuunniñi lwó u cyeyi i, maa yyahe yírigé ñinjiñi i maa fwú kan Kile á yi kyaa na. U á kwò ke, maa bwúurunji ná fyapyaagii kwòñ kwòñ mà kan u cyelempyiibil'á pi à táa sùpyire na.

⁴² Sùpyire ti mpyi wani ke, tire pun'à lyí a tìn.

⁴³ Bwúurunji ná fyaabii paanyi y'à kwóro ke, yire mpyi a shàhii ke ná shuunni ñi.

⁴⁴ Mpii pi à lyí ke, pire nàmbaabii kanni mpyi shiín kampwòhii kanjuro (5.000).

Yesu à ñaara lwòhe ñunji

(Macwo 14.22-23; Yuhana 6.16-21)

⁴⁵ Nyé lire ñwòhò na, mà Yesu yaha u u sùpyire cye yare, u à u cyelempyiibii pyi pi à jyé bakwòoge e, maa banji jyiile u yyaha na, Betisayida kàñhe yyére.

⁴⁶ Yesu à ti cye yaha ke, maa ñkàr'a sà Kile ñáare ñanjke kà na.

⁴⁷ Numpilag'á wwò mà u cyelempyiibii ta bakwòoge e banji ñinje e, uru kanni u mpyi ñinje na.

⁴⁸ Numpilyage na, kaféegge mpyi na pi bēni, ka Yesu si li ñya na pi à kàñha bakwòoge mpurunji taan. Pi sàha mpyi na jin'a ku pyi ku u ñkèegge fwòfwò mē. Ka Yesu si yiri na ñaare na ñkèegge pi fye e lwòhe ñunji. U à byanhara pi na ke, ka u la si mpyi s'a ntùuli pi ñkere na.

⁴⁹ Nka pi à u ñimpanji ñya lwòhe ñunji ke, pi mpyi na sònni na bunji wà fwòngò ki, ka pi i yiri na kwuugii wàa,

⁵⁰ ñaha na ye pi puni ñyii mpyi u na, pi puni zòompïi mpyi a kwòñ. Ka Yesu si ntíl'a jwumpe lwó maa pi pyi: «Yii yálibii tiñe, yii áha vyá mē, mii wí.»

⁵¹ Ka u u jyé bakwòoge e pi fye e, ka kaféegge si ntíl'a yyére. Lir'à pi puni kàkyanhala fo pi funjo jwump'á kwò.

⁵² Pi nyé a mpyi a cè supyishinji u nyé Yesu mē. Kakyanhani u à pyi mà bwúurunjahage kan sùpyir'á ke, lir'à pyi pi ñyii na, ñka pi funji mpyi a múgo mē.

Yesu à yamii cùunjo Zhenazarēti kàmpanyii na

(Macwo 14.34-36)

⁵³ Nyé Yesu ná u cyelempyiibil'á banji jyiile ke, maa nò Zhenazarēti kùluni i, maa bakwòoge yyéñe banji ñwòge na.

⁵⁴ Pi à fworo bakwòoge e ke, ka sùpyire si Yesu ñya a cè,

⁵⁵ maa ñkàre cyeyi puni i mà sà a Yesu mpanji kyaa yu. Cyaga maha cyag'e pi mpyi a u kyaa lógo ke, pi mpyi maha mà ná yampil'e na yiri kàmpanyii puni na, pi yasinninji ñunji.

⁵⁶ Yesu n'a mpyi a nò cyaga maha cyag'e ke, kànbwòho yo, kànbilere yo, sishwòñ bùguro yo, sùpyire mpyi maha mpa ná yampil'e maha mpa yaha tafage e, marii u ñáare na u pi yaha pi a bwúun u vāanttinje zhwòre na kanna. Yampii pi mpyi maha bwúun u na ke, pire puni mpyi maha jicúunji.

7

Karigii cyi nyé na wuu ñwòre Kile yyahe taan ke

(Macwo 15.1-20)

¹ Kile Saliyanji cyelentiibii pii mpyi a yiri Zheruzalemu kàñhe e, ka pi ná Farizhēnbii si sà bínni Yesu taan.

² Maa li kàanmucya mà li ñya na u cyelempyiibii mpyi na lyí ná cyeyi ñinwòhoyi i Kile yyahe taan, ñaha na ye pi nyé a yi jyé mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e mē.

³ Farizhēnbii ná Yahutuubii sanmpii n'a mpyi na sí raa lyí, pi mpyi maha cyeyi yal'a jyé a fininje Kile yyahe taan mà tàanna ná pi tulyei làdaabil'e.

⁴ Lire pyin kanni na, pi n'a mpyi a yiri caange na, pi mpyi maha wili maha piye fininje Kile yyahe taan mà tàanna ná làdaabil'e, maa nta a lyí. Làdaabii pii saha na mpyi yaayi ñjyñi kyaa na, mu à jwo: fūnjcwoyi ná pwoore cwòhigii ná ñanyenji yaayi ná yateñnyí.

⁵ Ka Farizheebii ná Kile Saliyaŋi cyelentiibii si Yesu yíbe: «Naha na mu cyelempyiibii nyɛ na wuu tulyeyi ládaabii* kurigii ŋaare mà yɛ? Naha na pi nyɛ na cyeyi jyíi mà tàanna ná ládaabil'e maa nta na lyí mà yɛ?†»

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii pi à fyinme tò wwomɔ na ke! Kile túnntunŋi Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii kyaa na ke, pur'à sàa pyi sèe. L'à sémɛ Ezayi sémɛŋi i na Kile à jwo:

“Nte sùpyire na mii pèrɛ ɲwɔyi i kanna,
mà li ta pi zòompɛi laag'à tòn mii na.

⁷ Pi na mii pèrɛ tawage e,
naha na yɛ kàlanɛ pi nyɛ na ŋkaan ke,
ur'à lwɔ a pwo sùpyire ládaabii karigii na‡.”»

⁸ Ka Yesu si nùr'a yi jwo pi á: «Yii à cyé Kile tonɛ na, maa ntaha sùpyire ládaabii fye e.

⁹ Yii na sònŋi na yii tanga na nyɛ mà cyé Kile tonɛ na, maa ntaha yii yabilimpɛi ládaabii fye e.

¹⁰ Kile túnntunŋi Musa à jwo na “Ma tunɛ ná ma nunɛ pèe, ŋgemu ká jwumpime jwo a wà u tunɛ, lire nyɛ mɛ u nunɛ na ke, urufoo sí n-bò\$.”

¹¹⁻¹² Nka yii pi ke, yii na cyire ɲcyii karigii shini nɲyahagii pyi.»
¹³ Lire pyinŋanni na, yii ládaabii kurugo, Kile jwump'a pyi kaɲwɔɔ baa sùpyire nyii na, nka lire kanni bà mɛ, yii na cyire ɲcyii karigii shini nɲyahagii pyi.»

¹⁴ Puru ɲwɔhɔ na, Yesu à nùr'a sùpyire yyere, maa yi jwo t'á: «Yii puni, yii nɲyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha cè sèl'e.

¹⁵ Yaayi yi na jyii sùpyanɛ funŋke e ke, kuru kà nyɛ a sɛi na jɛn'a u ɲwɔhɔ mɛ. Nka njemu yi na fwore sùpyanɛ funŋke e ke, yire yi maha sùpyanɛ ɲwɔhɔ Kile yyahe taan. [

¹⁶ Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u nɲyigigii cyán sèl'e.]»

¹⁷ Tèni i Yesu à yíri sùpyire taan mà jyè bage e ke, ka u cyelempyiibii si u yíbe lire tàanlini ɲwɔhe na.

¹⁸ Ka u u pi pyi: «Yii yabilimpɛi, ali numɛ yákilitan nyɛ yii á mà? Mpe mii na yu ke, yii nyɛ na puru nùru mà? Yaaga maha yaaga k'à yíri cyínŋi na mà jyè sùpyanɛ funŋke e ke, kuru si n-jà u ɲwɔhɔ mɛ.

¹⁹ Tire nte yalyire nyɛ na jyè sùpyanɛ zòmbilini funŋke e mɛ, lage e ti maha jyè, lire kàntugo, urufoo ká shà yaare e, ti maha fworo.» Pure jwumpe cyɛ kurugo, Yesu à li cyèe na yalyire pun'à finɛɛ.

²⁰ U a jwo: «Ncyii cyi nyɛ sùpyanɛ zòni na ke, cyire cyi maha u ɲwɔhɔ Kile yyahe taan.

²¹ Naha kurugo yɛ sònŋɔpeere maha fwore sùpyanɛ zòmbilini i, mu à jwo tasinnage kɛgemɛ karigii ná nàŋkaage ná supyiubuni ná

²² Jacwɔrɛ ná ntiimbaanɛ ná pege ná nàɲwɔhɔrɛ ná silegebaare ná nyipɛnni ná jwoore ná yàmpeente ná funŋbaare.

²³ Cyire ɲcyii kapegigii cyi nyɛ na fwore zòmbilini i ke, cyire cyi maha sùpyanɛ ɲwɔhɔ Kile yyahe taan.»

*Supyishini sanni cwonɛ wà à dá Yesu na
(Macwo 15.21-28)*

²⁴ Ka Yesu si yíri wani mà kàrɛ Tiri ná Sidon kànyi kàmpanŋke na. U à nɔ wani ke, maa jyè bage k'e. U la nyɛ a mpyi wà si uru kyaa cè mɛ. Nka u nyɛ a jà a ɲwɔhɔ mɛ.

²⁵⁻²⁶ Ka ceenɛ wà si u kyaa lógo, maa ntíl'a pa nɲkure sín u fere e. Uru ceenɛ mpyi Yahutu mɛ, u mpyi na yíri Sirofenisi kùluni i*. Jínanɛ wà mpyi u pworonɛ i, ka u u Yesu ɲáare na u u kàr'a yige u e.

²⁷ Ka Yesu si ceenɛ pyi: «Yyére nàŋkopyire si lyí a tɛn folo, naha na yɛ mà nàŋkopyire yalyire lwɔ a wà pwuunpyir'a, lire nyɛ a ɲwɔ mɛ.»

²⁸ Ka ceenɛ si u pyi: «Kafoonɛ, yire nyɛ sèe, nka pwuunbii pi maha ntèn tàbalanɛ ɲwɔh'i ke, pire maha nàŋkopyire yalyire paanre lyí.»

²⁹ Ka Yesu si yi jwo u á: «Mu ɲwɔshwɔr'à ɲwɔ, mu sí n-jà nùru pyenge, mii à jínanɛ yige mu pworonɛ i.»

* 7:5 wuu tulyeyi ládaabii: Saliyanɛ Kile mpyi a kan Musa á ke, Kile Saliyanɛ cyelentiibii mpyi a wà bára uru na. Saliyanɛ pi à bára Musa wunɛ na ke, uru ná Musa wunɛ puni mpyi a tàanna pi nyii na. † 7:5 Yahutuubii n'a mpyi na sí raa lyí, pi mpyi maha pi cyeyi jyè jyinŋanni lá na maa sònŋi na lire jyinŋanni maha pire finɛɛ Kile á. Mà tàanna ná Ekizodi 30.18-21 i, Kile sàragawuubii kanni pi mpyi a yaa pi a lire pyi, nka Farizheebii à jwo na shin maha shin u nyɛ na Kile pèrɛ ke, na pire pun'à yaa ná l'e. ‡ 7:7 Ezayi 29.13 § 7:10 Ekizodi 20.12; Duterɛnɔmu 5.16 Ekizodi 21.17; Levitici 20.9 * 7:25-26 Nge ceenɛ à fworo supyishini w'e, ŋgemu u mpyi a fyánha a pyi Izirayeli shiinbii zàmpɛnmii ke.

³⁰ Ka u u nùr'a kàrè pyenge mà sà pyàŋi ta u à sínni yasinninŋe na, jínani mpyi a fworu u e.

Yesu à nàŋi wà nĩngyigii múgo

³¹ Ka Yesu si yíri Tiri ná Sídōn kànyi kàmpañŋe na, maa ŋkàrè Galile bani kàmpañŋe na, maa sà jyè Dekapoli kùluni i.

³² Ka pi i shà ná nàŋi w'e u yyé. Uru nàŋi mpyi nùncunno, jwumpe s'à waha u á mú sèl'e. Ka pi i Yesu náare na u u cyége taha u na, bà u si mpyi si jicùunŋo mē.

³³ Ka Yesu si nàŋi cù mà yíri sùpyire taan mà kàrè tatōnge e. Kuru cyage e, u à kampeeni le u nĩngyigil'e, maa ntilwōhe ta u njini na.

³⁴ Maa nũŋke dùrugo kilenji i, maa nò a kùunŋo, maa jwo: «Efata» lire jwōhe ku nyē: «Yii múgo!»

³⁵ Lire tēni mujye e, ka nĩngyigii mú shuunni si múgo, ka njini mú si sàŋha. Ka u u wá na ntíli na yu.

³⁶ Yesu à nùr'a pa sùpyire cyage e ke, maa yi jwo a waha pi á, na pi àha sùpyañi wabere yaha u yi cè mē. Nka u jwump'à pyi kee p'à pi náara, ka pi i ntíl'a sà a pu yu na ntùuli.

³⁷ Sùpyire ti mpyi wani ke, li mpyi a pire puni kàkyaŋhala sèl'e, ka pi i wá na ŋko: «Karigii njicēnjikii kanni u na mpyi. U maha nùncunnibii pyi pi i nùru, maa búbuubii pyi pi i yu!»

8

Yesu à shiin kampwōhii sicyēere jwō cya

(Macwo 15.32-39)

¹ Canŋka shiŋnyahara à pa bínni Yesu taan sahaŋki, yalyire sí nyē a mpyi pi á mē, ka Yesu si u cyelempyiibii yyere maa jwo:

² «Ŋke supyikurunŋe nùnaare naha mii na sēe sèl'e, pi canŋke taanre woge ku nyē naha mii taan, yalyire nyē pi á mē.

³ Mii aha pi katege wuubii yaha a kàrè pi kànyi na, pi fàŋhe sí n-kwò kuni na, naha na yē pi pii tayiriy'á tōn.»

⁴ Ka u cyelempyiibii si u yíbe: «Taa nte sùpyire puni tintin yalyire sí n-ta naha ŋke síwage e ke?»

⁵ Ka Yesu si pi yíbe: «Bwúuru nũnyo jùuli yi wá yii á yē?» Ka pi i jwo: «Baashuunni.»

⁶ Ka u u sùpyire pyi t'à tēn jũŋke na. Maa bwúuru nũnyi baashuunninji lwó, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòŋ kwòŋ mà kan u cyelempyiibil'á pi taa sùpyire na, ka pire si u taa pi na.

⁷ Fyapyire mú na mpyi wani, ka Yesu si tire lwó, maa fwù kan Kile á ti kyaa na, maa tire mú kan u cyelempyiibil'á pi taa sùpyire na.

⁸ Kuru supyikurunŋ'á lyí a tìn, ka pi i ŋkwò maa saanya baashuunni jĩ njyipaanyi na.

⁹ Pi mpyi a shiin kampwōhii sicyēere (4.000) kwò. Lire kántugo ka Yesu si pi yaha a kàrè.

Farizhēenbil'á jwo na Yesu u kyaa pyi, nde l'à li cyēe na u à fworu Kile e ke

(Macwo 16.1-12)

¹⁰ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si ntíl'a jyè bakwōage k'e mà kàrè Dalimanuta kùluni i.

¹¹ Pi à nò ke, ka Farizhēenbii pii si mpa Yesu jwōge waha. Pi à jwo na u kani là pyi u cyēe pire na ndemu l'à li cyēe u à fworu Kile e ke. Kàŋhaŋa pi mpyi a cyán Yesu na.

¹² Lir'á pen u e ke, ka u u nò a kùunŋo fàŋhe na, maa jwo: «Naha na nte sùpyire nyē na kacyele caa mii á yē? Sēenji na mii si yi jwo yii á, là si n-cyēe ti na mē.»

¹³ Ka u ná u cyelempyiibii si yíri pi taan mà jyè bakwōage e, maa bani jyiile.

¹⁴ Ka u cyelempyiibii funŋo si wwò yalyire na, bwúuru jũŋo njĩkin kanna ku mpyi pi á bakwōage e.

¹⁵ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á: «Yii a yiye kàanmucaa Farizhēenbii ná Erōdi bwúurunji yĩrigeyirige yaani na.»

¹⁶ Ka u cyelempyiibii si pi funŋyi cya puru jwumpe na, maa jwo piye shwōhōl'e: «Bà wuu à pyi wuu nyē a pa ná bwúuru i mē, lire e u à mpe jwo be?»

¹⁷ Nyē Yesu à pa pi kununŋe jwōhe cè ke, maa jwo: «Naha kurugo bwúurunji wuun'à yii funŋo wwōŋŋo yē? Ali nume yii yákiibii sàha ŋkwò a múgo mà? Yii funŋyi saha á tò la?

¹⁸ Nyiigii na nyē yii á, yii nyē na jaa mà? Nĩngyigii na nyē yii á, yii nyē na nùru mà? Yii funŋyi nyē na jcwu kyaa na mà?

¹⁹ Canŋke mii à bwúuru nũnyi kanŋkuranji kwòŋ kwòŋ mà kan shiin kampwōhii kanŋkuranji á (5.000) ke, pi lyĩŋkwooni kántugo, shàhigii jùuli yii á jĩ bwúuru kwōŋre na yē?» Ka pi i jwo: «Kē ná shuunni.»

²⁰ «Lire kántugo canŋke mii à bwúuru nũnyi baashuunninji tēg'a shiin kampwōhii sicyēerenji (4.000) jwō cya á de? Pi lyĩŋkwooni kántugo, saanyi jùuli yii á jĩ bwúuru kwōŋre na yē?» Ka pi i jwo: «Baashuunni.»

²¹ Ka Yesu si pi pyi: «Ali nume, yii funŋyi sàha ŋkwò a múgo mà?»

Yesu à fyinnji wà cùunjo

²² Puru jwòhò na, Yesu ná u cyelempyiibil'à kàre Betisayida kànhè e. Pi à nò wani ke, ka pi i mpa ná fyinnnanji w'e, maa Yesu jáare na u bwòn u na.

²³ Ka Yesu si u cù cyege na, maa nkàre kànhè kàntugo, maa sà u ntilwohe tég'a u nyiigii cwuugo, maa cyeyi cyigile cyi na. U à pa cyeyi láha tènì ndemu i ke, maa u yíbe: «Mu wá na yaaga naa la?»

²⁴ Ka nànjì si nyiigii múgo maa jwo: «Mii naha na sùpyire naa, nka ti naha mu à jwo cire ti naare.»

²⁵ Ka Yesu si nùr'a cyeyi cyigile u nyiigii na, tènì i u à pa yi láha ke, ka nànjì si uye ta u à cùunjo, fo u na naa na jcwúu.

²⁶ Ka Yesu si u pyi u nùru, u a sì pyenge, u sàha bú ntòro kànhè e mē.

Pyeri à jwo na Kile Njicwənrənji u nyē Yesu

(Macwo 16.13-20; Luka 9.18-21)

²⁷ Yesu ná u cyelempyiibil'à wá na nkéegé Sezare Filipi kùluni kànyì na. Mà pi yaha kuni na, ka u u pi yíbe: «Sùpyire na mii sònnji jofoo yē?»

²⁸ Ka pi i u pyi: «Pii wá na nkò Yuhana Batizelipynji u nyē mu, pii sí i nkò na Kile tūntuntnji Eli u nyē mu, pii mú sí i nkò na Kile tūntuntnpii sanmpii pi à tòro ke, na uru wá u nyē mu.»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii nyē na mii sònnji yē?» Ka Pyeri si u pyi: «Kile Njicwənrənji u nyē mu.»

³⁰ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á, na pi áha nkò wé yire jwo sùpya á uru kyaa na mē.

Kyaage Yesu sí n-ta ke, u à kuru kyaa jwo

(Macwo 16.21-23; Luka 9.22)

³¹ Cyire karigii kàntugo, ka Yesu si wá na u cyelempyiibii kálali, maa jwo: «L'à pyi fàha kyaa Supyanjì Jyanjì u kyaaalà sèl'e. Kacwənrībii ná Kile sàragawwuubii njūfueebii ná Kile Saliyanjì cyelentiibii sí n-cyè u na, si u bò. Nka u kwūnì canmpyitanrewuunì u sí jè.»

³² Yesu à cyire karigii jwo a fininje pi nyii na. Ka Pyeri si u yyer'a fēen nkere na, maa u cēegé u jwumpe kurugo.

³³ Ka Yesu si yyahe kēenja' a u cyelempyiibii wí, maa Pyeri faha: «Yíri na taan, Sitaanna wá we! Mu nyē na sònnji Kile nyii wuunì na mē, fo sùpyire nyii wuunì!»

Pyinjanni na wuu à yaa wuu taha Supyanjì Jyanjì Yesu fye e ke

(Macwo 16.24-28; Luka 9.23-27)

³⁴ Lire kàntugo ka Yesu si u cyelempyiibii ná shinjyahara yyere, maa yi jwo pi á: «Ngemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufo' à yaa u cyé u yabilinji nyii karigii na, u u ntēen kyaage taan u u ntaha mii fye e, pi mēé ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na.

³⁵ Naha na ye ngemu la ká mpyi si u ninjaanji yaa jwò ke, urufoo sí nùmpañja ta mē, nka ngemu ká kàntugo wá u ninjaan'á mii ná Jwumpe Nintanmpe kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.

³⁶ Naha li sí jwò sùpyan'á mà ma nyii yaayi puni ta nge dijyenji i ninjaa, mu nùmpañke si sà nkéegé yē?

³⁷ Sùpya si n-jà yafyin tēge u munaani njū wwū nùmpañja mē.

³⁸ Lire kurugo ngemu u na jcyige Supyanjì Jyanjì ná u jwumpe na sùpyire nyii na, nte ti na kapegigi pyi maa kàntugo wá Kile á ke, Supyanjì Jyanjì ká bú mpa ná u Tunjì sīnampe ná Kile mēlékēebil'e canñke nkemu i ke, u sí n-cyè urufoo na.

9

¹ Sēenji na mii sí yi jwo yii á, yii mpai pi nyē naha ke, pii na nyē yii e, pire si n-kwú ná pi nyē a Kile Saanre jya, ti i ma ná sñji puni i mà yē.»

Yesu pyinjann'à kēenja

(Macwo 17.1-13; Luka 9.28-36)

² Canmpyaa baani kàntugo, ka Yesu si Pyeri ná Yakuba ná Yuhana lwó, maa nkàre ná pire kanni i nañke kà nintōngō njū'i. Mà pi yaha wani, Yesu pyinjann'à pa nkēenja pi nyii na.

³ Ka u vāanji si mpàl'a fininje fo na jì. Yì mpyi a fininje fininjinjanni ndemu na ke, sùpya nyē njñke na ngemu u si n-jà yaaga pyi ku fininje amuni mē.

⁴ Kuru tanuge e, ka tēecyiini Kile tūntuntnpiiEli ná Musa sí mpa Yesu cyelempyiibii mú taanre nyii na, mà pa a yu ná u e.

⁵ Ka Pyeri si Yesu pyi: «Wuu cyelentunji, wuu à pa naha ke, l'à jwò sèl'e. Wuu yaha wuu u vūnyò taanre kwòro, njñkin sí n-pyi mu wogo, njñkin sí n-pyi Musa wogo, njñkin sí n-pyi Eli wogo.»

⁶ Pyeri à puru jwumpe jwo uye njū kurugo, jaha na yē u ná u shēfēebii shuunninji mpyi a fyá a tòro.

⁷ Mà pi yaha puru na, jahanja à tîge mà pi tò, ka mejwu si fworo kuru jahanje e: «Mii Jyani u nyé nge, u kan'à waha mii na sèl'e. Yii a núru u jawo na.»

⁸ Ka Yesu cyelempyiibii si mpâl'a wíi wíl'a maha, pi sáha nyε a sùpya nya mε, fo Yesu kanni.

⁹ Mà pi yaha pi i ntîri jianke na, ka Yesu si yi jwo a waha pi á na nde pi à nya ke, na pi àha nkwa li jwo sùpya á me, fo Supyani Jyani ká nè a fworo kwùni i.

¹⁰ Ka u cyelempyiibii si puru jwumpe yaha piye funn'i, ŋka pi mpyi na piye yĩbili: «Mà jè a fworo kwùni i n'wàhe ku nyε naha ye?»

¹¹ Nyɛ ka cyelempyiibii si u pyi: «Ko Kile Saliyaŋi cyelentiibii s'a jwo na Kile tũntunŋi Eli u à yaa u fyãha a pa Kile Njɛwɔnrɔŋi yyaha na.»

¹² Ka u u pi pyi: «Sêe wi, Eli à yaa u fyânha a pa si karigii puni kurigii tûi. Nka li mú à sême Kile Jwumpe Semenji i na “Supyani Jyani à yaa u kyaala sêl’e, sùpyire kuro mú si mpyi u e mɛ.” Yii à sônno lire na la?

¹³ Mii sí yi jwo yii á, Eli à pa a kwò, pi à u pyi pi nyii pyinkanni na, bà l'à séme u kyaa na Kile Jwumpe Semɛnji i me.»

Yesu à pyàni wà jína kòr'a yige u e
(Macwo 17.14-21; Luka 9.37-43a)

¹⁴ Tèni i Yesu ná u cyelempyiibii taanren'a nɔ pi sanmpii cyage e ke, pi à sà shinyinahara ta t'à pi kwûulo, Kile Saliyanj cyelentiibii pìi mpyi a nàkaana ta ná pi e.

¹⁵ Sùpyir' à pa Yesu nya ke, l' à pàa pi puni i sèl' e. Ka pi i fê a kàre ù fye e maa u shéere.

¹⁶ Ka Yesu si u cyelempyiibii yíbe: «Naha shi na yii ná pire na yiye kyáali ye?»

¹⁷ Ka wà si Yesu pyi tîre sûpyire shwôhòl'e: «Cyelentuŋi, mii à pa ná na jyanj i mu yyére. Jínani wà u nyɛ u e, ur'à u pyi búbu.

¹⁸Uru jínáŋi ká yîri ná u é cyaga maha cyag'e ke, u maha u cyán nîŋke ná, u maha ŋkyànhigii kùru, u ɲwəge mú maha ŋkânŋi, fo u maha mpa shiile. Mii à mu cyelempyiibii jàare pi jínáŋi kòr'a yige u e, pi ɲye a jà mɛ.»

¹⁹ Ka Yesu sí jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpíibii, fo ñaha tère e mii sí n-kwôro ná yii e yé? Mii sí yii kapyiñkii kwú naye e sà ño fo ñaha tère na yé? Yii a ma ná pyàñi i na á.»

²⁰ Ka pi i mpa ná u e. Tèni i jínan' à Yesu jya ke, ka u ú pyàni cyán na kúu nkúu jìngke na, maa u nwáge pyi ku u nkânji.

²¹ Ka Yesu si pyànjì tunjì yíbe: «Fo naha tère e jínanj'à jyè u e ye?» Ka tufoonji si u pyi: «Mà lwó fo u nimbilere wunji na.

²² Tèni l'e, jínanj maha u cyán nage e, tèni l'e maa u cyán lwøhe e si nta u bò. Kampyi mu sí n-jà cyaga pyi, wuu nùnaare ta, maa wuu tège.»

²³ Ka Yesu sí u pyi: «Mu à jwo kampyi mii sí n-jà cyaga pyi. Nka mu aha já a dá mii na, karigii puni sí n-jà n-pyi mu á.»

²⁴Ka pyàŋi tunjɪ si ntɪl'a jwo fànha na: «Mii à dá, ŋka na tègɛ, ɲaha na yɛ mii dáníyaŋi fành'a cyéɛɛ.»

²⁵ Yesu à sùpyire nya t'à lwó a tò u na ke, ka u u fàhna cyán jínanj na, maa u pyi: «Jínanj, mu u na jyè sùpyire e marii pi pyi búbuu ná jùjuncunnii ke, fworo nge pyàni i, ma sàha nùru njyè u e me.»

²⁶ Ka jínaŋi si kwuugo wà, maa pyàŋi cúnŋo cúnŋo fànha na, maa fworu u e. Pyàŋ' à pyi mu à jwo u à kwù, fo shinpyahara à jwo u à kwù.

²⁷ Ka Yesu si u cû cyɛge na a yîrige, ka pyàni si vyére.

²⁸ Yesu à jyè bage e ke, ka u cyelemptyiibii si u njwòh'a yíbe: «Naha na wuu nyé a já a nge jínani kòr'a vige pyàni i mà yé?»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Kileparege kanni ku nyε na jìn'a nge jínaní shíní kòr'a yige sùpya e.»

*Yesu à u kwùṇi ná u jèṇi kyaa jwo sahaṅki
(Macwo 17.22-23; Luka 9.43b-45)*

³⁰ Yesu ná u cyelempyiibii ninjkaribil'à Galile kùluni jyiile, nka u la nye a mpyi sùpya si li cè me.

³¹ Jaha na yε u mpyi na u cyelempyiibii kâlali, marii yu pi á: «Pi sí n-pa Supyanji Jyanji le sùpyire cye e pi bò, ñka u kwùni canmpyitanrewuuni, u sí ñè.»

³² Pi nyε a pyi a puru jwumpe rwōhe cè mε, fyagare s'à pi sige pi nyε a jà a u yíbe mε.

*Sùpyanji u nyε nùŋufoo Kile yyére ke
(Macwo 18.1-5; Luka 9.46-48)*

³³ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si nõ Kaperenamũ kànhe e. Tèni i pi a jyè bage e ke, ka u u pi yíbe: «Naha nàkaana yii mpyi a ta kuni na yé?»

³⁴ Ka pi i fyâha, naha na ye nâkaante nûnke ku mpyi na pire puni i, jofoo u nye nûnufoonji ye.

³⁵ Ka Yesu si nt̃ēen, maa pi shiin k̃e ná shuunniŋi yyere, maa yi jwo pi á: «ŋgemu la ká mpyi si mpyi n̄n̄ufoo ke, urufol'a yaa u uye pyi k̄antugo yȳere wun̄i, u raa báare pi sanmpil'a.»

³⁶ Ka Yesu si pyàŋi wà cù a pa pi shwàhòl'e, maa u lwó, maa yi jwo pi á na:

³⁷ «Shin maha shin u à jén'a nge pyàŋi fiige cùmu leme jwó mii kurugo ke, urufol'à mii cùmo leme jwó mú. Shin maha shin sí u à mii cùmo leme jwó ke, urufoo mú à mii tunvooni cùmo leme jwó.»

*Ngemu ká mpyi u jye wuu zàmpen me, uru na jye ná wuu e
(Luka 9.49-50)*

³⁸ Ka Yuhana si yi jwo Yesu á: «Cyelentunji, wuu à nàŋi wà jya u u jínabii kàre na yige sùpyire e ná mu mege e, ka wuu u u sige lí na, naha na ye wuu wà bà me.»

³⁹ Ka Yesu si u pyi: «Yii àha u sige lí na me, sùpya sì n-jà raa kakyanhala pyi ná mii mege e, si ntíi núru mii mege kège ntaha lire na me.

⁴⁰ Ngemu u jye u jye wuu zàmpen me, urufoo na jye ná wuu e.

⁴¹ Amuni lí mú jye shin maha shin u à fúnjcwokwujyaga lwóhò kan yii á mà lire jùŋke pyi na yii na jye Kile Nijcwnrɔŋi wuu ke, sèenji na mii sí yi jwo yii á, urufoo sí n-sii lire tɔɔŋji ta.»

*Karigii cyi maha sùpyanji yaha kapiini na ke, u à yaa u láha cyire na
(Macwo 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Nte nàŋkopyire t'à dá mii na mà kwò ke, shin maha shin ká lire là ninjin jùŋò kyán, l'à pwóro urufol'à pi kafaabwóhò pwó u yacige e, pi i u wà banji i.

⁴³ Mu cyege kà ninjin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòŋ a wà, maa jyè ná ku sanŋke e shìŋi ninjkwombaanji i. Lir'à pwóro mu á, mu ná ma cyeyi shuunninji u jyè nafugombaage e. [

⁴⁴ «Fyeenre ti maha sùpyire kyaare lyí kuru cyage e ke, tire jye na ŋkwúu me, kuru cyage nage mú jye na fùru me.»]

⁴⁵ Mu tɔge kà ninjin ká a si mu pyi mu u kapii pyi, ku kwòŋ a wà, maa jyè shìŋi ninjkwombaanji i ná tɔgo ninjin i. Lir'à pwóro mu á, mu ná ma tooyi shuunninji u jyè nafugombaage e. [

⁴⁶ «Fyeenre ti maha sùpyire kyaare lyí kuru cyage e ke, tire jye na ŋkwúu me, kuru cyage nage mú jye na fùru me.»]

⁴⁷ Mu jyiini là ká a si mu pyi mu u kapii pyi, li wwùl'a wà, mu jyii ninjin wunji u jyè Kile Saanre e. Lir'à pwóro mu á, mu ná ma jyiigii shuunninji u jyè nafugombaage e.

⁴⁸ «Fyeenre ti maha sùpyire kyaare lyí kuru cyage e ke, tire jye na ŋkwúu me, kuru cyage nage mú jye na fùru me.*»

⁴⁹⁻⁵⁰ Kyaage k'à jàana nage fiige ke, kuru kyaage Kile sí n-tège u shiinbii toronjkanii kèenŋe. Suump'à táan, suumpe tipoompe ká fworó p'e, naha ku sí n-jà pu pyi pu táan sahanji ye? Yii pyi suumo nijcɛnme, yyejinke ku pyi yii shwàhòl'e.»

10

*Yesu à jwo na nòŋi ná u cwonji jye a yaa pi piye yaha me
(Macwo 19.1-12; Luka 16.18)*

¹ Yesu ná u cyelempyiibil'à kàre Zhude kùluni i, Zhurudɛn banji kàntugo. Wani sahanji, ka sùpyire si mpa bínni u taan. Ka u u nùr'a cye le u kapyinjyeeni i, na ti kálali.

² Ka Farizɛɛnbii pii si file u na, si u pɛɛ jɛú ná jwumpe e, maa u yíbe: «Mà tàanna ná Kile Jwumpe Semɛŋi i, nò sí n-jà u cwonji yaha la?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «Naha Kile túnntunŋiMusa à sème lire nde kyaa na ye?»

⁴ Ka pi i u pyi: «Musa à jwo na mu aha ceenji nàmbage kwòkwò sémɛŋi kan u á, na mu sí n-jà u yaha*»

⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii njíŋgage kurugo, lir'à sème tonji i mà kan yii á.

⁶ Nka mà lwó díŋye tasiŋe e, Kile à “sùpyanji yaa nò ná ceewe†.”

⁷⁻⁸ “Lire kurugo nòŋi sí u tunji ná u nunji yaha si mpwó u cwonji na, pi mú shuunni si mpyi shin ninjɛŋ.” Lire e, pi saha si n-pyi shiin shuunni me, nka pi sí n-pyi shin ninjin.

⁹ Lire kurugo Kile à mpiimu pyi ninjin ke, sùpya jye a yaa u pire láha piye na me.»

¹⁰ Tèni i pi à nùr'a jyè bage e ke, ka Yesu cyelempyiibii si nùr'a u yíbe cyire karigii kyaa na.

¹¹ Ka Yesu si pi pyi: «Shin maha shin u à u cwonji yaha maa ceenji waberɛ lèŋe ke, urufol'à jacwóro pyi mà yyaha tí ná ceenji nijcyiŋi i.

¹² Ceewe mú ká nàmbaga fworó, maa nàmbaga lèŋe nòŋi waber'á, uru ceenji mú à jacwóro pyi.»

* 9:48 Ezayi 66.24 * 10:4 Duterɛnɔmu 24.1-4 † 10:6 Zhenɛzi 1.27 ‡ 10:7-8 Zhenɛzi 2.24. Lire jwóhe ku jye: «Lire kurugo nòŋi ná u cwonji sí n-wwó si mpyi shin ninjin, nòŋi ná u cwonji shwàhòŋ'á yaa u jwó mà tóro nòŋi ná u sifeebii wunji na.»

Yesu à jwó le nàṅkopyir'á
(Macwo 19.13-15; Luka 18.15-17)

¹³ Nye lire kántugo, sùpyiibii píl'à pa ná nàṅkopyire t'e Yesu yyére, bà u si mpyi si u cyeyi taha ti na, si jwó le t'á mē. Ka cyelempyiibii si pi faha.

¹⁴ Yesu à lire nya ke, ka li i mpen u e, ka u u jwo u cyelempyiibil'á: «Yii nàṅkopyire yaha t'a ma mii yyére, yii áha ti sige mē, naha na ye sùpyiibii pi nye nàṅkopyire fiige ke, Kile Saanre nye pire woro.

¹⁵ Sēenji na mii sí yi jwo yii á, ṅgemu ká mpyi u nye a jēn'a uye tírige pyá fiige mē, urufoo si n-sì n-jà n-yyé Kile Saanre e mē.»

¹⁶ Ka u u nàṅkopyire cū a ta uye na, maa jwó le t'á.

Nāfuufooṅi kani
(Macwo 19.16-30; Luka 18.18-30)

¹⁷ Ncyii karigii puni kántugo, Yesu ná u cyelempyiibil'á kuni lwó sahanji. Mà pi yaha pi i ṅkēge, nāṅi wà à fē a sà nṅkure sín Yesu taan, maa jwo: «Cyelentunji nṅcēnṅi, naha shi mii à yaa mii u pyi si shṅi nṅkwombaanji ta be?»

¹⁸ Ka Yesu si u pyi: «Mu à jwo na mii à jwó wa? Kile kanni baare e, sùpya nye a jwó mē.

¹⁹ Mu à Kile tonji kurigii cē mà kwó “Ma hà sùpya bò mē, ma hà zinni ná wabere cwo e mē, ma hà nàṅkaaga pyi mē, ma hà vini ntaha wà na mē, ma hà jcwu sùpya na mē, ma tunji ná ma nunji pēēſ.”»

²⁰ Ka nāṅi si Yesu pyi: «Cyelentunji, mii na cyire karigii puni pyi fo mà mii yaha nàṅkocyere e.»

²¹ Ka Yesu si u wii, maa u kyaa táan uy'á, maa u pyi: «Yaaga nṅkin k'à mu fô, ta si, maa sà ma cyeyaayi puni pére, maa uru wyérenji kan fōṅṅfeebil'á. Lire ká mpyi, mu sí nāfuu ta Kile yyére. Maa nta a pa ntaha na fye e.»

²² Puru jwumpe nye a u táan mē, ka u yyetanha wunji si ṅkàre, naha na ye nāfuubwóhó foo u mpyi u wi.

²³ Lir'á pyi ke, ka Yesu si yyahe kēenṅe, maa sùpyire wii wii, maa yi jwo u cyelempyiibil'á: «Nāfuufooṅi jyim'á pēn Kile Saanre e.»

²⁴ Lire jwómēen'á Yesu cyelempyiibii funṅ wwdōṅ, ka u u nūr'a pi pyi: «Mii pyiibii, li pyim'á sàa pēn, wà u jyé Kile Saanre e.

²⁵ Nwóhōṅi jyim'á táan mūsennēni wyiini i mà tòro nāfuufooṅi u jyé Kile Saanre e.»

²⁶ Ka puru sí náara a u cyelempyiibii kàkyanhala fo mà tòro, ka pi i wá na yu piy'á: «Lire sanni i ke, jofoo u sí n-jà nūmpañja ta be?»

²⁷ Ka Yesu si pi wii wii, maa jwo: «Lir'á sùpyire jà, ṅka kyaa nye na Kile jini mē, naha kurugo ye karigii puni sṅi nye u á.»

²⁸ Ka Pyeri si jwumpe lów maa u pyi: «Wuu de? Wuu à kántugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e.»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Sēenji na mii sí yi jwo yii á, shin maha shin ká jēn'a kántugo wà u bayi, lire nye mē u sṅēebii, lire nye mē u sifeebii, lire nye mē u pyiibii, lire nye mē u kerey'á, mii ná jwumpe Nintanmpe kurugo ke,

³⁰ urufoo sí yire yaayi fiige ṅkuu (100) ta naha nge diṅyēni i. Urufoo sí baya ná sṅēe ná nēe ná pyi ná kereye ta, ṅka sùpyire mú sí urufoo yyaha fwóhōrō mii mēge ná jwumpe Nintanmpe kurugo. Diṅyēni nimpāni i, urufoo sí shṅi nṅkwombaanji ta.

³¹ Nka yyaha yyére shiin nṅnyahamii sí n-pyi kántugo yyére shiin, kántugo yyére wuu nṅnyahamii mú si n-pyi yyaha yyére wuu.»

Yesu saha à jwo u kwùṅi ná u jēṅi kyaa na
(Macwo 20.17-19; Luka 18.31-34)

³² Yesu ná u fyējwóhōshiiṅbii mpyi kuni i na ṅkēge Zheruzalemu kàṅhe e, uru u mpyi yyaha na. Nka pi fyagara wuu pi mpyi a taha u fye e. Ka u u nūr'a u cyelempyiibii kē ná shuunnṅi yyer'a file uye na, karigii cyi sí u le ke, maa jyé cyire yyahe e na yu pi á.

³³ Maa jwo: «Wuu nṅkaribii pi mpīi Zheruzalemu kàṅhe e, Supyanji Jyanji sí n-le Kile sáragawwuubii nūṅufēebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii cye e. Pire sí n-jwo na u à yaa u bò, si u kan Kilecembaabil'á.

³⁴ Pire sí u fwóhōrō, si ntilwóhe wà u na, si u bwòn ná kàsorigil'e, si u bò. Nka u kwùṅi canmpyitanrewuuni u sí jē.»

Zebede jyaabii yacyage
(Macwo 20.20-28)

³⁵ Lire kántugo ka Zebede jyaabii Yakuba ná Yuhana si file Yesu na, maa u pyi: «Wuu cyelentunji, nde wuu sí n-pa n-cya mu á ke, lire pyi wuu á.»

³⁶ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha yii la nyɛ mii u pyi yí á yɛ?»
³⁷ Ka pi i u pyi: «Mu aha mpa mpyi ma Saanre pɛnte e tɛni ndemu i ke, ma a wuu wà nin̄kin yaha ma kànin̄ke na, ma a u san̄ji yaha kàmen̄i na.»
³⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yaage yii na jáare mii á ke, yii nyɛ a ku shi cè mè. Kyaage lwohe mii sí n-bya ke, yii sí n-jà kuru bya la? Kyaage e mii sí mbyigime ke, yii sí n-jà mbyigime kur'e mii fiige la?»
³⁹ Ka pi i u pyi: «Ɔɔn, wuu sí n-jà.» Ka u u pi pyi: «Yii sí kyaage lwohe bya, sí mbyigime kyaage e mii fiige.
⁴⁰ Nka mà tɛɛn mii kànin̄ke ná mii kàmen̄i na, mii bà u nyɛ yire kanvoon̄i mè. Kile a yire tateɛnyi bégele sùpyire ntemu mèe na ke, u sí yire kan pir'á.»
⁴¹ Nyɛ Yesu cyelempyiibii kɛn̄i san̄j'á puru lógo ke, ka pire lùgigii si yíri Yakuba ná Yuhana taan.
⁴² Yesu à pa kuru cyage wíl'a nya ke, maa jwo u cyelempyiibii pun'á: «Yii a núru, yii à cè naha nj̄n̄ke na, mp̄ii pi á yaha k̄ini j̄n̄ufeebii ke, pire maha ntɛɛn k̄ini sùpyire j̄n̄j'i fān̄he e, k̄ini shinbwoobil'a si wá na pi fān̄he cyāan k̄ini sùpyire na.
⁴³ Nka li nyɛ a yaa li pyi amuni yii shwōhōl'e mè. Ngemu la ku nyɛ si mpyi shinbwo yii shwōhōl'e ke, urufol'á yaa u uye pyi yii san̄mp̄ii báarapyi.
⁴⁴ Ngemu la ku nyɛ si mpyi yii yyaha yyére shin̄ji ke, urufoo u pyi pi san̄mp̄ii puni biliwe.
⁴⁵ Naha kurugo yɛ Supyan̄i Jyan̄i nyɛ a pa d̄in̄yen̄i i sùpyire si mpa mpyi u báarapyi mè. U à pa si mpa uye pyi sùpyire puni báarapyi, si uye kan pi bō, si mpyi shin̄nyahara kapegii shwōshwō lwōɔ.»

*Yesu à fyin̄ji wà nyii múgo
 (Macwo 20.29-34; Luka 18.35-43)*

⁴⁶ Ka Yesu ná u cyelempyiibii si nɔ Zheriko kàn̄he na. Pi nivworobii kàn̄he e, shin̄nyahara na mpyi pi fye e, pi á Time jyan̄i Baritime fyin wun̄ji ta u à tɛɛn kuni jwōge na, na jáare.
⁴⁷ U á lógo na Nazar̄eti kàn̄he shin̄ji Yesu u wá na nt̄uuli ke, ka u u wá na yu fān̄ha na: «Yesu, Dawuda Tuluge Shin̄ji, j̄n̄paara ta na na!»
⁴⁸ Ka shin̄nyahara si u faha na u fyāha. Nka u nyɛ a j̄en'a fyāha mè, maa là bâra sɛɛge na: «Dawuda Tuluge Shin̄ji, j̄n̄paara ta na na!»
⁴⁹ Ka Yesu si yyére maa jwo: «Yii u yyere.» Ka pi i sà u yyere, maa u pyi: «Fun̄ke j̄ín̄je, ma a yákl̄in̄ji t̄in̄je, Yesu na mu yiri. Yiri, ma a ma.»
⁵⁰ Fyinn̄'á puru lógo ke, maa u vāan̄ntin̄je wwūl'a wà j̄in̄ke na, maa búrug'a yíri na nkɛɛge Yesu yyére.
⁵¹ U á nɔ u taan ke, ka Yesu si u yíbe: «Naha mu la nyɛ mii u pyi mu á yɛ?» Ka fyinn̄ji si u pyi: «Cyelenton̄ji, mii la nyɛ si núru s'a paa.»
⁵² Ka Yesu si u pyi: «Ta si, mu dān̄iyan'á mu cūun̄jō.» Ka u nyiiigii si nt̄l'a múgo, ka u u ntaha Yesu fye e.

11

*Saan̄ji Yesu à j̄yè Zheruzal̄emu kàn̄he e
 (Macwo 21.1-11; Luka 19.28-40; Yuhana 12.12-19)*

¹ Mà pi yaha pi i byanhare Zheruzal̄emu kàn̄he na, pi mpyi a nɔ Olivye cire nan̄ke nkere na, Betifajye ná Betani kàn̄yi taan. Ka Yesu si u cyelempyiibii pii shuun̄ni tun,
² maa pi pyi: «Kàn̄he ku nyɛ yii yyaha na ke, yii a si k'e. Yii aha nɔ wani, yii sí n-tí dūfaan̄j̄jaaga ta k'á pwō, sùpya sàha nk̄wō a dūgo ku na mà nya mè. Yii i ku sán̄ha, yii pa nkan na á.
³ Wà ha bú yii yíbe na “Naha na yii nyɛ na ku sànr̄e yɛ?” yii urufoo pyi na “Ku kyaa li nyɛ Kafoon̄ji na. U aha nk̄wō ku na, ku sí n-pa.”
⁴ Nyɛ ka cyelempyiibii mú shuun̄ni si nkàr'a sà dūfaan̄j̄jaage ta k'á pwō pyenge jwōge na, kuni taan. Ka pi i wá na ku sànr̄e.
⁵ Sùpyire ti mpyi wani ke, ka tire tà si cyelempyiibii pyi: «Hɛn! Naha yii na mpyi am̄e yɛ? Naha kurugo yii nyɛ na dūfaan̄j̄ke sànr̄e yɛ?»
⁶ Ka cyelempyiibii si pi jwō shwō bà Yesu mpyi a yi jwo pi á mè. Ka tire sùpyire si dūfaan̄j̄ke yaha pi cye e na pi a si ná k'e.
⁷ Cyelempyiibil'á pa ná dūfaan̄j̄ke e Yesu yyére ke, maa pi vāan̄nȳi yà taha ku na, ka Yesu si dūg'a tɛɛn na nkɛɛge.
⁸ Ka shin̄nyahara si ti vāan̄ntin̄nȳi yà wwū mà p̄ili p̄ili Yesu yyaha na kuni i, ka nin̄yahara si j̄yè ker̄eyi i na wyɛere kwūun na n̄cyāan kuni i*.
⁹ Sùpyire ti mpyi Yesu yyaha na, ná nte ti mpyi u kántugo ke, tire puni mpyi na nk̄wūli na:

* 11:8 Saan̄ji pi nyɛ na mp̄ere ke, pi maha cyire karigii pyi si u b̄e (2 Saan̄bii 9.13).

«Yabwəhe!

Ngemu u nyɛ na ma Kafoonji Kile mɛge na ke,

Kile u jwó le u á!

¹⁰ Yabwəhe! Yabwəhe!

Saanre ti nyɛ na ma ke,

Kile u jwó le t'á.

Wuu tulyage Dawuda Saanre ti.

Pèente ti taha Kile na ninyicyeyi puni i!»

¹¹ Yesu à nɔ Zheruzalɛmu i ke, maa nkàre Kileɲaarebage e. U à yaayi puni wíi wíi ke, maa fwor'a kàre Bɛtani kànhe e ná u cyelempyiibii kɛ ná shuunninjɪ i, ɲaha na yɛ numpilage mpyi na wwúu.

Yesu à fizhiye cige lánja

(Macwo 21.18-19)

¹² Kuru canɲa nùmpanɲa, pi nɲɲiribii Bɛtani i, ka katege si Yesu ta.

¹³ Ka u u fizhiye cige kà ɲya tɔɔnge e ná wyɛɛre e, maa file ku na a wíi, kampyi u sí yaserɛ ta ku na. Nka u à nɔ ku ɲwəh'i ke, u nyɛ a yaserɛ ta k'e fo wyɛɛre bà mɛʔ, ɲaha na yɛ ku tèeseni mpyi sàha nkwo a nɔ mɛ.

¹⁴ Ka Yesu si jwo cig'á: «Sùpya saha si n-sì yaserɛ ta mu na, si ɲyji mɛ.» Ka u cyelempyiibii si puru jwumpe lógo.

Yesu à cwəhəmpii kər'a yige Kileɲaarebage ntàani na

(Macwo 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22)

¹⁵ Kántugo, Yesu ná u cyelempyiibil'á nɔ Zheruzalɛmu kànhe e, ka u u nkàre Kileɲaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi na pɛɛmpe ná zhwonji pyi wani ke, maa pire kòre, maa wyɛɛfaabii tàbalibii ná sanmpanmperebii yatɛɛɲyɪ ɲɔɔɲ'a cyán cyán.

¹⁶ U nyɛ a ɲɛ sùpya u à jyè ná yaperɛɲi i Kileɲaarebage ntàani na mɛʔ.

¹⁷ Puru ɲwəhə na, ka u u wá na pi puni kálali, marii nkɔ: «“Mii bage sí n-pa a yiri Kileɲaarebage supyishinji pun'á*.” Yire y'á sémɛ Kile Jwumpe Semɛɲi i. Nka yii pi ke, yii à ku kɛɛɲ'á pyi “nàŋkaalii tabinniga”».

¹⁸ Kile sàragawwuubii ɲɲufɛebii ná Kile Saliyanji cyelentiibil'á puru lógo ke, ka pi i wá na Yesu bonkanni caa. Pi mpyi na fyáge u na, ɲaha na yɛ u kàlanji mpyi a tatɛɛnge wwú shinɲahar'e.

¹⁹ Yákonk'á nɔ ke, ka Yesu ná u cyelempyiibii si fworo kànhe e.

Yesu à jwo daniyanji ná Kileɲarege ná kapegigii yáfanji kyaa na

(Macwo 21.20-22)

²⁰ Kuru canɲke nùmpanɲa ɲyɛge na, pi nintorobil'á fizhiye cige ɲya k'á waha fo ndire e.

²¹ Ka Pyɛri funɲɔ si ɲcwɔ Yesu jwumpe nɲɲjwumpe na, maa u pyi: «Wuu cyelɛntunji, wíi, fizhiye cige mu à lánja tɔɲjaa ke, ku naha a waha.»

²² Ka Yesu si u pyi: «Yii dá Kile na.

²³ Sɛɛɲi na mii sí yi jwo yii á, sùpya ká dá Kile na ná u zòmbilini puni i, urufoo ká jwo na nkɛ ɲanɲke ku yíri ku tatɛɛnge e, ku sà ɲcwɔ banji i, urufoo ká nta u à dá li na, nde u à jwo ke, lire sí n-pyi.

²⁴ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á, yii aha Kile ɲáare yaaga maha yaaga kurugo ke, yii dá li na na yii à kuru yaage ta a kwò, lire ká mpyi, Kile sí kuru yaage kan yii á.

²⁵ Nka yii aha yír'a yyére na Kile ɲáare, ka li i ntíge yii funɲ'i na yii à tíge shin na, yii tire tígire kwò, bà yii Tunji u nyɛ nɲɲɲɲɲi na ke, uru mú sí n-pyi si yii kapegigii yáfa yii na mɛ. [

²⁶ Naha na yɛ yii aha mpyi yii nyɛ na yiye shwəhəlo wogigii yáfanɪ yiye na mɛ, yii Tunji Kile u nyɛ nɲɲɲɲɲi na ke, uru sí n-pa yii kapegigii yáfa yii na mú mɛ.]»

Pi à Yesu yibe u fánhe tatage kyaa na

(Macwo 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷ Yesu ná u cyelempyiibil'á núr'a kàre Zheruzalɛmu kànhe e, maa sà jyè Kileɲaarebage e. Yesu nɲɲaranji ku funɲke e, Kile sàragawwuubii ɲɲufɛebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii ná Yahutuubii kacwənrɪbíl'á kàre u yyére.

²⁸ Maa u yibe: «Ná kuni ndire e mu na ɲcyii karigii pyi yɛ? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi yɛ?»

† **11:9** Zaburu 118.26 ‡ **11:13** Nke fizhiye cige ku nyɛ ná wɛɲyahayi i yaserɛ baa ke, kuru na nyɛ Yahutuubii ɲɲufɛebii fiige, mpiimu pi à fyɪnme tɔ wwomɔ na ke. § **11:16** Yahutuubii pi mpyi maha yíri cyeyi yabere e ke, wyɛɛfaabii mpyi maha pire wyɛɛɲi fare Kileɲaarebage wuɲi na. Lire pyɲɲkanni na, wyɛɛɲwoge ku mpyi a yaa k'a sàrali Kileɲaarebage e ke, pi mpyi maha já a kuru sàra, maa núr'a já a ntíge pyi. Yatɔɔre ti maha yaa ti já a pyi sàragaa ke, pɛɛmpeyibii mpyi maha tire pɛɛɛli pir'á. Pi mpyi maha ti lwɔɔre dɔrugo.

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yíbe kyaa nin̄kin na, yíi aha mii jwá shwá, lire tēni i n̄ge u á kuni kan mii á mii u a jcyii karigii pyi ke, mii sí urufoo cyēe yíi na.

³⁰ Mii á jwo yo, jofoo u mpyi a Yuhana Batizelipyin̄i tun u pa a sùpyire batizeli ye? Kile wi laa, sùpyire ti? Yíi na jwá shwá!»

³¹ Nyē ka pi i n̄kār'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u si n-jwo na jaha na wuu sí nyē a jēn'a dá u na mà yē?

³² N̄ka wuu mú si n-jà n-jwo na sùpya u á u tun mà dē!» Pi mpyi a fyá sùpyire na, jaha na ye tire sùpyire puni mpyi na sōnn̄i na Yuhana na mpyi a si Kile tūntun̄jō.

³³ Pi á piye taanna a kwá ke, maa nūr'a kār'a sà Yesu pyi: «Shin̄ji u mpyi a u tun ke, wuu nyē a cē mē.» Ka Yesu si pi pyi: «Nyē l'aha mpyi amuni, n̄ge u á kuni kan mii á, mii u a jcyii karigii pyi ke, mii mú sí uru cyēe yíi na mē.»

12

Erēzen kōoge faafeebii bàtaage

(Macwo 21.33-46; Luka 20.9-18)

¹ Lire kàntugo Yesu á bàtaaga jwo sùpyir'á. U á jwo: «Nān̄ji wà u ná erēzen cikōōgo yaa, maa ku kwúulo, erēzen lwōhe maha wwú wyige nkemu i ke, maa kuru tūgo, maa nkubaga yaa cikōōge kāanmucyafoon̄i mē na. Lire kàntugo maa faafee lwá a yaha k'e, u ná pire s'a ku yasēere táali, maa nta a kàre kùlūtōōn'l'e.

² Nyē erēzen̄ji yasēere tēekwōōnn'á pa nō ke, ka u u báarapyin̄i wà tun cikōōge faafeebil'á u sà uru nāzhan erēzen̄ji shwá u a ma.

³ N̄ka uru tūntun̄jō'á nō pi na ke, ka pi i u cū maa u bwōn, maa u cyēngayi wun̄i kār'a tūgo.

⁴ Ka cikōōge foo si nūr'a báarapyi shōnwu tun, ka pi i uru bwōn jūn̄ke e, maa u cyahala sēl'e.

⁵ Ka u u shin̄ tanrewu tun, ka pi i uru cū a bō. Puru jwōhō na, u á shin̄nyahara tun, ka pi i pi bwōn maa pi bō.

⁶ U tūntun̄mpil'e, shin̄ nin̄kin kanna u mpyi tunmbaa, u jyasege ku mpyi kure, u kyaa mpyi a tán u á sēl'e. Ka u u n̄kānha a uru tun pi á, maa jwo «Pi sí n-silege mii jyan̄i na.»

⁷ N̄ka jyafoon̄jō'á nō wani ke, ka pi i yi jwo piy'á na: «Cikōōge foo koolyinj̄i u nyē n̄ge. Yíi a wá, wuu u bō, kōoge sí n-pyi wuu wogo.»

⁸ Ka pi i u cū maa u bō, maa u wá cikōōge kàntugo yyé.

⁹ Nyē jaha cikōōge foo sí n-pyi ye? Nākaana baa, u si n-pa mp̄ii faafeebii bō si u cikōōge le piibere cye e.

¹⁰ N̄je y'á sémē Kile Jwumpe Semen̄i i ke, taha yíi nyē a yire kála mē? Y'á sémē

“Bafaanribil'á cyé kafaage nkemu na ke, kuru k'á pa mpyi bage kafaage sēe woge bage mbiini na.

¹¹ Kafoon̄ji Kile u á lire pyi,

l'á pyi kakyanhala wuu jyi na *.”»

¹² Nyē Yesu á puru jwumpe jwo amuni ke, ka Yahutuubii jūnjufēebii si wá na u caa si u cū, jaha na ye pi mpyi a cē na u á n̄ke bàtaage jwo a wá pire na. N̄ka supyinj̄yahara na mpyi wani kuru cyage e, ka pi i fyá tire na, maa Yesu yaha u a kàre.

Pi á Yesu yíbe múnalwōore nkann̄i kyaa na

(Macwo 22.15-22; Luka 20.19-26)

¹³ Lire kàntugo Yahutuubii jūnjufēebil'á Farizhēen̄bii pi ná Erōdi ton̄kuni shiin̄bii pi yaha a kàre Yesu yyēre, bà pi si mpyi si u ta j̄cū u jwōmēni kurugo mē†.

¹⁴ Ka pire si sà Yesu pyi: «Wuu cyelentun̄ji, wuu á li cē na mu nyē na fyáge sēen̄ji tajwuge e mē, mu nyē na fyáge sùpya na mē, mu nyē a sùpya pwōōjō sùpya na mē, mu na sùpyire kálali ná sēen̄ji i Kile kuni naaran̄kanni na. Lire na, wuu la nyē si mu yíbe, wuu á yaa wuu a múnalwōore kaan̄ Jromu saanbwōhe Sezari á la?

¹⁵ Naha mu na sōnn̄i ye?» N̄ka Yesu mpyi a cē na pi á fȳin̄mē tò wwōmō na, maa pi pyi: «Naha na yíi na mii pere si j̄cū ye? Yíi wyérebile kan ná á, si li wii.»

¹⁶ Ka pi i mpa ná l'e, ka u u pi yíbe: «Jofoo nānja ná u mēge ku nyē n̄ge wyéren̄i na ye?» Ka pi i jwo: «Saanbwōhe Sezari».

¹⁷ Ka u u pi pyi: «Yíi a Sezari wun̄ji kaan̄ Sezari á, yíi raa Kile wun̄ji kaan̄ Kile á.» Ka puru jwumpe si pi puni p̄a.

Sadusiibil'á Yesu yíbe kwūubii n̄n̄ji kyaa na

(Macwo 22.23-33; Luka 20.27-40)

* **12:11** Zaburu 118.22,23 † **12:13** Erōdi shiin̄bii ná Farizhēen̄bii mpyi na bēni mē. Jromu shiin̄bii fānhe mpyi a tán Erōdi shiin̄bil'á, ka pi i wá na sōnn̄i na múnalwōore ngwūj'á yaa. Farizhēen̄bii mpyi na sōnn̄i Kafoon̄ji Kile u nyē pire jūn̄jō na: lire e, mà múnalwōore kan̄ Jromu saanbwōhe Sezari á, lir'á li cyēe na mu á j̄e u fānhe na maa jcyé Kafoon̄ji Kile na.

¹⁸ Nye Sadusiibii pi maha jwo na kwujene nye numpantja me, pire pil'a file Yesu na maa u yibe:

¹⁹ «Wuu cyelentunji, Kile tñntunji Musa à mpe jwumpe sème wuu Saliyanji i na “Nò ká ceewe lèñe, maa ñkwù, mà u ta u nye a pyà ta ceenji na me, u còññ'a yaa u ceenji lèñe zànbangara na, u u pyii si u na, u yyahafoonji ninjkwunji mège na.”»

²⁰ Nye sijnée baashuunni na mpyi wani, pi puni ninjyenji mpyi a ceewe lèñe maa ñkwù, u nye a pyà ta u na me.

²¹ Ka sijnenji shonwunji si ceenji lwó maa ñkwù, u nye a pyà ta u na me. Ka tanrewunji wuuni si mpyi amuni.

²² Ka pire nambaabii baashuunni puni si ceenji lèñe mà taha taha piye na, ñka pi wà nye a pyà ta u na me. Pire puni kántugo, ka ceenji mú si mpa ñkwù.

²³ Nye ná pire namba baashuunni puni s'à uru ceenji lèñ'a círi, kwùubii nènji ká bú nta sée, pi aha bú ñe canñke ñkemu i ke, pi ñgir'a, ceenji sí n-kan ye?»

²⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à wurugo sùpyire nènji kyaa na, lir'a ta yii nye a Kile Jwumpe Semenji yyaha cè, si nta nyéere Kile sifente na me.

²⁵ Yii li cè, Kile yyéere, sùpyire ká ñe a fwo kwùni i, nò si ceewe lèñe me, ceewe mú si n-kan nò á me. Ti sí n-pyi Kile mèlekeebii fiige.

²⁶ Nje Kile tñntunji Musa à sème kwujeni kyaa na ke, yii nye a yire kâla mà? Kuru cyage e, l'à sème na Kile à jwo ná Musa e tahe nage woge taan na “Mii u nye Ibirayima, ná Ishaka, ná Yakuba u Kilenji.”

²⁷ Nye puru jwump'à li cyée na pire mpíi nyii wuu pi nye wani Kile yyéere. Sùpyire nyii woore ti maha Kile pèere, kwùubii kyaa bà me. Yii na sònji na sùpyire si ñe n-fwo kwùni i me, kuru cyage e yii à sàa wurugo.»

Kile Saliyanji kabilini l'à fànha tò cyi sanñkii na ke

(Macwo 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸ Kile Saliyanji cyelentunji wà à Yesu ná nte sùpyire jwumpe lógo, maa li nya na Yesu à pi jwó shwó a jwó ke, ka u u file Yesu na, maa u yibe: «Saliyanji kabilini ndi l'à fànha tò cyi sanñkii na ye?»

²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Kile Saliyanji kabilini ninjyini li nye “Izirayeli shiinbii, yii lógo, wuu Kafoonji Kile kanni u nye Kafoonji.

³⁰ Ma Kafoonji Kile kyaa táan may'a, ná ma zòmbilini puni ná ma munaani puni ná ma sònñore puni ná ma fànhe puni i*.”

³¹ Shonwuuni li nye “Ma supyiñenji kyaa táan may'a bà mu kyal'à táan may'a me.” Kile Saliyanji kapyagii puni i, là nye a pèl'a cyire shuunni kwó me†.»

³² Ka uru Kile Saliyanji cyelentunji si Yesu pyi: «Wuu cyelentunji, mu à sée jwo, Kile nye ninjin, wà saha nye a bàra u na me.

³³ Bà mu à jwo, ma Kafoonji Kile kyaa táan may'a, ná ma zòmbilini puni ná ma yákiñji puni ná ma fànhe puni i, maa ma supyiñenji kyaa taan may'a bà mu kyal'à táan may'a me, lir'a pwóró sárayi nizogoyi ná sárayi kuuyi sanñji na.»

³⁴ Yesu à li nya na Kile Saliyanji cyelentunji à uru jwó shwó ná yákiñfente e ke, ka u u pyi: «Mu laage nye a tóon Kile Saanre na me.» Lire kántugo wà saha nye a ñen'a Yesu yibe me.

Kile Ninjwónnñji nye Dawuda Tuluge Shin kann me

(Macwo 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵ Mà Yesu yaha u u sùpyire kálali Kileñaarebage e, u à pi yibe: «Kile Saliyanji cyelentiibii maha jwo na Kile Ninjwónnñji na nye Dawuda Tuluge Shin. Naha yii na sònji pur'e be?

³⁶ Jwumpe Dawuda à jwo mà Kile Munaani yaha l'à u yyaha cú ke, yii sònñó puru na. U à jwo:

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á,
‘Ta ma a pa ntèen na kàniñe cyege na,
fo mii aha mu zàmpeñbii le
mu tooyi jwóh'it.’ ”

³⁷ Ná Dawuda na Kile Ninjwónnñji yiri “Kafoonji” lir'à li cyée na Dawuda Tuluge Shin kannà bà me, u Kafoó mú wí, sée bàl'a?»

Shinñyahare ti mpyi wani na núru Yesu jwó na ke, puru jwumpe mpyi a táan t'à sèl'e.

Yesu à Kile Saliyanji cyelentiibii cèñge

(Macwo 23.1-36; Luka 20.45-47)

³⁸ Mâ Yesu yaha u u sûpyire kâlali, u â yi jwo t'á: «Yii a yiye kâanmucaa Kile Saliyani cyelentiibii na, pi maha vâanntinmbwoyi leni na naare. Sûpyire tabinni yi i, pi la maha mpyi pi raa pire përe s'a pire shêere.

³⁹ Pi aha shâ Kile Jwumpe kâlambayi i, lire nyê me wâ ha pi yere kataan nyi na, bwompe tateenyi pi maha jcaa.

⁴⁰ Mâ bâra lire na, pi maha lenkwucyeebii cyeyaayi puni shuu pi na ná pi jwotanyi i. Pi maha Kile náare na mōni sûpyire nyinyage na. Lire kurugo nde li sí n-pa pi ta ke, lire sí n-waha sêl'e.»

*Bûnyeni lenkwucwoŋ'â pyi ke
(Luka 21.1-4)*

⁴¹ Kilejaarebage e, Yesu mpyi a tēnn'a yyaha kan bûnyeni yalenk'á, maa shinnyahara wyēreni lenkanni wii. Nâfuufeebii ninyahara mpyi na wyēreni ninyahawa leni.

⁴² Lenkwucwoŋi kanhamafooni wâ mú mpyi a pa bûnyē pyi, ná daashipyara shuunni i.

⁴³ Ka Yesu si u cyelemphyiibii yyere, maa yi jwo pi á: «Sēeni na mii sí yi jwo yii á, nge lenkwucwo fōŋafooni'â bûnyeni ngemu pyi ke, ur'â fānha tō pi sanmpii puni wunji na.

⁴⁴ Naha na yē pi sanmpii pun'â wwū pi cyeyaayi ninyahayi i, mâ kan Kile á. Nka nge lenkwucwoŋi kanhamafooni wi ke, u jūŋŋ wyēreni puni u â kan Kile á, canjke yalyire lwōore mú bá nyē u á me.»

13

*Yesu à jwo na Kilejaarebage sí n-ŋya
(Macwo 24.1-14; Luka 21.5-19)*

¹ Yesu ná u cyelemphyiibil'â fwooro Kilejaarebage e ke, ka pi wâ ninjin si Yesu pyi: «Wuu cyelentuŋi, mu u nke Kilejaarebage jwōŋkanni wii! Kafaabwoyi y'â tēg'a ku faanra, ku faanranjanni s'â jwō sêl'e!»

² Ka u u pi pyi: «Ŋke basinanjke yii nyē na jan'amē ke, canja na ma, ku puni sí n-sii n-pwōn n-cyān, si ku ŋkunji puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

³ Nyē ka Yesu sí n-kār'a sâ ntēn Olivye cire nanjke nūŋ'i, maa yyaha kan Kilejaarebage á. Ka u cyelemphyiibii pii sicyēre: Pyeri ná Yakuba ná Yuhana ná Andire si file u na. Mâ pi kanni yaha ná Yesu i, ka pi i u yíbe:

⁴ «Wuu cyelentuŋi, naha tēre e cyire karigii sí n-pyi yē? Cyi tēepyiini ká nō, naha ku sí li cyēe wuu na yē?»

⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kâanmucaa! Yii áha sûpya yaha u yii wurugo me.

⁶ Yii li cē na shinnyahara si mii mege le piye na, si mpa jwo yii á na Kile Njncwōnronji kyaa l'â jwo ke, na pire pi nyē ure. Pi sí raa shinnyahara jwō fāanji s'a wuruge.

⁷ Yii aha mpa a káshiyi shenre nūru yiye táan, maa yi shenre nūru laatoonyi i, lire kâ yii funŋŋ pen me. Yii li cē na cyire karigii mpyimbaa nyē me, nka lire bá li nyē diŋyeni tēekwooni me.

⁸ Supyishinji wâ sí n-pa n-yíri n-sâ n-cwo wâ na, kīni lá sí n-pa n-yíri n-sâ n-cwo lá na. Njŋke jcyēnnēni ná katibwōhe sí n-pyi cyeye ninyahay'e. Cyire jcyii na nyē kanhare tasiige, bá laani maha yíri maa nta a yaa ná li ziji i me.

⁹ Nyē mii sí yii funŋŋ cwo li na si njaha na sûpyire sí raa yii yiri yukyaabii yyēre, pi sí raa yii bwūun mú Kile Jwumpe kâlambayi i. Pi sí raa yii yiri fānhafeebii ná saanbii yyēre. Cyire puni sí n-pyi yii na mâ li jūŋke pyi na yii na nyē mii cyelemphyii. Cyire karigii jūŋŋ taan, yii sí mii kyaa jwo pi á.

¹⁰ Jwumpe Nintanmpe á yaa pu fyānha a jwo supyishinji pun'á.

¹¹ Nyē sûpyire kâ mpa a yii cwōre na ŋkēge yukyaabii yyēre, lire tēni i jwumpe yii sí n-jwo wani ke, yii áha puru kani tēge yiye funŋŋ pen me. Yii aha nō wani yukyaabii cyage e, Kile sí n-pa jwumpe mpemu kan yii á lire tēni i ke, yii puru jwo, naha na yē yii sí raa yu ná yii funŋŋ sōŋŋore e me, Kile Munaani fānhe sí n-pyi yii e.

¹² Pii sí n-pa raa pi cīnmpyiibii kaan pi a būu, tiibii pii sí n-pa raa pi pyiibii kaan pi a būu, pyiibii pii mú sí n-pa raa yíri pi sifeebii kurugo s'a pi kaan pi a būu.

¹³ Yii kyaa sí n-pen sûpyire pun'á mii mege kurugo. Nka ngemu ká jâ a uye waha maa ntēn Kile kuni i fo mâ sâ nō tēgeni na ke, urufoo sí n-shwō.

¹⁴ Yapege k'â sâa pen Kile á ke, yii aha kuru nya k'â jyē a tēn Kilejaarebage funŋke e na ku jwōre Kile yyāhe taan tēni ndemu i ke, ngemu ká mpe jwumpe lōgo ke, urufoo u yyaha le u u pu jwōhe cya a cē! Lire tēni ká nō, mâ sûpyire ntemu ta Zhude kùluni i ke, pi a fī, pi a wá nanji kāmpanjke na.

¹⁵ L'aha ngemu ta u bage kātanjke nūŋ'i ke, urufoo kâ nūru ntige si yaaga lwō bage e me, u u ntíl'â tige u a fī.

¹⁶ L'aha ngemu ta kerege e ke, urufoo kà nùru raa ma pyenge si mpa u vāantninmbwōhe lwō me.

¹⁷ Cyire canmpyaagii sī n-waha lahigiifēe ná pyineebii na sèl'e.

¹⁸ Yii a Kile jáare, bà li tēni si mpyi l'aha mbē ná wyeere tēni i mē.

¹⁹ Cyire canmpyaagii sī n-waha sèl'e. Mà lwō dīnye tasiige e, mà pa bwōn nīnjaa na, uru ngahañi fiige sàha mpyi a nya mē, fo mà sà dīnye kwō, uru ngahañi fiige sàha mū si n-pyi mē.

²⁰ Kāmpyi Kafoonj Kile mpyi a uru ngahañi tēni bere mē, sūpya mpyi na si n-shwō mē. Nka u à uru ngahañi tēni bere u nīncwōnribii kurugo, bà pire si mpyi si shwō mē.

²¹ Nye shin ká jwō yii á na Kile Nīncwōnrōñi na wá naha, lire nje mē u wá mēñi i, yii àha ndá urufoo na mē.

²² Naha kurugo ye kafiniviniibii pīi sī n-yīri na pire pi nje Kile Nīncwōnrōñi, pīi sī raa ŋko na pire na nje Kile tūntunmii. Pi sī raa kacyeenñii cyēre, s'a kakyanhala karigii pyi, bà pi si mpyi s'a Kile nīncwōnribii wuruge, kampyi pi sī n-jà mē.

²³ Yii a yiye kàanmucaa cyire karigii puni na, mii à cyi puni jwō yii á mà jwō cyi tēni li nō ke.

*Supyani Jyani Yesu sí nùru n-yīri nīnyīñi na si mpa
(Macwo 24.29-31; Luka 21.25-28)*

²⁴ Nye yyefuge kàntugo,

“Canña nyiini sī n-pyi numpire,
yīñke saha mū si raa bēenmē yige mē.

²⁵ Wōrigii sī raa ncwu,

yire kakyanhala yaayi yi nje nīnyīñi na ke, yire sī n-cúnño n-cúnño n-yīri yi tateenyi i*.”

²⁶ Nje lire tēni i, pi sī Supyani Jyani nja nahanyi i, u à yīri nīnyīñi na ná fānbwōhe ná sinampe e.

²⁷ Lire kàntugo u sī u mēlekeebii tun dīnyēñi kāmpanñyi sicyērenēñi puni na, pi i Kile nīncwōnribii wá piye na, mà lwō dīnyēñi nūñke kà na mà sà nō ku sanñke na.

*Yii a kacyeenñii kàanmucaa
(Macwo 24.32-35; Luka 21.29-33)*

²⁸ Yii fizhiye cige kàanmucya a wīi ke! K'aha ŋkénye nīvānyō yige, maa fūn tēni ndemu i ke, yii maha ncē na nūngwōh'à byanhara.

²⁹ Lire pyīñkanni na, yii aha mpa cyire karigii nja cyi i mpyi, yii i li cē na tēn'à byanhara, li bá à nō.

³⁰ Sēñi na mii sī yi jwō yii á, mpii pi a dá mii na ke, pire sī cyire karigii nja tapyige e*.

³¹ Nīnyīñi ná nūñke sī n-pa n-tōro, ŋka mii jwumpe sī n-kwōro fo tēekwombaa.

*Kile kanni u à Supyani Jyani Yesu tēenuruni cē
(Macwo 24.36-44)*

³² Nde li nje Supyani Jyani nūruñi ke, shin nīñkin nje a sii ngemu u à u tēenuruni ná u cannuruge cē mē. Ali Kile mēlekeebii ná Jyafoonj nje a kuru canñke cē mē. Tufoonj Kile kanni u à ku cē.

³³ Yii a yiye kàanmucaa, yii i ŋkwōro nyii na, naha na ye yii nje a u tēepani cē mē.

³⁴ Li sī n-pyi mu à jwō nāñi wá kūshe wu u à u pyenge karigii puni taa báarapyiibii na, maa yi jwō a waha pyenge jwōge tēenfoonj'a, na u a ku kàanmucaa sèl'e, maa ŋkàre.

³⁵⁻³⁶ Lire pyīñkanni na, yii bégele tērigii puni i, yii i ŋkwōro nyii na, bà pyengefoo si mpyi u aha mpa, u àha mpa yii ta yii i ŋwūuni mē. Naha kurugo ye yākoñ u sī n-pa yo, nīñiñe na yo, ŋkūñi mēeni na yo, njege na yo, yii nje a cē mē.

³⁷ Mpe mii sī n-jwō yii á ke, puru mii sī n-jwō pi sanmpii pun'á “Yii kwōro nyii na.”»

14

*Pi à vūñño pwō Yesu na, si u bō
(Macwo 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53)*

¹ Cyi sanñkii mpyi a kwōro canmpyaa shuunni, bilereñkwōñi kataanni ná bwūruñi nīñjirigembaañi kataanni sī nō. Kile sáragawwuubii nūñjufēebii ná Kile Saliyanj cyelentiibii mpyi na Yesu caa ncū ná cwōore e, si u bō.

² Pi mpyi na yi yu piy'á: «Li nje a yaa li pyi kataanni tooy'e mē, lire baare e sūpyire sī n-cānra.»

*Ceenj wà à sinmē nūguntanga wumō wu Yesu nūñke na
(Macwo 26.6-13)*

* **13:25** Ezayi 13.10; 34.4 † **13:30** Pli maha jwō: «nde tēni shiīnbii sī cyire karigii nja tapyige e.»

³ Yesu ná u cyelempyibii na mpyi Bétani kánhe e, tògofoonj* Simò bage e. Mà pi yaha talyige e, ceenji wà à file u na ná longaracwol'e†, li mpyi a ní sinmpe nùguntanga wumpe longara wumpe pà na‡. Maa cwooni jwòge kebe, maa sinmpe nùguntanga wumpe wu Yesu nùnjeke na.

⁴ Nye sùpyire ti mpyi ná Yesu i ke, ka tire tà si wá na njkunni tiye shwòhòl'e na: «Nge njkèegenji nùnjeke ku nje njkire ye?»

⁵ Mpe sinmpe n'a mpyi a pére, pu mpyi na sí wyérenyahaga ta, si ntaha fònjfeebii tège. Pu lwòore mpyi na sí n-jà shin nínkin yyee nínkin báara sàra kwò. Ka pi i wá na ceenji fare.

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii láha ceenji na! Naha na yii nje na u cège ye? Kacenne u à pyi mii na.

⁷ Fònjfeebii nje naha ná yii e tégigii puni i, tènì ndemu ká yii táan ke, yii sí n-jà pi tège, njka mii wi ke, mii sí n-pyi ná yii e tégigii puni i mà de!

⁸ Ceenji à u nimpjiini pyi. U à mii cyeere bégel'a yaha na fanjke sigili§.

⁹ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, Jwumpe Nintanmpe ká nò cyaga maha cyag'e ke, nde nge ceenji à pyi nínjaa ke, lire si n-jwo wani bà li si mpyi si njkwòro sùpyire funji me.»

Zhudasi à bégele si Yesu le cye e

(Macwo 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰ Zhudasi Isikariyoti na mpyi cyelempyibii ke ná shuunninji i, ka uru si shà Kile sáragawwuubii nùnjfeebii yyére, maa yi jwo pi á na uru sí Yesu le pi cye e.

¹¹ Ka puru jwumpe si pi funji táan sèl'e, ka pi i wyére jwò jya u á. Mà lwó lire tènì na, ka Zhudasi si wá na pyinjanna caa si Yesu le pi cye e.

Kataanni njyiji karigii ncwòonròji kani

(Macwo 26.17-25; Luka 22.7-14, 21-23; Yuhana 13.21-30)

¹² Nye bwúurunji nínjirigembaanji kataanni canjcyiige, Yahutuubii mpyi maha ntère na mpàbili pyi sàraga pi bilerejkwonji kurugo. Kuru canjk'à nò ke, ka Yesu cyelempyibii si u yibe: «Taa mu la nje wuu u sà bilerejkwonji kataanni njyiji shwòhò ke?»

¹³ Ka Yesu si pi pii shuunni tun, maa yi jwo pi á: «Yii a sì kánhe e, yii sí n-bè ná nànj w'e, u à lwòhò kucwò tugo. Yii i ntaha u fye e fo u aha sà jyè pyenge njkemu i ke.

¹⁴ Yii aha sà nò wani, yii i yi jwo pyengefoon'á, na yii cyelentun'á jwo yii sà u yibe, na bage njkire e uru ná u cyelempyibii sí kataanni njyiji lyi ye.

¹⁵ Yii aha kuru yibige pyi, uru nànjí sí batònge nìnyibabilini là cyèe yii na, l'à bégel'a jwò sèl'e. Lire babilini i, yii sí kataanni njyiji karigii cwòonrò.»

¹⁶ Ka cyelempyibii si njkàre, pi á sà nò kánhe e ke, ka pi i sà yi ta Yesu jwuñkanni na. Ka pi i kataanni njyiji karigii cwòonrò wani.

Yesu à jwo na uru cyelempyiani wà si uru le cye e

¹⁷ Nye yàkonjk'à pa nò ke, ka Yesu si mpa ntèen na lyi ná u cyelempyibii ke ná shuunninji i.

¹⁸ Mà pi yaha njyiji na sijnayan, Yesu á pi pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, yii mpii pi naha na lyi ná mii i ke, yii wà nínkin naha na sí n-pa mii le cye e.»

¹⁹ Ka puru jwumpe si cyelempyibii yyahayi tanha sèl'e fo pi shin maha shin na u yíbili: «Mii wi la? Mii wi la?»

²⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii shiin ke ná shuunninji wà wi, nge cyege ku naha na mii woge e njyiji yaage e ke.

²¹ Supyanji Jyanji njkwùmbaa nje me, bà l'à sème u kyaa na Kile Jwumpe Semènjí i me. Nka ngemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'à kège! Urufoo zimbaanji mpyi na si n-pwòro u ziji na.»

Wwònege njyiji

(Macwo 26.26-30; Luka 22.15-20; 1 Kòrenti Shiinbii 11.23-25)

²² Mà pi yaha pi i lyi, Yesu á bwúurunji lwó, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwòon kwòon mà kan u cyelempyibil'á, maa jwo: «Yii nge shwò a lyi, mii cyeere ti.»

²³ Lire kántugo maa fúnjncwòkwuuni lwó, èezen sinme mpyi l'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa pu kan pi á, ka pi puni si pu bya.

²⁴ Ka u u pi pyi: «Puru pu nje mii sìshange, tunmbyaare nìvònnnte Kile à le ke, tire sìshange ki, njke k'à wu si ntaha shìnyahara ná Kile shwòhònjí yaa ke.

²⁵ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, mii saha sì èezen sinme bya me, fo canjke mii sí nùru pu bya Kile Saanre e ke.»

²⁶ Nje ka pi i Kile pèente myahigii cèe maa nta a fworò bage e, maa njkàre Olivye cire njanke njn'í.

* **14:3** Pli na sònni na tènì i Yesu à kàre nge nànjí yyére ke, u mpyi a cùunj'a kwò. † **14:3** Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mege nje: «alibatiri». ‡ **14:3** Puru sinmpe mpyi a ta cige ngemu i ke, kuru mege na nje «naridi». § **14:8** Yahutuubil'á, sùpya ká njkwù, pi mpyi maha nùguntanga wyere ná sinme nùguntanga wumò tég'a urufoo tiri. Lire kyaa na, Yesu nje njke cyage e.

Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyɛ a uru cè mɛ
(Macwo 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38)

²⁷ Pi à nɔ wani ke, ka Yesu si pi pyi: «Yii puni sí n-fê si mii kanni yaha, naha na yɛ y'à sɛmɛ Kile Jwumpe Sɛmɛnɛ i “Mii sí mpànanahani bò, mpàkurɔŋke puni sí n-caala*.”»

²⁸ Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Ŋka mii aha jɛ a fworɔ kwùŋi i tɛni ndemu i ke, mii sí n-sà yii sige Galile kùluni i.»

²⁹ Ka Pyeri si u pyi: «Pi sanmpii puni mɛɛ ká fê, maa mu yaha, mii kyaa bà mɛ.»

³⁰ Ka Yesu si u pyi: «Sɛɛni na mii sí yi jwo mu á, ninjaa numpilage yabilini i, ŋkùpoonɛ mɛɛni shɔnwuuni sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nyɛ a mii cè mɛ.»

³¹ Ka Pyeri si nùr'a u jwɔmɛɛni taha maa yi jwo a waha: «Pi mɛɛ ká mpyi na sí mii bò ná mu i, mii sí n-si n-jwo na mii nyɛ a mu cè mɛ.» Ka cyelempyiibii sanmpii puni si yire ninuyi jwo.

Yesu à Kile jáare Zhetisemani cikɔge e
(Macwo 26.36-46; Luka 22.39-46)

³² Nyɛ ka pi i nɔ cyage k'e, kuru mɛge nyɛ Zhetisemani. Ka Yesu si u cyelempyiibii pyi: «Yii tɛn naha mà jwo mii u sà Kile jáare mɛyyere ke.»

³³ Ka u ninɔkareni si ŋkàre ná Pyeri ná Yakuba ná Yuhana i. Ka yyetanhare ná funmpɛɛnre si si u á.

³⁴ Ka u u pi pyi: «Mii funŋke naha a pen fo na ŋko si mii bò. Yii tɛn naha yii i ŋkwôro jyii na.»

³⁵ Ka u u ŋkàre yyaha yyére, maa uye wà jìŋke na, maa Kile jáare, bà lire tɛni kyaage si mpyi si njà ntòro u taan mɛ.

³⁶ U mpyi na ŋko: «Mii Tu Baba, li fàhe nyɛ mu i mà jà a karigii puni pyi. Na shwɔ ŋke kyaage lɔwhe na. Ŋka ma hà na jyii wuuni pyi mɛ, ma jyii wuuni pyi.»

³⁷ Lire kàntugo ka Yesu si nùr'a pa u cyelempyiibii yyére, mà sà pi ta pi i ŋwùuni. Ka u u Pyeri jɛ, maa u pyi: «Simɔ, mu na ŋwùuni bɛ? Mu nyɛ a jà a nde tɛni ninɔkinɛ pyi jyii na ná mii i mà?»

³⁸ Yii tɛn jyii na, yii raa Kile jáare, bà yii si mpyi si fàha ta Sitaannini na, u àha ŋkwɔ yii sɔn ngà kapii na mɛ. Nàkaana baa, sùpyani zòmbilin'à bégel'a yaha kacɛnɔkii mɛɛ na, ŋka u fàh'á cyɛɛ.»

³⁹ Lire kàntugo ka Yesu si nùr'a file yyaha yyére, maa wá na Kile jáare ná puru jwunumpe e.

⁴⁰ Ka u u nùr'a pa u cyelempyiibii yyére mà pa pi ta pi à ŋɔɔ, pi mpyi na si n-jà jyiiigii múgo n-yaha mɛ. Nje pi si n-jwo Yesu á ke, pi saha nyɛ a cè mɛ.

⁴¹ Ka Yesu si nùr'a kàre yyaha na, maa nùr'a pa nɔ u cyelempyiibii na tontanrawoge e, maa pi pyi: «Yii saha na ŋwùuni la? Nɔɔmp'á ta, tɛn'á nɔ. Nume, Supyani Jyani sí n-le kapimpyiibii cye e.

⁴² Yii yiri, wuu raa si, naha na yɛ ŋge u sí mii le cye e ke, uru na naha naha.»

Yesu jɔcùŋi kani

(Macwo 26.47-56; Luka 22.47-53; Yuhana 18.3-12)

⁴³ Nyɛ mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka Zhudasi si nɔ wani, uru na nyɛ cyelempyiibii kɛ ná shuunnini wà. U mpyi a pa ná shinnyahar'e, kàshikwɔnɔwɔoyi ná kàbiyi mpyi pire cye e. Kile sàragawwuubii jùŋufɛebii ná Kile Saliyani cyelentiibii ná Yahutuubii kacwɔnribii pi mpyi a pire tun.

⁴⁴ Zhudasi u mpyi na sí u le pi cye e ke, uru mpyi a jwo a kan u cùvɛebil'á: «Yii aha mii nya mii à sùpyani ngemu pùr'a cù maa u shéere ke, urufoo wi. Yii i u cù, yii a si, yii raa u kàanmucaa sèl'e.»

⁴⁵ Pi à nɔ ke, ka Zhudasi si ntíl'a file Yesu na, maa jwo: «Wuu cyelentunɛ» maa u pùr'a cù.

⁴⁶ Nyɛ ka sùpyire si cye taha Yesu na, maa u cù.

⁴⁷ Ka Yesu cyelempyani wà ninɔkin si u kàshikwɔnɔwɔoge wwù mà taha a Kile sàragawwuubii jùŋufembwɔhe báarapyini ninɔŋke kà kwɔn a cyán.

⁴⁸ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwɔnɔwɔoyi ná kàbiyi i mpa jɔcù, mu à jwo kakuumpyi u nyɛ mii.

⁴⁹ Mii mpyi ná yii e canɔa maha canɔa. Mii mpyi maha sùpyire kálali Kilejaarebage e, yii sí nyɛ a mii cù mɛ. Ŋka nde mpyini sí Kile túnntunmpii jwumpe fúnɔɔ.»

⁵⁰ Ka u cyelempyiibii puni si fê, maa u yaha.

⁵¹ Nànjiiŋi wà u mpyi a taha u fye e, vaaŋnto kanna u mpyi a taha a uye mígine. Ka pi i u cù vaaŋntoni na.

⁵² Ka u u láha u na, maa wá na fi u cípyire wunɔi.

* 14:27 Zakari 13.7

Yesu na nyɛ yukeyaabii cye e

(Macwo 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24)

⁵³ Mpɛɛ pi à Yesu cù ke, ka pɛɛ si ŋkàrè ná u e Kile sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe yɛrè. Kile sàragawwuubii ñɔɔfɛebii puni ná Yahutuubii kacwɔnribii ná Kile Saliyanj cyelentiibii mpyi a piye bínni wani.

⁵⁴ Mā pi yaha pi i ŋkɛɛge ná Yesu i, Pyɛri à tɛn laage e, marii si pi fye e fo sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe pyenge e. U à sà nɔ ke, maa jyɛ pyenge e, maa ntɛn saɔcwɔnsigibii taan na uye ware.

⁵⁵ Sàragawwuubii ñɔɔfɛebii ná yukeyaala kurunke shiinbii puni mpyi na kaɔɔɔ caa si Yesu bɔ. Ŋka pi nyɛ a yaaga ta mɛ.

⁵⁶ Shinjyaha mpyi na fini Yesu na, ŋka pi jwumpe nyɛ a bɛ ñɔɔkin na mɛ.

⁵⁷ Pil'à pa yiri, maa fini na pir'à lógo na u à jwo:

⁵⁸ «Mii si sùpyire Kile na arebage nivanrage cyán, sí núru ku faanra canmpyaa taanre funɔɔ'i sùpya baa.»

⁵⁹ Puru mpe ñɔɔɔ taan sahanɔ, pi jwumpe nyɛ a jà a pyi ñɔɔkin mɛ.

⁶⁰ Ka sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe si yiri sùpyire shwàhɔl'e, maa Yesu yibe: «Mpe jwumpe puni p'à jwo mā yyaha tii ná mu i ke, naha mu à cɛ p'e yɛ?»

⁶¹ Ka Yesu si fyàha fyii, u nyɛ a yaaga jwo mɛ. Ka sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe si nùr'a u yibe: «Kile Ñɔɔcwɔnɔɔni u nyɛ mu la? Kileni Ñɔɔcɛni Jyanj u nyɛ mu la?»

⁶² Ka Yesu si u pyi: «Ɔɔn, mii wi! Yii si Sùpyanji Jyanj nya u à tɛn Sɔɔni Punifoo Kile kàniɔ cyɛge na, lire kàntugo yii mú sí u nɔmpanji nya nahanyi i, mā yiri ñɔɔyini na.»

⁶³ Yesu à puru jwo ke, ka sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe lù yiri wunji si u yabilinji vaaɔntinɔɔke cwɔn†, maa jwo: «Wuu saha nyɛ a tige wà jwɔɔjwumɔ kurugo mɛ.

⁶⁴ Yii à u Kile mekeɛge jwumpe lógo. Naha yii nyɛ na sɔɔni yɛ?» Ka pi puni si ntɛn li taan na u à kapii pyi, na u mú s'à yaa u bɔ.

⁶⁵ Ka pii si wá na ntilwàhe wàa u na, maa u yyahe pwɔ, maa kaɔkuruyo cyán u e, maa u yibe: «Mu nyɛ a jwo na mu na nyɛ Kile tɔntunɔɔ m'à? Nge u à mu bwɔn ke, uru mege yeyere wuu ál» Ka pyenge saɔcwɔnsigibii si kantawahii bwɔn bwɔn u e.

Pyɛri à jwo na uru nyɛ a Yesu cɛ mɛ

(Macwo 26.69-75; Luka 22.56-62; Yuhana 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Lir'à Pyɛri ta u mpyi jwàhɔntaan pyenge funɔɔke e. Ka Kile sàragawwuubii ñɔɔfembwàhe baarapyicwɔni wà si mpa

⁶⁷ Pyɛri ta u na ware, maa u yal'a wii maa u pyi: «Mu mú mpyi ná Nazarɛti Yesu e!»

⁶⁸ Ka Pyɛri si yi kyàala maa jwo: «Ceewe, mpe mu na yu ke, mii nyɛ a puru cɛ mɛ.» Lire kàntugo ka Pyɛri si fworɔ ntàani na mā sà yɛrè tajyijwàge na, [ka ŋkùpooni si mɛɛ sú.]

⁶⁹ Lire kàntugo ka uru cɛni ninunji si nùr'a Pyɛri nya kuru cyage e. Sùpyire ti mpyi wani ke, ka u u tire pyi: «Nge nàni nyɛ pi wà.»

⁷⁰ Ka Pyɛri si nùr'a yi kyàala. Nyɛ tɛr'à pyi ke, mpɛɛ pi mpyi wani ke, ka pɛɛ si yi jwo Pyɛri á: «Nàkaana baa, mu na nyɛ Yesu fyɛɛwàhɔshinji wà, naha na yɛ mu mú na nyɛ Galile kùluni shin.»

⁷¹ Nyɛ ka Pyɛri si jwo: «Kampyi mii à nge nàni cɛ, Kile kà na yaha mɛ!»

⁷² Ka ŋkùpooni si ntii'a mɛɛ sú tozhɔnwogo. Ka Pyɛri funɔɔke si jɔwo Yesu jwumpe nijjwumpe na na: «Ŋkùpooni mɛɛni shɔnwuuni sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nyɛ a mii cɛ mɛ.» Nyɛ ka Pyɛri si wá na mɛɛ sú.

15

Pilati à Yesu yibe

(Macwo 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Kuru canɔke jyɛsɔge na, ka Kile sàragawwuubii ñɔɔfɛebii ná Yahutuubii kacwɔnribii ná Kile Saliyanj cyelentiibii ná yukeyaala kurunke shiinbii sanmpɛɛ puni si piye bínni, maa wwɔ a jwo, maa Yesu cù a pwɔ maa ŋkàrè ná u e fànhafoonji Pilati á*.

² Ka Pilati si u yibe: «Yahutuubii Saanji u nyɛ mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu aha jwo amuni yo.»

³ Ka Kile sàragawwuubii ñɔɔfɛebii si tigre ñɔɔyaha cyán Yesu na.

⁴ Ka Pilati si nùr'a u yibe: «Tigre pi à cyán mu na ke, mu nyɛ a pà cɛ a jwo tire e m'à?»

⁵ Yesu saha nyɛ a jwo mɛ. Ka lire si Pilati kàkɔyàhala sɛl'e.

† 14:63 Yahutuubil'á, sùpya ká jwumɔ jwo Kile na, mpemu nyɛ a yaa pu jwo u na mɛ, mpɛɛ pi à puru jwumpe lógo ke, pɛɛ maha yiri maa pi vaaɔnyɛ cwɔn. * 15:1 Fànhafoonji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsuyinji wà bɔ.

Yesu kataanmp' à cwənr'a yaha u mbòni na

(Macwo 27.15-26; Luka 23.13-25; Yuhana 18.39-19.16)

⁶ Yyee maha yyee Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanmi n'a mpyi a nɔ, Pilati mpyi maha kàsujyi ninŋin yaha, nge sùpyire mpyi maha jáare u á ke.

⁷ Nàŋi wà, ná u mege na mpyi Barabasi, uru mpyi a le kàsujyi i, jahana na ye u ná u wwoŋeɛbii mpyi a cànra Jramu shiinbil'á, fo mà booro pyi.

⁸ Ka sùpyire si file Pilati na, maa u jáare na nde u maha mpyi pir'á yyee maha yyee ke, na u lire pyi.

⁹ Ka Pilati si pi yíbe: «Li sí n-bê yii á, mii u Yahutuubii Saanŋi yige kàsujyi i la?»

¹⁰ U mpyi a cè na yĩncyeye na Kile sáragawwuubii jũŋufeebil'á Yesu le cye e.

¹¹ Nka Kile sáragawwuubii jũŋufeebil'á sùpyire sòn na ti Pilati jáare u Barabasi yige kàsujyi i, u u Yesu yaha wani.

¹² Ka Pilati si núr'a pi yíbe: «Ŋge yii na mpyi Yahutuubii Saanŋi ke, jahana yii jye na sòŋŋi mii i mpyi uru na ye?»

¹³ Ka pi i jwo fánha na: «U kwòro cige na!»

¹⁴ Ka Pilati si núr'a pi yíbe: «Kapiini ndire u á pyi mà sà nɔ u bò ye?» Nka pi saha na kwuugii wàa fánha na, marii ŋko: «U kwòro cige na!»

¹⁵ Pilati la mpyi si sùpyire nyii wuuni pyi, maa Barabasi yige kàsujyi i, maa pi pyi pi á Yesu bwòn ná kàsrigil'e, maa u kan pi sà ŋkwòro kworokworocige na.

Sòrolashiibil'á Yesu fwòhɔrɔ

(Macwo 27.27-31; Yuhana 19.2-3)

¹⁶ Ka sòrolashiibii si ŋkàre ná Yesu i pi tatɛnge e, maa sòrolashiibii sanmpii yyer'a pa,

¹⁷ maa vāanntinmbwòhɔ ninyega† le u na, maa nguro cín mà pyi saanra jũntoŋɔ mà tò u na.

¹⁸ Lire kàntugo ka pi i wá na u fwòhɔre, marii ŋko: «Yahutuubii Saanŋi, wuu á mu shéere!»

¹⁹ Marii u bwùun jũŋke e ná kàbiini i, marii ntílwòhe wàa u na, marii ninŋkure sínni u taan, maa piye pyi mu á jwo pi na u père.

²⁰ Pi á u fwòhɔr'a kwò ke, maa vāanntinmbwòhe ninyege wwù u na, maa u yabilingi vāanŋyi le u na, maa ŋkàre ná u e si sà ŋkwòro kworokworocige na.

Pi à Yesu kwòro cige na

(Macwo 27.32-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27)

²¹ Nyé mà sòrolashiibii yaha pi i ŋkèege ná Yesu i tabonŋke e, pi á círi ná nàŋi w'e u á yíri sige e, u mege mpyi Simó, Sirɛni kànhe shin u mpyi u wi. Alɛzandiri ná Urufusi yii tunji u mpyi u wi. Nyé ka pi i u kárama u á Yesu kworokworocige tugo.

²² Ka pi i ŋkàre ná u e cyage mege ku jye Gólikota ke, lire jwòhe ku jye: «Nunŋkwòge Cyage.»

²³ Pi á nɔ wani ke, maa wyɛere tà le sinmpe e mà kan Yesu á u bya, ŋka u jye a jɛn'a ti bya mɛ.

²⁴ Sòrolashiibil'á Yesu kwòr'a kwò ke, maa ŋkyaanlwooni tɛg'a u vāanŋyi táa piye na, bà pi puni si mpyi si pi nàzhanŋi cè mɛ.

²⁵ U á kwòro cige na jyège tɛni baacyɛere wuuni na.

²⁶ U á bò jũŋke ŋkemu na ke, cikwooni na pi mpyi na sí kuru séme ke, pi á li séme kuru cyage e: «YAHUTUUBII SAANŊI!»

²⁷ Nàŋkaalii shuunni mpyi a kwòro ná Yesu i. Wà mpyi u kàniŋke na, u sanŋi sí jye u kàmenɛ na. [

²⁸ Lire pyinŋkanni na, mpe p'á séme Kile Jwumpe Semɛŋi i u kyaa na ke, pur'á fũnŋɔ:

«U á tòrɔ ná kapimpyiibil'e.»]

²⁹ Sùpyire nintorore mpyi maha u fwòhɔre, marii jũŋyi kwòre, marii ŋko: «Mu u mpyi maha jwo na mu sí Kilejaarebage cyán si ku faanre canmpyaa taanre e ke, mu u jye amɛ la?»

³⁰ Mu yabilingi u maye shwò, maa ntíge kworokworocige na.»

³¹ Kile sáragawwuubii jũŋufeebii ná Kile Saliyanj cyelentiibii mpyi na u fare, marii ŋko piy'á: «U á pii shwò, maa mpyi u jye a já uye shwò mɛ.

³² Kile Nijɛcwənrəŋi! Izirayeli Saanŋi! Mu aha já á tige ŋke cige na may'á, wuu sí n-dá mu na!» Mpai pi mpyi a kwòro u taan ke, pire mú mpyi na u fare.

Yesu kwùŋi

(Macwo 27.45-56; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30)

³³ Nyé canŋke mpyi a nɔ jũŋɔ ninji i, ka numpini si mpál'a jyè kini cyeyi puni i, mà tère pyi fo mà sà byanhara yàkonŋke na.

† 15:17 Vāanntinnyege»: Yahutuubii yyéere, pi mpyi maha kuru vāanntinŋke jwoolo maha ŋkan saanbii ná shinbwoobil'á.

³⁴ Lire tëni i, ka Yesu si jwo fànha na: «Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?» Lire jwòhe ku jye: «Mii Kilenji, mii Kilenji, naha na mu à kàntugo wà mii á yé?»

³⁵ Mpii pi mpyi wani ke, ka pire pii si yire lógo, maa jwo: «Yii lógo! U naha na Kile tũntunjiEli yiri na u pa uru tège.»

³⁶ Ka pire wà ninjin si fê a sà sícogo fyinme lùtanhage k'e, maa ku nórò kàbii na, mà yaha Yesu jwòhe taan, u ku ta a shwònrò. Maa jwo: «Yii u yaha wani, wuu a wii kampyi Eli sí n-pa u tìrige nke cige na.»

³⁷ Ka Yesu si nùr'a sêe fànha na, ka u múnaani si fwordo u e.

³⁸ Nye ka Kilejaarebage táataa vaaanke si jcwòn ninke e, mà lwó ninyiñi na fo jwòh'i.

³⁹ Nye Jromu sòrolashiibii yyaha yyére shinñi u mpyi a yyére Yesu yyaha na ke, u à ta naha u kwũnkanni nya ke, ka u u jwo: «Nàkaana baa, nge nàñi mpyi Kile Jyanji.»

⁴⁰ Cyee kurunò mpyi a yyére laage e, marii wii. Mariyama u mpyi na yiri Magidala kànhe e ke, ná Mariyama, u jye Yakuba bilere ná Zhoze nunji ke, ná Salome mpyi pi e.

⁴¹ Pire cyeebii pi mpyi a taha Yesu fye e mà u yaha Galile kùluni i marii u tère. Cyee ninyahamii mú mpyi wani, pi mpyi a taha u fye e mà kàre Zheruzalemu kànhe e.

Yesu ntòji kani

(Macwo 27.57-61; Luka 23.50-56; Yuhana 19.38-42)

⁴² Nye yàkonke mpyi a nò a kwò, ka pi i wá na canñonke bégeli, lire jwòhe ku jye: kuru canña numpañja mpyi canñonke.

⁴³ Arimati kànhe shinñi Yusufu, uru na mpyi yukyaala kurunke sêe shinñi wà. U cyee mpyi a taha Kile Saanre tēpani na. Ka uru si jũnò waha maa nkàre Pilati yyére si Yesu buwuñi jáare u á.

⁴⁴ Pilati à Yesu kwũñi lógo ke, l'à u paa, ka u u sòrolashiibii yyaha yyére shinñi yyer'a pa yíbe kampyi u tēekwuun'à mò.

⁴⁵ Tēni i sòrolashiibii yyaha yyére shinñi'à Pilati pyi na Yesu à kwù ke, ka u u kuni kan Yusufu á na u sà u tìrige kworokworocige na.

⁴⁶ Ka Yusufu si vaaanyinge shwò, maa Yesu buwuñi tìrige kworokworocige na, mà le k'e, mà sà ntò fannke e. Kuru fannke mpyi a tũgo kafaaga na. Ka u u kafaabwòhò kũñkul'á pa ntò fannke jwòge na.

⁴⁷ Magidala Mariyama ná Zhoze nunji Mariyama mpyi na Yesu buwuñi tasinnage wii.

16

Yesu à jè a fwordo kwũñi i

(Macwo 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10)

¹ Nye canñonk'á tòro ke, Magidala Mariyama ná Yakuba nunji Mariyama ná Salome, ka pire mú taanre si nkàr'a sà sinme nũguntanga wumò shwò si ntège Yesu buwuñi tiri.

² L'à pyi cibilaage canñcyiige* jyèsòoge na. Tēni i pi à nò kafaage fannke na ke, canña jyiini mpyi na fwordo.

³ Pi ninjkaribii mpyi na nko piy'á: «Jofoo u sí n-pa kafaabwòhe kũñkuu n-láha wuu á fannke jwòge na yé?»

⁴ Pi à ta naha pi nyiigii yírige ke, ka pi i kafaabwòhe ta k'á kũñkul'a lwó fannke jwòge na. ⁵ Pi à nò wani ke, maa jyé fannke e, mà nàñjiwe nya u à vaaanyinge le, mà tēen kàñinke na, ka cyeebii si fyá sèl'e.

⁶ Ka nàñjiñi si pi pyi: «Yii áha vyá mē. Nazareti Yesu pi à kwòro cige na ke, uru yii na jcaa la? U à jè a fwordo kwũñi i, u jye naha mē. Yii u buwuñi tasinnage wii.

⁷ Yii sà yi jwo Pyeri ná cyelempyiibii sanmpil'á “U à kàr'a sà yii sige Galile kùluni i. Yii sí sà u nya wani, bà u à fyànha a yi jwo a yaha mē.”»

⁸ Nye ka cyeebii si fê a fwordo fannke e. Pi puni mpyi a fyá fo na jcyéenni. Li funmpēnr'à pi pyi pi jye a jēn'a yaaga jwo sũpya á mē.

Mpiimu na Yesu à uye cyé ke

(Macwo 28.9-10, 16-20; Luka 24.13-49; Yuhana 20.11-23; Kapyiñkii 1.6-8)

[
⁹ Yesu à jè a fwordo kwũñi i cibilaage canñcyiige jyèsòoge na ke, Magidala Mariyama na u à fyànha a uye cyé, nge e Yesu à jínabii baashuunninji kàr'a yige ke.

¹⁰ Ka uru ceeni si nkàr'a sà yi jwo Yesu fyèjwòhòshiinbil'á. Pi mpyi a tēen yyetanhare e, marii myahigii súu.

† 15:34 Yesu na nkũwúli Arameni shēenre e. Tire shēenre e, Eloyi jwòhe ku jye: «Mii Kilenji». Mpii pi jye pi jye na tire shēenre nũru mē, pire maha sññi na Kile tũntunji Eli Yesu jye na yiri. Yahutuubii pii na sññi na, ná Eli jye a kwù mē, na sũpya ká mpyi kyaage e, na u sí n-pa urufoo shwò (2 Saanbii 2.1-12). * 16:2 Yahutibil'á cibilaage canñcyiige ku jye kárinji.

¹¹ Nka tènì i pi a lógo na Yesu à jè a fworò kwùnjì i, na u wá jnyii na, na Mariyama à u jnya ke, pi nyé a sàa dá mɛ.

¹² Lire kántugo Yesu à uye kɛɛnj 'a cyêe u fyèjwəhəshiinbii pìi shuunni na mà pi yaha pi i nkɛɛge sige e.

¹³ Ka pire si nùr'a pa yi jwo pi sanmpil'á, nka pire mú saha jnyé a dá mɛ.

¹⁴ Kásanrage na, Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii kɛ ná ninjkinjì na mà pi yaha pi i lyí. U à pi faha pi dānabaare na, naha na yé mpìi pi à u jnya u à jè a fworò kwùnjì i, maa mpyi jnyii na ke, u cyelempyiibii jnyé a jɛn'a dá pire jwumpe na mɛ.

¹⁵ Puru jwəhə na, ka Yesu si pi pyi: «Yii a sì dijnyɛnjì jùnjyì puni na, yii s'a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyire pun'á.

¹⁶ Ngemu ká dá pu na, maa batize ke, urufoo sí nùmpanjə ta, nka shin maha shin u à pu lógo, maa mpyi u nyé a dá pu na mɛ, Kile sí urufoo tùn.

¹⁷ Mpìi pi à dá mii na ke, pire sí raa kakyanhala karigii jncyiimu pyi ke, cyire cyi jnyé: pi sí raa jínabii kòre, pi sí raa yu shɛɛnre tabɛr'e,

¹⁸ pi sí raa wwòobii cwôre, nka pi sì raa yaage pyi pi na mɛ. Pi mɛɛ ká bàha bya, ku sì n-jà kapii pyi pi na mɛ. Pi sí raa cyeyi tare yampii na, s'a Kile jáare pi na pi raa jɛcùnjì.»

Yesu à kò a dùgo ninyinjì na

(Luka 24.50-53; Kapyiinjì 1.9-11)

¹⁹ Kafoonjì Yesu à puru jwumpe puni jwo a kwò ke, ka Kile si u kò a dùrugo ninyinjì na, ka u u sà ntɛɛn Kile kànjɛ cyɛge na.

²⁰ Nyé ka u cyelempyiibii si nkàr'a sà a Jwumpe Nintanmpe yu cyeyi puni i. Kafoonjì mpyi maha pi tèrè báaranjì puni i, kakyanhala karigii pi mpyi maha mpyi Yesu mɛge na ke, cyire mpyi maha fànha kaan pi jwump'á, mà li cyêe na sèe wi.]

Luka Jwumpe Nintanmpe Jwun^{kanni}

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémenji funḡ jwumpe e ke

Luka na mpyi wempyi, Yahutu bà u mpyi u wi mɛ. Mp̄ii pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, Luka la mpyi si Kile Jyanj Yesu kyaa jwo pir'á. Lire kurugo mp̄ii pi à Yesu nya maa lógo u jwò na ke, u à file pire na maa Yesu karigii yyaha cya pir'á.

Yesu à si fòḡfee pyenge. Mp̄anahabii pi à si mp̄anahabii ke, pir'á u zin'á fyánha a jwo. Kile nyɛ a sùpya pwóḡḡ sùpya na mɛ, u à jwo na shin maha shin u à uye cè kapimpyinɛ maa nyɛ Yesu na ke, urufoo sí nùmpañna ta. Fòḡfeebii ná yampii ná nàḡkopyire ná lenkwucyeebii ná cirmipii ná zàmpeebii ná supyishinji sannji u mpyi u nyɛ laage e pil'á mɛ, pire puni kyaa mpyi a táan Yesu á. Tèni i Yesu à kwòro cige na ke, mp̄ii pi à u kwòro ke, u à Kile jáare na u yáfa pire na.

Yesu à nè a fwooro kwùnji i ke, u à uye cyèe u cyelempyiibii na, maa pi pyi na pi tèen Zheruzalemu kànhe e, pi i Kile Munaani sige, Kile mpyi a lire ndemu jwómɛɛ lwó pi á ke. Yesu à puru jwo ke, maa dùg'a kàre n̄nyinji na, pi nyii na.

Karigii cyi à pyi lire kántugo ke, Luka à cyire séme sémenji waber'e, uru mɛge na nyɛ: «Yesu Tunntunmpii Kapyiñkii Semeñi».

Luka sémenji kasemeni

¹⁻³ Yyaha yyére shinji Tofili, karigii cyi à pyi naha wuu yyére ke, cyire cyii mii nyɛ na sémenji si ntun mu á. Shinjyahara mú à cyii séme cyire karigil'e, mà táanna ná sùpyire cyi jwun^{kanni} i, mpiimu nyii na cyi pun'á pyi ke, ná pire pi à pa mpyi Jwumpe Nintanmpe jwufeebii ke. Lire e mii mú à li ta kacenne maa cyi yyaha cya fo cyi tasiige e maa cyi yal'a séme si nkan mu á,

⁴ bà mu si mpyi si li cè na karigii cyi à jwo mu á ke, na cyire na nyɛ sèe mɛ.

Kile mèlekenji wà à Yuhana Batizelipyini ziji kyaa jwo

⁵ Tèni i Eròdi mpyi Zhude kùluni saannji ke, Kile sàragawwunji wà na mpyi Abiya u sàragawwukurunke e, u mɛge mpyi Zakari. U cwonji mpyi Aron tùluge shin, u mɛge si mpyi Elizabeti.

⁶ Pi mú shuunninji mpyi a tii Kafoonji Kile yyahe taan, pi mpyi a u jwómɛɛni cù karigii puni i, marii u tonji kurigii puni jaare.

⁷ Nka pyà mpyi pi á mɛ, naha na yɛ Elizabeti mpyi cijirinɛ. U ná u poonji mú sí mpyi a lyɛ a kwò.

⁸ Cannka Zakari mpyi sàragawwubaaranji na Kile yyahe taan, naha na yɛ mahan mpyi a nò pi sàragawwukurunke na.

⁹ Mà táanna ná sàragawwuubii làdaabil'e, pi mpyi maha nkyaanlwooni tɛg'a sàragawwunji wà cwóonro, ur'a si jyè Kilejaarebage funḡke e maa wusunani súgo. Nyɛ ka kuru cannke wunji si mpa bɛ Zakari na.

¹⁰ Mà u yaha u u wusunani súge, sùpyire puni mpyi ntàani na na Kile jáare.

¹¹ Ka Kafoonji Kile mèlekenji wà si mp̄al'a fwooro Zakari na, maa yyére wusunani tasogoge kàninɛ cyage na. ¹² Zakari à u nya ke, maa fyá sèl'e.

¹³ Ka mèlekenji si u pyi: «Ma hà vyá mɛ Zakari, Kile à mu jarege lógo. Mu cwonji Elizabeti sí mu kan pùnambile na, maa li mɛge le Yuhana.

¹⁴ Uru pyàñji ziji kani si n-pyi mu á funntanga ná múguro kyaa. Li mú sí n-pyi shinjyahara á funntanga kyaa,

¹⁵ naha na yɛ u sí n-pyi shinbwo Kafoonji Kile yyahe taan. U si raa sinmpe pà tufiige byii mɛ. Kile Munaani sí u jì tɛrigii puni i, ali mà u yaha zimbaa.

¹⁶ U sí Izirayeli shiinbii n̄nyahamii yyaha kɛnnɛ Kafoonji pi Kileni á.

¹⁷ U kapyiñkii sí n-pyi Kile túnntunji Eli wogigii fiige. Bà Kile Munaani mpyi a fyánha a fánhe kan Eli á mɛ, amuni li sí fánhe kan u á, u u Kafoonji kuni bégele, u u tiibii ná pyiibii shwóḡḡ yaa. Mp̄ii pi à jùḡ kyán Kile na ke, u sí pire kɛnnɛ n-pyi shintiilii, si supyishinji wà bégele njaha Kafoonji yyaha na.»

¹⁸ Ka Zakari si jwo mèlekenji á: «Di mii sí puru sèenji cè n-jwo yɛ? Naha kurugo yɛ mii ná na cwonji shin'á tòro zi taan.»

¹⁹ Ka mèlekenji si u pyi: «Mii u nyɛ Gabiriyeli. Mii u nyɛ Kile taan u túnnture laage e. U à mii tun mii u pa mpe jwumpe nintanmpe jwo mu á.

²⁰ Mu nyɛ a nen'a tɛen mii jwómugure taan mɛ, mà li ta nde mii à jwo mu á ke, li sí n-pyi li tɛepyl'e. Lire kurugo mu sí n-pyi búbu, mà lwó numɛ na fo mà sà yaa ná li tɛepyiini i.»

²¹ Lire tèni mpyi a sùpyire puni ta ti i Zakari sigili na nkanre, naha na yɛ u mpyi a mɔ Kilejaarebage funḡke e. U monji mpyi a pi puni pàa.

²² U à jà a pa fworò ke, ka u u mpyi búbu, u nyɛ a jà a jwò ná pi e mɛ, ka pi i jɛcɛ na Kile à kani là cyɛɛ u na Kilejaarebage funɲke e. Ka u u wá na yu ná cyeyi i.

²³ Nyɛ Zakari sáragawwubaaranji canmpyaagil' à fúnɲò ke, ka u u ɲkàre pyɛnge.

²⁴ Canmpyal' à tòrò ke, ka u cwonji Elizabeti si laa ta, maa ɲwòhò yɲɲe kanjkuro funɲ'i. Maa jwò uye funɲ'i:

²⁵ «Kile à ɲwò mii na ná nde e de! U à mii pyítambaani silege láha mii na sùpyire nyii na.»

Kile mèlekɛɲi wà à Yesu zɲi kyaa jwò

²⁶ Nyɛ Elizabeti laani yɲɲe baani woge e, ka Kile si u mèlekɛɲi Gabiriyeli tun Galile kùluni kànhe kà na, ku mege nyɛ Nazareti.

²⁷ Pùcwonji wà u mpyi wani, u mege mpyi Mariyama. Saanji Dawuda tùluge shinɲi Yusufu tàcwo u mpyi u wi.

²⁸ Ka mèlekɛɲi si jyɛ uru pùcwonji yyére, maa jwò: «Mii à mu shéere, Kafoonji Kile à ɲwò mu na maa mpyi ná mu i.»

²⁹ Ka puru jwumpe si Mariyama funɲò wwòɲò sèl'e, ka u u wá na uye yíbili uru fwùɲi ɲɲɲe na.

³⁰ Ka mèlekɛɲi si yi jwò u á: «Ma hà vyá mɛ Mariyama, Kile à ɲwò mu na.

³¹ Mu sí laa ta, li sí n-si pùnambile, maa li mege le Yesu*.

³² U sí n-pyi shinbwo, u mege sí n-le Kilenji ɲɲɲi wunji Jyanji. Kafoonji Kile sí u tulyage Dawuda saanre fànhe kan u á.

³³ U sí n-pyi Yakuba shɲi† ɲɲò na fo tèekwombaa. U fànhe si n-kwò mɛ.»

³⁴ Ka Mariyama si yi jwò mèlekɛɲi á: «Di lire sí n-pyi n-jwò ye? Naha kurugo ye mii sàha ɲkwò a nò cɛ mɛ.»

³⁵ Ka mèlekɛɲi si u pyi: «Kile Munaani sí n-pa n-tɛɛn mu ɲun'i. Kilenji ɲɲɲi wunji u sɲi sí n-pyi mbyime fiɲe mu ɲun'i. Lire kurugo pyàɲi mu sí n-si ke, uru sí n-pyi Kile wu, u mege sí n-le Kile Jyanji.

³⁶ Mu cɲmpworocwonji Elizabeti, uru ɲɲɲenkwonji mú à laa ta, u sí pùnambile si. Sùpyire mpyi na uru ɲgemu sòɲɲi cijirɲe ke, u laani yibaani woge ku nyɛ ɲke.

³⁷ Sɛɲi na, kyaa nyɛ na Kile jini mɛ.»

³⁸ Ka Mariyama si yi jwò u á: «Kafoonji bilicwo u nyɛ mii, Kile u li pyi mii á bà mu à yi jwò mɛ.» Ka mèlekɛɲi si yiri u taan maa ɲkàre.

Mariyama à sà fworò u cɲmpworocwonji Elizabeti na

³⁹ Cyire canmpyaagil'e, ka Mariyama si yír'a fyál'a kàre ɲanji kùluni i, Zhude kànhe kà na.

⁴⁰ Maa jyɛ Zakari pyɛnge e, maa Elizabeti shéere.

⁴¹ Tɛni i Elizabeti à Mariyama fwùɲi lógo ke, ka u pyàɲi si ɲyàha u funɲke e. Ka Kile Munaani si Elizabeti ɲi,

⁴² ka u u jwò fànha na Mariyama á: «Kile à jwò le mu á mà tòrò cyeebii puni taan! Pyàɲi mu sí n-si ke, Kile sí jwò le ur'á mú!

⁴³ Jo u nyɛ mii, fo mii Kafoonji ɲunji yabilɲi u pa mii yyére ye?

⁴⁴ Naha kurugo ye mii sí yi jwò mu á, tɛni i mii à mu fwùɲi lógo ke, funntang' à mii pyàɲi pyi u à ɲyàha mii funɲke e.

⁴⁵ Mu wuun' à ɲwò, naha na ye kani ɲwòmɛɛni Kafoonji Kile à lwó mu á ke, mu à ɲen'a dá lire na.»

Mariyama à Kile kɛɛ

⁴⁶ Nyɛ ka Mariyama si jwò:

«Mii à Kafoonji Kile kɛɛ ná na zòm bilini puni i,

⁴⁷ mii funɲke naha a táan sèl'e mii Shwofoonji Kile kurugo.

⁴⁸ Naha na ye mii u nyɛ u bilicwonji ke, u à ɲen'a ɲwò mii na, maa kacɛnne pyi mii na, mii ná na cyɛɛmpe puni i.

Mà lwó numɛ na,

tiɲi ɲimpanji sùpyire puni sí n-pa raa ɲko na mii wuun' à ɲwò.

⁴⁹ Naha kurugo ye Kile Siɲi Punifol' à kabwòhii pyi mii á, u meg' à táan.

⁵⁰ Mpɲi pi maha fyáge u na ke,

u maha pire ɲunaara taa tɛrigii puni i, maa kacɛnnkii pyi pi á.

⁵¹ U maha kakyanhala karigii pyi

ná u cyɛge fànha ɲyahaga woge e.

Mpɲi pi nyɛ ná yámpeente funɲke e ke,

* 1:31 Yesu mege ɲwòhe ku nyɛ: «Kafoonji Kile u nyɛ Shwofoonji.» † 1:33 Yakuba shiinbii pi maha mpyi Izirayeli shiinbii.

u maha pire tîn a caala.

⁵² U maha fânhafeebii tîrig'a lwó pi fânhe jun'i,
mpii pi à piye tîrige ke, u maha pire dùrugo.

⁵³ U maha yacenjnyi kaan kategefeebii'á fo maha pi funjnyi níjje.

U maha náfuufeebii cyengaya wuubii yare pi i nkéége.

⁵⁴⁻⁵⁵ Nwómèeni u mpyi a lwó wuu tulyey'á ke, u à lire fûnjo.

U à pa u báarapyiibii Izirayeli shiimbii tège

U maha kacenjyii pyi Ibirayima

ná u tûlug'á tèrigii puni i.»

⁵⁶ Nyé ka Mariyama si nkwoôro Elizabeti yýere fo mà nò yinye taanre fiige na, lire kântugo
maa nûr'a kàre u kànhe na.

Yuhana Batizelipyiñi ziñi kani

⁵⁷ Nyé Elizabeti tètigen'a pa nò ke, ka u u si pûnambile.

⁵⁸ Tèni i Elizabeti tènjeebii ná u cîmppyiibil'à lógo na Kafoonji Kile na wá à kacenne
nimbwoo pyi u na ke, ka li i mpyi u ná pi á funntanga nimbwôhò.

⁵⁹ Pyàñi ziñi canmpyibaatanrewuuni na, ka pi i nkàre u takwonge e. Pi la mpyi si u tunji
Zakari mege le u na,

⁶⁰ ka pyàñi nunji si jwo: «Ŋhò, u mege sí n-le Yuhana.»

⁶¹ Ka pi i u pyi: «Ŋka kuru mege fiige nyé mu sùpya na mà de!»

⁶² Ka pi i Zakari búbu wunji kà, maa u yíbe pyàñi mege na.

⁶³ Ka u u pi pyi pi kwôgo lwó a kan ur'á. Pi à pa ná k'e ke, ka u u yi séme ku na: «Pyàñi
mege sí n-le Yuhana» ka li i pi puni pàa.

⁶⁴ Nyé lire tèenuuni i, ka Zakari jñini si sàha, ka u jwôge si múgo, ka u u wá na yu marii
Kile père.

⁶⁵ Ka cyire karigii si u tènjeebii ná u kwûumpe shiimbii kàkyanhala, fo mà sà nò Zhude
janyí cyeyi kànyí puni na. Pi puni mpyi na cyire karigii shéenre yu pi báarapwôyi i.

⁶⁶ Ka lire kani lógofeebii puni si li yaha piye funj'i, marii sônñi li na. Pi shin maha shin
mpyi na uye yibili: «Ŋge pyàñi sí n-pyi naha shi be?» Sèenji na, Kafoonji Kile cyége mpyi ná u
e.

Zakari à Yesu mpanji kyaa jwo

⁶⁷ Nyé ka Kile Munaani si pyàñi tunji Zakari ní, maa u pyi u à mpe jwumpe jwo:

⁶⁸⁻⁶⁹ «Wuu Kafoonji Kile kée,

Izirayeli shiimbii u Kilenji,

naha na ye u à Shwofoo njencenje yige

u báarapyiñi Dawuda tûluge e mà kan wuu á.

U à pa si mpa u shiimbii tège

si pi njûgo wwû bilere e.

⁷⁰ Uru shéenre Kile tûntunmpii mpyi a jwo fo tèemóni i

⁷¹ na u sí wuu yige wuu zàmpeebii cye e,

wuu kyal'à pèn mpiimu á ke, si wuu shwò pire na.

⁷² Lire cye kurugo, u à kacenne pyi wuu tulyeyi na.

Nde u mpyi a jwo u tunmbyaare tooy'e ke, u à lire pyi.

⁷³⁻⁷⁴ U mpyi a jwómèeni ndemu lwó wuu tulyage Ibirayima á,

na u sí wuu yige wuu zàmpeebii cye e,

bà wuu si mpyi s'a uru père fyagara baa me,

u à lire pyi.

⁷⁵ Kile à lire pyi bà wuu si mpyi s'a katiigii pyi u yyahe taan,

si ntaha uru kanni fye e wuu shiñi puni i me.»

⁷⁶ Lire kântugo ka Zakari si jwo u pyàñ'á:

«Mii pyàñi, pi si n-pa raa mu pyi Kilenji njinyi wunji tûntunji,

naha na ye mu sí n-pa jaara Kafoonji yyaha na, si u kuni yaa.

⁷⁷ Mu sí yi yyaha jwo Kile wuubil'á na

u sí pi kapegiigii yàfa pi na, si pi shwò.

⁷⁸ Wuu Kilenji njûaare ná u kacenjyii kurugo,

u à bèenmpe yige wuu á mà yîri njinyi na, mu à jwo canña nyiini nivworovonni.

⁷⁹ Mpii pi mpyi a tèn kwûñi numpini i ke, u à bèenmpe yige pir'á.

U à yyeñinke kuni le wuu taan.»

⁸⁰ Nyé uru pyàñi mpyi na lyége, Kile Munaani sí i fânhe kaan u á. Ka u u nkwoôro sige funjke
e fo mà sà nò u tèecyeeni na Izirayeli shiimbii na.

2

Yesu ziji kani

(Macwo 1.18-25)

¹ Nye tēni là à pa nɔ, ka saanbwɔhe Ogusiti si tūntturo tun na sùpyire puni méyi yi sémé.

² Lire l'à pyi mēsemeni njncyiini, l'à pyi mà Kirinisi ta Siri kīni jùŋɔ na.

³ Sùpyire puni mpyi na si na pi méyi séméni pi tukanyi na.

⁴ Ka Yusufu si yiri Nazareti kànhe e Galile kùluni i mà kàre saanŋi Dawuda kànhe na, Betilehemu i, Zhude kùluni i, naha na ye Yusufu mpyi Dawuda tùluge sùpya.

⁵ U ná u tàcwɔŋi Mariyama mpyi a kàre wani méyi zémēŋi kurugo. Mariyama laa wunji u mpyi.

⁶ Mà pi yaha Betilehemu i, ka Mariyama laani tēesini si nɔ.

⁷ Ka u u jyanji njncyiini si, maa u le vāanŋyi i mà sīnniŋe yatɔɔre yabyage funŋ'i, naha na ye pi mpyi a tatirige ta nāmpwuunbii tashwonge e mē.

Kile mēlekeŋi wà à Yesu ziji kyaa jwo mpānahabii p'il'á

⁸ Nye mpānahabii pii na mpyi puru kwùumpe e. Pi mpyi maha shwùun nyii na sige e, marii pi mpāabii saŋcwōnŋi sigili.

⁹ Ka Kafoonji Kile mēlekeŋi wà si uye cyēe pi na, ka Kafoonji Kile sīnampe bēenmpe si mīni kuru cyage e mà pi kwùulo, ka pi i fyá sēe sèl'e.

¹⁰ Ka mēlekeŋi si yi jwo pi á: «Yii áha vyá mē, mii sí múguro kyaa nimbwoo jwo yii á, lire sí n-pyi yii shīŋi puni wuu.

¹¹ Nijjaa numpilage yabilini i, Shwofol'à si yii á Dawuda kànhe na. Uru u nyē Kile Nijcwōnrōŋi ná Kafoonji.

¹² Amē yii sí li cē, yii sí pīnmpinnyega ta pi à le a sīnniŋe vāanŋyi i yatɔɔre yabyage k'e.»

¹³ Lire tēni i, ka mēlekekurugɔ nimbwɔhɔ si mpál'a pa bīnni uru mēlekeŋi taan, marii Kile pēre na:

¹⁴ «Pēente ti taha Kile na nīnyini na.

Mpii kyaa l'à táan Kile á ke, yyenŋke ku pyi njŋke na pire shwɔhɔl'e.»

¹⁵ Tēni i mēlekebil'à yiri mpānahabii taan mà dūgo nīnyini na ke, ka mpānahabii si yi jwo piy'á: «Yii a wá, wuu u shà Betilehemu i, Kafoonji Kile à wuu pyi wuu à kani ndemu cē ke, wuu u sà lire wii.»

¹⁶ Ka pi i fyál'a kàr'a sà Mariyama ná Yusufu ta wani, maa pīnmpinnyega nizinnage nya yatɔɔre lūbyakwɔge funŋ'i.

¹⁷ Pi à pīnmpinnyega nya ke, jwumpe Kile mēlekeŋi mpyi a jwo pi á ku kyaa na ke, ka pi i puru puni jwo,

¹⁸ ka li i mpyi kakyanhala pu lógofeebii pun'á.

¹⁹ Nka Mariyama wi ke, ur'à cyire karigii yaha u yákiŋi na, marii sōnŋi cyi na.

²⁰ Lire kántugo ka mpānahabii si nūr'a kàre pi tayirige e, pi mpyi na Kile pēre marii u kēre pi karigii nindogogii ná nīnyagii kurugo. Cyire karigil'à pyi bà Kile mēlekeŋi mpyi a cyi jwo mē.

Pi à kàre ná Yesu pīnmpinnyega wunji i Kileŋaarebage e

²¹ Pyàŋi canzege canmpyiabaatanrewuuni na, ka pi i u kwòn, maa u mēge le Yesu. Kile mēlekeŋi mpyi a kuru mēge le pyàŋi na mà jwo u nunji u u laani ta ke.

²² Nye mà táanna ná MusaSaliyani i, siiveente canmpyaagil'à kwò ke, ka Yusufu ná Mariyama si ŋkàre Zheruzalemu kànhe e ná pyàŋi i mà sà ŋkan Kafoonji Kile á,

²³ bà l'à sémé Kafoonji Kile Saliyani i na: «Pūnampyire njncyiire puni sí n-pyi Kafoonji Kile woro*.»

²⁴ Sárage kyaa Kafoonji Kile mpyi a jwo Saliyani i mà yyaha tii ná siivoonji tufeempe kani i ke, pi à kuru wwù mú. Kuru sárage ku mpyi: «Sanmpanra shuunni, lire nyē mē sanmpanmpwɔŋjaara shuunni†.»

²⁵ Nāŋi wà na mpyi wani Zheruzalemu i, u mēge mpyi Simiyon. U mpyi a tii maa fyáge Kile na. U mpyi na Izirayeli shiibii Tegefoonji mpanji sigili. Kile Munaani mpyi ná u e.

²⁶ L'à li cyēe u na na u si n-kwù ná u nyē a Kafoonji Kile Nijcwōnrōŋi nya mē.

²⁷ Nye tēni i Yesu sifeebil'à sà nɔ ná u e Kileŋaarebage e Kile Saliyani karigii mē na ke, ka Kile Munaani si Simiyon yyaha cù a lēge Kileŋaarebage e.

²⁸ Ka u u pīnmpinnyega cù u cyeyi i, maa Kile kēe na:

²⁹ «Kafoonji Kile, mii u nyē mu báarapyini ke, nume mu sí n-jà mii yaha mii u kwù yyenŋke e, nde mu à jwo ke, mu à lire pyi a kwò,

³⁰ naha na ye Shwofoonji mu à tun ke, mii nyiŋi' à uru nya nijjaa.

³¹ Nge mu à kan diŋyēŋi sùpyire shiŋi puni kurugo ke,

* 2:23 Ekizodi 13.2, 12 † 2:24 Levitiki 12.8

³² u sí n-pyi bèenme mpemu pu sí mu cyêe supyishini puni na ke, Izirayeli shiinbil pi nyê mu wuubii ke, si pire mege pyi ku táan.»

³³ Puru jwumpe Simiyon mpyi a jwo Yesu kyaa na ke, puru mpyi a Yesu sifeebii kàkyaanhala.

³⁴ Ka Simiyon si jwó le pi á, maa yi jwo Yesu nunji Mariyama á: «Nge pyàni kapani li nyê Izirayeli shiinbil á, mà shiniyahara cyán si shiniyahara yirige. U sí n-pyi kacyelee, nka pli sí n-cyé li na.

³⁵ Lire pyinkanni na, supyinyahara funzonjore sí n-yige cyinini na. Mu wi ke Mariyama, kani là si n-pa mu súgo ma zóni na, mu à jwo kashikwónhwoó l'à mu sú u na.»

³⁶⁻³⁷ Cijnyeni wà na mpyi wani, u mpyi a yee beecyere ná sicyere (84) kwò, uru na mpyi Kile túnntunjo, u mege mpyi Ana. U tunji mege mpyi Fanuweli. Asheri tüluge súpya u mpyi u wi. Uru ceeni mpyi a yee baashuunni pyi nàmbage e, ka u pooni si nkwi. Ka u u nkwoóro nò baa. Pilaga bàra canja na, u mpyi maha mpyi sunleni ná Kilejarege na Kilejaarebage e.

³⁸ Uru cijnyeni mú à sà Yesu sifeebii ta wani, maa Kile kée, mpai pi mpyi na Zheruzalemu kànze shiinbil njungwuure sigili ke, maa Yesu kyaa jwo pir'á.

³⁹ Nyê Yusufu ná Mariyama à Kafooni Kile Saliyani kurigii puni jaara a kwò ke, maa núr'a kàre Nazareti i, pi kànze na, Galile kùluni i.

⁴⁰ Pyani mpyi na lyege ná fànze e, u yákiliñi mpyi a pèe sèl'e. Kile mpyi a jwò u na maa mpyi ná u e.

Yesu ná u sifeebil'à kàre bilerenkwonji kataanni na

⁴¹⁻⁴² Yee maha yee, Yesu sifeebii mpyi maha nkàre ná u e Zheruzalemu kànze e bilerenkwonji kataann'à mà tàanna ná Yahutuubii làdani i. Nyê yyeeni kataann'à pi à kàre mà Yesu shini yaha yee ke ná shuunni na ke,

⁴³ lire kataann'à pa nkwoó, ka pi i nùru na nkèege ke, ka Yesu si ntèen Zheruzalemu i u sifeebii pàama.

⁴⁴ Pi mpyi na sònni na Yesu ná pire shèreebii pi sí n-ta pi i ma sinnyan. Pi à jaara a canjke kwò, pi nyê a u nya me, ka pi i wá na u caa pi cinmpyibii ná pi shincempii shwòhò'e.

⁴⁵ Pi à u cya a kànda pire shwòhò'e ke, maa nùru na u caa na nkèege Zheruzalemu i.

⁴⁶ Canmpyaa taanre tatoroge e, ka pi i sà u ta u à tèn Kilejaarebage e Kile Saliyani cyelentiibii shwòhò'e, marii pi jwumpe nùru, marii pi yibili.

⁴⁷ Mpai pi mpyi na u jwumpe nùru ke, u yákilifente ná u jwòshwòore mpyi a pire puni kàkyaanhala.

⁴⁸ Tèni i u sifeebil'à u nya ke, ka li i mpáa pi e, ka u nunji si u pyi: «Yesu, naha mu à pyi ná wuu e amé ye? Mii ná mu tunji funmpen wuubii mpyi na mu caa.»

⁴⁹ Ka u u pi pyi: «Naha na yii nyê na mii caa ye? Yii nyê a cè na mii u a na Tunji karigii cwòonre mà?»

⁵⁰ Nka u sifeebii mpyi a puru jwumpe jwòhe cè me.

⁵¹ Nyê ka Yesu si núr'a kàre ná u sifeebil'e Nazareti kànze e. U mpyi a pi jwòmèeni cù. Ka u nunji si cyire karigii puni yaha uye funn'i, marii sònni cyi na.

⁵² Yesu mpyi na lyege, là sí i bàrali u yákilifente na. U kyaa mpyi a táan Kile á, maa ntáan súpyir'á mú.

3

Yuhana Batizelipyini na kuni bégeli Yesu yyaha na

(Macwo 3.1-12; Marika 1.1-8; Yuhana 1.19-28)

¹ Mà saanbwòhe Tiberi yaha u saanre yee ke ná kanjuro wuuni na, lir'à Ponse Pilati ta Zhude kùluni njò na, Eròdi sí nyê Galile wuuni njò na, u yyahafooni Filipi sí nyê Iture ná Tirasoniti kùligii njò na, Lizaniyasi sí nyê Abileni kùluni njò na,

² Ana* ná Kayifu mú sí nyê sàragawwuubii njòufente na, lire yyeeni mà Zakari jyanji Yuhana yaha síwage e, Kile à u tun u sà a uru jwumpe yu.

³ Ka u u nkàre Zhuruden banji jwòge kùluni puni i, mà sà a jaare na puru jwumpe yu súpyir'á. U mpyi na yi yu pi á: «Yii yii toronkanni kèenne, yii batize, bà Kile si mpyi si yii kapegigii yàfa yii na me.»

⁴ Nde Yuhana mpyi na mpyi amuni ke, lire na mpyi a sème tèecyiini Kile túnntunji Ezayi sémèni i na:

«Súpya mejwuu sí n-pa raa fwore síwage e fànha na

“Yii kuni yaa Kafooni me na,

yii kumpeyere nintiire yaa u á,

⁵ yii i kacyei puni jni a tàanna,

* 3:2 Nge Ananji na mpyi nò.

yii i nanyi ná mpògigii puni cɛɛg'a tàanna,
kurigii cyi à nahana ke, yii i cyire yal'a tii,
kurigii cyi à nahara ke, yii i cyire yal'a nwa.

⁶ Lire ká mpyi, sùpyire puni sí li nya na Kile u nye Shwofoonji†.”

⁷ Nye ka shinyahara si wá na ma Yuhana yyére si mpa batize, ka u u pi pyi: «Yii màcwon fiige sùpyiibii, jofoo u à yii pyi na batizeliŋi kanni sí n-jà yii shwò Kile lùyirini nimpani na ye?

⁸ Yii á katiigii pyi, lire sí li cyé na yii zòompil'à kɛɛnɛ. Yii àha zii raa sònɛi kanna na yii tulyage ku nye Ibirayima mà de! Naha na ye mii sí yí jwo yii á, Kile sí n-jà nje kafaayi kɛɛnɛ n-pyi Ibirayima nampyire‡.

⁹ Yii li cè na kaciig'à cɛl'a yaha cire ndire taan. Cige maha cige ku nye, ku nye na yasere nijcenne pyi me, kuru sí n-kwòn n-wà nage e.»

¹⁰ Nye ka sùpyire si Yuhana yíbe: «Lire tɛni i ke, naha wuu à yaa wuu pyi be?»

¹¹ Ka u u pi pyi: «Vàanntinnye shuunni nye ngemu á ke, urufol'à yaa u kà kan kà baafoon'á. Ngemu u nye ná yalyire e ke, urufol'à yaa u tà kan kategefoon'á mú.»

¹² Nye múnalwòore shwofeebii pi mpyi a pa mpa batize ke, ka pire mú si Yuhana yíbe: «Cyelentunji, naha wuu à yaa wuu pyi be?»

¹³ Ka u u pi pyi: «Múnalwòore njwoge pi à pyi yii a shuu sùpyir'á ke, yii àha wyére shwò wà na si ntòro kuru njwoge taan me.»

¹⁴ Ka sòrolashiibii pli mú si u yíbe: «Wuu de? Naha wuu à yaa wuu pyi ye?» Ka u u pi pyi: «Yii àha sùpyanji wà tufige wyére cyán zhwo u na me, yii àha vini ntaha wà na mú me. Nka yii sàranji u yii funnyji nɛɛ.»

¹⁵ Nye sùpyire puni sònɛɛre mpyi a taha Kile Nijcwònɛɛnɛi nimpani kani na, uru ngemu u sí n-pa pi shwò ke. Lire e pi mpyi na nko piye funn'i: «Tá Yuhana bà u à yaa u ta u wí me?»

¹⁶ Mà pi yaha ná tire sònɛɛre e piye funn'i, ka Yuhana si pi pyi: «Mii wí ke, mii na yii batizeli lwòhe e kanna. Nka wà sí n-pa mii kántugo, uru tayyéreg'à fànha tò mii woge na. Ali mà u tanhanji mɛere sánha, mii njùnk'à cyére lire mpyini i. Uru u sí n-pa raa yii batizeli ná Kile Munaani ná nage e.

¹⁷ U ntanhe nye u cye e, u u u sùmanji nimbwònɛi fwu. U sí sùmapyanji le u bwùunni i, si simwòhɛnke súgo nafugombaage e.»

¹⁸ Nye Yuhana à yereye ninyahaya kan sùpyir'á sahanji Yesu kyaa na.

¹⁹ Saanji Eròdi mpyi a u shɛɛnɛi cwonji Eròdiyadi kwòn a lwò. Mà bàra lire na, u mpyi a kapyimbaagii jcyiimu pyi sahanji ke, ka Yuhana si u cɛɛge cyire puni na.

²⁰ Lire nye a já a bɛ Eròdi á me, ka u u kapiini là bàra là na, maa Yuhana cù a le kàsuni i.

*Yuhana à Kile Jyanji Yesu batize
(Macwo 3.13-17; Marika 1.9-11)*

²¹ Nye mà Yuhana Batizeliipyini yaha u sàha nkwo a le kàsuni i me, canjka sùpyire puni mpyi na ma u yyére marii batizeli, ka Yesu mú si mpa batize, maa Kile náare. Mà u yaha kuru narege na, ka ninyini si múgo.

²² Ka Kile Munaani si liye pyi mpánmpòrògo fiige mà tíg'a tɛn Yesu na, ka mejwu si fworò ninyini i na: «Mii Jyanji u nye mu, mu kan'à waha mii na sèl'e. Mu kapyiinkil'à táan mii á mú.»

*Yesu à fworò mpiimu i ke
(Macwo 1.1-17)*

²³ Tɛni i Yesu à báaranji sii ke, u shini mpyi a yyee benjaaga ná ke kwò. Sùpyire mpyi na sònɛi na Yusufu jya u nye u wí. Yusufu yabilin'á fworò Aheli i.

²⁴ Aheli à fworò Matati i.

Matati à fworò Levi i.

Levi à fworò Mɛlɛki i.

Mɛlɛki à fworò Zhanayi i.

Zhanayi à fworò Yusufu i.

²⁵ Yusufu à fworò Maticya i.

Maticya à fworò Amosi i.

Amosi à fworò Nahumu i.

Nahumu à fworò Esili i.

Esili à fworò Nagayi i.

²⁶ Nagayi à fworò Maati i.

Maati à fworò Maticya i.

Maticya à fworò Seme i.

† 3:6 Ezayi 40.3-5 ‡ 3:8 Yahutuubii mpyi na sònɛi na Kile sí pire shwò, mà lire njùnje pyi pir'à fworò Ibirayima e. Yuhana 8.33,37,39: yii yire cyeyi kála.

Semε à fworɔ Zhosεki i.
 Zhosεki à fworɔ Zhɔdɔ i.
²⁷ Zhɔdɔ à fworɔ Zhwɔnani i.
 Zhwɔnani à fworɔ Eresɔ i.
 Eresɔ à fworɔ Zorɔbɔbeli i.
 Zorɔbɔbeli à fworɔ Salatiyɛli i.
 Salatiyɛli à fworɔ Nɛri i.
²⁸ Nɛri à fworɔ Mɛlɛki i.
 Mɛlɛki à fworɔ Adi i.
 Adi à fworɔ Kosamu i.
 Kosamu à fworɔ Elimadan i.
 Elimadan à fworɔ Eri i.
²⁹ Eri à fworɔ Zhosuwe e.
 Zhosuwe à fworɔ Eliyɛzɛri i.
 Eliyɛzɛri à fworɔ Zhorimu i.
 Zhorimu à fworɔ Matati i.
 Matati à fworɔ Levi i.
³⁰ Levi à fworɔ Simiyɔn i.
 Simiyɔn à fworɔ Zhuda i.
 Zhuda à fworɔ Yusufu i.
 Yusufu à fworɔ Zhonamu i.
 Zhonamu à fworɔ Eliyakimu i.
³¹ Eliyakimu à fworɔ Mɛleya i.
 Mɛleya à fworɔ Mɛna i.
 Mɛna à fworɔ Matata i.
 Matata à fworɔ Natan i.
 Natan à fworɔ Dawuda i.
³² Dawuda à fworɔ Zhese e.
 Zhese à fworɔ Obɛdi i.
 Obɛdi à fworɔ Bwazi i.
 Bwazi à fworɔ Salamɔni i.
 Salamɔni à fworɔ Naasun i.
³³ Naasun à fworɔ Aminadabu i.
 Aminadabu à fworɔ Adimi i.
 Adimi à fworɔ Arini i.
 Arini à fworɔ Esirɔmu i.
 Esirɔmu à fworɔ Pɛrɛzi i.
 Pɛrɛzi à fworɔ Zhuda i.
³⁴ Zhuda à fworɔ Yakuba i.
 Yakuba à fworɔ Ishaka i.
 Ishaka à fworɔ Ibirayima i.
 Ibirayima à fworɔ Teraka i.
 Teraka à fworɔ Nakwɔri i.
³⁵ Nakwɔri à fworɔ Serugi i.
 Serugi à fworɔ Erewu i.
 Erewu à fworɔ Pɛlɛgi i.
 Pɛlɛgi à fworɔ Ebɛri i.
 Ebɛri à fworɔ Shelaki i.
³⁶ Shelaki à fworɔ Kayinamu i.
 Kayinamu à fworɔ Arifasadi i.
 Arifasadi à fworɔ Shɛmu i.
 Shɛmu à fworɔ Nuhu i.
 Nuhu à fworɔ Lemɛki i.
³⁷ Lemɛki à fworɔ Mɛtusala i.
 Mɛtusala à fworɔ Enɔki i.
 Enɔki à fworɔ Zherɛdi i.
 Zherɛdi à fworɔ Malɔlɛli i.
 Malɔlɛli à fworɔ Kena i.
³⁸ Kena à fworɔ Enɔsi i.
 Enɔsi à fworɔ Seti i.
 Seti à fworɔ Adama i.
 Adama à fworɔ Kile e.

4

Sitaanninji na ncaa si Yesu sòn u kapii pyi

(Macwo 4.1-11; Marika 1.12-13)

¹ Nye mà Yesu yaha u à jì Kile Munaani na, u à yîri Zhurudɛn banji jwɔge na mà kàre síwage e.

² U à canmpyaa beeshuunni pyi síwage e, u nyɛ a yafyin lyî mɛ, ka katege si u ta. Cyire canmpyaagii funjke e, ka Sitaanninji si file u na maa ncaa si u sòn ngà kapii na.

³ Nye ka u u Yesu pyi: «Ná Kile Jyanji sí u nyɛ mu, yi jwo nke kafaag'á ku kɛɛnɲ'a pyi bwúuru.»

⁴ Ka Yesu si u pyi: «Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Sɛmɛɲi i “Yalyire kanni bà ti nyɛ na sùpyanji jwɔ caa mɛ*.”»

⁵ Lire kántugo ka Sitaanninji si dũgo ná u e nɲinyinji na, maa dɲnyɛɲi krigii puni cyêe u na yerege nɲin,kin,

⁶ maa u pyi: «Mii sí ncyii krigii puni nɲufente ná cyi nàfuunji kan mu á, naha na yɛ t'á kan mii á. Shinji u à táan mii á ke, ur'á mii sí ti kan.

⁷ Mu aha nɲen'a nɲnkure sín maa mii pɛɛ, yire puni sí n-pyi mu wuyo.»

⁸ Ka Yesu si u pyi: «Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Sɛmɛɲi i:

“Ta ma nɲnkure sínni ma Kafoonji Kile á, maa uru kanni pɛɛt’.”»

⁹ Lire kántugo ka Sitaanninji si nkàre ná Yesu i Zheruzalemu kànhɛ e, maa sà dũgo ná u e Kilejaarebage nɲncyage e, maa yi jwo u á: «Ná Kile Jyanji sí u nyɛ mu, kwòn a cwo nɲjke na,

¹⁰ naha na yɛ y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Sɛmɛɲi i:

“Kile sí u mɛlɛkɛɛbii tun, pi a mu kàanmucaa.

¹¹ Pi sí mu cwɔhɔ ná pi cyeyi i,

bà li si mpyi kafaaga kà nkɔwɔ mu tɔɔge kà bânni mɛ†.”»

¹² Ka Yesu si u pyi: «Y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Sɛmɛɲi i “Ma hà raa ma Kafoonji Kile jwɔ cwôre mɛ§.”»

¹³ Nye Sitaanninji à Yesu sòn a kànhɛ shini puni u kapii pyi ke, maa yîri u taan maa u yaha na tɛni labɛɛ sigili.

Yesu kànhɛ shiɲbil'á cyé u na

(Macwo 13.53-58; Marika 6.1-6)

¹⁴ Lire kántugo ka Yesu si nûr'a kàre Galile kùluni i. Kile Munaani fànhɛ mpyi u e sèl'e. Ka u mɛge si fworɔ lire kùluni puni i.

¹⁵ U mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á Kile Jwumpe kàlambayi i, ka tire puni si wá na u metanga yîri.

¹⁶ Ka Yesu si nkàr'a sà nɔ Nazaret i. Kuru kànhɛ na u à lyɛ. Canɲɲjke e, ka u u jyè Kile Jwumpe kàlambage e bà u mpyi maha ntèe na li pyi mɛ, maa yîr'a yyéɛ si Kile Jwumpe kàla.

¹⁷ Ka pi i Kile tũntunɲi Ezayi sɛmɛɲi kan u á, ka u u jwɔ múgo maa cyage kà kàla:

¹⁸ «Kafoonji Kile Munaani nyɛ mii nɲɲ'i.

U à mii cwɔnɲɔ na mii u pa Jwumpe Nintanmpe jwo fɔɲɔfeɛbil'á,

si kàsujyibii nɲjahanji kyaa jwo pi á,

si fyinmpii nyiigii mùgoɲi kyaa jwo pi á,

mpii pi nyɛ cwɔnɲmpe e ke, si pire yige pi kyérefeɛbii cye e,

¹⁹ tɛni i Kafoonji Kile sí jwɔ sùpyire na si kacɛnnɛ pyi ti na ke, si lire kyaa jwo*.”»

²⁰ Lire kántugo ka Yesu si Kile Jwumpe Sɛmɛɲi jwɔ tò maa u kan Kile Jwumpe kàlambage kacɔnɲɲɲ'á, maa ntɛn. Ka sùpyire puni si ti nyiigii lɛ u e.

²¹ Ka Yesu si yi jwo pi á: «Kile Jwumpe yii à lógo numɛ ke, pur'á fũnɲɔ yii nyii na nɲjaa.»

²² Pi puni mpyi na u metange yu. Jwumpe u à jwo ke, ka puru si mpyi kakyanhala pi pun'á. Ka pi i wá na yi yu piye shwɔhol'e: «Taha Yusufu jyanji bà mɛ?»

²³ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à li cè na yii sí nde tãanlini jwo n-wá mii na “Wempyinji, maye cũnɲɔ ma yabilinji” si mii cɛɛge na kakyanhala karigii yii à lógo na mii à pyi Kaperɛnamu kànhɛ e ke, na naha na mii nyɛ a cyire fiige pyi naha na tukanhe na mà yɛ?»

²⁴ Maa nûr'a jwo pi á: «Sɛɛɲi na mii sí yi jwo yii á, Kile tũntunɲi wà tufiige maha le nɲjire e u tukanhe e mɛ.

²⁵ Nka sɛɛɲi na mii sí yi jwo yii á, Kile tũntunɲi Eli tiɲi i, lenkwucyeebii mpyi a nɲaha Izirayɛli kɲni i. Yyee taanre ná yɲnyɛ baani funɲ'i zànhɛ nyɛ a pa mɛ, ka katibwɔhɔ si nɲcwo kɲni puni na.

²⁶ Nka Kile nyɛ a Eli tun Izirayɛli lenkwucwoɲi wà yyéɛ mɛ, fo kɲni labɛɛ wu, uru mpyi Sarepita kànhɛ na, Sidon kùluni i.

* 4:4 Duterɛnɔmu 8.3 † 4:8 Duterɛnɔmu 6.13 ‡ 4:11 Zaburu 91.11,12 § 4:12 Duterɛnɔmu 6.16 * 4:19 Ezayi 61.1-2

²⁷ Mâ bâra lire na, Kile tûnntunŋi Elize tiŋi i, tógofee niŋyahamii na mpyi Izirayeli i, ŋka pi wà nyɛ a pa Elize yyére si ticuumpe ta mɛ, fo kɪni labɛrɛ wu, u mɛge mpyi Nama, Siri kɪni shin u mpyi u wi.»

²⁸ Mpɪi puni pi mpyi Kile Jwumpe kàlambage e ke, tɛni i pir'à puru jwumpe lógo ke, ka pi lùgigii si yiri sèl'e.

²⁹ Ka pi i yiri, maa Yesu kòr'a yige kànhe e. Pi kànhe mpyi a cyán ñanke kà ñun'i, ka pi i ñkàre ná u e ñanke ñunicyage e, si u ñòòŋo ñicyán ñanke kacage e.

³⁰ Ka Yesu si pi paha a fworɔ.

Yesu à jínanji wà kòr'a yige nàŋi w'e
(Marika 1.21-28)

³¹ Ka Yesu si ñkàre Galile kùluni kànhe kà na, kuru mɛge nyɛ Kapɛrenamu, maa wá na sùpyire kálali canŋɔŋke e.

³² Ka u kàlanji si sùpyire kàkyanhala, ñaha na yɛ u mpyi na pi kálali ná Kile sífente e.

³³ Lire tɛni i, jínacyanji wà mpyi wani Kile Jwumpe kàlambage e, ka uru si jwo fànha na:

³⁴ «Ei! Nazareti kànhe shinŋi Yesu, ñaha shi ku nyɛ wuu ná mu shwòhòl'e yɛ? Mu à pa mpa wuu shi bò la? Mii à mu cè, nge u à fworɔ Kile e ke, uru u nyɛ mu!»

³⁵ Ka Yesu si fànha cyán jínanji na: «Ma ñwòge tò! Maa fworɔ nge nàŋi i!» Ka jínanji si nàŋi cyán sùpyire shwòhòl'e, maa fworɔ u e. U nyɛ a kapii pyi u na mɛ.

³⁶ Ka lire si sùpyire puni kàkyanhala fo ti na yu tiy'à: «Mpe nyɛ jwumɔ dɛ! U maha fànha cyáan jínabii na ná u sífente e, pi a si wá na fworɔ pifeebil'e.»

³⁷ Ka Yesu mɛge si fworɔ lire kùluni puni i.

Yesu à Pyeri nafɛŋcwonji cùuŋo
(Macwo 8.14-17; Marika 1.29-34)

³⁸ Ka Yesu si fworɔ Kile Jwumpe kàlambage e, mà kàre Simɔ pyɛnge. U à sà Simɔ nafɛŋcwonji ta u à sínii cífwuro cye e. Ka pi i li cya Yesu á, u pa ñwò u na.

³⁹ Ka Yesu si file u na, maa fànha cyán cífwure na, ka ti i láha u na. Ka u u ntíl'a yiri na sore pi á.

⁴⁰ Canŋanyiiwoore na, yama shi maha shi pu mpyi kànhe e ke, ka pi i mpa ná pire puni i Yesu yyére. Ka u u cye yi taha pi puni ñinŋin ñinŋin na, maa pi cùuŋo.

⁴¹ U mpyi na jínacyaanbii niŋyahamii jínabii kòre na yige pi e. Pire jínabii mpyi na yu fànha na: «Kile Jyanji u nyɛ mu!» Nka Yesu mpyi maha fànha cyáan pi na, maa jwumpe kwùun pi na, ñaha na yɛ pi mpyi a cè na uru u nyɛ Kile Niŋcwónrɔŋi.

Yesu kapani
(Marika 1.35-39)

⁴² Nyɛ nyɛg'à pa múgo ke, ka u u fwor'a kàre sige funŋke e. Shinŋyahara mpyi a fworɔ na u caa. Pi à pa u cya a nya ke, ka pi la si mpyi u u ñkwòro ná pire e.

⁴³ Ka u u yi jwo pi á: «Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Kile Saanre e ke, mii à yaa mii u puru jwo kanyi sanŋy'à, ñaha na yɛ lire mɛɛ na mii à tun.»

⁴⁴ Lire e ka Yesu si wá na ñaare na màre na Jwumpe Nintanmpe yu Zhude kùluni Kile Jwumpe kàlambayi i.

5

Yesu à fyacumii taanre yyer'a pyi u cyelemphyi
(Macwo 4.18-22; Marika 1.16-20)

¹ Nyɛ canŋka mà Yesu niŋjyerenji yaha Zhenɛzarɛti banji ñwòge na, sùpyire mpyi a yyér'a u kwùulo Kile jwumpe ndògoŋi kurugo, fo na piye ñòòŋi kàmpanyii puni na, na u fɛnre.

² Ka u u mpa wíl'a bakwooyo shuunni nya banji ñwòge na. Fyácyaabii mpyi a fworɔ yire bakwooyi i na pi cwòobii jyi.

³ Ka Yesu si sà jyɛ kuru bakwòoge k'e, Simɔ woge ku mpyi ku ki, maa yi jwo Simɔ á: «Bakwòoge lwó banji ñwòge na mà file yyaha yyére dooni.» Simɔ à lire pyi ke, ka Yesu si ntɛn bakwòoge funŋke e, maa Kile jwumpe yu sùpyir'á.

⁴ Nyɛ tɛni i u à pa ñkwó Kile jwumpe ñjwunji na ke, maa jwo Simɔ á: «Bakwòoge file lwòhe tacugunke e, yii i yii cwòobii wà, yii i fyaabii pìi cya.»

⁵ Ka Simɔ si u pyi: «Cyelentuŋi, wuu à numpilage puni pyi fyácyaaŋi na, wuu nyɛ a yafyin ta mɛ, ñka ná mu s'à jwo amuni, mii sí cwòŋi wà sahanŋi.»

⁶ Nyɛ pi à cwòobii wà ke, ka pi i fyaa niŋyahamii cù fo cwòobii na ñkwùun.

⁷ Nyɛ pi shɛrɛfɛbii pi mpyi bakwòoge sanŋke e ke, ka pi i pire yyere na pi pa pire tɛge. Ka pi i bakwooyi shuunninji ñi fyaabii na, fo bakwooyi mpyi na ñko raa ntíri lwòhe ñwòh'i.

⁸ Simɔ Pyeri à lire nya ke, maa niŋkure sín Yesu fere e, maa jwo: «Kafoonji, laaga tɔon na na, ñaha na yɛ mii nyɛ kapimpyinɛ.»

⁹ Fyaabii pi mpyi a cû ke, Simô ná u shêrefeebii mpyi a fyá pi nyahanjanni na.

¹⁰ Zebede jyaabii pi mpyi ná Pyeri e, ná pire pi nye Yakuba ná Yuhana ke, pire mpyi a fyá mú. Ka Yesu si Simô pyi: «Ma hà vyá me. Mà lwó nume na, bà mu mpyi na fyaabii caa na jcwôre me, amuni mu si raa sùpyire caa t'a bàrali mii na.»

¹¹ Nye ka pi i nûr'a pa banji jwôge na, maa kântugo wà bakwooyi ná yi funnjô yaayi puni na, maa ntaha Yesu fye e.

Yesu à tògofoo cùunjô

(Macwo 8.1-4; Marika 1.40-45)

¹² Mà Yesu yaha lire kùluni kânhe kà na, tògofoonji wà na mpyi wani, tòge mpyi a u tegele ta sèl'e. Tèni i u à Yesu nya ke, ka u u ninjûre sín u fere e, maa yyahe cyígile, maa u jáare: «Kafoonji, mu aha jee, mu sí n-jà mii tòge láha mii na si mii finije.»

¹³ Nye Yesu à yire lógo ke, maa cyege sánha maa bwôn u na, maa jwo: «Mii à jee, tòge ku láha ma na!» Ka tòge si ntíl'a láha u na.

¹⁴ Ka Yesu si u pyi: «Cû ma jwôge na, ma hà yaaga jwo sùpya á me. Nka ta sì, maa sà maye cyêe sáragawwunji na u u ma kâanmucya, sárage kyaa Kile tûntununjîMusa à jwo tògofeebii jncùunjô kyaa na ke, maa kuru wwû. Lire li sí li cyêe pi na na mu à cùunjô*»

¹⁵ Nye ka Yesu mege si li jwô cû na fwore sèl'e. Shinjyahara mpyi maha mpa a binnini u taan, maa u jwumpe nûru, u a sí wá na pi cùunjô.

¹⁶ Nka Yesu mpyi maha njwô a yîri pi taan, maa sà Kile jáare síwage funjke e.

Yesu à supyîmurunjô cùunjô maa ku kapegigii yâfa ku na

(Macwo 9.1-8; Marika 2.1-12)

¹⁷ Canjka mà Yesu yaha Kile jwumpe njwunji na, Farizheenbii pîi ná Kile Saliyanji cyelentiibii pii mpyi wani. Pire mpyi a yîri Galile kùluni kányi puni ná Zheruzalemu kânhe na. Ka Yesu si wá na yampii cùunjô ná Kafoonji Kile sífente e.

¹⁸ Ka sùpyire tà si yanji wà tug'a pa u yasinninje e, uru nâni mpyi a múrunjô. Pi la mpyi si jyê bage e si u file Yesu na.

¹⁹ Nka sùpyire nyahanji kurugo, pi nye a já a tajyige ta ná u e me; ka pi i dùgo bage kâtannje na, maa kuru fûru, maa supyîmurunjke ná ku yasinninje le a tîrige kuru wyige e Yesu fere e sùpyire shwôhol'e.

²⁰ Yesu à li nya na mpîi nâmpil'à dá uru na ke, ka u u jwo supyîmurunj'á: «Nà wà we, mu kapegigil'à yâfa mu na.»

²¹ Kile Saliyanji cyelentiibii ná Farizheenbii pi mpyi wani ke, ka pire si wá na njkunni maa jwo: «Naha na nge nâni nye na Kile mege kèege ye? Fo Kile kanni bà me, wà sì n-jà sùpya kapegigii yâfa u na me!»

²² Nye Yesu à pa pi kununje njunje cè ke, maa pi pyi: «Naha na tire nte sônjore shini nye yii funjyi i ye?»

²³ Mà jwo “Mu kapegigil'à yâfa mu na” ná “Yîri, maa jaare” yii nyii na, cyire kapyaaagii mú shuunni i ndire jwumô p'à táan ye?»

²⁴ Nka yii pi li cè na síni na nye Supyanji Jyanji á naha njunje na, u wà kapegii yâfa u na.» Lire e u à jwo supyîmurunj'á: «Ta nûru na jwô na. Yîri maa ma yasinninje lwó maa si pyenge.»

²⁵ Lire téenuuni i, ka nâni si yîri maa u yasinninje lwó a fworo sùpyire nyii na, na Kile kêre, na njkèege pyenge.

²⁶ Ka li i pi puni bilibili. Pi mpyi na Kile kêre, maa njko: «Ei! Wuu à kakyanhala kariii nya ninjaa de!»

Yesu à lyi ná mepenge shiinbil'e

(Macwo 9.9-13; Marika 2.13-17)

²⁷ Lire kântugo ka Yesu si fworo ntàani na, maa wíl'a múnalwôore shwofoonji wà nya u à tèn u báaranji tapyige e. U mege mpyi Levi. Ka Yesu si yi jwo u á: «Yîr'a taha na fye e.» ²⁸ Ka Levi si báaranji puni jwô yaha maa ntaha Yesu fye e.

²⁹ Lire kântugo Levi à kataan nimbwoo pyi Yesu mee na u pyenge e. Shinjyahara mpyi na lyi ná pi e sijncyan. Pire shwôhol'e, múnalwôore shwofeebii mpyi a nyaha.

³⁰ Farizheenbii ná Kile Saliyanji cyelentiibii pil'à lire nya ke, maa Yesu cyelemphyiibii yîbe: «Naha na yii nye na lyi marii byii ná múnalwôore shwofeebii ná mepenge shiinbii piiberil'e ye?»

³¹ Ka Yesu si pi pyi: «Mpîi pi à cùunjô ke, wemphyinji kyaa nye pire na me, mpîi pi na yà ke, pire na u kani nye.

* **5:14** Tògofoonji ká jncùunjô, sáragawwunji mpyi maha yaa u u cyeere kâanmucya sèl'e si jncè kampyi u à cùunjô, u u nta a uye cyêe sùpyire na (Levitiki 14.2-32).

jije ke ezeani sumpiye leni te ke. **6:1** Kine jwampie seneji, na ciye ke na watege wa ka a tneeni kerege e, na a si n ja
 sùmanji wa kwòn na ciyege e, si jiji wani kerege e (Duteranòm 23.25). † **6:2** Maa tàanna na Farizheanin sònghòkanni i,
 mu aha sùma kwòn na ciyege e, mu à báara pyi. Lire e pi à Yesu cyelempyiibiibi cêge na pi à báara pyi canñonke.

¹⁴ Pire túnntunmpii ke ná shuunnini meyi yi nje: Simó, ná Yesu à u mege le Pyeri ke, ná Pyeri sijnjeñi Andire ná Yakuba ná Yuhana ná Filipi ná Baritelemi

¹⁵ ná Macwo ná Tomasi ná Alife jyanji Yakuba ná Simó pi maha mpyi Zeloti[‡] ke,

¹⁶ ná Yakuba jyanji Zhudasi ná Zhudasi Isikariyoti nge u sí n-pa Yesu le cye e ke.

(Macwo 4.23-25)

¹⁷ Nye ka Yesu si ntíge ná u túnntunmpil'e nanke jun'i, maa mpa yyére tafage k'e. U cyelempyiibii ninyahamii ná supyinyahara mpyi wani. Tire súpyire mpyi a yiri Zhude kùluni i, Zheruzalemu kàhne ná kùluni cyeyi sanjyi puni i, mà bàra Tiri ná Sidon kànyi na, yire kànyi nye suumpe lwøhe nwøge na.

¹⁸ Tire súpyire mpyi a pa si mpa a Yesu jwumpe núru, si ticuumpe ta. Jínabii mpyi mpiimu i ke, pire mpyi na jncùunji mú.

¹⁹ Súpyire puni mpyi na jcaa si bwòn Yesu na, naha na ye shin maha shin n'a mpyi a já a bwòn u na ke, fànha mpyi maha fworo u e, maa urufoo cùunjo.

Jofoo wuu l'à nwø ye?

(Macwo 5.1-12)

²⁰ Nye ka Yesu si yyahe yirig'a le u cyelempyiibil'e, maa jwo

«Yii pi nye fònge e ke, yii wuun'à nwø, naha na ye Kile Saanre nye yii woro.

²¹ Katege nye yii mpiimu na nume ke, yii wuun'à nwø, naha na ye yii sí n-pa n-tin.

Yii pi nye na myahigii súu nume ke, yii wuun'à nwø, naha na ye yii sí n-pa raa jcyàhali.

²² Súpyir'a à yii mpiimu kyaa pen piy'a, marii yii kòre na láre piye na, marii yii cyere, marii yii mepenge yu na yii à taha Supyanji Jyanji fye e ke, yii wuun'à nwø.

²³ Lire ká mpyi yii na tēni ndemu i ke, yii pyi funntange e, yii raa yini, naha na ye Kile à sàra nimbwo bégel'a yaha yii mee na ninyini na. Cyire karigii shini pi tulyey'a pyi Kile túnntunmpii na mú.

²⁴ Nka yii pi nye ná nàfuunji i nume ke, yii wuun'à kēge, naha na ye yyejinke e yii nye ke, kuru sí n-pa n-kwø.

²⁵ Yii pi à tin nume ke, yii wuun'à kēge, naha na ye katege sí n-pa n-cwo yii na.

Yii pi nye na jcyàhali nume ke, yii wuun'à kēge, naha na ye yii yyahayi sí n-pa n-tanha, fo yii sí raa myahigii súu.

²⁶ Súpyire puni na yii mpiimu kēre kafinare nūnjo taan ke, yii wuun'à kēge, naha na ye lire pyinjanni na, pi tulyey'a kafiniviniibii kēe, pire mpiimu pi mpyi a piye pyi Kile túnntunmii ke.

Yii yii zàmpeenbii kyaa táan yiy'á

(Macwo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Nye mii lógofeebii, mii sí yi jwo yii á: yii yii zàmpeenbii kyaa táan yiy'á. Mpii pi nye ná pege e mà yyaha tí ná yii e ke, yii a kacennji pyi pire na.

²⁸ Mpii pi nye na jwumpimpe yu mà yyaha tí ná yii e ke, yii a jwó leni pir'á. Mpii pi à yii cùmu leme pi ke, yii a Kile jáare pir'á.

²⁹ Wà ha kantawaa bwòn mu mumpenge k'e, ku sanjke kēenne urufol'á. Súpya ká mu vāanntinmbwøhe cyán a shwø mu na, ma vāanntinmbileni yaha u cye e mú.

³⁰ Wà ha mu jáare, urufoo kan. Súpya ká mu yaaga cyán a shwø, mà hà ku fwoo jáara u na me.

³¹ Nde yii la nye súpyire sannte s'a mpyi yii á ke, yii a lire pyi pi á mú.

³² Yii kyal'à táan mpiimu á ke, yii aha pire kanni kyaa táan yiy'á, tōnnji ngi yii sí n-ta lire e ye? Mepenge shiinbii mú nye na lire pyi mà?

³³ Mpii pi nye na kacennkii pyi yii na ke, yii aha a cyi pyi pire kann'á, tōnnji ngi yii sí n-ta lire e ye? Mepenge shiinbii mú nye na lire pyi mà?

³⁴ Yii à cè a jwo na yii sí n-jà yaaga jáare n-ta mpiimu á ke, yii aha a pire kanni kaan, tōnnji ngi yii sí n-ta lire e ye? Mepenge shiinbii mú na lire pyi. Pi à cè a jwo na mpii pi sí n-jà pire yaayi cyage núrunjo pire na ke, pire na pi maha yi fwøhigii leni mú.

³⁵ Nka yii pi ke, yii yii zàmpeenbii kyaa táan yiy'á, yii raa kacennkii pyi pi na. Yii aha fwoo le pi na, yii i yii sōnjore láha li zàranji na. Lire ká mpyi, Kile sí sàra nimbwo kan yii á, lire mú li sí li cyēe na yii na nye Kilenji ninyi wunji pyii, naha na ye u à nwø kacennceembaabii ná shiniibii na.

³⁶ Yii pyi nūnaarafee, bà yii Tunji Kile nye nūnaarafoo me.

Yii àha raa pi sanmpii cēge me

(Macwo 7.1-5)

[‡] 6:15 Zeloti: kuru mege nwøhe ku nye: «kini kyal'à táan ngemu á sèl'e ke».

³⁷ Yii àha raa pi sanmpii cêege me, lire ká mpyi Kile mú sí yii cêege me. Yii àha raa sùpyire sannte la wwú me, lire e Kile mú sí yii la wwú me. Wà ha kyaa pyi yii wà na, urufoo u lire yàfa. Lire ká mpyi, Kile mú sí yii kapegigii yàfa yii na.

³⁸ Yii a sùpyire sannte kaan, lire e Kile mú sí yii kan, yaage e yii à sumare pyi maa pi sanmpii kan ke, Kile sí kuru yaage jì sí ku cúnḡ cúnḡ sí ku fii sí kà bâra ku na fo yaage si jì raa wuni.»

³⁹ Lire kântugo ka Yesu si tàanlini là jwo pi á na: «Fyinjì wà sí n-jà u fyinjèe kàbii cù la? Lire ká mpyi, pi mú shuunninjì puni sì n-tíge wyige k'e mà?

⁴⁰ Cyelempyanjì tacenḡe sì n-jà n-pêe n-tòro u cyelentunjì woge taan me, ḡka cyelempyanjì cyège k'à le a jwò ke, uru u tacenḡe maha mpyi u cyelentunjì woge fiige.

⁴¹ Naha na mu jye na nyèsenni naa ma cìmpworonjì nyiini i, mà li ta bànnanjì u jye mu wuuni i ke, mu jye na uru naa mà ye?

⁴² Mà tàanna ná lire e, di mu sí n-jà n-jwo ma cìmpworonjì'á na u yyére maa nyèsenni wwú u nyiini i, mà li ta bànnanjì u jye mu wuuni i ke, mu nyii jye uru na mà ye? Mu u à fyinme tò wwomò na ke, bànnanjì wwú ma nyiini i fòlò, lire ká mpyi, mu sí raa naa raa jcwúu nyèsenni tawwuge e ma cìmpworonjì nyiini i.

Cige maha jncè ku yasere e

(Macwo 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Cige njincenḡe jye na yasere nimpere yaa me, cipege mú jye na jìn'a yasere njincenne yaa me.

⁴⁴ Cire puni maha jncini ti yasere cye kurugo, lire jwòhò ku jye: wà sì n-jà fizhiye cige yasere kwòḡ ḡguro cige na me, wà mú sí n-jà èrèzen cige yasere kwòḡ kilege taha na me.

⁴⁵ Ngemu u zò u à jwò ke, uru maha jwupcennpe yu. Ngemu u jye ná zòmpi i ke, uru maha jwumpimpe yu. Yii li cè, sùpyanjì zòmbilin'á jì ndemu na ke, lire u jwòge maha yu.»

Yákilifoonjì ná funḡ baa shinjì kani

(Macwo 7.24-27)

⁴⁶ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Naha kurugo yii maha mii pyi “Kafoonjì, Kafoonjì” mà li ta yii sí jye na mii jwumpe kurigii jaare mà ye?

⁴⁷ Shin maha shin u à pa mii á, maa mii jwumpe lógo, maa pu kurigii jaare ke, urufol'á fwooro yaage ḡkemu na ke, mii sí kuru cyèe yii na.

⁴⁸ Urufoo na jye mu à jwo bafaanranjì u à jḡḡke tũgo fo mà sà nò kafaage na, maa u bage nintaani cyán ku na ke. Bag'á faanra a kwò ke, ka zànbwòhò si mpa, ka lwòhe si wá na fwu na ma na ku kúuli, ḡka bage jye a cwo me, naha na ye ku nintaani'á cyán a jwò.

⁴⁹ ḡka shinjì u jye na mii jwumpe nùru, maa mpyi u jye na pu kurigii jaare me, urufoo na jye mu à jwo bafaanranjì u à u bage nintaani cyán jḡntiige na ke. Zành'á pa, ka lwòhe si wá na fwu na ma na ku kúuli ke, ka bage si ntí'á pi a wu.»

7

Yesu à sòrolashiibii yyaha yyére shinjì wà bilina cùḡḡ

(Macwo 8.5-13; Yuhana 4.43-54)

¹ Yesu à puru jwumpe puni jwo a kwò sùpyir'á ke, maa ḡkàre Kapèrenamu kàḡhe e.

² Jwomu sòrolashiibii yyaha yyére shinjì wà na mpyi wani kuru kàḡhe e ná biliwe e. Uru bilinanjì kani mpyi a waha u na. Ka yampime si mpa uru bilinanjì cù, fo u na ḡko s'a kuro caa.

³ Jye uru jḡḡufoonjì'á Yesu kyaa lógo ke, maa Yahutuubii kacwònrìbii pii tun pi sà Yesu jàare u u mpa uru bilinanjì cùḡḡ.

⁴ Pi à nò Yesu yyére ke, maa u jàare fànha na, maa jwo: «ḡge jḡḡufoonjì'á yaa ná mpwòh'e, mu à yaa mu u u pwòhò.

⁵ Naha kurugo ye wuu Yahutuubii kyal'á táan u á sèl'e. Uru mú sí u à wuu Kile Jwumpe kàlambage faanra.»

⁶ Jye ka Yesu si jèe maa ḡkàre ná pi e. Tèni i pi à sà byanhara sòrolashiibii yyaha yyére shinjì pyenge na ke, lir'á sòrolashiibii yyaha yyére shinjì ta u à u ceveebii pii tun pi sà yi jwo Yesu á: «Kafoonjì, maa hà maye kànha mpa mii pyenge e me, naha na ye mii jḡḡk'á cyére mu u jye mii pyenge e.

⁷ Lire kurugo mii à li kàanmucya mà li ta na mii yabilinjì jye a yaa mii u shà mu fye e me. ḡka jwupkanjì njḡḡkin jwo, kuru sí mii bilinanjì cùḡḡ.

⁸ Mii wi ke, sòrolashiibii pii na jye mii jḡḡḡ na, mii sí jye pii jḡḡḡ na. Mii aha wà pyi “Ta si” u maha ḡkàre. Mii aha wabere pyi “Ta ma” u maha mpa. Mii aha na bilinjì pyi “Nde pyi” u maha lire pyi.»

⁹ Jye Yesu à puru jwumpe lógo sòrolashiibii jḡḡufoonjì ceveebii jwò na ke, ka uru nàḡi kani si u kàkyanhala. Supyikurunḡe ku mpyi a taha Yesu fye e ke, ka u u yyaha kèenḡ'a pi wí wí,

maa jwo: «Mii sí yi jwo yii á, mii sàha ntêl'a sùpya nya ná nge dáníyanj fiige e me, ali Izirayeli shiinbii shwòhòl'e mii nyé a u fiige nya me.»

¹⁰ Mà jwo túnntunmpii pi núr'a nò sòrolashiibii yyaha yyére shinji pyenge e ke, pi à sà uru bilinanji ta u à cùunjò.

Yesu à nànjiiibili ninjkwuu nje

¹¹ Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si yíri na nkéegge Nayimu kànhe e, shinnyahara mpyi a taha pi fye e.

¹² Pi à sà byanhara kànhe tajjijwòge na ke, ka pi i ncíri ná kànhe shiinbii pil'e, pi i nkéegge ná nànjiiibilini là ninjkwul'e fanjyi i. Lenjkwucwoj wà u pyininkinge ku mpyi ku ki. Kànha shiinbii ninjahamii mpyi a taha lenjkwucwoj na, pi i nkéegge uru bunji tatonke e.

¹³ Kafoonji Yesu à uru ceenji méesuwunji nya ke, ka u njñaare si jyè u e, ka u u pyi: «Fyàha, ma hà raa mée súu me!»

¹⁴ U à yire jwo ke, maa file bunji lwófeebii na, maa bwòn kariyi na, ka pi i yyére. Ka u u jwo bunj'a: «Nànjiiwe, yíri!»

¹⁵ Ka nànjiiinji si yír'a téen, maa li njwò cù na yu, ka Yesu si u kan u nunj'a.

¹⁶ Shin maha shin u mpyi wani ke, ka li i pi puni bilibili, fo pi na Kile pèrè marii nko: «Kile túnntunji nimbwoj wà u à uye cyèe wuu na! Kile à pa u shiinbii tègè!»

¹⁷ Nde Yesu à pyi ke, ka sùpyire si sà a lire yu Zhude kùluni ná li kwùumpe kùligii puni i.

Yuhana Batizelipyinji à túnntunmii tun Yesu á

(Macwo 11.2-19)

¹⁸ Nyé karigii Yesu à pyi ke, ka Yuhana cyelempyiibii si nkàr'a sà cyire puni yyaha jwo u á. Yuhana à yire lógo ke, maa u cyelempyiibii pii shuunni yyér'a

¹⁹ tun pi sà Kafoonji Yesu yíbe na: «Y'á jwo na nge u sí n-pa ke, uru u nyé mu laa, wabere wuu à yaa wuu a sigili?»

²⁰ Pire cyelempyiibil'á kàr'a sà nò Yesu na ke, maa u pyi: «Yuhana Batizelipyinji à wuu tun na wuu pa mu yíbe na «Ngemu kyaa l'á jwo na u sí n-pa ke, mu u nyé u wi laa, wuu a wabere sigili?»»

²¹ Lire tènii mpyi a Yesu ta u u yamii ninjahamii ná cwòhómáfee ninjahamii cùunj, maa jínabii kàre na yige pifeebil'e, maa fyinmii ninjahamii nyii múru.

²² Nyé ka Yesu si túnntunmpii pyi: «Yii à ndemu lógo maa ndemu nya ke, yii a sí, yii i sà lire yyaha jwo Yuhana á na: fyinmpii naha na jaa, tonkégyifeebii sí i jaare, tògofeebii sí i jncùunj, njncunnibii sí i nùru, kwùubii sí i jnèni, jwumpe Nintanmpe sí i yu fògáfeebil'á.

²³ Nyé mii kapyiinjkii ká mpyi cyi nyé a ngemu pyi u à cye láha mii na me, urufoo wuun'á njwò.»

²⁴ Yuhana túnntunmpil'á núr'a kàre ke, ka Yesu si wá na Yuhana kyaa yu sùpyir'á, u à pi pyi: «Canjke yii ná nkàre síwage e ke, taha nyége yii mpyi a kàr'a sà wíi kafege sí i ku nyàha la?»

²⁵ Naha yii sí mpyi a kàr'a sà wíi ye? Vàansinayafoo la? Yii li cè na mpíi pi maha vāansinayi leni, maa pi nyii karigii pyi, maa pi nyii njyinj lyi ke, pire maha mpyi saanbii bayi i.

²⁶ Nyé lire sanni i ke, naha tawiige e yii mpyi a kàre ye? Kile túnntunjo la? Mii sí yi jwo yii á, u bá à fànha tò Kile túnntunjo na.

²⁷ Naha kurugo ye Kile Jwumpe Semenji à jwo ngemu kyaa na na

“Wíi, mii sí na túnntunji tun

u sà mu kuni yaa mu yyaha na*» ke,

uru túnntunji u nyé Yuhana.

²⁸ Mii sí yi jwo yii á, sùpya sàha nkòd a si ngemu u à fànha tò Yuhana na me, lire ná li wuuni mú i. Kile Saanre shiinbii puni nimbilen'á fànha tò Yuhana na.

²⁹ Sùpyire ti mpyi na nùru Yuhana njwò na, mà bàra múnalwòore shwofeebii na ke, pire puni mpyi a téen ná l'e na Kile à tíi, maa jee ka Yuhana si pi batize.

³⁰ Nka Kile mpyi a ndemu yaa mà yyaha tíi ná sùpyire e ke, Farizheenbii ná Kile Saliyanji cyelentiibii nyé a jee lire na me, maa ncyé pi nyé a jnen'a batize me.

³¹ Ná naha shi i, mii sí nte sùpyire shinji tàanna ye? Ti ná naha shi k'á fworò be?

³² Ti na nyé mu à jwo nànkopyire, ntemu ti nyé na bàhare káfuge na ke, tà na bàhare maa njko ti shèrefeebil'á:

“Wuu à tiinmpini wyi yii á, yii nyé a jnen'a kwòhò me.

Wuu à jáhampe myahigii cée yii á, yii nyé a jnen'a mée sú me.”

³³ Yii li cè, Yuhana Batizelipyinji à pa ke, u mpyi na njyi tóon wu lyi me, u mú mpyi na sinme byii me, ka yii i jwo na jina u nyé u e.

* 7:27 Malaki 3.1

³⁴ Supyaŋi Iyaŋi à pa, maa lyî maa byii, ka yîi i jwo na u sònŋore nyɛ a taha yaage kabere na me, fo nyiŋi ná sinmbyaani kanni, maa nûr'a pyi mɛpɛŋɛ shiimbii cevoo mu à jwo múnalwɔɔre shwofebii.

³⁵ Nka yákilifente Kile maha ŋkaan ke, tire ká mpyi wà á, li maha jɛɛ urufoo kapyiŋkil'e.»

Yesu à fwòrobacwoŋi wà kapegigii yàfa u na

³⁶ Nyɛ Farizhɛnɛni wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Simo. Canŋka uru nàŋ' à Yesu yyere na u sà lyî ná ur'e, ka u u jɛɛ maa ŋkàre, ka pi i sà ŋkwùlo na lyî.

³⁷ Mâ pi yaha wani, ceenji wà na mpyi kuru kànhe e, kànhe sùpyire puni mpyi na uru ceenji cyère kampyahii na, u kapegigii kurugo. Uru ceen' à pa jɛɛ na Yesu na nyɛ uru Farizhɛnɛni bage e ke, ka u u mpa ná loŋgaracwol'e[†], l' à jî sinme nùguntanga wumɔ na.

³⁸ Maa ntòro Yesu kàntugo yyère mà sà yyère u tooyi taan, maa mɛɛ sù sèe sèl'e, fo nyii lwɔh' à wu mà Yesu tooyi jɛɛ, maa u jùŋjoore tɛg'a yî cwuugo, maa yî pûr'a cû, maa puru sinme nùguntanga wumpe tɛg'a yî tiri.

³⁹ Nyɛ Farizhɛnɛni u mpyi à Yesu yyere ke, ur' à lire nya ke, maa jwo uye funŋ'i: «Kampyi sɛɛni na nge nàŋi na nyɛ Kile tũntunŋɔ, u mpyi na sí li cɛ na ceenji shiŋi u nyɛ na bwùun uru na ke, na u nyɛ kapimpyiŋɛ.»

⁴⁰ Ka Yesu si Farizhɛnɛni funzɔnŋore cɛ, maa u pyi: «Simo, jwumɔ na naha mii u jwo mu á.» Ka Simo si u pyi: «Ta yu, cyelentuŋi.»

⁴¹ Ka Yesu si jwo: «Nàŋi wà fwɔhii na mpyi shiin shuunni na, u kampwɔhii ŋkwuu kanŋkuro (500.000) na mpyi wà na, u sanŋi wuŋi si nyɛ kampwɔhii beeshuunni ná ke (50.000).

⁴² Ná li sɛni si nyɛ a pyi pi wà na mà já a u fwooni tò me, ka uru nàŋi si cyire fwɔhigii yàfa pi na. Nyɛ pire shiin shuunniŋi i, uru nàŋi kyaa sí n-táan pi jofol' á mà tòro u sanŋi na ye?»

⁴³ Ka Simo si u pyi: «Mii na sònŋi ŋgemu u fwoo li mpyi a pɛe sèl'e ke, nàŋi kyaa sí n-táan ur' á mà tòro u sanŋi na.» Ka Yesu si u pyi: «Mu à sèe jwo.»

⁴⁴ Maa yyaha kɛɛnɛ ceenji yyère maa jwo Simo á: «Mu à nge ceenji nya la? Mii à pa mu yyère, mu bá nyɛ a lwɔhɔ kan mii i na tooyi jyé me. Nka nge ceenji wi ke, u à mii tooyi jyé ná u nyilwɔhe e, maa yî cwuugo ná u jùŋjoore e.

⁴⁵ Mu nyɛ a mii pûr'a cû maa mii shéere me, nka nge ceenji wi ke, mà lwɔ u à jyé bage e ke, u à kwòro na mii tooyi shwɔɔnre ná u jwɔge e.

⁴⁶ Mu nyɛ a mii jùŋke tiri ná sinme e me, nka nge ceenji wi ke, u à mii tooyi tiri ná sinme nùguntanga wum'i.

⁴⁷ Lire kurugo mii si yi jwo mu á, kapegigii u à pyi ke, cyi ná cyi nyahanji mú i, cyi pun' à yàfa u na. Lire e u à mii kyaa táan uy' á sèe sèl'e. Kapegii nimpigir' à yàfa ŋgemu na ke, urufoo tàange nyɛ a pɛe me.»

⁴⁸ Lire kàntugo ka Yesu si ceenji pyi: «Mu kapegigil' à yàfa mu na.»

⁴⁹ Mpil pi mpyi na lyî siŋcyan ná Yesu i ke, ka pire si wà na ŋko piye funŋ'i: «Naha supyifiwe u nyɛ nge nàŋi mà sà nɔ, fo u u sùpyire kapegigii yàfani ti na ye?»

⁵⁰ Nka Yesu nyɛ a puru jwumpe lwɔ a wí me, maa jwo ceen' á: «Mu dányan' à mu shwɔ, ta si yyejinŋe e.»

8

Cyeebii pi mpyi a taha Yesu ná u cyelempyiibii jwɔh' i ke

¹ Lire kàntugo ka Yesu si wà na jaare na ntùli kànbwoyi ná kànpɛɛre na, maa Jwumpe Nintanmpe yu mà yyaha tî ná Kile Saanre e. U cyelempyiibii ke ná shuunniŋi mpyi ná u e.

² Cyeebii u à cùuŋɔ, mà bàra mpiimu jínahii u à kòr'a yige pi e ke, pire pìl mú na mpyi ná u e. Wà mege na mpyi Mariyama, pi mpyi maha uru pyi Magidala Mariyama mú (uru nge ceenji i Yesu mpyi a jínabii baashuunniŋi kàr'a yige)

³ ná Cwuzza cwoŋi Zhane (Cwuzza u mpyi na saanŋi Erɔdi karigii cwɔɔnre) ná Suzani ná cyeebii piibɛrii ninyahamii. Pire cyeebii mpyi maha pi cyeyaayi yà kaan Yesu ná u cyelempyiibil' á, pi i piye tɛre.

Jɛɛnugunji bàtaage

(Macwo 13.1-23; Marika 4.1-20)

⁴ Nyɛ canŋka shiŋnyahara à pa binni Yesu taan, tire sùpyire mpyi a yîri kànya ninyahaya na, ka u u bàtaaga jwo pi á. U à jwo:

⁵ «Jɛɛnugunji wà u ná fwor'a kàre jɛɛme tanuguge e. Mà u yaha u u sùmapyaŋi wà finii fiige, wà à cwo kuni jwɔge na, ka kuntorobii si uru tánhana, ka saŋcyɛnre si mpa u jò.

⁶ Ka wà tacwugo si mpa bɛ ná kafaafoge e, maa fyín. U nyɛ a mɔ me, maa waha, jaha na ye mbyime nyɛ a pyi kuru cyage e me.

⁷ Ka wà tacwugo si mpa bɛ ŋgurotaha na, maa fyín, maa wà na lyɛge, ka ŋgure si u cû.

[†] 7:37 Lire cwooni mpyi a yaa ná yaage k'e, kuru mege nyɛ: «alibatiri».

⁸ Nka wà tacwug'à pa bê ná ññke tacenñke e, maa fyîn, maa lye, maa se. Sùmacige maha sùmacig'à sùmapyan'i se mà nò ñkuu (100) na.»

Yesu à kuru bàtaage jwo ke, maa jwo fànha na: «Ngemu la ká mpyi si kariii yyaha cè ke, urufoo u u ñngyigigii cyán sèl'e.»

⁹ Ka u cyelemphyibii si u yíbe: «Kuru bàtaage ñwòhe ku ñye ñaha shi ye?»

¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Karigii cyi à yyaha tii ná Kile Saanre e ná cyi à ñwòhò ke, yii á cyire ñcèñ'á kan, ñka sùpyire sannt'á bàtaay'i cyi à jwo:

“bà pi si mpyi s'a pu wii, pi àha raa pu ñaa raa ñcwúu me,
s'a pu núru, pi àha raa pu yyaha cini me*.”

¹¹ Kuru bàtaage ñwòhò ku ñye: sùmashin'i u ñye Kile jwumpe.

¹² Kuni ñwòge na sùmashin'i tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ka Sitaannin'i si pu wwú pi funñ'i, bà pi si mpyi pi àha ndá pu na, si shwò me.

¹³ Kafaafoge ñun'i sùmashin'i tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ñee pu na ná funntange e, ñka pu ñye a já a ndire le t'e me. Pi maha mpyi Kile kuni i tère nimbilere e kanna, kawaa ká pi ta, pi maha fworò l'e.

¹⁴ Ngure shwòhòl'e sùmashin'i tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo, ñka mà jwo tère nimbilere li nò ke, funmpeenre karigii ná ñafuun'i lage ná ñge ñinyen'i múguroñi karigii maha pu cwónrò, fo pu yasere si n-jà nò me.

¹⁵ Ññke ññcenñke na sùmashin'i tacwug'à pa bê ke, kuru ku ñye mu à jwo sùpyire t'à Kile jwumpe lógo maa ñee pu na ná funñò ññkin i, maa ñkwòro pu ñun'i ná ñwòme ññkin i ke, tire sùpyire ti maha tiye waha tètigii puni i, marii Kile ñyii wuuni pyi.

*Kile jwumpe na ñye fùkina fiige
(Marika 4.21-25)*

¹⁶ Wà ñye na fùkina mîni si u le ñcyígile yaaga ñwòh'i me. Nka u maha mîni maa u dùrugo yaage ká ñun'i, bà u si mpyi s'a bēenmpe yige bage jyiifeeb'á me.

¹⁷ Ñye kyaa maha kyaa li ñye numpini i ke, cyire puni si n-pa n-yige bēenmpe na, kyaa maha kyaa l'à ñwòhò ke, lire là si n-kwòro ñcēmbaa me.

¹⁸ Lire kurugo jwumpe yii ñye na núru mii ñwò na ke, yii yákili yaha pu na sèl'e, ñaha na ye ngemu u à yaaga cè ke, ká si n-bàra urufoo u tacenñke na. Nka ngemu u ñye u ñye a yafyin cè me, ali u na sòññi na ur'à nimbileni ndemu cè ke, lire si n-shwò u na.»

*Mpii pi ñye Yesu nun'i ná Yesu cinnmpyibii ke
(Macwo 12.46-50; Marika 3.31-35)*

¹⁹ Ñye ka Yesu nun'i ná u cinnmpyibii si mpa u yyére. Nka sùpyire ñyahani kurugo, pi ñye a já a tabaraga ta u na me.

²⁰ Ka wà si Yesu pyi: «Mu nun'i ná mu cinnmpyibii ñaha cyiññi na, pi ñaha na mu kyaa pyi.»

²¹ Ka Yesu si jwo: «Mpii pi ñye na Kile jwumpe núru, marii pu kurigii ñaare ke, pire pi ñye mii nun'i ná mii cinnmpyibii.»

*Yesu à kafeebwòhe yyéñe bani ñun'i
(Macwo 8.23-27; Marika 4.35-41)*

²² Canñka Yesu à u cyelemphyibii pyi: «Yii a wá, wuu u bani jyiil'a kēenñe kùmpoge sanñke na.» Ka pi i jyé bakwòge e na bani jyiili.

²³ Mà pi yaha pi i ñkēege lwòhe ñun'i, ka Yesu si mpa ñjó, ka kafeebwòhò si wá na fwu na lwòhe lwúu na wàa bakwòge funñke e. Ku mpyi na ñko si ñi lwòhe na, fo na ñko s'a ntíri lwòhe ñwòh'i.

²⁴ Ka cyelemphyibii si Yesu ñè, maa jwo: «Cyelentuñi, cyelentuñi, wuu sí n-kwú dè!» Ka Yesu si yíri maa fànha cyán kafēege na, maa lwòhe pyi: «Tēen tanuge e!» Ka kafēege si yyére, ka lwòhe si ntēen.

²⁵ Ka u u cyelemphyibii yíbe maa jwo: «Taha yii bá ñye a dá mii na me?» Nka cyelemphyibii fygara wuubii ná pi kakyanhala wuubii pi mpyi, ka pi i wá na piye yibili: «Jofoo u ñye ñge nàñi fo ka kafēege ná lwòhe si ntēen u wuuni taan ye?»

*Yesu à jínahii ñnyahamii kòr'a yige nàñi w'e
(Macwo 8.28-34; Marika 5.1-20)*

²⁶ Ñye ka Yesu ná u cyelemphyibii si bani jyiil'a sà nò Gadara shiinbii kùluni i, lire kùluni na ñye Galile wuuni yyetiimpe na bani kántugo.

²⁷ Pi ñivworobii bakwòge e, ka kuru kànhe nàñi wà si Yesu ñùñò bē, jínabii mpyi uru nàñi i. Li mpyi a mò, u sàha mpyi na vāanñyi leni me, u sàha mpyi na shùun kànhe e me, fo fanñyi i†.

* 8:10 Ezayi 6.9 † 8:27 Yahutuubii maha pi fanñyi wwú kafaayi ñun'i. Pi maha ku ñwòge yal'a yaa fo maha tatēenñò yaa mú.

²⁸ Tèni i uru nàŋ'á Yesu nja ke, ka u u nkúwúlo, maa ncwo Yesu fere e, maa jwo fànha na: «Yesu, Kilenji ninyi wunji fyanji, naha mu nje na jcaa mii á ye? Mii na mu jáare, ma hà kawaa pyi na na mà de!»

²⁹ Nàŋ'á yire jwo, naha na ye Yesu mpyi a jinanji pyi na u fworu u e. Uru jinanji mpyi maha u cyáan térii ninyahagil'e. Süpyire mpyi maha uru nàŋi cwôre maa u cyeyi ná u tooyi pwu ná yôrô'y'e, bà u si mpyi si ntên tanuge e me, nka u mpyi maha yire yapwoyi puni kwúun. Lire kántugo jinanji mpyi maha sì ná u e síwage e.

³⁰ Nje ka Yesu si nàŋi yíbe u mege na, ka u u jwo: «Mii mege nje Shinnyahara.» U á yire jwo naha na ye jínabii pi mpyi u e ke, pire mpyi a njaha.

³¹ Ka pire jínabii si Yesu jáare na u áha pire kôro nkàre kacwewyicugunke e me.

³² Nje lir'á caakurumbwôho ta ku u lyí nanke ká numpenge na wani, ka jínabii si Yesu jáare sèl'e na u pire yaha pire pi sà jyè kuru caakurunke e, ka u u nje.

³³ Nje ka jínabii si fworu nàŋi i maa sà jyè caabil'e. Ka kuru caakurunke puni si sürug'a yíri nanke numpenge na mà cwo cwo banji i mà kwú.

³⁴ Cáanahabil'á lire nja ke, maa fê a kâr'a sà a yi yu kânhe ná sishwónbugure puni i.

³⁵ Ka süpyire si fwor'a kàre si sà cyire karigii nja. Nàŋi i jínabii mpyi ke, ka pi i sà u ta u á tèn Yesu fere e ná vâanji i tanuge e, ka pi i fyá.

³⁶ L'á pyi mpiimu nyii na ke, ka pire si nàŋi cuunjonkanni jwo pi sanmpil'á.

³⁷ Nje ka Gadara kúluni shiimbii puni si Yesu jáare na u fworu pire kúluni i, naha na ye pi mpyi a fyá u yyaha na sèl'e. Ka Yesu si jyè bakwôge e s'a nkêege.

³⁸ Nàŋi i jínabil'á fworu ke, ka uru si Yesu jáare sèl'e, na uru na nkêege ná u e. Ka Yesu si u núrugo maa jwo:

³⁹ «Núru, ma a si pyenge, kabwooni Kile á pyi mu á ke, ma a sà lire yyaha jwo ma pyenge shiimbil'á.» Ka nàŋi si nkàre kânhe funnke e, nde Yesu á pyi u á ke, maa sà a lire yu na ntúuli cyeyi puni i.

Yesu á ceenji wà cùunjo, maa Zharusi pworonji buwunji nè

(Macwo 9.18-26; Marika 5.21-43)

⁴⁰ Nje tèn i Yesu á núr'a banji jyiil'á kèennje kúnke sannke na ke, ka shinnyahara si u jùŋo bè, naha na ye pi puni mpyi na u sigili.

⁴¹ Kile Jwumpe kálambage ká jùŋufoo na mpyi wani, uru mege mpyi Zharusi, ka uru nàŋi si mpa ninjüre sín Yesu fere e maa u jáare fànha na na u shà uru pyenge e,

⁴² naha na ye pworonji ninjinji u mpyi u á, ná u mpyi a yyee ke ná shuunni kwò ke, uru mpyi na yà, fo u mpyi na nko raa nkúú.

Nje Yesu ninjarenji Zharusi pyenge e, süpyire mpyi a u kwúlo kámpanji puni na, fo na u fèŋre piye shwôhol'e.

⁴³ Ceenji wà na mpyi tire süpyire shwôhol'e, lùwulinkwombaayi mpyi u na yyee ke ná shuunni funy'i. Wempiiibii mpyi a kwò u cyeyaare puni na, nka wà nje a já a u cùunjo me.

⁴⁴ Nje ka u u mpa Yesu kántugo yyére maa bwôn u vâanji zhwôre na, ka yampe si ntíl'a kwò.

⁴⁵ Ka Yesu si süpyire yíbe: «Jofoo u á bwôn mii na ye?» Ka süpyire puni si wá na nko: «Mii bà me.» Ka Pyeri si jwo: «Cyelentunji, mu nyii nje süpyire na t'á mu fèŋre kámpanji puni na mà?»

⁴⁶ Ka Yesu si jwo: «Wà kôn'tá bwôn mii na, naha na ye mii á li káanmucya mà li nja na fànhe ká a fworu mii i.»

⁴⁷ Nje ceen'á li nja na nde ur'á pyi ke, na Yesu á li cè ke, ka u u fyá fo na jcyêenni, maa mpa ninjüre sín Yesu fere e, nde l'á u pyi u á bwôn Yesu na ke, ná pyinkanni na u á uye nja u á cùunjo tēnuuni mujye e ke, u á yire yyaha jwo Yesu á süpyire puni nyii na.

⁴⁸ Ka Yesu si u pyi: «Na pwo, mu dānīyan'á mu cūunjo. Kile u yyejinke kan ma á.»

⁴⁹ Mā Yesu yaha puru jwumpe na, tūntun'á yiri jūŋufooni Zharusi pyenge e mà pa yi jwo Zharusi á: «Kile wuuni na wá á nō mu pworonji na. Ma hà nūru cyelentunji yaha u uye kánha u a ma me.»

⁵⁰ Yesu á yire lógo ke, maa jwo Zharusi á: «Ma hà raa fyáge me, dá mii na kanna, mu pworonji sí n-yiri.»

⁵¹ Nje pi á sà nō Zharusi pyenge njwoge na ke, Yesu nje a nje süpyanji wabere u jyè ná ur'e me, fo Pyeri ná Yuhana ná Yakuba ná pyāŋi tunji ná pyāŋi nunji.

⁵² Süpyire puni ti mpyi pyenge e ke, pire puni mpyi na myahigii súu marii nkúúli pyāŋi nkūŋi na. Ka Yesu si pi pyi: «Yii áha raa mee súu me, pyāŋi nje a kwú me, u na njwúni!»

⁵³ Ka pi i wá na jcyāhali u na, naha na ye pi á li cè na pyāŋ'á kwú.

⁵⁴ Nje ka Yesu si pyāŋi buwunji cū u cyege na, maa jwo fànha na: «Pyá, yiri!»

⁵⁵ U á yire jwo ke, ka pyāŋi mūnaani si nūr'a jyè u e, lire tēnuuni mujye e, ka u u yiri, ka Yesu si pi pyi pi njyi kan u á.

⁵⁶ Ka lire kani si pyàŋi sifeebii bilibili. Ka Yesu si yi jwo pi á na pi áha nde kani jwo sùpyanji wà tufiŋ'á mɛ.

9

Yesu à u cyelempyiibii tun pi sà a Jwumpe Nintanmpe yu

(Macwo 10.5-15; Marika 6.7-13)

¹ Lire kántugo ka Yesu si u cyelempyiibii kɛ ná shuunninji pyi pi à bínni u taan, maa síŋi ná fànhe kan pi á, bà pi si mpyi s'a jínabii puni kòre s'a yige pifeebil'e, s'a yampii cùunji mɛ.

² Lire jwòhò na, u à pi tun pi sà a Kile Saanre kyaa yu sùpyir'á, pi raa yampii cùunji.

³ U à pi pyi: «Yii áha ñkwò yaaga lwó yiye cye e lire kùsheeni na mɛ, mu à jwo kábii, lire jye mɛ boro ná bwúuru ná wyéré. Yii wà hà ñkwò vāantinnjke kabere lwó mbàra u yacige woge na mɛ.

⁴ Yii aha ñkàre kànha maha kànha na, ka wà si jɛɛ yii sunmbage na, yii tɛɛn wani fo mà sà yaa ná yii tɛekani i.

⁵ Nka kànhe ñkemu shiin kampyi pi jye a jɛɛ yii i yii sunmbage tĩrige pire yyére mɛ, yii nivworobii kuru kànhe e, yii yii tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu wani, lir'à kajwuu kwò kuru kànhe shiin na.»

⁶ Jye ka pi i yĩr'a kàr'a sà a Jwumpe Nintanmpe yu na màre kànyi puni i, maa yampii cùunji.

Saanji Eròdi na uye yĩbili na Yesu jye jofoo ye

(Macwo 14.1-12; Marika 6.14-29)

⁷ Jye Yuhana bonkwooni kántugo, saanji Eròdi à pa Yesu kapyiinkii lógo, ka li i u yákiŋi wùrugo sèl'e, naha na ye pii mpyi na ñko na Yuhana Batizelipiyi u à jè a fworò kwùŋi i.

⁸ Pii si i ñko na Kile tũntunŋi Eli u à nùr'a pa, pii mú sí i ñko na tɛecyiini Kile tũntunŋi wà u à jè a fworò kwùŋi i.

⁹ Ka Eròdi si jwo: «Mii à pi pyi pi à Yuhana jũŋke kwòŋ, jofoo shɛnre mii saha sí jye na nùru amɛ ye?» Ka u u wà na Yesu caa si u jya.

Yesu à shiin kampwòhii kanjuro jwò cya

(Macwo 14.13-21; Marika 6.30-44; Yuhana 6.1-14)

¹⁰ Jye Yesu tũntunmpil'à nùr'a pa ke, maa pi kapyiinkii puni jwo u á, ka u u yĩri ná pi e sùpyire sannte taan mà kàre pi mege cyage e Betisayida kànhe kàmpañke na.

¹¹ Sùpyir'à pa pi saha cè ke, maa ñkàre wani pi fye e. Ka u u pi cùmu leme jwò, maa Kile Saanre kyaa jwo pi á. Mpii pi mpyi na yà pi e ke, maa pire cùunjo.

¹² Tèni i canŋk'à pa a ntĩri ke, ka Yesu cyelempyiibii kɛ ná shuunninji si file u na maa yi jwo u á na u sùpyire cye yaha, bà pi si mpyi si sà jiyi ná tashwònyo cya kànyi ná sishwònbugure e mɛ, naha na ye sige funŋke e pire jye.

¹³ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yabilimpii pi pi kan pi lyi.» Ka pi i u pyi: «Bwúuru jũnyò kanjuro ná fyapya shuunni cyi naha wuu á kanna, fo l'aha nta wuu yabilimpii sí n-sà jiyi cya mpa ñkan nte supyinyahare pun'á.»

¹⁴ Tire sùpyire e, nàmbaabii kanni mpyi a shiin kampwòhii kanjuro (5.000) kwò, ka Yesu si u cyelempyiibii pyi pi à sùpyire tiŋe tiŋe kuruyo kuruyo, yire kurujyi ninŋin ninŋinŋi puni mpyi a shiin beeshuunni ná ke ke kwò.

¹⁵ Jye ka pi i sùpyire puni tiŋe tiŋe, bà Yesu mpyi a yi jwo mɛ.

¹⁶ Ka Yesu si yire bwúuru jũnyi kanjurunji ná cyire fyapyaagii shuunninji lwó, maa yyahe yĩrige njinyiŋi i, maa fwù kan Kile á yi kyaa na, maa yi kwòŋ kwòŋ a kan u cyelempyiibii'á, pi kan sùpyir'á.

¹⁷ Sùpyire puni ti mpyi wani ke, tire pun'á lyi a tĩn. Ka pi i shàhii kɛ ná shuunni jĩnjyipaanyi na.

Pyeri à jwo na Kile Njɛcwònrɛŋi u jye Yesu

(Macwo 16.13-21; Marika 8.27-31)

¹⁸ Jye lire kántugo, mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha, u à yĩri pi taan, maa sà Kile jàare. U à kwò ke, maa nùr'a pa, maa pi yĩbe: «Sùpyire na mii sònnji jofoo ye?»

¹⁹ Ka pi i u pyi: «Pii wà na ñko na Yuhana Batizelipiyi u jye mu, pii sí i ñko na Kile tũntunŋi Eli u jye mu, pii mú sí i ñko na Kile tũntunmpii pi à tòro ke, na uru wà u à jè a fworò kwùŋi i.»

²⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii de? Jofoo yii jye na mii sònnji ye?» Ka Pyeri si u pyi: «Kile Njɛcwònrɛŋi u jye mu.»

²¹ Ka Yesu si yi jwo a waha pi á na pi áha ñkwò yire jwo sùpya á mɛ.

²² Maa nùr'a jwo: «L'à pyi fànha kyaa Supyanji Jyanji u kyaala sèl'e. Yahutuubii kacwònrɛbii ná Kile sàragawwuubii jũnufɛebii ná Kile Saliyanji cyelentiibii sí n-cyé u na, si u bò. Nka u kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí jè.»

Pyinkanni na wuu à yaa wuu taha Supyanji Jyani Yesu fye e ke

(Macwo 16.24-28; Marika 8.34-9.1)

²³ Lire kàntugo ka Yesu si yi jwo u lógofeebii pun'á: «Ngemu la ká mpyi si ntaha mii fye e ke, urufol'à yaa u cyé u yabiliñi nyii karigii na, u u ntèen kyaage taan u u ntaha mii fye e canja maha canja, pi méé ká mpyi na sí urufoo bò kworokworocige na.

²⁴ Naha na ye ngemu la ká mpyi si u ninjaani yaa jwo ke, urufoo si nùmpañja ta me, nka ngemu ká kàntugo wà u ninjaan'á mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañja ta.

²⁵ Naha li sí jwò sùpyan'á mà ma nyii yaayi puni ta nge diñyenji i ninjaa, mu nùmpañke si sà nkèege ye?

²⁶ Lire kurugo ngemu u na ncyíge Supyanji Jyani ná u jwumpe na ke, u aha bú mpa ná u sinampe ná u Tunji wumpe ná Kile mèlèkèebii wumpe e canjke nkemu i ke, u sí n-cyé urufoo na.

²⁷ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, pii na nyé yii e, pi si n-kwù ná pi nyé a Kile Saanre nya mà ye!»

Yesu yyahe pyinkann'à kèenñe

(Macwo 17.1-8; Marika 9.2-8)

²⁸ Nyé canmpyaa baataanre fiig'à tòro puru jwumpe jwun'kwooni kàntugo ke, ka Yesu si nkàre ná Pyéri ná Yuhana ná Yakuba e nanke kà na, si sà Kile jáare.

²⁹ Mà Yesu yaha Kilejarege na, u yyahe pyinkann'à kèenñe, ka u vaañnyi si fininñe weewee fo na pi.

³⁰ Lire tèenuuni i, ka nàmbaa shuunni si mpa jwo ná u e. Pire pi mpyi tèecyiini Kile tūntunmpiiMusa ná Eli.

³¹ Pi mpyi a pa ná sinampe e. Pyinkanni na Yesu mpyi na sí n-kàre n-sà u báaranji fūñño si nkwi Zheruzalemu kàñhe e ke, maa lire jwo u á.

³² Lire tèni mpyi a nòompe ta Pyéri ná u shèrfeebii na sèl'e. Nòomp'a pa láha pi na ke, ka pi i pire nàmbaabii shuunninji ninjyerebii nya ná Yesu i u sinampe e.

³³ Tèni i pire nàmbaabii mpyi na yíri Yesu taan ke, ka Pyéri si jwo u á: «Wuu cyelentunji, wuu à pa naha ke, lir'à jwò sèl'e. Wuu vùnyo taanre kwòro, ninkin sí n-pyi mu wogo, ninkin sí n-pyi Musa wogo, ninkin sí n-pyi Eli wogo.» Pyéri mpyi a puru jwumpe jwo uye jùñño kurugo.

³⁴ Mà Pyéri yaha puru jwumpe na, ka nahañja si mpa pi tò. Mà nahanjke yaha ku u pi tùni, ka pi i fyá.

³⁵ Ka mejwuu si fworokuru nahanjke e na: «Mii Jyani u nyé nge, mii à u cwòonro. Yii a nùru u jwò na.»

³⁶ Lire mejwuuni fworon'kwooni kàntugo, Yesu baare e, cyelempyiibii saha nyé a wà nya me. Nde pi à nya ke, ka pi i lire yaha piye funñ'i, pi nyé a yaaga jwo wà á lire tèni i me.

Yesu à pyàñi wà jina kòr'a yige u e

(Macwo 17.14-18; Marika 9.14-27)

³⁷ Kuru canja nùmpañja, Yesu ná u cyelempyiibii nintigibii nanke na, ka supyikurumbwòhò sí sà u jùñño bè.

³⁸ Tire sùpyire shwòhol'e, ka nàñi wà si jwo fàñha na: «Cyelentunji, mii na mu jáare, maa na jyanji kàanmucya. Uru ninkinñi u nyé mii á.

³⁹ Jínanji wà u nyé u e, u aha yíri u kurugo, u maha nkwiuli, jínanji maha u cúnño cúnño fàñha na, u jwòge maha bàafwòhe yige, u maha u kàñha sèl'e, maa nta a fworu u e.

⁴⁰ Mii à mu cyelempyiibii jáare pi jínanji kòr'a yige u e, nka pi nyé a já me.»

⁴¹ Ka Yesu si jwumpe lwò maa jwo: «Ei! Yii dánabaa sùpyiibii nimpibi, fo naha tère e mii sí n-kwòro ná yii e ye? Mii sí yii kapyiñkii kwú naye e sà nò fo naha tère na ye? Ta ma ná ma jyanji i naha.»

⁴² Nyé mà pi yaha pi i filili ná pyàñi i Yesu na, ka jínanji si pyàñi cúnño cúnño fàñha na maa u cyánjinke na. Nyé ka Yesu si fàñha cyán jínanji na, maa u pyi u à fworu pyàñi i, maa u kan u tun'á.

⁴³ Sùpyire ti mpyi wani ke, Kile sífente mpyi a pire puni kàkyanhala.

Yesu à jwo u kwùñi kyaa na sahanji

(Macwo 17.22-23; Marika 9.30-32)

Karigii Yesu mpyi a pyi ke, cyire mpyi a sùpyire puni kàkyanhala. Mà pi yaha pur'e, ka u u yi jwo u cyelempyiibil'á:

⁴⁴ «Yii mpe jwumpe lóg'a tàra, li saha sì mò me, pi sí Supyanji Jyani le cye e, pi i pi nyii wuuni pyi u na.»

⁴⁵ Nka cyelempyiibii nyé a mpyi a puru jwumpe yyaha cè me, naha na ye pu jwòhe mpyi a njwòhò pi na, pi mú sí mpyi na fyáge si u yíbe pu jwòhe na.

*Sùpyanji u nyɛ nùɲufoo Kile yyéere ke
(Macwo 18.1-5; Marika 9.33-37)*

⁴⁶ Nyɛ ka nákaana si mpa yíri cyelempyiibii ná piye shwəhəl'e, tire nùɲke ku mpyi na pire puni i jofoo u nyɛ nùɲufoonji yɛ.

⁴⁷ Yesu à pa tire nákaante nùɲke cè ke, maa pyàɲi wà lwó a yaha uye taan,

⁴⁸ maa jwo cyelempyiibil'á: «Shin maha shin u à nge pyàɲi cùmu lemɛ ɲwə mii kurugo ke, urufoo mú à mii cùmu lemɛ ɲwə. Ngemu ká mii cùmu lemɛ ɲwə ke, urufoo mú à mii tunvoonji cùmu lemɛ ɲwə. Nyɛ ngemu u à uye pyi yii puni kántugo yyéere wunji ke, uru u nyɛ yii puni nùɲufoonji.»

*Ngemu ká mpyi u nyɛ wuu zàmpɛn mɛ, uru na nyɛ ná wuu e
(Marika 9.38-40)*

⁴⁹ Nyɛ ka Yuhana si jwo Yesu á: «Cyelentunji, wuu à nàɲi wà ɲya u u jínabii kòre na yige sùpyire e ná mu mɛge e, ka wuu u u sige li na, ɲaha na yɛ wuu wà bà mɛ.»

⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Yii àha u sige li na mɛ, ɲaha na yɛ ngemu u nyɛ u nyɛ wuu zàmpɛn mɛ, urufoo na nyɛ ná wuu e.»

⁵¹ Nyɛ tɛni i Yesu tɛɛfworon' à pa byanhara nge diɲyɛɲi i, s'a ɲkɛge ɲiɲyini na ke, ka u u sàa li lwó uye funɲ'i si ɲkàre Zheruzalɛmu kàɲhe e,

⁵² maa tùntunmii tùugo uye yyaha na, ka pire si ɲkàr'a sà nɔ Samari kàɲhe kà na, maa sunmbage tatirige cya Yesu mɛɛ na kuru kàɲhe shiinbil'á.

⁵³ ɲka kuru kàɲhe shiinbii nyɛ a ɲɛɛ mɛ, ɲaha na yɛ Zheruzalɛmu i u mpyi na ɲkɛge.

⁵⁴ Tɛni i u cyelempyiibii pii shuunni Yakuba ná Yuhana à pa yire lógo ke, maa jwo: «Kafoonji, mu sí wuu yaha wuu nage yige ɲiɲyini na wuu tɪrige pi ɲun' i wuu u pi shi bò mà?»

⁵⁵ Ka Yesu si yyaha kɛɛɲ' a le pi e maa pi faha sɛl' e*.

⁵⁶ Lire kántugo ka pi i ntòr'a kàre kàɲhe kabɛɛ na.

*Mpii la ku nyɛ si ntaha Yesu fye e ke
(Macwo 8.19-22)*

⁵⁷ Mà pi ɲiɲkaribii yaha, ka nàɲi wà si Yesu pyi: «Kafoonji, mii sí n-taha mu fye e ma tasheyi puni i.»

⁵⁸ Ka u u pyi: «Wyigii na nyɛ sigepwuunbil'á, shɛere mú sí nyɛ saɲcyɛɛn'á. ɲka tashwəngə nyɛ Supyanji Jyanji á mɛ.»

⁵⁹ Maa wabɛɛ pyi: «Taha na fye e.» Ka uru si jwo: «Kafoonji, yyéere, mii aha na tunji tò, mii sí n-ta n-pa n-taha mu fye e.»

⁶⁰ Ka Yesu si u pyi: «Kwùubii yaha pi a piye tùni, ɲka mu wi ke, ta sì maa sà a Kile Saanre kyaa yu.»

⁶¹ Ka wabɛɛ si jwo: «Kafoonji, mii la nyɛ si ntaha mu fye e, ɲka na yaha si sà yi jwo na pyenge shiinbil'á fəɔ.»

⁶² Ka Yesu si u pyi: «Shin maha shin u à nùtuuge cù nùfaanji na, maa wíi kántugo ke, urufoo nyɛ a yaa ná Kile Saanre e mɛ.»

10

Yesu à tùntunmii beetaanre ná ke ná shuunni tun pi sà a Jwumpe Nintanmpe yu

¹ Lire kántugo Kafoonji Yesu à nùr'a shiin beetaanre ná ke ná shuunni cwəɲɲə u fyɛɲwəhəshiinbil'e, mà tun shiin shuunni shuunni uye yyaha na, kànyi puni ná cyeyi puni i u mpyi a yaa u tòro ke.

² Maa yi jwo pi á: «Sùmakəɔg' à pɛɛ, ɲka sùmakwəɲbil' à cyɛɛ. Lire e ke yii kɛɛge foo ɲáare, u u pii bàra sùmakwəɲbii na.

³ Mii à yii tun, yii a sì. Yii sí n-pyi sùpyire shwəhəl'e, mu à jwo mpàa pi nyɛ sige yaaya shwəhəl'e.

⁴ Yii àha wyéere lwó nde yiye ɲun' i mɛ, yii àha boro lwó mɛ, yii àha tanhanji yabɛɛ lwó mbàra yii tooyi wuyi na mɛ. Mà yii ɲiɲkaribii yaha, yii àha raa yyérelɛ kuni na s'a fwù pyi mɛ.

⁵ Yii aha jyɛ pyenge maha pyeng'e ke, yii jwumpe ɲiɲcyiimpe pu pyi “Kile u yyeɲiɲke kan yii á.”

⁶ Nyɛ sùpya ká nta kuru pyenge e, ngemu u nyɛ na ɲcáa yyeɲiɲke na ke, urufoo sí kuru yyeɲiɲke dúbabii ta. ɲka l'aha nta uru sùpya nyɛ kuru pyenge e mɛ, pire dúbabii sí n-kwóro yii á.

⁷ Pyenge ɲkemu ká ɲɛɛ yii sunmbage na ke, yii tɛɛn wani. Pi aha yalyire ná yabyɛɛre ntemu kan yii á ke, yii raa tire lyí, ɲaha na yɛ báarapyiɲi sàran' a yaa u kan u á. Yii àha raa sunmbage kɛɛɲi raa màre mɛ.

* 9:55 Sémɛbii pii maha jwo: «Ka Yesu si yyaha kɛɛɲ' a le pi e maa pi faha sɛl' e. Sòɲɔpeere ti nyɛ yii e amɛ ke, yii nyɛ a ti shi cè mɛ. Supyanji Jyanji nyɛ a pa si sùpyire shi bò mɛ, ɲka u à pa si pi múnahigii shwə.

⁸ Yii aha nkàre kànha maha kànha na, ka pi i jee yii na, maa yalyire ntemu kan yii á ke, yii i tire lyí.

⁹ Yii i kuru kànhe yampii cùũŋŋ, yii i yi jwo kànhe shiimbil'á na Kile Saanre à byanhara pi na.

¹⁰ Nka yii aha nkàre kànha maha kànha na, ka pi i yii sunmbage cyé ke, yii jyé kuru kànhe pyenkuunji i, yii i yi jwo pi á

¹¹ “Ali yii kànhe bambani u à ta wuu tooyi na ke, wuu sí uru kwòro kwòro n-yaha yii na* . Nka lire ná li wuuni mú i, yii li cè na Kile Saanre à byanhara yii na.”

¹² Mii sí yi jwo yii á, ñnyenji canŋkwáŋge, nde li sí kuru kànhe shiimbii ta ke, lire sí n-waha mà tòro nde li sí n-pyi Sòdómu kànhe shiimbii na ke.»

*Yesu à kànyi yà faha
(Macwo 11.20-24)*

¹³ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Yii Korazen kànhe shiimbii, yii wuun'à kèege! Yii Bétisayida kànhe shiimbii, yii wuun'à kèege! Naha na ye kakyanhala karigii cyi à pyi wani yii yyé ke, kampyi Tiri kànhe ná Sídón kànhe e cyire mpyi a pyi, nume mpyi na sí pi ta pi à pi toronŋkanni kèenŋe maa láha kapegigii na fo tèmeŋi i, maa cafuborigii le mà pyi pi vaaŋnyi, maa cwóŋre wu piye na*.

¹⁴ Lire l'à li ta, canŋke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiŋkil'e ke, nde li sí yii ta ke, lire sí n-waha mà tòro Tiri ná Sídón kànyi* wuuni na.

¹⁵ Yii Kaŋerenamu kànhe shiimbii pi ke, yii na sòŋŋi na yii si n-kàre Kile yyé ninyiŋi na be? Lire mpyi jye me, yii sí n-si n-tíŋge fo ñŋke jwòhò shiimbii cyage e.»

¹⁶ Lire kántugo ka Yesu si nùr'a jwo u tũntunmpil'á: «Ŋgemu ká ñen'a lógo yii jwò na ke, l'à pyi mu à jwo mii jwò na urufol'á lógo. Ŋgemu ká yii cyé ke, l'à pyi mu à jwo mii urufol'á cyé mú. Ŋgemu sí u à mii cyé ke, l'à pyi mu à jwo mii tunvoonji urufol'á cyé mú.»

¹⁷ Nyé ka pire tũntunmpii beetaanre ná ke ná shuunŋŋi si nkàre mà sà tère pyi, ka pi funntanga wuubii si nùr'a pa, maa jwo: «Kafoonji, mu mege cye kurugo, ali jinabil'á kúu wuu á.»

¹⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à Sitaanninji nya, u à yiri ninyiŋi na nyaa ñinŋin, kileŋini fiige, mà pa jcwò ñŋke na.

¹⁹ Nyé mii à li siji kan yii á, yii a ñaare wwòobii ná nòŋyahigii jũŋ'i, yii i wuu zàmpenŋi fànhe fwoodo yiye tooy'e, yafyiŋ si n-jà kapii pyi yii na me.

²⁰ Lire ná li wuuni mú i, yii áha funnyi táan na jinabil'á kúu yii á me, nka yii pyi funntange e, naha kurugo ye yii mey'á sème Arijinanji i.»

*Sùpya jye a Kile cè Jyafoonji Yesu baare e me
(Macwo 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Lire tèneuuni i, ka Kile Munaani si Yesu funŋke pyi k'à táan sèl'e, ka u u Kile kèe maa jwo: «Tufoonji Kile, ninyiŋi ná ñŋke Kafoonji, mii fwù jye mu na, naha na ye kani mu à ñwòhò yákilifeebii ná kaceempii na ke, mu à lire cyé nàŋkopyire na. Sèe wi, Tufoonji, mu à lire pyi mà táanna ná ma jyii wuuni i.»

²² Lire kántugo ka u u jwo sùpyir'á: «Mii Tũŋi à karigii puni le mii cye e. Sùpya jye a Jyafoonji cè Tufoonji baare e me. Sùpya mú jye a Tufoonji cè Jyafoonji baare e me, fo Jyafoonji la ká mpyi si u cyé ŋgemu na ke.»

²³ Lire kántugo ka Yesu si yyaha kèenŋe u cyelemphyiibii kann'á maa yi jwo pi á: «Karigii yii na ñaa ke, mpii pi na cyire ñaa ke, pire wuun'à jwò.

²⁴ Mii sí yi jwo yii á, nde yii à jya maa ndemu lógo ke, Kile tũntunmii ninyahamii ná saanlii ninyahamii la mpyi si lire jya, si li lógo. Nka pi jye à jà a li jya maa li lógo me.»

Bàtaage Yesu à jwo mà yyaha tii ná Samari shiŋŋi ñinŋenji i ke

²⁵ Canŋka Kile Saliyanji cyelentuŋi wà à yir'a yyé si Yesu pèŋe jcwú maa jwo: «Wuu cyelentuŋi, naha mii à yaa mii u pyi si shiŋi ñinŋwombaanji ta ye?»

²⁶ Ka Yesu si u pyi: «Nde l'à sème Kile Saliyanji Semenji i ke, naha mu à cè lire e ye?»

²⁷ Ka u u Yesu pyi: «Y'a sème Saliyanji Semenji i na “Ma Kafoonji Kile kyaa táan may'á ná ma zòmbilini puni ná ma munaani puni ná ma fànhe puni ná ma sòŋjore puni i. Mà bàra lire na, ma supyiŋenji kyaa táan may'á bà mu kyal'á táan may'á meŋ.”»

²⁸ Ka Yesu si u pyi: «Mu jwòshwòŋ'á jwò. Mu aha jà na lire pyi, mu sí shiŋi ñinŋwombaanji ta.»

* **10:11** Mà ma tooyi bambani kwòro kwòr'a yaha kànha na»: lire jwòhe ku jye, wuu nàzhan à fwoŋe yii karigil'e, yii jũŋŋo tuguro ti. † **10:13** Nde mpyi kyaa ndemu l'à li cyé na pi a piye cèŋge pi kapegigii na ke. ‡ **10:14** Tiri ná Sídón na mpyi kànbwoyo shuunni njemu y'a cè ná kapegigii mpyiŋi i ke (Ezayi 23.1-18; Ezekiyeli 26; Zhoueli 3.4-8; Amosi 1.9-10).

§ **10:27** Duterenanu 6.5, Levitiki 19.18

²⁹ Nka nàŋi la mpyi si tanga kan uy'á maa jwo: «Jofoo u nyε mii supyiŋeŋi ye?»

³⁰ Ka Yesu si u jwɔ shwɔ ná bàtaag'e na:

«Nàŋi wà u ná yîri Zheruzalemu kànhe e na nkɛɛge Zheriko kànhe e. Mà u yaha kuni na, ka kakuumpyiibii pii si jɔcwo u na, maa u cyeyaayi puni cyán a shwɔ u na, maa u bwɔn fo mà u bànnaga a yaha kwùubii ná nyii wuubii shwɔhal'e, maa yîri u taan.

³¹ Lir'á bɛ ná Kile sàragawwunji w'e u u ma lire kuni i, ur'á pa nɔ nàŋi nɔjɔcwunji na ke, maa fɛnn'a tòro u taan.

³² Nyε ka Kileŋaarebage báarapyiŋi wà si mpa a ntùuli lire kuni ninuuni i, uru na mpyi Levi tùluge shin, uru mú á pa nɔ nàŋi nɔjɔcwunji na ke, maa fɛnn'a tòro u taan.

³³ Lire kàntugo ka Samari shinji wà kùshe wu si wá na ma lire kuni i mú. Ur'á pa nɔ nàŋi nɔjɔcwunji na ke, ka u jùŋaare si u ta. ³⁴ Ka u u file u na, maa u nɔɔyi wyεε yal'a pyi, maa u lwɔ a dùrugo u dùfaanŋke jɔŋ'i, maa nkàre ná u e nàmpwuunbii tatirige bage k'e, maa yaha u na.

³⁵ Kuru canŋa nùmpaŋŋa, maa bage sàraŋi wwú uye jɔŋ'i mà kan bage fooŋ'á, maa yi jwo u á “Yaha nge nàŋi na, mu aha wyéε maha wyéε wwú u jùŋɔ taan ke, mii aha nùr'a pa, mii si uru puni nùrɔŋ mu na.”»

³⁶ Nyε Yesu à puru jwo ke, maa uru Saliyaŋi cyelentunji pyi: «Mpii shiin taanrenji i, mu á, nŋi u à nge nàŋi nimbannanji pyi u supyiŋeŋi ye?»

³⁷ Ka u u Yesu pyi: «Nàŋi u à u jùŋaara ta ke, uru u nyε u supyiŋeŋi.» Ka Yesu si u pyi: «Ta si, maa sà lire fiige pyi.»

Karigii cyi à Marita yyaha nɔ ke, cyire ná Mariyama wuuni nyε nɔŋin mɛ

³⁸ Mà Yesu ná u cyelempyiibii yaha jani na na nkɛɛge Zheruzalemu kànhe e, pi à sà nɔ kànhe kà na, maa sunmbage lɛŋe ceenji wà yyéε. Uru ceenji mɛge na mpyi Marita.

³⁹ Marita kàntugo wunji wà na mpyi wani, uru mɛge mpyi Mariyama, ka uru si ntɛen Kafoonji Yesu taan marii u jwumpe nùru.

⁴⁰ Lir'á Marita cyεge ta k'á cwɔnrɔ sushwɔhɔbaaranji na, ka u u file Yesu na maa jwo: «Kafoonji, taha mu bá u à mii cɔɔnŋi nya u à tɛen, maa mii kanni yaha mii i báaranji pyi mɛ? U pyi u yîr'a na tɛge ke!»

⁴¹ Ka Kafoonji si u pyi: «Marita, Marita, mu yyah'á wyéε ná kariii nɔjɔyahagil'e maa cyi tɛg'a maye funŋɔ pɛn.

⁴² Nyε kyaa nɔŋin kanni li nyε tɔɔn wuuni mà tòro cyi sanŋkii puni taan, lire Mariyama à pyi. Sùpya si n-jà u láha lire mpyiŋi na mɛ.»

11

*Yesu à u cyelempyiibii taanna Kileŋarege pyiŋkanni na
(Macwo 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Canŋka Yesu mpyi na Kile jàare cyage k'e. U à kwɔ Kileŋarege na ke, ka u cyelempyanji wà si u pyi: «Kafoonji, wuu taanna Kileŋarege pyiŋkanni na, bà Yuhana a u cyelempyiibii taanna ku na mɛ.»

² Ka Yesu si u pyi: «Yii aha a si raa Kile jàare, yii jwo:

“Tufoonji,

mu mɛge ku táan.

Ma pyi saanwa sùpyire puni jùŋɔ na.

³ Wuu canŋa maha canŋa jɔyɔŋi kan wuu á.

⁴ Wuu kapegigii yàfa wuu na,

jaha na ye wuu maha wuu shinŋeɛbii wogigii puni yàfani pi na.

Ma hà yaaga yaha ku wuu yyaha kɛɛnŋe kapegigil'á mɛ.”»

⁵ Nyε maa nùr'a pi pyi: «L'aha mpyi mu à jwo cevoo na nyε yii wà á, ka urufoo si yîr'a kàre nɔŋinŋe na uru cevooŋi yyéε, maa sà u bage kúu mà jwo “Na cevoo, bwúuru jùŋyi taanre kan na á,

⁶ jaha na ye mii à nàmpɔŋŋɔ ta, yalyire sí naha mii u kan u á mɛ.”

⁷ Yii na sɔŋi na uru cevooŋi sí n-tɛen bage funŋke e si jwo “Ma hà zii mpa na yyaha fwɔhɔrɔ mɛ. Mii à bage tò a kwɔ, mii ná na pyiibii naha a sínn'a kwɔ, mii saha naha na si n-jà n-yîri bwúuru kan mu á mɛ” la?

⁸ Mii sí yi jwo yii á, u mɛε ká mpyi u nyε a yîr'a bwúurunji kan mu á yii cempe kurugo mɛ, u mɛkɛgere* yyaha na, yaaga maha yaaga mu nyε na jɔcaa ke, u sí n-yîri kuru kan mu á.

⁹ Mii sí yi jwo yii á, yii a Kile jàare, u si yii kan, yii a jɔcaa, yii sí n-ta, yii a bàrage kúuli, ku sí múgo yii á.

¹⁰ Naha kurugo ye shin maha shin u nyε na Kile jàare ke, Kile sí urufoo kan.

* 11:8 Pli maha jwo: «mu nyàhavyɛnre».

Ngemu u n̄yε na n̄caa ke, urufoo sí n-ta.

Ngemu ká a bàrage kúuli ke, ku sí múgo urufol'á.

¹¹ Jofoo u nye yii shwòhòl'e, ngemu u sí n̄ee wwò kan u pyàn'á mà li ta fya u à n̄áare u á ye?

¹² Lire πνε με, mà nóngyaa lwó a kan u á, mà li ta nkùcere u à páare γε?

¹³ Nye yii sùpyiibii pi à pi ke, cyage e yii maha ja à yacɛnyɛ kan yii pylibil' à ke, yii nyɛ a cè a jwo na yii Tunji u nyɛ nɛnyinji na ke, na ur' à bégel' a tòro yii taan si u Munaani le u jáarafeebil' e mà?»

Pyiṅkanni na Yesu maha jínabii kòre ke

(Macwo 12.22-30; Marika 3.22-27)

¹⁴ Canŋka Yesu mpyi na jinaŋi wà kòre na yige nàŋi w'e, uru jinaŋi mpyi a nàŋi pyi búbu. Tèni i jinaŋ'a pa fworo u e ke, ka uru nàŋi si li jwə cù na yu. Sùpyire ti mpyi wani ke, ka li i pi puni kàkyanhala.

15 Nka pìl'à jwo sùpyire shwòhòl'e, na jínabii jùngufoorji Belizebuli† u à sínji kan Yesu á, u u jínabii kòrè na yige pifeebil'e.

16 Pii la na mpyi si Yesu pere jcu, maa jwo na u kani la pyi ndemu li si li cyêe pire na na u
à fwo Kile e ke.

17 Nka Yesu mpyi a pi funzannɔre cè maa yi jwo pi á: «Kìre maha kìre li nyè na liye tùnni ke, lire maha mpa jya. Pyengɛ maha pyengɛ shiín ká yiri piye kurugo ke, kuru maha mpa jya mú.

¹⁸ Ná yii na sônñi na jínabii ñùgufoonji Belizebuli fànhe cye kurugo mii ñye ná jínabii kàre na yige sùpyire e, ñye Sitaanninji báarapyiibii ká ntáa maa piye tùnñi, pi saanre sì n-kwò mà?

¹⁹ Yii aha jwo na mii na jinabii kôre na yige pifeebil'e na Belizebuli fâñhe e, lire sannî i ke, yii shiinbii pi pye na pi kôre ke, na jofoo u fâñhe e pire maha pi kôre ye? Yii shiinbii yabilimpîi pi sí jwumpe pyi pu cwo yii nun'î.

20 Nka mii aha a jínábii kòrè na yige pifeebil'e ná Kile fànhe e, lir'à li cyêe na Kile Saanre à nà yii na mà kwò.

²¹ Yii li cè na fànhapyahagafoo ká kàshikwònyaaya lwó a tèn u pyenge jwage na marii ku sàncwònni sigili, sùpya sì n-jà u yaage kà lwó mε.

²² Nka wabere ká mpa ncwo pyengefoo na, ngemu u à fàhna tò u na, maa já u na ke, pyengefoo cyége mpyi a taha káshikwonyaa yi njemu na ke, urufoo sí yire shwá u na, si u cvevaayi cyán zhwá u na, si ntáa.

23 Shinŋi u nɣe u nɣe na mii i mɛ, urufoo nɣe mii zàmpeŋ, ŋemu u nɣe u nɣe na mii tère na sùpyire wàa tiye na mɛ, urufoo na ti nùŋo kyángé.

(Macwo 12.43-45)

²⁴ Jína ká fworó sùpya e, u maha sà naara síwage yyaha kurugo, maa tateεεε cya. U aha mpyi u nyε a kà ta mε, u maha jwo “Mii sí nùru raa wà na tayirige e.”

²⁵ Nye u aha núr'a pa urufoo ta бага fiige nkemu k'à pwó maa ku funnke bégel'a pwo ke,

²⁶ u maha núr'a kàr'a sà jínahii baashuunni lwó a bâra uye na, mpíi pi à pi mà tòro u yabilinj na ke, maha mpa jyè urufol'e. Lire ká mpyi, urufoo pyinj kanni níwənn'a sì nâara a pi mà tòro ninjveeni na.»

Shinŋi wuuni l'à nwa ke

²⁷ Nye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka ceenji wà si jwumpe lwó sùpyire shwàhol'e maa jwo u á: «Ceenji u à mu si maa mu byé ke, uru wuun'à n'wà de!»

²⁸ Ka Yesu si ceenji pyi: «Ŋgemu u nyɛ na Kile jwumpe nūru, marii pu kurigii jaare ke, urufoo wuun'à sàa pɔwɔ.»

Yesu tayyereq'à fānha tò Zhonasi woge na, ŋka sùpyire nyɛ a u ɲwɔmɛɛni cû mɛ

(Macwo 12.38-42)

²⁹ Sùpyir'a' pa bínni mà Yesu kwúulo ke, ka u u jwo: «Nte sùpyir'a' pi. Ti la na nye mii u kakyanhala kani là pyi si nyêê ti na ndemu l'à li cyêê na mii à fworo Kile e ke. Nka nde l'à pyi Kile túnntunji Zhonasi na ke, lire baare e kakyanhala kyaa saha si n-pyi n-cyêê ti na me.

³⁰ Nde l'a pyi Zhonasi na ke, lir'à li cyêe Ninive kânhe shiînbiî na na Kile u mpyi a u tun. Lire pyin kanni na, nde li sí n-pa Supyani Jyani ta ke, lire li sí li cyêe nte sùpyire na na Kile u à u tun.

31 Cannke Kile sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiĩnkil'e ke, saancwonji u mpyi Sheba kɪni nùŋɔ na ke, uru sí n-pa n-yĩri n-yyére, si nte sùpyire cêŋge, naha na yɛ uru saancwonji mpyi a yĩri diɲyɛni nùŋke kà na, mà sà saannji Solomani yákilifente jwumpe lógo. Mà li ta wà na nyɛ naha, ngemu u yákili u à pɛɛ Solomani wunji na ke, ti sí nyɛ a nɛn'a lógo uru nɔwà na mɛ.

³² Kuru canñke, Ninive shiinbii mú sí n-pa n-yíri n-yyére, sí nte sùpyire cêege, naha na ye Zhonasi mpyi a sà Kile jwumpe jwo Ninive shiinbil'á ke, pi á pi toronkanni kêenne. Mà li ta

† **11:15** Belizebuli: Sitaannini mege ka ku nye ku ki.

wà na nyɛ naha, ngemu u tayyérege k'à fànhà tò Zhonasi woge na ke, nte sùpyire sí nyɛ a jæn'a ti toronkanni kɛɛnɛ mɛ.»

*Bɛɛnmpe sɛe wumpe kani
(Macwo 5.15; 6.22-23)*

³³ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Wà nyɛ na fùkina mîni si u le ncyigile cere nɔwɔh'i mɛ. Nka u maha dɔrugo yaage kà nun'i, bà u si mpyi s'a bɛɛnmpe yige bage jyifeebil'á mɛ.

³⁴ Sùpyani nyiigii cyi nyɛ u bɛɛnmpe. Ngemu u nyii cyi à jwɔ ke, urufoo puni maha mpyi bɛɛnmpe e mú. Ngemu wogigii sí cyi à kɛɛge ke, urufoo puni mú maha mpyi numpini i.

³⁵ Lire e ke yii yiye kàanmucya a wíi, yii bɛɛnmpe kà bú nkɔw nta numpire mɛ.

³⁶ Yii nyiigii kà jwɔ sɛe sèl'e, lãmpañi bɛɛnmpe sí yii pyi yii a jaa yii a jcwúu kuni i.»

*Yesu à Farizhɛɛnbii ná Saliyani cyelentiibii cɛɛge
(Macwo 23.1-36; Marika 12.38-40)*

³⁷ Mâ Yesu yaha puru jwumpe na, ka Farizhɛɛnni wà si sà u yyeɛ na u pa lyi uru yyére, ka u u jɛɛ. Tɛni i pi à njiyini kwúulo si raa lyi ke,

³⁸ ka li i Farizhɛɛnni kàkɔyanhala, naha na yɛ u à li kàanmucya mà li nya na Yesu nyɛ a u cyeyi jyɛ mà tãanna ná Yahutuubii lãdaabil'e, maa nta na lyi mɛ.

³⁹ Kafoonj Yesu à li nya l'à Farizhɛɛnni kàkɔyanhala ke, maa pi pyi: «Yii Farizhɛɛnbii pi ke, yii maha yii yajigi yi kântuyi jyí na finini, mà li ta yii funjy'á ní nãnkãage ná pege karigii na.

⁴⁰ Yii na nyɛ sɔnɔnyo! Kilenj u à yaage kântuge yaa ke, uru mú bà u à ku funjke yaa mà?

⁴¹ Yii nãnkãage ná pege yaha, yii raa yii cyeyaayi kaan fõnjofeebil'á. Lire ká mpyi, yii si n-pyi fyinmɛ sùpyii.

⁴² Yii Farizhɛɛnbii pi ke, yii wuun'à kɛɛge! Naha na yɛ yii maha yii nãnyeyi ná kanyeyi yafwɔhɔfwohɔre sannte puni yáhanj wwú, yii sí nyɛ na katiigii pyi, maa Kile kyaa tãan yiy'á mɛ. Mà li ta lire l'à yaa li pyi yii kapyiini nɔncyiini, yii i nta a cyi sanjki bára lire na.

⁴³ Yii Farizhɛɛnbii pi ke, yii wuun'à kɛɛge! Naha na yɛ yii aha nkàre Kile jwumpe kálambayi i, bwompe tateɛnyii yii maha jcaa. Sùpyire tabinni yi yii la maha mpyi sùpyire s'a yii pɛre s'a yii shɛere.

⁴⁴ Yii wuun'à kɛɛge! Yii na nyɛ mu à jwo fanjyeyɛ, sùpyire maha jaare na ntùli njemu nun'i piye pàama ke.»

⁴⁵ Mâ Yesu yaha puru jwumpe na, ka Kile Saliyani cyelentunji wà si jwo: «Cyelentunji, mpe jwumpe saha nyɛ Farizhɛɛnbii kanni wumɔ mà dɛ! Mu na wuu cyere mú dɛ!»

⁴⁶ Ka Yesu si u pyi: «Yii Kile Saliyani cyelentiibii wuun'à kɛɛge mú, naha na yɛ yii à Kile Saliyani pyi tuguro sùpyire nun'i, pi si n-jà ntemu lwó mɛ. Yii yabilimpíi mú sí nyɛ na jɛɛg'a pi tɛge ti njwõni na, ali nimbilɛre mɛ.

⁴⁷ Yii wuun'à kɛɛge! Naha na yɛ yii tulyey'á Kile tũntunmpii mpiimu bò tɛɛcyiini i ke, yii à pire kwõnhigii yaa na faanre.

⁴⁸ Lire l'à li cyɛɛ na kapegigii yii tulyey'á pyi ke, na cyir'à bɛ yii á, naha na yɛ pir'à Kile tũntunmpii bò. Nka yii pi ke, yii na pi kwõnhigii faanre.

⁴⁹ Kile à tɛɛn u yáklifɛntɛ e maa jwo “Mii sí raa na tũntunmpii pii tunni pi á, pi sí pii bò si pi sanmpii kyéɛge.”

⁵⁰ Lire kurugo Kile tũntunmpii pi à bò mà lwó fo tɛɛcyiini i ke, Kile sí n-pa yii ná yii tulyeyi cɛɛge pire kyaa na,

⁵¹ mà lwó Abeli mbõni na, fo mà sà nɔ Kile tũntunji Zakari mbõni na, Zakari pi à bò Kilejaarebage sɛɛcyage ná sárayi tawwuge shwɔhɔl'e ke. Sɛɛni na mii sí yi jwo yii á, Kile sí yii ná yii tulyeyi cɛɛge tire boore puni kurugo.

⁵² Yii Kile Saliyani cyelentiibii, yii wuun'à kɛɛge! Naha kurugo yɛ kuni li maha sùpyire pyi t'á Kile jwumpe cɛ ke, yii à para pi yaha lire kuni i. Yii yabilimpíi nyɛ na lire kuni jaare mɛ, mpii la ku nyɛ s'a li jaare ke, maa pire tɛgele kwõn.»

⁵³ Nyɛ puru jwumpe puni kântugo, ka Yesu sí fworo uru Farizhɛɛnni bage e na nkɛɛge. Ka Saliyani cyelentiibii ná Farizhɛɛnbii lùyiri wuubii si yibi yi shini puni taha u na.

⁵⁴ Pi mpyi na lire pyi si nta u pɛrɛ jɔú u jwɔshwɔɔre cye kurugo.

12

*Yesu à u cyelɛmpyiibii yɛɛ na pi àha fyinmɛ tò wwomɔ na mɛ
(Macwo 10.26-27)*

¹ Lire tɛni i, ka supyikurungɔ nimbwɔhɔ si mpa bínni Yesu taan fo na piye fwõnɔ. Pi mpyi a shiin kampwɔhii lada kwɔ. Ka Yesu si jwumpe sii u cyelɛmpyiibii na maa jwo: «Yii a yiye kàanmucya, yii àha fyinmɛ tò wwomɔ na Farizhɛɛnbii fiige mɛ. Pi na nyɛ bwúuruni yirigeyirige yaani fiige lire ndemu li maha mbyimpe njɔcwɔnhɔmpe yirige sùpyani pàama ke.

² Yii li cɛ, kyaa maha kyaa l'à njwɔhɔ ke, cyire puni sí n-pa raa jaa. Kyaa maha kyaa li nyɛ numpini i ke, lire là mú si n-kwóro jɔcɛmbaa mɛ.

³ Lire l'à li ta, yii aha jwumə maha jwumə ŋwəh'a jwo numpini i ke, puru sí n-lógo canŋke e, yii aha jwumə maha jwumə jwo katilwəhəre e yii bayi kùrɔŋcwəŋgil'e ke, puru sí n-pa raa jáare katanɔyi nɔŋ'i.»

Wuu a fyáge Kile na, wuu nyɛ a yaa wuu kyaa tɛg'a wuyɛ funɔ pɛn mɛ
(Macwo 10.28-31)

⁴ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Yii pi nyɛ mii ceveebii ke, mii sí yi jwo yii á, ŋgemu u nyɛ u si n-jà yaage kabere pyi sùpyanɔ na u mbòŋi kàntugo mɛ, yii áha raa fyáge uru yyaha na mɛ.

⁵ Yii à yaa yii a fyáge ŋgemu yyaha na ke, uru u nyɛ Kile, naha na yɛ uru u maha já a sùpyanɔ wà nafugombaage e u bonkwooni kàntugo. Sɛɛŋi na mii sí yi jwo yii á, yii a fyáge Kile na.

⁶ Tá zíiziine kan̄kuro maha mpéɛ daashii shuunni kanna mɛ? Nka Kile à yaha ti puni nɔŋkin nɔŋkinɔ na, marii ti saɔcwəŋni sigili.

⁷ Yii pi ke, yii li cɛ na yii kan'à waha Kile na mà tòro tire zíiziine nɔnyahara na. Ali nɔŋjoore ti nyɛ yii nɔŋyi i ke, Kile à tire puni pɛrege cɛ. Lire kurugo yii áha núru kyaa tɛge yiye funɔ pɛn mɛ.»

Mà nyɛ Sùpyanɔ Jyanɔ Yesu na, lire nyɛ mɛ mà cyé u na
(Macwo 10.32-33, 12.32, 10.19-20)

⁸ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Mii sí yi jwo yii á, shin maha shin ká yyére li na sùpyire nyii na na uru na nyɛ Sùpyanɔ Jyanɔ wu ke, Sùpyanɔ Jyanɔ mú sí n-yyére li na Kile mèlekɛebii nyii na na urufoo na nyɛ uru wu.

⁹ Nka ŋgemu ká mii cyé sùpyire nyii na ke, mii mú sí urufoo cyé Kile mèlekɛebii nyii na.

¹⁰ Sùpya ká ncyé Sùpyanɔ Jyanɔ jwumpe na, lire kapiini sí n-jà yáfa urufoo na. Nka ŋgemu ká Kile Munaani mɛge kɛge ke, lire kapiini sí yáfa urufoo na mɛ.

¹¹ Pi aha mpa a yii cyáan na nɔcwòre na n̄kɛge Kile Jwumpe kàlambayi nɔŋufeebii, lire nyɛ mɛ kini yyaha yyére shiimbii ná yukaabii yyére tɛni ndemu i ke, jwumpe yii sí n-jwo pi i n̄cɛ na yii na nyɛ sɛɛŋi nɔŋ'i ke, yii áha puru kani tɛge yiye funɔ pɛn mɛ,

¹² naha na yɛ lire tɛni yabilinɔ i, jwumpe yii à yaa yii jwo ke, Kile Munaani sí puru tɛrige yii funɔ'i.»

Nàfuunɔ sɛɛ wunɔ kani ná karigii cyi nyɛ cyi nyɛ a yaa cyi sùpyanɔ funɔ pɛn mɛ
(Macwo 6.19-34)

¹³ Mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka nàŋi wà si jwo u á sùpyire shwəhəl'e: «Wuu cyelentunɔ, mii la nyɛ maa yi jwo mii yyahafoon'á na u wuu tunɔ kooɛge táa, u u na nàzhan woge kan na á.»

¹⁴ Ka Yesu si u pyi: «Ei! Nà wà we! Jofoo u à mii tɛŋe mà pyi yii kacwəŋrɔŋi, lire nyɛ mɛ yii tunɔ kooɛge táafoonɔ yɛ?»

¹⁵ Nyɛ Yesu à uru nàŋi n̄wə shwə amuni ke, maa yi jwo u lógofeebii pun'á: «Yii a yiye kàanmucaa, yii áha nàfuunɔ lage yaha ku tateŋge fò yii na mɛ. Naha kurugo yɛ sùpyanɔ nàfuunɔ mɛɛ ká nyaha fo mà sà mpyi u tayahaga na n̄caa na n̄kànre, yii li cɛ na uru nàfuunɔ si n-jà urufoo sige kwùŋi na mɛ.»

¹⁶ Mà tàanna ná puru jwumpe e, ka Yesu sí bàtaaga jwo pi á na: «Nàfuufoonɔ wà u ná mpyi ná kerege e, kuru kerege yafaayi mpyi na n̄woge u á sɛl'e.

¹⁷ Can̄ŋka ka u u ntɛɛn maa fun̄ŋke cya maa jwo uye funɔ'i “Mii sàha naha na kapyii cɛ mɛ, naha na yɛ tayahaga nyɛ mii nɔŋyee sùmanɔ na mɛ.”

¹⁸ U à fun̄ŋke kyáala a kwò ke, maa jwo “Nde mii sí n-pyi ke, lire li nyɛ, mii sí na bwənhigii jya, si nùru nimbwəhii faanra, si na sùmanɔ ná na yaayi san̄ɔyi puni le cyire e.

¹⁹ Lire ká mpyi, mii sí n-jwo naye funɔ'i, na mii à yee nɔnyahagii n̄yi bégel'a yaha naye mɛ na. Mii saha si raa naye kànre mɛ, s'a lyi s'a byii si mpyi funntange e kanna.”

²⁰ Nyɛ uru nàfuufoonɔ'á puru jwo uye funɔ'i mà kwò ke, ka Kile si jwo u á “Mu funɔ baa shinɔ! Nke numpilage yabilinɔ i, mu sí n-kwù. Yaayi mu à bégel'a yaha maye mɛ na ke, jofoo u sí n-pyi ná yire e yɛ?”

²¹ Nyɛ amuni li mú nyɛ, shin maha shin u nyɛ na nàfuunɔ caa na bínnini nge dɔnyɛni i uye mɛɛ na, mà li ta nàfuu nyɛ urufol'á Kile yyére mɛ, urufoo sí n-pa n-kwù n-yiri u taan nge nàfuufoonɔ fiige.»

²² Nyɛ ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Lire e mii sí yi jwo yii á, yalyire yii sí raa lyi ná vāanɔyi yii sí raa leni ke, yire tan̄kanni ká yii funɔ pɛn mɛ.

²³ Naha kurugo yɛ sùpyanɔ munaani tayyéreg'á fānha tò yalyire na, ka u cyeere tayyéregɛ mú si fānha tò vāanɔyi na.

²⁴ Yii saɔcyɛɛnre kàanmucya ke! Ti nyɛ na faa pyi mɛ, ti nyɛ na sùma kwùun mɛ, sùma tabegege mú nyɛ t'á mɛ. Nka Kile maha ti n̄wə caa. Tá yii nyɛ a p̄wɔrɔ saɔcyɛɛnre na sɛl'e mɛ?

²⁵ Funmpɛɛnre sí n-jà yii jofoo pyi u já a nimbilere bàra u sh̄ŋi canmpyaagii na yɛ?

²⁶ Nye kampyi funmpɛɛnre si n-jà yafyin bàra yii shìnjì canmpyaagii na me, naha na yii à yaayi sanjyi kani tég'a yiye funjɔ pɛn ye?

²⁷ Yafwɔhɔfɔwɔhɔyi yi maha fyin sige e maa yafyɛnre nisinante yaa ke, yii sɔnnɔ yire kyaa na ke! Yi nyɛ na báara pyi me, yi mú nyɛ na kɔɔnɔ pinni me. Nka saanji Solomani ná u náfuufente puni i, u vaaɛndenke kà leme nyɛ a já a jwɔ mà nke yafwɔhɔfɔwɔhɔge kà ninjin yafyɛnre kwɔ me.

²⁸ Yafwɔhɔfɔwɔhɔyi yi nyɛ sige e nijjaa, ná numpɔnɔ yi si n-le nage e ke, Kile ká yire leme pyi p'à jwɔ amuni, yii nyɛ a li cɛ na nákaana baa Kile sí vaaɛnyɛ kan yii á mà? Yii daniyan'á cyɛre de!

²⁹ Yii yalyire ná yii yabyɛre tanjanni nyɛ a yaa li tateɛge fɔ yii na me.

³⁰ Mpii pi nyɛ pi nyɛ a dá Kile na me, pire pi maha funjyi pɛn ná yire yaayi kani i tɛrigii puni i. Yii sí pi ke, yaaga maha yaaga kyaa li nyɛ yii na ke, yii Tunji Kile à yire puni cɛ.

³¹ Mà jwɔ yii kwɔro yii a yire yaayi caa ke, yii yacyage nijcyiig'à yaa ku pyi Kile Saanre. Lire ká mpyi, u si yire yaayi sanjyi kan yii á.»

³² Ka Yesu si nùr'a jwɔ u cyelempyiibil'á: «Yii na nyɛ mu à jwɔ mpàkurunɔ nimbilere, nka yii áha raa fyáge me, naha na ye l'à táan yii Tunji Kile e mà yii le u Saanre e.

³³ Yii yii cyeyaayi pére, yii i uru wyɛɛni tég'a fɔnɔfeebii tège. Yii náfuu tabegege nijcɛnnɛ yaa yiye mɛɛ na nijnyɛni na, nkemu ku nyɛ ku náfuunji si n-kwɔ me. Nàjkaalii ná ntɔɔn nyɛ kuru cyage e si nkɔwɔ u kɛge me.

³⁴ Yii li cɛ, cyage e sùpyanji náfuunji nyɛ ke, wani u sɔnnɔre maha mpyi.»

*Báarapyiɛni nijcɛnnɛi ná báarapyiɛni nimpɔni kani
(Macwo 24.36-51)*

³⁵ Ka Yesu sí nùr'a jwɔ u lógofeebil'á: «Yii yii báarapyi vaaɛnyɛ le yii i bégele tɛrigii puni i. Yii i yii lampaabii mɛn'a yaha tɛrigii puni i.

³⁶ Yii pyi mu à jwɔ báarapyi mpiimu pi à bégel'a tɛɛn pyɛnge e, na pi jùɔfuonji tɛɛpani sigili, u aha yiri cikwɔɔnre cyage e, mà pa tɛre o tɛre e, maa mpa pyɛnge jwɔge kúu ke, pi i yir'a ku múgo u á.

³⁷ Nye jùɔfuonji ká mpa báarapyiibii mpiimu ta njómbaa ke, pire wuuni sí jwɔ. Sɛɛni na mii sí yi jwɔ yii á, lire ká mpyi, jùɔfuonji sí uye pwɔ si njyi yaa nkan báarapyiibii puni ninjin ninjin'á, pi lyi.

³⁸ Lire e ke jùɔfuonji'à pa nijɔnke na yo, u à pa nkùpecyiini na yo, u aha mpa báarapyiibii mpiimu ta njómbaa ke, pire wuuni kɔni sí jwɔ.

³⁹ Yii li cɛ na kámpyi bage foonji mpyi maha nàjkaanji tɛɛpani cɛ, u mpyi maha sí jɛɛ u yaha u kakyaare pyi me.

⁴⁰ Lire e ke yii mú à yaa yii bégel'a kwɔro, naha na ye tɛni i Supyanji Jyanji sí nùru n-pa ke, yii nyɛ a lire cɛ me.»

⁴¹ Yesu à puru jwɔ ke, ka Pyɛri si u pyi: «Kafoonji, mu à nke bàtaage jwɔ mà yyaha tíi ná wuu kanni i laa, sùpyire puni kyaa li?»

⁴² Ka Yesu si u pyi: «Báarapyiɛni na, jùɔfuonji'à dá pi sanmpii shwɔhol'e, u yákiliɛni mú s'à pɛe ke, uru báarapyiɛni shiɛni jùɔfuonji maha yaha u u pyɛnge karigii cwɔɔnre, maa jiyiɛni kaan báarapyiibii sanmpil'á u tɛekan'l'e.

⁴³ Nye báarapyi maha báarapyi jùɔfuoo, u à pa u ta u u báaranji nijcɛnnɛi pyi amuni ke, uru wuuni sí jwɔ.

⁴⁴ Sɛɛni na mii sí yi jwɔ yii á, uru báarapyiɛni jùɔfuonji sí u pyɛnge karigii puni jùɔfufente le u cye e.

⁴⁵ Nka báarapyiibii kacwɔnɔnɔi ngemu ká a sɔnnɔi uye funj'i na uru jùɔfuonji sí mɔ lire kùluni i, maa wá na u báarapyiɛnɛbii bwùun, maa uye yaha jiyiɛni ná mbyanji laage e, maa sinmpe byii na jɛcwɔ ke,

⁴⁶ canjke ku nyɛ uru báarapyiɛni nyɛ a tɛɛn ná k'e ná tɛni li nyɛ u nyɛ a sɔnnɔ ná l'e me, u jùɔfuonji sí n-páa n-pa. Kapii maha kapii u à pyi ke, jùɔfuonji sí u kyéree cyire puni na, mpii pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i me, si u ná pire sàranji pyi ninjin.

⁴⁷ Báarapyiɛni u à jùɔfuonji nyii wuuni cɛ maa mpyi u nyɛ na li pyi me, uru báarapyiɛni bwɔɔnre nishwɔore sí nyaha de!

⁴⁸ Nka báarapyiɛni u nyɛ u nyɛ a u jùɔfuonji nyii karigii cɛ me, maa ntòr'a wurug'a kapyimbaala pyi ndemu l'à yaa ná bwɔnɔr'e ke, urufoo si bwɔnɔrɔ nijyahara shwɔ me.

Amuni li mú nyɛ, Kile à yaaya nijyahaya kan ngemu á ke, u maha yaaya nijyahaya cya urufol'á. U aha kariij nijyahanyahagii le ngemu cye e ke, u sí urufoo yibe kariij nijyahanyahagii kyaa na mú.»

*Sùpyire sí n-láhalá tiye na Yesu kurugo
(Macwo 10.34-36)*

⁴⁹ Ka Yesu sí núr'a jwo: «Mii à pa mpa nage le nìŋke na. Mii la mpyi nume si ku ta k'à mìn'a kwò.

⁵⁰ Nka mii à yaa mii u mbyìgime yyefuge e fòlò, mu à jwo bà sùpyanji ká a ŋko si batize pi maha u mbyìgime lwohe e pyinƙanni ndemu na me. Mii funvwugo wunji u jnye na cyire karigii canmpyige sigili.

⁵¹ Yii àha raa sònni na mii à pa si mpa jwumabenke le sùpyire ná tiye shwòhòl'e nìŋke na mà de! Mii sí yi jwo yii á, mii à pa mpa mbèmbaanji le sùpyire ná tiye shwòhòl'e.

⁵² Lire kurugo mà lwò nume na, shiin kanƙuro sí n-pyi pyenyi y'e, pi si n-bê me. Shiin taanre sí n-wwò s'a shiin shuunni tùnni, shiin shuunni sí n-wwò s'a shiin taanre tùnni.

⁵³ Pyenyi y'e, tufooni sí n-yiri jyafooni kurugo, jyafooni mú sí n-yiri tufooni kurugo. Nufooni sí n-yiri pworofooni kurugo, pworofooni mú sí n-yiri nufooni kurugo. Nacwoni sí n-yiri napworoni kurugo, napworoni mú sí n-yiri nacwoni kurugo.»

Kacyeenkii ncèŋi

(Macwo 16.2-3)

⁵⁴ Supyikurunke ku mpyi wani ke, ka Yesu si núr'a jwo kur'á: «Yii aha kileni jya u à wwò canƙacwumpe* e, yii maha jwo na zàha sí n-pa, nàkaana baa ku mú maha mpa.

⁵⁵ Kafeege ká a fwu na yiri wòro kùl'e, yii maha jwo na kafuge sí n-pêe nijnjaa de! Amuni li mú maha mpyi.

⁵⁶ Yii pi à fyinne tò wwomò na ke, yii à jà a cyire karigii puni tèepyiinƙii cè, ka jaha si li ta jcyii cyi jnye na mpyi yii shwòhòl'e nume ke, yii jnye a jà a cyire cè mà ye?

(Macwo 5.25-26)

⁵⁷ Jaha na kani yii à yaa yii pyi ke, yii jnye a jà a lire cè yiy'á si li pyi pyinƙanna nijnɛenne na mà ye?

⁵⁸ Wà ha mu yere fàhe e, ka yii i wá na ñkèege wani, mu à yaa mu u jwumabenke cya fwòfwò ná urufol'e kuni na, bà u si mpyi u àha ma le yukyaanji cye e, uru si ma le u báarapyinji cye e, pi i ma le kàsuni i me.

⁵⁹ Mii sí yi jwo mu á, mu aha mpyi mu jnye a lire pyi me, mu sì n-sli n-fworo wani ná mu jnye a urufoo fwooni tò feefee mà ye!»

13

Yii à yaa yii toronƙanni kèenɛe

¹ Jnye mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka sùpyire tà si mpa Galile kùluni shiimbii pii mbò jwo u á. Fàhafooni Pilati u mpyi a pii tun pi à sà pire bò Kileñaarebage e mà pi yaha pi i sàrayi wwù.

² Ka Yesu si pi pyi: «Nte sùpyire ti nte pi à bò ame ke, yii na sònni na pire kapegii nimpyiinƙii cyi mpyi a jyaaha mà tòro Galile kùluni shiimbii sanmpii wogigii na be?

³ Lire bà me, nka mii sí yi jwo yii á, ná yii jnye a yii toronƙanni kèenɛe me, yii puni mú sí n-kwù.

⁴ Silowe batònge k'à keb'a cwo Zheruzalemu kàhe shiimbii ke ná baataanrenji mpiimu jnun'i mà bò ke, yii na sònni na pire kapegii nimpyiinƙii cyi à jyaaha mà tòro Zheruzalemu kàhe shiimbii sanmpii wogigii na be?

⁵ Lire bà me, nka mii sí yi jwo yii á, ná yii jnye a yii toronƙanni kèenɛe me, yii puni mú sí n-kwù.»

⁶ Jnye ka Yesu si bàtaaga jwo pi á na: «Nàŋi wà na mpyi ná ɛɛzen cikòoge e. ɛɛzen cire shwòhòl'e fizhiye cige na mpyi wani. Cikòoge foo mpyi maha si na kuru cige kàanmucaa u aha ñkwò a yaserɛ ta ku na. Nka u shèe maha shèe, u mpyi maha sà yafyin ta ku na me.

⁷ Ka u u yi jwo u báarapyin'á «Wii, cyi yee taanre cyi jnye jcyii, mii na ma na nke cige kàanmucaa kampyi k'à yaserɛ yaa, mii sí si tà ta ku na me. Ku kwòn à wà, jaha na ye ku jnye cikòoge cire sannte shwòhòl'e kanƙwò baa.»

⁸ Ka báarapyinji si u pyi «Mii jnũfooni, mii na li caa mu á, maa ku yaha ku nijnjyee pyi, mii sí ku nũŋke tũgo n-kwũlo si ñkyàra le ku taan.

⁹ Lire ká mpyi, ka ku u yaserɛ pyi yyeela, ku sí n-yaha wani. Nka k'aha mpyi ku jnye a yaserɛ pyi me, maa nta a ku kwòn.»

Yesu à dàfoo cùŋŋo canŋŋe e

¹⁰ Jnye Yahutuubiicanŋŋe k'e, Yesu mpyi na sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambage k'e.

¹¹ Sùpyire shwòhòl'e ceenji wà na mpyi wani, jinaŋi wà mpyi u e, uru jinaŋi mpyi a yee ke ná baataanre pyi u e, maa dàŋi yampe yaha u na, fo mà u pyi u saha jnye na jà a til'a yyéere me. ¹² Jnye Yesu à u jya ke, maa u yere maa jwo u á: «Ceewe, mu yamp'á láha mu na nijnjaa.»

* **12:54** Izirayeli kini i, canƙacwumpe e zàhe nijnjahaga maha yiri.

¹³ U à puru jwo ke, maa u cyeyi taha u na, lire tèenuuni i, ka ceenji tùbunji si ntíl'a sànhana, ka u u Kile kèe.

¹⁴ Nyè tèni i Kile Jwumpe kàlambage nùñgufoon'á Yesu nya u à ceenji cùuñgò canñonñke e ke, ka li i u lùuni yírigè sèl'e, ka u u jwumpe lów maa jwo sùpyir'á: «Cibilaage e, yii à yaa yii a báaranji pyi canmpyaa baani funñ'i, lire e ke yii a ma, yii a cicuumpe caa cyire canmpyaagil'e, ñka canñonñke e bà mè!»

¹⁵ Ka Kafoonji Yesu si u pyi: «Yii pi à fyinmè tò wwomò na ke, jofoo u nyè yii shwòhòl'e ñgemu u nyè u nyè na u nùyi, lire nyè mè u dùfaanñyi sànnè canñonñke e maa yi kan y'à bya mà yè?»

¹⁶ Ná yii maha já a lire pyi, ñge ceenji sí u nyè Ibirayima tùluge shìn ke, ka Sitaanninji si u cù a pwò, fo yye e kè ná baataanre e, ka ñaha si li ta tire pwòore kà ñjà zànha ndáha uru ceenji na canñonñke e mà yè?»

¹⁷ Nyè Yesu à puru jwo ke, ka u zàmpeenbii puni si silege. Ñka sùpyire sannte puni mpyi funntange e Yesu kabwòhigii nimpyiñkii puni kurugo.

*Kile Saanre maha sii nimbilere maa mpêre
(Macwo 13.31-33; Marika 4.30-32)*

¹⁸ Nyè ka Yesu si nùr'a kàlanji sogo maa jwo: «Kile Saanre nyè mu à jwo ñaha bè? Ná ñaha shi i mii sí ti tàanna bè?»

¹⁹ Ti na nyè mu à jwo mutaridi cige yasere, ñàñi wà a sà ntemu nùgo u cikwoge e ke. Kuru cige pyànji maha yílege, ñka u aha fyín, cige maha lyège fo maha mpa mpyi cibwòhò, sàncyenr'a si wà na ti shèere yaa ku ñkényi i.»

²⁰ «Ná ñaha shi i mii sí Kile Saanre tàanna sahanji yè?»

²¹ Ti na nyè bwúurunji yírigeyirige yaani fiige. Ceewe ká li nimbilere le farini mbyime ninyaham'i mà cwònhò, li maha puru mbyimpe ninycwònhòmpe puni yírigè.»

*Nùmpañke tata kuni na nyè mu à jwo tajyijnwò nimbilere
(Macwo 7.13-14, 21-23)*

²² Nyè lire kàntugo ka Yesu si ntòro ná ñani i, na ñkèege Zheruzalemu kànhe kàmpanñke na. U ñinñkarenji mpyi na Kile jwumpe yu sùpyir'á kànbwoyi ná kànpýeere na.

²³ Ka ñàñi wà si u pyi: «Kafoonji, tá nùmpañja tafeebii sí ñyaha bè?» Ka Yesu si pi pyi:

²⁴ «Yii fànha le yii i jyè tajyijnwòge nimbilèni i, ñaha na yè mii sí yi jwo yii á, tèni là na ma shìnyahara la si n-pa n-pyi si jyè kuru tajyijnwòge e, ñka pi si n-pa já mè.

²⁵ Tèni i bage foo si n-pa n-yiri si bage tò si ku shwòhò ke, lire ká yii ta cyíinnji na, yii sí raa bage kúuli s'a ñko “Kafoonji! Nwòge múgo wuu á.” Lire ká mpyi, Kafoonji sí n-jwo yii á na uru ñya a yii cè mè.

²⁶ Lire tèni i, yii sí raa ñko “Ko wuu ná mu à têt'a lyi maa bya sijncyan kè! Mu mú s'à Kile jwumpe jwo wuu á wuu kànhe pyenkuunji i, ka mu u nùr'a jwo na mu nyè a wuu cè mà?”

²⁷ Yii aha puru jwo, u sí nùru yi taha yii á na uru nyè a yii cè mè, na yii yiri uru taan, yii kapimpyiibii.

²⁸ Nyè mà yii yaha cyíinnji na, yii aha mpa yii tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba ná Kile tünntunmpii puni ñya Kile Saanre e tèni ndemu i ke, yii nàvunñgò wuubii sí raa myahigii súu s'a ñkyànhigii kùru.

²⁹ Sùpyire tà mù sí raa yiri dñyeyi nùnyì sicyeerenji na, si mpa jyè Kile Saanre e, si lyi.

³⁰ Lire tèni i, sùpyire ti nyè nume kàntugo yyére ke, tire tà sí n-pa n-pyi yyaha yyére. Mpii pi nyè nume yyaha yyére ke, pire pii mù sí n-pa n-pyi kàntugo yyére.»

*Yesu à jwo Zheruzalemu kànhe kyaa na
(Macwo 23.37-39)*

³¹ Nyè lire tèni yabilinji i, ka Farizheenbii pìi si file Yesu na, maa yi jwo u á: «Mu à yaa mu u fworo nde kùluni i feepee, ma a sì cyage kabèr'e, ñaha na yè saannji Eròdi wá na mu caa raa bùu.»

³² Ka Yesu si pi pyi: «Yii a sì, yii i sà yi jwo Eròdi cwofoon'á, na mii naha na jínabii kòre na yige pifeebifè marii yampii cùunji ñcyii canmpyaagii shuunninji i, cyire ká ntòro, canntanrewoe e mii báaranji sí n-kwò.

³³ Mii à yaa mii u cyire canmpyaagii taanrenji pyi si sà na báaranji fùñgò Zheruzalemu kànhe e. Ñaha kurugo yè Kile tünntunñi wà tufiige nyè a yaa u bò cyage kabèr'e Zheruzalemu kàntugo mè.»

³⁴ Ka Yesu sí nùr'a jwo: «Ei! Zheruzalemu shiinbii, yii Zheruzalemu kànhe shiinbii, yii pi maha Kile tünntunmpii wà ná kafaayi i maha bùu ke, y'à tooyo ninyahaya kwò, mii la mpyi si yii bínni yiye e, s'a yii kàanmucaa, bà ñkùunji maha u pyire bínni tiye e maa bùru ti ñunji i mè. Ñka yii nyè a ñeé lire e mè.

³⁵ Ku ke nume! Kile sí cye wwú yii kànhe taan si yii yaha yiye kanna na. Mii sí yi jwo yii á, yii nyiini saha si n-tège mii na me, fo canjke yii si n-pa raa nko “Ngemu u nyé na ma Kafoonji Kile mege na ke, Kile u jwó le ur'á*.”»

14

Yesu á yaŋi wà cùuŋo canŋonjke k'e sahanji

¹⁻² Nyé Yahutuubiicanŋonjke k'e, Farizheenbii nùŋufooni wà mpyi a Yesu ywere na u sà lyí uru ywere, ka Yesu si nyé. Sùpyire ti mpyi wani uru shinbwoŋi pyenge e ke, nàŋi wà yangwu na mpyi tire shwòhòl'e, puru yampe mpyi a u cyeere cyeyi yà pyi y'á fwo fwo. Ka pi i wà na Yesu kàanmucaa kampyi u si nyé uru yaŋi cùuŋo canŋonjke e.

³ Ka Yesu si jwumpe lwó maa Kile Saliyaŋi cyelentiibii ná Farizheenbii yíbe: «Mà tàanna ná wuu Saliyaŋi i, wà à yaa u jà a yaŋa cùuŋo canŋonjke e la*?»

⁴ Ka pi i fyàha, pi wà nyé a nyen'a u jwò shwò me. Ka Yesu si u cyeyi taha yaŋi na maa u cùuŋo, maa u pyi u a si pyenge.

⁵ Lire kàntugo ka Yesu si nùr'a pi yíbe: «Jofoo u nyé yii shwòhòl'e, ná urufoo jyaŋi, lire nyé me u nùŋi wà ká jcwò bèenji'í mà bè ná canŋonjke e, urufoo sí nyé u yaha wwùmbaa ye?»

⁶ Pi nyé a nyen'a u jwò shwò me.

Nyijirire ná nüzogore kani

⁷ Nyé Yesu á pa li kàanmucya mà li nya na Farizhenji'á sùpyire ntemu ywere ke, na bwompe tatēnyí kurugo pi puni nyé na fi ke, ka u u nke bàtaage jwo pi á:

⁸ «Sùpya ká mu ywere cikwònrò na, ka mu u shà, ma hà zà ntēen yatēenyi puni yyaha yyéere woge e me. Naha kurugo ye u aha nta u à shinbwoŋi wà ywere ngemu u à fànha tò mu na ke,

⁹ uru ká mpa, ka yii yyerefooni si mu pyi, na ma yíri maa kuru yatēenjke kan uru shinbwoŋ'á, mu silege wuŋi u si n-yíri n-sà n-tēen fo kàntugo yyéere yatēenjke e.

¹⁰ Lire e mii sí yi jwo yii á, pi aha yii wà ywere lire kataanni fige na, mu aha shà, sà ntēen yatēenyi puni kàntugo yyéere woge e. Lire ká mpyi, mu yyerefooni ká li nya na mu à yaa ná yatēenjke yyaha yyéere woge e, maa sà mu pyi “Na cevoo, yíri ma a ma naha, yatēenjke yyaha yyéere woge e.” Lire tēni i, mu nùŋke si n-yírige ma lyijēebii shwòhòl'e.

¹¹ Lire e yii li cè, shin maha shin u à uye dūrugo ke, Kile sí urufoo tīrige, nka shin maha shin u à uye tīrige ke, Kile sí urufoo dūrugo.»

¹² Nyé nàŋi u mpyi a Yesu ywere na u sà lyí uru yyéere ke, ka Yesu si yi jwo ur'á: «Mu aha a nko si sùpyi ywere pi pa lyí mu yyéere canjke e, lire nyé me numpilage e, mu sùpyire ninyjerere nyé a yaa ti pyi mu ceveebii ná mu siŋēebii ná mu cinmpyiibii ná mu tēnyēebii náfuufēebii me. Naha kurugo ye pire mú si n-jà mu ywere canjka, nde mu à pyi pi á ke, si lire fwooni tò mu á.

¹³ Nka mu aha sí raa kataan pyi, mu à yaa mu u fōŋfeebii ná cwòhòmfēebii ná dīshiyīfeebii ná fyinmpii ywere.

¹⁴ Lire ká mpyi, mu wuuni sí jwò, mpī pi à tíi ke, Kile ká pire jē a yige kwùŋi i canjke nkemu i ke, kacēni mu à pyi tire sùpyire na ke, u si lire fwooni tò mu á, naha na ye pi nyé a mpyi a jà a mu kacēni fwooni tò mu á me.»

Lyimbwooni bàtaage

(Macwo 22.1-10)

¹⁵ Nyé Yesu lyijēebii'á puru jwumpe lógo ke, ka pi wà ninjin si jwumpe lwó maa jwo u á: «Mpi pi sí n-jyē Kile Saanre e si lyí ke, pire wuun'á jwò!»

¹⁶ Ka Yesu si uru nàŋi jwò shwò ná bàtaag'e na:

«Canjka nàŋi wà u ná njyi ninyahawa shwòhò, maa shinnyahara ywere pi sà lyí uru yyéere.

¹⁷ Tēelyiin'á pa nò ke, ka u u báarapyiŋi tun u sà sùpyire ywere pi pa lyí.

¹⁸ Nka pi pun'á kari mege le maa jcyé karaga uru njyijhi talyige e. Shincyiŋi báarapyiŋ'á ywere ke, ka uru si yi jwo u á “Sà yi jwo ma nùŋufoon'á na u uye sanja yaha na á, mii à kerege shwò, mii à yaa mii u sà ku kàanmucya.”

¹⁹ Ka báarapyiŋi si nkàr'a sà wabere ywere, ka uru si u pyi “Sà yi jwo ma nùŋufoon'á na u uye sanja yaha na á, mii à nupyahii ke shwò, mii s'á yaa mii u sà cyi taanna faanji na.”

²⁰ Ka u u nùr'a kàr'a sà wabere ywere, ka uru mú si u pyi “Sà yi jwo ma nùŋufoon'á na mii à ceewe fúru nume. Lire kurugo mii si n-jà n-shà me.”

²¹ Nyé ka báarapyiŋi si nùr'a pa puru jwumpe yyaha jwo u nùŋufoon'á. Ka u lùuni si yíri, maa jwo báarapyiŋ'á na u fyál'a sà fōŋfeebii ná cwòhòmfēebii ná dīshiyīfeebii ná fyinmpii ywere, sùpyire tabinniŋi ná pyenkuunji i, u a ma.

* 13:35 Zaburu 118.26 * 14:3 Farizheenbii u sōnŋonjkanii i, shinji u nyé na múnaa tawwugo caa ke, uru kanni wà sí n-jà n-tēge canŋonjke.

²² Nye báarapyin' à sà pire ywere ke, maa jwo u nùñufoon' á “Mii nùñufoonji, mii á mu tũnture pyi nka tatɛnyɛ ningaya saha na naha dɛ!”

²³ Ka nùñufoonji sɛ u pyi “Sà ma a jaare ma a màre kumbwoyi ná kerekubɛl'e, ma a fànhale ma a sùpyire kàrama t'a ma, bà tatɛnyi sanjyi si mpyi si jɛ me.

²⁴ Mii sɛ yi jwo yii á, sùpyire t' á ywere yweeyiige na, ka ti i jcyé paɲa ke, pire wà cye sɛ n-jyè mii njyini i mɛ.”»

*Pyin'kanni na wà sɛ n-jà n-pyi Yesu cyelempya ke
(Macwo 10.37-38)*

²⁵ Canjka mà Yesu yaha jani na, supyikuruɲo nimbwɔhɔ mpyi a taha u fye e. Ka u u yyaha kɛɛnɲɛ pi á, maa jwo:

²⁶ «Shin maha shin la ku jye si mpyi mii cyelempya ke, ná urufoo jye a mii kyaa táan uy' á mà tòro u tunji ná u nunji ná u cwonji ná u pyibii ná u sɛɛbii na, maa mii kyaa táan uy' á, ali mà tòro u yabilini na mɛ, urufoo jye a yaa ná mii cyelempyigire e mɛ.

²⁷ Shinji la ku jye si mpyi mii cyelempya ke, urufoo u taha mii fye e, pi mɛɛ mpyi na sɛ urufoo bò kworokworocige na. Lire baare e urufoo jye a yaa ná mii cyelempyigire e mɛ.

²⁸ Jofoo u jye yii shwɔhɔl'e, ná urufoo la jye si batɔngɔ faanra, u sɛ n-tɛɛn si funjke kyaala folɔ, si li kàanmucya kampyi u sɛ n-pa n-jà ku faanra n-kwɔ mà ye?

²⁹ Ná urufoo jye a lire pyi mɛ, maa ku jwɔ cù na faanre, kántugo ka bage sanjke si u jà faanraga, mpii pi na ntũli marii ku jaa ke, pire sɛ raa urufoo cyàhali,

³⁰ s'a nko: “Aa! Nge nàɲ' à u bage jwɔ cù na faanre, ka ku u mpa u jà faanraga.”

³¹ Amuni li mú jye, l'aha mpyi mu à jwo saanji wà na nko raa kàshi kwũun u saanɲɛɲi wà na ná u kàshikwɔɔnbii kampwɔhii kenji i (10.000). Tá u sɛ n-tɛɛn si funjke kyaala si jɛɛ kampyi u kàshikwɔɔnbii sɛ n-jà u zàmpɛɲɛni kàshikwɔɔnbii kampwɔhii beɲjaaganji (20.000) tũn mɛ?

³² Nka u aha li kàanmucya mà li jya na u sɛ n-jà uru saanji na mɛ, u sɛ n-wyɛre sɛsurufoo tũgo u sà jwumabeɲɛ cya u á.

³³ Nye amuni li mú jye, yii ngemu ká mpyi u jye a kántugo wà u cyeyaayi puni na mɛ, urufoo sɛ n-jà n-pyi mii cyelempya mɛ.

*Yesu wuubii jye suumɔ ná bɛɛnme fiige
(Macwo 5.13; Marika 9.50)*

³⁴ Suumpe na jye yacɛnɲɛ. Nka pu tɛpoompe ká fworo p'e, jaha ku sɛ n-jà pu pyi pu táan sahanji ye?

³⁵ Pu saha sɛ n-jà là jwɔ njɛke na mɛ, pu mú sɛ n-jà n-pyi njyàra mɛ. Pu sɛ n-wà cyíɲɲi na. Nye shin maha shin la ku jye si karij yyaha cɛ ke, urufoo u ninjyigigii pere, u raa nũru.»

15

*Mpàɲi nimpinniɲi bàtaage
(Macwo 18.12-14)*

¹ Nye canjka, mɛpɛnge shiɛnbii pli niɲyahamii mu à jwo múnalwɔɔre shwofeebii mpyi a pa bínni Yesu taan s'a u jwumpe nũru.

² Nye Farizhɛɛnbii ná Kile Saliyanji cyelentiɛbil' à lire jya ke, ka pi i wá na njkunni piye shwɔhɔl'e na: «Naha na nge nàɲ' à jɛɛn'a mɛpɛnge shiɛnbii yaha pi i bàrali u na, fo maha bínnini na lyi ná pi e ye?»

³ Jye Yesu á pi kununke lógo ke, maa njke bàtaage jwo pi á na:

⁴ «Jofoo u jye yii shwɔhɔl'e, kampyi mpáa njkuu (100) pi jye urufol' á, ka wà njɛkin si mpínni, tá urufoo maha pi sanmpii beecyɛɛre ná ke ná baacyɛɛrenji (99) yaha waber' á sige e, maa sà a nimpinniɲi caa fo u aha jya mɛ?

⁵ U aha u cya a jya tɛni ndemu i ke, u funntanga wunji sɛ u lwɔ nde yacige e, ⁶ si mpa pyɛnge. U aha mpa ná u e, u sɛ u ceveebii ná u tɛɛnɲɛbii ywere si jwo “Yii a ma, wuu u mpa múguro sɛɲɲan. Mii mpàɲi u mpyi a pínni ke, mii á u jya.”

⁷ Mii sɛ yi jwo yii á, amuni li mú jye, kapimpyiɲɛ njɛkin ká u toronkanni kɛɛnɲɛ, funntange ku maha mpyi niɲyini na uru kanni kurugo ke, kur' á pɛɛ sɛl'e. Kuru funntange fiige jye na mpyi niɲyini na, shiɛn beecyɛɛre ná ke ná baacyɛɛre (99) kurugo mɛ, pire mpiimu pi jye na sɔɲɲi na pir' á tii na pire saha jye a yaa pi pi toronkanni kɛɛnɲɛ mɛ.»

Wyɛɛfyinji nimpinnini bàtaage

⁸ Ka Yesu si nũr' a bàtaage kabɛɛ jwo na:

«Ceɲi njgire u jye, kampyi wyɛɛfyinji daashii ke u jye u á, ka njɛkin si jɛwo mà pínni bage e, na u si lùuni táan si làmpa míni si bage kũrũɲcwɔngii puni yaa mpwɔ, si u cya fo si u jya mà ye?

⁹ U aha u nya tēni ndemu i ke, u sí u pucyaabii ná u cínɛɛbii yyere si yi jwo pi á “Yii a ma, wuu u mpa múguro síncyan. Mii wýérɛni u mpyi a pínni ke, mii á u nya.”

¹⁰ Lire pyínkanni na, mii sí yi jwo yii á, kapimpyínɛ nínkin ká u toronkanni kéenɛ, kuru maha mpyi funntanga nimbwóhɔ Kile mēlékɛɛbil'á nínjini na.»

Jyafoonji nimpinniji bàtaage

¹¹ Nye ka Yesu si núr'a bàtaage kabere jwo pi á na: «Nàni wà u ná mpyi ná jyaa shuunni i.

¹² Canɲka ka jyafoonji nimbileni si jwo tufoon'á “Baba, mii nàzhann'á yaa u pyi ngemu yii kɔɔge ke, yii ku taa yii i uru kan na á!” Nye ka tufoonji si jɛɛ, maa u náfuunji taa u jyaabii shuunni shwóhɔl'e.

¹³ Canmpyal'á tóro ke, ka jyafoonji nimbileni si u cyeyaayi puni pérɛ, maa fwor'a kàr'a sà ntēn kiritɔnni l'e ná u wýérɛni i. Mà u yaha wani, ka u u cye le jùɲɔ baa karigil'e na mpyi, fo mà pa nkɔw u náfuunji na.

¹⁴ Tēni i u à u náfuunji kɛg'a kɔw feefee ke, ka lire mú si bē ná katibwóh'e k'á cwo lire kini na. Ka ngahaɲi si li jwɔ cù na u taa.

¹⁵ Y'a pa u yyaha ja ke, ka u u nkàr'a sà jyè báaraɲi i lire kini shinɲi wà á, ka uru si nkàr'a sà u yaha sige e, u u caabii nàhe.

¹⁶ Katege kurugo, u la mpyi maha mpyi s'a caabii yalyire lyí. Nka wà mpyi maha tà kaan u á mɛ.

¹⁷ Nye mà u yaha pur'e, ka u u mpa sɔnnɔ uye funɲi canɲka maa jwo “Báarapyii nínjahamii na nye mii tun'á wuu kini i, pi puni na lyí na ntinni fo na cyeyi wwú jiyiɲi i. Nka mii wi ke, katege ku nke ku u nko raa mii búu naha.

¹⁸ Nde mii sí n-pyi nume ke, lire li jye nde: mii sí núru raa wá na tuni yyére, sí sà yi jwo u á na mii á kapii pyi Kile na, maa kapii pyi u na.

¹⁹ U saha nye a yaa u mii cù u pyá fiige mɛ, nka u à yaa u mii cù mu à jwo u báarapyi.”

²⁰ Nye u à funɲke kyaala a kɔw ke, maa kuni lwá na nkɛge u tuni yyére. Mà u yaha u sàha nkɔw a nɔ pyenge na mɛ, ka tufoonji si u nimpɲi nya tatɔnge e, ka u jùnaare si u ta, ka u u fɛ a jyafoonji jùɲɔ bē, maa sà u púr'a cù mà ta uye na.

²¹ Ka jyafoonji si jwo u á “Baba, mii á kapii pyi Kile na, maa kapii pyi mu na de! Mu saha nye a sàa yaa mu u mii cù ma pyá fiige mɛ.”

²² Ka tufoonji si u báarapyiibii yyere maa jwo “Yii fyâl'a sà vāanntinmbwoyi puni nisinanɲe lwá yii pa le u na, yii i kampefegeni wà le u na, yii i tanhaɲi yà le u na,

²³ yii i sà kàcwoge nùɲi nɲcɛɲi cù, yii pa bɔ, wuu u lyí wuu u múguro sèl'e.

²⁴ Naha kurugo ye mii jyanɲi u nge ke, mii mpyi a li yaha na u à kɔw, nka u nyii wun'á pa, u mpyi a pínni, nka mii á u nya sahanɲi.” Ka múguronji si jwɔ cù pi á.

²⁵ Lir'á pyi mà uru nàni jyanɲi nínjyenɲi ta sige e. Nye tēni i u à yiri sige e na ma mà pa byanhara pyenge na, na yatire tūmpe núru, maa kɔwɔhɔkɔwɔhɔbii naa ke,

²⁶ ka u u báarapyiɲi wà yyere mà yibe, nde li jye pyenge e ke, si lire cè.

²⁷ Ka báarapyiɲi si u pyi “Mu kántugo wunɲi u à pa, lire e yii tun'á wuu pyi wuu à sà kàcwoge nùɲi nɲcɛɲi cù mà pa bɔ, naha na ye uru jyanɲi nɲcɛɲe wu à núr'a pa.”

²⁸ Yyaha wun'á puru lógo ke, ka u lūni si yiri, u jye a jɛn'a jyè pyenge e mɛ. Ka tufoonji si fwor'a pa si mpa u fɔnnɔ si ndɛɲe pyenge e.

²⁹ Ka jyafoonji si jwumpe lwá maa jwo tufoon'á “Cyí yyeɛ jùuli cyi jye jcyii mii na báaraɲi pyi yii á biliwe fiige ye? Canɲa nínkin, yii sàha mii tun, ka mii i jcyé mɛ. Nka ali sikabilini nintini yii jye a li kan mà nja mii ná na ceveebil'á wuu u múguro síncyan mɛ.

³⁰ Nka mu jyanɲi u à mu náfuunji lwá a sà nkɛge cibahani i ke, ur'á pa ke, ka mu u kàcwoge nùɲi nɲcɛɲi cù mà bɔ u na.”

³¹ Ka tufoonji si jwumpe lwá maa jwo jyafoonji nínjyen'á “Mii jyanɲi, ma hà lire waha maye na mɛ, mii ná mu u jye naha tɛrigii puni i ke, ko mii cyeyaayi puni jye mu wuyo ke!

³² Wuu mpyi a li yaha na mu kántugo wun'á kɔw, nka u nyii wun'á núr'a pa. U mpyi a pínni nka wuu à núr'a u nya. Lire e ke wuu à yaa wuu pyi funntange ná múguronji i.”»

16

Báarapyiɲi síncyilime wunɲi bàtaage

¹ Nye Yesu à núr'a bàtaage kà jwo u cyelempyiibil'á na: «Nàfuufoonji wà u ná mpyi a báarapyi lwá a yaha u u u karigii cwɔnnre. Kántugo, ka náfuufoonji si mpa a núru sùpyire jwɔ na, na u báarapyiɲi wá na u cyeyaayi kɛge.

² Ka u u báarapyiɲi pyi “Mii á lógo na mu na mii cyeyaayi kɛge, naha k'á pa ná lire e be? Nye bégele ma a ma báaraɲi pyínkanni yyaha jwo na á, naha na ye mu báaraɲi sí n-kwɔ nínjaa.”

³ Ka báarapyiɲi si jwo uye funɲi “Mii jùɲufoon'á jwo na mii báaraɲi sí n-yyére nínjaa. Nye naha mii sí raa n-pyi be? Faapyi fánha nye mii i mɛ. Na náare na lyí, kuru silege mú sí jye mii na.

⁴ Nye nde mii sí n-pyi ke, mii naha a li cè nume. Mii aha lire pyi, mii ñuñfooñi ká mii yaha tēni ndemu i ke, sùpyire sannte sí mii màra pi pyenyi i.”

⁵ U ñuñfooñi fwòhigii mpyi mpiimu na ke, ka u u pire yyer'a yíbe ñinjin ñinjin maa shincyiiñi pyi “Mii ñuñfooñi jùuli u ñye mu na ye?”

⁶ Ka u u jwo “U sìñjercii ñkuu (100) fwoo li ñye mii na.” Ka báarapyiñi si u pyi “Tēen fwòfwò, maa ma fwòhigii sēmenji lwó, maa yi kēennj'a sēme na u sìñjercii beeshuunni ná ke fwoo li ñye mu na.”

⁷ Maa núr'a wabere yíbe “Mu de? Mu fwooni ñye jùuli ye?” Ka uru si jwo “Sùmapyanji bōrii ñkuu (100).” Ka báarapyiñi si u pyi “Tēen, maa ma fwòhigii sēmenji lwó, maa yi kēennj'a sēme na u sùmapyanji bōrii beecyere (80) fwoo li ñye mu na.”

⁸ Uru báarapyiñi mēe ñye u à u ñuñfooñi náfuñji kēge ke, ñuñfooñi'à u kēe, ñaha na ye u à yákili ta maa u ñumpanñke yaa. Nye mpii pi ñye numpini i ke, pire maha pi ná piye shwòhōñji karigii cwònnre ná yákilifente e pyinñkani ndemu na ke, mii à ñke bàtaage jwo pire kyaa na si ntēge yii yere, yii mpiimu pi ñye bēennpe e ke, bà yii si mpyi si yii ñumpanñke bégele me.»

Wà si n-jà raa báare ñuñfēe shuunn'á me

⁹ Nye ka Yesu si núr'a jwo: «Yii àha náfuñji yaha yii karigii puni yyaha yyere me, lire ñye a tii me. Yii a cevee caa yiye na ná u e, lire ká mpyi, yii canmpyaagii ká ñkwò ñge ñinyenji i tēni ndemu i ke, Kile sí yii lēñe u pyenge e, yii sí n-pyi wani fo tēekwombaa.

¹⁰ Shinji u maha kapyere pyi ná fyinm'i ke, urufoo mú maha kabwòhigii pyi ná fyinmpe e. Nka shinji u ñye u ñye na kapyere pyi ná fyinm'i me, kabwòhii mēe ká le urufoo cye e, u ñye na cyi pyi ná fyinmpe e me.

¹¹ Yii aha mpyi yii ñye a jà a ñge ñinyenji náfuñji báara ná fyinmpe e me, nàkaana baa Kile mú si ñee sēe náfuu le yii cye e me.

¹² Yaage ku ñye sùpyanji wabere wogo ke, yii aha mpyi yii ñye a kuru báara ná fyinmpe e me, ñke Kile à bége'l'a yaha yii yabilimpíi mēe na ke, nàkaana baa, u mú si ñee kuru kan yii á me.

¹³ Yii li cè na báarapyiñi si n-sii n-jà raa báare ñuñfēe shuunn'á me. Lire ká mpyi, u si ñuñfooñi wà kyaa táan uy'á, si u sanñi kyaa pen uy'á. U mú sí n-kúu wà na, si kántugo wà u sanñi na. Nye amuni li ñye, náfuñji lag'à tateenge fō yii mpiimu na ke, yii si n-jà n-pyi Kile báarapyii me.»

(Macwo 11.11-13; 5.31-32; Marika 10.11-12)

¹⁴ Nye Farizheñbil'à puru jwumpe puni lógo ke, ka pi i wá na Yesu fwòhore, ñaha na ye náfuñji kani mpyi a pēe pi á.

¹⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii pi ke, yii maha yiye pyi mu à jwo yii à tii sùpyire nyii na, mà li ta Kile à yii zòompíi cē. Yii li cē, yaage k'à pēe sùpyire nyii na ke, kur'à pen Kile á.

¹⁶ Nye MusaSaliyanji ná Kile tūntunmpii sanmpii jwump'à kwòro tooy'e fo mà pa nō Yuhana Batizelipiyiñi tēni na. Mà lwó Yuhana Batizelipiyiñi na, jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tii ná Kile Saanre e ke, puru na yu sùpyir'á. Sùpyire puni la mú si ñye si fànha le si jyē tire saanre e*.

¹⁷ Yii li cè na ñinjk'à mpinni tãanja a tòro Kile Saliyanji jwumbilini là ñinjin mpinni na.

¹⁸ Shin maha shin ká u cwonji yaha maa ceenji wabere lēñe ke, urufol'à jacwòro pyi. Shin maha shin u à ciyahawa lēñe ke, urufoo mú à jacwòro pyi.»

Kanhamafooni Lazari ná náfuufoonji bàtaage

¹⁹ Ka Yesu si núr'a bàtaage ká jwo sùpyir'á na: «Náfuufoonji wà na mpyi wani, u mpyi maha vāanjiyi nisinanji longara wuyi leni, maa u nyii karigii pyi, maa u nyii njijñi lyi canja maha canja.

²⁰ Kanhamafooni wà nizinniwe mpyi maha mpyi uru náfuufoonji pyenge ñwoge na. Uru nàñi cyeere puni mpyi nōyō, u mege mpyi Lazari†.

²¹ U la mpyi maha mpyi s'a uru náfuufoonji njyipaanyi caa raa lyi, ñka u mpyi maha yi taa me. Mà bàra lire na, pwuunbii mpyi maha mpa a u nōyō laali.

²² Ka kanhamafooni si mpa ñkwù, ka Kile mèlekēebii si mpa u lwó a kàr'a sà yaha Ibirayima taan Arijanani i. Lire kántugo ka náfuufoonji mú si mpa ñkwù, ka pi i sà u tò.

²³ Mà náfuufoonji yaha kyaage e ñinñke ñwòhō shiinbii cyage e, u à wíl'a Lazari nya Ibirayima taan tatoonge e Arijanani i.

²⁴ Nye ka náfuufoonji si Ibirayima yyere fànha na “Mii tunji Ibirayima, ñuñjaara ta na na, maa Lazari pyi u sà u kampeeni fyinmē lwòhe e, u pa ntēg'a na ñkòonge ñiñe. Naha kurugo ye kyaage e mii naha naha ñke nage e ke, kur'à pēe sèl'e!”

* **16:16** Pii maha jwo: «Shin maha shin la ku ñye si jyē ke, urufol'a yaa u fànha le u u puru jwumpe cū ná cyeyi shuunniñi i.» † **16:20** Lazari mege ñwòhe ku ñye Kile u ñye tegefooni.

²⁵ Ka Ibirayima si u pyi “Na pyà, mu à yaa mu u li cè na mu à ma tìnjì puni pyi ntàanji kanni na. Nka Lazari sí wi ke, ur'à u tìnjì puni pyi kanhare e. Numé, Lazari jye naha yyeninke e, mu sí jye yyefuge e.

²⁶ Mâ bâra lire na, kacýewyicugunò na jye wuu ná yii shwòhol'e. Lire kurugo wà sì n-jà n-yíri naha wuu yyére, si nkàre yii yyére mē. Wà mù sì n-jà n-yíri wani yii yyére, si mpa naha wuu yyére mē.”

²⁷ Jye ka náfuufoonji si jwo “Mii tunji Ibirayima, l'aha mpyi amuni, mii na mu jáare, ma a Lazari tun dijyenji i, mii tunji pyenge e.

²⁸ Sijne kanjuro na jye wani mii kántugo. Lazari yaha u sà pi yere, bà pi si mpyi pi àha nkwo mpa nke yyefuge e naha mē.”

²⁹ Ka Ibirayima si náfuufoonji pyi “Kile túnntunji Musa ná Kile túnntunmpii sanmpii jwumpe na jye pi á, pi à yaa pi jne pire jwumpe na.”

³⁰ Ka náfuufoonji si jwo “Mii tunji Ibirayima, lire kanni sì n-jà pi pyi pi lógo mē, nka wà ha jè a fworò kwùnjì i maa nkàr'a sà jwo ná pi e, lire e pi sí pi toronjanni kēenje.”

³¹ Ka Ibirayima sí nùr'a u pyi “Pi aha mpyi pi jye a jne Kile túnntunji Musa ná Kile túnntunmpii sanmpii jwumpe na mē, ali wà mēé ká jè, maa nkàr'a sà jwo ná pi e, pi sì jne urufoo jwumpe na mē.”»

17

Wà jye a yaa u wà jũnò kyán Kile na mē

(Macwo 18.6-7, 21-22; Marika 9.42)

¹ Cannka Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Karigii cyi maha sũpyanji jũnò kyán Kile na ke, cyire mpyimbãa jye a sli mē. Nka ngemu ká mpyi kanjũnò maa sũpya jũnò kyán Kile na ke, urufoo wuun'á kēege!

² Li bá sí n-pwòró urufol'á pi kafaabwòhò pwò u yacige e, pi i u wà banji i, mà tòro u nde nanjobilini là ninjin jũnò kyán.

³ Lire e ke yii a yiye kãanmucaa.

Mu cĩmpworonji ká mu mũmpenmē pyi, u yyere maa u yere. U aha mu yerege lógo, maa toronjanni kēenje, mu à yaa mu u yàfa u na lire kani i.

⁴ Cannke ninjinji i, mu cĩmpworonji ká mu mũmpenmē pyi mà sà nta fo tooyo baashuunni, tòogo maha tòogo u a sì mpa uye mpĩnni kan mu á, mu à yaa mu u yàfa u na cyire karigii puni i.»

⁵ Ka Yesu túnntunmpii si u pyi: «Kafoonji, jye lire sannii i ke, là bâra wuu daniyanji na.»

⁶ Ka Kafoonji si pi pyi: «Sēenji na mii sí yi jwo yii á, yii daniyanji mēé n'a mpyi a cyéré mutaridi bile fiige, yii mpyi na sí n-jà nke cibwòhe pyi ku kò kuy'á, ku u sà jũcũru banji i, ku mù mpyi na sí lire pyi.»

Báarapyinji jye a yaa ná nkēenji waber'e mē

⁷ Ka Yesu si nùr'a jwo: «L'aha mpyi mu à jwo báarapyi na jye yii wà á, ka u u yíri faa sige e, lire jye mē yatòore tanahage e mà pa, tá urufoo sí jne báarapyinji pyi u tìl'a tēen u u lyí la?

⁸ Tá urufoo sí báarapyinji pyi u vāanjwòhòyi wwù, u u shwòhò a kan uru u lyí si bya, lire kántugo báarapyinji si nta a lyí si bya mē?

⁹ Báarapyinji mēé ká u tayyerege jĩ, u jye a yaa ná nkēenji waber'e mē!

¹⁰ Amuni li mù jye, báaranji Kile à kan yii á ke, yii aha uru pyi a kwò, yii li cè na yii jye a yaa ná nkēenji waber'e mē. Naha kurugo ye nde yii mpyi a yaa yii pyi ke, lire yii à pyi.»

Yesu à tògofee ke cùunjo

¹¹ Jye mà Yesu ninjarenji yaha Zheruzalemu kãhe e, u mpyi na nkēege Samari kũluni ná Galile wuuni tegenjkuunji i.

¹² U à sà byanhara kãhe kà na, ka tògofee ke si wá na u jũnò bēni, maa ntēen laage e,

¹³ maa jwo ná u e fãha na: «Yesu! Cyelentunji! Nũpaara ta wuu na!»

¹⁴ Yesu à pi nya ke, maa pi pyi: «Yii a sì, yii sà yiye cyēe Kile sárágawwuubii na.» Mà pi ninjkaribii yaha, ka pi i jũcũunjo.

¹⁵ Jye pi wà ninjin a uye nya u à cùunjo ke, maa nùru na Kile kēre fãha na, na ma.

¹⁶ U à pa na Yesu na ke, maa ninjkure sín u taan maa yyahe cyígile njĩke na maa fwù kan u á sèl'e. Uru nãni na mpyi Samari shĩn.

¹⁷ Ka Yesu si jwumpe lwó maa jwo: «Tá shiin ke bà mii à cùunjo mē? Taa pi sanmpii baacyereenji jye ke?

¹⁸ Nge nãni u jye u jye Yahutu mē, uru kanni baare e, sũpya jye a ta mp̄ii shiin kēnji i, si nùru n-pa fwù kan Kile á mà?»

¹⁹ Maa yi jwo nãnj'á: «Yíri ma a sì, mu daniyanj'á mu cùunjo.»

*Yii bégele yii a Yesu cannuruge sigili
(Macwo 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Nyɛ lire kántugo, ka Farizɛɛnbii sí Yesu yíbe Kile Saanre téesiini kyaa na, ka u u pi pyi: «Kile Saanre sí n-pyi, nka ti sí n-pyi yawiige,

²¹ sùpyire sí raa nkemu cyère piye na s'a nko “Yii wíi, ti te naha!” lire nyɛ mɛ “Ti te mɛɲi i!” mɛ. Yii li cɛ na Kile Saanre nyɛ yii shwòhol'e.»

²² Maa jwo u cyelempyiibil'á: «Tèni là na ma, canŋke Supyanj Jyanj à yaa u pa ke, yii la sí n-sii n-pyi kuru canŋke ku wyèr'a nɔ, nka ku sí nɔ lire tèni i mɛ.

²³ Sùpyire sí n-pa raa nko “U naha naha!” lire nyɛ mɛ “U wá mɛ yyé!” Nka yii àha ntaha pi jwòh'i, si nkàre wani mɛ.

²⁴ Bà sùpyire puni maha kilepini nya l'à yiri dijnyɛɲi jùŋke kà na, maha sà fworò jùŋke sanŋke na mɛ, amuni Supyanj Jyanj sí nya u cannuruge.

²⁵ Nka mà jwo kuru canŋke ku nɔ ke, u à yaa u kyaala sèl'e, sùpyire ninyahara sí u cyé.

²⁶ Nyɛ Supyanj Jyanj tɛenuruni ká byanhara, karigii cyi mpyi na mpyi Nuhu tiɲi i ke, cyire shinj sí raa n-pyi.

²⁷ Nuhu tiɲi i, sùpyire mpyi na lyí, marii byii, maa cyeebii lèŋi, marii pi pyiibii kaan nàmbaya na, fo mà sà nɔ canŋke Nuhu a jyè bakwɔɔge e, ka lùbwooni sí sùpyire sannte puni shi bò ke.

²⁸ Nyɛ amuni Loti tèni i sùpyire mú mpyi. Pi mpyi na lyí, maa byii, marii zhwoŋi ná pɛɛmpe pyi, maa cire cɛnmi, maa bayi faanre.

²⁹ Nka canŋke Loti à fworò Sɔdumu kàhe e ke, ka nage ná nkìriginj si fworò ninyɲi na zànpya fiige, mà wu kàhe sùpyire na, maa pi shi bò,

³⁰ nyɛ canŋke Supyanj Jyanj sí nùru uye cyé sùpyire na ke, amuni kuru canŋke sí n-páa pi e.

³¹ Kuru canŋke ká nɔ, mà ngemu ta u bage kàtanŋke juŋ'i ke, urufoo kà nùru ntíge si yaaga lwò bage e mɛ, u til'a tige u a fi. L'aha mpyi mà ngemu ta kɛɛge e ke, urufoo kà nùru raa ma pyɛngɛ mɛ.

³² Nde l'à Loti cwoŋi ta ke, yii sòŋŋo lire na ke!

³³ Shinj u nyɛ na li caa u nijnjaanj si jwò ke, urufoo nùmpañke sí n-kèege. Nka shinj u à u nijnjaanj kèege mii kurugo ke, urufoo sí nùmpañna ta.

³⁴ Mii sí yi jwo yii á, lire tèni ká bɛ ná numpilage e, mà shiin shuunni ta pi à sínni yasinnɲe ninŋin na, wà sí n-lwò si u sanŋi yaha.

³⁵ L'aha cyee shuunni ta pi i sùma súu sɲcyan, wà sí n-lwò si u sanŋi yaha. [

³⁶ L'aha mpyi mà nàmbaa shuunni ta kɛɛge e, wà ninŋin sí n-lwò si u sanŋi yaha.]»

³⁷ Nyɛ ka cyelempyiibii sí Yesu yíbe: «Kafoonj, taa lire sí n-pyi ke?» Ka u u pi pyi: «Cyage e yakwugo nyɛ ke, wani cinmpunɲi nyɛ na bínnini.»

18

Yukyaanj nintiimbaanj bàtaage

¹ Ka Yesu si bàtaaga jwo u cyelempyiibil'á maa li cyé pi na na pi à yaa pi kwôro Kileparege na tèrigii puni i, pi àha sàa le mɛ.

² U à jwo pi á: «Yukyaanj wà u mpyi kàhe kà na, u mpyi na fyáge Kile na mɛ, u kuro mú sí mpyi sùpya e mɛ.

³ Lenkwucwoŋi wà mú na mpyi kuru kàhe e, sùpyanj wà mpyi a u mùmpɛnɲe pyi. Uru lenkwucwoŋi mpyi maha si uru yukyaanj yyére tèrigii puni i, bà u si mpyi si u ná uru nàŋi láha piye na mɛ.

⁴ Ceen'á mɔ uru zhà maa nùrunj i, jaha na yɛ yukyaanj la mpyi si lire pyi mɛ. Ka ceen'á si li wyèŋɛ u jwòh'i, fo u à pa jwo uye funŋ'i “Mii mɛɛ nyɛ mii nyɛ na fyáge Kile na mɛ, maa mpyi mii kuro nyɛ sùpya e mɛ,

⁵ ná nge lenkwucwoŋi s'á mii yyaha fwòhɔɔ mà nɔ nke cyage e, mii sí u ná uru nàŋi láha piye na. Ná lire nyɛ a pyi mɛ, mii si yyeɲɲe ta u nyii na mɛ.”»

⁶ Puru jwuŋkwooni kántugo, ka Kafoonj Yesu si u cyelempyiibii yíbe: «Yii à uru yukyaanj nintiimbaanj jwumpe lógo ke!

⁷ Nyɛ ná u s'á uru ceen'á tanga kan, Kile nɲcwɔnribii pi nyɛ Kile jwòh'i marii u jáare pilaga bàra canŋa na ke, Kile sí n-sii pire tanga kan. Yii li cɛ u à lùuni bò ná pi e.

⁸ Mii sí yi jwo yii á, Kile si tanga kan pir'á wahawaha. Nka lire ná li wuuni mú i, Supyanj Jyanj cannuruge ká nɔ jùŋke na, tá u nyɛ a yaa u pa dánafee ta ku na mɛ?»

Farizhenj ná múnalwɔɔre shwofoonj bàtaage

⁹ Lire kántugo ka Yesu si nùr'a bàtaage kabere jwo mà yyaha tí ná sùpyiibii píl'e, mpiimu pi nyɛ na piye sòŋŋi na pir'á tí maa piye pwòŋŋo sùpyire sannte na ke. U à jwo:

¹⁰ «Shiin shuunni pi ná nkàre Kileñaarebage e zà Kile jáare. Wà na mpyi Farizhen, u sannji sí nyé múnalwóore shwofoo.

¹¹ Mâ pi yaha Kileñaarebage e, ka Farizhenji sí yîr'a yyére u mege cyage e, maa Kile jáare na "Kile, mii à fwù kan mu á, naha na ye mii à pwóró sùpyire sannite na, mpiimu pi nyé na nankaage pyi, marii jacwóore pyi, mà bâra kapegigii sanjki shini puni na ke. Mii à pwóró nge múnalwóore shwofooñi na mú.

¹² Cibilaaga maha cibilaaga, mii maha canmpyaa shuunni sún le. Yaaga maha yaaga mii à ta ke, mii maha yire puni yáhanj wwu.

¹³ Múnalwóore shwofooñi wi ke, ka uru si yîr'a yyére tatónge e Kileñaarebage funjke e, maa njúnke sôgo, maa mejwuuni tírige maa jwo "Kile, mii na mu jáare, maa lúniñe wà ma lúuni na, naha na ye mii nyé kapimpyiñe."

¹⁴ Nyé mii sí yi jwo yii á, Kile à múnalwóore shwofooñi kapegigii yàfa u na, ka u u núr'a kàre pyenge. Nka Farizhenji wi ke, uru u kapegigii nyé a yàfa u na me. Yii li cè na shin maha shin u à uye pée ke, Kile sí urufoo tírige. Ngemu u à uye tírige ke, Kile sí urufoo dùrugo.»

Yesu à jwó le nànkopyire tà á

(Macwo 19.13-15; Marika 10.13-16)

¹⁵ Lire kántugo ka pi i mpa ná pyiibii píl'e Yesu yyére, bà u si mpyi si cyeyi taha pi na, si jwó le pi á me. Cyelempyiibil' à lire nya ke, mpii pi à pa ná pyiibil'e ke, ka pi i pire faha.

¹⁶ Ka Yesu si pyiibii file uye na, maa jwo: «Yii áha pi sige na na me. Yii li cè na sùpyiibii pi nyé mpii pyiibii fiige ke, Kile Saanre nyé pire woro.

¹⁷ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, ngemu ká mpyi u nyé a jén'a uye tírige pyà fiige me, urufoo si n-sii n-jà n-nyé Kile Saanre e me.»

Nàfuufooñi kani

(Macwo 19.16-30; Marika 10.17-31)

¹⁸ Nyé canjka, Yahutuubii yyaha yyére shinji wà à Yesu yíbe: «Cyelentunji njicennji, naha shi mii à yaa mii u pyi si shini njinkwombaanji ta be?»

¹⁹ Ka Yesu si u pyi: «Naha na mu nyé na mii yiri njicennji ye? Kile kanni baare e, sùpya nyé a jwó me. Mu à sônjo lire na la?

²⁰ Mu à Kile Saliyanji kurigii cè mà kwó "Ma hà zínni ná wabere cwo e me, ma hà sùpya bò me, ma hà nankaaga pyi me, ma hà vini ntaha wà na me, ma tunji ná ma nunji pée*."»

²¹ Ka nàñi si Yesu pyi: «Cyelentunji, mii na cyire karigii puni pyi fo mà mii yaha nànkocyere e.»

²² Nyé uru nàñ' à puru jwo ke, ka Yesu si u pyi: «Yaaga njin kin saha à mu fô, ta si ma a sà ma cyeyayii puni péré, ma a yi wyérenji táa táa fónjfeebii na. Lire ká mpyi, mu sí nàfuu ta Kile yyére. Ma a nta a pa ntaha na fye e.»

²³ Tèni i uru nàñ' à puru jwumpe lógo ke, ka li i mpen u e, naha na ye nàfuubwóho foo u mpyi u wi.

²⁴ Yesu à u nya u à yyahe tanha ke, maa jwo u á: «Nàfuufeebii jyim' à sàa pen Kile Saanre e.

²⁵ Nwóhónji jyim' à táan músennnaji wyiini i mà tòro nàfuufooñi u jyé Kile Saanre e.»

²⁶ Nyé mpii pi à puru jwumpe lógo ke, ka pire si jwo: «Lire sannji i ke, joofo u si n-jà nùmpañja ta be?»

²⁷ Ka Yesu si pi pyi: «Kani l' à sùpyire jà ke, lire nyé na Kile jini me.»

²⁸ Ka Pyeri si jwumpe lwó maa Yesu pyi: «Wuu de? Wuu à kántugo wà wuu karigii puni na, maa ntaha mu fye e.»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, shin maha shin u à jén'a kántugo wà u pyenge, lire nyé me u cwonji, lire nyé me u cinmpyiibii, lire nyé me u sifeebii, lire nyé me u pyiibii na Kile Saanre kurugo ke,

³⁰ urufoo sí pire fiigii njinyahamii ta mà u yaha naha dijnyenji i, sí shini njinkwombaanji ta dijnyenji nimpañji i.»

Yesu à jwo u kwùñi ná u nèñi kyaa na sahanji

(Macwo 20.17-19; Marika 10.32-34)

³¹ Lire kántugo ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunninji yyére maa yi jwo pi á: «Wuu njinkaribii pi mpii Zheruzalemu kàhe e. Kyaa maha kyaa Kile túnntunmpil' à sème Supyanji Jyanji kyaa na ke, cyire puni sí n-tòro cyi jwuñkanni na.

³² U si n-le Kilecembaabii cye e, pire sí raa u fwóhore, s'a u cyere, s'a ntilwóhe wàa u na,

³³ si u bwón ná kàsrigil'e, si u bô. Nka u kwùñi canmpyitanrewuuni, u sí jé.»

³⁴ Cyelempyiibil' à puru jwumpe lógo, nka pi mpyi a jà a pu jwóhe cè me, naha na ye pu jwóhe mpyi a jwóho pi na.

* 18:20 Ekizodi 20.12-16, Duterenu 5.16-20

*Yesu à fyinnanji wà nyii múgo
(Macwo 20.29-34; Marika 10.46-52)*

³⁵ Nyé Yesu ná u cyelempyibii ninjaribii Zheruzalemu kàñhe e, pi à sà byanhara Zheriko kàñhe na ke, ka pi i fyinnanji wà ta u à tēen kuni jwōge na na sùpyire náare.

³⁶ Sùpyire màhanj'á jyè u ninyigigil'e ke, ka u u yibe: «Naha na sùpyire nyé na nge màhanji pyi amé ye?»

³⁷ Ka pi i yi jwo u á na Nazareti kàñhe shinji Yesu u nyé na ntùuli.

³⁸ Fyinnanj'á puru lógo ke, maa jwo fánha na: «Dawuda Tuluge Shinji Yesu, jùnaara ta na na!»

³⁹ Mpii pi mpyi yyaha yyére ke, ka pire si u faha na u fyâha. Nka u nyé a jēn'a fyâha mē, maa là bâra u jwunjkanni na: «Dawuda Tuluge Shinji, jùnaara ta na na!»

⁴⁰ Ka Yesu si yyére, maa pi pyi pi u cū a pa. Pi à pa ná u e ke, ka Yesu si u yibe:

⁴¹ «Naha mu là nyé mii u pyi mu á ye?» Ka fyinnji si u pyi: «Kafoonji, mii là nyé si nūru s'a jaa.»

⁴² Ka Yesu si u pyi: «Ta jaa, mu dāniyanj'á mu cūnjo.»

⁴³ Lire tēenuuni i, ka fyinnji si ntii na jaa, maa ntaha u fye e, maa Kile kēe. Sùpyir'á lire nya ke, maa Kile kēe mú.

19

Yesu ná múnalwōore shwofoonji Zanke kani

¹ Nyé mà Yesu yaha u u ntùuli Zheriko kàñhe e,

² nānji wà na mpyi wani kuru kàñhe e, u mēge mpyi Zanke. Múnalwōore shwofeebii jūnufoonji wà u mpyi u wi. Nāfuufoo u mpyi u wi.

³ U là mpyi si Yesu nya, si jēcē sùpyanji u nyé u wi ke. Nka u mberenji ná sùpyire jyhahanji kurugo, u nyé a jà a Yesu nya mē.

⁴ Ka u u fē a kàre yyaha yyére, maa sà dūgo sikomōri cige e, kuni jwōge na, bà li si mpyi Yesu ká mpa a ntùuli ku jwōh'i, si u ta nya mē.

⁵ Yesu à pa nō kuru cyage e ke, maa jūnke yīrig'a wīi cige e, maa jwo: «Zanke, fyāl'a tige naha, naha na ye mii à yaa mii u sunmbage lēge mu pyenge e ninjaa.»

⁶ Ka Zanke si fyāl'a tige maa Yesu jūnjo bē ná funntange e maa njkàre ná u e pyenge e.

⁷ Sùpyire puni ti mpyi wani maa lire nya ke, ka li i mpen pi e, fo pi na nkunni piye shwōh'le, marii njko: «Nge nānj'á kār'a sà sunmbage lēge nge kapimpyinji pyenge e.»

⁸ Nka mà pi yaha tire jwoore na, Zanke ninjyerenj'á kwōro Kafoonji Yesu taan, maa yi jwo u á: «Kafoonji, mii sí na cyeyaayi puni taaga ninjin kan fōnjofeebil'á. Yaaga maha yaaga mii à cyán a shwō sùpyire na ke, mii sí yire yaayi puni fiigii sicyēere kan kan pi á.»

⁹ Ka Yesu si jwo: «Zhwoj'á nō njke pyenge na ninjaa, naha na ye nge nānji mú na nyé Ibirayima tūluge shin.

¹⁰ Mii sí yi jwo yīi á, mpii pi à pīnni ke, Supyanji Jyanji à pa mpa pire cya si pi shwō.»

Báarapyibii bàtaage

(Macwo 25.14-30)

¹¹ Mà sùpyire yaha ti i nūru Yesu jwō na, pi à pa byanhara Zheruzalemu kàñhe na ke, ka Yesu si li kàanmucya mà li nya na sùpyire sōnnōr'á taha li na na Kile Saanre sí n-sii lire tēni yabilinji i. Lire kurugo u à njke bàtaage jwo pi á

¹² na:

«Fānhafoonji wà jya u ná mpyi na njkēge kiritōonl'e, bà lire kini saanbwōhe si mpyi si u tige mpyi saanwa, u u nūr'a pa ntēen u yabilinji kini shiimbii jūnjo na mē.

¹³ Mà jwo u lire kùluni tōge lwō ke, u à u báarapyi ke yyere, maa wyérefyinnji tōonyō ke kan pi puni ninjin ninjin á, maa pi pyi na pi à cwōhōnte pyi ná u e, pi i tōon ta u na, mà jwo uru u nūr'a pa ke.

¹⁴ Nka uru nge nānji kyaa mpyi a táan u kini shiimbil'á mē. U karenkwooni kántugo, ka pi i tūntunmii tun saanbwōh'á, maa yi jwo u á na pire là nyé u u nge nānji tige pire jūnjo na mē.

¹⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, saanbwōh'á u pyi saanwa, ka u u nūr'a pa u kini i. U à pa ke, maa u báarapyibii yyere, mpiimu á u ninjarenji mpyi a wyérenji kan ke, si jēcē kampyi pi à tōon ta u na.

¹⁶ Ka báarapyinji njicyiinji si mpa maa jwo “Kafoonji, wyérenji mu mpyi a kan mii á ke, mii à cwōhōnte pyi ná u e, mà u fiigii ke tōon ta.”

¹⁷ Ka saanji si yi jwo uru báarapyinj'á “Fwū faa na. Mu na nyé báarapyi njpcēnne. Ná mu s'á pyi dānasupya kapyēere e, mii sí mu tige n-pyi jūnufoo kanyi ke jūnjo na.”

¹⁸ Nyé ka báarapyinji shōnwunji si mpa maa jwo “Jūnufoonji, wyérenji mu mpyi a kan mii á ke, mii à cwōhōnte pyi ná u e mà u fiigii kanjkuro ta.”

¹⁹ Ka saanji si yi jwo ur'á mú “Mii sí mu tige kanyi kanjkuro jūnjo na.”

²⁰⁻²¹ Ka báarapyinji wabere si mpa maa jwo “Njũfooni, wyérenji mu mpyi a kan mii á ke, u we, mu yyahafyagar’á mii ta, ka mii i u le a pwo vaaŋŋke k’e, mà bégele, naha na ye mu à kyán, mu cyege jye a yaage nkemu yaha me, mu maha kuru lwó, mu jye a kerege nkemu núgo me, mu maha kuru sũmanji kwón.”

²² Ka saanji si yi jwo u á “Mu jye báarapyi njĩcɛnɛ me. Jwumpe mu à jwo mii na ke, mà tãanna ná pur’e, mu ná ndemu l’á yaa ke, mii sí lire pyi mu na. Mu à cɛ na mii na jye supyikyanga, na mii jye a yaage nkemu yaha me, mii maha kuru lwó, mii jye a kerege nkemu núgo me, mii maha kuru sũmanji kwón.”

²³ Nye mu à yire puni cɛ, naha na mu sí jye a mpyi a já a mii wyérenji yaha wyérenji bwũnni na mà ye? Kampyi mu mpyi a lire pyi, mii à núr’a pa ke, mii mpyi na sí u ná u tɔnni ta.”

²⁴ Mpii pi mpyi ná saanji i wani ke, ka saanji si yi jwo pir’á “Yii na wyérenji shwó nge báarapyinji na, yii kan báarapyinji njĩcyiin’á, ngemu u à cwòhonte pyi mà u wyérenjunge fiigii ke ta ke.”

²⁵ Ka pi i saanji pyi “Kafooni, wyérenji u jye uru báarapyin’á ke, ur’á nyaha mà kwò.”

²⁶ Ka saanji si pi pyi “Yii lógo! Shin maha shin u jye ná yaage e ke, kà sí n-bàra urufoo woge na. Nka shin maha shin cyengaya wu u jye ke, yaaga si n-kan urufol’á me. Nimbileni urufoo bá na sɔnni uye cye e ke, lire sí n-shwó u na.

²⁷ Nye nume, mii zàmpeɛnbii pi mpyi na li kòre bà mii si mpyi mii àha bú mpyi saanwa pire njũ na me, yii pi cù a yige naha, yii i pi bò na nyii na.”»

Saanji Yesu à jye Zheruzalemu kàhe e

(Macwo 21.1-11; Marika 11.1-11; Yuhana 12.12-19)

²⁸ Nye Yesu à puru jwumpe puni jwo ke, maa ntòro sũpyire yyaha na na nkèege Zheruzalemu kàhe e.

²⁹ Tèni i pi à sà byanhara Betifajye ná Betani kànyi na, Olivye cire ñanŋke taan ke, ka Yesu si u cyelempyiibii pii shuunni tun,

³⁰ maa pi pyi: «Kàhe ku jye yii yyaha na ke, yii a sì k’e. Yii sí sà pi ta pi à dùfaanŋjaaga pwo wani, sũpya sàha nkwo à dùgo ku na mà nya me. Yii i ku sàha, yii a mà yii pa nkan na á.

³¹ Wà ha yii yibe na “Naha na yii jye na ku sàre ye?” yii i urufoo pyi “Ku kyaa li jye Kafoonji na.”»

³² Ka cyelempyiibii mú shuunni si nkàre. Jwunŋkanni na Yesu mpyi a yi jwo pi á ke, ka pi i sà yi ta amu.

³³ Tèni i pi à wá na dùfaanŋke sàre ke, ka ku feebii si jwo: «Hɛn! Naha na yii jye na ku sàre ye?»

³⁴ Ka pi i pi pyi: «Ku kyaa li jye Kafoonji na.» Nye pi à yire jwo ke, ka dùfaanŋke feebii si pi yaha pi à ku sàha a kàre.

³⁵ Ka pi i mpa ná kuru dùfaanŋke e Yesu yyére, maa pi vaaŋnyi yà taha ku na, maa Yesu pyi u à dùgo ku na.

³⁶ Ka pi i wá na nkèege. Mà pi njĩkaribii yaha, ka sũpyire si wá na ti vaaŋntinŋyi yà wwú na mpili Yesu yyaha na kuni i*.

³⁷ Pi mpyi a byanhara Zheruzalemu kàhe na mà kwò. Pi à nɔ Olivye cire ñanŋke tatigige e ke, ka u fyɛŋwòhshiinbii puni funntanga wuubii si li jwó cù na Kile kère fàha na Yesu kakyanhala karigii kurugo, pi à cyire njcyĩmu nya ke.

³⁸ Pi mpyi na yu fàha na:

«Saanji nĩmpaŋi u nge Kafoonji Kile mege na ke,

Kile u jwó le u á!

Kilenji u jye njĩnyinji na ke,

uru u jye yyenŋkefoo!

Kile mege ku kée njĩyicyeyi puni i!†.»

³⁹ Nye Farizheɛnbii pi mpyi sũpyire shwòh’le ke, ka pire pii si Yesu pyi: «Cyelentunji, ma cyelempyiibii faha, bà pi si mpyi si fyàha me.»

⁴⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Mii cyelempyiibii méé ká fyàha, nje kafaayi sí raa nkúwuli pi cyaga.»

Yesu à mee sú Zheruzalemu kàhe shiinbii kurugo

⁴¹ Nye pi à sà byanhara Zheruzalemu kàhe njwoge na, ka Yesu si kàhe nya ke, maa mee sú ku shiinbii kurugo maa jwo:

⁴² «Kuni i yyenŋke jye na ntaa ke, kàmpyi yii mpyi a lire lwó a wíi, li mpyi na sí n-táan mii i njĩjaa de! Nka lir’á njwòho yii na nume.

⁴³ Nye canŋa na ma, yii zàmpeɛnbii sí n-pa n-cwo yii na, si yii kwúlo kanŋinne fiige, si kàsògo le ntaha yii kwúlo, si yii fɛnre kàmpaŋnyi puni na.

* 19:36 Saanji pi jye na mpère ke, pi maha nde kani pyi si u bɛ (2 Saanbii 9.13). † 19:38 Zaburu 118.26

⁴⁴ Pi sí yii kàhne jya si ku nkununyí puni waraga feepee, si yii puni bò, naha na ye Kile à pa yii ntègení mee na, nka yii nyé a li cè ná u e me.»

*Yesu à cwòhàmpii kòr'a yige Kileñaarebage ntàani na
(Macwo 21.12-17; Marika 11.15-19; Yuhana 2.13-22)*

⁴⁵ Lire kàntugo ka Yesu si nkàre Kileñaarebage ntàani na. Mpii pi mpyi pèrempe na wani ke, maa pire kòrò.

⁴⁶ Maa yi jwo pi á: «“Mii bage sí n-pyi Kileñaarebage.” Yire y'à sème Kile Jwumpe Semèni i. Nka yii pi ke, yii à ku kènní'a pyi “nàkkaali tabinnigaS.”»

⁴⁷ Yesu mpyi maha Kile jwumpe yu Kileñaarebage ntàani na canja maha canja. Ka Kile sàragawwuubii jùnyufeebii ná Kile Saliyaní cyelentiibii ná yyaha yyére shiinbii si wá na pyinjkanna caa si u bò.

⁴⁸ Nka u cùnkanni mpyi a pi funnjo wwòonjo, naha na ye u jwumpe mpyi a sùpyire puni jùmbogigii shwò a ta.

20

*Pi à Yesu yíbe u fànhe tatage kyaa na
(Macwo 21.23-27; Marika 11.27-33)*

¹ Canjka mà Yesu yaha u u sùpyire kálali maa Jwumpe Nintanmpe yu t'á Kileñaarebage ntàani na, ka Kile sàragawwuubii jùnyufeebii ná Kile Saliyaní cyelentiibii ná Yahutuubii kacwónribii si shà u yyére,

² maa u yíbe: «Ná kuni ndire e mu na jcyii karigii pyi ye? Jofoo u à kuni kan mu á, mu u a cyi pyi ye?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «Mii mú sí yii yíbe,

⁴ jofoo u mpyi a Yuhana tun u pa a sùpyire batizeli ye? Kile laa sùpyire?»

⁵ Ka pi i nkàr'a sà piye taanna maa jwo: «Wuu aha jwo na Kile u mpyi a Yuhana tun, u sí n-jwo na naha na wuu sí nyé a jèn'a dá u na mà ye?

⁶ Wuu sí ká jwo na sùpya u mpyi a u tun, sùpyire sí wuu wà n-bò ná kafaayi i, naha na ye pi pun'à dá na Yuhana na mpyi Kile túnntunjo.»

⁷ Pi à piye taanna a kwò ke, maa nùr'a kàr'a sà Yesu pyi: «Shinji u mpyi a u tun ke, wuu nyé a cè me.»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Nyé l'aha mpyi amuni, nge u à kuni kan mii á, mii u a jcyii karigii pyi ke, mii mú si uru cyée yii na me.»

*Erezen kooqe faafeebii bàtaage
(Macwo 21.33-46; Marika 12.1-12)*

⁹ Lire kàntugo ka Yesu si bàtaaga jwo sùpyir'á. U à jwo: «Nàni wà u ná erezen cikooqe yaa, maa faafee lwó a yaha k'e, u ná pire s'a ku yasere táali piye na, maa nta a kàre kùlutòon'e mà sà mō wani.

¹⁰ Nyé erezenji yasere téeekwòonn'à pa nō ke, ka u u a báarapyi wà tun faafeebil'á u sà uru nàzhan erezenji shwò, u a ma. Nka uru túnntunjo'á nō pi na ke, ka pi i u cù maa u bwòn, maa u cyengaya wunji kòr'a tũgo.

¹¹ Ka cikooqe foo si nùr'a báarapyi shonwu tun pi á, ka pi i uru bwòn maa u cyahala, maa uru cyengaya wunji kòr'a nùrujo mú.

¹² Ka u u nùr'a shin tanrewu tun pi á. Ka pi i sà uru cù, maa u bwòn mà bannaga, maa u yige cikooqe kàntugo.

¹³ Nyé ka cikooqe foo si nkànha a jwo “Naha mii sí n-pyi nume be? Jyanji ninjinnji u nyé mii á, ná u kyal'à táan mii á ke, mii sí uru tun pi á. Shwòhò'e, pi aha uru nya, pi si n-silege uru na.”

¹⁴ Nka faafeebil'á cikooqe foo jyanji nya ke, maa wá na yu piy'á “Cikooqe foo koolyini u nyé nge. Yii a wá, wuu u bò, kooqe sí n-ta n-pyi wuu wogo.”

¹⁵ Nyé u à pa nō pi na ke, ka pi i u cù a wà cikooqe kàntugo maa u bò.»

Yesu à puru jwo ke, maa sùpyire yíbe: «Naha cikooqe foo sí n-pyi ye?

¹⁶ Nàkaana baa, u aha mpa, u sí pi puni bò si cikooqe kan piiberil'á.»

Nyé sùpyir'á puru lógo ke, maa jwo: «Ei! Kile u wuu shwò lire shinji na de!»

¹⁷ Ka Yesu si pi wíi wíi maa jwo: «Y'à sème Kile Jwumpe Semèni i na:

“Bafaanribil'á cyé kafaage nkemu na ke,

kuru k'à pa mpyi bage kafaage sèe woge bage mbiini na*.”

‡ **19:45** Yahutuubii pi mpyi maha yíri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyéranji fare Kileñaarebage wunji na. Lire pyinjkanni na, wyérefwoge ku mpyi a yaa k'a sàrali Kileñaarebage e ke, pi mpyi maha ja a kuru sàra, maa nùr'a ja a ntège pyi. Yatòore ti maha yaa ti ja a pyi sàraga ke, pérempyiibii mpyi maha tire pérelé pir'á. Pi mpyi maha ti lwòore dùrugo.

§ **19:46** Ezayi 56.7, Zheremi 7.11 * **20:17** Zaburu 118.22

Di puru jwumpe jwòhe nyé yé?

¹⁸ Nyé shin maha shin u à cwo kuru kafaage nɔn'i ke, urufoo sí n-kyeegé n-kyeegé, kuru kafaage sí ká jcwò shin maha shin nɔn'i ke, ku sí urufoo cwònhòno.»

¹⁹ Nyé Yesu à puru jwumpe jwo amuni ke, ka Kile sáragawwuubii nɔnufeebii ná Kile Saliyani cyelentiibii si wá na jcaa si cye taha u na, si u cù lire téenuuni í, naha na yé pi mpyi a cè a jwo na u à nke bàtaage jwo a wà pire na. Nka pi mpyi na fyáge sùpyire na.

²⁰ Nyé ka pi i wá na Yesu kàanmucaa, maa cwòfeebii pìi yaha pi à kàr'a sà piye pyi sèeshiin si kànhàja cyán u na, si nta u cù u jwòjwumpe kurugo, si u le Ɔròmu shiinbii fànhafoonji u nyé kuru cyage e ke, uru cye e.

Pi à Yesu yíbe múnalwòore ñkanji kyaa na

(Macwo 22.15-22; Marika 12.13-17)

²¹ Nyé pire cwòfeebii'á sà na Yesu yyére ke, maa jwo: «Wuu cyelentuɔi, wuu à li cè na mu jwumpe ná mu kàlan'á tii, mu nyé na fyáge sùpya na ma kàlanji tapyige e mɛ. Jwumpe mu sí nyé na yu mà yyaha tii ná Kile kuni i ke, puru na nyé sèe.

²² Wuú sí mu yíbe, wuu à yaa wuu a múnalwòore kaan Ɔròmu Saanbwòhe Sezari á la?»

²³ Ka Yesu si ntíl'a li cè pi e, na cwòfee pi nyé pi pi, maa pi pyi:

²⁴ «Yii wyérébile cyéé na na wee.» Pi à là cyéé u na ke, ka u u pi pyi: «Jofoo nàja ná u mɛge ku nyé nge wyérenji na yé?» Ka pi i jwo: «Saanbwòhe Sezari.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Nyé yii a Sezari wunji kaan Sezari á, yii raa Kile wunji kaan Kile á.»

²⁶ Nyé pire cwòfeebii nyé a jà a jwumò ninjin ta Yesu jwo na sùpyire nyii na, mpe pu si n-pa ná le pi jà a u cù mɛ. Yesu jwòshwòore mpyi a pi tegele ta fo pi à fyàha fyi.

Sadusiibil'á Yesu yíbe kwùubii nɛni kyaa na

(Macwo 22.23-33; Marika 12.18-27)

²⁷ Nyé Sadusiibii pi maha jwo na kwupene nyé nùmpañja mɛ, pire píl'á file Yesu na maa jwo:

²⁸ «Wuu cyelentuɔi, Kile tùnntunɔiMusa à mpe jwumpe sémɛ wuu Saliyani i na “Nò ká ceewe lèngɛ, maa ñkwù, mà u ta u nyé a pyà ta u na mɛ, u cònnj'á yaa u ceenji lèngɛ zànbangara na, u u pyii si u na, u yyahafoonji ninjkwunji mɛge na.”

²⁹ Nyé sɔnɛ baashuunni na mpyi wani, pi puni ninjyeni mpyi a ceewe lèngɛ maa ñkwù, u nyé a pyà ta u na mɛ,

³⁰ ka sɔnɛni shònwunji si ceenji lwó maa ñkwù mà u yaha pyàtambaa.

³¹ Ka tanrewunji wuuni mú si mpyi amuni fo mà sà ñkwù pi baashuunninji na. Pire sɔnɛbii pun'á uru ceenji ninjinji lèng'á círi, maa ñkwù, pi wà nyé a pyà ta u na mɛ.

³² Pire puni kántugo, ka ceenji mú si mpa ñkwù.

³³ Nyé ná pire nàmbaa baashuunninji puni s'á uru ceenji lèng'á círi, kwùubii nɛni ká bú nta sèe, pí aha bú nɛ canjke nkemu i ke, pi ngir'á ceenji sí n-kan yé?»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Nge diɔnyeni i, nàmbaabii na cyeebii lèni, cyeebii sí i nàmbayi jyè,

³⁵ ñka sùpyire t'á yaa ná diɔnyeni nimpañji i, ná Kile sí ti nɛ n-yige kwùni i ke, tire e, nàmbaabii si cyee lèngɛ mɛ, cyeebii mú si nàmbaya jyè mɛ.

³⁶ Pi sí n-kwòro shi na fo tèekwombaa, si mpyi Kile mèlɛkɛbii fiige. Ná Kile s'á pi nɛ a yige kwùni i lir'á li cyéé na pi à pyi Kile pyii.

³⁷ Kile tùnntunɔi Musa sémɛni mú à yi finin'á jwo wuu á na kwùubii maha nɛni. Tèni i Kafoonji Kile à jwo ná Musa e tahe nage woge taan ke, u à jwo “Mii u nyé Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilenji.”

³⁸ Nyé puru jwump'á li cyéé na pire mpíi nyii wuu pi nyé wani Kile yyére. Sùpyire nyii woore ti maha Kile père, kwùubii kyaa bà mɛ. Kile yyére, sùpyire puni nyii wuu pi nyé.»

³⁹ U à puru jwo ke, ka Kile Saliyani cyelentiibii pii si file u na, maa jwo: «Cyelentuɔi, mu naha a jwumpe cè dɛ!»

⁴⁰ Lire kántugo wà saha nyé a nɛn'a Yesu yíbe mɛ.

Kile Nɔncwònrɔni nyé Dawuda Tuluge Shin kann a mɛ

(Macwo 22.41-46; Marika 12.35-37)

⁴¹ Nyé ka Yesu si jwumpe lwó, maa jwo: «Mpii pi maha jwo na Kile Nɔncwònrɔni na nyé Dawuda Tuluge Shin ke, naha yii na sònnji pur'e bɛ?

⁴² Jwumpe Dawuda à jwo Zaburu sémenji i ke, yii sònnjò puru na mú. U à jwo:

“Kafoonji Kile à jwo mii Kafoonji á,

‘Ta ma a pa ntɛɛn na kàniɛ cyége na,

⁴³ fo mii aha mu zàmpeɛnbii le

mu tooyi jwòh'iɛ.”

⁴⁴ Ná Dawuda na Kile Nijncwónróni yiri “Kafoonji” lir'à li cyêe na Dawuda Tuluge Shin kanna bà me, u Kafoo mú wí, sêe bàl'à?»

*Yesu à Kile Saliyanji cyelentiibii faha
(Macwo 23.1-36; Marika 12.38-40)*

⁴⁵ Mà sùpyire yaha ti i nùru Yesu jwò na, u à yi jwo u cyelempyiibil'á:

⁴⁶ «Yii a yiye kàanmucaa, yii àha ñkwò mpyi Kile Saliyanji cyelentiibii fiige me. Mà vāantinnbwoyi le na naare, lire l'à táan pi á. Sùpyire tabinni yi i, pi la maha mpyi pi a pire pèrè pi raa pire shéere. Pi aha shà Kile Jwumpe kàlambayi i, lire jnye me wà ha pi yyere kataan njyi na, bwompe tatényi pi maha jcaaa.

⁴⁷ Mà bàra lire na, pi maha lenkwucyeebii cyeyaayi puni shuu pi na ná pi jwótanyi i. Pi maha Kile náare na moni, sùpyire jyjnyage na. Lire kurugo nde li sí n-pa pi ta ke, lire sí n-waha sèl'e.»

21

*Bùnyenji lenkwucwon'á pyi ke
(Marika 12.41-44)*

¹ Nye Yesu à pa wil'a náfuufeebii pii nya pi i ma na pi bùnyenji leni u yalenke e.

² Lenkwucwonji kanhamafoonji wà mú mpyi a pa bùnyenji pyi ná daashipyara shuunni i.

³ Ka Yesu si u lógofeebii pyi: «Sèenji na mii sí yi jwo yii á, nge lenkwucwo fòñfoon'á bùnyenji ngemu pyi ke, ur'à fàha tò pi sanmpii puni wunji na.

⁴ Naha na ye pi sanmpii pun'à wwu pi cyeyaayi nijnyahayi i, mà kan Kile á. Nka nge lenkwucwonji kanhamafoonji wi ke, u jùñgò wyérenji puni u à kan Kile á, canñke yalyire lwòore mú bá jnye u á me.»

*Yesu à jwo na Kileñaarebage sí n-jya
(Macwo 24.1-14; Marika 13.1-13)*

⁵ Lire kántugo ka pii si jwo ná Yesu i Kileñaarebage kyaa na na k'à faanra ná kafaayi nisinanyi i, maa sùpyire bùnyenji yaayi ninjanyi tég'a ku wiime táan. Ka Yesu si pi pyi:

⁶ «Ñke basinanke yii jnye na ñan'amé ke, canña na ma, ku puni sí n-si n-pwòñ n-cyán, si ku ñkununyi puni waraga, fo si ku kafaayi láha láha yiye na.»

⁷ Ka pi i Yesu pyi: «Wuu cyelentunji, naha tère e cyire karigii sí n-pyi ye? Cyi tēpeyiini ká nò, naha ku sí li cyêe wuu na ye?»

⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a yiye kàanmucaa! Yii àha sùpya yaha u yii wurugo me. Yii li cè na shinnyahara sí mii mege le piye na, si mpa jwo na Kile Nijncwónróni kyaa l'à jwo ke, na pire pi jnye ure. Pi sí n-pa raa ñko sùpyir'á na ñnyenji tēekwoon'á byanhara. Nka yii àha ntaha pi fye e me.

⁹ Yii sí n-pa raa kàshiyi ná jyañhangurugunji kyaa nùru, lire kà yii funnjo pen me. Yii li cè na cyire karigii mpyimbaa jnye me, nka lire bà li jnye ñnyenji tēekwooni me.

¹⁰ Supyishinji wà sí n-pa n-yiri n-sà n-cwo wà na, kini là sí n-pa n-yiri n-sà n-cwo là na.

¹¹ Nijñke sí n-pa raa jcyéennii cyeyi y'e s'a kakaare pi sèl'e, yampimpe ná katege sí n-pyi cyeyi y'e, fyagara yaayi ná kakyanhala kacyeenñii yaayi mú sí n-pa raa jaa ñnyinji i.

¹² Nka mà jwo cyire karigii cyi sii cyi a mpyi ke, pi sí raa yii kyéerege, s'a yii cwòre s'a ñkēge Kile Jwumpe kàlambayi i, si nta raa yii cēge s'a yii tūni kāsuni i. Pi sí raa yii yiri saanbii ná fānhafeebii yyéere. Pi sí raa cyire puni pyi yii na mii mege kurugo.

¹³ Lire sí n-pyi tère njncenne yii á yii jà yii a mii kyaa yu pi á.

¹⁴ Lire e ke jwumpe yii sí n-jwo si ntēge pi jùñgò bē ke, yii àha puru kani tēge yiye funnjo pen me.

¹⁵ Naha kurugo ye mii yabilinji u sí puru tūrige yii funn'ji, si yákili njncenne kan yii á, bà yii si mpyi si jwumpe jwage yaha yii zampēnbii na me.

¹⁶ Yii sifeebii ná yii sijnēbii ná yii cinmpyiibii ná yii ceveebii sí raa yii leni cye e, pi i yii pii bò.

¹⁷ Yii kyaa sí n-pen sùpyire pun'á mii mege kurugo.

¹⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, ali yii wà jùñjunjo ninñi si n-sii n-pinni me.

¹⁹ Lire kurugo yii yiye waha yii i ntēen Kile kuni i. Lire ká mpyi, yii sí n-shwò.

²⁰ Nye yii aha mpa zampēnbii nya pi à Zheruzalemu kànhe kwúulo ná pi kàshicyeyi i tēni ndemu i ke, yii i ntēen ná l'e ku tēejyaan'á byanhara.

²¹ Lire tēni ká nò, mà shin maha shin ta Zhude kùluni i ke, pīreefè pi a fi, pi a wá ñanyì kàmpañke na. L'aha mpiimu ta Zheruzalemu yabilinji i ke, pīreefè pi fē a fworò kànhe e. L'aha mpiimu ta sige e ke, pire kà nùru piye ta raa ma kànhe e me.

²² Naha kurugo ye cyire canmpyaagil'e, Kile sí Zheruzalemu shiinbii sàra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e. Lire mpyinji cye kurugo jwumpe Kile tūnnunmpil'á sème ke, puru sí n-fūññ.

²³ Cyire canmpyaagii sí n-waha lahigiifee ná pyĩneebii ná sèl'e. Yii li cè, Kile lùuni sí n-yĩri kini sùpyire taan sèl'e, yefugo nimbwòhò ku sí n-pyi kini i.

²⁴ Pi zàmpeenbii sí n-pa ninyahara bò pi e ná kàshikwònnwòyĩ i, si pi ninyahamii cù nkàre bilere ná dijye yyaha kurugo. Supyishinjĩ sanjĩ sí n-pa Zheruzalemu jya, si fànha cyán ku na, fo sí n-pa nò Kile nyii tènì na.

*Yesu sí nùru n-yĩri nĩnyĩnjĩ na si mpa
(Macwo 24.29-31; Marika 13.24-27)*

²⁵ Lire kàntugo kakyanhala kacyeenjkii sí n-pa raa n-pyi canña nyiini ná yĩnke ná wòrigil'e. Suumpe lùbwòhe sí n-pa raa fuuli raa yĩri s'a tũnmpe pyi sèl'e. Puru tũnmpe sí supyishinjĩ puni pyi u a fyáge sèl'e.

²⁶ Kawaani li sí n-pa dijyeni ná u funnɔyaayi ta ke, lire funmpɛenre sí pìi bò. Yii li cè nĩnyĩnjĩ yaayi sí n-pa n-cũnnɔ n-cũnnɔ n-yĩri yi tatɛenyi i.

²⁷ Nyɛ lire tènì i, pi sí Supyanjĩ Jyanjĩ nĩmpañjĩ nya nahañjĩ i, ná sáfente ná sɪnampe tɛgele baa wumpe e.

²⁸ Yii aha cyire karigii nya cyi à sɪi na mpyi tènì ndemu i ke, yii i yii jũnyĩ yĩrige, yii i yyahayi le nĩnyĩnjĩ i, naha na yɛ tènì i Kile si yii shwò ke, lire tèn'a byanhara.»

*Yii a kacyeenjkii kàanmucaa
(Macwo 24.32-35; Marika 13.28-31)*

²⁹ Nyɛ ka Yesu si yeyecyeenɛ pyi na: «Yii fizhiye cige ná cire sannte puni kàanmucya a wíi ke!

³⁰ Yii aha mpa ti nya ti i fũnni, yii maha ntèen ná l'e na nũngwòh'a byanhara.

³¹ Lire pyĩnkanni na, yii aha mpa cyire karigii nya cyi i mpyi, yii i ntèen ná l'e na Kile Saanre tèn'a byanhara.

³² Sèenji na mii sí yi jwo yii á, mpìi pi à dá mii na ke, pire sí cyire karigii nya tapyige e*.

³³ Nĩnyĩnjĩ ná jũnke sí n-pa n-tòro, nka mii jwumpe sí n-kwòro fo tɛekwombaa.

³⁴ Yii a yiye kàanmucaa! Yii áha yii sònnɔre taha lyĩmbwooni ná sɪnmbyaani ná nge dijyeni yaayi jcyanjĩ na fo mii cannuruge ku pa n-páa yii e mɛ. Bà fyanjĩ maha mpál'a uye nya cwonjĩ i mɛ,

³⁵ amuni mii cannuruge sí n-páa dijyeni sùpyire puni i.

³⁶ Lire e yii áha sàa le mɛ, yii kwòro Kileparege na tɛrigii puni i, bà yii si mpyi si fànha ta, si shwò kawaagii nĩmpaanjkii na, si já jnyére Supyanjĩ Jyanjĩ yyahe taan mɛ.»

³⁷ Canjke e Yesu mpyi maha Kile jwumpe yu sùpyir'á Kilepaarebage e, nka numpilage e, nanjke pi maha mpyi Olivye cire nanjke ke, u mpyi maha nkàr'a sà shwò wani.

³⁸ Nyɛsòoge na, sùpyire puni mpyi maha nkàre Kilepaarebage e, maha sà a nùru u jwò na.

22

*Zhudasi à bégele si Yesu le cye e
(Macwo 26.1-5, 14-16; Marika 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53)*

¹ Nyɛ Yahutuubii mpyi maha kataanni là pyi, pi mpyi maha lire mɛge pyi bilereñkwonjĩ kataanni, lire nyɛ mɛ bwúurunjĩ nĩnjirigembaanjĩ kataanni. Lire kataann' pa byanhara ke,

² ka Kile sàragawwuubii jũnɔfueebii ná Kile Saliyanjĩ cyelentiibii si wá na pyĩnkanna caa si Yesu njwòhò mbò, naha na yɛ pi mpyi na fyáge sùpyire na.

³ Nyɛ Zhudasi pi maha mpyi: «Isikariyoti» ke, Sitaanninjĩ mpyi a sònnɔpeere tà tĩrige uru funnj'i. Yesu tũntunmpii ke ná shuunninjĩ wà u mpyi u wí.

⁴ Nyɛ ka u u yĩr'a kàr'a sà jwò a jwò ná Kile sàragawwuubii jũnɔfueebii ná Kilepaarebage sɔncwònsigibii jũnɔfueebil'e, bà u si mpyi si pyĩnkanna ta si Yesu le cye e mɛ.

⁵ Ka lire si ntàan pi e sèl'e, ka pi i wyére jwò jya u á.

⁶ Nyɛ ka u u jɛɛ, maa li jwò cù na pyĩnkanna caa si Yesu le pi cye e, sùpyire pàama.

*Kataanni jnyĩnjĩ karigii ncwònnɔnjĩ kani
(Macwo 26.17-25; Marika 14.12-21; Yuhana 13.21-30)*

⁷ Nyɛ bwúurunjĩ nĩnjirigembaanjĩ kataanni too'y'e, canjke Yahutuubii mpyi a yaa pi yatòore tà pyi sàraga pi bilereñkwonjĩ kurugo ke,

⁸ ka Yesu si Pyeri ná Yuhana tun maa yi jwo pi á: «Yii a sɪ, yii sà kataanni jnyĩnjĩ karigii cwònnɔ.»

⁹ Ka pi i Yesu yĩbe: «Taa mu la nyɛ wuu u sà li karigii cwònnɔ ke?»

¹⁰ Ka u u pi pyi: «Yii aha sà nò kànhe tajyĩnjwòge na, yii sí n-bɛ ná nànjĩ w'e, u à lwòhò kucwòo tugo. Yii i ntaha u fye e fo u aha sà jyɛ pyɛnge nkemu i ke.

* **21:32** Pii maha jwo: «nde tènì shiĩnbii sí cyire karigii nya tapyige e.»

¹¹ Yii aha sà nɔ wani, yii i yi jwo pyɛngefoon'á, na yii cyelentun'á jwo yii sà u yíbe, na bage nkire e uru ná u cyelemppyiibii sí kataanni njyɛni lyí yɛ.

¹² Yii aha kuru yibige pyi, uru nàni sí batɔɔnge nɔnyibabilini là cyêe yii na, l'á bégel'a jwɔ sèl'e. Kuru bage e, yii sí kataanni njyɛni karigii cwɔɔnrɔ.»

¹³ Nyɛ ka Pyɛri ná Yuhana si nkàr'a sà yi ta Yesu jwun'kanni na. Ka pi i kataanni njyɛni karigii cwɔɔnrɔ wani.

Wwɔɔɛge njyɛni

(Macwo 26.26-30; Marika 14.22-26; 1 Kɔrenti Shiinbii 11.23-25)

¹⁴ Nyɛ tɛelyiin'á nɔ ke, ka Yesu ná u tũntunmpii kɛ ná shuunniŋi si njyɛni kwũulo na lyí.

¹⁵ Ka u u yi jwo pi á: «Mii à sàa li lwɔ naye funŋ'i fo tɛemɔni i si zii nde kataanni njyɛni lyí ná yii e, si nta nkyaala.

¹⁶ Mii sí yi jwo yii á, mii saha si n-sii nge njyɛni fiige lyí mɛ, fo canŋke Kile sí u kalyiini nũŋke pyi ku fũŋŋo u Saanre e ke.»

¹⁷ Lire kántugo ka u u fũŋcwokwuu lwɔ ná ɛɛɛɛɛɛ sinm'e, maa fwù kan Kile á pu kyaa na, maa jwo cyelemppyiibil'á: «Yii ɛɛɛɛɛɛ sinmɛ shwɔ á tãa yiye na, yii bya.

¹⁸ Mii sí yi jwo yii á, mà láha ninjaa na, mii saha si ɛɛɛɛɛɛ sinmɛ bya mɛ, fo Kile Saanre tɛni ká nɔ.»

¹⁹ Lire kántugo ka Yesu si bwúurunji lwɔ, maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwɔn kwɔn a kan u cyelemppyiibil'á, maa jwo: «Ŋge bwúurunji u nyɛ mii cyeere, t'á kan yii kurugo ke. Yii a nde pyi, yii raa yiye funŋo cwo na na.»

²⁰ Nyɛ pi á kwɔ njyɛni na ke, ka Yesu si fũŋcwokwuu ni lwɔ, ɛɛɛɛɛɛ sinmɛ mpyi l'e, maa jwo cyelemppyiibil'á: «Nde fũŋcwokwuu ni nyɛ Kile tunmbyaare nivɔnnte, t'á le ná yii e mii sishange nĩŋŋŋke cye kurugo ke.

²¹ Nka lire ná li wuuni mú i, yii li cɛ, ŋgemu u sí n-pa mii le cye e ke, urufoo cyɛge na naha ná mii woge e njyɛni yaage e.

²² Sɛɛni na, Kile á li lwɔ Supyanji Jyanji u bɔ. Nka ŋgemu u sí n-pa u le cye e ke, urufoo wuun'á kɛɛge!»

²³ Nyɛ Yesu cyelemppyiibil'á yire lógo ke, ka pi i wá na piye yíbili na jofoo u nyɛ pire shwɔhɔl'e, ŋgemu u sí nyɛ n-pa lire kapiini shinji pyi yɛ.

Jwunyahama à yiri cyelemppyiibii shwɔhɔl'e na jofoo u nyɛ pire shwɔhɔl'e nũŋufoonji yɛ

²⁴ Lire kántugo ka jwunyahama si mpa yiri cyelemppyiibii shwɔhɔl'e. Puru jwunyahampe nũŋke ku mpyi na jofoo u nyɛ pire shwɔhɔl'e nũŋufoonji yɛ.

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii li cɛ, naha nĩŋke na, saanbii maha fãhe pyi kɔni sũpyire nũŋ'i. Mpii nũŋ'i pi sí nyɛ na kuru fãhe pyi ke, pi la maha mpyi pire s'a pi kɛre s'a ŋko na pi na nyɛ sɛeshiin.

²⁶ Nka yii wuuni nyɛ a yaa li pyi amuni mɛ, yii puni yyaha yyére shinŋ'á yaa u pyi yii puni kántugo yyére shinŋi. Ŋgemu la ku nyɛ si mpyi yii puni nũŋufoonji ke, urufol'á yaa u uye pyi yii puni báarapyi.

²⁷ Báarapyinji u maha njyɛni sore u nũŋufoon'á si ntɛɛn maa lyí kanna ke, pire shiin shuunniŋi i, ŋgire u nyɛ yyaha yyére shinŋi yɛ? Tá ŋge u à tɛɛn marii lyí kanna ke, uru bà mɛ? Nka mii wí ke, mii nyɛ báarapyi yii shwɔhɔl'e.

²⁸ Yii pi ke, yii à kwɔro ná mii i na yyefuge tɛrigil'e.

²⁹ Lire kurugo bà mii Tunji à mii tin'á pyi saanwa mɛ, amuni mii mú sí yii tinɛ n-pyi saanlii.

³⁰ Lire e yii sí n-pa lyí sí bya ná mii i, mii Saanre e. Yii sí n-pa n-tɛɛn saanre tatɛɛnyi y'e, s'a Izirayeli túluyi kɛ ná shuunniŋi shiinbii kɛɛnŋi.»

Yesu à jwo na Pyɛri sí n-pa jwo na u nyɛ a uru cɛ mɛ

(Macwo 26.31-35; Marika 14.27-31; Yuhana 13.36-38)

³¹ Lire kántugo ka Yesu si jwo Simɔ Pyɛri á: «Simɔ! Simɔ! Sitaanniŋi à li cya si yii nyàha ŋgũrugo, bà sũmapyanji maha nyàha a wũrugo tafwɔge e ntanh'e mɛ.

³² Nka mii à Kile nãare mu kurugo, bà mu si mpyi si nkɔwɔro Kile kuni i mɛ. Mu aha maye cɛɛge ma kapyiini na, si nũru raa ma mii yyére tɛni ndemu i ke, ma a màban le ma cĩmppyiibii dãnafɛebil'e.»

³³ Ka Simɔ Pyɛri si Yesu pyi: «Kafoonji, l'á pyi kàsujyire yo, l'á pyi kwù yo, mii à bégele cyire puni mɛɛ na ná mu i.»

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Pyɛri, mii sí yi jwo mu á, ninjaa nkũpecyiini sí mu ta mu à jwo a nɔ tooyo taanre na na mu nyɛ a mii cɛ mɛ.»

³⁵ Lire kántugo ka Yesu si u cyelemppyiibii pyi: «Tɛni i mii à yii tun, maa yii pyi na yii àha wyéɛ ná boro ná tanhãpyi yabere lwɔ mbàra yii tooyi wuyi na mɛ, tá yaaga kul'á yii ta bɛ?» Ka pi i u pyi: «Yaaga kuu nyɛ a wuu ta mɛ.»

³⁶ Ka Yesu si jwo: «Nume, wyére na nyé yii ngemu á ke, urufoo u u lwó, yii ngemu u nyé ná bor'e ke, urufoo u li lwó, ngemu u nyé kàshikwónjwó baa ke, urufoo u u vāanntinŋke pēr'a tēg'a là shwá.»

³⁷ Naha kurugo yé mii sí yi jwo yii á, Kile túnntunmpil'à jwumpe mpemu sémé mii kyaa na ke, puru tēfunŋon'à byanhara. Y'à sémé na "Pi à u cū kapimpyinŋe fiige*." Nde l'à sémé mii kyaa na ke, lire tēepyiin'à byanhara.»

³⁸ Ka cyelempyiibii si jwo: «Kafoonj, kàshikwónjwóhii shuunni cyi jcyii.» Ka Yesu si pi pyi: «Yi à ta†.»

Yesu à Kile jáare Zhetisemani cikáage e
(Macwo 26.36-46; Marika 14.32-42)

³⁹ Nyé lire kántugo, ka Yesu si yíri wani mà kàre Olivye cire janŋke na, bà u mpyi maha ntēe na li pyi mē. Ka u cyelempyiibii si ŋkàre u fye e.

⁴⁰ Pi à sà nò kuru cyage e ke, ka Yesu si pi pyi: «Yii à Kile jáare bà yii si mpyi si fànha ta Sitaanninŋi na, u àha ŋkwó yii sòn ŋgà kapii na mē.»

⁴¹ Yesu à puru jwo ke, maa yíri cyelempyiibii taan, maa laaga nimbilere le u ná pi shwáhol'e, maa ninŋkure sín, maa Kile jáare.

⁴² U Kilejarege e, u à jwo: «Tufoonj, kampyi mu sí jéé, na shwá ŋke kyaage lwóhe mbyanŋi na. Nka ma hà na nyii wuuni pyi mē, ma nyii wuuni pyi.» [

⁴³ Nyé lire tēni i, ka Kile mēlekenŋi wà si yíri nìjyini na, maa màban le u e.

⁴⁴ Yesu yákiliŋi mpyi a wùrugo sèl'e, ka u u nùr'a là bàra Kilejarege na, fo u fùnmp'à kēenŋ'a pyi sishan na jcwó jinŋke na.]

⁴⁵ U à kwó Kilejarege na ke, maa yír'a kàre u cyelempyiibii cyage e, mà sà pi nàvunŋo wuubii ta pi à ŋó.

⁴⁶ Maa pi jé, maa jwo: «Di k'à ta a jwo, ka yii i ŋó ye? Yii yíri, yii i Kile jáare, bà li si mpyi Sitaanninŋi kà ŋkwó yii sòn ŋgà kapii na mē.»

Yesu jcwóŋi kani

(Macwo 26.47-56; Marika 14.43-50; Yuhana 18.3-11)

⁴⁷ Nyé mà Yesu yaha puru jwumpe na, ka pi i wíl'a supyikurunŋo nya ku u ma. Zhudasi u mpyi Yesu cyelempyiibii kē ná shuunninŋi wà ke, uru u mpyi a ku yyaha cū. Pi à pa nò Yesu na ke, ka Zhudasi si file u na, maa u pùr'a cū, maa u shéere.

⁴⁸ Ka Yesu si jwo: «Zhudasi, uru fwùŋi mu à pyi si Supyanŋi jyanŋi le cye e ke!»

⁴⁹ Nyé Yesu cyelempyiibii à pa li nya ná Yesu tacunŋe e pi à pa ke, ka pi i Yesu yíbe: «Kafoonj, wuu kàshikwónjwóhigii lwó pi mē na la?»

⁵⁰ Ka pi wà ninŋin si ntíl'a u kàshikwónjwóage tēg'a Kile sáragawwuubii jùŋufembwóhe báarapyinŋi kàniŋe ninŋenŋe kwón a cyán.

⁵¹ Ka Yesu si jwo: «Yii kakaare jwó yaha!» U à yire jwo ke, maa nàŋi ninŋenŋe lwó a sogo.

⁵² Lire kántugo Kile sáragawwuubii jùŋufeebii ná Kilejaarebage saŋcwónsigibii jùŋufeebii ná Yahutuubii kacwónribii pi mpyi a pa Yesu tacunŋe e ke, ka u u yi jwo pi á: «Yii à pa mii fye e ná kàshikwónjwóyi ná kábiiyi i, si mpa jcwú mu à jwo kakuumpyi u nyé mii,

⁵³ mà li ta, tēni i mii mpyi maha mpyi ná yii e canŋa maha canŋa Kilejaarebage e ke, yii nyé a yaaga pyi mii na mē. Nka nde tēni na nyé yii ná numpinifoo‡ wuu.»

Pyeri à jwo na uru nyé a Yesu cē mē

(Macwo 26.57-58, 69-75; Marika 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Nyé ka pi i Yesu cū a kàre Kile sáragawwuubii jùŋufembwóhe pyenge e. Mà pi ninŋkaribii yaha, ka Pyeri si ntēen laage e, marii si pi fye e, fo mà sà jyé pyenge e.

⁵⁵ Pi mpyi a na le, na ware ntàani ninŋe e, ka Pyeri si mpa ntēen pi shwáhol'e.

⁵⁶ Nyé báarapyicwonŋi wà à pa Pyeri nintēenŋi nya nage taan ke, maa u yal'a wíi, maa jwo: «Ŋge nàŋi na nyé Yesu fyèŋwóhóshinbil'e.»

⁵⁷ Ka Pyeri si yi kyáala: «Ceewe, mii nyé a u cē mē.»

⁵⁸ Lire kántugo ka nàŋi wà si Pyeri wíi maa jwo: «Mu mú na nyé Yesu fyèŋwóhóshinŋi wà.» Ka Pyeri si jwo: «Sèe bà mē!»

⁵⁹ Nyé tēr'à pyi ke, ka waberé si nùr'a yi jwo a waha na: «Nàkaana baa, nge nàŋi na mpyi ná Yesu i, naha na yé Galile kùluni shin u nyé u wí.»

⁶⁰ Ka Pyeri si u pyi: «Mii nàha a mu jwumpe yyeshage cē mà dē!»

Nyé mà Pyeri yaha puru na, ka ŋkùpoonŋi si ntíl'a mē sù.

⁶¹ Ka Kafoonj Yesu si yyaha kēenŋe maa Pyeri wíi. Ka u funŋke si jcwó Kafoonj jwumpe ninjwumpe na na: «Mà jwo ŋkùpecyiini li mē sù ninjaa ke, lire sí mu ta mu à jwo a nò tooyo taanre na na mu nyé a mii cē mē.»

* 22:37 Ezayi 53.12 † 22:38 Pii maha jwo: «Ka Yesu si pi pyi "Cyire ká mpyi na sí n-jà yó!"» ‡ 22:53 Sitaanninŋi u nyé numpinifoo.

⁶² Nye ka Pyeri si fwororo pyenge e, maa sà mɛɛ sú sèe sèl'e.

Pi à kàre ná Yesu i Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shiinbii yyére
(Macwo 26.59-68; Marika 14.55-65; Yuhana 18.19-24)

⁶³ Nye mpyi pi mpyi na Yesu kàanmucaa ke, ka pire si wá na u fwóhore, maa u bwúun.

⁶⁴ Maa u yyaha pwo, maa u yíbe: «Mu nyé a jwo na mu na nyé Kile túnntunŋo mà? Nge u à mu bwón ke, uru mɛge yyere wuu á!»

⁶⁵ Maa jwunjwumbaampe pabere ninyahama jwo u na.

⁶⁶ Nye nyé'g'à pa múgo ke, ka Yahutuubii kacwónribii ná Kile sáragawwuubii ññufeebii ná Kile Saliyani cyelentiibii si piye bínni, maa nkàre ná Yesu i pi yukyaala kurunke yyére.

⁶⁷ Maa u yíbe: «Kile Njncwónrɛŋi u nyé mu la? Yi yyaha jwo wuu á.» Ka u u pi pyi: «Mii mée ká yi jwo yii á, yii si n-dá yi na mɛ.

⁶⁸ Mii si ká yii yíbe, yii si pɛɛ mii jwó shwó mɛ.

⁶⁹ Nka mà lwó numɛ na Supyani Jyani sí n-sà n-tɛɛn Kile Sinjifoo kàniŋe cyege na.»

⁷⁰ Nye Yesu à yire jwo ke, ka pi puni si u pyi: «Lire sanni i ke, Kile Jyani u nyé mu la?» Ka u u pi pyi: «Nje yii à jwo ke, yire yi nyé yi yi.»

⁷¹ Ka pi i jwo: «Wuu saha nyé a tige wá jwójwumó kurugo mɛ, naha na ye wuu yabilimpil'á lógo u jwó na mà kwò.»

23

Pi à kàre ná Yesu i fànhafoonji Pilati yyére

(Macwo 27.1-2, 11-14; Marika 15.1-5; Yuhana 18.28-38)

¹ Nye ka pi puni si yiri sincyan, maa nkàre ná Yesu i fànhafoonji Pilati yyére*.

² Pi à sà nò wani ke, maa fin'a taha Yesu na Pilati á na: «Wuu à sà nge nàŋi ta u u sùpyire ññò kyáŋe, na pi nyé a yaa pi a múnalwóore kaan saanbwóhe Sezari á mɛ. U à jwo na uru u nyé Kile Njncwónrɛŋi, na uru na nyé saanwa.»

³ Ka Pilati si Yesu yíbe: «Yahutuubii saanŋi u nyé mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu aha jwo amuni yo.»

⁴ Ka Pilati si jwo Kile sáragawwuubii ññufeebii ná sùpyire sannt'á: «Mii nàha tigare cyaga ta nge nàŋi na, nkemu ku sí n-pa ná l'e u bò mɛ.»

⁵ Ka pi i núr'a yi jwo a waha Pilati á: «U wá na sùpyire ññò kyáŋe ná u jwumpe e Yahutuubii kùluni puni i, mà lwó Galile kùluni na, fo mà pa nò naha wuu na.»

Pi à kàre ná Yesu i saanŋi Eródi yyére

⁶ Tèni i Pilati à yire lógo ke, maa pi yíbe na Galile kùluni shin u nyé nge nàŋi la.

⁷ Ka pi i u pyi: «Ɔɔn.» Ka Pilati si pi pyi: «Yii a si ná u e, saanŋi Eródi yyére, naha na ye uru u nyé Galile kùluni jwó na, nka u nyé Zheruzalemu kàŋhe e ncyii canmpyaaŋil'e.»

⁸ Nye pi à sà nò ná Yesu i saanŋi Eródi yyére ke, ka li i ntáan Eródi i sèl'e, naha na ye u mpyi a Yesu kyaa lógo tɛɛmɔni i, u la mpyi Yesu si kakyanhala kani là pyi uru nyii na.

⁹ Lire kurugo Eródi à yibiŋi ninyahaya pyi u na. Nka u nyé a yafyin jwo mɛ.

¹⁰ Nye lir'á Kile sáragawwuubii ññufeebii ná Kile Saliyani cyelentiibii mú ta pi à kàre wani Eródi yyére. Ka pire si wá na sère Yesu na, maa kafinare shiŋi puni fini u na.

¹¹ Ka Eródi ná u sòrolashiibii si Yesu fwóhoro maa u faha sèl'e. Maa vaaŋntinŋe nisinaŋa le u na, maa pi pyi pi à núr'a kàre ná u e Pilati yyére.

¹² Pilati ná Eródi mpyi a bɛni mɛ. Nka mà lwó kuru canŋke na, pi à pyi cevee.

Yesu kataanmp'á cwóŋŋr'a yaha u mbòŋi na

(Macwo 27.15-26; Marika 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16)

¹³ Pi à núr'a sà nò ná Yesu i Pilati yyére ke, ka Pilati si bínn'a tɛɛn ná Kile sáragawwuubii ññufeebii ná Yahutuubii yyaha yyére shiinbii ná Yahutuubii sanmpil'e,

¹⁴ maa jwo: «Yii à pa ná nge nàŋi i naha mii yyére, maa jwo na u wá na sùpyire ññò kyáŋe. Nka mii à u yíbe yii puni nyii na, yaaga maha yaaga yii à jwo a taha u na ke, mii nyé a kuru kà zò ta u na mɛ.

¹⁵ Eródi mú sí nyé a tigare cyaga ta u na mɛ, lire kurugo u à u núr'ŋa tùgo naha wuu á. Mii á, nge nàŋi kɔni nyé a kyaa pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bò mɛ.

¹⁶ Lire kurugo mii sí na sòrolashiibii pyi, pi u bwón si u cye yaha.»

[

¹⁷ Nye yyee maha yyee, Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanni i, Pilati mpyi maha kàsujyiŋi wá cye yaha, lire na mpyi kalyee.]

¹⁸ Ka sùpyire puni si bínn'a jwo fànha na: «Nge nàŋi bò, maa Barabasi cye yaha!»

* **23:1** Fànhafoonji Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsujyiŋi wá bò.

¹⁹ Mâ li ta, Barabasi mpyi a nyàhangurugunji wà pyi kànhe e, maa booro pyi, lire kurugo pi mpyi a u cù a tò kàsuni i.

²⁰ Pilati la mpyi si Yesu cye yaha, lire e u à nùr'a pi yíbe.

²¹ Ka pi i sêe maa jwo: «U kwòro cige na! U kwòro cige na!»

²² Ka Pilati si nùr'a jwumpe lwò tontanrewogo maa jwo: «Kapiini ndire nge nà'n' à sàa pyi be? Mii nàha à jùngò ta nkemu ku sí u pyi u bò mè. Lire e ke mii sí sòrolashiibii pyi pi u bwòn si u cye yaha.»

²³ Ka pi i nùr'a sêe fànha na: «U kwòro cige na!» Nyé pi mahan' à pa Pilati yyaha jà ke,

²⁴ ka u u jee maa pi nyii wuuni pyi.

²⁵ Pi mpyi a Pilati náare na u nàni ngemu cye yaha, mà li ta uru nàni mpyi a nyàhangurugunji ná boore pyi ke, ka Pilati sí uru cye yaha. Nde pi à cya u á Yesu kyaa na ke, maa lire pyi pi á.

Pi à Yesu kwòro cige na

(Macwo 27.32-56; Marika 15.21-41; Yuhana 19.17-30)

²⁶ Mâ sòrolashiibii yaha pi i nkèege ná Yesu i tabonke e, pi à cìri ná nàni w'e u à yíri sige e, u mege mpyi Simò, Sireni kànhe shin u mpyi u wí. Ka pi i Yesu kworokworocige kàrama a tège u jùn'jì, maa u pyi u à taha Yesu fye e.

²⁷ Supyikurungò nimbwòhò mpyi a taha pi fye e na nkèege mú. Cyeebii pii na mpyi pi e, nàvunnke mpyi a pire pyi pi i myahii súu Yesu kurugo.

²⁸ Ka Yesu si yyaha kèenne maa pire cyeebii wíi maa jwo: «Zheruzalemu kànhe cyeebii, yii àha raa mee súu mii kurugo mè. Yii a mee súu yii ná yii pyiibii kurugo.

²⁹ Naha kurugo ye cijirinyi yi nyé yi sàha pyii si mà nya nta raa nko mà pyii kan pi à njwòr'a nya mè, tènei là na ma, sùpyire si n-pa raa nko, pire wuun' à njwò.

³⁰ Lire tènei i, sùpyire si raa nko jany' á "Yii cwo wuu jùn'jì!" s'a nko mpògogil' á "Yii ceege' à wuu njwò tò'!"

³¹ Naha kurugo ye pi aha jnyii karigii shinji pyi cipuruge na, naha pi sí n-pyi cíwage na ye?*

³² Pi mpyi na nkèege ná kapimpyimii shuunni i si zà bò ná Yesu i mú.

³³ Nyé pi à sà nò cyage k'e, pi maha kuru cyage mege pyi: «Nunjkwòge Cyage» maa Yesu ná pire kapimpyiibii shuunninji kwòro ciyi na wani. Wà mpyi u kàninke na, u sanji sí jnyé u kàmeni na.

³⁴ Ka Yesu si jwo: «Tufoonji, yàfa pi na, naha na ye nde pi à pyi ke, pi jnyé a li kapii cè mè.»

Lire kántugo ka sòrolashiibii si njkyaanwooni tég'a u vàanpyi taa piye na.

³⁵ Shinjyahara mpyi a yyére wani marii wíi. Ka Yahutuubii yyaha yyére shiinbii si wá na Yesu fwòhòre na: «U à sùpyire tà shwò, u uye shwò nume ke! Lire e wuu si n-sii n-cè na uru u jnyé Kile Njncwònròni.»

³⁶ Ka sòrolashiibii mú si file u na ná lùtanhage e maa u fwòhòro

³⁷ maa jwo: «Kampyi mu u jnyé Yahutuubii saannji, maye shwò.»

³⁸ Pi mpyi a yi sém'a tàra Yesu kworokworocige njnyinji na na «YAHUTUUBII SAANNJI U NYÉ NJGE.»

³⁹ Nyé kapimpyiibii pi mpyi a kwòro ná Yesu i ke, ka uru wà si u faha maa jwo: «Mu jnyé a jwo na mu u jnyé Kile Njncwònròni mà? Maye shwò, maa wuu shwò mú!»

⁴⁰ Ka kapimpyinji sanji si u shèrefoonji cèege maa jwo: «Mu jnyé na fyáge Kile na mà? Ko kuru yyefuge ninuge e mu ná uru jnyé!

⁴¹ Wuu pi ke, nke yyefuge jnyé wuu njncyaga, naha na ye kapiini wuu à pyi ke, lire l' à ku nò wuu na. Nka nge nàni wí ke, u jnyé a kapii pyi mè.»

⁴² U à puru jwo ke, maa Yesu náare na: «Yesu, mu aha mpa ntèen ma saanre tateenge e tènei ndemu i ke, ma a yákili yaha na na.»

⁴³ Ka Yesu si u pyi: «Séenji na mii sí yi jwo mu á, njnjaa mu sí n-pyi ná mii i Arijaninji i.»

Yesu kwùnji

(Macwo 27.45-56; Marika 15.33-41; Yuhana 19.28-30)

⁴⁴ Canke mpyi a nò jùngò ninji i, ka numpini si mpâl'a jyè kini cyeyi puni i, mà tère pyi fo mà nò canvyinge na.

⁴⁵ Vàanjké k' à tég'a Kilepaarebage taa mà pyi shuunni ke, ka kuru si jncwòn ninke e.

⁴⁶ Ka Yesu si jwo fànha na: «Tufoonji, mii sí na múnaani yaha mu cye e!» U à yire jwo ke, ka u múnaani si fworò u e.

⁴⁷ Oròmu sòrolashiibii yyaha yyére shinji u mpyi wani tayyéere e ke, ur' à lire nya ke, ka u u Kile pèe maa jwo: «Séenji na, nge nàni mpyi a tí!»

⁴⁸ Sùpyire ti mpyi a pa cyire karigii tawiige e ke, ka pire puni nàvunnò wuubii si nùru na nkèege pi pyenyi i maa myahigii súu.

† 23:30 Oze 10.8 ‡ 23:31 Naha nke cyage e, Yesu a uye tàanna ná cipuruge e maa Yahutuubii tàanna ná cíwage e.

⁴⁹ Yesu ceveebii ná cyeebii pi mpyi a taha Yesu fye e mà yîri Galile kùluni i ke, pire puni mpyi a yyére tatɔnge e, maa jɔyîi karigii wîi tapyige e.

Yesu ntòŋi kani

(Macwo 27.57-61; Marika 15.42-47; Yuhana 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Yahutuubii kàñhe meɛe pi maha mpyi Arimati ke, nàŋi wà na mpyi na yîri kuru kàñhe na, u meɛe na mpyi Yusufu. U mpyi Yahutuubii yukyaala kurunke e. Uru nàŋi na mpyi sùpya njɛcenɛe, maa ntii. U sònjɔre mpyi a taha Kile Saanre tēpani na. Yukyaala kurunke shiinbii sanmpii mpyi a jwo a bē kani ndemu na Yesu kyaa na maa li pyi ke, u jɔye a jɛn'a jye lire e me.

⁵² Maa nkār'a sà Yesu buwunji náare Pilati á, si sà ntò.

⁵³ Pilati à jɛe ke, ka Yusufu si nkār'a sà Yesu buwunji tiriɛe kworokworocige na, maa u pwò vāanntonji w'e, mà sà ntò. Fannke e u à sà Yesu tò ke, kuru mpyi a tũgo kafaaga jɔnɔŋ'i, bu mpyi na sàha nkwo a tò kur'e mà jya me.

⁵⁴ Kuru canja numpɔnɔ mpyi na sí n-pyi canjɔnke.

⁵⁵ Cyeebii pi mpyi a Yesu tũg'a yîri fo Galile kùluni i mà pa ke, ka pire si nkàre ná Yusufu e fannke na si sà Yesu buwunji síninɔkanni jya fannke funke e.

⁵⁶ Lire kántugo ka pi i núr'a kàre pyenge, maa sà sinme nũguntanga wumò ná wusuna yaa mà yaha. Canjɔnɔk'à nò ke, mà tàanna ná Yahutuubii Saliyanji i, ka pi i nò.

24

Yesu à jɛ a fwordo kwùŋi i

(Macwo 28.1-10; Marika 16.1-8; Yuhana 20.1-10)

¹ Cibilaage canjɔnyiige* jɔɛkwonge na, sinmpe nũguntanga wumpe ná wusunani pire cyeebii mpyi a yal'a yaha ke, ka pi i yire lwò na nkèege fannke na.

² Kafaage ku mpyi a tēg'a fannke jɔwò tò ke, pi à sà nò wani ke, ka pi i sà kuru ta k'à kùnjkul'a láha fannke jɔwòge na.

³ Ka pi i jye fannke e maa wîi, nka pi jɔye a Kafoonji Yesu buwunji jya me.

⁴ Ka li i pi bilibili. Mà pi yaha pur'e, ka pi i mpâl'a nāmii shuunni jya pi à vāanvynweeweere le mà yyére.

⁵ Ka pire cyeebii fyagara wuubii si ninɔkure sín maa yyahayi cyígile njinke na. Ka pire nāmpii shuunninji si jwo pi á: «Naha na yii jɔye na jyiíi shinji caa kwuubii shwòhòl'e ye?»

⁶ U jɔye naha me. U à jɛ a fwordo kwùŋi i. Jwumpe u mpyi a jwo yii á mà u yaha ná yii e Galile kùluni i ke, yii funjɔ cwo puru na.

⁷ U mpyi a jwo na “Fànha ki, Supyanji Jyanji u le kapimpyiibii cye e, pi i u kwòro cige na. U kwùŋi canmpyitanrewuuni, u sí jɛ n-fwordo kwùŋi i.”

⁸ Pi à puru jwo a kwò ke, ka cyeebii funjɔ si jɔwò Yesu jwumpe njɔjwumpe na.

⁹ Ka pi i yîri fannke na maa nkār'a sà yi puni yyaha jwo cyelempyiibii ke ná ninɔkinnji ná pi shɛɛfeebii sanmpii pun'á.

¹⁰ Cyeebii pi mpyi a kàre fannke na ke, pire pi mpyi: Mariyama u mpyi na yîri Magidala kàñhe e ke, uru ná Zhane ná Yakuba nuni Mariyama mà bàra cyeebii piibɛrii na. Pire cyeebii pun'á yîri fannke na, maa mpa jwumpe ninumpe jwo Yesu tũntunmpil'á.

¹¹ Nka pi mpyi na sònnji na jũnɔ baa jwumò cyeebil'á jwo. Pi jɔye a dá pu na me.

¹² Lire ná li wuuni mú i, ka Pyeri si yîri maa fê a kàre fannke na, maa sà jàara a wîi ku funjke e. Lempe kanni baare e, u jɔye a yafyin jya me. Ka li i u bilibili, ka u u núr'a kàre pyenge.

Yesu à uye cyêe u fyɛnɔwòhòshiinbii pti shuunni na, pi i nkèege Emayusi kàñhe e

(Marika 16.12-13)

¹³ Kuru canjke ninuge e, Yesu fyɛnɔwòhòshiinbii pti shuunni mpyi na nkèege kàñhe kà na, kuru kàñhe mege na mpyi Emayusi. Ku ná Zheruzalemu kàñhe laage mpyi a tòro culumetirií ke ná shuunni na me.

¹⁴ Karigii cyi mpyi a pyi lire tēni i ke, pi mpyi na cyire puni yu piy'á, na nkèege.

¹⁵ Mà pi yaha jwumpe na piye shwòhòl'e, ka Yesu yabiliŋi si file pi na, maa kuni bínni ná pi e.

¹⁶ Pi mpyi na Yesu jaa, nka l'à pyi mu à jwo yaage kà k'à para pi yyaha na, mà pi pyi pi jɔye a jà a u cē me.

¹⁷ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha shi yii na yu, na nkèege ame ye?» Ka pi yyetanha wuubii si yyére.

¹⁸ Nge mege ku mpyi pi e Kilopasi ke, ka uru si jwo: «Karigii cyi à pyi nume Zheruzalemu i ke, mu kanni baare e, sùpya jɔye a sii Zheruzalemu i cyi cēmbaa me.»

* **24:1** Yahutibil'á cibilaage canjɔnyiige ku jɔye kárinji.

¹⁹ Ka Yesu si pi yíbe: «Naha shi k'à pyi ye?» Ka pi i u pyi: «Kile túnntunŋi Yesu u mpyi a yíri Nazareti kàñhe e, ná Kile mpyi a fàñha le u jwumpe ná u kapyiŋkil'e sùpyire nyii na ke, nde l'à u ta ke, lire ke!

²⁰ Wuu Kile sàragawwuubii ñunŋufeebii ná wuu yyaha yyére shiinbil' à u le cye e, pi à u kwòro cige na a bò.

²¹ Wuu mpyi na sònni na uru u sí n-pa Izirayeli shiinbii ñunŋo wwú bilere e. Nka u à kwú ke, cyi canmpyaa taanre u nyé nge.

²² Wuu kurunke e, cyeebii pil' à pa jwumpe pà jwo wuu á, mpemu p'à sàa wuu bilibili sèe sèl'e ke. Nyège na, pi à sòl'a kàre u fanŋke na,

²³ maa mpa wuu pyi na pire nyé a sà u buwunji ta wani me, na pir'à Kile mèlekèebii pìi nya, ka pire mèlekèebii si yi jwo pir'à na Yesu à jè a fworò kwùnì i.

²⁴ Bà cyeebil' à yi jwo wuu á me, wuu shèrèfeebii pìi mú à shà fanŋke na, mà sà yi ta amuni, nka pire mú nyé a u nya me.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Yii yákili baafeebii, yii dama nyé a táan Kile túnntunmpii jwumpe na mà de!

²⁶ Lire kyaalanŋanni na, bà Kile Nijcwònràŋi mpyi a yaa u kyaala u u nta a jyè Kile sinampe e mà?»

²⁷ Lire kàntugo mà lwó Kile túnntunŋi Musa sémèbii na, mà sà nò fo Kile túnntunmpii sanmpii puni sémèbii na, jwumpe p'à sémè u kyaa na pire sémèbil'e ke, ka u u puru yyaha jwo pi á.

²⁸ Kàñhe na pi mpyi na nkèege ke, pi à sà nò kuru na ke, ka Yesu si uye pyi mu à jwo u ko raa ntùuli s'a nkèege yyaha yyére.

²⁹ Ka pi i u jáare na u àha nkàre me, na numpilage na nko raa wwúu. Ka u u jyè pyenge e maa ntèen wani ná pi e.

³⁰ Tèni i pi à pa nkwúulo s'a lyí ke, ka u u bwúurunji lwó, maa fwù kan Kile á, maa u kwòn kwòn a kan pi á.

³¹ Lir' à pyi ke, ka pi yákilibii si múgo, ka pi i jicè na Yesu wi. Lire kàntugo ka u u mpál'a pinni pi na.

³² Ka pi i wá na yi yu piy' á na: «Tèni i u mpyi na Kile Jwumpe Semèŋi yyaha yu wuu á kuni na ke, wuu funŋyi mpyi a táan sèe sèl'e de!»

³³ Ka pi i ntil' a yíri, maa núr' a kàre Zheruzalemu kàñhe e, mà sà cyelempyiibii sanmpii ke ná ñinŋinŋi ná pi shèrèfeebii ta pi à bínni.

³⁴ Ka pire cyelempyiibii si jwo pi á na Kafoonji Yesu à jè nàkaana baa, na Simò yabilin' à u nya!

³⁵ Nyé nde l'à mpíi shiin shuunninji ta mà pi ñinŋaribii yaha ke, ná pyinŋanni na pi à Yesu cè, tèni i u à bwúurunji kwòn kwòn mà kan pi á ke, ka pi i yire puni yyaha jwo.

Yesu à uye cyèe u cyelempyiibii na

(Macwo 28.16-20; Marika 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Kapyiŋkii 1.6-8)

³⁶ Mà cyelempyiibii yaha puru jwumpe na, ka pi i mpál'a Yesu ñinŋyerenji nya piye shwòhòl'e. Ka u u jwo: «Kile u yyeŋinŋe kan yii á.»

³⁷ Ka pi i fyá fo mà tatènge fò piye na, naha na ye pi mpyi na sònni na bunji wà fwòŋŋo pir' à nya.

³⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Naha na yii nyé na fyáge be? Naha k'à nte sònnore shinji tŋrige yii funŋi' i ye?

³⁹ Yii na kantahigii ná na tooyi wíi, yii i jicè na mii wi. Yii bwòn na na a wíi, bufwòŋŋo nyé na mpyi ná cyere ná kaciiy' i mii fiige me.»

⁴⁰ Mà u yaha puru jwumpe na, u à u kantahigii ná u tooyi cyèe pi na.

⁴¹ Pi mpyi a dá Yesu ñèŋi na me, naha na ye u ñèŋi mpyi a pi funŋyi táan fo mà pi bilibili. Ka Yesu si pi yíbe: «Yalyige na wá naha yii á la?»

⁴² Ka pi i fyafwògo kan u á.

⁴³ Ka u u ku shwò a kyà pi nyii na.

⁴⁴ Maa jwo: «Tèni i mii mpyi ná yii e ke, mii à yi jwo yii á na yaaga maha yaaga k'à sémè mii kyaa na MusaSaliyanj ná Kile túnntunmpii sanmpii sémèbii ná Zaburu sémèŋi i ke, cyire pun' à yaa cyi tòro cyi jwunŋanni na.»

⁴⁵ Nyé u à yire jwo ke, maa pi yákilibii múgo, bà pi si mpyi si Kile Jwumpe Semèŋi jwòhe cè me.

⁴⁶ Maa núr' à jwo pi á: «L' à sémè amuni na Kile Nijcwònràŋi sí n-kyéerege n-bò, nka u kwùnji canntanrawoge u sí jè.

⁴⁷ Na mà lwó Zheruzalemu kàñhe na, Jwumpe Nintanmpe sí n-jwo u mege na supyishinji pun' á, na pi pi toronŋanni kèenŋe pi i láha kapegii na, bà Kile si mpyi si cyi yáfa pi na me.

⁴⁸ Nyé kyaa maha kyaa mii à pyi ke, yii à cyire puni nya tapyige e, yii a cyi yu yii a màre.

⁴⁹ Yii tɛɛn Zheruzalemu i, mii Tunj Kile à sífente ntemu jwɔmɛɛ lwɔ ke, fo mii aha tire tɪrige yii jwɔn'i tɛni ndemu i ke.»

Yesu à kò a òògo nɪnyɪnɪ na

(Marika 16.19-20; Kapyiɪnɪkii 1.9-11)

⁵⁰ Lire kàntugo ka Yesu si ɲkàre ná u cyelempyiibil'e Bɛtani kàhe taan. Pi à sà nɔ wani ke, ka u u u cyeyi yɪrige, maa jwó le pi á.

⁵¹ Mà u yaha u u dùbabii leni pi á, u à kò a yɪri pi shwɔhol'e mà kàre nɪnyɪnɪ na.

⁵² Ka cyelempyiibii si wá na u kêre. Pi à kwɔ ke, ka pi funntanga wuubii si núr'a kàre Zheruzalemu kàhe e.

⁵³ Canja maha canja pi mpyi maha piye bínnini Kilejaarebage e, marii Kile kêre.

Yuhana Jwumpe Nintanmpe Jwun^okanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémenⁱ fun^o jwumpe e ke

Yuhana à mpe jwumpe séme, bà pu lógofeebii si mpyi sí dá li na na Yesu u jye Kile Njncwónr^oji ná Kile Jyanⁱ me (20.30-31). Yesu jw^ojwumpe ná u kapyi^oij^okii jw^ohe k'à jw^ohe ke, Yuhana à cyaga yaha sèl'e kur'á.

Sémenⁱ à taa tateeny^e shuunni. Tateenge nijcyiige na Yesu kakyanhala karigii cyi baashuunni kyaa yu (1--12). Cyi na yiri kacyeenkii, naha kurugo ye cyi à li cyée na Kile Jyanⁱ u jye Yesu. Yesu ná mp^oii pi à bínn'a tēen jwum^o na ke, nke cyage na yu lire kyaa na mú, mu à jwo u ná Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shinⁱ (3) u ná Samari shiinbii cwonⁱ (4) u ná yampii (5--9).

Kàlanⁱ Yesu jye na nkaan ke, ur'á li cyée na uru u jye:

Njy^oji u à yiri njy^oji i ke

Mpànahani njncēn^oji

Dijye^oji bēenmpe

Tajy^oijwoge

Kuni i wà sí n-jà n^o Kile yyére ke

Sēnⁱ

Nge u maha kwùubii jēni ke

Nge u maha sh^oji nj^okwombaanⁱ kaan ke.

Lire cyēenkanni na, Yesu à uye cyée dijye^oji puni na.

Sémenⁱ tateenge shonwoge na yu Yesu vworonⁱ kyaa na dijye^oji i, s'a nkēge Tufoonⁱ Kile yyére (13--21). Yesu na yu ná u cyelempyiibii ke ná shuunniⁱ i maa pi yerege mà yyaha t^oi ná u tēefworonⁱ i pi shw^oh^ol'e (13--16). Yesu à u Tunⁱ Kile jáare u cyelempyiibii kyaa na, maa pi le u cye e (17).

Kántugo yyére, Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shiinbil'á u cū, ka pi i u bō kworokworocige na, maa u buwunⁱ tō (18--19). Lire jw^ohe na, ka u u jē a fworo kwū^oji i maa uye cyée u cyelempyiibii na (20--21).

Yesu na mpyi Yahutu, u cyelempyiibii mú sí mpyi Yahutu, nka Yesu kyaa mpyi a pēn Yahutuubii jū^oufeebil'á. Kile Saliyanⁱ cyelentiibii ná Kile sáragawwuubii jū^oufeebilⁱ pi mpyi Yesu zāmpēnbiⁱ.

Yuhana sémenⁱ jye na Yesu ziji ná u nā^okcocyēre kyaa yu me. Nka u à yi fin^oij'a jwo na Kile Jwumpe pu jye Yesu, puru ná Kile u à ww^o fo tasiige e. Yesu cye kurugo, Kile à pa ntēen sūpyire shw^oh^ol'e. Lire pyinj^okanni na, ti sí n-jà n-pyi Kile pyi. Mà Yesu yaha nj^oke na, u à sēnmeg'a ww^o ná Tufoonⁱ i maa u tūnture pyi. Shin maha shin u na Kile caa ke, urufo^o sí n-jà u cē Yesu cye kurugo.

Kile Jwumpe à pyi sūpya

¹ Mà jwo dijye^oji u s^oi ke, Jwumpe mpyi wani mà m^o. Pu mpyi ná Kile e. Puru Jwumpe pu mpyi Kile yabil^oji.

² Nge u jye puru Jwumpe ke, u mpyi wani ná Kile e, mà jwo dijye^oji u s^oi ke.

³ Uru cye kurugo Kile à yaayi puni dá. Yaaga maha yaaga k'à dá ke, kuru kà jye a dá u baamē.

⁴ Ur'e sh^oji nj^okwombaanⁱ à fworo, uru u maha bēenmpe kaan sūpyir'á.

⁵ Puru bēenmpe na j^oi numpini i, nka numpini jye a jà pu na mē*.

⁶ Tēni là à pa n^o, ka Kile si nā^oji wà pyi u tūntun^o, u mēge na mpyi Yuhana.

⁷ U à pa mpa a bēenmpe kyaa yu, bà sūpyire puni si mpyi sí dá pu na u jwumpe cye kurugo mē.

⁸ Uru yabil^oji bà u mpyi puru bēenmpe mē, u mpyi a pa si mpa pu kyaa jwo kanna.

⁹ Nge u mpyi bēenmpe sēsee wumpe ke, ur'á pa dijye^oji i mpa bēenmpe kan sūpyir'á.

¹⁰ U mpyi dijye^oji i, dijye^oji à dá u cye kurugo, lire ná li wuuni mú i, dijye^oji sūpyir'á u cyé.

¹¹ U à pa u yabil^oji shiinbii yyére, pi jye a jēe u na mē.

¹² Nka mp^oii pi à jēe u na maa dá u mēge na ke, u à kuni kan pire pun'á pi pyi Kile pyi.

¹³ Pi jye a Kile pyifente ta sūpyire woore tan^okanni na mē. Pi jye a ta n^o ná u cwo pyi tan^okanni na mē. Sūpya jyi^o kyaa bà l'á pi pyi amuni mē. Nka Kile yabil^oji u à jēe maa pi pyi u pyi.

¹⁴ Jye puru Jwumpe à pa mpyi sūpya, maa ntēen wuu shw^oh^ol'e mà tēre pyi. Wuu à u pēente jya. Uru u jye Jyafoonⁱ nj^okin^oji mà fworo Tufoonⁱ Kile e ke, ur'e tire pēente jye. Uru u à jw^o wuu na sèl'e, maa sēnⁱ cyée wuu na.

* 1:5 Pii maha jwo: «Puru bēenmpe na j^oi numpini i, nka numpini jye a jēe pu na mē.»

¹⁵ Nye Yuhana à Yesu kyaa jwo. U à jwo fànhà na: «Nge kyaa mii mpyi a jwo na u sí n-kwò n-pa mii kàntugo ke, ur'à fànhà tò mii na, jaha na ye mà jwo mii u si ke, u mpyi wani mà kwò.»

¹⁶ U à jwò wuu na sèl'e maa kacenni là tég'a kacenni là fùnnò wuu á†.

¹⁷ Yii li cè, Kile mpyi a u Saliyan kan Musa cye kurugo, nume u à jwò wuu na maa sèenji cyée wuu na Yesu Kirisita cye kurugo.

¹⁸ Sùpya sàha nkòwò a Kile nya a nya me. Nka Jyafoonji nínkinji u nye Kile yabilinji, maa mpyi Tufoonji Kile taan ke, uru u à Kile pyínkanni cyée wuu na.

Pi na Yuhana yíbili uye kyaa na

(Macwo 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Nye Yahutuubii jùnjufeebil'à sàragawuubii pii ná Levi tùluge shiinbii pii yírigé Zheruzalemu kànhè e mà tun Yuhana á, pi sà u yíbe na jofoo u nye u wí ye?

²⁰ Pi à u yíbe ke, u nye a yaaga njòhò pi na me, u à tìl'a jwo pi á: «Mii bà u nye Kile Njncwónrónji me.»

²¹ Ka pi i u yíbe: «Jofoo sí u nye mu ye? Mu u nye Kile tùnntunji Eli la?» Ka Yuhana si pi pyi: «Onhò, uru bà u nye mii me.» Ka pi i núr'a u pyi: «Kile tùnntunji wuu na sigili ke, uru u nye mu la?» Ka u u núr'a jwo: «Onhò.»

²² Ka pi i nkànha a jwo: «Jofoo sí u nye mu ye? Yà jwo wuu á, wuu sà jwo wuu tunveebil'à. Jofoo mu yabilinji na maye sònni ye?»

²³ Ka Yuhana si pi jwò shwò ná Kile tùnntunji Ezayi njwójwumpe e na:

«Mejwul'à fworò síwage e fànhà na

“Yii kuro nintile yal'a yaha Kafoonji me na.”

Nye mii Yuhana u nye ná lire mejwuuni i§.

²⁴ Sùpyire ti mpyi a tun Yuhana yyére ke, Farizheebii pii na mpyi ná pi e.

²⁵ Ka pire si núr'a u yíbe: «Mu bà u nye Kile Njncwónrónji me, mu nye Eli me, mu sí nye Kile tùnntunji níziginji me, ka jaha si mu ta mu u sùpyire batizeli ye?»

²⁶ Ka Yuhana si pi pyi: «Mii na sùpyire batizeli lwòhe e kanna. Yii shwòhòl'e, nànjì wà na nye wani, yii nye a u cè me,

²⁷ uru sí n-pa mii kàntugo, nka mii njùnk'à cyére u tanhanyì meere zànhanyì i u tooyi na*.»

²⁸ Cyire karigil'à pyi Betani kànhè e, Zhuruden bani kàntugo. Kuru cyage e, Yuhana mpyi na sùpyire batizeli.

Yesu u nye Kile Mpabilini

²⁹ Kuru canja nùmpànja, Yuhana à Yesu nya u u sì u yyére ke, maa jwo sùpyir'à: «Yii wíi, Kile Mpabilini li nye nde, lire li sí n-pa dnyé sùpyire kapegigii yàfa ti na.

³⁰ Uru kyaa mii mpyi a fyànha a jwo yii á, tèni i mii à jwo “Nànjì wà na ma mii kàntugo, nka u à pèe mii na, maa mpyi mii yyaha na, jaha na ye mii à si mà u ta.”

³¹ Mii yabilinji mpyi a cè na uru wí me. Nka mii à pa mpa a sùpyire batizeli lwòhe e, bà Izirayeli shiinbii si mpyi si u cè me.»

³² Puru kàntugo, mpe Yuhana à jwo: «Mii à Kile Munaani nya l'à yíri nìnyinji na mpánmpòrògò fiige, mà pa ntèen Yesu na.

³³ Mii yabilinji mpyi a u cè me. Nka nge u à mii tun mii u pa a sùpyire batizeli lwòhe e ke, uru u à yi jwo mii á na mii aha bú Kile Munaani nya l'à tíg'a pa ntèen ngemu na ke, uru u sí raa sùpyire batizeli ná Kile Munaani i.

³⁴ Mii à li nya li jwúnkanni na. Lire e mii à jwo sùpyir'à na “Nge nànjì u nye Kile Jyanji†.”»

Yesu cyelemphyibii njncyiibii

³⁵ Kuru canja nùmpànja, Yuhana mpyi a yyére wani ná u cyelemphyibii pii shuunni i.

³⁶ Ka u u Yesu nintoronji wíi, maa jwo: «Yii wíi, Kile Mpabilini li nye nde!»

³⁷ Yuhana cyelemphyibii mpíi shuunninji'à puru jwumpe lógo ke, maa ntaha Yesu fye e.

³⁸ Yesu à yyahe kéenn'a wíl'a pi nya pi à taha uru fye e ke, maa pi yíbe: «Naha yii na jcaa ye?» Ka pi i u pyi: «Arabi (lire njwòhe ku nye cyelentunji) taa mu à tìrige ke?»

³⁹ Ka u u pi pyi: «Yii a ma, yii sí ku nya.» Ka pi i nkàre ná u e, maa sà pyenge nya, maa ntèen wani. Canvyinge tèni li mpyi li li, ka pi i canmpaange pyi ná u e.

⁴⁰ Mpíi nàmbaabii shuunninji pi mpyi a Yuhana jwumpe lógo, maa ntaha Yesu fye e ke, pire wà mege na mpyi Andire, Simò Pyèri sijnèenji.

† **1:16** Pii maha jwo: «Wuu à kacenni là ta là kàntugo.»

‡ **1:21** Yahutuubii mpyi na Kile tùnntunji sigili ngemu u nye

Musa fiige ná u mpyi na sí n-pa tégigii nizanñkil'e ke. Pii mpyi na sònni na uru Kile tùnntunji u sí n-pyi Kile Njncwónrónji (Duterènmò 18.15-18; Kapýiinjkii 3.22).

§ **1:23** Ezayi 40.3

* **1:27** Yahutuubii mpyi maha pi nàmpwuunbii tanhanyì

meere sànhà, maa pi tooyi jyé. Pi bilibii pi mpyi maha lire pyi. Pi nàmpwuunbii sunmage shwonkanni li mpyi lire. † **1:34** Sèmebii pii maha jwo: «Kile Njncwónrónji.»

*Yesu à cwòhòmpii kòr'a yige Kileñaarebage ntàani na
(Macwo 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)*

¹³ Nye Yahutuubii bilereñkwonji kataanni mpyi a byanhara. Ka Yesu si ñkàre Zheruzalemu kàñhe e,

¹⁴ mà sà sùpyire ta ti i ñiiye ná mpàa ná kùmpanhii pérelì Kileñaarebage ntàani na, wyérefaabii ninteenbii na mpyi wani mú*.

¹⁵ Ka u u mēere pyi kàsooro mà tēg'a pi puni kòr'a yige Kileñaarebage ntàani na, maa pi mpàabii ná pi ñiiyi kòrò, maa wyérefaabii wyérenji lwó a wu, maa pi tábalibii ñooñ'a cyán cyán.

¹⁶ Maa jwo sanmpanmperebil'á: «Yii nje yaayi lwó a yige naha, yii áha na Tunji bage kéenne mpyi yaperembaga me.»

¹⁷ Yesu à lire pyi ke, ka u cyelempyiibii funño si ñcwo li na na l'á sémé Kile Jwumpe Semēni i na: «Mu bage kani na mii súuge nanjyaan fiige†.»

¹⁸ Ka Yahutuubii ñungufēebii si Yesu yibe: «Kakyanhala kani ndi mu sí n-pyi n-cyēe wuu na, wuu u ñcē na ñcyii karigii puni mpyiñi kun'à kan mu á ye?»

¹⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii ñke Kileñaarebage jya, mii sí ku nūruño n-faanra canmpyaa taanre funñ'il»

²⁰ Ka pi i jwo: «Ei! Pi à yyee beeshuunni ná baani pyi ñke Kileñaarebage vaanranji na. Jofoo ñinjin u ñye mu, si ñkwò mpa ku faanra ñkwò canmpyaa taanre funñ'i ye?»

²¹ Nka Kileñaarebage kani Yesu à jwo ke, u yabilinji cyēere kyaa u mpyi na yu.

²² Nye Yesu à pa ñe a fwooro kwūñi i ke, ka li i ntige u cyelempyiibii funñ'i na Yesu mpyi a ñke cyage jwo. Ka pi i dá Kile Jwumpe Semēni ná Yesu ñwójwumpe na.

²³ Tēni i Yesu mpyi Zheruzalemu i Yahutuubii bilereñkwonji kataanni na ke, shinnyahara à u kakyanhala karigii ñya, ka cyire si pi pyi pi á dá u na.

²⁴ Yesu mpyi a pi puni zòompī cē, lire kurugo u mpyi a dá pi na me.

²⁵ U à shin maha shin funño kani cē, lire kurugo ñūño sàha mpyi sùpya u à u supyiñeñi yu u á me.

3

Kile Munaani maha shiñi ñinjkwombaati kaan

¹ Farizhenji wà na mpyi wani, u mege na mpyi Nikodemu, maa mpyi Yahutuubii ñungufoo.

² Canjka numpilage e, u à kàre Yesu á maa sà yi jwo u á: «Cyelentuñi, wuu à li cē na Kile à mu yaha a pa, mu u mpa a wuu kálali, ñaha na ye kakyanhala karigii mu na mpyi ke, wà si n-jà cyire pyi ná Kile ñye a sii ná urufol'e me.»

³ Ka Yesu si u pyi: «Sēñi na mii sí n-sli yi jwo mu á, sùpya si n-jà n-ñyē Kile Saanre e, ná u ñye a nūr'a si ñnyinji na me.»

⁴ Ka Nikodemu si jwo: «Sùpya ká lye a kwò, di u sí nūru n-si sahanji ye? Wà sí n-jà nūru u nunji funñke e si si la?»

⁵ Ka Yesu si u pyi: «Sēñi na mii sí n-sli yi jwo mu á, shin maha shin ká mpyi u ñye a si lwāhe ná Kile Munaani fāñhe e me, uru si n-sli n-jà n-ñyē Kile Saanre e me.

⁶ Ngemu ká si sùpyii sinjanna na ke, urufoo na ñye shintiwe, ñka ngemu ká si Kile Munaani síñi i ke, Kile Munaani na ñye urufol'e.

⁷ Mii à jwo na yii nūr'a si ñnyinji na ke, lire ká ma kàkyanhala me.

⁸ Cyage k'à táan kafeeg'a ke, wani ku maha fwu na ñkēge, mu maha ku fwófwo tūnmpē nūru. Nka mu si ku tayirige cē me, mu mú si ku takarege cē me. Amuni Kile Munaani maha mpyi sùpyanji i.»

⁹ Ka Nikodemu si jwo: «Di cyire karigii sí n-jà n-pyi n-jwo ye?»

¹⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mu u ñye Izirayeli shiñbii cyelentu ke, mu yabilinji saha ñye cyire karigii ñcēmbaa la?»

¹¹ Sēñi na mii sí n-sli yi jwo mu á, ñye wuu à cē ke, yire wuu na yu. Nje wuu à ñya ke, yire wuu na yu mú. Nka yii la ñye si ñe wuu ñinjkwumpe na me.

¹² Mii na ññke karigii kyaa yu yii á, yii sí ñye a dá me, mii aha bú mpa a ñnyinji wogigii kyaa yu yii á, di yii sí n-jà n-dá n-jwo ye?

¹³ Mà li ta wà ñye a ñūgo ñnyinji na me, fo ñge u à yīri wani mà tige naha ññke na ke, uru u ñye Supyanji Jyanji.

¹⁴ Bà Kile tūntuntunjiMusa à dàñyēni yal'a pyi wwò fiige, maa cyiin cūru, maa u ñūru sùpyire shwòhòl'e me, amuni Supyanji Jyanji sí n-sli n-ñūru, ¹⁵ bà li si mpyi ngemu ká dá u na ke, uru si shiñi ñinjkwombaati ta me.»

* **2:14** Yahutuubii pi mpyi maha yiri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyérenji fare Kileñaarebage wunji na. Lire pyinñani na, wyérenjwoke ku mpyi a yaa k'a sàrali Kileñaarebage e ke, pi mpyi maha jà a kuru sàra, maa nūr'a jà a ntige pyi. Yatōore ti maha yaa ti jà a pyi sàraga ke, pérempyiibii mpyi maha tire pérelì pir'á. Pi mpyi maha ti lwāore ñūru.

† **2:17** Zaburu 69.10

¹⁶ Kile à sàa òpín yè sùpín yè kyaa táan uy'á fò u à u Jyari ninjinji kan sáràgà, ngemu ká dá u na ke, urúfòò nùmpànñkè kà ñkèègè mē, ñka u shìni nínkwombaani ta.

17 Kile nyε a u Jyaji tun dɔnyɛni i u pa yoge kwɔn sùpyire na mε. Nka u à u tun, bà sùpyire si mpyi si shwɔ u cye kurugo mε.

¹⁸Ngemu ká dá u na ke, uru nàzhan nyε Kile yoge e mε. Ngemu sí u nyε u nyε a dá u na mε, yog'a kwònd urufoo na mà kwò, naha na yε u nyε a dá Kile Jyaji nin'kinji mεge na mε.

¹⁹ Kile yoge nùŋke ku nyɛ: bèɛnmp'à pa dɔnyɛŋi i, ka sùpyire si nyɛ pu na, maa ntaha numpini fye e, naha na yɛ pi kapyiɛnkii nyɛ a nɔwɔ mɛ.

²⁰ Shin maha shin u na kapegii pyi ke, b̃enmpe nỹe a táan urufol'á m̃e. U nỹe na nỹeg'a fwoɾo b̃enmpe na, s̃upyre s'a u kapyiĩkii naa m̃e.

²¹ Nka ngemu ká mpyi sèenji nɔnɔ'i ke, uru maha fworɔ bɛɛnmpe na, bà sùpyire si mpyi s'a u kapyiinkii naa, si ncè na u na nyɛ Kile kuni i mɛ.

Nje Yuhana à jwo Yesu kyaa na ke

²² Lire kántugo ka Yesu ná u cyelepmyiibii si nkàre Zhude kùluni i. U à tèn wani ná pi e mà canmpyaa pyi, marii sùpyire batizeli.

²³ Yuhana mû mpyi na sûpyire batizeli cyage k'e, naha na ye lwohe mpyi a nyaha wani. Kuru cyage mege mpyi Enoni, maa mpyi Salemi taan. Ka sûpyire si wá na sì u yyére, u sí i ti batizeli.

²⁴Lir'à pyi a Yuhana ta u sàha jyè kàsuni i me.

²⁵ Canjka Yuhana cyelempyiibii pli na Yahutuni wà à nàkaana ta. Tire mpyi a lwó a pwo Yahutuubii Kile kuni njiviniñi kyaa na.

²⁶ Tire nàkaante juŋŋ taan, Yuhana cyelempyiibil'à kàr'a sà yi jwo u á: «Wuu cyelentunji, mu ná nàŋi u mpyi sijcyan Zhurudɛn banji kúnke na ke, mu à ngemu kyaa jwo ke, u we, u u sùpyire batizeli numɛ. Sùpyire puni mú si wá na nkéɛge u yvère.»

²⁷ Ka Yuhana si pi pyi: «Kile ká mpyi u nye a ndemu le sùpyani i me, u nye na lire taa me.

²⁸ Yii yabilimpīi na jye mii shērii, mii á yi jwo yii á na mii bá u jye Kile Njncwənrəŋi me, nka Kile à mii yaha a pa u yyaha na.

²⁹ Cíkwoonre téepeyiini í, cipoonj ká jwo na uru ná u cifoññ' à bè, u cevooñj funñke maha ntáan sè'lè. Amuni, mii funñke puni mú maha ntáan, tère o tère e mii à lógo na sùpyire ninyahara wá a taha Yesu fye e ke.

³⁰ Numε, là à yaa l'a bârali Yesu tayyérege na, là s'a fwore mii woge e,

³¹ naha na ye nge u à yíri ninyinji na mà pa ke, uru u nye òpúpíre puni nùño na. Nge u à ta naha nínke na ke, uru na yíri nínke wu, nínke karigii uru mú sí raa yu. Nka nge u à yíri ninyinji na ke, uru u nye dínvèni puni nùño na.

³²Nde u à nya, ná nde u à lógo ke, lire u na yu, shinnyahara sí nyε a nεε u jwumpe na mε.

³³ Nka ngemu ká ɲɛɛ u jwumpe na ke, urufol'à li fíniɲ'a cyêe na ur'à dâ li na na Kile na sèenji yu.

³⁴ Nge Kile à tun ke, Kile Munaani à kan ur'á tɛgɛɛ baa, lire e u à jà na Kile jwumpe yu sùpyir'á.

³⁵ Jyafoonji kyal'à táan Tufoonji á, fo ka u u yaayi puni le u cye e.

³⁶ Ngemu ká dá Jyafoonji na ke, urufol'à shìnjì nìjkwombaanji ta. Ngemu ká jicyé u na ke, urufoo sì uru shìnjì nìjkwombaanji ta mɛ, nka Kile lùuni sí n-yíri n-yaha urufoo taan.»

4

Yesu na yu ná Samari kùluni cwoŋi i

¹ Yesu à pa ncè na Farizheɛn bil' à pa lógo na uru na cyelempyiibii pìi taa na batizeli, pi mú s' à nyaha Yuhana wuubii na.

² Mā sèenji jwo, Yesu yabilinji bà u mpyi na sùpyire batizeli me, u cyelempyiibii pi mpyi na li pyi.

³Yesu à pa pi jwumpe ni njwumpe lógo ke, maa fworo Zhude kùluni i maa nùru na nkèege Galile wuuni i.

⁴ U nin̄karen̄i mpyi a yaa u Samari kùluni jyiile, u u nta a nɔ Galile wuuni na.

⁵ Ka u u sa no Samari kàñhe kà na, kuru mege mpuyi Sikari. Tècyiini i, Yahutuubii tulyage Yakuba mpuyi a kerege nkemu kan u jyanj Yusufu á ke, Sikari na nye kuru taan.

⁶Yakuba bèenŋke na mpyi wani. Yesu à jaara a kànhà ke, maa sà ntèn kuru bèenŋke taan. Canŋke mpyi a nò nùhò ninjì i.

⁷ Ka Samari shiinbii cwoŋi wà si mpa mpa lwoho kwó. Ka Yesu si jwo u á: «Lwohe kà kan na á, si bya.» ⁸ Lir'à u cyelempyiibii ta pi à jyè kànhe e si nyi cya zhwo.

⁹ Ka ceenji si u pyi: «Na naha? Mu na nyɛ Yahutu, mii sɔ nyɛ Samari shin, naha na mu na ma lùbyage náare mii á yɛ?» (Lire kajwuu ni jùŋke ku nyɛ Yahutuubii ná Samari shiinbii nyɛ a mpyi na wwù kyaa na me.)

¹⁰ Ka Yesu si ceenji pyi: «Yaage Kile maha nkaan mana ke, kàmpyi mu mpyi a kuru cè, sùpyanji u na mu náare lùbyage na ke, kàmpyi mu mpyi a uru cè, mu u mpyi na sí u náare, u mpyi na sí lwòhò kan mu á, nkemu ku maha shìnji sèe wunji kan sùpyanji'á ke.»

¹¹ Ka ceenji si jwo Yesu á: «Nùnjufoonji, bɛɛnjɛere nye mu á mɛ, nke bɛɛnnke s'á cùgo sèl'e, taa mu sí kuru lwòhe ta si nkan mii á ke?

¹² Wuu tulyage Yakuba u á nke bɛɛnnke kan wuu á ke, mu à pɛe uru na la? U ná u pyiibii ná u yatòore mpyi na nke bɛɛnnke lwòhe byii.»

¹³ Ka Yesu si u pyi: «Shin maha shin u nye na nke bɛɛnnke lwòhe byii ke, byage saha sí urufoo ta.

¹⁴ Nka ngemu ká mii lùkange bya ke, byage saha sí n-sii urufoo ta mɛ. Naha na ye lwòhe mii sí n-kan u á ke, kuru sí n-pyi u funjke e lùbili. Uru lùbiliñi sí u pyi u shìnji nìnjkwombaanji ta.»

¹⁵ Ka ceenji si jwo: «Nùnjufoonji, kuru lwòhe kà kan na á, byage kà n-sii nùru na ta mɛ, mii sàha kà nùru mpa lwòhò kwó naha mɛ.»

¹⁶ Ka Yesu si jwo: «Sà ma poonji yyere, ma a ma.»

¹⁷ Ka ceenji si u pyi: «Nò nye mii á mɛ.» Ka Yesu si u pyi: «Mu u jwo na nò nye mu á mɛ, mu à sèe jwo.

¹⁸ Mu à nàmbaya kanjuro jyé mà kwò, nge á mu nye nume ke, uru mú bá nye mu poo mɛ. Sèe mu à jwo.»

¹⁹ Ka ceenji si u pyi: «Nùnjufoonji, mii naha li nya, Kile túnntunngò u nye mu.

²⁰ Wuu tulyey'á Kile pɛe nke janjke na, nka yii Yahutuubii, yii maha jwo na Zheruzalemu kanni i Kile tapeenke nye.»

²¹ Ka Yesu si u pyi: «Ceewe, nje mii sí n-jwo mu á ke, mu à yaa mu u dá yire na, tɛni là sí n-kwò nò, yii saha sí raa sí nke janjke na, lire nye mɛ Zheruzalemu kànhe e sí nta raa Tufoonji pɛre mɛ.

²² Yii Samari shiinbii na ngemu pɛre ke, yii nye a uru cè mɛ, wuu Yahutuubii, wuu sí na ngemu pɛre ke, wuu à uru cè, naha na ye Shwofoonji á fworo Yahutuubil'e.

²³ Tɛni sí n-pa nò, li bá á nò a kwò, mpíi pi nye Tufoonji pɛveebii sèe wuubii ke, Kile Munaani li sí raa sɛenji cyère Kile karigii kyaa na pir'á. Tire sùpyire shinji Tufoonji Kile na jcaa t'a uru pɛre.

²⁴ Kile na nye Munaani, wà nye na u jaa mɛ. Sùpyire sí n-jà raa u pɛre kanni tɛni i Kile Munaani sí sɛenji cyèe ti na ke.»

²⁵ Ka ceenji si u pyi: «Mii à cè na Masiyanji sí bá n-pa (nge pi na yiri Kile Nijɛwɔnɔnɔnji ke). U aha mpa, u sí yaayi puni yyaha jwo wuu á.»

²⁶ Ka Yesu si ceenji pyi: «Mii u na yu ná mu i ke, mii u nye ure.»

²⁷ Mà Yesu ná ceenji yaha puru jwumpe na, ka cyelempyiibii sí ntíl'a nò wani. Ka li i pi kàkyanhala*. Li mpyi pi funji'í mà u yíbe naha kurugo u na yu ná nge ceenji i ye, lire nye mɛ naha u na jcaa u á ye, nka pi wà nye a já a u yíbe mɛ.

²⁸ Ka ceenji si u kucwooni yaha bɛɛnnke taan, maa jyé kànhe e, maa yi jwo sùpyir'á:

²⁹ «Yii a ma yii pa wí. Nàñi wà u nge u à mii kapyiinji puni cè a jwo mii á. Kile Nijɛwɔnɔnɔnji kyaa li na yu ke, u sí n-jà n-pyi ure.»

³⁰ Ka sùpyire sí fworo kànhe e, na nkɛge Yesu yyére.

³¹ Mà ceenji yaha kànhe e, ka Yesu cyelempyiibii si yi jwo u á: «Wuu cyelentunji, mu à yaa mu u mpa lyí amuni.»

³² Ka u u pi pyi: «Yalyige na nye mii á, mii u lyí, yii nye a nkemu cè mɛ.»

³³ Ka u cyelempyiibii si wá na yi yu piye shwòhòl'e na wà u à pa yalyire kan u á bɛ?

³⁴ Ka Yesu si jwo: «Nge u à mii tun ke, mii u uru nyii wuuni pyi, túnnture u à kan mii á ke, mii u tire pyi fo ti tɛgeni, mii yalyire ti nye tire.

³⁵ Yii maha jwo yinye sicyere yi nye nùgunte ná sùmakwònni shwòhòl'e. Nka mii sí yi jwo yii á, yii yyahayi yirige, yii i sùpyire nimpante wí. Ti na nye bà sùma maha nò a tɛn kɛrege e, na nkòwònni sigili mɛ.

³⁶ Nge u na sùmanji kwùun ke, uru na u sàranji tal'a kwò. Uru sàranji u nye: sùpyire u na ntaa ke, tir'á shìnji nìnjkwombaanji ta. Lire pyinji kanni na, jɛnugunji ná sùmakwònni na mùgure sijnayan.

³⁷ Tàanlini l'à jwo na «Wà na nùru, wabere sí i nkùwùun» ke, l'à sèe jwo.

³⁸ Mii à yii tũngo yii sà kɛrege nkemu sùma kwònni ke, yii nye a ku fàa mɛ. Mpíi pi à báaranji pyi ke, ka yii i pire kanhare tɔnni ta.»

³⁹ Ka Samari kànhe sùpyire ninyahara si dá Yesu na, ceenji jwumpe cye kurugo, u mpyi a yi jwo pi á na Yesu á uru kapyiinji puni cè a jwo ur'á.

* **4:27** Li mpyi a cyelempyiibii kàkyanhala, naha na ye Yahutuubii cyelentu nye a mpyi a yaa u jwo ná ceewe e mɛ, mà bàra lire na, Samari shiinbii ná Yahutuubii mpyi a táan mɛ.

⁴⁰ Tire sùpyir'á nò Yesu taan ke, maa u jáare na u tèn wani pire yyére, ka u u ntèn wani mà canmpyaa shuunni pyi.

⁴¹ maa jwo ná pi e, ka Samari shiinbii ninyahamii si dá Yesu na sahanjki, naha na ye u yabilinji u á jwo ná pi e.

⁴² Ka pi i yi jwo ceen'á: «Numé wuu saha nyé a dá Yesu na mu jwójwumpe kanni kurugo mé, wuu á lógo u yabilinji jwó na, wuu á li cé na uru u nyé dinyenji Shwofoonji, sèenji na.»

Yesu á shimbwoni wá jya cùuŋo

(Macwo 8.5-13; Luka 7.1-10)

⁴³ Cyire canmpyaagii shuunni'á tòro ke, ka Yesu si yíri wani mà kàre Galile kùluni i ná u cyelempyiibil'e.

⁴⁴⁻⁴⁵ U á nò wani ke, sùpyire ti mpyi a kàre Zheruzalemu kànhe e Yahutuubii kataanni cyage e, maa nùr'a pa ke, pir'á u bē ná funntange e, nka lir'á ta pi á Yesu kapyiin'kii puni nja a kwò wani. Yesu yabilinji mpyi a jwo: «Kile tūntunŋo maha le njire e u tukanhe e mé.»

⁴⁶ Yesu á nùr'a pa Kana kànhe e, Galile kùluni i. Wani u mpyi a lwòhe kēenŋ'a pyi erēzen sinme. Fānhafembwòhe kà na mpyi Kaperenamu kànhe e, u jyanji mpyi na yà sèl'e.

⁴⁷ Kuru fānhafembwòh'á lógo na Yesu á fwozo Zhude kùluni i, mà kàre Galile wuuni i ke, maa nkàr'a sà u jáare na u shà ná ur'e Kaperenamu kànhe e u sà uru jyanji cùuŋo, naha na ye u á yà fo sí raa nkòwù.

⁴⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yii aha mpyi yii nyé a kacyeenji ná kabwòhii nja mé, yii sì n-sì n-dá mé.»

⁴⁹ Ka shimbwoni si Yesu pyi: «Nūŋufoonji, ta ma, wuu a si fwòfwò, fo lire bà mé, mii pyāŋi sí n-kwù.»

⁵⁰ Ka Yesu si yi jwo u á: «Ta sì, mu jyanji na nyé nyii na.»

Ka u u dá Yesu jwumpe na, maa ntíl'a yír'a kàre.

⁵¹ Mà u yaha u u nkèege pyenge, u bilibil'á u jùŋo bē, maa yi jwo u á: «Mu pyāŋi na wá nyii na!»

⁵² Ka u u pi yíbe: «Tèni ndire e u á pwòró ye?» Ka pi i u pyi: «Cifwur'á u yaha, tanjaa mà canŋke yaha jùŋo ninji i.»

⁵³ Ka tufoonji funŋo si jcwò na tèni i Yesu mpyi a u pyi: «Mu jyanji na nyé nyii na» ke, lire tènuuni i pyāŋ'á cùuŋo. Ka u ná u pyenge shiinbii puni si dá Yesu na.

⁵⁴ Lire l'á pyi kacyeeni kakyanhala wuuni shonwuuni nde Yesu á pyi ke, u á li pyi mà u ta u á yíri Zhude kùluni i na nkèege Galile wuuni i.

5

Yesu á faanwa cùuŋo Betisayida kànhe e

¹ Puru jwòhò na, Yahutuubii kataanni là mpyi na mpyi Zheruzalemu kànhe e, ka Yesu si nùr'a kàre wani.

² Jcwòŋo na mpyi wani, mpàabii tajyige taan, pi mpyi maha kuru jcwòge mege yiri Eburubii sheenre e: «Betizata». Nkubaya kan'kuro na mpyi wani kuru cyage e.

³ Yamii ninyahamii mpyi maha sinnini yire nkubayi jwòh'í. Pii na mpyi fyyinmii, pii sí nyé dishiyifee, pii sí nyé faanlii. [Pi puni mpyi maha sinnini wani na jcwòge lwòhe tēenyahani sigili,

⁴ naha na ye Kile mèlekenji wà mpyi maha yíri ninyinji i maha mpa kuru lwòhe nyàha tērigii cyil'e. Lwòhe ká nyàha tèni ndemu i ke, yamafoo maha yamafoo ká fyànha a jyé k'e ke, uru wumpe mpyi maha láha u na.]

⁵ Nāŋi wà na mpyi pi shwòhòl'e, u yamp'á u ta fo mà nò yyee bejjaaga ná ke ná baataanre na.

⁶ Yesu á nāŋi nizinninji nja, maa jcé na u á mō yampe na mà tòro ke, maa u yíbe: «Mu la nyé si jcwòŋo lá?»

⁷ Ka nāŋi si u pyi: «Na cevoo, sùpya nyé mii á nge u sí n-jà mii lēŋe jcwòge e mé. Ku lwòhe ká nyàha tèni ndemu i ke, mii la ká mpyi si jyé, wà maha mii caanra.»

⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yíri, ma a ma yasinnin'ke lwó, ma a jaare.»

⁹ Ka nāŋi si ntíl'a cùuŋo maa ku lwó na jaare.

Nye kuru canŋke sí mpyi Yahutuubii canŋoŋo,

¹⁰ ka Yahutuubii jùŋufeebii pii si jwo nāŋi njicunŋ'á: «Ninjaa nyé canŋoŋke, mu nyé a yaa mu u ma yasinnin'ke tūgo ma a jaare mé*.»

¹¹ Ka nāŋi si pi pyi: «Nge u á mii cùuŋo ke, ur'á jwo “Ma yasinnin'ke lwó, ma a jaare!”»

¹² Ka pi i nùr'a u yíbe: «Jofoo u á mu pyi “Ma yasinnin'ke lwó ma a jaare” ye?»

* **5:10** Musa Saliyanji mpyi a li cyé na báara kà raa mpyi canŋoŋke e mé. Kile Saliyanji cyelentiibil'á là báara u na na wà mēe ká tuguro lwó kuru canŋke, urufol'á báara pyi.

¹³ Nka nge u à u cùŋŋo ke, u sàha mpyi a uru cè me, sùpyire mpyi a nyaha kuru cyage e, ka Yesu si mpinni ti shwòhòl'e.

¹⁴ Lire kàntugo Yesu à sà u nya Kile na arebage ntàani na, maa u pyi: «Lógo, mu à cùŋŋ'a kwò. Ma hà nùru cye le kapiini laber'e nde li sí mu pyi mu u kyaa ta nde l'à waha ninyiini na me.»

¹⁵ Ka nàni si nkàr'a sà yi jwo Yahutuubii nùŋufeebil'à na Yesu u à uru cùŋŋo.

¹⁶ Ka pi i wá na pyin'kanna caa si kapii pyi Yesu na, naha na ye u à wà cùŋŋo canŋŋe e.

¹⁷ Ka Yesu si pi pyi: «Mii Tunji na báaraŋi pyi tégigii puni i, lire kurugo mii mú à yaa mii a báare†.»

¹⁸ Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii nùŋufeebii si náara na u caa raa búu, naha na ye u kuro nyé canŋŋe e me, maa nùr'a jwo na uru Tunji u nyé Kile, maa uye tàanna ná Kile e.

Kile à kuni kan Yesu á u sùpyire sàra

¹⁹ Ka Yesu si nùr'a jwumpe lwó maa jwo: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, Jyafoonji si n-jà yaaga pyi uy'á me, u aha ndemu nya u Tunji u u mpyi ke, lire u maha mpyi. Karigii puni Tufooni maha mpyi ke, cyire Jyafoonji maha mpyi mú,

²⁰ naha na ye Jyafoonji kyal'à táan Tufooni á. Lire e u maha u karigii nimpyiŋkii puni cyèrè u na. Karigii cyi à pèe yii ninyan'kwágigii na ke, u sí cyire cyèrè u na u pyi, bà li si mpyi si yii kàkyanhala me.

²¹ Bà Tufooni na sùpyire nèni na yige kwùŋi i, marii shìŋi kaan t'á me, amuni Jyafoonji maha shìŋi kaan u nyii wuub'il'á.

²² Tufooni bà u sí sùpyire sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e me, u à kuni kan Jyafoonji á u a lire pyi,

²³ bà sùpyire puni si mpyi s'a Jyafoonji pèrè, Tufooni pèen'kanni na me. Ngemu ká mpyi u nyé na Jyafoonji pèrè me, Tufooni u à u tun ke, u mú nyé na uru pèrè me.

²⁴ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa dá mii tunvooni na ke, urufol'à shìŋi nin'kwombaanji ta. U nàzhan saha nyé Kile yoge e me, u à f'woro kwùŋi i mà jyè shìŋi nin'kwombaanji i mà kwò.

²⁵ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á sahan'ki, tènì là na ma, li bá à nò a kwò, kwùubii sí raa Kile Jyanji mejwuuni nùru, mpiimu ká u jwumpe lógo maa nyé pu na ke, pire sí shìŋi nin'kwombaanji ta.

²⁶ Bà Tufooni nyé shìŋi nin'kwombaan'ifoo me, amuni u à Jyafoonji pyi uru shìŋi kanfoo mú,

²⁷ maa kuni kan u à u sùpyire sàra u tàanna ná pi kapyiŋkil'e, naha na ye uru u nyé Supyanji Jyanji.

²⁸ Jwumpe puni mii à jwo a kwò ke, puru kà yii kàkyanhala me, tènì là na ma, kwùubii puni sí raa Supyanji Jyanji mejwuuni nùru.

²⁹ Kwùubii puni sí jè n-f'woro pi fan'nyi i. Mpii pi à kac'ennji pyi ke, pire sí shìŋi nin'kwombaanji ta, kapimpyibii nàntanji u nyé kwùŋi.

³⁰ Mii sí n-jà kyaa pyi naye e me, nde mii Tunji à jwo ke, ná lire e mii sí sùpyire sàra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e. Mii sùpyire sàran'kann'à tii, naha na ye mii nyé na li pyi na nyii wuuni me, fo na tunvooni nyii wuuni.

Yesu à jwo na uru jwumpe na nyé sèe

³¹ Kàmpyi mii yabilinji u mpyi na yu naye kyaa na, mii jwumpe mpyi na si n-jà n-pyi sèe me.

³² Wabere u à mii kyaa jwo, mii à cè u jwumpe nyé sèe.

³³ Nyé yii à pii tun Yuhana á, ka u u sèenji kanni jwo pi á mii kyaa na.

³⁴ Mii wi ke, mii nyé a naye tìŋe sùpya n'wòmuguro na me, nka mii na ncyii karigii yu yii á, bà yii si mpyi si shwò me.

³⁵ Yuhana à pyi bà fùkina nyé na jii yii shwòhòl'e me. Puru bènnmpe kurugo yii à tèrè nimbilere pyi funntange e.

³⁶ Kani là à mii kyaa jwo, lire fàn'h'à nyaha mà tòro Yuhana jwumpe na. Karigii Tufooni à kan mii á maa jwo na mii u cyi pyi a fùŋŋo ke, cyire kyaa na mii nyé. Sèenji na, ncyii karigil'à li cyèrè na Tufooni u à mii tun.

³⁷ Tufooni u à mii tun ke, uru u maha mii kyaa yu. Nka yii sàha u mejwuuni lógo mà nya me, yii sàha u nya mà nya me.

³⁸ U jwumpe nyé a tateŋge ta yii e me, naha na ye yii nyé a dá u tùnntunji na me.

³⁹ Yii na Kile Jwumpe Semenji kálali ná fun'ŋŋe e, naha na ye yii na sòŋŋi na yii sí shìŋi nin'kwombaanji ta u e, uru sí u nyé na mii kyaa yu.

⁴⁰ Lire ná li wuuni mú i, yii nyé a n'en'a pa mii á bà yii si mpyi si uru shìŋi ta me.

† 5:17 Y'á jwo Zhenzi 2.2-3 i na Kile à nò u báaraŋi na canŋŋe. Yahutuubil'à dá yire na maa nyé li na piye fun'ŋi na Kile na ninyini ná njike kènnji canŋŋe e mú. Ná li sí nyé amuni, pi nyé a yaa pi Yesu cége me.

- ⁴¹ Sùpyire t'a mii pêre, lire bà mii nyɛ na nɔcaa mɛ.
⁴² Mii à li cɛ mú na tàange nyɛ yii zòompɛi na mà yyaha tí ná Kile e mɛ.
⁴³ Mii à pa na Tunɔ mege na, ka yii i mii cyé, nka kàmpyi sùpyanɔ wabere u mpyi a pa uye mege na, yii mpyi na sí nyɛ uru na.
⁴⁴ Yii shinɛebii pi a yii pêre, lire l'à táan yii á. Mà li ta nge u à sii Kile ke, pèente uru maha nkaan ke, yii nyɛ na tire caa mɛ. Nyɛ di yii sí n-jà n-dá mii na n-jwo yɛ?
⁴⁵ Yii áha raa sônɔi na mii u sí na Tunɔ sôn yii na mɛ. Kile túnntunɔi Musa na yii sônɔr'á taha ke, uru u sí u sôn yii na.
⁴⁶ Kàmpyi sɛnɔi na yii mpyi a dá Musa na, yii mpyi na sí n-dá mii na mú, naha na yɛ u à mii kyaa jwo u sɛmɛni i.
⁴⁷ Nyɛ yii aha mpyi yii nyɛ a dá uru sɛmɛni jwumpe na mɛ, di yii sí n-jà n-dá n-jwo mii njwɔjwumpe na yɛ?»

6

*Yesu à shiɛn kampwɔhii kanɔkuro njwɔ cya
 (Macwo 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17)*

- ¹ Lire kàntugo Yesu à kàre Galile banɔ kúnke na, uru banɔ mege mú na nyɛ Tiberiyadi.
² Shinɔyahara mpyi a taha u njwɔh'i, naha na yɛ u mpyi na kakyanhala karigiɔi nyɛiimu pyi na yampɛi cùunɔi ke, pi nyii mpyi cyire na.
³ Pi à nɔ banɔ kúnke na ke, ka Yesu ná u cyelemɔpyiibii si sà dùgo nanke kà na, maa ntɛɛn wani.
⁴ Yahutuubiibilerɛnkwonɔi kataanni sí mpyi a nɔ a kwɔ.
⁵ Mà pi yaha wani, Yesu à wíl'a sùpyire ninɔyahara nya ti i si u yyére, ka u u jwo Filipi á: «Taa wuu si bwúuru ta n-shwɔ n-kan nte sùpyire puni ti lyi ke?»
⁶ Yesu à puru jwo si Filipi zò shwɔ. Sɛnɔi na, u mpyi a u nimpɔyiini cɛ a kwɔ.
⁷ Ka Filipi si u pyi: «Wuu mɛɛ ká sà shin ninɔin canmpɔyaa nkɔuu shuunni (200) báara sàra tɛg'a bwúuru shwɔ mà pa ntáa nte sùpyire na, ti puni si bwúuru kwɔnɔr ta mɛ.»
⁸ Mà pi yaha puru jwumpe na, Yesu cyelemɔpyanɔi pi maha mpyi Andire, Simɔ Pyeri sɔnɛnɔi ke, ka uru si jwo Yesu á:
⁹ «Mii à bwúuru* njúnɔ kanɔkuro ná fyapɔyaa shuunni nya nànjiiibilini lá á naha. Nka naha yire sí n-jà njwɔ nte sùpyire puni na yɛ?»
¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii sùpyire pyi ti tɛɛn.» Ka ti i ntɛɛn nyɛge na, naha na yɛ kuru cyage nyɛge mpyi a nyaha. Nàmbaabii mpyi a kampwɔhii kanɔkuro (5.000) kwɔ.
¹¹ Ka Yesu si bwúuru njúnɔi lwɔ maa fwù kan Kile á, maa yi kan pi à taa sùpyire nintɛɛnre na, maa fyaabii kan pi à taa ti na mú. Ka ti puni si lyi á tɛn.
¹² Ti pun'á lyi á tɛn ke, ka u u jwo u cyelemɔpyiibil'á: «Paanyi y'á kwóro ke, yii yire kuu, bà yi si mpyi y'áha nkɛge mɛ.»
¹³ Ka pi i yire kul'a tɛg'a sháhii ke ná shuunni ní.
¹⁴ Lire kakyanhala kani Yesu à pyi ke, sùpyir'á lire nya, maa jwo: «Sɛnɔi na, nge u nyɛ Kile túnntunɔi, nge kyaa l'à jwo na u sí n-pa dɔnyɛni i ke†.»
¹⁵ Yesu à li nya na sùpyire la nyɛ si uru cú fànhɛ e si mpyi saannɔi ke, ka u u yiri ti taan, maa núr'a dùgo nanke njún'i uye ninɔin.

*Yesu à jaara lwɔhe njun'i
 (Macwo 14.22-33; Marika 6.45-52)*

- ¹⁶ Yàkɔnjwɔr'á nɔ ke, ka Yesu cyelemɔpyiibii si nkàre banɔ njwɔge na.
¹⁷ Numɔilag'á wvɔ á Yesu yaha u sàha nkɔ á nɔ pi yyére mɛ. Ka pi i bakwɔge kà lwɔ si jyiile s'a nkɛge Kaperɛnamu kànhɛ e.
¹⁸ Mà pi yaha bakwɔge e ka kafeebwɔhɔ si yiri na lwɔhe nyàha sèl'e.
¹⁹ Pi à culumɛtirii kanɔkuro pyi na si baan'á lwɔhe njun'i ke, ka pi i Yesu nya u u jaare lwɔhe njun'i, na si pi á, ka fyagare si pi cú sèl'e.
²⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii áha vyá mɛ, mii wi.»
²¹ Lire tɛni i, l'à táan pi á Yesu u jyɛ ná pire e bakwɔge e, ka pi i ntil'a nɔ pi tashage e.

Sùpyire na Yesu caa

- ²² Kuru canɔa nùmpanɔa, sùpyire ti mpyi a kwóro wani banɔ kúnke na ke, ka tire si ncɛ na bakwɔge ninɔin ku mpyi wani, maa ncɛ na Yesu nyɛ a jyɛ kur'e ná u cyelemɔpyiibil'e mɛ, naha na yɛ pire kanni pi á jyɛ a kàre.

* **6:9** Bwúurun'á yaa ná sùmashinɔi ngemu i ke, uru mege nyɛ orizhi. † **6:14** Yahutuubii mpyi na Kile túnntunɔi wà sigili, Musa fiige (Duterɛnɔmu 18.15). Pil'á kàlanɔi wà kan na uru sí bwúurunɔi pyi u yiri ninɔinɔi i, u tige njinke na, bà Musa à li pyi mɛ.

²³ Nka bakwooyi yaberε mpyi a yiri Tiberiyadi kànhe e. Kafoonji Yesu à fwù kan Kile á, maa bwúurunji tãa tãa sùpyire na cyage nkemu i ke, yi mpyi a yyére kuru cyage taan.

²⁴ Nyε sùpyir'á pa li nja na Yesu nyε wani mε, u cyelemppyibii mú sí nyε wani mε, maa jyε yire bakwooyi i mà kàre Kapere namu kànhe e Yesu tacyage e.

Yalyire ti maha shìnjì nìnkwoomaañjì kaan ke

²⁵ Pi à sà Yesu nja banjì kùñke sanñke na ke, maa jwo: «Cyelentunji, tēni ndire e mu à pa naha yε?»

²⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, kakyanhala karigii yii à nja mii u mpyi ke, cyire kurugo bà yii na mii caa mε, nka yalyire yii à lyi fo mà tin ke, tire kurugo yii na mii caa.

²⁷ Yalyire ti na fwónre ke, yii àha raa báare tire kurugo mε, nte ti nyε ti nyε na fwónre mε, ná ti maha shìnjì nìnkwoomaañjì kaan ke, yii a báare tire kurugo. Supyanji Jyanji u nyε tire yalyire kanvoonji, naha na yε Tufoonji à uru cwónr'a yaha lire mεε na.»

²⁸ Ka pi i Yesu yibe: «Naha wuu à yaa wuu a mpyi Kile nyii kani yε?»

²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Kile nyii kani li nyε yii dá u túnntunji na.»

³⁰ Ka pi i núr'a u pyi: «Kakyanhala kani ndire mu sí n-pyi n-cyēε wuu na, wuu u jà a dá mu na yε? Naha mu sí n-pyi yε?»

³¹ Mà wuu tulyeyi yaha síwage e, pi à maninji lyi bà l'á sémε Kile Jwumpe Semēñi i “U mpyi maha yalyire kaan pi i lyi ntemu t'à yiri ninyinji i ke.”

³² Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, yalyire t'à yiri ninyinji i ke, Kile túnntunji Musa bà u à tire kan mε. Nka mii Tunji kanni u maha sēε yalyire kaan, ntemu t'à yiri ninyinji i ke.

³³ Naha na yε yalyire Kile maha nkaan ke, tire ti nyε nte t'à yiri ninyinji i ke, tire ti maha shìnjì nìnkwoomaañjì kaan dinyε sùpyir'á.»

³⁴ Ka pi i u pyi: «Kafoonji, mu à yaa mu a tire yalyire kaan wuu à tèrigii puni i.»

³⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Mii u nyε yalyire nte ti maha shìnjì nìnkwoomaañjì kaan sùpyir'á ke. Ngemu ká mpa mii á ke, katege saha si n-sii urufoo ta mε; ngemu ká dá mii na ke, byaga saha si n-sii urufoo ta mε.

³⁶ Bà mii à yi jwo yii á mà kwò mε, yii à mii nja, yii sí sàha nēn'a dá mii na mε.

³⁷ Mpii mii Tunji na nkaan mii á ke, pire puni sí raa ma mii á. Ngemu ká mpa mii á ke, mii si n-sii uru kòrò n-yige cyiññi na mε.

³⁸ Mii nyε a yiri ninyinji na mà pa nñke na si mpa a na nyii wuuni pyi mε, mii à pa mpa a na tunvoonji nyii wuuni pyi.

³⁹ Mii tunvoonji nyii wuuni li nyε, mpii puni u à kan mii á ke, mii àha zli nkwoò pi wà ninjin yaha u pinni mε, nka mii u pi puni nē a yige kwùñi i dinyε canñkwoge.

⁴⁰ Nde li nyε mii Tunji nyii wuuni ke, lire li nyε shin maha shin ká Jyafoonji nja, maa dá u na ke, urufoo sí shìnjì nìnkwoomaañjì ta, mii mú sí urufoo nē n-yige kwùñi i dinyε canñkwoge.»

⁴¹ Yesu à jwo na uru u nyε yalyire t'à yiri ninyinji i ke, ka puru jwumpe si mpen Yahutuubii nñufeebil'e, ka pi i wá na nkunni piye shwòhol'e.

⁴² Maa jwo: «Yusufu jyanji Yesu bàl'á? Wuu à u tunji cè mà u nunji cè, ka u u mpa a nko na ur'á yiri Kile yyére la?»

⁴³ Ka Yesu si jwo: «Yii kununke nwò yaha.

⁴⁴ Sùpya si n-pa mii á, Tufoonji u à mii tun ke, ná uru bà u à pa ná u e mε. Urufoo ká mpa mii á, mii sí u nē n-yige kwùñi i dinyε canñkwoge.

⁴⁵ Kile túnntunpii sémēbil'e, yii sí mpe jwumpe ta wani “Kile yabilinji sí pi puni kàlaš.” Shin maha shin ká Tufoonji jwumpe lógo, maa nēε pu na ke, uru sí n-pa mii á.

⁴⁶ Nka lire nyε a li cyēε na wà a Tufoonji nja mε, fo nge u à yiri Kile yyére ke. Uru u à Tufoonji nja.

⁴⁷ Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu u à dá mii na ke, shìnjì nìnkwoomaañjì na nyε urufol'á.

⁴⁸ Yalyire ti maha shìnjì nìnkwoomaañjì kaan sùpyir'á ke, mii u nyε tire.

⁴⁹ Mà yii tulyeyi yaha síwage e, pi à maninji lyi. Lire ná li wuuni mú i, pi à kwù.

⁵⁰ Nka nte t'à yiri ninyinji na mà tige nñke na ke, ngemu ká tire lyi ke, u saha si n-kwù mε.

⁵¹ Mii u nyε tire yalyire shìnjì woore mà yiri ninyinji na. Shin maha shin u à tire yalyire tà lyi ke, urufoo sí shìnjì nìnkwoomaañjì ta. Yalyire mii sí n-kan dinyenji si shìnjì nìnkwoomaañjì ta ke, mii cyeere ti nyε tire.»

⁵² Yesu à yire jwo ke, ka nàkaante si yiri Yahutuubii shwòhol'e na: «Di nge nāñi sí n-jà u cyeere kan wuu lyi yε?»

⁵³ Ka Yesu si nùr'a yi jwo pi á: «Sèenji na mii sí n-sli yi jwo yii á, yii aha mpyi yii nyɛ a Supyanji Jyani kyaare kyà, maa u sishange bya me, yii si shìji nìnkwoombaanji ta me.

⁵⁴ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sishange bya mú ke, shìji nìnkwoombaanji na nyɛ urufol'á. Mii sí urufoo nè n-yige kwùji i dɔnyɛ canɔkwage,

⁵⁵ naha na ye mii cyeere ti nyɛ yalyire sêe woore, mii sishange mú sí nyɛ lùbyage sêe woge.

⁵⁶ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sishange bya ke, urufoo sí n-kwôro mii wwoɔɛge e, mii mú sí n-kwôro urufoo woge e.

⁵⁷ Tufoonji u nyɛ shìjifoo ke, ur'á mii tun, ur'e mii á shìji ta, lire pyinɔkanni na, ngemu ká mii cyeere kyà ke, urufoo sí shìji sêe wunji ta mii cye kurugo.

⁵⁸ Yalyire t'á yiri nìnyinji na ke, tire ti nyɛ nte. Yii tulyey'á ntemu lyi maa nkú ke, ti nyɛ tire fiige me. Ngemu ká tire yalyire lyi ke, urufoo sí shìji nìnkwoombaanji ta.»

⁵⁹ Nyɛ Yesu á sùpyire kála ná mpe jwumpe e Kaperenamu kàhe Kile Jwumpe kàlambage e.

Yesu jwumpe maha shìji nìnkwoombaanji kaan

⁶⁰ Nyɛ Yesu á puru jwumpe jwo amuni ke, ka u cyelempyiibii nìnyahamii si jwo: «Sèenji na, mpe jwump'á waha a tòro. Jo u sí nyɛ mpe e ye?»

⁶¹ Yesu á cè na nje ur'á jwo ke, na yir'á waha u cyelempyiibii na, lire e pi na nkunni, ka u u yi jwo pi á: «Mpe jwump'á yii yà mú la?

⁶² Yii aha bá Supyanji Jyani nja u u dùru u tayirige e nìnyinji na de? Naha yii sí n-jwo ye?

⁶³ Kile Munaani li maha shìji sêe wunji kaan sùpyan'á, ná lire bà me, sùpyanji yabilinji fàhe si n-jà yaaga pyi me. Jwumpe mii á jwo yii á ke, p'á fworo Kile Munaani i, pu sí maha uru shìji kaan.

⁶⁴ Nka pii na nyɛ yii e, pi nyɛ á dá me.»

Nyɛ mà lwó fo tasiige e, mpíi pi nyɛ pi nyɛ á dá me, ná nge u sí Yesu le cye e ke, u mpyi a pire cè.

⁶⁵ Ka Yesu si nùr'a pi pyi: «Lire kurugo mii á yi jwo yii á na sùpya si n-jà n-pa mii á ná Tufoonji Kile nyɛ á li fàhe kan urufol'á mà ye.»

⁶⁶ Mà lwó kuru canɔke na, u cyelempyiibii nìnyahamil'á núru u fye e, pi saha nyɛ á nɛn'a taha u njwòh'i me.

⁶⁷ Ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunninji pyi: «Yii sí de, yii sí nyɛ n-kàre mú la?»

⁶⁸ Ka Simo Pyeri si u pyi: «Kafoonji, jofoo yýere wuu sí raa nkɛge, shìji nìnkwoombaanji jwumpe sí nyɛ mu á ye?

⁶⁹ Wuu á li cè maa dá li na na nge u á fworo Kile e ke, uru u nyɛ mu.»

⁷⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Tá mii bà u á yii ke ná shuunninji cwɔɔnɔ me? Nka yii wà nìnkɔn na naha zàmpen.»

⁷¹ Simo Isikariyoti jyanji Zhudasi kyaa Yesu mpyi á jwo ke, uru u sí n-pa u le cye e, maa li ta u na nyɛ cyelempyiibii ke ná shuunninji njɔcwɔnɔbil'e.

7

Yesu cìmpyiibii nyɛ á dá u na me

¹ Lire kántugo Yesu á tòro ná jani i Galile kùluni i, u nyɛ á nɛn'a jyè Zhude kùluni i me, naha na ye Yahutuubii njɔɔfeebii mpyi na u caa si mbò.

² Yahutuubii vùnnyi kataanni mpyi á byanhara á kwò.

³ Ka Yesu cìmpyiibii si mpa u fye e, maa yi jwo u á: «Mu á yaa mu u yiri naha nume mà kàre Zhude kùluni i, bà mu cyelempyiibii pi nyɛ kuru cyage e ke, pire si mpyi si mu kakyanhala karigii nja me.

⁴ Ngemu lá ká mpyi sùpyire si u cè ke, uru nyɛ á yaa u á karigii pyi njwòhɔre e me. Ncyii kakyanhala karigii mu na mpyi ame ke, li pyi bà dɔnyɛnɔ puni si mpyi si cyi nja me.»

⁵ Yesu cìmpyiibii mpyi na puru puni yu, naha na ye pi nyɛ á dá u na me.

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Lire tɛɛpyiini sàha nkɔw á nò mii á me. Tère o tère l'á táan yii á ke, yii maha yii nyii wuuni pyi.

⁷ Yii kyaa si n-jà n-pen dɔnyɛ sùpyir'á me, nka mii kyal'á pen t'á, naha na ye mii na li yu t'á na ti kapyiɔnkii nyɛ á jwo me.

⁸ Yii pi ke, yii á si kataann'á. Nka mii wi ke, mii kɛge nume me, naha na ye tɛni sàha nò mii á me.»

⁹ U á yire jwo pi á ke, maa ntɛen wani Galile kùluni i.

Yesu á kàre vùnnyi kataanni cyage e

¹⁰ Nyɛ Yesu cìmpyiibil'á kàr'a kwò kataann'á ke, ka Yesu si njwòh'a kàre uye nìnkɔn.

¹¹ Lir'á ta Yahutuubii njɔɔfeebii mpyi na u caa sùpyire shwòhòl'e, fo na yibili: «Taa u nyɛ ke?»

¹² Sùpyire shwòhòl'e, jwumò nìnyahama mpyi na nkunni Yesu kyaa na. Pii mpyi na nko: «Dge nàni nyɛ sùpya njɔcɛnɛ» pii sí i nko: «Sêe bà me, u na sùpyire leni kuni nimpini i.»

¹³ Mpe jwumpe puni mpyi na njwòhòni na yu, naha na ye pi mpyi na fyáge Yahutuubii njũjufeebii na.

Yahutuubii píl'à nàkaana pyi ná Yesu i

¹⁴ Tèni i kataann'à nò ninjke e ke, ka Yesu si njkàre Kilejaarebage ntàani na, maa cye le na sũpyire kálali.

¹⁵ Ka Yahutuubii njũjufeebii si wá na njyáali marii njko: «Di nge nànj'à pyi maa Kile Jwumpe Semenji cè na yu amɛ, wà sí njye a u kála pu na mà ye?»

¹⁶ Ka Yesu si jwo pi á: «Jwumpe na mii na sũpyire kálali ke, mii wumɔ bà mɛ, mii tunvoonji wumɔ pi.

¹⁷ Ngemu la ká mpyi s'a Kile nyii wuuni pyi ke, urufoo sí n-pa n-cè kampyi mii kàlanj'à fwooro Kile e, lire njye mɛ mii yabilinj i u à fwooro.

¹⁸ Ngemu ká a yu u yabilinj mege na ke, uye pènte urufoo maha njcaa. Nka ngemu la ká mpyi u tunvoonji s'a mpèrè ke, urufoo cye e sèenji njye. Kafinara njye urufoo karigil'e mɛ.

¹⁹ Kile tũntuninj Musa bà u à Saliyanji kan yii á mà? Yii wà sí njye na cyire karigii kuni jaare mɛ. Njye naha na yii sí na mii caa raa bùu ye?»

²⁰ Ka pii si jwo sũpyire shwòhòl'e: «Jinacyan u njye mu, sũpya njye na mu caa raa bùu mà dɛ!»

²¹ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à sàa ta naha kabwoo ninjin pyi cannjònje e ke, ka lire si yii kàkyahanla la?

²² Yii maha pũnampyire kwũun cannjònje e, maa jwo na Musa u à lire kuni kan yii á (mà li ta Musa bà u à njkwònnji sii mɛ, njka yii tulyeyi yì.)

²³ Ná yii maha pũnampyire kwũun cannjònje e, si nta raa Musa Saliyanji kuni jaare, njye naha na yii na ntĩri mii na na mii à sũpya nimpunjo cũunjo cannjònje e ye?

²⁴ Yii áha raa sũpyire la wwũ kanyaaani kanni na mɛ, njka yii fyánha a sèenji cya yii cè, yii i nta a pà jwo.»

²⁵ Mà Yesu yaha jwumpe na, Zheruzalemu kànhe shiinbii pii mpyi na njko: «Tá nànj pi na njcaa si mbò ke, uru bà u njye nge mɛ?

²⁶ Njka u we, u u yu sũpyire shwòhòl'e, pi s'à fyáha maa u yaha wani. Kampyi wuu njũjufeebil'à tèn li taan na Kile Nijcwònrònji kyaa l'à jwo ke, na uru wí dɛ?

²⁷ Wuu s'à nge nànj tayirige cè, mà li ta Kile Nijcwònrònji ká mpa, sũpya ninjin si u tayirige cè mɛ.»

²⁸ Njye mà Yesu yaha kàlanj na Kilejaarebage e, u à jwo fánha na: «Yii à mii cè, maa mii tayirige cè mú la? Njka mii njye a pa nay'a mɛ, sèenji na wà u à mii tun, yii njye a u cè mɛ.

²⁹ Mii s'à u cè, naha na ye mii à yĩri u yyére, uru mú sí u à mii tun.»

³⁰ Yesu à yire jwo ke, pi la mpyi si u cù. Njka sũpya njye a jà mɛ, naha na ye u tēcũni mpyi na sàha njkwò a nò mɛ.

³¹ Lire ná li wuuni mú i, sũpyire shwòhòl'e shinjyahara à dá Yesu na, tire sũpyire mpyi na njko: «Kile Nijcwònrònji ká bú mpa, kakyanhala kani ndire u sí n-pa n-pyi mà núr'a tòro nge nànj wuuni taan ye?»

Yahutuubii njũjufeebil'à pii tun pi sà Yesu cù

³² Mpe sũpyire mpyi na njkunni Yesu kyaa na ke, p'à jyè Farizhɛɛnbii ninjyigigil'e. Njye ka Kile sàragawwuubii njũjufeebii ná Farizhɛɛnbii si Kilejaarebage sàncwònsigibii pii tun pi sà Yesu cù.

³³ Ka Yesu si jwo: «Mii saha sí tère nimbilere pyi yii shwòhòl'e, lire ká ntòro, mii sí nũru na tunvoonji yyére.

³⁴ Yii sí raa mii caa, yii sì mii njya mɛ, naha na ye cyage e mii sí n-pyi ke, yii sì n-jà nò wani mɛ.»

³⁵ Ka Yahutuubii njũjufeebii si wá na njko piy'á: «Lire tèn i ke, taa nge nànj la njye s'a nkège, marii njko na wuu si n-jà uru njya mà ye? Yahutuubii pi à caala a kàr'a sà ntèn Girekiibii shwòhòl'e ke, kampyi pire yyére u la njye s'a nkège, si sà a pi kálali dɛ?

³⁶ Di mpe jwumpe njwòhe njye ye “Yii sí raa mii caa, yii sì mii njya mɛ, naha na ye cyage e mii sí n-pyi ke, yii sì n-jà nò wani mɛ?”»

Yesu à jwo uru sí Kile Munaani kan dānafeebil'á

³⁷ Njye kataanni canzanjk'à nò ke, kuru sí k'à pyi canmbwòhe, ka Yesu si yĩr'a yyere sũpyire yyaha na, maa jwo fánha na: «Byaga ká wà ta, urufoo u a ma mii yyére, u u mpa bya.

³⁸ Ngemu ká dá mii na ke, lwòhe ku maha shĩji kaan ke, kuru sí raa fwu raa fwoore urufoo funnje e ba fiige, bà l'à sémɛ Kile Jwumpe Semenji i mɛ.»

³⁹ Kile Munaani li mpyi na sí n-pa n-kan dānafeebil'á ke, lire kyaa Yesu mpyi na yu amɛ. Lire tèn i Kile Munaani mpyi na sàha njkan mɛ, naha na ye Yesu mpyi na sàha dũgo ninjyinj na u pènte e mɛ.

Sũpyire njwajwump'à táa Yesu kyaa na

⁴⁰ Sùpyire shwòhòl'e, shinjyahara à Yesu jwumpe lógo ke, ka pii si wá na ŋko: «Nàkaana jnye me, Kile túnntunji wuu na sigili ke, uru u jnye ŋge nàŋi.»

⁴¹ Pii bá mpyi na ŋko na Kile Nijɔcwɔnrɔŋi wɔ. Ka pii si jwo: «Di Kile Nijɔcwɔnrɔŋi sí n-jà n-yíri Galile kùluni i n-jwo ye?»

⁴² Li jnye a sémɛ Kile Jwumpe Semɛŋi i na Kile Nijɔcwɔnrɔŋi sí n-fworo saanji Dawuda tɔluge e mà? Maa nùr'a sémɛ “U si n-yíri Dawuda kànsege na, Bɛtilɛhemu kànhe e.”»

⁴³ Ka sùpyire funzɔŋɔre si ntáa Yesu kyaa na.

⁴⁴ Pii mpyi wani sùpyire shwòhòl'e, pire la mpyi si u cù, ŋka pi wà jnye a cye taha u na mɛ.

⁴⁵ Ka Kilejaarebage sajɔcwɔnsigibii si nùr'a kàre Kile sàragawwuubii jùŋufeebii ná Farizhɛɛnbii yyére. Ka pire si pi yíbe: «Di k'à ta a jwo, ka yii i mpa maa u yaha ye?»

⁴⁶ Ka pi i pi pyi: «Wuu sàha ŋkwò a ŋge nàŋi jwumpe fiige lógo wuu nìŋgyigigil'e mɛ!»

⁴⁷ Ka Farizhɛɛnbii si pi pyi: «Yii mú à yiye yaha u à wurugo la?»

⁴⁸ Tà yíri sàha ŋkwò a lógo na wuu jùŋufoonji wà nìŋkin, lire jnye mɛ Farizhɛɛnɔŋi wà nìŋkin à dá u na?

⁴⁹ Mpilii pi à dá u na ke, pire wà jnye a yaage cè MusaSaliyanji i mɛ, pi pun'à láŋa.»

⁵⁰ Pi wà na mpyi wani, uru mɛge mpyi Nikodemu. Uru u mpyi a shà Yesu yyére canŋka numpilage e. Ka uru si jwumpe lwó, maa jwo Farizhɛɛnbil'à:

⁵¹ «Mà tàanna ná wuu Saliyanji i, wuu si n-sii n-jà yoge kwòŋ shin na, mà li ta wuu jnye a fyànha a lógo u jwò na, lire jnye mɛ wuu jnye a u kapyiini cè mɛ.»

⁵² Ka pi i u pyi: «Lire e ke Galile kùluni shin mú u jnye mu la? Sà Kile Jwumpe Semɛŋi wíi, mu si n-sii li jya wani na Kile túnntunji wà sí n-yíri Galile e mɛ.»

[

⁵³ Pi à puru jwo ke, ka pi puni si yír'a caala mà kàre pi pyɛnyi i.

8

Pi à ceewe cù ná nàŋi w'e

¹ Ka Yesu si ŋkàr'a sà dùgo Olivye cire janke na.

² Kuru canja nùmpañja jnyɛsɔge na, maa nùr'a pa Kilejaarebage ntàani na. Shinjyahara à pa bínni u taan, ka u u ntɛɛn na pi kálali.

³ Mà u yaha u u sùpyire kálali, Kile Saliyanji cyelentiibii pìi ná Farizhɛɛnbii pìl'à shà ná ceewe e u yyére, na u à ta a cù ná nàŋi w'e jacwɔrɔ na. Pi à u yyéɛŋe Yesu taan, sùpyire shwòhòl'e,

⁴ maa jwo: «Wuu cyelentunji, ŋge ceen'à ta a cù ná nàŋi w'e u u jacwɔre pyi.

⁵ Mà li ta Kile túnntunji Musa s'à jwo Saliyanji i na uru ceenji shin'à yal'a wà a bò ná kafaay'e. Naha mu s'à jwo ye?»

⁶ Kàhaja pi à cyán Yesu na ná ŋke yibige e, bà pi si mpyi si u ta jɔcù u yabilinji jwɔjwumpe kurugo mɛ. Nka Yesu à lyéele na sémɛni jɔŋke na ná kampeeni i.

⁷ Ka pi i ŋkwòro na u yíbili. Ka u u ŋkwò a yír'a yyére maa pi pyi: «Ŋge u jnye yii shwòhòl'e kapii baa ke, uru u fyànha a kafaaga lwó a tɛg'a u wà.»

⁸ Yesu à puru jwo ke, maa nùr'a lyéele na sémɛni jɔŋke na.

⁹ Mpilii pi à pa ná ceenji i ke, pir'à Yesu jwɔjwumpe lógo ke, ka pi i wá na fwore nìŋkin nìŋkin, mà lwó nàŋkolyeebii na fo mà pa nɔ kántugo wuubii na. Yesu kanni u à kwòro wani ná ceenji i.

¹⁰ Yesu à pa jùŋke yír'ig'a wíi, u jnye a sùpya jya ná ceenji i mɛ, maa jwo: «Ceewe, mpilii pi à mu la wwú ke, taa pi jnye ke? Wà jnye a jwo mu à yaa mu u bò mà?»

¹¹ Ka ceenji si Yesu pyi: «Kafoonji, wà jnye a yíre jwo mɛ.» Ka Yesu si jwo: «Nye mii mú si n-jwo mu à yaa mu u bò mɛ. Ta sí, ŋka ma hà nùru lire kapiiini fiige pyi mɛ.»]

Yesu u jnye Kile bènmpe, mpe p'à pa dijyɛŋi i ke

¹² Lire kántugo Yesu à nùr'a jwumpe lwó maa jwo sùpyir'à: «Mii u jnye dijyɛŋi bènmpe. Ngemu ká ntaha mii fye e ke, urufoo saha si n-sii jaare numpini i mɛ, ŋka urufoo sí n-pyi bènmpe e mpe pu sí shìŋi nìŋkwombaanji nɔ urufoo na ke.»

¹³ Ka Farizhɛɛnbii si u pyi: «Mu yabilinji kanni u jnye na maye kyaa yu, mu jwump'à wuu pen.»

¹⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii yabilinji mɛɛ ká sí i na naye kyaa yu, sɛɛŋi mii na yu yii á, naha na ye mii à naye tayirige cè, maa na takarege cè. Yii sí pi ke, yii jnye a mii tayirige cè mɛ, yii mú jnye a mii takarege cè mɛ.

¹⁵ Yii na mii karigii wíi mà tàanna ná sùpyire sòŋŋɔŋkanni i. Mii wí ke, mii jnye na sùpya kapyinji wíi lire pyinŋkanni na mɛ.

¹⁶ Mii aha a sùpyire karigii kataampe cwɔɔnre tɛni ndemu i ke, mii maha li pyi ná ntiiŋi i, naha na ye mii kanni bà u maha mpyi mɛ, Tufoonji u à mii tun ke, uru maha mpyi ná mii i.

¹⁷ L'à sémé yii yabilimpíi Saliyaní i, na shiín shuunni jwójwumpe ká mpyi nínkin kyaa na, lire lí nyé sèenji.

¹⁸ Mii yabilínji na naye kyaa yu, Tufoonji u à mii tun ke, uru mú na mii kyaa yu.»

¹⁹ Ka pi i Yesu pyi: «Taa mu tunji nyé ke?» Ka u u pi pyi: «Yii nyé a mii yabilínji cè mé, si nta njyére mii Tunji na la? Yii n'a mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tunji cè mú.»

²⁰ Yesu à mpe jwumpe puni jwo mà u yaha Kilejaarebage ntàani na u u kàlani pyi Kile bùnyenji yaayi yalenke taan. Sùpya nyé a já a u cù mé, jaha na yé u tèecûni mpyi na sàha ñkwò a nò mé.

Yesu à uye cyêe

²¹ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Mii sí n-pa n-kàre, mii sí ká bú n-kàre, yii sí n-pa a mii caa. Ñka yii sí n-kwù ná yii kapegigii tugure e. Cyage e mii kèege ke, yii sí n-jà nò wani mé.»

²² U à puru jwo ke, ka Yahutuubii jùñufeebii si wá na yu piy'á: «Taha u sí uye bò maa ñko na cyage e uru sí n-kàre ke, na wuu si n-jà nò wani mé?»

²³ Ka Yesu si pi pyi: «Yii à ta naha ñke jìñke na, mii s'à yíri nìnyinji na. Naha ñge dìnnyenji wuu pi nyé yii, ñka mii nyé naha dìnnyenji wu mé.

²⁴ Lire na, mii à yi jwo yii á na yii sí n-kwù ná yii kapegigii tugure e. Yii aha mpyi yii nyé a dá lí na na “Mii u nyé ñge u nyé ke”^{*} mé, yii sí n-kwù ná yii kapegigii tugure e.»

²⁵ Ka pi i Yesu pyi: «Jo u nyé mu lire sanní i yé?» Ka u u pi pyi: «Mii nyé ñgemu ke, mii à fyànha a yire jwo yii á.

²⁶ Karii nìnyahagii na nyé mii u jwo yii á si yii cêege yii kapyiínkii nìnyahagil'e. Nje mii à lógo na tunvoon'á ke, yire mii na yu dìnnyé sùpyire pun'á. Mii tunvoonji u nyé sèenjifoo.»

²⁷ Pi nyé a mpyi a lí cè na Yesu na yu Tufoonji Kile kyaa na mé.

²⁸ Lire kurugo ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii aha mpa Supyanji Jyanji yírigé nìnyinji na tèní ndemu i ke, yii sí n-ta n-cè na “Mii u nyé ñge u nyé ke”[†]. Yii sí n-ta n-cè na mii nyé a sìi na yaage pyi nay'á mé, nde na Tufoonji à mii kála ke, lire kanni mii na mpyi.

²⁹ Sèe, mii tunvoonji nyé ná mii i, u nyé a mii yaha naye nínkin mé, jaha na yé nde l'à bē u á ke, lire mii maha mpyi tèrigii puni i.»

³⁰ Yesu à puru jwo ke, ka shinnyahara si dá u na.

Yesu à pēe Ibirayima na

³¹ Yahutuubii pi à dá Yesu na ke, ka u u jwo pir'á: «Yii aha mii jwójwumpe cù, sèenji na yii à pyi mii cyelempyii.

³² Lire tēni i, yii sí sèenji cè, sèenji mú sí yii yige bilere e.»

³³ Ka Yahutuubii jùñufeebii si u pyi: «Wuu na nyé Ibirayima tùluge shiín. Wuu nyé a sàa pyi a nya wà biliwe mé, ka jaha sí mu ta mu à jwo na wuu sí n-fworo bilere e yé?»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ñgemu ká ñkwòro na kapegigii pyi ke, urufoo na nyé kapegigii biliwe.

³⁵ Mà lí ta bilínji nyé pyenge ñkemu i ke, u nyé a sìi na jìn'a pyi kuru pyenge shin mé, ñka pyengefoo jyanji u à sìi pyenge shinji yabilínji.

³⁶ Jyafoonji ká yii shwò kapegigii bilere na, lire e yii sí n-sii n-fworo t'e.

³⁷ Mii à lí cè na yii na nyé Ibirayima tùluge shiín, lire ná lí wuuni mú i, yii na jcaá si mii bò, jaha na yé mii jwumpe nyé a tatēenge wwù yii e mé.

³⁸ Mii wi ke, karigii mii à nya na Tunji á ke, cyire mii na yu. Ncyii yii mú à lógo yii tun'á ke, cyire yii na mpyi.»

³⁹ Ka pi i u pyi: «Wuu tunji u nyé Ibirayima.» Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi sèenji na Ibirayima pyii, karigii u mpyi na mpyi ke, yii mú mpyi na sí raa cyire pyi.

⁴⁰ Mà jwo yii pi à lire pyi ke, ka yii i wá na mii caa raa bùu na mii na sèenji yu yii á, bà mii à u lógo Kile á mé. Ibirayima sí nyé a lire fiige pyi mà nya mé.

⁴¹ Yii tunji maha karigii ncyiimu pyi ke, cyire yii maha mpyi.» Ka pi i u pyi: «Wuu nyé kàsògo kùñjo pyii mé. Wuu Tunji na nyé nínkin, Kile wi.»

⁴² Ka Yesu si pi pyi: «Kàmpyi sèe Kile u nyé yii Tunji, mii kyaa mpyi na sí n-táan yii á, jaha na yé mii à fworo Kile e, uru u à mii yaha a pa naha. Mii nyé a pa nay'á mé, uru u à mii tun.

⁴³ Naha na yii nyé na mii jwumpe yyaha cini mà yé? Mii à lí ta, yii la nyé sì pu lógo mé.

⁴⁴ Sitaanninji u nyé yii tunji, lire e l'à táan yii á, yii pi a u nyii wogigii pyi. Supyibonjo u nyé u wi, fo mà lwò tasiige e, u sàha ntél'a sèenji jwo a nya mé, jaha na yé sèebili nínkin nyé u funnke e mé. U aha finí, u maha jwo a tàanna ná u funnjo sònnjore e, jaha na yé kafinare jwufoo wi, kafinare tunji mú wi.

⁴⁵ Ñka mii wi ke, sèenji kanni mii na yu, lire kurugo yii nyé a dá mii na mé.

^{*} 8:24 Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mege ku nyé: «Mii u nyé ñge u nyé ke.» [†] 8:28 Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mege ku nyé: «Mii u nyé ñge u nyé ke.»

⁴⁶ Yii puni shwəhəl'e, jofoo nin̄kin u sí n-jà li cyêe na mii à kapii pyi ye? Mii sí i sèen̄i yu yii á, ka yii i mpyi yii j̄nye a dá mii na naha na mà ye?

⁴⁷ Ngemu ká mpyi Kile wu ke, urufoo maha Kile jwumpe núru. Mu aha yii j̄nya yii j̄nye na pu núru m̄e, yii j̄nye Kile wuu m̄e.»

⁴⁸ Ka Yahutuubii j̄n̄gufeebii si Yesu pyi: «Wuu t̄anga na j̄nye mà jwo mu na j̄nye Samari shin kanna, j̄ina na j̄nye mu i.»

⁴⁹ Ka Yesu si pi pyi: «J̄ina j̄nye mii i m̄e. Sèen̄i na, mii na na Tun̄i p̄ere, yii sí j̄nye na mii p̄ere m̄e.

⁵⁰ Mii j̄nye na na yabilin̄i mp̄een̄i caa m̄e, n̄ka wà u j̄nye wani, uru u j̄nye na mii mp̄een̄i caa, uru u sí n-pa t̄ange kan mii á.

⁵¹ Sèen̄i na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa j̄ne pu na ke, urufoo si n-sii n-kw̄u m̄e.»

⁵² Ka Yahutuubii j̄n̄gufeebii si Yesu pyi: «Num̄e wuu à li cè sèen̄i na na j̄ina na j̄nye mu i. Ibirayima à kw̄u. Kile t̄untun̄mpii puni mú à kw̄u, ka mu u j̄en'a jwo na ngemu ká mu jwumpe lógo maa pu kurigii jaare ke, urufoo saha si n-kw̄u m̄e.

⁵³ Mu à p̄ee wuu tulyage Ibirayima na la? Ur'à kw̄u, Kile t̄untun̄mpii mú à kw̄u. Jofoo mu na maye s̄on̄ni ye?»

⁵⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii n'a mpyi na naye p̄ere, mii mp̄een̄i mpyi na si là j̄wo m̄e. N̄ka mii Tun̄i u na mii p̄ere. Yii à jwo na uru u j̄nye yii Kilen̄i,

⁵⁵ mà li ta, yii j̄nye a u cè m̄e, mii s'à u cè. Mii n'a mpyi a jwo na mii j̄nye a u cè m̄e, mii mpyi na si n-pyi yii fiige kafiniviniwe. N̄ka mii à u cè, maa u jwumpe kurigii jaare.

⁵⁶ L'à t̄aan yii tulyage Ibirayima á mà mii canmp̄an̄ke j̄nya. U à ku j̄nya ke, ka u fun̄n̄ke si nt̄aan s̄èl'e.»

⁵⁷ Ka Yahutuubii j̄n̄gufeebii si Yesu pyi: «Ei! mu s̄aha yyee beeshuun̄ni ná k̄e ta m̄e, maa jwo mu à Ibirayima j̄nya la?»

⁵⁸ Ka Yesu si pi pyi: «Sèen̄i na mii sí n-sii yi jwo yii á, mà Ibirayima ta u s̄aha si m̄e “Mii u j̄nye.”»

⁵⁹ Puru jwumpe kurugo, ka pi i kafaaya lw̄ó si nt̄èḡe Yesu wà†, n̄ka u à n̄wəh'a fworó Kilejaarebage e mà k̄are.

9

Yesu à fyinn̄i wà c̄uun̄o

¹ Yesu nintoron̄'a fyinn̄i wà j̄nya, uru n̄an̄i fyin wun̄i u à si.

² Ka Yesu cyelentun̄i, n̄aha k'à n̄ge n̄an̄i fyin wun̄i pyi u à si ye? U kapegigii fȳe wí laa, u sifeebii wogigii fȳe?»

³ Ka Yesu si pi pyi: «U fyinn̄te ná u kapegigii ná u sifeebii wogigii j̄nye cyiye kur'e m̄e, l'à pyi si Kile sífente cȳee.

⁴ Wuu à yaa wuu mii tunvoon̄i t̄unt̄ure pyi can̄n̄ke e, lire t̄eni ká nt̄oro wuu taan, numpilage si n-ww̄ò, báara saha si n-jà n-pyi m̄e.

⁵ Mà mii yaha naha d̄inyen̄i i, mii u j̄nye d̄inyen̄i b̄een̄mpe.»

⁶ Yesu à puru jwo ke, maa nt̄ilw̄əhe cȳan j̄n̄n̄ke na mà t̄èg'a pworo f̄anhara, maa tire t̄èg'a fyinn̄an̄i j̄nyiigii cwuugo,

⁷ maa yi jwo u á, na u à yyahe j̄yé Silowe j̄cw̄əge e (Silowe j̄w̄əhe ku j̄nye: «t̄untun̄n̄o»). Ka fyinn̄i si n̄k̄ar'a sà ku j̄yé, ka u j̄nyiigii si múgo, ka u u núru.

⁸ J̄nye u t̄een̄j̄eebii ná mp̄ii pi mpyi maha u n̄int̄een̄i j̄naa u u s̄up̄yire j̄áare ke, ka pire si piye yibe: «Ei! Tá n̄ge n̄an̄i bà wuu mpyi maha j̄naa u à t̄een̄ na j̄áare m̄e?»

⁹ Ka pi si jwo: «Uru wí» ka pi si jwo: «Uru bà m̄e, u m̄alw̄əro ti kanna.» Ka n̄an̄i yabilin̄i si mpa jwo: «Mii wí.»

¹⁰ Ka pi i u yibe: «Di mu j̄nyiigil'à pyi maa múgo ye?»

¹¹ Ka u u jwo pi á: «N̄an̄i pi maha mpyi Yesu ke, uru u à pworo f̄anhara a t̄iri mii j̄nyiigii na, maa jwo na mii i sà yyahe j̄yé Silowe j̄cw̄əge e. Ka mii i n̄k̄ar'a sà ku j̄yé. Mii à ku j̄yé ke, ka mii i nt̄ii na j̄naa na j̄cw̄úu.»

¹² Ka pi i u yibe: «Taa uru n̄an̄i j̄nye ke?» Ka u u pi pyi: «Mii j̄nye a u takarega cè m̄e.»

¹³ J̄nye n̄an̄i j̄nyiigii cyi à múgo ke, ka pi i n̄k̄are ná u e Farizh̄een̄bii yȳere.

¹⁴ Can̄n̄ke Yesu à pwoore f̄anhara a t̄èg'a u j̄nyiigii t̄iri cyi i nta a múgo ke, kuru na mpyi Yahutuubiican̄n̄o*.

¹⁵ Lire kurugo Farizh̄een̄bii mú à u yibe j̄nyiigii múgun̄kanni na. Ka u u jwo pi á: «Pworo u à f̄anhara a t̄iri mii j̄nyiigii na, ka mii i sà yyahe j̄yé maa nt̄ii na j̄naa.»

† 8:59 Mà t̄aanna ná Yahutuubii Saliyan̄i i, wà ká Kile m̄ege k̄ège, urufoo mpyi maha yaa u wà ná kafaay'e. * 9:14 Yahutuubii Saliyan̄i j̄nye a mpyi a j̄ne báaran̄i wà tufige u a mpyi can̄n̄n̄ke e m̄e, lire mpyi na f̄un̄ pi á. Pi mpyi maha s̄on̄ni na mà yan̄a c̄uun̄o, lire na j̄nye mu à jwo urufol'à báara pyi.

¹⁶ Ka Farizheebii pii si jwo: «Nàŋi u à fyinŋi cùuŋo ke, u si n-jà n-yîri Kile yyére me, naha na ye u n-ye a canŋaŋke le dá e me.» Nka pil'á jwo: «Kàmpyi u mpyi kapimpyi, u mpyi na si n-si n-jà n-ye kakyanhala karigii pyi me.» Lire pyinŋanni na, pi n-ye a já a bē ninŋin na me.

¹⁷ Ka pi i núr'a nàŋi yíbe: «Mu wi ke, naha mu na sōŋŋi ma n-yeiigii múgufooni kyaa na ye?» Ka u u pi pyi: «Kile tūntunŋo wi.»

¹⁸ Nka Yahutuubii n-yeiigii n-ye a n-ye a dá li na na u à si fyin, kàntugo ka u n-yeiigii si nta a múgo me. Lire e pi à u sifeebii yyere,

¹⁹ maa pi yíbe: «Sèe wi nge nàŋi n-ye yii jya la? Sèe u fyin wuŋi u à si la? U aha nta u à si fyin, di u à pyi marii naa nume ye?»

²⁰ Ka u sifeebii si jwo: «Wuu à li cè na wuu pyà wi, maa li cè wuu à u si fyin.

²¹ Nka bà u à pyi marii naa nume me, wuu n-ye a cè me. Wuu mú si n-ye a u n-yeiigii múgufooni cè me. U saha n-ye pyà me, yii à yaa yii i u yíbe, u yabilinŋi sí yi jwo yii á.»

²² Nàŋi sifeebil'á yire jwo Yahutuubii n-yeiigii yyaha fyagare na. Pi mpyi a jwo a bē li na na n-yeiigii ká jwo na Yesu u n-ye Kile N-yeiigii n-yeiigii ke, pi sí urufoo kòro n-yige Kile Jwumpe kàlambage e†.

²³ Lire na, u sifeebil'á jwo na u saha n-ye pyà me, pi u yíbe.

²⁴ Ka Farizheebii si núr'a nàŋi yyere, maa u pyi: «Sèenŋi jwo Kile yyahe taan, nàŋi u à mu n-yeiigii múgo ke, wuu à u cè kapimpyi.»

²⁵ Ka nàŋi si jwo: «U à pyi kapimpyi yo, u n-ye a pyi kapimpyi mà yo, mii n-ye a yire cè me, nka kani ninŋinŋi mii à cè ke, lire li n-ye mii mpyi fyin, nka nume mii na n-ye a n-yeiigii.»

²⁶ Ka pi i núr'a u yíbe: «Naha u à pyi mu na ye? Di u à mu n-yeiigii múg'a jwo ye?»

²⁷ Ka nàŋi si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kwò, nka yii n-ye a lógo mii n-ye a n-yeiigii yyaha yii la n-ye mii u núr'a jwo yii á ye? Taha yii la mú n-ye si mpyi u cyelempyii la?»

²⁸ Ka pi i u cyahala, maa jwo: «Mu u n-ye a cyelempyianŋi, wuu sí na n-ye Kile tūntunŋi Musa cyelempyii.

²⁹ Wuu à cè na Kile à jwo ná Musa e, nka nge nàŋi wi ke, wuu bá n-ye a u tayirige cè me.»

³⁰ Ka u u pi pyi: «Nde n-ye kakyanhala de! Yii à jwo na yii n-ye a u tayirige cè me, u s'á mii n-yeiigii múgo.

³¹ Wuu pun'á cè na Kile n-ye a n-yeiigii kapimpyi á me. Nge u na u père marii u n-yeiigii wogigii pyi ke, uru n-ye a na u maha n-yeiigii.

³² Mà lwò di n-ye tasiige e, wuu sàha sàa lógo na sùpyanŋi u à si fyin ke, na wà à já a uru n-yeiigii múgo me.

³³ Kàmpyi nge nàŋi mpyi a fwo Kile e me, u mpyi na si n-jà yaaga pyi me.»

³⁴ Ka Farizheebii si jwo nàŋ'á: «Mu à si kapimpyi, tacenŋe n-ye mu i me! Ka mu u n-yeiigii a pa a wuu leni kure e la?» Maa u kòro.

³⁵ N-ye Yesu à pa lógo na pi à nàŋi kòro ke, maa sà u yíbe: «Mu à dá Supyanŋi Jyanŋi na la?»

³⁶ Ka nàŋi si u yíbe: «Wuu cyelentunŋi, jofoo kyaa na mu n-ye ye? Mii la n-ye si u cè si dá u na.»

³⁷ Ka Yesu si u pyi: «Uru mu à n-ye a me, u u yu ná mu i.»

³⁸ Ka nàŋi si jwo: «Kàfooni, mii à dá mu na» maa ninŋure sín Yesu taan.

³⁹ Lire tēni i, ka Yesu si jwo: «Mii à pa di n-yeiigii i si mpa sùpyire kapyiinŋii kataampe cwōnŋo, bà fyinŋii si mpyi s'a n-ye a n-yeiigii si mpyi fyinŋii me.»

⁴⁰ Farizheebii pi mpyi wani maa puru lógo ke, ka pire si u pyi: «Mà tàanna ná mu jwunŋanni i, wuu mú na n-yeiigii fyinŋii be?»

⁴¹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi fyinŋii, yii kapegigii tugure mpyi na sí n-láha yii na, nka yii na sōŋŋi na yii n-yeiigii à múgo ke, lire e yii kapegigii tugure sí n-kwòro yii na.»

10

Yesu u n-yeiigii mpànahani ninŋenŋi

¹ N-ye ka Yesu si núr'a jwo: «Sèenŋi na mii sí n-si yi jwo yii á, n-yeiigii ká a n-yeiigii si jwē mpàbage e, u si n-ye a jwē mpàbage n-yeiigii e me, maa dūgo kāsōge na a jwē ke, urufoo na n-yeiigii n-yeiigii, maa mpyi n-yeiigii kalyega. ² Nka n-yeiigii ká jwē mpàbage n-yeiigii e ke, uru u n-yeiigii mpànahani yabilinŋi.

³ Mpàbage kàanmucyafoonŋi maha yí'á ku múgo u á. Mpàbii maha u meiwuuni n-yeiigii, u maha u yabilinŋi mpàbii yiri ninŋin ninŋin pi meyi na, maha yige ntàani na.

⁴ U aha u wuubii náha a yige ntàani na, u maha jaare pi yyaha na pi a si ntaha u fye e, naha na ye pi à tēu u meiwuuni na a kwò.

⁵ Pi si n-si n-taha n-yeiigii fye e me, pi bá sí raa fi u yyaha na, naha na ye pi n-ye a u meiwuuni cè me.»

⁶ Yesu à n-yeiigii jwo pi á, nka pi n-ye a ku n-yeiigii cè me.

† 9:22 Pi aha wà kòro Kile Jwumpe kàlambage e, sùpyire sannte mpyi maha urufoo wii mu à jwo u à kwò, pi kuro sàha maha mpyi urufole me.

⁷ Nye ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, mii u nye mpàbage jwàge.

⁸ Mpíi pi à pa mii yyaha na ke, pire puni na nye nàŋkaalii, pi mú na nye nàŋkalye ye, ŋka mpàabii nye á lógo pi á me.

⁹ Mii sí u nye mpàbage jwàge. Ngemu ká jyè mii i ke, urufoo sí n-shwò. Uru sí raa jyè, s'a fwoe u ñeempe. Mii sí raa yalyire kaan urufol'á mú.

¹⁰ Nàŋkaanji kapani li nye nàŋkaage ná boore ná kakyaae kanni. Ŋka mii wi ke, mii à pa si shìŋi nìŋkwombaanji ná ferempe kan na mpàabil'á.

¹¹ Mii u nye mpàhanaŋi nìŋcennji. Mpàhanaŋi nìŋcennji maha u múnaani kan bà u mpàabii si mpyi si shwò me.

¹² Sàrampanahawa nye mpàabii foo me. U aha sige yaaga nya, u maha fê maa mpàabii yaha. Sige yaage maha pìi cù, pi sanmpil'a si ñcaala.

¹³ Sàrampanahaji sí n-fê, naha na ye wyéŋe u caa, u kuro nye mpàabil'e me.

¹⁴⁻¹⁵ Mii wi ke, mii u nye mpàhanaŋi nìŋcennji. Bà Tufoonji Kile à mii cè, ka mii mú si u cè me, amuni mii à na mpàabii cè, mii mpàabii s'à mii cè mú. Mii sí na múnaani kan na mpàabii kurugo.

¹⁶ Mpàabii pìi na nye mii á, pi nye ŋke mpàbage e me*. Mii à yaa mii i pi nàha a pa, pi i mpa mii mejwuuni lógo. Lire e pi puni sí n-pa wà piye na mpyi mpàbaga nìŋkin, mpànahawa nìŋkin sí n-pyi pi jùŋo na.

¹⁷ Mu aha mii Tunji nya u à mii kyaa táan uy'á, lir'à ta mii sí na múnaani kan, si nùru li shwò.

¹⁸ Sùpya si n-jà mii múnaani wwù mii i fàŋhe e me. Mii sí li kan nay'á. Sígí nye mii á mà li kan, sígí nye mii á mà li shwò sahaŋki. Yire mii Tunji à jwo mii u pyi.»

¹⁹ Yesu jwójwumpe mpe kurugo, Yahutuubii jwòmyahigil'à táa sahaŋki.

²⁰ Nìjyahara mpyi na ŋko: «Jína na nye u e, sìcyere mú na nye u e. Naha kurugo yii à yyéŋe marii u jwumpe nùru ye?»

²¹ Ka pìi si jwo: «Ei! mpe nye jínacyan jwumò me. Jínacyan sí n-jà fyinmii pyi pi a naa la?»

Yesu à jwo uru u nye Kile Jyanji

²² Nye Yahutuubii Kilejaarebage kataanni li maha mpyi Zheruzalemu kàŋhe e yye maha yye ke, lir'à pa nò mà bē ná wyeeŋe tēni i.

²³ Mà pi yaha lire kataanni na, ka Yesu si wá na jaare na màŋe Kilejaarebage ntàani na, saanji Solomani ŋkubabwohe jwòh'i.

²⁴ Ka Yahutuubii jùŋufeebii pìi si mpa Yesu kwùulo maa u yíbe: «Naha tère e mu sí wuu yige numpini i ye? Kampyi mu u nye Kile Nìŋcwànràŋi, yire finin'a jwo wuu á.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kwò, ŋka yii nye á dá mii na me. Karigii mii na mpyi na Tunji mege na ke, cyire maha mii kyaa yu.

²⁶ Ŋka lire ná li wuuni mú i, yii nye á dá mii na me, naha na ye yii nye mii mpàabii pìi me.

²⁷ Mii mpàabii na mii mejwuuni nùru, mii à pi cè, pi maha ntaha mii fye e mú.

²⁸ Mii sí shìŋi nìŋkwombaanji kan pi á, pi nùmpañke si n-kèŋge me. Sùpya saha si n-jà pi ñiri n-shwò mii na me.

²⁹ Mii Tunji u à pi kan mii á ke, ur'à pēe ñiŋyeni yaayi puni na. Wà mú si n-jà pi ñiri n-shwò Tufoonji na me.

³⁰ Mii ná Tufoonji na nye nìŋkin.»

³¹ Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii jùŋufeebii si núr'a kafaaya bíle si ntèŋe u wà mbò.

³² Ka Yesu si pi pyi: «Kacennji nìnyahagii mii à ta Tufoonji á, maa cyire pyi yii jyi na ke, cyire shwòh'e li ndi kurugo yii la nye si mii wà mbò ye?»

³³ Ka pi i u pyi: «Mu kacenni ná kurugo bà me, ŋka mu Kile mekēŋge jwumpe kurugo. Mu shintiwe, ka mu u wá na maye pyi Kile.»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Li nye á sème yii yabilimpíi Saliyanji i na Kile à jwo “Yii na nye kileebii pìi” mà?»

³⁵ Wu s'à li cè na Kile Jwumpe Semēŋi si n-jà n-kēŋŋe me, Kile s'à jwumpe kan mpiimu á ke, u na pire yire “kileebii” pìi.

³⁶ Mii wi ke, Tufoonji à mii cwànr'a tun naha ñiŋyeni i. Mii à jwo na mii u nye Kile Jyanji ke, ka yii i mpyi di mà jwo na mii na Kile mege kēŋge ye?

³⁷ Karigii mii à pyi ke, kampyi yii à li nya na cyire nye mii Tunji wogigii me, yii àha ndá na jwumpe na me.

³⁸ Ŋka yii aha nta yii à cè na mii à ñcyii karigii pyi mà tàanna ná Kile jyi wuuni i, yii méŋe ká mpyi yii nye á dá mii na me, yii dá li na na cyire karigil'à fwoŋe Kile e. Lire tēni i yii sí li cè na sēŋi na, mii ná Tufoonji à sàa wwò.»

³⁹ Lire tēni i, ka pi i núr'a yíŋi s'a Yesu cwòŋe puru jwumpe kurugo, ŋka u à shwò pi na.

* 10:16 Mpíi pi nye pi nye Yahutu me, ná pi sí n-pa dá Yesu na ke, pire kyaa na Yesu nye naha ŋke cyage e. † 10:34 Zaburu 82.6

⁴⁰ Ka Yesu si núr'a kàr'a sà ntèen Zhurudèn banj kùŋke na, cyage e Yuhana mpyi a fyânha na sùpyire batizeli ke.

⁴¹ Ka sùpyire ninyahara si shà u yyére kuru cyage e. Marii ŋko tiy'á: «Yuhana nyɛ a kakyanhala kariii pyi wuu á mɛ, ŋka yaaga maha yaaga u à jwo ŋge nàŋi kyaa na ke, yire pun'à pyi sèe.»

⁴² Ka pi ninyahara si dá Yesu na wani.

11

Lazari kwùŋkanni

¹⁻² Betani kàŋhe e, siŋɛ taanre na mpyi wani: Mariyama ná Marita ná Lazari. Mariyama ni u mpyi a sinmpe nùguntanga wumpe wu Kafoonji Yesu tooyi na, maa pu cwuugo ná u jùŋjoore e ke, uru siŋɛni Lazari mpyi na yà sèl'e.

³ Ka siŋɛbii pùcɛribii si wà tun u sà yi jwo Yesu á: «Kafoonji, mu cevoonji naha a pyi yampi.»

⁴ Yesu à tire tũnture lógo ke, maa jwo: «Mpe yampe nyɛ a pa si Lazari bò mɛ. Ŋka p'à pa si pèenɛ taha Kile mege na, bà pèenɛ si mpyi si ntaha Kile Jyani na mú mɛ.»

⁵ Marita ná Mariyama ná Lazari, pire shiin taanrenji kyaa mpyi a táan Yesu á.

⁶ U à Lazari yampe kyaa lógo ke, maa ntèen wani kuru cyage e, mà canmpyaa shuunni pyi.

⁷ Lire kàntugo maa jwo u cyelempyiibil'á: «Yii a wá, wuu nùru wuu a si Zhude kùluni i.»

⁸ Ka u cyelempyiibil'á si jwo: «Cyelemtunji, li nyɛ a mɔ mɛ, Zhude shiimbii la mpyi si mu wà mbò ná kafaayi i, ka mu u núr'a jwo wuu a si wani la?»

⁹ Ka u u jwo: «Tá bèenmpe nyɛ canŋke e mà lwó nyɛge na fo yàkŋke na mɛ? Nyɛ ŋge u na jaare canŋke e ke, u uye burugumɔ nyɛ a táan mɛ, naha na yɛ diŋyɛni bèenmpe na nyɛ wani.

¹⁰ Ŋka sùpya ká a jaare numpini i, u uye burugumɔ nyɛ a pɛn mɛ, naha na yɛ bèenmpe nyɛ wani mɛ.»

¹¹ Puru jwɔhɔ na, ka Yesu si pi pyi: «Wuu cevoonji Lazari à ŋɔɔ, mii sí n-sà u jɛ.»

¹² Ka cyelempyiibil'á si jwo: «Kafoonji, kàmpyi ŋɔmpe kanni pi, u sí n-yíri.»

¹³ Lazari kwùŋi kyaa Yesu mpyi na yu, ŋka u cyelempyiibil'á mpyi na sòŋni na ŋɔmpe yabilinji kyaa u na yu.

¹⁴ Ka Yesu si núr'a yi fínin'á jwo pi á: «Lazari à kwù.

¹⁵ L'à pyi mii kàntugo na ke, l'à táan mii i, naha na yɛ nde sí yii pyi yii i dá mii na. Numɛ yii a wá, wuu a si u taan.»

¹⁶ Cyelempyanji mege ku nyɛ Tomasi, ná pi maha u pyi: «Ŋanji» ke, ka uru si jwo u shɛɛfeebil'á: «Yii a wá, wuu a si ná wuu cyelemtunji i, wuu u sà ŋkwù ná u e.»

Yesu à Lazari buwunji nɛ

¹⁷ Nyɛ Yesu à nɔ Betani kàŋhe e, mà pi ta pi à Lazari le fannŋke e, canŋke sicyɛɛre woge e u à nɔ wani*.

¹⁸ Betani ná Zheruzalemu kàŋhe laage nyɛ a mpyi a tɔɔn mɛ. Ku laage nyɛ a tòro culumetirii taanre na mɛ.

¹⁹ Yahutuubii ninyahamii mpyi a shà Marita ná Mariyama yyére mà sà fwù pyi, pi siŋɛni ŋkwùŋi na.

²⁰ Marita à pa lógo na Yesu na ma, u s'à byanhara kàŋhe na ke, maa yír'a sà u jùŋɔ bɛ, ka Mariyama si ntèen bage e.

²¹ Marita à sà nɔ Yesu na ke, maa jwo: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii siŋɛni mpyi na si n-kwù mɛ.

²² Ŋka mii à cɛ, cyage e wuu nyɛ amɛ ke, mu aha kyaa maha kyaa jáare Kile á ke, u sí lire pyi mu á.»

²³ Ka Yesu si jwo: «Marita, mu siŋɛni sí jɛ n-fworo kwùŋi i!»

²⁴ Ka Marita si jwo: «Mii à cɛ diŋyɛ canŋkwoge kwùubii ká mpa a jɛni, mii siŋɛni mú sí jɛ.»

²⁵ Ka Yesu si jwo: «Mii u nyɛ kwùubii jɛfoonji maa mpyi shɛŋi nɛŋkwombaanjifoŋji. Ngemu ká dá mii na ke, urufoo mɛɛ ká ŋkwù, u sí shɛŋi nɛŋkwombaanji ta.

²⁶ Ngemu ká uru shɛŋi ta maa dá mii na ke, urufoo saha si n-sii n-kwù mɛ. Marita, mu à dá lire na la?»

²⁷ Ka u u jwo: «ɔɔn Kafoonji, mii à dá li na na mu u nyɛ Kile Nɛŋcwɔnrɔŋi, Kile Jyani, ŋge u mpyi a yaa u pa diŋyɛni i ke.»

²⁸ Nyɛ Marita à puru jwo ke, maa núr'a kàre pyɛnge e, maa sà u siŋɛni Mariyama jwɔh'á yyere maa yi jwo u á: «Wuu cyelemtunji'á pa, u à jwo mà shà.»

²⁹ Mariyama à yire lógo ke, maa yíri fwɔfwɔ mà kàre Yesu yyére.

* **11:17** Yahutuubii cyelembii mpyi maha sòŋni na sùpyanji ká ŋkwù, u múnaani maha ntèen u taan maha canmpyaa taanre pyi; cyire kàntugo urufoo nyɛ na jin'a yíri sahanji mɛ.

³⁰ Lir'a Yesu ta u sàha jyè kànhe e mɛ. Cyage e Marita à u bê a ta ke, wani u saha mpyi.

³¹ Yahutuubii pi mpyi na Mariyama fɔnni bage e ke, pir'a u nya u à pâl'a fworò ke, maa yîr'a taha u fye e mú, pi mpyi na sɔnni na u à kàre fannke na zà a mɛ sùu.

³² Mariyama à sà nɔ Yesu na ke, maa jwɔ u fere e, maa jwɔ: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii sɔnni mpyi na si n-kwú mɛ.»

³³ Yesu à Mariyama nya u u mɛ sùu, Yahutuubii pi mpyi wani kuru cyage e ke, maa pire nya pi i mɛ sùu mú ke, ka u lùuni si yîri, ka u u yyahe tanha,

³⁴ maa pi yîbe: «Taa yîi à Lazari buwuŋi yaha ke?» Ka pi i jwɔ: «Kafoonji, pa ku cyage wíi.»

³⁵ Ka Yesu si mɛ sùu.

³⁶ Yahutuubii pi à Yesu mɛsuwuŋi nya ke, ka pire si jwɔ: «Yîi wíi, nge nàŋi kyaa mpyi a táan u á de!»

³⁷ Ka pii si jwɔ: «Uru u à fyin nàŋi jyiigii múgo, u mpyi na si n-jà Lazari sige kwùni na mà?»

³⁸ Puru jwumpe saha à Yesu lùuni yîrige sêe sèl'e. Nyɛ pi à sà nɔ fannke na, kur'a pyi kafawiyge, maa kafaaga tɛg'a ku tò.

³⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yîi kafaage láha fannke jwɔge na.» Buŋi sɔnni Marita mpyi wani, ka uru si Yesu pyi: «Kafoonji, mu sí u nùge ta ku u fwore, u canmpyaa sicyɛre cyi jye ninjaa fannke e.»

⁴⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mii jye a yi jwɔ mu á na mu aha dá mii na na mu sí Kile sífente nya mà?»

⁴¹ Ka pi i kafaage láha fannke jwɔge na. Ka Yesu si nùŋke dùrugo ninjini i, maa jwɔ: «Tufoonji, mii fwù jye mu na, jaha na ye mu à mii jarege shwɔ.

⁴² Mii wi ke, mii à cɛ na mu maha jɛge mii jareyi puni i, nka mii na yu amɛ, bà sùpyire puni ti naha a mii kwúlo ke, tire si mpyi si dá li na na mu u à mii tun mɛ.»

⁴³ U à puru jwɔ ke, maa jwɔ fánha na: «Lazari, yîr'a fworò naha!»

⁴⁴ Ka u u ntíl'a fworò fannke e, u tooyi ná u cyeyi mpyi a pwɔ, u yyahe s'à tò ná vàanji i, ka Yesu si pi pyi pi yire puni sànhana a láha u na, pi i u yaha u a si.

Pi à vùnnɔ pwɔ Yesu na, si u bò

(Macwo 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ Yahutuubii pi mpyi a kàre Mariyama yyére, maa Yesu kapyiŋkii nya ke, pi ninjahara à dá u na.

⁴⁶ Nka pire pil'a kàr'a sà Yesu kapyiŋkii kyaa jwɔ Farizhɛɛnbil'á.

⁴⁷ Nyɛ ka Kile sàragawwuubii nùŋufɛebii ná Farizhɛɛnbii si piye nya, maa wwò a jwɔ ná yukyaala kurunke e Yesu kakyanhala karigii kyaa na. Pi mpyi na piye yíbili: «Nge nàŋ'á kakyanhala kari ninjahagii pyi! Naha wuu si n-pyi yɛ?»

⁴⁸ Wuu aha u yaha u u jcyii karigii pyi, sùpyire puni sí n-dá u na. Lire e ke Ɔrɔmu shiinbii sí n-pa wuu Kilejaarebage jya, si wuu shiŋi puni bò.»

⁴⁹ Wà na mpyi pi e, pi maha uru pyi Kayifu. Uru u mpyi Kile sàragawwuubii nùŋufembwòhe lire yyeeni. Ka uru si pi pyi: «Yîi jye a yaage cɛ mɛ!

⁵⁰ Yîi jye a cɛ shin ninjin u kwú kini puni kurugo, lir'a pwórɔ kini sùpyire puni ti kɛge mà?»

⁵¹ Nyɛ Kayifu mpyi a puru jwumpe yige uye e mɛ. Bà u mpyi sàragawwuubii nùŋufembwòhe lire yyeeni mɛ, lire kurugo Kile à puru jwumpe le u jwɔge e, u jwɔ na Yesu à yaa u kwú Izirayeli kini sùpyire cyaga.

⁵² Nka Izirayeli sùpyire kanni kurugo bà u sí n-kwú mɛ. Kile pyilibii pi jye diŋye yyaha kurugo ke, u à yaa u kwú si pire puni wà piye na, si mpyi ninjin.

⁵³ Kuru canŋke, Yahutuubii nùŋufɛebii'à bɛ li na na Yesu à yaa u bò.

⁵⁴ Ka Yesu si láha uye jcyɛɛni na sùpyir'á. Maa yîri wani mà kàre kànhe kà na síwage taan, kuru mɛge jye Efrayimu, mà sà tère pyi wani ná u cyelempyiibil'e.

⁵⁵ Nyɛ Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanni mpyi a byanhara, ka shinnyahara si yîri cyeyi yabere e mà pa Zheruzalɛmu kànhe e mà kataanni ta li sàha nɔ mɛ, si mpa piye fininje Kile yyahe taan.

⁵⁶ Pi mpyi na Yesu caa, maa nkàre Kilejaarebage ntàani na. Maa wá na piye yíbili: «Di ku jye yɛ? Lire e ke u si n-pa kataanni na mà?»

⁵⁷ Lir'a Kile sàragawwuubii nùŋufɛebii ná Farizhɛɛnbii ta pi à yi jwɔ sùpyir'á mà kwò na shin maha shin ká Yesu saha cɛ ke, urufoo u sà yi jwɔ pir'á, bà pire si mpyi si u ta jɔcú mɛ.

12

Mariyama à Yesu tooyi tiri ná sinme nùguntan wum'i

¹ Yahutuubiibilereŋkwoŋi kataanni mpyi a byanhara, ku sanŋa mpyi canmpyaa baani. Ka Yesu si nùr'a kàre Betani kànhe e. Lazari u mpyi a jɛ a yige kwùŋi i ke, uru na mpyi kuru kànhe e.

² Ka pi i yal'a shwòhò Yesu á kuru kànhè na, Marita u mpyi na tire yalyire karigii cwònnè. Lazari mú na mpyi ná Yesu i talyige e.

³ Mà pi yaha pi i lyi, Mariyama à sinme nùguntan wumò longara wumò* bwuu wu Yesu tooyi na, maa u nùnjooore tég'a yi cwuugo. Ka sinmpe nùge si bage funnje puni jî.

⁴ Yesu cyelempyanji mege ku nye Zhudasi Isikariyoti, nge u mpyi na sí n-pa Yesu le cye e ke, ka uru si jwo:

⁵ «Naha na mpe sinmpe nye a pére maa pu wyérenji kan fònjofeebil'á mà ye? Pu lwàare mpyi na sí n-jà shin ninjin yyee ninjin báara sàra kwò.»

⁶ Zhudasi mpyi a puru jwumpe jwo fònjofeebii kurugo me, u na mpyi nànjkaawa, uru u mpyi na wyérenji bégeli, u mpyi maha wyérenji lwúu.

⁷ Ka Yesu si jwo: «Láha ceenji na! Mii canntonke kurugo u à nde pyi.

⁸ Fònjofeebii nye naha ná yii e tèrigii puni i, mii sí si n-pyi ná yii e tèrigii puni i mà de!»

Sáragawwuubii nùnjufeebil'á jwo pire sí Lazari bò

⁹ Nye Yahutuubil'á lógo na Yesu na nye Betani kànhè e ke, ka pi ninyahamii si nkàre wani. Pi nye a mpyi a kàre Yesu yabilinji kanni nyani kurugo me, nka Lazari u à nè a yige kwùnji i ke, si uru nya mú.

¹⁰ Kile sáragawwuubii nùnjufeebil'á puru lógo ke, maa jwo: «Kampyi lire li, wuu sí Lazari bò»

¹¹ Naha na ye Lazari kurugo Yahutuubii ninyahamii mpyi na dányanji pyi Yesu na, marii fwore pire njwòh'i.

Saanji Yesu à jyè Zheruzalemu kànhè e

(Macwo 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19. 28-40)

¹² Nye kuru canjke nùmpanja na, shinnyahara na mpyi Zheruzalemu kànhè e Yahutuubii bilerejkwonji kataann'á, pi à lógo na Yesu na wá kuro na.

¹³ Ka pi i sháhankejni kyegge maa fworo na Yesu bēni. Pi mpyi na njko fàhna na: «Yabwòhe!

Ngemu u nye na ma Kafoonji Kile mege na ke,

Kile u jwò le u á!

Izirayeli saanji wi'.

¹⁴ Yesu à dùfaanjiaga ta a dùg'a tēen, mu à jwo bà l'á sème Kile Jwumpe Semēnji i na:

¹⁵ «Siyon kànhè pyilibii, yii àha raa fyáge me!

Yii wíi, yii saanji na ma,

u à tēen dùfaanjiaga[‡] njwòh'i[§]»

¹⁶ Cyelempyiibii nye a mpyi a pu yyaha cè lire tēni i me, nka Yesu à pa nè a fworo kwùnji i, mà jyè Kile pēente e ke, lire kani li mpyi a sème u kyaa na ke, ka pi funjyi si nta a cwo lire na, maa li nya na l'á tòro li jwujkanni na.

¹⁷ Nye sùpyire ti mpyi ná Yesu i, Lazari buwunji tanyenke e fannje na ke, tire mpyi na lire kani yyaha yu.

¹⁸ Lire kakyanhanti Yesu à pyi ke, lire kyaa sùpyir'á lógo maa fwor'a kàr'a sà u nùnjò bē.

¹⁹ Farizheebil'á lire nya ke, maa wá na yu piy'á: «Yii yabilimpii nyii wà u na ke! Ali yafyin, wuu si n-jà li pyi nge nàni na me, naha na ye dijnye pun'á taha u fye e.»

Nùmpanjke ná pēente tanjanni

²⁰ Kataanni tēni i, mpii pi mpyi a pa Zheruzalemu i mpa Kile jáare ke, Girekiibii pli na mpyi pire shwòh'le.

²¹ Ka pire Girekiibii pli sí yír'a nò Filipi na, nge u mpyi na yíri Betisayida kànhè e, Galile kùluni i ke, maa jwo: «Wuu na mu jáare, wuu la nye si Yesu nya.»

²² Ka Filipi si nkàr'a sà yi jwo Andire á, ka pi mú shuunni si yír'a kàre Yesu yyére, mà sà yi jwo.

²³ Ka Yesu si pi pyi: «Tèn'a nò nume, Supyanji Jyanji u jyè u pēente e.»

²⁴ Maa núr'a jwo: «Sēenji na mii si n-sii yi jwo yii á, sùmabilini ká mpyi li nye a jyè njnke e maa fwónhò me, li maha nkwoóro liye ninjin, nka l'aha jyè njnke e maa fyín a fworo, li maha yasere ninyahara pyi.

²⁵ Ngemu la ká mpyi si u ninjaanji yaa njwò ke, urufoo si nùmpanja ta me, nka ngemu ká kántugo wà u ninjaan'á ke, urufoo si nùmpanja ta.

²⁶ Shin maha shin la ká mpyi s'a báare mii á ke, u à yaa u taha mii fye e. Cyage e mii nye ke, mii báarayinji sí n-pyi wani mú. Ngemu ká a báare mii á ke, Tufoonji sí urufoo pēe.»

Yesu à u kwùnji kyaa jwo

* **12:3** Puru sinmpe mpyi a ta cige ngemu i ke, kuru mege mpyi: «naridi». † **12:13** Zaburu 118.25, 26 ‡ **12:15** Saanwa
ká dùgo dùfaanji na, lire li mpyi yyeyinje ná maye ntirigenji sanjyēnni. § **12:15** Zakari 9.9

²⁷ Ka Yesu si núr'a jwo: «Nume, mii funɲk'á pen, tá mii ɲye a yaa mii u Tufooni ɲáare u na shwá nde tēni yɛfuge na mɛ? Nka mii á pa ɖɲyɛni i nde tēni yɛfuge mɛɛ na.

²⁸ Tufooni, ma mege mpēeni cyēe.» Ka mejwu si yīri ɲɲyini na: «Mii á ku pēe mà kwà, nka mii sí ku pēe sahaɲki.»

²⁹ Sùpyire ti mpyi wani kuru cyage e, maa lire mejwuuni lógo ke, ka pi si jwo: «Kileɲ'á tīn.» Ka pi si jwo: «Kile mēlekeɲi wá u á jwo ná u e.»

³⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Nde mejwuuni ɲye a fworó ɲɲyini na mii kurugo mɛ, yii kurugo l'á fworó.

³¹ Nume Kile sí yoge kwàn ɖɲye sùpyire na, si nge ɖɲyɛni ɲɲufufooni kàrɔ ɲífrige u ɲɲufente na.

³² Mii aha bú yīri ɲɲke na mà ðugo ɲɲyini na, mii sí sùpyire puni yyaha kēenɲe naye yyéere.»

³³ Yesu mpyi na sí n-kwú pyiɲkanni ndemu na ke, lire u mpyi a jwo a cyēe sùpyire na amɛ.

³⁴ Ka sùpyire si u pyi: «L'á sémɛ Kile Jwumpe Semɛni i na "Kile ɲɲcwɔnrɔni si n-sii n-kwú mɛ." Nka mu á jwo na Supyani Jyani á yaa u lwá a yīrige ɲɲyini na. Lire tēni i ke, jo u ɲye Supyani Jyani yɛ?»

³⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Bēenmpe saha ɲye yii shwáhol'e, pu si mɔ sahaɲki mɛ, yii a ɲaare pu na, bà numpini si mpyi l'áha bú mpáa yii e mɛ, numpini ɲaarafooni ɲye a u tashage cè mɛ.

³⁶ Bēenmpe na ɲye yii shwáhol'e numɛ, nge u á puru bēenmpe kan ke, yii dá uru na, bà yii si mpyi si mpyi puru bēenmpe e mɛ.»

Yesu á puru jwo ke, maa yīri pi taan ma kàre cyage kabɛr'e, maa sà ɲwáho wani.

Yahutuubii ɲɲufeebii ɲye a dá Yesu na mɛ

³⁷ Yesu mēn'á kakyanhala karii ɲɲyahagii pyi sùpyire nyii na ke, lire ɲye a pi pyi pi á dá u na mɛ.

³⁸ Lir'á pyi ke, Kile tūntunɲi Ezayi á jwumpe mpemu jwo tēecyiini i ke, pur'á fūɲɔ na:

«Kafooni Kile, jofoo u á dá wuu jwumpe na yɛ?

Jofoo na Kafooni Kile á u sífente cyēe yɛ*?»

³⁹ Nde li mpyi a pi pyi pi si n-já n-dá mɛ, Ezayi á lire yyaha jwo. U á jwo:

⁴⁰ «Kile á pi pyi fyinmii,

maa pi funɲi tò,

ɲaha na yɛ nde pi la ɲye si zii vyilinnɛ ke,

lire li ɲye ɲɲɲyaani

ná karigii yyahe ɲcɛni

ná pi mpani mii Kile yyéere si ticuumpe ta†.»

⁴¹ Ezayi mpyi a Yesu pēente ɲya, maa u kyaa jwo, lire kurugo u mpyi a puru jwumpe jwo.

⁴² Nka puru jwumpe ná pu wuuni mú i, Yahutuubii ɲɲufeebii ɲɲyahamíl'á dá Yesu na, nka Farizheenbii yyaha fyagare kurugo, pi ɲye a ɲɛn'a yi jwo a yige mɛ, pi áha bú ɲkwà pi kàre ɲɲige Kile Jwumpe kálambage e mɛ.

⁴³ Sùpyire t'a Yahutuubii ɲɲufeebii pēre, lir'á táan pi á mà tòro Kile u a pi pēre.

Yesu jwumpe ná Tufooni wumpe ɲye ɲɲɲin

⁴⁴ Canɲka Yesu á jwo fánha na: «Ngemu ká dá mii na ke, urufoo ɲye a dá mii kanni na mɛ, urufoo mú á dá mii tunvooni na.

⁴⁵ Ngemu ká mii ɲya ke, urufoo mú á mii tunvooni ɲya.

⁴⁶ Mii wi ke, mii á pa nge ɖɲyɛni i si mpyi bēenmɛ, bà shin maha shin u á dá mii na ke, urufoo ká nùru ɲaare numpini i mɛ.

⁴⁷ Ngemu ká mii jwumpe lógo, u sí ɲye na pu kurigii ɲaare mɛ, mii bà u sí yoge kwàn urufoo na mɛ. Mii ɲye a pa si mpa yoge kwàn ɖɲyɛni na mɛ, mii á pa si mpa u shwá.

⁴⁸ Ngemu ká mii ná na jwumpe cyé ke, yoge sí n-kwàn urufoo na. Mii jwumpe ɲɲjwumpe pu sí yoge kwàn urufoo na ɖɲyɛni canɲkwage.

⁴⁹ Mii ɲye a jwo naye ɲɲɔ kurugo mɛ, mii Tunj u á mii tun ke, uru u á mii jwumpe ɲɲjwumpe puni cyēe mii na.

⁵⁰ Mii mú s'á cè na puru jwumpe pu maha shɲi ɲɲkwombaani kaan sùpyan'á. Tufooni á yi jwo mii á jwunɲkanni ndemu na ke, amuni mii á yi taha yii á.»

13

Yesu á u cyelemɲiibii tooyi jye

¹ Yahutuubiibilerɲkwoɲi kataanni mpyi a nɔ a kwà, Yesu mpyi a cè na uru tēefworon'á nɔ nge ɖɲyɛni i s'á ɲkēge u Tunj Kile yyéere. ɲye ka u u tãange tgele baa woge cyēe u ɖɲyɛni tãanɲɛbii na.

* 12:38 Ezayi 53.1 † 12:40 Ezayi 6.10

² Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na numpilaga lyige lyí, lir'a Sitaanninji ta u à sònnjore le Simo Isikariyoti jyanji Zhudasi i u u Yesu le cye e.

³ Yesu mpyi a cè na Tufooni à sífente puni le uru cye e, maa jncè mú na ur'a fworó Kile e, na uru sí nûru n-kàre Kile yyéere.

⁴ Ka u u yiri talyige e, maa u vâanntinmbwôhe wwû mà yaha, maa vâannjke kà lwò mà tèg'a uye bínni*.

⁵ Maa lwôhe kà le yaage k'e mà tèg'e na u cyelempyiibii puni ninjin ninjinnji tooyi jyí, maa yi cwuuge ná vâannjke e.

⁶ U à pa nò Simo Pyeri na ke, ka uru la si mpyi si jncyé, maa jwo: «Kafoonji, mu yabilinji u sí mii tooyi jyé la?»

⁷ Ka Yesu si u pyi: «Nde mii na mpyi ke, mu si n-jà lire jwôhe cè nume me, fo kântugo yyéere.»

⁸ Ka Pyeri si jwo: «Ŋhò! Mu si n-sii mii tooyi jyé me.» Ka Yesu si jwo: «Mii aha mpyi mii jnye a mu tooyi jyé me, mii ná mu kawwoo saha jnye me.» ⁹ Ka Simo Pyeri si jwo: «Kafoonji, l'aha mpyi amuni, ma hà na tooyi kanni jyé me, mii cyeyi ná njn̄ke mú jyé.»

¹⁰ Ka Yesu si jwo: «Ŋgemu u à wùl'a cwò ke, urufoo tēgeni lī jnye mà tooyi jyé. Nye yii s'à fininje, nka yii puni bà me.»

¹¹ Yesu mpyi a cè na wà sí uru le cye e, u bá mpyi a urufoo cè, lire na u à jwo pi puni jnye a fininje me.

¹² Yesu à pi tooyi jyé a kwò ke, maa u vâanntinnjke le maa ntēn talyige e maa pi yíbe: «Nde mii à pyi yii na nume ke, yii à lire jwôhe cè la?»

¹³ Yii maha mii yiri «Cyelentunji» ná «Kafoonji.» Yii tanga na jnye, mii u jnye ure.

¹⁴ Nye mii u jnye yii Kafoonji ná Cyelentunji ke, mii à yii tooyi jyé, kuru cyage e yii mú à yaa yii a yiye tooyi jyí.

¹⁵ Mii à nde pyi a cyée yii na, bà mii à li pyi me, yii mú s'à li pyi ná yiye e.

¹⁶ Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, báarapyinji si n-jà n-pée u njn̄ufoonji na me, túnntunji mú si n-jà n-pée u tunvooni na me.

¹⁷ Nume, yii à jncyii karigii cè, yii aha jne na ntūli cyi jwunjanni na, yii wuuni sí jwò.

¹⁸ Yii puni kyaa na bà mii jnye me, mpíi mii à cwōn̄rō ke, mii à pire cè. Nka Kile Jwumpe Semēni à mpemu jwo ke, p'a yaa pu fūn̄jō. L'à séme
«Mii lyin̄een' à mii tōoge lwò†.»

¹⁹ Mii na puru yu yii á nume, si yaa ná li tēepyiini i l'à nò, l'aha bú nò, bà yii si mpyi si jncè na «Mii u jnye n̄ge u jnye ke‡.»

²⁰ Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ŋgemu ká jne mii túnntunji na ke, urufo l'à jne mii na, ŋgemu sí ká jne mii na ke, urufo l'à jne mii tunvooni na mú.»

Yesu à jwo na Zhudasi sí uru le cye e

(Macwo 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Nye Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u funn̄ke si mpēn sèl'e. Ka u u pu fínin'a jwo pi á: «Sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, shin ninjin na naha yii shwôh̄l'e, n̄ge u sí n-pa mii le cye e ke.»

²² U à puru jwo ke, ka cyelempyiibii si wá na piye wíi, shin̄nji kyaa na Yesu jnye ke, pi jnye a cè me.

²³ Yesu cyelempyanji kyaa li mpyi a táan u á sèl'e ke, uru u mpyi a tēen u taan talyige e.

²⁴ Ka Simo Pyeri si cyēge yírigē u á, na u Yesu yíbe shin̄nji kyaa na u jnye ke.

²⁵ Ka uru cyelempyanji si fēen Yesu kāmpan̄jke na, maa u yíbe: «Kafoonji, jofoo kyaa na mu jnye ye?»

²⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii sí n̄ke bwúurukwōnge fyinme. Mii aha ku kan ŋgemu á ke, urufoo kyaa li. Amuni u à bwúurun̄ji lwò, maa u kan Simo Isikariyoti jyanji Zhudasi á.»

²⁷ Cyage e bwúurun̄ji à kan Zhudasi á ke, ka Sitaanninji si ntíl'a jyé u e. Ka Yesu si u pyi: «Nde mu la jnye si mpyi ke, li pyi fwōfwō.»

²⁸ Nka Yesu lyin̄eenji wá mpyi a mpe jwumpe jwôh̄l'e cè me.

²⁹ Zhudasi u mpyi na wyēren̄ji bégeli ke, ka pli si wá na sōnnji na Yesu à u tun u sà kataanni yaayi yà shwò, lire jnye me u sà fōnjōfeebii pli kan§.

³⁰ Zhudasi à bwúurukwōnge shwò a lyí cyage ŋkemu i ke, maa ntíl'a funn̄ke wyēren̄ji'a fworó. Numpilage mpyi a wwò a kwò.

Yesu à to nivōnjō kan u cyelempyiibil'á

* **13:4** Yire vāan̄nji ná yi len̄kanni Yesu mpyi a le ke, bilibii pi mpyi maha mpyi amuni, bilibii báara u mpyi tooyi njyin̄ji mú. † **13:18** Zaburu 41.10 ‡ **13:19** Kile à uye cyée Musa na, maa jwo na uru mege ku jnye: «Mii u jnye n̄ge u jnye ke.»

§ **13:29** Bilereñkwoñji kataanni i, Kilepaaarebage jwōyi mpyi maha mūg'a yaha. Lire pyin̄kanni na, fōnjōfeebii mpyi maha sa ntēn wani, sūpyir'a si wá na si na yaayi kaan pi á.

³¹ Nye Zhudasi Isikariyoti à fworò ke, ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Supyanji Jyanji sí u pèente ta nume, Kile pèente sí raa jaa u e.

³² Lire ká mpyi, li saha sì mō me, Kile sí u sífente kan Supyanji Jyanji á pi ngwòñi funnje e.

³³ Mii pyiibii, mii saha sì mō ná yii e me. Yii sí raa mii caa, nje mii à jwo Yahutuubii njũfuebil'á ke, mii sí yire jwo yii á nume mú, cyage e mii na nkèege ke, yii sì n-jà nō wani me.

³⁴ Lire kurugo mii sí to nivɔnɔ kan yii á. Yii yiye kyaa táan yiy'á. Bà yii kyal'à táan mii á me, yii yiye kyaa táan yiy'á lire pyinjanni na.

³⁵ Tàange ká mpyi yii shwòhòl'e, lire e sùpyire puni sí n-cè na yii nye mii cyelempyii.»

Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nye a uru cè me

(Macwo 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34)

³⁶ Ka Simo Pyeri si Yesu yíbe: «Kafoonji, lire tēni i ke, taa mu kèege ke?» Ka Yesu si u pyi: «Mu si n-jà n-pa mii fye e nume me, kántugo yyé, mu sí n-ta n-pa mii fye e.»

³⁷ Ka Pyeri si núr'a u pyi: «Kafoonji, jaha kurugo mii sí n-jà n-pa mu fye e nume mà ye? Mii à tēn li tēnl'e si na munaani kan mu kurugo.»

³⁸ Ka Yesu si u pyi: «Sée la? Mu sí jee ma munaani kan mii kurugo la? Sēenji na mii sí n-sii yi jwo mu á, nkũpēciiini sí mu ta mu à jwo a nō tooyo taanre na na mu nye a mii cè me.»

14

Yesu à jwo na uru u nye kuni l'à kàre Kile yyé ke

¹ Lire kántugo Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Yii áha kyaa tēge yiye funnɔ pen me. Yii dá Kile na, yii dá mii na mú.

² Mii Tunji pyenge e, tateenge na nye wani sèl'e, kàmpyi lire bà me, mii mpyi na si jee n-jwo na mii si tateenge bégele n-yaha yii yyaha na me.

³ Mii aha cyage bégel'a kwò, mii sí nuru n-pa yii fye e, si yii lwó si nkàre cyage e mii sí n-pyi ke.

⁴ Cyage e mii na nkèege ke, yii à lire kuni cè a kwò.»

⁵ Ka Tomasi si Yesu pyi: «Kafoonji, wuu bá nye a mu tashage cè me, di wuu sí n-pyi si kuni cè ye?»

⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii u nye kuni, mii u nye ná sēenji i, mii u nye shɔnji ninjkwombaanjifoonji. Sùpya si n-jà nō Tufoonji yyé, ná urufoo nye a tòro mii yyé me.

⁷ Kàmpyi yii mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tunji cè mú. Nume yii à u cè, yii à u nya mú.»

⁸ Ka Filipi si jwo: «Kafoonji, Tufoonji cyée wuu na, lire kanni sí wuu tìn.»

⁹ Ka Yesu si u pyi: «Filipi, ninjaa kyaa bà l'à mii ná yii yaha sɔncyan me, mu sí saha nkòwò a mii cè mà? Shinji u à mii nya ke, urufol'à Tufoonji nya mú. Ka mu u núr'a jà a jwo na mii u Tufoonji cyée yii na la?

¹⁰ Lire tēni i ke, mu nye a dá li na na mii ná Tufoonji à saa wwò. Mpe mii na yu yii á ke, mii nye na pu yige naye e me. Mii ná Tufoonji u à wwò, ka u u wá na u karigii pyi mii cye kurugo.

¹¹ Yii dá na jwumpe na na mii ná Tufoonji a saa wwò. Mii jwumpe ká mpyi pu nye a yii tìn me, yii dá li na mii kapyiinkii kurugo.

¹² Mii kèege Tufoonji yyé, lire kurugo sēenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká dá mii na ke, karigii mii na mpyi ke, urufoo mú sí n-jà raa cyire pyi, urufoo sí n-pa raa cyii pyi ncyiimu cyi à pēe ndógogii na ke.

¹³ Yii áha kyaa maha kyaa jáare Tufoonji á ná mii mege e ke, mii sí lire pyi, bà Jyafoonji si mpyi si Tufoonji pèente cyée sùpyire na me.

¹⁴ Yii áha kyaa maha kyaa jáare ná mii mege e ke, mii sí lire pyi.

Yesu à jwo na Kile Munaani sí n-pyi ná uru cyelempyiibil'e

¹⁵ Kàmpyi mii kyal'à táan yii á, yii sí raa mii tonji kurigii jaare.

¹⁶ Mii sí Tufoonji jáare u u Tēgefoonji wabere kan yii á, bà uru si mpyi si nkòwò ná yii e tērigii puni i me.

¹⁷ Kile Munaani li nye uru Tēgefoonji. Lire maha sēenji yu, di nye sùpyire si n-jà li ta me, jaha na ye pi nye na li jaa, nta njyére si li cè me. Nka yii pi ke, yii à li cè, jaha na ye li nye yii taan maa mpyi yii e mú.

¹⁸ Mii si yii yaha círimii fiige me. Nka mii sí nuru n-pa yii fye e.

¹⁹ Li saha sì mō me, di nye sùpyire saha sì raa mii jaa me, nka yii pi ke, yii sí raa mii jaa. Mii sí bá jē n-fworò kwùñi i, lire kurugo yii mú sí shɔnji ninjkwombaanji ta.

²⁰ Kuru cannje ká nō, yii sí n-cè na mii à wwò ná Tufoonji i, yii sí n-cè na yii à wwò ná mii i mú, mii mú s'à wwò ná yii e.

²¹ Ngemu ká mii tonji karigii lógo, maa cyi kurigii jaare ke, urufol'à mii kyaa táan uy'á. Ngemu ká mii kyaa táan uy'á ke, mii Tunji mú sí urufoo kyaa táan uy'á, mii mú sí urufoo kyaa táan nay'á, si naye cyêe urufoo na.»

²² Yesu cyelempyanji wà mege na mpyi Zhudasi, uru ná Zhudasi Isikariyoti nyé shinnu me, ur'à jwo: «Kafoonji, naha na mu sí maye cyêe wuu na, si mpyi mu si maye cyêe diñye sùpyire na mà ye?»

²³ Ka Yesu si u pyi: «Ngemu ká mii kyaa táan uy'á ke, urufoo sí raa mii jwumpe kurigii jaare. Mii Tunji mú sí urufoo kyaa táan uy'á. Wuu sí n-pa n-téen urufoo yyére.

²⁴ Ngemu u nyé u nyé a mii kyaa táan uy'á me, urufoo sí raa mii jwumpe kurigii jaare me. Mpe yii na nùru mii jwò na ke, mii nyé a pu yige naye e me, Tufooni u à mii tun ke, ur'e p'à fworo.

²⁵ Mii na nyé puni yu yii á, mà mii yaha ná yii e sahanji.

²⁶ Tufooni sí n-kwò Tegefooni ngemu tun yii á mii mege na, ná uru u nyé Kile Munaani ke, karigii puni mii à jwo yii á ke, uru sí yii funnò cwo cyire na.

²⁷ Mii kèege, nka mii sí yyeinñke kan yii á. Yyeinñke ku nyé mii á ke, kuru ná diñyeni woge nyé ninñin me, lire e yii funmpere ná fyagare láha yiye na.

²⁸ Yii à yi lógo mii jwò na mà kwò na mii na nkèege, nka mii sí nùru n-pa yii yyére. Kampyi yii à mii kyaa táan yiy'á, yii sí raa múgure na mii kèege Tufooni yyére, naha na ye Tufooni'à pèe mii na.

²⁹ Mii à yii sònn'a yaha nume, si yaa ná nyeyi karigii tèepiyiini i l'à nò, bà yii si mpyi si dá mii jwumpe na li tèepiyiini i me.

³⁰ Mii saha si n-jwo ná yii e si mò me, naha na ye nge diñyeni jùñufooni'à yiri mii fye e. Nka lire nyé a li cyêe na u à fánha ta mii na me.

³¹ Nde Tufooni à jwo mii á ke, lire mii maha mpyi, bà diñye sùpyire si mpyi si ncè na mii à Tufooni kyaa táan nay'á me.» Yesu à puru jwo ke, maa jwo: «Yii a wá, wuu yiri naha.»

15

Yesu à jwo na uru na nyé ɛɛɛɛɛ cige

¹ Ka Yesu si nùr'a jwo: «Mii u nyé ɛɛɛɛɛ cige sèe woge, mii Tunji u nyé ku faafooni. ² Nkéne maha nkéne ku nyé mii na, ku sí nyé na yasere pyi me, u sí kuru kwò n-wà. Nka nkéne maha nkéne ku nyé mii na, marii seni ke, u sí kuru binni, là s'a bàrali ku zenji na.

³ Kàlanji mii à kan yii á ke, uru kurugo yii à finin'a kwò Kile yyahe taan.

⁴ Yii tèn mii wwoñe e, mii sí n-tèn ná yii e mú. ɛɛɛɛɛ nkénke si n-jà n-se ná ku nyé a ta cige na mà ye. Amuni yii nyé, ná yii nyé a tèn mii wwoñe e me, yii sí n-jà yafyin pyi Kile a me.

⁵ Mii u nyé ɛɛɛɛɛ cige, yii pi nyé ku nkényi. Ngemu ká ntèn mii wwoñe e, ka mii i ntèn urufoo woge e ke, urufoo sí raa kacennji ninyahagii pyi Kile á. Mii aha mpyi mii nyé ná yii e me, yii sí n-jà yafyin pyi Kile á me.

⁶ Ngemu ká mpyi u nyé a jen'a tèn mii wwoñe e me, urufoo sí n-wà cyiinji na, bà ɛɛɛɛɛ nkényi maha nkòwò nà wà me. Yi sí n-waha, pi si yi lwò n-wà nage e.

⁷ Yii aha ntèn mii wwoñe e, ka mii jwumpe si nkòwò yii funn'i, kyaa maha kyaa yii na ncaa ke, yii aha lire jaare, li si n-pyi yii á.

⁸ Yii aha kacennji ninyahagii pyi Kile á, lire li sí li cyêe na yii nyé mii cyelempyii. Lire e mii Tunji mege sí n-pèe.

⁹ Bà mii kyal'à táan na Tunji á me, amuni yii kyal'à táan mii á. Yii tèn mii tàange e.

¹⁰ Yii aha a mii tonji kurigii jaare, yii sí n-kwò mii tàange e, bà mii à na Tunji wunji kurigii jaara maa nkòwò u tàange e me.

¹¹ Mii na mpe puni yu bà funntange ku nyé mii i ke, kuru si mpyi si yii jñ me. Lire e yii funntange sí n-funnj.

¹² Mii tonji u nge: yii yiye kyaa táan yiy'á, bà yii kyal'à táan mii á me.

¹³ Mà ma munaani kan kwùñ'á ma ceveebii kurugò, tàange si n-tòro kuru na me.

¹⁴ Nde mii à jwo yii á ke, yii aha a lire pyi, lire e yii sí n-pyi mii cevee.

¹⁵ Mii saha si raa yii yiri na báarapyi me, naha na ye báarapyinji si n-jà u káfooni karigii puni cè me. Nka mii à yii pyi na ceveebii, naha na ye kyaa maha kyaa mii à ta na Tunji á ke, mii à yii kála cyire puni na.

¹⁶ Yii bà pi à mii cwònrò mà de! Nka mii u à yii cwònrò mà pyi tñntunmii, yii raa báare Kile á, u u mpyi báara ngemu tònji u nyé u si n-kwò me. Lire pyinñkani na, yii aha kyaa maha kyaa jaare mii Tunji á ná mii mege e ke, u si lire kan yii á.

¹⁷ Nde mii na ncaa yii á ke, lire li nyé yii yiye kyaa táan yiy'á.»

Diñye sùpyire sí n-pa dánafeebii tñn

¹⁸ «Yii kyaa ká mpen diñye sùpyir'á, yii li cè na mii kyal'à fyánha a pen pi á.

27 Yii mú sí raa mii kyaa yu sùpyir'a, naha na yε mii ná yii na nyε sɛncyan fo mii karigii tasiige e.»

¹⁹ Yesu á cè na pí sí raa uru yíbili ke, maa jwo: “Mii á jwo “Ncyère yii saha sì mii nya me, maa núr'a jwo ncyère yii sí mii nya ke” lire na yii na yive yíbili la?

* **15:25** Zaburu 35.19; 69.5

²⁰ Sèenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii sí mɛɛ sú, yii sí n-paara, nka dɪnyɛ sùpyire sí múgoro. Yii yyahayi sí n-tanha, nka yii yyetanhare sí n-kɛnnɛ mpyi funntanga.

²¹ Ceenji yaceni ká yíri, li zɪnji funmpɛɛnre maha u pyi u a yyahe tanha, naha na yɛ pyàñi tɛsini yyefug'à nɔ u na. Nka u aha si a kwò, kuru funntange cye e, u maha funnɔ wwò yyefuge na.

²² Amuni yii wuuni sí n-pyi. Yii sí yyaha tanha numɛ, nka mii saha sí yii nya. Lire tɛni i, yii ná funntange ku sí n-pyi, sùpya sì n-jà kuru shwò yii na mɛ.

²³ Kuru canjke ká nɔ, yii saha si yaaga yíbe mii á mɛ. Sèenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii aha mii Tunj jáare kyaa maha kyaa na ná mii mɛge e ke, u sí lire pyi yii á.

²⁴ Yii sàha nkwò a yaaga jáare Tufoonji á ná mii mɛge e mɛ. Yii u jáare, u sí yii kan. Lire ká mpyi, yii funntange sí n-fúnɔ.

Yesu cyelempyiibii sí raa Kile jáare Yesu mɛge na

²⁵ Nyɛ mii á jwo ná yii e tãanlɪŋkil'e, nka tɛni là sí n-pa nɔ, mii saha si raa yu ná yii e amuni mɛ, mii sí raa finɪŋ raa yu yii á Tufoonji kyaa na.

²⁶ Kuru canjke ká nɔ, yii sí raa Tufoonji jáare ná mii mɛge e, li saha si nɔ mii u a u jáare yii kyaa na mɛ.

²⁷ Naha na yɛ Tufoonji yabilin'á yii kyaa táan uy'á, na yii á mii kyaa táan yiy'á, maa dá li na na mii á fworu ur'e.

²⁸ Sèe wí, mii á fworu Tufoonji i, maa mpa dɪnyɛni i, numɛ mii na yíri dɪnyɛni i s'a nkɛɛge Tufoonji yyére.»

Yesu á fànha ta dɪnyɛni na mà kwò

²⁹ Yesu á puru jwo ke, ka cyelempyiibii si jwo: «Wíi, mu na finɪŋ na yu, mu saha nyɛ na tãanlɪŋ yu mɛ.

³⁰ Numɛ wuu á cè na mu á karigii puni cè a kwò, mu saha nyɛ na ntɛn pi i mu yíbe mɛ, lire e wuu á dá na mu á fworu Kile e.»

³¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sèe yii á dá mii na numɛ la?

³² Nyɛ tɛni là sí n-pa nɔ, li bá á nɔ a kwò, yii puni sí n-fɛ n-caala, shin maha shin sí n-kàre u pyenge e, si mii kanni yaha. Nka sèenji na, mii kanni bà u si n-pyi mɛ, Tufoonji nyɛ ná mii i.

³³ Mii á mpe jwo, bà yii si mpyi si yyenɪŋke ta mii ná yii wwɔnɛge e mɛ. Yii sí n-kyaaala naha dɪnyɛni i, nka yii màban le yiye e, mii á fànha ta dɪnyɛni na mà kwò.»

17

Yesu á Kile jáare uye kyaa na

¹ Yesu á puru jwo ke, maa u nyiigii yírige nɪnyɪni na, maa jwo: «Tufoonji, tɛn'á nɔ numɛ, mu u pɛnɛ taha ma Jyanj na, bà u si mpyi si pɛnɛ taha mu na mú mɛ.

² Nyɛ mu á fànhe kan u á sùpyire puni nɪnɔ na, mpɪi mu á kan u á ke, u u shɪŋi nɪŋkwombaanji kan pir'á.

³ Pi shɪŋi nɪŋkwombaanji sí u nyɛ pi mu kanni cè Kilenji sèe wunji, pi i mu tũntunji Yesu Kirisita cè mú.

⁴ Mii á mu pɛe naha nɪŋke na. Tũnture mu mpyi a kan mii á ke, t'á fúnɔ.

⁵ Tufoonji, na pɛe maye yyére numɛ, bà mii mpyi a pɛe mu taan mà dɪnyɛni ta u sàha sìi mɛ.

Yesu á Kile jáare u cyelempyiibii kyaa na

⁶ Sùpyire mu á cwɔnnɔ dɪnyɛni i mà kan mii á ke, mii á mu mɛge cyé ti na. Pi mpyi mu wuu, mu s'á pi kan mii á, pi mú s'á jɛɛ mà mu jwumpe yaha piye funɪ'i.

⁷ Numɛ, pi á cè na yaaga maha yaaga mu á kan mii á ke, na kur'á fworu mu i.

⁸ Jwumpe mu á jwo mii á ke, puru mii á jwo pi á mú, pi s'á jɛɛ pu na. Pi á tɛn li taan sèenji na na mii á yíri mu yyére, maa dá li na na mu u á mii tun.

⁹ Mii nyɛ na mu jáare dɪnyɛni i, mii kɛge mu yyére, pi sí n-kwòro naha. Mpɪi mu á kan mii á ke, pire kyaa na mii na mu jáare, naha na yɛ pire pi nyɛ mu wuubii.

¹⁰ Yaaga maha yaaga ku nyɛ mii á ke, kuru na nyɛ mu wogo, yaaga maha yaaga ku nyɛ mu á ke, kuru mú na nyɛ mii wogo. Mii cyelempyiibii pi sí mii pɛente pyi ti cè.

¹¹ Mii sí n-fworu nge dɪnyɛni i, mii kɛge mu yyére, pi sí n-kwòro naha. Tufoonji nɪncɛnni, pi màra ma tàanna ná ma mɛge mpɛenji i, mu a kuru nkemu kan mii á ke, bà pi si mpyi si mpyi nɪŋkin mii ná mu flige mɛ.

¹² Tɛni i mii mpyi ná pi e ke, mii á pi màra mà tàanna ná mu mɛge mpɛenji i, mu á nkemu kan mii á ke. Mii á pi puni kãanmucya maa pi shwò, pi wà nyɛ a pɪnni mɛ, fo li mpyi a jwo a yaha nge u sí n-pɪnni ke, mpe pu mpyi a sɛmɛ Kile Jwumpe Semenji i ke, ka lire sí puru pyi p'á fúnɔ.

¹³ Nka numɛ mii kɛge mu yyére, mii na jcyii puni yu mà mii yaha naha dɪnyɛni i, bà pi si mpyi si mii funntange puni ta mɛ.

¹⁴ Mii à pi kála mu jwumpe na. Pi kyal'á pɛn diɲɛ sùpyir'á naha na yɛ pi ɲɛ nɛ diɲɛni wuu mɛ, bà mii ɲɛ mii ɲɛ nɛ diɲɛni wuu mɛ.

¹⁵ Mii ɲɛ na mu ɲáare maa pi lwá a yige naha diɲɛni i mà dɛ, mii na mu ɲáare ma raa pi káanmucaa Sitaanniɲi na.

¹⁶ Pi ɲɛ nɛ diɲɛni wuu mɛ, bà mii mú ɲɛ mii ɲɛ nɛ diɲɛni wuu mɛ.

¹⁷ Sɛɛni cyée pi na, bà pi si mpyi si piye puni kan mu á mɛ. Mu jwumpe pu ɲɛ uru sɛɛni.

¹⁸ Bà mu à mii tun diɲɛni i mɛ, amuni mii à pi tun wani mú.

¹⁹ Mii à naye puni kan mu á pi kurugo, bà pi mú si mpyi si piye puni kan mu á mɛ.

Yesu à Kile ɲáare dánafeebii sanmpii kyaa na

²⁰ Mii ɲɛ na mu ɲáare pire kanni kyaa na mɛ, mpii pi sí n-dá mii na pi jwumpe kurugo ke, mii na mu ɲáare pire kyaa na mú,

²¹ bà pi puni si mpyi si mpyi nɲɛn mɛ. Tufooni, mii ná mu à sàa wwò pyiɲkanni ndemu na ke, pi puni pi pyi nɲɛn ná wuu e amuni, lire e diɲɛ sùpyire sí n-dá li na na mu u à mii tun.

²² Pɛnte mu à kan mii á ke, tire mii à kan pi á, bà pi si mpyi si wwò si mpyi nɲɛn mii ná mu fiige mɛ.

²³ Pyiɲkanni na mii ná pir'á wwò mà pyi nɲɛn, ka mii ná mu si wwò mà pyi nɲɛn ke, pi wwò pi i mpyi nɲɛn amuni. Lire ká mpyi, diɲɛ sùpyire sí n-cɛ na mu u à mii tun, si ɲɛ cɛ na mu à pi kyaa táan may'á, bà mu à mii kyaa táan may'á mɛ.

²⁴ Tufooni, mii aha mpyi cyage ɲkemu i ke, sùpyire mu à kan mii á ke, mii la ɲɛ tire ti tɛɛn, tir'á mii pɛnte wíi wani, mu à tire ntemu kan mii á ke, naha na yɛ mu à mii kyaa táan may'á, mà diɲɛni ta u sàha sii mɛ.

²⁵ Tufooni, mu u à ti ke, diɲɛ sùpyire ɲɛ a mu cɛ mɛ, ɲka mii wi ke, mii à mu cɛ, mii cyelempyiibii mú à cɛ na mu u à mii tun.

²⁶ Mii à pi pyi pi à mu cɛ, mii sí pi pyi pi mu cɛ sahaɲki. Bà mu à mii kyaa táan may'á mɛ, kuru tàange fiige ku pyi pi shwòhòl'e, mii ná pire si wwò wuu u mpyi nɲɛn.»

18

Pi à sà Yesu cù

(Macwo 26.47-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ ɲɛ Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u ná u cyelempyiibii si fwor'a kàre Sedərən dùge kántugo. Cikòogo na mpyi kuru cyage e, ka pi i jye kuru funɲke e.

² Yesu mpyi à tɛe na si ná u cyelempyiibil'e kuru cyage e. ɲɛ Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi a kuru cyage saha cɛ.

³ Mà Yesu ná u cyelempyiibii sanmpii yaha kuru cyage e, ka Zhudasi si nɔ wani. Sòrolashikuruɲò ná Kileɲaarebage saɲcwənsigibii pii na mpyi ná Zhudasi i. Kile sáragawwuubii ɲɲufeebii ná Farizheɛnbii pi mpyi a pire tun ná Zhudasi i. Fùkinahii ná bɛɛnme yaayi yabɛɛ ná kàshikwənyaaya na mpyi pi cye e.

⁴ Karigii cyi mpyi na sí Yesu ta ke, u mpyi a cyire cɛ a kwò. Ka u u file pi na, maa pi yíbe: «Jofoo yii na ɲcaa yɛ?»

⁵ Ka pi i u pyi: «Nazareti kàhe shinɲi Yesu.» Ka Yesu si pi pyi: «Mii u ɲge!»

Lir'á ta Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi pi shwòhòl'e.

⁶ Tɛni i Yesu à jwo: «Mii u ɲge!» ke, ka pi i wá na núruli kántugo fò mà sà ɲcwɔ ɲɲɛke na.

⁷ Ka u u núr'a pi yíbe: «Jofoo yii na ɲcaa yɛ?» Ka pi i jwo: «Nazareti kàhe shinɲi Yesu.»

⁸ Ka u u núr'a pi pyi: «Mii ɲɛ a jwo yii á mà kwò na mii u ɲge mà? Kampyi mii yii saha na ɲcaa, yii na fyɛɲwəhəshinɲii yaha pi a si.»

⁹ Lir'á pyi ke, jwumpe Yesu à jwo na: «Mii Tunɲi, shin maha shin mu à kan mii á ke, u wà ɲɛ a pɲɲni mɛ*» ka puru si fũɲɔ.

¹⁰ Lir'á Simò Pyɛri ta ná kàshikwəɲwəg'e, ka u u ku dir'a wwù mà tɛg'a Kile sáragawwuubii ɲɲufembwəhe báarapyiɲi kàniɲɛ ɲɲɛɲɛke kwəɲ a cyán. Uru báarapyiɲi mɛge na mpyi Malikusi.

¹¹ Ka Yesu si Pyɛri pyi: «ɲwəɲni le li fwuuni i. Lire sanni i ke, kyaage lwəhe mii Tunɲi à yaha mii mɛ na ke, mu la ɲɛ mii u ku bya mà?»

¹² ɲɛ Yesu à puru jwo ke, ka sòrolashiibii ná pi ɲɲufooni ná Kileɲaarebage saɲcwənsigibii si u cù maa u cyeyi pwɔ.

¹³ Maa fyánha a kàre ná u e Ana† yyére, Kayifu nafenanɲi u ɲɛ ure. Kayifu u mpyi sáragawwuubii ɲɲufembwəhe lire yyeeni.

¹⁴ Uru u mpyi a Yahutuubii ɲɲufeebii yɛɛ na: «L'á pwóɔɔ shin ɲɲɛn kanna u kwù sùpyire puni cyaga.»

* 18:9 Yuhana 6.39 † 18:13 ɲge Ananɲi na mpyi ná.

Pyeri à jwo na uru nyɛ a Yesu cɛ mɛ

(Macwo 26.69-70; Marika 14 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ Pi nin̄karibii ná Yesu i, Simɔ Pyeri ná cyelempyan̄i wabɛr' à taha pi fye e, màcɛn̄ɛ na mpyi uru cyelempyan̄i ná sáragawwuubii jùɔufembwɔhe shwɔhɔl'e. Lire kurugo u mú à jyɛ ná pi e Kile sáragawwuubii jùɔufembwɔhe pyɛnge e.

¹⁶ Pyeri mpyi a kwɔro pyɛnge jwɔge na, cyiin̄ni na. Nge cyelempyan̄i u mpyi sáragawwuubii jùɔufembwɔhe shincɛni ke, ka uru si fworɔ cyiin̄ni na, bilicwon̄i u mpyi na pyɛnge jwɔge kàanmucaa ke, maa jwo ná ur'e, maa Pyeri lɛn̄ɛ pyɛnge fun̄nke e.

¹⁷ Nyɛ Pyeri nin̄jyini, ka uru bilicwon̄i si jwo u á: «Tá mu mú nyɛ nge nàni cyelempyan̄i wà mɛ?» Ka Pyeri si jwo: «Ŋhɔ, mii nyɛ u wà mɛ!»

¹⁸ L'à pyi wyeere tɛni i, báarapyiibii ná Kileɲaarebage saɲcwɔnsigibii mpyi a yyɛre na kyànhigii nage ware, Pyeri mú mpyi a yyɛre na ku ware ná pi e.

Kile sáragawwuubii jùɔufembwɔh' à Yesu yíbe

(Macwo 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ Nyɛ Kile sáragawwuubii jùɔufembwɔh' à Yesu yíbe u cyelempyiibii ná u kàlan̄i kyaa na.

²⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mii nyɛ a kyaa jwo njwɔhɔre e mɛ. Tère maha tère mii mpyi maha sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambayi ná Kileɲaarebage e, cyeyi i Yahutuubii maha piye bínnini ke. Mii nyɛ a yafyin̄ jwo njwɔhɔre e mɛ.

²¹ Naha kurugo mu saha na mii yíbi yi? Mpíi pi à jɛn'a mii jwumpe lógo ke, sà pire yíbe nje mii à jwo pi á ke, pir' à yi lógo fo mà jwɔ.»

²² Yesu à puru jwo ke, Kileɲaarebage kàanmucyafoon̄i u mpyi a yyɛre u taan ke, ka uru si kantawaa bwòn u e, maa u pyi: «Sáragawwuubii jùɔufembwɔhe jwɔ mu à shwɔ amɛ la?»

²³ Ka Yesu si nàni pyi: «Kampyi jwumpime mii à jwo, cyage k'à pu pi ke, kuru jwo na á. Kampyi jwumpime bà mɛ, naha na mu à mii bwòn yɛ?»

²⁴ Nyɛ ka Ana* si u cyempwɔ wɔni tũugo sáragawwuubii jùɔufembwɔhe Kayifu yyɛre.

Pyeri saha à jwo na uru nyɛ Yesu cyelempya mɛ

(Macwo 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ Mà Simɔ Pyeri yaha u u nage ware, wà à u pyi: «Tá mu mú nyɛ nge nàni cyelempyan̄i wà mɛ?» U nyɛ a tɛn̄ li taan mɛ, maa jwo: «Ŋhɔ, mii nyɛ u wà mà dɛ!»

²⁶ Nyɛ nàni ningenke Pyeri a kwòn ke, Kile sáragawwuubii jùɔufembwɔhe báarapyini wà na mpyi uru cin̄mpworɔ. Ka uru báarapyini si Pyeri pyi: «Lire sann̄i i ke, mii yabilinī nyiigii nyɛ a kành̄a a mu ná uru nya cikɔge e mà?»

²⁷ Ka Pyeri si núr'a yi kyáala. Ka nkùpooni si ntíl'a mɛɛ sú.

Pilati à Yesu yíbe

(Macwo 27.1-2, 11-31; Marika 15.1-20; Luka 23.1-5, 13-25)

²⁸ Lire kàntugo pi à yiri ná Yesu i Kayifu yyɛre maa nkàre fànhafoon̄i pyɛnge[§]. L'à pyi nyɛsɔge na. Nka Yahutuubii nyɛ a jɛn'a jyɛ fànhafoon̄i pyɛnge e mɛ. Lir' à pyi bà pi fwɔnrɔ baa wuubii si mpyi si bilerenkwon̄i kataannī nyiinī lyi Kile yyahe taan mɛ*.

²⁹ Lire kurugo fànhafoon̄i Pilati à fworɔ pi fye e cyiin̄ni na, maa pi yíbe: «Ŋge nàni làwwuge jùɔnke ku nyɛ nkire yii á yɛ?»

³⁰ Ka pi i u pyi: «Ŋge nàni n'a mpyi u nyɛ a kapii pyi mɛ, wuu mpyi na sí u le mu cye e mɛ.»

³¹ Ka Pilati si pi pyi: «Yii yabilimpíi pi u cú yii i u kataanmpe cwɔnrɔ yii tàanna ná yii Saliyan̄i i.» Ka Yahutuubii jùɔufeebii si u pyi: «Kuni nyɛ a kan wuu á, wuu sùpya bɔ mɛ.»

³² Lir' à pyi ke, jwumpe Yesu mpyi a jwo u mbòni kyaa na ke, ka puru si fũn̄ɔ.

³³ Lire tɛni i, ka Pilati si núr'a jyɛ u bage e, maa Yesu yyere, maa u yíbe: «Yahutuubii Saan̄ni u nyɛ mu la?»

³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Mu à yi jwo maye e laa, pìi pi à yi jwo mu á mii kyaa na?»

³⁵ Ka Pilati si u pyi: «Mu à mii nya Yahutu la? Mu kini shiin̄bii ná Kile sáragawwuubii jùɔufeebii pi à mu le mii cye e. Naha mu à pyi yɛ?»

³⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii Saanre nyɛ naha dinyeni woro mɛ. Kàmpyi ti mpyi naha woro, mii fyɛnjwɔhɔshin̄bii mpyi na sí kàshige kwòn, bà Yahutuubii jùɔufeebii si mpyi pi àha jjà mii cú mɛ, nka sɛɛni na, mii Saanre nyɛ naha woro mɛ.»

³⁷ Ka Pilati si u pyi: «Lire e ke saanwa u nyɛ mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu yabilinī u à jwo na mii nyɛ saanwa! Mii à pa si dinyeni i, si sɛɛni cyɛ sùpyire na. Shin maha shin la ku nyɛ s'a ɲaare sɛɛni fye e ke, urufoo si jɛɛ raa mii jwumpe nùru.»

³⁸ Ka Pilati si jwo: «Naha k'à sii sɛɛni yɛ?»

‡ **18:24** Nge Anan̄i na mpyi nà. § **18:28** Fànhafoon̄i Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kásuyinī wà bɔ. * **18:28** Mà tàanna ná Yahutuubii Saliyan̄i i, shin̄ni u nyɛ u nyɛ Yahutu mɛ, Yahutu n'a mpyi a jyɛ uru wà pyɛnge e, li mpyi maha mpyi mu à jwo uru Yahutun̄i à jwɔhɔ Kile á. Lire n'a mpyi a pyi, uru Yahutun̄i mpyi na jà a lire yyeeni bilerenkwon̄i kataannī pyi sahan̄ki mɛ.

U à puru jwo ke, maa fwor'a kàre Yahutuubii yyére sahan̄ki, maa sà yyére pi yyaha na, maa pi pyi: «Mii nàha sàa tìgìre cyage ta n̄ge nàni na m̄e!»

³⁹ N̄ye ná lire na n̄ye kalyee, yyee maha yyee bilereṅkwon̄i kataanni ká n̄, mii maha yii sùpya yige kàsuni i, li si n-bê yii á mii u Yahutuubii Saan̄ji yige la?»

⁴⁰ Ka Yahutuubii si jwo fànha na: «Ŋnh̄, uru yaha wani! Barabasi yige!» Mà li ta uru n̄ge na mpyi kapiṃpyi.

19

¹ N̄ye Pilati à yi n̄ya amuni ke, maa jwo na pi Yesu cù, pi i u bwòn ná kàsor'e.

² Ka sòrolashiibii si nguro cín mà pyi saanra n̄nton̄o mà tò u na, maa saanlii v̄aanntinmbwòho n̄inyega le u na.

³ Maa file u na, marii n̄ko: «Yahutuubii Saan̄ji, wuu à mu sh̄éere!» Maa wá na kantawahigii bwùn u e.

⁴ Ka Pilati si núr'a fworò cyiṇ̄ni na, maa sùpyire pyi: «Mii sí yii yaha yii fworò ná u e tafage e, bà yii si mpyi si j̄cè na mii nàha à sàa tìgìre cyaga ta u na m̄e.»

⁵ Ka Yesu si fworò tafage e, ngure n̄nton̄ke n̄ye u n̄n̄ke na, saanbii v̄aanntinmbwòhe sí n̄ye u yacige e. Ka Pilati si jwo sùpyir'á: «N̄ni u n̄ge.»

⁶ Tèni i Kile sàragawwuubii n̄n̄ufeebii ná Kile n̄aarebage san̄cw̄nsigibii n̄yiigil' à tège Yesu na ke, ka pi i jwo fànha na: «U kwòro cige na! U kwòro cige na!» Ka Pilati si jwo: «Yii yabilimp̄ii pi u cù, yii sà n̄kwòro cige na*, mii nàha à sàa tìgìre cyaga ta u na m̄e.»

⁷ Ka Yahutuubii n̄n̄ufeebii si Pilati pyi: «Saliyan̄i wà na n̄ye wuu á, mà tàanna ná ur'e, u à yaa u bò, n̄aha na ye u à jwo uru u n̄ye Kile J̄yan̄i.»

⁸ Pilati à puru lógo ke, ka là si bàra u fyagare na sahan̄ki.

⁹ Ka u i núr'a j̄yè ná Yesu i bage e, maa u yíbe: «Taa mu à yíri ke?» Ka Yesu si fyàha u na.

¹⁰ Ka Pilati si u pyi: «Mu à fyàha mii na la? Mu n̄ye a cè na síni n̄ye mii á mà mu yaha, lire n̄ye m̄e mà mu kwòro cige na mà?»

¹¹ Ka Yesu si u pyi: «Kile u à uru síni kan mu á n̄njaa. Ná lire bà m̄e, mu mpyi na si n-jà kyaa pyi mii na m̄e. Lire e n̄ge u à mii cù mà le mu cye e ke, urufoo u kapiin' à p̄e mu wuuni na.»

¹² Yesu à puru jwo ke, ka Pilati si wá na kan̄n̄o caa si Yesu ta njaha. N̄ka Yahutuubii saha mpyi n̄ko fànha na: «Mu aha n̄ge n̄ni yaha, mu saha si n-pyi Ōromu saanbwòhe Sezari cevoon̄i m̄e. Shin maha shin u à uye pyi saanwa ke, urufoo sí n-pyi Sezari zàmpen.»

¹³⁻¹⁴ Kuru can̄ke n̄mpan̄a na mpyi bilereṅkwon̄i kataanni. Canvwuge na, Pilati à puru jwumpe lógo ke, maa Yesu yige cyiṇ̄ni na sahan̄ki. Tafabwòho na mpyi wani, k'à yaa ná kafaayi i, Eburubii sh̄eenre e ku mege n̄ye: «Gabata». Ka Pilati si nt̄een wani u yukyaala tateṅge e, maa jwo Yahutuubii n̄n̄ufeebil'á: «Yii saan̄ji u n̄ye n̄ge!»

¹⁵ Ka pi i wá na n̄ko fànha na: «Yii u bò! Yii u bò! Yii u kwòro cige na!» Ka Pilati si pi pyi: «Mà yii saan̄ji yabilin̄i kwòro cige na la?» Ka Kile sàragawwuubii n̄n̄ufeebii si u pyi: «Saanwa n̄ye wuu á mà tòro Sezari na m̄e†!»

¹⁶ Kántugo ka Pilati si Yesu yaha pi á pi sà n̄kwòro kworokworocige na.

Yesu à kwòro cige na

(Macwo 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43)

Ka sòrolashiibii si Yesu cù à kàre.

¹⁷ Maa fworò ná u e kànhe kántugo, maa u kworokworocige tège u yabilin̄i n̄un̄'i. Ka pi i n̄kàre cyage k'e, pi maha kuru yiri: «N̄un̄kwòge Cyage» Eburubii sh̄eenre e pi maha ku yiri: «Golikota».

¹⁸ Kuru cyage e pi à Yesu kwòro cige na, maa shiṇ̄ shuunni kwòro ciyi na u taan. Wà mpyi u kàn̄n̄ke na, u san̄ji sí n̄ye u kàm̄eni na. ¹⁹ Ka Pilati si pi pyi pi à sém̄ere pyi mà dùrugo Yesu kworokworocige na na: «YESU NAZAR̄ETI KANHE SHIN̄Ji, YAHUTUUBII SAAN̄Ji.»

²⁰ Yahutuu n̄nyahara à tire sém̄ere kàla, n̄aha kurugo ye Yesu takworoge ná kànhe laage mpyi a t̄on m̄e. Mà bàra lire na, tire sém̄ere mpyi a sém̄e Eburubii ná Ōromu shiṇ̄bii ná Girekiibii sh̄eenre e.

²¹ Ka Kile sàragawwuubii n̄n̄ufeebii si n̄kàr'a sà yi jwo Pilati á na u mpyi a yaa u sém̄e: «Yahutuubii Saan̄ji» m̄e, u mpyi a yaa u sém̄e na n̄ge n̄n̄' à jwo na uru u n̄ye Yahutuubii Saan̄ji.

²² Ka Pilati si pi pyi na nte t' à sém̄e a kwò ke, tire ti sí n-sii n-yaha wani.

* 19:6 «Yii yabilimp̄ii pi u cù, yii sà n̄kwòro cige na»: puru jwumpe e, Pilati mpyi na pi fwòshore; u mpyi a sàa li cè na Ōromu shiṇ̄bii n̄ye na j̄eeg'a kuni kan Yahutubil'á pi sùpya bò m̄e. † 19:15 Shin̄ji u n̄ye u n̄ye a Kile cè m̄e, Yahutuubii mpyi na j̄eeg'e urufoo u pyi p̄ire saan̄ji m̄e. Lire e ke pi n̄ye a s̄een̄i jwo mpe jwumpe e m̄e.

²³ Nye sòrolashiibil'á Yesu kwòr'a kwò cige na ke, maa u vāanɲi lwó a táa tataayi sicyeere, pi shin maha shin à taaga lwó, ka pi i u vāanntinmbwòhe lwó mú, kuru na mpyi jwòɲkuriibaa.

²⁴ Maa jwo piy'á na pi áha kuru vāanntinɲke táa me, na pi ɲkyaanlwooni pyi, ɲge u sí ku ta ke, urufoo si n-cè. Jwumpe p'à sémé Kile Jwumpe Semɛɲi i ke, lir'á pyi bà puru si mpyi si fūnɲo me. L'à sémé:

«Pi à mii vāanɲi táa piye na,
maa ɲkyaanlwooni pyi mii vāanntinmbwòhe kurugo*.»

Lire nde sòrolashiibil'á pyi.

²⁵ Yesu nunɲi ná u nunɲi sɲɛɛɲi ná Kilopasi cwonɲi Mariyama ná Mariyama mà yiri Magidala kànhe e, pire mpyi a yyére Yesu kworokworocige taan.

²⁶ Yesu à u nunɲi ɲya, maa u ɲyii cyelempyanɲi ɲya u taan ke, maa jwo nufoon'á: «Nàa, mu jyanɲi u ɲye ɲge.»

²⁷ Maa núr'a jwo u cyelempyan'á: «Mu nunɲi u ɲye ɲge.» Mà lwó kuru canɲke na, ka cyelempyanɲi si u kɛɛɲɛ uye yyére.

Yesu kwùɲi kani

(Macwo 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸ Lire kántugo mà Yesu yaha u à cè na karigii pun'á fūnɲo, u à jwo: «Byage naha mii na.» U à puru jwo bà Kile Jwumpe Semɛɲi si mpyi si fūnɲo me.

²⁹ Lir'á cwooni là ta wani, l'à ɲi lùtanhaga na. Ka sòrolashiibil'á si sícogo fyinme kuru lwòhe e mà dùrugo kàbii na, mà yaha Yesu ɲwòge taan, lire kàbiini na mpyi izope cige.

³⁰ Yesu à kuru lùtanhage néɛne ke, maa jwo: «Numé cyi pun'á fūnɲo.» Lire kántugo u à ɲɲɲke sògo maa u múnaani kan Kile á.

Sòrolashiɲi wà à Yesu buwunɲi fūru

³¹ Nye kuru canɲke numpɲɲa mpyi Yahutuubiicanɲɲo, kuru mpyi a pèe canɲɲɲi sanɲɲi na. Lire kurugo Yahutuubii ɲɲɲufeebii la ɲye a mpyi pi kwòro ciyi na canɲɲɲke e me. Ka pi i ɲkàre Pilati á maa sà u ɲáare na u pire yaha pi sà pi tooyi bwòn a kyeege, pi i wyèr'a kwú, pi i pi buwuubii tɲige ciyi na.

³² Ka sòrolashiibil'á si ɲkàre, mpíi shuunnɲi pi mpyi a kwòro Yesu taan ke, ka pi i ɲɲɲɲɲi tooyi kyeege, maa nta a shɔnwunɲi wuyi kyeege.

³³ Pi à nɔ Yesu na ke, mà uru ta u à kwú a kwò. Lire kurugo pi saha ɲye a uru u tooyi kyeege me.

³⁴ Lire ná li wuuni mú i, sòrolashiɲi wà à Yesu sú a fūru ɲkere na ná tãanbil'e. Ka sishange ná lwòhe si ntíi na fwire kuru tafuruge e.

³⁵ Sùpyanɲi u à ɲcyii karigii sémé ke, uru yabilɲi u à cyi ɲya, u jwumpe mú na ɲye sèe. U à cè cècè na sèɛɲi uru na yu, bà yii si mpyi si dá mú me.

³⁶ Nye ɲcyii karigii mpyin'á Kile Jwumpe Semɛɲi fūnɲo. L'à sémé:

«U kaciige kà si n-kebe me*.»

³⁷ L'à sémé Kile Jwumpe Semɛɲi cyage k'e mú na:

«ɲge pi à sú a fūru ke, pi si n-pa yyahayi le u e si raa wí*.»

Yesu ntòɲi kani

(Macwo 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ Lire kántugo Arimati kànhe shinɲi Yusufu à kàre Pilati yyére si Yesu buwunɲi ɲáare u á. Yesu cyelempyanɲi wà u mpyi u wí, ɲka u mpyi na uye ɲwòhɔni Yahutuubii ɲɲɲufeebii yyaha fyagare na. Pilati à ɲɛ ke, ka Yusufu si ɲkàr'a sà Yesu buwunɲi lwó.

³⁹ Nye Nikodemu, ɲge u ná ntél'a kàre Yesu fye e canɲka numpilage e ke, ka uru si mpa ná miri ná aloyesi sɲmɛ lwòhe e, pu nùg'á tãan, pu s'á wùrugo, pu s'á cúluyi benjaaga ná ke kwò.

⁴⁰ Ka pire shiin shuunnɲi si pi pyi pi à Yesu buwunɲi lwó, maa u le u tòto vāanɲi i, maa puru sɲmpe nùguntanga wumpe wu u na, bà Yahutuubii maha pi kwùubii bégeli mà jwo pi pi tò me.

⁴¹ Cyage e Yesu à kwòro cige na ke, cikòogo na mpyi wani, fanɲa nivɔnɲo na mpyi kuru cikòoge e, bu mpyi na sàha ɲkwò a tò kur'e mà ɲya me.

⁴² Kuru yàkɔnke ku mpyi Yahutuubii canɲɲke zòɲɲɲi. Kuru fanɲke laage mú sí ɲye a mpyi a tɔɔn me, lire kurugo ka pi i Yesu buwunɲi le wani.

* 19:24 Zaburu 22.19 § 19:36 Ekizodi 12.46; Nɔmburu 9.12; Zaburu 34.21. Yyee maha yyee bilereɲkwoɲi kataanni ká nɔ, Izirayeli shiinbii mpyi maha mpàbili bò maha mpyi sàraga pi kapegigii yàfanɲi kurugo. Lire mpàbili kaciige kà maha yaa ku kebe me. Yesu u à lire mpàbilini fáa, lire e Kile ɲye a ɲɛ Yesu kaciige kà si ɲkebe me. * 19:37 Zakari 12.10

20

*Cyelempyiibil' à sà Yesu fannke ningage ta
(Macwo 28.1-10; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)*

¹ Cibilaage canjcyiige* nyèsòoge na, nyege mpyi na sàha à cwo me, Magidala Mariyama à kàre fannke na mà sà li ta kafaage pi mpyi a tég'a ku jwò tò ke, kur'à lwó wani.

² Nyé ka u u fê a kàre Simò Pyéri ná cyelempyanj kyaa li mpyi a táan Yesu á sèl'e ke, pire yyére, maa pi pyi: «Pi à Kafoonj buwunji lwó a yige fannke e, wuu sí nyé a u tayahaga cè me.»

³ Ka Pyéri ná uru cyelempyanj si fwo ro na nkéegé fannke na.

⁴ Pi mú shuunni mpyi na fi, nka cyelempyanj'à Pyéri caanra fannke na.

⁵ U à lyéle ke, maa lempe nya njñke na, nka u nyé a jyè me.

⁶ Li nyé a mō me, ka Simò Pyéri si nō wani, maa ntíl'a jyè fannke e, maa lempe wíi.

⁷ Vāanji yi mpyi a tég'a Yesu njñke tò ke, yire na mpyi a kúrul'a yaha yi mēge cyage e, yi ná lempe nyé a mpyi tanuge e fannke e me.

⁸ Nyé cyelempyanj u mpyi a fyánha a nō ke, ka uru mú si jyè maa nya, maa dá.

⁹ Fo mà sà nō lire tēni na, cyelempyiibii nyé a mpyi a yi yyaha cè na Kile Jwumpe Semēni à jwo na Yesu mpyi na sí n-sii jē n-fwo ro kwūji i me.

¹⁰ Puru njwōhō na, cyelempyiibii mú shuunn'à nūr'a kàre pyenge.

*Yesu à uye cyé Magidala Mariyama na
(Macwo 28.9-10; Marika 16.9-11)*

¹¹ Nyé ka Mariyama si mpa yyére fannke njwōge na, maa mē le na súu. Ka u mēsuwunji si njkwò a lyél'a wíi fannke e,

¹² mà Kile mēlekēebii pii shuunni nya ná vāanvijnji i, pi à tēn Yesu buwunji tasinnage e. Pi wà à tēn Yesu njñke tayahage e, ka u sannji si ntēn Yesu tooyi woge e.

¹³ Ka pi i u yíbe: «Ceewe, naha na mu na mē súu yé?» Ka u u pi pyi: «Pi à mii Kafoonji buwunji lwó a yige, mii sí nyé a u tayahaga cè me.»

¹⁴ U à ta u puru jwo a kwò ke, maa yyaha kēennj'a wíi mà Yesu nya u à yyére, nka u nyé a mpyi a cè na uru wi me.

¹⁵ Ka Yesu si jwò: «Ceewe, naha na mu na mē súu yé? Jofoo mu na jcaa yé?» Ka u u wá na sōnnji na cikōge faafoonji wí, ka u u u pyi: «L'aha nta mu u à Yesu lwó, u saha cyé na na si sà u lwó.»

¹⁶ Ka Yesu si jwò: «Mariyama!» Ka u u yyaha kēennjé Yesu yyére maa jwo Eburubii shēenre e: «Arabonil!» Lire njwōhe ku nyé: «Cyelentunji!»

¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Ma hà na cū n-yaha me, mii sàha njkwò a dūgo Tufoonji yyére me, nka sà yi jwo mii cīnmpyiibil'á na mii naha na dūru na Tunji yyére, uru mú sí u nyé yii Tunji, na mii naha na dūru na Kilenji yyére, uru mú sí u nyé yii Kilenji.»

¹⁸ Ka Mariyama si njkàr'a sà a yi yu cyelempyiibil'á: «Mii à Kafoonji nya!» Nje Yesu à jwo u á ke, maa wá na yire yu.

*Yesu à uye cyé u cyelempyiibii na
(Macwo 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49)*

¹⁹ Kuru cannuge, cibilaage canjcyiige yàkonjke, Yesu cyelempyiibii mpyi a binni bag'e, maa ku shwōhō piye na Yahutuubii njñfeebii yyaha fyagare na. Ka Yesu si mpa yyére pi shwōhō le maa pi pyi: «Kile u yyejinjke kan yii á.»

²⁰ Mà u yaha puru na, u à ukantahigii ná u kàmpannjke cyé pi na. Cyelempyiibil' à Kafoonji nya ke, ka pi funnjke si ntāan sèl'e.

²¹ Ka Yesu si nūr'a pi pyi: «Kile u yyejinjke kan yii á! Bà Tufoonji à mii tun me, amuni mii à yii tun.»

²² Yesu à puru jwo a kwò ke, maa njwōge kafēegé fwo pi na, maa pi pyi: «Yii Kile Munaani ta.»

²³ Yii aha mpiimu kapegigii yáfa pi na ke, pire wogigii sí n-yáfa pi na, yii aha jcyé mpiimu wogigii na ke, pire wogigii sí n-kwōro pi na.

Yesu à uye cyé Tomasi na

²⁴ Yesu à uye cyé u cyelempyiibii ke ná shuunninji na cannjke nkemu i ke, nge mēge ku nyé pi e Tomasi ná pi maha u pyi: «Njanj» ke, uru nyé a mpyi ná pi e me.

²⁵ Ka cyelempyiibii sanmpii si u pyi: «Wuu à Kafoonji nya!» Ka u u pi pyi: «Mii aha mpyi mii nyé a sikanjki fiyēni nya u cyeyi i me, mii sí nyé a na kampeeni tēge fiyēni na, maa bwōn u njkēni tafuruge nōopiige na me, mii sí n-dá me.»

* 20:1 Yahutibil'á cibilaage canjcyiige ku nyé kárinji.

²⁶ Cibilaaga ninŋin à tòro ke, ka cyelempyiibii si núr'a piye bínni bage e, maa ku shwôho piye na, Tomasi na mpyi ná pi e lire tēni i, ka Yesu sí mpa yyére pi shwôhól'e, maa jwo: «Kile u yyeyinŋe kan yii á.»

²⁷ Maa Tomasi yyere na u file uru na, maa jwo: «Kampeeni taha naha, na cyeyi wíi, ma cyēge file, maa ku le na nkēni tafuruge e. Fworo dánabaare e, ma a dá.»

²⁸ Ka Tomasi si u pyi: «Mii Kafoonji ná mii Kilenji!»

²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Mu à mii nya ke, lire e mu à dá, mpíi pi à dá mii na, mà li ta pi nyē a mii nya mē, pire wuun'à jwô.»

Yuhana sémēŋi kasemēni

³⁰ Nyē Yesu à kakyanhala kariii ninjahagii pyi u cyelempyiibii nyii na, cyire kyaa nyē a jwo nge sémēŋi i mē.

³¹ Nka jcyii cyi à sémē ke, cyir'à sémē bà yii si mpyi si dá li na na Yesu u nyē Kile Ninjcwōnrōŋi ná Kile Jyanji mē. Yii aha dá u na, yii sí shīŋi ninjkwombaanji ta u mege kurugo.

21

Yesu à uye cyēe u cyelempyiibii pii baashuunni na

¹ Nyē cyire karigii kántugo, Yesu à uye cyēe u cyelempyiibii na sahaŋki Tiberiyadi banji njwōge na. Amē u à uye cyēe pi na:

² kuru cyage e, Yesu cyelempyiibii pii baashuunni na mpyi wani, pire e Simō Pyeri, ná Tomasi pi maha mpyi: «Ŋanji» ke, ná Natanayēli u à yīri Galile kùluni i Kana kànhe e ke, ná Zebede jyaabii mú shuunni.

³ Ka Simō Pyeri si pi pyi: «Mii na nkēēge fyaa tacuŋi i.» Ka cyelempyiibii sanmpii si jwo: «Wuu mú na nkēēge ná mu i.» Ka pi i fworo lire e, mà sà jyē bakwōoge e na cwōobii wāa lwōhe e, nka kuru canŋe numpilage e, pi nyē a fya ninŋin ta mē.

⁴ Nyēg'a pa múgo ke, ka pi i Yesu ninjyerenji nya banji njwōge na, nka pi nyē a núr'a u cē mē.

⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Na pyii, yii à fyaabii pii ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu nyē a yaaga ta mē.»

⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Yii cwōŋi wà bakwōoge kàniŋke na, yii sí pii ta.» Pi à cwōŋi wà ke, fyaabii nyahanji cyē e pi nyē a jà a cwōŋi dir'a yige lwōhe e mē.

⁷ Cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, ka uru si jwo Pyeri á: «Kafoonji wi!» Simō Pyeri u mpyi a u vāanŋyi wwū marii fyaabii caa ke, tēni i u à lógo: «Kafoonji wi!» ke, ka u u láha a yi le maa jyē lwōhe e.

⁸ Ka cyelempyiibii sanmpii si wá na nkēēge bakwōoge e kùmpoge yyére, cwōŋi mpyi a ní fyaabii na, ka pi i wá na u dirili. Pi ná lwōhe njwōge laage mpyi a tōon mē, ku mpyi a kuye wwū metirii ŋkul'e (100) mē.

⁹ Pi à nō kùmpoge na maa ntige ke, ka pi i nanŋyanhii nya, fyaa sí nyē cyi njun'i, bwúuru mú na mpyi wani.

¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma ná yii fyaabii ninjcumpii píl'e.»

¹¹ Ka Simō Pyeri si dūgo kùmpoge na, maa cwōŋi dir'a yige ná fyabwoyi i. Pi puni na mpyi ŋkuu ná beeshuunni ná ke ná taanre (153) nka fyaabii na pi nyahanji mú i, cwōŋi nyē a cwōn mē.

¹² Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma, yii pa lyi.» Cyelempyanji wà nyē a jēn'a u yíbe na: «Jo u nyē mu yē?» mē, naha na yē pi mpyi a cē na Kafoonji wi.

¹³ Ka Yesu si file, maa bwúurunji lwó, maa u táa pi na, maa fyaabii mú kan pi á.

¹⁴ Kuru k'à Yesu tontanrawoge mà uye cyēe u cyelempyiibii na, mà lwó u à jnē a fworo kwūŋi i ke.

Yesu à Pyeri yíbe

¹⁵ Pi à lyi a kwó ke, ka Yesu si jwo Simō Pyeri á: «Yuhana jyanji Simō, tàange ku nyē mu i mà yyaha tí ná mii i ke, tá kur'à péē mà tòro nke ku nyē pi sanmpil'e mà yyaha tí ná mii i bē?» Ka Pyeri si u pyi: «Ɔon, Kafoonji! Mu yabilinji nyē a cē na mu kyal'à táan mii á mà?» Ka Yesu si jwo u á na u uru mpàpyiyi njwō caa.

¹⁶ Maa núr'a jwo tozhonwogo: «Yuhana jyanji Simō, mii kyal'à táan mu á la?» Ka u u jwo: «Ɔon, Kafoonji! mu à cē na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u uru mpàabii kàanmucaa.

¹⁷ Ka Yesu si núr'a jwo tontanrewogo: «Yuhana jyanji Simō, mii kyal'à táan mu á la?» Ka Pyeri si yyaha tanha na Yesu à uru yíbe a ta taanre na u kyal'à táan ur'á la, maa Yesu pyi: «Kafoonji, mu à karigii puni cē, mu à cē na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u uru mpàabii njwō caa.

¹⁸ Maa núr'a u pyi: «Sēŋi na mii sí n-sii yi jwo mu á, mu nànjiiwe wunji mpyi maha vāamtinŋke le, maa maye pwō, cyage k'à táan mu á ke, maa njkàre wani. Nka mu aha mpa

lye, mu sí cyeyi yîrige^{*}, wabere sí mu vâanntinŋke le mu na, si mu pwɔ si ŋkàre ná mu i cyage ku nyɛ ku nyɛ a táan mu á mɛ.»

¹⁹ Kwùŋkanni na Pyɛri mpyi na sí n-kwû si pèenɛ taha Kile na ke, lire Yesu mpyi na yu ná mpe jwumpe e. Puru jwɔhɔ na, ka Yesu si Pyɛri pyi: «Taha na fye e.»

Cyelempyanji kyaa l'à táan Yesu á ke

²⁰ Cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, Pyɛri à yyaha kêenn'a wíi mà uru nya u u ma pi kântugo. Canŋka mà pi yaha pi i numpilaga lyige lyí, uru cyelempyanji u ná mpyi a tɛɛn maa fɛɛn Yesu kâmpañke na, maa u yíbe: «Kafoonji, jofoo u sí mu le cye e ye?»

²¹ Nyɛ Pyɛri à uru cyelempyanji nya ke, maa jwo Yesu á: «Kafoonji, ŋge de, naha ku sí uru ta ye?»

²² Ka Yesu si u pyi: «Mii la ká mpyi uru u kwôro kwùmbaa fo mii cannuruge, mu naha ku nyɛ lire e ye? Mu wi ke, taha mii fye e kanna.»

²³ Puru jwumpe cye kurugo, dânafeebil'à jwo cyeyi puni i na uru ŋge cyelempyanji si n-kwû mɛ. Mà li ta Yesu nyɛ a jwo Pyɛri á na u si n-kwû mɛ. Mpe Yesu à jwo ke, puru p'à pyi: «Mii la ká mpyi u kwôro kwùmbaa fo zà nɔ mii cannuruge na, mu naha ku nyɛ lire e ye?»

²⁴ Uru cyelempyanji ninunji u à jcyii karigii puni jwo, uru mú sí u à cyi sɛmɛ. Wuu mú s'à cè na cyi na nyɛ sɛe.

²⁵ Nyɛ Yesu à karigii cyiiberii niŋyahagii pyi. Li n'a mpyi a yaha na cyire karigii cyi le cyi mege sémii niŋkin niŋkin i, mii na sônŋi pire sémɛbii tayahaga mpyi na si n-ta diŋyɛŋi i mɛ.

* **21:18** «Mu sí cyeyi yîrige»: lire na mpyi kyaa mà li cyêe na pi sí Pyɛri kwôro cige na, si mbò.

Yesu Tunntunmpii Kapyiinkii Semengi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémenji funŋ jwumpe e ke

Karigii Yesu à pyi njike na ke, Luka à cyire yyaha jwo u sémenji njicyiini i. Nge sémenji shanwuŋi i, pyiŋkanni na Yesu à kàre njinyiŋi na, ná pyiŋkanni na u à Kile Munaani tun u fyèŋwəhəshiinbil'á ke, u na yire yyaha yu. Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tíi ná Yesu i ke, Kile Munaani à Yesu fyèŋwəhəshiinbii yyaha cù, ka pi i puru jwo diŋyeni cyeyi puni i.

Pi n'a mpyi na puru Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á, pi mpyi maha li cyèe pi na na Yesu u nŋe Kile Njicwənrəŋi, ŋgemu jwəməe Kile mpyi a lwó na u sí sùpyire shwə ke. Mpii pi nŋe pi nŋe Yahutuu mē, pi n'a mpyi na pu yu pir'á, pi mpyi maha li cyèe pi na na Kileni u à yaayi puni dá ke, na uru la nŋe si pi ná uye shwəhəŋi yaa. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á na li sŋi nŋe Kile na mà yampii cùuŋə si pi shwə Sitaannini na. Pi mpyi maha yi yu sùpyire pun'á mú na Yesu à kwú kworokworocige na, sùpyire kapegigii tugure yàfani kurugo; na sùpyir'á yaa ti toronkanni kēenŋe, ti i dá Yesu na, bà Kile Munaani si mpyi si ti yyaha cù mē.

Karigii téesini i, Yesu túnntunmpii mpyi na sŋni na Yahutuubii láda karigii tayyerege na nŋe Yesu kuni jaaranj i. Ka Kile Munaani si yi finin'á cyèe pi na na Jwumpe Nintanmpe na nŋe supyishinji puni wumə. Nde li nŋe na wii ke, lire li nŋe mà toronkanni kēenŋe maa dá Yesu na. Lire e ke mà maye kan pi à kwŋn si nta mpyi Yahutu mà tàanna ná pi ládaabil'e, mpii pi nŋe pi nŋe Yahutuu mē maa dá Yesu na ke, lire mpyini fàha nŋe pire juŋ'i mē.

Jwumpe Nintanmpe à jwo cyaga maha cyag'e ke, pil'á nŋe pu na, ka pli si pu cyé. Cyeye njnyahay'e mpiimu pi à pu cyé ke, pir'á Yesu fyèŋwəhəshiinbii kyéerege, maa pi le kəsuni i. Poli na mpyi pi kyéeregefeebil'e, ka Yesu si uye cyèe u na maa u pyi u túnntunŋə. Lire kántugo ka Poli si wá na jaare na märe kanyi na, maa Jwumpe Nintanmpe yu maa dánafeebii kurunji tiji. U à ngaha njnyahawa ta uru báaranj i. Luka u à nge sémenji séme ke, uru na mpyi ná u e lire kùsheeni là na.

Yesu à jwo cyelempyibil'á na pi sí Kile Munaani ta

¹⁻² Mii cinmpworonji Tofili, mà lwó tēni i Yesu à u karigii sŋi na mpyi maa sùpyire yerege ná Kile jwumpe e, fo mà sà nŋə u tēekonjirini na mà kàre njinyiŋi na ke, mii mpyi a cyire puni yyaha jwo mu á na sémenji njicyiini i. Nka mà jwo Yesu u kàre njinyiŋi na ke, túnntunmpii u mpyi a cwənrə ke, karigii pire mpyi a yaa pi a mpyi ke, Kile Munaani mpyi a u pyi u à cyire puni jwo pi á.

³ Yesu njenkwooni kántugo mà fwoŋə kwūŋi i, u à uye cyèe pi na pyiŋkannigii njnyahagii na. U à lire pyi canmpyaa beeshuunni funŋ'i bà pi si mpyi si jncē na, sēenji na, uru na nŋe nyii na mē. U mpyi maha Kile Saanre kyaa yu pi á mú.

⁴ Canjka mà u ná pi yaha pi i lyi sŋcyaŋ, u à yi jwo pi á na pi àha laaga tŋon Zheruzalemu kànhe na mē, na yaage jwəməeni Tufoonj à lwó, ná uru mpyi a ku kyaa jwo pi á ke, pi kuru siŋe,

⁵ na Yuhana à pi batize ná lwəhe e, nka mà jwo canmpyaa cyi tòro ke, pi si batize ná Kile Munaani i.

Yesu à kò a dūgo njinyiŋi na (Marika 16.19-20; Luka 24.50-53)

⁶ Nŋe mà túnntunmpii nimbinnibii yaha Yesu taan, pi à u yíbe: «Kafoonj, lire tēni i mu sí Izirayeli shiinbii saanre nūruŋə pi á la'?»

⁷ Ka u u pi pyi: «Mii Tunj à tēni ná canmbilini ndemu bégele ná u yabilinji sífente e ke, yii àha raa lire caa si jncē mē.

⁸ Nka Kile Munaani sí n-tŋe yii juŋ'i si fàha kan yii á, lire ká mpyi, yii sí raa mii kyaa yu Zheruzalemu kànhe ná Zhude kùluni sanni puni ná Samari kùluni i, fo mà sà nŋə diŋyeni cyeyi puni i.»

⁹ Nŋe u à puru jwo ke, mà u túnntunmpii yaha pi i u wii, u à kò a yiri pi shwəhəl'e mà kàre njinyiŋi na, ka nahənke kà si u ŋwəhə pi na.

¹⁰ Mà pi yaha pi à yyahayi yirig'a le njinyiŋi i, na u njnkarenji wii, pi à pàl'a nàmbaa shuunni nŋa pi à vāanvyinŋe le a yyere pi taan.

¹¹ Ka pire shiin shuunni si jwo: «Galile kùluni shiinbii, di k'à ta a jwo ka yii i yyere na njinyiŋi wii ye? Yesu u à kò a yiri yii shwəhəl'e mà kàre njinyiŋi na ke, canjka u sí nūru n-pa bà yii à u njnkarenji nŋa njinyiŋi na mē.»

* 1:6 Yesu túnntunmpii mpyi na Kile Njicwənrəŋi mpanji sigili Yahutuubii sanmpii fiŋe, u u mpa pire yige Jromu shiinbii fānyage e, u u Izirayeli shiinbii wà piye na, bà pi mpyi saannj Dawuda tiŋj ná saannj Solomani tiŋj i mē.

Macyasi à Zhudasi tayyéerege lwó

¹² Nye ka Yesu túnntunmpii si yiri Olivye cire nanke na, maa núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e. Kuru cyage ná Zheruzalemu mpyi a culumetiri ninŋin kwò.

¹³ Pi à núr'a nò kànhe e ke, batòonge ninyibabilini i pi mpyi maha ntée na piye bínnini ke, ka pi i dùg'a jyè lire e. Pyeri ná Yuhana ná Yakuba ná Andire ná Filipi ná Tomasi ná Baritelemi ná Macwo ná Alife jyanj Yakuba ná Simò pi maha mpyi Zeloti†, ná Yakuba jyanj Zhude, pire pi mpyi.

¹⁴ Pire puni mpyi maha piye bínnini tèrri ninyahagil'e, marii Kile jáare ná funŋò ninŋin i. Cyeebii pli ná Yesu nunji Mariyama ná Yesu cinmpyiibii mú mpyi maha mpyi ná pi e.

¹⁵ Nye pi canmbinni yi canŋke kà, mà pi nimbinnibii yaha, pi mpyi a shiin ŋkuu ná beŋjaaga (120) kwò, ka Pyeri si yir'a yyéere pi shwòhòl'e maa jwo:

¹⁶ «Mii cinmpyiibii, Kile Munaani mpyi a Dawuda yyaha cù, ka u u jwumpe mpemu jwo ná p'à sème Kile Jwumpe Semenji i, na Zhudasi u sí n-tòro sùpyire yyaha na, si Yesu le cye e ke, fànha kyaa li mpyi li li, puru jwumpe pu fúnŋò.

¹⁷ Zhudasi sí na mpyi wuu kurunke sùpya, wuu ná uru mpyi na báara ninŋin pyi.»

¹⁸ (Nye pi à sàranj ŋgemu kan u á u kapiini ninmpyiini nùŋò taan ke, u à sà kérege shwò ná ur'e. Lire kántugo u à cwo a jya, ka u funŋò yaayi si jnceeg'a máha.

¹⁹ L'à pyi kyaa Zheruzalemu kànhe shiibii puni mpyi a ndemu cè ke, fo ka pi i mpa kuru cyage mege le pi shéenre e: «Akelidama» kuru jwòhò ku jye: «Sishange Kérége».)

²⁰ Nye Pyeri à shà yyaha na ná jwumpe e sahanjki maa jwo na: «Y'à sème Zaburu sémenji i na

“U pyenge ningage ku kwòro,

Sùpya kà ntéen k'e me†.”

“Wabere u u báaranjwòge lwó§.”

²¹⁻²² Lire kurugo mà Kafoonji Yesu yaha u u jaare na ntùuli ná wuu e cyeyi yyaha kurugo, mpíi pi mpyi maha mpyi ná wuu e ke, wuu à yaa wuu shin ninŋin cwòonrò pire e, wuu bàra wuye na, wuu raa yi yu sùpyir'a ná Yesu à jè sèenji na. Mà lwò canŋke Yuhana à Yesu batize ke, fo mà sà nò canŋke u à kò a yiri wuu shwòhòl'e mà kàre ninyinj na ke, mpíi pi à cyire karigii puni nya tapyige e ke, uru wà u à yaa u pyi urufoo.»

²³ Nye ka pi i shiin shuunni cyée, Yusufu pi maha mpyi Barisabasi, lire jye me Zhutusi ke, uru ná Macyasi.

²⁴ Lire kántugo maa Kile jáare na: «Kafoonji, mu u à sùpyire puni zòompíi cè ke, mpíi shiin shuunniŋi i, ŋge mu à cwòonrò ke, uru cyée wuu na,

²⁵ bà u si mpyi si Zhudasi tayyéerege lwó túnnture báaranji i, Zhudasi à kuru ŋkemu yaha maa ŋkàre u yabiliji cyage e ke.»

²⁶ Nye ka pi i ŋkyaanlwooni pyi, ka ŋkyaanlwooni si Macyasi cyée, ka uru si bàra Yesu túnntunmpíi ke ná ninŋinji na.

2

Kile Munaani à tige dánafeebii nunji

¹ Pantekotini canŋke, dánafeebii puni mpyi a bínni cyaga ninŋin i.

² Ka túnmbwòhò si mpàl'a fworò ninyinj na, mu à jwo kafeebwòhò túnmbò, bage e pi mpyi a bínni ke, mà kuru jñ.

³ Ka pi i njirri nya na fiige cyi à láha láha cyiye na mà pa ntéen ntéen pi puni ninŋin ninŋinji na.

⁴ Ka Kile Munaani si pi puni jñ, maa pi shin maha shin pyi u u shéenre tabere yu mà tàanna ná Kile Munaani ti kanŋkanni i urufol'a.

⁵ Yahutuubii pi mpyi na fyáge Kile na diŋyeni puni yyaha kurugo ke, lir'à pire pli ta Zheruzalemu kànhe e.

⁶ Nye puru túnmp'a fworò ke, ka pire si sà piye bínni wani, pi puni kakyanhala wuu pi mpyi, naha na ye pi shin maha shin mpyi na u tatenge shéenre nùru pi jwò na.

⁷ Li mpyi a pi puni bilibili fo mà pi yirige pi yákilibii nunji. Ka pi i wá na piye yibili maa ŋko: «Nte sùpyire ti jye na yu ame ke, taha Galile kùluni i bà pi pun'a yiri me?

⁸ Di l'à pyi wuu shin maha shin sí i u tatenge shéenre nùru pi jwò na ye?

⁹ Pariti kñi ná Medi kñi ná Elamu kñi shiin na jye wuu e, pli na jye wuu e pir'à yiri Mezoopotami kñi i, pli s'à yiri Zhude ná Kapadòsi ná Pòn wuuni ná Azi kùligil'e,

¹⁰ ná Firijji wuuni ná Panfili wuuni ná Misira wuuni ná Libi kñi cyage ku jye Sirèni kànhe taan ke, wuu pli s'à yiri Oròmù kànbwòhe e.

† 1:13 Zelati: kuru mege jwòhe ku jye: «kñi kyal'à táan ŋgemu á sèl'e ke».

‡ 1:20 Zaburu 69.26

§ 1:20 Zaburu

¹¹ Yahutuu na nyɛ wuu e, pii si nyɛ Yahutuu me, nka pi à jyɛ Yahutuubii Kile kuni i. Pii na nyɛ wuu e, pir' à yiri Kereti kini ná Arabubii wuuni i. Di pi à pyi maa jini na Kile kabwɔhigii nimpɔyɔŋkii yu, wuu shin maha shin si i cyi núru u tatɛnge shɛɛnre e yɛ?»

¹² Nyɛ mà pi kakyanhala wuubii yaha fo pi nyɛ a pi nɔnjwuyo cɛ me, ka pi i wá na piye yíbili: «Nde nɔwɔhe k' à sɔi nki be?»

¹³ Ka pii si wá na pi fwɔhɔre maa nko: «Sinmpe pu nyɛ pi na!»

Pyeri à jwo ná sùpyire e

¹⁴ Nyɛ ka Yesu túnntunpii ke ná shuunnɔni si yír'a yyére, ka Pyeri si jwo fánha na: «Yii pi à tɛɛn Zhude kùluni ná yii mpɔi puni pi naha naha Zheruzalemu kànhɛ e ke, yii nɔnjyigigii múgo, yii i na jwumpe lógo, yii i pu yyaha cɛ.

¹⁵ Sinme bà pu nyɛ nte sùpyire na mà tàanna ná yii sònnɔŋkanni i me, naha na yɛ nyɛge tɛni baacyɛere wuuni li nyɛ numɛ, sinme tɛɛbyaa sàha nkwɔ à nɔ, wà u kwɔ à bya a wùrugo me.

¹⁶ Kile túnntunɔi Zhoueli mpyi a ndemu jwo ke, lire li nyɛ na mpyi numɛ.

¹⁷ U mpyi a jwo na Kile à jwo:

“Dɔnyɛɔi canzanɔi ká nɔ,
mii sí na Munaani pyi li tige sùpyire puni nɔŋ'i.
Yii nànjɔpyire ná yii pùceɔpyire sí raa Kile túnnture yu.
Mii sí naye cyɛɛ yii nànjɔbii na, si karigii yyaha cyɛɛ pi na.
Yii nànkolyeebii sí raa mii karigii jaa nɔɔyi i.

¹⁸ Sɛɛ wi, cyire canmpyaagil'e,
mii sí na Munaani pyi li tige
mii bilinambaabii ná mii bilicyeebii nɔŋ'i.

Pi sí n-pyi mii túnntunmii.

¹⁹ Mii sí kakyanhala yaayi yà pyi yi fworɔ nɔnyɔni na,
si kakyanhala kacyeɛŋkii cyii yaa jɔŋke na,
sishange ná nage ná nguruge sí n-pyi.

²⁰ Canɔnyɔiini sí n-kɛɛnɔ n-pyi numpire.

Yɔŋke sí náanɔ mu à jwo sishan.

Cyire puni kàntugo, Kafoonɔi canmbilini sí nɔ.

Li sí n-pyi canmbwɔhɔ, sí n-pyi canmbile ndemu sinampe sí n-pɛe ke.

²¹ Nyɛ shin maha shin u nyɛ na Kafoonɔi mege yiri ke, urufoo sí n-shwɔ*.”

²² Nyɛ Pyeri à kwɔ Zhoueli jwumpe nɔnjwumpe na ke, maa nùr'a jwo: «Yii, Izirayeli shiɔnbii, yii nɔnjyigigii pɛɛ, yii raa núru. Yii à li cɛ na Nazareti kànhɛ shinɔi Yesu na mpyi sùpya, ngemu cye kurugo Kile à u fánhe cyɛɛ yii na ná kabwɔhigii ná kakyanhala karigii ná kacyeɛŋkii mpyiɔi i yii shwɔhɔl'e ke.

²³ Nka nde Kile mpyi a yaa mà yyaha tíi ná u e, mà tàanna ná u karigii puni jɔcɛni i ke, lire yii à pyi. Yii à u le shɔnpiibii cye e pi à kwɔɔ cige na mà bò.

²⁴ Nka Kile à u jɔŋgo wwù kwùni yapwoyi i, maa u jɛ à yige kwùni i. Naha kurugo yɛ li fánhe mpyi kwùni na u jà a u cù a yaha wani me.

²⁵ Saanɔi Dawuda à fyánha a jwo u kyaa na, u mpyi a jwo:

“Mii maha na Kafoonɔi jaa naye taan tɛrigii puni i,
naha na yɛ u maha mpyi mii kàniŋke na,
bà li si mpyi yaaga kà n-jà mii cúnɔŋo jɔirige na tayyéere e me.

²⁶ Lire kurugo mii zòmbilin' à jɔ funntange na,

mii jwumpe puni si nyɛ funntanga jwumɔ.

Mii à tɛɛn ná l'e, ali mii kwunɔkwooni kàntugo,
mii cyɛere sí jɔŋe mii na.

²⁷ Naha kurugo yɛ Kafoonɔi, mu si jɛɛ mii múnaani yaha
li kwɔɔ kwùni numpini i me.

Mu mú si jɛɛ ma báarapɔyɔni njɔcɛnɔi yaha u fwɔnhɔ fanɔke e me.

²⁸ Mu à numpannɔke tata kuni le mii taan

Mà mu yaha ná mii i, mu sí mii pyi mii i jɔ funntange na†.”

²⁹ Nyɛ Pyeri à kwɔ Dawuda jwumpe nɔnjwumpe na ke, maa nùr'a jwo: «Mii cɔnmpyiibii, yii na yaha si wuu tulyage Dawuda kani finɔŋe jɔjwo yii á. Tɛni i u à mpe jwumpe jwo ke, u mpyi a pu jwo a wà uye na me, naha kurugo yɛ wuu à li cɛ na u à kwù, u buwun' à tò. Ali nɔnjaa u kwùnni na nyɛ naha wuu yyére.

³⁰ Dawuda na mpyi Kile túnntunɔ, u mú mpyi a li cɛ na Kile à kâa ur'á na uru na sí n-pa u jambilini là tɔŋe u fánhe tatɛnge e u kàntugo.

* 2:21 Zhoueli 2.28-32 † 2:28 Zaburu 16.8-11

³¹ Kile à wyèr'a yi jwo Dawuda á na Kile Njɔcwɔnrɔŋi sí n-pa jè n-fworo kwùŋi i. Lire kurugo Dawuda à jwo na "U si n-kwòro kwùŋi numpini i mɛ, u cyeere si n-fwónhɔ fannjke e mɛ."*

³² Yesu kyaa li, Kile à u jè a yige kwùŋi i. Lir'à pyi wuu mú puni jyi na.

³³ U à dūg'a kàr'a sà ntɛn Kile kàniŋe cyege na. Kile Munaani jwɔmɛɛni u mpyi a lwó wuu á ke, Tufoonj Kile à lire kan u á, ka u u li yaha l'à tige wuu jɔŋ'i. Lire yii jye na jaa amɛ, maa núru li jwɔ na.

³⁴ Yii li cɛ na Dawuda yabilinji jye a dūgo nɔŋyɔŋi na mɛ, ŋka lire ná li wuuni mú i, u à jwo "Kafoonj Kile à jwo mii Kafoonj á

"Ta ma a pa ntɛn na kàniŋe cyege na,

³⁵ mii sí n-pa mu zàmpeɛnbii le mu tooyi jwɔh'iS.' "»

³⁶ Nye Pyeri à puru jwumpe taha a kwó ke, maa jwo: «Lire e ke yii Izirayeli shiinbii pun'à yaa yii li cɛ na nákaana baa na Yesu yii à kwòro cige na ke, Kile à uru pyi Kafoonj ná uru Kile Njɔcwɔnrɔŋi.»

³⁷ Pi à puru lógo ke, ka pu u pi zòompɔi cúnŋɔ sèl'e, ka pi i Pyeri ná túnntunmpɔi sanmpɔi pyi: «Wuu cɔnmpɔiibii, naha wuu à yaa wuu pyi bɛ?»

³⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii yii toronkanni kɛɛnŋe, yii puni ninŋin ninŋinŋ'a yaa yii batize Yesu Kirisita mɛge na, bà yii kapegigii si mpyi si yàfa yii na mɛ. Lire ká mpyi, yii sí Kile Munaani ta.

³⁹ Naha kurugo ye Kile à u Munaani jwɔmɛɛni lwó yii ná yii tɔlug'á, mà bàra mpɔi pi jye tataɔnyi i ke. Mpɔi wuu Kafoonj Kile sí n-pa n-yyere si mpyi u pyii ke, l'à lwó pire pun'á.»

⁴⁰ Pyeri à jwumɔ nɔŋyahama jwo pi á sahanŋi Yesu kyaa na, maa pi yere na pi núru ŋge diŋyɛŋi sùpyire nintiimbaare jwɔh'i, bà Kile si mpyi si pi shwɔ mɛ.

⁴¹ Sùpyire t'à dá u jwumpe na ke, ka pire si batize. Mpɔi pi à bàra dánafeebii kurunŋe na kuru canŋke ke, pire mpyi a shiin kampwòhii taanre (3.000) kwó.

Dánafeebii wwoŋeɛge pyiŋkanni

⁴² Yesu túnntunmpɔi mpyi maha yereyi njemu kaan ke, dánafeebii mpyi a piye waha maa yire núru tèrigii puni i, maa ŋkwòro wwoŋeɛge e. Pi mpyi maha bwúurunji kwúun na ntáali piye na na lyi, maa Kile jáare sijcyan.

⁴³ Sùpyire puni mpyi ná fyagare e, naha na ye kakyanhala karigii ná kacyeenŋkii mpyi na mpyi Yesu túnntunmpɔi cye kurugo.

⁴⁴ Shin maha shin u mpyi a dá Yesu na ke, pire puni mpyi a wwó maa mpyi ninŋin, pi cyeyaayi puni mpyi kàngwɔrɔ wuyo.

⁴⁵ Tèrigii cɔyl'e, pi mpyi maha pi taare tà ná pi cyeyaayi yà pérelɔ, maa yire wyérenji táali piye na mà táanna ná shin maha shin jùŋɔ tugure e.

⁴⁶ Pi mpyi maha piye bínnini canŋa maha canŋa, ná sòŋŋɔrɔ ninŋin i Kilejaarebage e, maa Kile pére. Pi mpyi maha bínnini pi pyenyi i, maa bwúurunji kwúun na ntáali piye na maa pi jɔŋyɔŋi lyi ná funntange ná funjɔcɛŋji i.

⁴⁷ Pi mpyi maha Kile kére, pi kyaa mpyi a táan sùpyire pun'á. Mpɔi Kafoonj à shwɔ ke, u mpyi maha pire bàrali pi kurunŋe na canŋa maha canŋa.

3

Pyeri à cwòhɔmfoonji wà cùŋŋɔ

¹ Canŋa yàkɔŋɔ, Kilejarege tɛni i, Pyeri ná Yuhana à kàre Kilejaarebage e.

² Lir'à pi ta pi à sà faanji wà yaha Kilejaarebage tajjɔŋwɔge kà na, pi maha ŋkemu pyi: «Tajjɔŋwɔge Nisanŋŋe ke. Amuni u mpyi a si. Canŋa maha canŋa, pi mpyi maha mpa u yaha kuru cyage e, sùpyire ti jye na jyè Kilejaarebage e ke, bà u si mpyi s'a pire jáare mɛ.

³ Uru faanŋ'a Pyeri ná Yuhana jya tajjige e maa pi jáare.

⁴ Ka pi i u yal'a wii, ka Pyeri si jwo: «Wuu wii.»

⁵ Ka nàŋi si yyahe yírig'a le pi e. U mpyi na sòŋŋi na pi sí yaaga kan ur'á.

⁶ Nye ka Pyeri si u pyi: «Wyére, lire jye mɛ sɛɛn jye mii á mii u kan mu á mɛ, ŋka yaage ku jye mii á ke, mii sí kuru kan mu á. Nazareti kàŋhe shinŋi Yesu Kirisita mɛge na, yíri ma a jaare!»

⁷ U à yire jwo ke, maa nàŋi cù kàniŋe cyege na mà yírigɛ. Nye ka nàŋi tooyi ná u nintajyiigii si ntíl'a cyiye ta.

⁸ Ka u u yi a yír'a yyére, maa li jwɔ cù na jaare, maa sà jyè Kilejaarebage e * ná Pyeri ná Yuhana i, maa jaare, maa yini, maa Kile kére.

‡ 2:31 Zaburu 16.10 § 2:35 Zaburu 110.1 * 3:8 Kuru k'à pyi urufoo canjcyiige mà jyè Kilejaarebage kaanŋe funŋke e, naha na ye Yahutuubii Saliyanji i, kafuun li mpyi li li cwòhɔmfooo u jyè Kilejaarebage kaanŋe funŋke e.

⁹ Sùpyire pun'à u nɔa u u ɔaare marii Kile kère.

¹⁰ Pi mpyi a li cè na nàni u mpyi maha ntèn Kileɔaarebage Tajjijɔwəge Nisinaŋke na maa sùpyire ɔaare ke, uru wí. Pɔyɔŋkanni na uru nàŋ'a pyi maa já na ɔaare ke, ka lire si sùpyire bilibili.

¹¹ Nàni mpyi a taha a yaha Pɔɛri ná Yuhana fye e. Ka sùpyire kàkɔanhala wuubii si fê a kàr'a sà bínni pi taan, Kileɔaarebage ɔkubabwəhe kà ɔwəh'i, pi mpyi a Saannɔi Solomani mege le kuru ɔkubage na.

¹² Pɔɛri à sùpyire nɔa ke, maa jwo: «Wuu cɔnmɔyibii, Izirayeli shiinbii, naha na nde kan'à yii kàkɔanhala yè? Naha na yii na wuu wíl'amé mu à jwo wuu yabilimpɔi sífente ná wuu Kile yyahafyagare t'à wuu pyi wuu à nge nàni pyi u à yíri na ɔaare yè?»

¹³ Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba ná wuu tulyeyi sanɔyi u Kilenɔi, u à u báarapyinɔi Yesu nɔŋke yíriɔge ná l'e. Yii à u le fànhafoonɔi Pilati cye e, ka uru si li ta na yaaga nɔye a yaa ku pyi u na mɛ, ka yii i ɔcyé u na Pilati nyii na.

¹⁴ Nge u à ɔwə maa ntíi ke, yii à cyé uru na, nge u à boore pyi ke, maa Pilati ɔaare na u uru cye yaha.

¹⁵ Nge u nɔye na shɔni nɔŋkwombaani kaan ke, yii à uru bə, ɔka Kile à u nɛ a yige kwùŋi i. Wu u à u nɔa u nɛŋkwooni kàntugo.

¹⁶ Nge nàni u nge yii i ɔaa, ná yii à u cè ke, wuu à dáníyanɔi pyi Yesu na, lire cye kurugo, u à já a yíri'a yyére. Wu à dáníyanɔi pyi Yesu mege na, lire l'à nge nàni yampe kwə feefee bə yii puni nyii wá u na mɛ.

¹⁷ Mii cɔnmɔyibii, mii à li cè na li ɔcɛmbaani u à yii ná yii nɔŋufeebii pyi yii à lire kani pyi.

¹⁸ Lire e ke Kile à jwumpe mpemu jwo fo tɛmɔni i u tɔntɔntɔmpii cye kurugo ke, pur'à fúnɔ. U mpyi a jwo na Kile Nɔŋcwənrɔŋi à yaa u kyaala.

¹⁹ Lire e ke yii yii toronkanni kɛɛnɛ, yii i yiye kan Kile á, bə u si mpyi si yii kaɔegigii yafa yii na mɛ.

²⁰ Lire ká mpyi, Kafoonɔi Kile sí taŋɔŋ kan yii á. Mà bára lire na, nge u à yaha yii yahare e ke, u sí uru tũgo yii á, Yesu u nɔye Kile Nɔŋcwənrɔŋi ke, uru kyaa li.

²¹ ɔka u à yaa u tɛn nɔyini na fo u aha yaayi puni pyi y'a núru yi lyempe e, yire Kile à jwo fo tɛmɔni i u tɔntɔntɔmpii cye kurugo.

²² Nye Kile tɔntɔntɔnɔiMusa à jwo

“Bə wuu Kafoonɔi Kile à mii tun mɛ, amuni u sí n-pa yii cɔnmpworonɔi wə pyi u tɔntɔntɔnɔi mii fiige. U aha jwumə maha jwumə jwo yii á ke, yii i ɔɛɛ puru na.

²³ Shin maha shin u nɔye u nɔye a ɔɛɛ uru tɔntɔntɔnɔi jwumpe na mɛ, urufoo sí n-bə n-yige sùpyire shwəh'el'e.”

²⁴ Nye mà lwə Kile tɔntɔntɔnɔi Samuweli na, Kile tɔntɔntɔmpii pun'à jwo nde tɛni kyaa na mú, Musa fiige.

²⁵ Jwumpe Kile tɔntɔntɔmpil'a jwo ke, pur'à jwo yii á mú. Tunmbyaare Kile à le ná yii tulyeyi i, tɛni i u à jwo Ibirayima á na uru sí jwə le nɔŋke supyishini pun'à u tũluge cye kurugo ke, tire tunmbyaar'à le ná yii e mú.

²⁶ Lire e Kile à u báarapyinɔi yaha a pa yii Izirayeli shiinbii mɛɛ na yyecyiige na, u u jwə le yii á, yii i láha pege karigii na.»

4

Pi à kàre ná Pɔɛri ná Yuhana i yukyaabii yyére

¹ Nye mà Pɔɛri ná Yuhana yaha jwumpe na, Kile sáragawwuubii ná Kileɔaarebage saɔcwənsigibii nɔŋufoonɔi ná Sadusiibii pil'à nɔ wani.

² Li mpyi a sàa pen pi e mà Pɔɛri ná Yuhana nɔa pi i sùpyire yɛɛge ná Kile Jwumpe e na Yesu à nɛ a fworow kwùŋi i, na lir'à li cyé na sùpyire sí n-pa nɛ n-fworow kwùŋi i numpɔnɔa.

³ Ka pi i pi cú a le kàsunɔi i fo mà sà nɔ kuru canɔa numpɔnɔa na, naha na yɛ numpilage mpyi a wwə a kwə.

⁴ ɔka lire ná li wuuni mú i, mpɔi pi mpyi na Pɔɛri ná Yuhana jwumpe núru ke, pire nɔyahanil'a dá Yesu na, ka lire sí dánafeebii kurunke shiinbii pyi pi à kampwəhii kanɔkuro (5.000) kwə.

⁵ Kuru canɔa numpɔnɔa, Yahutuubii nɔŋufeebii ná kacwənrɔbii ná Kile Saliyanɔi cyelentiibil'à pa piye bínni Zheruzalemu kàhe e.

⁶ Kile sáragawwuubii nɔŋufembwəhe Ana* mú mpyi wani, mà bára Kayifu ná Yuhananɔi wabɛɛ ná Alezandiri ná sáragawwuubii nɔŋufembwəhe pyenge shiinbii puni.

⁷ Ka pi i ɔkàr'a sà Pɔɛri ná Yuhana yige kàsunɔi i mà pa yyéɛɛ piye shwəh'el'e, maa pi yiɛbe: «Ná fàhe ɔkire e, lire nɔye mɛ ná mege ɔkire e yii à nge nàni cùunɔ yè?»

† 3:23 Duterənmɔ 18.15, 18, 19

‡ 3:25 Zhenczi 22.18; 26.4

* 4:6 Nge Ananɔi na mpyi nɔ.

⁸ Nye mà Pyeri yaha u à jñ Kile Munaani na u à jwo: «Yii pi nye wuu Yahutuubii jñufeebii ná kacwǎnribil ke,

⁹ ná yii sí naha a wuu yíbe faanji ná u cuuŋŋkanni kyaa na njñjaa,

¹⁰ yii puni, mà bára Izirayeli shiimbii sanmpii puni na, yii li cè na Nazareti kánhe shinji Yesu Kirisita mege na nge nǎn'á cùuŋŋ. Yesu yii à kwòro cige na mà bò, ka Kile si u jñ e yige kwùŋi i ke, uru mege na nge nǎn'á njñjyereni u nge yii yyaha na ke, u à cùuŋŋ.

¹¹ Yesu kyaa l'á jwo Kile Jwumpe Semēji i na

“Yii bafaanribil'á cyé kafaage nkemu na ke,

kuru k'á pa mpyi bage kafaage sée woge bage mbiini na†.”

¹² Nye shwofooni wà saha nye uru baare e me. Mege cye kurugo wuu sí nùmpañja ta ke, kuru nye a le sùpyanji wà tufiige na nke jñŋke na Yesu baare e me.»

¹³ Yahutuubii jñufeebii ná kacwǎnribil'á Pyeri ná Yuhana nya pi i yu fyagara baa ke, ka li i pi kákyanhala, naha na ye pi mpyi a li cè na Pyeri ná Yuhana nye a kála sèl'e me, ka pi i li káanmucya mà li nya na pi ná Yesu u mpyi.

¹⁴ Nye nǎŋi u à cùuŋŋ ke, pi à uru njñjyereni nya Pyeri ná Yuhana taan ke, pi nye a yà ta si njñwo me.

¹⁵ Ka pi i Pyeri ná Yuhana pyi pi à fworò ntàani na, maa nkòwòro na piye yíbili:

¹⁶ «Naha wuu à yaa wuu pyi mpíi shiimbii na bε? Kákyanhala kani pi à pyi ke, Zheruzalemu shiimbii pun'á li cè, wuu mú si n-jà nákaana pyi lire e me.

¹⁷ Nka nde kani nye a yaa li cεεg'a nò cyeyi puni i me, lire e ke wuu pi yyere, wuu u pi fùguro, bà li si mpyi pi àha nùru kuru mege kyaa jwo sùpyanji wà tufiig'á me.»

¹⁸ Ka pi i Pyeri ná Yuhana yyere maa yi jwo a waha pi á, na pi àha nùru Yesu kyaa jwo sùpyanji wà tufiig'á, lire nye me si sùpyanji wà kála ná u kani i me.

¹⁹ Ka Pyeri ná Yuhana si pi pyi: «Ncyii kápyaagii mú shuunnji i, li ndi l'á tíi Kile á ye? Mà yii jñwomeeni cù laa, mà Kile jñwomeeni cù? Yii yabilimpíi pi yi káanmucya de!

²⁰ Nde wuu kǎn'á nya maa li lógo ke, wuu si n-jà n-pyi ná wuu nye na lire yu me.»

²¹ Ka pi i pi fùguro sahaŋi maa pi yaha. Pi nye a mpyi a cè yaage pi sí n-pyi pi na me, naha na ye kákyanhala kani li mpyi a pyi ke, sùpyire mpyi na Kile kère lire kurugo.

²² Nǎŋi u mpyi a cùuŋŋ lire kákyanhala cuuŋŋkanni na ke, uru shñji mpyi a nyaha yyee beeshuunni na.

Dánafeebil'á Kile jáare

²³ Pi à Pyeri ná Yuhana cye yaha ke, ka pi i nkàre Yesu túnntunmpii sanmpii cyage e. Nje Kile sárágawwuubii jñufeebii ná Yahutuubii kacwǎnribil'á jwo pi á ke, maa sà yire puni yyaha jwo pi á.

²⁴ Nye pi à yire lógo ke, ka pi puni si wwð sǎnŋòrò njñkin na maa Kile jáare fànha na: «Kafooji, mu u à njñyini ná jñŋke dá, maa suumpe lwòhe ná ku funŋŋ yaayi puni dá.

²⁵ Wuu tulyage Dawuda u nye mu báarapyini ke, mu à ma Munaani pyi l'á u yyaha cù, ka u u jwo

“Naha kurugo supyishin'á jñŋŋ kyán ye?

Naha na kǎrigii sùpyire maha vùnmpwòore pyi ye? Ti nye jñŋŋ baa.

²⁶ Saanbii pi nye jñŋke na ke, pir'á piye bégele kàshige mee na, ka jñufeebii si piye bégele Kafooji Kile ná u Njñcwǎnŋŋi mee na‡.”

²⁷ Sée wí de! Nke kánhe e, saanji Eròdi ná Pǎnse Pilati à wwð ná Izirayeli shiimbii ná supyishini sanji i, báarapyini mu à cwǎnŋ'a yaha maye mee na, ná uru u nye Yesu ke, maa ntŋŋke taha uru na.

²⁸ Lire mpyini cye kurugo, kyaa maha kyaa mu à kyaala a yaha fo tèemōni i mà tàanna ná ma sífente ná ma jyyii wuuni i ke, cyire pi à pyi.

²⁹ Nka Kafooji, pi à wuu fùguro ná jwumpe mpemu i nume ke, mu à puru lógo. Wuu pi nye mu báarapyii ke, wuu tège, wuu raa mu jwumpe yu fyagara baa.

³⁰ Li sñji yaha wuu na, wuu já wuu a yampii cùuŋji, wuu raa kacyeenŋii ná kákyanhala karigii pyi mu báarapyini njñcēnŋi Yesu mege na.»

³¹ Pi à Kile jáar'a kwð ke, cyage e pi mpyi a bínni ke, ka kuru cyage jñŋke si jncyēenne, ka Kile Munaani si pi puni jñ, ka pi i wà na Kile jwumpe yu fyagara baa.

Dánafeebii cyeyaayi pun'á pyi kǎŋgwǎrò wuyò

³² Dánafeebii kurunŋke mpyi a wwð maa pi zòompíi ná pi sǎnŋòre pyi njñkin, fèrenŋe yaaga saha nye a mpyi pi wà á me, pi yaayi puni mpyi kǎŋgwǎrò wuyò.

³³ Sífente na mpyi Yesu túnntunmpil'á sée sèl'e pi i yi yu sùpyir'á na Kafooji Yesu à jñ e a fworò kwùŋi i. Kile mpyi a jñwò pi puni na maa pi tège sèl'e.

³⁴ Kanhamafoo n̄ye a mpyi pi e m̄e, naha na ye mp̄ii pi mpyi ná taare e, lire n̄ye m̄e pyenyi i ke, pire mpyi maha yire p̄érel̄i,

³⁵ maa ma na uru wyéren̄ji kaan Yesu túnntunmpil'á. Pi mpyi maha uru wyéren̄ji táali piye na, maha ntáanna ná pi shin maha shin n̄ũũ tugure e.

³⁶ N̄ye n̄n̄ji wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Yusufu, Levi t̄uluge shin u mpyi u wi, u mpyi na ȳiri Sipiri kini i. Yesu túnntunmpii mpyi a u mege le Barinabasi, kuru mege n̄w̄ohe ku n̄ye: «Ngemu u maha m̄aban leni s̄ũpyire e ke.»

³⁷ K̄erege na mpyi uru n̄n̄'á, ka u u ku p̄ére, maa mpa ná ku wyéren̄ji i mà pa n̄kan Yesu túnntunmpil'á.

5

Ananiyasi ná u cwon̄ji Safira kani

¹ N̄ye n̄n̄ji wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Ananiyasi, u cwon̄ji mege sí n̄ye Safira, ka pire mú si taare tà p̄ére.

² Ka pi mú shuunni si b̄ê li na, ka u u taare wyéren̄ji táa, maa taaga n̄w̄ohe, maa n̄k̄are ná ku san̄jke e mà sà n̄kan Yesu túnntunmpil'á.

³ Ka Pyeri si u pyi: «Ananiyasi, di mu à pyi maa Sitaann̄ji yaha u à s̄on̄jopeere t̄eg'a mu z̄ombilini j̄i fo mu à ma taare wyéren̄ji wà n̄w̄ohe maa mpa fin̄e Kile Munaani á ye?

⁴ Mà mu yaha mu s̄aha n̄kw̄ò a taare p̄ére m̄e, taha mu woro bà ti mpyi ti ti m̄e? Mu à ti p̄ére ke, taha mu wu bà u mpyi ti wyéren̄ji m̄e? Naha k'á nde kani mpyini s̄on̄jore t̄rige mu fun̄jke e ye? S̄ũpya á bà mu à fin̄e mà de! Kile á mu à fin̄e.»

⁵ Ananiyasi à puru lógo ke, maa n̄cwo n̄j̄n̄ke na mà kw̄ũ. Mp̄ii pi à yire lógo ke, ka pire puni si fyá s̄èl'e.

⁶ Ka n̄n̄jiibii si ȳiri maa u buwun̄ji p̄w̄ò a sà ntò.

⁷ N̄ye t̄er'á pyi ke, ka Ananiyasi cwon̄ji si n̄o wani, nde l'á u poon̄ji ta ke, u mpyi a lire c̄e m̄e.

⁸ Ka Pyeri si u pyi: «S̄een̄ji j̄wo na á, k̄amp̄yi n̄ge d̄an̄ji na taar'á p̄ére.» Ka ceen̄ji si j̄wo: «Ɔ̄on, uru na t'á p̄ére.»

⁹ Ka Pyeri si u pyi: «Naha k'á pa ná l'e, ka ȳii i j̄wo a n̄w̄ò si Kafoon̄ji Munaani n̄w̄ò c̄u ye? N̄ye mp̄ii pi à sà mu poon̄ji tò ke, pire pi mp̄ii cȳinn̄ji na, pi mú si n-k̄are ná mu i.»

¹⁰ Ka ceen̄ji si nt̄il'a cwo n̄j̄n̄ke na Pyeri fere e mà kw̄ũ. Ka n̄n̄jiibii si j̄ȳe pyenge e, mà u ta u à kw̄ũ. Ka pi i u lw̄ó a k̄ar'a sà ntò u poon̄ji taan.

¹¹ N̄ye d̄anafeebii kurun̄jke ná s̄ũpyire puni t'á puru j̄wumpe lógo ke, ka pire puni si fyá s̄èl'e.

Yesu túnntunmpil'á kakyanhala karīi n̄inyahagii pyi

¹² Kacyeen̄ji n̄inyahagii ná kakyanhala karīi n̄inyahagii mpyi maha mpyi s̄ũpyire sh̄w̄oh̄e Yesu túnntunmpii cye kurugo. D̄anafeebii puni mpyi maha piye b̄inn̄ini Kilejaarebage nt̄aani na, saan̄ji Solomani n̄kubabw̄ohe n̄w̄oh̄'i.

¹³ Mp̄ii pi n̄ye pi n̄ye a dá Yesu na m̄e, pire wà n̄ye a mpyi na n̄eg'a bâra pi na m̄e. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha pi p̄ére s̄èl'e.

¹⁴ N̄ambaabii ná cyeebii pi mpyi na ma na piye kaan Kafoon̄ji á ke, là mpyi na b̄arali pire na s̄èl'e.

¹⁵ Kakyanhala karigii n̄impyiinkii kurugo, s̄ũpyire mpyi maha ma na yampii s̄inn̄ini b̄ambah̄nȳi, lire n̄ye m̄e d̄em̄ebii na pyenkuubil'e, bà li si mpyi li m̄e ka b̄ê shin̄ n̄j̄kin na, Pyeri n̄intoron̄ji n̄an̄jan̄i ká ntò ngemu na ke, urufoo si n̄cũũ m̄e.

¹⁶ Shin̄yahara mú mpyi maha ȳiri ná yampii ná j̄inacyaan̄bil'e Zheruzalemu kw̄ũumpe k̄anyi na, na ma na n̄cȳere Yesu túnntunmpii na, pi puni mú sí mpyi maha n̄cũũni.

Pi à Yesu túnntunmpii kyérege

¹⁷ N̄ye ka ȳincȳege si j̄ȳe Kile s̄aragawwuubii n̄ũufembw̄ohe ná u fȳen̄w̄oh̄ashiin̄bii Sadusi-ibil'e.

¹⁸ Ka pi i cye taha Yesu túnntunmpii na, maa pi c̄u a le kasubabw̄ohe e.

¹⁹ N̄ye ka Kafoon̄ji Kile m̄el̄ek̄en̄ji wà si mpa kasubage n̄w̄ò m̄ũgo numpilage e, maa pi yige, maa pi pyi:

²⁰ «Ȳii a si Kilejaarebage e, ȳii i sà a n̄ge sh̄in̄ji kani s̄en̄mege ȳii a yu s̄ũpyir'á.»

²¹ N̄ye pi à yire lógo ke, kuru can̄ja n̄ũmp̄an̄ja n̄ȳes̄ooge na, ka pi i n̄k̄are Kilejaarebage e, maa sà a s̄ũpyire k̄alali.

T̄er'á pyi ke, ka Kile s̄aragawwuubii n̄ũufembw̄ohe ná u fȳen̄w̄oh̄ashiin̄bii si yukyaala kurun̄jke ná Iziraȳeli sh̄iin̄bii kacȳan̄ribii puni ȳyer'a b̄inni, maa s̄orolashiibii pyi pi sà Yesu túnntunmpii yige kasubage e, pi a ma.

²² Ka pire si n̄k̄are, pi n̄ye a sà túnntunmpii ta wani m̄e, maa n̄úr'a sà pi pyi:

²³ «Wuu à k̄ar'a sà kasubage ta k'á yal'a tò, ku sāncw̄ansigibii mú si wá a mpyi na ku sāncw̄an̄ji sigili. Nka wuu à ku m̄ũgo ke, wuu n̄ye a s̄ũpya ta wani k'e m̄e.»

²⁴ Nye Kileñaarebage saꝁcɔwɔnsigibii nɔ̀nɔ̀fufoonɔ̀ na sáragawwuubii nɔ̀nɔ̀fueebii'la puru lógo ke, pi saha nyɛ a pi nimpyii cɛ me, ka pi i wá na piye yibili li pyiŋkanni na.

²⁵ Maa pi yaha puru na, ka wá si mpa pi pyi: «Nàmpii yii á cù a le kàsuni i ke, pi wá na sùpyire kálali Kileñaarebage e.»

²⁶ Nye ka Kileñaarebage saꝁcɔwɔnsigibii nɔ̀nɔ̀fufoonɔ̀ na u shiinbii pii si yír'a kàr'a sà pi yyer'a pa. Pi nyɛ a ɲɛn'a pi cù fàñhe e me, ɲaha na ye pi mpyi na fyáge sùpyire kà ɲkwò pire wá mbò ná kafaayi i me.

²⁷ Pi á nò ná pi e yukyaala kurunke yyére ke, ka sáragawwuubii nɔ̀nɔ̀fufembwòhe si pi pyi:

²⁸ «Taha wuu nyɛ a mpyi a yi jwo a waha yii á na yii áha núru raa sùpyire kálali ná Yesu mege e me? Ku ke, yii á Zheruzalemu kàñhe puni shwò a ta ná yii kàlaɲi i, mà bàra lire na, yii si ɲge nàɲi mbòɲi tugure pyi ti pyi wuu woro.»

²⁹ Ka Pyɛri ná Yesu tɔ̀ntɔ̀ntunmpii sanmpii si pi pyi: «Wuu pi Kile ɲwómɛɛni cù, wuu á lire funɲò cɛ mà tóro wuu yii ɲwómɛɛni cù.

³⁰ Yesu yii á kwòro cige na mà bò ke, wuu tulyeyi u Kilenɔ̀ á u ɲè a yige kwùɲi i,

³¹ maa u pyi u á dɔ̀g'a kàr'a sà ntɛɛn uru kàɲɛɲe cyɛge na, maa u pyi Nɔ̀nɔ̀fufoonɔ̀ ná Shwofoonɔ̀, bà u si mpyi si Izirayeli shiinbii pyi pi pi toronkanni kɛɛɲɛ pi i láha kapegigii na, Kile si cyi yáfa pi na me.

³² Wuu ná Kile Munaani na cyire karigii shɛɛnre yu, Kile á lire ndemu kan u ɲwómɛɛni cùveebii'á ke.»

³³ Yukyaala kurun'k' á yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri fo pi la mpyi si Yesu tɔ̀ntɔ̀ntunmpii bò.

³⁴ Nye Farizhenɲi wá na mpyi pi shwòhò'e, uru mege na mpyi Gamaliyeli, Kile Saliyaɲi cyelentu u mpyi u wí, sùpyire puni mpyi na u père, ka uru si yír'a yyére yukyaala kurunke shwòhò'e maa jwo na pi Yesu tɔ̀ntɔ̀ntunmpii yige ntàani na tère nimbilere funɲ'i.

³⁵ Pi á fwooro ntàani na ke, ka u u jwumpe lwò maa jwo: «Mii cɔ̀nmpiiyibii Izirayeli shiinbii, nde yii la nyɛ si mpyi mpíi shiinbii na ke, yii á yiye kàanmucaa de!

³⁶ ɲaha kurugo ye li sàha mò me, nàɲi wá mpyi á yíri naha, u mege mpyi Tedasi. U mpyi á uye pyi shinbwo fo shiin ɲkwuu sicyɛere (400) fiige mpyi á taha u fye e. ɲka pi á pa u bò ke, ka u shiinbii puni si ɲcaala, ka yire si yyére wani.

³⁷ Lire kàntugo Galile kùluni shinɲi wá á yíri sùpyire meɛmɛni tɛni i, uru nàɲi mege mpyi Zhudasi, u mpyi á shinɲyahara yálibilibii kɛɛɲɛ pi á taha u fye e. ɲka uru mú á bò, ka u fyɛɲwòhòshiinbii puni si ɲcaala.

³⁸ Lire kurugo numɛ, mii si ɲjemu jwo yii á ke, yire yi nyɛ, yii áha mpíi shiinbii kani pwo yii múnahigii na me, yii pi yaha pi á si. Kampyi pi funɲò kani, lire nyɛ me pi kapyin'á fwooro sùpyire e, li si n-pa n-yyére.

³⁹ ɲka kampyi Kile e l'á fwooro, yii si n-ja li kɛɛge me. Yii á yiye kàanmucaa, bà li si mpyi yii áha ɲkwò nta yii i Kile tɔ̀nni me.»

Nye ka yukyaala kurunke si ɲɛɛ Gamaliyeli jwumpe na,

⁴⁰ maa Yesu tɔ̀ntɔ̀ntunmpii yyer'a pa, maa pi bwàn, maa pi pyi na pi áha núru Yesu mege kyaa jwo sùpya á me, maa pi cye yaha pi á si.

⁴¹ Ka tɔ̀ntɔ̀ntunmpii funntanga wuubii si yíri yukyaala kurunke taan mà kàre ɲaha kurugo ye Kile á li ta na pi á yaa pi kyaala Yesu mege kurugo, ka lire si mpyi pi á ɲɔ̀ɲjirire kyaa.

⁴² Canɲa maha canɲa, pi mpyi maha sùpyire yeɛge Kileñaarebage ná pyɛnyi i tèrigii puni i, maa jwumpe Nintanmpɛ yu na Yesu u nyɛ Kile ɲɔ̀cɔwɔnɔ̀ɲi.

6

Kacwɔnribii tɛgʃfeebii kani

¹ Nye cyire canmpyaagil'e là mpyi na bàrali cyelempyibii nyahani na. Dánafeebii kurunke e, mpíi pi mpyi na Girekiibii shɛɛnre yu ke, ka pire si wá na Eburubii shɛɛnre jwufeebii ɲɔ̀nyɔ̀ tare, ɲaha na ye pi mpyi á li kàanmucaa mà li ɲya na pire u kàmpaɲke lenkwucyeebii nyɛ á cù cùɲkanna ɲɔ̀ɲcɛɛnɛ na yalyire kàmpaɲke na me*.

² Nye ka Yesu tɔ̀ntɔ̀ntunmpii ke ná shuunnɲi si cyelempyibii puni yyer'a bínni, maa yi jwo pi á: «Wuu aha Kile jwumpe ɲjwuɲi yaha maa wuye pwo ɲjyɲi karigii kanni ɲcɔwɔnɔ̀ɲi na, lire nyɛ á tii me.

* 6:1 Yahutuubii mpyi á taa mà pyi kuruyo shuunni: 1 mpíi pi nyɛ pi nyɛ Izirayeli taare e me, maa Girekiibii shɛɛnre yu, ná tire ti nyɛ pi nushɛɛnre ke; 2 mpíi pi nyɛ Izirayeli taare e maa Eburubii shɛɛnre yu ke. Mpíi pi á tɛɛn cyeyi yabere e nàmpɔ̀nnte e ke, ɲgemu ká lye ke, uru maha nùr'a kàre Izirayeli kini i, ɲaha na ye Yahutuubii la mpyi pire puni si ntò Izirayeli taare e. Mpíi pi á kwò Zheruzalemu i maa pi cyeebii yaha ke, pire lenkwucyeebii mpyi maha ntɛɛn wani. Lire kurugo lenkwucyeebii ɲɲyahamii mpyi na Girekiibii shɛɛnre yu.

³ Lire e ke wuu c̄nmpyiibii, yii n̄ambaa baashuunni c̄w̄ɔn̄rɔ yiye shw̄ɔh̄al'e, mpiimu pi n̄ye ná mtange e maa mpyi yákilifee, maa j̄i Kile Munaani na ke. Wuu sí njȳinj̄i kataanmpe le pire cye e.

⁴ Wuu pi ke, wuu sí wuye pw̄ɔ Kilejarege ná Kile jwumpe njwun̄i na.»

⁵ Ka puru jwumpe si nt̄aan s̄upyire puni i, ka pi i shiin baashuunni c̄w̄ɔn̄rɔ. Pi nj̄ncyiinj̄i u à pyi Ecyeni, u mpyi a dá Kile na s̄el'e, Kile Munaani mpyi a u j̄i, uru ná Filipi ná Porokori ná Nikan̄ori ná Tim̄o ná Parimenasi ná Antiȳoshi k̄anhe shin̄ji Nikola u mpyi a fȳanha a pyi Yahutuubii Kile kuni i ke.

⁶ Ka pi i mpa pire shiin baashuunni cȳee Yesu t̄un̄ntun̄mpii na, ka pire si Kile j̄áare pi na, maa cyeyi taha pi nj̄nȳi na, maa jw̄o le pi á.

⁷ Kile Jwumpe mpyi na j̄caali, cyelempyiibii sí i njyahage fw̄ɔfw̄ɔ Zheruzalemu k̄anhe e, Kile s̄aragawwuubii nj̄nyahamii sí i j̄eage Yesu na.

Yahutuubil'á Ecyeni c̄u

⁸ Kile mpyi a jw̄o Ecyeni na s̄el'e, maa s̄inj̄i kan u á. U mpyi maha kakyanhala karigii ná kacyeenj̄ii pyi s̄upyire shw̄ɔh̄al'e.

⁹ N̄ye Kile Jwumpe k̄alambage pi maha mpyi: «Bilibii nj̄jahabii k̄alambage» ke, Sir̄eni k̄anhe shiin̄bii ná Alezandire k̄anhe shiin̄bii pii mpyi a ȳiri kuru k̄alambage e, mà bára Silisi k̄uluni shiin̄bii pii ná Azi shiin̄bii pii na, ka tire s̄upyire si mpa nákaana pyi ná Ecyeni i.

¹⁰ N̄ka Kile Munaani mpyi a Ecyeni yyaha c̄u maa u pyi u u yákilifente jwumpe mpemu yu ke, pi n̄ye a j̄a a jw̄ɔshw̄ɔrɔ ta puru na m̄e.

¹¹ N̄ye lir'á pyi ke, ka pi i wȳer̄enj̄i t̄eg'a s̄upyire t̄a s̄on̄ a yaha Ecyeni na, ka pire si fin'a taha u na maa jw̄o: «Wuu á u jwumpe lógo, u á Kile t̄un̄ntun̄ji Musa ná Kile m̄ege k̄eage.»

¹² Lir'á pyi ke, ka s̄upyire ná kacw̄on̄ribii ná Kile Saliyan̄i cyelentiibii l̄ugigii sí ȳiri Ecyeni taan, maa u cyán a c̄u f̄anhe e, maa nk̄are ná u e yukyaala kurun̄ke yȳere.

¹³ Pi mpyi a k̄are ná kaf̄n̄ivinibii pil'e m̄u, ka pire si fini na: «N̄ge n̄anj̄i maha jwumpimpe yu Kilejaarebage ná Musa Saliyan̄i na t̄er̄igii puni i.

¹⁴ Wuu á lógo u jw̄o na na Nazareti k̄anhe shin̄ji Yesu na sí n-pa Kilejaarebage jya, si Kile t̄un̄ntun̄ji Musa ládaabii k̄eenn̄e.»

¹⁵ Ka yukyaala kurun̄ke shiin̄bii puni si yyahaȳi le Ecyeni i na w̄ii, mà u yyahe nj̄ya k'á pyi mu á jw̄o Kile m̄el̄ek̄enj̄i w̄a wogo ki.

7

Ecyeni á Yahutuubii fun̄jɔ cwo Kile Jwumpe na

¹ Ka Kile s̄aragawwuubii j̄un̄ufembw̄ɔhe si Ecyeni pyi: «N̄je pi na yu mu na ke, s̄ee wi la?»

² Ka u u pi pyi: «Mii c̄nmpyiibii ná mii tiibii, yii lógo na jw̄o na. Mà wuu tulyage Ibirayima yaha Mezopotami k̄ini i, s̄inampe foon̄ji Kile á uye cȳee u na mà u ta u s̄áha nt̄een Kyaran k̄anhe e m̄e.

³ Maa yi jw̄o u á na u fworo u tupyenge e, u fworo u k̄ini i, k̄ini uru sí n-cȳee u na ke, u raa si lire e*.

⁴ N̄ye ka Ibirayima si ȳiri Kalide shiin̄bii k̄uluni i, maa nk̄ar'a s̄a nt̄een Kyaran k̄anhe e. U tun̄ji kw̄un̄kwooni k̄antugo, k̄ini i ȳii n̄ye am̄e ke, ka Kile si u pyi u á n̄ur'a pa naha.

⁵ Kile n̄ye a mpyi a u m̄ege cyaga kan u á k̄ini i m̄e, ali cyaga nimbilere n̄ye a mpyi a kan u á m̄e. N̄ka Kile mpyi a jw̄om̄eeni lw̄o u á na uru sí k̄ini kan u á, u kw̄un̄kwooni k̄antugo, li m̄u sí n-pyi u t̄uluge wuu, mà li ta kuru can̄jke na, pȳa n̄ye a mpyi Ibirayima á m̄e.

⁶ Kile mpyi a yi jw̄o Ibirayima á na u t̄uluge sí n-pa n-pyi námp̄on̄nte e k̄ini lab̄er'e, pi sí n-pyi bilii, pi sí pi kȳerege yyee nk̄wu sicȳere (400) fun̄ji.

⁷ N̄ka k̄ini shiin̄bil'á pi sí bilere pyi ke, uru Kile yabilinj̄i u sí lire k̄ini shiin̄bii t̄un̄t̄. Lire k̄antugo pi sí n-ȳiri wani si mpa uru Kile p̄ee naha n̄ke cyage e.

⁸ Lire k̄antugo ka Kile si tun̄mbyara le ná Ibirayima e, maa nk̄w̄on̄ji pyi tire fȳenj̄i. Lire kurugo Ibirayima á u jyan̄ji Ishaka kw̄on̄ u canzege can̄mpyibaatanrewuuni. Ishaka m̄u á pa Yakuba ta ke, maa uru kw̄on̄, ka Yakuba m̄u sí wuu tulyeyi ke ná shuun̄inj̄i kw̄on̄.

⁹ Wuu tulyeyi i, w̄a m̄ege na mpyi Yusufu, uru j̄inc̄yege mpyi pi san̄mpil'e, ka pi i u p̄ere, u á k̄ar'a s̄a mpyi biliwe Misira k̄ini i. N̄ka Kile mpyi ná u e,

¹⁰ maa u shuu yyefuge karigii puni na. Kile mpyi a yákilifente kan u á, maa u kyaa pyi l'á táan Misira k̄ini saanj̄i Far̄on á, ka uru si u t̄ij̄e Misira k̄ini ná u pyenge puni j̄un̄jɔ na.

¹¹ N̄ye ka katibw̄ɔh̄o si mpa j̄cw̄o Misira k̄ini puni ná Kana k̄ini puni na. S̄upyire mpyi na nk̄yaali s̄el'e. Wuu tulyeyi mpyi na nj̄ȳi taa na lȳi m̄e.

¹² Yakuba á pa lógo na nj̄ȳi na w̄a na ntaa Misira k̄ini i ke, maa wuu tulyeyi tun̄ pi t̄on̄cyiige e pi s̄a w̄a shw̄o, pi a ma.

* 7:3 Zhen̄ezi 12.1 † 7:7 Zhen̄ezi 15.13, 14

¹³ Nye pi à pa shà pi tozhonwoge na sùmanj tashwøge e ke, ka Yusufu si nta a uye cyêe u cinnmpyiibii na. Lir' à pyi ke, ka Farøn si nta a Yusufu cinnmpyiibii cê.

¹⁴ Lire kântugo ka Yusufu si pi tun pi à kâr'a sà u tunj Yakuba ná u pyenge shiinbii lwó mà pa. Pi shiin beetaanre ná ke ná kanjuro (75) pi mpyi.

¹⁵ Lire pyinj kanni na, Yakuba à kàre Misira kini i. Wani u à kwû, mà bâra wuu tulyeyi sanjyi na mú.

¹⁶ Ibirayima mpyi a fannjke nkemu shwø Kyamøri jyaabil'á Sikemu kânhe e ke, ka pi i pi buwuubii tug'a kâr'a sà ntò wani kuru fannjke e.

¹⁷ Nye njwømeeni Kile mpyi a lwó Ibirayima á ke, lire téefunjøn'á pa na byanhare ke, ka wuu shiinj si mpa nyaha maa mpêe Misira kini i.

¹⁸ Pi à kwôro Misira kini i fo mà sà nò saannj wà u ti na. Uru saannj nyê a mpyi a yafyin cê Yusufu kataanmpe e me.

¹⁹ Uru saannj'á wuu shinj sùpyire kyérege cwðore e. U mpyi maha pi pyi pi i pi pyiibii lwúu na wáa, bà pi si mpyi s'a njkwúu me.

²⁰ Lire tènì i Kile tũntununj Musa à si. U lemê mpyi a njwø, u kyaa mpyi a táan Kile á, ka u sifeebii si u njwøho yijye taanre funj'i bage e maa u njwø caa.

²¹ U à pa njwøho já, ka pi i u yige bage e ke, ka saannj Farøn pworonj si u lwó na byí mu à jwo u yabiliinj jya wi.

²² Lire pyinj kanni na, yaaga maha yaaga na Misira kini shiinbii mpyi a taanna ke, Musa mpyi a taanna yire puni na. Fânhe na mpyi u jwumpe ná u kapyiinkii puni i.

²³ Nye Musa shij'á pa nò yjee beeshuunni na ke, u cinnmpyiibii pi nyê Izirayeli shiinbii ke, ka u u li lwó uye funj'i si sà fworo pi na.

²⁴ U à sà nò wani mà sà Misira shinnj wà ta u u u cinnmpworonj wà bwúun, ka Musa si u cinnmpworonanj shwø maa u njkoonj wwú fo mà Misira shinnj bò.

²⁵ Musa mpyi na sònnj na lire mpyinj sí uru cinnmpyiibii pyi pi li cê na Kile na sí pi yige bilere e uru cye kurugo, njka u cinnmpyiibii nyê a já a yi yyaha cê me.

²⁶ Kuru canja nũmpanj, ka Musa si sà u cinnmpyiibii pii shuunni ta pi i ntũnni, ka u u wá na njcaa si pi jwo nde piye e maa jwo pi á “Yii na nyê cinnmpyii, naha kurugo yii nyê na ntũnni ye?”

²⁷ Nge u mpyi na u shinjnyeni bwúun ke, ka uru si Musa njøn'a wà maa jwo: “Jofoo u à mu tije mà pyi wuu njũfoonj ná wuu yukyaanj ye?”

²⁸ Bà mu à Misira shinnj bò tanjaa me, taha amuni mu la nyê si mii bò?”

²⁹ Nàn'á puru jwo ke, ka Musa si fê a kàre Madiyani kini i. Maa ceewe fúru wani maa pũnampyre shuunni ta u na.

³⁰ Nye yjee beeshuunni kântugo, canjka mà Musa yaha Sinayi nanjke byanham'i, ka Kile mèlèkènj wà si uye cyêe u na, nage mpyi na nj tahe nkemu na ke, kuru funjke e.

³¹ Musa à lire njya ke, ka li i u kákyanhala. Ka u u file ku na si ku yaa ngí, ka Kafoonj Kile si u pyi

³² “Mii u nyê mu tulyeyi Ibirayima ná Ishaka ná Yakuba u Kilenjís.” Ka Musa si fyá fo na njcyènni, u saha nyê a njen'a ku wí me.

³³ Nye ka Kafoonj si u pyi “Ma tanhanyj wwú ma tooyi na, naha na ye cyage e mu à yjee ame ke, kuru na nyê Kile wogo.

³⁴ Yyefuge e mii shiinbii nyê Misira kini i ke, mii à kuru njya, mii à pi parage lógo mú. Mii à tig'a pa si mpa pi njũho wwú bilere e. Nyê nume, mii sí mu tun Misira e*.”

³⁵ Nye Izirayeli shiinbii mpyi a cyê Musanj ngemu na, maa u pyi “Jofoo u à mu tije mà pyi wuu njũfoonj ná wuu yukyaanj ye?” ke, uru Musanj Kile à tun u à sà mpyi pi njũfoonj, si pi yige bilere e, Kile mèlèkènj u à uye cyêe u na tahe nage woge e ke, uru mèlèkènj cye kurugo.

³⁶ Uru Musanj u à pi yige bilere e Misira e, maa kákyanhala karigii ná kacyeenkii pyi Misira kini ná Suumpe Lwøhe Nijnyage ná síwage e yjee beeshuunni funj'i.

³⁷ Uru Musanj ninunj mú u à yi jwo Izirayeli shiinbil'á na, bà Kile à uru tun me, amuni Kile sí n-pa tũntunnj yige pi shinj i uru fiige†.

³⁸ Mà sùpyire yaha t'á bínni síwage funjke e, Kile Mèlèkènj u mpyi na yu Sinayi nanjke njunj'i ke, uru Musanj ninunj u mpyi uru Mèlèkènj ná wuu tulyeyi shwøhol'e. U à jwumò báraga wumò jwo u á, ka u u pu jwo wuu á.

³⁹ Njka wuu tulyeyi nyê a njee puru jwumpe na me, pi à pu cyê maa sònnj si núru s'a wá Misira kini i.

⁴⁰ Ka pi i Arøn pyi “Yasunjyi yà yaa njemu yi sí wuu yyaha cù ke, naha na ye Musanj u à pyi kanjwø mà wuu pyi wuu à fworo Misira e ke, yaage k'á u ta ke, wuu nyê a cê me‡.”

‡ 7:28 Ekizodi 2.14 § 7:32 Ekizodi 3.6 * 7:34 Ekizodi 3.5, 7, 8, 10 † 7:37 Duteranomu 18.15, 18 ‡ 7:40 Ekizodi 32.1

⁴¹ Nye cyire canmpyaagil'e, ka pi i nunaga yaa mà pyi kacyiin, maa kuru sunni. Kuru nunage pi à yaa ná pi yabilimpíi cyeyi i ke, maa kuru kataanni pyi.

⁴² Nye ka Kile lùuni si yíri, maa kántugo wà pi á, maa pi yaha pi i nìnyinji yaayi père mu à jwo bà Kile túnntunji wà mpyi a yi sémé Kile Jwumpe Seméji i na

“Yii Izirayeli shiinbii, yatòore yii à pyi sárage, mà bàra sárayi yii à wwú yyeegii beeshuunninji funñ'i

mà yii yaha síwage e ke, taha mii á yii à yire wwú la?

Mii á bà yii à yire wwú mà de!

⁴³ Yii yasunñke mege ku nye Mólókíš ke, kuru u vāannke bage yii à tug'a kàre.

Mà bàra lire na, woni mege ku nye Erefan ke, lire shinji yii à yaa na mpère.

Lire e ke mii sí yii cù n-kàre fo Babilón kántugo *.”»

⁴⁴ Nye Ecyeni à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Mà wuu tulyeyi yaha jani na síwage e, tunmbyaare vāannke bage na mpyi pi á. Kuru bage mpyi maha li cyée na Kile na nye ná pi e. Kile mpyi a yaanñkanni ndemu cyée Musa na ke, lire yaanñkanni na u mpyi a ku yaa.

⁴⁵ Lire kántugo lyenwage ku mpyi a taha wuu tulyeyi woge na ke, ka u u kuru bage kan pir'á. Kini shiinbii Kile mpyi na sí n-kòrò n-yige si li kan Izirayeli shiinbil'á ke, ka Zhosuwe si pi yyaha cù mà kàre lire kini i ná kuru bage e. Tunmbyaare vāannke bag'á kwòro wani pi á fo mà sà nò saanji Dawuda tiñi na.

⁴⁶ Dawuda kyaa mpyi a táan Kile á, ka u u li cya Kile á si бага faanra u á, uru ngemu u nye Yakuba u Kilenji ke.

⁴⁷ Nka saanji Solomani u mpyi Dawuda jyanji ke, uru u à pa mpyi kuru bage faanrafoonji.

⁴⁸ Nka wuu à yaa wuu li cè na nìnyinji u Kilenji nye na ntèn sùpyanji bafanrage e me, bà Kafoonji Kile à yi jwo u túnntunji wà cye kurugo me, na

⁴⁹ “Nìnyinji u nye mii saanre yatēnnke,

nñke sí nye mii tooyi tayahage.

Bage ñkire yii saha sí n-jà n-faanra mii á,

kuru si mpyi mii tanñke yē?

⁵⁰ Mii cyege bà k'á yire yaayi puni yaa mà'í?”»

⁵¹ Nye Ecyeni à puru jwumpe taha a kwò ke, maa jwo: «Yii à kwòñ, ñka yii à yii zòompíi ná yii ngingigii tò Kile yini yyaha na, maa ñcyé Kile Munaani na. Yii à pyi yii tulyeyi fiige.

⁵² Yii tulyey'á Kile túnntunmpii puni kyérege. Nge u à sàa tíi ke, mpíi pi à uru mpani kyaa jwo ke, pi à pire bò. Numé, ka yii i núr'a pa wwú uru sùpyanji nintinji ñwòh'i mà bò.

⁵³ Yii pi à Kile Saliyanji ta Kile mèlèkēbii cye kurugo ke, yii nye a ñee na uru Saliyanji kurigii ñaare me.»

Ecyeni bonñkanni

⁵⁴ Yukyaabil'á yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri fo mà tateenge fô pi na Ecyeni kurugo.

⁵⁵ Nka mà Ecyeni yaha u à jñ Kile Munaani na, u à yyahe yírig'a le nìnyinji i, mà Kile sinampe ñya, maa Yesu ñya u à yyére Kile kàññe cyege na,

⁵⁶ ka u u pi pyi: «Yii lógo, mii naha nìnyinji ñya u à múgo, Supyanji Jyanji s'á yyére Kile kàññe cyege na.»

⁵⁷ Nye Ecyeni à puru jwo ke, ka pi i ñkwúulo fànha na, maa pi ngingigii tò, maa ñkàr'a sà bôgoro u na,

⁵⁸ maa u cù a yige kànhe kántugo yyére, maa sà u wà ná kafaayi i mà bò. Mpíi pi à fin'a taha u na ke, pire mpyi a pi vāanntinji wwú a kan nāñjiñji wà á, uru mege na mpyi Soli.

⁵⁹ Mà pi yaha pi i Ecyeni wàa ná kafaayi i, u à Kile ñáare na: «Kafoonji Yesu, mii sí na múnāani kan mu á!»

⁶⁰ Maa nñkure sín maa jwo fànha na: «Kafoonji, ma hà nde kapiini fwooni tò pi na me!» U à puru jwo ke, ka u múnāani si fwoor u e.

8

Soli à dānafeebii kyérege

¹ Soli mú mpyi a ñee Ecyeni mbòñi i. Kuru canñke, ka pi i li ñwò cù na Zheruzalemu kànhe dānafeebii kyérege sèe sèl'e. Kuru yyefuge mpèenji kurugo, túnntunmpii baare e, dānafeebii puni mpyi a caala mà kàre Zhude kùluni ná Samari wuuni i.

² Mpíi pi mpyi na fyáge Kile na ke, ka pire pi si Ecyeni lwó a kàr'a sà ntò, maa u kwùñji yameeni sú sèl'e.

§ 7:43 Amòriti shiinbii yasunñke mege ku nye kure. Kuru yasunñke kyal'á pen Kile á mà tòro yasunñji sanñji na. Ku téesunni i, ñankopyire ku maha mpyi pi i ñkaan k'á sárage. (Levitiki 18.21; 20.2-5; 1 Saanbii 11.7; 2 Saanbii 23.10; Zheremi 32.35). * 7:43 Amasi 5.25-27 † 7:50 Ezayi 66.1-2

³ Soli sí wi ke, uru mpyi a sàa uye pwo si dānafeebii kurunke shi tò. U mpyi maha jyè pyenyi i, maa dānafeebii, nāmbaabii bâra cyeebii na, maa pire cwôre na si na leni kāsunji i.

Filipi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni i

⁴ Nyè dānafeebii pi mpyi a fê a yiri Zheruzalemu kànhe e ke, pire mpyi na jaare na mâre na Jwumpe Nintanmpe yu.

⁵ Pire e, wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Filipi, ka uru si nkàre Samari kànhe e mà sà na Kile Njncwōnrōnji kyaa yu sūpyir'á.

⁶ Kakyanhala karigii Filipi mpyi na mpyi kànhe shiimbii sí i cyi jaa marii cyi kyaa nūru ke, cyire mpyi a pi puni pyi pi a ninyigigii pēre sèl'e maa u jwumpe nūru.

⁷ Filipi mpyi na jīnacyaanbii ninyahamii jīnahii kōre na yige pi e. Pire jīnabii mpyi maha nkūwūli fānha na maa fwore pifeebil'e. U mpyi na supyimuruyo ninyahaya ná dīshiyifee ninyahamii cūnji.

⁸ Lire mpyi a pyi kuru kànhe shiimbil'á funntanga nimbwōhō.

⁹ Nyè nānji wà na mpyi wani kuru kànhe na, uru mege na mpyi Simō. U mpyi maha jinamahare pyi, u kapyiinkii mpyi maha Samari kùluni shiimbii puni kākyanhala. U mpyi a uye pyi shinbwo.

¹⁰ Shinbwo bâra shinbilere na, sūpyire puni mpyi a jēē u á. Pi mpyi maha ŋko na: «Kile sifente ti nyè sifente nimbwōre ke, tire ti nyè ŋge nāŋ'á.»

¹¹ Pi puni mpyi a jēē u á, jaha na ye mà lwō fo tēmōni i, u mpyi a pi tegēle ta ná u jinamahare karigil'e.

¹² Nyè Jwumpe Nintanmpe Filipi á jwo pi á Kile Saanre ná Yesu Kirisita kyaa na ke, ka pi i dá puru na, maa batize, nō bâra ceewe na.

¹³ Ka Simō mú si dá puru jwumpe na, maa batize, maa ŋkwōro Filipi taan. Kakyanhala karigii ná kacyeenkii u mpyi na jaa cyi i mpyi ke, cyire mpyi a u bilibili.

¹⁴ Yesu tūntunmpii pi mpyi a kwōro Zheruzalemu kànhe e ke, pīr'á lōgo na Samari kànhe shiimbii pii na wá a dá Kile jwumpe na ke, ka pi i Pyeri ná Yuhana tun pi á.

¹⁵ Pyeri ná Yuhana à nō Samari kànhe e ke, maa Kile jaare dānafeebil'á, bà pi si mpyi si Kile Munaani ta mē.

¹⁶ Naha na ye Kile Munaani mpyi na sàha ŋkwō a tige pi nūŋ'i mē, pi mpyi a batize kanna Kafoonji Yesu mege na.

¹⁷ Nyè ka Pyeri ná Yuhana si pi cyeyi taha pi nūŋyi na, ka Kile Munaani si jyè pi e.

¹⁸ Nyè Simō à tūntunmpii nja pi á pi cyeyi taha dānafeebii na, ka Kile Munaani si jyè pi e ke, ka u u wyére jwō jya Pyeri ná Yuhana á,

¹⁹ maa pi pyi: «Yii kuru fānhe kà kan na á mú, bà li si mpyi mii aha na cyēge taha shin maha shin nūŋke na ke, Kile Munaani si jyè urufol'e mē.»

²⁰ Ka Pyeri si u pyi: «Ná mu sí naha na sōnŋi na Kile mākange maha jà a shwō wyérenji na, mu ná ma wyérenji puni u kēge sijcyan.

²¹ Mu nāzhan nyè a sli nde kani i mē, jaha na ye mu zōŋi nyē a jwō Kile yyahe taan mē.

²² Ma toronkanni kēŋŋe, ma a ma sōnŋonkanni nimpīini yaha, ma a li jaare Kile á, kampyi li sí n-jà n-pyi, u u li yāfa ma na.

²³ Naha kurugo ye mii naha a li nja mu i, na mu a jī nyipeenni na, maa mpyi biliwe kapegigii mpyinji kāmpanŋke na.»

²⁴ Nyè ka Simō si Pyeri ná Yuhana pyi: «Yii yabilimpīi pi Kafoonji jaare na á, nje yii á jwo ke, bà u si mpyi si mii shwō yire puni na mē.»

²⁵ Pyeri ná Yuhana à Kafoonji kani ná u jwumpe jwo sūpyir'á mà kwō ke, maa nūru na ŋkēge Zheruzalemu kànhe e. Pi njkaribii mpyi na Jwumpe Nintanmpe yu Samari kùluni kanyi ninyahaya na, na ŋkēge.

Filipi ná Ecwopi kīni shinŋi kani

²⁶ Ka Kafoonji Kile mēlekenji wà si Filipi pyi: «Yiri maa si wōro kùl'e yyére kāmpanŋke na. Kuni l'á yiri Zheruzalemu kànhe e mà kare Gaza kànhe e, ná wà saha nyē na ntūuli l'e mē, ma a lire lwō.»

²⁷ Ka Filipi si ntíl'a yir'a kare. U ninjarenji, ka u u bē ná Ecwopi kīni shinŋi w'e, u à yiri Kile tapeenke e Zheruzalemu i. Uru nānji na mpyi fānhafembwōhō. Saancwonji u mpyi Ecwopi kīni jūŋo na, ná u mege mpyi Kandasi ke, uru u mpyi uru saancwonji nāfuunji puni tabegege jūŋo na.

²⁸ U mpyi a nūru na ŋkēge pyenge. U mpyi a tēen u shōnge wōtoronji funŋke e maa Kile tūntunŋi Ezayi Semēŋi kālali.

²⁹ Ka Kile Munaani si Filipi pyi: «File ŋge wōtoronji na.»

³⁰ Ka u u fē a file wōtoronji na, mà sà Ecwopi shinŋi ta u u cyage kà kālali Kile tūntunŋi Ezayi sēmēŋi i. Ka u u pyi: «Cyage mu nyē na ŋkālali amē ke, mu à ku yyaha cè la?» ³¹ Ka u u

Filipi pyi: «Di mii sí ku yyaha cè, ná wà bà u a ku yyaha jwo mii á mà yé?» Maa li cya Filipi á na u dũg'a tēen uru ŋkere na wòtoronji jwun'i.

³² Ka u u dũg'a tēen u ŋkere na. Cyage u mpyi na ŋkálali ke, kuru ku jye:

«U à pyi mu à jwo mpàŋi pi à cù na ŋkēge tabonke e ke,
mu à jwo mpàŋi u jye u jye na yu u shire kwonfeebii cye e mē.

U jye a yafyin jwo mē.

³³ U à uye tĩrige, ŋka pi jye a tanga kan u á mē.

Ná pi à u shi tò ŋke jũŋke na,

di wà sí n-jà u tũluge kyaa jwo n-jwo yé*?»

³⁴ Ka nàŋi si Filipi pyi: «Jofoo kyaa Kile tũntunŋi jye na yu amē yé? U yabilinji laa, wabere? Mii na mu náare, ma a yi yyaha jwo na á.»

³⁵ Ka Filipi si jwumpe lwó, maa uye tĩgile kuru takalage na, Jwumpe Nintanmpe p'á yyaha tii ná Yesu i ke, maa puru finin'a jwo u á.

³⁶ Mā pi ninŋaribii yaha, pi à sà nò lwóhe kà na, ka nàŋi si u pyi: «Lwóhe ku ŋke de, mii si n-jà batize mǎ?» [

³⁷ Ka u u jwo: «Mu aha dá Yesu na ná ma zòmbilini puni i, mu sí n-jà batize.» Ka u u pyi: «Mii á dá li na na Yesu Kirisita u jye Kile Jyanj.»]

³⁸ Nye ka u u wòtoronji yyēenē, ka pi i ntĩge lwóhe e, ka Filipi si u batize.

³⁹ Pi à fworó lwóhe e ke, ka Kafoonji Kile Munaani si Filipi lwó a yĩri nàŋi taan, u saha jye a u jya mē, ka u funntanga wunji si kuni lwó na ŋkēge.

⁴⁰ Filipi wi ke, ka uru si sà uye ta Azoti kànhe e, maa yĩri wani mà kàre Sezare kànhe e. U ninŋarenji Sezare e, kànha maha kànha na u à tòro ke, u à Jwumpe Nintanmpe jwo yire puni na.

9

Soli á dá Yesu na pyinŋanni ndemu na ke

¹ Jye lire tēni i Soli saha mpyi a uye pwo Kafoonji Yesu cyelempyiibii vũguronji na. U mpyi maha ŋko na uru ká pi ŋgemu ta ke, na uru sí urufoo bò. Canŋka ka u u ŋkàre Kile sàragawwuubii jũŋufembwóhe pyenge e,

² maa sà yi jwo u á na u sémii yaa u kan ur'á. U la mpyi si sà pire sémebii kan Kile Jwumpe kálambayi jũŋufeebil'á Damasi kànhe e, bà li si mpyi, nò bàra ceewe na, u aha shin maha shin ta u à jyé Yesu kuni i ke, si urufoo pwo s'a ma Zheruzalemu kànhe e mē.

³ Mā u ninŋarenji yaha, u à sà byanhara Damasi kànhe na ke, ka bēenmē si mpál'a yĩri ninjini na mà pa u kwũulo.

⁴ Ka u u jcwó jũŋke na, ka mejwu u si fworó na: «Soli, Soli, jaha kurugo mu jye na mii kyéerege yé?» ⁵ Ka u u jwo: «Jofoo u jye mu yé, jũŋufoonji?» Ka mejwuuni si nūr'a fworó maa jwo: «Mii u jye Yesu, mii mu jye na ŋkyéerege.

⁶ Nume, yĩri ma a si kànhe funŋke e, nde mu à yaa mu u pyi ke, pi sí lire jwo mu á wani.»

⁷ U kũsheŋebii fyagara wuubii mpyi a yyére jwumǎ baa, pi mpyi na jwumpe nũru, ŋka pi mpyi na sũpya jaa mē.

⁸ Ka u u yĩr'a yyére, u nyiigii mpyi a múgo, ŋka u mpyi na jaa cyi e mē, ka pi i u cù cyēge na mà kàre Damasi kànhe e.

⁹ U à canmpyaa taanre pyi, u jye na jaa mē, u jye na lyi mē, u jye na byii mē.

¹⁰ Nye Yesu cyelempyanj wà na mpyi Damasi kànhe e, uru mege na mpyi Ananiyasi, ka Kafoonji si uye cyēe uru na maa u pyi: «Ananiyasi!» ka u u jwo: «Mii u ŋge, Kafoonji.»

¹¹ Ka Kafoonji si jwo: «Pyenkuunji pi maha mpyi kuntiige ke, yĩri ma a kuru lwó, ma a si Zhuda pyenge e. Tarisi kànhe shinji mege pi maha mpyi Soli ke, ma a sà uru yibige pyi. U numē wunji na jye Kileŋarege na.

¹² Mā u yaha Kileŋarege na, u à mu Ananiyasi jya, mu à jyé bage e, ma a ma cyeyi taha u na, bà u si mpyi si nũru s'a jaa mē.»

¹³ Ka Ananiyasi si jwo: «Ei Kafoonji! Mu wuubii pi jye Zheruzalemu i ke, kyéeregenŋanni na ŋge nàŋ'á pire kyéerege ke, shinjyahara à lire jwo mii á.

¹⁴ Kile sàragawwuubii jũŋufeebil'á kuni kan u á naha wuu yyére, na u aha shin maha shin ta u u mu mege yiri ke, u u pifeŋe cù a pwo.»

¹⁵ Ka Kafoonji si Ananiyasi pyi: «Ta sì, jaha na yé mii à ŋge nàŋi cwǎnro, bà u si mpyi s'a báare mii á, si mii mege cyēe supyishinji sanji ná pi saanbii ná Izirayeli shiinbii na mē.

¹⁶ Yyefuge k'á yaa ku u ta mii mege kurugo ke, mii yabilinji sí kuru cyēe u na.»

¹⁷ Nye ka Ananiyasi si yĩr'a kàre, maa sà jyé bage e, maa u cyeyi taha Soli na, maa jwo: «Mii cinmpworonanj Soli, Kafoonji Yesu u à uye cyēe mu na mà mu nimpanji yaha kuni na ke, uru u à mii tun mu á, bà mu si mpyi si nũru s'a jaa, Kile Munaani si mu jí mē.»

* 8:33 Ezayi 53.7, 8

¹⁸ Ka yaayi yà si ntíl'a fworó Soli nyiigil'e fyákwooyo fiige, mà cwo nj̄nke na. Ka u u n̄úru na naa, maa yíri, ka pi i u batize.

¹⁹ Lire kántugo ka pi i nj̄yi kan u á, ka fânhe si jyè u e. Yesu cyelempyiibii pi mpyi Damasi kânhe e ke, ka u u canmpyaa pyi pire taan.

Soli à Jwumpe Nintanmpe s̄i na yu

²⁰ Ka Soli si ntíl'a li nj̄wɔ cù na yi yu Kile Jwumpe kàlambayi i, na Yesu u nyɛ Kile Jyanj.

²¹ Mpii pi mpyi na u jwumpe n̄úru ke, ka pire puni kakyanhala wuubii si wá na nj̄ko: «Taha n̄ge n̄ànj̄i bà u mpyi maha Yesu mege yyerefeebii kyéree Zheruzalemu kânhe e m̄? U kapani nj̄nke bà ku mpyi naha, si mpa tire s̄ypire sh̄inj̄i cù si pi pwɔ si raa si Kile s̄aragawwuubii nj̄nufeebii yyéree Zheruzalemu i mà?»

²² Nyɛ Soli jwumpe mpyi a li nj̄wɔ cù na s̄ypire yákilibii k̄ɛnn̄j̄. Yahutuubii pi mpyi Damasi kânhe e ke, li mpyi a pire bilibili, fo pi s̄àha mpyi a nj̄jwuyo cè m̄, u mpyi maha yi fininj̄i na yu pi á na Yesu u nyɛ Kile Nj̄ncwɔnr̄nj̄.

²³ Nyɛ t̄èr'a pyi ke, ka pi i b̄ɛ li na, maa li lwɔ piye funnj̄'i si Soli bò.

²⁴ Nj̄ka kuru v̄un̄j̄ke pi á pwɔ Soli na ke, u á pa fworó kuru nj̄wɔhɔ na. Pi mpyi na kânhe tajj̄nj̄wɔyi puni k̄aanmucaa pilaga bàra canja na, bà pi si mpyi si u ta mbò m̄.

²⁵ Canj̄ka numpilage e, ka Soli cyelempyiibii si u le sh̄àhala funnj̄'i, maa m̄ɛere pwɔ li na mà yige k̄aanj̄ke kántugo, bà u si mpyi si shwɔ m̄.

²⁶ Ka Soli si nj̄k̄are Zheruzalemu i. U á n̄o wani ke, ka u la si mpyi si jyè Yesu cyelempyiibii kurunj̄ke e, nj̄ka pi puni mpyi na fyáge u na. Pi nyɛ a mpyi a dá li na na Soli na nyɛ s̄eenj̄i na Yesu cyelempya m̄.

²⁷ Barinabasi sí wi ke, ka uru si nj̄k̄are ná Soli i Yesu t̄unt̄unmpii yyéree. Mà Soli nj̄nkarenj̄i yaha Damasi kânhe e, nyanj̄kanni na u á Kafoonj̄i nya mà u yaha kuni na ke, ná jwunj̄kanni na Kafoonj̄i á jwo ná u e ke, ná pyinj̄kanni na Soli á Yesu mege fininj̄'a jwo fyagara baa Damasi kânhe e ke, ka Barinabasi si yire puni yaha jwo t̄unt̄unmpil'á.

²⁸ Mà lwɔ lire t̄èni na, ka Yesu t̄unt̄unmpii si j̄ɛɛ Soli na, ka u u wá na si na Jwumpe Nintanmpe yu Kafoonj̄i Yesu mege na fyagara baa Zheruzalemu kânhe e, marii ma.

²⁹ Yahutuubii pi mpyi na Girekiibii sh̄ɛnre yu ke, u ná pire mpyi maha Kafoonj̄i kani nákaante pyi, nj̄ka pire mú mpyi na pyinj̄kanna caa si u b̄ò.

³⁰ Dánafeebii sanmpil'á yire lógo ke, maa u t̄ugo Sezare kânhe e. Lire kántugo maa u yaha u á k̄are Tarisi kânhe e.

³¹ Nyɛ mà lwɔ lire t̄èni na, dánafeebii pi mpyi Zhude ná Galile ná Samari kùligil'e ke, ka pire puni si yyenj̄nke ta. Pi mpyi maha piye t̄ère, maa jaare Kafoonj̄i yyahafyagare e. Kile Munaani mpyi a pi pyi pi i si yyaha na Kile kuni i, là sí i b̄àrali pi nyahanj̄i na.

Pyeri à Tabita buwunj̄i n̄ɛ

³² Pyeri mpyi maha jaare na màre kini yyaha kurugo, maa dánafeebii k̄aanmucaa. Canj̄ka dánafeebii pi mpyi Lida kânhe e ke, ka Pyeri si nj̄k̄ar'a s̄à fworó pire na,

³³ mà s̄à n̄ànj̄i wá ta u á yye baataanre pyi yampe tasinnage e. Uru n̄ànj̄i mege mpyi ɛn̄. U mpyi a m̄úr̄nj̄o.

³⁴ Ka Pyeri si jwo: «ɛn̄, Yesu Kirisita à mu c̄uun̄j̄o, yíri ma a ma yasinninj̄ke yaa may'á.» U á yire jwo ke, ka ɛn̄ si ntíl'a yíri.

³⁵ Lida ná Saron k̄anyi sh̄iinbii pun'á lire nj̄ya ke, ka pi i piye kan Kafoonj̄i á.

³⁶ Nyɛ ceenj̄i wá na mpyi Zhope kânhe e, cyelempya u mpyi u wi, u mege mpyi Tabita. Kuru mege ku nj̄ye Girekiibii sh̄ɛnre e: «Dorokasi» kuru nj̄wɔhe ku nj̄ye: «Cen̄ke». Uru ceenj̄i mpyi maha kac̄enn̄kii pyi t̄èrigii puni i, maa f̄on̄j̄eebii t̄ère.

³⁷ Mà Pyeri yaha Lida kânhe e, ka yama si Tabita ta cyire canmpyaagil'e, ka u u nj̄kw̄. Ka pi i u buwunj̄i wili, maa u lwɔ á s̄à yaha bat̄ɔnge nj̄nyibabilini l'e.

³⁸ Lida kânhe ná Zhope kânhe laage mpyi a t̄on m̄. Cyelempyiibii pi mpyi Zhope kânhe e ke, pir'á lógo na Pyeri na nyɛ Lida kânhe e ke, ka pi i sh̄iin shuunni tun pi s̄à u jaare, na u pa nume sasa.

³⁹ Nyɛ pi á s̄à t̄unt̄ure jwo ke, ka Pyeri si ntíl'a yír'a k̄are ná pi e. U á n̄o wani ke, ka pi i d̄ugo ná u e bat̄ɔnge nj̄nyibabilini i. Lenkwucyeebii pi mpyi wani ke, ka pire puni m̄esuwuubii si file u na. V̄aanntinmpȳɛre ná v̄aanntinmbwoyi Tabita mpyi a yaa pi á mà u yaha sh̄i na ke, maa yire cyée Pyeri na.

⁴⁰ Ka u u s̄ypire puni yige nt̄aani na, maa nj̄nkure sín nj̄nke na, maa Kile jaare. Lire kántugo maa yyahe k̄ɛnn̄j̄e bunj̄i yyéree maa jwo: «Tabita, yíri!» Ka u u nyiigii múgo. U á Pyeri nj̄ya ke, maa yír'a t̄ɛn.

⁴¹ Ka Pyeri si u cù cyɛge na, maa u t̄ɛge, ka u u yíri. Lire kántugo ka Pyeri si lenkwucyeebii ná Kile wuubii sanmpii yyere, maa Tabita nj̄yii wunj̄i cyée pi na.

⁴² Zhope sh̄iinbii pun'á lire kani lógo. Ka pi nj̄nyahamii si mpa dá Kafoonj̄i na.

⁴³ Ka Pyeri si ntèen mà tèrè nimbwoo pyi Zhope e, seefanhanji wà pyenge*.

10

Pyinƙanni na Kile à Pyeri taanna Jwumpe Nintanmpe njwuji na supyishini sann'á ke

¹ Nàñi wà na mpyi Sezare kàñhe e, uru mege mpyi Kòríneyi. Ɔramu sòrolashiibii yyaha yyére shinji wà u mpyi u wi. Sòrolashiibii kurunƙe nùño na u mpyi ke, pi mpyi maha kuru mege pyi Itali sòrolashikurunƙe.

² U ná u pyenge shiinbii mpyi a piye pwo sèl'e Kile na, maa mpyi ná Kile yyaha fyagare e. U mpyi maha Yahutuubii fòñofeebii tèrè sèl'e, u mpyi maha Kile jáare tèrigii puni i.

³ Nyé canƙa yàkòñ*, mà u yaha u bage e, ka Kile mèlèkenji wà si uye cyèe u na, maa u pyi: «Kòríneyi!»

⁴ Ka Kòríneyi fyagara wunji si yyahe yírig'a le mèlèkenji i, maa jwo: «Nùñufoonji, naha shi ye?» Ka mèlèkenji si u pyi: «Kilejareyi mu nyé na mpyi, maa fòñofeebii tèrè ke, yir'á pyi sàraga nùguntanga wugo fiige mà nò Kile na.

⁵ Numé, ma shiinbii pii yaha pi shà Zhope kàñhe e, nàñi mege ku nyé Simó, ná pi maha u pyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere.

⁶ U à tírige seefanhanji wà yyére, uru mege mú na nyé Simó. U bage na nyé suumpe lwàhe njwàge na.»

⁷ Nyé mèlèkenji'à puru jwumpe jwo a kwò maa nkàre ke, ka Kòríneyi si u báarapyiibii pii shuunni yyere, sòrolashini u mpyi na fyáge Kile na u sòrolashikurunƙe e ke, mà bàra uru na.

⁸ Jwumpe mèlèkenji à jwo u á ke, maa puru puni jwo pi á, maa pi tun Zhope kàñhe e.

⁹ Kuru canja nùmpañja, pire shiin taanren'á kàr'a sà byanhara Zhope kàñhe na mà canƙe yaha nùño ninji i ke, ka Pyeri si dùgo bage kàtanƙe na, maa Kile jáare.

¹⁰ Kateg'à pa u ta ke, ka u u jwo na uru sí n-lyí. Mà pi yaha pi i yalyire sore u á, ka Kile si kani là cyèe u na.

¹¹ Ka u u ninyinji nya u à múgo, maa yaage kà nya vaañja nitabaaga fiige, ku mbiiñkii sicyeerenji s'à pwo, k'à yíri ninyinji na, na ntíri njñke na. ¹² Sige yaare shini puni ná njñke yaflii shini puni ná sanjcyenre shini puni mpyi kuru vaañke funji'i†.

¹³ Ka mejwuú si fwooro na: «Pyeri, yíri ma a búu ma a nkyàa.»

¹⁴ Ka Pyeri si jwo: «Lire sí n-jà n-pyi la Kafoonji? Yaaga maha yaaga ku nyé ku nyé a yaa k'a lyí mé, lire nyé mé k'à njwòho ke, mii sàha sàa kuru kà lyí mà nja mé.»

¹⁵ Ka mejwuuni si núr'a fwooro maa jwo: «Yaage Kile à pyi na k'à fininje ke, ma hà njwo na kur'à njwòho mé.»

¹⁶ Lir'á pyi mà nò tooyo taanre na ke, ka vaañke si ntíl'a núr'a dùgo ninyinji na.

¹⁷ Lire kani Pyeri à nja ke, mà u funmpen wunji yaha u u uye yíbili lí njwàhe na, lire tènì mpyi a Kòríneyi túnntunpii ta pi à nò Zhope kàñhe e, maa seefanhanji Simó pyenge yibige pyi, ka pi i ku saha cyèe pi na, ka pi i nkàr'a sà yyére pyenge njwàge na,

¹⁸ maa yini pyi, maa jwo: «Simó pi maha mpyi Pyeri ke, naha u sunmbage nyé la?»

¹⁹ Lire tènì saha mpyi a Pyeri ta u u uye yíbili lire kani njwàhe na. Ka Kile Munaani si jwo: «Pyeri, shiin taanre pi mpíi pi i mu kyaa pyi pyenge njwàge na.

²⁰ Yíri numé sasa, ma a ntíge, ma a si ná pi e fyagara baa, naha na ye mii u à pi tun mu á.»

²¹ Ka Pyeri si ntíg'a pa, maa jwo: «Sùpyanji yii nyé na ncaa ke, mii wi, yii kà kan!»

²² Ka pi i u pyi: «Sòrolashiibii yyaha yyére shinji mege ku nyé Kòríneyi ke, uru u à wuu tun. U na nyé sùpya ngemu u à tíi, maa fyáge Kile na ke. Yahutuubii puni na u metange yíri. Kile mèlèkenji wà à uye cyèe u na, maa yí jwo u á na u mu yyer'a shà u pyenge e, na jwumó na nyé mu á, mu u jwo u á.»

²³ Ka Pyeri si pi pyi pi à jyè pyenge e, maa tashwàngo kan pi á. Nyèg'à múgo ke, ka u ná pire si nkàre, mà bàra Zhope kàñhe cínmpyiibii dánafeebii pii na.

²⁴ Kuru canja nùmpañja, pi à sà nò Sezare kàñhe e, mà sà Kòríneyi ta u u pi sigili. U mpyi a u cínmpyiibii ná u ceveebii sèe wuubii yyere uye yyére.

²⁵ Nyé Pyeri à sà nò na njo raa jyè pyenge e ke, ka Kòríneyi si mpa u nùño bê, maa ninjure sín njñke na u fere e, si u pèe.

²⁶ Ka Pyeri si u cú cyege na mà yírig'e, maa jwo: «Mii mú na nyé sùpya mu fiige!»

²⁷ Ka Pyeri ná Kòríneyi si wà na yu na nkèege mà sà jyè bage e, mà sà shinjyahara ta pi à bínni wani.

* **9:43** Yahutuubil'á, shinji u nyé na yatòore seeyi báare ke, urufoo maha njwòho Kile á, u mú si n-jà n-file Kile na mé. Puru funƙe e, Pyeri u nyé Yahutu ke, mu aha uru nja u à jen'a kàre seefanhanji Simó pyenge e, lir'á lí cyèe na u sàññanƙanni na nkèenji. † **10:3** Yahutuubii yàkòñke Kilejarege tènì lí mpyi lí lí. † **10:12** Mà tàanna ná Yahutuubii Kile kuni i, Kile mpyi a pi pyi na pi àha raa kyaare shini wà kyàa mé.

²⁸ Ka Pyeri si pi pyi: «Yii à li cè na mà tàanna ná wuu Yahutuubii saliyani i, wuu nyé a yaa wuu a bàrali supyishini sanni na mɛ, lire nyé mɛ mà jyè u wà pyenge e mɛ. Nka Kile à li cyèe mii na na mii nyé a yaa mii u sùpyani wà tufiige pyi na u à jwóhɔ, lire nyé mɛ u nyé fininjimbaa Kile yyahe taan mɛ.

²⁹ Lire l'á li ta, yii à mii yyere, ka mii i ntíl'a pa jwuɲyahama baa. Nyé numɛ, yii à mii yyere ndemu na ke, mii la na nyé si lire cè.»

³⁰ Ka Kòrinɛyi si Pyeri pyi: «Cyi canmpyaa sicyɛɛre u nyé ninjaa, mà mii yaha Kileɲarege na yàkɔŋke na pyenge e, mii à pâl'a nàni wà nya u à vaaɲvinweeweere le mà yyére mii yyahe taan, maa jwo

³¹ «Kòrinɛyi, Kile à muɲarege shwɔ, ntɛgɛɲi mu à pyi fòɲafeebil'á ke, Kile funɲɔ nyé a wwò uru na mɛ.

³² Pii tun Zhope kàñhe e, Simɔ pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere pi a ma. U à tɪrige seefanhanj wà yyére, pi maha uru mɛge pyi Simɔ mú. U pyenge na nyé suumpe lwòhe jwoge na.»

³³ Lir'à pyi ke, ka mii i ntíl'a pii tun pi sà mu yyere. Mu pama lem'à jwɔ. Numɛ, wuu puni pi mpíi Kile yyahe taan, yaaga maha yaaga Kafoonj à pyi mu u jwo wuu á ke, wuu la nyé si yire lógo.»

³⁴ Ka Pyeri si jwumpe lwò maa jwo: «Numɛ mii à li cè sɛɛɲi na, Kile nyé a sùpya pwóɲɔ sùpya na mɛ.

³⁵ Shin maha shin u nyé na fyáge Kile na, maa jaare ntiɲi i ke, u mɛɛ ká nta supyishi o shi ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á.

³⁶ Kile à u jwumpe jwo Izirayɛli shiinbil'á. Jwumpe Nintanmpe pu nyé na yeyɛɲi ke kaan ke, maa puru jwo pi á Yesu Kirisita cye kurugo, uru ngemu u nyé sùpyire puni Kafoonj ke.

³⁷ Yuhana Kile jwumpe jwuɲkwooni kántugo maa batizeliɲi pyi, karigii cyi à pyi mà lwò Galile kùluni na, mà sà nɔ Zhude wuuni na ke, yii à cyire cè.

³⁸ Pyiɲkanni na Kile à Nazareti kàñhe shinɲi Yesu cwóonrɔ, maa u Munaani tɛg'a u jɪ, maa fànha kan u á ke, yii à lire cè. U mpyi na jaare na màre, maa kacɛɲkii pyi sùpyire na. Mpíi pi mpyi Sitaannɲi bilere e ke, maa pire puni yige tire bilere e, naha na ye Kile mpyi ná u e.

³⁹ Karigii puni u à pyi Zheruzalemu kàñhe ná Yahutuubii kànyi sanɲyi na ke, wuu na nyé cyire shérii. Pi à u kwòro cige na mà bò.

⁴⁰ U kwùɲi canmpyitanrewuuni, Kile à u jɛ à yige kwùɲi i, maa u pyi u à uye cyèe sùpyire na.

⁴¹ Sùpyire puni bà t'à u nya mɛ. Kile mpyi a fyànha a wuu mpiimu cwóonrɔ mà pyi u shérii ke, wuu pi à u nya. U ɲɛɲkwooni kántugo mà fworɔ kwùɲi i, wuu pi à lyí maa bya ná u e.

⁴² U à túnnture le wuu cye e, na wuu a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, wuu raa yi fininj wuu a yu pi á, na Kile à Yesu tɪge u u kwùubii ná jyii wuubii sàra u tàanna ná pi kapyiɲkil'e.

⁴³ Kile túnntunmpii puni mpyi a jwo u kyaa na na shin maha shin u à dá u na ke, u mɛge fànhe cye kurugo, urufoo kapegii si yàfa u na.»

⁴⁴ Mà Pyeri yaha puru jwumpe na, mpíi pi mpyi na u jwumpe núru ke, Kile Munaani à tige pire puni ɲuɲ'i.

⁴⁵ Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a shà ná Pyeri e ke, li mpyi a sàa pire kàkyanhala mà Kile nya u à u Munaani sùguro supyishini sanni ɲuɲ'i mú.

⁴⁶ Naha kurugo ye pi mpyi a tire sùpyire nya ti i yu sheenre taber'e, maa Kile mɛge kère Kile Munaani cye kurugo.

Nyɛ ka Pyeri si jwo:

⁴⁷ «Tá wuu saha si n-jà nte sùpyire sige t'àha batize lwòhe e mɛ? Bà wuu à Kile Munaani ta mɛ, amuni pi mú à li ta.»

⁴⁸ Nyɛ u à puru jwo ke, maa pi pyi pi à pi batize Yesu Kirisita mɛge na. Pi batizenkwooni kántugo, ka pi i li cya Pyeri á na u canmpyaa pyi ná pire e.

11

Karigii cyi à pyi supyishini sanni shwòhɔl'e ke, Pyeri à cyire jwo Zheruzalemu dánafeebil'á

¹ Yesu túnntunmpii ná dánafeebii pi mpyi Zhude kùluni i ke, pire mpyi a lógo na supyishini sanni sùpyiibii pii mú na nyé a ɲɛ Kile Jwumpe na.

² Nyɛ Pyeri à nùr'a kàre Zheruzalemu kàñhe e ke, Yahutuubii dánafeebii pi mpyi a ɲkwòɲɲi le barag'e ke, ka pire si u faha,

³ maa jwo: «Naha na sùpyire ti nyé ti nyé a kwòn mɛ, mu à ɲɛn'a sà wwò ná pire e, fo mà lyí ná pi e ye?»

⁴ Nyɛ karigii cyi à pyi ke, ka Pyeri si jyè cyire yyahe e ɲiɲkin ɲiɲkin mà jwo pi á.

⁵ U à jwo: «Mà mii yaha Zhope kànhe e Kileɲarege na canŋka, Kile à kani là cyêe mii na, ka mii i yaage kà nya vâanŋa nitabaaga fiige, ku mbiŋkii sicyeereni s'à pwo, k'à yiri nɲyini na na ntiri, mà pa yyere mii taan.

⁶ Ka mii i ku yal'a wii. Yatœre ná sige yaare ná ɲiŋke yafilii ná saŋcyenre, yire yi mpyi kuru vâanŋke e.

⁷ Ka mii i mejwu lógo na “Pyeri, yiri ma a bùu ma a ŋkyáa.”

⁸ Ka mii i jwo “Lire si n-jà n-pyi la Kafoonji? Naha na ye yaaga maha yaaga ku ɲye ku ɲye a yaa k'a lyi me, lire ɲye me mà ɲwóho ke, mii sàha sàa kuru kà lyi mà nya me.”

⁹ Ka mejwuuni si núr'a fworó nɲyini na “Yaage Kile à pyi na k'à finiŋe ke, mà hà ɲjwo na kur'à ɲwóho me.”

¹⁰ Lir'à pyi mà nɔ tooyo taanre na, ka vâanŋke ná ku funŋo yaayi si nta a dùgo nɲyini na.

¹¹ Pyenge e mii mpyi ke, lire tèn'a nàmbaa taanre ta pi à yyere kuru pyenge ɲwóge na. Pi mpyi a pire tun mii á mà yiri Sezare kànhe e.

¹² Ka Kile Munaani si yi jwo mii á na mii u a si ná pi e fyagara baa. Cinmpyinambaabii baaniŋi u nge ke, pire pi à mii tùugo mà kàre Sezare e, ka wuu u sà jyè Kòrineyi pyenge e.

¹³ Nyañkanni na u à Kile mèlekeni nɲjyereni nya u bage e, ka mèlekeni si njemu jwo u á ke, ka u u jyè yire yyahe e mà jwo wuu á, na mèlekeni'à jwo na uru u pìi tun Zhope kànhe e, Simo pi maha mpyi Pyeri ke, pi i sà uru yyere pi a ma.

¹⁴ Pyiŋkanni na u ná u pyenge šiinbii sí n-pa n-shwó ke, na mii Pyeri u sí n-pa lire jwo u á.

¹⁵ Nyè mii à jwumpe ši ke, ka Kile Munaani si ntíl'a tige pi ɲuŋ'i bà li mpyi a fyânha a tige wuu ɲuŋ'i me.

¹⁶ Lir'à pyi ke, jwumpe Kafoonji mpyi a jwo ke, ka mii funŋo si ntíl'a cwo puru na. U mpyi a jwo na “Yuhana à sùpyire batize ná lwóhe e, ŋka yii pi ke, ná Kile Munaani i yii sí batize.”

¹⁷ Nyè lire pyiŋkanni na, wuu pi à dá Kafoonji Yesu Kirisita na ke, Kile à ɲwó wuu na maa màkange ŋkemu kan wuu á ke, kuru ninuge u à kan pi á, lire e ke, di mii mpyi na sí n-jà Kile ɲyii wuuni fyilinne n-jwo ye?»

¹⁸ Mpii pi mpyi wani maa Pyeri jwumpe lógo ke, ka pire funŋyi si nta a ɲiŋe, ka pi i Kile kêe maa jwo: «Sêe wi, mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu me, Kile à pyiŋkanna kan pir'à bà pi si mpyi si pi toronkanni kêenŋe, si nùmpañja ta me.»

Antiyoshi kànhe dánafeebii kurunŋe tasiige

¹⁹ Yyefuge ku mpyi a dánafeebii ta Ecyeni bonkwooni kántugo na ke, kuru mpyi a pi pyi pi à fê a caala. Ka pi pìi si ɲkàre fo Fenisi kùluni ná Sipiri kini i, ka pìi si ɲkàre Antiyoshi kànhe e. Yahutuubii baare e, pire ɲye a mpyi na jwumpe Nintanmpe yu waber'à me.

²⁰ Lire ná li wuuni mú i, dánafeebii pìi mpyi a yiri Sipiri kini ná Sireni kànhe e mà pa Antiyoshi kànhe e. Mpii pi ɲye pi ɲye Yahutuu me, jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tii ná Kafoonji Yesu i ke, ka pire si puru jwo pi á.

²¹ Kafoonji à pire dánafeebii tège sèl'e pi báaraŋi i, ka lire si shinnyahara pyi t'à dá u na, maa tiye kan u á.

²² Zheruzalemu kànhe dánafeebii kurunŋk'à yire lógo ke, ka pi i Barinabasi tun Antiyoshi kànhe e.

²³ Pyiŋkanni na Kile mpyi a ɲwó Antiyoshi kànhe dánafeebii na ke, Barinabasi à nɔ wani maa lire nya ke, ka u funŋke si ntáan, ka u u màban le pi e, maa pi pyi na pi piye waha pi i ɲkwóro Kafoonji kuni i.

²⁴ Yii li cè na Barinabasi na mpyi sùpya nɲcenŋe. Kile Munaani mpyi a u ɲi, u daniyaŋi mpyi a pèe, ka shinnyahara si ɲee Kafoonji na.

²⁵ Lire kántugo ka Barinabasi si ɲkàre Tarisi kànhe na mà sà a Soli caa.

²⁶ U à u cya a nya ke, maa núr'a kàre ná u e Antiyoshi e. Pi à yyee nɲkin pyi wani, pi mpyi maha si na bínnini ná cyelempyiibil'e, maa shinnyahara kàla Kile kuni na. Antiyoshi kànhe e, pi à cyelempyiibil'e mege le: «kerecyenbii*». Lire l'à pyi ku toŋcyiige.

²⁷ Kile tũntunmpii pìi mpyi a yiri Zheruzalemu i cyire canmpyaagil'e mà pa Antiyoshi kànhe e.

²⁸ Wà mege na mpyi pi e Agabusi. Mà Kile Munaani yaha l'à uru yyaha cú, ur'à jwo na katibwóho na sí n-pa n-pyi diŋyeni cyeyi puni i. Nyè saanŋi Kolodi tēni i, lir'à pa mpyi.

²⁹ Lir'à pyi ke, cyelempyiibil'i pi mpyi Antiyoshi e ke, ka pire si li lwó piye funŋ'i, cinmpyiibil'i dánafeebii pi ɲye Zhude kùluni i ke, si cyeyi wà yiye na mà tãanna ná pi shin maha shin pèrege e si ntège pire tège.

³⁰ Yaayi pi à wà yiye na mà ta ke, ka pi i yire kan Barinabasi ná Soli á pi sà ŋkan Zhude kùluni dánafeebii kacwɔnribil'á.

* 11:26 Kerecyenbii ɲwóhe ku ɲye: Yesu Kirisita fyèɲwóhoshiinbii.

12

Yakuba mbòŋi ná Pyeri kàsuyiini kani

¹ Lire tēni i, saannji Erōdi mpyi na dānafeebii pīi kyéreege.

² U à Yuhana cīmpworonaji Yakuba bō ná kāshikwōŋwōoni i.

³ U à lire nya l'á táan Yahutuubil'e ke, bwúuruŋi nīnjirigembaanji kataanni i, ka u u pi pyi pi à Pyeri cū mú.

⁴ Pī à Pyeri cū ke, ka u u pi pyi pi à u le kāsūŋi i, maa sōrolashii ke ná baani pyi pi i u kàanmucaa. U la mpyi kataanni ká ntōro si nta u yībe sūpyire nyii na.

⁵ Mā Pyeri yaha kāsūŋi i, dānafeebii mpyi a kwōro Kileŋarege na u á.

⁶ Canmbilini i Erōdi mpyi na si Pyeri yībe sūpyire nyii na ke, numpillage ku sí n-tōro lire canmbilini si n-ta a nō ke, kuru numpillage e, mā Pyeri nimpwōŋi yaha ná yōrōyō shuunni i sōrolashiibii pīi shuunni shwōhōl'e, u mpyi na ŋwūuni. Sōrolashiibii pīi mpyi a yyēre kasubage ŋwōge na maa ku kàanmucaa. ⁷ Ka Kafoonji Kile mēlekeŋi wā si mpāl'a jyē kasubage e, ka ku puni si mpyi bēenme, ka mēlekeŋi si Pyeri bwōn bwōn ŋkere na mā jē, maa jwo: «Yiri fwōfwō!» Ka yōrōyō si ntīl'a kwōn a lāha u cyeyi na mā cwo, ka u u yīri.

⁸ Ka mēlekeŋi si jwo: «Seepwōge tēg'a maye bīnni, ma a ma tanhanyī pwo.» Ka u u li pyi amuni. Ka mēlekeŋi si nūr'a jwo: «Ma vāanntinmbwōhe le, ma a ma na fye e.»

⁹ Ka u u fwor'a taha u fye e. Nde mēlekeŋi'à pyi ke, u nyē a mpyi a cē na lire na nyē sēe mē. U mpyi na sōŋŋi na ŋwōgo uru nyē na ŋwūuni.

¹⁰ Sōrolashiibii pīi nyē na kasubage kàanmucaa ke, ka Pyeri ná mēlekeŋi si ŋkār'a sà ntōro pire sōrolashikuruŋke nīncyiige taan, maa ŋkār'a sà ntōro kuruŋke shōnwōge taan, tōonnte bārage ku mpyi a tēg'a tajyīŋwōge tō, ná ku ŋwōge mpyi a kan kānhe funŋke yyēre ke, mā jwo pi nō kuru na ke, ka ku u mūgo kuy'a, ka mēlekeŋi ná Pyeri si fworo na ŋkēge. Mā pi nīŋkaribii yaha, ka mēlekeŋi si mpāl'a pīnni u na.

¹¹ Lir'a pyi ke, ka Pyeri yākiliŋi si nta a mūgo, ka u u jwo: «Nume sēenji na, mii à dá li na na Kafoonji u à u mēlekeŋi wā tun u à pa mii shwō Erōdi na, Yahutuubii la mpyi si kapegigii ŋcyiimu pyi mii na ke, si mii shwō cyire puni na mú.»

¹² Pyeri yākiliŋi'à pa ntēen ke, Yuhana pi maha mpyi Marika ná u nuŋi mēge nyē Mariyama ke, ka u u ŋkārē uru Mariyamanji pyenge e. Dānafee nīnyahamii mpyi a bīnni wani, maa Kile jāare.

¹³ U à nō maa bage ŋwōge kúu ke, báarapyicwōŋi wā na mpyi wani na Ōrōda, ka uru si yīr'a pa si mpa ku mūgo.

¹⁴ U à Pyeri mejwuuni lóg'a cē ke, funntange kurugo, mā jwo u pyenge ŋwōge mūgo ke, ka u u fē a kār'a sà yi jwo pi sanmpil'á, na Pyeri nīnjyerenji na wá pyenge ŋwōge na.

¹⁵ Ka pi i jwo: «Taha mu jūmbwuuni bā nyē a ŋwō mē?» Ka Ōrōda si nūr'a jwo: «Sēe, uru u wá sii u wi!» Ka pi i nūr'a jwo: «Mēlekeŋi u maha u kàanmucaa ke, uru u sí n-ta u à uye pyi u fiige mā pa.»

¹⁶ Mā pi yaha puru na, ka Pyeri si ŋkwōro na pyenge ŋwōge kúuli. Pī à pa ŋwōge mūgo mā u nya ke, ka li i pi bilibili.

¹⁷ Ka u u cyēge yīrige pī á, maa pi pyi pī à fyāha. Pyīŋkanni na Kafoonji à u yige kāsūŋi i ke, ka u u yire puni yyaha jwo pi á. Maa yi jwo pi á na pi sà yi yyaha jwo Yakuba* ná cīmpyiibii sanmpil'á, maa yīri wani mā kārē cyage kabēr'e.

¹⁸ Nyēg'a pa mūgo ke, ka sōrolashiibii si wā na nyāha na wūrūge piye e, maa piye yībili: «Di Pyeri à pyi a jwo yē?»

¹⁹ Ka Erōdi si pi pyi pī à sà a u caa, ŋka pi nyē a u nya mē. Ka Erōdi si sōrolashiibii pyer'a yībe, maa pi pyi pī à pi bō†. Lire kántugo maa yīri Zhude kúluni i, mā kārē Sezare kānhe e mā sà tēre pyi wani.

Erōdi kwūŋkanni

²⁰ Lire mpyi a saannji Erōdi lūuni ta l'á yīri Tiri ná Sidōn kanyi shiīnbii taan sēe sēl'e. Ka pire si bē nīŋkin na, maa sà jwo a ŋwō ná saannji bage jūŋufoonji i, uru mēge na mpyi Bilasitusi. Lire kántugo maa ŋkār'a sà saannji jāare na u uye sanji yaha u u yoge kwō, jaha na ye Erōdi kīni i pire mpyi na pi njiŋi taa.

²¹ Canmbilini na pi mpyi a bē si cyire karigii yyaha cwōonrō ke, lir'a pa nō ke, ka Erōdi si u fānhe vāanntinŋke le, maa mpa ntēen saanre yatēnŋke e, jwumpe pu nyē u á ke, maa puru jwo sūpyir'á.

²² U à kwō u jwumpe na ke, ka sūpyire si jwo fānha na: «Kile u à mpe jwo lire baare e, sūpya bā mē!»

* 12:17 Yakubani kyaa l'á jwo naha ke, Yesu cīmpworotji kyaa li. † 12:19 Ōromu shiīnbil'á, kasubage kàanmucyafōotji ká mpyi u nyē na ku kàanmucaa na ŋwōge mē, ka kàsuyiŋi wā si fworo, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsuyiŋi na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafōotji na.

²³ Lire tëenuuni i, ka Kafoonji Kile m̄lek̄en̄ji wà si nt̄l'a fȳēn̄re cyán Er̄odi i mà bò, ɲaha na ȳe p̄ente t'á yaa ti taha Kile na ke, u ɲȳe a tire taha u na m̄e.

²⁴ Kile Jwumpe mpyi na ɲcaali, d̄ánafeebii sí i ɲyahage.

²⁵ Barinabasi ná Soli à kw̄ò pi báaraɲi na Zheruzalemu k̄anhe e ke, maa n̄úr'a k̄àre Antiȳoshi k̄anhe e. Pi nin̄karibii, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, maa ɲk̄àre ná ur'e.

13

Kile Munaani à Barinabasi ná Soli cw̄onr'a yaha piye kanni na

¹ Kile t̄un̄ntun̄mii ná cyelentii na mpyi Antiȳoshi k̄anhe d̄ánafeebii kurun̄ke e. Pire m̄eyi yi ɲȳe: Barinabasi ná Simiȳon pi maha mpyi: «Niz̄h̄eri» ke, ná Lusisi uru mpyi a ȳiri Sireni k̄anhe e, ná Manayeni uru ná saan̄ji Er̄odi mpyi a lȳe pȳennuge e, ná Soli.

² Can̄ɲka mà d̄ánafeebii yaha pi a s̄un̄ji le maa Kile p̄ère, ka Kile Munaani si jwo ná pi e na: «Ȳii Barinabasi ná Soli yaha piye kanni na m̄ii á, báaraɲi m̄ēe na m̄ii à pi ȳyere ke, bà pi si mpyi si uru pyi m̄e.»

³ Pi à s̄un̄ji le maa Kile ɲáare a kw̄ò ke, maa pi cyeyi taha Barinabasi ná Soli ɲun̄jke na, maa pi yaha pi à k̄àre Kile báaraɲi na.

Barinabasi ná Soli à k̄àre Sipiri k̄ini i

⁴ ɲȳe lire pȳin̄kanni na, Kile Munaani à Barinabasi ná Soli tun pi à k̄àre Selusi k̄anhe na. Pi à n̄o wani ke, ka pi i jȳe bakw̄ōge k'e maa ɲk̄àre Sipiri k̄ini i, lire k̄ini na ɲȳe lw̄ohe nin̄jke e.

⁵ Pi à s̄à n̄o Salamisi k̄anhe e ke, ka pi i wá na ɲaare na Kile jwumpe yu Yahutuubii Kile Jwumpe k̄alambayi i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, uru mpyi a pi t̄ēge pi báaraɲi i.

⁶ Lire k̄antugo ka pi i k̄ini puni jȳiil'a s̄à n̄o Paf̄osi k̄anhe na. Yahutu n̄àji wá na mpyi kuru k̄anhe na, uru m̄ēge na mpyi Bariyesu. Jinamaha u mpyi u wi. U mpyi maha fini na uru na ɲȳe Kile t̄un̄ntun̄j̄o.

⁷ Uru jinamahan̄ji mpyi ná Sipiri k̄ini ɲun̄jufoon̄ji Serijusi Polusi i. Serijusi Polusi yákiɲiɲi mpyi a ɲw̄o, ka u u Barinabasi ná Soli ȳyere, ɲaha na ȳe u la mpyi si Kile jwumpe l̄ogo.

⁸ Pi mpyi maha uru jinamahan̄ji pyi Girekiibii sh̄ēn̄re e: «Elimasi». Ka u u wá na Barinabasi ná Soli kyáali. U la mpyi si k̄ini ɲun̄jufoon̄ji ɲun̄j̄o kyán bà u si mpyi u àha ndá Yesu na m̄e.

⁹ Soli pi maha mpyi: «Poli» ke, mà u yaha u a ɲi Kile Munaani na, u à jinamahan̄ji yal'a w̄ii,

¹⁰ maa jwo: «Mu fun̄ɲk'á ɲi cw̄òre ná kafinare na, Sitaann̄iɲi s̄ùpya u ɲȳe mu, mu kafuun̄ni li ɲȳe mà katiile pyi. Kafoon̄ji Kile kuriḡii cyi à t̄i ke, ɲaha t̄ere e mu si cyire ɲk̄ēgēn̄ji ɲw̄o yaha ȳe?»

¹¹ Yi l̄ogo! Nume, Kafoon̄ji sí mu pyi fyin. Mu sí t̄ere pyi, mu si can̄ɲaɲiini b̄ēen̄mpe ɲya m̄e.»

Lire tëenuuni i, ka Elimasi ɲȳiiḡii si nt̄l'a ww̄ò, ka numpini si jȳe u ȳyahe e, ka u u wá na cȳēge fȳinge na m̄are na wá caa ɲgemu u si u cȳēge c̄u, si u ȳyaha c̄u ke.

¹² K̄ini ɲun̄jufoon̄j'á lire ɲya ke, maa dá Yesu na. Nde u mpyi a l̄ogo Kafoon̄ji kyaa na ke, lire mpyi a u k̄ákyanhala s̄ēe s̄èl'e.

Poli ná Barinabasi à k̄àre Antiȳoshi k̄anhe e

¹³ Lire k̄antugo ka Poli ná u sh̄ērēfeebii si ȳiri Paf̄osi k̄anhe e, maa jȳe bakw̄ōge k'e mà k̄àre Perige k̄anhe e, kuru k̄anhe na mpyi Panfili k̄uluni i. Yuhana pi maha mpyi: «Marika» ke, ka uru si láha pi na, maa n̄úr'a k̄àre Zheruzalemu k̄anhe e.

¹⁴ Lire k̄antugo ka Poli ná Barinabasi si ȳiri Perige k̄anhe e mà k̄àre Antiȳoshi k̄anhe e, kuru na ɲȳe Pisidi k̄uluni i. Yahutuubiicann̄ɲk'á pa n̄o ke, ka pi i ɲk̄àr'a s̄à jȳe a t̄ēn Kile Jwumpe k̄alambage e.

¹⁵ ɲȳe cyag'á pa ɲk̄ála a kw̄ò mà f̄woro MusaSaliyan̄ji ná Kile t̄un̄ntun̄mpii san̄mpii s̄émebil'e ke, ka k̄alambage ɲun̄jufeebii si pi pyi pi à yi jwo Poli ná Barinabasi á: «C̄in̄mpȳiibii, kampyi yerege jwum̄o na wá ȳii á mà jwo s̄ùpyir'á, ȳii pu jwo.»

¹⁶ ɲȳe ka Poli si ȳiri, maa cȳēge ȳirige s̄ùpyir'á, maa pi pyi na pi fȳáha. Pi à fȳáha ke, ka u u jwo: «Ȳii Izirayeli sh̄iin̄bii ná ȳii mp̄ii puni pi ɲȳe na fȳáge Kile na ke, ȳii l̄ogo na ɲw̄o na.

¹⁷ Wuu pi ɲȳe Izirayeli sh̄in̄ji ke, wuu u Kilen̄ji à wuu tulyeyi cw̄on̄r̄o, maa pi pyi pi à ɲyahaha mà pi yaha bilere e Misira k̄ini i. Lire k̄antugo maa pi yige lire k̄ini i ná u f̄anhe e.

¹⁸ U à kw̄òro ná pi e síwage fun̄jke e, maa pi kariḡii kw̄u uye e, mà s̄à n̄o ȳyee beeshuun̄ni laage na.

¹⁹ Lire k̄antugo u à supyishi kuuyo baashuun̄ni shi bò a yige Kana k̄ini i, maa pire u taare kan pi á.

²⁰ Pi à tire taare fente pyi mà s̄à n̄o ȳyee ɲkwuu sicȳēere ná ȳyee beeshuun̄ni ná ke (450) laage na. Lire k̄antugo ka u u kacw̄on̄ribii p̄ii t̄iɲe wuu tulyeyi ɲun̄j'á fo mà s̄à yaa ná Kile t̄un̄ntun̄ji Samuweli u t̄iɲi i.

²¹ Puru funŋke e, ka wuu tulyeyi si li cya na u saanŋi wà kan pir'á. Nyɛ Kisi u nyɛ Benzhamu a tɔluge shin ke, ka Kile si uru jyanj Sawuli pyi u à pyi pi saanŋi yyeɛ beeshuunni funŋ'i.

²² Nyɛ ka Kile si mpa jcyé Sawuli na, maa Dawuda kan pi á, pi à pyi pi saanŋi. Uru kyaa na Kile à jwo na “Sùpyanji shiŋi mii nyɛ na jcaa, ná uru u nyɛ mii jyiŋi wunji ke, uru u nyɛ Zhese jyanj Dawuda. Uru u si n-pa mii jyiŋi karigii puni pyi.”

²³ Bà Kile mpyi a li jwómɛɛni lɔw mé, Dawuda tɔluge shin u à pa mpyi Izirayeli shiɛnbii Shwofoonji. Uru u nyɛ Yesu.

²⁴ Mà jwo uru Shwofoonji u pa ke, Yuhana mpyi a fyánha a yi jwo Izirayeli shiɛnbii pun'á, na pi pi toronkanni kɛɛnɛ pi i láha kapegii na, pi i batize.

²⁵ Yuhana báaraŋi mpyi na byanhare u takwɔɔre na ke, u mpyi maha ŋko sùpyir'á na “Yii na sɔnŋi na jofoo u nyɛ mii yɛ? Shwofoonji yii nyɛ na sigili ke, uru bà u nyɛ mii mà de! Nka wà si n-pa mii kántugo, mii jɔŋke bá à cyéɛ u tanhaŋyi mɛɛre zánhanj i.”

²⁶ Mii cɛmɛpyiibii, wuu pi nyɛ Ibirayima tɔluge shiɛnbii ke, mà bàra yii mpɛi puni pi nyɛ na fyáge Kile na ke, wuu á uru zhwonji jwump'à jwo.

²⁷ Yii li cɛ na Zheruzalemu kánhe shiɛnbii ná pi jɔŋfueebii mpyi a cɛ na Yesu u nyɛ uru Shwofoonji mɛ. Kile tɔnntunmpii jwumpe pi mpyi na ŋkálali canŋɔŋɔ maha canŋɔŋɔ ke, pi mpyi a puru yaha cɛ mɛ. Nyɛ pi Yesu ntúnŋi cye kurugo, Kile tɔnntunmpii jwump'à tɔro pu jwunƙanni na.

²⁸ Ali mà li ta pi nyɛ a jɔŋɔ ta, ŋkemu ku sí n-pa ná l'e u bò mɛ, lire ná li wuuni mú i, pi à fánhafoonji Pilati jáare si u ta mbó kworokworocige na.

²⁹ Kile tɔnntunmpii mpyi a yaaga maha yaaga séme Yesu kyaa na ke, tɛni i cyire pun'à fúnŋɔ ke, ka pi i u tɔrige kworokworocige na mà sà ntó fanŋke e.

³⁰ Nka Kile à u jɛ a yige kwùŋi i.

³¹ Mpɛi pi mpyi a taha u fye e mà yiri Galile kùluni i, mà kàre Zheruzalemu i ke, u jɛŋkwooni kántugo, u à yɛ cyéɛ pire na canmpyaa niŋyahagii funŋ'i. Pire mú pi nyɛ na u kyaa yu sùpyir'á numɛ.

³² Mii ná Barinabasi sí wi ke, Jwumpe Nintanmpe jwómɛɛni Kile mpyi a lɔw wuu tulyey'á ke, puru wuu mú nyɛ na yu yii á.

³³ Wuu pi nyɛ pi tɔluge shiɛn ke, Kile à lire jwómɛɛni fúnŋɔ wuu á, Yesu jɛni cye kurugo, bà l'à séme Zaburu sémenj kuni shonwuuni i na
“Mu u nyɛ mii Jyanj,

Ninjaa mii à pyi mu Tunj*.”

³⁴ Kile à Yesu jɛ a yige kwùŋi i, lire e u saha si n-fwónhɔ mɛ, yire y'à jwo

“Yaayi niŋcɛnyɛi jwómɛɛni mii à lɔw Dawuda á ke,

mii sí yire kan yii á†.”

³⁵ Y'à séme Zaburu sémenj cyage kabɛ'e lire jwómɛɛni kyaa na na

“Mu si jɛɛ ma báaraŋi niŋcɛnyɛi buwunji yaha u fwónhɔ fanŋke e mɛ‡.”

³⁶ Dawuda sí wi ke, Kile mpyi a ndemu yaa ke, Dawuda à báaraŋi pyi mà tàanna ná lire e. U à báaraŋi pyi a kwó ke, u a kwú, maa sà bàra u tiibii na, maa fwónhɔ mú.

³⁷ Nka Kile à Yesu jɛ a yige kwùŋi i, u nyɛ a fwónhɔ mɛ.

³⁸ Mii cɛmɛpyiibii, yii à yaa yii li cɛ na uru cye kurugo, yii kapegii sí n-jà yàfa yii na. Kile tɔnntunji Musa Saliyanj mpyi na si n-jà cyi yàfa yii na mɛ.

³⁹ Nka yii shin maha shin u à dá Yesu na ke, urufoo wogigii puni sí yàfa u na.

⁴⁰ Lire e ke nde Kile tɔnntunmpil'à jwo ke, yii a yiye káanmucaa, bà li si mpyi lire kà ŋkwó nɔ yii na mɛ. Pire cye kurugo Kile à jwo

⁴¹ “Yii wíi, yii pi nyɛ yii nyɛ a Kile jwumpe yaha laage e mɛ,
nde Kile sí n-pa n-pyi ke, lire sí yii kàkɔyánhala, puru funŋke e yii sí n-kwú.

Yii tɛɛn ná l'e, mii sí n-pa kani là pyi yii tiŋi i,

ndemu li nyɛ, wà mɛɛ n'a mpyi a li jwo yii á,

yii mpyi na si n-dá li na mɛ§.”»

⁴² Nyɛ Poli ná Barinabasi mpyi na fwore Kile Jwumpe kálambage e ke, pi à li cya pi á, na pi pa yà jwo pir'á nde kani ninuuni kyaa na canŋɔŋke nɛmpanke na.

⁴³ Sùpyire mpyi na jcaali ke, mpɛi pi à jyé Yahutuubii Kile kuni i ke, ka pire niŋyahamii ná Yahutu niŋyahamii si ntaha Poli ná Barinabasi jwóh'i, ka pi i wá na màban leni pi e, maa pi pyi, na Kile à jwó pi na maa pi le kuni ndemu i ke, na pi kwôro lire e.

⁴⁴ Nyɛ canŋɔŋk'a núr'a nɔ ke, ka kánhe shiɛnbii fánha si ŋkàr'a sà bínni, maa Kafoonji Jwumpe lógo Poli ná Barinabasi jwó na.

* 13:33 Zaburu 2.7 † 13:34 Ezayi 55.3 ‡ 13:35 Zaburu 16:10 § 13:41 Abakuki 1.5

⁴⁵ Yahutuubii ñùñfeebil'à tire supyiñyahare nya ke, ka yiñcyege si jyè pi e, ka pi i wá na Poli ná Barinabasi jwumpe ndire páanni, maa pi cyere.

⁴⁶ Nye ka Poli ná Barinabasi si yi finin'à jwo pi á: «Yii Yahutuubil'á, Kile Jwumpe mpyi a yaa pu fyánha a jwo. Nka ná yii s'à cyé pu na, maa li cyé na yii nye na jcaa shini ninñkwombaanji na me, lire e ke mpíi pi nye pi nye Yahutuu me, wuu si n-kàre pire yyére.

⁴⁷ Naha kurugo ye yire Kafoonji Kile à jwo wuu á u Jwumpe Semenji i na “Mii à mu tñe, bà mu si mpyi si mpyi bènme supyishinji pun'á,

si zhwonji jwumpe jwo diñyenji cyeyi puni i me*.”»

⁴⁸ Mpíi pi nye pi nye Yahutuu me, pir'à puru jwumpe lógo ke, pi funntanga wuubil'à Kafoonji Jwumpe le barag'e. Mpíi pi mpyi shini ninñkwombaanji ntañji laage e ke, ka pire puni si dá Yesu na.

⁴⁹ Lire pyin̄kanni na, Kafoonji Jwumpe mpyi na jcaali lire kùluni puni i.

⁵⁰ Cyeebii megefeebii pi mpyi a jyè Yahutuubii Kile kuni i ke, ka Yahutuubii ñùñfeebii si pire ná kàñhe shinbwoobii sòn mà yaha Poli ná Barinabasi na, ka pi i pi kyéerege, maa pi kòr'a yige pi kùluni i.

⁵¹ Poli ná Barinabasi nivworobil'à pi tooyi bambanji kwòro kwòr'a wu pi na†. Lire kántugo maa ñkàre Ikoni kàñhe e.

⁵² Cyelempyiibii pi mpyi Antiyooshi kàñhe e ke, pire mpyi a jñ funntange ná Kile Munaani na.

14

Poli ná Barinabasi à Kile jwumpe jwo Ikoni kàñhe e

¹ Nye nde l'à pyi Antiyooshi kàñhe e ke, lire ninuuni l'à pyi Ikoni kàñhe e. Poli ná Barinabasi à sà nò Ikoni i ke, maa ñkàre Yahutuubii Kile Jwumpe kàlambage e, maa Kile Jwumpe jwo fo ka Yahutuu niñyahamii ná supyishinji sanñji sùpyire tà niñyahara si dá Yesu na.

² Nka Yahutuubii pi mpyi a cyé si piye kan Yesu á ke, ka pire si dānafeebii meyi kēege supyishinji sanñ'á, ka pire si yiri dānafeebii kurugo.

³ Lire ná li wuuni mú i, Poli ná Barinabasi à kwòro wani mà tère nimbwoo pyi. Pi mpyi a pi cyege taha Kafoonji Yesu na maa u kyaa yu sùpyir'á fyagara baa. Kafoonji mpyi maha fāñhe kaan pi á, pi i kakyanhala karigii ná kacyeenkii pyi. Lire cye kurugo pi mpyi maha li cyé na jwumpe pi nye na yu na Kile à jwo ke, na puru na nye sèe.

⁴ Nye lir'à pyi ke, ka kàñhe shiinbii si ntáa, ka taage kà si mpyi ná Yahutuubii kàmpañke e, ka ku sanñke si mpyi ná Yesu tūntunmpil'e.

⁵ Yahutuubii ná supyishinji sanñji ná pi ñùñfeebii mpyi a bē li na, si Poli ná Barinabasi kyéerege, si pi wà mbò ná kafaayi i.

⁶ Poli ná Barinabasi à pa jce na pi na pire tabonjo caa ke, maa fē a kàre Likayoni kùluni i, Lisitiri ná Deribe ná yi kwūmpe kànyi na.

⁷ Mà pi yaha wani, pi mpyi maha Jwumpe Nintanmpe yu.

Pii mpyi na sōñji na Poli ná Barinabasi na nye yasunyo

⁸ Nàñji wà na mpyi Lisitiri kàñhe e, u tooyi mpyi a fāan. U mpyi a si cwòhómáfoo.

⁹ Canjka mà Poli ná Barinabasi yaha pi i yu ná sùpyire e, uru nàñji nintēenji na mpyi sùpyire shwòhol'e. U mpyi na Poli jwumpe nūru. Ka Poli si mpa u yal'a wíi mà li nya na dāniyanji nye u á, u jà a cūnjo.

¹⁰ Ka u u jwo fāñha na: «Yiri, ma a ntíl'a yyére ma tooyi na!» Ka nàñji si yi a yir'a yyére, maa ntíi na jaare.

¹¹ Sùpyir'à lire nya ke, maa jwo fāñha na pi shēenre e: «Kakyanhala! Yasunpyi yà à yiye kēenñ'a pyi sùpyii, mà tīg'a pa wuu yyérel»

¹² Ka pi i Barinabasi mege le Zusi, pi yasunmbwòhe mege ku mpyi kure. Yasunñke mege ku mpyi Erimesi ke, kuru ku mpyi maha Zusi tūntunre yu, ka pi i kuru mege le Poli na, naha na ye uru mpyi maha jwumpe yu.

¹³ Yasunñke Zusi bage na mpyi kàñhe tajjiñwoge na. Nge u mpyi maha kuru sunni ke, ka uru si nupyahigii cyii cū, maa cire yafyēenre myigile cyi yacyi i, mà pa yyēenye yyēenye kàñhe tajjiñwoge na. U ná sùpyire la mpyi si yire niyi bō si mpyi sāraga Poli ná Barinabasi á.

¹⁴ Poli ná Barinabasi à pa yire cē ke, ka pi nāvunjo wuubii si pi vāantintinji cwōn cwōn, maa fyāl'a pi jūgo bē, maa jwo fāñha na:

¹⁵ «Wuu cīnmpyiibii, naha kurugo yii nye na nde pyi ye? Wuu na nye sùpyii, yii fiige. Wuu à pa mpa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, na yii kántugo wà jcyii laaga baa karigii na, Kilenji nyii wunji u à niñyini ná jñjke ná suumpe lwòhe ná ku funño yaayi dá ke, yii i yyaha kēenñe uru Kilenji á.

* 13:47 Ezayi 49.6 † 13:51 Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wíi.

¹² Ka sùpyire puni si fyàha maa núru, kakyanhala karigii ná kacyeen̄kii Barinabasi ná Poli à pyi Kile fânhe cye kurugo supyishin̄i san̄ji shwòhòl'e ke, ka pi i cyire jwo pi á.

¹³ Pi à jwo a kwò ke, ka Yakuba* si jwumpe lwò maa jwo: «Mii cinmpyibii, yii lógo na jwò na.

¹⁴ Mà lwò fo ku tasiige e, Kile à yákili yaha supyishin̄i san̄ji na, maa pii cwònrò pi shwòhòl'e mà pyi uye wuu pyin̄kanni ndemu na ke, Simò Pyeri à yire jwo yii á.

¹⁵ Puru jwumpe ná Kile túnntunmpii jwump'à pa bē nin̄kin na, bà yi mpyi a sém̄e Kile Jwumpe Sem̄en̄i na

¹⁶ «Lire kántugo mii sí núru n-pa,

Dawuda bage k'à cwo ke, mii sí kuru faanra sahan̄ki.

Mii sí n-pa ku nkun̄nyi yirige si nt̄ii sahan̄ki,

¹⁷ Mpii pi nȳe pi nȳe Yahutuu m̄e, bà pire puni si mpyi si mpa mii Kafoon̄i Kile á, s'a mii p̄ere m̄e.

Mii à supyishin̄i san̄ji yyer'a pyi naye wuu, pi raa mii p̄ere†.

¹⁸ Cyire karigii mii Kafoon̄i Kile à cyēe fo tēm̄oni i.»

¹⁹ Lire kurugo mii Yakuba á, supyishin̄i san̄ji sùpyiibii pi à piye kan Kile á ke, wuu àha núru tuguro taha pire jun̄'i m̄e.

²⁰ N̄ka wuu leter̄e kan pi á, wuu u yi jwo pi á na pi àha raa yasun̄nyi kyaare kyàa m̄e, pi àha raa jacwòrò pyi m̄e, yatòoge k'à kwù mà ta sishan̄ nȳe a fworò k'e m̄e, pi àha kuru kyà m̄e, pi àha raa sishange lyi m̄e.

²¹ Yii à li cè na mà lwò fo tēm̄oni i, can̄n̄n̄o maha can̄n̄n̄o, Musa Saliyan̄i jwumpe na nkàlali Kile Jwumpe kàlambayi i kanyi puni i.»

Yesu túnntunmpil'à leter̄e tun supyishin̄i san̄ji dānafeebil'à

²² Yakuba a jwo a kwò ke, ka túnntunmpii ná kacwónribii ná dānafeebii kurun̄ke shiin̄bii puni si bē li na na pi pii cwònrò piye shwòhòl'e pi bàra Poli ná Barinabasi na, pi tun Antiyòshi kànhe e. Nȳe Zhude pi maha mpyi Barisabasi ke, ka pi i uru ná Silasi cwònrò, pire shiin̄ shuunn̄ni tayyērege mpyi a p̄ee cinmpyibii dānafeebii shwòhòl'e.

²³ Leter̄en̄i pi mpyi a sém'a kan pi á pi sà n̄kan ke, yi mpyi a sém̄e ur'e na:

«Wuu cinmpyibii dānafeebii pi à fworò supyishin̄i san̄ji i ná pi nȳe Antiyòshi kànhe ná Siri k̄ini ná Silisi wuuni i ke, wuu fwù na nȳe yii na. Wuu pi nȳe Yesu túnntunmpii ke, wuu ná dānafeebii kurun̄ke kacwónribii pi à nge leter̄en̄i tun yii á.

²⁴ Wuu à lógo na pii na nȳe a yiri naha wuu yȳere mà kàr'a sà yii yákiibii wùrugo ná jwumpe p'e fo mà yii fun̄nyi pyi y'a p̄en, mà li ta wuu bà pi à pi tun m̄e.

²⁵ Lire kurugo wuu pun'à wwò a t̄en̄n̄ maa bē li na, si pii tun yii á, mà bàra wuu nt̄aannamacinmpyibii Barinabasi ná Poli na.

²⁶ Pire shiin̄ shuunn̄n̄'a piye kan wuu Kafoon̄i Yesu báaran̄'a fo na n̄ko si mp̄ōn̄ pi múnahigil'e.

²⁷ Wuu à Zhude ná Silasi tun mà bàra pi na, n̄je wuu à jwo sém̄en̄i i ke, pire yabilimp̄ii sí yire jwo yii á.

²⁸ Kile Munaani à ndemu cyēe wuu na, ka wuu u nȳe li na ke, lire li nȳe, wuu nȳe a yaa wuu tugure tab̄ere t̄ege yii jun̄'i, ná n̄cyii kapyaaagii bà m̄e. Wuu sí yi jwo n-waha yii á,

²⁹ yii àha raa yasun̄nyi kyaare kyàa m̄e, yii àha raa sishange lyi m̄e, yatòoge k'à kwù mà ta sishan̄ nȳe a fworò k'e m̄e, yii àha kuru kyaare kyà m̄e, yii láha jacwòre na. Yii aha láha cyire karigii mpyin̄i na, lir'à jwò. Wuu fwù nȳe yii na.»

³⁰ Nȳe ka pi i pi yaha pi à kàre. Pi à sà n̄o Antiyòshi kànhe e ke, maa dānafeebii bínni, maa leter̄en̄i kan pi á.

³¹ Ka pi i u kála, ȳereyi jwumpe pu mpyi u e ke, puru jwumpe mpyi a sàa pi fun̄nyi tán.

³² Zhude ná Silasi u nȳe Kile túnntunmpii ke, ka pire si ȳereye n̄nyahaya kan cinmpyibii dānafeebil'à, maa m̄aban̄ le pi e Kile kuni i,

³³ maa nt̄en̄ wani mà t̄ere pyi ná pi e. Lire kántugo ka dānafeebii si jwò le pi á, maa pi tùugo. Cyage e pi mpyi a yiri ke, ka pi i n̄ur'a kàre wani pi tunveebii yȳere. [

³⁴ Ka Silasi si li lwò uye fun̄n̄i si nt̄en̄ Antiyòshi kànhe e.]

³⁵ Ka Poli ná Barinabasi si t̄ere pyi Antiyòshi e. Sùpyire tab̄ere n̄nyahara mpyi a bàra pi na, pi i sùpyire kálali, maa Kafoon̄i jwumpe yu pi á, puru pu nȳe Jwumpe Nintanmpe.

Poli ná Barinabasi à láha piye na

³⁶ Lire kántugo ka Poli si Barinabasi pyi: «Wuu à Kafoon̄i jwumpe jwo kanyi njemu na ke, wuu n̄ur'a shà wani, wuu sà dānafeebii k̄aanmucya kamp̄yi pi wá na si yyaha na Kile kuni i.»

* **15:13** Yakuba na mpyi Yesu cinmpworò maa mpyi Zheruzalemu dānafeebii kurun̄ke yyaha yȳere shin̄ji. † **15:17** Amosi 9.11, 12

³⁷ Mâ pi yaha pi i ŋko raa nûruli, Yuhana pi maha mpyi Marika ke, Barinabasi la mpyi uru si ŋkàre ná pire e.

³⁸ Ka Poli si jwo na u nyɛ a yaa u kàre ná pire e mɛ, ŋaha na yɛ mà pire yaha Panfili kùluni i, u à nûru pire fyɛ e, u saha nyɛ a pire tɛgɛ pi báaranj na mɛ.

³⁹ Nyɛ ka li i mpyi jwunyahama pi shwɔhɔl'e fo ka pi i láha piye na. Ka Barinabasi si Marika bára uye na, ka pi i jyɛ bakwɔɔge e, mà kàre Sipiri kini i.

⁴⁰ Poli wi ke, ka uru si Silasi bára uye na. Ka dánafeebii si jwó le pi á, maa pi kyaa le Kile cye e, bà Kafoonj si mpyi si jwó pi na, si pi tɛgɛ mɛ.

⁴¹ Lire kántugo ka pi i ŋkàre Siri kini i, maa yíri wani mà kàre Silisi kùluni i. Lire tooy'e, pi mpyi maha màban leni dánafeebil'e.

16

Timoti à bàra Poli ná Silasi na

¹ Lire kántugo ka Poli ná Silasi si ŋkàre Dɛribe kànhe e, maa yíri wani mà kàre Lisitiri kànhe e. Cyelɛmpyanj wà na mpyi wani Lisitiri kànhe e, uru mɛge na mpyi Timoti. U nunj na mpyi dánafoo, Yahutu u mpyi ure, ŋka u tunj na mpyi Gireki.

² Cinmpyiibii dánafeebii pi mpyi Lisitiri kànhe e, mà bàra mpíi pi mpyi Ikoni kànhe e ke, pire mpyi na u metange yiri.

³ Lire kurugo Poli la mpyi si u pyi u bárapyɛɛ. Nyɛ Yahutuubii pi mpyi wani ke, pire kurugo, ka Poli si u kwɔn, ŋaha na yɛ súpyire puni mpyi a cɛ na u tunj na nyɛ Gireki*.

⁴ Pi ninƙaribii na, kànha maha kànha na pi à tòro ke, Yesu túnntunmpii ná Zheruzalɛmu kànhe dánafeebii kacwonribii mpyi a karigii ncyiimu jwo ke, ka pi i cyire jwo yire kányi dánafeebil'á, maa li cya pi á, na pi a cyi kurigii ñaare.

⁵ Là mpyi na bārali dánafeebii kurunji fànhe nyahanj na, pii sí i bārali pi na canja maha canja.

Kile kacyeeni l'á Poli pyi u à kàre Masedoni kùluni i ke

⁶ Nyɛ Poli ná u shɛrɛfeebii la mpyi si sà Kile jwumpe jwo Azi kùluni i, ŋka Kile Munaani nyɛ a nyɛ mɛ. Lire e ka pi i Firijyi kùluni jyille mà kàre Galati kùluni i.

⁷ Pí à sà byanhara Misi kùluni na ke, ka pi la si mpyi si ŋkàre Bitini wuuni i, ŋka Yesu Munaani † nyɛ a nyɛ mɛ.

⁸ Nyɛ ka pi i Misi kùluni jyille mà kàre Torasi kànhe na.

⁹ Mà Poli yaha wani, Kile à kani là cyɛɛ u na. Canjka numpilage e, u à Masedoni kùluni shinji wà ninjyerewe nya, ka uru si jwo: «Poli, mii na mu ñaare, ta ma Masedoni i ma a wuu tɛgɛ.»

¹⁰ Nyɛ Poli à yire jwo wuu á ke, ka wuu‡ u ntíl'a li lwó wuye funŋ'i si ŋkàre Masedoni i, ŋaha na yɛ wuu à li nya na nákaana baa, Kile à li cyɛɛ wuu na na wuu sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani shiinbil'á.

Lidi à uye kan Kafoonj á Filipi kànhe na

¹¹ Ka wuu u yíri Torasi kànhe e, maa bakwɔɔge lwó maa ntíl'a kàre Samotirasi kànhe e. Kuru canja numpanja, maa ŋkàre Neyapolisi kànhe e.

¹² Maa yíri wani mà kàre Filipi kànhe na, kuru ku nyɛ Masedoni kùluni kànhe ninjcyiige, maa mpyi Orɔmu shiinbii màrampe e. Wuu à canmpyaa pyi kuru kànhe e.

¹³ Canjɔŋk'à pa nɔ ke, ka wuu u ŋkàre kànhe kántugo yyɛre dùge jwɔge na, ŋaha na yɛ wuu à li ta na wani pi maha Kile ñarege pyi§. Wuu à sà cyeebii mpiimu ta pi à bínni wani ke, wuu à Kile jwumpe jwo pir'á.

¹⁴ Pire cyeebil'e, wà mɛge na mpyi Lidi, uru mpyi a yíri Cyatiri kànhe e, u mpyi na fyáge Kile na. Uru ceenj mpyi maha vaaŋpyi ninjeyi longara wuyi pɛrɛli. Ka Kafoonj Kile si u zɔmbilini múgo, maa u pyi u à nyɛ Poli jwumpe na.

¹⁵ Ka u ná u pyenge shiinbii puni si batize. Lire kántugo ka u u wuu pyi: «Ná yii s'à dá li na na sɛɛnj na mii à naye kan Kafoonj á, yii a ma mii pyenge e.» U à wuu kárama fo wuu à nyɛ.

Pi à Poli ná Silasi cû a tò kàsunj i

* **16:3** Ná Timoti nunj sí mpyi Yahutu, lire e pi mú mpyi maha u wíi Yahutu. Ŋka Yahutuubii pi jà pi a u wíi Yahutu sɛɛ wu, u mpyi a yaa u kwɔn mà táanna ná pi saliyanj i. Poli à Timoti pyi u à uye kan pi à kwɔn bà u si mpyi si mpyi Yesu Kirisita shɛnɛ jwufoo ninjɛnɛ Yahutuubii shwɔhɔl'e mɛ. † **16:7** Yesu Munaani ná Kile Munaani nyɛ ninjkin. ‡ **16:10** Luka à jwo: «wuu»: lir'á li cyɛɛ naha ŋke cyage e u à bàra Poli na, pi i báare sijcyan. § **16:13** Filipi kànhe Yahutuubii nambaabii nyɛ a mpyi a ke kwó mɛ. Lire e kuni nyɛ a mpyi a kan pi á pi Kile Jwumpe kálambaga cyán wani mɛ. Lire kurugo Yahutuubii mpyi maha piye bínnini lwohe jwɔge na kànhe kántugo. Làdaabii pi mpyi maha mpyi tufeempe ntanj kurugo ke, kuru lwohe pi mpyi maha ntɛge na pire pyi.

¹⁶ Canŋka mà wuu ninŋaribii yaha Kileŋarege cyage e, wuu à círi ná bilicwonji w'e. Jínanjì wà na mpyi u e, uru jínanjì mpyi maha u pyi u u cɛɛre pyi. Uru ceenji mpyi maha wyéɛɛnyahaga taa lire céɛpyiini i na ŋkaan u jùŋufeebil'á.

¹⁷ Ka uru ceenji si ntaha wuu ná Poli fye e, maa ŋko fánha na: «Mpii shiinbii na nyɛ Kilenji nɛnyɛ wunji báarapyii. Kuni i zhwonji nyɛ na ntaa ke, lire pi nyɛ na jcyêre yii na.»

¹⁸ Ceen'á lire pyi canmpyaa ninyahagii funŋ'i, li nyɛ a pa jwɔ me. Canŋka ka Poli lùyiri wunji si yyaha kɛɛnɛ u á, maa jínanjì pyi: «Yesu Kirisita mege na, fworɔ nge ceenji i.» Ka jínanjì si ntíl'a fworɔ u e.

¹⁹ Uru bilicwonji jùŋufeebil'á li jɛya na wyéɛɛni pire nyɛ na ntaa u céɛpyiini cye kurugo ke, na lire kuni na ŋko s'a ntúni ke, ka pi i Poli ná Silasi cú, cyage e súpyire maha bíninni ke, maa ŋkàre wani ná pi e fánhafeebii yyéɛ.

²⁰ Pi à nɔ wani ke, maa jwɔ yukyaabil'á: «Mpii shiinbii wá na wuu kànhe nyàha na wùruge. Yahutuu pi nyɛ pi pi.

²¹ Pi wá na karigii jcyiimu yu súpyir'á ke, kapyimbaagii cyi nyɛ cyi cyi, wuu Ɔɔmu shiinbii si jɛɛ cyi na, si nta jɛyere cyi mpyi na me.»

²² Súpyir'á yire lógo ke, ka pi lùgigii si yíri Poli ná Silasi taan. Ka yukyaabii si pi pyi pi à pi vaaŋnyi diril'a wwú pi na, maa pi bwón ná kàsɔrigil'e.

²³ Pi à pi bwón sèl'e mà kwò ke, maa pi le kàsunji i, maa kasubage kàanmucyafoonji pyi u a pi kàanmucaa sèl'e.

²⁴ Pi à puru jwɔ kàanmucyafoon'á ke, ka u u ntíl'a Poli ná Silasi lèŋɛ kasubage bapyɛɛgii puni kántugo yyéɛ wuuni i, maa pi tooyi le a shwòhɔ cinnɛ kà na.

²⁵ Nyɛ jɛnɛŋke byanhampe e, Poli ná Silasi mpyi na Kile jáare, maa Kile pèente myahigii cɛɛ, kàsujyibii sanmpii si i nùru.

²⁶ Mà pi yaha puru na, ka jɛnɛ si mpâl'a cyêɛnne, maa kasubage cúnŋɔ cúnŋɔ sèe sèl'e, ka ku jwɔyi puni si ntíl'a múgo, ka kàsujyibii puni yòrɔyi si ŋkwòn ŋkwòn a láha pi na.

²⁷ Ka kasubage kàanmucyafoonji si jɛ. U à kasubage jwɔyi jɛya y'á múgo ke, maa wá na sònŋi na kàsujyibii á fê a fworɔ, maa u ŋwɔtɔɔnge dir'a wwú si ntéɛ uye bò*.

²⁸ Ka Poli si jwɔ fánha na: «Ma há kapii pyi maye na me! Wuu puni na naha naha!»

²⁹ Nyɛ ka kasubage kàanmucyafoonji si bèenme cya. U fyagara wunji fo na jcyêɛnni, maa fyâl'a jyê babiliini i, mà sà jcwɔ Poli ná Silasi fere e.

³⁰ U à yíri ke, maa pi yige ntàani na, maa jwɔ: «Na cinnmpyii, naha mii à yaa mii u pyi si nùmpañja ta ye?»

³¹ Ka pi i u pyi: «Dá Kafoonji Yesu na, lire ká mpyi, mu ná ma pyenge shiinbii sí nùmpañja ta.»

³² Lire kántugo ka Poli ná Silasi si Kafoonji jwumpe jwɔ u ná u pyenge shiinbii pun'á.

³³ Kuru numpilliyage e, ka kasubage kàanmucyafoonji si ŋkàre ná Poli ná Silasi i, maa sà pi nɔɔyi wyere pyi, maa ntíl'a batize mà bàra u pyenge shiinbii puni na.

³⁴ Lire kántugo maa Poli ná Silasi pyi pi à dùgo u bage ninyinji na, maa pi kan pi à lyi. Uru nànjì ná u pyenge shiinbii puni mpyi funntange e, naha na ye pi mpyi a piye kan Kile á.

³⁵ Nyɛ jnyèg'á pa múgo ke, ka yukyaabii kurunke si pli tun pi sà yi jwɔ kasubage kàanmucyafoon'á na u Poli ná Silasi cye yaha.

³⁶ Ka kasubage kàanmucyafoonji si sà Poli pyi: «Fánhafeebii naha a túnntunmii yaha pi à pa yi jwɔ mii á na mii u yii cye yaha. Yii si n-jà n-fworɔ s'a si yyenɛnɛke e.»

³⁷ Ka Poli si pi pyi: «Pi nyɛ a wuu yal'a yíbe me, maa wuu bwón, mà li ta wuu na nyɛ Ɔɔmu shiin'. Lire kántugo pi à wuu le kàsunji i. Nume, pi la na nyɛ si nùru wuu ŋwòhɔ jɛjige kàsunji i la? Lire mpyi nyɛ me, fo pire yabilimpíi pi pa wuu yige.»

³⁸ Ka túnntunmpii si nùr'a kàr'a sà yire jwɔ yukyaabil'á. Pi à lógo na Poli ná Silasi na nyɛ Ɔɔmu shiin ke, ka pi i fyá,

³⁹ maa ŋkàr'a sà piye mpinni kan Poli ná Silasi á, maa pi yige kàsunji i, maa li jáare pi á na pi fworɔ kànhe e.

⁴⁰ Pi à fworɔ kàsunji i ke, maa ŋkàre Lidi yyéɛ, mà sà dánafeebii ta wani, maa pi yere maa màban le pi e, maa nta a kàre.

17

Nyàhɛŋgurugunji u à pyi Tesaloniki kànhe e ke

* **16:27** Ɔɔmu shiinbil'á, kasubage kàanmucyafoonji ká mpyi u nyɛ na ku kàanmucaa na jwɔge me, ka kàsujyini wà si fworɔ, nde li mpyi a yaa li pyi uru kàsujyini na ke, lire pi maha mpyi ku kàanmucyafoonji na. † **16:37** Mpii pi nyɛ pi nyɛ Ɔɔmu shiin me, yukyaabii mpyi maha pi pyi pi à pire bwón maa nta a pi yíbe. Nka li mpyi na fún mà Ɔɔmu shin pyi amuni. Poli ná Silasi mpyi Ɔɔmu shiin, lire e ke pi mpyi a yaa pi bwón me.

¹ Lire kàntugo ka Poli ná Silasi si ntòro Anfipolisi kànhe e, maa yîri wani maa sà ntòro Apoloni kànhe e mà kàre Tesaloniki kànhe e. Kile Jwumpe kàlambage kà na mpyi wani Yahutuubii'á.

² Bà Poli mpyi maha ntée na li pyi me, canŋŋke ká nò, u mpyi maha nkàre Kile Jwumpe kàlambage e. Canŋŋyi taanre funŋ'i, nje y'à sémé Kile Jwumpe Semenji i ke, ka u ná wani shiimbii si jwo yire kyaa na.

³ U mpyi maha yi fíninji na yu pi á, maa li cyère pi na na fànha ku mpyi ku ki Kile Njncwànrŋji u kyéreg'a bô, u u jné a fworò kwùŋi i. U mpyi maha pi pyi: «Yesu kyaa mii nje na yu yii á ke, uru u nje Kile Njncwànrŋji.»

⁴ Yahutuubii pii mpyi a nje puru jwumpe na, maa bàra Poli ná Silasi na. Mpii pi mpyi na fyáge Kile na Gírekiibíl'e ke, ka pire njnyahamii ná cyeebii megefēebii pii njnyahamii mú si dá.

⁵ Ka lire yjncyge si jyé Yahutuubii njñufēebíl'e, ka pire si kànhe supyifahafahayi yà yyer'a wà yiye na, maa yi sòn mà wà Poli ná Silasi na. Ka yire si jwunyahama yirige sùpyire shwòhòl'e fo mà kànhe puni nyàha a wùrugo. Maa piye tug'a kàre Zhason pyenge e, mà sà a Poli ná Silasi caa si ncú raa ma sùpyire cyage e.

⁶ Pi nje a sà Poli ná Silasi ta wani me, maa Zhason ná dānafeebii piiberii cū a kàre fānhafeebii cyage e maa jwo fānha na: «Nte sùpyire ti nje na dijnyenji puni nyàha na wùruge ke, nume pir'á nò naha wuu yyéle!

⁷ Zhason yyéle pi á sunmbage lēŋe, mà li ta karigii cyi nje cyi ná Ōrōmu saanbwòhe saliyanji nje a bē me, cyire pi nje na yu. Pi wá na nko na saanji wabere na nje, na uru mege na nje Yesu.»

⁸ Puru jwumpe ndògonji mpyi a sàa kànhe shiimbii ná fānhafeebii yákilibii wùrugo.

⁹ Mà tàanna ná saliyanji i, wýère Zhason ná u pyenge shiimbil'á kan a yaha fānhafeebíl'á pi i nta a pi yaha.

Poli ná Silasi à Kile jwumpe jwo Bere kànhe e

¹⁰ Numpilag'á pa wwò ke, ka dānafeebii si ntíl'a Poli ná Silasi pyi pi á kàre Bere kànhe e. Pi á sà nò wani ke, maa ntíl'a jyé Yahutuubii Kile Jwumpe kàlambage e.

¹¹ Yahutuubii pi mpyi Bere kànhe e ke, pire mpyi funŋcēŋŋefee mà tòro Tesaloniki kànhe wuubii na. Kile jwumpe ndògonji mpyi a táan pir'á sèe sèl'e. Jwumpe Poli ná Silasi mpyi maha yu ke, pi mpyi maha puru kàanmucaa canŋa maha canŋa, si ncé kampyi pu ná Kile Jwumpe Semenji wumpe na nje njnkin.

¹² Lir'á pyi ke, ka Yahutuubii njnyahamii si dá Yesu na. Gírekiibii shwòhòl'e, ka cyeebii megefēebii njnyahamii ná nambaabii njnyahamii mú si dá Yesu na.

¹³ Nka Tesaloniki kànhe Yahutuubii pil'á lógo na Poli ná Silasi wá na Kile jwumpe yu Bere kànhe e ke, ka pire si nkàr'a sà Bere kànhe shiimbii sòn a wà pi na.

¹⁴ Nje ka cinmpyiibii dānafeebii si ntíl'a Poli pyi u á kàre suumpe lwòhe njwoge na, maa sà bakwòge kà lwò, ka Silasi ná Timoti si ntēen wani Bere kànhe e.

¹⁵ Mpii pi mpyi a piar'á sà Poli tũngo ke, pir'á kàr'a sà u yaha fo Ateni kànhe e. Pi ninurubii na, ka Poli si yi jwo pi á na pi sà yi jwo Silasi ná Timoti á, na pi a fyáa, pi a si uru njwòh'i.

Poli á jwo ná Ateni kànhe ncēfeebíl'e

¹⁶ Mà Poli yaha u u Silasi ná Timoti sigili Ateni kànhe e, u á li kàanmucya mà li nja na kàn'h'á njí yasunŋyi na, ka lire si sàa pen u e.

¹⁷ Nje Yahutuubii ná supyishinji sanji u mpyi na fyáge Kile na ke, u mpyi maha si na yu ná pire e Kile Jwumpe kàlambage e. Canŋa maha canŋa, u mpyi maha si sùpyire tabinniiyi i, u aha sà mpiimu ta wani ke, u mpyi maha jwo ná pire e.

¹⁸ Ka Epikuri tonkuni shiimbii pii ná Sitoyiki tonkuni shiimbii pii si mpa na yu ná Poli i*. Pi pil'á jwo: «Naha jwunyahama nge nāŋi nje na yu ye?» Ka pii si jwo: «Yasunŋyi yi nje yi nje naha wuu yyéle me, li naha kee yire kyaa u nje na yu.» Pi á yire jwo naha na ye Poli á Jwumpe Nintanmpe jwo pi á Yesu ná kwuŋeni kyaa na†.

¹⁹ Ka pi i Poli yyer'a kàre kànhe jwumpe tabinnige e, pi maha kuru cyage mege pyi: «Areyopazi». Pi á nò wani ná u e ke, maa jwo: «Ná kàlanji nívōŋŋi i mu á pa ke, wuu la nje ma a yà jwo wuu á uru kàmpañŋe ka.

* **17:18** Mà tàanna ná Epikuri tonkuni shiimbil'e sùpyanji maha mpyi shi na ntāanji kanni me na, na Kile kuro nje njñke e me, na karigii puni na nje njñgo kurugo wogii. Sitoyiki tonkuni shiimbii nje a mpyi a nje sùpyire t'a ntāanji kanni caa me. Mà tàanna ná pire sñŋŋŋkanni i, njñke kataanmp'á cwōōnro mà tàanna ná saliya e, lire e ke, sùpyir'á yaa pi piye waha pi i uru saliyanji yaha njire e. Pi mpyi a karií soro, pi la mpyi si fānha ta pi funŋŋ karigii puni ná cyereyampe na ná pi yákilibíl'e.

† **17:18** «Kwuŋeni»: Gírekiibii shēēre e, cyee mege ki. Poli mpyi na Yesu ná kwuŋeni kyaa yu ke, lire mpyi a pi pyi pi i sñŋŋi na yasunŋyi yà shuunni kyaa Poli nje na yu. Yasunmpege ku nje yesu ná yasunŋcwoge ku nje kwuŋeni ke, pi mpyi na sñŋŋi na yire kyaa Poli nje na yu.

²⁰ Naha kurugo ye jwumpe mu nye na yu ke, puru na nye jwumə nivənmə wuu á, lire kurugo, wuu la na nye ma a pu yyaha yal'a jwo wuu á.»

²¹ Ateni kàñhe shiinbii puni ná nàmpwunbii pi mpyi pi shwəhəl'e ke, pire mpyi maha pi tēni fānha lwə kafənni kani ndəgoni ná li bāranj na.

²² Mā Poli ninyerenj yaha kàñhe jwumpe tabinnige e, u à jwo: «Yii Ateni kàñhe shiinbii, mii à li kàanmucya mà li nya na yii na Kile caa cyanəkannigii shini puni na.

²³ Naha kurugo ye mà mii yaha jani na yii kàñhe e, yaaga maha yaaga yii nye na sunni ke, mii à yire puni nya. Ali mii à sémere tà nya t'à sémə tasunnke k'e, na “Kilenj u nye sùpya nye a u cə mē.” Uru Kilenj yii nye na mpère mà li ta yii nye a u cə mē, uru kyaa mii nye na yu yii á.

²⁴ Uru u nye Kile. Uru u à dinyenji ná u funnə yaayi puni dá ke, uru u nye ninyinji ná njñke Kafoonji. U nye na ntən sùpya bafanrage e mē.

²⁵ Kile nye a tige na sùpya u báara pyi si ntaha uru tège mē, naha na ye uru u maha shini ná njñi ná yi sanjyi puni kaan sùpyire pun'á.

²⁶ U à supyishinji puni pyi u à fworə shin ninjin i, maa pi pyi pi à tēn njñke cyeyi puni i, maa tērigii láha láha cyiye na, maa pi tātēnyj tēgigii láha láha cyiye na mà kan pi á.

²⁷ U à lire pyi bà pi puni si mpyi s'a uru Kile caa, bà wà maha yaaga caa na märe mē, mà li ta u laage nye a tōon wuu wà tufiige na mē.

²⁸ Naha kurugo ye uru u à wuu dá, maa shini kan wuu á, maa wuu pyi wuu u jini na nyāha. Mpii pi maha myahigii cēe yii shwəhəl'e ke, yire pire pil'a jwo na “Wuu à fworə Kile e.”

²⁹ Nye ná wuu s'à fworə Kile e, lire e ke sùpyanji cyeg'a yaayi njemu yaa na mpère mu à jwo sēenji wuyi, lire nye mē wyérefyinji wuyi, lire nye mē kafaayi longara wuyi ke, wuu nye a yaa wuu a sōnji na yire yaayi sùpyan'á yaa ná u sōnjore e ke, na Kile na nye yire fiige mē.

³⁰ Mpii pi à pi tiñji pyi Kile njcēmbaanji i ke, Kile nye a pire cū a tàanna ná lire e mē. Nka Kile na yi yu nume sùpyire pun'á cyeyi puni i, na pi pi toronjanni kēenje pi i mpa ur'á.

³¹ Naha kurugo ye Kile à canjke kà tège, nkemu i u sí n-pa dinyenji sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e ntiñj funnke e ke. U yabilinji shincwənrəñj cye kurugo u sí lire pyi. U à u jè a yige kwūñji i, lire cye kurugo u à li cyēe sùpyire na na uru Kile à u cwəonrə.»

³² Nye pi à kwūubii njēñ jwumpe lógo Poli njwə na ke, ka pii si wá na u fwəhəre, ka pii si jwo: «Wuu sí n-pa pu sanmpe lógo canjke kabere.»

³³ Nye ka Poli si yiri pi taan mà käre.

³⁴ Lire ná li wuuni mú i, pii mpyi a taha u fye e, maa dá Yesu na. Pire e, wà mege na mpyi Denisi. Kàñhe jwumpe cwəonrəfoonji wà u mpyi ure. Ceenji wà mú na mpyi, uru mege na mpyi Damarisi, mà bāra piiberii na.

18

Poli à käre Kərenti kàñhe e

¹ Lire kəntugo Poli à yiri Ateni kàñhe e, mà käre Kərenti kàñhe e.

² U à sà Yahutu nāñj wà ta wani, uru mege na mpyi Akilasi. Pən kùluni shin u mpyi u wi. U nimpavəñji u mpyi mà yiri Itali kini i ná u cwəñj Pirisili i, naha na ye saannj Kolodi mpyi a jwo na Yahutuubii puni pi fworə Jəmu kənbwəhe e. Ka Poli si bāra pi na.

³ Ná u ná pire sí mpyi na vāanpyi bayi báaranj ninunji pyi, ka u u ntēn pi yyére maa tère pyi ná pi e báaranj na. ⁴ Canjəñji puni i, u mpyi maha si na yu ná Yahutuubii ná Girekiibil'e Kile Jwumpe kàlambage e, maa jcaa pyinəkannigii puni na, si pi pyi pi dá Yesu na.

⁵ Mà lwə Silasi ná Timoti à yiri Masedoni kùluni i mà shà ke, Poli saha nye a labere bāra Kile jwumpe njwunji na mē*. U mpyi maha yi fininji na yu Yahutuubil'á na Yesu u nye Kile Njəcwənrəñj.

⁶ Nka Yahutuubii nye a jee Poli jwumpe na mē, maa u cyere. Lir'á pyi ke, ka u u u vāantinjke njāhara mà wà pi na†, maa yi jwo pi á: «Yii mēe ká mpyi yii nye a shwə numpənja yoge na mē, mii kuro saha nye yire e mē. Mpii pi nye pi nye Yahutuu mē, nume mii sí raa wà pire yyére si sà Jwumpe Nintanmpe jwo pir'á.»

⁷ Nye ka Poli si yiri wani mà käre nāñj wà pyenge, uru mege na nye Titusi Zhutusi. Uru nāñj mpyi na fyáge Kile na, u pyenge mpyi a tiñje Kile Jwumpe kàlambage na.

⁸ Ka Kile Jwumpe kàlambage njñufoonji Kirisipusi ná u pyenge shiinbii puni si mpa dá Kafoonji Yesu na. Kərenti kàñhe shiinbii pi mpyi na nūru Poli njwə na ke, ka pire ninyahamii si mpa dānyanji pyi, maa batize.

* **18:5** Filipi kàñhe dānafeebil'á wyére kan Silasi ná Timoti á pi tūugo Poli á. Lire mpyi a Poli pyi u à yeyenje ta u Kile báaranj i, ka lire si u pyi u saha nye a uye yaha wyére cya báara na mē. Yii 2 Kərenti Shiinbii 11.9 ná Filipi Shiinbii 4.14-15 ná Kapyiinkii 17.15 wii. † **18:6** Yii Marika 6.11 ná Luka 9.5 wii.

⁹ Cannka numpilage e, Kafoonji à kani là cyêe Poli na maa jwo: «Ma hà raa fyáge me, ta yu, ma hà vyáha me,

¹⁰ mii na nyé ná mu i, wà mú si n-jà nò mu na si kapii pyi mu na me, mii wuubil'à nyaha naha nke kànhe e.»

¹¹ Nyé ka Poli si ntèen mà yye ninŋin ná yinye baani pyi wani kuru kànhe e na sùpyire kàlali Kile jwumpe na.

¹² Nyé mà Galiyón yaha Akayi kùluni n̄n̄ufente na, cannka Yahutuubii pìl'à jwo a jwò, maa nkàr'a sà Poli cù a kàre u yyére, u u sà u yíbe.

¹³ Pi à sà nò ná u e Galiyón yyére ke, maa jwo: «Ŋge nàŋi wá na sùpyire yákilibii kèenŋi na pi a Kile père pyinŋanni labere na, ndemu l'à kántugo wà wuu Saliyanj á ke.»

¹⁴ Nyé mà Poli yaha u u ŋko raa yu, ka Galiyón si jwumpe lwó maa jwo Yahutuubil'à: «Kampyi kapii, lire nyé me kapyimbaala nge nàŋi mpyi a pyi, mii mpyi na sí jne yii Yahutuubii jwumpe lógo.

¹⁵ Nka ná li s'à pa nta na jwumpe pà ná meyi yà ná yii Saliyanj karigii cyii nákaana ti nyé ti ti, yii yabilimpíi pi yi yyaha cwónrò. Mii la nyé si yogo kwón wà ná mpe e me.»

¹⁶ Galiyón à puru jwo ke, maa pi pyi pi fwoor yukaala bage e.

¹⁷ Lir'à pyi ke, Kile Jwumpe kàlambage n̄n̄ufoonji mege ku nyé Sositeni ke, ka pi i uru cyán a cù, maa u yal'a jya yukaala bage yyaha yyére, ka Galiyón si uye pyi mu à jwo u nyé na pi jaa me.

Poli à núr'a kàre Antiyóshi kànhe e

¹⁸ Cyire puni kántugo, Poli à m̄ Kòrenti kànhe e sahanŋi maa nta a kuni cya dánafeebil'à, ka u ná Pírisili ná Akilasi si jyé bakwóoge e mà kàre Siri k̄ini kàmpañke na. Lire mpyi a Poli ta u à jwófaaga fáa Kile á, lir'à pyi ke, ka u u u n̄n̄joore kwón Sanŋkere kànhe e maa nta a kàre.

¹⁹⁻²¹ Pi à sà nò Efese kànhe e ke, ka Poli si nkàre Kile Jwumpe kàlambage e, maa sà jwo ná Yahutuubil'e. Ka pire si u jwáare na u t̄een wani pire yyére u t̄ere pyi, ŋka Poli nyé a jne me, maa kuni cya pi á, maa jwo na l'aha ntáan Kile e, na uru na sí n̄uru n-pa pi yyére. Lire kántugo maa yiri u sh̄erefeebii Pírisili ná Akilasi taan maa nkàr'a sà jyé bakwóoge e mà kàre.

²² Pi à sà nò Sezare kànhe e ke, ka Poli si fwor'a kàre Zheruzalemu kànhe e mà sà dánafeebii kurunŋe sh̄ere, maa yiri wani mà kàre Antiyóshi kànhe e.

²³ U à t̄ere pyi wani maa nta a kàre Galati kùluni i, maa yiri wani mà kàre Firijyi wuuni i. Lire jani tooy'e, u à màban le cyelempyiibii puni i, bà pi si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i me.

Apolosi à kàr'a sà a Kile jwumpe yu Efese ná Kòrenti kànyi na

²⁴ Lire t̄eni i, Yahutunji wà na mpyi a yiri Alezandire kànhe e mà pa Efese kànhe e, uru mege mpyi Apolosi, u mpyi a jwumpe cè, maa Kile Jwumpe Semenji cè s̄ee s̄el'e.

²⁵ Pi mpyi a u kàla Kafoonji Yesu kuni jaaranŋanni na, ŋka nde li nyé batizeliŋi kani ke, u taceŋke mpyi a láha Yuhana Batizeliipyiŋi u kàlani na. Lire ná li wuuni mú i, u mpyi maha Yesu kani fíninji na yu ná u zòmbilini puni i sùpyir'á.

²⁶ U mpyi maha yu sùpyire yyaha yyére fyagara baa Kile Jwumpe kàlambage e. Pírisili ná Akilasi à u jwumpe lógo ke, maa u yyer'a kàre, maa Kile kuni yal'a cyêe u na.

²⁷ Akayi kùluni zh̄enji lage mpyi a pa mpyi Apolosi na, ka cinmpyiibii dánafeebii si màban le u e, maa letere s̄em'a kan Akayi kùluni cyelempyiibil'á, maa yi jwo pi á na u aha nò wani pi yyére, pi i u cümü leme jwò. U à pa shà ke, ka Kile si jwò u na, ka u kàlani ninŋanŋi si fánha kan dánafeebil'á, maa pi pyi pi i si yyaha na Kile kuni i.

²⁸ U mpyi maha Yahutuubii tawurugoyi cyêre pi na sùpyire shwóhòl'e. Wà mpyi na si n-jà u kyáala me. U mpyi maha Kile Jwumpe Semenji yyahe fíninji na yu pi á na Yesu u nyé Kile Nijcwónr̄enji.

19

Poli na Kile jwumpe yu Efese kànhe e

¹ Mà Apolosi yaha Kòrenti kànhe e, Poli à Azi janyji jyiile mà kàre Efese kànhe e, mà sà cyelempyiibii pii ta wani,

² maa pi pyi: «T̄eni i yii à dá Yesu na ke, yii à Kile Munaani ta la?» Ka pi i u pyi: «Wuu bá sàha ŋkwò a Kile Munaani kyaa lógo mà jya me.»

³ Ka u u núr'a pi pyi: «Lire sann̄i i ke, batizeliŋi shiniŋi ngire pi à pyi yii na ye?» Ka pi i u pyi: «Yuhana Batizeliipyiŋi mpyi na ngemu pyi ke.»

⁴ Ka u u jwo: «Mpi pi mpyi maha pi toronŋanni kèenŋe ke, pire Yuhana mpyi maha batizeli lwóhe e. Nka u mpyi maha yi yu sùpyir'á na ngemu u sí n-pa uru kántugo ke, na pi dá uru na, uru u nyé Yesu.»

⁵ Nyé pi à yire lógo ke, maa nta a batize Kafoonji Yesu mege na.

⁶ Ka Poli si u cyeyi taha pi nùnyi na, maa Kile náare pi na, ka Kile Munaani si ntíge pi núnj'i, ka pi i wá na ya shénnre tabér'e, maa Kile túnnture yu.

⁷ Tire sùpyire mpyi a shiin ké ná shuunni kwò.

⁸ Mà Poli yaha kuru kànhe e, u mpyi maha si na Kile Saanre kani fíninji na yu sùpyir'á fyagara baa Kile jwumpe kálambage e. U mpyi maha pyínkannigii puni pyi bà u lógofeebii si mpyi si n̄ee puru jwumpe na m̄e. U à lire pyi fo mà sà n̄o nȳe taanre na.

⁹ Nka shin̄nyahara mpyi a pi n̄ingyigigii waha, maa n̄cyé si ndá Poli jwumpe na, maa Kafoonji kuni fwóhare sùpyire nyii na. Nȳe ka Poli si cyelempyibii yyer'a yiri pi taan, maa nkàre ná pi e Tiranusi kálambage e, maa sà a pi kálali wani can̄ja maha can̄ja.

¹⁰ Poli à lire pyi mà n̄o ȳyee shuunni na. Lir'à pyi ke, Yahutuubii ná supyishi maha shi u mpyi Azi kùluni i ke, pire pun'à Kafoonji jwumpe lógo.

Yahutuubii pi mpyi na jínabii kòre na yige pifeebil'e ke, pire kani

¹¹ Kakyanhala karigii cyi à sii sùpya sàha sàa cyi n̄ya m̄e, Kile mpyi maha cyire pyi Poli cye kurugo.

¹² V̄aan̄nyi, lire nȳe m̄e sicuyi yi mpyi a bwòn Poli na ke, pi mpyi maha yire lwúu maha si na ntare yampii ná jínacyaanbii na. Lire mpyi maha yampii pyi pi i j̄ncùnj̄i, maa jínacyaanbii jínabii pyi pi i fwore pi e.

¹³ Yahutuubii p̄li na mpyi wani, pire mpyi maha náare na m̄are, marii jínabii kòre na yige pifeebil'e. Ka pire la si mpyi s'a jínabii kòre s'a yige pifeebil'e ná Kafoonji Yesu m̄ege e m̄ú. Pi aha jínacyan̄ji wà n̄ya, pi mpyi maha jwo: «Yesun̄ji kyaa Poli maha yu ke, uru m̄ege na, yii fworo!»

¹⁴ Yahutuubii sáragawwuubii n̄j̄ufembwòhe kà m̄ege na mpyi Sik̄eva. Uru pyiibii nàmbaa baashuunni m̄ú mpyi maha uru n̄ge báaran̄ji pyi.

¹⁵ Nȳe can̄jka, pi à puru jwumpe jwo ná jínacyan̄ji w'e, ka jínan̄ji si jwo: «Mii à Yesu c̄e, Poli nȳe sùpyan̄ji ngemu ke, mii à uru c̄e m̄ú, n̄ka yii de? Mpire pi nȳe yii ȳe?»

¹⁶ N̄an̄ji i jínabii nȳe ke, ka uru si j̄ncwo pi na, maa pi kyéree s̄ee s̄èl'e fo mà pi b̄annaga, ka pi c̄ipyire wuubii si f̄e a fworo u bage e.

¹⁷ Yahutu uo, supyishin̄ji san̄ji yo, shin maha shin u mpyi Efese kànhe e ke, pire pun'à nde kani lógo maa fyá. Ka Kafoonji Yesu m̄ege sí n-p̄e.

¹⁸ Mp̄ii pi mpyi a dá Yesu na ke, pire n̄j̄nyahamii mpyi na ma na ȳyérel̄i sùpyire yyaha na, maa pi kapegigii n̄impyiinkii yu.

¹⁹ Mp̄ii pi mpyi na s̄iŋkanmpe pyi ke, pire n̄j̄nyahamil'à pa ná pi s̄iŋkanmpe s̄ém̄ebil'e, ka pi i mpa pi bínni piye núnj'i, maa pi súgo sùpyire nyii na, maa pire s̄ém̄ebii lwòore wà tiye na, ka pi lwòore sí mpa b̄e wȳérefyinn̄ji kampwòhii beeshuunni ná ké (50.000) na.

²⁰ Lire pyínkanni na, Kafoonji jwumpe mpyi na j̄caali cyeyi yyaha kurugo fwòfwò maa fànha taa.

Nyàhan̄gurugun̄ji u à pyi Efese kànhe e ke

²¹ Cyire karigii toron̄kwooni k̄antugo, mà Kile Munaani yaha l'à Poli yyaha c̄ú, u à li lwò uye fun̄j'i si ntòro Masedoni ná Akayi kùligil'e si raa wá Zheruzalemu kànhe e. U mpyi maha yi yu na uru kà n̄o wani, na ur'à yaa u sà fworo Ōr̄omu k̄anbwòhe e m̄ú.

²² Nȳe ka u u u naaran̄jebii p̄li shuunni yaha pi à kàre Masedoni i, pire pi mpyi Tim̄oti ná Erasiti. Ka u yabilin̄ji si nt̄een mà t̄ere pyi sahan̄ji Azi kùluni i.

²³ Kafoonji Yesu kuni kani mpyi a nyàhan̄gurugo n̄imbwo ȳirige lire t̄eni i.

²⁴ S̄eenbun̄ji wà na mpyi wani, uru m̄ege na mpyi Dem̄etrusi, wȳérefyinn̄ji u mpyi na bùu. Yasun̄jke m̄ege pi maha mpyi Aritemisi* ke, uru n̄an̄ji mpyi maha kuru yasun̄jke bage shin̄ji yaa ná wȳérefyinn̄ji i na mp̄érel̄i. U ná u báarapyiibii mpyi maha wȳérefyinhaga taa uru báaran̄ji i.

²⁵ Nȳe can̄jka, ka uru n̄an̄ji si u báarapyiibii ná s̄eenbuubii puni yyer'a bínni maa jwo: «Mii c̄impyiibii, yii à li c̄e na n̄ge báaran̄ji i wuu nȳe na wuu j̄nw̄lyin̄ji taa.

²⁶ N̄ka nde n̄ge Polin̄ji nȳe na mpyi ke, yii na li n̄uru maa li jaa. U à jwo na sùpyire maha kacyan̄higii n̄cyiimu yaa ná pi cyeyi i ke, na cyire nȳe yafyin m̄e. Nde kani nȳe Efese kànhe kanni n̄j̄n̄go kyaa mà de, li na n̄ko si mpyi Azi kùluni puni n̄j̄n̄go kyaa. U s'a shin̄nyahara j̄m̄bogii k̄énn̄je ná puru jwumpe e mà kwò.

²⁷ Ná wuu nȳe a wuye waha m̄e, wuu là nta kuni sí n-tò, mà bára lire na, wuu yasun̄jcw̄oge m̄ege ku nȳe Aritemisi ke, kuru yasun̄jke bage saha si n-pa n-pyi laage e m̄e. Kuru yasun̄jke Azi kùluni shiibii ná k̄ini shiibii puni nȳe na sunni ke, p̄eene saha si n-pa n-taha ku na m̄e.»

²⁸ U à puru jwo ke, mp̄ii pi mpyi wani ke, ka pire l̄ȳiri wuubii si wà na yasun̄jke báami maa n̄ko fànha na: «Wuu Efese kànhe shiibii yasun̄jcw̄oge Aritemisi fiige nȳe m̄e!»

* **19:24** Shin̄nyahara mpyi na s̄on̄nji na kuru yasun̄jke na nȳe ceewe ngemu u maha pyiibii kaan sùpyir'á, maa s̄uman̄ji pyi u u j̄nw̄oge ke. Efesi kànhe e kuru yasun̄jke tabwòhe mpyi.

²⁹ Nye ka pi i kàñhe puni nyàha a wùrugo ná puru tùmpe e. Lire mpyi a Poli naaraɲɛɛbii pii shuunni, Gayusi ná Asitariki ta wani. Masedoni kùluni shiin pi mpyi pire, ka sùpyire si ntíl'a pire cyán a cù mà kàre tafage e.

³⁰ Poli yabilini la mpyi si nkàre sùpyire tabinnige e, nka cyelempyiibii nyɛ a ɲɛɛ mɛ.

³¹ Azi kùluni fàñhafembwoyi yà mù na mpyi wani, yire na mpyi Poli cevee, ka pire si tũnturo tun u á, na u áha zhà sùpyire tabinnige e mɛ.

³² Lire tɛni mpyi a jwumpe ta p'a nyaha sùpyire shwòhòl'e, wà ná wà wumò nyɛ a mpyi nĩnkin mɛ. Nde na pi mpyi a bínni ke, shinnyahara na mpyi wani, pi nyɛ a mpyi a lire cɛ mɛ.

³³ Yahutuɲi wà na mpyi wani, uru mege na mpyi Alezandiri. Ka pi i uru ɲòɲa kàr'a sà yyeɲɛ sùpyire yyaha yyére. Ka u u cyɛge tɛg'a sùpyire pyi na ti fyàha. U la mpyi si u Yahutuɲɛɛbii túbile kàro sùpyire shwòhòl'e.

³⁴ Nka sùpyir'á pa ɲcɛ na Yahutu u nyɛ u wi ke, ka pi puni si bínn'a jwo fàñha na: «Wuu Efese kànha shiĩnbii yasunɲcwɔge Aritemisi fiige nyɛ mɛ!» Maa nkwoɔro lire na fo na nko si nò lɛrii shuunni fiige na.

³⁵ Sémesemɛɲi u mpyi kànhe e ke, uru u à pa jà a sùpyire pyi t'á fyàha, maa jwo: «Efese kànhe shiĩnbii, sùpyire pun'á li cɛ na yasunɲcwɔge Aritemisi k'á yiri nĩnyini na mà cwo ke, na Efese kànhe ku nyɛ kuru ná ku bage kàanmucyafooni.

³⁶ Sùpya si n-jà yire kyáala mɛ. Lire e ke yii yii funɲyi ɲĩɲɛ, yii áha raa karigii pyi ɲũɲo kurugo mɛ.

³⁷ Yii à mpíi nàmpii cù mà pa naha, mà li ta pi nyɛ a yafyin yú yasunɲke bage e mɛ, pi mú nyɛ a jwumpimɛ jwo mà yyaha tí ná wuu yasunɲke e mɛ.

³⁸ Demetirusi ná u báarayɲɛɛbii lá kà mpyi si sùpyani wà cɛɛge kani là na, pi a si yukyaala bage e yukyaabii yyére ná lire kani i.

³⁹ Kampyi pabɛɛɛ si na wá yii á, wuu mpínniɲi canɲke, wuu sí puru cwɔɔnɔ.

⁴⁰ Lire baare e nde li nde wuu à pyi amɛ nĩɲjaa ke, wuu sí n-jà ɲcɛɛge ta l'e, ɲaha na yɛ pi aha wuu yĩbe, wuu si n-jà ɲũɲo ta sùpyire kabinnini na mɛ.»

⁴¹ U à puru jwo a kwò ke, maa sùpyire cye yaha.

20

Nde Poli à pyi Masedoni ná Gɛɛsi kùligil'e ke

¹ Nye màhan'á pa fyàha ke, ka Poli si cyelempyiibii yyer'a bínni maa pi yɛɛɛ, lire kàntugo maa kuni cya pi á maa nkàre Masedoni kùluni i.

² U à yɛɛɛɛ nĩnyahaya kan lire kùluni dánafeebil'á maa nta a jyiil'a kàre Gɛɛsi kùluni i.

³ U à yĩnyɛ taanre pyi wani. Tɛni i u à uye bégele si jyɛ bakwɔɔge e raa nkɛɛge Siri kini i ke, ka u u lógo na Yahutuɲbii pii na wá a vũũɲo pwo u mɛɛ na. Nye lir'á pyi ke, ka u u li lwó uye funɲ'i si nũru ntòro Masedoni i s'a wá.

⁴ Mpíi pi mpyi a u tũgo ke, pire pi mpyi Bere kànhe shinɲi Pirusi jyanɲi Sopateri ná Asitariki ná Sekundusi, pire shiĩn shuunniɲi mpyi a yiri Tesaloniki kànhe e, mà bàra Gayusi na, uru mpyi a yiri Deribe kànhe e, ná Timòti, ná Tisike ná Torofimu, pire shiĩn shuunniɲi mpyi a yiri Azi kùluni i.

⁵ Ka pire si nkàre wuu yyaha na maa sà wuu sige Torasi kànhe e.

⁶ Bwúuruɲi nĩɲjirigembaanɲi kataanni toronkwooni kàntugo, ka wuu u bakwɔɔge kà lwó Filipi kànhe e, maa canmpyaa kanɲuro jara pyi maa nta a nò Torasi kànhe e, maa ntɛɛn wani mà cibilaaga pyi.

Poli à bu ɲɛ Torasi kànhe e

⁷ Cibilaage canɲcyiige* ka wuu u wwò maa Kafoonɲi nĩyini lyí siɲcyan. Poli la mpyi s'a nkɛɛge kuru canɲa nũmpañja na. Nye ka u u Kile Jwumpe jwo ná dánafeebil'e fo mà sà ɲĩɲke ɲĩ.

⁸ Wuu mpyi a bínni batɔɔnge nĩnyibabilini l'e, bɛɛnme yaaya nĩnyahaya mpyi a mĩni mĩn'a yaha lire babilini yyaha kurugo.

⁹ Nàɲjiɲi wà na mpyi ná wuu e, uru mege na mpyi Etikusi, uru mpyi a tɛɛn finetiriɲi ɲwɔge na. Poli à mɔ jwumpe na ke, ka uru si mpa ɲón'a funɲo wwò uye na. Pur'e u à kwòro mà bwón a pól'a yiri batɔɔnge nĩnyibabilini tanrewuuni i mà pa ɲcwɔ. Pi à ta pi sà u yirige ke, mà u ta u à kwú.

¹⁰ Ka Poli si ntíg'a kàre maa sà lyéle u ɲunɲ'i, maa u cù u cyeyi na maa jwo: «Yii áha raa fyáge mɛ, u na nyɛ nyii na!»

¹¹ Lire kàntugo ka Poli si nũr'a dũgo maa sà bwúuruɲi lwó maa u kwòn kwòn a táa pi à lyí, maa nkwo maa jwumpe sogo mà sà nò fo canɲanyiiɲi tɛɛfworoni na, maa nta a kàre.

¹² Nye ka pi i nàɲjiɲi tũug'a kàre pyɛnge e, u mpyi nyii na, ka lire si màban lɛɲɛ dánafeebil'e.

* 20:7 Yahutibil'á cibilaage canɲcyiige ku nyɛ káɲiɲi.

Poli na Efese kànhè dánafeebii kacwǎnribii yerege

¹³ Lire kántugo ka wuu u bakwǎge lwó a kàre Azosi kànhè e. Poli mpyi a jwo na uru sí raa jaare s'a wá tǎre na kuru kànhè na. Wani u mpyi na si sà bàra wuu na bakwǎge e.

¹⁴ U à sà wuu ta Azosi kànhè e ke, maa bàra wuu na, ka wuu u bakwǎge lwó mà kàre Mitilèni kànhè e,

¹⁵ maa yíri wani mà kàr'a sà nò kuru canña nùmpañña na Kiyósi kini sicampe na. Kuru canña nùmpañña, maa nò Samósi kini i. Kuru canña nùmpañña, maa nò Miletì kànhè e.

¹⁶ Yii li cè na Poli la mpyi si ntòro Efese kànhè taan yyérembaa. U la jnye a mpyi si mǎ Azi kùluni i mǎ. U funñke mpyi a wyère, naha na ye u la mpyi, ná labere jnye a pyi mǎ, si Pantekotini kataanni nùñò bē Zheruzalemu kànhè e.

¹⁷ Lire e ka u u ntēen Miletì kànhè e maa tūnturo tūugo Efese kànhè dánafeebii kurunke kacwǎnribil'á, na pi pa.

¹⁸ Pi à pa ke, ka u u pi pyi: «Mà lwó mii à pa naha Azi kùluni i ke, fo mà pa nò nijjaa na, yii à mii toronkanni cè yiye shwǎhol'e.

¹⁹ Mii à naye tìrige pyinƁannigii puni na, maa báarañi pyi Kafoonji á, maa nkyaala fo mà nyilwǎhe wu, naha na ye Yahutuubil'á vùnnyi pwǎ tooyo nijyahay'e mii na, maa yyefugo nijyahaga nò mii na.

²⁰ Lire ná li wuuni mú i, yaaga maha yaag'e yii tǎon jnye ke, mii jnye a kuru kà nǎwǎho yii na mǎ. Sùpyire shwǎhol'e yo, yii pyenyi i yo, mii à yii kála yire na.

²¹ Yahutuubii bàra supplyishini sanji na, mii à yi jwo a waha pi á na pi pi toronkanni kēenje, pi i piye kan Kile á, pi i dá wuu Kafoonji Yesu na.

²² Nye nume, mii ninƁarenji u nge Zheruzalemu i, nde li sí n-sà mii ta wani ke, mii jnye a lire cè mǎ. Nka Kile Munaani fānhè ku jnye mii na.

²³ Nde mii à cè ke, lire li jnye: kànhè maha kànhè na mii na ntùuli ke, Kile Munaani maha li cyèe mii na na kàsujyiini ná yyefuge ku jnye mii yyaha na wani.

²⁴ Nka mii munaani kani jnye a mii funñò pēn mǎ. Nde l'á mii funñò pēn ke, lire li jnye: Kafoonji Yesu à báarañi ngemu le mii cye e ke, mii u jà a uru pyi a jwǎ si nò u tēgeni na. Uru u jnye, Kile à jwǎ wuu na maa kani ndemu pyi ke, mà lire jwumpe jwo sùpyir'á.

²⁵ Nye yii mpiimu yyère mii à tòro maa Kile Saanre jwumpe jwo ke, mà lwó nume na, yii saha si mii jnya mǎ.

²⁶ Lire kurugo mii sí yi jwo yii á nijjaa, yii ngemu ká kani là para ke, urufoo nùñò tuguro ti jnye tìre, ti saha jnye mii woro mǎ.

²⁷ Naha kurugo ye yii zhwonji kàmpañke na, kyaa maha kyaa li jnye Kile jyii wuuni ke, mii jnye a lire là nǎwǎho yii na mǎ.

²⁸ Lire e ke yii a yiye kàanmucaa, Kile Munaani à yii tñge yatonkurunke nkemu nùñò na ke, yii raa kuru kàanmucaa. Kile Jyanj i u sishange wu, ka Kile si dánafeebii mpiimu cya mà wà piye na ke, yii yaha pire na, yii raa pi jwǎ caa.

²⁹ Mii à li cè, mii karenkwooni kántugo, bà sigepwuunbii maha jye mpàkurunke shwǎhol'e maa ku bwǎn a caala mǎ, amuni sùpyire tǎ sí n-pa jye yii shwǎhol'e si yii wurugo.

³⁰ Ali yii shwǎhol'e, pii sí n-pa raa fini si cyelempyibii pii fáanña si ngurugo pi i ntaha pire fye e.

³¹ Lire e ke yii yákili yaha yiye na, yii funnyi cwo li na na mii à yyee taanre pyi na yii puni yerege pilaga bàra canña na, fo tooyi y'e mii mpyi maha nyilwǎhe wuuni yii kurugo.

³² Nye nume, mii sí yii le Kile cye e. Jwumpe p'á li cyèe na Kile à jwǎ wuu na ke, puru pu sí n-jà fānhè kan yii á si yii pyi yii a si yyaha na Kile kuni i, yaayi jwǎmēeni Kile à lwó ke, si yire kan yii á mà bàra u wuubii puni na.

³³ Mii jnye a nyii yige sùpya wyère, lire jnye mǎ sēen, lire jnye mǎ u vǎanya kurugo mǎ.

³⁴ Yii yabilimpil'á li cè na mii à báarañi pyi ná na cyeyi i, bà mii si mpyi si jà njyère ná naye e, mà bàra na shēerefeebii na mǎ.

³⁵ Mii à li cyèe yii na pyinƁannigii puni na, na amuni wuu à yaa wuu a báarañi pyi, wuu raa fǎnfeebii tēre, mà bàra lire na, wuu u funñò cwo Kafoonji Yesu jwumpe na. U à jwo na “Jwǎni na ntaa nkanji i mà tòro ntanji taan.”»

³⁶ Poli à puru jwumpe jwo a kwǎ ke, maa ninƁure sín maa Kile jáare ná pi e.

³⁷ Lire kántugo ka dánafeebii puni mesuwuubii si wá na Poli púruli na jcwǎre maa pi fwùñi nizanji kaan u á.

³⁸ Pi yyetanha wuubii pi mpyi, naha na ye u mpyi a jwo na pi saha si uru jnya mǎ, ka pi i nkǎr'a sà u tūug'a yaha bakwǎge talwǎge e.

21

Poli à núr'a kàre Zheruzalemu kànhè e

¹ Wuu à pishɛɛrenji kan a kwɔ̃ ke, maa jyɛ bakwɔ̃ɔge e, maa ntɔl'a kàre Kɔsi kɔni i. Kuru canŋa nùmpaŋŋa, maa nkàre Jɔdi i, maa yiri wani mà kàre Patara kànhɛ e.

² Wuu à sà bakwɔ̃ɔge kà ta wani ku u nko raa nkɛge Fenisi kùluni i, ka wuu u jyɛ kur'e mà kàre.

³ Wuu à kàr'a sà byanhara Sipiri kɔni na fo na li jaa ke, ka wuu u li kwɔ̃n a yaha wuu kàmɛnɛ cyɛge na, maa nkàre Siri kɔni i. Wuu à sà nɔ Tiri kànhɛ na ke, maa yyɛre wani, jaha na yɛ yaayi yi mpyi bakwɔ̃ɔge e ke, wani kuru kànhɛ na yire mpyi na sí n-tɔrɛ.

⁴ Ka wuu u jyɛ kànhɛ e mà sà cyelemɔpyiibii pii ta wani, maa ntɛnn'a canmpyaa baashu-unni pyi ná pi e. Kani li mpyi na sí n-pa Poli ta Zheruzalɛmu kànhɛ e ke, ka Kile Munaani si lire cyɛɛ pi na. Lir' à pyi ke, ka pi i yi jwo Poli á na u àha nkàre Zheruzalɛmu i mɛ.

⁵ Cyire canmpyaaagii baashuunniŋ' à tòro ke, ka wuu u kuni cya. Ka cyelemɔpyiibii puni si fwoɔ ná pi cyeebii ná pi pyiibil'e, maa wuu tũg'a fwoɔ kànhɛ e. Wuu à sà nɔ suumpe lwɔ̃hɛ jwɔ̃ge na ke, ka wuu puni si ninjɔrɛ sín lwɔ̃hɛ jwɔ̃ge na, maa Kile jáare.

⁶ Wuu à pishɛɛrenji kan wuy' á mà kwɔ̃ ke, ka wuu u bakwɔ̃ɔge lwɔ̃ na nkɛge. Dánafeebii pi ke, ka pire si nùr'a kàre kànhɛ e.

⁷ Nyɛ jani wuu à pyi suumpe lwɔ̃hɛ jũŋ' i mà yiri Tiri kànhɛ e ke, Pitolemayisi kànhɛ e wuu à lire jũŋke kuu. Ka wuu u fwoɔ bakwɔ̃ɔge e mà kàre kànhɛ e mà sà dánafeebii shɛɛre, maa canmbile ninjin pyi ná pi e.

⁸ Kuru canŋa nùmpaŋŋa, ka wuu u nkàre Sezare kànhɛ e, maa sà sunmbage lɛŋɛ Filipi yyɛre. Jwumpe Nintanmpe jwufooŋi wà u mpyi u wi. Nambaabii baashuunniŋi pi mpyi a cwɔ̃nɔrɔ pi a Yesu tũntunmɔpii tɛge Zheruzalɛmu kànhɛ e ke, pire wà u mpyi u wi mú.

⁹ Pũcepyilyeye sicyɛre na mpyi u á, yire mpyi maha Kile tũnture yu sũpyir' á.

¹⁰ Wuu à canmpyaa ninjahagii pyi Filipi pyɛnge e. Mà wuu yaha wani, ka Agabusi si yiri Zhude kùluni i mà pa. Kile tũntunŋɔ u mpyi u wi.

¹¹ U à pa wuu ta wani ke, maa Poli seepwɔ̃ge lwɔ̃, maa ku tɛg'a u yabilini tooyi ná u cyeyi pwo maa jwo: «Kile Munaani à jwo na ngemu u jyɛ ná nke seepwɔ̃ge e ke, Yahutuubii jũnjufeebii sí n-pa urufoo cù Zheruzalɛmu kànhɛ e, si urufoo pwo amɛ si nde supyishini sanŋi cyɛ e.»

¹² Wuu à puru jwumpe lógo ke, ka wuu ná kuru cyage dánafeebii puni si wá na Poli jáare na u àha nkàre Zheruzalɛmu i mɛ.

¹³ Ka Poli si jwo: «Naha na yii jyɛ na mɛɛ súu amɛ yɛ? Yii àha na yákilini wùrugo mà dɛ! Mii à jɛɛ na mpwɔ̃ni i fo mà sà nɔ na mbòni na Zheruzalɛmu i Kafoonji Yesu mɛge kurugo.»

¹⁴ Wuu à pa li jya na wuu si n-jà u zhɛni fyilinnɛ Zheruzalɛmu kànhɛ e mɛ, ka wuu u u yaha wani, maa jwo: «Kafoonji jyi wuuni li pyi.»

¹⁵ Canmpyal' à tòro ke, ka wuu u wuye bégele, maa yiri Sezare kànhɛ e mà kàre Zheruzalɛmu i.

¹⁶ Sezare kànhɛ cyelemɔpyiibii pii mpyi a kàre ná wuu e. Pire pi à wuu yyaha cù a kàre, ka wuu u sà wuu sunmbage lɛŋɛ Sipiri kɔni shinji wà yyɛre, uru nàni mɛge mpyi Minason. Cyelemɔpyani wà u mpyi u wi fo tɛmon i.

Karigii cyi à pyi supyishini sanŋi shwɔ̃hɔl'e ke, Poli à cyire yyaha jwo Zheruzalɛmu dánafeebii' á

¹⁷ Wuu à sà nɔ Zheruzalɛmu kànhɛ e ke, ka dánafeebii si wuu jũŋɔ bɛ ná funntange e.

¹⁸ Kuru canŋa nùmpaŋŋa, Poli à kàre ná wuu e Yakuba yyɛre. Dánafeebii kurunke kacwɔ̃nribii puni mpyi a piye bínni wani mú.

¹⁹ Fwũni pyinjkwooni kántugo, Poli à jwumpe lwɔ̃, karigii Kile à pyi mà u yaha supyishini sanŋi shwɔ̃hɔl'e ke, maa cyire puni yyaha jwo pi á ninjin ninjin.

²⁰ Pi à puru lógo ke, maa Kile kɛɛ. Lire kántugo maa jwo Poli á: «Wuu cɔnmpworonani, mu jyɛ a nya mà? Yahutu kampwɔ̃hii ninjahamil' á dá Yesu na naha, nka ali numɛ, pi à piye pwo Kile tũntunŋi Musa Saliyani kurigii jaaranj na.

²¹ Nyɛ pil' á pa yi jwo pi á na mu à jwo na Yahutuubii pi à tɛn supyishini sanŋi shwɔ̃hɔl'e ke, na pire kà nùru raa Musa Saliyani kurigii jaare mɛ, na pi àha raa pi pyiibii kwũun sahanjki mɛ, na pi àha nùru raa ladaabii karigii pyi mɛ.

²² Lire e ke jaha wuu à yaa wuu pyi bɛ? Naha kurugo yɛ pi sí mu mpani cɛ.

²³ Nyɛ wuu sí njemu jwo mu á ke, yire mu à yaa mu u pyi. Namba sicyɛɛre na jyɛ naha wuu shwɔ̃hɔl'e, pire mpyi a jwɔ̃ fáa Kile á.

²⁴ Jyɛ ná pi e Kilejaarebage e, maa maye fininɛ ná pi e, maa pi fininɛfininɛ yaare lwɔ̃ɔre wwú, pi i pi jũnyi kùlu*. Lire ká mpyi, Yahutuubii sí n-cɛ na jwumɔ maha jwumɔ sũpyire jyɛ na yu na ntare mu na ke, na puru pà jyɛ sɛɛ mɛ, nka na mu yabilini na Musa Saliyani kurigii jaare.

* 21:24 Jwɔ̃faage mpɔi Yahutuubii mpyi a fáa ke, ná kuru tɛni mpyi a fũnŋɔ mɛ, pi jũnyi jyɛ a mpyi a yaa yi kùlu mɛ.

²⁵ Nye mpii pi à dá Yesu na supyishini sanni i ke, nje wuu à jwo pir'á ke, yire yi nje: pi áha raa yasunyi kyaare kyaa me, pi áha raa sishange lyi me, yatooe k'à kwú mà ta sishan nye a fwooro k'e me, pi áha kuru kyá me, pi áha raa jacwore pyi me.»

²⁶ Kuru canja numpanja, ka Poli si bára pire nambaabii na, maa sà uye finije ná pi e. Lire kántugo ka u u nkár'a sà jyé Kilejaarebage e, canmpyaagii pi sí n-pyi si finije ke, cyire canmpyaagii sí n-kwó canjke nkemu i ke, maa kuru canjke cyée. Kuru canjke ninuge e, pi shin maha shin sárage mpyi a yaa ku wwu.

Pi à sà Poli cù Kilejaarebage e

²⁷ Canmpyaagii baashuunnini sùpanyi mpyi maha mpyi si nta vininge ke, cyir'à pa byanhara cyi takwore na, lire mpyi a Azi kùluni Yahutuubii ta pi à Poli nya Kilejaarebage funjke e, ka pire si jwunyahama pyi maa sùpyire yirig'a yaha Poli fye e, pi à cù.

²⁸ Pi mpyi na mahanjii jyii maa nko: «Izirayeli shiinbii, yii pa wuu tège! Nge nani u maha jaare cyei puni i maa nko na wuu shini nye yafyin me, na wuu Saliyani nye a jwó me, na wuu maha wuu Kilenjii père cyage nkemu i ke, na kuru nye a jwó me. Mà bára lire na, u à pa ná supyishini sanni sùpyire t'e wuu Kilejaarebage funjke e mà pa kuru cyage nisananke jwóho wuu á†.»

²⁹ Pi mpyi na puru yu, naha na ye pi mpyi a Poli ná Efese kánhe shinji Torofimu nya sijcyan kánhe funjke e, ka pi i wá na sònni na Poli à kàre ná u e Kilejaarebage funjke e.

³⁰ Li mpyi a kánhe puni nyáha a wùrugo, ka sùpyire si wá na fi na fwoore kámpanyii puni na. Ka pi i sà Poli cyán a cù, maa u dir'a yige Kilejaarebage e, maa ntíl'a ku jwóyi tò.

³¹ Mà pi yaha pi à Poli bonkanna caa, ka pii si sà yi jwo sòrolashiibii jùnjufembwóh'a na: «Zheruzalemu kánhe puni na wá a nyáha a wùrugo!»

³² Ka uru si ntíl'a sòrolashiibii pii ná pi yyaha yyére shiin yirige pi a fê a kàre pi cyage e. Yahutuubil'á sòrolashiibii ná pi jùnjufembwóhe nya ke, maa Poli bwóonre jwó yaha.

³³ Nye ka sòrolashiibii jùnjufembwóhe si file, maa Poli cù, maa pi pyi pi à u pwo ná yòrəyo shuunni i. Pi à u pwo ke, ka u u sùpyire yíbe: «Jofoo u nye u wi ye? Naha shi u à pyi ye?»

³⁴ Sùpyire puni mpyi na mahanjii jyii, wá ná wá wumə nye a mpyi ninjin me. Mahanji nyahanjii kurugo, sòrolashiibii jùnjufembwóhe nye a jà a yafyin yyaha cè pi jwumpe e me, ka u u sòrolashiibii pyi pi à kàre ná Poli i pi káanke funjke e.

³⁵⁻³⁶ Pi à kàr'a sà nò tajyinjwóge na ke, ka supyinyahara si lwó a tò pi na ná kafuge e, maa nko: «Yii u bò!» Li nye a pa jwó me, ka sòrolashiibii si Poli lwó.

Poli à uye jwo a finije sùpyir'á

³⁷ Tèni i pi mpyi na nko raa jyé ná Poli i káanke funjke e ke, u à sòrolashiibii jùnjufembwóhe yíbe: «Nùnjufooni, mii sí n-jà n-jwo ná mu i la?» Ka uru si jwo: «Taha mu à Girekiibii shéenre cè?»

³⁸ Li sàha mə me, Misira kini shinji u mpyi a pa jùnjə kyán naha maa nkàre ná shiin kámpwóhii sicyeere e (4.000) síwage funjke e supyibuuni mée na ke, taha uru bà u naha mu mo!»

³⁹ Ka Poli si u pyi: «Mii na nye Yahutu, mii à yiri Tarisi kánhe e, Silisi kùluni i. Mii na yiri kánbwóho na, nkemu mege k'à pèe ke. Mii na mu jáare, ma a na yaha si njwó ná sùpyire e.»

⁴⁰ Ka sòrolashiibii jùnjufembwóhe si kuni kan Poli á, mpe pu nye u á ke, u u puru jwo. Nye mà u ninjyerenjii yaha babwóhe tajyinjwóge na, ka u u cyége yirige sùpyir'á. Pi pun'á pa fyáha ke, ka u u jwo ná pi e Eburubii shéenre e. U à jwo:

22

¹ «Mii cínmpyibii ná mii tiibii, mii na li caa yii á, yii i lógo na jwó na. Mii sí jwumə jwo si ntège naye finije yii á.»

² Sùpyir'á u nya u u yu ná pi e pi yabilimpíi shéenre e ke, ka pi puni si fyáha fyii, ka Poli si jwo:

³ «Mii na nye Yahutu, mii à si Tarisi kánhe e, Silisi kùluni i, nka naha a Zheruzalemu kánhe e pi à mii byé. Mii cyelentunji u mpyi Gamaliyeli. Uru u à mii yal'a kála wuu tulyeyi Saliyani na. Mii mú mpyi a naye pwo sél'e Kile na, bà yii naha yiye pwo u na nijjaa me.

⁴ Mpii pi mpyi na Yesu kuni jaare ke, mii mpyi maha pire kyéree fo maha pii búu. Mii mpyi maha lire kuni naarafeebii cwóre, nò bára ceewe na, na mpwu na leni kásunji i.

⁵ Sáragawwuubii jùnjufembwóhe ná Yahutuubii kacwónribii puni pi nye mii shéribii lire kani i. Pire pi mpyi a sémə yal'a kan mii á mii u sà nkan Damasi kánhe Yahutuubil'á, maa li cyée na mii aha sà lire Kile kuni naarafoonji shin maha shin ta ke, si u pwo s'a ma Zheruzalemu kánhe e, pi i mpa pi kyéree.

† 21:28 Mpii pi nye pi nye Yahutu me, pire mpyi a yaa pi a jyé Kilejaarebage kaanke funjke e me (Ezekielyi 44.7).

⁶ Mâ mii niŋkareŋi yaha Damasi kânhe e, canvwuge laage e mii à sà byanhara kânhe na ke, ka mii i bèenge nya k'à pâl'a yîri niŋyiŋi i mà pa mii kwûlo.

⁷ Ka mii i wwûl'a cwo niŋke na, ka mejwu u si fwo ro na “Soli Soli, naha na mu nyɛ na mii kyérege ye?”

⁸ Ka mii i jwo “Kafooni, joofo u nyɛ mu ye?” Ka mejwuuni si fwo ro “Mii u nyɛ Nazareti kânhe shinŋi Yesu, mii mu nyɛ na ŋkyérege.”

⁹ Nyɛ mpɛi pi mpyi ná mii i ke, piŋ' à bèenge nya, ŋka shinŋi u mpyi na yu ná mii i ke, pi nyɛ a mpyi a urufoo jwumpe lógo mɛ.

¹⁰ Ka mii i jwo “Kafooni, naha mii à yaa mii i mpyi ye?” Ka Kafooni si jwo “Yîri ma a si Damasi kânhe e, yaaga maha yaaga mu à yaa mu u pyi ke, pi si sà yire puni jwo mu á.”

¹¹ Nyɛ ná bèenge sí mpyi a mii nyiigii bya mà mii pyi mii saha nyɛ na jaa mɛ, mpɛi pi mpyi ná mii i ke, ka pire si mii cù na cyɛge na, mà kàre Damasi kânhe e.

¹² Nàŋi wà na mpyi wani Damasi kânhe na, u mege mpyi Ananiyasi, u mpyi na fyáge Kile na, maa MusaSaliyanŋi kurigii jaare cyi jaaranŋkanni na. Damasi kânhe Yahutuubii puni mpyi maha u metanga yiri.

¹³ Ka uru si mpa mii fye e, maa mpa yyére mii taan maa jwo “Mii cɛmpworonŋi Soli, ma nyiigii múgo ma raa jaa.” Ka mii nyiigii si ntíl'a múgo, ka mii i wíl'a u jya.

¹⁴ Ka u u jwo “Mâ niŋjaa yaha u saha nɔ mɛ, wuu tulyeyi u Kilenŋi à mu cwɔɔnɔ, bà mu si mpyi si u nyii wuuni cɛ mɛ, ŋgemu u a sàa tíi ke, si uru jya, si lógo u yabilinŋi jwo na.

¹⁵ Naha kurugo ye mu si n-pyi u shɛnrɛ jwufoo, nde mu à jya maa ndemu lógo ke, si cyire puni yyaha jwo sùpyire pun'á.

¹⁶ Lire e ke numɛ ma hà núru yi le shuunni i mɛ, yîri ma a batize, ma a Kafooni Yesu mege yyere bà mu kapegigii si mpyi si jyé ndáha mu na mɛ.”

¹⁷ Nyɛ ka mii i mpa núr'a kàre Zheruzalemu i. Canŋka mà mii yaha Kilejarege na Kilejaarebage e, Kile à kani lá cyé mii na.

¹⁸ Ka mii i Kafooni jya. Ka u u jwo mii á “Fyâl'a fwo ro Zheruzalemu i, naha na ye jwumpe mu sí n-jwo mii kyaa na ke, ŋke kânhe shiinbii si jɛɛ pu na mɛ.”

¹⁹ Ka mii i u pyi “Kafooni, mii mpyi maha jyé Kile jwumpe kàlambayi i, maa dánafeebii cyán na jcwôre, maa pi bwûun, maa pi leni kàsuni i pyinŋkanni ndemu na ke, pi à lire cɛ.

²⁰ Ecyɛni u mpyi maha mu kyaa yu ke, tɛni i pi à uru bô ke, mii yabilinŋi mpyi wani kuru cyage e. Mii mpyi a jɛɛ u mbòŋi i. Mpɛi pi à u wà a bô ke, mii bá u mpyi a pire vaaŋntinmbwoyi shwà a cù.”

²¹ Ka Kafooni si jwo mii á “Fwo ro kânhe e, mii sí mu tun tatɔnge e supyishinŋi sanŋi sùpyir'á.”

²² Nyɛ sùpyire puni mpyi a fyâha maa núru fo Poli à jwo mà pa nɔ ŋke cyage na. Ŋka tɛni i u à mpe jwumpe jwo ke, ka pi puni si wà na màhanŋi jyii maa ŋko: «Yii u bô, ŋge sùpyanŋi shinŋi nyɛ a sàa yaa u yaha shi na mɛ!»

²³ Maa wà na màhanŋi jyii fànha na, maa pi vaaŋntinnyii wwû na fyínge, maa nticyɛnni kure na wàa niŋyiŋi i.

²⁴ Nyɛ lir' à pyi ke, ka sòrolashiibii jùŋufembwôhe si sòrolashiibii pyi na pi Poli lɛŋe babwôhe e, pi i u bwòn ná tiripaanni i, nde u à pyi ka sùpyire si wà na màhanŋi jyii u kurugo ke, pi i u kàrama u u li jwo.

²⁵ Mà pi yaha pi i u pwu ná yapwôyi i s'a u bwûun, sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi ŋgemu u mpyi wani u taan ke, ka u u uru pyi: «Mâ tàanna ná saliyanŋi i, yii à yaa yii i Ɔrɔmu shin bwòn u yibembaa la?»

²⁶ Ur' à yire lógo ke, maa ŋkàr'a sà jùŋufembwôhe pyi: «Naha mu la nyɛ si mpyi ŋge nàŋi na amɛ ye? Ko Ɔrɔmu shin u wà u wí.»

²⁷ Ka jùŋufembwôhe si sà Poli pyi: «Ɔrɔmu shin u nyɛ mu la? Yi yyaha jwo na á.» Ka Poli si jwo: «Ɔɔn.»

²⁸ Ka u u jwo: «Wyéɛnyahaga mii à sàra maa nta a pyi Ɔrɔmu shin dɛ!» Ka Poli si jwo: «Mii wi ke, mii à si Ɔrɔmu shin.»

²⁹ U à yire jwo ke, mpɛi pi mpyi na ŋko s'a u bwûun ke, ka pire si ntíl'a yîri u taan. Sòrolashiibii jùŋufembwôhe yabilinŋi à ta u cɛ na Ɔrɔmu kɛni shin ur' à pyi pi pwô ke, ka fyagare si jyé u e.

Pi à kàre ná Poli i yukyaala kurunŋe yyére

³⁰ Njũŋke na Yahutuubii mpyi na Poli cɛge ke, sòrolashiibii jùŋufembwôhe la mpyi a sii si kure cɛ. Kuru canŋa nũpanŋa, ka u u Kile sàragawwuubii jùŋufeebii ná yukyaala kurunŋe yyer' a bínni, maa yòrɔyi wwû Poli na, maa ŋkàr'a sà u yyéŋe pi yyaha yyére.

23

¹ Ka Poli si yukyaala kurun̄ke wíl'a máha maa jwo: «Mii cínmpyibii, mii à sàa Kile nyii wuuni pyi fo mà pa n̄o n̄ijn̄jaa na ná zòvynre e.»

² Mpii pi mpyi Poli taan ke, ka Kile sàragawwuubii ñùnufembwòhe Ananiyasi si pire pyi na pi u bwòn u ñwàge na.

³ Ka Poli si jwo: «Mu à f̄yn̄me tò w̄wom̄o na, Kile mú sí mu bwòn. Mu à t̄ig'a t̄ēn naha na mu na yogo kw̄uun mii na mà tàanna ná Saliyani i, mà li ta mu yabilin̄' à Saliyani kyáala. Mu à jwo na pi mii bwòn, mà tàanna ná Saliyani i, lire sí ñye a yaa li pyi me.»

⁴ Mpii pi mpyi u taan ke, ka pire si jwo: «Kile sàragawwuubii ñùnufembwòhe mu ñye na ñcyere am̄e la?»

⁵ Ka u u pi pyi: «Mii cínmpyibii, mii ñye a mpyi a c̄e na Kile sàragawwuubii ñùnufembwòhe ki m̄e, lire baare e mii mpyi na si ñēe yi jwo me. Naha kurugo ye y'á s̄eme Kile Jwumpe Sem̄eni i na «Ma hà jwumpime jwo yii shin̄i yyaha yȳere shin̄i na m̄e *.»

⁶ Poli mpyi a c̄e na yukyaala kurun̄ke k̄ampan̄ke k̄a na mpyi Sadusii, ku sann̄ke sí ñye Farizh̄een, ka u u jwo f̄anha na pi shwòh̄ol'e: «Mii cínmpyibii, mii na ñye Farizh̄een, mii sifeebii na ñye Farizh̄een! Mii à na s̄on̄jore taha li na na kw̄uubii sí ñ̄e n̄umpan̄ja ke, lire kurugo yoge ñye na ñko raa ñkw̄uun mii na am̄e!»

⁷ Ñye u à yire jwo ke, ka jwun̄yahama si ȳiri Farizh̄eenbii ná Sadusiibii shwòh̄ol'e, ka s̄up̄yire si nt̄aa.

⁸ Sadusiibii maha ñko na kwun̄ene ñye n̄umpan̄ja me, na m̄elekēe ñye me, na j̄inahii ñye me, mà li ta Farizh̄eenbil' à dá na yire puni na ñye.

⁹ Là mpyi na b̄arali máhan̄i ñyahan̄i na, ka Farizh̄eenbii k̄ampan̄ke Saliyani cyelentiibii p̄li si mpa ȳiri maa ñcyere maa jwo: «Wuu náha s̄aa tapege ñya ñge n̄an̄i na me. Li sí n-j̄a n-ta m̄eleken̄i w̄a, lire ñye me j̄inan̄i w̄a u à jwo ná u e.»

¹⁰ Máhan̄' à pa ñyaha fo s̄orolashiibii ñùnufembwòhe mpyi na s̄on̄ni na pi sí Poli ñiri n-wáaga piye shwòh̄ol'e. Ñye ka u u s̄orolashiibii p̄li pyi na pi t̄ige, pi i s̄a u cyán a shwò s̄up̄yire na pi a ma pi babwòhe e.

¹¹ Ñye kuru can̄ja n̄umpan̄ja numpilage e, ka Kafoon̄i si uye cȳe Poli na maa jwo: «Maye waha, mu à mii kyaa jwo Zheruzalemu k̄an̄he shīinbil' à pyin̄kanni ndemu na ke, amuni mu à yaa mu u s̄a mii kyaa jwo Ɔ̄om̄u k̄an̄bwòhe shīinbil' à m̄u.»

Yahutuubil' à v̄un̄j̄o p̄w̄o Poli na

¹² Kuru can̄ja n̄umpan̄ja ñȳege na, ka Yahutuubii p̄li si v̄un̄j̄o p̄w̄o Poli m̄ēe na, maa ñk̄aa piy'á na pi w̄a si n-lȳi, lire ñye me si n-bya me, fo pire ká bú Poli b̄o.

¹³ Mpii pi mpyi a kuru v̄un̄j̄e p̄w̄o ke, pire mpyi a ñyaha shīin beeshuunni na.

¹⁴ Ka pire si ñk̄are Kile sàragawwuubii ñùnufeebii ná Yahutuubii kacw̄on̄ribii yȳere maa s̄a pi pyi: «Wuu à k̄aa wuy'á na wuu w̄a si n-lȳi, lire ñye me si n-bya me, fo wuu aha Poli ta à b̄o t̄eni ndemu i ke.

¹⁵ Lire e ke yii ná yukyaala kurun̄k' à yaa yii b̄e li na, yii i p̄li tun pi s̄a s̄orolashiibii ñùnufembwòhe ñ̄aare, na u Poli yaha u pa, na yii sí n-pa u karigii k̄aan̄mucya si vyiīn̄ne. Wuu pi ke, wuu sí n-b̄egele si u sige, si u cya mb̄o mà u yaha kuni na.»

¹⁶ Ñka kuru v̄un̄j̄e pi mpyi a p̄w̄o ke, Poli cínmpworocw̄on̄i jyan̄i mpyi a f̄woro ku ñwòho na. Babwòhe e Poli mpyi ke, maa ñk̄ar' a s̄a j̄ȳe kuru bage e, maa yi yyaha jwo u á.

¹⁷ Ñye ka Poli si s̄orolashiibii yyaha yȳere shin̄i w̄a yyere maa jwo: «Mii na mu ñ̄aare ma a sh̄a ná ñge n̄an̄jīni i ma ñùnufembwòhe yȳere, jwum̄o na ñye u á mà jwo u á.»

¹⁸ Ka uru yyaha yȳere shin̄i si ñk̄are ná u e u ñùnufembwòhe yȳere maa s̄a jwo: «Ñ̄un̄j̄ofoon̄i, Poli u ñye k̄asun̄i i ke, uru u à mii yyere maa jwo na mii u pa ná ñge n̄an̄jīni i mu yȳere, na jwum̄o na ñye u á mà jwo mu á.»

¹⁹ Ka ñùnufembwòhe si n̄an̄jīni c̄u cyage na, maa f̄ēn ná u e, maa u ȳibe: «Naha shi ku ñye mu á mà jwo mii á ye?»

²⁰ Ka n̄an̄jīni si u pyi: «Yahutuubii p̄li' à b̄e li na na pire sí n-pa yi jwo mu á na ma Poli yaha u sh̄a n̄umpan̄ja, na yukyaala kurun̄k' à jwo na kuru la na ñye si s̄a u karigii yaa vyiīn̄ne sahan̄ki.

²¹ Ñka ma hà nd̄a pi jwumpe na me, naha na ye pi p̄li na w̄a a mà v̄un̄j̄o p̄w̄o u na si u b̄o mà u yaha kuni na. Mpii pi à kuru v̄un̄j̄e p̄w̄o ke, p̄ir' à ñyaha shīin beeshuunni na. Pi à k̄aa piy'á na pi si n-lȳi, lire ñye me si n-bya me fo pire ká bú Poli b̄o t̄eni ndemu i ke. Pi à b̄egele li m̄ēe na mà kw̄ò, mu ñwòshwò̄re kanni pi ñye na sigili.»

²² Ka ñùnufembwòhe si n̄an̄jīni cye yaha maa u pyi: «Ma hà ñjwo s̄up̄ya á na mu à ñcyii karigii yyaha jwo mii á me.»

Pi à Poli t̄iugo f̄anhafoon̄i Felisi yȳere

²³ Lire kântugo ka nûnjufembwôhe si sôrolashiibii yyaha yyére shiinbii pîi shuunni yyere maa pi pyi: «Yii sôrolashii ñkwuu shuunni (200) ná shanfemii beetaanre ná kɛ (70) mà bâra shiin ñkwuu shuunni (200) mpiimu pi à se tâanbii na ke, yii pire bégel'a yaha. Pi sí n-kàre numpilage tɛni baacyerewuuni na Sezare kânhe na.

²⁴ Yii shônyî yâ bégelɛ, bà Poli nîjncɛnɛ wu si mpyi si nò fânhafoonji Felisi yyére mɛ.»

²⁵ U à puru jwo ke, maa sɛmɛ sém'a kan Felisi á ngemu funɲ'i u à jwo:

²⁶ «Mii Kolodi Lisiyasi u à nge sémɛnɛ sémɛ si ñkan fânhafoonji nîjncɛnɛ Felisi á. Mii fwù na nyɛ mu na.

²⁷ Nànɲi u nge mii à tùugo wani mu yyére ke, Yahutuubii pîi mpyi a u cû raa bùu. Mii à lógo na Ɔɔmu shin u nyɛ u wi ke, ka mii i na sôrolashikurunke kâ yaha k'à sà u shwò pi na.

²⁸ Nde u à pyi ka pi i u cêge ke, mii la mpyi si lire cè, ka mii i pi pyi pi à kàre ná u e pi yukyaala kurunke yyére.

²⁹ Mii à pa li kâanmucya mà li nyà na pi Saliyanɲi kurugo pi à u cêge, lire baare e u nyɛ a kyaay pyi ndemu li sí n-pa ná l'e u bô, lire nyɛ mɛ mà u le kâsunɲi i mɛ.

³⁰ Nume, pi à pa yî jwo mii á na pi wá à vûnɲo pwo u mɛɛ na. Lire kurugo mii à tîl'a u tùugo wani mu yyére. Mpîi pi nyɛ na u cêge ke, nûnke na pi nyɛ na u cêge ke, mii à yî jwo pi á, pi a si mu yyére pi i sà ku yyaha jwo mu á. Yire yî mpyi mii á mà jwo mu á.»

³¹ Ka sôrolashiibii si li pyi bà y'à jwo pi á mɛ maa ñkàre ná Poli i kuru numpilage e fo Antipatirisi kânhe na.

³² Kuru canɲa nûmpanɲa, sôrolashiibii pi mpyi tãore na ke, ka pire si shônyifeebii yaha pi i ñkêge ná u e, maa nûr'a kàre pi babwôhe e.

³³ Shônyifeebil'à sà nò Sezare kânhe e ke, maa sémɛnɛ ná Poli kan fânhafoonji Felisi á.

³⁴ Fânhafoon'á sémɛnɛ kâla ke, maa Poli yîbe na kûluni ndire e u à yîri yɛ†. Ka u u jwo na ur'à yîri Silisi kûluni i.

³⁵ Ka u u Poli pyi: «Mpîi pi à mu cêge ke, pi aha nò naha, mii sí jwumpe kan mu á.» U à kwò ke, maa pi pyi pi Poli lɛnɛ saannɲi Erôdi saanre bage e, pi raa u kâanmucaa.

24

Pi à Poli cêge fânhafoonji Felisi á

¹ Nyɛ canmpyaa kanɲur'à tòro ke, Ananiyasi u nyɛ Kile sáragawwuubii nûnjufembwôhe ke, ka uru si mpa Sezare kânhe e ná Yahutuubii kacwônribii pîl'e mà bâra Teritulusi na, uru na mpyi yoge tùpyikôrôwô. Karigii cyi à tòro pi ná Poli shwôhól'e ke, ka pi i mpa cyire tîgire cyán u na fânhafoonji Felisi á.

² Ka pi i Poli yyer'a pa. Nde na pi à u cêge ke, ka Teritulusi si jwumpe lwó si lire yyaha jwo Felisi á. U à jwo: «Fânhafoonji nîjncɛnɛ, mu u à wuu kini pyi l'à tɛɛn yyenɲinke e. Mu yákilifente kurugo, ñkɛɛnɛ nîjnyahawa à pyi kini i, li yyaha yyére zhèɲi kurugo.

³ Cyire shîɲi mu nyɛ na mpyi wuu á cyeyi puni ná tɛrigii puni i ke, wuu fwù na nyɛ mu na sèe sèl'e cyire kurugo.

⁴ Nka mii la nyɛ si mu cû njaha mɛ, lire kurugo mii na li caa mu á ma a maye sanɲa yaha ma a lógo wuu jwò na tère nimbilere funɲ'i.

⁵ Wuu à li kâanmucya mà li nyà na nge nân'à pyi yapege sùpyire shwôhól'e. U à Yahutuubii puni yákilibii nyàha a wûrugo dînyɛnɛ cyeyi puni i. Uru u nyɛ Nazaretî shiinbii Kile kuni yyaha yyére shîɲɲi.

⁶ U la bá mpyi si wuu Kileɲaarebage pyi njirivaha yaaga, ka wuu u u cû. [Wuu la mpyi si yoge kwôn u na, si ntáanna ná wuu Saliyanɲi i,

⁷ ñka sôrolashiibii nûnjufembwôhe Lisiyasi á u cyán a shwò wuu na fânhe e, maa jwo na wuu pa u kacɛgeni nûnke jwo naha mu á.]

⁸ Wuu à u cêge yaaga maha yaaga na ke, mu yabilinɲi ká u yîbe, mu sí li cè na yire puni na nyɛ sèe.»

⁹ Yahutuubii sanmpii pi mpyi wani ke, ka pire si sogo puru jwumpe na, maa jwo: «Sèe u à jwo!»

Poli à uye jwo a fîɲɛ Felisi á

¹⁰ Nyɛ ka fânhafoonji si kuni kan Poli á u jwumpe lwó. Ka u u jwo: «Mii à li cè, cyi à yyee nîjnyahagii kwò, mu u nyɛ wuu shîɲi yukyaalanɲi. Lire kurugo mii si n-fyá si naye tanga jwo mu á mɛ.

¹¹ Li sàha ñkwò a tòro canmpyaa ke ná shuunni na mɛ, mii à kâr'a sà Kile pèe Zheruzalɛmu kânhe e. Li mɛɛ ká bê mu á, mu sí n-jà puru jwumpe kâanmucya si pu sèe ná pu kafinara cè.

† 23:34 Felisi la mpyi si ñcè kampyi kirigii nûnɲo na uru nyɛ ke, lire l'e Poli à yîri, puru funɲke e si ñcè kampyi uru si n-jà Poli yîbe.

¹² Can̄ja nin̄kin wà j̄yε a mii n̄ya mii i nákaana pyi ná sùpya e, lire j̄yε mε na sùpyire n̄n̄jo kyángε Kilejaarebage e, lire j̄yε mε Kile Jwumpe kálambayi i, lire j̄yε mε kánhe yyaha kurugo mε.

¹³ Nte sùpyire si yafyin ta si njwo na lire li j̄yε mii kacεgeni n̄n̄ke mε.

¹⁴ Mii sí yí jwo mu á, mii na báaran̄i pyi wuu tulyeyi u Kilen̄i á kuni laber'e. Pi à jwo na lire Kile kuni j̄yε sée mε. Yaaga maha yaaga sí k'à sémε Saliyan̄i sém̄en̄i ná Kile t̄untun̄mpii sém̄ebil'e ke, mii à dá yire puni na.

¹⁵ Mii à na s̄on̄jore taha yaage nkemu na ke, kuru ninuge na pi à pi s̄on̄jore taha, na shinc̄en̄ε bâra shin̄pi na, Kile sí sùpyire puni j̄n̄ n̄umpan̄ja.

¹⁶ Lire kurugo mii à naye waha bà mii si mpyi si mpyi tigre cyaga baa Kile ná sùpyir'á mε.

¹⁷ Yee nin̄yahagii toron̄kwooni kántugo, mii à n̄ur'a kàre Zheruzalemu i, mii shin̄i sùpyiibii pi j̄yε wani ke, maa sà wyérε kan f̄on̄jfeeb'il'á, maa sáraya ww̄u Kile á.

¹⁸ N̄yε yire na mii mpyi, ka pi i sà mii ta wani Kilejaarebage nt̄aani na. Karigii sùpyan̄i maha mpyi si nta v̄in̄n̄ε Kile yyahe taan ke, cyire nizann̄kii mii mpyi na mpyi. Shin̄nyahara j̄yε a mpyi wani mε, nyàhan̄gurugo j̄yε a mpyi wani mε.

¹⁹ Mii ná Azi k̄uluni Yahutuubii pii pi mpyi wani. Pire pi mpyi a yaa pi pyi naha, kampyi mii à kapyimbaala pyi, pire mpyi na sí mii c̄εεε mu á.

²⁰ Lire j̄yε mε, t̄eni i pi à mii yyéen̄ε sùpyire yyaha yyéere maa yoge kw̄on̄ mii na ke, kampyi mii à kapyimbaala pyi, sùpyire ti naha naha ke, pi yi jwo.

²¹ Mà mii nin̄jyeren̄i yaha pi yyaha yyéere, mii à jwo f̄an̄ha na “Mii à t̄ēn̄ ná l'e na kw̄uubii sí j̄n̄ n-fworō kw̄un̄i i n̄umpan̄ja. Lire kurugo yoge j̄yε na nk̄w̄uun̄ mii na yii yyaha yyéere nin̄jaa.” Puru jwumpe mii à jwo ke, mii kacεgeni n̄n̄ke ku j̄yε kuru la?»

²² N̄yε Felisi mpyi a Kafoon̄i Yesu kuni karigii yyaha c̄ε s̄èl'e, lire e u à jwumpe n̄ur̄un̄'a yaha can̄n̄ke kabere na maa pi pyi: «Yii a sì, s̄orolashiibii n̄n̄ufembw̄ohe Lisiyasi ká bú mpa, mii sí yii kataan̄mpe k̄aan̄mucya.»

²³ Lire kántugo ka u u s̄orolashiibii yyaha yyéere shin̄ni wà pyi na u Poli l̄ēn̄ε kasubage e u raa u k̄aan̄mucya, na u àha u f̄éε n-t̄orō mε, na u shinc̄en̄i wà la ká mpyi si mpa fworō u na, si yaage kà kan u á, u àha urufoo sige lire na mε.

²⁴ Can̄mpyal'á tòro ke, ka f̄an̄hafoon̄i Felisi si mpa ná u cwon̄i Durusili i. Yahutu u mpyi u cwon̄i, maa pi pyi pi a sà Poli yyere. Poli a pa ke, pyin̄kanni na sùpyan̄i sí n-jà n-dá Yesu Kirisita na ke, maa yire yyaha jwo pi á.

²⁵ Pyin̄kanni na sùpyan̄i'á yaa u a jaare n̄tiin̄i i, ná pyin̄kanni na u à yaa u c̄u uye na ke, ná pyin̄kanni na Kile sí n-pa sùpyire puni s̄ara si nt̄aanna ná pi kapyiin̄kil'e ke, mà Poli yaha u u yire yyaha yu, ka Felisi fyagara wun̄i si u pyi: «Wuu nin̄jaa wuyi yaha ame, mu sí n-jà raa sì, mii aha t̄eni laber̄e ta, mii sí n̄uru mu yyere.»

²⁶ Felisi la mpyi Poli si wyérε kan ur'á, lire kurugo u mpyi maha u yiri t̄ere maha t̄ere maa yu ná u e.

²⁷ Pi a yee shuunni pyi pur'e, lire kántugo, ka P̄orisusi Fesitusi si mpa Felisi f̄aa k̄ini n̄n̄ufente na. Felisi la mpyi si uye kyaa t̄aan̄ Yahutuubil'á, lire kurugo u mpyi a Poli tò a yaha k̄asun̄i i.

25

Poli à jwo na uru karigii cyi sà ncw̄on̄n̄r̄o saan̄bw̄ohe Sezare yyéere

¹ Can̄n̄ke Fesitusi à t̄ēn̄ k̄uluni n̄n̄ufente na ke, can̄mpyaa taan̄r'á tòro ke, u à yiri Sezare k̄an̄he na mà kàre Zheruzalemu k̄an̄he e.

² U à n̄o wani ke, n̄avun̄n̄ke ku j̄yε Kile s̄aragawwuubii n̄n̄ufeebii ná Yahutuubii yyaha yyéere shiin̄bil'e mà yyaha t̄i ná Poli i ke, ka pire si sà kuru paara u á,

³ maa li j̄n̄are u à na u Poli yaha u n̄uru a ma Zheruzalemu i. Yii li c̄ε na pi mpyi a v̄un̄n̄jo pw̄o Poli na si u cya mb̄o mà u yaha kuni na.

⁴ Ka Fesitusi si yi jwo pi á na Poli na j̄yε k̄asun̄i i Sezare k̄an̄he e, na j̄cyèrε uru mú sí n̄uru n-kàre wani.

⁵ Maa yi jwo pi á na: «Kampyi yii la j̄yε si tigre cyán n̄ge n̄an̄i na, yii yii yyaha yyéere shiin̄bii yaha pi a ma Sezare k̄an̄he e. Pi aha n̄o wani, nde na pi j̄yε na tigre cyáan̄ u na ke, pi i sà lire jwo.»

⁶ Fesitusi j̄yε a tòro can̄mpyaa baataan̄re, lire j̄yε mε can̄mpyaa ke na Zheruzalemu i mε, maa n̄ur'a kàre Sezare k̄an̄he e. Can̄n̄ke u à sh̄a ke, kuru can̄ja n̄umpan̄ja, u à k̄ar'a sà nt̄ēn̄ yukyaala bage e, maa pi pyi pi à sà Poli yyere.

⁷ Poli à pa ke, Yahutuubii pi mpyi a yiri Zheruzalemu i mà pa ke, ka pire si mpa yyér'a u kw̄uulo, karigii cyi à pi ke, maa u c̄εεε na u à cyire nin̄yahagii pyi, mà li ta pi yabilimp̄ii mpyi na sì n-jà pi jwumpe pȳaagii cȳēε sùpya na mε.

⁸ Nye ka Poli si jwumpe lwó si uye finije maa jwo: «Mii nye a yafyin pyi ndemu l'à para Yahutuubii Saliyaŋi i, lire nye me mà Kilejaarebage kafuun pyi, lire nye me mà saanbwóhe Sezari mùmpeŋme pyi me.»

⁹ Nye Fesitusi la mpyi si uye kyaa táan Yahutuubil'á, lire e u à Poli pyi: «Mu la nye si nkàre Zheruzalemu i pi i sà mu karigii cwóonrɔ mii nyii na la?»

¹⁰ Ka Poli si u pyi: «Cyage e saanbwóhe Sezari maha pi pyi pi i karigii cwóonre ke, mii ninjyerenji u nge kuru cyage e mà kwò, naha mii karigil'à yaa cyi cwóonrɔ. Mii nye a yafyin pyi Yahutuubii na me, mu yabilin'à lire cè.»

¹¹ Mii n'a mpyi a ta mii à wurugo, lire nye me mà kapii pyi ndemu l'à mii kabonɔ kwò ke, mii mpyi na si n-cyé na mbòŋi i me. Nka pi na mii cêge ndemu na ke, sêe ká mpyi u nye a ta lire e me, wà nye a yaa u mii le pi cye e me. Mii la na nye saanbwóhe Sezari u mii karigii cwóonrɔ.»

¹² Nye ka Fesitusi ná u jwupɛɛbii si sà piye taanna. Pi à kwò ke, ka u u Poli pyi: «Ná mu s'à jwo na mu karigii cyi sà jcwóonrɔ saanbwóhe yyére, mu si sà yyéŋe saanbwóhe yyahe taan.»

Saannji Agiripa la nye si lógo Poli jwɔ na

¹³ Canmpyal'a tòro ke, ka saannji Agiripa ná u cɔonŋi Berenishi* si nkàre Sezare kàŋhe e mà sà fworɔ Fesitusi na.

¹⁴ Nye pi à canmpyaa ninjahagii pyi Sezare kàŋhe e ke, ka Fesitusi si Poli kyaa jwo saann'á na: «Nàŋi wà na nye Felisi u à le kàsŋi i naha.

¹⁵ Tèni i mii à shà Zheruzalemu kàŋhe e ke, Kile sàragawwuubii jùŋufeebii ná Yahutuubii kacwóonribil'à nge nàŋi kyaa jwo mii á, maa li cya mii á na mii u tòn.

¹⁶ Ka mii i pi pyi na Ɔromu fànhafeebii nye na jɛɛg'a sùpya tòn, mà li ta mpìi pi nye na urufoo cêge ke, u ná pìrefee nye a tɛn maa jwo piye nyii na urufoo si uye tanƙanna jwo mà ye.

¹⁷ Nye ka pi pii si mpa ná mii i naha. Wuu à nɔ naha ke, mii nye a yi le shuunni i me, kuru canŋa nùmpaŋa ka mii i nkàre yukyaala bage e maa ntìl'a pi pyi pi à u yyer'a pa.

¹⁸ Mpìi pi mpyi na u cêge ke, ka pìre si jwumpe lwó maa pi wumpe jwo. Nka kapii maha kapii mii mpyi na sòŋŋi u si n-ta u à piye ke, pi nye a lire là jwo me.

¹⁹ Pi Kile kuni karigii na pi mpyi na piye kyáali kanna. Tire nàkaante mpyi a yyaha tíi ná nàŋi wà kyal'e, uru mege na nye Yesu. Pi mpyi na nko na u à kwù, Poli sí i nko na u à jè.

²⁰ Mii wi ke, mii nye a mpyi a cè nde mii sí n-pyi mpe kataanmpe e me. Nye ka mii i Poli yibe kampyi u sí jɛɛ n-kàre Zheruzalemu i, u kataanmpe si sà jcwóonrɔ wani.

²¹ Nka Poli à jwo na mà uru karigii yaha saanbwóhe ku cwóonrɔ, lire kurugo mii à pi pyi pi à u yaha kasubage e fo mii aha a si u tùgo saanbwóhe yyére tèni ndemu i ke.»

²² Ka Agiripa si Fesitusi pyi: «Mii yabilinji la na nye si lógo uru nàŋi jwɔ na.» Ka Fesitusi si jwo: «Nùmpaŋa mu sí n-lógo u jwɔ na.»

²³ Nye kuru canŋa nùmpaŋa, ka Agiripa ná Berenishi si piye yal'a le vàanji i, ka shinjyahara si pi jùŋɔ bè mà lèŋe bàanni i. Pi ná sòrolashiibii jùŋufembwoyi ná kàŋhe shinbwoobii pi mpyi. Ka Fesitusi si pi pyi pi à pa ná Poli i.

²⁴ U à pa ke, ka Fesitusi si jwumpe lwó maa jwo: «Saannji Agiripa ná yii mpìi pi naha naha ná wuu e ke, yii nyii nye nge nàŋi na, mà lwó Zheruzalemu na, mà pa nɔ naha, Yahutuubii pun'à piye nàvunŋɔ jwo mii á u kyaa na, maa jwo na u saha nye a sàa yaa u yaha shi na me.

²⁵ Mii sí wi ke, mii u kàanmucyage e, mii nye a yafyin nya u à pyi ndemu l'à u kabonɔ kwò me. Ná u yabilinji s'à jwo na uru kataanmpe pu le saanbwóhe cye e, lire kurugo mii à li lwó si u tùgo wani.

²⁶ Mii nàha a jwumɔ ta si zème u kyaa na si nkan saanbwóh'á me, lire kurugo mii à pa u yyéŋe yii yyahayi taan, mu saannji Agiripa kaŋyɛe na, bà li si mpyi u aha bù yíbe, ka u u njemu jwo ke, si yire sème me.

²⁷ Naha kurugo ye mà kàsujyi tùgo Ɔromu i, jùŋke na u à le kàsŋi i ke, mà li ta kuru nye a cè me, jùŋɔ nye lire na mii á me.»

26

Saannji Agiripa à jwumpe kan Poli á

¹ Ka Agiripa si Poli pyi: «Jwump'á kan mu á, mpe pu nye mu á ke, mu sí n-jà puru jwo.» Ka Poli si cyége yirige maa jwumpe lwó si uye finije.

² U à jwo: «Saannji Agiripa, l'à táan mii i mà naye ta mu yyahe taan ninjaa, si li cyéde mu na na Yahutuubil'à yaaga maha yaaga jwo a taha mii na ke, na kuru kà nye sêe me.

³ Mu yabilin'à Yahutuubii ládaabii karigii puni ná pi nàkaante pyinƙanni cè. Lire e ke mii na mu jáare ma a ma lùuni bô, ma a lógo na jwɔ na.

* 25:13 Ceewe mege ku nye Berenishi.

⁴ Pyinƙanni na mii à na nànkocyere pyi, ná naaranƙanni na mii mpyi na jaare mà lwó fo tasiige e na shiƙi shwàhòl'e Zheruzalemu kànhè e ke, Yahutuubii pun'à lire cè.

⁵ Mà lwó fo tèemòni i, pi pun'à li cè na Farizhèenbii tonƙuni i mii jye, Yahutuubii Kile kuni naarafeebil'e, pire tonƙuni karigii cyi à waha mà tóro pi sanmpii wogigii na. Pi sí n-jà n-pyi mii shérii, kampyi pi la na jye si sèenji jwo.

⁶ Jye jwómèeni Kile à lwó wuu tulley'á ke, mii à na sònjore taha lire na ke, lire l'à pi ta pi i yoge kwùun mii na nume.

⁷ Wuu shiƙi tüluyi ke ná shuunnin'á* pi sònjore taha li na na Kile sí lire jwómèeni fùnjo, lire kurugo pi na Kile père pilaga bàra canja na. Saanji Agiripa, mii mú à na sònjore taha lire na ke, lire kurugo Yahutuubii na mii cèege ame!

⁸ Yii Yahutuubii, naha k'à li ta yii jye a dá li na na Kile sí n-jà kwùubii jè n-yige kwùni i mà ye?

⁹ Mii mú mpyi na sònji na fànha ki, mii i sàa Nazareti kànhè shinji Yesu mege tùn.

¹⁰ Lire mii à pyi Zheruzalemu i. Kile sàragawwuubii jùnjufèebii mpyi a kuni kan mii á, ka mii i Yesu fyèjwòhshiiinbii nijyahamii le kàsuni i. Pi aha nko si pi bò, mii mú mpyi maha jwo na mii à jye.

¹¹ Tèrii nijyahagil'e, mii mpyi maha jaare Kile jwumpe kàlambayi i, maa pi kyéerge. Mii la mpyi maha mpyi si pi kàrama njige pi Kile kuni i. Mii lùuni mpyi a sàa yiri pi taan fo mii mpyi maha jaare kànkwoore na, maa pi kyéerge.

¹² Lire pyinƙanni na, sàragawwuubii jùnjufèebii mpyi a kuni kan mii á báaranji ngemu mee na ke, canjka mii à yiri na nkège Damasi kànhè dánafeebii mee na.

¹³ Saanji Agiripa, mà mii nijkarenji yaha, canjka'á pa nò jùjo ninji i ke, ka mii i mpâl'a bèenge jya k'à yiri nijyini na. Kuru bèenge mpyi a pèe canjke woge na, ka ku u mpa mii ná na shèrfeebii kwùulo.

¹⁴ Ka wuu puni si wwu'á cwo jùjke na. Ka mii i mejwuu lógo wuu Eburubii shèenre e na “Solì, Solì, naha na mu na mii kyéerge ame ye? Mu à ma ntùjke taha mii na, lire e mu à maye bànni bà faapyinunji nijcyini maha uye bànni tùge na me.”

¹⁵ Ka mii i yibe “Kafoonji, jofoo u jye mu ye?” Ka Kafoonji si mii jwò shwò “Mii u jye Yesu, mii mu jye na njkyéerge.

¹⁶ Jye yir'a yyèere nume. Mii à naye cyèe mu na bà mu si mpyi s'a báare mii á me. Nyanƙanni na mu à mii jya nijjaa ke, mu sí raa lire yu sùpyir'á. Mii sí n-pa naye cyèe mu na si karigii jcyiimu jwo mu á ke, mu sí raa cyire yu pi á mú.

¹⁷ Yahutuubii ná supyishinji sanj'á mii sí mu tun ke, mii sí n-pyi ná mu i, si mu shwò pi na.

¹⁸ Mii sí mu tun pi á, bà mu si mpyi si pi nyiigii múgo, si pi yige numpini i si mpa bèenmpe na, si pi yige Sitaanninji fànhe jwàh'i, pi i piye kan Kile á, bà pi si mpyi pi aha dá mii na, pi kapegii nimpyiinkii si yàfa pi na, pi ná Kile wuubii sanmpii si mpyi koolyijye me.”

¹⁹ Jye saanji Agiripa, mà láha lire tènì na, nde Kile à cyèe mii na ke, lire kyaa mii jye na yu.

²⁰ Damasi kànhè shiinbil'á mii à fyànha a yi jwo, lire kàntugo maa yi jwo Zheruzalemu kànhè ná Zhude kùluni shiinbii sanmpii pun'á fo mà sà nò supyishinji sanji shiinbii na. Mii à yi jwo pi á pi pi toronƙanni kèenje, pi i nùru Kile á, pi raa kariii pyi jcyiimu cyi sí li cyèe na pi à pi toronƙanni kèenje sèenji na ke.

²¹ Lire kurugo Yahutuubil'á sà mii cú mà mii yaha Kilejaarebage e, maa nko raa mii bùu.

²² Nka Kile à kwòro ná mii i, maa mii tège fo mà pa nò nijjaa na. Kile tùnntunji Musa ná Kile tùnntunmpii sanmpii mpyi a fyànha a kani ndemu shèenre jwo na li sí n-pa n-pyi ke, mii mú sí na jye naha si lire kyaa jwo sùpyire pun'á, shinbwoo bàra sùpyire sannte na. Mii mú sí jye na yaaga bàrali lire na me.

²³ Pi mpyi maha yi yu na Kile Nijcwònrónji sí n-kyaa n-kwù, na uru mú u sí n-pyi shincyyiwe si jè vworo kwùni i, si bèenmpe kyaa jwo wuu shiƙi ná supyishinji sanj'á.»

²⁴ Mà Poli yaha puru jwumpe na u uye tànga yu, ka Fesitusi si sèe u na: «Poli, sìcyer'á jye mu i! Mu à kàlanji pyi fo mà sà mà jùjke pyi k'à yiri!»

²⁵ Ka Poli si u pyi: «Mii jùnjufoonji, sìcyere jye mii i mà de! Sèenji jwumpe kanni mii jye na yu, pu mú s'à finije.

²⁶ Saanji Agiripa yabilin'á jcyii karigii puni cè, lire l'à mii ta mii i cyi yu fyagara baa u yyahe taan. Mii à tènè ná l'e na u à cyi puni cè, naha na ye li là jye a pyi njwòhore e me.

²⁷ Saanji Agiripa, Kile tùnntunmpil'á njemu jwo ke, mu jye a dá yire na mà? Mii à li cè na mu à dá yire na.»

²⁸ Ka Agiripa si u pyi: «Poli, mu naha na sònji na mu sí n-jà mii kèenje mpyi dánafoo de!»

* **26:7** Yakuba jyaabii ke ná shuunninji i Yahutuubii tüluyi ke ná shuunnin'á fwooro, pire pi jye Izirayeli shiinbii.

²⁹ Ka u u u pyi: «L'à pyi nume yo, l'à pyi canŋke kabere yo, mii na Kile náare l'áha ndá mu kanni na mà de, ŋka li pyi yii puni pi naha na mii jwumpe nuru ninjaa ke, yii puni pi pyi mii fiige, ŋka pi áha yòrɔyò tège yii pwɔ mii fiige me.»

³⁰ Nye ka saanŋi ná fánhafoonji ná Berenishi, mà bára mpíi pi mpyi ná pi e ke, ka pire puni si yiri na fwore,

³¹ maa ŋko piy'á: «Ŋge nàŋi naha a kyaa pyi ndemu l'à u kabono kwò, lire nye me mà u kalene kwò kàsuni i me.»

³² Nye ka Agiripa si yi jwo Fesitusi á: «Kàmpyi ŋge nàŋi naha mpyi a u kataanmpe le saanbwòhe Sezari cye e me, u cye naha a mpyi si n-jà n-yaha nume.»

27

Poli ná kafeebwòhe kani suumpe lwòhe ɲuŋ'i

¹ Tèni i pi la mpyi si wuu lèŋe bakwòoge e wuu a ŋkèege Itali kini i ke, pi à Poli ná kàsuyjiibii pii kan sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi wá á, uru mege na mpyi Zhuliyusi. Uru nàŋi na mpyi Ɔɔmu shiinbii sòrolashikurumbwòhe kà ɲuŋo na, pi mpyi maha kuru mege pyi: «Saanbwòhe Sòrolashikurunke.»

² Nye ka wuu u jyè bakwòoge k'e, kuru mpyi a yiri Adaramiti i na ŋkèege Azi kùluni kàmpanŋke na. Asitariki na mpyi ná wuu e. Tesaloniki kàŋhe shin u mpyi u wi, Masedoni kùluni i. ³ Kuru canŋa nùmpaŋa, ka wuu u nò Sidon kàŋhe e. Zhuliyusi mpyi a Poli cùmu lemɛ ɲwò, maa kuni kan Poli á u sà fworo u ceveebii na, yaayi kyaa li ɲye u na ke, bà u si mpyi si sà yire cya pi á me.

⁴ Lire kàntugo wuu à yiri wani maa kuni lwò na ŋkèege mà sà ntòro Sipiri kini ŋkere na, naha na ye kafeege mpyi na wuu ɲuŋo bēni.

⁵ Ka wuu u ŋkàre suumpe lwòhe ɲuŋ'i mà sà ntòro Silisi kùluni ná Panfli wuuni taan, maa ŋkàre mà sà nò Mira kàŋhe na Lisi kùluni i.

⁶ Nye ka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi si bakwòoge kà ta wani k'à yiri Alɛzandire kàŋhe e na ŋkèege Itali kini i, maa wuu pyi wuu à fworo bakwòoge ɲiɲɔyiige e mà jyè kur'e.

⁷ Wuu à canmpyaa ɲiɲyahagii pyi lwòhe ɲuŋ'i. Bakwòoge ɲye a mpyi a já na ŋkèege fwɔfwɔ me. Wuu à kàŋha sèl'e maa nta a já a nò Kinidi kàŋhe sicampe na. Nye ná kafeege mpyi a wuu kàrama pɛn kuru kàmpanŋke na, ka wuu u ntòro Kereti kini ŋkere na, mà kàre Salamoni kàmpanŋke na.

⁸ Kuru kàmpanŋke sheme mpyi a pɛn, ŋka wuu à wuye waha maa ŋkàre mà sà nò cyage k'e, pi maha kuru mege pyi: «Bakwooyi Tayyerege ɲiɲɛnŋke». Kuru cyage na ɲye Lase kàŋhe ŋkere na.

⁹ Tère nimbwoo mpyi a tòro wuu na kuni na mà kwò. Bakwofeni mpyi a pa mpyi farati, naha na ye wyeere tèni mpyi a nò a kwò, Yahutuubii súnni tèni mpyi a tòr'a kwò. Nye ka Poli si u tanyage jwo.

¹⁰ U à jwo: «Mii ceveebii, mii naha a li kàanmucya mà li ɲya na wuu kùsheeni si ɲuŋo kuu ná kakyara nimbwòro ɲye a fworo l'e me. Yaayi wuu à le bakwòoge e ke, ti si n-dá yire ná bakwòoge na mà de! Wuu yabilimpíi pi ɲye k'e ke, wuu mùnahigii na ɲye ku ɲwòge e mù.»

¹¹ Ŋka sòrolashiibii yyaha yyére shinŋi mpyi a dá bakwòoge fèvoonji ná ku ɲuŋufoonji wumpe na mà tòro Poli wumpe táan.

¹² Kuru cyage bakwooyi tayyéerege mú ɲye a mpyi a ɲwò wyeere tèni i me. Lire kurugo mpíi pi mpyi bakwòoge e ke, pire ɲiɲyahara mpyi a li ta na pi pyiɲkanna cya pi i yiri wani kuru cyage e, pi a si Fenikisi kàŋhe bakwooyi tayyéerege e Kereti kini i, pi i sà wyeere tèni pyi wani. Kuru cyag'à yyaha kan canɲacwumpe e. Kafeebwoyi ɲye na nòni kuru cyage na me.

¹³ Nye kafeege nimbiler'a pa na fwu na yiri wòro kùl'e ke, ka pi i wá na sònni na pire si n-jà n-kàre. Tònnipirige pi maha ntég'a bakwòoge yyéŋe ke, maa kuru wwù wani, ka bakwòoge si wá na ŋkèege Kereti kini ŋkere na.

¹⁴ Li ɲye a mɔ me, ka kafeebwòho si yiri na fwu na yiri suumo kùl'e na ŋkèege canɲafyinmpe e na ɲcwùnni wuu ɲuŋ'i. Pi maha kuru kafeebwòho mege pyi: «Erakilon».

¹⁵ Ka kuru kafeebwòhe si mpa bakwòoge lwò. Wuu ɲye a já a ku kɛɛŋɛ me, ka wuu u wuye yaha ku cye e.

¹⁶ Kafeeg'à kàre ná wuu e, ka wuu u sà ntòro kire nimbilere ŋkere na, suumpe lwòh'à li kwùlo, li mege ɲye Koda. Kuru cyag'à pa jyè wuu ná kafeege shwòhòl'e maa ku tegele kwòŋ wuu na dooni ke, bakwobileni* li mpyi wuu á ke, ka wuu u wuye waha maa lire náhana a yiye lwòhe e, ŋka báara u mpyi lire tayiigege e de!

¹⁷ Nye wuu à nùr'a pa bakwobileni lèŋe ke, maa mɛɛre tég'a bakwobwòhe ya'l'a pwò. Vàanŋke ku maha bakwòoge pyi ku u ŋkèege ke, maa kuru tiriye, naha na ye wuu mpyi na

* 27:16 Bakwobileni maha mpyi nimbwòhe funŋke e. Nimbwòhe ká ŋkèege, sùpyire maha jyiile ná nimbileni i.

fyáge kafeeɛge kà nkɔ́wò bakwɔ́ɔge lwɔ́ si nkàrè zà yaha nticyenn̄i n̄un̄'i Libi kɪni kàmpann̄ke na mɛ, maa wuye yaha kafeeɛge cye e ku u nkɛenn̄i.

¹⁸ Kafeebwɔ́he fànha mpyi na mpêre fo li nyɛ a pa n̄wɔ́ mɛ, kuru can̄na n̄umpan̄a, ka pi i wá na bakwɔ́ɔge fun̄n̄o yaayi yà wwú na wáa lwɔ́he e.

¹⁹ Ku canntanrewoge, ka bakwɔ́ɔge feveebii yabilimp̄ii si pi báarapyiyaayi yà wwú! a wà lwɔ́he e.

²⁰ Wu u à canmpyaa n̄nyahagii pyi, can̄n̄a n̄yiini bára worigii na, wuu nyɛ a kuru kà n̄ya mɛ. Kafeebwɔ́he fànhe mpyi na nyahage na wá, fo wuu puni mpyi a li yaha na wuu wà saha si n-shwɔ́ mɛ.

²¹ Wu mpyi a mɔ́ maa yalyige lyí. Ka Poli si mpa yír'a yyére sùpyire yyaha na, maa jwo: «Mii ceveebii, yii mpyi a yaa yii i mii jwumpe lógo, wuu u ntɛɛn Kɛrɛti kɪni i. Lire n'a mpyi a pyi, n̄ke kafeebwɔ́he ku n̄ke k'á wuu ta, ka wuu u mpɔ́n̄ yaayi njemu i ke, lire là mpyi na si n-pyi mɛ.

²² N̄ka numɛ, mii sí yi jwo yii á, yii àha vyá mɛ, yafyin si yii wà ta mɛ. Bakwɔ́ɔge kanni i wuu si n-pɔ́n̄.

²³ Kilen̄i ngemu wu u nyɛ mii, mii sí i báare u á ke, yii li cè na uru mèleken̄i wà à uye cyée mii na pilaga,

²⁴ maa yi jwo mii á na mii àha raa fyáge mɛ, na mii à sàa yaa mii yyéɛn̄e saanmbwɔ́he Sezari yyahɛ taan. Kile à n̄wɔ́ mii na maa mii n̄areyi lógo. Shin maha shin u nyɛ ná mii i bakwɔ́ɔge e ke, u sí wuu puni shwɔ́.

²⁵ Lire e ke mii ceveebii, yii àha raa fyáge mɛ. Mii à dá Kile na. N̄je y'á jwo mii á ke, yire puni sí n-tòro yi jwun̄kanni na.

²⁶ N̄ka bakwɔ́ɔge sí n-kɛɛge ná wuu e lwɔ́he n̄n̄ke kɪni l'e.»

²⁷ Kuru ku mpyi wuu numpili kɛ ná sicyɛrewoge suumpe lwɔ́he n̄un̄'i, kafeebwɔ́he sí i wuu lwúu na nkɛɛge ku nyii cyeyi i. Suumpe lwɔ́he n̄un̄'i wuu mpyi ke, kuru mɛge na mpyi Adiriyatiki. N̄n̄k'á pa n̄i ke, ka bakwɔ́ɔge feveebii si wá na sôn̄i na wuu à byanhara kúmpoge na.

²⁸ Ka pi i mɛɛrɛ le a t̄irige lwɔ́he e maa ku súma mà ku cùgumpe ta m̄etirii bejaaga ná kɛ ná baashuunni. Ka pi i file yyaha na, maa núr'a ku súma mà ku ta m̄etirii bejaaga ná baataanre.

²⁹ Pi mpyi na fyáge bakwɔ́ɔge kà nkɔ́wò zà nkúu kafaage kà na lwɔ́he e mɛ. Nyɛ tɔ́n̄mpiriyi pi maha ntɛ́g'a bakwɔ́ɔge yyéɛn̄e ke, ka pi i yire sicyɛrɛ t̄irige lwɔ́he e bakwɔ́ɔge kántugo yyéɛrɛ, maa ntɛɛn pi funvwugo wuubii na nyége sigili.

³⁰ Nyɛ mà pi yaha pur'e, mp̄ii pi mpyi na bakwɔ́ɔge f̄i ke, pir'á bakwobileni yig'a t̄irige lwɔ́he e, maa piye pyi mu à jwo tɔ́n̄mpirige kà pire la nyɛ si nt̄irige bakwɔ́ɔge yyaha yyéɛrɛ, mà li ta tafɛn̄e pi mpyi na n̄caa bakwobileni cye kurugo.

³¹ Ka Poli si sòrolashiibii ná pi yyaha yyéɛrɛ shin̄i pyi: «Ná bakwɔ́ɔge feveebii nyɛ a tɛɛn bakwɔ́ɔge fun̄n̄ke e mɛ, yii si n-sii n-shwɔ́ mɛ.»

³² Nyɛ mɛɛrɛ ti mpyi a tɛ́g'a bakwobileni pwɔ́ ke, ka sòrolashiibii si tire kwɔ́n, maa li yaha l'á kàre lwɔ́he n̄un̄'i.

³³ Nyɛ nyɛ́g'á pa byanhara ke, ka Poli si li cya pi pun'á na pi njyi cya pi lyí. U à jwo: «Canmpyaa kɛ ná sicyɛrɛ cyi nyɛ n̄cyii, yii funmpen wuubii pi nyɛ, yii sàha njyi sée wu lyí mɛ.

³⁴ Lire e mii na li caa yii á, yii njyi cya yii lyí. Lire li sí yii pyi yii fànha ta yii i shwɔ́. Mii sí yi jwo yii á, yii wà n̄un̄jun̄o n̄n̄kin si n-sii n-p̄nni mɛ.»

³⁵ Poli à yire jwo ke, maa bwúurun̄i lwɔ́ maa fwú kan Kile á pi puni nyii na, maa u kwɔ́n kwɔ́n, maa wà lwɔ́ na lyí.

³⁶ Pi sanmpil'á lire n̄ya ke, ka pi puni yákilibii si ntɛɛn, ka pi i wá na lyí mú.

³⁷ Wuu shiin̄ nk̄wuu shuunni ná shiin̄ beetaanre ná kɛ ná baani (276) pi mpyi bakwɔ́ɔge e.

³⁸ Wuu pun'á lyí a t̄in̄ ke, sùmapyan̄i u mpyi bakwɔ́ɔge e ke, ka pi i uru wu lwɔ́he e, bà bakwɔ́ɔge si mpyi si faha mɛ.

³⁹ Nyɛ́g'á pa múgo mà wuu ta wuu à nɔ́ cyage nkemu i ke, bakwɔ́ɔge feveebii nyɛ a mpyi a kuru cyage cè mɛ. Ka pi i l̄un̄kuun̄i wà n̄ya, n̄n̄ke mpyi a fworɔ́ wani, ka pi la si mpyi s'a nkɛɛge wani kuru cyage e. ⁴⁰ Nyɛ tɔ́n̄mpirige ku maha ntɛ́g'a bakwɔ́ɔge yyéɛn̄e ke, pi à kuru sánha mà t̄irige lwɔ́he e, mɛɛrɛ ti maha ntɛ́g'a bakwɔ́ɔge yafɛn̄ke pwɔ́ ke, maa tire sánha mú, maa v̄aan̄a nitabaaga pili bakwɔ́ɔge yyaha yyéɛrɛ, bà kafeeɛge si mpyi s'a nkɛɛge ná k'e suumpe lwɔ́he n̄wɔ́ge na mɛ.

⁴¹ Pur'e pi nyɛ, ka bakwɔ́ɔge si nk̄ár'a sà dùgo nticyɛn̄ n̄an̄ke kà n̄un̄'i, l̄un̄kuubii pii shuunni shwɔ́h̄al'e. Bakwɔ́ɔge munag'á k̄ár'a sà n̄cúru nticyenn̄i i, ku nyɛ a jà a fworɔ́ mɛ. Lir'á lwɔ́he ta ku u fuuli na yiri na ma na bakwɔ́ɔge kántugo yyéɛn̄i bwúun, fo mà sà kuru kɛɛge.

⁴² Sòrolashiibii la mpyi si kàsujyibii bò, bà li si mpyi pi wà kà ƚkwò lwòhe ƚà vworò si shwò me.

⁴³ Ɓka sòrolashiibii yyaha yyére shinƚi la mpyi Poli sì bò me. Lire kurugo nde sòrolashiibii la mpyi si mpyi ke, ka u u pi sige lire na. Mpii pi na ƚini lùƚani na ke, ka u u jwo na pire pi fyànha a cwo lwòhe e, pi i ku ƚà pi sà fworo kùmpoge na.

⁴⁴ Maa yi jwo pi sanmpil'á na pi cikwooyi yà, lire ƚye me bakwòoge jyayi yà lwò pi i dùgo yire ƚunƚ'i pi i fànha le, pi i lwòhe jyiile yire ƚunƚ'i. Amuni l'á pyi, ka pi puni si jyil'a kàre kùƚke na, yaaga ƚye a pi wà ta me.

28

Karigii cyi à pyi mà Poli yaha Maliti kini i ke

¹ Ɓye wuu shwonƚwooni kàntugo, ka pi i yi jwo wuu á na kuru cyage mege na ƚye Maliti.

² Lire kini shiinbil'á wuu cùmu leme ƚwò sèl'e. Ná zànhe si mpyi na ƚcwo wyeere si ƚye, ka pi i nabwòho le, maa wuu puni pyi wuu à pa ntèn'n'a kuru kwùulo na ware.

³ Poli à pa yiri si kànƚyaanyi yà fàara si mpa le nage e, lir'á màcwòƚƚi wà ta wani yire kànƚyaanyi i. Yi talenƚke e, nage kafug'à ƚye uru màcwòƚƚi i ke, ka u u yir'a kwòro Poli cyege na.

⁴ Kànhe shiinbil'á wwòƚi ƚya u u fànƚi Poli cyege na ke, ka pi i wá na yu piy'á na: «Nàkaana baa, ƚge nàƚi sí n-ta shinbu. U mée ƚye u à shwò lwòhe na ke, wuu yasunƚke “Seenifo” ƚye na ƚko si u yaha u shì shà me.»

⁵ Ɓye ka Poli si wwòƚi ƚàhara a cyán nage e. Wwòƚi tanòƚke ƚye a mpyi a yafyin pyi u na me.

⁶ Sùpyire mpyi na sòƚƚi na kuru cyege sí n-fwò, na u sí n-cwo n-kwù lire tèenuuni i. Pi à u ƚyii cyán mà mò, pi ƚye a yafyin ƚya k'à u ta me, ka pi funzòƚƚe si ƚkèƚƚe, maa jwo na yasunƚke kà ku ƚye Poli.

⁷ Cyage e wuu mpyi ke, kinifoƚƚi cyage kà na mpyi kuru ƚkere na, uru nàƚi mege na mpyi Pubilusi. U mpyi a wuu ƚùƚò bē a ƚwò, maa wuu pyi wuu à wuu sunmbage lèƚe u pyenge e canmpyaa taanre funƚ'i.

⁸ U tunj mpyi tasinnage e cifwure ná tòƚtòƚƚi cye e. Ka Poli si ƚkàr'a sà fworo u na, maa u cyege taha u na, maa Kile ƚáare u á, ka u u ƚcùƚƚe.

⁹ Lir'á pyi ke, ka kuru cyage yampii puni si wá na si Poli yyére, ka u u wá na pi cùƚƚi.

¹⁰ Kuru cyage shiinbil'á pēente shini puni taha wuu na. Wuu tèekaren'á pa nò, ka wuu u wá na ƚko raa ƚye bakwòoge e ke, yaayi kani li mpyi wuu na ke, pi à yire puni kan wuu á.

Poli à nò Ɖròmu kànbwòhe e

¹¹ Yiyne taanre wuu à pyi kuru cyage e. Bakwòoge k'à yiri Alèzandire kànhe e ná pi maha ku pyi: «ƚampii* » ná ku mpyi a yyér'a kafeebwoyi tèni pyi wani ke, wuu tèekaren'á pa nò ke, ka wuu u ƚye kur'e na ƚkèƚƚe.

¹² Wuu à sà nò Sirakusi kànhe na ke, maa canmpyaa taanre pyi wani.

¹³ Wuu à yiri wani ke, maa ƚkèƚƚe suumpe lwòhe ƚwò kurugo mà sà nò Erezho kànhe na, maa shwòƚ wani. Kuru canƚa nùmpanƚa, mà wuu ninƚaribii yaha, ka kafeebwòho si yiri na fwu wuu kàmene yyére. Canmpyaa shuunni wuu à pyi kuni na, maa nta a nò Puzòli kànhe na.

¹⁴ Wuu à sà dánafeebii pìi ta wani kuru kànhe na, ka pire si li cya wuu á na wuu cibilaaga ninƚin pyi wani ná pire e. Puru funƚke e wuu à pa yiri wani mà kàre Ɖròmu kànbwòhe e.

¹⁵ Ɓye Ɖròmu dánafeebil'á wuu kyaa lógo na wuu wá na si wani pi yyére ke, ka pi pìi si mpa wuu ƚùƚò bē fo Apwusi caange na. Cyage mege pi maha mpyi: «Nampwuunbii Tatiriyi Taanrenƚi» ke, ka pìi si mpa wuu ƚùƚò bē wani. Poli à pi ƚya ke, maa nt'il'a fwù kan Kile á, ka màban si ƚye u e.

¹⁶ Wuu à sà nò Ɖròmu kànbwòhe e ke, ka pi i ƚkàr'a sà Poli yaha u mege cyage e, maa sòrolashiƚi wà yaha u u u kàanmucaa.

Poli à ƚwumpe Nintanmpe jwo Ɖròmu kànbwòhe e

¹⁷ Ɓye canmpyaa taanr'á pa ntòro ke, ka Poli si Yahutuubii ƚùƚufeebii yyere uye yyére. Pi à pa binni ke, ka u u jwo: «Mii cinmpyibii, pi à mii cù Zheruzalemu kànhe e, maa mii le Ɖròmu fànhafeebii cye e mà li ta mii ƚye a yafyin pyi wuu shini sùpyire na me, mii mú ƚye a yafyin pyi ndemu l'á para ná wuu tulleyi làdaabil'e me.

¹⁸ Pir'á mii yib'a kwò ke, pi la mpyi si mii yaha, naha na ye pi ƚye a yafyin ta mii à pyi ndemu li sí n-pa ná l'e pi mii bò me.

* **28:11** Bakwofempii mpyi maha pire ƚampii sunni bà pi si mpyi s'a pire kàanmucaa lwòhe ƚunƚ'i me.

¹⁹ Nka Yahutuubii n̄yε a mpyi a n̄εε pi mii yaha mε, lire kurugo, li mpyi a pyi fànha kyaa mii na, mii i na kataanmpe le saanbwøhe Sezari cye e. Nka wuu shin̄i sùpyire n̄c̄εεge funn̄o n̄yε a mpyi mii á mà dε!

²⁰ Lire na mii à li cya si yii n̄ya si jwo ná yii e. Izirayeli shiin̄bii sòn̄n̄or' à taha Shwofoon̄i n̄gemu na ke, yii li cè na uru kurugo pi à mii pwò ná n̄je yòr̄oyi i.»

²¹ Ka pi i Poli pyi: «Zhude kùluni shin̄ sàha sémε kan naha wuu á mu kyaa na mε, wuu cìmpworon̄i wà mú sàha n̄kwò à ȳiri wani mà pa yafyin jwo, lire n̄yε mε mà mu mεpen̄ge jwo wuu á mε.

²² Nka n̄je yi n̄yε mu á ke, wuu la n̄yε ma a yire jwo wuu á, naha na yε wuu à li cè na Kile kuni i mu n̄yε ke, sùpyir' à ntùn̄ke taha lire na cyeyi puni i.»

²³ N̄yε ka pi i can̄ke kabεε tég'a kan piy'á. Kur'á pa n̄o ke, ka shin̄nyahara si bâra sùpyire na mà piye ta Poli cyage e. Mà lwó n̄yεge na fo mà sà n̄o yàkon̄ke na, ka Poli si wá na Kile Saanre kyaa yu pi á, maa pyin̄kannigii puni cya ná MusaSaliyan̄i ná Kile tùn̄ntun̄mpii san̄mpii sém̄ebii jwumpe e, bà pi si mpyi si dá Yesu na mε.

²⁴ Ka pii si dá Poli jwumpe na, n̄ka pii n̄yε a dá pu na mε.

²⁵ Tire sùpyire n̄yε a b̄ε n̄in̄kin na mε. Nka mà jwo pi caala ke, ka Poli si kyaa n̄in̄kin jwo pi á, u à jwo: «Kile tùn̄ntun̄i Ezayi mpyi a jwumpe mpemu jwo yii tulyeyi na, Kile Munaani fàn̄he cye kurugo ke, puru mpyi a sii sée.

²⁶ Kile mpyi a u pyi

“Sà yi jwo n̄ge supyishin̄'á na:

‘Yii sí n-sii raa n̄uru, n̄ka yii si raa yafyin yyaha cini mε.

Yii sí n-sii raa wii, n̄ka yii si raa yafyin n̄aa mε.’

²⁷ Naha kurugo yε n̄ge supyishin̄'á cyé si pi zòomp̄ii k̄énn̄ε,

maa pi n̄in̄gyigigii tò,

maa pi n̄yiigii tò,

bà pi n̄yiigii si mpyi cyi àha raa n̄aa mε,

pi n̄in̄gyigigii kà hà raa n̄uru mε,

pi zòmpyaagii kà hà n̄k̄énn̄ε mε.

Lire l'á pi ta pi n̄yε a n̄en'a yyaha k̄énn̄ε mii yyére, si shwò mε†.”»

²⁸ Ka Poli si n̄ur'a pi pyi: «Supyishin̄i san̄ji u n̄yε u n̄yε Yahutuu mε, yii li cè na Jwumpe Nintanmpe pu n̄yε na sùpyire zhwon̄i kyaa yu ke, Kile à puru tun̄ pir'á. Pire pi ke, pire sí pu lógo.»

|

²⁹ Poli à puru jwo ke, ka Yahutuubii si ȳiri na n̄k̄éεge, maa piye kyáali sèl'e na wá.]

³⁰ Poli à yyee n̄impun̄ji shuun̄ni pyi bage k'e Ɔr̄omu kàn̄bwøhe e. U mpyi maha kuru bage sārani. Sùpyire ti mpyi maha si u yyére ke, u mpyi maha tire puni cwôre na n̄wage.

³¹ U mpyi maha sùpyire kálali Kile Saanre kyaa na, maa Kafoon̄i Yesu Kirisita kyaa yu pi á fyagara baa, wà mú mpyi maha u sige uru báaran̄i mpyin̄ji na mε.

† 28:27 Ezayi 6.9, 10

Leterɛni Poli à tun Ɔrɔmu dánafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterɛni funɔ jwumpe e ke

Poli na mpyi Yahutu, u à si Siri kɛni i, Tarisi kànhe e. Nka Zheruzalemu kànhe e u à lyɛ, wani u à Kile Jwumpe taanna mú. Poli mpyi a uye pwɔ Yahutuubii lãda karigii na sèl'e. U mpyi maha dánafeebii kyéregɛ sèl'e. Nka Kafoonji Yesu à uye cyèe u na, maa u yyer'a pyi u tũntunɔ supyishini sanɔi'á.

Poli la mpyi si nkàre Ɔrɔmu kànbwàhe e si Jwumpe Nintanmpe jwo, si yiri wani si nkàre Esipani kɛni i si sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani mú, nka u nyɛ a jà a li pyinɔkanni ta mɛ.

Dánafeebii kurunke ku mpyi Ɔrɔmu kànbwàhe e ke, kuru shiɛnbii mpyi Yahutuubii ná supyishini sanɔi.

Nyɛ ka Poli si mpa lógo na dánafeebii pi mpyi a fworɔ Yahutuubii shini i, ná mpɛi pi mpyi a fworɔ supyishini sanɔi i ke, na ngaha na wá uru supyishini kuuyi shuunnini shwɔhɔl'e: Yahutuubii mpyi a supyishini sanɔi le barag'e mɛ, naha kurugo yɛ pi mpyi a li ta na supyishini sanɔi nyɛ na Kile tũntunɔ Musa Saliyani kurigii naare mɛ. Supyishini sanɔi mpyi na sɔnni na pir'á pwɔrɔ, naha kurugo yɛ pire nyɛ a pwɔ uru Saliyani na mɛ.

Ka Poli si li cyèe pi kuuyi shuunnini na na Kile nyɛ a sùpya pwɔɔɔ sùpya na mɛ, Jwumpe Nintanmpe na nyɛ sùpyire puni wumɔ, Yahutuubii bàra supyishini sanɔi na.

Sùpyire pun'á Kile njwɔmɛni yaha, Yahutuubii bàra supyishini sanɔi na. Kile lùun'á yiri sùpyire puni taan (1.18--3.20). Nka Yesu u nyɛ a kapii pyi mɛ, ur'á kwɔ sùpyire puni cyaga. U kwɔn'á sùpyire kapegigii yáfa ti na. Lire e shin maha shin u à dá u na ke, Kile maha pire tɛre shintiibil'e (3.21--5.21). Pyinɔkanni na Kile maha sùpyani pyi na u à tii ur'á ke, Jwumpe Nintanmpe na lire cyèe. Dániyani kanni kurugo lire maha jà a pyi, mà lwɔ tasiige na, mà sà nɔ takwɔge na (1.17).

Poli à li cyèe na Kile Saliyani na nyɛ yacɛnɛ, nka li fànhe nyɛ sùpyani i, u jà u a u kurigii naare mɛ. Nka Kile à njɔnaara ta wuu na, maa u Munaani tun l'á wuu tɛge (6--8).

Nyɛ Poli à jwo mà yyaha tii ná Yahutuubil'e, u a jwo: Yahutuubii pii mén'á Kile Njɔcwɔnrɔni cyé ke, Kile nyɛ a u shiɛnbii cyé mɛ. U à jwɔ pi na maa pi cwɔnrɔ. Canjka Izirayeli shiɛnbii sí shini njɔkwombaani ta Yesu Kirisita cye kurugo (9--11).

Mà taanna ná Kirisita kacɛni nimpɛiini i wuu mú pun'á, pyinɔkanni na dánafeebil'á yaa pi piye pwɔ u na, pi i piye kyaa táan piy'á ná pi zɔmpyaagii puni i ke, Poli à lire cyèe pi na (12--16).

Leterɛni tasiige

¹ Mii Poli na nyɛ Yesu Kirisita báarapyi. Kile à mii cwɔnrɔ maa mii yyere mà pyi Yesu tũntunɔ, bà mii si mpyi s'a u Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á mɛ.

² Kile mpyi a puru Jwumpe Nintanmpe njwɔmɛni lwɔ fo tɛmɔni i u Jwumpe Semɛni i u tũntunmɛi cye kurugo.

³ Puru Jwumpe Nintanmpe na u Jyani shɛnrɛ yu, uru ngemu u à pa mpyi sùpya maa mpyi saanɔi Dawuda tɔluge shin ke.

⁴ U à jɛ a fworɔ kwɔni i, Kile Munaani à li cyèe na Kile Jyani wi, uru u nyɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita, uru u nyɛ sɔnɔfo.

⁵ Uru cye kurugo Kile à jwɔ mii na, maa mii pyi tũntunɔ Kafoonji metange kurugo, bà supyishini puni si mpyi si dá u na s'a u pɛre mɛ.

⁶ Yii mú na nyɛ tire sùpyire e, yii Kile à yyere yii pyi Yesu Kirisita wuu ke.

⁷ Yii pi nyɛ Ɔrɔmu kànbwàhe e ke, yii pun'á mii à nge leterɛni kan. Kile à yii kyaa táan uy'á, maa yii yyer'a pyi u wuu. Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwɔ yii na, pi i yyenɔnke kan yii á.

Poli la nyɛ si sà fworɔ Yesu dánafeebii na Ɔrɔmu kànbwàhe e

⁸ Yyɛcyiige na, mii à fwɔ kan na Kileni á, Yesu Kirisita mege na yii puni kurugo, naha na yɛ yii dániyani kyaa na yu dɔnyɛni cyeyi puni i.

⁹ Mii na báare Kile á ná na zɔmbilini puni i, u Jyani Jwumpe Nintanmpe njwunji cye kurugo. Kile à li cè na mii na sɔnni yii kyaa na, na Kilenareyi puni i.

¹⁰ Tɛre o tɛre e mii nyɛ na Kile náare ke, mii maha li cya u á, kampyi u nyii wuuni li nyɛ li li, u na yaha si tɛre ta sà fworɔ yii na.

¹¹ Yii li cè na mii la à sii si yii nja, Kile Munaani à kàlanji ngemu kan mii á ke, bà mii si mpyi si sà yii taanna uru na, yii i fànha ta mɛ.

¹² Mii la nyɛ si maban le yii e bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i mɛ. Mà bàra lire na, mii la nyɛ yii Kile kuni yyaha yyɛre zhɛni si maban le mii i.

¹³ Mii cinnpyiibii, mii la na nyye yii li cè, na mii mpyi a li lwó toooyo ninyahay'e naye funn'i, si sà fwooro yii na, bà mii si mpyi si báara pyi yii yyéere si u fyé nya yii shwóhól'e, bà mii à u nya supyishinji sanji shwóhól'e mē. Nka alí numē, mii sàha já a shà mē.

¹⁴ Kānbwóhóshiin bára nyyegeyiwóhóshiin na, mpíi pi à kála ke, mà bára mpíi pi nyye pi nyye a kála mē, sùpyire puni fwoó na nyye mii na Jwumpe Nintanmpe njwuñji kāmpanñke na.

¹⁵ Lire kurugo l'á sàa táan mii á, mà sà Jwumpe Nintanmpe jwo yii Orómu shiinbil'á mú.

¹⁶ Mii nyye na sílege si Jwumpe Nintanmpe jwo mē, naha kurugo ye mpiimu ká dá pu na ke, Kile sífene ti nyye pu pi mà pire shwó, mà lwó Yahutuubii na, mà sà nò supyishinji sanji na.

¹⁷ Yii li cè, pyinjannii na Kile maha sùpyanji pyi u à tíi u yyaha taan ke, Jwumpe Nintanmpe maha lire cyère. Dániyanji kanni cye kurugo lire maha já a pyi, mà lwó tasiige e, mà sà nò takwóge e. Yire y'á sémē Kile Jwumpe Semenji i na: «Sùpyanji u à tíi ke, dániyanji cye kurugo uru maha mpyi nyii na*».

Mpii pi nyye pi nyye na fyáge Kile na mē

¹⁸ Mpii pi nyye pi nyye na fyáge Kile na, maa mpyi pi nyye a tíi mē, Kile lùyirini na liye cyère mà yiri ninyinji i pire mē na, naha na ye pi ntiimbaanji kurugo, pi à cyé sēenji na.

¹⁹ Mà li ta, nde wà sí n-jà n-cè Kile kyaa na ke, lir'á finñe pi á. Kile yabilin'á lire finñ'a cyèe pi na.

²⁰ Kile sífente tēgele baa woore ná u yabilinji nyye yaage nkemu ke, yire na nyye yaaya ninyambaaya. Nka mà lwó dīnyen'á dá ke, yaayi Kile à dá ke, u sífente tēgele baa woore ná u kileere na jaa na jcwúu yire cye kurugo. Lire e ke tanga tataga nyye sùpya á mē.

²¹ Ali mà li ta pi à Kile cè, u ná pēente t'á yaa ke, pi nyye a tire taha u na mē, pi nyye na fwú kaan u á mú mē. Pi sōñjore na nyye laaga baa, pi yákilibii puni sí nyye numpire.

²² Pi à piye yaha yákilifee, mà li ta sijncomii pi.

²³ Kile u nyye u nyye na nkúu mē, pi à uru sinampe fáa ná yaayi yà malwóore e, njemu yi nyye na nkúu ke, mu à jwo: sùpyanji ná sajñeenre ná toooyo sicyēere yaayi ná njñke yafiliyi.

²⁴ Lire kurugo Kile à pi yaha piy'á pi i katupwóhoyi pyi mà táanna ná pi nyii wuuni i, fo ka pi njini si láha pi na.

²⁵ Pi à Kile sēenji fáa kafinare na, maa u yadayi pēre maa yi kēre, maa jcyé yi Davoonji na, uru sí u à yaa ná nkēenji i fo tēekwombaa. Amiina.

²⁶ Lire kurugo Kile à pi yaha piy'á pi i pi nyii karigii sílege baa wogigii pyi. Tasinnage k'á yaa k'a mpyi nōñi ná ceenji shwóhól'e ke, pi cyeebil'á kuru kēenñe na mpyi ná piye e.

²⁷ Lire pyinjannii na, nambaabii mú à cyeebil'á yaha wani, ka pi nambañeebil'á lage si shwó pi e. Nyye nambaabil'á sílegebaare pyi ná pi nambañeebil'e, maa pi kapiini sàranji ta.

²⁸ Nyye ná pi sí nyye a li ta kacēnne si Kile cè mē, lire e Kile à pi yaha piy'á ná pi sōñjorñkanni nimpīni i, ka pi i wá na kapyimbaagii pyi.

²⁹ Pi zóompil'á jñ ntiimbaanji karigii shinji puni ná pege na, pi nyye na ntinni mē, maa mpyi nyipēenfee. Pi zóompil'á jñ yijncyēge ná boore ná yoge ná nāpwóhore ná zōñkuuyi ná jwoore na.

³⁰ Mekēegēfee pi, maa mpyi Kile zāmpēnmii. Pi nyye na sílege mē, yāmpēene ná funmbwóho sùpyii pi. Tērigii puni i, kapegii nivōññii yyaha pi na jcaa. Pi nyye a pi sífeebii jwōmēēni cū mē.

³¹ Yákili baafee pi, jwōmēēfee bà mē, sùpyigire nyye pi e mē, jñpaara nyye pi e mē.

³² Ali mà li ta pi à Kile Saliyanji cè, na cyire jcyii karigii pyifeebil'á yaa ná kwūñi i, pi nyye a li dá cyi mpyinji kanni na mà de! Nka mpíi pi nyye na cyi pyi ke, pi maha màban leni pire e.

2

Shinji u nyye na sùpyire sannte cēēge ke, urufoo maha jñcēgeñi nò uye na

¹ Nyye mu shin maha shin u maha sùpyire sannte cēēge ke, tanga nyye a sli mu á mē. Mu aha a sùpyire sannte cēēge, mu maha jñcēgeñi cyán maye na, naha na ye karigii na mu na sùpyire sannte cēēge ke, mu mú na cyire pyi.

² Wu u à li cè na mpíi pi nyye na cyire karigii pyi ke, Kile sí pire sàra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e ntiiñi funñke e.

³ Mu u nyye na cyire karigii pyifeebii cēēge mà li ta cyire mu mú nyye na mpyi ke, mu na sōññi mu sí n-shwó Kile yibige na bē?

⁴ Lire e ke Kile u à karií kwú ke, mu na uru ticēnmpe ná u lūtaanni tēgele baa wuuni njini fare la? Mu nyye a cè na Kile ticēnmp'á yaa pu mu pyi mu u ma toronñkanni kēenñe mà?

⁵ Mu ninygiwaani ná mu toronñkanni nkēenñembaanji kurugo, mu na nāvunñke bínnini maye yyaha na canñka mē na, kuru nkemu i Kile sí u lùyirini ná u yukyaani cyēe sùpyire na ntiiñi funñke e ke.

* 1:17 Abakuki 2.4

- ⁶ U sí sùpyire puni sâra si ntàanna ná ti kapyiinkil'e*.
- ⁷ Mpii pi à piye waha maa kacennkii pyi bà pi si mpyi shinbwoo Kile yyahe taan, u u pi kée, pi i mpyi ná u e tèrigii puni i me, u si shìnji ninkwombaanji kan pir'á.
- ⁸ Nka mpìi pi nye na nákaante pyi, maa jicyé sèenji na, maa jee ntiimbaanji na ke, nàvunnje ná lùyirini sí nò pire na.
- ⁹ Shin maha shin u nye na kapegigii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na yyecyiige na, mà sà nò supyishinji sanñi na, kyaage ná yyefuge sí pire puni ta.
- ¹⁰ Nka shin maha shin u nye na kacennkii pyi ke, mà lwó Yahutuubii na, mà sà nò supyishinji sanñi na, nkèenji ná pèente ná yyeninke sí n-kan pire pun'á.
- ¹¹ Naha na ye Kile nye a sùpya pwóhó sùpya na me.
- ¹² Mpii pi à kapegigii pyi mà pi ta pi nye a Musa Saliyanji cè me, yoge sí n-kwòn pire na u baa. Nka mpìi pi à kapegigii pyi mà pi ta pi à Musa Saliyanji cè ke, yoge sí n-kwòn pire na si ntàanna ná u e.
- ¹³ Mpii pi nye na Musa Saliyanji jwumpe núru kanna ke, pire bà pi à tíi Kile á me. Nka mpìi pi nye na u kurigii jaare ke, pire Kile sí n-pyi na pi à tíi.
- ¹⁴ Supyishinji sanñi u nye u nye a Musa Saliyanji cè me, pire ká a jaare na ntàanna ná u e piy'á, pi mée nye Saliyanji cèmbaa ke, pi maha li cyèe pi naaranjanni cye kurugo, na pir'á pi nimpyiini cè.
- ¹⁵ Pi maha li cyèe na nye Saliyanji nye na yu ke, yir'á tèn pire funñ'i. Pi zòmpyaagii maha lire cyèe. Tèrigii cыл'e, pi sònjare maha pi cèe; tèrigii cыл'e ti maha pi tanga kaan.
- ¹⁶ Nye bà mii à li jwo Jwumpe Nintanmpe e me, canñke Kile sí shin maha shin sâra si ntàanna ná u kapyiinkil'e Yesu Kirisita cye kurugo ke, kuru canñke, sùpyire numpire karigii puni jwóhó sí mugo.

Kile à Yahutuubii cèege mú

- ¹⁷ Nye mu u à maye pyi Yahutu, ma a ma sònjore taha Musa Saliyanji na, ma a maye pèe na mu na nye Kile wu ke,
- ¹⁸ mu à Kile nyii wuuni cè, mu s'á taanna Musa Saliyanji karigii na, ka mu u kacenni cè.
- ¹⁹ Mu à maye pyi fyinmpii kábicunji, mpìi pi nye numpini i ke, ma a maye pyi pire bèenmpe.
- ²⁰ Mpii pi nye pi nye a kyaa cè me, maa mpyi nànkopyire fiige ke, mu à jwo na mu u nye pire cyelentunji, mà li jùñke pyi na mu à sèenji kuni jicèñi puni ta Saliyanji i.
- ²¹ Nye mu u nye na sùpyire sannte kálili ke, maye kála ke! Mu u nye na nko na nàñkaage nye a jwó me, mu sí i ku pyi mà de?
- ²² Mu u nye na nko na jacwóhó kà raa mpyi me, mu sí i ti pyi mà de? Mu u nye na nko na kacyinzunn'á pèn mu á, mu sí maha kacyinmbayi yaayi nàñkaage mà de?
- ²³ Mu u à maye pèe na mu à Musa Saliyanji karigii cè, mu sí nye na u kurigii jaare me. Lire e mu à Kile njini faha!
- ²⁴ Yii li cè na y'á jwo Kile Jwumpe Semenji i na: «Yii Yahutuubii kurugo, supyishinji sanñ'á Kile mege kèege†.»
- ²⁵ Sèe wi, mu aha a Musa Saliyanji kurigii jaare, kañwó maha mpyi nkwònnji na, nka ná mu nye na Saliyanji kurigii jaare me, mu nkwònnji maha mpyi laaga baa.
- ²⁶ L'aha mpyi mu à jwo shinñi u nye u nye a kwòn me, nka u na Saliyanji kurigii jaare, tá li sí n-pyi Kile á mu à jwo u à kwòn me?
- ²⁷ Uru nàñi nye a kwòn u cyèe e me, nka u na Saliyanji kurigii jaare. Nye mu u nye mu nye na Saliyanji kurigii jaare me, uru nàñi u sí mu cèege. Mà li ta, Saliyanji à sém'a kan mu á, mu mú s'á kwòn.
- ²⁸⁻²⁹ Mà si Yahutu cye kurugo, lire kanni nye na wà pyi Yahutu sèe wuu me. Fyèñi mú sí u à bwòn cyèe na mà táanna ná Yahutuubii karigil'e ke, uru bà u nye nkwònnji sèe wunji me. Yahutunji sèe wunji u nye shinñi u nye u wi funñó karigil'e ke, Kile Munaani maha nkwònnji ngemu pyi zòmbilini i ke, uru u nye nkwònnji sèe wunji. Sùpyir'á bà Yahutunji sèe wunji maha u nkèenji taa me; Kile á u maha u taa.

3

Sùpyanji wà tufiige nye à tíi me

- ¹ Nye l'aha nta amuni, naha k'à Yahutunji wwù supyishinji sanñi i ye? Kañwó na nye nkwònnji na be?
- ² Kañwó nimbwoo na nye u na kàmpanyji puni na! Yahutuubil'á Kile à fyànha a u Jwumpe kan.
- ³ Nye ná Yahutuubii pii sí nye a pyi jwómee ninjkinfee me, lire sí Kile pyi u yíri u jwómeeñi jwunji la?

* 2:6 Zaburu 62.13; Taanlinji 24.12 † 2:24 Ezayi 52.5; Ezekiyeli 36.22-23

⁴ Sèenji na, lire si n-pyi me. Wuu à yaa wuu li cè na Kile na sèenji yu, sùpyire puni sí n̄ye kafiniviniimii bà y'à sème Kile Jwumpe Semenji i me, na:

«Kile, sùpyir' à yaa ti li cè na mu jwump' à tí.

Pi aha mu cêge, mu à yaa mu u ta tangafoo*.»

⁵ N̄ka kapegigii wuu n̄ye na mpyi ke, cyire ká li cyêe na Kile à tí, n̄aha saha yê? Kile lùuni ká yiri wuu taan, tá wuu à yaa wuu jwo na u n̄ye a tí me? (Naha mii na yu funɔ baa shin fiige.)

⁶ Kaɲee bà me! Kampyi Kile mpyi a tí me, di u mpyi na sí d̄inyenji sùpyire kapegigii fwooni tò pi na n-jwo yê?

⁷ N̄ye pii mú sí n-jà n-jwo: «Mii kafinare cye kurugo, Kile sèenji ká fwor'a yyére u pèente kurugo, lire e, ta mii saha à yaa mii i n̄cú mu à jwo kapimpyin̄e?»

⁸ N̄ye pii ká a puru yu, n̄aha na wuu àha n-jwo na: «Wuu à kapegigii pyi, kacenn̄kii si nta a fworu cyi e mà yê?» Pii na mii cêge na mii à yire jwo. Pire si n-sii n-shw̄ Kile yoge na me.

⁹ Di yi n̄ye yê? Wuu Yahutuubil' à pw̄ró sùpyire sannte na la? Mà byanhara bá la! Mii à fyánha a li cyêe, Yahutuubii bàra supyishin̄ji san̄ji na, pi puni na n̄ye kapegigii tugure jwòh'i,

¹⁰ Bà y'à sème Kile Jwumpe Semenji i na:

«Sùpyan̄ji wà tufiige n̄ye a tí me, ali shin nin̄kin!

¹¹ Wà n̄ye a sii yákilifoo me,

wà n̄ye na Kile caa me!

¹² Pi pun' à kuni n̄jɛcenni yaha,

pi pun' à pyi kaɲw̄ɔ baa.

Wà n̄ye na kacenn̄e pyi me,

ali shin nin̄kin†!

¹³ Pi n̄k̄òònyi na n̄ye mu à jwo fanmugon̄ahaga.

Pi maha pi n̄jirigii tège na pi sanmpii wuruge‡.

Pi jwòsh̄eenn̄' à pi mu à jwo màcw̄on sh̄on̄r̄o§.

¹⁴ Lan̄an̄ke jwumpe ná jwumpimpe kanni pu maha fwore pi jwòyi i*.

¹⁵ Pi supyibo ton' à w̄yêe.

¹⁶ Pi maha n̄k̄èḡen̄ji ná yyefuge yare pi tatoroyi puni i.

¹⁷ Pi n̄ye a yyen̄in̄ke kuni cè me†.

¹⁸ Pi n̄ye a sii na fyáge Kile na me‡.»

¹⁹ N̄ye yire y'à sème Kile Jwumpe Semenji i Saliyan̄ji kyaa na. Wuu s'à cè na wuu Yahutuubil' à y'à sém'a kan, bà li si mpyi sùpya kà tanga ta me, sùpyire puni si n̄cêge Kile yyahe taan.

²⁰ Lire kurugo Kile yyahe taan, sùpyan̄ji wà tufiige si n-jà n-tí Saliyan̄ji kurigii naaran̄ji cye kurugo me. Nde kanni Saliyan̄ji maha já a pyi ke, lire li n̄ye, u maha sùpyan̄ji pyi u à kapiini cè.

Sùpyan̄ji ká dá Kile na, Kile maha jwo na u à tí

²¹ N̄ka nume, pyin̄kanni na wuu si n-jà n-tí Kile yyahe taan ke, Kile à lire cyêe wuu na. Lire n̄ye a lw̄s a pw̄s Saliyan̄ji kurigii naaran̄ji na me. Yire Kile túnntun̄ji Musa ná Kile túnntun̄mpii sanmpil' à jwo.

²² Kile maha sùpyire pyi shintiilii d̄aniyan̄ji cye kurugo Yesu Kirisita na, wà n̄ye a ww̄u w'e me.

²³ Sùpyire pun' à kapegigii pyi, lire l' à pi n̄azhan yige Kile sinampe e.

²⁴ N̄ka Kile à jw̄s pi na maa pi pyi pi à tí mana, Yesu Kirisita à pi n̄j̄n̄j̄o ww̄u pi kapegigil'e ke, lire cye kurugo.

²⁵⁻²⁶ Kile à Yesu yaha a pa, pi i u kw̄òro cige na, bà u si mpyi si Kile lùuni t̄n̄je, si wuu kapegigii yàfa wuu na, u sishange n̄gun̄ji cye kurugo me. Mà ta lire sàha mpyi me, Kile lùtaanni kurugo, u n̄ye a mpyi a sùpyire cù a t̄aanna ná ti kapyiin̄kil'e me. Nume, Yesu à pa, mpii pi à dá u na ke, ali mà ta pi à kapegigii pyi, Kile à jwo na pi à tí. Lire Kile à pyi ke, n̄tiimbaa bà me, n̄aha na ye Yesu à pi kapegigii tugure lw̄s.

²⁷ N̄ye tá tanga saha na n̄ye wà a u uye p̄êe? Ɔnh̄o! Naha kurugo yê nde li n̄ye na wí ke, Saliyan̄ji kurigii naaran̄ji bà me, n̄ka d̄aniyan̄ji.

²⁸ Sèe wí, wuu à li cè na sùpyire n̄tiin̄ji na n̄taa d̄aniyan̄ji cye kurugo, n̄ka Musa Saliyan̄ji kurigii naaran̄ji i bà me.

²⁹ Taha Yahutuubii kanni wu u n̄ye Kile? Supyishin̄ji san̄ji wu mú bàl' à? Ɔon̄ ke! Supyishin̄ji san̄ji wu wí mú d̄e!

* 3:4 Zaburu 51.6 † 3:12 Zaburu 14.1-3; 53.2-4; Ekileziyasi 7.20 ‡ 3:13 Zaburu 5.10 § 3:13 Zaburu 140.4

* 3:14 Zaburu 10.7 † 3:17 Ezayi 59.8 ‡ 3:18 Zaburu 36.2

³⁰ Naha kurugo ye Kile nin̄kin u n̄ye. Uru u sí Yahutuubii pyi na pi à tí pi dáníyan̄i kurugo, si supyishin̄i sann̄i mú pyi na pi à tí pi dáníyan̄i kurugo.

³¹ N̄ye wuu aha dáníyan̄i kajwáw̄ni jwo amuni, lir' à li cyêe na Musa Saliyan̄i na n̄ye kajwáw̄ni baa la? Mà byanhara bá la! Wuu bá maha u kajwáw̄ni yal'a cyêe.

4

Pyin̄kanni na Kile à Ibirayima pyi na u à tí ke

¹ N̄ye Ibirayima u mpyi wuu Yahutuubii t̄luge siifoon̄i ke, naha wuu sí n-jwo uru kyaa na ye?

² Kampyi yi mpyi a jwo na Ibirayima à tí u kapyiin̄kii kurugo, u mpyi na sí n-jà uye p̄e, n̄ka ná yire sí bà y'à jwo m̄e, u si n-jà uye p̄e Kile yyahe taan m̄e.

³ Yii li c̄e na y'à jwo Kile Jwumpe Sem̄en̄i i na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyan̄i kurugo, Kile à jwo na u à tí*».

⁴ Shin̄ ká báara pyi, u sàran̄' à yaa u kan u á. Uru sàran̄i n̄ye a kan mana m̄e, n̄ka u ná ur' à yaa.

⁵ Shin̄ni u n̄ye u n̄ye a u s̄on̄jore taha u katiigii n̄impyiin̄kii na m̄e, maa dá li na na Kile maha kapegii pyifeebii kapegii yàfani pi na ke, Kile maha urufoo le shintiibil'e u dáníyan̄i kurugo.

⁶ Lire pyin̄kanni na, s̄upyan̄i Kile à pyi u à tí mà ta u kapyiin̄kii fye bà m̄e, saann̄i Dawuda mú à m̄e c̄e urufoo wuuni n̄w̄on̄i kyaa na:

⁷ «M̄piimu u n̄tiimbaa kari cyi à yàfa pi na, ka toro si ntaha pi kapegii na ke, pire wuun' à n̄w̄o.

⁸ Kafoon̄i Kile n̄ye a shin̄ni n̄gemu c̄u à tàanna ná u kapegigil'e m̄e, urufoo wuun' à n̄w̄o.»

⁹ N̄ye m̄pii pi à kw̄on̄ ke, pire kanni wuuni l' à n̄w̄o laa, nin̄kw̄on̄mbaabii wuuni mú à n̄w̄o? Wuu à yi jwo a kw̄on̄ na: «Ibirayima à dá Kile na, u dáníyan̄i kurugo, Kile à jwo na u à tí».

¹⁰ T̄eni i Kile à u c̄e shintiwe ke, u mpyi a kw̄on̄ laa, u mpyi na s̄aha n̄kw̄on̄ m̄e? U nin̄kw̄on̄ni bà m̄e, n̄ka u nin̄kw̄on̄mbaan̄i.

¹¹ Lire k̄antugo ka u u n̄kw̄on̄ni fȳen̄i ta, n̄gemu u à li cyêe na Kile mpyi a u c̄e shintiwe u dáníyan̄i kurugo mà u ta kw̄on̄mbaa ke. Lire pyin̄kanni na, m̄pii pi n̄ye pi n̄ye a kw̄on̄ m̄e, n̄ka pi à dá Kile na, ka Kile si jwo na pi à tí ke, Ibirayima à pyi pire puni tun̄i dáníyan̄i kuni i, ali pi m̄e n̄ta pi n̄ye a kw̄on̄ m̄e. Kile à pire c̄e shintiili.

¹² M̄pii pi à kw̄on̄ ke, Ibirayima mú u n̄ye pire tun̄i. M̄pii pi n̄ye pi n̄ye a kw̄on̄ cyee e kanna m̄e, n̄ka pi na dáníyan̄i kuni naare wuu tun̄i Ibirayima fīge ke, pire kyaa m̄ii n̄ye na yu. Ur' à dá Kile na mà ta u s̄aha n̄kw̄on̄ m̄e.

¹³ N̄w̄om̄eni Kile à lw̄ó Ibirayima ná u t̄lug' á na pi sí d̄inyen̄i ta k̄ōgo ke, li n̄ye a lw̄ó mà li n̄un̄ke pyi na Ibirayima na Saliyan̄i kurigii naare m̄e, u à dá Kile na ka Kile si jwo u à tí ke, lire kurugo l' à lw̄ó.

¹⁴ Lire n̄w̄om̄eni n' a mpyi a lw̄ó a pw̄o Saliyan̄i kurigii naaran̄i na, dáníyan̄i kajwáw̄ni mpyi na si n-pyi m̄e, Kile n̄w̄om̄eni mpyi na si n-pyi laage e mú m̄e.

¹⁵ Yii li c̄e na Kile l̄uyirini n̄un̄ke ku n̄ye Saliyan̄i, n̄ka ná Saliya n̄ye m̄e, wà mpyi na si u kafuun̄ pyi m̄e.

¹⁶ Lire pyin̄kanni na, yaayi n̄w̄om̄eni Kile à lw̄ó ke, dáníyan̄i kurugo l' à lw̄ó, bà yi si mpyi s' a n̄taa mana m̄e. Wuu pi n̄ye Ibirayima t̄luge shiin̄bii ke, wuu à t̄een ná l' e, wuu sí yire ta dáníyan̄i cȳe kurugo, ali wuu m̄e ká mpyi wuu n̄ye na Yahutuubii l̄ada karigii pyi m̄e. M̄pii pi à dá Kile na Ibirayima fīge ke, pire puni mú sí yire ta. Uru u n̄ye wuu puni tun̄i Kile kuni i.

¹⁷ Amuni y' à s̄ém̄e Kile Jwumpe Sem̄en̄i i na: «M̄ii à mu pyi supyishi n̄inyahawa tu*» Kile u maha kw̄uubii n̄en̄i, yaayi yi n̄ye yi mpyi m̄e, maa yire dá ke, uru u à mpe jwo. Ibirayima à dá Kile na maa mpyi wuu tun̄i Kile yyahe taan.

¹⁸ S̄on̄jor̄o mpyi na si n-jà n-taha kani ndemu na m̄e, Ibirayima à dá maa u s̄on̄jore taha lire na. Lire e u à pa mpyi supyishi n̄inyahawa tu bà y'à jwo Kile Jwumpe Sem̄en̄i i m̄e na: «Mu t̄luge shiin̄bii sí n̄yaha w̄origii fīge§.»

¹⁹ Ibirayima mpyi a byanhara ȳee n̄kuu (100) na mà kw̄ó. Ali mà u yaha u u s̄on̄ni na ur' à l̄ye pyitaa na, u cwon̄i Sara sí n̄ye cijirin̄e, u n̄ye a u s̄on̄jore l̄aha Kile na m̄e.

²⁰ N̄w̄om̄eni Kile à lw̄ó ke, u s̄on̄jore n̄ye a l̄aha lire na mà n̄ya m̄e. Lire bá mpyi a u pyi u à dá Kile na s̄èl' e, maa u p̄ere.

²¹ Ibirayima mpyi a s̄aa dá li na na n̄w̄om̄eni Kile à lw̄ó ke, u sí n-jà li f̄un̄j̄o.

* 4:3 Zhen̄zi 15.6 † 4:8 Zaburu 32.1-2 ‡ 4:17 Zhen̄zi 17.5 § 4:18 Zhen̄zi 15.5

- ²² Lire e u dáníyanji kurugo, Kile à jwo na u à tíi.
²³ «Kile à jwo na u à tíi» puru jwumpe jye a séme uru kanni kurugo me.
²⁴ Kile u à wuu Kafoonji Yesu jè a yige kwùñi i ke, wuu mpiimu pi à dá uru na ke, p'à séme wuu kurugo mú, jaha kurugo ye wuu mú sí n-pyi na wuu à tíi.
²⁵ Kile à u kan kwùñ'á wuu kapegigii kurugo, maa u jè a yige u e, bà wuu si mpyi si ntíi uru yyahe taan me.

5

Wuu ná Kile shwàhñ'á yaa

- ¹ Lire pyinjanni na, wuu à pyi shintilii Kile yyahe taan, wuu dáníyanji kurugo, lire e wuu jye yyeñjke e ná Kile e nume, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.
² Yesu barag'e, wuu dáníyanji kurugo, wuu à Kile ticenmpe cè, maa pu taa nume canja maha canja. Wuu funjy'á sàa táan, jaha na ye wuu à dá li na na Kile sí wuu pyi shinbwoo uye yyére.
³ Mà bâra lire na, wuu à kwôro funntange e yyefuge tène i, jaha na ye wuu à li cè na yyefuge maha ma ná mayezhiilini i.
⁴ Mayezhiilini maha ma ná sítaare e zòzhwôre na. Síñi ká nta, sònñore tatahage mú maha nta.
⁵ Tire sònñore tatahage si wuu jwôho yaha me, jaha na ye Kile à wuu zòmpyaagii jñi u tàange na u Munaani cye kurugo, u à lire ndemu kan wuu á ke.
⁶ Mà wuu yaha wuu fánhanjcyere e, Kile jyyi tèn'à nò ke, ka Kirisita si ñkwú maa wuu nimpiibii shwô.
⁷ Shinji u à tíi ke, li sí n-waha sùpya u jee si ñkwú uru kurugo; ñka shinji u jye na ñkanji pyi sèl'e ke, wà bá kú n-jà jùñgô waha si jee ñkwú uru kurugo.
⁸ Ñka Kile à li cyée wuu na na ur'á sàa wuu kyaa táan uy'á. Mà wuu yaha kapegigii mpyini i sahanji, Kirisita à kwú wuu kurugo.
⁹ U à u sishange wu mà pyi sárage maa wuu pyi shintilii nume Kile yyahe taan. Ná lire s'à pyi, wuu à sàa tèn ná l'e na Yesu Kirisita sí wuu shwô Kile luyirini na.
¹⁰ Mà wuu yaha Kile zàmpenmii, Kile à wuu ná uru shwàhñji yaa u Jyanji ñkwùñi cye kurugo. Mà wuu ná u shwàhñji yaha u à yaa, nákaana baa, wuu sí n-shwô u Jyanji jèñi cye kurugo.
¹¹ Lire kanni bà me, wuu funntanga wuu pi jye Kile wwoñeege e wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo, uru u à wuu ná Kile pyi wuu à wwô.

Kapegigii siñkanni ná cyi láhanjanni

- ¹² Kapegigil'á jye diñyeni i shin ninjin cye kurugo, uru u jye Adama, ka kapegigii si mpa ná kwùñi i. Lire pyinjanni na, kwùñ'á nò sùpyire puni na, jaha na ye pi pun'á kapegigii pyi.
¹³⁻¹⁴ Yii li cè, mà lwô Adama tène na mà pa nò Kile túnntunji Musa wuuni na, sùpyire mú mpyi na kapegigii pyi. Lire tène i, Kile mpyi na si n-jà yoge kwôn pi na na pi à Musa Saliyanji kuni yaha me, jaha na ye uru Saliyanji mpyi na sàha ñkwô á kan pi á me. Pi mú jye a mpyi a Adama kapiini nimpyiini shi pyi me. Lire ná li wuuni mú i, pi mpyi maha ñkwú. Jye nde Adama mpyi a pyi ke, lire mpyi a kyaa nò sùpyire na. Amuni li mú jye, Yesu Kirisita u mpyi na sí n-pa ke, nde ur'á pa mpyi ke, lir'á kyaa nò sùpyire na.
¹⁵ Ñka Kile à kani ndemu pyi mana ke, lire tayyérege ná Adama kapiini nimpyiini woge jye sumara me. Shin ninjin kapii ká mpyi kanjô mà kwùñi nò shinnyahara na, yii li cè na kacenni Kile à sàa pyi shinnyahara á shin ninjin cye kurugo, ná uru u jye Yesu Kirisita ke, lire si n-jà n-jwo si nò li tégani na me.
¹⁶ Mà bâra lire na, Kile kacenni tayyérege ná shin ninjin kapiini tayyérege jye ninjin me, jaha na ye shin ninjin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cêge. Ñka kapegii ninnyahagii pyinjkwoni kántugo, Kile kacenni nimpyiini kurugo, pi sí n-jà n-tíi Kile yyahe taan.
¹⁷ Shin ninjin kanna u à kapiini pyi, ka lire si sùpyire pyi ti i ñkwú. Ná lire s'à pyi, nákaana baa, shin ninjin cye kurugo mú, mpiimu ká jee Kile ticenmpe na, ka u u pi pyi na pi à tíi ke, pire si sí ta, mà lwô nume na, fo tèekwombaa. Uru shinji ninjinji u jye Yesu Kirisita.
¹⁸ Jye shin ninjin kapii kurugo, Kile à sùpyire puni cêge, lire pyinjanni na mú, shin ninjin kacenne kurugo, sùpyire pun'á pyi shintilii maa shinji ñkwombaanji ta.
¹⁹ Shin ninjin Kile jwômee yahani kurugo, shinnyahara á pyi kapimpyimii. Lire pyinjanni na mú, shin ninjin Kile jwômee cunte kurugo, shinnyahara sí n-pyi shintilii Kile yyahe taan.
²⁰ Kile à Saliyanji kan, bà sùpyire si mpyi si jicè na pir'á kapegii ninnyahagii pyi me. Ñka cyage e kapegigil'á jyahaha ke, Kile kacennjii maha núr'a jyahaha sèl'e cyi na.

²¹ Tèni l'e, sùpyire mpyi na sì n-jà n-pyi ná ti jye na kapegigii pyi mε; lire na kwùñ'à nò ti na. Nka Kile à jwò wuu na maa jwo na wuu à tíi, lire e, wuu Kafooni Yesu Kirisita cye kurugo, wuu sí shìñi nìñkwombaanji ta.

6

Wuu à kwù kapegigii kàmpañke na, maa mpyi jyii na, ná Kirisita e

¹ Jye wuu jaha jwo be? Wuu à yaa wuu kwòro kapegigii mpyiñi i, Kile ticenmpe si mpêe la?

² Mà byanhara bá la! Wuu pi jye mu à jwo kwùu, kapegigii kàmpañke na ke, jaha na wuu saha sí n-kwòro kapegigil'e ye?

³ Wuu mpii pi à batize Yesu Kirisita mege na ke, yii jye a cè na l'à pyi mu à jwo wuu à kwù ná u e mà?

⁴ Uru batizelini kurugo, l'à pyi mu à jwo wuu à le fannke e ná u e, bà Kirisita à jè a fworò kwùñi i Tufooni sífente cye kurugo me, amuni wuu sí shìñi nìvòññi ta.

⁵ Seeni na, ná wuu s'à wwò ná u e u kwùñi shìñi i, wuu mú sí n-wwò ná u e u jèñi shìñi i.

⁶ Wuu li cè na wuu à wuu pyiñkanni nìñjyeeni kwòro cige na ná Kirisita e, kapegigii mpyiñi lage ku mpyi maha mpyi wuu na ke, bà kuru si mpyi si ñkwò me. Wuu saha jye ku bilere e me.

⁷ Jaha na ye shiññi u à kwù ke, uru saha jye kapegigii fànhe jwòh'i me.

⁸ Ná wuu à kwù ná Kirisita e, wuu à dá lí na mú na wuu sí n-kwòro ná u e jyii na.

⁹ Jaha na ye wuu à li cè na Kirisita à jè, u saha si n-kwù me, kwùñi saha si n-jà u na me.

¹⁰ U nìñkwuñi, u à kwù tóogò nìñkin sí kapegigii fànhe kwò. Numε, mà u yaha jyii na, u na karigii puni pyi si Kile pèe.

¹¹ Lire pyiñkanni na mú, yii a yiye tòre kwùubil'e kapegigii kàmpañke na. Yesu Kirisita wwoñεge kurugo, yii a yiye tòre jyii wuubil'e, yii raa yii karigii puni pyi Kile mege mpèenji kurugo.

¹² Lire e yii àha nùru kapegigii mpyiñi lage yaha ku fànha ta yii na me. Mà yii yaha yii sí n-pa n-kwù n-fworò nge dñyeni i, yii àha nùru jεε u jyii karigii na me.

¹³ Yii àha nùru yii cyeere yatanji yaha ntiimbaanji karigii lage e me. Ná yii s'à jè mà fworò kwùñi i, yii yiye puni kan Kile á. Yii yii yatanji yaha katiigii mpyiñi laage e.

¹⁴ Yii li cè na kapiini fànhe saha jye yii na me, jaha na ye yii saha jye MusaSaliyanji fànhe jwòh'i me, nka Kile ticenmpe funñke e yii jye.

¹⁵ Jye ná wuu sí jye Musa Saliyanji fànhe jwòh'i me, fo Kile ticenmpe funñke e, tá lir'à li cyèe na wuu à yaa wuu a kapegigii pyi? Mà byanhara bá la!

¹⁶ Yii à li cè na yii àha yiye kan shiñ s'a u père, yii maha mpyi urufoo biliwe. Lire e yii aha a kapegigii pyi, yii maha mpyi cyire bilii, cyire sí cyi maha ma ná kwùñi i, nka yii aha a Kile père, yii maha mpyi u bilii, lire si lí maha ma ná ntiñi i.

¹⁷ Wuu fwù kan Kile á, jaha na ye yii pi mpyi kapegigii bilii ke, numε, kàlanji u à kan yii á ke, yii à jεε uru na ná yii zòmpyaagii puni i.

¹⁸ Yii à fworò ntiimbaanji bilere e mà jye ntiñi bilere e.

¹⁹ Kilenji ná sùpyire karigii jcyii yyaha cème si n-taan me, lire kurugo, mii à nde taanlini jwo yii á mà yyaha tíi ná bilere kani i. Yii mpyi a fyànha a yiye puni yaha jwòhómpe ná ntiimbaanji bilere e, tire ntemu ti maha ma ná jññkyaanre e Kile na ke. Lire pyiñkanni na, yii yiye puni kan bilii fiige ntiñi karigii mpyiñi mεε na, bà yii si mpyi si finiñe me.

²⁰ Tèni i yii mpyi kapegigii bilere e ke, yii kuro jye a mpyi ntiñi karigil'e me.

²¹ Yii na sìlege karigii jcyiimu tapyige e numε ke, tòññi ngire yii mpyi maha ntaa cyi mpyiñi i ye? Cyire karigii maha ma ná kwùñi i.

²² Nka numε, yii à fworò kapegigii bilere e mà pyi Kile bilii. Lire e yii maha sì yyaha na Kile jyii karigii mpyiñi i. Tòññi yii sí n-ta lire e ke, uru u jye shìñi nìñkwombaanji.

²³ Jye yii li cè na kapiini fwotonte ti jye kwùñi. Nka Kile maha yaage ñkemu kaan mana wuu ná wuu Kafooni Yesu Kirisita wwoñεge kurugo ke, kuru ku jye shìñi nìñkwombaanji.

7

¹ Mii cìñmpyiibii, mii à li cè na jje mii na yu yii á ke, yii à yi cè a kwò, jaha na ye yii à saliiyanji karigii cè. Yii à li cè na sùpyanji ká mpyi shì na, lire e saliiyanji fànhe maha mpyi u na.

² Yyecyeenε na, ceenji u jye nàmbage e ke, mà u poonji yaha shì na, saliiyanji maha pi pwo piye na. Nka nòñi ká ñkwù, saliiyanji fànhe saha jye ceenji na nòñi kàmpañja na me*.

³ Jye mà u poonji yaha shì na, u aha ñkàre nòñi waber'á, u à jacwòro pyi. Nka u poonji ká ñkwù, saliiyanji saha jye u juriñ'i me, u aha ñkàre nòñi waber'á, u jye a jacwòro pyi me.

* 7:2 Oromu shiinbii yyéere, wà fànha mpyi lenkwucyeebii na me. U poonji kwuñkwooni kàntugo, cyage k'à taan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage lèñe wani.

⁴ Mii cinnmpyiibii, amuni yii wuuni mú nyɛ. Li mpyi mu à jwo MusaSaliyaŋi u mpyi yii poonji. Nka numɛ, l'à pyi muɛ, l'à pyi muɛ à jwo yii à kwú ná Kirisita e. Lire e ke yii poonji fànhɛ saha nyɛ yii na mɛ. Yii na nyɛ nònji waber'á ngemu u à jɛ a fworɔ kwùŋi i ke. Lir' à pyi bà yii si mpyi s'a kacɛnɛŋi pyi s'a Kile pɛɛ mɛ.

⁵ Yii li cɛ na tɛni i wuu mpyi na wuu nyii karigii pyi ke, Musa Saliyaŋi mpyi a wuu nyii karigii nimpegigii lage pyi k'à wuu yaha kapegigii na, jɛyiimu ná Saliyaŋi mpyi a kàntugo wà yiy'á ke. Lire mpyi a wuu le kwùŋi kuni i.

⁶ Numɛ wuu à fworɔ Musa Saliyaŋi bilere e, naha kurugo yɛ wuu mpyi uru ngemu cye e kasujyii fiige ke, wuu à kwú uru kàmpaŋke na. Saliyaŋi nizemɛŋi u nyɛ ke, wuu mpyi maha jɛcaa s'a jaare s'a ntàanni ná ur'e, nka numɛ, Kile Munaani à fànhɛ kan wuu á, wuu u jaare jaaraŋkanna nivɔnnɔ na.

Musa Saliyaŋi maha kapegigii cyɛɛ

⁷ Nyɛ mpe funŋke e, naha mii la nyɛ si jwo yɛ? MusaSaliyaŋi na nyɛ kapii la? Mà byanhara bá la! Saliyaŋi u à mii pyi mii à kapiini cɛ. Uru baare e, mii mpyi na si n-cɛ na nyipɛɛnni na nyɛ kapii mɛ. Nje y'á jwo Saliyaŋi i na: «Ma hà ma supyiŋɛɛŋi cyeyaaɛ nyipɛɛn pyi mɛ» yire y'á mii pyi mii à li cɛ kapii†.

⁸ Nyɛ Saliyaŋi à pyi kaŋuŋɔ mà kapegigii mpyiŋi lage tiriɛ mii funŋ'i pyiŋkannigii niŋyahagii na. Naha na yɛ Saliyaŋi kàmpyi u nyɛ mɛ, wuu mpyi na sí wuu kapegigii cɛ mɛ.

⁹ Tɛni l'e, mii mpyi a Saliyaŋi cɛ mɛ, nka tɛni i u à cyɛɛ mii na ke, ka mii i nta a cɛ na mii na kapegigii pyi,

¹⁰ na mii laage mpyi a tɔɔn Kile na. Lire e Saliyaŋi u mpyi a yaa u shɛŋi niŋkwombaanji kuni le mii taan ke, u à kwùŋi kuni le mii taan.

¹¹ Kapegigii mpyiŋi lage ku nyɛ mii i ke, kur' à mii wurugo, maa mii pyi mii à kwú Saliyaŋi cye kurugo.

¹² Nyɛ Saliyaŋi à fworɔ Kile e, nje y'á jwo u e ke, yire mú à tíi, maa jɔwɔ.

¹³ Lire e ke yaage k'à jɔwɔ ke, kuru k'à pyi kaŋuŋɔ si mii bò la? Mà byanhara bá la! Nka kuru yaag' à pyi kaŋuŋɔ mà kapegigii mpyiŋi lage pɛɛ mii funŋ'i, ka lire si mii pyi mii à kwú. Lir' à pyi mii si li cɛ na mii kapiiŋkii nyɛ a tíi mɛ. Mii aha jɛcɛ na mii à Kile Saliyaŋi kuni yaha, mii maha jɛcɛ na mii sònŋɔɛ nyɛ a sàa jɔwɔ mɛ.

¹⁴ Sɛɛŋi na, wuu à li cɛ na Saliyaŋi à yiri Kile yyɛɛ, nka mii na nyɛ sùpya, ngemu fànhɛ k'à cyɛɛ ke. Mii na nyɛ mu à jwo biliwe kapegigii mpyiŋi kàmpaŋke na.

¹⁵ Naha na yɛ nde mii na mpyi ke, mii nyɛ na lire yyaha cini mɛ. Nde l'á táan mii á ke, mii nyɛ na lire pyi mɛ, nde l'á pɛn mii á ke, lire mii maha mpyi.

¹⁶ Nyɛ nde l'á pɛn mii á ke, ná lire mii maha mpyi, lire e ke, mii à li cɛ na Saliyaŋi à jɔwɔ.

¹⁷ Nka mii fànhɛ nyɛ naye na mɛ, naha na yɛ kapegigii mpyiŋi lage ku nyɛ mii i ke, kuru ku maha mii yaha li na.

¹⁸ Mii à li cɛ na kacɛnɛŋkii mpyiŋi fànhɛ nyɛ mii i mɛ. Sɛɛŋi na, mii la maha mpyi s'a katiigii pyi, nka mii maha ja mɛ.

¹⁹ Kacɛnɛŋkii mii la maha mpyi s'a mpyi ke, mii nyɛ na jini na cyire pyi mɛ fo kapegigii, cyire lage sí nyɛ mii na mɛ.

²⁰ Nde l'á pɛn mii á ke, mii aha a lire pyi, lir' à li cyɛɛ na mii fànhɛ nyɛ naye na mɛ, nka kapegigii mpyiŋi sònŋɔɛ ti nyɛ mii i ke, tire fànhɛ ku nyɛ mii na.

²¹ Mii à nde kani kàanmucya naye e, tɛɛ o tɛɛ e mii la nyɛ s'a kacɛnɛŋi pyi ke, kapiini mpyiŋi lage ku maha mii ta.

²² Kile Saliyaŋi kyal' à sàa táan mii á.

²³ Nka mii maha kani labɛɛ fànhɛ nyɛ naye na, ndemu li nyɛ li nyɛ mii nyii wuuni mɛ. Lire li maha mii yaha kapegigii mpyiŋi na, mii a si mpyi cyi biliwe.

²⁴ Ei! Mii wuun' à kɛɛɛɛɛ de! Mii sònŋɔɛpeere ti sí kwùŋi nɔ mii na ke, jofoo u sí mii shwɔ tire na yɛ?

²⁵ Wuu Kile kɛɛ, naha na yɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita à wuu shwɔ.

Nyɛ mii la na nyɛ s'a Kile Saliyaŋi kurigii jaare, nka kapegigii mpyiŋi lage kurugo, mii nyɛ a ja à li pyi mɛ.

8

Jaaraŋkanni l'á táan Kile Munaani á ke

¹ Nyɛ numɛ, mpɛi pi nyɛ Yesu Kirisita wɔwɔɛɛɛɛ e ke, Kile saha si tigire cyán pire na mɛ.

² Kile Munaani maha shɛŋi ngemu kaan Yesu Kirisita wɔwɔɛɛɛɛ e ke, lire fành' à mii jùŋɔ wɔwɔ kapegigii ná kwùŋi fànhɛ e.

† 7:7 Ɛkizodi 20.17; Duterɛnɔmu 5.21

³ Sùpyanji fành' à cyére, lire kurugo wuu nyé a já na MusaSaliyanji kurigii jaare si ntíi mé. Lire e Kile à u yabilinji Jyanji tun, u à pa sùpya wuu kapimpyiibii fiige, maa u pyi kapegigii yàfanji sárage.

⁴ U à lire pyi, bà wuu si mpyi s'a jaare ntiinji i Kile Saliyanji yi jwuŋkanni na mé. Numé, wuu saha nyé na jaare wuu nyii wuuni i mé, nka wuu na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i.

⁵ Yii li cè, shinji u na jaare na ntàanni ná u nyii wuuni i ke, u nyii karigii kanni na urufoo maha sônji. Nka shinji u na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, lire nyii karigii na urufoo maha sônji.

⁶ Na sônji ma nyii karigii na, lire maha kwùŋji nɔ mu na, nka na sônji Kile Munaani nyii karigii na, lire maha shìŋji ná yyeŋinje kaan.

⁷ Mpíi pi maha sônji pi nyii karigii kanni na ke, pire na nyé Kile zàmpenmii. Naha na ye pi nyé na jeege na Kile Saliyanji kurigii jaare mé, pi bá jini mé.

⁸ Lire l' à li ta, mpíi pi na sônji pi nyii karigii kanni mpyinji na ke, pire si n-jà Kile nyii kariii pyi mé.

⁹ Yii pi ke, yii nyé na jaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i sahanji mé, Kile Munaani nyii wuuni yii nyé na mpyi, naha na ye Kile Munaani na nyé yii e.

Ná Kirisita Munaani* nyé ngemu i mé, urufoo nyé Kirisita wu mé.

¹⁰ Yii mé nyé yii si n-kwù yii kapegigii kurugo ke, ná Kirisita si na nyé yii zòmpyaagil'e, Kile Munaani sí shìŋji nínkwombaanji kan yii á, naha na ye Kile à jwo na yii à tíi.

¹¹ Ná Kile s' à Yesu jè a yige kwùŋji i u Munaani cye kurugo, Kile Munaani sí nyé yii e, yii aha nkùwù, Kile sí yii jè u Munaani cye kurugo mú.

¹² Lire e ke cinmpyiibii, wuu à yaa wuu a jaare wuu a ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i, nka wuu nyé a yaa wuu a jaare wuu a ntàanni ná wuu nyii wuuni i mé.

¹³ Yii aha a jaare na ntàanni ná yii nyii wuuni i, yii sí n-kwù, nka yii aha yii nyii karigii nimpegigii bô Kile Munaani barag'e, yii sí shìŋji nínkwombaanji ta.

¹⁴ Nyé mpíi pi na jaare na ntàanni ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, pire puni na nyé Kile pyii.

¹⁵ Naha na ye Kile Munaani li nyé yii e ke, lire kurugo, yii saha si n-pyi bilii mé, yii mú saha si raa fyáge mé. Li sí yii pyi Kile pyii, si yii pyi yii já yii a nko fánha na Kile á: «Baba, Tufoonji!»

¹⁶ Lire Kile Munaani li maha wuu pyi wuu à tɛɛn ná l'e wuye funŋ'i na wuu na nyé sɛɛnji na Kile pyii.

¹⁷ Nyé ná wuu sí nyé u pyii, wuu à pyi u koolyii mú, maa mpyi Kirisita koolyijé. Ná wuu s' à pyi ná u e u yefuge e, wuu mú sí n-pyi ná u e u sinampe e.

Sinampe nimpampe kani

¹⁸ Mii à li cè na yefuge e wuu nyé amé numé ke, kuru nyé yafyin mé, sinampe nimpampe Kile sí n-kan wuu á ke, ku bá si n-jà n-tàanna ná pur'e mé.

¹⁹ Yii li cè na canŋke Kile sí u pyiibii sinampe cyée ke, Kile yadayi puni funvwugo wuyi yi nyé na kuru canŋke sigili.

²⁰ Yaayi Kile à dá ke, yire pun' à pa mpyi kaŋwɔɔ baa. Lire nyé a pyi yire yaayi nyii kyaa mà dɛ! Kile u à li pyi l' à pyi amuni. Lire ná li wuuni mú i, sônŋɔɔ tatahaga saha na nyé.

²¹ Bà bilinji maha fworɔ bilere e mé, amuni yaayi Kile à dá ke, yire sí n-pa n-fworɔ vwónhɔŋji i. Lire pyinŋkanni na, Kile pyiibii na nyé sinampe mpemu i ke, yire yaayi sí n-pyi pur'e.

²² Wuu à li cè, ali ninjaa, yaayi puni na nkyɛn yefuge cye e, layirilifoo fiige.

²³ Lire kanni bà mé, wuu mú na nkyɛn. Yaayi Kile sí n-pa n-kan wuu á ke, Kile Munaani à kan wuu á mà pyi yire ninnyiige. Kile sí n-pa yaayi puni kan u pyiibil' à mà bàra cyeere nivɔnnte na canŋke nkemu i ke, mà jwo kuru canŋke ku nɔ ke, wuu mú na nkyɛn.

²⁴ Kile à wuu shwɔ, nka wuu sàha nkɔɔ a yire yaayi puni ta mé. Wuu à wuu sônŋɔɔ taha yire na. Yii li cè na mu aha yaage nkemu ta a kwɔ ke, mu sàha maha kuru nta sônji mé.

²⁵ Nyé yaage na wuu na sônji ke, ná wuu sàha ku ta mé, wuu wuu funŋyi níŋe wuu raa ku sigili.

²⁶ Kile Munaani maha wuu tère wuu fànhancyerere karigil'e mú. Naha na ye wuu à yaa wuu Kile jaare kani ndemu na ke, wuu maha lire cè mé. Kile Munaani maha Kile jaare wuu kurugo fo maha kyɛnŋkanni là pyi, wuu nyé a ndemu yyaha cè mé.

²⁷ Kile u maha sùpyanji zòmbilini karigii yyaha caa ke, nde u Munaani nyé na jcaa ke, uru u à lire cè. Yii li cè na mpíi pi nyé Kile wuubii ke, Kile Munaani maha u jaare pire kurugo maha ntàanna ná Kile nyii wuuni i.

²⁸ Mpíi pi à Kile kyaa tán piy' á ke, wuu à li cè na yaayi puni maha báaranji pyi sinŋyan pire ntɛŋɛŋji kurugo, u à pire mpiimu yyere mà tàanna ná u kayaanjahani i ke.

* 8:9 Kirisita Munaani ná Kile Munaani nyé ninŋin.

²⁹ Kile à fyánha a mpiimu cwóonro ke, u à wyèr'a li lwó uye funn'i, si pire pyi u Jyanji fiige, bà u Jyanji si mpyi si mpyi shinnyahara yyaha wu me.

³⁰ Mpiimu u karií Kile à fyánha a cwóonro ke, u à pire yyere. U à pi yyere ke, maa pi pyi na pi à tíi. Nákaana baa, u mú sí pi pyi shinbwoo uye yyére.

Tàange ku nyé Yesu Kirisita e ke, yafyin si n-jà wuu láha kuru na me

³¹ Nyé naha wuu saha sí raa yu ye? Ná Kile sí nyé ná wuu e, naha wà sí n-jà n-pyi wuu na ye?

³² Kile nyé a nyen'a u yabilinji Jyanji shwó kyaage na me, nka u à u yaha u à kwú mà pyi sárage wuu puni kurugo, naha ku sí li ta na u áha yaayi puni kan wuu á u Jyanji cye kurugo mà ye?

³³ Mpii Kile à cwóonro ke, jofoo u sí n-jà tigire cyán pire na ye? Wà sí n-jà me, naha na ye Kile u à pi pyi pi à tíi.

³⁴ Jofoo u sí n-jà pi cêge ye? Wà sí n-jà me, naha na ye Yesu Kirisita à kwú wuu cyaga, lire kanni bà me, u à jè a fworó kwùni i, u à sà ntéen Kile kàniñe cyege na, maa Kile jáare wuu á.

³⁵ Tàange ku nyé Kirisita e mà yyaha tíi ná wuu e ke, naha ku sí n-jà wuu láha kuru na ye? Yyefuge sí n-jà la? Lire nyé me fyagare, lire nyé me wuu nkyèregenji, lire nyé me katege, lire nyé me fòñke, lire nyé me kawaa, lire nyé me boore la?

³⁶ Yire y'à sémé Kile Jwumpe Seméñi i na:

«Mu kurugo, wuu maha mpyi kwùni laage e canmpuni, pi maha wuu pyi mu à jwo mpàa, pi na nkéegé ná mpiimu i tabon'i ke†.»

³⁷ Nka lire ná li wuuni mú i, nge u à wuu kyaa táan uy'á ke, uru fánhe cye kurugo, wuu à sí ta yire yyefuyi puni na.

³⁸ Sèenji na, mii à sàa dá li na na kwùni yo, shìñi yo, mèlekéebii yo, jínabii yo, nume yaayi yo, yaayi nimpayí yo,

³⁹ njnyñi fánhe yaayi yo, njñke njñgo wuyi yo, yaaga maha yaaga k'à dá ke, tàange ku nyé Kile á mà yyaha tíi ná wuu e, u à kuru nkemu cyée wuu na wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo ke, kuru kà sí n-jà wuu láha kuru na me.

9

Kile à Izirayeli shiimbii cwóonro

¹ Sèenji mii nyé na yu yíi á, kafinara bà me, naha kurugo ye mii nyé Kirisita wu, mii zòmbilini yyaha Kile Munaani à cù ke, lir'à li cyée mii na na sèenji mii nyé na yu na:

² mii yyetanha wu ná mii nàvunñgo wu u nyé mii shìñi shiimbii taan.

³ Lanjanke méé n'a mpyi a cwo mii na pi cyaga, maa mii yige Kirisita wwoñeegé e bà pi si mpyi si jyé kuru wwoñeegé e me, lire mpyi na sí n-táan mii i.

⁴ Pire pi nyé Izirayeli shiimbii, Kile à pi pyi u pyenge shiín. U à sinampe kan pi á, maa tunmbyaare le ná pi e, maa Saliyanji kan pi á, pyinjkanji na pi à yaa pi a uru père ke, maa lire cyée pi na, maa yaayi njwomyahigii lwó pi á.

⁵ Pi à fworó tiibii njncyiibil'e. Pire cye na Kirisita à pa, uru u nyé yaayi puni njñgo na, uru u nyé Kile. U à yaa u a mpère tètigii puni i, fo téeekwombaa. Amiina.

⁶ Izirayeli shiimbii njnyahamii mén'a Kile cyé ke, lire nyé a li cyée na yaayi njwomyahigii Kile à lwó ke, na cyir'à pyi kanwó baa mà de! Yii li cè na Izirayeli shiimbii puni nyé Izirayeli túluge shiín me.

⁷ Ibirayima túluge shiimbii puni nyé Ibirayima pyii me. Kile mpyi a yi jwo Ibirayima á na: «Ishaka pylibii pi si n-pyi mu túluge shiimbii*.»

⁸ Lire njwohe ku nyé, pyiibii pi à ta mà tàanna ná sùpyire nyii wuuni i kanna ke, pire nyé Kile pyii me. Mpii pi à ta mà tàanna ná Kile njwoméeni i ke, pire pi nyé Ibirayima túluge shiimbii.

⁹ Kile njwoméeni jwumpe pu nyé mpe: «Yeele numecyiin, mii sí núru n-pa, lire sí pyà ta Sara á†.»

¹⁰ Lire kanni bà me. Wuu sónñgo Erebeke na mú! Ur'à u njampii laani lwó wuu tulyege Ishaka á.

¹¹⁻¹³ Mà pylibii yaha pi sàha si, si njkwó kacenne, lire nyé me kapii pyi me, Kile mpyi a yi jwo Erebeke á na yyahafoonji Ezawu sí n-pyi kántugo wunji Yakuba báarapyi‡. Kile à jwo u Jwumpe Seméñi i na: «Mii à Yakuba funnjo lwó mà tòro Ezawu na§.» Kile à yire jwo mà pi ta pi sàha si me. Lir'à li cyée na kani Kile à bégel'a yaha ke, u na u báaranji pyi na ntàanni ná lire e, u nyé na u pyi mà tàanna ná sùpyanji kapyiñkil'e me.

Kile maha sùpyire cwóonre maha ntàanna ná u nyii wuuni i

¹⁴ Nyé naha wuu sí n-jwo ye? Lire e ke Kile nyé a til'à be? Onhó! Lire bà me!

† 8:36 Zaburu 44.23 * 9:7 Zhenzi 21.12 † 9:9 Zhenzi 18.10, 14 ‡ 9:11-13 Zhenzi 25.23 § 9:11-13 Malaki 1.2,3

¹⁵ Sèenji na, u à yi jwo Musa á na: «Shinji na mii la nyɛ si nɔ̀naara ta ke, mii sí ti ta uru na, shinji i mii la nyɛ si nɔ̀nke pi ke, mii sí ku pi ná ur'e*.»

¹⁶ Lire e ke sùpya nyii wuu, lire nyɛ mɛ u kapyinji si n-jà lire pyi li pyi mɛ, fo Kile ká nɔ̀naara ta ngemu na ke.

¹⁷ Kile Jwumpe Semɛnji i, Kile à jwo Farɔn á na: «Mii à mu tiɛ saanre tatɛnge e bà mii fãhe ná mii mege si mpyi si nɔ̀nke cyeyi puni i mu cye kurugo mɛ†.»

¹⁸ Lire e ke shinji na Kile la nyɛ si nɔ̀naara ta ke, u maha ti ta urufoo na, u la ká mpyi si ngemu ninyii waha ke, u maha li waha.

¹⁹ Wà sí n-jà mii yíbe na «Naha na Kile maha núru na wuu cêge ye? Jofoo u sí n-jà n-cyé u nyii wuuni i ye?»

²⁰ Mu u nyɛ sùpya kanna ke, naha ku nyɛ mu, ka mu u wá na Kile kyáali ye? Pwoore cwooni sí n-jà li yaafoonji pyi na naha na u à lire yal'amɛ ye la‡?

²¹ Pwoore cwɔ̀nhɔfooji bà u maha ti pyi u jɛmpe mà? L'aha u táan, ná pwoore ninure e, u sí n-jà longara cwoo, lire nyɛ mɛ cwotile yaa. ²² Kile la mpyi si li cyêe na uru lùun'á yíri, si u sífente cyêe mú. Nka cyire cwɔ̀higii cyi mpyi a yaa cyi kêge ná Kile lùuni mpyi a yíri cyi taan ke, Kile à li kwú uye e, maa jɛú uye na cyi taan.

²³ Mpii na u à nɔ̀naara ta maa pi bégel'a yaha pi i jyɛ ninyinji i ke, u à lire pyi si li cyêe sùpyire puni na na u pèente na nyɛ tegele baa.

²⁴ Wuu u à yyere ke, Yahutuubii kanni shwɔ̀hɔl'e bà u à wuu yyere mɛ, u à wuu pìi yyere mà fworo supyishinji sanji shwɔ̀hɔl'e mú.

²⁵ Yire y'à jwo Kile tũntunji Oze sémɛnji i na:

«Mpii pi nyɛ pi mpyi mii shiin mɛ,

mii sí pire pyi na shiin.

Supyishinji u nyɛ mii mpyi a u kyaa táan nay'á mɛ,

mii sí uru kyaa táan nay'á sèl'e§.

²⁶ Cyage e yi mpyi a jwo pi á na

“Yii nyɛ mii shiinbii mɛ” ke,

kuru cyage ninuge e pi sí raa yiri Kile nyii wunji pyiibii*.»

Nje Kile à jwo Izirayeli shiinbii kyaa na ke

²⁷ Kile tũntunji Ezayi mú mpyi a jwo Izirayeli shiinbii kyaa na na:

«Izirayeli shiinbii méé ká sàa nyaha suumpe lwɔ̀he jwɔ̀ge nticɛnni fiige,

pi shin paanra kanna ti sí n-shwɔ.

²⁸ Yii li cè na jwumpe Kafooji Kile à jwo ke,

u sí pu fũnnɔ feefee nɔ̀nke na fwɔ̀fwɔ†.»

²⁹ Kile tũntunji Ezayi mú mpyi a fyãha a jwo na:

«Kàmpyi Siji Punifoo Kile nyɛ a mpyi a shinpaanra yaha t'à kwôro wuu shinji i mɛ,

wuu shinji mpyi na sí n-tò Sɔ̀dɔmu fiige,

wuu shinji mpyi na sí n-tò Gɔ̀mɔri fiige‡.»

Mpii pi à dá Kirisita na ke, Kile à jwo na pire pun'à tii

³⁰ Nyɛ supyishinji sanji shiinbii pi mpyi pi mpyi na ntinji caa mɛ, pir'à ntinji ta pi dányanji kurugo;

³¹ mà li ta, Izirayeli shiinbii pi mpyi na sɔ̀nni si ntinji ta MusaSaliyanji kurigii jaaranji kurugo ke, pire nyɛ a u ta mɛ.

³² Naha na lir'à pyi ye? Pire pi ke, mà jwo pi dányanji pyi si u ta ke, pi mpyi na u caa ná pi kapyiinkil'e. Nyɛ l'à pyi mu à jwo pi à búruogo kafaage na mà cwo.

³³ Yire y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛnji i na:

«Yii wíi, kafaage na sùpyire sí raa búruge ke, mii à kuru yaha Siyɔn kãhe e.

Kafaage ku sí raa sùpyire cyáan ke, mii à kuru yaha wani.

Nka ngemu u à dá ku na ke, urufoo si n-sílege mɛ§.»

10

¹ Nyɛ mii cɔ̀nmpyiibii, nde mii na jɛaa ná na zòmbilini puni i, maa Kile jáare li na na shinji Izirayeli shiinbii kurugo ke, lire li nyɛ, pi nùmpanna ta.

² Sèenji na, mii à li jya na pi à piye pwɔ̀ sèl'e Kile kuni jaaranji na, nka pi nyɛ a li yyaha cè mɛ.

* 9:15 Ekizodi 33.19 † 9:17 Ekizodi 9.16 ‡ 9:20 Ezayi 29.16; 45.9; Zheremi 18.6 § 9:25 Oze 2.22 * 9:26 Oze

1.10 † 9:28 Ezayi 10.22, 23 ‡ 9:29 Ezayi 1.9 § 9:33 Ezayi 8.14; 28.16

³ Pɔyɛn kanni na Kile maha sùpyanɔ pyi na u à tɛi ke, pi nyɛ a lire yyaha cɛ mɛ, maa ntɛiɛi caa ná pi yabilɛmpɛi kapyiɛn kil'e. Lire pɔyɛn kanni na, kuni i Kile maha sùpyanɔ pyi u à tɛi ke, pi à cyɛ lire na.

⁴ Kirisita u nyɛ Saliyanɔ tɛgeni, bà li si mpyi, shin maha shin u à dá u na ke, Kile sí urufoo le shintiibil'e mɛ.

⁵ Ntɛiɛi u maha ntaa Saliyanɔ cye kurugo ke, Kile tũntũnɔni Musa à jwo uru kyaa na na: «Ŋgemu ká já na Saliyanɔ kurigii puni naare ke, urufoo sí shi ta lire cye kurugo*.»

⁶ Ntɛiɛi u maha ntaa daniyanɔ kuni i ke, shinɔi u nyɛ na naare lire kuni i ke, urufoo sí n-jà n-jwo Kile tũntũnɔni Musa fiige na: «Li nyɛ a nɔ yii pi ðugo nɔnyini i† (yii sà Kirisita cya yii tɛrige mɛ.)»

⁷ Li mú nyɛ a nɔ yii tige kacɛwɛyicugunke e (yii i Kirisita pyi u nɛ a fɔworo kwũni i mɛ.)»

⁸ Nka naha Kile Jwumpe Semɛni à jwo yɛ? U à jwo: «Jwumpe na nyɛ mu taan, mu nɔwɔge e ná mu zɔmbilini i‡.» Puru jwumpe pu nyɛ daniyanɔ jwumpe, wuu na puru mpemu yu sùpyir'á ke.

⁹ Mu aha nɛn'a yyɛre li na ma nɔwɔge e na Yesu u nyɛ Kafoonɔi, maa dá li na ná ma zɔmbilini puni i na Kile à u nɛ a yige kwũni i, mu sí nũmpanɔa ta.

¹⁰ Wà ha dá Kirisita na u zòɔi na, Kile maha jwo na urufol'á tii. Wà ha yyɛre li na u nɔwɔge e sùpyire nyii na na Yesu u nyɛ Kafoonɔi, urufoo sí nũmpanɔa ta.

¹¹ Yii li cɛ na y'á sémɛ Kile Jwumpe Semɛni i na: «Shin maha shin u à dá u na ke, urufoo si n-sílege mɛ§.»

¹² Lire e ke Yahutuubii bàra supyishini sanɔi na, wà nyɛ a wwũ w'e mɛ. Kafoonɔi ninunɔi u nyɛ pi puni nũɔɔ na. Mpiimu ká u naare ke, u maha pire kan fo maha pi funɔyɛi niŋɛ.

¹³ Naha na yɛ yire y'á sémɛ Kile Jwumpe Semɛni i na: «Shin maha shin ká Kafoonɔi Kile mɛge yyere ke, urufoo sí n-shwɔ*.»

Yahutuubil'à cyɛ Jwumpe Nintanmpe na

¹⁴ Nyɛ wà sí n-jà n-jwo, ná pi nyɛ a dá u na mɛ, di pi sí n-jà u yyere n-jwo yɛ? Ná pi nyɛ a u kyaa lógo mɛ, di pi sí n-jà n-dá u na n-jwo yɛ? Ná wà nyɛ na u kyaa yu mɛ, di pi sí u kyaa lógo n-jwo yɛ?

¹⁵ Ná pii nyɛ a tun u shɛnre nɔwunɔi mɛɛ na mɛ, di u shɛnre sí raa yu s'a nko yɛ? Y'á jwo Kile Jwumpe Semɛni i na: «Mpii pi na ma ná Jwumpe Nintanmpe e ke, pire pama lem'à nɔwɔ cyeyi puni i†.»

¹⁶ Nka sùpyire puni nyɛ a dá Jwumpe Nintanmpe na mɛ. Nyɛ yire Kile tũntũnɔni Ezayi à jwo na: «Kafoonɔi Kile, Jwumpe Nintanmpe wuu à jwo ke, jofoo u à dá pu na yɛ‡?»

¹⁷ Daniyanɔ maha ntaa Jwumpe Nintanmpe ndogonɔi cye kurugo, puru Jwumpe Nintanmpe à fɔworo Kirisita e.

¹⁸ Yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyɛ: «Taha Yahutuubii nyɛ a pu ta a lógo mɛ?» Pi à pu lógo kɛ! Y'á jwo Kile Jwumpe Semɛni i na:

«Pi à yi§ jwumpe lógo niŋke cyeyi puni i,

yi jwump'à nɔ ðinyɛni nũnyi puni na*.»

¹⁹ Yibige wà saha sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyɛ: «Taha Izirayɛli shiinbii nyɛ a mpe jwumpe yyaha cɛ mɛ?» Kile tũntũnɔni Musa mpyi a jwo na Kile à jwo:

«Supyishini u nyɛ yii nyɛ a u le dá e mɛ, mii sí uru yɛnɔcyɛge lɛɛɛ yii e,

yii na supyishini ŋgemu sɔnni yákili baafɛe ke, mii sí uru nàvunɔnke pyi ku yii ta†.»

²⁰ Ezayi mú à jwo fyagara baa na Kile à jwo:

«Mpii pi mpyi pi mpyi na mii caa mɛ, pir'à mii nya,

mpii pi mpyi pi mpyi na mii yíbili mɛ, mii à naye cyɛɛe pire na‡.»

²¹ Nka nde li nyɛ Izirayɛli shiinbii kàmpanɔnke ke, Kile à jwo:

«Mii à canmpuni pyi na na cyɛge kaan sùpyire t'á,

ntemu ti nyɛ ti nyɛ ná pɛɛn'i mɛ, maa nũɔɔ kyán ke§.»

11

Kile nyɛ a cyɛ Izirayɛli shiinbii na mɛ

¹ Nyɛ yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyɛ: «Lire e ke Kile à u shiinbii, Izirayɛli shiinbii cyɛ be?» Mâ byanhara bá la! Naha na yɛ mii yabilini na nyɛ Izirayɛli shin, maa mpyi Ibirayima tũluge shin, mà fɔworo Benzhamá bage e.

* 10:5 Levitike 18.5 † 10:6 Duterɛnɔmu 30.12 ‡ 10:8 Duterɛnɔmu 30.14 § 10:11 Ezayi 28.16 * 10:13 Zhouweli 2.32 † 10:15 Ezayi 52.7 ‡ 10:16 Ezayi 53.1 § 10:18 Canɔnyaiini ná yinɔke ná worigii, cyire kyaa li nyɛ naha nke cyage e. * 10:18 Zaburu 19.5 † 10:19 Duterɛnɔmu 32.21 ‡ 10:20 Ezayi 65.1 § 10:21 Ezayi 65.2

² Sùpyire Kile à cwòonrò mà lwó fo ku tasiige e ke, u nyɛ a pi cyé mɛ. Nje Kile túnntunɔ Eli à jwo Kile á Izirayeli shiimbii kyaa na ke, Kile Jwumpe Semɛɔi à njemu jwo mà yyaha tí ná yire e ke, yii nyɛ a yire cè mà?

³ U à jwo: «Kafoonɔ, pi à mu túnntunɔpii bò, maa mu sàrayi tawwuyi jya. Mii kanni u à kwôro, pi la na nyɛ si mii mú bò*.»

⁴ Nka di Kile à u jwò shwò a jwo yɛ? U à jwo: «Mii à shiin kampwòhii baashuunni (7.000) bègɛl'a yaha naye mɛɛ na, pire wà nyɛ a u nɔnkure sín Baali† taan mɛ.»

⁵ Lire pyɔnkanni na mú, nɔnjaa Izirayeli shiimbii paanra na nyɛ wani, Kile à jwò pire na, maa pi cwòonrò.

⁶ Ná u s'á jwò pi na maa pi cwòonrò, pi kapyiɔnkii bà cyi à lire pyi l'á pyi mɛ. Kampyi pi kapyiɔnkii fyè u mpyi u wí, lí mpyi na sí n-pyi mu à jwo fwotonò na Kile nyɛ, ná lire bà mɛ, u nyɛ a jwò pi na mɛ.

⁷ Nyɛ nje mii sí n-jwo ke, yire yi nyɛ: nde Izirayeli shiimbii mpyi na jcaa ke, pi nyɛ a lire ta mɛ. Mpii Kile à cwòonrò ke, pire pi á lire ta. Pi sanmpil'á pi nɔngyigigii waha.

⁸ Yire y'á jwo Kile Jwumpe Semɛɔi na:
«Kile à pi yákilibii tò,
maa pi nyiigii pyi cyi nyɛ na paa mɛ,
maa pi nɔngyigigii pyi cyi nyɛ na núru mɛ,
fo mà pa nò nɔnjaa na‡.»

⁹ Saanɔi Dawuda mú à jwo:
«Njyɔni pi á wwò a lyí ke,
Kile á uru pyi pi á kàhanja k'a pi cwôre,
maa u pyi pi á kajuɔɔ sí raa pi cyáan,
lire si mpyi pi kapyiini sàranɔ.
¹⁰ Na pi nyiigii cyi wwò, pi áha raa paa mɛ,
pi tùbuubii pi kùr'a yaha tèrigii puni i§.»

Izirayeli shiimbii nùmpañke kani

¹¹ Nyɛ yibige wà sí n-jà n-pyi ke, kuru ku nyɛ: «Taha Izirayeli shiimbii sí n-kwôro pi taburugɔncwoge e?» Mà byanhara bá la! Pi jcwun'á pyi kajuɔɔ, ka supyishini sanɔi si nùmpañja ta. Lir'á pyi bà yɔncyege si mpyi si jyè Izirayeli shiimbil'e mɛ.

¹² Nyɛ Izirayeli shiimbii ngurugonɔ ká mpyi kajuɔɔ mà kacɛnɔnɔii nimbwòhii pyi njɔke na, ka pi jcwunɔi si mpyi kajuɔɔ mà supyishini sanɔi pyi u à tòon nimbwò ta, lire e ke pi puni ká nùr'a pa Kile á tɛni ndemu i ke, nákaana baa, lá sí n-bàra kacɛnɔnkii nyahanɔi na.

¹³ Yii pi nyɛ supyishini sanɔi wuubii Yahutuubii shwòhòl'e ke, ná yii e mii nyɛ na yu. Mii na nyɛ Yesu túnntunɔ ngemu u à tun supyishini sanɔi'á ke. Mii à uru báaranɔi cù ná na cyeyi shuunnɔi i,

¹⁴ Bà yɔncyege si mpyi si mpèe mii cɔnmpyiibii Izirayeli shiimbil'e, lire si pi pii pyi pi shwò mɛ.

¹⁵ Kampyi Kile à pi yaha nkere na ke, lir'á pyi kajuɔɔ mà Kile ná dɔnyɛ sùpyire shwòhɔnɔi yaa, Kile ká nùr'a pi bàra uye na tɛni ndemu i ke, karigii njɔncɛnɔnkii cyi sí n-pyi ke, yii sònnɔ cyire na ke. Lí sí n-pyi mu à jwo mpii pi mpyi a kwú ke, píŕ'á nùr'a jè.

¹⁶ Sùmanɔi njɔncyiɔni u à nò pi á kwòɔn ke, uru ká yaha Kile mɛɛ na, u mbyimpe ká ntèg'a bwúuru yaa, uru mú na nyɛ Kile wu. Cige ndìre ká yaha Kile mɛɛ na, ku nkényɔi mú maha mpyi u wuyo.

¹⁷ Izirayeli shiimbii na nyɛ mu à jwo olivye cige, nkemu k'á cɛnmɛ kɛɛge e ke, yii supyishini sanɔi sí nyɛ mu à jwo nyɛge funnɔ woge. Pi á kɛɛge woge nkényɔi yà kwòɔn, maa nyɛge funnɔ woge nkényɔi yà kwòɔn a pwo yire takwònyɔi i, bà yii si mpyi si ku tunmpe pà ta mɛ.

¹⁸ Lire e ke ma hà raa nkényɔi njɔnkònyɔi fwòhòre si maye pèe mɛ. Mu aha maye pèe, lí cè na mu bà u à ndìre yyéɛɛ mɛ, nka ndìre t'á mu yyéɛɛ.

¹⁹ Mu sí n-jà n-jwo na yire nkény'á kwòɔn, si mu pwo yi takwònyɔi i.

²⁰ Sèe mu à jwo. Yi dánabaare kurugo y'á kwòɔn, maa mu pwo yi takwònyɔi i mu dánianɔi kurugo. Nka ma hà maye pèe ná lire e mɛ! Fyá Kile na!

²¹ Kile ká mpyi u nyɛ a nùnaara ta cige yabilinɔi nkényɔi na mɛ, mu nyɛ a cè na u sí n-jà mu mú pyi amuni mà?

²² Kile kacɛnni ná u kawaani nimpyiini wí kɛ! Mpii pi á cwo ke, u à kawaa pyi pire na, maa kacɛnne pyi mu na. Maye waha maa nkwôro puru tɛcɛnmpe e dɛ, lire baare e mu mú sí n-kwòɔn.

* 11:3 1 Saanbii 19.10, 14 † 11:4 Baali: Sùpyire ti mpyi a tɛn Izirayeli shiimbii nkere na ke, pire yasunmbwòhe ká mege ki. Izirayeli shiimbii njyahanmii mú mpyi a lí jwò cù na ku père (1 Saanbii 19.18). ‡ 11:8 Duterɛnɔmu 29.4; Ezayi

29.10 § 11:10 Zaburu 69.23-24

²³ Izirayeli shiinbii mú ká fworó pi dánabaare e, Kile sí núru pi pɔwó pi talyeɛe e, naha na ye sí na nye Kile na mà pi pɔwó sahan̄ki.

²⁴ Mu u à kwòn nyeɛe olivye cige na mà pa mpwó kerege olivye cige nkényi takwange e mà ta yii nye nin̄kin me, mu nye a cè a jwo na yire pɔwóhomo sí n-táan yi n̄n̄ke na mà tóro mu taan mà?

²⁵ Mii cinmpyibii, kani l'à n̄wóhó ke, mii la nye yii i lire cè, bà li si mpyi, yii pi nye supyishin̄i san̄ni shiinbii ke, yii àha nkɔwó yiye pyi yákilifee me. Supyishin̄i san̄ni shiinbii pi sí n-shwó ke, Izirayeli shiinbii pii sí pi nin̄gyigigii waha fo sà yaa ná pire e pi à fún̄n̄o.

²⁶ Lire ká mpyi, Izirayeli puni sí n-shwó bà y'à sém̄e Kile Jwumpe Sem̄eni i na:

«Shwofoon̄i sí n-yiri Siyón kánhe e,

U sí n-pa Yakuba t̄luge shiinbii pyi pi pi toron̄kanni k̄en̄ne, pi raa fyáge Kile na.»

²⁷ Yire Kile mpyi a jwo u Jwumpe Sem̄eni i na: «Tunmbyaare mii sí n-le ná pi e ke, tire ti nye nte: mii sí pi kapegigii yàfa pi na*.»

²⁸ Jwumpe Nintanmpe kámpan̄ke na, pi à cyé puru na ke, pi à pyi Kile zàmp̄en̄mii, ka lire si yii pyi yii à t̄on̄ ta. Kile pi n̄cwón̄n̄on̄i kámpan̄ke na, pi kyaa saha à táan u á pi tulyeyi kurugo.

²⁹ Naha na ye Kile ká yaage nkemu kan ke, u saha nye na kuru shuu me, u à ngemu yyere ke, u nye na urufoo cyíge sahan̄ki me.

³⁰ T̄eni l'e, yii nye a mpyi a Kile n̄wóm̄eeni cū me, n̄ka num̄e, Izirayeli shiinbil'à cyé Kile na ke, lir'à Kile pyi u à n̄n̄aara ta yii na.

³¹ Lire pyin̄kanni nin̄uuni na, Izirayeli shiinbil'à Kile n̄wóm̄eeni yaha, bà li si mpyi, Kile à n̄n̄aara ta yii na pyin̄kanni ndemu na ke, u u n̄n̄aara ta pi na num̄e mú.

³² Yii li cè na Kile à s̄up̄yire puni yaha ti n̄wóm̄ee yahare e, si nkɔwó mpa n̄n̄aara ta ti puni na.

Kile yákilifente kani

³³ Eil! T̄egele nye Kile náfuufente ná u yákilifente ná u n̄c̄en̄i na me!

Karigii u à b̄egel'a yaha ke, wà si n-jà cyire yyaha cè me.

Wà nye a u kurigii cè me.

³⁴ Y'à sém̄e Kile Jwumpe Sem̄eni i na:

«Jofoo u à Kafoon̄i Kile s̄on̄j̄ore cè ye?

Jofoo u nye u yeɛfoon̄i ye†?

³⁵ Jofoo u à fyán̄ha a yaaga fwoo le u na, u u mpa urufoo fwooni tò ye‡?»

³⁶ Yii li cè na yaayi pun'à fworó Kile e,

maa mpyi u me na,

maa mpyi u wuyo.

Pèente ti taha u na fo t̄eekwombaa.

Amiina.

12

Naaran̄kanni n̄wón̄ni kani

¹ Nye mii cinmpyibii, ná Kile s'a n̄n̄aara ta wuu na, lire e ke, mii na li caa yii á, yii yiye puni kan u à sáraga nin̄cen̄ne* fiige, nkemu ku nye Kile yahare e, maa ntáan u á ke. Kile p̄en̄kanni nin̄cen̄ni li nye lire.

² Yii àha raa yii karigii pyi din̄ye s̄up̄yire wogigii fiige me, n̄ka yii Kile yaha u a yii k̄en̄ni, u u yákilii n̄wón̄mii kan yii á. Lire ká mpyi, nde li nye Kile nyii wuuni, maa n̄wó, maa ntáan ná cyaga nye a li fō me, yii sí lire cè.

³ Kile à n̄wó mii na maa sífente ntemu kan mii á ke, mà tàanna ná tire e, mii sí yi jwo yii pun'à, yii àha yiye p̄e si nt̄oro me. Yii yiye t̄irige, fánhe Kile à kan yii á yii d̄aniyan̄i kurugo ke, yii a yii karigii pyi yii a nt̄aanni ná kur'e.

⁴ Wuu cyeere na nye nin̄kin, n̄ka ti yatan̄ny'à nyaha, yi puni ná yi báara sí u nye.

⁵ Lire pyin̄kanni na, wuu d̄anafeebil'à nyaha, n̄ka wuu na nye cyere nin̄kin Kirisita w̄wón̄eɛe e. Wuu pun'à p̄wó p̄wó wuye na.

⁶ Kile à n̄wó wuu na, maa m̄akanyi njemu kan wuu á wuu a báare ke, yir'à nyaha. Kile t̄un̄nture nj̄wun̄i m̄akanḡe nye ngemu á ke, urufoo u a ti yu u tàanna ná u d̄aniyan̄i i.

⁷ D̄anafeebii nt̄egen̄i m̄akanḡ'a kan ngemu á ke, urufoo u a pi t̄ere. Ngemu wogo ku nye na k̄alan̄i kaan s̄up̄yir'á ke, urufoo u a lire pyi.

⁸ Yeɛge m̄akanḡ'a kan ngemu á ke, urufoo u a s̄up̄yire yeɛge. S̄up̄yire n̄kan̄ni m̄akanḡe nye ngemu á ke, urufoo u a s̄up̄yire kaan s̄el'e. Yyahe yyére shingire m̄akanḡ'a kan ngemu á ke,

* 11:27 Ezayi 59.20, 21; 27.9; Zheremi 31.33, 34 † 11:34 Ezayi 40.13 ‡ 11:35 Zhubu 41.2 * 12:1 Pii maha jwo: «sáraga nyii wogo».

urufoo u a ti pyi ná sèl'e. Kanhamafeebii ntègeni màkang'à kan ngemu á ke, urufoo u a li pyi ná funntange e.

⁹ Tàange sèe woge ku pyi yii ná yiye shwòhòl'e, yii a kapegigii fún, yii i ñkwòro yii a kacennkii pyi.

¹⁰ Tàange ku maha mpyi cìmpyiibii ná piye shwòhòl'e ke, kuru ku pyi yii shwòhòl'e. Shin maha shin u a li caa si mpyi shincyiñi sí raa pi sanmpii pèrè.

¹¹ Yii àha mpyi sàafee me, yii pyi màbanfee. Yii a báare Kafoonji á ná yii zòmpyaagii puni i.

¹² Sònnòrè tatahage ku ñye yii á ke, yii pyi funntange e kuru kurugo. Yii funnyii ññge yyefuge tènì i, yii yiye waha Kilejàrege na.

¹³ Yaayi kuunji u ñye yii cìmpyiibii dànafeebii na ke, yii yire kan pi á, yii raa nàmpwuunbii cwòrè yii a ñwòge yii pyenyi i.

¹⁴ Mpìi pi na yii kyéree ke, yii a jwó leni pir'á. Yii àha pi láña me, yii a jwó leni pi á.

¹⁵ Mpìi pi ñye funntange e ke, yii pyi funntange e ná pire e; mpìi pi na mée súu ke, yii a mée súu ná pire e.

¹⁶ Yii yii sònnòrè pyi ñinjin, yàmpeene kà mpyi yii e me, yii yiye tírige, yii àha yiye yaha yákilifee me.

¹⁷ Yii àha kapii fwoò tò ná kapil'e me, yii yiye waha yii raa kacennkii pyi sùpyire puni na.

¹⁸ Yii fànha le bà yyeyinje si mpyi si ñkwòro yii ná pi sanmpii shwòhòl'e, kampyi lire si n-ja n-pyi me.

¹⁹ Mii ntàannamacìmpyiibii, wà ká yii mùmpenme pyi, yii àha yii wuuni ñkoonji láha me, yii li yaha Kile á. Yii li cè na y'à sème Kile Jwumpe Semenji i na: «Mii u sí yii túbileni kòrò, mii u sí yii ñkoonji wwù†.» Kafoonji Kile u à jwo amuni.

²⁰ Y'à jwo mú na: «Katege ká mpyi mu zàmpeñni na, ñyji kan u á. Byage ká mpyi u na, lwòho kan u á. Mu aha lire pyi, li maha mpyi mu à jwo nàñkanyanhi mu à wwù u ñññke e†.»

²¹ Ma hà kapegigii mpyinji lage yaha ku fànha ta ma na me, maye waha ma a kacennkii pyi, ma a fànha ta kapegigii mpyinji na.

13

Dànafeebii'à yaa pi piye tírige fàn'h'á

¹ Sùpyire pun'à yaa ti tiye tírige fàn'h'á, ñaha na ye fànha ñye wani, ñkemu k'à tíñge Kile pàama me, fànhafeebii pi ñye ke, Kile u à pi tíñge.

² Lire e ke ngemu u à cyé fànhafeebii wuyi na ke, urufol'á cyé Kile wuyi na mú. Mpìi pi à cyé amuni ke, pire maha ñcèegeñi pyi u à nò piye na.

³ Mpìi pi na kacennkii pyi ke, pire ñye na fyáge fànhe yyaha na me, mpìi pi ñye pi ñye na kacennkii pyi me, pire pi maha fyáge ku yyaha na. Kampyi mu la ñye s'a fyáge ku yyaha na me, ta kacennkii pyi. Lire ká mpyi, mu sí ñkèe ta.

⁴ Fànhafeebii na ñye Kile báarapyii yii tóonji kurugo. Ná mu ñye na kacennkii pyi me, mu sí raa fyáge pi na, ñaha na ye kàshikwònyaage ñye pi cye e tawage e me. Kile báaranji na pi ñye s'a kapegigii pyifeebii kapyiñkii ñkoonji wwù pi na.

⁵ Lire e ke sùpyir'á yaa ti tiye tírige fàn'h'á. Yyefuge pi maha ntège sùpyire na ke, pi àha li pyi kuru yyaha na kanna mà de, ñka pi li pyi, ñaha na ye li kun'à tii.

⁶ Lire na yii na múnalwòrè sàrali mú. Mpìi pi maha ti shuu ke, Kile u à pire yaha uru báaranji na, pi raa u pyi pi a ñwòge.

⁷ Shin maha shin à yaa ná ndemu i ke, yii lire kan u á. Shinñ'á yii à yaa yii a múnalwòrè kaan ke, yii a ti kaan ur'á. Cùuy'á yaa y'a ñkaan ngemu á ke, yii a yi kaan ur'á. Shinñi na yii à yaa yii a fyáge ke, yii a fyáge uru na. Shinñi yii à yaa yii a mpèrè ke, yii a uru pèrè.

⁸ Tàange baare e, yafyin ká zii mpyi yii ná yii sùpyiñeebii shwòhòl'e me. Ngemu u à sùpyire sannte kyaa táan uy'á ke, urufoo na Kile Saliyanji kurigii puni ñàare.

⁹ Yii li cè na nje y'à jwo Kile Saliyanji i na: «Ma hà zinni ná wabere cwo e me, ma hà sùpya bò me, ma hà nàñkaaga pyi me, ma hà ma sùpyiñeñi cyeyaage ñyipeen pyi me*» ke, yire ná Saliyanji kapyaañi sanñkil'á lwó a pwò nde kabilini na: «Ma shinñeñi kyaa táan may'á ma yabilinji fiige†.»

¹⁰ Tàange ká mpyi ngemu i ke, urufoo ñye na kawaa pyi u shinñeñi na me. Ñye mu aha sùpyire sannte kyaa táan may'á, mu à Kile Saliyanji kurigii puni ñaara.

Wuu bégele, wuu a wuu Kafoonji cannuruge sigili

¹¹ Yii mpe lóg'a tara, tènì i wuu ñye nume ke, yii à lire cè. Tèn'á nò wuu ñè a yíri ñòompe na, ñaha na ye tènì i wuu à jyé Kile kuni i ke, wuu à zhwonji byanhara nume mà tòro lire tènì na.

¹² Numpilag'á nò cyage e, ñyege na ñko raa múru. Lire e ke wuu numpire karigii ñwò yaha, wuu bèenmpe kàshikwònyaayi le wuye na.

† 12:19 Duterenomú 32.35 ‡ 12:20 Taanlinñkii 25.21, 22 * 13:9 Ekizodi 20.13-15, 17; Duterenomú 5.17-19, 21 † 13:9 Levitike 19.18

¹³ Wuu a naare ntɛɛni i, bā sùpyanji maha naare canŋke e me. Wuu láha njyɛntorɔni ná sinmbyaani ná jacwɔɔre ná silegebaare ná yukwɔɔnni ná yɛɛcyege na.

¹⁴ Yii Kafoonji Yesu Kirisita pyinŋkanni lwó yii karigii puni i, yii áha raa yii cyeere nyii karigii pyi me.

14

Dánafeebii nyɛ a yaa pi a piye cɛɛge me

¹ Mpii pi nyɛ pi sàha fànha ta Kile kuni i me, yii pire cùmu leme nɔwɔ, yii áha raa pi jwumpe cyige me.

² Wà na nyɛ wani, ur'á cè a jwo na uru sí n-jà raa yalyire puni lyí, wà sí nyɛ wani ngemu u nyɛ u sàha fànha ta Kile kuni i me, faayaayi kanni uru na lyí.

³ Nge u nyɛ na yi puni lyí ke, uru kà raa yi puni lyimbaafooni fare me, yi puni lyimbaafooni mú kà raa yi puni lyifooni fwóhɔre me, naha na yɛ Kile á nyɛ uru na mú.

⁴ Di mu nyɛ na maye sɔnni maa wabere báarapyi cɛɛge yɛ? U á báaracɛnɛ pyi yo, u nyɛ a báaracɛnɛ pyi mà yo, mu kuro nyɛ yire e me, u ná u nɔnɔfooni shwóhɔl'e yire nyɛ. U mú sí báaracɛnɛ pyi, naha na yɛ síni na nyɛ Kafoonji na mà lire pyi.

⁵ Wà maha canmpyaagii cyii sɔnni na cyir'á nɔwɔ mà tòro cyi sanŋkii na, wabere sí i sɔnni na canmpyaagii pun'á tàanna. Shin maha shin u u sɔnnɔnŋkanni yaha li pyi sèe.

⁶ Shinji u á canŋke kà pwóɔnɔ canji sanji na ke, urufoo maha lire pyi Kafoonji pèente kurugo. Shinji u nyɛ na yalyire puni lyí ke, uru mú na lire pyi Kafoonji pèente kurugo, naha na yɛ u maha fwú kaan Kile á ti kyaa na. Shinji u nyɛ u nyɛ na yalyire puni lyí me, uru mú maha lire pyi Kafoonji pèente kurugo, naha na yɛ uru mú maha fwú kaan Kile á.

⁷ Sèenji na, wuu wà tufiige nyɛ na u shɛni pyi uye kurugo me, wuu wà mú sí nyɛ na nkwúu uye kurugo me.

⁸ Mà wuu yaha shì na, wuu nyɛ Kafoonji wuu, wuu mú sí ká nkwú, wuu na nyɛ Kafoonji wuu. Lire e ke wuu nyɛ shì na yo, wuu á kwú yo, wuu na nyɛ Kafoonji wuu.

⁹ Lire kurugo Kirisita á kwú maa nè si mpyi kwúbii ná nyii wubii Kafoonji.

¹⁰ Nyɛ mu wi ke, naha na mu nyɛ na ma cɛnmpworonji fare yɛ? Wuu shin maha shin sí Kile yibige nɔwɔ shwá canŋka.

¹¹ Kafoonji Kile á jwo u Jwumpe Semenji i na:

«Mii nyii wunji u nyɛ,

sùpyire puni sí raa nɛnŋkure sínni mii yyahe taan,

pi puni sí raa mii père*.»

¹² Lire pyinŋkanni na, wuu shin maha shin sí u kapyinji yyaha jwo Kile á.

Yii áha raa yii cɛnmpyiibii nɔnɔ kyáŋge me

¹³ Nyɛ wuu wuye nɛɛɛɛnɛ nɔwɔ yaha, yii áha yaaga yaha yii cɛnmpworonji yyaha na si u yyaha kwɔn, lire nyɛ me si u pyi u cwo me.

¹⁴ Mii á li cè maa dá li na, na Kafoonji Yesu barag'e, yaage kà tufiige nyɛ a nɔwóhɔ me. Nka wà ha nkemu pyi na k'á nɔwóhɔ ke, kuru maha nɔwóhɔ urufol'á.

¹⁵ Mu aha nɛɛ na mu shinɛɛni sí nige mu yalyige na, ma hà ku lyí u nyii na me, ná lire bà me, mu sí tãange kuni yaha u kãpanŋke na. Mu cɛnmpworonji kurugo Kirisita á kwú ke, ma hà mpyi kanŋɔ si u nɔnɔ kyán yalyire kurugo me.

¹⁶ Ma hà ma mege yaha ku kɛge yaaga kurugo, na k'á tãan mu á me.

¹⁷ Yii li cè na Kile Saanre kani nyɛ a yyaha tí ná njyini ná yabyɛere e me, nka Kile Munaani maha ntɛɛni ná yyenŋke ná funntange nkemu kaan ke, ná yire e t'á yyaha tí.

¹⁸ Shinji u nyɛ na báare Kirisita á lire pyinŋkanni na ke, urufoo kyaa li maha ntãan Kile á, sùpyire mú maha urufoo kère.

¹⁹ Nyɛ nde li sí yyenŋke kan wuu á, si wuu pyi wuu fànha ta wuu ná wuye shwóhɔl'e Kirisita kuni i ke, wuu wuye waha lire na.

²⁰ Ma hà Kile báaranji kɛge yalyire nɔnɔ taan me. Sèe wi, yalyire pun'á nɔwɔ, nka ntemu njyi sí n-jà n-pyi kanŋɔ si mu cɛnmpworonji nɔnɔ kyán ke, tire njyini nyɛ a nɔwɔ me.

²¹ Kyara yo, sinmbyaa yo, yaaga maha yaaga ku sí n-jà n-pyi kanŋɔ si mu cɛnmpworonji nɔnɔ kyán ke, kuru yaha wani, lire l'á pwóɔ.

²² Nde mu nyɛ na sɔnni mà yyaha tí ná nke cyage e ke, lire yaha mu ná Kile shwóhɔl'e. Shinji u nyɛ u funŋke nyɛ a cɛnne ná u kapyinŋkil'e me, uru wuon'á nɔwɔ.

²³ Nka mu funŋke ká nɛɛnne yalyige ká njyi na, maa núr'a ku lyí, Kile sí mu cɛge, naha na yɛ mu nyɛ a li pyi ná daniya e me. Kani sí li nyɛ li nyɛ a pyi ná daniya e me, lire maha mpyi kapii.

* 14:11 Ezayi 45:23

15

Dánafeebill'à yaa pi piye cùmɔ lemɛ jwɔ

¹ Wuu mpiimu pi à fàhna ta Kile kuni i ke, mpìi pi nyɛ pi sàha fàhna ta l'e mɛ, wuu pi fàhnaɲɛrɛrɛ karigii kwú wuye e. Wuu àha raa wuu nyii karigii kanni caa raa mpyi mɛ.

² Shin maha shin à yaa u a u shinɲɛɲi nyii kariii pyi ɲɛyimu cyi sí là jwɔ u na, si u pyi u a si yyaha na Kile kuni i ke.

³ Yii li cè na ali Kirisita nyɛ a u yabiliɲi nyii wuuni pyi mɛ, mà tàanna ná yi jwuɲkanni i Kile Jwumpe Semɛɲi i na: «Mpìi pi à mu faha ke, mii pìrefel'à faha*.»

⁴ Yaaga maha yaaga ku mpyi a sémɛ fo tɛmɔni i Kile Jwumpe Semɛɲi i ke, yire pun'à sémɛ si wuu kàla, bà wuu zòompìi si mpyi si ntàra, wuu u wuye waha, wuu u sòɲɲɔɔ tatahaga ta mɛ.

⁵ Kile u maha wuu pyi wuu a wuye waha, maa wuu zòompìi taali ke, uru u yii sòɲɲɔɔ pyi nɲɲin, bà Yesu Kirisita nyɛ na li caa mɛ,

⁶ bà wuu puni si mpyi si wuu Kafoonɲi Yesu Tunɲi Kile pèe ná yákili nɲɲin ná mɛɛ nɲɲin i mɛ.

⁷ Bà Kirisita à yii cùmu lemɛ jwɔ mɛ, yii a yiye cùmu lemɛ jwɔɔge amuni, lire sí pèenɛ taha Kile mɛge na.

⁸ Sɛɛɲi na mii sí yi jwo yii á, Kirisita à pyi Yahutuubii báarapyi, jwɔmyahigii Kile à lwó pi tuluyɛ'á ke, bà cyire si mpyi si fùɲɲɔ mɛ. Lir'à li cyèe na Kile ká ndemu jwo ke, u maha lire pyi.

⁹ U kapani nùɲke ku nyɛ mú, bà supyishɲi sanɲi si mpyi s'a Kile père u kacɛɲɲkii kurugo bà y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛɲi i na:

«Lire kurugo mii sí mu pèe supyishɲi sanɲi shwòhol'e, mii sí mɛɛ cèe si mu kèe†.»

¹⁰ Y'à sémɛ mú na:

«Supyishɲi sanɲi puni, yii pyi funntange e ná Kile shiinbill'e sɲɲɲan‡.»

¹¹ Y'à nùr'a sémɛ mú na:

«Supyishɲi puni, yii a Kafoonɲi kère.

Sùpyire puni, yii a u pèrɛ§.»

¹² Kile tùnntunɲi Ezayi mú à jwo na:

«Sùpya sí n-pa n-fworo Zhese tùluge e, u sí n-pa n-yíri si mpyi supyishɲi sanɲi nùɲufoonɲi, pi mú sí pi sòɲɲɔɔ taha u na*.»

¹³ Kilenɲi u maha sòɲɲɔɔ tatahage kaan ke, uru u funntanga nimbwòhò ná yɛɛɲɲɲe kan yii á, yii dáníyanɲi kurugo, bà li si mpyi jwɔmɛɛni u à lwó wuu á ke, Kile Munaani fàhne si yii pyi yii yii sòɲɲɔɔ taha lire na sèl'e mɛ.

Polì báaraɲi pyiɲkanni

¹⁴ Mii cinmpyiibii, nde li nyɛ yii kàmpaɲke ke, mii à sàa li cè na yii à sàa yiye yaha cɛɲmpe mpyiɲi laage e, ɲɛɲɲi sèe wuɲi mú sí na nyɛ yii e, na yii sí n-jà raa yiye yɛɛge.

¹⁵ Nka ɲge lɛɛɛɲi i, mii à naye waha maa karigii cyii sémɛ si yii funɲyi cwo cyi na. Mii à lire pyi, ɲaha na yɛ Kile à jwɔ mii na,

¹⁶ maa mii pyi Yesu Kirisita báarapyi supyishɲi sanɲi shwòhol'e. Jwumpe Nintanmpe ɲjwuɲi báaraɲi mii nyɛ na mpyi ke, uru na nyɛ mu à jwo sàragawwu báara, mpìi pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, bà pìre si mpyi si mpyi sàraga fiige ɲkemu k'à táan Kile á, ka Kile Munaani si ku yaha kuye kanna na, uye mɛɛ na ke.

¹⁷ Lire e ke Yesu Kirisita wwoɲɛge kurugo, mii sí n-jà raa ɲkwòholi ná na báaraɲi nimpɲiɲi i Kile á.

¹⁸ Sɛɛɲi na, mii aha a si yaaga jwo, nde Kirisita à pyi mii cye kurugo ke, lire kanni mii maha jwo. Mpìi pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, u à mii tɛge, maa pìre pyi pi à ɲɛn'a Kile jwɔmɛɛni cù mii jwumpe ná mii kapyiɲkii cye kurugo.

¹⁹ Lir'à pyi kacɛɲɲkii ná kakyanhala karigii cye kurugo, Kile Munaani sífente funɲke e. Lire pyiɲkanni na, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tí ná Kirisita kani i ke, puru kàmpaɲke na, mii à sàa báaraɲi pyi mà nò u tɛgeni na mà lwó Zheruzalemu kàhne e mà sà nò Iliri kùluni puni i.

²⁰ Kirisita kyaa sàha jwo a ɲya cyeyi ɲjemu i mɛ, mii à naye waha maa Jwumpe Nintanmpe jwo yire cyeyi i, bà li si mpyi, mii àha ɲkwò raa wà fyè tare mɛ.

²¹ Nka l'à pyi mu à jwo bà y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛɲi i na:

«U kyaa nyɛ a jwo mpiimu á mɛ, pìre sí u ɲya,

* 15:3 Zaburu 69.10 † 15:9 2 Samuweli 22.50; Zaburu 18.50 ‡ 15:10 Duterɛnɔmu 32.43 § 15:11 Zaburu 117.1

* 15:12 Ezayi 11.10

Mpii pi nyɛ pi nyɛ a u kyaa lógo mɛ, pire sí u cɛ†.»

²² Nyɛ lire l'à sàa mii tɛgɛ kwɔn fo tooyo ninyahay'e yii yyére zhèni na.

²³ Nyɛ numɛ, mii báaraŋ'a kwɔ naha ncyii kùligil'e. Ná cyi naha a yyee lada kwɔ, mii la mpyi si sà fworo yii na,

²⁴ mii nin̄kareŋi Ɛsipari kɔni i, mii sí n-yyére si tère pyi yii yyére. Mii aha a ŋkɛge, yii i na tɛge bà mii si mpyi si nɔ wani mɛ.

²⁵ Nka mii sí n-fyànha n-shà Zheruzalemu i, Kile wuubii pi nyɛ wani ke, mii sí n-sà ntɛge kan pir'á.

²⁶ Yii li cɛ na dánafeebii pi nyɛ Masedoni ná Akayi kùligil'e ke, pir'á cyeyi wà yiye na si ntɛge Zheruzalemu dánafeebii fɔnɔfeebii tɛge.

²⁷ Pi à li lwó piye e si pi tɛge, nka sɛɛni na, pi ná li mpyin'á yaa, naha na yɛ pi nyɛ Yahutuɔ mɛ, nka Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ náfuɔ fiige Kile maha ngemu kaan ke, Zheruzalemu Yahutuubii dánafeebil'á pi à puru ta. Lire e ke pi aha pi tɛge ná pi cyeyaayi i, lire na nyɛ pi nimpyii.

²⁸ Nyɛ mii aha cyire karigii cɔwɔnɔ, maa uru wyɛɛni kan, mii sí n-tòro yii yyére s'a wá Ɛsipari kɔni i.

²⁹ Mii mú s'à li cɛ na mii aha nɔ wani yii yyére, Kirisita sí jwóni lwó wuu na sɛɛ sèl'e.

³⁰ Nyɛ mii cɔmpyibii, ná wuu sí nyɛ Kafoonji Yesu Kirisita wuu, Kile Munaani s'à wuu pyi wuu u wuye kyaa táan wuy'á, mii na li caa yii á, yii raa Kile náare mii á na zhileni na,

³¹ Zhude kùluni shiinbii pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i mɛ, bà mii si mpyi si shwɔ pire na, ntɛɛni mii sí sà n-kan Kile wuubil'á Zheruzalemu i ke, pi i nyɛ uru na ná funntange e mɛ.

³² Lire ká mpyi, Kile ká nyɛ, mii funntanga wuŋi sí nɔ yii yyére, mà bàra lire na, yii sí maban le mii i.

³³ Yɛn̄ŋkefoo Kile u pyi ná yii puni i. Amiina.

16

Poli à u ceveebii shéere

¹ Mii sí wuu cɔmpworocwɔni Febe kyaa jwo yii á, mtangafoo u nyɛ u wi, San̄kere dánafeebii kurunke tɛgefoonji wà wi.

² U aha nɔ yii yyére, yii i u cɔmu leme nyɔ Kafoonji mɛge kurugo, mu à jwo bà l'à yaa l'a mpyi Kile wuubii shwɔhɔl'e mɛ. U aha ntɛge cya yii á kyaa maha kyal'e ke, yii u tɛge. U yabilin'á shɔnyahara tɛge mà cye cyán mii yabilin'á na.

³ Yii Pirisili ná Akilasi shéere. Pire na nyɛ mii báara pyinyɛ Yesu Kirisita báaraŋi i.

⁴ Pire mpyi na nko si mpɔn pi múnahigil'e mii wuuni zhwonji kurugo. Mii kanni bà u nyɛ na pi kère mɛ, supyishin̄i san̄ni dánafeebii kurun̄i puni mú na pi kère.

⁵ Dánafeebii pi maha piye bínnini pi pyɛnge e ke, yii pire shéere mú. Yii mii ntàannamacinmpworon̄i Epayineti shéere. Uru u à pyi shincyiin̄i mà dá Kirisita na Azi kùluni i.

⁶ Mariyama u à báara nyahage pyi yii á ke, yii uru shéere.

⁷ Yii Andoronikusi ná Zhuniyasi shéere. Mii ná pire nyɛ supyishi nin̄kin, wuu à pyi kàsun̄i i sin̄cyan. Pi mɛy'á fworo sèl'e Yesu tún̄ntun̄mpii shwɔhɔl'e, pi mú à jyɛ Kirisita kuni i mii yyaha na.

⁸ Yii Anpiliyasi shéere, mii ntàannamacinmpworo wi Kafoonji wwɔn̄ege e.

⁹ Yii Uruben shéere, wuu báara pyinyɛ u nyɛ ure Kirisita báaraŋi i, yii i mii ntàannamacinmpworon̄i Sitasisi shéere.

¹⁰ Yii Apelesi shéere, ur'á nyɛ yyefuge na Kirisita mɛge kurugo. Yii Arisitobuli pyɛnge shiinbii shéere.

¹¹ Yii mii cɔmpworon̄i Erɔdiyɔn shéere. Narisisi pyɛnge shiinbii pi à dá Kafoonji na ke, yii pire shéere.

¹² Yii Tirifeni ná Tirifosi shéere, pire cyeebii shuunn̄ni na báaraŋi pyi Kafoonji á. Yii mii ntàannamacinmpworocwɔni Perisidi shéere, ur'á uye kan Kafoonji báaraŋ'á sèl'e.

¹³ Yii Kafoonji nin̄cwɔn̄on̄i Urufusi ná u nuŋi shéere, mii nu mú u nyɛ ure.

¹⁴ Yii Asenkiriti ná Filegɔn ná Ɛrimasi ná Patorobasi ná Ɛrimasi shéere, cɔmpyibii san̄mpii pi nyɛ ná pi e ke, yii pire puni shéere mú.

¹⁵ Yii Filologi ná Zhuli ná Nɛɛ ná u cɔmpworocwɔni shéere mà bàra Olenpi na. Dánafeebii san̄mpii pi nyɛ ná pi e ke, yii pire puni shéere.

¹⁶ Yii a cɔmpworogo fwɔni kaan yiy'á ná fun̄ncɛn̄ni i, Kirisita dánafeebii kurun̄i pun'á yii shéere.

Yɛyɛi nizan̄nyi

¹⁷ Mii cɛnmpyibii, mpɛi pi maha na ná ndàhalanɛi i dánafeebii shwàhol'e, maa pi wuruge, maa ntùŋke taha wuu kàlanɛi na ke, mii na li caa yɛi á, yɛi a yiye kàanmucaa pire na.

¹⁸ Wuu Kafoonɛi Kirisita á bà tire sùpyire nyɛ na báare mɛ, pi fucɛrigil'á pi maha báare. Mpɛi pi nyɛ pi sàha ŋkwà a fàŋha ta Kile kuni i mɛ, pi maha pire wuruge ná jwuntanmpe ná kàyituwogore e.

¹⁹ Yɛi pi ke, yɛi à Kafoonɛi ɲwómɛɛni cù pyɛŋkanni ndemu na ke, sùpyire pun'à lire cè. Lire e ke mii funntanga wuɲi u à sɛi yɛi kurugo. Mii na li caa yɛi á, yɛi pyi yákilifee, yɛi raa kacɛnɲii pyi, yɛi i láha kapegigii na feelee.

²⁰ Nyɛ li saha sɛi mɛ, yyeɲɲɛke kanvoonɛi Kile sí Sitaannɲi tɛrige n-cyán yɛi a fwòonɛi ná yɛi tooy'e. Wuu Kafoonɛi Yesu Kirisita u ɲwà yɛi na, u u yyeɲɲɛke kan yɛi á.

²¹ Mii báarapyɲɛɛɲi Timoti à yɛi shéere. Lusisi ná Zhasɔn ná Sosipateri à yɛi shéere, mii ná pire mpɛi na nyɛ shinuu.

²² Nyɛ mii Teritusi u à Poli tɛg'a ŋge letɛɛɲi sémɛ ke, mii mú à yɛi shéere Kafoonɛi wwoɲɛɛge e.

²³ Gayusi yyére mii nyɛ nàmponnte na ke, ur'à yɛi shéere. Uru yyére dánafeebii maha piye bínnini mú. Kàŋhe wyéɛmaranɛi Erasiti ná wuu cɛnmpworonɛi Karitusi à yɛi shéere.

[

²⁴ Wuu Kafoonɛi Yesu Kirisita u ɲwà yɛi na, u u yyeɲɲɛke kan yɛi á. Amiina.]

²⁵ Wuu pèɛɛ taha Kile na. Jwumpe Nintanmpe mii nyɛ na yu Yesu Kirisita kyaa na yɛi á ke, sí na nyɛ Kile á mà puru pyi pu fàŋha kan yɛi á. Puru cye kurugo, Kile à u kanɲwàhɔni cyée, u mpyi a lire ɲwàhɔ mà lwà fo diɲɛɲi téesiini i.

²⁶ Numɛ, l'à yige bɛɛnmpe na. Nyɛ Kile túnntunmpɛi sémɛbii cye kurugo, mpɛi pi nyɛ pi nyɛ Yahutuu mɛ, pire pun'à lire kanɲwàhɔni cè. Kilenɛi u nyɛ wani fo tɛekwombaa ke, uru u à li kuni kan, bà sùpyire puni si mpyi si dá uru na s'a uru père mɛ.

²⁷ Kile kanni u nyɛ yákilifoonɛi ke, pèente ti taha u na tɛrigii puni i Yesu Kirisita cye kurugo fo tɛekwombaa. Amiina.

Poli à letereŋi niŋcyiŋi ngemu kan Kòrenti kànhè **dánafeebil'á ke** **Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke**

Kòrenti kànhè na mpyi kànbwàhò, yasun'nyi mpyi a nyaha k'e sèl'e. Cikwunji ná nàŋkwunji mpyi na mpyi pyiŋkannigii puni na kuru kànhè e.

Yesu túnntunŋi Poli à yyeè niŋkin ná paanga pyi Kòrenti kànhè e. Lire tènì i, u à Jwumpe Nintanmpe jwo wani, ka pii si piye kan Yesu á (Kapyiŋkii 18.1-18). Poli karenkwooni kàntugo, nyahan'gurug'á jyè dánafeebii ná piye shwàhòl'e. Poli à yire lógo maa nge letereŋi tun si pi yeè, maa li cyèe pi na, na dánafeebii wwoŋeège na jye mu à jwo cyere, ti jùŋke ku jye Yesu Kirisita kanni. Tire cyeere yatan'nyi pun'à yaa yi yiye kyaa táan yiy'á, yi raa yiye tère (13).

Dánafeebii kurun'ke e, pii mpyi a letere tũgo u á, maa yibiyyi yà pyi u na. Poli à nge letereŋi sème maa jwàshwàro kan yire yibiyyi na, yire yi mpyi:

Dánafeebii sí n-jà fũru pyi la? (7)

Mpii pi jye na zunŋi pyi ke, dánafeebii sí n-jà n-lyí pire yyéè la? (8-10)

Dí dánafeebil'á yaa pi a báare ná Kile Munaani màkanyi i ye? (12-14)

Dánafoonji kwũŋi kàntuge jye naha shi ye? (15)

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli u à yyer'a pyi Yesu Kirisita túnntunŋo mà tàanna ná Kile jyii wuuni i ke, mii ná wuu cìnpworoŋi Sositèni u à nge letereŋi sème si ŋkan

² yii dánafeebii kurun'k'á, Kòrenti kànhè e, yii mpiimu pi à pyi Kile wuu Yesu Kirisita cye kurugo ke, u à yii yyer'a pyi u wuu, mà bàra mpìi puni pi jye na wuu Kafoonji Yesu Kirisita mege yiri cyeyi puni i, maa u pyi pi Kafoonji wuu fiige ke,

³ wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwà yii na, pi i yyeŋin'ke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á Kòrenti dánafeebii kurugo

⁴ Mii fwù jye Kile na tètigi puni i, naha na ye u à jwà yii na, yii ná Yesu Kirisita wwoŋeège kurugo.

⁵ Mà yii yaha kuru wwoŋeège e, yii à Kile màkanyi shiŋi puni ta, mà cye cyán jwumpe ná jn'cèni na.

⁶ Naha kurugo ye jwumpe pu jye na Kirisita kyaa yu ke, pur'à tatènge wwù yii e.

⁷ Lire e can'ke wuu Kafoonji Yesu Kirisita sí uye cyèe ke, mà yii yaha yii i kuru can'ke sigili, Kile màkange kà tufiige kuu jye yii na me.

⁸ Uru Kile mú u sí yii tège sí fàŋha kan yii á, bà yii si mpyi si ŋkwòro u kuni i fo sà nò li tégèni na, si mpyi tigiè cyaga baa Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge me.

⁹ Kile na jye jwòmèè niŋkinfoo, uru u à yii yyere bà yii si mpyi si mpyi u Jyanji, wuu Kafoonji Yesu Kirisita wwoŋeège e me.

Poli à li cya Kòrenti dánafeebil'á na pi bē

¹⁰ Mii cìmpyiibii, mii na li jáare yii á, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mege na, yii i bē niŋkin na, yii áha n-láha yiye na me. Yii bē, yii i mpyi ná sàŋŋòro niŋkin i, yii i yii karigii kapyiini jùŋke yaha ku pyi niŋkin.

¹¹ Naha kurugo ye mii cìmpyiibii, mii à lógo Kilowe pyenge shiinbii pli jwà na, na mbèmbaanji na wá yii shwàhòl'e,

¹² na pii na wá na ŋko yii shwàhòl'e na pire na jye mii Poli wuu, pli sí i ŋko na pire na jye Apolosi wuu, pii sí i ŋko na pire na jye Pyèri wuu, pi sanmpii sí i ŋko na pire na jye Kirisita wuu.

¹³ Mii sí yii yíbe, Kirisita à táa la? Taha Poli u à kwòro kworokworocige na yii kurugo, lire jye me taha Poli mege na yii à batize?

¹⁴ Mii Poli à Kile shéere, naha na ye Kisisipusi ná Gayusi baare e, mii jye a yii wà tufiige batize wani me.

¹⁵ Lire e yii wà sì n-sli n-jà n-jwo na ur'à batize mii mege na me.

¹⁶ Mii funŋo naha mpyi a wwà, mii mú u à Sitefanasi pyenge shiinbii batize, pire baare e, mii naha a dà na mii sàha à sùpya batize wani yii yyéè me.

Sùpyire yákilifente jye Kile jyii na sijncomò

¹⁷ Yii li cè na báaraŋi niŋcyiŋi mée na Kirisita à mii tun ke, uru bà u jye batizeliŋi me, Jwumpe Nintanmpe jwunji kurugo u à mii tun. Mii mú sí jye na tire túnnture pyi mà tàanna ná sùpyire yákilifente e me, bà li si mpyi sùpyire kà raa dirili mii jwun'kanni kurugo me, ŋka pi a dirili Kirisita kwũŋi kurugo kworokworocige na.

¹⁸ Mpɛi pi nyɛ kuni nɛmɛpiini i, nà Kile sɛ n-pa pi shi bò ke, jwumpe pu nyɛ na yu mà yyaaha tɛi nà Kirisita kwùni i kworokworocige na ke, puru na nyɛ sɛncomɔ pɛre mpil'á. Nka wuu mpɛi pi nyɛ kuni nɛnɛnni i, nà Kile sɛ n-pa wuu shwɔ ke, Kile sɛfente ti nyɛ ti ti wuu á.

¹⁹ Nyɛ y'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na:

«Mpɛi pi na piye sɔnni yákilifee ke, mii sɛ pɛre sɛncompe cyêe.

Mpɛi pi na piye sɔnni na pir'á kyaa cɛ ke, mii sɛ li cyêe na pɛre nyɛ a yafyin cɛ mɛ*.»

²⁰ Mà tàanna ná lire e, taa yákilifeebii nyɛ ke? Mpɛi pi na piye sɔnni na pir'á Kile Saliyanj cɛ ke, taa pɛre nyɛ ke? Taa nge dɛnyɛni jwɛnɛempɛii nyɛ ke? Kile á li cyêe na nge dɛnyɛni yákilifente na nyɛ sɛncomɔ.

²¹ Mà tàanna ná Kile yákilifente e, u á li lwó nge dɛnyɛni yákilifeebii kà n-jà uru cɛ ná pi yabilimpɛi yákilifente e mɛ. Lire kurugo jwumpe wuu nyɛ na yu, ná dɛnyɛni sùpyire na pu sɔnni sɛncomɔ ke, Kile á li lwó sùpyire t'á dá puru jwumpe na ke, si pɛre shwɔ.

²² Nyɛ Yahutuubii la maha mpyi s'a kakyanhala karigii naa tapyige e si nta ndá puru jwumpe na. Girekiibii sɛ na naa pɛre yákilibii si múgo si nta ndá pu na.

²³ Wuu pi ke, Kirisita kani wuu nyɛ na yu na u á kwú kworokworocige na ke, puru na nyɛ jwɛnjwumbaama Yahutuubil'á, maa mpyi sɛncomɔ supyishɛni sann'á.

²⁴ Nka Kile á mpiimu yyer'a pyi u wuu ke, pi á pyi Yahutuu yo, pi á pyi Girekii yo, pir'á Kirisita na Kile sɛfente ná u yákilifente cyêe.

²⁵ Naha kurugo yɛ kani Kile á pyi, ka sùpyire si wá na sɔnni sɛncomɔ ke, lir'á fánha tò pi yákilifente na. Nde Kile á pyi, ka sùpyire si wá na sɔnni na fánhacyerɛɛɛ ti nyɛ ti ti ke, lir'á fánha tò sùpyire na.

²⁶ Mii cɛmɛpiibii, yyerɛnkanni na Kile á yii yyer'a pyi uye wuu ke, yii lire kàanmucya a wí ke! Mà tàanna ná sùpyire kàanmucyage pyɛnkanni i, yákilifee nɛnyahamii nyɛ yii e mɛ, sɛfee nɛnyahamii nyɛ yii e mɛ, yii nɛnyahamii mú si nyɛ a si shinbwoo pyɛnyi i mɛ.

²⁷ Nyɛ karigii dɛnyɛni sùpyire na sɔnni sɛncomɔ ke, cyire Kile á cwɔɔnr'a tɛg'a dɛnyɛni yákilifeebii sílege. Ncyii pi nyɛ na sɔnni fánhacyerɛɛɛ wogigii ke, maa cyire cwɔɔnr'a tɛg'a fánhafeebii sílege.

²⁸ Karigii cyi nyɛ nɔ̀nɔ baa dɛnyɛ sùpyire nyii na, ná pi kuro nyɛ cyi e mɛ, cyire karigii Kile á cwɔɔnr'a, pi na ncyii sɔnni sɛe wogii ke, mà tɛg'a cyire kɛɛge.

²⁹ U á lire pyi, bà li si mpyi sùpyanji wá tufiige kà nkɔ́ uye pɛe uru Kile yyahe taan mɛ.

³⁰ Uru u á wuu le Yesu Kirisita wɔwɔɛge e. Kile á pyi kanɔ̀nɔ, ka Yesu Kirisita si wuu pyi yákilifee, maa jwo na wuu á tɛi, maa wuu pyi Kile wuu, maa wuu nɔ̀nɔ wɔ́wɔ́ kapegigii bilere e.

³¹ Nyɛ bà l'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i mɛ: «Ngemu la ká mpyi si pɛene taha yaaga na ke, urufoo u ti taha Kafoonji Kile ná†.»

2

Polɛ nyɛ a Kile jwumpe jwo ná sùpyire yákilifente e mɛ

¹ Mii cɛmɛpiibii, tɛni i mii á sà Kile jwumpe jwo yii yyére ke, mii nyɛ a naye pɛe na mii á jwumpe cɛ, lire nyɛ mɛ na mii yákilɛn'á pɛe mà tòro pi sanmpɛi wunji na mɛ.

² Naha kurugo yɛ mii nyɛ a li lwó naye funɛn'i, si yaage kabere kyaa jwo yii á, Yesu Kirisita kántugo na mɛ, si u kwùni kyaa jwo yii á kworokworocige na.

³ Mii fánhe mpyi a cyére wani yii shwɔhɔl'e, fyagare mpyi maha mpyi mii na fo mii mpyi maha ncyɛnni sɛl'e.

⁴ Tère o tère e mii á Jwumpe Nintanmpe jwo yii á ke, ná sùpyire yákilifente e bà mii mpyi maha pu yu si nta yii nɔ̀mbogigii kɛɛnɛ ná p'e mɛ. Nka ná Kile Munaani sɛfente e mii mpyi maha pu yu,

⁵ bà li si mpyi yii dányanji kà ntaha sùpyire yákilifente na mɛ, fo Kile sɛfente.

Kile maha u yákilifente kaan wuu á, u Munaani cyɛ kurugo

⁶ Kile jwump'á tatɛnge wɔ́wɔ́ mpiimu zɔmpyaagil'e ke, pɛre maha yákilifente taa wuu jwumpe e. Nka Kile sɛ n-pa nge dɛnyɛni sùpyire ná u nɔ̀nɔfɛebii mpiimu shi bò ke, yákilifente ti nyɛ pir'á ke, tire shɛni bà mɛ.

⁷ Kile yákilifente shɛnɛ wuu nyɛ na yu ke, sùpya mpyi a ti shi cɛ mɛ, naha na yɛ Kile mpyi a ti nɔ̀wɔhɔ. Mà jwo dɛnyɛni u dá ke, Kile mpyi a lire kanɔ̀wɔhɔni yaa, bà wuu si mpyi si mpyi shinbwoo si ntɛn ná u e u cyage nisinarke e mɛ.

⁸ Nge dɛnyɛni nɔ̀nɔfooni wá nyɛ a tire yákilifente cɛ mɛ. Ná lire bà mɛ, pi mpyi na si nɛc Kafoonji Pɛentefoo kwóro kworokworocige na mɛ.

⁹ Bà l'á sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na:

«Sùpya nyii sàha nkɔ́ á ndemu nya mɛ,

* 1:19 Ezayi 29.14 † 1:31 Zheremi 9.24

ná ningyii sàha ñkwò a li lóg'a nya me,
ná li sàha ñkwò a tìge sùpya funn'i mà nya me,

mpii pi à Kile kyaa táan piy'á ke, lire u à bégel'a yaha pire me na* .»

¹⁰ Wuu pi ke, Kile à lire kani cyée wuu na, u Munaani cye kurugo. Lire li maha karigii puni yyaha caa, ali karigii Kile à ñwòhò ke, li maha cyire puni yyaha caa, si cyi cè,

¹¹ Bà li ñye sùpya si n-jà u supyineeni funzonñore cè ná u yabiliñi bà me, amuni li mú ñye sùpya si n-jà Kile funnò karigii cè me, Kile Munaani kanni l'à cyi cè.

¹² Wuu sí pi ke, Kile à u Munaani le wuu e, lire l'à wuu ná sùpyire sannte sònñonkanni pyi l'à wwù liye e. U à lire pyi bà li si mpyi, u à ñwò wuu na maa yaayi njemu kan wuu á ke, wuu u yire cè me.

¹³ Ná sùpyire yákilifente e bà wuu ñye na yire yaayi kyaa yu me. Nka Kile Munaani à ndemu cyée wuu na ke, lire wuu ñye na yu sùpyir'á, wuu na li yu bà Kile Munaani à li jwo me.

¹⁴ Nka Kile Munaani ká mpyi li ñye a tēn sùpyanji ngemu i me, urufoo ñye na ñeēge Kile Munaani karigii na me, ñaha na ye u maha cyire karigii sònñi sijncomò. U si n-jà cyi yyaha cè me, ñaha na ye Kile Munaani kanni cye kurugo sùpyanji maha jà a cyi yyaha cè.

¹⁵ Kile Munaani ñye sùpyanji ngemu i ke, uru u maha yaayi puni cè a wwù yiye e. Shintiwe mú sí ñye na n-jà a urufoo kapyiñkii cè a wwù cyiye e me.

¹⁶ Yire y'à sémē Kile Jwumpe Semeñi i na:

«Sùpya ñye a sii ngemu u à Kafoonji funzonñore cè me?

Sùpya mú ñye a sii ngemu u sí n-jà u yere me? »

Nka wuu pi ke, Kile Munaani ñye wuu mpiimu i ke, wuu à Kirisita funzonñore cè.

3

Kile báarapyiibii puni tayyérege ñye nínkin

¹ Mii cinmpyiibii, mà seenji jwo, mpii pi à Kile Munaani yaha l'à pi yyaha cù ke, jwuñkanni na mii maha yu ná pire e ke, mii ñye a jà a jwo ná yii e lire jwuñkanni na me. Nka mpii pi ñye na pi nyii karigii kanni pyi ke, mii à jwo ná yii e mu à jwo ná pire e mii ñye na yu. Mii na yii sònñi mu à jwo pinmpinnyeya mà yyaha tii ná Kirisita kuni i.

² Jwumpe mii à jwo yii á ke, pur'à pyi mu à jwo jirimē mii à kan yii á. Mii ñye a ñen'a yawaya kan yii a lyi me, ñaha na ye yii mpyi na si n-jà yawaya lyi me. Ali nume yii si n-jà yawaya lyi me,

³ ñaha na ye yii saha na yii nyii karigii pyi. Sèe wi de! Ná yinnyeēge ná mbēmbaanji sí ñye yii shwòhòl'e, lire l'à li cyée na yii ná sùpyire sannte ñye a wwù yiye e me. Yii ná pi kapyiñkii pun'à pyi nínkin.

⁴ Ñye ná yii pii s'à jwo na yii na ñye Poli wuu, ka pii si jwo na pire na ñye Apolosi wuu, mà tàanna ná lire e, tá yii ná sùpyire sannte sònñonkann'à wwù liye e be?

⁵ Yii li cè na Apolosi wi yo, mii Poli wi yo, Kile báarapyii pi ñye wuu kanna. Wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ka lire si mpyi kanñò mà yii lēñe Kile kuni i, wuu mú pun'à wuu báaranji pyi mà tàanna ná Kafoonji u kanñkanni i wuu shin maha shin á.

⁶ L'à pyi mu à jwo mii à cige cēme, ka Apolosi si ku lwò, ñka Kile u à cige pyi k'à yiri.

⁷ Lire e ke l'à pyi cige cēmefoonji yo, l'à pyi ku lwòfoonji yo, pi wà tayyérege ñye a pēe me. Kile kanni u tayyérege k'à pēe, ñaha na ye uru u maha cige pyi ku u lyege.

⁸ Cige cēmefoonji ná ku lwòfoonji mú à tàanna. Kile sí pi shin maha shin sàra si ntàanna ná pi báaranji nimpynji i.

⁹ Mà tàanna ná lire e, wuu na ñye báarapyineē Kile báaranji i, yii pi ñye Kile cikòoge.

Yesu u ñye Kile bage nintaani

Yii mú pi ñye Kile bage.

¹⁰ Mà tàanna ná Kile màkange e mii á, mii à kuru bage ñwòhò cyán bafaanrawa nijnēññe fige, ka piibere si mpa ku faanra a dūru. Nka shin maha shin la ku ñye si vaanra pyi kuru bage nintaani ñun'i ke, urufoo u u báaranji pyime cè de!

¹¹ Ñaha kurugo ye bage nintaani l'à cyán ke, lire li ñye Yesu Kirisita. Sùpya saha si n-jà nintaani labere cyán lire kántugo na me.

¹² Bafaanribii pii si báara nijnēññe pyi, si pi vaanranji pyi kuru bage nintaani na ná seenji i, lire ñye me ná wyéfyinñi i, lire ñye me ná kafaayi longara wuyi i. Nka pii sí báaraapege pyi si vaanranji pyi ná cire e, lire ñye me ná nyèsigire e, lire ñye me ná kàcyee e.

¹³ Ñka yii li cè, canñke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiñkil'e ke, shin maha shin à báaranji ngemu pyi ke, uru shi sí n-cyē kuru canñke. Nage cye kurugo shin maha shin u báara shi si n-cè.

¹⁴ Nage ká mpyi ku ñye a ngemu u tafaanraga sūgu me, urufoo sí tòn ta.

¹⁵ Nka nage ká ngemu u tafaanraga súugo ke, urufoo sì tòn ta mē. Urufoo kani sí n-shwō sa! Nka li sí n-pyi mu à jwo nage e urufol'à jyē a fworō.

¹⁶ Yii nje a li cē na Kilejaarebage ku nje yii, Kile Munaani à tēen kuru nkemu i mǎ?

¹⁷ Shin maha shin ká kuru bage jya, Kile sí urufoo shi bō, naha na ye Kile wogo ki, yii sí pi nje kuru bage.

¹⁸ Wà ha uye jwō fáanja mǎ dē! Yii wà ha nta u u sōnni na uru na nje yákilifoo mǎ tàanna ná sùpyire sōnnōnkanni i, urufoo u uye pyi sijnōnō. Lire ká mpyi, urufoo sí yákilifente sēe woore ta.

¹⁹ Naha kurugo ye karigii dīnyēni sùpyire nje na sōnni yákilifene ke, cyire na nje sijnōmō Kile nyii na. Y'à sémē Kile Jwumpe Semēni i na: «Kànhanyi nge dīnyēni yákilifeebii maha jcyáan ke, Kile maha pi pyi pi i jcwōre yire na*.»

²⁰ Y'à sémē mú na:

«Mpii pi nje na piye sōnni yákilifee ke, Kafooni à pire funzōnnōre cē.

Pi funzōnnōre nje u á laaga baa†.»

²¹ Lire kurugo wà nje a yaa u a nkwōhōli na uru na nje mucyiin wu mē, naha na ye yaayi puni nje yii wuyo.

²² L'à pyi mii Poli yo, l'à pyi Apolosi yo, l'à pyi Pyeri yo, l'à pyi dīnyēni yo, l'à pyi shīni yo, l'à pyi kwūni yo, l'à pyi numē yaayi yo, l'à pyi yaayi nimpayī yo, yire puni na nje yii wuyo.

²³ Yii yabilimpīi pi ke, yii na nje Kirisita wuu, Kirisita sí nje Kile wu.

4

Yesu tūntunmpii báaraŋi ná pi yyefuge kani

¹ Lire kurugo yii li cē na wuu na nje Kirisita báarapyii kanna, maa mpyi kacwōnrīi fiige. Karigii Kile mpyi a njwōhō sùpyire na tēecyiini i ke, Kile à cyire cyēe wuu na, bā wuu si mpyi s'a cyi yyaha yu sùpyir'á mē.

² Nde sí li nje na jcaa báarapyiibil'á ke, lire li nje pi pyi sēeshiin pi raa pi báaraŋi pyi pi a njwōge.

³ Mii wi ke, l'à pyi yii jworo yo, l'à pyi sùpyire sannte jworo yo, mii kuro nje tire e mē. Mii mú si nje a naye cēge na báaraŋi nimpīni na mē,

⁴ naha na ye mii nje a naye pen na báaraŋi wà tufige e mē. Nka lire nje a li cyēe na mii báaraŋi puni pyīnkann'á njwō mǎ dē! Kafooni kanni u sí n-jà u njwō ná u njwōmbaa jwō.

⁵ Lire kurugo yii áha tanga kan sùpya á, lire nje mē si u cēge mǎ li tēni ta li sàha nō mē. Yii Kafooni cannuruge sige. U aha mpa, karigii cyi à njwōhō numpini i numē ke, u sí n-pa cyire yige bēenmpe na, si sùpyire funzōnnōre yige cyīnni na. Nje kuru cannke, shin maha shin à yaa ná nkēēni ngemu i mǎ tàanna ná u báaraŋi nimpīni i ke, Kile sí uru kan urufol'á.

⁶ Mii cīnmpīibii, mii à mii ná Apolosi kani lwó a pyi yyecyeene mǎ tēg'a yii le kur'e, si li cyēe yii na, na yii naaraŋkann'á yaa li tàanna ná Kile Jwumpe Semēni yī jwūnkanni i. Lire e yii wà nje a yaa u kāsīmēnīi yogolo na uru na nje wà wu, s'a u shīnjēēni fwōhōre mē.

⁷ Mu u nje na sōnni na mu à pwōra pi sanmpii na ke, di mu nje na maye sōnni bē? Naha ku nje mu á mǎ ta Kile bā u à ku kan mu á mǎ ye? Nje ná Kile sí u à yi kan mu á, mu kāsīmēnnkii kayogoni li nje ndire, kee mu yabilīni u à yi ta may'á ye?

⁸ Yii pi ke, yii na sōnni na yii à yaayi puni ta mǎ kwō, na yii funjy'á jīŋ'a kwō, yii na sōnni na njūnfent'á le yii cye e mǎ kwō, maa wuu yaha. Nka mii la nje yii i mpyi njūnfēe sēēni na, bā wuu mú si mpyi si ntēēn ná yii e njūnfente e mē.

⁹ Yii li cē, wuu pi nje Yesu tūntunmpii ke, li nje mu à jwō Kile à wuu yaha sùpyire puni kántugo. L'à pyi mu à jwō kwūni laage e wuu nje. Wuu à pyi yawīiye dīnye njwōhōyaayi pun'á, sùpyire bāra mēlekēebii na.

¹⁰ Wuu à pyi sīcyerefee fiige Kirisita mege kurugo, nka yii pi ke, yii na sōnni na yii à Kirisita yákilifente puni ta a kwō. Yii à jwō na wuu pi nje fānhajcyerere sūpyiibii, maa yiye sōnni na yii pi nje fānhajyahaga wuubii. Sùpyire nje a wuu le dá e mē, nka yii pi ke, pi à yii pēe.

¹¹ Ali numē, wuu na nkyaali katege ná byage cye e, maa mpyi vāannkūnni i. Sùpyire maha wuu bwūun, wuu na jaare na mǎre cyeyi yyaha kurugo.

¹² Wuu na báaraŋi nīnganī pyi, bā wuu si mpyi s'a wuu njūnō karigii yaa mē. Mpii pi maha wuu cyere ke, wuu maha jwō leni pir'á. Pi maha wuu kyéerege, nka wuu maha li kwū wuye e.

¹³ Sùpyire mēē ká a jwumpimpe yu wuu na, wuu maha jwūncenmpe tēg'a pi njūnō bē. Ali numē wuu na nje mu à jwō yakūuyo ná kākyaaya sùpyire nyii na.

¹⁴ Mii nje a mpe jwumpe sémē si yii sílege mē, nka mii à yii yere ná p'e, naha na ye yii pi nje mu à jwō mii pyīibii, yii kyal'á táan mii á sēl'e.

* 3:19 Zhubu 5.13 † 3:20 Zaburu 94.11

¹⁵ Ali li mée nta cyelentii niŋyahaniyahamii pi ŋye na Kirisita kyaa yu yii á, yii li cè na yii tunji na ŋye niŋkin. Mii wi, naha na ye mii u à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ka yii i dá Yesu Kirisita na.

¹⁶ Mā tāanna ná lire e, mii na li caa yii á, yii raa yii karigii pyi mii wogigii fiige.

¹⁷ Lire e Timōti u ŋye mii jyanji mā tāanna ná Kafoonji wwoŋeege e ke, mii sí uru tun yii á. U kyal'á tán mii á, ŋwomē niŋkinfoo u ŋye u wi Kafoonji báaraŋi i. U aha nō yii na tēni ndemu i ke, mii karigii pyiŋkanni li ŋye ndemu Kirisita wwoŋeege e ke, u sí yii funŋo cwo lire na, bà mii ŋye na li yu na märe cyeyi puni i dānafeebii kurun'yá me.

¹⁸ Pii na ŋye yii shwōhol'e, mpiimu pi na sōnŋi na mii saha si n-shà wani yii yyére me, maa li ŋwō cū na piye yare tabwoyi i.

¹⁹ Ŋka Kafoonji ká ŋee, li saha si mō me, mii sí nūru n-kàre wani yii yyére, mpīi pi ŋye ná tire yāmpēente e ke, kampyi jwumbwompe kanni pi na yu, lire ŋye me kampyi Kile sífente ŋye pi á sēnŋi na, si lire cè.

²⁰ Naha kurugo ye Kile Saanre ŋye jwumbwonjwuu me, Kile sífene ti ŋye ti ti.

²¹ Ŋye di yii ko nume be? Yii la ŋye mii u shà yii yyére ná kasor'e laa, ná ntāannamagare ná jūmpinŋke e?

5

Silegebaare kani l'á pyi Kōrenti dānafeebii shwōhol'e ke

¹ Mii cīmpyiibii, wuu à lógo na silegebaara kani là à pyi yii shwōhol'e, ali Kilecembraabii mú bà si ŋee ndemu pyi me. Pi à jwo na yii wà na wá a u tunji cwoŋi lēŋe.

² Lire ná li wuuni mú i, yii à yiye pēe, mā li ta lire mpyi a yaa li pyi yyetanbara kyaa yii á, bà yii si mpyi si lire kapiini pyifoŋji yige yiye shwōhol'e me.

³ Mii laage kōn'á tōon yii na, ŋka mii ŋye yii shwōhol'e Kile Munaani cye kurugo. Nde l'á yaa li pyi ŋge kapimpyiŋi na ke, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mege na, mii à lire lwó naye funŋi' i mā kwō.

⁴ Lire pyiŋkanni na, mii ná yii ká bínn'a tēn, Kafoonji Yesu fānhe cye kurugo,

⁵ urufo'á yaa u le Sitaanniŋi cye e, u u ŋkyaala, bà li si mpyi kapegigii mpyiŋi lage ká wwū u na, ka u u cyi ŋwō yaha tēni ndemu i ke, Kile si u shwō Kafoonji Yesu cannuruge me.

⁶ Yii na yiye pēre tawage e, yii ŋye a cè a jwo na: «bwūuruŋi yirigeyirige yaani nimbileni maha ntēg'a farani mbylme niŋcwōnhōmpe puni yirige» mā?

⁷ Lire kurugo yii kapimpyiŋi yige yiye shwōhol'e, bwūuruŋi yirigeyirige yaani l'á lyē ke, u na ŋye lire fiige, bà yii si mpyi si ntēn fwōnrō baa mbyivōnmō niŋcwōnhōmō fiige me. Yii li cè na yatōge Yahutuubii mpyi maha bō pi bilereŋkwōŋi kataanni i ke, Yesu á bō kuru yatōge fiige, maa wuu kapegigii yāfa wuu na. Lire e wuu ŋye nume mu à jwo mbyivōnmō niŋcwōnhōmō, bwūuruŋi yirigeyirige yaani ŋye a le mpemu i me.

⁸ Lire kurugo bwūuruŋi u à yaa ná yirigeyirige yaani niŋjyeeni i ke, wuu āha kataanni pyi ná ur'e me, uru u ŋye katupwōhōyi ná pege. Bwūuruŋi u à yaa yirigeyirige yaani baa ke, wuu wuu kataanni pyi ná ur'e, uru u ŋye zōvyinre ná sēejwuuni.

⁹ Leterenji mii à fyānha a kan yii á ke, ur'e mii mpyi a yi jwo yii á na yii āha jacwoobii pyi yii kapyiŋee me.

¹⁰ Ŋka mii ŋye a jwo yii á na mpīi pi ŋye pi ŋye Kile kuni i ná yii e me, ná pi na jacwōore pyi, lire ŋye me na nāpwōhōrō pyi, lire ŋye me na nāŋkaage pyi, lire ŋye me na kacyanhigii sunni ke, na yii āha pire pyi yii kapyiŋee mā dē! Lire baare e li sí n-pyi kee yii sí n-fworo diŋyenji i dē!

¹¹ Pu kajwuuni jūŋke ku mpyi ŋke: shin maha shin u à uye pyi na uru na ŋye Kile kuni i, maa ŋkwōro na jacwōore pyi, lire ŋye me na nāpwōhōre pyi, lire ŋye me na kacyanhigii sunni, lire ŋye me na jwumpimpe yu, lire ŋye me mā uye yaha sinmbyaani kanni laage e, lire ŋye me na nāŋkaage pyi ke, yii āha cyire karigii pyifeebii pyi yii kapyiŋee me, yii bá ká ŋee pi a lyi ná yii e me.

¹²⁻¹³ Yii li cè, mpīi pi ŋye pi ŋye Kile kuni i me, mii kuro ŋye pire wogigil'e me, Kile u sí pire wogigii cwōnrō. Ŋka yii ná mpīi pi ŋye wwoŋee Kile kuni i ke, yii pi à yaa yii a pire karigii cwōnrē. Y'á sēme na: «Yii kapimpyiŋi kōr'a yige yiye shwōhol'e*.»

6

Dānafeebii ŋye a yaa pi a piye yiri fānhe e me

¹ Yii Kile wuubii kurunŋke e, kyaa ká jyē wà ná u cīmpworonji wà shwōhol'e, naha na urufoo maha u cīmpworonji yyere fānhe e yukyaabii Kilecembraabii yyére, mā li ta yii Kile wuubii pi à yaa yii a yii karigii cwōnrē ye?

* 5:12-13 Duterenamū 17.7; 19.19; 21.21; 22.21,24; 24.7

² Mp̄ii pi j̄yε pi j̄yε Kile kuni i ná yii e mε, yii j̄yε a cε à j̄wo na yii Kile wuubii pi sí n-pa pire u karigii cwōn̄rō mà? J̄yε ná yii sí pi sí n-pa pire u karigii cwōn̄rō, j̄aha na yii j̄yε na yii ná yiye shwōh̄n̄j̄i kapyεεre cwōn̄re mà yε?

³ Yii j̄yε a li cε na ali wuu sí n-pa raa m̄l̄ek̄εebii j̄ū̄h̄o karigii cwōn̄re mà? Ná wuu sí n-pa raa pire j̄ū̄h̄o wogigii cwōn̄re, tá j̄wum̄ saha na j̄yε yii á, yii ná yiye shwōh̄n̄j̄i wogigii j̄cwōn̄rōj̄i na?

⁴ Kyaa sí ká j̄yε yii wà ná u shin̄j̄ε shwōh̄l'e, mp̄ii pi j̄yε pi j̄yε na sōn̄j̄i dānafeebii sōn̄j̄on̄kanni na mε, j̄aha kurugo yii maha nk̄ar'a sà lire cwōn̄rō pire ȳyεre yε?

⁵ Puru kaj̄wuuni li j̄yε yii i li cε na silege ku j̄yε ku ki yii á. Safe, yákilifoo j̄yε yii e, j̄gemu u sí n-j̄a kyaa cwōn̄rō yii wà ná u cinmp̄woron̄j̄i wà shwōh̄l'e mà kε?

⁶ Tá kacennε li j̄yε li li, cinmp̄yibii pi à piye yiri fānhafeebii ȳyεre, mpiimu bá pi j̄yε pi j̄yε a dá Yesu na mε?

⁷ Mbēm̄baan̄j̄i u pyi yii shwōh̄l'e, fo ku sà nō yii à yiye yiri fānhe e, lire kann'à yii kacεgele kwō. J̄aha na wà ká yii m̄mp̄ennε kyaa pyi, yii j̄yε na j̄in'a li kwū yiye e mà yε? J̄aha na wà ká yii n̄j̄wōh̄rō, yii maha lire kwū yiye e mà yε?

⁸ Yii j̄yε na lire pyi mo! Mar̄ii pi sanmp̄ii m̄mp̄ennε karigii pyi, maa pi n̄j̄wōh̄rō, yii sí na j̄yε cinmp̄yii mà tāanna ná Kile kuni i.

⁹ Mp̄ii pi j̄yε na kapegigii pyi ke, yii j̄yε a cε à j̄wo na pire nāzhan à f̄woro Kile Saanre e mà? Yii āha raa yiye j̄wō fāan̄j̄i mà dε! L'à pyi jacwoo yo, l'à pyi kac̄yinzunm̄ii yo, l'à pyi mp̄ii pi j̄yε pi j̄yε a kūu pi f̄ur̄upȳj̄εebii na mà yo, nāmbaabii pi maha wwūu ná piye e nō ná ceewe w̄wōn̄kanni na ke, l'à pyi pire yo,

¹⁰ L'à pyi n̄j̄kaabii yo, l'à pyi n̄j̄wōh̄rō pyifeebii yo, mp̄ii pi à piye yaha sinm̄byaani kanni laage e ke, l'à pyi pire yo, l'à pyi j̄wump̄impe j̄wufeebii yo, mp̄ii pi maha s̄ūpȳre yaayi cyāan na shuu pi na ke, l'à pyi pire yo, yii li cε na pire wà tufiige nāzhan j̄yε Kile Saanre e mε.

¹¹ Mà li ta yii p̄ii mpyi na cyire karigii pyi. Nka wuu Kilen̄j̄i Munaani cye kurugo, yii à j̄yε a fin̄j̄ε, maa yii yaha yiye kanni na, mà pyi Kile wuu, maa yii pyi yii à t̄i Kile yyahe taan Kafoon̄j̄i Yesu Kirisita mεge na.

Wuu cyeer'à dá Kafoon̄j̄i Yesu j̄ȳii wuuni mpȳin̄j̄i mεε na

¹² Yii à j̄wo na karigii puni mpȳin̄j̄i kun'à kan yii á, nka m̄ii sí yi j̄wo yii á, t̄ōn̄ j̄yε karigii puni i mε. M̄ii m̄ú sí n-j̄a n-j̄wo na karigii puni mpȳin̄j̄i kun'à kan m̄ii á, nka m̄ii k̄ōn̄i sì naye pyi biliwe fiige kani là tufiige e mε.

¹³ Yii m̄ú à j̄wo na yalyire maha shwōh̄o fuceni mεε na, na fuceni m̄ú à dá yalyire mεε na, na can̄j̄ka Kile sí yi m̄ú shuunn̄j̄i shi bō, nka m̄ii sí yi j̄wo yii á, s̄ūpȳan̄j̄i cyeeere j̄yε a dá jacwōre mpȳin̄j̄i mεε na mε. T'à dá Kafoon̄j̄i Yesu j̄ȳii wuuni mpȳin̄j̄i mεε na, Kafoon̄j̄i m̄ú u j̄yε ti foo.

¹⁴ Kile à Kafoon̄j̄i j̄ē mà yige kwū̄n̄j̄i i. Kile sí n-pa wuu m̄ú j̄ē n-yige kwū̄n̄j̄i i ná u sífente e.

¹⁵ Yii j̄yε a li cε na yii pi j̄yε Kirisita cyeeere yatan̄j̄yi mà? Mà Kirisita yatan̄j̄yi lwō a bāra f̄wōrobacwōn̄j̄i wuyi na, lire j̄yε a s̄ii kacennε mε.

¹⁶ Taha yii bà j̄yε a cε na shin̄j̄i u à wwō ná f̄wōrobacwō e ke, na urufoo ná f̄wōrobacwōn̄j̄i maha mpȳi shin̄j̄in̄kin mε? Y'à sém̄ε Kile J̄wumpe Sem̄en̄j̄i i na: «Pi m̄ú shuunn̄j̄i sí n-pȳi shin̄j̄in̄kin *.»

¹⁷ Nka yii li cε na shin̄j̄i u à uye p̄wō Kafoon̄j̄i na ke, urufoo ná Kafoon̄j̄i maha mpȳi sōn̄j̄ōrō nin̄kin.

¹⁸ Lire kurugo yii āha z̄ii j̄εε jacwōre mpȳin̄j̄i i mε. Kapegigii san̄nk̄ii puni s̄ūpȳan̄j̄i maha mpȳi ke, cyire j̄yε na j̄yε u cyeeere e mε. Nka shin̄j̄i u j̄yε na jacwōre pyi ke, urufoo maha u cyeeere yake lwō.

¹⁹ Yii j̄yε a li cε na yii shin̄j̄i maha shin̄j̄i cyeeere ti j̄yε Kilejaarebage, Kile Munaani à t̄ēen̄ kuru nk̄emu i mà? Kile à u Munaani pyi l'à t̄ēen̄ yii e, lire e yii j̄yε yiye wuu mε.

²⁰ J̄aha kurugo yε Kile à yii j̄ū̄h̄o wwū ná lon̄gare e. Lire kurugo yii à Kile p̄ēre ná yii cyeeere yatan̄j̄yi puni i.

7

F̄ur̄un̄j̄i karigii cū̄n̄kanni

¹ Let̄er̄en̄j̄i yii mpȳi a t̄ū̄go m̄ii á ke, u j̄wōshwōre ti j̄yε nte. Yii à j̄wo na kacenn̄i li j̄yε li li, n̄n̄j̄i u kwōro ceewe baa.

² Yire na j̄yε s̄ēe, nka jacwōre mpȳin̄j̄i yyahe na, nāmbaabii pun'à yaa pi cyee l̄ē̄j̄ε, cyeebii puni m̄ú à yaa pi pyi nāmbay'e.

³ N̄n̄j̄i j̄yε a yaa u tasinnage kwōn̄ u cwōn̄j̄i na mε. Ceen̄j̄i m̄ú j̄yε a yaa u tasinnage kwōn̄ u poon̄j̄i na mε.

* 6:16 Zhenezi 2:24

⁴ Naha kurugo yɛ ceenɔ ɲɛ uye wu mɛ, nɔnɔ u ɲɛ u foonɔ. Nɔnɔ mɔ ɲɛ uye wu mɛ, ceenɔ u ɲɛ u foonɔ.

⁵ Nɔnɔ nɔ u cwonɔ ɲɛ a yaa pi a tasinnage kwɔun piye na mɛ, fo pi mɔ shuunni ká bɛ li na si tɛrɛ yaha piye na Kileɲarege mɛ na. Nka lire tɛni ká ntɔro, pi á yaa pi nɔru piy'á, bà Sitaannɔnɔ si mpyi u áha ɲá pi sɔn ngà jacwɔɔre na mɛ.

⁶ Mii á puru jwo si ntɛgɛ yii yɛrɛ, fánha bà mii ɲɛ na ɲcyáan yii na mɛ.

⁷ Mu aha li yaha mii na, sùpyire puni mpyi a yaa pi kwɔro mii fiige. Nka shin maha shin ná u Kile màkanga ku ɲɛ, Kile maha kani là pyipyi fánha kan wà á, maa labɛrɛ pyipyi fánha kan wabɛr'á.

⁸ Lenkwunambaabii* ná lenkwucyeebii pi ke, mii sí yi jwo pir'á na pi aha já a kwɔro amuni mii fiige, lir'á ɲwɔ.

⁹ Nka pi aha li ɲya na pi si n-jà cù piye na mɛ, pi fúru pyi†, lir'á pwɔro tasinnage kani li tateɛnge fô pi na.

¹⁰ Mpii pi á fúru pyi ke, mii sí yi jwo pir'á, mii yabilinɔ ɲwɔmuguro bà mɛ, Kafoonɔ Yesu ɲwɔmuguro ti, na fúrucwo ɲɛ a yaa u nàmbaga fworo mɛ.

¹¹ Nka là ká mpa ná l'e u á nàmbaga fworo, u ɲɛ a yaa u kabɛrɛ ɲɛ mɛ, u á yaa u kwɔro amuni, lire ɲɛ mɛ nɔnɔ ɲunɔ'i u á fworo ke, u núr'a sà uye kan u á. Nɔnɔ mɔ sí ɲɛ a yaa u u cwonɔ nàmbage kwɔ mɛ.

¹² Njɛ mii sí n-jwo mà yyaha tí ná pi sanmpil'e ke, Kafoonɔ i bà yir'á fworo mɛ, mii yabilinɔ ɲwɔmuguro ti ɲɛ tire. L'aha nta ceewe na ɲɛ dánafoonɔ wà á, ngemu u ɲɛ u ɲɛ Kile kuni i mɛ, ka ceenɔ si ɲɛn'a tɛn urufol'á nàmbage e, urufoo ɲɛ a yaa u u nàmbage kwɔ mɛ.

¹³ L'aha nta mɔ ná nò na ɲɛ dánafeɛɲcwonɔ wà á, ngemu u ɲɛ u ɲɛ Kile kuni i mɛ, nɔnɔ ká ɲɛn'a u màra, u ɲɛ a yaa u nàmbaga fworo mɛ.

¹⁴ Naha kurugo yɛ ceenɔ kurugo, Kile maha jwɔ le nɔnɔ'á mà li ta nɔnɔ ɲɛ Kile kuni i mɛ. Amuni li mɔ ɲɛ, nɔnɔ kurugo, Kile maha jwɔ le ceenɔ'á mà li ta ceenɔ ɲɛ Kile kuni i mɛ. Lire baare e pi pyilibii mpyi na si n-finiɲɛ Kile yyaha taan mɛ, mà li ta Kile á jwɔ le pi á.

¹⁵ Nka nge u ɲɛ u ɲɛ Kile kuni i mɛ, uru ká ndàhanɔ cya, mu u ɲɛ dánafoonɔ ke, ma hà u sige mɛ. Li saha si n-pyi fánha mu ná uru u kwɔro yiye ɲunɔ'i mɛ. Nka mu á yaa mu u maye waha yii i bɛ. Naha kurugo yɛ Kile á wuu yyere bà wuu si mpyi si ntɛn yɛɲɔnɔke e mɛ.

¹⁶ Mu u ɲɛ Kile kuni i maa mpyi fúrucwonɔ ke, shwɔhɔl'e mu sí n-jà n-pa ma poonɔ lɛɲɛ Kile kuni i. Mu u ɲɛ Kile kuni i maa mpyi cipoonɔ ke, shwɔhɔl'e mu sí n-jà n-pa ma cwonɔ lɛɲɛ Kile kuni i.

¹⁷ Nka nde Kafoonɔ Yesu á pyi shin maha shin á, ka Kile si urufoo yyere mà pyi uye wu mà u ta pyinɔkanni ndemu na ke, urufol'á yaa u kwɔro amuni. Yire ninuyi mii ɲɛ na yu dánafeebii kurunɔnɔ pun'á.

¹⁸ L'aha nta Kile á ngemu yyere mà u ta u á kwɔn a kwɔ ke, urufoo u kwɔro amuni. Li sí ká nta Kile á ngemu yyere mà u ta kwɔnmbaa ke, urufoo ká nɔru uye kan pi kwɔn mɛ‡.

¹⁹ Wà á kwɔn yo, wà ɲɛ kwɔnmbaa yo, lire là ɲɛ na wíi mɛ. Nde li ɲɛ na wíi ke, lire li ɲɛ na Kile Saliyanɔ kurigii naare.

²⁰ Kile á shin maha shin yyere mà u ta pyinɔkanni ndemu na ke, urufol'á yaa u kwɔro amuni.

²¹ L'aha nta Kile yin'á nɔ mu na mà mu ta bilere e, ma hà lire tɛgɛ maye funɔɔ pɛn mɛ. Nka mu aha pyinɔkanna ta si ɲjá vworɔ t'e, lire pyi.

²² Naha kurugo yɛ Kafoonɔ ká ngemu yyere mà u ta bilere e ke, urufoo maha fworo bilere e Kafoonɔ cye kurugo. Amuni li mɔ ɲɛ, Kafoonɔ ká ngemu yyere mà urufoo ta u ɲɛ bilere e mɛ, urufoo maha mpyi Kirisita biliwe.

²³ Kile á yii ɲɔɔ wwu ná longare e, lire e yii áha nɔru ɲɛ sùpyire t'a yii kɛɛnnɔ ná pi sɔnɔnɔkanni i mɛ.

²⁴ Mii cinmpyiibii, Kile á yii shin maha shin yyere mà u ta pyinɔkanni ndemu na ke, urufol'á yaa u kwɔro lire pyinɔkanni na Kile yyaha taan.

Mpii pi ɲɛ pi ɲɛ a fúru pyi mɛ

²⁵ ɲɛ nàmbaabii ná cyeebii pi ɲɛ pi sàha fúru pyi mɛ, nde li ɲɛ pire u kàmpanɔke ke, mii ɲɛ a Kafoonɔ Yesu ɲwɔmuguro ta mà yyaha tí ná pire e mɛ. Nka mii yabilinɔ sí na tanyage jwo, yii mɔ s'a yaa yii dá mii jwumpe na, ɲaha na yɛ Kile á ɲɔnaara ta mii na, maa mii pyi dánaɲpya.

²⁶ Mà tàanna ná numɛ tiinɔ yyefuge karigil'e, mii tanyage ku ɲɛ nke: pi shin maha shin á yaa u kwɔro bà u ɲɛ mɛ.

* 7:8 Pii maha jwo: «Mpii pi ɲɛ pi sàha a fúru pyi mɛ, pire». † 7:9 Kɔrenti shiinbii yyɛrɛ, wà á fánha pyi lenkwucyeebii na mɛ. U poonɔ kwunkwooni kàntugo, cyage k'á táan u á ke, u mpyi maha sà nàmbage leni wani. ‡ 7:18 Lire tɛni á Yahutuubii kanni pi mpyi na nkɔwun. Supyishinɔ sanɔnɔ mpyi na nkɔwun mɛ.

²⁷ Ngemu u nyɛ ná ceewe e ke, urufoo kà u nàmbage kwò mɛ. Ngemu u nyɛ ceewe baa ke, urufoo u kwòro ceewe baa.

²⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, nɔ̀ni ngemu ká uye nyɛ u sí n-jà ceewe lɛ̀ɛ ke, lire nyɛ kapii mɛ. Pùcwɔ̀ni ngemu ká li nyɛ na uru sí nàmbaga jyè ke, lire nyɛ kapii mɛ. Nka kyaage ku sí n-pa fùrupyiibii ta ke, mii la nyɛ yii i shwò kuru na.

²⁹ Nyɛ mii cɔ̀mpyiibii, nje mii sí n-jwò yii á ke, yire yi nyɛ nje, dɔ̀nyɛni tèekwoon'à byanhara, lire e mà lwó numɛ na, fùru na nyɛ mpiimu shwòhòl'e ke, pi fà̀nha le pi raa báare Kile á, fùruɔ̀ni nyɛ a yaa u pi sige Kile báaraɔ̀ni na mɛ.

³⁰ Mpɛi pi nyɛ na myahigii súu ke, pi fà̀nha le pi raa báare Kile á, mɛesuuni nyɛ a yaa li pi sige Kile báaraɔ̀ni na mɛ. Mpɛi pi nyɛ funntange e ke, pi fà̀nha le pi raa báare Kile á, funntange nyɛ a yaa ku pi sige Kile báaraɔ̀ni na mɛ. Mpɛi pi nyɛ na zhwoɔ̀ni pyi ke, pi fà̀nha le pi raa báare Kile á, zhwoɔ̀ni nyɛ a yaa u pi sige Kile báaraɔ̀ni na mɛ.

³¹ Mpɛi pi nyɛ na là taa nge dɔ̀nyɛni i ke, pi fà̀nha le pi raa báare Kile á, nge dɔ̀nyɛni lantani nyɛ a yaa u pi sige Kile báaraɔ̀ni na mɛ. Naha kurugo yɛ dɔ̀nyɛni sí n-pa n-kwò.

³² Mii la nyɛ yii i mpyi funmpɛɛnre e mɛ. Nɔ̀ni u nyɛ ceewe baa ke, uru maha já a uye pwò Kafoonji báaraɔ̀ni na bà u kyaa si mpyi si ntáan Kafoonji á mɛ.

³³ Nɔ̀ni sí u à ceewe lɛ̀ɛ ke, fùruɔ̀ni karigii maha uru yyaha jɛ, u maha li kòre si ntáan u cwɔ̀n'á.

³⁴ Nyɛ lire pyinɔ̀kanni na, u yákiliɔ̀ni maha ntáa u cwɔ̀ni kàmpaɔ̀nke ná Kile kàmpaɔ̀nke shwòhòl'e. Amuni li mú nyɛ, Kafoonji báaraɔ̀ni maha ceɛni nò baa wuni ná pùceebilini yyaha jɛ. Pi maha u pyi bà pi si mpyi si piye puni kan Kafoonji á mɛ. Nka ceɛni u nyɛ nàmbag'e ke, nàmbage karigii maha uru yyaha jɛ. U maha li kòre si ntáan u poon'á.

³⁵ Mii nyɛ na mpe yu si yii kárama njaha kani là na mà de! Yii náfanɔ̀ni kurugo mii nyɛ na pu yu. Kuni i yii náfanɔ̀ni nyɛ ke, lire mii la nyɛ yii lwó, yii i yiye puni kan Kafoonji báaraɔ̀ni mɛ na.

³⁶ Nyɛ wà ha nta u à cyé u tàcwɔ̀ni lwògò, ka li i mpa ntíge urufoo funɔ̀ni na ur'à u yake lwó, u ndɛnɛni lage ká nta k'à tatɛɛnge fò urufoo na, u u lɛ̀ɛ, lire nyɛ kapii mɛ.

³⁷ Nka cilenɛmbaani fà̀nha ká mpyi ku nyɛ a cyán tánɔ̀ni na mɛ, fò u à li lwó uye funɔ̀ni na uru si ceewe lɛ̀ɛ mɛ, u aha já a cù uye na, maa li lwó uye funɔ̀ni na uru si nò u tàcwɔ̀ni na mɛ, lir'à jwò.

³⁸ Lire e tánɔ̀ni ngemu ká u tàcwɔ̀ni lwó ke, lir'à jwò, nka ngemu ká u tàcwɔ̀ni yaha lwómbaa ke, lir'à jwò sèl'e.

³⁹ Nwɔ̀nyega ninɔ̀kin na, ceewe maha ceewe poo u nyɛ shì na ke, nàmbage maha u pwò u poon' na. Nka nɔ̀ni ká mpyi u saha nyɛ shì na mɛ, cyage k'à ceɛni tán ke, u sí n-jà n-sà nàmbage kabere jyè wani, li tɛgeni li nyɛ, nɔ̀n'á u sí n-shà ku jyè ke, uru u pyi dánafoo.

⁴⁰ Nka mii na sɔ̀nni na li sí n-pwò uru ceɛn'á u kwòro lenkwucwògore e. Mii à tɛn ná l'e na mpe jwump'à bɛ Kile Munaani nyii wuuni na.

8

Polì à jwò yasunɔ̀ni kyaare kyaa na

¹ Nde li nyɛ yasunɔ̀ni kyaare kàmpaɔ̀nke ke, bà yii à yi jwò na wuu mú pun'à kyaa cè mɛ, yire na nyɛ sɛe. Nka mà li yaha maye funɔ̀ni na mu à kyaa cè, lire maha sùpyani pyi u à uye pɛe. Mà li ta ntáannamagare maha pi sanmpii tɛ̀ɛ sèl'e pi i sì yyaha na Kile kuni i.

² Wà ha nta u u sɔ̀nni na ur'à kyaa cè, urufoo u li cè na yaaga saha a urufoo fò.

³ Nka ngemu u à sùpyire sannte kyaa tán uy'á ke, urufoo maha mpyi Kile cevoo*.

⁴ Yibige yii à pyi na: «wuu sí n-jà raa yasunɔ̀ni kyaare kyaa laa, wuu sí n-jà raa ti kyaa mɛ?» ke, mii sí yii jwò shwò numɛ. Wuu à li cè na sùpyire maha sɔ̀nni na yasunɔ̀ni yi nyɛ pire u kileebii mà li ta yire yasunɔ̀ni nyɛ Kile mɛ, Kile na nyɛ ninɔ̀kin.

⁵ Li mɛe ká nta sùpyire na nɔ̀nyini yaayi yà ná jinke wuyi yà sɔ̀nni kileebii pii, maa sɔ̀nni na kafeebil'à nyaha pir'á,

⁶ wuu kɔ̀n'á, Kile na nyɛ ninɔ̀kin, uru u nyɛ wuu Tunji, maa mpyi yaayi puni Davoonji, uru mɛe na wuu nyɛ shì na. Kafoo ninɔ̀kin mú sí u nyɛ, uru u nyɛ Yesu Kirisita. Uru cye kurugo, Kile à yaayi puni dá maa shini kan wuu á mú.

⁷ Nka dánafeebii puni nyɛ a uru sɛɛni cè mɛ. Pii na nyɛ pi e, zunɔ̀ni mpyi a tatɛɛnge wwù pi e, ali njijaa pi aha ntòr'a yasunɔ̀ni kyara kyà, pi maha sɔ̀nni na pire saha na zunɔ̀ni pyi. Pi

* **8:3** Pii maha jwò: «tjka ngemu u à Kile kyaa tán uy'á ke, Kile maha urufoo cè.» † **8:4** Mpɛi pi maha zunɔ̀ni pyi ke, pi aha yatògò tɛ̀ɛ'á zun pyi, ku kyaare ntemu ká njkwòro ke, pi maha tire pɛre caange na. Dánafeebii mpyi maha sɔ̀nni na pire ká tire kyaare tà kyà, tá li sí n-pyi mu à jwò pire na nyɛ kuru yasunɔ̀ni mpyi wɔ̀nyɛge e mɛ? Sùpyire t'à kari yyaha cè sèl'e Kile kuni i ke, pire maha nyɛ na tapege nyɛ tire kyaare shini njàni i mɛ. Nka mpɛi pi nyɛ pi saha mɛ Kile kuni i sì kari yyaha cè sèl'e l'e mɛ, mu aha tire kyaare kyà pire wà nyii na, lire maha já a urufoo yákiliɔ̀ni kà̀nha. Yii Ɔ̀mò shiinbii 14 wí mú.

nyɛ a sɛɛnɔ cɛ sɛl'e mɛ, lire e pi maha sɔnnɔ na yasunɔnyi kyaare maha pire ná Kile shwɔhɔnɔ kɛɛge.

⁸ Li nyɛ mu à jwo yalyige ku maha wuu kyaa táan Kile á mà ðe! Wuu à lyí yo, lire si yafyin bára wuu ná Kile shwɔhɔnɔ na mɛ. Wuu nyɛ a lyí mà yo, lire si yafyin yige wuu ná Kile shwɔhɔnɔ i mɛ.

⁹ Ti njyɔnɔ ná ti njyɔmbaanɔ i, nde l'á táan yii á ke, yii sí n-jà lire pyi. Nka yii a yiye kàanmucaa, mpɔi pi nyɛ pi sàha nkɔwɔ a Kile kuni karigii yyaha cɛ sɛl'e mɛ, bà li si mpyi yii áha mpyi kaɔnɔ si pire wurugo mɛ.

¹⁰ Mu u nyɛ na maye sɔnnɔ na mu à kyaa cɛ ke, mpɔi pi nyɛ pi nyɛ a sɛɛnɔ cɛ sɛl'e mɛ, uru wà ká mu nya mu à tɛn yasunɔke kà tasunɔ'i na lyí, tá lire si mában lɛɛ urufol'e yasunɔnyi kyaare nkyaɔnɔ na mɛ?

¹¹ Lire ká mpyi, uru cɔnmpworonɔ kurugo Kirisita à kwú mú ke, tá mu u ncɛnɔ shɔnɔ si n-pyi kaɔnɔ si uru wuuni pyi li kɛɛge mɛ?

¹² Mu aha lire pyi, mu maha uru cɔnmpworonɔ yake lwɔ, naha na ye kani u nyɛ na sɔnnɔ kapyimbaala ke, li maha mpyi kee mu à u sɔn a wà lire na. Lire mpyinɔ tooy'e, Kirisita na mu maha lire kapiini pyi.

¹³ Lire kurugo kampyi yalyige kà ku sí n-pyi kaɔnɔ mii i na cɔnmpworonɔ wà yaha u kapii pyi, mii sí raa kuru yalyige fún, bà li si mpyi mii áha nkɔwɔ na cɔnmpworonɔ nɔnɔ kyán mɛ.

9

Yesu túnntunmpii tayyérege

¹ Taha yii na sɔnnɔ na mii sí n-jà raa na nyii karigii pyi mɛ? Taha Yesu túnntunɔ bà u nyɛ mii mɛ? Taha yii na sɔnnɔ na mii nyɛ a wuu Kafoonɔ Yesu nya mɛ? Báaranɔ mii à pyi Kafoonɔ á ke, taha yii bà pi nyɛ uru yasɛɛre mɛ?

² Nyɛ súpyire sannte mée ká a sɔnnɔ na mii nyɛ Yesu túnntunɔ mɛ, yii kɔn'à yaa yii li cɛ na mii na nyɛ Yesu túnntunɔ. Naha kurugo ye Kafoonɔ Yesu túnnture mii à pyi yii á, ka yii i jyɛ u wwonɛge e ke, lire l'á li cyée nákaana baa na mii na nyɛ u túnntunɔ.

³ Mpɔi pi nyɛ na mii nɔnɔke tare na mii nyɛ Yesu túnntunɔ mɛ, nde mii maha ntɛg'a jwumpe cyán pire na ke, lire li nyɛ nde:

⁴ tá mii nyɛ a yaa mii a lyí s'a byii Yesu túnnture báaranɔ i mɛ?

⁵ Taha yii bà na sɔnnɔ na mii mú sí n-jà dánafoonɔ wà lɛɛ n-pyi na cwo, mii ná uru s'a jaare na báaranɔ tooy'e, bà Yesu túnntunmpii sanmpii ná Kafoonɔ cɔnmpyiibii ná Pyɛri à li pyi mɛ?

⁶ Taha yii na sɔnnɔ na mii ná Barinabasi kanni u à yaa wuu a báaranɔ pyi wuu raa wuye jwɔ caa la?

⁷ Jofoo yii à tɛl'a nya u à kàre sòrolashigire e, maa yyére ná uye e sàra baa ye? Lire nyɛ mɛ, cikɔɔge foonɔ ngire u nyɛ u nyɛ na u cire yasɛɛre lyí mà ye? Lire nyɛ mɛ, jofoo u maha nɔye náha, u áha nkɔwɔ nɔjirimpe pà lyí mà ye?

⁸ Yyɛcyɛente mii à pyi ke, súpyire kanni bà pi nyɛ na sɔnnɔ amuni mɛ, yire y'à sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛnɔ i mú.

⁹ Kile túnntunɔ Musa à jwo Kile Jwumpe Semɛnɔ i na: «Mu aha a sùmanɔ bwùun ná nɔyi i, si u pyànɔ wwú, ma hà yi jwɔyi pwo mɛ*.» Yii na sɔnnɔ na puru jwump'à li cyée na Kile na sɔnnɔ nɔyi kanni na la?

¹⁰ Wuu pi nyɛ Kile báarapyiibii ke, tá wuu kurugo bà u à yi sɛmɛ mɛ? Sɛɛnɔ na, wuu kurugo u à yi sɛmɛ, naha na ye shinɔnɔ u nyɛ na faanɔ pyi ke, u maha u pyi ná lantanɔ funɔke e. Nge u maha sùmanɔ bwùun si u pyànɔ wwú ke, u maha u bwùun ná lantanɔ funɔke e mú.

¹¹ Wuu à Kile jwumpe jwo yii á ke, l'á pyi mu à jwo nɔnɔnɔ wuu à pyi. Nyɛ numɛ tá wuu aha yii cyeyaayi yà ta mà tɛg'a wuye tɛge, lir'à para be?

¹² Ná pi sí na yà cyeyaayi yà taa na mpyi pi nyɛ mɛ, tá wuu wuuni bà l'á lyɛ mɛ?

Nka wuu nyɛ a tige lire kurugo mɛ. Wuu à karigii puni kwú wuye e, bà li si mpyi Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na Kirisita kyaa yu ke, wuu áha mpyi kaɔnɔ si puru yyaha yyére zhɛnɔ fyiinni mɛ.

¹³ Yii à li cɛ cɛɛ na mpɔi pi nyɛ na báaranɔ pyi Kile jaarebage e ke, na wani pire jwɔcyɛɛre maha fwore. Mpɔi pi nyɛ na sárayi wwú wani sárayi tawwuge na ke, pire nàzhan maha mpyi yire sárayi yaayi i.

¹⁴ Amuni li mú nyɛ, mpɔi pi nyɛ na Jwumpe Nintanmpe yu ke, Kafoonɔ à jwo na pire u jwɔcyɛɛre t'a fwore uru báaranɔ i.

¹⁵ Nka lire ná li wuuni mú i, mii à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, mii nyɛ a yafyin cya yii á mɛ. Mii mú sí nyɛ a mpe sɛmɛ si yaaga cya yii á mɛ, naha na ye mii à Jwumpe Nintanmpe

* 9:9 Duterɛnɔmu 25.4 Lire tɛni i Yahutuubii tɛnni i, nɔyi pi mpyi maha ntɛg'a sùmanɔ fwɔnɔ maa u pyànɔ wwú.

jwo yii á mana ke, lir'á mii nùŋke yíŋe. Mii à na kwùŋi funŋo lwó mà tòro mii u pòn tire nùŋjirire e.

¹⁶ Jwumpe Nintanmpe njwunji nyé mii á yàmpeene kyaa mé, naha na yé kyaa li ndemu mpyiŋi fànha ku nyé mii nùŋ'í ke, lire kurugo, ná mii nyé na pu yu mé, mii pòn u nyé lire e.

¹⁷ Kampyi mii mpyi a li lwó naye e s'a Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, mii mpyi na sí raa sàra shuu li jùŋo taan, ŋka ná li fànha s'a cyán mii na, pu njwunji u nyé mii nàzhan.

¹⁸ Lire e ke mii sàranji u nyé naha shi be? Nùŋjirire mii nyé na ntaa Jwumpe Nintanmpe njwunji i sùpyir'á mana, yaaga shwombaa ke, tire ti nyé mii sàranji.

¹⁹ Sùpyanji wà tufiige si n-jà fànha cyán mii na, mà lire nùŋke pyi na u na mii sàrali mé. Ŋka lire ná li wuuni mú i, mii à naye tífirge mu à jwo biliwe sùpyire pun'á, bà shinjyahara si mpyi si dá Yesu na mé.

²⁰ Mii aha mpyi Yahutuubii shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mé. Musa Saliyanji fànha nyé mii na mé, ŋka mpíi pi à piye pwò uru Saliyanji kurigii jaaranji na sèl'e ke, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mé.

²¹ Musa Saliyanji fànha nyé mpiimu na mé, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mé. Mii maha lire pyi, mà li ta mii na Kile Saliyanji kurigii jaare, naha na yé mii nyé Kirisita Saliyanji kuni i.

²² Mpíi pi nyé sùpyire nyé a pi le dá e mé, mii aha mpyi pire shwòhòl'e, mii maha naye pyi pi fiige, bà pi si mpyi si dá Yesu na mé. Mii à naye pyi sùpyire shiŋi puni fiige, bà li si mpyi pyiŋkannigii puni na, pi pi si dá Yesu na si shwò mé.

²³ Mii na cyire karigii puni pyi, bà Jwumpe Nintanmpe si mpyi s'a si yyaha na, mii yabilinji sí na nàzhan ta p'e mé.

²⁴ Yii à li cè cècè na mpíi pi maha kajatafèere fi ke, pi maha nyaha tafenke e, ŋka shin ninŋin u maha ti nàfannji ta. Nyé yii yiye waha amuni Kile kuni i, bà yii si mpyi si li nàfannji ta mé.

²⁵ Mpíi pi maha kajatafèere fi ke, pi maha piye fége pyiŋkannigii puni na, maa ncú piye na karigii cyi tapyige e. Ŋka yaage pire maha nta tire tafèere e ke, kuru na nyé yakwògo. Wuu sí pi ke, wuu na wuu woore fi yaage ŋkemu kurugo ke, kuru na nyé yakwombaa.

²⁶ Lire kurugo mii na na tafèere fi maa yákili yaha ti kafeni na. Mii nyé mu à jwo kanŋurwanji u maha kanŋurubogigii wàa tawage e mé.

²⁷ Ŋka mii na naye kyérege sèl'e, nde l'à táan mii cyeer'á ke, lire bà mii nyé na mpyi mà de! Mii na Kile nyii wuuni caa raa mpyi, bà li si mpyi Kile Jwumpe jwunŋwooni kántugo sùpyir'á, mii àha ŋkwò na tafèere kuzheeni bwònmppoo mé.

10

Karigii cyi à nò Izirayeli shiinbii na ná cyi na dánafeebii yerege ke, cyire kani

¹ Mii cìnmppyibii, nde l'à wuu tulyeyi ta mà pi yaha ná Kile túnntunŋi Musa e síwage funŋke e ke, mii la nyé yii i sòŋŋo lire na. Pi pun'á jaara nahanke jwòh'í, maa suumpe lwòhe jyíile mú.

² L'à pyi mu à jwo pi à batize kuru nahanke ná suumpe lwòhe e maa shwò Misira shiinbii na Musa cye kurugo.

³ Yalyire ti mpyi na yíri nìnyinji na ke, pi puni pi mpyi na tire lyí.

⁴ Lwòhe Kile à kan pi á ke, pi puni pi à kuru bya. Kile mpyi a kafaage kà pyi k'à taha pi fye e, kuru mpyi maha lwòhe kaan pi á. Kirisita u mpyi kuru kafaage*.

⁵ Ŋka lire ná li wuuni mú i, pi nìnyahanyahara à Kile mùmpeŋmpe pyi. Lire kurugo pi à kwú síwage yyaha kurugo.

⁶ Ncyii karigii cyi à pi ta ke, cyir'á wuu yere, bà wuu si mpyi wuu àha ŋkwò nyii yige karigii nìmpegiigii kurugo pi fiige mé.

⁷ Yii àha nyé kacyinzunni i, bà pi pi mpyi maha li pyi mé. Y'à sémé pi kyaa na Kile Jwumpe Semenji i:

«Sùpyir'á tēen maa lyí maa bya, lire kántugo maa yíri na bāhare pi kacyiinni taan†.»

⁸ Wuu àha wuye yaha jacwòre laage e bà pi pil'á li pyi, ka Kile si shiin kampwòhii benjaaga ná taanre (23.000) bò pi e canŋa ninŋin mé.

⁹ Wuu àha raa Kafoonji jwò cwòre, bà pi pil'á li pyi, ka wwòobii si pire nò a bò mé.

¹⁰ Yii àha raa Kile nùŋke tahare bà pi pil'á li pyi mé. Nyé mpíi pi à lire pyi ke, Kile mèlkeŋi u maha kakyaaare pyi ke, ka Kile si uru yaha u à pa pire bò.

¹¹ Cyire karigil'á nò pi na, maa mpyi yyecyeene wuu á. Wuu mpíi pi nyé dinyenji tèekwooni byanhampe e ke, cyi à sémé si wuu yere bà wuu si mpyi s'a wuye kàanmucaa mé.

* 10:4 Yahutuubii cyelentiibii kàlanji funŋke e, pi mpyi a jwo na kafaage e lwòhe mpyi maha fwoore ke, na kuru ku mpyi a taha Izirayeli shiinbii fye e síwage funŋke e. Nomburu 20.8-11 na yu kuru kafaage kyaa na. † 10:7 Èkizodi 32.6

¹² Lire kurugo shinñi u ñye na sònñi na ur'à fànha ta Kile kuni i ke, urufoo u a uye kàanmucaa, u àha ñkwò ñcwo me.

¹³ Pyinñkanni na Sitaanninñi ñye na yii sònñi na wàa kapegigii na ke, amuni u ñye na li pyi sùpyire sannte na. Nka Kile na ñye ñwomée ninñkinfoo, u si ñee Sitaanninñi u yii tēgele ta fo si ntòro yii pērege taan me. Kawaa mée ká yii ta, Kile sí fànha kan yii á, bà yii si mpyi si li kwú yie e fo si sà nò li tēgeni na me.

¹⁴ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyiibii, yii láha kacyinzunni na feelee.

¹⁵ Yii na ñye yákilifee. Kampyi sée mii à jwo, yii à yaa yii li cè.

¹⁶ Wuu aha a Kafoonji ñjyñji lyí, wuu maha fwù kan Kile á yabyēere ntemu kurugo maa ti bya ke, tá tire maha li cyēe na wuu ná Kirisita na ñye wwoññe u sishange cye kurugo me? Bwúuruñji wuu maha ñkwò ñkwò a táa wuye na ke, tá uru maha li cyēe na wuu ná Kirisita na ñye wwoññe u cyeeere cye kurugo me?

¹⁷ Bwúuru ninñin u ñye, uru u ñye Yesu cyeeere. Wuu mée ñye wuu à ñyaha ke, wuu mú pun'à wà wuye na má pyi cyere ninñin. Naha kurugo ye wuu mú pun'à wà ta uru bwúuruñji ninñinñi i.

¹⁸ Amuni li mú ñye Yahutuubii pi maha sárayi kyaare kyàa ke, Kilenji á tire kyaar'a pyi sáraga ke, pi ná uru Kilenji maha mpyi wwoññe.

¹⁹ Yii na sònñi na jwumpe mii à jwo amē ke, na pur'à li cyēe na kacyiinni na ñye yaaga la? Lire ñye me, li maha sun ná kyaare ntemu i ke, na tire na ñye ná tayyéere e la? Yire bà me!

²⁰ Mpe mii la ñye si jwo ke, puru pu ñye: sùpyire ti ñye na kacyanhigii sunni ke, Kilenji sée wunji bà pi ñye na mpère me. Jínabii pi maha sunni. Mii la sí ñye yii ná jínabii pi pyi wwoññe me.

²¹ Yii si n-jà raa byii Kafoonji fūññcwokwuuni i, s'a byii jínabii wuuni i me. Yii si n-jà raa Kafoonji ñjyñji lyí s'a jínabii wunji lyí me.

²² Taha yii la ñye si Kafoonji lùuni yírigē la? Yii na sònñi na yii aha lire pyi, ku ñwōge sí n-táan yii na la?

Kacyinzunkyaare ñkyañi ná ti ñkyambaanji kani

²³ Yii píl'à jwo na karigii puni kun'à kan yii á, ñka tòn ñye karigii puni mpyiñi i me. Karigii puni kun'à kan yii á, ñka karigii puni si n-jà sùpyire sannte tēge pi a si yyaha na Kile kuni i me.

²⁴ Yii wà ñye a yaa u a u yabilinji kanni tònñji caa me, shin maha shin à yaa u a pi sanmpii tònñji caa.

²⁵ Kyara maha kyara ti ñye na mpérelī caange na ke, yii aha ti ta, yii ti kyà yibige baa.

²⁶ Naha kurugo ye y'à sémē Kile Jwumpe Semēji i na: «Ññke ná ku ñññō yaayi puni ñye Kafoonji wuyoſ.»

²⁷ Shinñi u ñye u ñye Kile kuni i me, uru wà ká yii yyere yii sà lyí uru yyēre, ka yii i ñee maa ñkàre, u aha yalyige maha yalyige kan yii á ke, yii ku lyí, yibige baa.

²⁸ Nka u aha jwo yii á na: «Ñke yatōg'á bō kacyiin na» u jwumpe kurugo, yii àha tire kyaare kyà me, bà urufoo yákilinji si mpyi u àha ñkwò ñgùrugo me.

²⁹⁻³⁰ Ti ñkyàñi si yaaga kēge yii á me. Nka urufol'á, li sí n-jà yaaga kēge, ñaha na ye u sí n-jà raa sònñi na yii na ñye kacyinzunmii.

Lire nde baare e, mii si n-cyē yalyige kà tufiige na sùpyire yyaha fyagare na me. Yalyige kurugo, mii à fwù kan Kile á maa ku lyí ke, ñaha na sùpyanji wabere sí mii cēge kuru ñjyi na ye?

³¹ Mii sí yi jwo yii á, ñwōñyega ninñin na, l'à pyi ñjyi yo, l'à pyi yabyara yo, l'à pyi yii kapyii yo, cyire karigii pun'à yaa cyi pēene taha Kile mēge na.

³² L'à pyi Yahutuu yo, l'à pyi Girekii yo, l'à pyi dānafee yo, yii àha sùpyanji wà tufiige mūmpēñme pyi me.

³³ Yii na pyinñkanni lwó. Mii à naye waha, bà mii kyaa si mpyi si ntāan sùpyire pun'à karigii puni i me. Mii ñye na ñkòre naye kurugo me, ñka pi sanmpii kurugo mii ñye na ñkòre, bà shinñyahara si mpyi si dá Yesu na, si shwō me.

11

¹ Yii a mii pyimpe taanni, bà mii yabilinji ñye na Kirisita pyimpe taanni me.

Kileñarege tapyi yi i, ceen' à yaa u a ñññke tò

² Mii à yii kēe, ñaha na ye yii à yákili yaha mii na karigii puni i, yereyi mii à kan yii á ke, marii yire kurigii ñaare.

³ Lire ná li wuuni mú i, mii la nye yii i li cè, bà Kirisita nye nàmbaabii puni jùṅke, Kile sí nye Kirisita jùṅke me, amuni nṅi mú nye ceenji jùṅke*.

⁴ Nye mà tàanna ná lire e, nò ká a Kile náare, lire nye me na Kile túnnture tà yu dánafeebil'á mà jùntoṅṅo ta u jùṅke na, urufoo maha u jùṅke† faha.

⁵ Ceewe mú ká a Kile náare, lire nye me na Kile túnnture tà yu dánafeebil'á, mà li ta u nye a u jùṅke tò me, u maha u jùṅke‡ faha, li maha mpyi mu à jwo ceenji u à u jùṅke§ kùlu ke.

⁶ Ceenji ṅgemu ká mpyi u nye na u jùṅke tūni Kileṅarege tēni i me, u ku kùlu ke! Kampyi ceenji jùṅjoore ṅkwòṅji, lire nye me u jùṅke ṅkùlunji na nye silege kyaa, lire e ke, u a ku tūni.

⁷ Nṅi kōni nye a yaa u a jùntoṅṅo tūni Kileṅarege tēni i me, naha na ye nṅi u nye Kile malwòre, u sinampe mú maha pēene taha Kile na. Ceenji sí wi ke, uru sinampe maha pēene taha nṅi na.

⁸ Yii li cè, tēni i Kile à diṅyēni dá ke, nṅi bà u à fworo ceenji i me, ṅka ceenji u à fworo nṅi i.

⁹ Nṅi mú sí nye a dá ceenji mēe na mē. Nka ceenji u à dá nṅi mēe na.

¹⁰ Lire kurugo cyeebil'á yaa pi a pi jùṅyi tūni Kileṅarege tapyige e, lire sí n-pyi kyaa ndemu li sí li cyēe na pi sí n-jà raa Kile pēre, bà Kile mēlekeebii lùgigii sí mpyi cyi àha jǐri pi taan mē*.

¹¹ Nka lire ná li wuuni mú i, mà wuu yaha Kafoonji wwōṅege e, ceenji sí n-jà n-kàre nṅi yaha me, nṅi mú sí n-jà n-kàre ceenji yaha me.

¹² Naha kurugo ye diṅyēni tēsiini i, ceen'á fworo nṅi i. Nka nume nàmbaabii maha fwore cyeebil'e. Kile u nye cyire karigii puni jùṅke.

¹³ Yii na nye yákilifee. Kampyi kacenne li nye li li, ceenji u u jùṅke múg'a yaha Kileṅarege tēni i, yii à yaa yii li cè.

¹⁴ Mà tàanna ná sùpyigire yyeshage e, silege ku nye ku ki, nṅi u pyi ná jùṅjūyahare e.

¹⁵ Mà li ta nṅjūyahare na nye pēene kuro ceen'á. Yii li cè na Kile à jùṅjūyahare kan ceen'á ti i mpyi u jùntoṅṅo.

¹⁶ Wà ha mpe jwumpe cyé, urufoo u li cè na wuu nye a tēe li na cyeebii pi a Kile náare pi jùṅyi ntòmbaa dánafeebii tabinniyyi i me.

Kafoonji Yesu jyiṅi lyiṅkanni

(Macwo 26.26-29; Marika 14.22-25; Luka 22.15-20)

¹⁷ Nde mii sí n-jwo yii á nume ke, mii nye a yii kēe lire e me, naha na ye yii mpinnini na ndemu kēge yii á ke, u nye na lire jwōge yii na mē.

¹⁸ Li nṅcyiini li nye, y'á jwo mii á na yii mpinnini cyeyi i, na yii nye na jwōmēe nṅkin yu me, mii s'á dá li na, na sēe sí n-ta puru jwumpe e.

¹⁹ (Mbēmbaan'á yaa u pyi yii shwōhō'e, lire ká mpyi mpīi pi à dá Kile na sēenji na ke, pire sí n-cè.)

²⁰ Yii maha yiye bínnini Kafoonji Yesu jyiṅi mēe na, ṅka lyiṅkanni nimpiini na yii maha u lyi ke, lire maha li cyēe na Kafoonji jyiṅi bà yii na lyi me.

²¹ Naha kurugo ye yii aha ṅkwùlo uru jyiṅi mēe na, yii shin maha shin funvwugo wunji maha jcaasi sí uru jyiṅi lyi sí njaha u zànnēge laage e. Li maha mpa mpyi fo pii katege wuu maha mpyi, mà li ta pīl'á lyi a tīn maa bya fo mà wùrugo.

²² Lire sanni i ke, taha pyenyē nye yii á mē? Yii sí n-jà raa lyi s'a byii yii pyenyi i mà? Taha yii la nye si jùzgoro nò fōṅfeebii na si dánafeebii kurunke jini faha? Lire sanni i ke, yii la nye mii u naha jwo ye? Yii la nye mii u yii kēe la? Sēenji na, mii sí n-sii n-jà yii kēe mpe jùṅṅo taan me!

²³ Jwumpe Kafoonji à jwo mii á ke, puru mii à taha yii á, mii sí nùru pu kurugo sahanjki: canjke numpilage e Kafoonji Yesu à le cye e ke, u à bwùurunji lwó,

²⁴ maa fwù kan Kile á u kyaa na, maa u kwòṅ kwòṅ a kan u cyelempyibil'á maa jwo: «Ṃge bwùurunji u nye mii cyeere t'á kan yii kurugo ke, yii a nde pyi yii raa yiye funṅo cwo na na.»

²⁵ Lire pyiṅkanni na mú, pi à kwò jyiṅi na ke, u à fūṅcwokwuuni lwó, ērezen sinme mpyi l'e, maa jwo: «Nde fūṅcwokwuuni li nye Kile tunmbyaare nìvōnnte, ntemu t'á le ná mii sishange e ke. Yii a byii nde fūṅcwokwuuni i, yii raa yiye funṅo cwo na na.»

²⁶ Nye fo mà sà yaa ná Kafoonji tēnuruni i, yii aha uru bwùurunji kyà maa bya lire fūṅcwokwuuni i tēre o tēre e ke, Kafoonji kwùṅi shēnre yii maha jwo amuni.

* 11:3 Pii maha jwo: «bà Kirisita nye nàmbaabii puni jùṅṅo na, Kile sí nye Kirisita jùṅṅo na me, amuni nṅi mú nye ceenji jùṅṅo na.» † 11:4 Pii maha jwo: «jùṅṅofooji». ‡ 11:5 Pii maha jwo: «jùṅṅofooji». § 11:5 Lire tēni i, ceenji jùṅjūwoore ti mpyi u jire cyage (11.15 wii). Lire e ceenji jùṅjūwoore ṅkwòṅji, lire nye me u jùṅke ṅkùlunji mpyi a sii silege. * 11:10 Pii maha jwo: «Lire kurugo dánafeebii tabinniyyi i, ceen'á yaa u u jùṅke tò, lire li maha li cyēe na u à uye tīrige nṅ'á, bà Kile mēlekeebii lùgigii sí mpyi cyi àha jǐri u taan mē.»

²⁷ Lire kurugo ngemu ká mpyi u nyɛ na Kafoonji bwúurunji lyí u lyínkanna na maa byii u fúnjɔcwokwuuni i li byanjanna na mɛ, urufof'á kapii pyi Kafoonji na, bà Kafoonji bofeebil'á kapii pyi u na mɛ.

²⁸ Lire kurugo yii shin maha shin à yaa u uye kàanmucya, u u nta u a uru bwúurunji lyí, u raa byii lire fúnjɔcwokwuuni i.

²⁹ Naha kurugo yɛ wà ha uru bwúurunji kyà maa bya lire fúnjɔcwokwuuni i, maa mpyi u nyɛ a li lwó a wíi na dánafeebii pi nyɛ Kirisita cyeere mɛ, urufoo na li caa Kile sí urufoo tún.

³⁰ Lire kurugo yii ninyahara à pyi yamii, ka pii si nkɔwú yii e.

³¹ Wuu aha wuye kàanmucya maa nta a uru bwúurunji kyà, maa bya lire fúnjɔcwokwuuni i, Kile saha si wuu tún mɛ.

³² Nka Kafoonji à wuu sàra numɛ mà tàanna ná wuu kapyiinkil'e, maa wuu le kur'e, bà li si mpyi u àha bú nkɔwú wuu tún ná Kilecembaabil'e mɛ.

³³ Lire kurugo mii cinnmpyibii, yii aha bínni tère o tère e Kafoonji njyɛni mɛɛ na ke, yii pyi ná sùpyigire e pi sanmpii kàmpanjke na, yii raa wwúu yii a u lyí.

³⁴ Katege ká mpyi ngemu na ke, urufoo u lyí u pyenge e, u u nta u a ma Kafoonji njyɛni talyige e, bà li si mpyi yii àha nkɔwú kapyimbaala pyi uru njyɛni talyige e, Kile si yii sàra a tàanna ná lire e mɛ.

Mii aha ná wani yii yyéere tɛni ndemu i ke, karigii sanjki cyi à yáaŋa a yaha ke, mii sí cyire cwɔɔnrɔ.

12

Kile Munaani màkanyì kani

¹ Nyɛ mii cinnmpyibii, nde li nyɛ Kile Munaani màkanyì kani ke, mii la nyɛ yii i nkɔwóro numpini i yire kàmpanjke na mɛ.

² Pyínkanni na yii mpyi mà yii yaha yii sàha Kile cɛ mɛ, yii sɔnrɔ lire na kɛ! Yii mpyi a yiye pwɔ kacínjkwunji na sɛl'e, mà li ta cyire kacyanhigii nyɛ na jà a jwo mɛ.

³ Lire kurugo mii sí yí fininje n-jwo yii á, Kile Munaani à sùpyanji ngemu yyaha cù ke, urufoo si n-jà jwumpime jwo Yesu na mɛ. Sùpya mú si n-jà n-jwo na: «Yesu u nyɛ Kafoonji» ná Kile Munaani bà l'á urufoo yyaha cù mɛ.

⁴ Kile Munaani màkanyì shin'á nyaha, nka Kile Munaani ninuuni li maha yi puni kaan.

⁵ Báaranji Kile Munaani maha njkaan ke, u shin'á nyaha. Nka Kafoonji ninun'á uru báaranji puni maha mpyi.

⁶ Karigii pyínkannigil'á nyaha. Nka Kileni ninunji u maha cyire karigii pyipyi fánha kaan cyi pyifeebii pun'á.

⁷ Kile Munaani à báaranji wà kan dánafeebii puni ninjkin ninjkin'á pi kurunje ntɛgeni mɛɛ na.

⁸ Yii li cɛ na Kile Munaani à yákilifente jwumpe njwunji kan pil'á. Lire Kile Munaani ninuun'á njɛni jwumpe njwunji kan piiberil'á.

⁹ Lire Kile Munaani ninuun'á dányanji shinji wà kan pil'á, maa pyínkanna kan piiberil'á pi i yampii cùunji.

¹⁰ Li maha pii pyi pi i jini na kacyanhala karigii pyi, maa Kile túnnture pyipyi fánhe kan pil'á, li maha pii pyi pi i jini na Kile karigii ná Sitaanninji wogigii cini na wwúu cyiye e, li maha pii pyi pi i jini na shɛɛnre tabere yu, maa pii pyi pi i jini na tire shɛɛnre kɛɛnni.

¹¹ Kile Munaani ninuuni li maha cyire karigii puni pyipyi fánhe kaan cyi pyifeebil'á. Mà tàanna ná li nyii wuuni i, l'á kani là pyipyi fánha kan pil'á, maa labere pyipyi fánha kan piiberil'á.

¹² Sùpyanji cyeere na nyɛ ninjkin, nka u yatanji maha nyaha. U yatanji ná yi nyahanji mú i, yi puni maha wà yiye na maha mpyi cyere ninjkin. Yii li cɛ na wuu mpíi pi nyɛ Kirisita wwɔnɛge e ke, amuni wuu mú nyɛ.

¹³ Naha kurugo yɛ wuu mú nyɛ nta à batize Kile Munaani ninjkinji cye kurugo, maa wwó maa mpyi cyere ninjkin, lire Munaani ninjkinji cye kurugo, l'á pyi Yahutuu yo, l'á pyi Girekii yo, l'á pyi bilii yo, li nyɛ a pyi bilii mà yo, Kile Munaani ninjkinji l'á tíg'a tɛn wuu mú puni i.

¹⁴ Sùpyanji cyeere nyɛ yatanji ninjkin kanna mɛ, nka yi maha nyaha.

¹⁵ Tɔɔge ká jwo na kuru nàzhan nyɛ cyeere e mɛ, mà lire njúnke pyi na kuru nyɛ cyɛge mɛ, tá lire si n-jà ku nàzhan yige cyeere e bɛ?

¹⁶ Nyɛ ninjénke ká jwo na kuru nyɛ cyeere yatanjke kà mɛ, mà lire njúnke pyi na kuru nyɛ nyii mɛ, tá lire sí n-jà ku nàzhan yige cyeere e?

¹⁷ Kampyi cyeere yatanji puni mpyi nyii, di sùpyanji mpyi na sí raa núru raa nko yɛ? Kampyi ti puni mpyi ningenye, di sùpyanji mpyi na sí raa nùge taa raa nko yɛ?

¹⁸ Mà sɛɛni jwo, Kile nyɛ a cyeere dá amuni mɛ, u à ti yatanji puni ninjkin ninjkinji dá mà tàanna ná u nyii wuuni i.

¹⁹ Kampyi yatanji ninjkin kanna ku mpyi, wà mpyi na sí raa ku pyi cyeere mɛ.

²⁰ Lire kurugo sùpyanji cyeere yatanɲy' à nyaha, ŋka cyere ninɲin ti nyɛ ti ti.

²¹ Lire e nyiini si n-jà n-jwo na lire kuro nyɛ cyɛge e mɛ. Nɲŋke mú si n-jà n-jwo na kuro kuro nyɛ tooyi i mɛ.

²² Ŋka yatanɲyi yi nyɛ cyeere e fànha baa ke, yire tayyɛrɛg' à pɛɛ sɛl'e.

²³ Yatanɲyi wuu nyɛ na sɔnni na yi nyɛ kuru fiige silege wuyo mɛ, wuu maha yákili yaha yire na mà tɔro yatanɲyi sanɲyi na. Yatanɲyi yi nyɛ silege cyeyi wuu cyeere e, ná yi nyɛ a yaa y'a jaa cyiɲɲi na mɛ, wuu maha yaha yire na sɛl'e.

²⁴ Yatanɲyi yi nyɛ yi nyɛ silege wuyo wuu cyeere e mɛ, wuu nyɛ na yare yire na sɛl'e mɛ. Yatanɲyi njemu wuu nyɛ na sɔnni na yi nyɛ tɔɔn wuyo mɛ, Kile à cyeere dá maa yire yatanɲyi le dá e.

²⁵ Kile à lire pyi, bà cyeere yatanɲyi si mpyi y' àha ndáha ndáha yiye na mɛ. Ŋka yi puni y'a yiye tɛɛɛ.

²⁶ Yatanɲke kà ha mpyi ná tayaɲcyage e, cyeere puni ti maha yà. Yatanɲke kà ha ŋkɛɛ ta, cyeere puni ti maha mpyi kuru funntange e.

²⁷ Yii pi ke, yii pi nyɛ Kirisita cyeere, yii shin maha shin à pyi tire cyeere yatanɲke kà.

²⁸ Lire kurugo Kile à pii tiɲɛ dánafeebii kurunke e u báaraɲi mɛɛ na. Yyɛcyiige na, u à Yesu tũntunmpii tiɲɛ, li shɔnwuuni maa Kile tũnture pyifeebii tiɲɛ, li tanrewuuni maa cyelentiibii tiɲɛ. Lire njwɔho na, u à kakyanhala karigii pyifeebii tiɲɛ, mpɛii pi maha yampii cùunji ke, maa pire tiɲɛ, maa dánafeebii tɛɛfeebii tiɲɛ, maa yyaha yyéɛ shiinbii tiɲɛ, maa pii pyi pi i jini na shɛɛnre tabɛɛɛ yu.

²⁹ Tá y' à jwo na pi puni pi pyi Yesu tũntunmii? Lire nyɛ mɛ, Kile tũnture pyifɛɛ? Lire nyɛ mɛ, cyelentii? Lire nyɛ mɛ, kakyanhala kari pyifɛɛ?

³⁰ Lire nyɛ mɛ, pi a yampii cùunji? Lire nyɛ mɛ, na yu shɛɛnre tabɛɛ'e? Lire nyɛ mɛ, na tire shɛɛnre yyaha yu pi sanmpil' á? Tá lire kani là ninɲin pyipyi fàn'h' à kan pi pun' á?

³¹ Yii a Kile Munaani makanyi puni njɛɛɲyi caa. Lire e mii sí lire kuni njɛɛɲni le yii taan numɛ.

13

Ntáannamagare kani

¹ Nyɛ wuu mɛɛ ká shɛɛnre puni cɛ na yu, mà bàra Kile mɛlɛkɛɛbii woore na mú, ná ntáannamagare nyɛ wuu zòmɲyaagil' e mɛ, wuu jwumpe maha mpyi mähawaya. Li maha mpyi mu à jwo tɔɔnnɔ, lire nyɛ mɛ yatinɲɛ wuu nyɛ na bwũun njũɔ kurugo.

² Kile mɛɛ ká wuu pyi u tũntunmii, karigii cyi à njwɔho ke, maa wuu pyi wuu u jini na cyire yige bɛɛnɲɛ na, maa njɛɲi shiji puni kan wuu á, ali wuu daniyanji fànhe mɛɛ ká sàa nyaha fo na jini na njanyi pyi yi i ŋkũni na yiri yi tatɛɛnyi i, ná ntáannamagare nyɛ wuu zòmɲyaagil' e mɛ, wuu nyɛ yafyin mɛ.

³ Wuu mɛɛ ká wuu cyeyaayi puni táa fòɲɔfeebii na pi à tɛɛɛ na piye njwɔ caa, mà li táan wuy' á pi wuu kyéɛge Kirisita kurugo, ná ntáannamagare nyɛ wuu zòmɲyaagil' e mɛ, lire si yafyin njwɔ wuu na mɛ.

⁴ Ntáannamagare ká mpyi njemu i ke, urufoo lùuni maha bò, u maha kacɛɲɲkii pyi sùpyire sannte na, njyɛɛɛn nyɛ na mpyi u e mɛ, bwomɔ nyɛ na mpyi u e mɛ, yàmpeene nyɛ na mpyi u e mɛ.

⁵ Urufoo nyɛ na jyɛ njuzogoro karil' e mɛ, u yabilinji nàfan karigii kanni bà urufoo maha mpyi mɛ, urufoo nyɛ na mpyi lufwuufoo mɛ, u nyɛ na wà nàvunɲjaga yare uye funɲ' i mɛ.

⁶ Ntiimbaanji karigii nyɛ na urufoo funɲɔ tángɛ mɛ. Ŋka ntiɲi karigii cyi maha u funɲke táan.

⁷ U maha njɔ uye na karigii puni i, u maha dá Kile na karigii puni i, u maha u sɔnnɔɛɛ taha karigii puni na, maa karigii puni kwú uye e.

⁸ Ntáannamagare si n-si n-kwɔ mɛ, ŋka Kile tũnture báaraɲi sí n-pa n-kwɔ, mpɛii pi nyɛ na shɛɛnre tabɛɛɛ yu ke, lire sí n-pa n-kwɔ, njɛɲi u nyɛ wuu e ke, uru sí n-pa n-kwɔ.

⁹ Yii li cɛ na wuu nyɛ a karigii puni cɛ mɛ. Wuu tacɛɲke nyɛ a pɛɛ Kile tũnture báaraɲi i mɛ.

¹⁰ Ŋka Kile ká u báaraɲi fũnnɔ canɲke njkemu i ke, wuu karigii nivunɲɔmbaagii sí n-kwɔ.

¹¹ Tɛni i wuu mpyi nàɲkocyɛɛɛ e ke, nàɲkocyɛɛɛ mpyi maha jaa wuu jwumpe ná wuu sɔnnɔɲkanni ná wuu karigii kàanmucyaɲkanni i. Ŋka wuu à pa lyɛ ke, wuu à lire puni njwɔ yaha.

¹² Numɛ, wuu nyɛ na karigii jaa na njcwúu mɛ, li na nyɛ mu à jwo bà wà maha uye wíi dùba e mɛ*. Canja na ma, wuu sí raa karigii jaa raa njcwúu. Numɛ wuu tacɛɲke nyɛ a pɛɛ mɛ, ŋka kuru canɲke, bà Kile à wuu cɛ feefee mɛ, amuni wuu sí n-pa Kile karigii yyaha cɛ.

* 13:12 Tɔɔnnɛ shiji wà tɛɛcyiini shiinbii mpyi maha ntɛg' a dùbanji yaa, lire mpyi maha sùpyanji pyi u jin' a uye wíl' a cwó u e mɛ. Dùbanji yyahe nyɛ a mpyi maha njcwó mɛ.

¹³ Nye kapyaa taanre cyi nye, cyire sì n-sii n-kwò mē, cyire cyi nye: dányani ná sònṣòrè tatahage ná ntàannamagare, nka nde li nye cyi puni nimbwooni ke, lire li nye ntàannamagare.

14

Kile túnntur'à yaa t'a mpyi dánafeebii shéenre nṛncente e

¹ Lire kurugo ntàannamagar'à yaa ti pyi yii yacyage nṛncyiige. Kile Munaani maha màkanyi njemu kaan ke, yii raa yire caa mú. Nka Kile túnnture njwunji màkange wuuni l'à lyē.

² Naha kurugo yē shinji u nye na shéenre taber'e yu ke, ná sùpyire e bà urufoo maha yu mē, ná Kile e u maha yu, naha na yē wà nye na u jwumpe yyaha cini mē. Karigii cyi nye cyi yyaha nye a cē mē, Kile Munaani sifente cye kurugo u maha cyire kyaa yu.

³ Nka ngemu u nye na Kile túnnture yu ke, ná sùpyire e urufoo maha yu, maa ti tēre ti i si yyaha na Kile kuni i, maa maban leni t'e, maa ti zòmpyaagii tàali.

⁴ Shinji u nye na yu shéenre taber'e ke, ti maha urufoo kanni tēre u u si yyaha na Kile kuni i. Mà li ta shinji u nye na Kile túnnture yu ke, urufoo maha dánafeebii kurunke puni tēre pi i si yyaha na Kile kuni i.

⁵ Yii puni ká a jini na shéenre taber'e yu, lir'à táan mii i. Nka nde l'à táan mii i sēe sèl'e ke, lire li nye yii puni pi a Kile túnnture yu. Kile túnnture jwufooni tayyereg'à fànha tò shéenre taber'e jwufooni woge na, fo wà ha nta na tire shéenre kēenji, bà ti si mpyi si dánafeebii kurunke tēge pi a si yyaha na Kile kuni i mē.

⁶ Mii cinmpyibii, yii yabilimpji pi li kàanmucya a wii ke! Mà jwo mii u pa Kile túnnture tà jwo yii á, si kani là cyēe yii na Kile kuni i, lire nye mē si yērege ká kan yii á ke, kampyi shéenre taber'e mii mpyi a pa jwo ná yii e, naha tòn yii mpyi na sí n-ta lire e yē?

⁷ Nde li nye yatinji kàmpañke, mu à jwo tiinmpini, lire nye mē nṛkònnonji ke, kuru ká mpyi ku nye a bwòn ku bwònnkanna na mē, mēni li nye na bwùn ke, di wà sí n-jà lire cē n-jwo yē?

⁸ Tiinmpini pi maha wyi maha ntēg'a kàshikwònbii wà piye na ke, ná lire nye a wyi li wyiṅkanna na mē, jofoo u si uye bégele kàshige mē na yē?

⁹ Amuni li mú nye yii á, yii pi nye na yu shéenre taber'e ke, yii lógofeebii ká mpyi pi nye na yii jwumpe nūru mē, nje yii nye na yu ke, di pi si yire cē n-jwo yē? Li maha mpyi mu à jwo ná kafēge e yii nye na yu.

¹⁰ Shéenre shin'á nyaha diṅyeni i, nka tire shéenre puni na nūru ti jwufeel'á.

¹¹ Mii aha mpyi mii nye na shéenre tà nūru mē, ti jwufooni maha mpyi nàmpòṅṅò mii á, mii mú maha mpyi nàmpòṅṅò ti jwufoon'á.

¹² Nye ná Kile Munaani màkanyi lage sí nye yii na, nje yi sí n-sii n-jà dánafeebii pyi pi a si yyaha na Kile kuni i ke, yii a yire caa ná yii cyeyi shuunniṅi i.

¹³ Lire kurugo shinji u nye na shéenre taber'e yu ke, urufoo u a Kile jáare, bà u si mpyi s'a ti kēenji mē.

¹⁴ Naha kurugo yē mii aha a Kile jáare shéenre taber'e, mii kòni maha mpyi Kilejarege na, nka mii nye na na jwumpe yyaha cini mē.

¹⁵ Lire e ke naha mii á yaa mii u pyi yē? Mii sí n-jà raa Kile jáare shéenre taber'e, nka shéenre mii à cē ke, mii mú sí n-jà raa u jáare tire shéenre e. Mii sí n-jà raa Kile pēente myahigii cēe shéenre taber'e, nka shéenre mii à cē ke, mii mú sí n-jà raa cyi cēe tire shéenre e.

¹⁶ Nye mu aha a fwù kaan Kile á shéenre taber'e, wà ha nta dánafeebii kurunke e ngemu u nye u nye na tire shéenre nūru mē, di urufoo sí n-jà n-jwo: «Amiina» mà li ta u nye a mu jwumpe lógo mà yē?

¹⁷ Mu fwùni nṛkanji mē ká nta u à jwò sèl'e, u si n-jà urufoo tēge Kile kuni i mē.

¹⁸ Mii à Kile shéere, naha na yē u à mii tēge mii à jà na yu shéenre sannte e mà tōro yii puni na.

¹⁹ Nka lire ná li wuuni mú i, mii aha mpyi dánafeebii kurunke e, mà jwònyeya kanṅuro kanna jwò dánafeebii shéenre nindogore e, mii maha lire funṅò lwò maha ntōro mii u canmpuni lwò jwumpe na shéenre taber'e pi nye na tire ntemu nūru mē.

²⁰ Mii cinmpyibii, yii áha raa sònji nànkopyire sònṣòṅkanni na mē. Nka kapegigii kàmpañke na, yii yiye pyi pinmpinnye yē fiige. Yákilifente kàmpañke na, yii yiye pyi shinlyee.

²¹ Y'à sémē Kile Jwumpe Semēni i na Kafoonji Kile à jwò: «Nàmpwuunbii pii mii sí n-tun na shiinbil'á. Pire sí n-jwò ná pi e shéenre taber'e. Nka lire ná li wuuni mú i, pi si mii jwò mēni cù mē.»

* 14:21 Tēni i Izirayeli shiinbil'á Kile jwò mēni yaha ke, Kile à jwò na uru sí Babilon shiinbil'á kàshicye yaha ku pa pi tún pi i jà pi na. Shenre nàmpòṅṅò Babilon shiinbil'á mpyi na yu. Izirayeli shiinbil'á pi nja pi i tire shéenre yu ke, ka lire si li cyēe pi na na Kile à tún ná pire Izirayeli shiinbil'e (Ezayi 28.11-12.)

²² Mā tāanna ná lire katoronkwooni i, nje mii sí n-jwo ke, yire yi nje: wà ha shēenre tabere jwo, mpíi pi nje pi nje Kile kuni i me, lire maha li cyēe pire na na Kile sí yoge kwòn pire na. Puru jwumpe nje a yyaha tí ná dānafeebil'e me. Wà ha Kile túnnturo jwo, lire maha li cyēe dānafeebii na na Kile nje pi shwòhòl'e. Mpíi pi nje pi nje Kile kuni i me, puru jwumpe nje a yyaha tí ná pire e me.

²³ Nje l'aha mpyi kee yii dānafeebii kurun'k'à binni, ka yii puni si wà na shēenre tabere yu, shincyi ká mpa yii ta pur'e, ngemu u nje u nje a Kile cè me, tá u sí n-jwo na yii funny'a shwò yii na me?

²⁴ Nka l'aha mpyi mu à jwo Kile túnnture yii nje na yu, ka u u mpa jyè yii kurun'ke shwòhòl'e, u aha yii jwumpe lógo, lire sí u pyi u cè na sēenji yii nje na yu, si u pyi u cè na uru kapyiinjii nje a tí me.

²⁵ Yaaga maha yaaga k'à nwohò urufoo zòni na ke, yire puni sí n-yige cyínjii na, fo u sí yyahe cyígile si ninjire sín si Kile kēe, si jwo sēenji na, Kile na nje yii shwòhòl'e.

Kile pèente karigii sogolo nkann'à yaa li njwò

²⁶ Mii cinmpyiibii, yii à yaa yii ndemu pyi ke, lire li nje: yii aha yiye binni Kile pèente me na me, ká mpyi wà á, urufoo u li cēe. Yerege jwumò ká mpyi wà á, urufoo u pu jwo, Kile ká nta u à kani là cyēe wà na, urufoo u li jwo. Kile ká nta u à shēenre tabere le wà njwò e, urufoo u ti jwo. Kile ká nta u à pyinjanna kan wà á u u jà a tire shēenre kēenje, urufoo u ti kēenje. Nka cyire karigii pun'à yaa cyi dānafeebii tēge pi a si yyaha na Kile kuni i.

²⁷ Mpíi pi nje na shēenre tabere yu ke, pire nje a yaa pi tōro shiín shuunni taanre na me, pi raa yu ninjín ninjín, li i nta wà m'na nje wani ngemu u sí n-jà raa tire shēenre kēenji ke.

²⁸ Kēenjefoo ká mpyi u nje a ta tire shēenre na me, ti jwufeebil'à yaa pi fyàha, pi raa yu piye funj'i ná Kile e.

²⁹ Nde li nje Kile túnntunmpii kàmpanjke ke, pire shiín shuunni taanr'à yaa pi a yu ninjín ninjín. Pi sanmpii s'a pi jwumpe nùru pi raa pu kàanmucaa.

³⁰ Nka Kile ká nta u à kani là cyēe wabere na, ngemu u à fyànha a jwumpe lwò ke, ur'à yaa u fyàha, u u yaha u li jwo.

³¹ Yii nje a yaa yii binni yii a Kile túnnture yu me, yii a ti yu ninjín ninjín, bà ti si mpyi si dānafeebii le kur'e, si maban le pi e me.

³² Yii li cè na li sínji nje Kile túnntunji na mà jà a cù u njwòge na, si pi sanmpii yaha pi jwo a kwò.

³³ Naha kurugo ye nyàhanjurugunji nje a táan Kile á me, mà karigii yal'a sogolo yyejinke e, lire l'à táan u á, bà li nje na mpyi dānafeebii kurunji puni i me.

³⁴ Cyeebil'à yaa pi fyàha mpínjini cyeyi i, naha na ye kuni nje a kan pi á, pi jà pi a yu yire cyeyi i me. Pi à yaa pi piye tírige, bà MusaSaliyanj à yi jwo me.

³⁵ Pi la ká mpyi si yibige pyi cyage kà na, pi aha nò pyenge pi kuru yibige pyi pi nambaabii na. Naha kurugo ye li lemp'à pi ceewe u a jwumpe lwúu dānafeebii kurun'ke e†.

³⁶ Taha yii na sònnji na yii бага jwumò pu nje Kile jwumpe? Lire nje me, taha yii na sònnji na yii kanni na puru jwumpe'à nò?

³⁷ Wà ha nta u u sònnji na Kile Munaani maha jwumpe leni uru njwò e na yu pi sanmpil'à, u li cè na yerege mii nje na séméni si nkan yii á ame ke, kur'à fwoonj Yesu i.

³⁸ Wà ha nke yerege jwumpe cyé, yii àha nùru urufoo le laage e me.

³⁹ Mii cinmpyiibii, njwònyeга ninjín na, yii a Kile túnnture báaranj caa yii a mpyi. Wà ha a si raa yu shēenre taber'e, yii àha urufoo sige lire na me.

⁴⁰ Li tēgeni li nje, yii karigii puni cyi pyi ná njire e, yii i cyi sogolonkanni yaha li njwò.

15

Kirisita à jwò a fwoonj kwùnj i ke, kwùubii mú sí jwò

¹ Nje mii cinmpyiibii, Jwumpe Nintanmpe mii à jwo yii á, ka yii i dá pu na, maa yiye pwo pu na ke, mii la nje si yii funjò cwo puru na.

² Puru jwumpe cye kurugo, kuni li maha sùpyire shwò ke, lire yii à lwò. Yii aha nkwoò lire kuni i, Kile sí yii shwò. Naha na yii na sònnji na yii dāniyanj kapyiini nje njwò baa ye?

³ Jwumpe p'à jwo mii á, ná pu tayyereg'à pēe ke, mii à puru jwo yii á. Puru pu nje: Kirisita à kwú wuu kapegigii yafanj kurugo, bà l'à fyànha a jwo Kile Jwumpe Semēji i me.

⁴ U buwun'á le fannjke e, u kwùnj canmpyitanrewuuni, u à jwò, bà l'à fyànha a jwo Kile Jwumpe Semēji i me.

† 14:35 Pii na sònnji na Poli à cyeebil' sige pi àha raa pi nambaabii yibili Kile pèente tēni i me. Pii sí na sònnji na Poli nje a kuni kan cyeebil'á pi a Kile túnnture jwufeebii jwumpe njwòhe tūru me. Pii sí i sònnji na mpíi pi à ntùjke taha Poli na ke, pire jwumpe pu nje 14:35 i. 14:36 i Poli nje a jwò puru jwumpe na me.

⁵ U jɛŋkwooni kántugo, u à uye cyêe Pyeri na, lire kántugo, maa uye cyêe u cyelempyiibii kɛ ná shuunnɛni na.

⁶ Lire kántugo cɛnmpyiibii dánafeebii na u à uye cyêe tère ninɛin i ke, pir'à jɛyaha shiin ŋkwuu kanjuro (500) na. Shinpaanra kanna pi à kwú pire e, lire baare e, pi ninjahamii saha na jɛy shi na.

⁷ Lire kántugo u à uye cyêe Yakuba na, maa uye cyêe u tũntunmpii sanmpii puni na.

⁸ Pire puni kántugo, u à uye cyêe mii Poli na mú, mii u jɛy mu à jwo pɛnmpɛnjyaga ninjyembaga ŋkemu k'à si ke.

⁹ Yii li cɛ, mii u jɛy Yesu tũntunmpii puni kántugo yýere wunɛi. Mii bá mpyi a yaa mii u tɔrɔ u tũntunmpil'e mɛ, naha na yɛ mii mpyi maha Kile dánafeebii kurunɛ kyéere sɛl'e.

¹⁰ Ŋka tayýerege e mii jɛy ninjaa ke, Kile u à jwɔ mii na maa mii yaha kur'e. Tawage e bà u à sàa jwɔ mii na mà dɛ! Mii bá à báaraɛni pyi mà tɔrɔ Yesu tũntunmpii sanmpii na, ŋka ná na yabilɛni fánhe e bà mii à u pyi mà dɛ! Kile u à jwɔ mii na maa mii pyi mii à u pyi.

¹¹ Lire e kel' à pyi mii u à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á yo, l' à pyi Yesu tũntunmpii sanmpii yo, Jwumpe Nintanmpe ninumpe wuu jɛy na yu, yii mú s' á dá pu na.

Dánafeebii jɛni kani

¹² Jɛy ná wuu s' á jwo yii á na Kirisita à jɛ a fworo kwùni i, naha na yii pii maha jwo na kwunɛnɛ jɛy nũmpañja mà yɛ?

¹³ Kampyi yii na sɔnni na kwunɛnɛ jɛy nũmpañja mɛ, lir' à li cyêe na yii jɛy a dá na Kirisita mú à jɛ a fworo kwùni i mɛ.

¹⁴ Kampyi Kirisita jɛy a jɛ a fworo kwùni i mɛ, Jwumpe Nintanmpe wuu jɛy na yu ke, puru kajwuuni mpyi na sí n-pyi jũŋɔ baa, yii daniyanɛi kapyiini mú mpyi na sí n-pyi jũŋɔ baa.

¹⁵⁻¹⁶ Jɛy jwumpe wuu jɛy na yu na ntare Kile na ke, puru mpyi na sí n-pyi kafinara, naha na yɛ wuu à jwo na Kile à Kirisita jɛ a yige kwùni i. Kampyi yii na sɔnni na kwunɛnɛ jɛy nũmpañja mɛ, lir' à li cyêe na yii na sɔnni na Kirisita mú jɛy a jɛ a fworo kwùni i mɛ.

¹⁷ Kampyi Kirisita jɛy a mpyi a jɛ a fworo kwùni i mɛ, jũŋɔ mpyi na sí n-pyi yii daniyanɛi kapyiini na mɛ, yii kapegii tugure mú mpyi na sí n-kwôro yii jũŋ'i.

¹⁸ Lire mpyi na sí li cyêe mú na mpɛi pi à kwú mà pi ta pi à dá Kirisita na ke, na pir' à pɛnni.

¹⁹ Kampyi wuu à wuu sɔnnɔre taha Kirisita na numɛ tiɛni kanni kurugo, lire e ke wuu pi jɛy dɛnyɛ sũpyire puni kanhamafeebii.

²⁰ Ŋka sɛɛni na, Kirisita à jɛ a fworo kwùni i. Mpɛi pi à kwú ke, Kile à u jɛ a yige kwùni i yɛcyiige na, maa li cyêe na kwùnbii mú sí n-pa jɛ.

²¹ Yii li cɛ, bà kwùŋ' à jýɛ dɛnyɛni i shin ninɛin cye kurugo mɛ, amuni kwunɛni mú à jýɛ shin ninɛin cye kurugo.

²² Sũpyire puni sí n-kwú, naha na yɛ pi jɛy Adama wwojɛge e. Amuni li mú jɛy, dánafeebii puni sí nũru jɛ, naha na yɛ pi jɛy Kirisita wwojɛge e.

²³ Ŋka shin maha shin ná u tɛɛnɛnɛ li jɛy, Kirisita u à pyi shincyiwe mà jɛ, lire kántugo, mpɛi pi jɛy u wuubii ke, u aha bú nũr'a pa canɛke ŋkemu i ke, pire mú sí jɛ.

²⁴ Lire kántugo dɛnyɛni sí n-kwú. Kirisita sí jũŋufente puni ná sífente puni ná fánhafente puni shi kwú, si Saanre le Tufooni Kile cye e.

²⁵ Yii li cɛ na fánha ku jɛy ku ki, Kirisita u tɛɛn jũŋufente na fo si zà yaa ná Kile e, u à u zámpeɛnbii puni le u tooyi jwɔh'i.

²⁶ Zámpeɛnni nizanɛi u sí shi bô ke, uru u jɛy kwùni.

²⁷ Y' à sɛmɛ Kile Jwumpe Semenɛi na: «Kile à síni kan u á yaayi puni na*.» Ŋka puru jwumpe e, l' à fɛninɛ na síni jɛy Yesu á mà pyi Kile jũŋɔ na mɛ, naha na yɛ Kile u à síni kan u á u pyi yaayi puni jũŋɔ na.

²⁸ Jɛy yaayi puni ká bú ŋkúu Kirisita á tɛni ndemu i ke, uru u jɛy Jyafooni ke, Kile ká síni kan u á yaayi puni na tɛni ndemu i ke, u mú sí uye tɛrige Kile á. Lire ká mpyi, Kile sí n-pyi yaayi puni ná sũpyire puni jũŋɔ na.

²⁹ Mpɛi pi maha piye batizeli kwùnbii kurugo ke, yii sɔnnɔ pire na mú ke, kampyi kwunɛnɛ jɛy a sli nũmpañja mɛ, naha kurugo pi maha piye batizeli pi kurugo yɛ?

³⁰ Wuu mú dɛ? Kampyi kwunɛnɛ jɛy mɛ, naha kurugo wuu maha wuu múnahigii pɛrɛli tɛrigii puni i yɛ?

³¹ Mii cɛnmpyiibii, mii sí n-sli yi jwo n-waha yii á, mii na jɛy kwùni jwɔge e canɛna maha canɛna. Sɛɛni na, mà yii yaha wuu Kafoonɛi Yesu Kirisita wwojɛge e, yii pi à mii jũŋke yɛrige.

* 15:27 Zaburu 8.7 † 15:29 Pii maha jwo: «Jɛy naha kurugo pii maha piye kan pi a batize maa piye le kwùni jwɔge e yɛ? Kampyi sɛɛ wi na kwunɛnɛ jɛy mɛ, naha kurugo pi maha piye le kwùni jwɔge e maa piye kan pi a batize yɛ?»

³² Zhìni mii à le ná Efese kànhe sige yaayi i ke, kampyi nùmpañña nye wani me, ñaha lire zhìleni mpyi na sí jwò mii na ye? Kampyi kwùñe nye nùmpañña me, mii sí n-jà n-jwo sùpyire sannte fiige na:

«Wuu a lyi, wuu raa byii,
ñaha na ye wuu aha ñkwù, y'à kwò†.»

³³ Yii a yiye kàanmucaa: «Sùpyañi ñaarañeñi ká mpyi u nye a jwò me, uru u maha u wurugo, maa u le kumpiini i.»

³⁴ Yii yákili ta, yii i láha kapegii na, lire l'à jwò. Pli na nye yii shwòhòl'e, pi sàha ñkwò a Kile cè me! Mii na yire yu yii i li cè na yii silege kyaa li nye li li.

Dánafeebii sí jè ná cyere nìwònni i

³⁵ Mii méé nye mii à mpe jwo ke, mii à li cè na wà sí n-jà mii yíbe na di kwùubii sí jè n-jwo ye? Ná cyere shìni ntire e pi sí n-pyi ye?

³⁶ Sijconjo ká ke, sùmanji mu maha nùgo ke, u mpùrampe ká fwónhò, u maha fyín mà?

³⁷ Sùmashìni mu maha nùgo, mu à jwo kàlage. Lire baare e ku cige nimpunje bà mu maha sà jùcùru me.

³⁸ Nye u nùgunkwòoni kàntugo, Kile maha u pyi u à fyín maa u pyi u à pyi sùmacige, maha bè ná u nyii wuuni i. Sùmanji shìni puni ná u cire ti nye.

³⁹ Amuni nyii yaayi puni cyereere mú nye, kà ná kà woro nye ñinjin me. Sùpyire cyereere na nye ti ye, yataore woore sí nye ti ye, sañceenre woore na nye ti ye, fyaabii woore na nye ti ye.

⁴⁰ Yaayi yi nye ñinyiñi na ke, yire cyereere na nye ti ye, nye yi nye ñinje na ke, yire woore mú sí nye ti ye. Nyii yaayi yi nye ñinyiñi na ke, yire sinampe ná ñinje wuyi sinampe nye ñinjin me.

⁴¹ Canñajyiini sinampe na nye pu ye, yinje sinampe na nye pu ye, worigii sinampe mú sí na nye pu ye, ali worigii sinampe'á wwu puye e.

⁴² Nye kwùubii ká a sí jè, amuni lí mú sí n-pyi. Bà sùmabilini ká nùgo, lí mpùrampe maha fwónhò me, amuni lí nye, bunji ká ntò, u maha fwónhò, ñka u aha jè tēni ndemu i ke, u saha nye na fwónre me.

⁴³ Bunji ká ntò, u leme maha mpi, wà kuro sàha maha mpyi u e me, ñka u aha jè, u maha mpyi ná sinampe e. Pi aha u tò, fànha maha mpyi u e me, ñka u aha jè, u maha mpyi ná fàn'h'e.

⁴⁴ Cyereere múnaa baa woore ti maha ntò, ñka ti múnaa woore ti maha jè. Sùpyire cyereere na nye wani, Kile Munaani maha cyereere ntemu kaan ke, tire na nye wani mú.

⁴⁵ Y'à sème Kile Jwumpe Semēni i na: «Adama u nye sùpyañi ñinjiyiini, Kile à u dá maa múnaani le u eS.» Nka Adamani u sí n-pa kàsanra na, ná uru u nye Yesu Kirisita ke, uru u maha shìni kaan sùpyir'á Kile Munaani cye kurugo.

⁴⁶ Kile Munaani maha cyereere ntemu kaan ke, tire bà ti nye ñinjiyiire me, supyicyereere ti nye ñinjiyiire, lire kàntugo Kile Munaani woore maha nta a pa.

⁴⁷ Adamani ñinjiyiini na nye ñinje wu, Kile à u yal'a yige pwoore e, ñka Adamani shònwunji nye ñinyiñi wu.

⁴⁸ Sùpyañi u à yal'a yige ñinje e ke, bà uru nye me, yaaga maha yaaga k'à fworo ur'e ke, amuni yire puni nye. Nge sí u nye ñinyiñi wunji ke, bà uru nye me, yaaga maha yaaga k'à fworo ur'e ke, amuni yire puni mú nye.

⁴⁹ Sùpyañi u à yal'a yige ñinje e ke, bà wuu nye uru fiige me, nge u nye ñinyiñi wunji ke, amuni wuu mú sí n-pyi uru fiige.

⁵⁰ Mii cìnmppyibii, nje mii sí n-jwo yii á ke, yire yi nje: cyereere ti nye wuu na ame ke, wuu sí n-jà n-jyè Kile Saanre e ná tire e me. Cyereere ti sí n-pa n-fwónhò ke, mà tire yaha wuu na, wuu sí n-jà n-pyi kwùmbaa me.

⁵¹ Kani lí mpyi a ñwòhò ke, mii sí lire yyaha jwo yii á, lire lí nye, wuu puni sí n-kwù me, ñka wuu cyereere puni sí n-kéññe.

⁵² Lí sí n-pyi tēre ñinjin ná wíile ñinjin tìinmpini wíyzanni na. Dìnyēñi canñkwòge tìinmpini ká wíi tēni ndemu i ke, mpíi pí á kwù ke, píre sí jè, pí saha sí n-kwù me, wuu cyereere puni sí n-kéññe.

⁵³ Yii lí cè na cyereere ti nye wuu na ke, tir'à yaa ti kéññ'a pyi cyereere, ntemu ti nye ti sí n-fwónhò me. T'à yaa ti kéññ'a pyi cyereere ntemu ti nye ti sí n-kwù me.

⁵⁴ Nye wuu cyereere ká bú ñkéññ'a pyi cyereere nìwònhòmbaara ná ñinjkwumbaara tēni ndemu i ke, jwumpe p'à sème Kile Jwumpe Semēni i ke, puru sí n-fùñño. Y'à sème: «Sí à ta kwùñi na, kwùñi shi à pìnni feepee*!»

⁵⁵ «Kwù wà we, taha mu sìnji nye ke?»

Kwù wà we, taha mu bàhe nye ke†?»

⁵⁶ Kapegigii mpyiñi nye baha fiige, ñkemu ku maha kwùñi pyi u u nōni wuu na ke. Saliyani kuni ñaarañ'á wuu jà ke, lire l'à pa ná l'e kapegigil'á fànha ta wuu na.

⁵⁷ Nka wuu à fwù kan Kile á, naha na ye uru u à wuu pyi wuu à sí ta kwùñi na, wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.

⁵⁸ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyibii, yii fànha le yiye e, yii àha yafyin yaha ku yii pyi yii a nùruli kàntugo mē, yii a sì yyaha na Kafoonji báaranji i tērigii puni i. Yii li cè mà yii yaha Kafoonji báaranji na, kanhare yii à pyi ke, tire sì n-sì n-pyi nùñò baa mē.

16

Wyérenji Kòrenti dánafeebii'á bínni si ntège Zheruzalemu wuubii tège ke

¹ Nyē mii cinmpyibii, wyérenji u nyē na binnini si ntège Kile wuubii tège Zheruzalemu kànhe e ke, yii mú à yaa yii a lire pyi bà mii à yi jwo Galati kùluni dánafeebii kuruy'á mē.

² Cibilaaga maha cibilaaga, canjcyiige* yii shin maha shin à yaa u wwù u nùñò wyérenji i, mà tàanna ná u cyentage e, u yaha uye kanni na, bà li si mpyi mii aha nta si nò yii yyéere ke, mii i sà uru wyérenji ta u à binn'a kwò mē.

³ Mii aha bú nò wani tēni ndemu i ke, tūntunmpii yii sí n-cwōnrō ke, mii sí sémē taha pire na ná wyérenji i pi sà nkan Zheruzalemu kànhe e.

⁴ L'aha mii kakarala kwò, mii ná pire sí n-kàre sijnayan.

⁵ Mii la nyē si nara pyi Masedoni kùluni i, si nta raa si yii yyéere, naha na ye mii la nyē si ntōro Masedoni i.

⁶ Mii aha nò wani yii yyéere, shwòhòl'e mii sí tēre nimbilere, lire nyē mē mii sí wyeere tēni pyi ná yii e, bà yii si mpyi si mii tège mii i na tashage ta mē.

⁷ Naha kurugo ye nume tōge e, mii la nyē si sà yii nja kanni si ntōro mē, nka mii la nyē si tēre pyi yii taan, Kafoonji ká nē.

⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, mii sí n-kwōro Efese kànhe e, fo zà nò Pantekotini kataanni na, naha na ye Kile à sàa li laage kan mii á, mii u báarabwòho pyi wani, ali mà li ta mii zàmpeebii'á nyaha wani.

¹⁰ Timòti ká nò wani yii yyéere, yii i u cùmu lemē nwa, bà li si mpyi u àha bú nkwò màban fò uye na mē, naha na ye u na báare mii fiige Kafoonji á.

¹¹ Yii àha nkwò u wí nkwò mē! Yii u tège u kùsheeni na bà u njncennē wu si mpyi si nò mii na mē, naha na ye mii ná cinmpyibii naha na u sigili naha.

¹² Nde li nyē wuu cinmpworonji Apolosi u kàmpañke ke, mii à màban le u e sèl'e, bà u ná cinmpyibii sanmpii si mpyi si sà fwooro yii na mē. Nka u à yi jwo mii á na sēenji na, li tēni sàha nò mē. Li tēni ká nò u á, u sí li pyi.

¹³ Yii kwōro nyii na, yii yiye waha yii i nkwōro Kile kuni i, yii àha màban yaha u fò yii na mē, yii fànha le.

¹⁴ Ntāannamagar'á yaa t'a naa yii kapyiñkii puni i.

¹⁵ Mii cinmpyibii, mii sí kyaa njnkin cya yii á sahanji. Yii à li cè na Sitefanasi ná u pyenge shiibii pi à pyi dánafeebii njncyiibii Akayi kùluni i, pi à piye pwo Kile wuubii ntēgenji na mú.

¹⁶ Yii à yaa yii a nùru tire sùpyire shin'á, mà bàra mpii puni pi à piye pwo Kile báaranji na ke.

¹⁷ Mii funntanga wu u nyē, naha na ye Sitefanasi ná Fortunatusi ná Akayikusi naha ná mii i. Yii n'a mpyi naha, nde yii mpyi na sí n-pyi ke, pi à lire pyi.

¹⁸ Pi à mii funnke njñe, bà pi à yii funnyii njñe mē. Yii a nte sùpyire shini metanga yiri.

¹⁹ Azi kùluni dánafeebii kuruy'á yii shéere. Akilasi ná Pisisili à yii shéere ná dánafeebii pi nyē na binnini pi pyenge e ke, pir'á yii shéere sèl'e Kafoonji mege na.

²⁰ Mii cinmpyibii pun'á yii shéere.

Yii a cinmpworogo fwùñi kaan yiy'á ná funjncennji i.

²¹ Mii Poli yabilini u à nge fwùñi sémē ná na cyege e.

²² Kafoonji kyaa ká nta l'á pēn ngemu á ke, Kile u urufoo lánja.

«Kafoonji, ta ma!»

²³ Kafoonji Yesu u nwa yii na, u u jwó le yii á!

²⁴ Yii mú puni kyal'á táan mii á, Yesu Kirisita wwōnēge e.

* 16:2 Yahutibil'á cibilaage canjcyiige ku nyē kárinji.

Poli à letereŋi shɔnwuŋi ŋgemu kan Kŏrenti kànhɛ dánafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋɔ jwumpe e ke

Poli u à nge letereŋi sème sahaŋki mà kan Kŏrenti kànhɛ dánafeebii kurunŋ'á. U letereŋi nɔŋcyiŋi i, u mpyi a jwo na uru la nɔŋ si sà yyaha yige pi na. Uru letereŋi tuugonkwooni kántugo u nɔŋ a já a wyèr'a kàre mɛ, naha kurugo yɛ u wwoŋɛɛŋi Timoti mpyi a yíri Kŏrenti kànhɛ e ná jwumpe p'e mà yyaha tí ná dánafeebii kurunke e, mpemu p'à waha Poli na ke.

Dánafeebii mpyi a nɔŋ kafinivinibii pii jwumɔ na, pire mpyi a piye pyi Yesu túnntunmii. Pire kafinivinibii u kálajɔ mpyi a kántugo wà Jwumpe Nintanmpe na, Poli mpyi a fyànha a puru mpemu jwo dánafeebil'á ke. Pire kafinivinibii mpyi maha yi yu dánafeebil'á na Poli nɔŋ Yesu túnntunŋɔ mɛ. Lire mpyi a Poli lùuni pyi l'à yíri, ka u u letere sème ná jwungam'i mà tũugo Kŏrenti dánafeebil'á. Uru letereŋi kyaa nɔŋ a cè mɛ, naha kurugo yɛ u à pínni. Titi u mpyi a sà uru letereŋi kan Kŏrenti shiinbil'á.

Nɔŋ lire kántugo ka Poli ná Titi si núr'a piye nɔŋ, ka Titi si yi jwo u á na u letereŋi jwumpe na wá a ŋkɛɛŋɛ lɛŋɛ Kŏrenti dánafeebii toronkanni i (7.1-7). Lire ná li wuuni mú i, Poli mpyi a li cè na dánafeebii pii saha na nɔŋ wani, mpiimu pi nɔŋ na uru mɛpenge yu ke. Lire kurugo u à nge letereŋi sème.

Nde l'à u zhèŋi fyinne pi yyére ná nde l'à u ta u à jwungampe jwo pi na ke, u à lire yyaha jwo pi á. Mà bára lire na, u à li cyèe pi na na uru funntanga wu u nɔŋ, naha kurugo yɛ jwumpe ur'à jwo a tũugo pi á ke, pur'à ŋkɛɛŋɛ pyi u à jyè pi karigil'e (1--7).

Wyèrɛŋi pi mpyi a binnini Zheruzalɛmu fɔŋfeebii ntɛŋɛŋi mɛɛ na ke, u à màban le pi e lire wyèrɛ binnini na (8--9).

Letereŋi takwɔre e, u à jwumpe waha mà yyaha tí ná kafinivinibil'e, pire mpiimu pi mpyi a piye pyi Yesu túnntunmii ke, u à li cyèe pi na na uru Poli à sɔi Yesu túnntunŋɔ. Poli à yire jwo, naha kurugo yɛ u la mpyi pire kafinivinibii si dánafeebii le kumpiini i mɛ (10--13).

Letereŋi tasiige

¹ Mii Poli u nɔŋ Yesu Kirisita túnntunŋɔ mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, mii ná wuu cɔmpworonji Timoti u à nge letereŋi sème, yii Kile dánafeebii kurunke ku nɔŋ Kŏrenti i ná yii mpii puni pi nɔŋ Kile wuu Akayi kùluni i ke, si ntun yii á.

² Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwɔ yii na, pi i yyeŋinŋe kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á u ntɛŋɛŋi kurugo

³ Wuu Kile kèe, uru u nɔŋ wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tunji. Uru u nɔŋ nɔŋaare punifoo, uru u maha wuu tère tɛrigii puni i,

⁴ maa màban leni wuu e yyefuge shiŋi puni tɛrigil'e. Lire e wuu maha jìni na màban leni yyefuge shiŋi puni feebil'e, bà u maha u leni wuu e mɛ.

⁵ Yii li cè na, bà wuu maha yyefuge taa sèl'e Kirisita mɛge kurugo mɛ, amuni Kile mú maha màban leni wuu e sèl'e Kirisita cye kurugo.

⁶ Mu aha wuu nɔŋ yyefuge e, lire nɔŋke ku nɔŋ si màban le yii e, yii raa si yyaha na Kile kuni i. Kile ká màban le wuu e, lire nɔŋke ku nɔŋ si màban le yii e, si yii pyi yii já a wuu kyaage shiŋi kwú yiye e.

⁷ Wuu à sàa dá li na na yafyin si n-jà yii pyi yii fwo Kile kuni i mɛ, naha na yɛ wuu à li cè na, bà yii nɔŋ na yii nàzhan lwúu ná wuu e kyaage e mɛ, amuni yii mú nɔŋ na yii nàzhan lwúu màbanŋi ntanji i ná wuu e.

⁸ Nɔŋ cɔmpyiibii, yyefuge e wuu à tòro Azi kùluni i ke, wuu la na nɔŋ yii i kuru cè. Ku fànhɛ mpyi a pèe mà tòro wuu pèrege na, fo wuu sàha mpyi a tɛn ná l'e na wuu si n-shwɔ kwùŋi na mɛ.

⁹ Wuu mpyi a sàa li yaha na pi sí wuu bò, lire e wuu sàha mpyi a wuu sàŋɔre taha wuye na mɛ, fo Kile na, uru u maha kwùubii nɛni ke.

¹⁰ Uru u à wuu shwɔ uru kwùŋi na, u sí n-pa wuu shwɔ sahaŋki. Sèe wi, wuu à tɛn ná l'e na u sàha sí n-pa wuu shwɔ.

¹¹ Yii mú na wuu tère ná Kileŋarege e. Yire Kileŋareyi nɔŋyahayi kurugo, kacɛnni Kile à pyi wuu á ke, shiŋyahara na fwù kaan u à lire kurugo.

Poli à u tashage kɛɛŋɛ

¹² Nde l'à wuu nɔŋyi yirige ke, lire li nɔŋ wuu toronkanni diŋyɛŋi i, mà cye cyán tɛni i wuu mpyi yii shwɔhɔl'e ke. Wuu à li cè wuye e na wuu à lire pyi ná funvyinge ná sɛŋi i, Kile barag'e. Sùpyire yákilifente bà t'à lire pyi mɛ, nka Kile ntɛŋɛŋi cye kurugo l'à pyi.

¹³⁻¹⁴ Yii li cè na nde yii à kâla wuu leteribil'e maa li yyaha cè ke, wuu nyɛ a yafyin sème mà tòro lire na mɛ. Wuu Kafoonji Yesu cannuruge wuu pi sí n-pyi kapuŋɔ si yii ñuɲyi yĩrige, yii sí n-pyi kapuŋɔ si wuu wuyi yĩrige. Yii à ñcyɛrɛ cè lire kani i mà kwò, ñka mii na sɔnnji yii sí n-pa li puni yyaha cè sèl'e.

¹⁵ Mii à dá lire na, lire e, mii la mpyi si sà fworo yii na, si ñwò yii na sahaŋki.

¹⁶ Mii la mpyi si ntòro yii yyére, si ñkàre Masedoni kùluni i, si yĩri wani, si nùru mpa yii yyére, bà yii si mpyi si mii tège mii i jà a kàre Zhude kùluni i mɛ.

¹⁷ Nyɛ mii nyɛ a pa shà mɛ, lir'à li cyèe na li nyɛ a mpyi mii sèe na mà? Taha mii na na karigii pyi mà tàanna ná ñnyɛnji sùpyire pyinƙanni i, maha jwo: «ɔɔn» maa nùr'a kèɛnɲ'a jwo: «ɔnhɔ» la?

¹⁸ Kile u nyɛ ñwɔmɛɛ ñinƙin foonji ke, uru u nyɛ mii shèrɛfoonji, mpe mii à jwo yii á ke, puru nyɛ a mpyi: «ɔɔn» ná «ɔnhɔ» tanuge e mɛ.

¹⁹ Naha na yɛ Kile Jyanji Yesu Kirisita kyaa mii ná Silivɛn ná Timati à jwo yii á ke, uru mú mpyi na «ɔɔn» ná «ɔnhɔ» yu kani ninuuni i mɛ, ñwɔmɛɛ ñinƙinfoo u nyɛ u wí.

²⁰ Uru cye kurugo, Kile ñwɔmɔyahigii puni maha fũŋɔ, uru cye kurugo mú, wuu maha jwo: «Amiina» maa Kile mɛge pèe.

²¹ Kile yabilinji u maha wuu ná yii fãnhe nyahage Kirisita wwoɲɛge e, uru mú u à wuu cwɔɔnrɔ mà pyi uye wuu,

²² maa u fyɛnji bɔwɔn wuu na, maa u Munaani le wuu e. Lire kurugo yacɛnyi saɲɲyi Kile à bégel'a yaha wuu mɛɛ na ke, wuu à tɛɛn ná l'e na wuu sí yire ta.

²³ Yii li cè, mii la nyɛ a mpyi si ngaha nɔ yii na mɛ, lire kurugo mii nyɛ a nùr'a shà wani yii yyére Kòrenti kànhɛ e mɛ. Mii aha finɛ, Kile kà na yaha mɛ, uru u nyɛ mii shèrɛfoonji.

²⁴ Wuu nyɛ na ñko si fãnha cyàn yii na yii ñaaraŋkanni i Kile kuni i mɛ, naha na yɛ yii à fãnha ta l'e. Ñka wuu la na nyɛ si yii tège bà yii funɲyi si mpyi si ntáan mɛ.

2

¹ Lire e mii la saha nyɛ a mpyi si ntòro yii yyére, wuu kwò a sà wuye yyahayi tanha mɛ,

² naha na yɛ mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, jofoo u sí n-jà mii funƙke pyi ku táan yɛ? Yii kanni pi sí n-jà mii funƙke pyi ku táan, ñka mii aha yii yyahayi pyi y'à tanha, di yii sí n-jà lire pyi n-jwo yɛ?

³ Lire kurugo mii mpyi a letere tun yii á, bà li si mpyi, mii aha nɔ yii yyére, yii pi à yaa yii mii funƙke táan ke, mii áha ñkwò sà yyetanlara ta wani mɛ. Mii à dá li na na mii funntange na nyɛ yii puni funntanga.

⁴ Mii ñavunɲɔ wu ná mii yyetanlara wu u mpyi a letere sém'a tun yii á, mii mpyi na ñyilwòhe tĩrige. Lire nyɛ a pyi si yyetanlara nɔ yii na mɛ, ñka si li cyèe yii na na yii kyal'à waha mii na sèl'e.

⁵ Ngemu u à pyi yyetanlara ñuŋke ke, mii Poli kanni yyahe bà urufol'à tanha mɛ! Yii puni yyahayi urufol'à tanha. Ñka mii la nyɛ si jwo ntòro mɛ, lire e mii sí n-jwo, yii pii yyahaya u à tanha.

⁶ Yii shinɲahara à bɛ maa ndemu pyi urufoo na ke, lir'à yaa.

⁷ Ñka numɛ, yii yàfa u na, yii i màban le u e, bà li si mpyi u yyahe kà ñkwò ntanha si u yákiɲinji nyàhaŋgurugo mɛ.

⁸ Lire kurugo mii na li caa yii á, yii i li cyèe u na na u kyal'à táan yii á.

⁹ Letereɲi mii mpyi a sème mà tũugo yii á ke, mii mpyi a uru sème mú si yii zò shwò ngí si ñcè kampyi yii na mii jwumpe puni kurigii ñaare.

¹⁰ Yii aha yàfa ngemu na ke, mii mú sí yàfa urufoo na. Kirisita u nyɛ mii shèrɛfoonji, yii aha mii nja lire na, mii à li pyi yii kurugo,

¹¹ bà li si mpyi, Sitaanninji kà ñkwò tajjige ta wuu shwòhɔl'e mɛ, naha na yɛ wuu à sàa u funzɔŋɔrɛ cè.

¹² Nyɛ mii à nɔ Torasi kànhɛ e ke, Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na Kirisita kyaa yu ke, Kafoonji mpyi a kuni pwó mii á puru ñjwuɲi kurugo.

¹³ Lire ná li wuuni mú i, mii yákiɲinji mpyi a tɛɛn mɛ, naha na yɛ mii nyɛ a mpyi a na cinmpworonji Titi nja mɛ. Nyɛ ka mii i kuni cya pi á, maa ñkàre Masedoni kùluni i.

Poli báaraɲi pyinƙanni

¹⁴ Wuu fwù kan Kile á, uru u maha wuu pyi yawiiye ñjemu yi maha Kile sífente cyère wuu ná Kirisita wwoɲɛge kurugo ke. U maha wuu pyi wuu u Kirisita kyaa yu cyeyi puni i. Lir'à Kirisita kani pyi l'à nɔ cyeyi puni i, bà wusunani nùge maha ñkèege kafege e mɛ.

¹⁵ Yii li cè na mpíi pi nyɛ zhwonji kuni i ná mpíi pi nyɛ kwùɲi wuuni i ke, Kirisita cye kurugo, wuu na nyɛ mu à jwo wusuna nùguntanga wu Kile á, ngemu nùgo ku maha nɔni pire puni na ke.

¹⁶ Mpíi pí nyé kwùŋi kuni i ke, pírá nùgumpenge ki, nkemu ku sí kwùŋi nò pí na ke; mpíi sí pí nyé zhwonj kuni i ke, pírá nùguntanga ki, nkemu ku maha shìŋi nìŋkwombaarj kaan ke*.

Nyè jofoo u sí n-jà nge báaraŋi shìŋi na yé?

¹⁷ Shìnyahara á Kile jwumpe pyi náfuú cya kuro, nka wuu nyé pire fiige mé. Kile u á wuu tun, u á li cè na wuu na u jwumpe yu fyinmpe funŋke e, Kirisita wwoŋeage e.

3

¹ Nyé tá puru jwump'á li cyèe na wuu na wuye metanga yu yíi á be? Bà pí sanmpíi maha li pyi mé, wuu á yaa wuu á leterii kaan yíi á, mpiimu pí nyé na wuu metanga yu laa, yíi á pire fiigii tùuge wuu á?

² Yii yabilimpíi pí nyé wuu leterenji, ngemu u á séme wuu zòmpyaagii na ke, sùpyire puni sí n-jà u kála si u yyaha cè.

³ Sèenji na, yíi na nyé letere, Kirisita á ngemu séme wuu cye kurugo ke. U nyé á séme ná sémenkyaani i mé, nka ná Kile nyii wunji Munaani i u á séme. U nyé á séme kafaatenye na mé, nka sùpyanji zòmbilini na u á séme*.

⁴ Kirisita cye kurugo, wuu á sàa dá lire na Kile yyahe taan.

⁵ Wuu nyé á li yaha wuye funŋ'i na báaraŋi wuu nyé na mpyi ke, na wuu fàŋhe k'à u pyi mé, Kile fàŋhe cye kurugo wuu maha já á u pyi.

⁶ Uru u á pyinŋanna kan wuu á wuu pyi u báaraŋyíi, wuu raa tunmbyaare nìvònnte kyaa yu sùpyir'á. Tire tunmbyaare nyé mu á jwo saliya ngemu u á séme mé, Kile Munaani i t'à fwooro. Saliyanji maha mpa jùŋo kuu kwùŋi na, nka Kile Munaani maha ma ná shìŋi nìŋkwombaarj i.

⁷ Saliyanji u maha mpa jùŋo kuu kwùŋi na ke, Kile mpyi á uru karigii séme kafaatenye jùn'i. Uru Saliyanji mpyi á pa ná sinampe mpemu i ke, puru mpyi maha Kile tùnntunŋiMusa yyahe pyi ku u jí, fò Izirayeli shiimbii mpyi na já á ku wíi mé, mà li ta puru sinampe mpyi na sí mò mé.

⁸ Nyé Saliyanji kuni sinampe ká mpèe lire pyinŋanni na, tá Kile Munaani kuni wumpe cye si n-tòro mé?

⁹ Kuni li maha kwùŋi nò sùpyanji na ke, lire sinampe ká mpèe amé, ndemu li maha sùpyanji pyi u á tíi Kile yyahe taan ke, lire u sinampe cye si n-tòro mà?

¹⁰ Sinampe p'á fyànha á tòro ke, puru nyé á sili yafyin numé wumpe tegéle baa wumpe taan mé.

¹¹ Yaage ku nyé yakwògo ke, kuru ká sinama ta, nke ku nyé ku si n-kwò mé, kuru wuuni nyé á tòro mà?

¹² Tire sùŋòre tatahage ku nyé wuu á, lire l'à wuu ta wuu u karigii pyi fyagara baa.

¹³ Wuu nyé na li pyi Musa fiige mé. Uru mpyi maha vāanŋa tò u yyahe na, Izirayeli shiimbii ká nkò wò u yyahe sinampe nya takwòge e mé.

¹⁴ Pi yákilibii mpyi á pa ntò. Lire l'à pi ta ali nìŋjaa, pi aha á tunmbyaare nìŋjyèere jwumpe kálali, li maha mpyi mu á jwo vāanŋa k'à para pi yyaha na, maha pi pyi pi sí raa pu yyaha cini mé. Kirisita wwoŋeage kanni cye kurugo kuru vāanŋke sí n-jà n-láha wà yyaha na.

¹⁵ Ali nìŋjaa, pi aha á Musa sémébii kálili, kuru vāanŋke maha pi yákilibii tò.

¹⁶ Nka ngemu ká núru maa uye kan Kafoonji á ke, kuru vāanŋke maha láha urufoo yyaha na.

¹⁷ Kafoonji kyaa l'à jwo naha ke, Kile Munaani kyaa li. Kafoonji Munaani† ká mpyi ngemu i ke, urufoo sàha maha mpyi bilere e mé.

¹⁸ Vāanŋa nyé á para wuu mpiimu yyaha na mé, wuu puni pi maha Kafoonji sinampe jaa‡. Lire kurugo canja maha canja, wuu maha nkéennji na mpyi Kafoonji fiige, sinampe pá sí i bárali pá na. Kafoonji Munaani cye kurugo lire maha mpyi.

4

¹ Kile á jùŋaara ta wuu na, maa nge báaraŋi le wuu cye e. Lire e sàage nyé na jyè wuu e mé.

² Wuu á numpire karigii puni jwò yaha, jùzogore na ntaa cyire jcyiimu i ke. Wuu nyé na nàŋwòhòrò pyi mé, wuu mú nyé na Kile Jwumpe labali na yu mé, sèenji wuu nyé na fíninj

* **2:16** Kàshige ká nkòwò ná kwò, mpíi pí á pyi javeebii ke, pire maha ntàanna piye na, bilibii pí à tá kàshige cyage e ke, maa pire tàanna pí kántugo maha mpa jyè kàŋhe e. Kàŋhe shiimbii funntanga wuubii maha cige wyèere nìŋcennte tá kwòŋ maha jcyán jcyán pyenkuunji i, maa nùguntanga yaayi yà súugo. Kuru nùguntange ku maha fwoore ke, kuru maha ntàan kàshikwònbil'á. Nka ku maha mpyi bilibil'á kwò nùgo. * **3:3** Saliyanji u mpyi á kan Musa á ke, uru mpyi á séme kafaatenye na (Ekizodi 24.12). Kile tùnntunŋi Zheremi á jwo na Kile sí u Saliyanji nìvònnji séme sùpyire zòmpyaagil'e (Zheremi 31.33).

† **3:17** Kafoonji Munaani ná Kile Munaani nyé nìŋkin. ‡ **3:18** Pii maha jwò: «Wuu pi maha Kafoonji sinampe wíi, maa pu cyèere mu á jwo dùba e pu jye.»

na yu, bà sùpyire puni si mpyi si jà li cè piye e na wuu na jye sèeshiin mɛ. Kile u jye wuu shɛfooji cyire karigil'e.

³ Lire ná li wuuni mú i, Jwumpe Nintanmpe wuu jye na yu ke, puru ká nta pu jye a fínije mɛ, mpíi pi jye kwùji kuni i ke, pí'r'á pu jye amuni.

⁴ Tire sùpyire ti jye ti jye Kile kuni i mɛ, Sitaannini u jye nge dijyeri nùufooji ke, ur'á ti yákilibii tò. Lire e Kirisita u jye Kile nànjani ke, Jwumpe Nintanmpe pu jye na uru sinampe cyère ke, puru maha fínije pí á mɛ.

⁵ Wuu jye na wuye kyaa yu yíi á mà dɛ! Yesu Kirisita kyaa wuu jye na yu, uru u jye Kafooji. Wuu pi ke, wuu na báare yíi á Yesu kurugo.

⁶ Kilenji u à jwo tɛecyiini i na: «Bɛnmpɛ pu láha numpini na» ke, uru ninunji u à bɛnmpɛ le wuu zòmpyaagil'e, bà li si mpyi, Kile sinampe pu jye Yesu Kirisita yyahe e ke, wuu u puru cè mɛ.

Polì fànhe mɛɛ jye k'à cyère ke, u màbanj'à jyaaha

⁷ Jye uru jɛɛni sɛe wunji jye wuu e, ali mà li ta wuu fàn'h'à cyère. Li jye mu à jwo náfuubwɔhò k'à le pworocwɔl'e bà li si mpyi si jɛɛ na sífente kakyanhala woore jye a fworu wuu e mɛ, nka Kile e t'à fworu.

⁸ Kyaage shíji pun'à tɛge wuu na, nka wuu maha tafworonjo ta. Wuu yákilibil'á wùrugo, nka sònjorò tatahaga jye a fò wuu na mɛ.

⁹ Pi maha wuu kyéree, nka Kile à kwóro ná wuu e. Pi maha wuu bwùun na jcyáan, nka wuu maha yiri.

¹⁰ Pi maha wuu caa raa bùu tɛrigii puni i bà pi à Yesu bò mɛ, nka Kile maha wuu wwù bà sùpyire puni si mpyi si jɛɛ na Yesu na jye nyii na mɛ, na uru cye kurugo wuu jye nyii na.

¹¹ Mà wuu yaha nyii na, wuu na jye kwùji laage e tɛrigii puni i Yesu kurugo bà sùpyire puni si mpyi si jɛɛ na Yesu na jye nyii na, maa fànhe kaan wuu cyere fànha baa woor'á mɛ.

¹² Lire e wuu na jye kwùji jwɔge e bà yíi si mpyi si shíji sɛe wunji ta mɛ.

¹³ Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji i na: «Mii à dá Kile na, lire kurugo mii à jwo u mɛge na.» Wuu mú à dá u na, lire kurugo, wuu na u jwumpe yu.

¹⁴ Wuu à li cè na Kile u à Kafooji Yesu jɛ a yige kwùji i ke, uru mú u sí wuu jɛ ná Yesu i, si wuu ná yíi bínni u yyahe taan.

¹⁵ Jye yíi kurugo jcyii karigii pun'à nɔ wuu na, bà shínyahara si mpyi s'a bàrali Kile kasinani ceveebii na, lire si fwùji nínkanji pyi u jyaaha, u mɛge si mpée mɛ.

¹⁶ Lire l'à sàage pyi ku jye a jye wuu e mɛ. Wuu cyere fànhe mɛɛ ká a jcyérenji, là na bàrali wuu múnahigii fànhe na canja maha canja.

¹⁷ Yyefuge nimbileni i wuu jye numɛ ke, kuru na wuu bégeli Kile sinampe tegɛle baa wumpe mɛɛ na, puru sí n-kwò mɛ.

¹⁸ Sùpyanji maha yaayi njemu jaa ke, wuu jye na yire caa mɛ. Nje yí jye wà jye na yí jaa mɛ, yire wuu jye na jcaa, jaha na ye yaayi sùpyanji maha jaa ke, yire sí n-kwò; nje yí jye wà jye na yí jaa mɛ, yire jye na nkɔwù mɛ.

5

¹ Cyere ti jye wuu na nke njɛke na ke, tire na jye mu à jwo vùnnɔ. Wuu à li cè na kuru ká jcwɔ, Kile à бага njɛcɛnɛ yaha wuu yahare e njɛnjin na, sùpya cye bà k'à kuru yaa mɛ, kuru jye na nkɛge mɛ.

² Mà wuu yaha kuru vùnnɛ e, wuu na nkyɛn, jaha na ye wuu la à sɛi si nkàre kuru bage e Kile yyére si cyere nivónnɔ ta.

³ Sɛenji na, wuu sí cyere nivónnɔ ta, wuu cyere baa wuu sí n-pyi mɛ.

⁴ Mà wuu yaha kuru vùnnɛ e, wuu na nkyaali maa nkyɛn. Li jye mu à jwo na wuu la na jye Kile u tire cyere láha wuu na mà dɛ! Wuu la na jye u cyere nivónnte bàra, tire ntemu ti jye ti jye na fwónre mɛ, bà tire si mpyi, cyere ti jye na fwónre ke, si tire fáa mɛ.

⁵ Kile yabilinji u à wuu dá tire cyere nivónnte mɛ na. U à u Munaani kan wuu á. Lire e ke wuu à tɛn ná l'e na u sí tire cyere nivónnte kan wuu á.

⁶ Lire kurugo wuu yákilibil'á tɛn tɛrigii puni i, ali mà li ta wuu à cè na mà wuu yaha nte cyere e, wuu ná Kafooji laag'á tɔn wuye na.

⁷ Wuu jye na u jaa mɛ, nka wuu à dá u na, maa jaare u kuni i.

⁸ Sɛenji na, wuu yákilibil'á sàa tɛn, wuu la mú sí jye si fworu nte cyere e si sà ntɛn Kafooji yyére.

⁹ Lire l'à li ta, wuu à kàre Kafooji yyére yo, wuu jye njɛke na yo, wuu maha wuye waha maa u nyii karigii pyi.

¹⁰ Jaha kurugo ye wuu pun'à yaa wuu sà yyére Kirisita yyahe taan, u u shin maha shin sàra u tàanna ná urufoo kapyin'kil'e njɛke na, katiigii bàra kapegigii na.

Kirisita à wuu ná Kile shwɔhɔni yaa

¹¹ Lire kurugo wuu na fyáge Kafoonji na, maa Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á, bà pi si mpyi si jɛɛ pu na mɛ. Kile à wuu karigii puni cè. Mii na sônji na wuu kapyiɲkii na jɛɛ yii funɲ'i mú.

¹² Wuu jɛɛ na puru yu si wuye cyêe yii na sahaŋki mɛ, ŋka wuu na pu yu si pyiɲkanna kan yii á, bà yii si mpyi si nùɲjirire ta wuu báaraŋi nimpɲi kurugo mɛ. Lire pyiɲkanni na, karigii cyi jɛɛ na jaa ke, mpɲi pi jɛɛ na piye pèrè ná cyire e maa nɲyambaagii yaha ke, pire ká a yà yu yii na, yii sí tajwugo ta.

¹³ L'aha nta wuu funɲi jɛɛ wuu á mɛ, kuru jɛɛ tapege mɛ, wuu ná Kile shwòhòl'e yire jɛɛ. Li mú sí ká nta na wuu funɲi na jɛɛ wuu á, yii kurugo lir'à pyi.

¹⁴ Yii li cè na bà Kirisita à wuu kyaa táan uy'á mɛ, wuu na wuu karigii puni pyi kuru tàange kurugo. Wuu à dá li na na uru nɲkinɲi u à kwú sùpyire puni cyaga, lir'à pyi mu à jwo ti pun'à kwú.

¹⁵ U à kwú sùpyire puni cyaga, bà li si mpyi mpɲi pi jɛɛ shì na ke, pire kà ha raa pi jɲii karigii pyi sahaŋki mɛ, ŋka Kirisita u à kwú maa jè pi kurugo ke, pi a pi karigii pyi pi a ntàanni ná uru jɲii wuuni i.

¹⁶ Lire kurugo numɛ, wuu saha jɛɛ na sùpya cwôre na ntàanni ná sùpyire sònɲɔŋkanni i mɛ. Tèni l'e, wuu mpyi a Kirisita cù mà tàanna ná sùpyire sònɲɔŋkanni i. Ŋka numɛ, wuu saha jɛɛ a u cù amuni mɛ.

¹⁷ Ngemu ká mpyi Kirisita wwojɛɛge e ke, urufoo maha mpyi shinfɔŋɔ. U maha toronkanni nɲjyeeni yaha, maa nìvɔnnò lwó.

¹⁸⁻¹⁹ Cyire karigii pun'à fworò Kile e. U à wuu ná uye shwòhɔŋi yaa Kirisita cye kurugo, maa uru báaraŋi le wuu cye e na wuu a yi yu sùpyir'á, bà Kirisita cye kurugo Kile à u ná sùpyire shwòhɔŋi yaa. U saha jɛɛ a ti kapegigii wíi kyaa mɛ. U à wuu tun na wuu a puru jwumpe yu sùpyir'á.

²⁰ Lire e ke wuu maha yu Kirisita cyaga numɛ. Li jɛɛ mu à jwo Kile yabilinɲi u jɛɛ na yu wuu cye kurugo. Kirisita mege na, wuu na li caa yii á, yii yii ná Kile shwòhɔŋi yaha u jwó.

²¹ Kirisita u jɛɛ u jɛɛ a kapɲi pyi mà jɲa mɛ, Kile à uru pyi u à wuu kapegigii tugure lwó, bà wuu si mpyi si ntii Kile yyahe taan Kirisita cye kurugo mɛ.

6

¹ Wuu ná Kile na jɛɛ báaraɲjɛɛ. Lire kurugo wuu na li caa yii á, Kile à jwó yii na maa ndemu pyi yii á ke, yii àha lire yaha li pyi kaɲwó baa mɛ.

² Yii li cè na Kile à jwo:

«Tèni l'à táan mii á ke, lire e mii à mu jarege shwò,

zhwonji canŋke, mii à mu tège.*»

Jɛɛ mii cɲmɲiibii, yii lógo, Kile jɲii tèni li jɛɛ numɛ, zhwonji canŋke ku jɛɛ nɲjaa.

³ Wuu la jɛɛ si wurugo sùpyani wà tufiig'á, wà u kwó a jɛɛge cyaga ta wuu báaraŋi na mɛ.

⁴ Lire e wuu maha li cyêre wuu kapyiɲkii puni cye kurugo na wuu na jɛɛ Kile báaraɲjɛɛ. Wuu maha kyaaɛ ná kyahe ná yɛfuge kwú wuye e.

⁵ Bwɔɔnre yo, kàsujyiini yo, mà sùpyire sòn a yaha wuu na yo, báaraɲwayi yo, ɲóɔmbaani yo, jɲyimbaani yo, wuu maha cyire puni kwú wuye e.

⁶ Wuu na báare ná zòvɲinre e, wuu à sèenji cè. Wuu lùun'à táan, wuu zòŋ'à jwó. Kile Munaani maha wuu tère, tàange sèe woge na jɛɛ wuu e.

⁷ Wuu na sèenji jwumpe yu, Kile sífente na jɛɛ wuu á. Wuu à ntiiɲi pyi wuu kàshikwɔnyaayi, si wuu zàmpeɲbii tòn, si wuye màra.

⁸ Pli maha wuu pèrè, pli maha wuu fare, pli maha wuu mɛpenge yiri, pli maha wuu metange yiri. Pli maha sònji na wuu maha pire jwó fáanji, mà li ta sèenji wuu maha yu.

⁹ Pi maha piye pyi mu à jwo pi jɛɛ a wuu cè mɛ, mà li ta sùpyire pun'à wuu cè. Pi maha wuu wíi kwúu fiige, mà li ta wuu jɛɛ jɲii na. Pi maha wuu kyéere, ŋka wuu jɛɛ a kwú mɛ.

¹⁰ Pi maha sònji na wuu yyah'à tanha, mà li ta wuu funntanga wuubii pi jɛɛ tɛrigii puni i. Pi maha wuu sònji fòɲfee, mà li ta wuu à shɲnyahara pyi t'á pyi yaarafee. Pi maha sònji na yaaga jɛɛ wuu cye e mɛ, mà li ta yaayi puni jɛɛ wuu wuyo.

¹¹ Kɔrenti shiɲbii, wuu à finɲi'a jwo yii á. Wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e.

¹² Wuu jɛɛ a cyé si yii kyaa táan wuy'á mɛ, ŋka yii à cyé si wuu kyaa táan yiy'á.

¹³ Jɛɛ mii na yu ná yii e mu à jwo mii pyi. Yii wuu kyaa táan yiy'á, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á mɛ.

Mpii pi jɛɛ pi jɛɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, yii yii karigii pyiɲkanni cè ná pire e

¹⁴ Mpii pi jɛɛ pi jɛɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, yii ná pire jɛɛ a yaa yii pyi pwoo mɛ. Katiigii ná kapegigii sí n-jà n-shà kununi i la? Bèɲmpe ná numpini sí n-jà n-shà sɲcyan la?

* 6:2 Ezayi 49.8

¹⁵ Wwoŋeege ŋkire ku nyɛ Kirisita ná Sitaanniŋi shwəhəl'e yɛ? Mpii pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i mɛ, wwoŋeege ŋkire ku nyɛ pire ná Kile kuni ŋaarafeebii shwəhəl'e yɛ?

¹⁶ Ngwɔŋi ngire u nyɛ Kileŋaarebage ná kacyinmbage shwəhəl'e yɛ? Wuu pi nyɛ Kilenji nyii wuŋi bage, bà Kile à yi jwo na:

«Mii sí n-tɛɛn pi shwəhəl'e,

si mpyi ná pi e.

Mii sí n-pyi pi Kilenji,

pi sí n-pyi mii shiinbii†.

¹⁷ Lire kurugo Kafoonji Kile à jwo:

“Yii fwoɔ pi shwəhəl'e,

yii wál'a láha pi na,

yii áha mbwɔn yaŋwəhəge kà tufiige na mɛ.

Lire ká mpyi, mii sí jɛɛ yii na‡,

¹⁸ si mpyi yii Tuŋi,

yii sí n-pyi mii pũampyire ná mii pũceepyire.”

Kafoonji Kile Sinji Punifoo u à jwo amuni.»

7

¹ Mii ntàannamacinmpyiibii, ná Kile s'à cyire jwəmyahigii lwɔ wuu á, lire kurugo wuu wuu cyeeɛ ná wuu zòmpyaagii fínin'a yige kaŋwəhəyi puni i, wuu wuye waha wuu raa si yyaha na fyinmpe karigil'e, wuu raa ŋaare Kile yyahafyagare e.

Poli funntange nɔŋke

² Wuu na li caa yii á, yii jɛɛ wuu na. Wuu nyɛ a kapyimbaala pyi wà na mɛ, wuu nyɛ a wà wuu kɛɛge mɛ, wuu mú nyɛ a wà yaaga nàŋwəhəɔ mɛ.

³ Puru kajwuuni bà li nyɛ si yii cɛɛge mà dɛ! Mii à fyánha a yi jwo yii á, na yii kyal'à táan wuu á sɛl'e. Yafyin si n-jà wuu láha wuye na diŋyɛŋi i mɛ, ali kwɔŋi mú si n-jà mɛ.

⁴ Mii à sàa dá yii na, maa naye pɛɛ ná yii kani i sɛl'e. Numɛ, mii yákiliŋ'à tɛɛn sɛl'e. Wuu mɛɛ nyɛ yyefuge e ke, mii funŋk'à táan sɛl'e.

⁵ Sɛɛŋi na, mà lwɔ wuu à nɔ Masedoni kùluni i ke, wuu nyɛ a yyɛŋiŋɛ ta mɛ. Yyefuge shiŋi puni na nyɛ wuu na. Pi mpyi na yoge kwɔun wuu na kàmpaŋnyɛ puni na, fyagare sí mpyi wuu e.

⁶ Ŋka Kile u maha cwɔnrɔmɔfeebii fɔɔŋŋi ke, uru u à wuu fɔɔŋŋɔ Titi mpaŋi cye kurugo.

⁷ Nyɛ Titi mpaŋi kanni bà mɛ, ŋka yii kan'à u funŋke jɔŋɛ jɔŋɛŋkanni ndemu na ke, lir'à wuu puni funŋyi jɔŋɛ mú. U à yi jwo wuu á na mii seepɛnge na wá yii na, na kani li mpyi a pyi ke, na lir'à yii yyahayi tanha, na numɛ yii à mii kani cú ná yii cyeyi shuunniŋi i. Lir'à là bàra mii funntange na.

⁸ Lɛtɛɛŋi mii à tùugo yii á ke, u jwumpe mɛn'à yii yyahayi tanha ke, mii nyɛ a naye cɛɛge mɛ. Mii mpyi na ŋko si naye cɛɛge tɛni l'e li mpyiŋi i, ŋaha na yɛ mii à li cɛ na u mpyi a yii yyahayi tanha, ŋka lir'à pyi tɛɛ nimbilɛɛ funŋ'i kanna.

⁹ Lire e mii funntanga wu u nyɛ numɛ. Yii yyetanhare bà t'à mii funŋke táan mɛ, ŋka l'à pyi kaŋwəɔ mà yii pyi yii à yii toronŋkanni kɛɛŋɛ ke, lire l'à mii funŋke táan. Yii yyahay'à tanha mà tàanna ná Kile nyii wuuni i, lire e ke, nde wuu à pyi yii na ke, lire nyɛ a para mɛ.

¹⁰ Yii li cɛ na yyetanhare t'à sùpyaŋi ta mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, tire maha u pyi u à u toronŋkanni kɛɛŋɛ maa shwɔ. Mayɛ jɔcɛɛge nyɛ lire e mɛ. Ŋka yyetanhare ntemu ká mpyi ŋge diŋyɛŋi woro ke, tire maha kwɔŋi nɔ sùpyaŋi na.

¹¹ Yyetanha kani l'à yii ta mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, lir'à ŋkɛɛŋŋi ŋgemu lɛŋɛ yii karigil'e numɛ ke, yii uru kàanmucya. Kani l'à pyi yii shwəhəl'e ke, yii à li lwɔ yiye e si wenkuro kwɔn lire na numɛ. Lire kanni bà mɛ, yii à li cyɛɛ na yii saha nyɛ a jɛɛ lire kapiini pyifoonji na yiye shwəhəl'e mɛ. Lire kani à sàa yii lùuni yíɛge. Yii mú à fyá sɛl'e. Yii la mpyi a sii si nùru mii ŋya, yii à yii pɛɛge pyi maa lire kani pyifoonji tùn. Yii à li cyɛɛ pyiŋkannigii puni na, na yii à yiye fínin'a yige lire kani i.

¹² Lire e mii nyɛ a mpyi a lɛtɛɛŋi tùugo yii á, kapiini pyifoonji, lire nyɛ mɛ l'à pyi ŋgemu na ke, pire wà kurugo mɛ. Yii à wuu kani cú ná yii cyeyi shuunniŋi i pyiŋkanni ndemu na Kile yyaha taan ke, mii mpyi a u tùugo yii á, yii puni si lire cɛ.

¹³ Lire l'à wuu funŋyi pyi y'à jɔŋɛ.

Lire kanni bà mɛ, ŋka yii à Titi yákiliŋi tɔŋɛ tɔŋɛŋkanni ndemu na, ka u u yíri yii yyéɛ ná funntange ŋkemu i ke, lir'à wuu funŋyi pyi y'à táan sɛɛ sɛl'e mú.

¹⁴ Mii à yii metanga yyere u á, yii mú nyɛ a mii síleɛge mɛ. Yaaga maha yaaga wuu à jwo yii á ke, yir'à pa nta sɛɛ. Amuni, jɛɛ wuu à jwo Titi á yii kyaa na ke, yire mú à pa nta sɛɛ.

† 6:16 Levitiki 26.12; Zheremi 32.38; Ezekiyeli 37.27 ‡ 6:17 Ezayi 52.11

¹⁵ Tèni i u à shà yii yyére ke, yii à u jwómèeni cû, maa u cûmu lemè jwò pèente funnje e pyinjanni ndemu na ke, u funnjo jye à wòð lire na mɛ, lir'à là bàra u tàange na mà yyaha tí ná yii e.

¹⁶ Mii funntanga wu u jye, naha na ye mii sí n-jà n-dá yii na karigii puni i.

8

Ntègeni Kòrenti dánafeebil'à pyi Zheruzalemu wuubil'à ke

¹ Mii cinnpyiibii, Kile à jwò Masedoni kùluni dánafeebii na jwònkanni ndemu na ke, wuu sí lire yyaha jwo yii á.

² Pi à kyaala sèl'e, nka pi funnyi mpyi a táan sèl'e. Kuru funntange kurugo, ali mà li ta fòñfèe pi à sli pi pi, Kile wuubii pi jye Zheruzalemu kànhe e ke, pi à nkanni pyi sèl'e pir'á.

³ Sèenji na mii sí yi jwo yii á, pi à pi pèrge pyi, pi bá à tòro pi pèrge taan. Wà bà u à fànha cyán pi na mà dɛ! Pi à li lwó piye e.

⁴ Pi à sàa wuu jáare, na Kile wuubii pi jye Zheruzalemu i ke, na wuu kuni kan pir'á, pire mú si pi tègɛ.

⁵ Lire kanni bà pi à pyi mɛ, Kafoonj á pi à piye kan yyecyiige na, maa nta a piye kan wuu á mà tàanna ná Kile jyii wuuni i. Lire pi à pyi ke, lir'à tòro wuu sònñonkanni taan.

⁶ Lire kurugo wuu à li cya Titi á u shà yii yyére, báaranj njincenji jwò u à cû na yii wyérenji bínnini ke, u u sà uru fúnñjo.

⁷ Dániyanj i yo, Kile Jwumpe njwunji i yo, ncènj i yo, mà karigii puni pyi ná sèl'e yo, mà wuu kyaa táan yiy'á sèl'e, bà wuu à yii kyaa táan wuy'á sèl'e mɛ, yii à sàa jwò cyire karigii puni i. Jye bà yii à jwò cyire karigil'e mɛ, yii yiye waha yii i mpyi amuni nge wyérenji nkannj kámpañke na mú.

⁸ Fànha bà mii jye na nko si jcyán yii na mà dɛ! Pi sanmpil'à piye waha maa ndemu pyi ke, lire mii jye na yu yii á, si yii tàange kàanmucya kámpyí tàange sèe wogo ku jye ku ki.

⁹ Wuu Kafoonj Yesu Kirisita à jwò yii na jwònkanni ndemu na ke, yii à lire cɛ. Pèente ná yaayi puni mpyi u á, nka yii kurugo, u à cyé yire puni na, bà yii si mpyi si Kile yaayi njincenji ta mɛ.

¹⁰⁻¹¹ Jye na tanyage mii sí n-jwo yii á. Yii à fyànha a uru wyérenji mbìnnini kani sònñ'a ta, maa li jwò cû tanyjye. Lire e numɛ, mii na sònñi yii aha lire kani pyi mà nɔ li tɛgɛni na, lire sí n-pwòrɔ. Yii li pyi ná uru yákiliñi njincenji i, ngemu i yii à li jwò cû ke, yii tàanna ná yii pèrge e.

¹² Sùpya la ká mpyi si kyaa pyi uye e Kile kurugo, lir'à táan Kile á. Nka u pèrge jye nkemu ke, kuru na Kile maha jcaá. Nke ku jye ku jye u á mɛ, Kile si kuru cya u á mɛ.

¹³ Mii jye a jwo na yii pi sanmpii wuuni njaañi tɛg'a yii wuuni kèege mɛ, nka mii la jye sùpyire puni si ntàanna.

¹⁴ Sí na jye yii na njjaa, lire e ke, mpíi pi jye sí baa ke, yii pire tègɛ. Sí ká mpa mpyi pire na canjka mà yii ta si baa, pire sí n-jà yii tègɛ. Lire ká mpyi, yii puni sí n-tàanna,

¹⁵ bà y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛñi i mɛ, na:

«Ngemu u à yalyire njnyahara kuu ke, uru woore paanga jye a kwôro mɛ;
ngemu u à nimpigere kuu ke, uru woore mú jye a u kùñjo mɛ *.»

¹⁶ Wuu à fwù kan Kile á, u à Titi pyi u à yii kani cû ná u cyeyi shuunnini i wuu fiige.

¹⁷ Wuu à li cya u á, u sà fwooro yii na, ka u u jɛɛ, nka lire mpyi a u ta u à li lwó uye e mà kwò, naha na ye li mpyi a sàa táan u e.

¹⁸ U ná wuu cinnmpworonanj wà wuu sí n-tun yii yyére. Dánafeebii kurunji puni na uru cinnmpworonanj kère Jwumpe Nintanmpe njwunji kurugo.

¹⁹ Mà bàra lire na, dánafeebii kurunji y'à u le ná wuu e wuu kùshejɛɛ lire wyére binnini na. Wuu na uru báaranj njincenji pyi Kafoonj pèente kurugo, si li cyé na wuu la na jye si wuu cinnmpyiibii tègɛ.

²⁰ Wuu à kuru wyérenyahage karigii cwòñrɔ amuni, bà li si mpyi wà kà nkɔwò cwò cyaga ta wuu báaranj na mɛ.

²¹ Wuu la jye s'a wuu karigii pyi ntíñi i Kafoonj yyahe taan kanna mɛ, nka sùpyire yyahe taan mú.

²² Wuu sí wuu cinnmpworonanj wabere bàra pi na si ntun yii á. Wuu à uru nge kàanmucya karij njnyahagil'e, mà li nja na u à uye kan Kile báaranj'á. U bá à là bàra u uye kanjkanj na báaranj'á numɛ, naha na ye u à dá yii na sèl'e.

²³ Titi wí ke, uru na jye mii wwoñɛ ná mii báarapyjɛɛ. Wuu na báare yii á. Dánafeebii kurunji y'à wuu cinnmpyiibii mpíi shuunnini tun. Pi na báaranj pyi Kirisita mɛge mpèenji kurugo.

* 8:15 Ekizodi 16:18

²⁴ Lire kurugo yii li cyêe pi na na pi kyal'à táan yii á, dánafeebii kurugyi y'à pi tun ke, yire si ncê na wuu nye na yii kêre tawage e me.

9

¹ Nye wyéreni yii nye na bínnini si ntêge Zheruzalemu shiinbii tège ke, jùŋo saha nye mii i yà jwo yii á uru kyaa na me.

² Naha na ye funycenŋke ku nye yii á uru báaranj mee na ke, mii á ku cè. Mii á yii metanga yyere kuru kyaa na Masedoni dánafeebii shwəhə́l'e. Mii á yi jwo pi á na mà lwó fo tanjyee na, Akayi kùluni dánafeebil'à bégele si Kile wuubii tège Zheruzalemu i. Kuru funycenŋke ku nye yii á ke, kur'à maban le pi shinyahar'e pi à ntéŋŋi pyi sèl'e.

³ Lire ná li wuuni mú i, mii sí mpíi cínmpyiibii tun yíi yyére, ŋkēŋŋi nimbwonj yíi á ta nge wyéreni kyaa na ke, uru kà mpyi laaga baa me, pi i sà yíi ta yíi á bégele bà mii mpyi a yi jwo me.

⁴ Ná lire bà me, Masedoni dánafeebii píi ká shà ná mii i, mà sà li ta yíi nye a bégele me, ku sí n-pyi silege wuu á, ŋka yíi wuuni cye sí n-tòro.

⁵ Lire e mii á li nya na mii á yaa mii i mpíi cínmpyiibii jáare, pi raa wá na yyaha na yíi yyére, wyéreni jwəməni yíi á lwó ke, pi i sà uru karigii cəwənrə mà jwo mii u nɔ wani ke. Lire sí li cyêe na yíi á u kan ná funŋo nínkin i, mà ta fánha nye a cyán yíi na me.

⁶ Yíi li cè na mu aha sùmashí nimpýigere nùgo, sùma nimpýigere mu maha ŋkwə̀n. Mu sí kà ninyahawa nùgo, mu maha ninyahawa kwə̀n.

⁷ Pèrege shin maha shin à lwó uye funŋ'i si ŋkan ke, urufoo u kuru kan. U li pyi ná funntange e, l'aha mpyi mu à jwo fánha kyaa me, jaha na ye shinŋi u à ŋkanŋi pyi ná funntange e ke, uru kyaa li maha ntáan Kile á.

⁸ Síŋi na nye Kile á si kacənŋkii shíŋi puni pyi yíi á, bà yíi si mpyi s'a yíi màkwuŋwəyaayi puni taa tərīgii puni i fo si shínyahara tège tēŋkannigii ninyahagii na,

⁹ bà y'à sème Kile Jwumpe Semənŋi i sùpyanŋi nínçənŋi kyaa na me na:
«U maha fəŋəfeebii kaan sèl'e,

u cənmpə nye a ši na ŋkwùu me * .»

¹⁰ Kile u maha sùmashinŋi kaan faapyin'á, maa yalyire kaan u á ke, uru sí yíi cyeyaayi nyaha mú, bà pi sanmpii si mpyi s'a yaaya ninyahaya taa yíi á me.

¹¹ Yíi sí yaayi shíŋi puni ta, bà yíi si mpyi s'a pi sanmpii kaan sèl'e tərīgii puni i me. Lire ká mpyi, wyéreni yíi sí n-kan wuu sà ŋkan ke, shínyahara sí fwù kan Kile á uru kyaa na.

¹² Uru wyéreni yíi sí n-bínni ke, uru sí Kile wuubii wuuni jwə Zheruzalemu kánhe e. Lire kanni bà me, li sí n-pyi kəŋŋo pi si fwù kan Kile á sèl'e.

¹³ Pi aha uru ntéŋŋi ta, pi sí Kile kēe, jaha na ye pi sí li cè na Jwumpe Nintanmpə p'à yyaha tí ná Kirisita e ke, na yíi á dá puru na, maa pu kurigii jaare, maa yíi cyeyaayi táali sèl'e ná pi e, mà bàra sùpyire sannte na.

¹⁴ Nwəŋkanni na Kile á sàa jwə yíi na ke, lire kurugo pi sí raa Kile jáare yíi á, si yíi kyaa táan piy'á sèl'e.

¹⁵ Nye mii cínmpyiibii, Kile á yabwəhe ŋkemu kan wuu á mana, ná sùpya si n-jà yi yyaha jwo me, wuu u pēe kuru kurugo.

10

Polí á uye tanga jwo u túnnture báaranj i

¹ Mii cínmpyiibii, píi'á jwo na mii Polí ká mpyi yíi shwəhə́l'e, mii maha mpyi fyagarafoo, ŋka mii aha mpyi latəŋge e, mii maha mpyi nò. Mii na li caa yíi á Kirisita jùmpinŋke ná u cənmpə kurugo,

² mii aha nɔ wani yíi yyére, mii la nye si sà jwungama jwo yíi na me. Nka mpíi pi nye na ŋko na wuu na wuu karigii pyi mà tàanna ná sùpyire sənŋəŋkanni i ke, mii koni sí n-sà jwungama jwo pire na.

³ Sée wí, wuu puni na nye sùpyii, ŋka kàshige wuu nye na ŋkwùun ke, wuu nye na ku kwùun mà tàanna ná sùpyire sənŋəŋkanni i me.

⁴ Naha na ye wuu kàshikwəyaayi nye a yíri sùpyire yyére me, Kile yabílinŋi fanhanjyahaga yaaya yi. Wuu maha Sitaanninŋi fánhe kēge ná y'e, jaha na ye wuu maha sùpyire sənŋəre laaga baa woore shi tò.

⁵ Yampeente jwumpe pu maha sùpyire sige ti si Kile cè me, wuu maha jee puru pà tufiige na me. Wuu maha sùpyire sənŋəre puni kēenŋi, bà ti si mpyi si jee Kirisita na me.

⁶ Yíi aha u jwəməni cù karigii puni i tēni ndemu i ke, mpíi pí sí n-cyé u na ke, wuu sí pire tún.

* 9:9 Zaburu 112.9

⁷ Yii maha karigii cwôre cyi nyanjanni na, mà ta yii nje a cyi njwôhe cè me. Yii wà ká nta u à dá li na na uru na nje Kirisita wu, urufoo u li cè na bà uru nje Kirisita wu me, amuni wuu mú nje.

⁸ Fànhe Kafoonji à kan wuu á ke, mii méé ká nta mii i nko si naye pèe si ntôro ná kuru kani i, kuru silege nje mii na me. Kuru fàn'h'à kan wuu á, si yii tège yii a si yyaha na Kile kuni i, ku nje a kan wuu á si yii wuuni kège me.

⁹ Yii àha raa sônji na mii à na leteribii tũugo yii á si yii pyi yii fyá me.

¹⁰ Naha na ye pil'a jwo na mii leteribii jwumpe fàn'h'à nyaha maa súuli, nka na mii aha mpyi yii shwôh'le, mii fànhe maha ncyêre, mii jin'a jwuntarama jwo me.

¹¹ Pirefee pi li cè, bà wuu à yi jwo wuu leteribil'e me, wuu aha nò wani, amuni wuu sí li pyi.

¹² Mpii pi maha piye kêre ke, taha yii na sônji na wuu nje pire fige? Wuu si nje wuye tàanna ná pi e me! Pi maha piye tàanni ná piye e, maa piye wii. Lir'à li cyêe na pi nje a cyilge me.

¹³ Wuu pi ke, wuu nje na wuye dũruge na ntũuli wuu pèege taan me. Báarañi Kile à le wuu cye e, ná yii mú na nje u e ke, ur'à láha cyage nkemu i ke, wani wuu maha wuye dũrug'à láha.

¹⁴ Wuu pi à pyi shincyibii mà jwumpe Nintanmpe jwo yii á Kirisita kyaa na. Lire e ke wuu à nò wani yii yyêre ke, wuu saha nje a tòro wuu tegini taan me.

¹⁵ Lire e wuu nje a tòro wuu báarañi tegini taan, mà sà pi sanmpii wunji lwó, si wuye pèe ná ur'e me. Yii dányani ká mpa mpêe, wuu na sônji wuu báarañi sí n-shà yyaha na yii yyêre, si ntàanna ná Kile u tegini njncyeeni i.

¹⁶ Lire ká mpyi, kirigii cyi nje yii kântugo ke, wuu sí n-jà jwumpe Nintanmpe caala si nò cyire e, mà ta wuu nje a wuye pèe ná piiberii báara nimpai i me.

¹⁷ Y'a sème Kile jwumpe Semenji i na: «Ngemu la ká mpyi si pèene taha yaaga na ke, urufoo u ti taha Kafoonji Kile na *.»

¹⁸ Yii li cè, sũpyani u nje na uye metanga yu ke, Kafoonji Kile si nje urufoo na me, u yabilinji na ngemu metanga yu ke, uru na u maha nje.

11

Poli ná tũntunmpii kafinivinibii kani

¹ Ei! Mii cĩmpyibii, kampyi yii mpyi na si nje mii sijncompe kwú yiye e tère nimbilere e, lire mpyi na sí n-taan mii i. Nye yii pu kwú yiye e.

² Yii taange na nje mii i fo mà pyi yĩncyêge, lire s'à fworo Kile e, naha na ye li na nje mu à jwo mii à yii cù nò njnkin mée na, uru u nje Kirisita. Mii la nje si yii kan u à pũcepyinacembaala fige.

³ Nka mii na fyáge yii yákilibii ká nkwo nkênne, pwonkanni na yii à yiye pwo Kirisita na ke, yii i lire yaha, bà wwôn'a cwôre tég'a Awa jwo fáanna a wurugo me.

⁴ Naha na ye mii à li nja na wà ká mpa yabere jwo yii á Yesu kyaa na njemu yi nje yi ná wuu wuyi nje njnkin me, yii maha nje yire na. Wà mú ká munaani labere kyaa jwo yii á ndemu li nje li ná yii zõmpyaagii funjo wuuni nje njnkin me, lire nje me mà jwumpe nintanmpe pabere jwo yii á, mpemu pu nje pu ná wuu wumpe nje njnkin me, yii maha ntíl'a dá puru na,

⁵ mà li ta, pire yii nje na sônji tũntunmii, maa sônji megefee pi ke, mii á pi nje a pworo mii na cyaga maha cyag'e me.

⁶ Ali mii méé ká mpyi mii nje a jwumpe cè sèl'e me, nde li nje ncèñi kuni ke, mii à là cè lire e. Wuu à lire cyêe yii na pyĩnkannigii puni ná karigii puni i.

⁷ Mii à jwumpe Nintanmpe jwo yii á mana, mii nje a yafyin cya yii á me. Lir'à li cyêe na mii à naye tĩrige maa yii dũrugo. Lire na nje kapyimbaala la?

⁸ Mii à nje dānafeebii kurunji ya cyeyaaya na, maa nje pi i mii sara, bà mii si mpyi si já raa báare yii á me.

⁹ Tēni i mii mpyi yii yyêre ke, mii cyêge mpyi a kũũjo, nka mii nje a jēn'a naye tĩĩge yii wà na me. Yaayi kani li mpyi mii na ke, cĩmpyibii pi à yĩri Masedoni kũluni i ke, pir'à pa yire kan mii á. Mii nje a sãa nje mà na tugure tège yii wà njn'ji me, mii mú si ti tège yii wà njn'ji me.

¹⁰ Lir'à pyi kajuũjo mà mii njũnke yĩrige. Akayi kũluni puni i, sũpya si n-jà lire wwũ mii i me. Mii na puru yu mà taha Kirisita sēñi na, uru sēñi u nje mii zõmbilini i.

¹¹ Mii à jwo na mii nje a jēn'a na tugure tège yii njn'ji me, lir'à li cyêe na yii kyal'à pēn mii á la? Kile à li cè na yii kyal'à táan mii á.

¹² Nje mii sí raa na báarañi pyi bà mii à tēe na u pyi me, bà li si mpyi, tũntunmpii pi nje na piye pēre na pire na nje wuu fige ke, pire kà n-jà raa piye tàanni ná wuu e me.

* 10:17 Zheremi 9.23

¹³ Tùntunmii kafinivinimii pi. Pi maha sùpyire wuruge, maa piye pyi mu à jwo Kirisita tùntunmii.

¹⁴ Li jye a sàa pàa wuu e mε, jaha na ye Sitaanninji yabilinji maha uye pyi bèenmpe mèlεε fiige.

¹⁵ Lire e ke l'aha yii pàa si Sitaanninji báarapyiibii jya pi à piye pyi báarapyii sèe wuu fiige mε. Yii li cε na Kile sí n-pa pi puni sàra si ntàanna ná pi kapyin'kil'e.

¹⁶ Mii sí yi taha yii á, wà tufiige kà n-sìi raa sônji na sicyere ti jye mii i mε. Nka yii mée ká nta yii sônji na mii na jye sicyerefoo, yii jεε na sicyeere na tère nimbilere funn'i, bà mii si mpyi si naye pée mε.

¹⁷ Mpe mii sí n-jwo numε ke, Kafoonji bà u à puru jwo a kan mii á mε. Mii sí n-jwo sicyerefoo fiige.

¹⁸ Ná shinjyahara s'à tiye pée mà tàanna ná sùpyire pyin'kanni i, mii mú sí naye pée,

¹⁹ jaha na ye yii maha sicyerefeebii karigii kwú yiye e jwunyahama baa, mà li ta yii na sônji na yii na jye yákilifee.

²⁰ Tire sùpyire ti maha yii cù bilii fiige, maa yii cyeyaayi lyí, maa yii nànwòhore, maa piye pèe yii na, maa yii bwùun yii yyahayi i ke, yii maha tire karigii kwú yiye e.

²¹ Wuu jye a jεn'a lire fiige pyi mε, lire na yii jye na wuu sônji fànha baa shiin la? Tá kur'à yaa ku pyi wuu á silege?

Mii sí n-jwo mu à jwo sicyerefoo. Pi sanmpii maha piye pée ná ndemu i ke, mii mú sí n-jà naye pée ná lire e.

²² Pi aha jwo na pire na jye Eburu shiin, mii mú na jye uru wà. Pi aha jwo na pire na jye Izirayeli shiin, mii mú na jye uru wà. Pi aha jwo na pire na jye Ibirayima tùluge shiin, mii mú na jye uru wà.

²³ Pi aha jwo na pire na jye Kirisita báarapyii, mii na jye Kirisita báarapyi mà tòro pi taan. Mii na yu nùmbwuyirilifoo fiige. Mii à báaranji pyi mà tòro pi taan, mii kàsunji jyilil'á jyhaha pi wogigii na, mii bwòonre nizhwòr' à sàa jyhaha. Mii múnnaan' à pyi kwùnj jwòge e tooyi njemu i ke, yir' à jyhaha pi wuyi na.

²⁴ Yahutuubii pil' à mii bwòn fo tooyo kanjuro, tògò maha tògò tiripaanni jèe berjjaaga ná ke ná baacyεere pi à le mii i.

²⁵ Jromu fànhafeebil' à mii bwòn tooyo taanre ná kàbil'e. Tòge k'e, sùpyir' à mii wà si mbò ná kafaayi i. Bakwòg' à kèεge ná mii i tooyo taanre suumpe lwohe jun'i. Mii à canmbile ninjin ná numpilaga ninjin pyi suumpe lwohe ninke e.

²⁶ Mii à kùshégii njnyahagii pyi, cyire tooy'e, mii múnnaani mpyi kwùnj jwòge e mu à jwo: lwohe tajyiilige e ná nànkabii cye e ná mii shini sùpyiibii ná supyishinji sanji wuubii cye e. Kàhne e yo, sige e yo, suumpe lwohe jun'i yo, mii cinmpyiibii pi à piye pyi dānafee mà ta dānafee bà mε, pire cye e yo, mii múnnaani mpyi kwùnj jwòge e.

²⁷ Mii à báaranji pyi sèl'e, maa kanhare kwú naye e. Mii à numpiliye njnyahaya pyi mii jye a njó mε. Mii à katege ná byage shwò. Tèrii njnyahagil'e, mii maha njyi ta mε. Mii à wyeere shwò, vāanya mpyi mii á mε.

²⁸ Mà bàra yire puni na, canja maha canja mii funnk' à pen ná dānafeebii kurunji puni i.

²⁹ Wà fànha ká nta k' à cyéεe, mii woge mú à cyéεe. Wà ká kapii pyi, lire maha waha mii na sèl'e.

³⁰ Kampyi mii à yaa mii i naye pée, mii sí naye pée na fānhanjcyεεere kurugo.

³¹ Kile u jye Kafoonji Yesu Kirisita Tunji ke, ur' à li cε na mii jye a fine mε. Uru u à yaa ná pèente e tērigii puni i fo tèekwombaa.

³² Mà mii yaha Damasi kànhe e, fānhafoonji u mpyi na saanji Aretasi karigii cwòonre kuru kànhe e ke, uru mpyi a pli yaha pi a tajyinjwōyi kāanmucaa, bà pi si mpyi si mii ta jεcū mε.

³³ Nka dānafeebil' à mii le shāhal'e mà yige njkununje wyige e, kànhe kántugo. Lire l' à pyi mii shwonkanni.

12

Karigii Kile à cyêe Poli na ke

¹ Fo mii i naye pée, ali mà li ta kanwò jye lire na mε. Lire e ke karigii Kafoonji à cyêe mii na, maa jεcēni njemu kan mii á ke, mii sí yà jwo yire e numε.

² Mii à nāji wà cε*, njemu u à dá Kirisita na ke, Kile à u lwó a kàre njnyinji tanrewunji i†, li yyee kε ná sicyεere u jye nge. Lir' à pyi mà uru nāji ta ná u cyeere e yo, l' à pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii jye a cε mε, Kile kanni u à yire cε.

* 12:2 Poli ká jwo na ur' à Kirisita cyelempyanji wà cε, uye kyaa na u jye. † 12:2 Njnyinji tanrewunji u jye njnyinji tēgeni. Mà tàanna ná Yahutuubii sōnjōnkanni i, kuru cyage e Kile à tēen, pi maha ku pyi Ariijanani mii.

³ Mii kɔn'á cè na uru nàŋ'á shà Arijinaní i maa mpa. Lir'á pyi mà u ta ná u cyeere e yo, l'á pyi mà u ta u cyeere baa yo, mii nyɛ a cè mɛ, Kile kanni u à yire cè.

⁴ U à shà Arijinaní i maa jwumpe mpemu lógo ke, puru yyaha si n-jà n-jwo mɛ, sùpya bà nyɛ a yaa u a puru jwumpe yu u jwɔge e mɛ.

⁵ Nyɛ mii sí n-jà naye pɛɛ si lí cyɛɛ na mii u nyɛ uru nàŋi, ŋka mii sí lire pyi mɛ. Mii aha a si naye pɛɛ, karigii cyi nyɛ na mii fàŋhe jcyɛrɛŋi cyɛɛ ke, cyire kanni kàmpaŋŋke na mii sí naye pɛɛ.

⁶ Mii la mɛɛ ká mpyi si naye pɛɛ, tire nyɛ sicyere mɛ, naha na yɛ sɛɛŋi mii sí n-jwo. Ŋka mii sí lire pyi mɛ, naha na yɛ mii na ndemu pyi, maa njemu yu ke, mii la na nyɛ sùpyire tí mii cú a tãanna ná yire e kanna.

⁷ Mii la nyɛ sùpyire tí pɛɛŋe taha mii na, mà lí jùŋke pyi na mii à kakyanhala karií nyɛ mɛ. Lire e Kile à yyefuge kà tɛge mii jùŋ'i, bà ŋguro maha sùpya súuli u cyeere e mɛ. Lí nyɛ mu à jwo Sitaanníni tũntunŋi wá u à yyefuge yaha mii na, bà lí si mpyi, mii àha naye pɛɛ mɛ.

⁸ Mii à Kafooní jàare tooyo taanre, u kuru yyefuge láha na na, ŋka u nyɛ a jɛɛ mɛ,

⁹ maa mii jwɔ shwɔ na ur'á cɛmpe mpemu pyi mii á ke, na puru sí mii ta, naha na yɛ tɛni i sùpyaŋi fàŋh'á cyɛɛ ke, lire tɛni i uru fàŋhe maha kuye yal'á cyɛɛ. Lire kurugo lí maha ntáan mii á mà naye dũrugo na fàŋhancyerere tɛni i, bà Kirisita fàŋhe si mpyi si tatɛnge wwú mii i mɛ.

¹⁰ Lire e mii fàŋhe ká jcyɛɛ, lire nyɛ mɛ pi aha mii cyahala, lire nyɛ mɛ mà kawaa pyi mii na, lire nyɛ mɛ mà mii kyéɛge, lire nyɛ mɛ mà nàvunŋo kyaa pyi mii na Kirisita kurugo, lí maha ntáan mii i, naha na yɛ lire tɛni i Kirisita maha u fàŋhe le mii i.

Kɔrenti shiinbii kan'à Poli funŋɔ pɛn

¹¹ Tɛni i mii mpyi a naye pɛɛ ke, mii mpyi na yu sicyerefoo fiige, ŋka yii pi à mii pyi mii à lí pyi. Yii pi mpyi a yaa yii a mii metange yu, naha na yɛ lí mɛɛ ká nta na mii nyɛ yaaga mɛ, pire tũntunmpii yii nyɛ na sɔŋŋi shinbwoo ke, pi nyɛ a pwɔrɔ mii na yafyin kàmpaŋŋa na mɛ.

¹² Karigii cyi à lí cyɛɛ na mii na nyɛ Yesu tũntunŋo ke, mii mpyi a naye waha maa cyire pyi yii shwɔhɔl'e. Yii à Kile sífente fyɛŋi ná kabwɔhigii ná kakyanhala karií njɔyahagii jya mii cye kurugo.

¹³ Mii nyɛ a na tugure yaha yii jùŋ'i mɛ, lire kanni baare e, naha mii à pyi dánafeebii kurujyí sanjy'á ná mii nyɛ a lí fiige pyi yii á mà yɛ? Yii tanga ku nyɛ mii na, yii yáfa na na.

¹⁴ Yii wíí, na tontanrewog'á mii nyɛ na sí wani yii yyɛɛ, ŋka mii mɛɛ sí na tugure yaha yii jùŋ'i mɛ, naha na yɛ yii cyeyaayi kurugo bà mii nyɛ mɛ, yii yabilimpíi kurugo mii nyɛ. Pyibilere nyɛ na wyɛɛ caa na lí sifeebii jwɔ caa mɛ, ŋka sifeebii pi maha wyɛɛŋi caa na pyibileni jwɔ caa.

¹⁵ Mii wí ke, mii sí jɛɛ na cyeyaayi puni kan yii kurugo ná funntange e, si naye kan ntaha yi na mú. Nyɛ mii aha yii kyaa táan nay'á amuni, lire lí sí yii pyi na yii àha mii kyaa táan yiy'á sahanŋi mà?

¹⁶ Yii à lí cè na mii nyɛ a naye tɛŋe wá tufiige na mɛ, ŋka yii pii saha na ŋko na mii à cylige dɛ, na mii à yii wyɛɛŋi wá líyí sɔŋcyiimpe e.

¹⁷ Lire e ke mpíi mii à tun yii á ke, pire wá à yii yaaga nàŋwɔhɔr'a pa ŋkan mii á la?

¹⁸ Mii à lí cya Titi[‡] á, u shà yii yyɛɛ ná wuu cinmpworonani i. Taha Titi à yii wyɛɛ nàŋwɔhɔrɔ la? Taha mii ná Titi sɔŋŋɔŋkanni wá nɔŋkin karigil' e mɛ? Taha wuu jaaranŋkanni wá nɔŋkin mɛ?

¹⁹ Mà lwɔ tɛmɔni i, yii na sɔŋŋi na tanga wuu nyɛ na jcaa yii á, lire sí bà mɛ. Wuu maha yu Kile yyahe taan, Kirisita wwɔɔɛge e. Wuu ntáannamacinmpyibií, yaaga maha yaaga wuu à jwo ke, wuu à yire puni jwo, bà yii sí mpyi s'a sí yyaha na Kile kuni i mɛ.

²⁰ Mii na fyáge sí zhà yii yyɛɛ, mii àha ŋkwɔ sà yii ta yii à pyiŋkanni labɛɛ lwɔ ndemu lí nyɛ lí nyɛ a táan mii á mɛ. Lire baare e nde mii sí n-pyi ke, lire mú sí n-táan yii á mɛ. Lire jwɔhe ku nyɛ, mii na fyáge, mii àha ŋkwɔ zà mbɛmbaaní ná yɔŋcyɛge ná lùvirini ná jyiɔɛnni ná jwoore ná mekegere ná yámpeente ná nyàhanguruguní ta yii shwɔhɔl'e mɛ.

²¹ Mii na fyáge, mii àha shà yii yyɛɛ, Kile ká ŋkwɔ mii sílege yii á sahanŋi mɛ. Mii na fyáge, sùpyire t'á kapegigii pyi, maa mpyi tí nyɛ a láha tí katupwɔhɔyi ná tí jacwɔɔɛ ná tí sílege baa karigii na mɛ, mii àha ŋkwɔ mɛɛ sú tire kurugo mɛ.

13

Yɛɛyí nizanŋyi

[‡] 12:18 Poli mpyi a jwo uru cinmpworonani kyaa na mà kwɔ (8.22).

¹ Mii tontanrawoge ku sí n-pyi nke yii yyére. Wuu sí n-sà kapegigii pyifeebii sâra si ntàanna ná pi kapyĩkil'e, bà y'à jwo Kile Jwumpe Semēñi i na: «Shiĩn shuunni taanre ká kani ndemu n̄ya tapyige e ke, lire kani sí n-cwōōnrō si ntàanna ná pire n̄njwuyi i*.»

² Mii tozhōnwoqe yii yyére, mp̄ii pi mpyi a kapegigii pyi ke, mii mpyi a pire puni yeṛe, mà bāra sūpyire sannte na. Numē, mà mii laage yaha k'à tōōn yii na, mii sí yi jwo yii á sahan̄ki, mii aha sà mpiimu ta pi i kapegigii pyi sahan̄ki ke, mii sí ku táan p̄irefee na mē.

³ Ná yii s'à jwo na yii la n̄ye si ncē na Kirisita u à u jwumpe le mii jwōge e, yii sí li cē. Kirisita fānhe n̄ye a cyēṛe yii karigil'e mē, u maha u sífente cyēṛe yii na.

⁴ Sēe wī, tēni i pi mpyi na u kwōre cige na ke, u mpyi a uye pyi fānha baa yaaga, n̄ka u à n̄e a fworō kwūñi i Kile sífente cye kurugo. Wuu fānh'a cyēṛe, bà Kirisita woge mpyi a cyēṛe mē. N̄ka wuu aha n̄r'a shà yii yyére, yii sí li n̄ya wuu karigii pyĩnkanni i, na Kile maha fānhe kaan wuu á, bà u à ku kan Kirisita á mē.

⁵ Yii yiye k̄aanmucya sēe sēl'e kampyi sēēñi na yii na n̄aare Kile kuni i. Yii n̄ye a li cē yiye e na Yesu Kirisita na n̄ye yii e mà? U aha nta u n̄ye yii e mē, lir'a li cyēṛe na yii à kūñ'a cwo Kile kuni i.

⁶ N̄ka mii na sōññi yii sí li cē yiye e na wuu n̄ye a kūñ'a cwo Kile kuni i mē.

⁷ Wuu na Kile n̄aare, yii aha n̄kwō kapii pyi mē. Li kapyiini n̄ñke bà ku n̄ye si li cyēṛe yii na na wuu na j̄in'a kyaa pyi mē, n̄ka li kapyiini n̄ñke ku n̄ye si yii n̄ya kacēñne tapyige e. Yii a kacēññi pyi, ali lire mē ká nta li sí li cyēṛe na wuu à wurugo, lire n̄ye tapege mē.

⁸ Wuu sí n-jà Kile sēēñi f̄ȳl̄innē mē, nde kanni wuu sí n-jà n-pyi ke, lire li n̄ye mà u pyi u a sì yyaha na.

⁹ Wuu fānhe mē ká nta k'à cyēṛe, ka yii woge si mp̄ēe, lire na n̄ye wuu á funntanga. Wuu Kile n̄arege ku n̄ye, yii ndire le Kile kuni i.

¹⁰ Mà mii laage yaha k'à tōōn yii na, mii na n̄ge leterēñi sēmen̄i si n̄kan yii á, bà li si mpyi, mii aha na yii yyére, mii aha zà yaf̄ȳn cwōōnrō ná fahan'i si ntàanna ná Kafoon̄i fānhe n̄ñkange e mii á mē. U à kuru fānhe kan mii á, si yii tēge yii a si yyaha na Kile kuni i. Ku n̄ye a kan si yii n̄ñjō kyān Kile kuni na mē.

Jwumpe nizanmpe

¹¹ N̄ye numē, mii c̄inn̄mpyiibii, yii pyi funntange e. Nde li sí yii pyi yii ndire le Kile kuni i ke, yii a lire pyi. Yii a m̄aban leni yiye e. Yii yii sōñjōre pyi n̄ñkin, yii i ȳyēñ̄ke yaha ku pyi yii ná yiye shw̄h̄ol'e. Lire ká mpyi, Kilen̄i u maha t̄aange ná ȳyēñ̄ke kaan ke, uru sí n-pyi ná yii e.

¹² Yii a c̄inn̄mpworogo fw̄ñ̄i kaan yiy'á ná fun̄ncēñ̄i i. Kile wuubii pi n̄ye naha ke, pire pun'a yii shēṛe.

¹³ Wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita u n̄wō yii na, t̄aange ku n̄ye Kile e ke, kuru ku pyi yii ná yiye shw̄h̄ol'e, yii i mpyi Kile Munaani wwōñēge e.

Leterenji Poli à tun Galati kùluni dánafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterenji funnɔ jwumpe e ke

Kini mege pi maha mpyi Turiki nume ke, Galati shiinbii mpyi a tɛn lire kini i cyage k'e. Poli à tooyo shuunni pyi pi yyère na Jwumpe Nintanmpe yu, puru njwunji tooy'e pii mpyi a dá Yesu na. Nye Poli Kile jwumpe jwunkwooni kántugo Galati shiinbil'á, Yahutuubii pii mpyi a shà maa pi pyi na Yesu Kirisita daniyanji kanni si n-jà sùpya shwɔ u kapegigii na me, fo mu aha a Yahutuubii ladaabii kurigii naare mú. Lire e pi mpyi na yu na fánha ku nje ku ki dánafeebii puni pi kwɔn mà tàanna ná Yahutuubii ladaabil'e.

Poli à jwo na mu à pyi Yahutu yo, mu nje a pyi Yahutu mà yo, sùpyire puni sí n-shwɔ Yesu Jwumpe Nintanmpe mpemu kurugo ke, na tire sùpyire kàlan'á kántugo wà puru jwump'á. Poli à lógo na Galati dánafeebii wá na nko raa kántugo wàa Kile kun'á, si ntaha pire kafiniviniibii njwɔh'i ke, ka u u nge leterenji sém'a tũugo pí á, maa pi yere, bà pi si mpyi si njkúu Jwumpe Nintanmpe na, si njkworo Kile kuni i me. Yereyi Poli à kan pi á ke, yire yi nje nje.

U à li cyèe pi na na ur'à uye kan Kile á, na Kafoonji Yesu u à uru tun uru u a Jwumpe Nintanmpe yu. U à li cyèe pi na mú, na uru ná Zheruzalemu dánafeebii kurun'k'á bin'a tɛn, dánafeebii pi nje pi nje Yahutu me, maa jwo pire kyaa na. Nde na pir'à bɛ ke lire li nje nde: pire dánafeebii nje a yaa pi pyi Yahutuubii saliyani njwɔh'i me (1--2).

U à uye tígile Kile Jwumpe Semenji na, maa yi yyaha jwo pí á na Yahutuubii saliyani kuni naaranji i bà zhwonji nje na ntaa me; nka mu aha dá Yesu Kirisita na, lire kanni li sí n-jà sùpya shwɔ (3--4).

Leterenji takwɔre e, u à yi jwo a waha pi á na pi piye yaha Kile Munaani l'a nkɛɛnni, naha kurugo ye lire li maha sùpyani yige Musa Saliyani tugure njwɔh'i, maa fánhe kan u á, u u kacennkii shini puni pyi. Kacennkii puni yyaha yyère wuuni sí li nje tàange (5--6).

Poli à fwù kan Galati dánafeebii kurun'á

¹ Mii Poli u nje Yesu Kirisita tũntunɔ ke, mii u à nge leterenji tũugo yii á. Mii u pyi Yesu Kirisita tũntunɔ, sùpya bà u à lire yaa me, sùpya bà u à mii tun me. Yesu Kirisita u à jè a fworɔ kwùni i Tufoonji cye kurugo ke, uru ná Tufoonji Kile u à wwɔ lire na.

² Mii cinmpyibii puni pi naha ná mii i ke, mii ná pire pi à wwɔ maa nge leterenji tũugo Galati kùluni dánafeebii kurun'á.

³ Wuu Tunji Kile ná Kafoonji Yesu Kirisita pi njwɔ yii na, pi yyenjinke kan yii á.

⁴ Yesu Kirisita u à uye kan mà pyi sárage si wuu kapegigii yafa wuu na, bà wuu si mpyi si fworɔ nge dinjenji nimpinji karigii puni i mà tàanna ná Tufoonji Kile nyii wuuni i me.

⁵ Pèente ti taha Kile na tɛrigii puni i, fo tɛekwombaa. Amiina!

L'à Poli paa, u lógo na Galati dánafeebii à kuni labere lwɔ

⁶ L'à mii paa sèl'e mà lógo na yii à wyère na nko raa kántugo wàa Kile á, uru ngemu u à yii yyere maa njwɔ yii na maa yii shwɔ ke, mpai pi nje na yii shwonkanni jwumpe labali na yu ke, maa ntaha pire jwumpe njwɔh'i,

⁷ mpemu ná Jwumpe Nintanmpe nje ninjin me. Tire sùpyire na yii wuruge, Jwumpe Nintanmpe pu nje na Kirisita kyaa yu ke, marii jcaa s'a puru kɛnni.

⁸ Wuu à njemu jwo yii á Yesu kyaa na ke, l'à pyi wuu yabilimpai yo, l'à pyi Kile mɛleke mà yiri njinyini na yo, wà ha mpa yabere jwo yii á, Kile u urufoo lája.

⁹ Mii à yi jwo yii á mà kwɔ, mii sí nùru yi taha, Jwumpe Nintanmpe yii à lógo wuu njwɔ na, maa jee pu na ke, shin maha shin ká puru labala a jwo yii á jwonkanni labere na ke, Kile u urufoo lája.

¹⁰ Naha yii na sɔnni nume be? Mii na jcaa si ntáan sùpyir'á laa, mii na jcaa si ntáan Kile á? Sùpyire nyii wuuni mii na mpyi be? Mii n'a mpyi na sɔnni si ntáan sùpyir'á, mii mpyi na si n-pyi Kirisita báarapyi me.

Pyin'kanni na Poli à pyi Yesu tũntunɔ ke

¹¹ Mii la nje yii li cè mii cinmpyibii, Jwumpe Nintanmpe mii à jwo yii á ke, pu nje a fworɔ sùpya e me.

¹² Mii nje a pu ta sùpya á me, wà mú sí nje a mii kála pu na me, nka Yesu Kirisita yabilinji u à pu cyèe mii na.

¹³ Yii à mii pyin'kanni kyaa lógo mà mii yaha Yahutuubii Kile kuni i. Yii mú s'à cè na mii à Kile dánafeebii kurun'ke kyéere fo mà tɔro. Mii mpyi na li kɔre si ku jya.

¹⁴ Yahutuubii Kile kuni naaranji i, mii mpyi na yyejwage shiinbii puni yyaha na. Mii tiibii ladaabii kani mpyi a sàa waha mii na.

¹⁵ Nka Kile à jwɔ mii na mà mii ta mii sàha si mɛ, maa mii cwɔnɔ, mii a báare ur'á.

¹⁶ Amuni, li mú à pyi, l'à sàa bè u á mà u Jyanji cyêe mii na, mii s'a u kyaa yu supyishinji sanŋ'á, mpíi pi jye pi jye Yahutuu mɛ, mii jye a sùpya yíbe si nta li pyi mɛ.

¹⁷ Mpíi pi à pyi Yesu túnntunmii mii yyaha na ke, mii jye a shà Zheruzalemu i si pi jya mɛ. Mii à tɪl'a kàre Arabubii kɪni i, maa yíri wani mà kàre Damasi kànhe e.

¹⁸ Yyee taanre kántugo na, mii à kàre Zheruzalemu kànhe e, mà sà canmpyaa ke ná kanjkuro pyi Pyeri yyére si u cɛ.

¹⁹ Nka uru ná Kafoonji Yesu cinmpworonji Yakuba baare e, mii saha jye a Yesu túnntunji wabere jya mɛ.

²⁰ Kampyi kafinara mii na sémeni na ntùuge yii á, Kile u jye mii shèrefoonji.

²¹ Lire kántugo mii à kàre Siri kɪni i, maa yíri wani mà kàre Silisi kùluni i.

²² Nka fo mà sà nɔ lire tɛni na, Zhude kùluni dánafeebii kurunji mpyi na sàha nkɔw à mii cɛ mɛ.

²³ Pi mpyi a lógo kannna na nge u mpyi na pi kyéerege si nta pi sige pi àha ndá Jwumpe Nintanmpe na mɛ, na uru u na pu yu sùpyir'á numɛ.

²⁴ Lire e ke pi na Kile metange yiri mii kurugo.

2

Jwumpe Nintanmpe Poli mpyi na yu ke, Yesu túnntunmpii sanmpil'à jye puru na

¹ Jye yyee ke ná sicyɛr'á tòro ke, ka mii i núr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ná Barinabasi i. Titi mpyi a kàre ná wuu e mú.

² Mii à nde kùluni tɔge lwɔ, jaha na ye Kile yabilinji u à li cyêe mii na. Mii à nɔ wani ke, maa bɪnn'a tɛn ná dánafeebii jùnjufeebil'e. Jwumpe Nintanmpe mii na yu supyishinji sanŋ'á, mpíi pi jye pi jye Yahutuu mɛ, ka mii i jyɛ puru yyahe e mà jwo dánafeebii jùnjufeebil'á. Mii la jye a mpyi tafere mii à fɛ tajjaa ná nɪnjaa Yesu Kirisita kurugo ke, tire ti kwɔro kanjwɔ baa mɛ.

³⁻⁵ Jye mà mii yaha wani, kafiniviniibii pii mpyi a piye pyi dánafee fiige maa njwɔhɔ a jyɛ wuu shwɔhɔl'e si nta jɛcɛ pyɪŋkanni na Yesu Kirisita à wuu shwɔ MusaSaliyanji bilere na ke, si lire kɛge si nta wuu yaha bilere e sahanji. Ali mà li ta mii jaaraneɛni Titi mpyi Yahutu mɛ, pi la mpyi u u nkɔwɔn fànhe e mà tàanna ná Musa Saliyanji i. Nka wuu jye a jɛn'a wuye yaha pi cye e tère nɪŋkɪn i, maa lógo pi jwɔ na mɛ, Jwumpe Nintanmpe pu jye sɛɛni ke, bà puru si mpyi si nkɔwɔro yii á mɛ. Wuu ná Zheruzalemu dánafeebii kacwɔnɪribii mpyi a wɔwɔ jwɔmɛɛ nɪŋkɪn na, pi jye a jɛn'a fànha cyán Titi na u u nkɔwɔn mɛ.

⁶ Jwumpe Nintanmpe wuu na yu ke, pi sí jye a jɛn'a yaaga bàra puru na mɛ. (Sɛɛni na, pi tayyerege mpyi nkemu ke, kuru jye yaaga mii á mɛ, jaha kurugo ye Kile jye a sùpya pwɔɔnjɔ sùpya na mɛ.)

⁷ Sɛɛni na, pi à li ta na Kile à mii tun mii u sà a Jwumpe Nintanmpe yu supyishinji sanŋ'á, bà u à Pyeri tun u sà a pu yu Yahutuubil'á mɛ.

⁸ Kilenji u à fànhe kan Pyeri á maa u tun Yahutuubil'á ke, uru mú u à fànhe kan mii á maa mii tun supyishinji sanŋ'á.

⁹ Amuni, Yakuba ná Pyeri ná Yuhana pire pi jye jùnjufeebii, maa ntɛn li taan na Kile à jwɔ mii na, mii u a nte túnnture pyi. Lire na pi à Barinabasi cyɛge ná ndoge cù, si li cyêe na wuu ná pire na jye wɔwɔjɛɛ. Wuu à bɪnn'a tɛn maa jwɔ li na na pire sí n-sà a Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á. Wuu pi ke, wuu sí n-sà a pu yu supyishinji sanŋ'á.

¹⁰ Pi à wuu jáare kannna na wuu àha funjɔ wɔwɔ dánafeebii fɔŋjɔfeebii na wani mɛ. Mii s'à fère sín maa lire pyi.

Poli à Pyeri la wwú Antiyɔshi kànhe e

¹¹ Jye tɛni i Pyeri á pa Antiyɔshi kànhe e ke, l'à fwor'a yyére na u karigii pyɪŋkanni mpyi a jwɔ mɛ, lire e mii à u tiɛ maa u cɛge sùpyire puni jyi na.

¹² Pyeri làwwuge jùnjke ku nke: u mpyi a fyànha na lyi ná supyishinji sanŋi dánafeebil'e, lire mpyi a jwɔ, nka pil'á yíri Yakuba yyér'a pa, pire mpyi maha jwo na supyishinji sanŋ'á yaa u kwɔnYahutuubii fiige, u à fyá pire na, maa li jwɔ cù na láre supyishinji sanŋi dánafeebii na, fo mà pa kántugo wà pi á.

¹³ Lir'á pyi ke, ka Antiyɔshi kànhe Yahutuubii dánafeebii sanmpii si mpyi jwɔmyahigii shuunnifée Pyeri fiige. Ali Barinabasi yabilinji mpyi a taha pi fye e.

¹⁴ Mii à pa li káanmucya mà li ta Jwumpe Nintanmpe na sɛɛni ngemu yu ke, pi jye na jaare uru sɛɛni fye e mɛ, ka mii i yi jwo Pyeri á pi puni jyi na:

«Mu u jye Yahutu ke, Kile kuni yyahe yyére zhɛni kurugo mu à jɛn'a Yahutuubii làdaabii pii yaha maa mpyi supyishinji sanŋi fiige, lire mpyi a jwɔ, nka numɛ, jaha na mu la jye si supyishinji sanŋi kɛɛnjɛ fànhe e si mpyi Yahutuu ye?»

¹⁵ Mii ná mu, wuu à si Yahutuu, wuu nyɛ supyishinɔ sanɔi fiige nge u nyɛ u nyɛ a Kile kuni cɛ mɛ.

¹⁶ Nka lire ná li wuuni mú i, wuu à cɛ na sùpya sì n-jà n-tí Kile yyahe taan mà lire nùŋke pyi na u à Musa Saliyanɔi kurigii naara mɛ. Dániyanɔi kanni cye kurugo Yesu Kirisita na, sùpya maha ntí Kile yyahe taan. Lire kurugo wuu mú à dá Yesu Kirisita na, bà wuu si mpyi si ntí Kile yyahe taan mɛ. Lire nyɛ Saliyanɔi kapyii mɛ, naha na ye sùpya sì n-si n-jà n-tí ka lire nùŋke si nta na u à Saliyanɔi kurigii naara mɛ.»

¹⁷ Wuu pi ke, wuu na ncaa si ntí Yesu cye kurugo, nka l'aha mpa nta na wuu na kapegii pyi, lir' à li cyêe na Kirisita e cyi à fworu la? Mà byanhara bá la!

¹⁸ Mu aha fworu Musa Saliyanɔi kuni i mà pa Yesu Kirisita wuuni i, kàntugo yyé maa nùr'a fwor'a jyè lire kuni nɔjyeeeni i, lire cye kurugo mu maha nùr'a pyi Saliyanɔi kɛɛɛfoo.

¹⁹ Mii wi ke, mii à fworu Musa Saliyanɔi i. Lire e ke mii saha nyɛ uru Saliyanɔi nɔwɔh'i mɛ. Uru Saliyanɔi yabilinɔ ngahanɔ u à mii pyi mii à fworu u e. Cyire pun' à pyi, bà mii si mpyi si nta mpyi Kile sùpya mɛ.

²⁰ L' à pyi mu à jwo mii ná Kirisita à kwòro sɔncyan kworokworocige na. Lire kurugo mii yabilinɔ sàha bà u nyɛ na naye karigii cwɔnre mɛ. Nka Kirisita na nyɛ mii i. Kyaa maha kyaa mii na mpyi numɛ ke, mii à na cyɛge taha Kile Jyanɔi na maa nta a li pyi. Uru u à mii kyaa táan uy' á, maa uye kan sàraga mii kurugo.

²¹ Kile à nɔwɔ mii na maa yaage nkemu kan mii á ke, mii sì n-cyé kuru na mɛ. Kàmpyi Kile mpyi a jwo na mu aha ntaha Musa Saliyanɔi fye e na mu à tí uru yyahe taan, lire tɛni i ke, Kirisita kwùŋi mpyi na sí n-pyi kà nɔwɔ baa dɛ!

3

Kile à jwo na sùpyanɔi maha ntí u dániyanɔi kurugo

¹ Yii Galati dānafeebii funɔ baa sùpyiibii! Jofoo u à yii le kuni nimpini i ye? Mà li ta nùŋke na Yesu à kwòro cige na ke, mii à kuru finin' a jwo yii á.

² Yii li cɛ na yii nyɛ a Kile Munaani ta Musa Saliyanɔi kuni naaranɔi cye kurugo mɛ, nka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, puru cye kurugo yii à li ta.

³ Di yii à pyi maa mpyi funɔ baa shiin bɛ? Kani yii à sii ná Kile Munaani sínɔi i ke, naha na yii la nyɛ s'a lire pyi numɛ ná yii yabilimpɔi sífente e ye?

⁴ Karigii puni Kile à pyi yii á ke, cyir' à pyi kà nɔwɔ baa kɛ? Nka cyire sí nyɛ a yaa cyi pyi kà nɔwɔ baa mà dɛ!

⁵ Yii wii! Kile ká u Munaani yaha l' à pa yii yyaha cù, ka yii i kakyanhala kariii pyi, yii áha raa sɔnnɔi na yii na Musa Saliyanɔi kuni naare ke, na lire kurugo u à li pyi mɛ, nka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, lire kurugo u à lire pyi.

⁶ Nyɛ nde Ibirayima à pyi ke, lire tayyéreg' à pɛe wuu á. U à dá Kile na, lire cye kurugo Kile à jwo na u à tí*.

⁷ Lire e ke yii li cɛ, mpɔi pi à dá Kile na ke, pire pi nyɛ Ibirayima tùluge shiinbii sɛesee wuubii.

⁸ Kile Jwumpe Semɛni mú s' à jwo a kwò na Kile na sí supyishinɔ sanɔi pyi shintiilli u yyahe taan, pi dániyanɔi kurugo. Lire kurugo u à jwo Ibirayima á na: «Mii sí jwó le supyishinɔ pun' á mu cye kurugo†.»

⁹ Ibirayima à dá Kile na, ka Kile si jwó le u á, amuni li mú nyɛ shin maha shin ká dá Kile na ke, u sí jwó le urufol' á Ibirayima fiige.

¹⁰ Mpɔi pi na Musa Saliyanɔi kuni naare marii sɔnnɔi na Kile sí jwó le pir' á ke, pir' á cwo lanɔŋke e mà kwò. Naha kurugo ye l' à sɛmɛ Kile Jwumpe Semɛni i na: «Yaaga maha yaaga k' à sɛmɛ Saliyanɔi i ke, ngemu ká mpyi u nyɛ na cyire kapyaaŋi kurigii puni naare mɛ, urufol' à lánɔa‡.»

¹¹ Nyɛ nákaana baa, sùpya sì n-jà n-tí Kile yyahe taan Saliyanɔi cye kurugo mɛ, naha na ye l' à sɛmɛ mú na: «Shinɔi u à tí ke, dániyanɔi cye kurugo, uru maha mpyi nyii na§.»

¹² Musa Saliyanɔi kuni ná dániyanɔi wuuni naaranɔi nyɛ nɔŋkin mɛ, naha na ye l' à sɛmɛ mú na: «Ngemu la ká mpyi si shinɔi ta Saliyanɔi cye kurugo ke, urufol' à yaa u Saliyanɔi kurigii puni naara*.»

¹³ Nka Kirisita à wuu lanɔŋke lwó wuu cyaga, maa wuu shwó Saliyanɔi lanɔŋke na. L' à sɛmɛ mú na: «Shin maha shin pi à dùrugo cige e mà u bò ke, urufol' à lánɔa†.»

¹⁴ Lir' à pyi, Kile à dùbabii mpiimu le Ibirayima á ke, bà pire si mpyi si nɔ supyishinɔ sanɔi na mú Yesu Kirisita cye kurugo mɛ. Kile à u Munaani nɔwɔmɛɛni ndemu lwó ke, bà wuu si mpyi si lire ta dániyanɔi cye kurugo mɛ.

* 3:6 Zhenzi 15.6 † 3:8 Zhenzi 12.3; 18.18; 22.18 ‡ 3:10 Duteronomu 27.26 § 3:11 Abakuki 2.4 * 3:12 Levitiki 18.5 † 3:13 Duteronomu 21.23

Musa Saliyanji nyɛ a Kile ɲwɔmɛɛni fyiinne mɛ

¹⁵ Mii cɛnmpyibii, mii si kani là yyaha jwo yii á mà tàanna ná sùpyire karigii pyiŋkanni i. Shiin shuunni ká tunmbyara le, pire mú shuunni i, shin niŋkin si n-jà tire kɛge mɛ, u mú si n-jà yaaga le tire e mɛ.

¹⁶ Nyɛ amuni Kile à tunmbyara le ná Ibirayima ná u tɔluge e. Li nyɛ a sɛmɛ: «Ibirayima ná u tɔluyi i» mɛ. Li n'a mpyi a sɛmɛ amuni, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo u tɔluy'á ɲyaha. Nka l'à sɛmɛ: «Ibirayima ná u tɔluge e*» kuru ku nyɛ Kirisita.

¹⁷ Mii jwumpe ɲwɔhe ku nyɛ nke: Kile à tire tunmbyaare le, yyee ɲkwuu sicyɛɛɛɛ ná yyee beɲjaaga ná ke (430) kántugo, ka Musa Saliyanji si nta a pa. Uru Saliyanji si n-jà Kile ɲwɔmɛɛni fyiinne, si nta raa ɲko, mà li shi bò mɛ.

¹⁸ Kámpyi Kile mpyi a sùpyire pyi u koolyii mà tàanna ná Saliyanji kuni ɲaaraŋi i, li sàha mpyi na si n-pyi ɲwɔmɛɛni kayaala mɛ. Mà li ta Kile à ɲwɔ Ibirayima na ɲwɔmɛɛni cye kurugo.

Na ha kurugo Kile à Saliyanji kan yɛ?

¹⁹ L'aha mpyi amuni, ɲaha kurugo Kile à Saliyanji kan yɛ? U à u kan bà wuu si mpyi si u kafuunŋkii cɛ mɛ. L'à pyi si yaa ná Ibirayima tɔluge mpanji i, kur'á Kile à nde ɲwɔmɛɛni lwó. Nyɛ Kile mɛlekeɛbii ná pi toromayyahafoonji cye kurugo Saliyanji à nɔ sùpyire na.

²⁰ Nka tɛni i Kile à lire ɲwɔmɛɛni lwó Ibirayima á ke, u kuro nyɛ a mpyi toromayyahafoonji i mɛ. Kile yabilinji ye niŋkin u à tɔl'a yi jwo Ibirayima á.

²¹ Tá lir'á li cyɛɛ na Saliyanji à kántugo wà Kile ɲwɔmɔyahigil'á? Mà byanhara bá la! Kámpyi Saliyanji mpyi na sí n-jà shin pyi Kile sùpya, u mpyi na sí n-jà sùpyire pyi ti tɔi mú Kile yyahe taan.

²² Nka Kile Jwumpe Semɛnɛni à jwo na kaɲegii mpyin'á fánha ta sùpyire puni na. Lire e ke yaayi ɲwɔmɛɛni Kile à lwó ke, pyiŋkanni niŋkinji na wà si n-jà yire ta ke, lire li nyɛ mà dá Yesu Kirisita na.

²³ Mà uru daniyanji tɛni yaha li sàha nɔ mɛ, Musa Saliyanji u mpyi a tɛn sùpyire puni ɲun'i mà wuu pyi kásuyii fiige. U à tɛn wuu ɲun'i fo mà sà nɔ tɛni i Kile kun'à cyɛɛ wuu na, ka wuu u dá Kirisita na ke.

²⁴ Lire pyiŋkanni na, Musa Saliyanji à wuu le kuni i fo mà sà ɲkan Kirisita á, bà wuu si mpyi s'a ntòre ná shintiibil'e Kile yyahe taan daniyanji cye kurugo mɛ.

²⁵ Numɛ mà wuu yaha wuu à dá Kirisita na, wuu saha nyɛ Musa Saliyanji cye e mɛ.

Kile pyifente taŋkanni

²⁶ Yii pun'á pyi Kile pyi daniyanji cye kurugo Yesu Kirisita wwoɲɛge e.

²⁷ Yii mpii pi à batize Yesu Kirisita wwoɲɛge e ke, yii à Kirisita yabilinji pyiŋkanni lwó.

²⁸ Lire e mu à pyi Yahutu yo, mu à pyi supyishinji sannji yo, mu à pyi biliwe yo, mu nyɛ a pyi biliwe mà yo, mu à pyi nɔ yo, mu à pyi ceewe yo, sùpya nyɛ a wwu sùpya e mɛ. Yii puni na nyɛ niŋkin Yesu Kirisita wwoɲɛge cye kurugo.

²⁹ Nyɛ yii aha nta Kirisita wuu, yii mú na nyɛ Ibirayima tɔluge shiin. Yaage ɲwɔmɛɛni Kile à lwó Ibirayima á ke, yii si kuru ta mú.

4

¹ Yii na yaha si yi yyaha jwo yii á. Li na nyɛ bà tufoo maha ɲwɔmɛɛ lwó u pyà á mɛ. Mà pyani yaha nàŋkocyeɛɛ e, u maha mpyi biliwe fiige, mà li ta u tunji yaayi puni nyɛ u wuyo.

² U byifeebii ná mpii pi na u karigii cwɔnre ke, pire maha yaha u na, fo tɛni kyaa u tun'á jwo ke, lire ká nɔ.

³ Wuu mú pi ke, wuu mpyi mu à jwo nàŋkopyire mà wuu yaha diɲɲɛni yasunɲi làdaabii bilere e.

⁴ Nka Kile ɲwɔmɛɛni tɛn'á fúnŋɔ ke, ka u u Jyanji tun u à si sùpya mà yaha Musa Saliyanji ɲwɔh'i.

⁵ mpii pi nyɛ uru Saliyanji ɲwɔh'i ke, bà u si mpyi si pire ɲunɔ wwu bilere e, Kile si pi pyi u pyi mɛ.

⁶ Nde l'à li cyɛɛ na yii na nyɛ Kile pyi ke, lire li nyɛ Kile à u Jyanji Munaani* tun yii zòmpii na, lire l'à li ta yii aha Kile ɲáare yii maha jwo: «Baba, wuu Tu Kile!»

⁷ Nyɛ lir'á li cyɛɛ na yii à fworɔ bilere e. Yii à pyi numɛ Kile pyi. Ná yii s'à pyi u pyi de, yaayi puni u à bɛgel'a yaha u pyiibii mɛɛ na ke, yii pi nyɛ yire tafeebii.

Poli funŋk'á pɛn ná Galati dánafeebil'e

⁸ Nyɛ tɛɛcyiini i, yii mpyi na sàha ɲkwɔ a pyi ná Kile e mɛ, lire e yii mpyi a yiye le yasunɲi bilere e, njemu yi nyɛ yi nyɛ Kile sɛɛ wunji mɛ.

* 3:16 Zhenɛzi 12.7; 13.15; 24.7

* 4:6 U Jyanji Munaani ná Kile Munaani nyɛ niŋkin.

⁹ Nka nume yii nye ná Kile e, a fo Kile bà u nye ná yii e, naha na yii la nye si nuru yiye le yire dijyeni yasunnyi ládaabii bilere e ye? Yire yasunnyi nye fánha ná kanwáa baa de!

¹⁰ Yii maha canmpyaagii cyii tòre canntanya, yihyi yà na nye amuni, tèrigii cyii na nye amuni, yyeegii cyii na nye amuni, naha na be?

¹¹ Yii kapyinkil'á mii funngò pèn, fo mii na sònji mii kanhare puni sí n-pyi kanwáa baa.

¹² Mii cinmpyiibii, mii à fworo Yahutuubii ládaabii bilere e maa mpyi yii supyishini sanji fiige. Mii na yii jáare, yii i mpyi mii fiige, yii àha yiye le tire bilere e me.

Mà mii yaha yii yyére yii nye a mii mumpenme pyi me.

¹³ Yii à li cè na yampe p'à mii pyi mii à tèn yii shwòhòl'e na tojnyiige, maa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á.

¹⁴ Mii yamp'à yii tènme pèn, nka yii nye a njíge maa jcyé mii na me, yii à mii cúmò leme jwò mu à jwo Kile mèlekèni wà, mu à jwo Yesu Kirisita yabilingi wi.

¹⁵ Lire tènì i, yii yyahayi mpyi a táan ná mii i sèl'e. Nume taa kuru yyetange de! Mii à dá li na na mii kyaa mpyi a táan yii á, kàmpyi li mpyi na sí n-jà n-pyi, yii mpyi na sí yii nyiigii wwù n-kan mii á.

¹⁶ Lire e ke mii na sèni yu yii á ke, lire l'à mii pyi yii zàmpen be?

¹⁷ Süpyire ti na Jwumpe Nintanmpe labali na yu ke, tire na dirili yii kurugo, nka sèeshiin bà me. Pi la nye si mii ná yii láha wuye na, bà yii si mpyi si zii ntaha pire fye e me.

¹⁸ L'à jwò yii kwòro kuni njicenni i tèrigii puni i, ali mii méé ká mpyi mii nye yii shwòhòl'e tènì ndemu i me.

¹⁹ Mii pyiibii, mii na nkànre yii kurugo sahanjki layirilifoo fiige, fo Yesu Kirisita ká yii zòompìi puni shwò a ta.

²⁰ Cyage e mii nye ame ke, li mpyi na sí n-táan mii i mà pyi yii shwòhòl'e nde tènì i, si jwunjanni kènnè ná yii e, naha na ye nde mii sí n-pyi yii á ke, mii nye a li cè me.

Kile jwómèni ná Kile Saliyanj na nye Ibirayima cyeebii shuunnini fiige

²¹ Mii à jwo yo! Yii mpìi la ku nye si mpyi MusaSaliyanj jwòh'í ke, nje Saliyanj Semèni à jwo ke, yii nye a yire lógo mà?

²² L'à sème na Ibirayima à pùnampyire shuunni ta, wà à ta bilicwò á, wà s'à ta u cilenen'á.

²³ Bilicwonj pyàn'à ta mà tàanna ná u sifeebii nyii wuuni i, nka cilenenj wun'à ta mà tàanna ná Kile jwómèni i.

²⁴ Mpe jwumpe jwòh'á cùgo, mpìi cyeebii shuunnini na nye mu à jwo tunmbyara tatènyè shuunni Kile à ntemu pyi ke. Agari u nye bilicwonj ke, uru u nye mu à jwo tunmbyaare Kile à le ná Musa e Sinayi nanjke jun'í ke, u pyiibii maha sini bilii.

²⁵ Nye Agari na nye Sinayi nanjke fiige Arabubii kini i, maa mpyi naha Zheruzalemu kànhe fiige mú, kuru ná ku shiinbii na nye bilere e†.

²⁶ Nka Zheruzalemu kànhe ku nye njinyini na ke, kuru nye bilere e me, kuru mú sí ku nye wuu nunji.

²⁷ L'à sème na:

«Cijirinje, ta múgure sèl'e,
mu u nye mu sàha laa yanjanna cè me, ta nkówuli funntange e,
naha na ye ceeni nòn'à wál'a yaha ke,
uru pyiibii sí nyaha n-tòro njnyicwonj wuubii na‡.»

²⁸ Mii cinmpyiibii, yii pi ke, yii à pyi Ishaka fiige, pyiibii jwómèni Kile à lwó maa pi kan Ibirayima á ke, pire pi nye yii.

²⁹ Bilicwonj pyàn'à ta u sifeebii nyii tanjanni na, cilenenj wun'à ta Kile Munaani sífente cye kurugo. Nka bilicwonj pyàn'à tée na cilenenj wunj yyahe fwòhòre, fo mà sà nò njijaa na.

³⁰ Nye naha Kile Jwumpe Semèni à jwo ye? Y'à sème:

«Ma bilicwonj ná u jyanj kòrò, naha na ye u nàzhan nye kòoge e ná cilenenj jyanj i me§.»

³¹ Lire kurugo mii cinmpyiibii, wuu nye bilicwonj pyii me, nka cilenenj pyiibii pi à sii wuu.

5

Yii àha nuru yiye le Musa Saliyanj bilere e me

¹ Kirisita à wuu yige bilere e, bà wuu si mpyi si mpyi wuye wuu, sèni na me. Lire e yii kwòro pur'e, yii àha nuru yiye le bilere mèere na me.

² Yii lógo! Mii Poli, mii sí yí jwo yii á, yii aha nta yii à dá li na na yii à yaa yii kwòn si nta zhwa, lire e Kirisita kanwáa saha nye yii á me.

³ Mii sí nuru pu taha yii á, shin maha shin u à uye kan pi à kwòn ke, urufol'à yaa u a MusaSaliyanj kurigii puni jaare.

† 4:25 Pynjanni na Yahutuubii mpyi na Kile père maa piye pwo Musa Saliyanj na fo mà sà mpyi bilii fiige ke, ná lire e Poli à Zheruzalemu tàanna naha nje cyage e. ‡ 4:27 Ezayi 54.1 § 4:30 Zhenézi 21.10

⁴ Yii pi na jcaa si ntii Kile yyahe taan Musa Saliyaŋi cye kurugo ke, yii à kàntugo wà Yesu Kirisita na, lire e Kile si jwə yii na si yii shwə mə.

⁵ Wuu pi ke, Kile Munaani à wuu pyi wuu à tɛɛn li taan na wuu si n-tii Kile yyahe taan wuu daniyaŋi kurugo.

⁶ Wuu aha mpyi Yesu Kirisita wwoŋɛge e, l'à pyi ŋkwɔn yo, l'à pyi ŋkwɔnmbaa yo, lire là jye na wii mə. Nde li na wii ke, lire li jye mà dá Yesu Kirisita na. Wuu ná wuye shwəhəlo kapyiŋkii tàange maha lire cyée.

⁷ Yii fɛŋkanni mpyi a jwə sɛɛŋi kuni i, jofoo u à yii yige l'e ye?

⁸ Yii li cɛ na yii yyerɛfoonji Kile kapyii bà mə.

⁹ Yii jye a cɛ na: «bwúurunji yirigeyirige yaani nimbileni maha mbyimpe niŋcwənhəmpe puni yirige» mà?

¹⁰ Lire ná li wuuni mú i, mii à cyɛge taha Kafoonji Yesu na na yii sɔnŋonkanni ná mii wuuni sí n-pyi niŋkin. Nka shin maha shin ká yii wurugo ke, Kile sí yoge kwɔn urufoo na.

¹¹ Mii cɛmɛpyiibii, mii wi ke, mii n'á mpyi na Kile jwumpe yu mà yyaha tí ná ŋkwɔnŋi i, na sùpya si n-jà n-shwə u baa mə, shin mpyi na si n-sii mii yyaha fəwəhəro niŋjaa mə. Jwumpe mii na yu, na Yesu Kirisita à kwú kworokworocige na ke, puru mpyi na si n-sii n-waha wà na mú mə.

¹² Mii la ku jye, mpai pi jye na yii wuruge na yige sɛɛŋi kuni i ná ŋkwɔnŋi kani i ke, pi àha li dá ŋkwɔnŋi na mə, pi piye tɔnŋo!

Yii Kile Munaani yaha li yii yyaha cù

¹³ Mii cɛmɛpyiibii, yii pi ke, Kile à yii yyer'a yige bilere e, ŋka yii àha lire pyi kaŋuŋə s'a yii nyii wogigii pyi mə. Yii yiye kyaa táan yiy'á, yii raa jwəge yiye na.

¹⁴ Naha na ye Kile Saliyaŋi puni na ntaa mpe jwumpe niŋkinŋi i: «Ma supyiŋɛɛŋi kyaa táan may'á, bà mu yabilinji kyal'á táan may'á mə*.»

¹⁵ Nka yii yabilimpai ká yiri yiye fye e, marii yiye nɔni, marii yiye kyaa sige yaaya fiige, yii a yiye kàanmucaa yii àha yiye kɛɛge ŋkwə mə.

¹⁶ Mpe mii la jye si jwo yii á ke, puru pu jye: yii a jaare yii yyaha tí ná Kile Munaani nyii wuuni i, lire ká mpyi, yii saha si raa yii nyii karigii nimpegigii pyi mə.

¹⁷ Naha kurugo ye sùpyaŋi nyii wogigii jye a táan Kile Munaani á mə, Kile Munaani nyii wuuni sí jye a táan sùpyaŋ'á mə. Cyire kapyaaŋi shuunnŋ'á tɔn. Lire e Kile Munaani ká mpyi yii e, yii saha si raa yii nyii karigii pyi mə.

¹⁸ Yii aha Kile Munaani yaha l'à yii yyaha cù, Musa Saliyaŋi fàhe saha si n-pyi yii na mə.

¹⁹ Wuu aha ntaha wuu nyii wuuni fye e, wuu kapyiŋkii cyi maha mpyi jcyii: jacwəɔre ná katupwəhəyi ná silege baa karigii

²⁰ ná kacyzunni ná sinkanmpe ná pege ná yoge ná jyncyɛge ná lùwirintoronni ná fadiyaŋi ná mbɛmbaani ná ndàhalani

²¹ ná nyiɛɛnni ná sinmbyaani ná lakyanhayi ná cyire fiige karigii. Mii à fyànha a yi jwo, ŋka mii sí yi taha, shin maha shin u kapyiŋi ká mpyi cyire jcyii, urufoo nàzhan jye Kile Saanre e mə.

²² Kile Munaani ká sùpyaŋi ŋgemu yyaha cù ke, urufoo kapyiŋkii cyi maha mpyi jcyii: tàange ná funntange ná yyeŋŋe ná lùtaanni ná sùpyigire ná cɛnmpe ná dānasupygire ná

²³ nùmpŋke ná cūmayenani. Uru saliya jye ŋgemu u jye na cyire karigii shiŋi tūnni mə.

²⁴ Mpii pi jye Yesu Kirisita wuubii ke, pir'á pi nyii karigii ná pi mūntanma wogigii bò, bà Yesu Kirisita à bò kworokworocige na mə.

²⁵ Kile Munaani cye kurugo wuu à shiŋi niwənni ta, lire kurugo, wuu Kile Munaani yaha li wuu yyaha cù.

²⁶ Wuu wà ká uye pɛe mə, wuu àha raa wuye jwə cwɔre mə, wuu àha raa wuye jyncyɛge pyi mə.

6

¹ Mii cɛmɛpyiibii, yii pi à yiye yaha Kile Munaani li i ŋkɛɛŋi ke, wà ká Kile kafuun pyi, yii urufoo yere ná lùtaanni i, yii i u le kuni nintiini i. Yii mú s'a yiye kàanmucaa lire fiige ká ŋkwə yii ta mə.

² Yii yiye tɛge yii i yiye tugure lwə, lire pyiŋkanni na, yii sí KirisitaSaliyaŋi fūnnə.

³ ŋgemu ká a sɔnŋi na ur'á pwəɔ pi sanmpai na, mà li ta u jye a sii yafyin mə, urufoo na uye jwə fāanŋi.

⁴ Shin maha shin à yaa u uye toronkanni kàanmucya sɛl'e. L'aha nta l'à jwə, urufol'á yaa u pyi funntange e, u sí jye a yaa u wabere wuu fəwəhəro mə.

⁵ Naha kurugo ye Kile sí shin maha shin yiye u kapyiŋkii kyaa na.

⁶ Jye ŋgemu ká a yii kálali Kile jwumpe na ke, yii a yii cyeyaayi yà kaan urufol'á.

* 5:14 Levitiki 19.18

Nde mu à pyi ke, lire tònŋi mu maha nta

⁷ Yii àha raa yiye jwɔ fãanŋa me, sùpya si n-jà raa Kile fare me. Sùpyanŋi ká yaage shinŋi ŋgemu nũgo ke, kuru shinŋi u maha ŋkwɔn.

⁸ Lire jwɔhe ku nye na ŋgemu ká a u karigii pyi mà tàanna ná u nyii wuuni i ke, kwùŋi u nye na urufoo sigili. Nka ŋgemu ká a u karigii pyi mà tàanna ná Kile Munaani nyii wuuni i ke, Kile Munaani sí urufoo tòn ná shiŋi nin kwombaanŋi i.

⁹ Nye l'aha mpyi amuni, wuu àha ŋkànha kacennkii mpyinŋi taan me, naha kurugo ye wuu aha maban le kacennkii mpyinŋi i, tɛni là na ma, wuu sí n-pa li tònŋi ta.

¹⁰ Lire kurugo wuu a kacennkii pyi sùpyire pun'á tère o tère e wuu à li laage ta ke. Nka wuu cinmpyiibii dānafeebii wuuni l'á lyɛ.

Jwumpe nizanmpe

¹¹ Nye yii nte sémere nintibuunte wíi, mii yabilinŋi cyɛge k'à ti sém'a tũgo yii á.

¹² Mpii la ku nye yii raa ŋkwũn fãhe e ke, pi na lire pyi si nta ntáan sùpyir'á. Kabile ninŋin jwɔh'i pi nye, pi la nye sùpyire s'a pi yyaha fwɔhɔre na pi na yu na Kirisita kwùŋi kanni u sí n-jà sùpyanŋi shwɔ me.

¹³ Mà li ta, pire pi à kwɔn ke, pi yabilimpai nye na jaare mà yyaha tii ná MusaSaliyanŋi i me. Pi la nye yii i ŋkwɔn si nta raa piye cyère na yii à jɛn'a taha pire fye e.

¹⁴ Mii wi ke, mii nye a sii na li caa si naye jwo si cye taha yaaga na mà tòro wuu Kafoonŋi Yesu Kirisita kworokworocige na me. Kuru kworokworocige kurugo dinŋenŋi tònŋi'á kwɔ mii á, mii tònŋi mú s'á kwɔ ŋge dinŋenŋi i.

¹⁵ Wà à kwɔn yo, wà nye a kwɔn mà yo, yaaga nye lire e me, zòŋi nivɔnŋi Kile maha le wuu e ke, uru u na wíi.

¹⁶ Mpii pi na li kuni jaare ke, Kile u yyenŋinke kan pir'á, u u jũjaara ta pi na. Kile sùpyire kyaa na mii nye, tire ti nye Izirayeli.

¹⁷ Sùpya ká núru na kànha me, nɔɔpiiyi yi nye mii cyeere na ke, Yesu kurugo mii à yire ta.

¹⁸ Mii cinmpyiibii, wuu Kafoonŋi Yesu Kirisita u jwɔ yii puni ninŋin ninŋinŋi na u u jwɔ le yii á. Amiina!

Lɛtɛɛŋi Poli à tun Efese kàhe dánafeebil'á ke
Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funɲɔ jwumpe e ke

Efese u mpyi Azi kùluni kànbwàhe, nume pi maha lire mege pyi Turiki. Pòli u à Jwumpe Nintanmpe jwo kuru kàñhe shiinbil'á, ka pii si jee pu na, maa dá Kafoonj Yesu na. Lire l'à pyi dánafeebii kurunke siin'kanni wani. U à yye taanre pyi kuru kàñhe e Kile jwumpe njwunji na. Puru funnje e u à dánafeebii kurunpyi yà tije tije kuru kwùumpe kànyi puni na.

Polì à nge leterenji sém a kan nje dānafeebii kurun'yá, maa Kile kayaani jwo. Lire kayaani li nje, mà ninjinji yaayi puni ná njinke yaayi puni le njũũfoo ninjin cye e. Uru njũũfooni u nje Yesu Kirisita (1.10). Kirisita à kwú, lire cye kurugo, u à Yahutuubii dānafeebii ná supyishinji sanji dānafeebii shwo, maa pi puni wà piye na mà pyi kurunjo njin. Lire kurugo mpii pi à dá Kirisita na ke, ncenneni u mpyi nge supyishinji shuunninji shwáhal'e ke, ur'à kwú (1–3).

U à li cya dánafeebil'á na pi piye kyaá tán piy'á, pi raa piye tère bà cyeeere ninjinji yatanji maha báare sijcyan me. Poli à li cyée dánafeebii na na Kile sífent'à fàhna tò sífente sannte puni na. Lire e u à li cya dánafeebil'á, pi Kile kàshikwónyaayi puni lwó, bà pi si mpyi si yyere Sitaanninji ná u nànwòhòre karigii puni sige me (4-6).

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli u nyɛ Yesu Kirisita tūntunŋɔ̃ mà tãanna ná Kile nyii wuuni i ke, mii u à nge letɛrɛɲi sɛmɛ si ntun yii á, yii mpiimu pi à pyi Kile wuu, ná yii à taha Yesu Kirisita fye e tɛrigii puni i [Efese kànhɛ e] ke.

²Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi nwá yii na, pi i yyepinke kan yii á.

Kacɛnɛkii Kile à pyi Yesu Kirisita cye kurugo ke

³ Wuu wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tunji Kile kêe, u à wuu wuuni ꞑwɔ, yacɛꞑꞑi Kile Munaani maha ꞑkaan ke, maa yire puni kan wuu á nɛꞑꞑi na, wuu ná Kirisita wwɔꞑeꞑe kurugo.

⁴Uru cye kurugo, mā jwo dijyeηi u dá ke, Kile mpyi a wuu cwəənɾə, bà wuu si mpyi si fīnīŋɛ, si mpyi tīgire cyaga baa u yyahe taan mɛ.

⁵ U à wuu kyaa táan uy'á, lire ná, mà ta dínye sàha dá me, u à lì lwó uye funy'i si wuu pyi u pyi Yesu Kirisita cye kurugo. Lire l'à pyi u nyii wuuni mà yyaha tii ná wuu e.

⁶ Lire e ke wuu pèenè taha u na, u kacènni nimbwooni kurugo. U à lire pyi wuu á u Jyànì Yesu Kirisita cye kurugo, uru ngemu kyaa l'à waha u á sèl'e ke.

⁷ Yesu Kirisita à uye pyi sáraga, maa wuu jùńń wwû u sishange cye kurugo, maa wuu kapegigii yàfa wuu na, mà tàanna ná Kile kacenni nimbwooni mpyinjì i.

⁸ Kile à sàa cyire pyi maa yákilifente shinji puni ná ncèni shinji puni kan wuu á.

⁹ Mâ tàanna ná u nyii wuuni i, kani u mpyi á yal'a yáha Yesu Kirisita cye kurugo, ná li mpyi a ñwáho ke, u à lire cyêe wuu na.

¹⁰ Lire li nyɛ: tɛ̀ni ká fũ̀nɔ, u sí nĩnyĩni yaayi ná nĩnke wuyi puni le nũnũfoo nĩnkin cyɛ e, uru u nyɛ Kirisita.

¹¹ Kirisita cye kurugo mú, Kile à wuu cwəɔnrə mà pyi uye wuu. U mpyi a lire kani yaa fo tēmōni i mà tàanna ná u nyii wuuni i.

¹²Lire e wuu pi à pyi shincyiibii mà wuu sònḡore taha Kirisita na ke, wuu sí n-pyi kaḡuḡo Kile mege ku pèe.

¹³Yii mú pí ke, yii na nyɛ Kirisita wwonɛɛge e, mà lwó yii à sɛnɛ jwumpe lógo yii zhwonɛ kyaa na ke, puru pu nyɛ Jwumpe Nintanmpe. Yii à dá Kirisita na ke, Kile à fyɛ bwòn yii na u Munaani nkanɛni cye kurugo yii á, u mpyi a lire ndemu nwamɛɛ lwó ke.

¹⁴ Yaceñnyi Kile à yal'a yaha u wuubii mε na ke, Kile Munaani l'à wuu pyi wuu à tɛn ná l'e na wuu sí yire ta, Kile ká u wuubii jùŋg wwù feefee tɛni ndemu i ke, bà u si mpyi si nkêe u mεge mpèenji kurugo mε.

Poli à Kile náare dánafeebil'á

¹⁵ Pyinkanni na yii à dá Kafooni Yesu na sèl'e, ná pyinkanni na yii à Kile wuubii sanmpii kyaa táan yiy'á sèl'e ke, mii à lire lógo.

¹⁶ Lire kurugo mii maha fwù kaan Kile á tòrigii puni maa u páare yii kyaa na.

17 Mii jarege funnje e, mii maha li caa wuu Kafoonji Yesu Kirisita u Kilenji á, uru ngemu u nyɛ Tufoonji sinampefoo ke, u yákilifente kan yíi á sè'l'e, u u uye cyêe yíi na, bà yíi si mpyi si u sɛnmɛgɛ ncɛ mɛ.

¹⁸ Mui na u yàare mú u u yii yákilibii múgo. Lire ká mpyi, u á yii yyere maa sònjore tatahage njemku kan yii á ke, yii sí kuru cè, kuru ku nye yaayi nisinananyi njnyahayi u á yal'a yaha u wuubii mee na ke.

¹⁹ Mii na li jáare u á mú, bà yii si mpyi si u sífente kakyanhala woore cè wuu dánafeebii kámpañke na mɛ.

²⁰ Tire sífente cye kurugo mú, u à Kirisita jɛ a yige kwùñi i, maa u pyi u à sà ntɛn u kàññe cyɛge na, nɪyɪñi na.

²¹ Yaayi nɪnyambaayi yi jɛ ná jùñufente ná sífente ná fànhafente ná kafente e ke, Kile à u tɪge yire puni jùñɔ na, mà bàra mɛge maha mɛge ku jɛ na yiri yi na numɛ, ná mɛge maha mɛge ku si n-pa raa yiri yi na tɪñi nɪmpañi i ke, u à u tɪge yire puni jùñɔ na.

²² Kile à yaayi puni tɪrig'a cyán u á, maa u pyi dánafeebii kurunke jùñufoonji,

²³ kuru nkemu ku jɛ u cyeere ke. Yaaga maha yaaga ku jɛ u e ke, yire puni jɛ kur'e maa mpyi cyeyi puni i.

2

Mà fworo kwùñi i maa mpyi shì na

¹ Yii pi ke, tɛni l'e, yii mpyi mu à jwo kwùu yii ntiimbaani ná yii kapegigii kurugo.

² Yii mpyi maha cyire karigii pyi nge dɪnyɛñi sùpyire sannte fiige. Fàha yaayi yi jɛ kafɛge e ke, yire jùñufoonji jɪyɪ wuuni yii mpyi na mpyi. Mpɪi sí pi à jùñɔ kyán Kile na ke, uru u jɛ na báarañi pyi pire e, ali numɛ.

³ Wuu mú puni mpyi pire fiige, wuu mpyi maha wuu karigii pyi mà tàanna ná wuu yabilimpɪi jɪyɪ wuuni i, nde l'à táan wuu cyeer'á ná nde l'à tɪge wuu funɪ'i ke, lire wuu mpyi maha mpyi. Lire kurugo Kile lùuni mpyi a yiri wuu taan pi sanmpɪi fiige.

⁴ Nka Kile jùñaar'á pɛe sɛl'e. U à wuu kyaa táan uy'á sɛl'e.

⁵ Lire kurugo wuu pi mpyi kwùu fiige wuu kapegigii kurugo ke, u à wuu jɛ a yige kwùñi i ná Kirisita e. Yii li cɛ na Kile à jwɔ yii na, maa yii shwɔ.

⁶ Wuu ná Kirisita wwojɛge kurugo, Kile à wuu jɛ a yige kwùñi i ná u e, bà wuu si mpyi si ntɛn ná u e nɪyɪñi i mɛ.

⁷ U à lire pyi Yesu Kirisita cye kurugo, bà u si mpyi si u kacɛnni tɛgele baa wuuni cyɛɛ lɪyɛwɔyɪ nɪmpayi na mɛ.

⁸ Yii li cɛ na Kile à jwɔ yii na, maa yii shwɔ yii daniyañi cye kurugo. Yii yabilimpil'e bà lir'á fworo mɛ. Kile u à lire pyi yii á mana.

⁹ Lire jɛ a pyi yii kacɛñkɪi cye kurugo mɛ, lire e sùpyañi wà tufiige si n-jà uye pɛe mɛ.

¹⁰ Yii li cɛ na Kile à wuu pyi shɪnfɔnmɪi wuu ná Yesu Kirisita wwojɛge cye kurugo, kacɛñkɪi mpyiñi mɛ na, u mpyi a cyire jɪcyiimu yal'a yaha, bà wuu si mpyi s'a cyi pyi mɛ.

Kirisita kwùñ'á Yahutuubii ná supyishɪñi sanñi pyi pi à wwɔ

¹¹ Nɛ pyɪñkanni na yii mpyi yɛcyɪiige na ke, yii sɔññɔ lire na ke! Yii pi jɛ yii jɛ Yahutuu mɛ, Yahutuubii mpyi maha yii pyi na yii jɛ a kwɔn mɛ, maa nkɔ na pir'á kwɔn, mà li ta cyeere kanni na uru nkɔwɔñ'á pyi.

¹² Lire tɛni i, yii mpyi a Kirisita cɛ mɛ, yii mpyi Izirayɛli shiɪnbil'e mɛ, tunmbyaare Kile mpyi a le ná u shiɪnbil'e maa yaayi njemu jwɔmɛ lwɔ ke, yii nàzhan mpyi yire e mɛ. Yii mpyi sɔññɔ tatahaga baa, yii mpyi a Kile cɛ mɛ.

¹³ Nɛ yii laage ku mpyi a fyànha a tɔn Kile na ke, Yesu Kirisita à u sishange wu mà pyi sáraga, kuru kurugo yii à byanhara Kile na numɛ.

¹⁴ Uru u à yɛyɛñke kan, maa Yahutuubii ná supyishɪñi sanñi wà piye na mà pyi nɪñkin. Màpɛnge ku mpyi pi shwɔhɔl'e kàsɔɔgo fiige ke, maa kuru kwɔ.

¹⁵ U kwùñi cye kurugo, u à MusaSaliyañi ná u tonji karigii fànhe kwɔ. Lire pyɪñkanni na, maa supyishɪñi kuuyi shuunnɪñi wà yiye na mà pyi supyishi nɪwɔññɔ nɪñkin, maa yɛyɛñke pyi k'à pa pi shwɔhɔl'e.

¹⁶ U kwùñi cye kurugo kworokworocige na, u à màpɛnge kwɔ pi shwɔhɔl'e, maa yire kurunji shuunnɪñi wà yiye na mà pyi nɪñkin, maa pi ná Kile shwɔhɔñi yal'a jwɔ.

¹⁷ Mpɪi laage ku mpyi a tɔn Kile na, ná mpɪi pi mpyi a byanhara Kile na ke, Jwumpe Nintanmpe p'à yyaha tɪ ná yɛyɛñke e ke, u à pa puru jwo pi á.

¹⁸ Uru cye kurugo, wuu supyishɪñi kuuyi shuunnɪñi sí n-jà tabaraga ta Tufoonji Kile na, Kile Munaani nɪnuuni cye kurugo.

¹⁹ Lire kurugo yii saha jɛ nàmpwuun, lire jɛ mɛ shintahantorii mɛ, nkɔ yii à bàra Kile wuubii na numɛ, maa mpyi pyɛnnugo shiɪn Kile bage e.

²⁰ Yii na jɛ бага, Kile à nkemu faanra ke. Yesu tɪnnɪnnmpɪi ná Kile tɪnnɪnnmpɪi pi jɛ kuru bage nɪntaani, Yesu Kirisita yabilɪñi u jɛ ku nɪntaani kafaage sɛe woge mbiini na.

²¹ Uru cye kurugo, bage nkunɪpyi pun'á yiye cù cù, maa mpyi бага nɪjɛññe Kafoonji Kile á.

²² Uru cye kurugo mú, yii à pyi mu à jwo kafaaya y'á wà yiye na mà tɛg'a бага faanra, Kile à tɛn nkemu i u Munaani cye kurugo ke.

3

Supyishinji sanji u nyɛ u nyɛ Yahutuu mɛ, Poli à pyi Kile jwumpe jwufoo pir'á

¹ Lire kurugo mii Poli u nyɛ kàsunji i Yesu Kirisita Jwumpe Nintanmpe njwunji kurugo yii supyishinji sanji'á ke, mii na Kile jáare yii kyaa na.

² Kile à jwɔ mii na, maa báaranji ngemu kan mii á mà yyaha tí ná yii e ke, yii wà tufiige nyɛ à pinni uru na mɛ.

³ Kani Kile mpyi a yal'a yaha ná li mpyi a njwɔhɔ ke, u à lire cyêe mii na, bà mii à cyii ninjin ninjin sɛmɛ yii á nge lɛtɛɛnji i mà yyaha tí ná l'e mà kwɔ mɛ.

⁴ Yii aha cyire kála, pyinƙanni na Kile à mii yákiliŋji múgo, ka mii i lire kanjwɔhɔni cɛ mà yyaha tí ná Kirisita e ke, yii sí lire cɛ.

⁵ Kile nyɛ a mpyi a lire kanjwɔhɔni cyêe tɛɛcyiini sùpyire na, bà u à li cyêe numɛ u Munaani cye kurugo u túnntunmpii ná u jwumpe jwufɛebii na mɛ.

⁶ Lire kanjwɔhɔni li nyɛ: yaayi Kile sí n-kan Yahutuubil'á ke, supyishinji sanji sí yire ninuyi ta, jaha na yɛ pi à wwɔ maa mpyi ninjin, maa jwɔmɛɛni yaayi ninuyi ta Yesu Kirisita wwɔɲɛge e, Jwumpe Nintanmpe cye kurugo.

⁷ Kile à jwɔ mii na u sífente cye kurugo, maa mii pyi u báarapyi puru Jwumpe Nintanmpe njwunji kurugo.

⁸ Mii u nyɛ na naye sɔnnji Kile wuubii puni nimbileni ke, Kile à jwɔ mii na, maa mii pyi mii i Kirisita kasinani tɛgele baa wuuni yu supyishinji sanji'á.

⁹ Kile u à yaayi puni dá ke, kani u mpyi a njwɔhɔ fo tɛmɔni i ke, u à mii pyi mii i lire yige bɛɛnmpe na.

¹⁰ Lire e yaayi ninjambaayi yi nyɛ ná jùnjufente ná fànhafente e diɲyɛni jùɲɔ na ke, yire sí li cɛ numɛ dánafeebii kurunƙe cye kurugo, na yákilifente na nyɛ Kile á karigii puni i.

¹¹ U mpyi a lire kani yaa mà ta diɲyɛ sàha dá mɛ, maa mpa li pyi wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo.

¹² Wuu ná Yesu Kirisita wwɔɲɛge funnƙe e, wuu dáníyanji cye kurugo, wuu yákiliteɛnrɛ wuubil'á tabaraga ta Kile na.

¹³ Lire kurugo mii na li caa yii á, yyefuge e mii nyɛ yii kurugo ke, yii àha kuru kani tɛgele màban fô yiye na mɛ, jaha na yɛ mii nyɛ k'e yii jùnjirire kurugo.

Poli à Kile jáare dánafeebil'á sahanƙi

¹⁴ Lire kurugo mii maha na ninƙure sínni maa Tufoonji Kile jáare,

¹⁵ uru ngemu u à nɲinji ná ninƙe yaayi puni mɛyi le ke.

¹⁶ Mii na u jáare, bà u si mpyi si fàhna le yii e u Munaani cye kurugo mà tàanna ná u sífente tɛgele baa woore e mɛ.

¹⁷ Yii dáníyanji cye kurugo, Kirisita u tateɛnge wwú yii zòmpyaagil'e, yii i ndìre wà tàange e, yii i yiye waha kur'e.

¹⁸ Lire e yii ná Kile wuubii sanmpii, yii sí Kirisita tàange tɛgele baa woge cɛ.

¹⁹ Kuru tàange k'à tòro sùpyire puni taceɲke taan ke, yii sí kuru cɛ. Lire ká mpyi, yaayi puni yi nyɛ Kile e ke, yire puni sí n-pyi yii e.

²⁰ Yaayi wuu nyɛ na jáare, lire nyɛ mɛ na sɔnnji njemu na ke, mà tàanna ná Kile sífente ti nyɛ wuu e ke, u sí n-jà yire kan wuu á fo si njà ntòro bá!

²¹ Pèente ti taha u na tɛrigii puni i dánafeebii kurunƙe shwɔhɔl'e Yesu Kirisita wwɔɲɛge e fo tɛkwombaa. Amiina!

4

Dánafeebii ngwòɲi kani

¹ Nyɛ lire kurugo, mii u nyɛ kàsunji i Kafoonji Yesu Kirisita mɛge kurugo ke, mii na li caa yii á, Kile à yii yyere ndemu mɛɛ na ke, yii raa jáare yii a ntàanni ná lire e.

² Lire li nyɛ, yii sàa yiye tɛrige, yii i mpyi jùmpinƙefee ná lùtaanfee, yii yiye karigii kwú tàange funnƙe e.

³ Yyeɲinƙe cye kurugo, Kile Munaani à yii pyi yii à wwɔ wwonƙanni ndemu na ke, yii yiye waha yii i njkwòro uru ngwòɲi i.

⁴ Yii li cɛ na yii á pyi mu à jwo cyere ninjin, Kile Munaani ninuuni li nyɛ yii puni i. Kile à yii yyere maa sɔnnjore tatahage njemu kan yii á ke, kuru mú na nyɛ ninjin.

⁵ Kafoo ninjin u nyɛ, uru ninunji na yii pun'á dá, maa batize uru ninunji mɛge na.

⁶ Kile ninjin u nyɛ, uru u nyɛ wuu puni Tunji, maa mpyi wuu puni jùɲɔ na, u na báaranji pyi wuu puni cye kurugo, maa mpyi wuu puni zòmpyaagil'e.

⁷ Nƙa Kile à jwɔ wuu na, maa màkange kà kan wuu shin maha shin á mà tàanna ná Kirisita sùpyire kanƙanni sumare e.

⁸ Lire e y'á jwo Kile Jwumpe Semɛɲi i na:

«Tɛni i u à dùgo ke,

u à kàre ná bilii nìnyahamil'e,

maa mayaaya kan sùpyir'a*»

⁹ U à dùgo nìnyinji i, dà lire njwòhe nyé ye? Lir'à li cyêe na u mpyi a fyànha a tige fo njnke na.

¹⁰ Nge u à tige ke, uru ninunji u à dùg'a kàre fo cyeyi puni nìnyinji na, bà u si mpyi si nìnyinji ná njnke puni jì ná u sifente e mɛ.

¹¹ Uru u à pii pyi Yesu tũntunmii, maa pli pyi Kile tũntunmii, maa pli pyi Jwumpe Nintanmpe jwufee, maa pli pyi dānafeebii kurunke sapcɔnsigibii, maa pli pyi ku cyelentii.

¹² U à lire pyi, Kile wuubii pi nyé Kirisita cyeere ke, bà pi si mpyi si pire bégele báaraŋi mɛ na, pi raa si yyaha na Kile kuni i sɔncyan,

¹³ fo mpa mpyi njnkin dāniyaŋi ná Kile Jyaŋi jncɛŋi i mɛ. Lire ká mpyi, wuu sí raa si yyaha na Kile kuni i, si mpa fũnjo Kirisita fiige.

¹⁴ Lire e ke wuu saha si n-pyi mu à jwo nānkopyire s'a fyinge raa märe cyelenti-ibii kafiniviniibii kàlaŋi kafeege cye kurugo mɛ. Pi maha sùpyire yákilibii kēɛnŋi ná pi kàytuwogore e.

¹⁵ Nka wuu aha a sɛɛŋi yu tãange funŋke e, wuu sí raa si yyaha na karigii puni i Kirisita wwoŋeege e. Uru u nyé dānafeebii kurunke njnke.

¹⁶ Kuru njnke cye kurugo, cyeere yatanŋyi pun'à sogo sogo yiye na, maa mpyi cyere njnkin. Yire yatanŋyi puni njnkin njnkinŋi ká a yi báaraŋi pyi, cyeere sí raa lyege si fānha ta tãange funŋke e.

Dānafeebii jaaraŋkanni nìvɔnni

¹⁷ Lire kurugo mii sí yi jwo n-waha yii á Kafoonji mɛge na na mpíi pi nyé pi nyé Kile kuni i ná yii e mɛ, yii áha raa yii karigii pyi pire wogigii fiige mɛ. Pire maha pi karigii pyi mà tãanna ná pi sōnŋɔŋkanni laaga baa wuuni i.

¹⁸ Pi yákilibii nyé a múgo mɛ, shiŋi nìvɔnni Kile maha ŋkaan ke, pi Kile kuni jncɛmbaanŋi ná pi nìngyiwaani kurugo pi nāzhan nyé ur'e mɛ.

¹⁹ Lire e silege saha nyé a sii pi na mɛ, pi à piye yaha silege baa karigii laage e, maa katupwòhoyi shiŋi puni pyi. Pi funŋyi nyé a sii na njnini mɛ.

²⁰ Nka yii pi ke, amuni bà yii á Kirisita kani taanna mà de!

²¹ Nākaana baa yii à u kyaa lógo, yii mú s'à u kani taanna maa li sɛɛŋi cɛ,

²² na yii à yaa yii yii kapyinŋyegigii yaha. Sùpyaŋi u nyé na jaare lire pyinŋkanni na ke, uru nyii karigii maha u wurugo, lir'a si u shi bò.

²³ Yii yii yákilibii ná yii sōnŋɔŋkanni kēɛnŋe.

²⁴ Yii pyinŋkanna nìvɔnnɔ lwó, nde li sí li cyêe na Kile à yii pyi shinfɔnmii ke. Lire li nyé, katiigii ná fyinmpe karigii mpyinji, cyire maha ntaa sɛɛŋi cye kurugo.

²⁵ Lire kurugo yii láha kafinare na, shin maha shin u à sɛɛŋi yu u shinŋɛɛŋ'á, naha na ye wuu pun'à pi cyere njnkin yatanŋa.

²⁶ Yii wà lùu ká yíri, u áha kapii pyi mɛ, u bá kà canŋaŋyiini yaha li cwo ná lire lùyirini i mɛ†.

²⁷ Yii áha Sitaanninji yaha u pyinŋkanna ta si yii yaha kapii na mɛ.

²⁸ Yii wà ká nta u mpyi nāŋkaawa, urufoo u láha nāŋkaage na, u raa báare sèl'e ntiŋi funŋke e, bà u si mpyi s'a kanhamafeebii tère mɛ.

²⁹ Jwumpimpe pà tufige nyé a yaa p'a fwore yii njwɔyi i mɛ. Jwumɔ maha jwumɔ pu sí n-jà sùpya pyi u a si yyaha na Kile kuni i ke, yii a puru yu bà pu si mpyi si pu lógofeebii tège mɛ.

³⁰ Yii áha raa Kile Munaani lùyiri karigii pyi mɛ. Lire li nyé Kile fyɛŋi yii na, ŋgemu u à li cyêe na Kile sí n-pa yii njũŋo wwu feefee canŋka ke.

³¹ Yii áha wà nāvunŋo yaha yiye e mɛ, yii áha mpyi lùpɛɛnfee mɛ, yii áha yii lùgigii yaha cyi à yíri mɛ, yii áha raa sère sùpyire na mɛ, yii áha raa cyáhii pyi mɛ. Yii láha pege karigii shiŋi puni na.

³² Yii a kacɛnŋii pyi yiye na, yii raa njũnaara taa yiye na, yii a yàfani yiye na, bà Kile à yàfa yii na Kirisita kurugo mɛ.

5

¹ Lire e ná yii kyaa s'à tãan yii Tunji Kile á, yii a u pyinŋkanni taanni.

² Yii a yii karigii puni pyi tãange funŋke e, bà Kirisita yabilin'á wuu kyaa tãan uy'á fo mà uye kan kwùŋ'á wuu kurugo, mà pyi sáraga ŋkemu k'à tãan Kile á ke.

³ Lire kurugo jacwɔre ná kanŋwòhoyi shiŋi puni ná funmbwòhe, cyire karigii pyifoo nyé a sàa yaa u ta yii shwòhol'e mɛ. Naha kurugo ye Kile wuubii nyé a yaa pi a cyire karigii pyi mɛ.

⁴ L'à pyi silege baa jwumɔ yo, l'à pyi njũŋo baa jwumɔ yo, l'à pyi keetupwòhoyi yo, puru pà mú nyé a yaa p'a fwore yii njwɔyi i mɛ, fo Kile fwùŋi kanni.

* 4:8 Zaburu 68.18-19 † 4:26 Zaburu 4.5

⁵ Yii li cè na jacwoobii ná katupwòhoyi pyifeebii ná funmbwòhe feebii, pire wà tufiige nàzhan nyé a sii Kirisita ná Kile Saanre e mé. Funmbwòhe ná kacyzunn'à tàanna.

⁶ Mpii pi à jùṅṅ kyán Kile na ke, cyire karigii cyi maha u lùuni pyi l'à yîri pire taan. Lire e yii àha n-sii wà yaha u yii jwò fáanṅa a wurugo ná laaga baa jwum'i mé.

⁷ Yii àha ṅwò ná pire mpil'e kyaa na mé.

⁸ Yii li cè na tēni l'e, yii mpyi numpini i, ṅka numé, Kafoonji wwoṅeṅge cye kurugo, yii nyé bēnmpé e. Lire e ke yii a jaare bēnmpé sūpyiibii jaaranṅanni na,

⁹ jaha na yé shinṅi u nyé na jaare bēnmpé e ke, urufoo kapyiṅkii maha mpyi kacēṅkii ná katiigii ná sēejwuuni.

¹⁰ Yii yiye waha nde l'à táan Kafoonji á ke, yii i lire cya a cè.

¹¹ Numpini karigii nyé ná nàfan e mé. Yii àha raa cyi pyi mé, yii bá à yaa yii a cyi yiye bēnmpé na.

¹² Karigii tire sūpyire nyé na mpyi numpini i ke, cyire njwunji mú bá à sii silege.

¹³ Yii li cè na kyaa maha kyaa jwòhò k'à múgo ke, lire maha fworo bēnmpé na.

¹⁴ Kyaa maha kyaa sí l'à fworo bēnmpé na ke, lire yyaha maha jicé. Lire kurugo y'à jwo:

«Mu u nyé na ṅwúuni ke,
yiri ṅwómpe na, jé a fworo kwúbii shwòhòl'e,
Kirisita sí bēnmpé yige mu á.»

¹⁵ Nyé yii a yiye káanmucaa, yii i yii toronṅanni cè. Yii àha mpyi yákili baa shiin mé, ṅka yii pyi yákilifee.

¹⁶ Tēni li nyé yii á ke, yii yiye waha yii raa kacēṅkii pyi, jaha kurugo yé tiṅ'á kēge.

¹⁷ Lire kurugo yii àha mpyi funṅṅ baa shiin mé, ṅka nde li nyé Kafoonji nyii wuuni ke, yii lire cya a cè.

¹⁸ Yii àha sinmpé bya si méé mé, lire maha sūpyanji yaha silege baa karigii mpyiṅi na, ṅka yii jii Kile Munaani na tērigii puni i.

¹⁹ Yii a maban leni yiye e ná Zaburu sémēni myahigii ná Kile pēente myahigii ná Kile kuni myahigil'e. Yii a Kafoonji pēre cyire myahigil'e ná yii zòmpyaagii puni i.

²⁰ Yii a fwò kaan Tufoonji Kile á tērigii puni i karigii puni kurugo, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mége na.

Nṅi ná u cwonji piye cūṅkanni

²¹ Yii yiye tīrige yiy'á Kirisita yyaha fyagare kurugo.

²² Cyeebii, yii yiye tīrige yii nambaabil'á, bà yii à yiye tīrige Kafoonji á mé,

²³ jaha na yé nṅi u nyé u cwonji jùṅke, bà Kirisita nyé dánafeebii kurunṅe jùṅke mé*. Dánafeebii kurunṅe ku nyé Kirisita cyeeere, u à kuru ṅkemu shwò ke.

²⁴ Bà dánafeebii kurunṅ'á kuye tīrige Kirisita á mé, amuni cyeebil'á yaa pi piye tīrige karigii puni i pi nambaabil'á.

²⁵ Nambaabii, yii yii cyeebii kyaa táan yiy'á, bà Kirisita à dánafeebii kurunṅe kyaa táan uy'á, fo mà uye kan sàraga ku kurugo mé.

²⁶ U à lire pyi, sí ku yaha kuye kanna na Kile á, ku fiṅiṅkwooni kántugo ná lwòhe e Jwumpe Nintanmpé cye kurugo,

²⁷ bà u si mpyi si ku yaha uye yyahe taan ku sinampe e, fwónṅo baa ná takuruyo baa ná cyire ticyiin baa mé. ṅka ku pyi jicéṅge cyaga ná cwo cyaga baa.

²⁸ Lire pyiṅkanni na, nambaabil'á yaa pi pi cyeebii kyaa táan piy'á, bà pi yabilimpii cyeeere kyal'á táan piy'á mé. Shinṅi u à u cwonji kyaa táan uy'á ke, urufol'á uye kyaa táan uy'á.

²⁹ Naha kurugo yé sūpyanji wà tufiige cyere kyaa nyé a sàa pen u á mé, ṅka u maha uye jwò caa maa yaha uye na, bà Kirisita maha li pyi dánafeebii kurunṅ'á mé.

³⁰ Wuu sí pi nyé u cyeeere yatanṅi.

³¹ Y'à jwo Kile Jwumpe Semenji na «Lire kurugo nṅi sí u tunji ná u nunji yaha si mpwò u cwonji na, pi mú shuunni si mpyi shin nṅinṅin.»

³² Puru jwumpe jwòh'á cūgo sèl'e. Mii na pu yu mà yyaha tí ná Kirisita ná dánafeebii kurunṅe wwoṅeṅge e.

³³ ṅka p'à yyaha tí ná yii e mú: yii shin maha shin à yaa u u cwonji kyaa táan uy'á, bà urufoo kyal'á táan uy'á mé. Cyeebii, yii pēene le yii nambaabil'e.

6

Sifeebii ná pyiibii piye cūṅkanni

* 5:23 Pii maha jwo: «jaha na yé nṅi u nyé u cwonji jùṅṅ na, bà Kirisita nyé dánafeebii kurunṅe jùṅṅ na mé.» † 5:31 Zhenzi 2.24. Lire jwòhe ku nyé: «Lire kurugo nṅi ná u cwonji sí n-wò si mpyi shin nṅinṅin, nṅi ná u cwonji shwòhòṅ'á yaa u jwò mà tòro nṅi ná u sifeebii wunji na.»

¹ Pyiibii, yii yii sifeebii jwəməeni cū yii tāanna ná Kafoonji nyii wuuni i, naha na ye lire l'á tti.

² Y'à jwo Kile Jwumpe Seməni i «Ma tuni ná ma nuni pēe*» Kile Saliyani kapyagil'e, kabilini njncyini Kile á jwo maa jwəməe jwo a taha li na ke, lire li nyē lire.

³ Jwəməeni u á lwó ke, lire li nyē: «Mu shiŋi canmpyaagii sí jyaaha, si ntáan nŋke na†.»

⁴ Tiibii, yii pi ke, yii áha mpi yii pyiibii na s'a pi luyiri karigii pyi me, ŋka yii á pi byii, yii raa pi yerēge yii tāanna ná Kafoonji jwumpe e.

Bilibii ná pi nŋufeebii piye cŋkanni

⁵ Bilibii, yii sáa yii nŋufeebii jwəməeni cū pèente funŋke e ná funvyinge e, yii li pyi bà yii á Kirisita jwəməeni cū me.

⁶ Yii áha raa pi nyinyaga báaranj kanni pyi si nta ntáan pi á me, ŋka yii á u pyi mu á jwo Kirisita bilii, mpiimu pi nyē na Kile nyii wuuni pyi ná funŋo nŋkin i ke.

⁷ Yii á báare pi á ná funŋcəŋ'i mu á jwo Kafoonji á yii nyē na báare, yii áha li pyi mu á jwo sŋpyire kann'á yii nyē na báare me.

⁸ Yii li cè na shin maha shin, mu na báare wá á yo, mu na báare may'á yo, Kafoonji sí n-pa sŋpyire puni sára si ntáanna ná pi kapyiŋkii nŋcəŋkile.

⁹ Nŋufeebii, yii mú pi ke, yii yii bilibii cūmu lemē jwə, yii áha ntanha pi na me. Yii li cè na nŋufoonji ninunji u nyē yii ná pire nŋŋo na nŋyini na ke, uru nyē á sŋpya pwóŋŋo sŋpya na me.

Dánafeebii kàshikwənyaayi kani

¹⁰ Nyē mpe mii sí n-bára puru na ke, puru pu nyē: yii á yii fānhe caa Kafoonji wwoŋege e, uru fānh'a sáa pēe. ¹¹ Yii Kile kàshikwənyaayi puni le yiye na, bà yii si mpyi si já tayyérege nŋcəŋe wwú, si Sitaannini nāŋwəhəre karigii nŋŋo bē me.

¹² Yii li cè, wuu ná mpii pi nyē kàshige na ke, sŋpyii bà me. Ŋka yaayi yi nyē numpini i ná nŋufente ná fānhafente ná kafente e diŋyēŋi nŋŋo na ŋkèeŋi mēe na ke, wuu ná yire yi nyē ku na.

¹³ Lire kurugo yii Kile kàshikwənyaayi puni lwó, bà yii si mpyi si já kuru kàshige kwəŋ canmpege e me, lire kántugo yii begelenkanni nŋcəŋni kurugo, yii i já á kwóro yii tayyérege e.

¹⁴ Lire e ke yii bégel'a yaha, yii i sēŋi pyi yii seepwəge, yii i katiigii mpyini pyi tōŋŋo vāanntinŋe yii le yiye na.

¹⁵ Yyeŋiŋke ku nyē na ntaa Jwumpe Nintanmpe cye kurugo ke, yii kuru pyi mu á jwo tanhanya yii tooyi na, bà yii si mpyi si já nyére kàshige sige me.

¹⁶ Yii dāniyani pyi yii tōŋŋe yabənke. Ná ur'e yii si n-já Sitaannini nyahigii nage wogigii puni fūgo.

¹⁷ Zhwoni yii á ta Kile á ke, yii uru pyi yii tōŋŋe nŋtonke. Kile Munaani na kàshikwəŋwəŋni ndemu kaan ke, yii lire lwó, lire li nyē Kile jwumpe.

¹⁸ Yii á Kileŋareyi shiŋi puni pyi tērigii puni i, Kile Munaani ntēŋi funŋke e, yii i ŋkwóro lire na. Yii raa Kile jáare u wuubii puni kurugo.

¹⁹ Yii á Kile jáare mii á mú, bà li si mpyi tēre o tēre e mii á na jwəge múgo Jwumpe Nintanmpe njwuŋi mēe na ke, si já raa pu kəŋwəhəni yu raa finiŋi fyagara baa me.

²⁰ Puru njwuŋi kurugo Kirisita á mii ŋŋe, puru kurugo mii nyē yəŋyi na naha kəsuni i. Yii á Kile jáare mii á, bà mii si mpyi s'a pu yu pu jwuŋkanni na fyagara baa me.

Jwumpe nizanmpe

²¹ Kyaa maha kyaa li nyē mii nŋŋo taan, ná nde mii nyē na mpyi ke, wuu ntāannamampworonji Tisike sí n-sà cyire puni jwo yii á. Kafoonji báarapyi nŋcəŋe u nyē u wí.

²² Mii á li yŋige li kurugo maa u tun yii á, nde li naha wuu kāmpanŋke na ke, yii i lire cè, u u māban le yii e.

²³ Wuu Tunj Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita u yyeŋiŋke ná tāange ná dāniyani kan cinmpyiibii pun'á.

²⁴ Shin maha shin u á Kafoonji Yesu Kirisita kyaa táan uy'á sēŋi na ke, Kile u jwə pire puni na, u u jwó le pi á!

Λετερηφι Πολι à tun Filipi kàñhe dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè λετερηφι funño jwumpe e ke

Filipi kàñhe na mpyi Masedoni kùluni kàñhe kà. Yahutuubii mpyi a jyahah wani mē, pi mú bá mpyi a shiin ke kwò si nta nò pi Kile Jwumpe kàlambaga faanra mē.

Tèni i Poli à sà Jwumpe Nintanmpe jwo wani ke, lire tooy'e pìl'à piye kan Yesu á maa mpyi dánafee (Kapyiñkii 16.11-40). Dánafeebii kurunke shiimbii fànha mpyi supyishinji sanji, Yahutuubii mpyi a jyahah pi e mē. Lire kàntugo u kùsheeni là tooy'e, fànhafeebil'á u cù a tò kàsuni i Jwumpe Nintanmpe jwunji kurugo. Filipi dánafeebil'á yire lógo ke, maa wà tun ná bñnye yaay'i, u sà nkan u á kàsuni i. Nyē Poli à nge leterehi sème mà u yaha kàsuni i, maa fwù kan pi á. U jwump'á yyahah tii ná funntange e, nkemu i dánafeebil'á yaa pi pyi yyefuge tērigil'e ke.

Poli à li cya Filipi dánafeebil'á pi mbēni yaha u kwòro pi ná piye shwòhòl'e. Yesu Kirisita à uye tūrige pyiñkani ndemu na ke, maa li cya pi á, pi piye tūrige piy'á lire pyiñkani na.

Cyēntiibii kafiniviniibii pii mú na mpyi wani, pire la mpyi si fànha cyàn dánafeebii na pi raa Yahutuubii saliyanji kurigii jaare. Pii sí na mpyi wani, pire mpyi na pi jyi karigii kanni pyi. Poli à nje yerēyi kan dánafeebil'á mà taha cyire kapyaañi shuunninji na, bà pi si mpyi s'a piye kàanmucaa mē.

Nge leterehi funño jwump'á li cyēe na Filipi dánafeebii kyal'á táan Poli á sēe sèl'e.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Poli ná Timoti, wuu pi nyē Yesu Kirisita báarayii ke, wuu pi à nge leterehi sème, si nkan yii Kile wuubii ná yii kàanmucyafeebii ná tēgefeebil'á, yii pi nyē Yesu Kirisita wwoñeēge e, Filipi kàñhe e ke.

² Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwò yii na, pi i yyēñjke kan yii á.

Poli à li cyēe Filipi dánafeebii na na pi kyal'á táan ur'á

³ Tère o tère e mii à sònñò yii kyaa na ke, mii maha fwù kan Kile á.

⁴ Mii aha a Kile jaare yii kyaa na tère o tère e ke, mii maha u jaare ná funntange e,

⁵ jaha na yē mà lwò ku tasiige e mà pa nò fo numē na, yii à mii tēge Jwumpe Nintanmpe jwunji na.

⁶ Kilenji u à uru báarañi njñcēñi sii yii e ke, mii à tēen ná l'e na u sí uru pyi yii e, zà nò u tēgeni na Yesu Kirisita cannuruge.

⁷ Mii à yaa mii u a sònñi lire sònñjñkani na yii kyaa na, jaha na yē yii kyal'á waha mii na sèl'e. Mà mii yaha kàsuni i, lire nyē mē mà mii yaha mii u Jwumpe Nintanmpe báami maa pu pyāagii sēnmege na jcyēre sùpyire na, Kile à jwò mii na maa uru báarañi ngemu kan mii á ke, yii à pyi mii wwoñeē uru báarañi i.

⁸ Kile yabilin'á li cè na bà Yesu Kirisita à wuu kyaa táan uy'á mē, amuni yii kyal'á táan mii á sēe sèl'e.

⁹ Nde mii na jaare Kile á ke, lire li nyē, tàange ku nyē yii ná yiye shwòhòl'e ke, kuru k'a si yyahah na, yii i yákilifente ná jñcēni sēe wunji ta,

¹⁰ bà li si mpyi ndemu l'á yaa ná yii e ke, yii i lire cè mē. Lire e yii sí n-pyi sùpyii mpiimu pi à tii, maa mpyi tigiire cyaga baa, fo zà nò Yesu Kirisita cannuruge na ke.

¹¹ Yii karigii puni sí raa n-pyi ntiñi funñjke e ná Yesu Kirisita fànhe e. Lire li sí metange ná pēente taha Kile na.

Poli kàsuni jyiñ'á Jwumpe Nintanmpe pyi p'á nò cyeye niñyahay'e

¹² Mii cinnpyiibii, mii la nyē yii i li cè na kyaage k'á mii ta ke, kuru bá à pyi kajunñò mà shiñyahara pyi t'á Jwumpe Nintanmpe lógo.

¹³ Naha kurugo yē saanbwòhe pyēñge shiimbii ná sùpyire sannte pun'á li cè na Kirisita kurugo pi à mii cù a pwo naha kàsuni i.

¹⁴ Lire e mii kàsuni jyiñji kurugo, mpii pi à dá Kafoonji Yesu na ke, pire niñyahara à piye waha Kile jwumpe jwunji na sùpyir'á, fyagara baa.

¹⁵ Sēe wi, pii maha Kirisita kyaa yu mii báarañi yñcyēge ná u jyiñeēnni na, nka pii maha u kyaa yu ná funvyinge e.

¹⁶ Pire maha uru báarañi pyi tàange funñjke e, jaha na yē pi à li cè na mii nyē naha kàsuni i s'a Jwumpe Nintanmpe báami sùpyir'á.

¹⁷ Nka mpii pi nyē na Kirisita kyaa yu ná mii báarañi yñcyēge e ke, pire funzōñjore nyē a jwò mē, pi maha lire pyi si nta là bàra mii yyefuge na naha kàsuni i.

¹⁸ Nka pi na lire pyi ná funñcēñi'yo, pi nyē na li pyi ná funñcēñi'yo mà yo, mii kuro nyē yire e mē. Kirisita kyaa na yu sùpyir'á mà kwò ke, lir'á mii funñjke táan.

Là bá sí n-bàra mii funntange na,

¹⁹ Jaha na ye mii à li cè na yii Kilejarege ná Yesu Kirisita Munaani* fàñhe sí cyire kawaagii kèenye mpyi mii á, sí ta kuro.

²⁰ Nde mii jye na sigili ná na zòmbilini puni i, maa na sònjore taha li na ke, lire li jye, mii si n-sii n-silege si raa Kirisita père ná naye puni i mē. Mii sí raa lire pyi fyagara baa bà mii à li pyi tajjaa fo mà pa nò njijaa na mē, ali li mēé ká sàa bē ná mii munaani i.

²¹ Naha kurugo ye mii munaani jye a taha yafyin na nke jinke na Yesu Kirisita wwojenge kàntugo na mē. Mii aha nkūw, mii sí kuru wwojenge tònji ta.

²² Nka mii u mō shì na, kampyi lire sí n-jà mii pyi mii u báara njicenje pyi sahanji, jye mii sàha naha a njijwuyo cè mē.

²³ Mii funjke na mii shwòhòli cyire jcyii kapyagii shuunninji shwòhòl'e. Mà kwù, maa mpyi ná Kirisita e, lire l'à táan mii á, lire tònji mú u à pèe.

²⁴ Nka mii u pyi shì na, lire li sí n-pwòrò yii á sèl'e.

²⁵ Mii mú s'à tēn ná lire e. Lire kurugo mii à li cè na mii sí tère pyi yii puni taan, si yii tēge, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i ná funntange e mē.

²⁶ Lire e mii aha nūr'a kàre yii yyère tēni ndemu i ke, lire sí yii jùjpyi yirige Yesu Kirisita wwojenge e.

²⁷⁻²⁸ Nka Jwumpe Nintanmpe p'à jwo Kirisita kyaa na ke, yii kapyiinkii pun'à yaa cyi yyaha tii ná pur'e. Mii jye yii shwòhòl'e yo, mii laag'à tòn yii na yo, li tēni li jye mii u lógo na yii na wá a kwòro jwómē ninjin na†, maa yii sònjore pyi ninjin, maa yii fàñhe pyi ninjin báaranj na, mpíi pi jye na Jwumpe Nintanmpe tūnni ke, bà yii fyagara baa wuubii si mpyi si pire sige lire na mē. Pire u kapyiinkii'á li cyēe na Kile sí pi shì bō, yii kapyiinkii s'à li cyēe na Kile sí yii shwò. Kile mú sí u à lire yaa,

²⁹ Jaha na ye u à jwò yii na, maa yii pyi yii à dá Kirisita na, lire kanni bà mē, maa yii pyi yii à kyaala u kurugo mú.

³⁰ Mpíi pi jye na Jwumpe Nintanmpe tūnni ke, zhìni yii mpyi a jya mii u leni ná pire e, ná mii saha na u leni nume ke, uru zhìni shìni yii na leni nume.

2

Yii yiye tìrige Yesu Kirisita fiige

¹ Jye ná Kirisita à wuu tēge wuu u maban leni wuye e, maa wuu zòmpyagii taali tàange cye kurugo, maa wuu pyi wuu à wwò Kile Munaani cye kurugo, maa wuu tēge wuu à pyi jùnaarafee ná jùmpijefee,

² lire e ke, yii yii sònjore pyi ninjin, yii yiye kyaa táan yiy'á, yii bē yii i mpyi ninjin. Lire ká mpyi, mii funntange sí n-fúnj.

³ Yii áha raa yii karigii pyi ná yijcyege e s'a yiye cyère mē, nka yii yiye tìrige, yii yiye yaha pi sanmpii kàntugo.

⁴ Yii áha raa karigii pyi yii yabilimpíi tònji kanni kurugo mē, nka yii a cyi pyi pi sanmpii tònji kurugo mú.

⁵ Yii sònjònkann'á yaa li pyi Yesu Kirisita wuuni fiige:

⁶ U ná Kile na jye ninjin,

nka u jye a li lwò uye funj'i si fère sín kuru tayyége na mē.

⁷ U à jēn'a uye tìrige, maa mpa mpyi sùpya, maa mpyi biliwe fiige.

Puru funjke e

⁸ u à jēn'a uye tìrige,

maa Kile jwómēni cù fo mà sà nò kwùni na,

kworokworocige jūn'i u à kwù bá!

⁹ Lire kurugo Kile à u dùrugo sèe sèl'e,

mēge k'à fàñha tò mēyi puni na ke, maa kuru le u na,

¹⁰ bà njinyini yaayi ná jinke wuyi ná jinke jwòhò wuyi puni

si mpyi s'a njinkure sínini Yesu mēge na

s'a u pèe,

¹¹ si ntēn li taan na

Yesu Kirisita u jye Kafoonj mē.

Lire sí pèente taha Tufoonj Kile na.

¹² Lire e ke mii ntàannamacinmpyibii, pyiinkanni na yii à mii jwómēni cù mà mii yaha yii shwòhòl'e ke, mii mē jye mii jye yii shwòhòl'e mē, yii là bàra tire jwómēcunte na. Kile à yii shwò báaranj ngemu mē na ke, yii a uru pyi yiye ntirigenj funjke e, yii i pèene taha u na.

* **1:19** Yesu Kirisita Munaani ná Kile Munaani jye ninjin. † **1:27-28** Pii maha jwo: «li tēni li jye mii u lógo na Kile Munaani cye kurugo yii à kwòro jwómē ninjin na.»

¹³ Naha na ye Kile yabilingi u à fànhe kan yii á maa uru báaraŋi mpyiŋi lage le yii e, bà u nyii wuuni si mpyi s'a mpyi me.

¹⁴ Yii a yii karigii puni pyi jwunyahama ná nàkaana baa,

¹⁵ Bà yii si mpyi sí ntíi si mpyi tigire cyaga baa, si mpyi Kile pyii, wà si tajwugo ta mpiimu na, diŋyeŋi sùpyire nimpeere shwòhòl'e me. Yii bēenmp'a yaa p'a jii tire shwòhòl'e mu à jwo wòrii.

¹⁶ Jwumpe Nintanmpe pu nyē na shìŋi nɪŋkwombaaŋi kaan ke, yii raa puru yu pi á. Lire ká mpyi, Kirisita cannuruge, yii sí mii pyi mii u jùnjirire ta. Lire sí li cyēe na báaraŋi nɪŋgaŋi mii à pyi ke, uru nyē a pyi jùŋɔ baa me.

¹⁷ Yii li cè na uru báaraŋi mii nyē na mpyi yii dányiŋi kurugo ke, mii sishange méé ká mpyi na sí n-wu sáraga fiige uru tooy'e, lire sí n-táan mii i, mii sí n-pyi funntange e ná yii puni i.

¹⁸ Yii pyi kuru funntange e ná mii i mú.

Báaraŋi Timoti ná Epaforoditi à pyi ke

¹⁹ Kafoonji Yesu ká jēē, li saha si mō me, mii sí Timoti tun yii á, u u sà maban le yii e, u u yii yirɪŋkanni cè u pa jwo na á, lire sí maban le mii i.

²⁰ Naha kurugo ye uru kanni baare e, sùpya nyē naha ŋgemu u na sōŋŋi yii kyaa na mii fiige me. Sēŋi na, u na sōŋŋi yii kyaa na.

²¹ Pi sanmpii puni na ŋkòre piy'á. Yesu Kirisita á, bà pi nyē na ŋkòre me.

²² Nka Timoti wi ke, yii à li cè na u à li cyēe na u na nyē báaraŋi nɪŋcēŋe. U à mii tēge Jwumpe Nintanmpe jwunji na, bà pyà maha u tu tēge báara na me.

²³ Lire kurugo mii karigii sí n-cwōŋrō n-yaha cyage ŋkemu i ke, mii aha bú kuru cè, mii sí n-tii u tun wani yii yyēre.

²⁴ Mii mú s'à tēen ná l'e, Kafoonji ká jēē, li saha si mō me, mii yabilingi sí n-sà n-fworo yii na.

²⁵ Mii cɪnmpworōŋi ná mii báaraŋi nyēŋi Epaforoditi wi ke, u à mii tēge zhileni na Kile Jwumpe yyaha yyēre zhēŋi kurugo. Yaayi kani li mpyi mii na ke, yii à u tun ná yire e naha mii yyēre. Nume mii à li lwó naye e si u núrūŋɔ ntùugo wani yii yyēre.

²⁶ Naha kurugo ye u la mpyi a sii si sà fworo yii puni na. Tēni i u à lógo na yii à uru yampe kyaa cè ke, li mpyi a waha u na.

²⁷ Sēŋi na, u mpyi a yà fo na ŋko raa ŋkwū. Nka Kile à jùŋaara ta u na. U kanni na bà Kile à jùŋaara ta me, u à jùŋaara ta mii na mú, bà li si mpyi yyetanhare tà hà ŋkwò mbàra mii yyetanhare na me.

²⁸ Lire kurugo mii à wyēre na ŋko si u tùugo yii yyēre, bà li si mpyi yii aha núr'a u nyā, li i yii funyŋi táan, li si fworo mii funmpēenre e me.

²⁹ Lire e ke u aha bú nō wani yii yyēre, yii i u jùŋɔ bē ná funntange e Kafoonji Yesu wwoŋeŋe kurugo. Yii à yaa yii a pēente tare nte sùpyire shiŋi na.

³⁰ Naha kurugo ye Kirisita báaraŋi kurugo, u mpyi na ŋko si mpōŋ u múnaani i. Kàmpyi yii mpyi naha mii taan, báaraŋi yii mpyi na sí raa mpyi mii á ke, u à uye kan ur'á fo na ŋko si mpōŋ u múnaani i.

3

Yesu kurugo Poli à kàntugo wà yaayi puni na

¹ Nyē mii cɪnmpyiibii, yii pyi funntange e Kafoonji kurugo. Jwumpe mii à fyànha a jwo yii á ke, mii sí n-sii n-kànha si puru ninumpe taha yii á me. Puru pu si yii pyi yii kwōro kuni nɪŋcēni i.

² Mpii pi maha báaraŋe pyi ke, yii a yiye kàanmucaa pire na, pi à pi mu à jwo pwuun, pi maha sōŋŋi na ŋkwōŋŋi u maha sùpyaŋi pyi u à pyi Kile sùpya, yire sí nyē sēe me.

³ Wuu pi nyē na Kile pēre Kile Munaani fànhe cye kurugo, maa dá Yesu Kirisita na maa wuye pēe ná u kani i ke, wuu pi nyē Kile sùpyiibii sēe wuubii. Wuu nyē a wuu sōŋŋore taha sùpyire làdaabii karigii na.

⁴ Kàmpyi sùpyire làdaabii karigii mpyi ná kàŋwōŋi i, mii yabilingi mpyi na sí na sōŋŋore taha cyi na. Wà méé ká nta u u sōŋŋi na tanga na nyē ur'á mà u sōŋŋore taha cyire làda karigii na, tanga na nyē mii á mà tòro urufoo na.

⁵ Naha kurugo ye mii zini canmpyibaatanrewuuni, pi à mii kwōn, Izirayeli shiŋi sùpya u nyē mii, maa mpyi Benzhamà tùluge shin. Mii à sii Eburu, mii mpyi na MusaSaliyaŋi kurigii ŋaare mà tàanna ná Farizhēenbii tonkuni cyi jwunŋanni i.

⁶ Mii mpyi a sàa naye pwo lire na fo mii mpyi maha dānafeebii kyērege. Tìgire cyaga nyē a mpyi mii na Saliyaŋi kàmpaŋke na me.

⁷ Mii mpyi na tōŋ taa cyire karigil'e, ŋka Kirisita kurugo, tōŋ saha nyē cyi na mii á me.

⁸ Mâ mii Kafoonji Yesu Kirisita cê, yafyin nyɛ a sâa ɲwô mà lire kwô mii á mɛ. Uru kurugo mii à kântugo wà yaayi puni na. Yaayi pun'á pyi mii á mu à jwo kafuntuɲô bà mii si mpyi si Kirisita ta mɛ.

⁹ Mâ mii yaha ná u e, li saha nyɛ na ntíri mii funɲ'i na Saliyanji kuni naaranji cye kurugo mii à tii mɛ. Nka mii à dá Kirisita na ke, lire cye kurugo Kile à jwo na mii à tii. Dániyanji cye kurugo Kile maha jwo na sùpyan'á tii.

¹⁰ Nde mii na ɲcaa ke, lire li nyɛ mà Kirisita yal'a cê, fânhe k'á u pyi u à ɲɛ a fworô kwùɲi i ke, si kuru ta mú, yyefuge k'á u ta ke, si jyɛ kur'e mú, pyiɲkanni na u à uye tírige maa ɲkwú ke, si lire pyiɲkanni lwô mú.

¹¹ Cyire puni lage nyɛ mii na, bà Kile si mpyi si mii ɲɛ ɲjige kwùɲi i mɛ.

Wuu wuyɛ waha wuu u tafɛɛrɛ fɛ a nɔ ti tɛgeni na

¹² Li nyɛ mu à jwo mii à na karigii pyi a nɔ cyi tɛgeni na maa cyi tɔɔɲɲi ta, lire nyɛ mɛ mà pyi tírige cyaga baa mɛ. Ali numɛ, mii à yyaha le tafɛɛrɛ na, bà mii si mpyi si mpyi Yesu Kirisita fiige mɛ. Lire kurugo Yesu Kirisita à wuu cwôɔnr'a pyi uye wuu.

¹³ Mii cɪnmpyiibii, mii nyɛ a jwo na mii à ti tɔɔɲɲi ta a kwô mà dɛ, ɲka kyaa ɲiɲkin li nyɛ mii funɲ'i, lire li nyɛ: karigii cyi à tòr'a kwô ke, mii nyɛ na cyire kàanmucaa mɛ, nde li nyɛ mii yyaha yyɛrɛ ke, lire mii nyɛ na ɲcaa ná na cyeyi shuunnɲi i tafɛɛrɛ e.

¹⁴ Mii à naye waha tire tafɛɛrɛ vɛɲi na, fo si sà nɔ ti tayyɛrɛge na, bà mii si mpyi si ti tɔɔɲɲi ta mɛ. Uru tɔɔɲɲi kurugo Kile nyɛ na wuu yiri ɲiɲɲi na Yesu Kirisita cye kurugo.

¹⁵ Lire e ke Kile Jwumpe à tateɲge wwu wuu mpiimu zòmpyaagil'e ke, wuu sòɲɲɔɲkanni l'á yaa li pyi lire. Yii wà ha nta ná sòɲɲɔrɛ tabɛr'e, Kile sí yi yyahe fíɲiɲɛ n-cyɛe urufoo na.

¹⁶ L'aha mpyi pyiɲkanna o pyiɲkanna na, Kile kuni i yii nyɛ fo mà sà nɔ numɛ na ke, yi kwôro lire kuni i.

¹⁷ Mii cɪnmpyiibii, yii puni naaranɲkann'á yaa li pyi mii wuuni fiige. Mpii pi na ɲaare wuu naaranɲkanni na ke, yii a pire pyiɲkanni taanni.

¹⁸ Jwumpe p'á jwo na Kirisita à kwú kworokworocige na ke, ɲi na nyɛ wani yii shwôɲɲ'e, pire kapyiɲkil'á li cyɛe na pi na puru jwumpe tũnni. Mii à fyánha a yi jwo yii á, ɲka numɛ mii mɛɛsuwuɲi saha sí núru yi taha yii á.

¹⁹ Pire canmpyaagii ká ɲkwô, Kile sí pi shi bô, ɲaha na yɛ pi à pi muntanma karigii funɲô lwô mà tòro Kile na. Karigii cyi sí pi síleɲge ke, pi maha piyɛ pɛɛ ná cyire e. Dɲyɛɲi karigii kanni cyi à pi yyaha ɲi.

²⁰ Nka wuu pi ke, wuu pyɛɲge na nyɛ ɲiɲɲi na Kile yyɛrɛ. Wuu na wuu Kafoonji Yesu Kirisita sigili, uru u nyɛ wuu Shwofoonji. U sí n-yiri wani si mpa.

²¹ U aha bú mpa, u sí wuu cyɛɛrɛ fánha baa woore kɛɲɲɛ mpyi cyere nisinana u woore fiige ná u sífente e, tire ntemu ti sí yaayi puni pyi yi kúu u á ke.

4

Poli à sòɲɲɔɲkanni ɲiɲcɛnni cyɛɛ dánafeebii na

¹ Nyɛ mii ntàannamacɪnmpyiibii, mii la à sɪ si sí núru yii ɲya. Mii funɲk'á táan yii kurugo, yii à mii ɲiɲke yírige. Mii ntàannamacɪnmpyiibii, yɛrɛyi mii à kan yii á numɛ ke, yire kurugo, yii kwôro Kafoonji Yesu wwoɲɛge e.

² Mii na li ɲaare Evodi ná Sentisi á, pi i bɛ ɲiɲkin na, pi i ɲkwôro Kafoonji wwoɲɛge e.

³ Mu u nyɛ mii báarapyiɲɛɲi sɛɛ wuɲi ke, mu wi ke, mii à li cya mu á, ma a mpii cyeebii shuunnɲi tɛɲɛ, ɲaha na yɛ pi à fɛrɛ sín ná mii i, ka wuu u Jwumpe Nintanmpe jwo sùpyir'á, mà bàra Kilema ná wuu báarapyiɲɛbii sanmpii mɛyi y'á sɛmɛ shiɲi ɲiɲkwombaanji tafɛebii mɛyi tasemɛge e ke.

⁴ Yii pyi funntange e Kafoonji kurugo tɛrigii puni i. Mii sí yi taha yii á sahanɲi, yii pyi funntange e.

⁵ Yii sùpyirɛ puni yaha pi li cɛ na yii na nyɛ ɲùmpɲɛfɛɛ. Kafoonji nyɛ yii ɲkɛrɛ na.

⁶ Yii áha zii kyaa tɛɲɛ yiye funɲô pɛn mɛ, ɲka yaaga maha yaaga kyaa ku nyɛ yii na ke, yii kuru cya Kile á, yii i u ɲaare sɛl'e, yii i fwú kan u á.

⁷ Lire ká mpyi, yyɛɲiɲke Kile maha ɲkaan ná k'á tòro sùpyanji sòɲɲɔɲkanni taan ke, kuru sí n-kwôro yii zòompɲi ná yii sòɲɲɔrɛ na Yesu Kirisita wwoɲɛge e.

⁸ Nyɛ mii cɪnmpyiibii, jwumpe nizanmpe mii sí n-jwo yii á ke, puru pu nyɛ mpe: kyaa maha kyaa li nyɛ sɛɛ ke, pɛente na ntaa kyaa maha kyal'e ke, kyaa maha kyaa l'á tii ke, kyaa maha kyaa l'á fíɲiɲɛ ke, kyaa maha kyaa l'á táan Kile á ke, kyaa maha kyaa l'á yaa l'a mpyi ke, kyaa maha kyaa l'á ɲwô ke, kyaa maha kyal'e sùpya sí n-jà ɲkɛɛ ta ke, yii a sòɲɲi cyire karigii shiɲi na.

⁹ Mii à yii taanna karigii ɲcyiimu na, ka yii i ɲcyiimu ta, maa ɲcyiimu lógo mii ɲwô na ke, mà bàra yii à mii ɲya ɲcyiimu tapyige e ke, yii a cyire pyi. Lire ká mpyi, Kilenji u maha yyɛɲiɲke kaan ke, uru sí n-pyi ná yii e.

Polì à fwù kan Filipi shiinbil'á pi biñye yaayi kurugo

¹⁰ Mii funntanga wun'á fwù kan Kafoonjì á sèl'e, naha na ye yii à li cyêe mii na sahanjki na yii na sônñi mii na. Yii mpyi a fyânha na sônñi mii na, nka pyinƙanna jye a mpyi yii á si mii tège me.

¹¹ Yaaga kurugo bà mii jye na yi yu mà de, naha na ye yaaga na jye mii á yo, yaaga jye mii á mà yo, cyire puni maha bê mii á.

¹² Fòñke e yo, yaarafente e yo, mii à naye pyinƙanni cè. Pyinƙanna maha pyinƙanna na mii à si cyaga maha cyag'e ke, lire maha bê mii á. Yalyire na jye mii á yo, mii na jye katege e yo, yaarafente e yo, yaare kuunji i yo, mii à tée cyire puni na.

¹³ Kirisita à fânhe ñkemu kan mii á ke, kuru ku maha mii pyi mii u jìni cyire karigii puni na.

¹⁴ Nka lire ná li wuuni mú i, yii à mii tège mii yyefuge tènì i, yii à kacenne pyi.

¹⁵ Yii Filipi shiinbii pi ke, yii à li cè na tènì i mii à yîri Masedoni kùluni i mà pa Jwumpe Nintanmpe njwunji jwò cù ke, yii baare e, dánafeebii kurunke kabere jye a cye le mii á na báarañi i me. Yii à tòn ta mii báarañi i, maa mii tège ná yii cyeyaayi i.

¹⁶ Ali mà mii yaha Tesaloniki kànhe e, yaayi kuunji u mpyi mii na ke, yii kanni pi à yire tũgo mii á fo tooyo shuunni.

¹⁷ Li jye mu à jwo yii cyeyaayi yà kurugo mii jye mà de, nka mii la ku jye Kile si jwó le yii á, yii cyeyaayi ninƙanyi kurugo.

¹⁸ Yaayi puni kyaa li mpyi mii na ke, yii à là taha yire na mà kan Epafroditi u à pa nkan mii á. Numè mii funƙ'á jùñe, naha na ye yaaga kuu saha jye mii na me. Yir'à pyi mu à jwo sàraga nũguntanga wogo ñkemu na Kile à ñe ke.

¹⁹ Mii Kilenji si yii màkwunwəyaayi puni kan yii á mà tàanna ná u yaarafente tēgele baa woore e, Yesu Kirisita kurugo.

²⁰ Pèente ti taha wuu Tunji Kile na fo tèekwombaa. Amiina!

Fwùñi nizanji

²¹ Yii Kile wuubii puni ninƙin ninƙin shéere Yesu Kirisita wwɔñeɛge e. Cɪnmpyiibii pi naha naha ná mii i ke, pir'à yii shéere.

²² Kile wuubii puni pi jye naha ke, pir'à yii shéere. Nka mp̄ii pi jye na báarañi pyi Ɔromu saanbwəhe Sezari pyenge e ke, jcyi bá a taha pire u fwùñi ninƙanji na.

²³ Kafoonji Yesu Kirisita u jwò yii na, u u jwó le yii á.

Leterenji Poli à tun Kolosi kàñhe dānafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterenji funṇo jwumpe e ke

Poli wwoṇenji Epafurasi u à Jwumpe Nintanmpe jwo Kolosi kàñhe e, ka pìi si piye kan Yesu á. Poli yabilinji nyè a nò wani kuru kàñhe na me, nka u mpyi maha Kile jáare pire dānafeebil'á, ali mà u yaha kàsuni i.

Nyè mà Poli yaha kàsuni i, Epafurasi à kàr'a sà yi jwo u á na cyelentiibii kafinivinibii pìi na wá na nyàhangurugunji pyi dānafeebii shwòhòl'e Kolosi kàñhe e. Pire kafinivinibii mpyi na dānafeebii jùnyì tare, mà lire jùṇke pyi na pi nyè na pi yalyire ná pi kataangii karigii cwòṇre mà tàanna ná Yahutuubii ládaabil'e me, na pi nyè na Kile mèlèkèebii pèrè me.

Nyè Poli à yire lógo ke, ka li i u funṇo pèn. Lire e u à nge leterenji sém'a tun Kolosi kàñhe dānafeebil'á maa pi funṇo cwo Yesu Kirisita fàñhe na, maa li cyèe pi na na Yesu Kirisita à fàñha tò mèlèkèebii na. Uru cye kurugo, Kile à pi dá. Yesu ká mpyi ná ṇgemu i ke, urufoo saha nyè a yaa u a Kile mèlèkèebii pèrè me.

Lire e Poli à li cyèe pi na na pi kántugo wà dīnyenji nyii karigil'á, bà pi kyaa si mpyi si ntáan pi jùṇufooji Yesu á me, pi a yàfani piye na, pi i piye kyaa táan piy'á, mpìi pi nyè pi nyè Kile kuni i ná pi e me, pi i jwunṇkanna cè ná pire e.

Poli à Kolosi dānafeebii shéere

¹ Mii Poli u nyè Yesu Kirisita tūntunṇo mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, mii ná wuu cīnmpworonji Tīmōti,

² u à nge leterenji tun Kile wuubil'á Kolosi kàñhe e. Yii pi nyè wuu cīnmpyiibii pi à taha Kirisita fye e tèrigii puni i ke, wuu Tunji Kile u jwò yii na, u u yyeṇṇke kan yii á.

Poli à fwù kan Kile á Kolosi dānafeebii kyaa na

³ Nyè tèrigii puni i wuu aha a si raa Kile jáare yii kyaa na, uru ṇgemu u nyè wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tunji ke, wuu maha u shéere, naha na ye

⁴ pyiṇkanni na yii à dá Yesu Kirisita na ke, ná pyiṇkanni na Kile wuubii puni kyal'á táan yii á ke, wuu à yire lógo.

⁵ Yii à yii sòṇṇore taha yaage ṇkemu na, ná yii sí kuru ta nīnyinji na ke, kuru ku nyè yii dāniyanji ná yii tãange jùṇke. Jwumpe Nintanmpe pu nyè sēenji, ná p'á fyànha a nò yii na ke, pur'á ku kyaa jwo.

⁶ Puru jwump'á nò dīnyenji puni na bà p'á nò yii na me, p'á yasere pyi, maa mpúgo. Pu na lire pyi yii shwòhòl'e mú, mà lwó yii à Kile kacenni kyaa lógo, maa li cè sèe sèl'e ke.

⁷ Wuu ntāannamabaarapyiṇenji Epafirasi à yii kála yire cyeyi na. Kirisita báarapyi nīncenṇe u nyè u wí yii shwòhòl'e.

⁸ Kile Munaani à tãange ṇkemu le yii e ke, u à kuru kyaa jwo wuu á.

Poli na Kile jáare Kolosi dānafeebii kyaa na

⁹ Lire l'á li ta, mà lwó canṇke wuu à yii kyaa lógo ke, wuu na Kile jáare yii á tèrigii puni i. Wuu na u jáare, nde u la nyè yii a mpyi ke, bà yii si mpyi si lire sēnmeḡe jicé me. U u yákilifente kan yii á, bà yii si mpyi s'a u karigii naa s'a jcwúu me.

¹⁰ Lire e yii toronṇkanni sí Kafoonji Kile wuuni lwó, s'a u nyii wogigii kanni pyi, s'a kacennṇkii shiṇji puni pyi, s'a si yyaha na Kile jicēni i.

¹¹ Kile Siṇji Punifoo sí raa fàñhe kaan yii á, bà yii si mpyi si yii kalenṇkii puni kwú ná funntange ná funṇṇke e me.

Kirisita nyè dīnyenji puni jùṇo na

¹² Yaayi Tufoonji Kile à yaha u bēenmpe e nīnyinji na, u wuubii mēe na ke, yii a fwù kaan u á yire kurugo, naha na ye u à yii le yire tafeebil'e.

¹³ U à wuu ñr'a yige numpini fàñhe e mà le u Jyanji saanre e, uru ṇgemu kyaa l'á táan u á ke.

¹⁴ Uru cye kurugo Kile à wuu jùṇo wwú kapegigii bilere e, maa cyi yàfa wuu na.

¹⁵ Uru u nyè Kilenji nīnyambaani nāṇjani,

uru u à fàñha tò Kilenji yayaayi puni na,

¹⁶ naha na ye uru cye kurugo Kile à dīnyenji yaayi puni dá,

nīnyinji wuyi ná nīṇke wuyi,

yaayi nīnyayi ná nīnyambaayi,

mu à jwo nje yi nyè saanre ná kafente ná jūṇufente ná fāñhafente e ke,

yire yaayi pun'á dá u cye kurugo, maa dá u mēe na.

¹⁷ Uru u nyè yaayi puni yyaha na, uru cye kurugo yaayi pun'á yiye cū.

¹⁸ Uru u nyɛ dānafeebii kurunke nɔŋke*.

Kuru na nyɛ sùpyanɔ cyeeɛ fiige,

uru u nyɛ kuru tasiige,

ɲaha na yɛ uru u à pyi shincyiwe mà ɲè a fworò kwùɲi i.

Lire na, u à yyahayereɲi lɔ́w karigii puni i.

¹⁹ L'à táan Kile á, cyeyi puni yi nyɛ ur'e ke, na yire yi pyi u Jyanɔ i.

²⁰ Uru cye kurugo Kile à mbèɲi cya ná yaayi puni i.

Sishange u à wu kworokworocige na ke,

ná kur'e Kile à yyeɲɲinke kan ɲɲinke ná ɲɲɲɲi yaayi pun'á.

²¹ Tèecyiini i, yii sònɲopeere ná yii kapyiɲkii mpyi a li cyèe na yii laage mpyi a tɔɔn Kile na, maa mpyi u zàmpeɲmii.

²² Ƴka u Jyanɔ à pa mpyi sùpya maa ɲkwù. U kwùɲi cye kurugo, Kile à yii ná uru shwòhɔɲi ya'l'a ɲwò. Lir'á pyi bà Kile si mpyi si yii fwòɲrò baa wuubii ná yii tigire baa wuubii yaha yii yyèɛ u yyahe taan si ɲɛɛ yii na mɛ.

²³ Ƴka fo yii aha yiye pwò Kile kuni i, maa tayyéɛɛe ɲɲcɛɲɲɛ wwù, yaage na yii sònɲor'á taha ɲɲɲɲi na ke, maa mpyi yii nyɛ a funɲò wwò kuru na mɛ. Kuru yaage kyaa ɲwumpe Nintanmpe nyɛ na yu. Yii à pu lógo, p'á jwo ɲɲinke sùpyire pun'á mú. Puru ɲwumpe ɲɲwunɔ kurugo, Kile à mii Poli pyi u báaraɲi.

Poli na zhɲi leni dānafeebii kurugo

²⁴ Nyɛ mii cɲɲɲɲiibii, yyefuge e mii nyɛ naha numɛ yii kurugo ke, kur'á táan mii i, ɲaha na yɛ Kirisita ná dānafeebii kurun'k'á kwòro kuru yyefuge e fo mà sà nɔ tɛni là na, mii sí na nàzhannɔ pyi kur'e, bà dānafeebii kurunke si mpyi s'a si yyaha na mɛ.

²⁵ Mii à pyi dānafeebii kurunke báaraɲi, Kile u à mii yaha uru báaraɲi na yii á. Mii à yaa mii u Kile ɲwumpe puni jwo yii á.

²⁶ L'à mɔ, puru ɲwumpe mpyi a ɲwòhò sùpyire puni na, ɲka numɛ p'á jwo a nɔ Kile sùpyiibii na.

²⁷ U la mpyi si lire kanwòhɔni nisinani nimbwooni cyèe supyishɲi puni na. Lire kanwòhɔni li nyɛ: Kirisita nyɛ yii e, lire l'à yii pyi yii à tɛn ná l'e na yii sí n-pyi shinbwoo Kile yyèɛ.

²⁸ Wu u Kirisita kyaa yu sùpyire pun'á, marii pi yɛɛɛɛ maa pi kálali ná yákilifente e, bà pi si mpyi si fùnɲò Kile kuni i, Kirisita wwòɲɛɛɛ cye kurugo mɛ.

²⁹ Lire kurugo mii nyɛ na báaraɲi pyi. Kirisita à fànhe ɲkemu kan mii á ke, ná kure e mii na zhɲi leni. Kuru fànhe ku maha sɲi kaan mii á.

2

¹ Zhɲi mii na leni yii ná Lawodisi dānafeebii kurugo, mà bàra mpii pi nyɛ pi sàha ɲkwò a mii ɲya a ɲya mɛ, mii la nyɛ yii i li cè na ur'á waha a tóro.

² Mii na uru zhɲi leni si màban le yii ná pire puni i, yii i yiye kyaa táan yiy'á cɲɲɲɲwore ɲgòɲi funɲke e, yii i yákilifente shɲi puni ta, yii i Kile kanwòhɔni cè, lire li nyɛ Kirisita.

³ Ur'e náfuunɔ ɲɲwòhɔni nyɛ mu à jwo yákilifente ná ɲcɲɲi.

⁴ Mii na puru yu bà yii si mpyi si yiye shwò kàytuwògore ɲwufeebii na mɛ.

⁵ Mii laage mɛɛ ká ntɔɔn yii na, mii nyɛ yii taan sònɲore e. Mii funntanga wu u nyɛ, ɲaha na yɛ yii karigii puni sogolonkann'á ɲwò yiye shwòhòl'e, yii s'á taha Kirisita fye e ná funɲò ɲɲɲɲi i.

Yii aha mpyi ná Kirisita e, yii nàzhàn à fworò yasunɲi i

⁶ Nyɛ bà yii à ɲɛn'a Yesu Kirisita pyi yii Kafoonɔ mɛ, yii kwòro kuru wwòɲɛɛɛ e ná u e.

⁷ Bà cige ndire maha mpyi ɲɲinke e, ɲɲk'a si wá na ku ɲwò caa mɛ, lire pyɲkanni na, yii ndire le Kirisita wwòɲɛɛɛ e, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i, bà yii à taanna li na mɛ. Mà bàra lire na, yii fwòɲi ɲɲkanɲi u nyaha u á.

⁸ Yii a yiye kàanmucaa, yii áha ɲkwò yiye yaha ɲwòtanyifeebii pi yii ɲwò fáanna a cú mɛ. Pi ɲwumpe nyɛ kafinaɲa, Kile e bà p'á fworò mɛ. Pu nyɛ ɲùɲò baa, maa yyaha tí ná làdaabii karigii ná ɲɲɲɲi yasunɲi i, yire ná Kirisita sí nyɛ kunul'e mɛ.

⁹ Kirisita u à pyi sùpya ke, yaayi puni yi nyɛ Kilenɔ sèe wunɔ i ke, yire puni na nyɛ u e.

¹⁰ Yaaga maha yaaga ku nyɛ ná ɲùɲufente ná sífente e ke, u à fànha tò yire puni na. Yii ná uru wwòɲɛɛɛ cye kurugo, yii à yaayi puni ta mà yii funɲɲi ɲɲɲɲi.

¹¹ U wwòɲɛɛɛ cye kurugo mú, yii à kwòɲ, lire nyɛ a li cyèe na sùpya u à yii cyeeɛ cyage kà kwòɲ mɛ. Ƴka u à yii sònɲopeere kwòɲ a láha yii zòompɲi na.

* **1:18** Pli maha jwo: «dānafeebii kurunke ɲùɲò na».

¹² Yii à batize ke, l'à pyi mu à jwo yii à le fannke e ná Kirisita e maa jè ná u e maa mpyi ná u e wwonεεge e. Lir'à pyi daniyanj cye kurugo Kile sífente e. Tire sífente t'à Kirisita jè a yige kwùnj i.

¹³ Yii mpyi mu à jwo kwùu, jaha na ye yii kapegigii ná yii sònnpεeere mpyi na sàha nkwo à láha yii na mε, nka Kile à shì nivònnpò kan yii á ná Kirisita e, maa yii kapegigii puni yàfa yii na.

¹⁴ Tigire ná kapegigii cyi mpyi a sém'a yaha wuu yyaha na, na wuu à Saliyanj kεεge ke, Yesu Kirisita kwùnj kworokworocige na, lir'à cyire puni shi bò. L'à pyi mu à jwo uru sémén'á kwòro kworokworocige na.

¹⁵ Uru kwùnj cye kurugo, yaayi yi jye numpini i ná jùnfente ná sífente e ke, Kile à yire fànhe shwò yi na, maa yi sílege, maa yi pyi yawiige dijye puni nyii na.

¹⁶ Lire e yii àha nùru jεε sùpya u a yii la wwù yii yalyire ná yii yabyεεre làdanj ntiimbaanj na mε. Yii mú àha jεε pi a yii la wwù kataanni canjyi ná yivónni ná canjyεke làdanj ntiimbaanj na mε.

¹⁷ Cyire karigii puni mpyi kántugo yyére wuuni nimbwooni nimpani nànjani. Yesu Kirisita kyaa li, u à fànha tò nànjani na, uru u jye sèenj puni.

¹⁸ Mpii pi na ya yu yii Kile pèenkanni na ke, yii àha raa pire kàanmucaa mε, jaha na ye mà piye tìrige maraa mèlekεεbii père, lire l'à táan pi á. Pi nɔɔyi na pi à piye tìnje, maa piye pèl'a tòro, mà tàanna ná pi sònnpòkanni i.

¹⁹ Pi saha jye a piye pwò Yesu na mε, uru sí u jye jùnje, mà li ta cyeere ká a jɔcáa yaage nkemu na ke, jùnje ku maha kuru kan t'á. Nùnje ku maha yatanzogompe ná kapaanre pyi cyere ninjin, Kile sí u maha tire cyeere lyεge.

²⁰ Jye yii à kwù ná Kirisita e ke, yii nàzhan à fworò nke jùnje yasunpyi i. Yii kuro saha jye yi kafuunjkil'e mε. Lire e ke yii àha nùru jεε pi fànhe cyán yii na jcyii karigil'e mε:

²¹ «Ma hà nde lwò mε, li jye a jwò mε. Ma hà nde néεnε mε, li jye a jwò mε. Ma hà mpwònd nde na mε, li jye a jwò mε.»

²² Cyire kafuunjkil'á yyaha tí ná yaayi njemu i ke, yi shìnj jye a nyaha mε. Yalyire nintiire ti jye ti ti, t'aha lyí a kwò, yi maha nkwo. Sùpyiibii yabilimpíi nìnjaaanj cyi jye cyi cyi, cyi jye a lwò a pwò Kile kuni na mε.

²³ Pii na sònnpì na cyire karigii na jye jɔcè, jaha kurugo ye cyi na yu Kile pèenkanni ná sùpyanj uye nkyèregenj kyaa na. Mà li ta, kàpwò jye cyi na mε, sùpyire maha tiye père ná cyi e, Kile bà pi jye na mpère ná cyi e mε.

3

Toronkanni nìnjyeeni ná nivónni kani

¹ Ná yii s'à jè a fworò kwùnj i ná Yesu i, lire e ke, sèeyaayi yi jye nìnyinj na, cyage e Yesu à tɛɛn Kile kànjε cyεge na ke, yii a yire caa.

² Yii a sònnpì kanna nìnyinj sèeyaayi na, yii i jùnje wuyi yaha wani.

³ Naha na ye yii à kwù maa jè, yii shìfónmii wuu pi à tɛɛn ná Kirisita e Kile yyére. Uru shìfónnj na jye kyaa ndemu li jye li jye na jaa mε.

⁴ Kirisita u à shìfónnj kan yii á ke, u aha a si nya canjke nkemu i ke, yii sí nya ná u e u sinampe e.

⁵ Lire e ke yii yii zòmpiibii bò, mu à jwo kàpwòhoyi ná jacwòεre shìnj puni ná yaayi lapege ná funmbwòhe, kuru ná kacyinzunni mú à tàanna.

⁶ Mpii pi jye pi jye na Kile père mε, cyire karigii shìnj cyi maha Kile lùuni pyi l'à yiri pire taan.

⁷ Tèecyiini i, yii mpyi na ntùuli cyi kurigil'e, yii mpyi cyire kapegigii cye e.

⁸ Nka numε, lùyrini ná lùpɛnni ná pege, yii cyire karigii puni yaha. Cyáhigii, lire jye mε sílege baa jwumpe pà tufiige jye a yaa p'a fworò yii jwòyi i mε.

⁹ Yii àha nùru raa finì yiye na mε, jaha kurugo ye yii à fworò yii lyempe e, maa yii kapyinjyεgigii yaha.

¹⁰ Yii a zòmii nivónnmii lwò, yii à pyi sùpyii nivónnmii, maa mpyi yii Davoonj málwòrò, si u cè sèl'e.

¹¹ Lire kurugo yii à pyi Yahutuu yo, yii à pyi shìnj wabεε yo, yir'à fworò y'e, yii à kwònd yo, yii jye a kwònd mà yo, yir'à fworò y'e, yii à pyi kànbwòhòshìin yo, yii à pyi jyegejwòhòshìin yo, yir'à fworò y'e, yii à pyi bilii yo, yii jye a pyi bilii mà yo, yir'à fworò y'e. Nde li jye na wíi ke, lire li jye: Kirisita kyaa l'à jwo ke, uru u jye yaayi puni jùnj na, maa mpyi wuu puni i.

Dánafeebii wwonεεge kani

¹² Jye ná Kile s'à yii cwònrò, maa yii pyi uye wuu, maa yii kyaa táan uy'á, lire e yii a jùnaara taa yiye na, yii raa sùpyigire pyi ná yiye e, yii i yiye tìrige yiy'á, yii i mpyi jùmpinjεee ná lùtaanfee,

¹³ yii i yii karigii kwú yiye e, yii raa yii kapyiinkii yàfani yiye na. Wà ha wurugo wà á, yii i puru jwo a kwò feefee, bà Kafoonji Yesu à yii ná uru shwòhòlò wogigii kwò feefee mɛ.

¹⁴ Mà bàra cyire puni na, yii sàa yiye kyaa táan yiy'á, naha kurugo yɛ tãange ku maha ngwòni shiimbii pwo piye na.

¹⁵ Mbèni Kirisita à le yii shwòhòl'e ke, uru u kwòro yii shwòhòl'e, naha na yɛ Kile u à yii yyere yii i mpyi ninjin. Yii a fwù kaan u á mú.

¹⁶ Yii Kirisita jwumpe yaha pu tatɛngɛ wwù yii zòompil'e sèe sèl'e. Yii a yiye kálali, yii raa yiye yɛɛge ná yákilifente e, ná Zaburu sémɛni myahigii ná Kile pèente myahigii ná Kile kuni myahigil'e. Yii a myahigii cêe ná yii zòmpyaagii puni i, yii raa Kile shéere.

¹⁷ Yii a yii kapyiinkii ná yii kajwun'kii puni pyi Kafoonji Yesu mɛge na. Cyire tooy'e, yii raa Tufoonji Kile shéere Yesu mɛge kurugo.

Pyenge wwoɛge kani

¹⁸ Cyeebii, yii yiye tírige yii nambaabil'á, lir'à yaa ná yii e Kafoonji Yesu wwoɛge e.

¹⁹ Nambaabii, yii yii cyeebii kyaa táan yiy'á, yii áha pi cù bilii fige mɛ.

²⁰ Nànkopyire, yii yii sifeebii jwòmahigii cù karigii puni i. Yii áha a lire pyi, lire sí n-táan Kafoonji Yesu i.

²¹ Tiibii, yii áha lùgigii pen ná yii pyilibil'e mɛ, lire ká mpyi, màbanji sí n-fworo pi e.

Bilibii ná pi nùɲufeebii kani

²² Bilibii, yii yii nùɲufeebii jwòmahigii cù karigii puni i. Yii áha raa pi nyinyaga báaranj kanni pyi sí nta ntáan pi á mɛ. Yii a u pyi ná funvyinge e, yii raa Kafoonji Yesu père.

²³ Báara maha báara na yii jye ke, yii a u pyi ná zòvyinre e, bà yii maha báare Kafoonji Yesu á mɛ, l'áha mpyi mu à jwo yii na báare sùpyir'á mɛ.

²⁴ Yii áha nkòwò funɲò wwò na Kafoonji sí yii sàra mɛ. Yaayi u à yaha u wuubil'á ke, yire yà u sí n-kan yii á. Kafoonji Kirisita á yii na báare.

²⁵ Nka shin maha shin u kapyii li jye báaraɛge ke, urufoo sí n-sàra n-tàanna ná kur'e, naha na yɛ Kafoonji jye a sùpya pwoɲɔ sùpya na mɛ.

4

¹ Nùɲufeebii, yii a yii bilibii cwòre ná fyinmpe ná ntiiɲi i, yii áha funɲò wwò na yii mú na jye ná Nùɲufoonji w'e nyinyi na mɛ.

Yɛɛyi nizanɲyi

² Yii áha ndáha Kileɲarege na mɛ, yii yyaha le ku na, yii raa fwù kaan Kile á tèrigii puni i.

³ Yii raa Kile jáare wuu á mú, bà u si mpyi si pyiɲkanni niɲcenni kan wuu á, wuu raa Kirisita kanwòhoni kyaa yu sùpyir'á mɛ. Lire kurugo mii à le kàsɲi i.

⁴ Yii kwòro ɲarege na mii á, bà mii si mpyi s'a li sɛnɲe s'a yu li jwun'kanni na mɛ.

⁵ Nye mpii pi jye pi jye Kile kuni i ná yii e mɛ, tère o tère e yii à laaga ta ke, yii a kacɛnɲi pyi pi á, yii raa pi cwòre ná yákilifente e.

⁶ Yii jwòmugure ti pyi ná tìpoomò ná kanwòni i tèrigii puni i, yii raa sùpyire jwò shuu yii a jwòge.

Fwùɲi nizanɲi

⁷ Wuu ntàannamacinmpworonji, Kafoonji Yesu báaraɲɲi Tisike, u jye na báare ná mii i ke, jwòmɛɛ ninɲinfoo wi. Kyaa maha kyaa li jye naha ke, u sí n-sà cyire puni jwo yii á.

⁸ Mii à li yírigi le kurugo maa u tun yii á, u sà wuu yiriɲkanni jwo yii á, bà lire si mpyi si màban le yii e mɛ.

⁹ Mii à Onezimu mú bàra u na, yii ntàannamacinmpworonji wà wi, dânasupya wi. Karigii cyi jye naha ke, u sí cyire puni jwo yii á.

¹⁰ Mii kàsuyiɲɛɲi Asitariki à yii shéere. Barinabasi cinmpworonji Marika mú à yii shéere. Mii à u kyaa jwo yii á mà kwò. U aha nò yii na, yii u cù a jwò.

¹¹ Yesu pi maha mpyi Zhutusi ke, ur'à yii shéere mú. Yahutuubii dânafeebil'e, pire shiin taanrenji kanni pi à mii tɛge, pyiɲkanni na sùpya sí n-jà n-nyè Kile Saanre e ke, ka wuu u lire jwo sùpyir'á. Pi à màban le mii i sèl'e.

¹² Yii cinmpworonji Epafirasi u na báare Yesu Kirisita á ke, ur'à yii shéere mú. Tèrigii puni i u à uye waha Kileɲarege na yii kyaa na, bà yii si mpyi si nkòwò Kile kuni i si fùɲò l'e, s'a Kile nyii wuuni pyi tèrigii puni i mɛ.

¹³ Mii sí n-jà yi jwo yii á: yii ná Lawodisi dânafeebii ná Erapolisi wuubii kani jye Epafirasi zòɲi na sèe sèl'e.

¹⁴ Luka, wuu cevoonji dàgòtòɲonji ná Demasi, pir'à yii shéere.

¹⁵ Yii Lawodisi kânhe dânafeebii shéere, Nimifa ná dânafeebii pi maha bínnini u bage e ke, yii i pire shéere mú.

¹⁶ Yii aha nge leterenji kâla, yii i u kan Lawodisi dânafeebil'á pi kâla, sémenji ngemu ká yîri Lawodisi i ke, yii mú pi uru kâla.

¹⁷ Yii yi jwo Arisipi á, na u àha ñkwò funṅṅo wwò Kafoonji Yesu báaranji niṅkanji na u á me. U u u pyi u nò u tēgeni na.

¹⁸ Mii Poli yabilinji cyege k'à nge fwùṅji séme. Yii àha funṅṅo wwò li na na mii nyε naha kàsuni i me.

Kile u ṅwò yii na, u u jwó le yii á.

Poli à letɛɛŋi nɛŋcyiɛŋi ngemu tun Tesaloniki kàñhe dánafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letɛɛŋi funŋo jwumpe e ke

Tesalonike kàñhe na mpyi Masedoni kùluni i. Silasi ná Timoti à Poli tègɛ jwumpe Nintanmpe njwunji na wani, ka pii si piye kan Yesu á. Poli jye a já a tère nimbwoo pyi wani kuru kàñhe na mɛ, naha kurugo ye Yahutuubil'á u kyéɛge wani (Kapyiɛŋkii 17).

Poli yiɛŋkwooni kántugo lire kùluni i, u à Timoti tun Tesaloniki kàñhe e, u sà dánafeebii kàanmucya kampyi yefuge jye a pi pyi pi à sàa le Kile kuni naaranji na mɛ. Jye tɛni i Timoti à núr'a pa maa jwuntanma jwo Poli á mà yyaha tí ná dánafeebil'e ke, ka Poli funntanga wunji si nge letɛɛŋi sém'a tun pi á.

Nge letɛɛŋi funŋke e u à fwù kan Kile á, maa màban le dánafeebil'e, bà pi si mpyi si nkwoòro Kile kuni i s'a si yyaha na mɛ.

U à pi funŋo cwo u báaranji pyiŋkanni na tɛni i u mpyi pi shwòhòl'e ke. U funŋk'á táan, naha kurugo ye u à li jya na dánafeebil'á kwòro Kile kuni i, ali mà li ta ngahanji jye pi jwun'i. U la jye si nùru pi jya (1-3). U à pi funŋo cwo u kàlanji na mà yyaha tí ná naaranjanni nɛŋcenni i. U à li cya pi á na pi a piye kàanmucaa katupwòhoyi na (4.1-12).

Dánafeebii kurunke e, pii funmpen wuu pi mpyi mà yyaha tí ná dánafeebii nɛŋkwuubil'e. Ka Poli si màban le pi e maa li cyèe pi na na Yesu à jè a fwoòro kwùŋi i pyiŋkanni ndemu na ke, dánafeebii pi à kwù ke, Kile sí pire jè Yesu fiige. U à jwo na Yesu sí nùru n-pa canjka. U aha mpa, dánafeebii puni sí n-pyi ná u e fo tèekwombaa (4.16-17).

Jwumpe tasiige

¹ Yii dánafeebii kurunke ku jye wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wuubii Tesaloniki kàñhe e ke, mii Poli ná Siliven ná Timoti, wuu pi à nge letɛɛŋi sémɛ si nkan yii á. Kile u jwò yii na, u u yyeŋjɛŋke kan yii á.

Tesaloniki kàñhe dánafeebii Kile kuni naaranjann'á Poli yyaha nɛ

² Wuu maha fwù kaan Kile á yii kyaa na tèrigii puni i. Wuu aha a si raa u jáare tère o tère e ke, wuu funŋo jye na wwùu yii na mɛ.

³ Kacɛŋkii yii à pyi maa li cyèe na yii à dá Yesu Kirisita na ke, ná báaranji yii à pyi maa li cyèe na Kile kyal'á táan yii á ke, ná pyiŋkanni na yii à yiye waha maa yii sɔŋjore taha wuu Kafoonji Yesu Kirisita na ke, wuu aha a Kile jáare, wuu funŋo jye na wwùu cyire na mɛ.

⁴ Wuu cɛmppyiibii, wuu à li cè na Kile à yii kyaa táan uy'á maa yii cwɔɔn'a pyi u wuu.

⁵ Yii li cè na tɛni i wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á ke, li jye a mpyi a dá jwòjwumpe kanni na mɛ, nka Kile Munaani fàñhe mú mpyi a bàra maa yii pyi yii à dá na wuu jwumpe na jye sèe. Naaranjanni na wuu mpyi na jáare yii shwòhòl'e yii ntɛgɛŋi kurugo ke, yii à lire cè.

⁶ Wuu naaranjanni ná Kafoonji wuuni jye nɛŋkin, lire naaranjanni yii s'à lwó. Kile Munaani fàñh'á yii pyi yii à jye Kile jwumpe na ná funntange e yii yefuge tèrigil'e.

⁷ Lire pyiŋkanni na, yii à pyi yyeceene Masedoni ná Akayi kùligii dánafeebii pun'á.

⁸ Yii à pyi kaŋuŋò mà Kafoonji Jwumpe pyi p'á caala mà lwó yii yyé, mà sà nò fo Masedoni ná Akayi kùligii na, mà bàra lire na, daniyanji yii à pyi Kile na ke, uru kyal'á jwo cyeyi puni i. Lire kurugo wuu saha jye na wuye kànre na yii kyaa yu sùpya á mɛ.

⁹ Tɛni i wuu à shà yii yyére ke, pyiŋkanni na yii à wuu jwòŋò bɛ, ná pyiŋkanni na yii à kántugo wà yii yasunji'á ke, mà bàra lire na, Kilenji nyii wunji u jye Kilenji sèe wunji ke, yii à jye uru na maa u pèrɛ, sùpyire puni na yire yu.

¹⁰ Pi à li cè mú na yii na Kile Jyanji Yesu sigili. Kile à u jè a yige kwùŋi i, uru u sí n-yiri nɛŋyini na mpa wuu shwò Kile luyirini nɛmpani na.

2

Kile báaranji Poli à pyi Tesaloniki kàñhe e ke

¹ Wuu cɛmppyiibii, yii yabilimpil'á li cè na wuu kasheeni jye a pyi yii yyére jwòŋò baa mɛ.

² Yii à li cè na Filipi kàñhe shiɛnbil'á wuu kyéɛge, maa wuu cyahala, nka lire ná li wuuni mú i, Kile barag'e, wuu à wuye waha maa nkàr'a sà Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, ali mà li ta wuu zàmpeɛnbil'á nyaha.

³ Jwumpe wuu à jwo sùpyir'á maa pi le kuni nɛŋcenni i ke, wuu jye a puru jwo pi á ná pi nɛgurugo funŋ'i, lire jye mɛ ná funŋkyaange e, lire jye mɛ ná nàpwohòrɔ funŋ'i mɛ.

⁴ Nka Jwumpe Nintanmpe Kile à kan wuu á ke, puru wuu jye na yu. Naha kurugo ye u à wuu kàanmucya mà li jya na wuu sí n-jà uru báaranji pyi, lire e u à wuu pyi wuu u mpe

Jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'á. Wuu nyé na pu yu wuu kyaa si ntáan sùpyir'á mé, nka wuu na pu yu wuu kyaa si ntáan Kile á. Uru u à wuu zóompíi cè.

⁵Yii yabilimpil'à li cè kàytuwógòrò bà wuu à jwo yii á mé, là nta kurugo bà wuu mú s'à pu jwo mé. Kile u nyé wuu shèrèfooni.

⁶Mécyara kurugo bà wuu nyé na puru Jwumpe Nintanmpe yu yii á, lire nyé mé sùpyire sannt'á mé.

⁷Mà li ta wuu mpyi na sí n-jà fànha cyán yii na, naha na yé Kirisita túnntunmii pi nyé wuu. Nka lire ná li wuuni mú i, wuu à pyi nùmpinfee yii shwòhòl'e, bà pyànj nuni nùnje maha mpyi ná u e, maa yaha u na mé.

⁸Nyé yii ntáannamagare t'à sí wuu e ke, tire t'à wuu pyi wuu à Jwumpe Nintanmpe jwo yii á, puru mpemu p'à fworò Kile e ke. Lire kanni bà mé, wuu mpyi a sàa li ta kacenné si yii tègè pyin'kannigii puni na, ali li mée ká bē ná wuu múnahigil'e, naha na yé yii kyal'à waha wuu na sèl'e.

⁹Mii cinmpyibii, tēni i wuu à sà Kile jwumpe jwo wani yii yyére ke, kanhan'kanni ná báarawage wuu à pyi pilaga bára canja na, bà li si mpyi wuu áha bú nkòw mpyi tuguro yii nuni'á mé, yii funn'nyé a wwò lire na mà ke!

¹⁰Yii à li nya, Kile mú à li nya, naaran'kanni na wuu mpyi na naare yii shwòhòl'e ke, lire mpyi a nwò maa ntii, wuu mú mpyi tigire cyaga baa.

¹¹Yii mú à li cè na bà tufooni maha u pylibii cū mé, amuni wuu à yii puni nin'kin nin'kinji cū.

¹²Wuu mpyi maha yii yerege maa maban leni yii e, maa yi yu na wahage yii á, na yii yii naaran'kanni yaha li yyaha tii ná Kile nyii wuuni i, uru ngemu u à yii yyere, bà yii si mpyi si jyè u Saanre sinampe e mé.

¹³Lire kurugo wuu fwù nyé Kile na tērigii puni i, naha na yé Jwumpe Nintanmpe wuu à jwo yii á ke, yii nyé a pu pyi sùpyire jwumò mé. Nka bà pu nyé mé, yii à pu cū amuni, maa li cè na Kile jwumpe pu nyé pu pi, yii pi à dá Yesu na ke, na puru pu nyé na yii sònjòrè kēnni.

¹⁴Wuu cinmpyibii, Kile à mpiimu yyere ka pi i dá Yesu Kirisita na Zhude kùluni i ke, yii ná pire mú à pyi nin'kin, naha na yé bà Yahutuubii pil'à pire kyéerege mé, amuni yii yabilimpíi sùpyibil'á yii kyéerege.

¹⁵Pire Yahutuubil'à Kile mùmpenmé pyi maa Kafooni Yesu ná Kile túnntunmpii bò, maa wuu kyéerege. Pi à piye pyi sùpyire puni zàmpenmii.

¹⁶Jwumpe wuu nyé na yu supyishini san'á, bà pi si mpyi si shwò mé, pi la nyé si wuu sige puru njwuni na. Lire mpyini cye kurugo, pi à là bára pi kapegii na, fo Kile lūn'á pa yiri pi taan maa bégele pi ntūnji mēe na.

Tesaloniki kànhe dānafēebii lage nyé Poli na

¹⁷Cinmpyibii, wuu pi ke, wuu à yiri yii taan si tēre pyi, wuu nyé na yii naa mé. Nka wuu na sōnji yii kyaa na. Mà pu fin'ni'á jwo, wuu la nyé si yii nya sahan'ki.

¹⁸Lire kurugo wuu la nyé si sà fworò yii na. Mii Poli yabilin'á lire kūsheeni kyal'à yaha tooyo nin'yahay'e, nka Sitaannini à wuu pyi wuu nyé a jà a lire kùluni tōge lwò mé.

¹⁹Nyé jofoo u nyé wuu sònjòrè tatahage yé? Jofoo u nyé wuu funntange nùnje yé? Jofoo u nyé wuu pēente nùnje yé? Yii pi. Wuu Kafooni Yesu cannuruge, yii pi si n-pyi wuu sònjòrè tatahage, si mpyi wuu funntange nùnje, si mpyi wuu pēente nùnje Yesu yyahe taan.

²⁰Sēnji na, yii pi nyé wuu pēente ná wuu funntange nùnje.

3

Poli à Timōti tun Tesaloniki kànhe dānafēebil'á

¹Nyé wuu à mō a yii kyaa lógo fo li nyé a pa nwò mé, ka wuu u li lwò wuyé funn'á, maa ntēn naha Atēni kànhe e,

²maa wuu cinmpworonani Timōti tun yii á, bà u si mpyi si yii tègè yii a si yyaha na Kile kuni i, si maban le yii e mé. Kile báarapyinēe u nyé u wi Jwumpe Nintanmpe njwuni kurugo, puru mpemu pu nyé na Kirisita kyaa yu ke.

³Wuu à lire pyi bà li si mpyi yyefuge ku nyé yii nuni'á ke, kuru ká nkòw maban fō yii e mé. Yii yabilimpil'à li cè na kuru yyefuge yahare e wuu nyé.

⁴Mà wuu yaha wani yii yyére, wuu mpyi maha yi yu yii á na yyefugo karií sí n-pa wuu dānafēebii ta. Nyé bà yii nyé na li naa mé, kuru yyefuge e yii nyé nume.

⁵Lire kurugo l'à pa tayyéerege fō mii na, ka mii i Timōti tun yii yyére u u sà yii Kile kuni naaran'kanni káanmucya u pa jwo na á, naha na yé mii mpyi na fyáge Sitaannini ká nkòw yii sōn n-yige Kile kuni i, si wuu báaran'nyé nùnje baa mé.

⁶Nka Timōti à nūn'á pa a yiri yii yyére ke, jwumpe u à jwo wuu á mà yyaha tii ná yii Kile kuni naaran'kanni ná yii ntáannamagare e ke, pur'á wuu funn'nyé nūje. U à jwo wuu á mú na yii funn'nyé wà à wwò wuu na mé, na bà wuu la nyé si yii nya mé, amuni yii la mú nyé si wuu nya.

⁷ Lire kurugo wuu cinnpyiibii, wuu à yire lógo ke, ali mà li ta wuu nyɛ yyefuge ná nàvunŋke e, yii Kile kuni naaranŋann'a wuu funnyi pyi y'à níŋɛ.

⁸ Numɛ, wuu yákilibii'à tɛɛn, naha na yɛ yii à kwôro Kafoonj wwoɲɛge e.

⁹ Yii kan'à wuu funnyi táan pyinŋanni ndemu na ke, wuu bá naha à cɛ pyinŋanni na wuu sí Kile shéere n-jwo mɛ.

¹⁰ Wuu na Kile náare sɛɛ sɛl'e pilaga bára canŋa na, bà u si mpyi si wuu yaha wuu núr'a sà fworɔ yii na mɛ, lire cye kurugo cyeyi yi nyɛ yii sàha ŋkwò a yire cɛ Kile kuni i mɛ, bà wuu si mpyi si yii taanna yire na mɛ.

¹¹ Lire kùluni tɔɔge wuu sí n-lwó si ŋkàre yii yyére ke, wuu Tunj Kile ná wuu Kafoonj Yesu u kuni pwó wuu á.

¹² Ntáannamagare ti nyɛ yii ná yiye shwɔhɔl'e ná yii ná sùpyire sannte shwɔhɔl'e ke, Kafoonj u là bára tire na sɛl'e, bà u a là bára wuu woore na mà yyaha tii ná yii e mɛ.

¹³ Lire ká mpyi, yii sí fánha ta, si ŋkwôro tufeempe e si mpyi tìgere cyaga baa wuu Tunj Kile yyaha taan, Kafoonj Yesu cannuruge e ná u wuubii puni i.

4

Naaranŋanni l'à táan Kile á ke

¹ Nyɛ cinnpyiibii, naaranŋanni na yii à yaa yii a naare, bà yii kyaa si mpyi si ntáan Kile á mɛ, wuu à lire cyéɛ yii na. Yii mú bá sí na naare amuni mà kwò. Nde wuu à sli na nɔaa yii á Kafoonj Yesu mege na numɛ sahanŋi ke, lire li nyɛ, yii là bára lire naaranŋanni na.

² Yɛɛyi Kafoonj Yesu à kan wuu á, ka wuu u yire jwo yii á ke, yii à yire cɛ.

³ Nde l'à táan Kile á ke, lire li nyɛ: yii pyi fyinmɛ sùpyii, yii i ɲɔú jacwɔore mpyinŋi na.

⁴ Yii shin maha shin u pyi sɛeshin u já uye na, u raa nɲire kariii pyi.

⁵ Mpɛi pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, yii áha jacwɔore mpyinŋi lage yaha ku yii ta pire fiige mɛ.

⁶ Cikwunŋi kàmpaŋke na, yii wà nyɛ a yaa u u cinnmpworonŋi wà mùmpɛnɛmɛ pyi si u nàɲwɔhɔɔ mɛ, naha na yɛ bà wuu à tɛl'a yi jwo a waha yii á mɛ, Kafoonj sí cyire karigii shinŋi pyifeebii tùn.

⁷ Yii li cɛ na Kile nyɛ a wuu yyere katupwɔhɔyi mpyinŋi mɛɛ na mɛ, fo fyinmpe karigii.

⁸ Lire kurugo ŋgemu ká ɲcyé nje yɛɛyi na ke, sùpya nɔwɔjwumɔ bà urufol'à cyé mɛ. Kilenŋi u à u Munaani le wuu e, ná lire li nyɛ Munaani nɲɔcɛnni ke, uru na urufol'à cyé.

⁹ Ndemu li nyɛ yii ná yiye shwɔhɔŋi ntáannamagare kani ke, nùŋɔ nyɛ mà yaaga sém'a kan yii á kuru kàmpaŋke na sahanŋi mɛ, naha na yɛ Kile yabilinŋi'à lire kuni le yii taan mà kwò.

¹⁰ Lire kuni i yii mú nyɛ na naare, mà yyaha tii ná Masedoni kùluni dánafeebii puni i. Nka lire ná li wuuni mú i, mii cinnpyiibii, wuu na li caa yii á, yii là bára tire ntáannamagare na sahanŋi.

¹¹ Mà bára lire na, mbèŋi u pyi yii ná sùpyire sannte shwɔhɔl'e. Sùpyire sannte karigii kàmpaŋke na, yii yiye pyinŋanni cɛ, yii raa báaraŋi pyi bà yii si mpyi si yyere ná yii nùŋɔ karigil'e mɛ. Wuu à fyánha a yire jwo yii á.

¹² Lire ká mpyi, mpɛi pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, yii naaranŋanni sí pire yyaha nɲi, li mú saha si nɔ sùpya u yii tugure lwó mɛ.

Kwùubii nɲɛni kani

¹³ Wuu cinnpyiibii, mpɛi pi à kwù ke, wuu la nyɛ yii i mpyi numpini ná yyetanhare e pire kàmpaŋke na sùpyire sannte fiige mɛ, pire mpiimu pi nyɛ sɔnnɔɔ tatahaga baa ke.

¹⁴ Ná wuu à dá li na na Yesu à kwù maa nɲɛ, wuu mú à dá li na na dánafeebii pi à kwù ke, na Kile sí pire nɲɛ n-yige kwùŋi i Yesu cye kurugo pi i mpyi ná Yesu i.

¹⁵ Mà táanna ná Kafoonj Yesu jwumpe e, wuu sí mpɛmu jwo yii á ke, puru pu nyɛ mpe: Kafoonj cannuruge, nyii wuubii si n-sii n-yaha kwùubii yyaha na mɛ.

¹⁶ Kuru canŋke, Kafoonj Yesu ká kuni kan, Kile mèlɛkɛɛbii nùŋufoonŋi mejwuuni sí n-lógo, lire nɔwɔhɔ na Kile tiimɛpini sí n-wyi. Lire ká wyi, Kafoonj Yesu yabilinŋi sí n-yiri nɲɛyini na si mpa. Mpɛi pi à kwù mà pi yaha Yesu Kirisita wwoɲɛge e ke, pire pi sí n-fyánha nɲɛ.

¹⁷ Nyɛ lire ká mpyi a dánafeebii mpiimu ta nyii na ke, pire sí n-bára pire na, si ŋkò n-yiri sɲɔcyan, si ŋkàre jahajyi i, si zà Kafoonj nùŋɔ bɛ nɲɛyini na. Lire pyinŋanni na, wuu sí n-pyi ná Kafoonj i tɛrigii puni i.

¹⁸ Lire e ke yii a yiye fɔnnŋi ná puru jwumpe e.

5

Dánafeebii'à yaa pi bégel'a Kafoonj Yesu cannuruge sige

¹ Mii cinnpyiibii, nde li nyɛ Kafoonj Yesu tɛenuruni, lire nyɛ mɛ u cannuruge kani ke, nùŋɔ nyɛ mà yaaga sém'a kan yii á kuru kàmpaŋke na mɛ.

² Yii yabilimpil' à li cè a kwò na canŋke Kafoonji sí nùru n-pa ke, kuru canŋke sí n-pâa sùpyire e, bà nàŋkaanj maha mpâa yaage fol'e numpilage e mɛ.

³ Tèni i sùpyire sí n-pa raa ŋko: «Wuu nyɛ yyeŋŋke e, wuu sanɔwɔŋŋ'a kòr'a ɲwɔ» ke, nyɛ lire tèni i yefugo nimbwɔhò sí n-pâa n-cwo pi na, bà layanŋke maha mpâl'a cwo ceenji laa wuŋi na mɛ. Pi wà tufiige sì n-shwò mɛ.

⁴ Nka mii cɔnmpyiibii, yii pi ke, kuru canŋke sì n-jà n-pâa yii e, bà nàŋkaanj maha mpâa yaage fol'e mɛ, ɲaha na yɛ yii nyɛ numpini i mɛ.

⁵ Yii puni na ɲaare bɛɛnmpe na canŋke e, wuu nyɛ mu à jwo sùpyire ti maha ɲaare numpilage e numpini i mɛ.

⁶ Lire e ke wuu àha raa ɲwúuni bà sùpyire sannte maha li pyi mɛ. Nka wuu kwôro ɲyii na, wuu u wuye pèrege cè.

⁷ Yii li cè na numpilage e sùpyire maha ɲwúuni, mpɛi pi maha sinmpe byii na ɲcwu ke, numpilage e pire maha byii.

⁸ Nka wuu pi nyɛ na ɲaare bɛɛnmpe e ke, wuu wuye pèrege cè. Dániyanj wuu à pyi Yesu Kirisita na ke, wuu raa sì yyaha na ur'e, wuu u wuu shɛŋɛɛbii kyaa táan wuy'á. Wuu aha a lire pyi, li sí n-pyi mu à jwo tɔnnò vàanntinŋe wuu à le wuye na kàshige yyaha na. Canŋke Kile sí wuu shwò ke, wuu wuu sɔnɲore taha lire na. Lire ká mpyi, li sí n-pyi mu à jwo tɔnnò ɲũntɔŋ wuu à tò.

⁹ Yii li cè na Kile à wuu yyere ndemu mɛɛ na ke, lire bà li nyɛ si tìgire cyán wuu na mɛ. Nka u à wuu yyere bà wuu si mpyi si shwò wuu Kafoonji Yesu Kirisita cye kurugo mɛ.

¹⁰ Yesu à kwú wuu kurugo, bà li sí mpyi u cannurug'à wuu ta ɲyii na yo, k'à wuu ta wuu à kwú yo, wuu u mpyi ná u e shi na mɛ.

¹¹ Lire e ke bà yii à tɛe na li pyi mɛ, yii a màban leni yiye e, yii raa fànha leni yiye e.

Yɛɛyi nizanɲi

¹² Wuu na li ɲaare yii á wuu cɔnmpyiibii, mpɛi pi nyɛ na báare sèl'e Kile á yii shwòhòl'e, maa yii yerege, maa yii yyaha cù mà tàanna ná Kafoonji ɲyii wuuni i ke, yii pire pyi yii silegɛshiin, ¹³ yii pɛɛɛ le pi e sèl'e yii i pi kyaa táan yiy'á pi báaranj kurugo. Yii yyeŋŋke yaha ku pyi yii ná yiye shwòhòl'e.

¹⁴ Wuu na li ɲaare yii á wuu cɔnmpyiibii, yii i jwo ná sàafeebil'e, bà pi si mpyi s'a báare mɛ. Mpɛi pi nyɛ na fyáge ke, yii pire zòmɲyaagii waha. Mpɛi pi nyɛ pi nyɛ a shà yyaha na sèl'e Kile kuni i mɛ, yii pire tɛge. Yii yii lùgigii táan ná sùpyire puni i.

¹⁵ Yii a yiye kàanmucaa, yii wà nyɛ a yaa u kapii tɛg'a kapii fwoò tò mɛ. Yii a kacɛnɲkii pyi yii ná yiye shwòhòl'e, ná yii ná sùpyire sannte shwòhòl'e mú tɛrigii puni i.

¹⁶ Yii pyi funntange e tɛrigii puni i.

¹⁷ Yii a Kile ɲaare tɛrigii puni i.

¹⁸ L'à pyi ntàan yo, l'à pyi mɛn yo, yii a fwù kaan Kile á cyire karigii puni i. Lire li nyɛ Kile ɲyii wuuni mà yyaha tí ná yii e, Yesu Kirisita wwoɲɛge e.

¹⁹ Yii àha Kile Munaani nage fùgo yiye shwòhòl'e mɛ.

²⁰ Mpɛi pi nyɛ na Kile tũnture yu yii á ke, yii àha raa tire tũnture jwumpe cyíge mɛ.

²¹ Nka yii a pu puni kàanmucaa. Mpe p'à ɲwò ke, yii i puru cù.

²² Jwumò maha jwumò pu sí n-jà sùpya wà kapii na ke, yii àha ɲɛɛ puru pà tufiige na mɛ.

Polì à jwò le Tesaloniki kànhɛ dānafɛebil'á

²³ Kilenj u nyɛ na yyeŋŋke kaan ke, uru u yii tɛge, bà yii si mpyi si mpyi sèeshiin karigii puni i mɛ. U u yii múnahigii ná yii zòompɛi ná yii cyeere màra, bà yii si mpyi si ɲkwôro tìgire cyaga baa fo si zà nò wuu Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge na mɛ.

²⁴ Kilenj u à yii yyere ke, u sí lire pyi, ɲaha na yɛ ɲwòmɛɛ nɛŋkinfoo u nyɛ u wí.

²⁵ Cɔnmpyiibii, yii a Kile ɲaare wuu á mú.

²⁶ Yii cɔnmpyiibii puni shɛɛre cɔnmpworogo fwù na ná funɲɛnɲi i.

²⁷ Mii na li ɲaare yii á Kafoonji mege na, yii i nge leterɛnɲi kàla cɔnmpyiibii pun'á.

²⁸ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u ɲwò yii na, u u yii tɛge.

Poli à lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi ŋgemu tun Tesaloniki kànhɛ dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyɛ lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Nyɛ Tesaloniki dánafeebii mpyi yyefuge e, Poli à yire lógo ke, maa nge lɛtɛɛŋi shɔnwuŋi tun pi á maa maban le pi e, bà pi si mpyi si ŋkwôro Kile kuni i mɛ. U à li cyêe pi na na Kafoonji Yesu sí nûru n-pa pi shwò si pi kyéregefeebii tûn. Pii na mpyi wani kuru kànhɛ e, pire mpyi a maban fô dánafeebii pii na ná pi jwumpe e, pi mpyi maha ŋko na Kafoonji Yesu à nûr'a pa a kwò. Poli à li cyêe na pi á finɛ. Mà jwo Yesu Kirisita u pa ke, Shinpiŋi sí n-pa fòlò si jùŋɔ kyán Kile na. Nka Kafoonji Yesu Kirisita sí u shi bò.

Poli mpyi a lógo mú na dánafeebii pii na wá a piye yaha làmpyimbaanji yahare e. Ka u u maban le pire e, bà pi si mpyi s'a báaraŋi pyi mɛ. U à li cyêe pi na na báaraŋi nyɛ a táan ŋgemu á mɛ, urufoo mú nyɛ a yaa u a lyí mɛ (3.10).

Jwumpe tasiŋe

¹ Yii dánafeebii kurunke ku nyɛ wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita wuubii Tesaloniki kànhɛ e ke, mii Poli ná Siliven ná Timoti u à nge lɛtɛɛŋi sɛmɛ si ŋkan yii á.

² Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwò yii na, pi i yyeŋiŋke kan yii á.

Kile sí sùpyire puni sára si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ntiiŋi funŋke e

³ Wuu cɛmppyiibii, wuu à yaa wuu a fwù kaan Kile á tɛrigii puni i yii kyaa na. Lir'à yaa ná mpyi i, jaha na yɛ yii na si yyaha na Kile kuni i sɛl'e, ntàannamagare ti nyɛ yii mú puni nɛŋkin nɛŋkinji ná yiye shwòhòl'e ke, là si i bàrali tire na na wá.

⁴ Lire kurugo wuu aha a yii shɛnɛ yu Kile dánafeebii kurunji sanjy'á, wuu jùnyi maha yíŋre. Pyiŋkanni na yii à yiye waha yyefuge tɛrigii puni ná nàvunŋke tɛrigii puni i, maa ntɛn Kile kuni i ke, wuu maha yire yu pi á.

⁵ Cyire karigii puni funŋke e, Kile sí li cyêe na uru yukyaan'à tii. Yii li cè na kuru yyefuge e yii nyɛ ke, kuru ku si yii bégele n-yaha Kile Saanre mɛɛ na, tire ntemu kurugo yii nyɛ kyaage e ke.

⁶ Yii li cè na Kile à tii, puru funŋke e mpai pi nyɛ na yii kyérege ke, u sí n-pa pire kyérege,

⁷ si yyeŋiŋke kan yii á, yii pi nyɛ kyaage e ke, mà bàra wuu na. Canŋke Kafoonji Yesu sí n-yiri nɛŋiŋi na si uye cyêe ná u mèlɛkɛebii fànhapɔyahaga wuubil'e ke, kuru canŋke, cyire karigii sí n-pyi.

⁸ U sí n-pa naŋiŋke e, mpai pi à cyé Kile na, maa jcyé Jwumpe Nintanmpe na, puru mpemu p'à yyaha tii ná wuu Kafoonji Yesu kani i ke, u sí pire tûn.

⁹ Tunjkanii na u sí pi tûn ke, lire li nyɛ: u sí pi shi bò feefee, pi laage sí n-tɔɔn Kafoonji na, pi laage sí n-tɔɔn u sifente nisinante na.

¹⁰ Canŋke Kafoonji sí nûru n-pa ke, kuru canŋke jcyii karigii sí n-pyi. Mpai pi à dá u na maa mpyi u wuubii ke, pire puni sí pɛnɛ taha u na, si nyii yiye u kurugo. Yii mú sí n-pyi pire e, jaha na yɛ mpe wuu à jwo yii á u kyaa na ke, yii á dá puru na.

¹¹ Lire kurugo wuu na Kile jáare yii á tɛrigii puni i. Nde wuu nyɛ na jáare u á ke, lire li nyɛ u yii tɛge bà yii kapyiŋkii si mpyi si yyaha tii ná yii kayini i mɛ. Yii daniyanji funŋke e, kacɛnŋkii yii la nyɛ s'a mpyi ke, wuu na li jáare u á, u yii tɛge ná u sifente e, yii raa cyire pyi.

¹² Lire ká mpyi, yii cye kurugo pɛnɛte sí n-taha wuu Kafoonji Yesu mɛge na, uru cye kurugo yii mú sí pɛnɛ ta. Lire na nyɛ kyaa wuu Kilenji ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita à ndemu pyi wuu á mana ke.

2

Karigii cyi sí n-pyi mà jwo Yesu u pa ke

¹ Wuu cɛmppyiibii, nde li nyɛ wuu Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge kani, ná pyiŋkanni na wuu sí n-binni u taan ke, wuu sí kyaa nɛŋkin jwo yii á kuru kàmpaŋke na, lire li nyɛ:

² Pii'à jwo na Kafoonji Yesu à nûr'a pa a kwò. Yii a yiye kàanmucaa! Puru jwumpe na nyɛ kafinara, yii àha raa pu nûru mɛ. Yii àha pi yaha pi a yii bàhabaha ná puru jwumpe e, lire nyɛ mɛ si pu tɛge yiye funŋɔ pɛn mɛ. Yii li cè na wá sí n-jà n-pa puru jwo yii á, si jwo na Kile u à uru tun, lire nyɛ mɛ si pu sɛmɛ lɛtɛr'e si ntùugo yii á ná wuu mɛge e.

³ Yii àha zii jɛɛ sùpya yaha u yii jwò fáanŋa a wurugo pyiŋkanni là tufiige na mɛ. Yii li cè na mà jwo kuru canŋke ku na ke, shinjyahara ti sí n-fyánha jùŋɔ kyán Kile na. Lire kàntugo sùpyanji u à sàa pi maa jùŋɔ kyán, ná u à yaha mbòŋi laage e ná Kile sí n-pa u shi bò ke, uru si uye cyêe mà jwo kuru canŋke ku na ke.

⁴ Sùpyire na Kile mege yiri yaaga maha yaaga na, maa yaaga maha yaaga père ke, uru shinpiñi sí ntùñke taha yire puni na. U sí uye pèe yire puni na fo si ñkàre sà jyè ntèen Kileñaarebage e, si jwo na uru yabilinji u nyè Kile.

⁵ Mà mii yaha yii yyére wani, mii à ñcyii karigii jwo yii á, taha yii funnj'á kwò a wwò cyi na?

⁶ Nde l'à uru shinpiñi sige u si n-jà nya nume mà u tēenyaani yaha nōmbaa me, yii à lire cè.

⁷ Lire ná li wuuni mú i, sífente ti nyè shinpiñi'á ná t'à ñwòhò ke, tire na báarañi pyi mà kwò. Nka yaage k'à para u yyaha na ke, ná kuru nyè a yíri wani me, u si n-jà raa u báarañi pyi u nyii pyiñkanni na me.

⁸ Nyè kuru ká yíri wani tēni ndemu i ke, shinpiñi sí n-ta n-fworo. U aha fworo, Kafoonji Yesu sí u bò ná u ñwòge kafege e. Kafoonji Yesu nimpanji bēenmpe sí uru shinpiñi shi bò.

⁹ Uru shinpiñi sí n-pa uye cyēe ná Sitaanninji fāñhe e, kabwòhigii cyi sí sùpyire kàkanyhala si pi bilibili ke, u sí raa cyire pyi, bà u si mpyi si pi yákilibii yù me.

¹⁰ Kuni li maha Kile pyi u à sùpyanji shi bò ke, mpili pi maha ñaare lire kuni i ke, shinpiñi sí pire ñwò fáanña si ñjaha ntiimbaanji karigii shiñi puni na. Kile sí pi shi bò, ñaha na ye sēenji u si n-jà pi shwò ke, pi nyè a ñee uru na, maa u kyaa táan piy'á me.

¹¹ Ná pi s'à cyé uru sēenji na, lire kurugo Kile sí pi yaha tire sífente cye e, ti i pi yákilibii kēenñe kafinar'á.

¹² Nyè shin maha shin u nyè u nyè a ñen'a dá sēenji na me, maa ntiimbaanji karigii táan uy'á ke, Kile sí n-pa urufoo tūn.

Dánafeebil'á yaa pi piye pwò Kile kuni i

¹³ Yii pi nyè wuu cinnmpyiibii ná Kafoonji Yesu à yii kyaa táan uy'á ke, wuu à yaa wuu a fwù kaan Kile á yii kurugo tērigii puni i. Mà lwò fo tasiige e, Kile à yii cwòonrò maa yii shwò. Yii li cè Kile Munaani à yii cwòonr'a yaha yiye kanni na, ka yii i dá sēenji jwumpe na.

¹⁴ Kile à yii yyere lire me na, jwumpe Nintanmpe cye kurugo, wuu à puru mpemu jwo yii á ke. Lir'á pyi bà yii si mpyi si ntēen ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita e u bwompe e me.

¹⁵ Lire e wuu cinnmpyiibii, yii yyere tayyéere ñipcenji i, yii i yiye pwò. Yereyi wuu à jwo yii á, lire nyè me ñje wuu à sém'a tūugo yii á ke, yii áha zii ñkwò funnjò wwò kuru kà na me.

¹⁶ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita ná wuu Tunji Kile u à wuu kyaa táan uy'á, maa ñwò wuu na, maa wuu zòompji taala nūmpanña mee na ná sòññorò tatahaga ñipcenji'i ke,

¹⁷ pi yii zòompji taala, pi raa fāñhe kaan yii á, bà yii si mpyi s'a kacēñkii pyi tērigii puni i, yii karigii pyiñkanni ná yii jwuñkanni i me.

3

Poli à li cya dánafeebil'á pi a Kile ñáare pir'á

¹ Nyè wuu cinnmpyiibii, mpe mii sí n-bàra puru na ke, puru pu nyè: yii a Kile ñáare wuu á, bà Kafoonji jwumpe si mpyi si ñcaala fwòfwò, pi i pu le ñjire e, bà l'à pyi yii yyére me.

² Sùpyire t'à sàa pi ke, yii a Kile ñáare bà wuu si mpyi si shwò tire na me. Yii li cè, sùpyire puni nyè a dá Kile na me.

³ Nka Kafoonji na nyè ñwómee ñinñinfoo, u sí fāñhe kan yii á, si yii shwò Sitaanninji na.

⁴ Kafoonji à wuu pyi wuu à dá yii na, yereyi wuu à kan yii á ke, wuu à tēen ná l'e na yii na yi kurigii ñaare, yii mú sí n-kwòro s'a yi kurigii ñaare.

⁵ Kafoonji u yii tēge bà yii si mpyi si Kile kyaa táan yiy'á, si kariii kwú yiye e Kirisita fiige me.

Shin maha shin à yaa u a báare u raa uye ñwò caa

⁶ Wuu cinnmpyiibii, mpili pi nyè na fāhafaha na mâre là mpyimbaa yii shwòhol'e, maa mpyi pi nyè na wuu yereyi kurigii ñaare me, wuu na li ñáare yii á, wuu Kafoonji Yesu Kirisita mege na, yii áha pire pyi yii kapyiñee me.

⁷ Yii yabilimpil'á li cè na yii à yaa yii wuu pyiñkanni lwò. Tēni i wuu mpyi wani yii yyére ke, wuu mpyi a wuye yaha báaraipyimbaani laage e me.

⁸ Wuu mpyi a wuye tñje sùpyanji wà tufiige na uru s'a wuu ñwò caa mana me. Pilaga bàra canña na, wuu mpyi maha báarañi ñinñanji pyi, bà li si mpyi wuu áha ñkwò mpyi tuguro yii wà tufiige ñunji me.

⁹ Li nyè mu à jwo wuu mpyi na yii ntēenji fún mà de! Nka wuu la mpyi yii i li cè na yii à yaa yii a báarañi pyi wuu fiige.

¹⁰ Tēni i wuu mpyi wani yii yyére ke, wuu à yi jwo a waha yii á na báarañi nyè a táan ngemu á me, urufoo mú nyè a yaa u a lyyi me.

¹¹ Lire ná li wuuni mú i, wuu à yi lógo na yii pii na wá na fāhafaha na mâre là mpyimbaa, maa pi ñwòyi leni sùpyire sannte karigil'e.

¹² Pire pi mpe lóg'a tàrà, wuu sí yi jwo n-waha pi á Kafoonji Yesu Kirisita mege na, na pi tɛɛn tanuge e, pi raa báaraŋi pyi, pi i yyére ná pi jwɔlyiŋi i.

¹³ Mii cɛmpyiibii, yii pi ke, yii àha zii ŋkàha kacɛŋkii mpyiŋi taan tɛni là tufiige e mɛ.

¹⁴ Yɛɛyi wuu à kan yii á ŋge lɛɛɛŋi i ke, wà ha jcyé yi lógogo, yii urufoo jwɔhɔ múgo, yii àha nùru ŋgwɔ ná urufol'e mɛ. Lire ká mpyi, u sí n-sílege.

¹⁵ Lire jye a li cyêe na yii urufoo pyi yii zàmpɛn mà dɛ! Yii u yɛɛ, naha na ye yii cɛmpworo u jye u wi.

Jwumpe nizanmpe

¹⁶ Kafoonji u jye yyɛŋiŋke kanfoonji ke, uru u yyɛŋiŋke kan yii á tɛrigii puni ná pyiŋkannigii puni na. Kafoonji u pyi ná yii puni i.

¹⁷ Mii Poli yabilŋi cyɛge k'à ŋge fwùŋi séme. Amɛ mii maha na kampeeni fyɛŋi yare na lɛɛribii puni na. Mii sémere ti jye nte.

¹⁸ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita u jwɔ yii puni niŋkin niŋkinŋi na, u u mpyi ná yii e.

Poli à letereŋi niŋcyiŋi ngemu tun Timŏti á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋŋ jwumpe e ke

Poli u á nge letereŋi tun Timŏti á. Timŏti tunji na mpyi Gíreki. U nunji sí jye Yahunu, uru Yahutucwoŋi mpyi a pa uye kan Yesu á.

Jye tēni i Poli à Jwumpe Nintanmpe jwo Azi kùluni shiŋbil'á ke, u ná Timŏti à piye jya. Lire pyiŋkanni na pi à jyè piye e. Mà Poli yaha Kile jwumpe njwunji na, tooyo niŋyahay'e Timŏti mpyi maha nkàre ná u e. Dánafeebii kuruyi kani li mpyi a Poli funŋŋ pen ke, u mpyi maha Timŏti tunni pire dánafeebii'á. Mà Timŏti yaha Kile jwumpe njwunji na Efese kàŋhe e, Poli à nge letereŋi niŋcyiŋi tũgo u á maa kapyaa sicyere cya u á.

U à yi jwo u á na cyelentiibii kafinivinibii pi jye na Kile jwumpe labali na yu Efese kàŋhe yaha kurugo ke, na Timŏti u yi jwo dánafeebii'á na pi àha ntaha pire jwòh'i me, na pi Kile kuni jye sèe me. Pi maha jwo na diŋyeni yaayi pun'à pi, na ngemu lá ká mpyi si shwò yire yapiyi na ke, urufol'á yaa u a yalyire ná yabyere tà fún, urufoo mú sí jye a yaa u fúru pyi me. Nka Poli à jwo na yaayi Kile á dá diŋyeni i ke, yire pun'à jwò.

U à Kile pēŋkanni jwo u á.

Pyiŋkanni na dánafeebii kacwōnribil'á yaa pi pyi ke, Poli à lire jwo u á mú.

Timŏti na mpyi cyelentu nāŋjibile. Lire kurugo yereŋkanni na u à yaa u a dánafeebii yerege ke, Poli à lire kuni le u taan.

Poli à Timati shēre

¹ Mii Poli u jye Yesu Kirisita tũntunŋŋ mà tàanna ná wuu shwofoŋi Kile tũnture e ná Yesu Kirisita, wuu sōŋore tatahage e ke,

² mii u à nge letereŋi tun mu á, Timŏti, mu u jye mii jyanji sēsee wunji mà tàanna ná Kile kuni i. Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoŋi Yesu Kirisita pi jwò ma na, pi i jũnaara ta ma na, pi i yyeŋjke kan ma á.

Poli à cyelentiibii kafinivinibii kyaa jwo Timŏti á

³ Bà mii à yi jwo a waha mu á, mii niŋkareŋi Masedoni kùluni i me, mu à yaa mu u ntēn Efese kàŋhe e, cyelentiibii pi jye na Kile jwumpe labali na yu ke, maa pi sige lire na.

⁴ Yi jwo pi á na pi àha piye pwo jwunjempe laaga baa wumpe ná pi à fwoor tulyeŋi njemu i ke, yire siifeebii meyi nákaante laaga baa woore niŋkwombaare na me. Cyire karigii maha nákaante nyahage, cyi jye a yyaha tii ná Kile jyi wuuni i me, wuu maha lire ndemu cè u kuni cye kurugo ke.

⁵ Kuru yerege jũŋke ku jye pi á, bà pi si mpyi si pi shiŋŋebii kyaa táan piy'á ná zōvyinre ná funŋcēŋke ná dāniyanji sēe wunji i me.

⁶ Nka pii na jye wani, pir'à kántugo wà lire kun'á, maa nkwooro na jwumpe laaga baa wumpe kanni yu.

⁷ Pi la jye si mpyi Kile Saliyanji cyelentii, mà li ta jwumpe pi jye na yu ke, pi jye a puru yyaha cè me. Pi à piye pwo maa sũpyire kálali ndemu na ke, pi jye a lire cè me.

⁸ Kile Saliyanji wi ke, wuu à li cè na u à jwò, nka fo sũpyire ká a nkálali u na na jwòge.

⁹ Wuu à li cè mú na uru Saliyanji jye a tiŋe shintiibii kurugo me, nka u à tiŋe shiŋpiibii kurugo. Mpii pi à jũŋ kyán Kile na ke, mpii pi jye pi jye na fyáge Kile na me, ná kapimpyiibii, Kile à Saliyanji tiŋe pire mpii puni mēe na. Mpii pi jye pi jye na Kile pēre mú me, ná Kile mekege feebii ná mpii pi à pi sifeebii cūmu lemē pi ke*, ná supyiboompii, Kile à u Saliyanji tiŋe pire puni mēe na,

¹⁰ ná jacwoobii ná nāmbaabii pi maha wwùu ná piye e ke, ná mpii pi maha sũpyire cwōre na mpérelí ke, ná kafinivinibii ná mpii pi maha nkàre Kile na laaga baa ke, ná kyaa maha kyaa l'à kántugo wà kàlanji niŋcēŋ'á ke, Kile à Saliyanji tiŋe cyire karigii puni pyifeebii mēe na.

¹¹ Uru kàlanji niŋcēŋi na nta Jwumpe Nintanmpe e, mpe p'à Kile pēente cyēe wuu na ke. Kilenji u jye yyeŋjke kanfoŋi ke, uru u à mpe jwumpe kan mii á.

Poli à fwù kan Kile á, naha na ye Kile à jwò u na maa u shwò

¹² Mii à fwù kan wuu Kafoŋi Yesu Kirisita á, naha na ye u à cyēge taha mii na, maa mii pyi u báarapyi, maa fāŋha kan mii á uru báaranji mēe na.

¹³ Mà li ta tēcyiŋi i, mii mpyi na u mege kēge, mpii pi à dá u na ke, marii pire kyērege, marii pi cyere mú. Nka Kile à jũnaara ta mii na, naha na ye mii mpyi na cyire karigii pyi cyi jcembaanji funŋke e, mii mpyi na sāha nkwo á dá Yesu na me.

* 1:9 Pii maha jwo: «ná mpii pi maha pi sifeebii bùu ke».

* **2:12** Pii maha jwo: «Mii la nyε cyeebii pi pyi nãmbaabii cyelentii, lire nyε mε pi pyi nãmbaabii nũŋɔ na mε. Pi aha mpyi Kile jwumpe tajwuge e pi a yaa pi fyãha, pi raa nũru.»

¹ Mpe jwumpe na nyε kaɲyε: ɲgemu la ká mpyi si mpyi dánafeebii kurunke ká káanmucyafoo ke, urufoo la na nyε si kyaa ɲɲcɛnnε pyi.

² Dánafeebii kurunke káanmucyafoon'á yaa u pyi sùpya, tìgìre cyaga nyε ɲgemu na mε, u à yaa u kúu u cwonj na*, u u uye pèrege cè, u nyε a yaa u kyaa pyi a tòro li tɛgeni taan mε, u à yaa u pyi sùpya ɲgemu u à tii ke, u à yaa u pyi nàmpɔnmarawa, u u jà u a sùpyire kálali u a ɲwoge Kile kuni ɲaaranɲanni na.

³ U nyε a yaa u pyi sinnbya mε, u mú nyε a yaa u pyi supyikyanga mε, ɲka u à yaa u pyi ɲùmpɲefoo. U nyε a yaa u pyi kàshikwɔn mε, u múnaani mú nyε a yaa li lwó a pwɔ nàfuunji na mε.

⁴ U à yaa u jà u pyεnge shiimbii cùɲkanni na, u pyiibii s'a u pèrè sèl'e.

⁵ Yire kajwuuni li nyε, ɲgemu u nyε u nyε a jà u pyεnge shiimbii cùɲkanni na mε, di urufoo sí n-jà Kile dánafeebii kurunke yyaha cù n-jwo yε?

⁶ U mú nyε a yaa u pyi sùpya ɲɲjyivɔnɲɔ Kile kuni i mε, lire ɲunke ku nyε u àha ɲkwɔ uye pèe, Kile si ɲkwɔ a u cèεge bà u à Sitaannɲi cèεge mε.

⁷ Mpii pi nyε pi nyε Kile kuni i ná yii e mε, dánafeebii kurunke káanmucyafoon'á mú à yaa u pyi ná metange e pire shwɔhɔl'e, bà sùpyire si mpyi t'áha bú u ɲjini faha, u u ɲcwo Sitaannɲi kànhanɲe e mε.

Dánafeebii kurunke tɛgefeebii kani

⁸ Nyε dánafeebii kurunke tɛgefeebii'á yaa pi pyi metangafee, pi nyε a yaa pi pyi ɲwɔmyahigii shuunni jwufee mε, pi nyε a yaa pi pyi sinnbyaa mε, pi nyε a yaa pi a nàfuunji caa cyanɲanna nimpɲi na mε.

⁹ Kuni i Kile à wuu le, ná li mpyi a ɲwɔhɔ tèecyiini i ke, pi à yaa pi a lire kuni ɲaare ná funvyinge e.

¹⁰ Pi à yaa pi káanmucya sèl'e kampyi tìgìre cyaga nyε pi na mε, pi i nta pi a uru báaraɲi pyi.

¹¹ Cyeebii mú à yaa pi pyi metangafee, pi nyε a yaa pi a sùpyire sannte mɛyi kèεge mε, pi à yaa pi piye pèrege cè, pi à yaa pi pyi dānasupyii karigii puni i.

¹² Dánafeebii kurunke tɛgefoon'á yaa u kúu u cwonj na†, u à yaa u jà u pyiibii ná u pyεnge shiimbii puni cùɲkanni na.

¹³ Mpii pi nyε na uru báaraɲi pyi na ɲwoge ke, pire sí n-kèe. Pi sí raa pi báaraɲi pyi fyagara baa Kile kuni i, Yesu Kirisita wwɔɲεεge e.

Yaaga maha yaaga Kile à dá ke, yire pun'á ɲwɔ

¹⁴ Mii na sɔnni, li sí mɔ mε, mii sí n-kàre mu yyére, ɲka mii sí ɲcyii karigii sémé si ntun mu á.

¹⁵ Mii mée ká mpyi mii nyε a wyèr'a nɔ mu yyére mε, mu sí li cè ɲge leterɛɲi cye kurugo, pyiɲkanni na Kile bage shiimbil'á yaa pi a Kile kuni ɲaare ke. Kuru bage shiimbii pi nyε Kile ɲyii wunji dánafeebii kurunke, pire pi à kàlaɲi sée wunji cwɔhɔ cinɲjo ná cinɲkunɲo fiige.

¹⁶ Sée wi, kani li mpyi a ɲwɔhɔ Kile kuni i ke, li mpyi a pèe sée sèl'e, sùpya sí n-sii n-jà nàkaana pyi lire e mε:

Kirisita à uye pyi sùpya, maa uye cyèe sùpyire na,

Kile Munaani à li cyèe na u à tii,

Kile mèlekeɛbil'á u ɲya.

U kyal'á jwo supyishɲi pun'á,

Dɲyɛɲi cyeyi puni i, pil'á dá u na,

Kile à u lwó a kàre ɲɲyɲi na maa u pèe.

4

¹ Nyε Kile Munaani à yi finɲi'a jwo wuu á na dɲyɛɲi tèekwooni ká byanhara, pli sí kántugo wá Kile kun'á, si ntaha kafiniviniibii pli ɲwɔh'i, mpii pi nyε na sùpyire wurugo ke, pire u kàlaɲi s'á fworɔ jínabil'e.

² Pire cyelentiibii na nyε kafiniviniimii, pi à fyinmε tò wwomɔ na, pi saha sí n-jà sèenji cè n-wwú kafinare e mε.

³ Pire cyelentiibii maha sùpyire kálali na fúruɲi nyε a ɲwɔ mε, na yalyire shɲi puni nyε a yaa t'a lyi mε, mà li ta Kile u à yalyire puni dá. U la nyε mpii pi à dá uru na maa sèenji cè ke, pi fwù kan ur'á pi i ti lyi.

⁴ Yaaga maha yaaga Kile à dá ke, yire pun'á ɲwɔ, wuu nyε a yaa wuu cyé yaaga na mε, ɲka wuu à yaa wuu fwù kan u á yaayi puni kurugo.

⁵ Wuu à li cè Kile jwumpe cye kurugo na wuu aha fwù kan u á yaayi ɲjemu kurugo ke, yire maha finɲe.

* 3:2 Pii maha jwo: «u à yaa u pyi ceewe ɲɲɲin poo.»

† 3:12 Pii maha jwo: «Dánafeebii kurunke tɛgefoon'á yaa u pyi

ceewe ɲɲɲin poo.»

Yesu Kirisita báarapyiŋi niŋcenni

⁶ Mu à yaa mu u ŋcyii karigii yyaha jwo dánafeebil'á, lire e mu sí n-pyi Yesu Kirisita báarapyi niŋcenniŋe ngemu u na uye jwō caa ná kàlanj niŋcenni i Kile kuni i ke.

⁷ Ma hà raa jwunjyempe laaga baa wumpe núru mē, pu jye a fworō Kile e mē. Ta maye taanni Kile yyaha fyagare na.

⁸ Mā cyeere taanna karigii cyi na, lir'á jwō, ŋka mā maye taanna Kile yyaha fyagare na, lire tōŋŋ'á pēe sèl'e

jaha na ye Kile à jwōmēeni lwó wuu á na uru yyaha fyagare sí wuu niŋjaanji ná wuu nūmpanŋke jwō.

⁹ Puru na jye sēe, sūpyire pun'á yaa ti jēe uru sēenji na.

¹⁰ Jye lire kurugo wuu na báaranji pyi, marii zh̄iŋi leni, jaha na ye wuu à wuye tíŋe Kilenji jyi wunji na, uru u jye sūpyire puni Shwofoonji, ŋka mpii pi à dá Yesu Kirisita na ke, pire wuuni l'á lyē.

¹¹ Mu à yaa mu u cyire karigii yyaha jwo pi á sèl'e maa pi taanna cyi na.

¹² Mu naaranjanni niŋcenni l'á yaa li sūpyire sige t'áha bú ŋkwō mu wí jcwō na mu na jye nāŋkocyaawa mē. Mu a yaa mu u ma jwunjanni ná ma naaranjanni ná ma ntāannamagare ná ma dāniyanji ná ma zōvynre cyēe dánafeebii na, bà pi si mpyi si mu pyinjanni lwó cyire karigii puni i mē.

¹³ Mā jwo mii u nō mu yyēre ke, maye waha Kile Jwumpe Semēni ŋkàlanji na sūpyir'á, maa u jwumpe yyaha jwo pi á, bà pi si mpyi si ntaha pu fye e mē.

¹⁴ Kile tūnture ntemu t'á jwo mu kyaa na, ka dánafeebii kacwōnribii si pi cyeyi taha mu jūŋke na, ka mu u Kile mākange ŋkemu ta u báaranji mē na ke, ma hà cye láha kuru na mē.

¹⁵ Maye waha maa cyire karigii pyi ná ma fānhe puni i, bà sūpyire si mpyi si jicē na mu na si yyaha na Kile kuni i mē.

¹⁶ Ma naaranjanni kāanmucya. Kàlanji mu jye na ŋkaan sūpyir'á ke, maa uru kāanmucya mú. Maye jwō cyire karigii na tērigii puni i. Lire ká mpyi, mu yabilinji sí n-shwō, mpii pi jye na mu jwumpe núru ke, pire mú sí n-shwō mu cye kurugo.

5

Yereŋkanni na Timōti à yaa u a dánafeebii yerege ke

¹ Ma hà raa jwunjwumbaama yu nāŋkolyeebii na mē, ŋka ta pi yerege ná lūtaanni i mu à jwo mu ti pi. Lire pyinjanni na mú, ta nāŋjiibii yerege mu à jwo mu cinmpyii.

² Cinjyeebii pi ke, ta pire yerege mu à jwo mu nēe pi. Cipyire mú ti ke, ta tire yerege mu à jwo ma cinmpyicyee, ŋka ná zōvynre e.

Lenkwucyeebii pi à yaa ná ntēgenji i ke

³ Tēgefee jye lenkwucyeebii mpiimu na mē, pire pi à yaa ná ntēgenji i.

⁴ Ŋka pyii, lire jye mē nampyire ká mpyi lenkwucwonji ngemu á ke, pir'á yaa pi Kile yyaha fyagare ntaanninji sii pi pyenyi na, pi i pi sifeebii tugure lwó, bà pi sifeebil'á fyānha a pi woore lwó mē. Lire l'á táan Kile á.

⁵ Lenkwucwonji u jye uye kanni na, ná sūpya jye u á, ngemu u sí u tugure lwó mē, ur'á Kile pyi u cyēge tatahage, marii u jāare pilaga bāra canja na, bà Kile si mpyi si u tēge mē.

⁶ Ŋka lenkwucwonji u jye mayaare e ke, uru niŋkwunji u jye, ali mā li ta u jye jyi na.

⁷ Ta dánafeebii kálali ŋcyii karigii na, bà pi si mpyi s'a cyi kuni jaare, si mpyi tigire cyaga baa mē.

⁸ Shin maha shin à yaa u u cinmpyibii tugure lwó, ŋka u pyēnge shiinbii wuuni l'á lyē. Ngemu ká mpyi u jye a lire pyi mē, urufol'á fworō Kile kuni i feelee. Kilecembaabii mú bá à pwōrō urufōo na.

⁹ Lenkwucyeebii pi à nō yyee beetaanre (60) na ke, l'aha nta pi mpyi a kúu pi nāmbaabii na, pire mpii mēyi y'á yaa y'a sēmeni dánafeebii s'a pire tēre.

¹⁰ Pi à yaa pi pyi metangafee pi kacēŋkii cye kurugo, pi à yaa pi ta pi à pi pyilibii byé byiŋkanna niŋcenne na, pi à yaa pi ta pi à nāmpwuun māra, maa dánafeebii tooyi jyé mú*, pi à yaa pi ta pi à kanhamafeebii pii tēge, pi à yaa pi ta pi à kacēŋkii shiŋi puni pyi. Jye lenkwucyeebii pi jye amuni ke, pire mēyi y'á yaa y'a sēmeni.

¹¹⁻¹² Ŋka lenkwucyeebii pi jye cipyire ke, ma hà raa pire mēyi sēmeni mē. Shwōhol'e nāmbajyiini lage sí n-pa pi ta. Lire ká mpyi, jwōmēni pi maha lwó, na pire sí raa báare Kirisita kann'á ke, pi sí lire kēge si kántugo wā u á.

* **5:10** Lire tēni i, nāmpōŋŋō n'a mpyi a pa mu yyēre, mu mpyi maha bilinji wā pyi u à u tooyi jyé. Lire na mpyi bilibii kapyii.

¹³ Mâ bâra lire na, mu aha a pi mēyi sémēni, pi sí n-pyi sàafee s'a jaare pyēnyi ná yiye shwōhol'e laaga baa, là mpyimbāa. Lire kanni bà mē, pi sí n-pyi jwunyahamafee, s'a pi jwōyi leni sūpyire sannte jwumpe e, s'a jwunjwumbaampe yu mū.

¹⁴ Lire kurugo mii la jye lenkwucipyire ti nambaya jyē†, pi i pyi si, pi i yákili yaha pi pyēnyi na sél'e, bà wuu zāmpēenbii si mpyi pi áha ŋkwō tīgire cyaga ta wuu na mē.

¹⁵ Mii na mpe jwumpe yu naha na ye lenkwucipyire tà à kántugo wà Kile kun'á mà kwō, maa ntaha Sitaanninji jwōh'i.

¹⁶ Dánafeebii shwōhol'e, ceenji wà cīnmpyicyee ká mpyi lenkwucyee, ur'á yaa u pi tugure lwō, lenkwucyeebii pi jye piye kanni na ke, bà dánafeebii kurunke si mpyi si jà njyére ná pire e mē.

Dánafeebii'á yaa pi a pi kacwōnribii pēre

¹⁷ Dánafeebii kacwōnribii pi jye na pi báaranji pyi na jwōge ke, pire pi à yaa ná pēente e, yii yaha pire na sél'e, mpiimu bá pi à piye pwo Kile jwumpe njwunji na ke, pire kajyēe na.

¹⁸ Naha kurugo ye y'á jwo Kile jwumpe Semēni i na:

«Mu aha a sūmanji bwūun ná niyi i si u pyāni wwū, mu jye a yaa mu u yi jwōyi pwo mē‡.»

Yi mū à jwo Kile jwumpe Semēni i na:

«Báarapyin'á yaa ná u sàranji i§.»

Nde Timati à yaa u pyi wà ha dánafeebii kacwōnronji wà cēge u á ke

¹⁹ Wà ha dánafeebii kacwōnronji wà cēge kani là na, ná shiin shuunni taanre jye a lire kani jya maa li jwo mu á mē, ma hà ndá li na mē.

²⁰ Kacwōnribii pi jye na kapegigii pyi ke, pire yēre pi sanmpii nyii na, bà pire mū si mpyi s'a fyáge si kántugo wà kapegigii na mē.

²¹ Mii sí yi jwo n-waha mū á, Kile ná Yesu Kirisita ná u mēlekeebii njncwōnribii nyii na, na mu à yaa mu u maye waha maa jcyii karigii puni pyi. Mu à yaa mu u sūpyire puni cū cūŋkanna njnkin na, ma hà sūpya pwoŋŋ sūpya na mē.

²² Ma hà funŋke wyēŋŋ si ma cyeyi taha sūpya njūŋ na si u pyi dánafeebii kacwōnrōwō mē. Shinji u jye na kapegigii pyi ke, ma hà ŋgwō ná urufol'e mē, mu à yaa mu u pyi ná zōvyinre e tērigii puni i.

²³ Ma hà raa lūtiige kanni byii mē, ta ērezen sinmpe nimbilere byii ma funnjanke kurugo, bà mu si mpyi si jncūŋŋ mē, naha na ye mu jye na jncūŋji na ntahali mē.

²⁴ Pii na jye wani, pi kapegigii maha jcē, mà li ta wà sàha ŋkwō a pi yíbe mē. Pii wogii sí na jye wani cyire maha jcē pi yíbenkwooni kántugo na.

²⁵ Amuni li mū jye kacēŋkii jye na jà a ŋwōhō mē, cyi maha jaa. Cyii mēe ká mpyi cyi sàha ŋkwō na jaa mē, cyire si n-kwōro jncēmbaa mē.

6

Dánafeebii pi jye bilere e ke, pir'á yaa pi a pi njūufeebii pēre

¹ Bilibil'á yaa pi a pi njūufeebii pēre, bà sūpyire si mpyi t'áha raa Kile mēge kēge, si wuu kàlanji pyi laaga baa mē.

² Pi jye a yaa pi a pi njūufeebii jwō kwūun, na pire na jye cīnmpyii mà tàanna ná Kile kuni i mē. Ŋka pi bá à yaa pi a báare pi á sél'e, naha kurugo ye mpiimu á pi jye na báare ke, pire na jye ntāannamadanafee.

Cyire karigii jwo a waha dánafeebii'á.

Cyelentiibii kafinivinibii ná nāfuunji kani

³ Wà ha a kàlanji wabere kaan sūpyir'á ŋgemu u à kántugo wà wuu Kafoonji Yesu Kirisita kàlanji njncēnnji ná Kile kun'á ke,

⁴ urufoo na uye pēre tawage e, u jye a yafyin cē mē. Jwunyahamafoo u jye u wi. U maha kàshige kwūun jwumpe laaga baa wumpe njūŋ taan, cyire karigii maha ma ná yjncyēge ná yoge ná cyāhgii ná sōŋŋpēere

⁵ ná nàkaante tegele baa woore e sūpyire shwōhol'e. Pire cyelentiibii funnyi jye a jwō mē, pi jye na sēenji jaa sahanji mē. Pi na sōŋji na Kile kuni na jye nāfuutakuro.

⁶ Sēenji na, Kile kuni na jye nāfuu li jaarafeebii'á, ná pi cyeyaay'á pi funnyi njē.

⁷ Wuu canzege, wuu jye a pa ná yafyin i mē, wuu canŋkwuge wuu mū si n-kāre ná yafyin i mē.

⁸ Lire e yalyire ná vāanji ká mpyi wuu á, yir'á yaa yi wuu funnyi njē.

⁹ Mpiimu la ku jye si mpyi nāfuufee ke, pire maha piye le kapegigii jwōge e. Sitaanninji maha pi cū bà yatōgo maha jcu kánharja na mē. Pi nyii karigii nimpegigii ná laaga baa wogigii cyi maha pi wuuni kēge feelee.

† 5:14 Lire tēzēni i, wà fāha mpyi lenkwucyeebii na mē. U poonji kwunŋkwooni kántugo, cyage k'á táan u á ke, u mpyi maha sà nāmbage lēŋe wani. ‡ 5:18 Duterēnomu 25.4 § 5:18 Levitiki 19.13; Duterēnomu 24.14-15

¹⁰ Naha kurugo yε nàfuunji lage ku maha kapegigii shiŋi puni sini, u lag'à pìi ta, ka pi i fworō Kile kuni i, maa piye le kyaage e.

Poli à Timōti yere

¹¹ Nka Timōti, mu u nyε Kile sùpya ke, laaga tɔn cyire karigii puni na, ma a maye waha katiigii mpyinji na Kile yyahe taan. Fànha le ma a maye pwo Kile na, ma a mpyi dānasupya, ma a ma shiŋyεbii kyaa táan may'á sèl'e, ma a maye waha Kile kuni jaaraŋi i, ma a mpyi jùmpinjefoo.

¹² Ta Kile kuni zhìŋi niŋcɛnni leni. Shìŋi niŋkwombaaŋi ta, uru kurugo Kile à mu yyere, ka mu u uru jwumpe jwo, maa li cyée na mu na Kile kuni jaare, shiŋyahara a lire kani lógo maa li jya.

¹³ Nyε mii sí yi jwo n-waha mu á, nyii yaayi puni Davoonji Kile nyii na ná Yesu Kirisita nyii na, ngemu u à sɛenji jwo Ponse Pilati á ke,

¹⁴ mu à yaa mu u Kile túnnture kurigii puni jaara. Ma hà tigre cyaga yaha ku ta ma na mε, fo mà sà yaa ná Kafoonji Yesu Kirisita cannuruge e.

¹⁵ U sí nùru n-pa Kile nyii tère e, Kilenji u nyε yaayi puni jùŋo na ke, uru u nyε yyeyinje foonji, kilenji wà saha nyε uru kàntugo mε, uru u nyε saanbii puni Saanji, kafeebii puni Kafoonji.

¹⁶ Uru kanni u nyε Kilenji nyii wunji tèekwombaa; cyage e u nyε ke, kuru cyage bèenmppe mpèenji kurugo, sùpya si n-jà n-file u na mε, sùpya nyii sàha u nya mε, sùpya nyii mú si n-jà u nya mε. Pèente ná shiŋi u pyi u wuyo, fo tèekwombaa. Amiina!

Nde nàfuufeebil'à yaa pi pyi ke

¹⁷ Yi jwo nàfuufeebil'á na pi àha raa piye père si pi cyeyi taha pi nàfuunji na mε, naha na yε nàfuunji na nyε yakwəgo. Pì à yaa pi pi cyeyi taha Kile na, uru u sí yaayi puni kan wuu á, si wuu funjiyi jìŋe.

¹⁸ Yi jwo pi á na pi a kacɛnnii niŋyahagii pyi tèrigii puni i, pi àha mpyi cyengarafee mε, pi raa pi cyeyaayi yà kaan sùpyir'á ná funŋo niŋkinji i.

¹⁹ Pì aha a lire pyi, pi sí nàfuu nimbwo ta nùmpañja, nàfuunji sèe wunji nivwənhambaanji ná shiŋi niŋkwombaanji.

Poli yerege nizannje Timōti á

²⁰ Nyε mii jyanji Timōti, túnnture Kile à le mu cye e ke, ti cù ná ma cyeyi shuunninji i. Jwumpe laaga baa wumpe p'à kàntugo wà Kile kun'á ke, maye kàanmucya puru ná nàkaante jùŋo baa woore na. Pii maha cyire karigii sònni na jicé, mà li ta sèe bà mε.

²¹ Pìl'à jwo na pir'à jicèŋi ta amuni, mà li ta pi à fworō Kile kuni i.

Kile u jwə yii na, u u jwó le yii á.

Poli à lɛtɛɛŋi shɔnwunji ngemu tun Timŏti á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Lɛtɛɛŋi shɔnwunji Poli à tun Timŏti á ke, uru u à pyi Poli lɛtɛɛŋi nizannji, mpɛi u à sɛmɛ na pi jyɛ Kile Jwumpe Semɛŋi i ke. Pi à u nɛjyɛwunji cù a le kàsuni i Kile jwumpe njwunji kurugo. U mpyi a cè na uru tɛɛkwuun'á byanhara. U mpyi a cè mú na uru ká nkɔwù, na uru sí n-kàre Kafoonji Yesu yyére. Lire e u à nge lɛtɛɛŋi sɛmɛ maa u yɛɛyi nizanjiyi le u e mà tun Timŏti á, maa màban le u e u báaranji mpyinji na.

Poli mpyi a cè na Timŏti à ngaha ta Kile báaranji i. Lire kurugo u à u yɛɛ na u pyi uru fiige, u u nkɔwóro u a sùpyire kálali Kile jwumpe na, bà pi à u kála pu na mà u yaha nànjjiwe mɛ; na u à yaa u a kacɛnnji pyi sùpyire puni na, u mú à yaa u a sùpyire taanni Kile kuni jaaranjkanni na ná lùtaanni i. Bà faapyinji maha u kɛɛge báare mɛ, u raa báare sɛɛ sɛl'e amuni, bà Jwumpe Nintanmpe si mpyi si nɔ cyeye nɛjyahay'e mɛ.

Poli à Timŏti shéere

¹ Mii Poli u jyɛ Yesu Kirisita túnntunŋɔ mà tàanna ná Kile nyii wuuni i ke, shɛŋi jɔwɔmɛɛni Kile à lwɔ ná uru maha ntaa Yesu Kirisita wwoŋɛge cye kurugo ke, u à mii tun mii u sà a uru jwumpe yu.

² Mii à nge lɛtɛɛŋi tun mu á Timŏti, mu u jyɛ mii ntàannamajyanji mà tàanna ná Kile kuni i ke, wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jɔwɔ ma na, pi i jùŋaara ta ma na, pi i yyɛŋŋke kan ma á.

Poli à màban le Timŏti i Kile jwumpe njwunji na

³ Mii à Kile shéere, uru ngemu á mii na báaranji pyi ná funvyinge e, na tulyeyi fiige ke. Pilaga bàra canŋa na, mii aha a Kile jáare, mii funŋɔ jyɛ na wwu mu na mɛ.

⁴ Canŋke wuu à láha wuye na ke, mu à mɛɛ sú sɛl'e, mii funŋɔ jyɛ a wwɔ lire na mɛ. Lire e mii la jyɛ si núru mu jya, bà mii funŋke si mpyi si ntáan sɛl'e mɛ.

⁵ Mii funŋɔ sàha wwɔ mu Kile kuni jaaranjkanni nɛjɛnni na mɛ, mu nulyage Loyisi ná mu nunji Enisi à lire ndemu jaara mu yyaha na ke. Mii mú s'à tɛɛn ná l'e na mu à kwóro lire kuni i.

⁶ Lire kurugo tɛni i mii à na cyeyi taha mu jùŋke na maa Kile jáare, ka mu u Kile màkange nkemu ta u báaranji mɛɛ na ke, maye pwɔ bà kuru si mpyi si nkɔwóro mu cye e mɛ.

⁷ Kile Munaani ká wuu yyaha cù, wuu saha jyɛ a yaa wuu a fyáge mɛ, naha na yɛ li sí fànha kan wuu á, si tàange le wuu zòmɔpyaagil'e, si wuu pyi wuu cù wuye na.

⁸ Lire kurugo ma hà raa silege s'a wuu Kafoonji Yesu kyaa yu sùpyir'á mɛ. Mii mɛɛ jyɛ kàsuni i u mege kurugo ke, lire ká mpyi ma á silege kyaa mɛ. Nka maye pwɔ Kile fànhe nɛjɛkange na, ma a ma nàzhan lwɔ kyaage e mii fiige Jwumpe Nintanmpe njwunji kurugo.

⁹ Kile u à wuu shwɔ, maa wuu yyer'a pyi sùpyii fwɔnrɔ baa wuu. Wuu kacɛnnjkii kurugo bà u à lire pyi mɛ, wuu ná Yesu Kirisita wwoŋɛge kurugo, u à jɔwɔ wuu na maa lire pyi mà tàanna ná u nyii wuuni i, mà dɛjyɛnji ta u sàha si i mɛ.

¹⁰ Numɛ u à lire kacɛnni cyéɛ wuu na wuu Shwofoonji Yesu Kirisita mpanji cye kurugo. Uru u à fànha ta kwùŋi na, maa li cyéɛ na wuu aha jɛɛ Jwumpe Nintanmpe na, wuu sí shɛŋi nɛjkwombaanji ta.

¹¹ Puru Jwumpe Nintanmpe njwunji kurugo Kile à mii pyi u túnntunŋɔ. Mii na puru jwumpe yu sùpyir'á marii pi kálali pu na.

¹² Lire kurugo nke yyefuge puni jyɛ mii jɔŋ'i. Nka lire ná li wuuni mú i, lire jyɛ mii á silege kyaa mɛ, naha na yɛ ngemu na mii à na cyɛge taha ke, mii à uru cè, mii mú à tɛɛn ná l'e, nde mii à kan u á ke, li sɛŋi jyɛ u na mà lire màra fo dɛjyɛ canŋkwɔge.

¹³ Jyɛ Timŏti, jwumpe sɛɛ wumpe mii à jwo mu á ke, puru yaha maye funŋ'i, maa maye pwɔ Kile kuni jaaranji na. Ntáannamagare ti jyɛ na ntaa Yesu Kirisita wwoŋɛge e ke, ta ma karigii pyi ma a ntáanni ná tire e.

¹⁴ Jwumpe Nintanmpe p'à jwo mu á ke, ma hà wà yaha u a pu labali u a yu mɛ. Pu màra ná Kile Munaani fànhe e, lire ndemu l'à tɛɛn wuu e ke.

¹⁵ Mu à cè na Azi kùluni dánafeebii pun'á kàntugo wà mii na, Fijeli ná Erimojeni mú na jyɛ pire e.

¹⁶ Nka Onɛzifori wi ke, u à mii funŋke jɛŋɛ kariii nɛjyahagil'e. Mii kàsujyiini jyɛ a pyi u á silege kyaa mɛ. Kafoonji u jùŋaara ta u pyɛge shiinbii na.

¹⁷ Tɛni i u à pa naha Jɔmɔ kànbwɔhe e ke, u à mii cya fo mà mii jya.

¹⁸ Kafoonji Kile u jùŋaara ta u na dɛjyɛnji canŋkwɔge Kafoonji Yesu mɛge na. U à kacɛnnjkii jɛyɛimu pyi mii na mà mii yaha Efese kànhe e ke, mu Timŏti à cyire cè mà tòro sùpyire puni na.

2

Kirisita sèbaarapyiŋi kani

¹ Nye mii jyaŋi Timŏti, Yesu Kirisita à jwŏ mu na maa fànhe nkemu kan mu á, mu ná u wwonɛɛge e ke, ta Kile kuni jaare ná kur'e.

² Kile Jwumpe mu à lŏgo mii jwŏ na shinjyahara nyii na ke, puru jwumpe jwo piiberil'á, wà sí n-jà cye taha mpiimu na, ná pire mú sí n-jà pu jwo piiberil'á ke.

³ Ná mu sí jye Yesu Kirisita sŏrolashi njɛɛnɛ, ma nàzhan lwŏ yyefuge e.

⁴ Kampyi sŏrolashiŋi la jye si ntáan u jũnũfoon'á, u kapyiŋkii saha jye a yaa cyi pyishintintiwe wogii fiige mɛ.

⁵ Ngemu u jye na kajatafere fi mú ke, u aha mpyi u jye na fi mà tàanna ná tire tafere kuzhegil'e mɛ, urufoo sí kajajjwooni ta mɛ.

⁶ Faapyiŋi u à màban le uye e sèl'e ke, uru sí n-fyànha u kanhare tŏnni ta.

⁷ Karigii yyaha mii à jwo mu á ke, funŋke cya cyi na sèl'e. Lire ká mpyi, wuu Kafoonj sí mu tège bà mu si mpyi si cyi puni yyaha cè mɛ.

⁸ Funŋ cwo saanŋi Dawuda tũluge shinŋi Yesu Kirisita na, u à kwũ maa jɛ à fworŏ kwũŋi i. Puri Jwumpe Nintanmpe mii jye na yu sũpyir'á.

⁹ Puri jwumpe njwunŋi kurugo, mii jye kyaage e, pi à mii le a pwo kàsuni i, mu à jwo kakuumpyi u jye mii. Nka lire jye a li cyèe na Kile Jwumpe pi à le a pwo kàsuni i mà de!

¹⁰ Mii à kuru kyaage puni kwũ naye e, Kile njɛɛwɛnribii kurugo, bà Yesu Kirisita si mpyi si pi shwŏ pi i mpyi Kile sinampe e fo tèekwombaa mɛ.

¹¹ Mpe jwumpe na jye kajɛɛ:

Wuu aha nkũw ná Kirisita e,

wuu sí n-pyi nyii na ná u e.

¹² Wuu aha kyaage kwũ wuye e,

wuu sí n-pyi fànhe e ná u e,

ŋka wuu aha kàntugo wà u na,

u mú sí kàntugo wà wuu na.

¹³ Wuu mɛ ká mpyi wuu jye a jà a kwôro ná u e tèrigii puni i mɛ,

wuu a yaa wuu li cè u na jye ná wuu e tèrigii puni i

jaha na ye u jye na nũruli u jwŏmɛɛni jwŏh'i mɛ.

¹⁴ Ta sũpyire funŋ cwo mpe jwumpe na, yi jwo a waha pi á Kile nyii na, na pi áha raa nákaante laaga baa woore pyi mɛ, kajwŏ jye ti na mɛ, ti mú jye na ti lŏgofeebii leni kuro njɛɛnni i mɛ, ti maha pi wuuni kèege.

¹⁵ Mu wi ke Timŏti, maye waha ma a li cyèe Kile na na mu na jye u báarapyi njɛɛnɛ, bà mu si mpyi ma hà bú jũzŏgoro ta ma báaranj cye kurugo mɛ. Ta Kile jwumpe yu ma a jwŏge, puru pu jye sèenji.

¹⁶ Cũ maye na nákaante laaga baa woore mpyiŋi na, ti jye a táan Kile á mɛ, jaha na ye mpaii pi maha tire nákaante shiŋi pyi ke, ti maha pire laage tŏnge Kile na.

¹⁷ Tire nákaante maha kakyaare pyi, bà nŏkwombaaga maha fwŏnre na nkèege mɛ. Imɛnɛ ná Fileti na jye tire nákaante pyifeebil'e.

¹⁸ Pi à sèenji kuni yaha marii fini na Kile à dánafeebii jɛ a yige kwũŋi i mà kwŏ, na kwuɛnɛ saha jye mɛ. Lire pyiŋkanni na, pi à sũpyire tà jwŏ fáanŋa a yige Kile kuni i.

¹⁹ Nka Kile Jwumpe jye na nkèennj mɛ, pu na jye mu à jwo бага nintaa ndemu l'à faanra a jwŏ ke, l'à sémɛ lire nintaani na:

«Kafoonj Kile à u wuubii cè*»

L'à sémɛ mú na:

«Shin maha shin u à jwo na uru na jye Kafoonj Kile wu ke, urufoo u láha kapegigii mpyiŋi na.»

²⁰ Mu aha jye shinbwonj wà bage e, mu maha li jya na bage yaayi yà na jye sèen wuyo, yà s'à yaa ná wyérefyiniŋi i, yà sí jye cire wuyo, yà sí jye cogo wuyo. Yajigiŋi longara wuyi maha yaha canmbwoyi mɛ na, marii jígini ná yi sanjyi i canmpyaagii sanjkil'e.

²¹ Nye amuni li mú jye, ngemu ká láha kapegigii mpyiŋi na ke, urufoo sí n-pyi mu à jwo yajigiŋe longara wogo. Urufoo sí n-yaha uye kanni na u jũnũfoonj báaranj mɛ na. Urufoo kajwŏnni sí n-pèe u á sèl'e. Urufoo sí n-bégele báaranj njɛɛnɛ shiŋi puni mpyiŋi mɛ na.

²² Timŏti, nànjibii na dirili pi nyii karigii nintiimbaagii jcyiimu kurugo ke, laaga tŏnn cyire na feefee! Maye waha ma a katiigii pyi, ma a mpyi dánasupya, ma a ma shinjɛebii kyaá táan may'á, mpaii pi jye na Kafoonj père ná zŏvyinre e ke, mu ná pire pi bɛ.

²³ Ma hà raa ma jwŏge leni nákaante laaga baa woore e mɛ, tire maha ma ná yoge e.

* 2:19 Nomburu 16.5

²⁴ Mā li ta Kafoonji Yesu báarapyi nyɛ a yaa u a kàshi kwùun mɛ. U à yaa u a sùpyigire pyi ná sùpyire puni i, u mú à yaa u a sùpyire taanni Kile kuni jaaranƙanni na, u à yaa u kariii kwú uye e.

²⁵ Mp̄ii pi nyɛ na u kyáali ke, u raa pire leni kur'e ná lùtaanni i. Shwòhol'e Kile sí pyinƙanna kan pi á, bà pi funzonjore si mpyi si nkɛɛnɛ, pi i sɛɛnɛ cɛ mɛ,

²⁶ si funjɛnɛ ta si piye shwò Sitaanninɛ na, uru ngemu u à pi cù bà kànhaɲa maha yaaga cù mɛ. Pi kacuni li nyɛ Sitaanninɛ á, pi raa uru nyii wuuni pyi.

3

Dijnyɛnɛ canzanɲi kani

¹ Nyɛ Timŏti, mu à yaa mu u li cɛ na dijnyɛnɛ canzanɲi sí n-waha sɛɛ sɛl'e,

² ɲaha na yɛ sùpyire sí raa n-kòre tiy'á, ti funzonjore puni sí n-taha wyɛɛnɛ na, pi sí raa piye pɛre, pi sí raa piye cyiin sônɲo mɛ, pi sí raa Kile mɛge kɛge, pi sí n-pyi ná pɛen'i mà yaha ti ná pi sifeebil'e mɛ, pi sí wà kacennɛ cɛ mɛ, pi mú si Kile kuni kani là le dá e mɛ.

³ Pi sí n-pyi sùpyigire baa ná ɲɲaara baa shiin, s'a sùpyire sannte mɛyi kɛge, pi sí n-ja n-cù kapegii mpyinɛ na mɛ, pi sí n-pyi shinpii, pi tafunɲi u sí n-pyi kacɛnɲkii mpyinɛ.

⁴ Pi sí raa sùpyire leni cye e, pi tɛɛnmɛ sí n-pɛn, s'a piye pɛre sɛl'e. Pi sí nyii yige pi yabilimp̄ii nyii karigii kurugo mà tóro Kile nyii wogii na.

⁵ Pi sí piye pyi sùpyire nyii na, mu à jwo Kile kuni ɲaarafee nɲɛnm̄ii, mà li ta pi si ɲɛɛ piye yaha Kile u a nkɛɛnɛ mɛ. Timŏti, laaga tɔɔn uru supyishinɛ na.

⁶ Pi pii maha jyɛ pyɛnyɛ i marii cyeebii funɲo baa wuubii pii wɔɔge ná pi ɲwɔtanyi i, bà pi si mpyi s'a ɲɛge pi jwumpe na mɛ. Pire cyeebil'à kapegii nɲɲahagii pyi, maa pi nyii karigii shinɛ puni pyi ɲcyiimu cyi à kántugo wà Kile kun'á ke.

⁷ Tɛrigii puni i, pi là maha mpyi si kariii yyaha cɛ, nka pi si n-sii n-ja sɛɛnɛ cɛ mɛ.

⁸ Pire nambaabii na sɛɛnɛ tũnni, bà Zhanɛsi ná Zhanberesi* à Kile tũnnɲɲɲi Musa tũn tɛɛɲiini i mɛ. Pi funzonjore pun'á lwó a pwó kapegii mpyinɛ na, pi Kile kuni ɲaaranɲi nyɛ ɲɲò baa.

⁹ Nka pi karigii si n-shà yyaha na mɛ, ɲaha na yɛ shinɲahara sí n-pa li cɛ na pi funɲo baa wuu pi nyɛ, mu à jwo Zhanɛsi ná Zhanberesi.

Timŏti à yaa u kwôro Kile kuni i

¹⁰⁻¹¹ Timŏti, mu wi ke, karigii na mii à kâla ke, ná mii toronƙanni ná karigii mii la nyɛ si mpyi ke, ná mii Kile kuni ɲaaranƙanni ná pyinƙanni na mii à cù naye ke, ná pyinƙanni na sùpyire sannte kyal'à táan mii á ke, ná pyinƙanni na mii à naye waha Kile kuni i ke, ná pyinƙanni na mii à kyaala sùpyire cye e ke, mu à pyi mii fiige cyire puni i. Mu à li cɛ na mii à kyaala Antiyòshi ná Ikoni ná Lisitiri kànyi i. Mii à kyaala wani sɛl'e, nka lire ná li wuuni mú i, wuu Kafoonji à mii yige kuru yɛfuge puni i pi cye e.

¹² Lire pyinƙanni na, shin maha shin la ku nyɛ s'a Kile kuni ɲaare Yesu Kirisita wwoɲɛge e ke, urufoo sí n-kyaala sùpyire cye e.

¹³ Nka shinpiibii ná kafinivinibii pi ke, pire sí yyaha le kapegii mpyinɛ na, pi sí raa sùpyire wuruge s'a piye wuruge mɛ.

Kile Jwumpe Semɛnɛ kanwɔɔni

¹⁴ Mu wi ke Timŏti, karigii na mu à taanna, ka mu u dá cyi sɛɛnɛ na ke, maye pwó cyi na, ɲaha na yɛ mp̄ii pi à mu taanna cyi na ke, sɛeshiin pi.

¹⁵ Mā lwó fo mu nyɛ nɲɲkocɛɛre e, mu à Kile Jwumpe Semɛnɛ kâla a cɛ, uru Semɛnɛ jwumpe pu sí n-ja yákilifente kan mu á, bà mu si mpyi si dá Yesu Kirisita na si shwò mɛ.

¹⁶ Uru Semɛnɛ jwumpe pun'á fworó Kile e, lire kurugo pu tayyɛg'á pɛe, pu sí n-ja sùpya taanna, pu sí n-ja sùpya yɛɛ si u le kuni nɲɛnni i, pu sí n-ja sùpyanɲi kúu, si u yaha katiigii mpyinɛ na, pu na lire puni ɲwɔge.

¹⁷ Lir'à pyi bà Kile kuni ɲaarafeebii si mpyi si fũnɲo s'a si yyaha na kacɛnɲkii shinɛ puni mpyinɛ i mɛ.

4

Polì à Timŏti pyi u yyaha le Kile jwumpe njwunɛ na

¹ Mii sí yi jwo n-waha mu á, Kile ná Yesu Kirisita nyii na, uru ngemu u sí n-uru n-pa saanwa, si mpyi sùpyire ɲɲò na, si kwúubii ná nyii wuubii sára si ntáanna ná pi kapyiinƙil'e ke,

² na mu à yaa mu u a Kile jwumpe yu ma a fɲinɛ sùpyir'á tɛrigii puni i, tɛwaa bàra tɛetaan na. Pi aha kyaa pyi ndemu l'à para ná Kile kuni i ke, li jwo pi á. Ta pi yɛɛge ma a màban leni pi e sɛl'e, ma a pi taanni Kile kuni ɲaaranƙanni na ná lùtaanni i.

* 3:8 Yahutuubii na sɛnɲi na Misira ɲɛfɛebii kyaa l'à jwo Ekizodi 7–8 i ke, pire pi nyɛ Zhanɛsi ná Zhanberesi.

³ Naha kurugo ye tēni là na ma, sùpyire sí n-pa raa jcyíge kàlani nìjɛnɛni lógogo, s'a pi nyii karigii pyi si ntaha cyelentiibii kafiniviniibii pii jwòh'i mpiimu jwumɔ p'à táan pi nìngyigigil'a ke.

⁴ Pi sí raa jcyíge sèeni lógogo, jwunjyempe laaga baa wumpe pu sí n-táan pi nìngyigigil'a.

⁵ Nka mu wi ke Timŏti, cù maye na tērigii puni i, ma a kyaage kwú maye e, ma a jwumpe Nintanmpe yu sùpyir'a. Báara maha báara Kile à le mu cye e ke, ma a uru pyi ma nɔ u tēgeni na.

Poli à jwo u mbòni kyaa na

⁶ Mii wi ke, li saha si mɔ me, mii sí n-kwú. Mii sishange sí n-wu n-pyi sárage fiige.

⁷ Mii à báaranj pyi Yesu Kirisita á ná na zòmbilini puni i, bà zhilenɛ nìjɛnɛni maha zhì leni mɛ. Báaranj Kile à kan mii á ke, mii à uru pyi a nɔ u tēgeni na. Mii tafɛɛr'á nɔ ti tēgeni na, mà mii ta mii à kwôro Kile kuni i.

⁸ Numɛ Kafoonj Yesu à mii tafɛɛre sàranj yaha mii yyaha na nìpyini na, mii sí ntìni kajanjwooni ta. U à tí, u sí sùpyire puni sàra sí n-tàanna ná pi kapyiin'kil'e dɛnyeni canɛkwoge. Mii kann'á bà u sí uru sàranj kan mɛ, shin maha shin u à bégel'a u tēnuruni sige ná funntange e ke, pire puni sí uru sàranj ta.

Poli yereyi nizaranyi Timŏti á

⁹ Timŏti, maye waha ma a mpa na yyére numɛ sasa.

¹⁰ Naha na ye mii wwoɛɛni Demasi à kàntugo wà mii na, u funzɔnnɔre pun'à taha dɛnyeni karigii na, lire e u à kàre Tesaloniki kànhe e. Kerezansi à kàre Galati kùluni i, Titi mú s'à kàre Dalimasi kùluni i.

¹¹ Luka kanni u à kwôro ná mii i naha. Mu aha a si raa ma, yi jwo Marika á yii raa ma sɛnyan, naha na ye u tayyérég'á pɛe mii báaranj i.

¹² Mii à Tisike tun Efese kànhe e.

¹³ Mu nìmpañi, ma a ntòro Torasi kànhe e Karipusi yyére, ma a na vāanntinmbwòhe shwɔ ma a ma, ná mii sémébii, nka sɛɛge wuubii kyaa li jye mii na sèl'e.

¹⁴ Tunntunnanj Alézandiri à kapii pyi mii na. Nka Kafoonj sí li fwooni tò u na.

¹⁵ Ta maye kàanmucaa u na mú, naha na ye u à ntùnje taha wuu na wuu jwumpe kurugo.

¹⁶ Toncyiige e mii à kàre yukyaala bage e ke, sùpyanj wà tufiige jye a jɛn'a mii tège jwumpe na mɛ. Pi pun'à kàntugo wà mii á, maa mii yaha naye nìjkin. Nka Kile kà lire kapiini fwooni tò pi na mɛ.

¹⁷ Nka Kafoonj Yesu à mii tège maa fànha kan mii á, ka mii i jà a Kile jwumpe jwo sèl'e, mpii pi jye pi jye Yahutuu mɛ, pire pun'à pu lógo.

Sitaannini na jye mu à jwo cànrage, nka Kafoonj à mii shwɔ ku na.

¹⁸ Mii à lí cè na Kafoonj sí mii shwɔ si mii pyi mii u láha kapegigii mpyini na, si mii le u saane e nìpyini na. U à yaa ná pèente e fo tèekwombaa. Amiina

Fwùni nizaranj

¹⁹ Pìrisili ná Akilasi shéere ma a Onɛzifɔri pyenge shiinbii shéere mú.

²⁰ Erasiti wi ke, ur'à tēen Kɔrenti kànhe e. Torofimu sí wi ke, mii à yíri u yangwunji taan Milɛti kànhe e.

²¹ Maye waha, ma a mpa na yyére mà jwo wyeere tēni li nɔ ke. Ebulusi ná Pudensi ná Linusi ná Kolojya ná dānafeebii sanmpii pun'à mu shéere naha.

²² Kafoonj Yesu u kwôro ná mu i, u u jwɔ yii na, u u jwɔ le yii á.

Letereŋi Poli à tun Titi á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋ jwumpe e ke

Titi na mpyi Poli báarapyiŋe Kile kuni i. Tèni i Poli à nge letereŋi tũgo u á ke, lir'á u ta Kereti kuni i. Poli à yi jwo u á na u kacwɔnribii pii tiŋe tiŋe Kereti kuni dánafeebii kuruyi jũŋo na, pi raa pi karigii cɔwɔnre. Nge letereŋi i nũmbwoyi taanreŋi yi nje:

Pyiŋkanni na dánafeebii kacwɔnribil'á yaa pi pyi ke (1.5-16).

Ná dánafeebil'e Titi sí raa báare, mu à jwo nãnkolyeebii ná kãcinjyeebii ná nãnjiibii ná bilibii ke, Poli à Titi yeŋe pire cũŋkanni na (2.1-15).

Nde dánafeebil'á yaa pi pyi bà pi si mpyi si ntẽen yyeŋiŋke e me, u à lire jwo u á (3.1-15).

Poli à Titi shẽere

¹ Mii Poli u nje Kile báarapyi ná Yesu Kirisita tũntunŋo ke, mii u à nge letereŋi sème.

Kile à mpiimu cɔwɔnrɔ ke, u à mii tun na mii u kuni le pire taan, si sɛen cyẽe pi na mà tàanna ná Kile yyaha fyagare e,

² bà pi si mpyi si sɔŋŋɔrɔ tatahaga ta shiŋi niŋkwombaaŋi kãmpaŋke na me. Kileni u nje u nje na fini me, uru u à uru shiŋi niŋkwombaaŋi jwɔmɛɛni lwɔ mà diŋyeŋi ta u sãha sii me.

³ Wu Shwofoŋi Kile nyii tẽr'á nɔ ke, ka u u uru shiŋi cyẽe wuu na u jwumpe cye kurugo, maa puru njwuŋi tũnture le mii cye e.

⁴ Nye Titi, mu u nje mii jyaŋi yabilinji mà tàanna ná Kile kuni i, lire ndemu l'á wuu pyi wuu à wwɔ ke, mii sí nge letereŋi tun mu á. Wu Tunji Kile ná wuu Shwofoŋi Yesu Kirisita pi jwɔ ma na, pi i yyeŋiŋke kan ma á.

Dánafeebii kacwɔnribii kani

⁵ Nye Titi, mii à mu yaha Kereti kuni i, bà mu si mpyi si karigii niŋcwɔnrɔmbaagii yaha cyi cyi kuni ta me. Kacwɔnribii pii cɔwɔnrɔ dánafeebii shwɔhɔl'e ma a pire tiŋe kãnyi yyaha kurugo dánafeebii kuruyi jũŋo na, bà mii à yi jwo mu á me.

⁶ Dánafeebii kacwɔnrɔŋ'á yaa u pyi tigire cyaga baa, u à yaa u kuu u cwɔŋi na*, u pyilibil'á yaa pi u jwɔmɛɛni cũ, pi nje a yaa pi jũŋo kyán u na me. Pi à yaa pi pyi metangafee.

⁷ Tigire cyaga nje a yaa ku ta dánafeebii kurunke kãnmucyafooŋi wà na me, jaha na ye Kile sũpyiibii kacwɔnrɔŋi u nje u wi, u nje a yaa u pyi yãmpenefoo me, u nje a yaa u pyi lũfwufoo me, u nje a yaa u pyi sinmbya me, u nje a yaa u pyi supyi kyanga me, u à yaa u a wyẽreŋi caa fyĩme na.

⁸ U à yaa u pyi nãmpɔnmarawa, u raa kacɛnŋi pyi, u à yaa u pyi yákilifoo, u raa katiigii pyi, u à yaa u pyi ná zɔvyinre e, u u jà uye na.

⁹ U à yaa u uye pɔw jwumpe sɛe wumpe ŋkalanji na, mpemu na u à kãla ke, lire e u sí n-jà maban le sũpyire e, s'a ti taanni Kile kuni jaaranŋkanni na. Lire cye kurugo mù, mpii pi nje na jwumpe sɛe wumpe tũnni ke, u si n-jà pire tawuruge cyẽe pi na.

Kereti kuni dánafeebii kuruyi kani

¹⁰ Mii na mpe jwumpe yu, jaha na ye shinjyahara nje na jeege jwumpe sɛe wumpe na me, maa piye pɔw jwumpe laaga baa wumpe njwuŋi na, marii sũpyire wuruge, pire e Yahutuubii pi maha jwo na fãhe kyaa li dánafeebii pi kwɔn ke, pire pi à jyahara.

¹¹ Mu à yaa mu u pi sige puru jwumpe shiŋi njwuŋi na, jaha na ye pi maha pyenyi yà nimpuyo jwɔ fáanji na yige Kile kuni i ná uru jwuzhiŋi i, wyẽreŋi kurugo.

¹² Sincyiimefooŋi wà na mpyi Kereti kuni i, ur'á jwo na:

«Kereti kuni shiĩnbii na nje kafiniviniimii tẽrigii puni i,

pi na nje mu à jwo sige yaaya nimpie,

sãafee pi nje pi pi,

pi funzɔnŋɔre pun'á taha yalyire na.»

¹³ Uru nãŋ'á sɛe jwo, lire kurugo mu à yaa mu u pi yeŋe ma a pi le kur'e, bà pi si mpyi s'a Kile kuni jaare li jaaranŋkanni na me.

¹⁴ Pi nje a yaa pi taha Yahutuubii jwunjyempe laaga baa wumpe jwɔh'i me. Mpii pi na sɛen cyige ke, pi mù nje a yaa pi taha pire jwumpe fye e me.

¹⁵ Mpii pi nje ná zɔvyinre e ke, yafyin si n-jà pi jwɔhɔ Kile yyahe taan me, ŋka mpii pi nje na Kile kuni tũnni, ná pi nje ná zɔvyinre e me, yafyin si n-jà pire pyi pi fĩniŋe Kile yyahe taan me, mà li pyi jaha na ye pi nje ná funjɛnŋ'i me, pi sɔŋŋɔr'á pi.

¹⁶ Pi maha jwo na pir'á Kile cè, ŋka pi kapyiŋkii cye kurugo, li maha jɛcè na pi jwumpe nje sɛe me, shinpii pi nje pi pi, pi à jũŋo kyán Kile na, pi si n-sii n-jà kacenne pyi me.

* 1:6 Pii maha jwo: «u à yaa u pyi ceewe niŋkin pɔo.»

2

Yereṅkanni na Titi à yaa u a dānafeebii yerege ke

¹ Mu wi ke Titi, ta kàlari njicenni kaan sùpyir'á.

² Yi jwo nàṅkolyeebil'á na pi i piye pèreege cè, pi i mpyi sèeshiin, pi i mpyi yákilifee, pi i piye waha Kile kuni i ná tãange ná lùtaanni i.

³ Yire ninuyi taha cijnjyeebil'á mú, bà pi naaraṅkanni si mpyi si ntàanna ná Kile kuni i mē, pi àha raa pi shinjyeebil'á meyi kèege mē, pi àha mpyi sinmbyaa mē; pi a sùpyire sannte leni kur'e,

⁴ Bà pi si mpyi si li cyèe cipyire na, pyinṅkanni na pi à yaa pi pi nàmbaabii ná pi pyiibii kyaa táan piy'á mē;

⁵ Pi i mpyi yákilifee, pi i mpyi fyinme sùpyii, pi i piye kan pi pyenyi báaraṅ'á, pi raa kacennii pyi; pi i pi nàmbaabii jwōmyahigii cù, bà sùpyire si mpyi si Kile jwumpe le dá e mē.

⁶ Yire mu à yaa mu u jwo nànjiibil'á mú, na pi pyi yákilifee karigii puni i.

⁷ Mu yabilin'á yaa mu u pyi yyecyeene kacennmpyiini i. Fànha le ma a sùpyire taanni ná zòvyinre e.

⁸ Ta jwuntarampe kanni yu, bà sùpyire si mpyi pi àha raa cwo cyaga jaa mu na mē. Mu aha já lire na, wuu zàmpeebii sí n-sílege, pi mú saha si tajwugo ta wuu na mē.

⁹ Yi jwo bilibil'á na pi piye tìrige pi jùnjufeebil'á karigii puni i, pi raa pi nyii karigii pyi. Pi àha raa pi jwō kwūun mē.

¹⁰ Pi àha pi yaaga yu mē, pi li cyèe tèrigii puni i na pire na jye dānasupyii, jwumpe wuu jye na yu wuu Shwofoonj Kile kyaa na ke, bà sùpyire si mpyi si puru le dá e mē.

¹¹ Naha kurugo ye kacenni Kile à pyi ke, u à lire cyèe sùpyire na. Lire kacenni cye kurugo sùpyire puni si n-jà n-shwō.

¹² Lire kacenni kurugo, Kile à jwo na wuu cyé kapegigii na, wuu u kàntugo wà wuu nyii karigii nimpegigil'á. Lire ká mpyi, wuu sí n-pyi nge dīnyenji i yákilifee s'a katiigii pyi, s'a fyáge Kile na.

¹³ Wuu sònṅor'á taha canmbwōhe ṅkemu na, ná wuu na kuru sigili ke, kur'e wuu Shwofoonj Yesu Kirisita u jye wuu Kilebwoonj ke, uru sí uye cyèe u sinampe e.

¹⁴ U à uye pyi sáraga wuu kurugo, maa wuu jùṅṅ wwu kapegigii puni i. U à lire pyi bà wuu si mpyi si mpyi sùpyii fwōnrō baa wuu, mpiimu Kile à cwōnr'a yaha uye mē na ke, si wuye pwō kacennkii mpyinji na.

¹⁵ Nyē tayyerege Kile à kan mu á ke, mà tàanna ná kur'e fànha le ma a sùpyire yerege ná mpe jwumpe e bà pi si mpyi si ṅkwōro Kile kuni i mē. Wà jye a yaa u mu wíl'a faha mē.

3

Kile à jwō wuu na maa wuu shwō mana

¹ Yi jwo dānafeebil'á ma a pi funṅṅ cwo, na pi piye tìrige fānhafeebii ná kīni jùnjufeebil'á, pi i pi jwōmēni cù, pi i piye pwō kacennkii mpyinji na tèrigii puni i.

² Pi àha jwumpime jwo sùpya na mē, pi àha raa kàshi kwūun mú mē, pi pyi lùtaanfee ná jùmpinjee tèrigii puni i.

³ Tēni l'e, wuu mpyi funṅṅ baa shiin, maa jùṅṅ kyán Kile na. Wuu mpyi numpini i, marii wuu nyii karigii shini puni pyi. Wuu mpyi shinpai, maa mpyi ná njicyege e. Wuu kapyiinṅkii mpyi a pen sùpyire sannt'á, wuu ná wuye shwōhōl'e maa wuye pen mú.

⁴ Nka tēni i wuu Shwofoonj Kile à li cyèe sùpyire na na ur'á jwō, ti kyaa mú s'á táan ur'á ke,

⁵ U à wuu shwō mana. Wuu kacennkii kurugo bà u à lire pyi mē. Kile à wuu jùṅṅaara ta maa wuu shwō, maa wuu jyé a finije. U à lire pyi u Munaani fānhe cye kurugo, maa wuu pyi sùpyii nivōnmii bà wuu si mpyi si shini nivōnni ta mē.

⁶ Kile à u Munaani le wuu e ná funvyinge e, wuu Shwofoonj Yesu Kirisita cye kurugo.

⁷ Lire pyinṅkanni na, u à jwō wuu na maa wuu tii u yyahe taan, shini ninṅwombaanj na wuu sònṅor'á taha ke, bà wuu si mpyi si uru ta mē.

⁸ Puru jwumpe na jye kanjēe.

Mii la jye ma a pu jwo a waha dānafeebil'á bà pi si mpyi s'a kacennii pyi tèrigii puni i mē. Lir'á jwō, sùpyire puni tōn na jye lire e.

⁹ Ma hà raa ma jwōge leni nàkaante jùṅṅ baa woore e mē. Pi aha a wuu tulyeyi u tulyeyi meyi nàkaante pyi, ma hà ma jwōge le t'e mē. Pi aha nàkaana pyi mà yyaha tii ná MusaSalijanyi i marii piye tūnni, ma hà njwō ná pi e mē. Tire nàkaante pun'á sii jùṅṅ baa.

¹⁰ Ngemu ká a li caa si dānafeebii kurunke jya ke, urufoo yere, u aha mpyi u jye a li jwō yaha mē, jwo ná u e tozhōnwogo. U aha mpyi u jye a lógo mē, ma hà núru ṅgwō ná u e kyaa na mē.

¹¹ Mu à li cè na shin maha shin u jye ná kuru funṅke shini i ke, urufol'á fworō Kile kuni i, shinpi u jye u wi, jaha na ye u kapyiinṅkil'á li cyèe na u jye a tii mē.

Yerege nizanŋke

¹² Mii si tũntunŋo tun mu á, shwǎhǎl'e Aritemasi, lire nyɛ mɛ Tisike. Pi wǎ ha nɔ mu na, ma a maye waha, ma a mpa na yyére Nikopolisi kǎnhe e, naha na yɛ mii la nyɛ si sà wyeere tɛni pyi wani.

¹³ Zenasi u maha kɛni saliyanɔ cyère sùpyire na ke, maye waha ma a u ná Apolosi tɛge pi kùsheeni na, bà li si mpyi yaaga kà ŋkwò pi kùuŋo mɛ.

¹⁴ Wuu cɛnmpyiibii nyɛ a yaa pi pyi kaŋwɔɔ baa mɛ. Màban le pi e bà pi si mpyi s'a kacɛnnɛkii shinɔ puni pyi tɛrigii puni i s'a pii tère tɛewaagil'e mɛ.

¹⁵ Cɛnmpyiibii pi naha naha ná mii i ke, pire pun'à mu shéere. Wuu kyal'à táan mpiimu á Kile kuni i ke, wuu à pire puni shéere.

Kile u ŋwɔ yii puni na, u u jwó le yii á.

Leterenji Poli à tun Filemŏ á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterenji funŋŋ jwumpe e ke

Jwumpe Nintanmpe pu nyɛ na Yesu kyaa yu ke, Poli à puru jwo Filemŏ á, ka u u dá pu na. Filemŏ na mpyi shinbwo, bilinanji wà na mpyi u á, uru mege na mpyi Onezimu. Ka uru bilinanji si mpa fê.

Lir'á pi ta pi à Poli cù a tò kàsuni i Kile Jwumpe njwuŋi kurugo. Nyɛ ka Onezimu si fê a sà uye ta Poli yyére kàsuni i. Nyɛ lir'á pyi ke, ka Poli si wá na Yesu kyaa yu Onezimu á fo u à pa dá Yesu na. Lire kântugo ka u u Poli tège Yesu kani njwuŋi na sùpyire sannt'á. U kyaa mpyi a táan Poli á sée sèl'e fo Poli mpyi maha u pyi uru jyanji mà tàanni ná Kile kuni i. Nyɛ tēni là à pa nŋ, ka Poli si li lwŏ uye funŋ'i na uru sí Onezimu nùruŋŋ n-tùugo Filemŏ á.

Lire tēni i, bilinji n'a mpyi a fê, ka pi i nùr'a u ta a cù, u nùŋufoonji mpyi maha u kyéree, lire nyɛ mɛ maha u bŋ. Lire e Poli à nge leterenji sémɛ a kan Filemŏ á, maa yi jwo u á na Onezimu ká nùr'a nŋ u na, u áha u cù biliwe fiige mɛ, ŋka u u cù u cɔnmpworŋ fiige mà tàanna ná Kile kuni i. Poli zŋpi mpyi na nŋkùre mpe jwumpe tajwuge e Filemŏ á Onezimu kyaa na mɛ, naha kurugo yɛ u mpyi a tēn ná l'e na ur'á jwo a kùuŋŋ cyage ŋkemu na ke, na Filemŏ sí li pyi n-tòro kuru cyage taan. Puru mpe jwumpe cye kurugo, Poli mpyi a yi fēen a cyán Filemŏ taan na u Onezimu cye yaha bilere na.

Poli à Filemŏ shéere

¹ Mii Poli u nyɛ kàsuni i Yesu Kirisita kurugo ke, mii ná wuu cɔnmpworonji Timŋti u à nge leterenji tun mu Filemŏ á, wuu cevoonji ná wuu báarapyiŋɛŋi,

² ná mu Afya á wuu cɔnmpworocwoŋi ná mu Arisipi u à wuu tège zhileni na Kile jwumpe yyaha yyére zhèŋi kurugo ke, ná dānafeebii pi maha piye binnini mu Filemŏ bage e ke.

³ Wuu Tunji Kile ná wuu Kafoonji Yesu Kirisita pi jwŏ yii na, pi i yyeŋiŋke kan yii á.

Poli à lŋgo na dānafeebii kyal'á táan Filemŏ á

⁴ Filemŏ, tère o tère e mii à Kile jáare ke, mii maha u shéere mu kurugo,

⁵ naha na yɛ mii à lŋgo na Kile shiinbii kyal'á táan mu á, ali numɛ mu à maye tɔŋɛ Kafoonji Yesu na.

⁶ Lire kurugo mii na Kile jáare mu á, Kile kuni l'á wuu pyi wuu à wwŏ ke, bà kuru wwŋɛge si mpyi s'a sí yyaha na mɛ, yaayi niŋcenjyi wuu à ta Kirisita á ke, kuru wwŋɛge ku ma pyi mà yire cè a jwŏ.

⁷ Pyiŋkanni na Kile wuubii kyal'á táan mu á ke, lir'á mii funŋke táan maa màban le mii i sèl'e. Mii cɔnmpworonji, lire mpyiŋi cye kurugo, mu à Kile wuubii zŋmpyaagii waha.

Poli à Filemŏ jáare bilinanji Onezimu kyaa na

⁸ Lire kurugo mii sí kyaa niŋkin cya mu á. Mà tàanna ná wuu wwŋɛge e Kirisita na, mii mpyi na sí n-jà fāha cyán mu na mu u li pyi.

⁹ Ŋka Kile wuubii ntāannamagare ti nyɛ mu i ke, tire kurugo mii sí mu jáare ma a li pyi. Funŋŋ cwo li na na mii Poli yyecwugo wunji pi à cù a tò kàsuni i Yesu Kirisita kurugo ke, mii u na mu jáare.

¹⁰ Onezimu kurugo mii na mu jáare, naha na yɛ u à pyi numɛ mii pyà Yesu Kirisita wwŋɛge e naha kàsuni i.

¹¹ Tēni l'e, u karpwŏ mpyi mu á mɛ. Ŋka numɛ, u karpwŏn'á ta mii ná mu á.

¹² Ali mà li ta u kyal'á waha mii na bà mii yabilinji kan'á waha naye na mɛ, mii sí u nùruŋŋ n-tùugo mu á.

¹³ Mà mii yaha naha kàsuni i Jwumpe Nintanmpe njwuŋi kurugo, li mpyi na sí n-tāan mii i mà u yaha naye taan, u raa kariŋ pyi mii á mu cyaga.

¹⁴ Ŋka mii à li sŋn'á ta na mii nyɛ a yaa mii u kyaa pyi mu kântugo ná mii nyɛ a li jwo mu á, ka mu u li cŋn shwŏ mà yɛ. Mii la nyɛ si mu kárama mu u kacenne pyi mii á mɛ, fo ndemu ká fworŋ mu i ke.

¹⁵ Li sí n-jà n-ta Onezimu à láha mu na tère nimbilere e, si nùru ŋkwŏ mpyi ná mu i fo tēekwombaa.

¹⁶ U saha si n-pyi mu biliwe kannu mɛ, u sí n-pwŏrŋ biliwe na, u sí n-pyi mu cɔnmpworŋ. U kyal'á táan mii á sèl'e, ŋka u kyal'á yaa li taan mu á mà tòro mii na, naha na yɛ u nyɛ mu wu, maa mpyi Kafoonji Yesu wu mú.

¹⁷ Nyɛ kampyi mii à siŋ mu cɔnmpworŋ mà tàanna ná Kile kuni i, mii n'a mpyi a shà mu yyére, mu mpyi na sí mii cù jwŏ cùŋkanni ndemu na ke, mii na li caa mu á, Onezimu ká nŋ mu na, ma a u cù a jwŏ amuni.

¹⁸ U aha nta u à kakyara pyi mu á, lire nyɛ mɛ mu fwoo ká nta u na, mii sí cyire puni tò.

¹⁹ Mii Poli yabilinɔ cyɛge k'à mpe jwumpe puni sɛmɛ na mii sɔ mu fwɔhigii puni tò, mii sɔ na wuuni jáara mu na mɛ, lir'à li cyêe na mii fwoo nyɛ mu na, ɲaha na ye mii à mu le Kile kuni i.

²⁰ Mii cɛmpworonɔ, mii la nyɛ ma a lire kacɛnni nɛɲkinɛɲi pyi na á Kafoonɔ Yesu kurugo, ma a mɔban le mii i Kirisita wwoɲɛɛge e.

²¹ Mii à li cè na nde mii à cya mu á ke, na mu sɔ lire pyi mii á. Lire kurugo mii à ɲge letɛɛɲi tũugo mu á. Mii mú à tɛɛn ná l'e na mii à jwo a kũuɲo cyage ɲkemu na ke, mu sɔ li pyi n-tòro kuru cyage taan.

²² Nyɛ ta na bashonge bégeli, mii à tɛɛn ná l'e, Kile sɔ yii ɲareyi shwɔ pi i mii cye yaha mii i sà fwooro mu na.

Fwũɲi nizannɔ

²³ Epafirasi u naha naha ná mii i kàsɔɲi i Yesu Kirisita meɛɛ kurugo ke, u à mu shéere.

²⁴ Mii báarapyiɲɛɛbii Marika ná Asitariki ná Demasi ná Luka à mu shéere mú.

²⁵ Kafoonɔ Yesu Kirisita u ɲwɔ yii na, u u jwó le yii á.

Letereŋi u à tun Eburu shiinbil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè letereŋi funŋo jwumpe e ke

Nge letereŋi'à tun Eburubii dānafeebii pil'á. Eburu shiinbii pi maha mpyi Yahutuubii ná Izirayeli shiinbii. Shinŋi u à nge letereŋi sème ke, urufoo mege nyɛ a cè mɛ. U sémefoonŋi mpyi a Yahutuubii saliyani cè. Yahutuubii pi mpyi a dá Yesu na, ná pi mpyi yyefuge e ke, u à nge letereŋi sém'a tun pir'á, maa maban le pi e. U à li cyèe pi na na pi aha Yesu dāniyanŋi yaha nkere na, maa Yahutuubii lādaabii kurigii naare, pi si tōon ta lire e mɛ, naha kurugo yɛ zhwonŋi sée wunŋi na ntaa Yesu dāniyanŋi kanni cye kurugo.

Nge letereŋi sémefoonŋi'à li cyèe wuu na na Yesu à fānha tò Kile mèlekɛɛbii na. U à fānha tò Kile tūntunŋi Musa na. U à fānha tò Yahutuubii sáragawwubii jūŋufɛɛbii na, naha kurugo yɛ uru u nyɛ sáragawwunŋufɛmbwohe Kile yyahe taan.

Yesu na nyɛ Mɛlikisɛdeki fiige, uru na mpyi saanwa maa mpyi sáragawwu Ibirayima tɛni i (Zhenɛzi 14.17-24). Sárayi pi mpyi maha wwú tɛɛcyiini i ke, yire mpyi na jīn'a sūpyire kapegigii yāfa ti na mɛ. Nka Yesu à uye pyi sáraga maa wuu kapegigii yāfa wuu na tōgo nīŋkin fo tɛɛkwombaa.

Nge sémɛŋi sémefoonŋi'à maban le Eburu dānafeebii'e, bà pi si mpyi si dá Yesu na tɛrigii puni i si piye waha Kile kuni i ali yyefuge tɛni i, bà Ibirayima ná pi sanmpii mpyi a piye pwo Kile na yyefuge e mɛ.

Kile à jwo ná wuu e u Jyani cye kurugo

¹ Tɛɛcyiini i, Kile à jwo ná wuu tulyeyi i tooyo nīnyahaya ná pyīŋkannigii nīnyahagii na u tūntunmpii cye kurugo.

² Nka ncyii tɛrigii nizannkil'e, u à jwo ná wuu e u Jyani cye kurugo, u à uru ŋgemu tīŋe mà pyi yaayi punifoo ke, uru cye kurugo Kile à yaayi puni dá.

³ Uru u nyɛ Kile sinampe bɛɛnmpe ná Kile nānjanŋi yabilīŋi. U jwumpe fānhe nyahanŋi cye kurugo, dīnyenŋi yaayi pun'á yiye cū. Sūpyire kapegigii yāfanŋi kántugo, u à kār'a sà ntɛɛn nīnyīŋi i Kile Sīŋi Punifoo kàniŋe cyɛge na.

Yesu Kirisita à fānha tò mèlekɛɛbii na

⁴ Mɛge u à ta Kile á ke, bà kur'á fānha tò mèlekɛɛbii woge na mɛ, amuni u tayyɛrɛg'á pɛe mèlekɛɛbii woge na.

⁵ Kile à tɛl'a jwo u mèlekɛŋi ŋgir'á na:

«Mu u nyɛ mii Jyani,

nīnjaa mii à pyi mu Tunjī*» yɛ?

U mú nyɛ a tɛl'a jwo mèlekɛŋi wà tufiige kyaa na:

«Mii sí n-pyi u Tunjī,

u sí n-pyi mii Jyani†» mɛ.

⁶ Nka u Jyani u nyɛ yaayi puni jūŋo na ke, tɛni i u sí nūru uru tun dīnyenŋi i ke, u sí n-jwo‡:

«Kile mèlekɛɛbii, yii puni pi a u pɛɛ§.»

⁷ Nje y'á jwo mèlekɛɛbii kyaa na Kile Jwumpe Semɛŋi i ke, yire yi nyɛ:

«Kile à u mèlekɛɛbii pyi kafɛɛge,

maa u báarapyiibii pyi na bɛɛnmɛ*.»

⁸ Nka Kile à yi jwo u Jyani á:

«Mu u nyɛ Kile, mu sí n-kwôro jūŋufɛntɛ e tɛrigii puni i.

Mpii jūŋo na mu nyɛ ke, mu à tī pir'á.

⁹ Ntiŋi karigii cyi à táan mu á,

ntiimbaanŋi karigii nyɛ a sáa táan mu á mɛ.

Lire kurugo, e Kile! Mu u Kilenŋi à mu cwōnro,

maa mu pɛe mà tōro mu fyɛŋwōhōshiinbii taan,

maa funntange sūguro mu jūŋ'i nūguntan sinmɛ fiige†.»

¹⁰ Maa nūr'á jwo:

«Kafoonŋi, mà lwó fo tasiige e, mu u à jīŋke dá,

mu cyɛge k'á nīnyīŋi yaa.

¹¹ Yire puni sí n-pa n-pīnni, ŋka mu wi ke, mu sí n-kwôro fo tɛɛkwombaa.

Yi puni sí n-pa lyɛ bà vāanŋa maha lyɛ mɛ.

* 1:5 Zaburu 2.7 † 1:5 2 Samuweli 7.14; 1 Izirayeli Saanre 17.13 ‡ 1:6 Pii maha jwo: «ŋka u Jyani u nyɛ yaayi puni

jūŋo na ke, tɛni i u à uru tun dīnyenŋi i ke, u à jwo:» § 1:6 Duterɛnɔmu 32.43 * 1:7 Zaburu 104.4. Pii maha jwo:

«Kile à kafɛɛge pyi u tūntunŋo, maa kileŋiŋi pyi u báarapyi.» † 1:9 Zaburu 45.6,7

¹² Mu sí yi kúru bà sùpya maha vâanŋa kúru me,
yi sí n-pa fáa bà sùpya maha u vâanndenŋe fáa me.
Ŋka mu wi ke, mu sí n-kwôro ma lyempe e,
mu canmpyaagii si n-kwô me†.»

¹³ Mèlekɛɛŋi ŋgi Kile à tɛl'a pyi:

«Ta ma a pa ntɛen na kàniŋe cyɛge na,

fo mii aha mu zàmpeɛnbii pyi mu tooyi tatahage§» yɛ?

¹⁴ Mèlekɛɛbii nyɛ ɲaha shi yɛ? Múnaa yaaya kanna yi nyɛ yi yi Kile báaraŋi laage e.
Nùmpaŋk'à bégel'a yaha mpiimu mɛɛ na ke, Kile à pi tun pi i mpa pire tɛge.

2

Yii àha ɲcwô Yesu jwumpe e me

¹ Lire e jwumpe wuu à lógo ke, wuu yákili yaha pu na sɛl'e, lire baare e kuni sí n-pínni wuu na.

² Kile mèlekɛɛbii mpyi a jwumpe mpemu jwo ke*, puru mpyi a tàra. Mpii pi nyɛ pi mpyi a puru jwumpe cù ná sɛl'e, lire nyɛ me mà cyé pu na ke, Kile à pire puni sára mà tàanna ná pi kapyiini i.

³ Nyɛ jwumpe p'à jwo múnahigii zhwoŋi kyaa na ke, wuu à puru lógo. Pur'à fànha tò mèlekɛɛbii wumpe na. Wuu aha mpyi wuu nyɛ a puru cù ná wuu cyeyi shuunniŋi i me, nde l'à yaa li pyi wuu na ke, Kile sí lire pyi wuu na mú. Kafoonj yabilinji u à fyànha a puru jwumpe jwo, mpii pi à pu lógo ke, pir'à jwo na nákaana nyɛ a sii p'e me.

⁴ Ka Kile yabilinji si li cyée na pi jwumpe na nyɛ sɛɛ, kacyeenkií ná kakyanhala karigii ná kabwôhigii ná Kile Munaani mākanyi cye kurugo, u à yire njemu kan sùpyir'à mà tàanna ná u ɲyii wuuni i ke.

Yesu cye kurugo Kile maha sùpyaŋi shwô

⁵ Nyɛ diɲyɛŋi nimpɲaŋi kyaa wuu nyɛ na yu ke, mèlekɛɛbil'à bà Kile à uru ɲùɲufente kan me.

⁶ Yii li cɛ na y'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛŋi i na:

«Sùpyaŋi nyɛ ɲaha shi fo mu à yákili yaha u na yɛ?

Adama pyàŋi nyɛ ɲaha shi fo mu na u kàanmucaa yɛ?

⁷ Mu à u pyi u tayyérege nyɛ a mèlekɛɛbii woge kwô sɛl'e me†,
mu à pèente ná fànhe kan u á maa ɲjire taha u na.

⁸ Mu à yaayi puni tîrig'a cyán u á†.»

Kile à yaayi puni tîrig'a cyán u á, lire ɲwôhe ku nyɛ, yafyin nyɛ u ɲùŋo na me. Lire ná li wuuni mú i, wuu à li ɲya na yaayi puni sàha ɲkwô a yiye tîrige u á me.

⁹ Ŋka wuu à ndemu kàanmucya ke, lire li nyɛ: Yesu mpyi a tîrige mèlekɛɛbii ɲwôh'i mà tère nimbilere pyi, bà u si mpyi si ɲkwô sùpyire puni cyaga Kile kacɛnni kurugo me. Numɛ, pèente ná ɲjini saanwa maha nta ke, u à yire ta, ɲaha na yɛ u à kyaala maa ɲkwô wuu kurugo.

¹⁰ Kile à yaayi puni yaa uye wuyo. Lire kurugo li mpyi a ɲwô na Yesu u kyaala, bà u si mpyi si shinɲyahara pyi ti pyi shinbwoo u yyére me. Kyaage cye kurugo, Yesu à pyi ɲùɲufoo ɲiɲcɛŋe, ɲgemu u à já a kuni múgo shinɲyahara á, bà ti si mpyi si nùmpaŋa ta me.

¹¹ Yesu u maha sùpyire fininji Kile yyahe taan, u aha mpiimu fininje ke, u ná pire maha mpyi Tu na, lire kurugo u nyɛ a cwônro s'a pi pyi u cìnmppyiibii me.

¹² Lire e u à jwo Kile á:

«Mii sí mu mege kée na cìnmppyiibil'à,

mii sí mu mege pée mu wuubii shwôhɔl'e§.»

¹³ U à jwo mú na:

«Mii kɔni, mii si na sònɲore láha Kile na me*»

maa núr'à jwo:

«Pyiibii Kile à kan mii á ke, mii ná pire pi mpii†.»

¹⁴ Nyɛ Yesu à pire mpiimu pyi pi à nùmpaŋa ta ke, pire na nyɛ sùpyii, lire kurugo Yesu mú à pyi sùpya. U à lire pyi bà li si mpyi, u kwùŋi cye kurugo, Sítaanniŋi cye e kwùŋi fànhe nyɛ ke, si uru fànhe kwô,

¹⁵ mpii pi mpyi u bilere e kwùŋi fyaagare na pi shìŋi canmpyaagil'e ke, si pire ɲùŋo wwú me.

¹⁶ Sɛenji na, Yesu nyɛ a pa mpa mèlekɛɛbii tɛge me, u à pa mpa Ibirayima tùluge shiinbii tɛge.

‡ 1:12 Zaburu 102.25-27 § 1:13 Zaburu 110.1 * 2:2 Saliyaŋi u à kan Izirayeli shiinbil'à Sinayi ɲaŋke ɲuŋj' ke, uru kyaa l'à jwo naha ɲke cyage e. † 2:7 Pii maha jwo: «Mu à u tîrig'a wwú Kile mèlekɛɛbii taan mà tère pyi.» ‡ 2:8 Zaburu

8.4-6 § 2:12 Zaburu 22.22 * 2:13 Ezayi 8.17 † 2:13 Ezayi 8.18

¹⁷ Lire kurugo fànha ku mpyi ku ki, u sàa pa sùpya u cìnmpyiibii fiige karigii puni i, bà u si mpyi si mpyi Kile sàragawwunufembwòhò, ñkemu nùñaare t' à pée, maa báaraŋi pyi na n-ja woge Kile á, maa sùpyire kapegigii tugure lwó me.

¹⁸ Nye ná u s' à tóro n-ja woguure kyaage e, lire e mpii pi n-je k'e nume ke, u sí n-ja pire tège.

3

Yesu à fànha tò Kile túnntunji Musa na

¹ Lire e ke mii cìnmpyiibii, yii Kile à yyére mà pyi uye wuu ke, yii a Yesu wíi. Wu Kile kuni i, uru u n-je Kile túnntunji ná Kile sàragawwunufembwòhe.

² Yesu à báaraŋi pyi u yyerefoon' á ná n-ja womeefente e, bà Musa à u pyi Kile pyenge shiimbil' á me.

³⁻⁶ Nye бага maha бага, ku ná ku faanrafoonji u n-je, yaayi puni Davoonji sí u n-je Kile. Nye bage faanrafoonji na n-je ná njire e mà tóro bage na. Lire pyinkanni ninuuni na, Kile Jyanji Yesu Kirisita u n-je bafaanranji wwoŋeŋji sèe wunji, maa mpyi bage n-ja womeefonji ke, uru na n-je ná njire e mà tóro Musa na. Musa mú à báaraŋi pyi ná sèl'e kuru bage e. Lire e u mpyi báaraŋi kanna. Karigii Kile mpyi na sí n-ja n-pyi ke, u báaraŋi u mpyi na cyire yyaha yu sùpyir' á. Wu aha wuye waha maa wuu sònŋore taha Kafoonji na fyagara baa ná funntange e mà sà n-ja tēgeni na, wuu sí n-pyi u bage.

Taŋŋe k' à bégel' a yaha Kile wuubii mē na ke

⁷ Lire e Kile Munaani à jwo:

«Yii aha Kile mejwuuni lógo n-jaŋa,

⁸ yii aha yii n-jaŋigigii waha,

bà yii tulyey' à cyé Kile na síwage e, maa u n-ja cù me.

⁹ Kuru cyage e, yii tulyey' à jwo na yire sí mii Kile n-ja cù, mà li ta pi à mii kapyiŋkii n-ja fo yyee beeshuunni.

¹⁰ Lire l' à mii lùuni yirige pi taan,

ka mii i jwo “Pi yabilimpii sònŋore ti n-je na pi wuruge tērigii puni i, kuni mii la n-je pi lwó ke, pi n-je a cè me.”

¹¹ Lire e mii lùyiri wun' à kaa

“Taŋŋe mii à bégel' a yaha pi yyaha na ke,

pi saha si n-si n-je kur'e me*.”

¹² Mii cìnmpyiibii, yii yiye kaaŋmucya, sùpya kà n-si ta yii e, pege ná dánabaare zòŋi n-je ŋgemu i fo sí sà n-ja cyé Kile n-ja wunji na me.

¹³ Lire e ke canmbile maha canmbile wuu sí n-ja n-yyere: «n-jaŋa» ke, yii a yiye yerege cyire e, bà kapegigii mpyiŋi lage si mpyi k' àha yii wà wurugo si u n-jaŋiŋi pyi li waha me.

¹⁴ Wu aha sàa kwòro Kile kuni i mà lwó tasiige e fo mà sà n-ja tēgeni na, wuu à pyi Kirisita wwoŋeŋe.

¹⁵ Y' à jwo Kile Jwumpe Semēŋi i na:

«Yii aha Kile mejwuuni lógo n-jaŋa,

yii aha yii n-jaŋigigii waha,

bà yii tulyey' à n-jaŋ kyán Kile na me†.»

¹⁶ Nye mpire pi à n-jaŋ kyán Kile na u mejwuuni lógoŋkwooni kàntugo ye? Musa à mpiimu yyaha cù a fworó Misira kini i ke, tá pire bà me?

¹⁷ Mpire taan Kile lùuni mpyi a yiri yyee beeshuunni funŋ' i ye? Mpii pi mpyi a kapiini pyi fo pi à kwó síwage e ke, tá pire bà me?

¹⁸ Mpire kyaa na Kile à kaa na pi si n-je uru taŋŋe e mà ye? Mpii pi à cyé u na ke, tá pire bà me?

¹⁹ Lire pyinkanni na, mii cìnmpyiibii, wuu à li n-ja na pi dánabaare kurugo, pi n-je a jà a jye kuru taŋŋe e me.

4

Kile à taŋŋe n-jaŋe lwó u pyiibil' á

¹ Nye Kile à u n-jaŋeŋi kan na wuu sí n-pyi ná ur'e u taŋŋe e. Lire e wuu pun' à yaa wuu wuye waha, wuu wà kà ñkwó ñkùŋŋo kuru cyage na me.

² Wu à Jwumpe Nintanmpe lógo, bà wuu tulyeyi mpyi a pu lógo me. Nka wuu à li n-ja na pu n-je a yafyin n-ja pi na me, naha na ye pi à pu lógo, nka pi n-je a dá pu na me. Lire kurugo pi n-je a jye taŋŋe e me.

³ Wu pi à daniyanji pyi ke, wuu pi sí n-je kuru taŋŋe e. Mpii pi n-je pi n-je a daniyanji pyi me, Kile à jwo pire kyaa na:

* 3:11 Zaburu 95.7-11 † 3:15 Zaburu 95.7,8

«Mii lùyiri wuñ'á kâa,
taññke mii à bégel'a yaha ke,
pi si n-sii n-jyè kur'e me*.»

Mà li ta taññk'á yaa, ñaha na ye Kile à kwò ku báarañi na fo tènì i dñnyen'á dá ke.

⁴ Yii li cè, y'á jwo cibilaage canmpyibaashonwuuni kyaa na Kile Jwumpe Semēñi i na:

«Kile à kwò u báarañi puni na, maa ñò canmpyibaashonwuuni †»

⁵ Y'á jwo Kile Jwumpe Semēñi cyage kabēr'e na:

«Taññke mii à bégel'a yaha ke,
pi si n-sii n-jyè kur'e me*.»

⁶ Mpii pi à pyi shincyibii mà Jwumpe Nintanmpe lógo ke, pire ñye a ñen'a dá pu na me. Lire l'á li ta, taññke Kile à bégel'a yaha ke, pi ñye a jà a jyè kur'e me. Nka piiberii sí n-jà n-jyè k'e.

⁷ Lire kurugo Kile mpyi a canñke kabere kan ku ñyñi me na, kuru ku ñye ññjaa. Shincyibii Kile ñwameñi yahan'kwooni kántugo, yye ññyahigil'á tòro ke, ka Kile si jwumpe pà jwo saanñi Dawuda cye kurugo, puru pu mpe:

«Yii aha Kile meñwuuni lógo ññjaa,
yii áha yii ñngyigii waha me§.»

⁸ Taññke ñvññke kyaa l'á jwo ke, kini i Zhozuwe à kàre ná sùpyire e ke, lire bà me. Kampyi lire kini li mpyi li li, Kile sàha mpyi na si taññke kabere kyaa jwo me.

⁹ Ñye Kile wuubii sí n-jyè kuru taññke e si ñò, bà Kile à ñò canmpyibaashonwuuni me.

¹⁰ Ngemu ká jyè kuru taññke e ke, urufoo sí ñò u báarañi na, bà Kile à u wuñi pyi a kwò maa ñò me.

¹¹ Lire e ke wuu wuye waha wuu u jyè kuru taññke e, wà ká ñkwò mpyi kántugo bà Kile ñwameñcumbaabil'á li pyi me.

¹² Kile jwumpe na ñye ñyii na, pu fàn'h'á ñyaha. Pu ñwòg'á táan kàshikwónñwògò ñwòyi shuunni woge na. Pu maha jyè sùpyañi cyeere e fo maha u zòmbilini ná u múnaani láha yiye na, mà sà nò kacizogompe ná kaciiyi sinmpe na. Pu maha sùpyañi zòñi ná u sòññore káanmucya fo maha ñcè.

¹³ Yadanke ká tufiige ñye a sli ñkemu k'á ñwòhò Kile na me. U ñyiwini bènmp'á wu yi puni na. Ur'á wuu puni sí sà wuu nintaga yyaha jwo.

Yesu u ñye wuu sáragawwunñufembwòhe

¹⁴ Ñye wuu à li cè na sáragawwunñufembwòhò na ñye wuu á ñkemu k'á dùg'a kàre fo Kile yyère ke, kuru ku ñye Yesu, Kile Jyaji. Lire e ke Kile kuni i wuu ñye ke, wuu wuye waha, wuu u ñkwòro l'e.

¹⁵ Sáragawwunñufembwòhe ku ñye ku si n-jà ññjaara ta wuu na wuu fànhan'cyerere karigil'e me, kuru bà ku ñye wuu woge me. Bà Sitaannini maha wuu sònni na wàa kapegii shiñi puni na me, amuni Sitaannini à ku sòn a wíi, ñka ku ñye a kapii pyi me.

¹⁶ Lire e ke wuu wuu zòmpii waha, wuu file Kile saanre yateññke na, uru u à ñwò maa mpyi wuu saanñi. Lire ká mpyi, u sí ññjaara ta wuu na. Wuu la ká mpyi u wuu tège tènì ndemu i ke, u sí ñwò wuu na.

5

¹ Ñye Izirayeli shiinbii shwòhòl'e, sáragawwubii ññufembwòhe maha ñcwònrò, ku s'á sùpyire ná Kile shwòhòñi yaa. Kuru ku maha sùpyire yaayi ññkanyi ná ti sárayi ññgwuyi kaan Kile á, bà Kile si mpyi si ti kapegii yáfa ti na me.

² Sáragawwubii ññufembwòhe fànhe mú à cyère, puru funñke e, mpii pi ñye pi ñye a Kile kuni cè me, mà bára mpii pi à wurugo l'e ke, ku maha jà a pire tège ná lùtaanni i.

³ Tire fànhan'cyerere kurugo, bà ku maha sùpyire kapegii yafañi sárayi wwú me, amuni ku maha yaa ku ku yabiliñi wogii sárayi wwú.

⁴ Wà ñye na kuru mebwòhe kaan uy'á me, ñka Kile yini li maha ku nò wà na, bà Aron wuun'á pyi me.

⁵ Amuni Kirisita wuun'á pyi. Uru bà u à uye pyi sáragawwunñufembwòhe me. U à ti pèente ta Kile á, uru ngemu u à jwo:

«Mu u ñye mii Jyaji,

ññjaa mii à pyi mu Tunj*» ke.

⁶ Kile à jwo u á sahan'ki:

«Mu à pyi tégii puni sáragawwunñi Melikisedeki fiige†.»

* 4:3 Zaburu 95.11 † 4:4 Zhenezi 2.2 ‡ 4:5 Zaburu 95.11 § 4:7 Zaburu 95.7,8 * 5:5 Zaburu 2.7 † 5:6 Zaburu 110.4

⁷ Mâ Yesu yaha ñiŋke na, u mpyi a cê na Kile sí n-jà uru shwô kwûñi na. U à uye tîrige Kile á, maa mējwuuni dūruḡo maa u ñáare fānha na fo mǎ ñyilwōhe tîrige, ka Kile si u ñarege shwô, ñaha na ye u à uye tîrige.

⁸ U mēn'à sîi Kile Jyāñi ke, u mpyi maha Kile ñwōmēcunte taanni yyefuge cye kurugo.

⁹ Kile à u pyi u à fūñḡo. Lire kurugo mpīi pi à u ñwōmēeni cū ke, Kile à u pyi u à pire puni shwô fo tēekwombaa.

¹⁰ Yii li cê na sārāḡawuññufembwōhe shiñi u mpyi Mēlikisedēki ke, kuru shiñi Kile à pyi u wi.

Yii àha Kile kuni yaha me

¹¹ Nyē mii cinnmpyiibii, kariñ ninyahagii na ñye wuu á mǎ jwo yii á puru kyaa na, ñka cyi yyaha cēm'a pēn yii á, ñaha na ye yii ñye na kyaa yyaha cīn'a ta me.

¹² Numē mpyi a yaa li yii ta yii à pyi cyelentii, ñka ali numē, pi saha na yii taanni Kile kuni karigii ñiñcyiigii na. Yii na ñye mu à jwo pīñmpīñnyēya. Jirimpe kanni yii ñye na ñwōre, ñyīñi fāñhe k'à ñyaha ke, yii si n-jà uru lyi me.

¹³ Shiñi u ñye na uye ñwô caa ná jirimpe kanni i ke, uru na ñye pīñmpīñnyaga, u ñye a kacēññe cê a wwū kapil'e me.

¹⁴ Ñka shinlyeebii pi maha fāñhanyahaga yalyire lyi, pire yákilibil'a nō pi kacēññe cê a wwū kapil'e, ñaha na ye pi à tēe cyi na.

6

¹⁻² Lire kurugo wuu àha ñkwôro s'a nūruli Kirisita kani kàlañi tasiige na me. Wuu àha nūru cyi sîi cyi tasiige e s'a ñko: wuu wuu toronkanni kēēññe, karigii cyi maha kwûñi nō sūpyañi na ke, wuu u cyire ñwô yaha, wuu u dá Kile na me. Cyeresēēge jyīñkannigii ná cyeyi katahani sūpyañi na si jwô le u á, ná pyiñkanni na Kile sí kwūubii ñē, si pi sára si ntāanna ná pi kapyiñkil'e fo tēekwombaa ke, li saha ñye a nō wá si kála kan wuu á mǎ yyaha tii ná cyire e me. Wuu a si yyaha na, bǎ wuu si mpyi si Kirisita kuni karigii yyaha cê sēl'e me.

³ Kile ká ñēē, lire wuu si n-pyi.

⁴⁻⁶ Lire l'à li ta mǎ kwôro na karigii ñiñcyiigii taanni, lire ñye na ntēge pyi me. Pīl'a Kile bēēñmpe ta, ka Kile si ñwô pi na, ka Kile Munaani si pi tēge, ka pi i li cê na Kile jwump'a ñwô, maa ñiñyēñi ñimpañi fāñhe kà ta, maa nūr'a fworō Kile kuni i. Pire saha si n-jà pi toronkanni kēēññe me. Li na ñye mu à jwo pi na Kile Jyāñi kwôre cige na sahanñi, maa sūpyire sannte pyi ti i u cyere.

⁷ Nyē zāñhe ká a ma sēl'e ñiñke ñkemu na, ka ku yafaayi si ñwô ku faafoon'á ke, lire maha li cyēe na Kile à jwô lwô kurugo ñiñke na.

⁸ Ñka k'aha a ñgure ná ñyēpege kanni yige, kañwô ñye na mpyi ku na me. Li ñye na mōni mē, Kile maha kuru cyage lāña, pi a si ku sūgo.

⁹ Wuu na mpe puni yu, ñka wuu ntāannamacinnmpyiibii, wuu à li cê yii na ñye kuni ñiñcēñni i, ndemu i Kile sí yii shwô ke.

¹⁰ Kile ñye kacēññecembaawa me. Yii à ndemu pyi maa yii tãange cyēe u na u wuubii ntēgeni cye kurugo mǎ lwô tanjāa na mǎ pa nō ñiñjāa na ke, u si funḡo wwô lire na me.

¹¹ Ñka wuu la ñye yii shin maha shin u uye waha u u jà a nō tēgeni na, nde na u à u sōñḡore taha ke, bǎ u si mpyi si lire ta me.

¹² Wuu la ñye yii pyi sáfee me. Yaayi ñwōmēeni Kile à lwô ke, mpīi pi sí yire ta pi dāniyañi ná piye zhiilñi kurugo ke, yii a pire pyimpe taanni.

¹³ Kile à ñwōmēeni lwô Ibirayima á tēni ndemu i ke, u à kǎa uye na, ñaha na ye u ñye a yaaga ta ñkemu k'à fānha tò uye na me.

¹⁴ U à Ibirayima pyi: «Nàkaanna baa, mii sí jwô lwô mu na, si mu tūluge pēe sēl'e*.»

¹⁵ Nyē ka Ibirayima si Kile pyii cyán. Lire pyiñkanni na, yaage ñkemu ñwōmēē Kile mpyi a lwô u á ke, u à kuru ta.

¹⁶ Sūpyire ká a ñko si ñkǎa, yaage k'à fānha tò ti na ke, kuru na ti maha ñkǎa si li cyēe na ñje tir'à jwo ke, yire na ñye sēe, nǎkaante puni maha ñkwô.

¹⁷ Yaayi ñwōmēeni Kile à lwô ke, mpīi pi à yaa pi yire ta ke, Kile la mpyi si li cyēe pire na na uru ká ñwōmēeni ndemu lwô ke, lire ñye na fyilñi me. Lire kurugo u à kǎa.

¹⁸ U à ñwōmēeni lwô wuu á, maa ñkǎa. Cyire kapyaaḡii shuunnñi si n-kēēññe me, ñaha na ye Kile ñye na fini me. Lire e ke wuu pi à u pyi wuu tanwōhage ke, wuu wuye waha, ñaha na ye ñwōmēeni u à lwô wuu á ke, wuu à tēen ná l'e, u si li yige li kuni i.

* 6:14 Zhenezi 22.17

¹⁹ Tire sònṅòrè tatahage ku nyɛ wuu á ke, kuru na nyɛ mu à jwo tɔɔnmɛɛge, nkemu k'á wuu yal'á pɔw' Kile na ke. Kuru tɔɔnmɛɛge maha bage táataa vǎanṅke† jyiile ná wuu e maha ṅkàre Kile tatɛnge e.

²⁰ Wani Yesu à fyánha a jyè wuu yyaha na wuu ntɛgenji kurugo. U à pyi Melikisedeki fiige sáragawwuṅufembwòhe fo tèekwombaa.

7

Melikisedeki à fànha tò Ibirayima na

¹ Uru Melikisedeki mpyi Salɛmu kànhe saanji, maa mpyi sáragawwu Kilenji nɛnyi wun'á. Nyɛ Ibirayima à kàshige kwòn saanbii na maa já pi na, maa núru na ma tɛni ndemu i ke, Melikisedeki à fwor'a sà u nṅò bɛ, maa jwó le u á.

² Yaayi Ibirayima à ta kàshige e ke, u à yire puni yáhanj kan Melikisedeki á. Nyɛ Melikisedeki mɛge jwòhe ku nyɛ: «ntiɛni saanji». Mà bàra lire na, Salɛmu saanji u nyɛ u wi, puru jwòhe ku nyɛ: «yyenṅke saanji».

³ U tunj mɛge nyɛ a yire mɛ, u nunj mɛge nyɛ a yyere mɛ, u tayirige mú nyɛ a jwo mɛ, Kile Jwumpe Semɛni wà tufiige nyɛ a sii na u sɛnkanni, lire nyɛ mɛ na u kwòṅkanni kyaa yu mɛ. U na nyɛ mu à jwo Kile Jyanj, naha na yɛ u sí n-kwòro sáragawwu tɛrigii puni i.

⁴ Yii nyɛ a li nja na Melikisedeki tayyéreg'á pɛe mà? Puru funṅke e, wuu tulyɛge Ibirayima à kàshige kwòn mà yaayi njemu ta ke, u à yire puni yáhanj kan u á.

⁵ Levi tùluge shiimbii pi nyɛ sáragawwuubii ke, MusaSaliyanj mpyi a fànhe cyán pi na pi à pi cɛmppyiibii Izirayeli shiimbii cyeyaayi yáhanj shuu, ali mà li ta pi ná pire puni na nyɛ Ibirayima tùluge shiin.

⁶ Melikisedeki mpyi Levi tùluge shin mɛ, ṅka uru u à Ibirayima cyeyaayi yáhanj ta. Mà bàra lire na, uru u à jwó le Ibirayima á, mà li ta Ibirayima á Kile mpyi a nɔwomyahigii lwó.

⁷ Nàkaana baa, jwónj lefoon'á fànha tò u tafoonj na.

⁸ Sáragawwuubii pi maha yáhanj shuu sùpyir'á ke, pire na nyɛ sùpyii mpiimu pi sí n-kwú canṅka ke. Melikisedeki mú mpyi na yáhanj shuu, ṅka uru sí n-kwòro nyii na bà y'á sɛme Kile Jwumpe Semɛni i mɛ.

⁹ Levi tùluge shiimbil'á yáhanj maha ṅkaan ke, wuu bá sí n-jà n-jwo na pire mú à yáhanj wwú, naha na yɛ pi tulyɛge Ibirayima à u wwú mà kan Melikisedeki á.

¹⁰ Tɛni i Melikisedeki à Ibirayima nṅò bɛ maa yáhanj ta ke, Levi mpyi na sàha si mɛ, ṅka u mpyi u tulyɛge Ibirayima sishange e, lire e ke u mú à wwú yáhanj i.

¹¹ Ma tàanna ná Izirayeli shiimbii Saliyanj i, Levi tùluge shiimbii kanni pi mpyi a yaa pi já a pyi sáragawwu. Kampyi pi sáragawwuuni mpyi na sí n-jà Kile nyii wuuni pyi li fúnṅò, nṅò sàha mpyi na si n-pyi sáragawwuṅj wabɛrɛ u pa mà ta u nyɛ a pyi Arɔn fiige mɛ, fo Melikisedeki fiige.

¹² Nyɛ sáragawwuuni ká fáa, fànha ki Saliyanj mú u fáa.

¹³ Ná wuu Kafoonj i, mpe jwump'á yyaha tii ke, ur'á fworò tùluge nkemu i ke, pire wà nyɛ a sáragawwubaaranj pyi mà nja sárayi tawwuge e mɛ.

¹⁴ Sùpyire pun'á cɛ na wuu Kafoonj à fworò Zhuda tùluge e, ṅka Kile tūntunṅj Musa à jwo sáragawwuubii kyaa na ke, u jwòge nyɛ a nɔ Zhuda tùluge na mɛ.

Yesu nyɛ Melikisedeki fiige

¹⁵ Wuu Kafoonj à pyi sáragawwu bà Melikisedeki mpyi mɛ, lire l'á li fínin'a cyɛe na u ná Levi tùluge nyɛ piye kur'e mɛ.

¹⁶ Tùlugo kari cye kurugo bà u à pyi sáragawwu mɛ, shìṅj nɛṅkwombaanj fànhe ku nyɛ u e ke, kuru cye kurugo u à pyi u wi.

¹⁷ Y'á jwo Kile Jwumpe Semɛni i na:

«Mu à pyi tɛrigii puni sáragawwu Melikisedeki fiige*.»

¹⁸ Lire pyiṅkanni na, Saliyanj nɛṅjyen'á yirige, naha na yɛ fànha nyɛ a mpyi u e mɛ, kanjwò mú nyɛ a mpyi u na mɛ.

¹⁹ Musa Saliyanj nyɛ a kyaa yaa ndemu l'á fúnṅò mɛ, ṅka numɛ sònṅòrɔ tatahaga sɛe wog'á kan wuu á. Kuru cye kurugo, wuu à tabaraga ta Kile na.

²⁰ Mà bàra lire na, Kile à káa Yesu á, pi sanmpii s'á pyi sáragawwu mà ta Kile nyɛ a káa pir'á mɛ.

²¹ Yesu wi ke, ur'á le sáragawwubaaranj i tɛni ndemu i ke, Kile à káa u á na:

«Mii Kafoonj Kile à káa,
mii si na ntílwòhe nɛjcyange lwó sahanjki mɛ:

† 6:19 bage táataa vǎanṅke»: sùpyire mpyi maha Kile pɛre vǎanṅa bage e. Pi mpyi maha vǎanṅa pyi maha ntɛg'a bage sɛe cyage láha ku sɛesee cyage na. Kuni mpyi a kan sáragawwuubii nṅufembwòhe kann'á ku jyè bage sɛesee cyage e, tɔɔg nɛṅkin yyeeni i. * 7:17 Zaburu 110.4

“mu na nye sáragawwu fo tèekwombaa†.”»

²² Lire kurugo tunmbyaare Kile à le ná wuu e nume ke, tir'à fánha tò ninyeere na. Yesu cye kurugo, wuu à tēen ná lire e.

²³ Nye kani là saha na nye, ndemu l'à u ná pi wwú piye e ke. Sárágawwuubii ninyahamil'à tòro mà li jùñke pyi, pi mpyi na ñkwúu.

²⁴ Nka Yesu wi ke, uru na nye nyii na fo tèekwombaa, sùpya saha si n-pyi sárágawwu u cyaga me.

²⁵ Lire l'à li ta, mpiimu pi à bàra Kile na u cye kurugo ke, u sí n-jà pire shwò nume fo tèekwombaa, naha na ye u na nye nyii na tèrigii puni i, maa Kile jáare pir'à.

²⁶ Sárágawwuñufembwòhe kurugo wuu mpyi ke, kuru ku nye Yesu. U à finine, ncēge cyaga ná ñwòhò cyaga nye u na me. Kile à u láha kapimpyiibii na, maa u ñurugo fo ninyiñi tēgeni na.

²⁷ Yesu nye sárágawwuubii ñufembwoyi sanji fiige me, u kuro nye canja maha canja sárágawwuuni i uye kapegii yafani kurugo si nta sùpyire sannte wogigii yafani sárayi wwú me. U à uye pyi sáraga tògo ninyiñi tèrigii puni mēe na.

²⁸ Yii li cē, Musa Saliyani mpyi a mpiimu tiye mà pyi sárágawwuubii ñufembwoyi ke, pire mpyi a fúnjo me. Nka Musa Saliyani kántugo, Kile à kaa maa jwumpe mpemu jwo ke, pur'à pyi kanjò mà u jyani tiye mà pyi sárágawwuñufembwòho, uru u à fúnjo tèrigii puni i.

8

Yesu, wuu sárágawwuñufembwòhe

¹ Nye wuu jwumpe ñumbwòhe ku nye: sárágawwuñufembwòho na nye wuu á bà wuu à yi jwo me. U à sà ntēen ninyiñi i fánhe cyage e, Kile Sini Punifoo kàniye cyage na.

² Sée cyage e u nye na báarañi pyi ke, kuru ku nye Kile vāanñke bage sée woge, sùpya cye kurugo bà k'à faanra me, Kile yabilinji cyage k'à ku faanra.

³ Sárágawwuubii ñufembwoyi pun'à tiye, yi raa ñkanñi pyi Kile á s'a sárayi pyi y'a nōni Kile na. Lire pyiñkani na, wuu sárágawwuñufembwòhe mú à yaa k'a yaaga kaan Kile á.

⁴ Kàmpyi u mpyi jùñke na, u bá mpyi na si n-pyi sárágawwu me, naha kurugo ye sárágawwuubii pii na nye naha mpiimu pi nye na yakanyi kaan mà tàanna ná MusaSaliyani i ke.

⁵ Pire sárágawwuubii na báare cyage ñkemu i ke, kuru na nye mu à jwo ninyiñi woge nāñjani. Tēni i Musa mpyi a bégele s'a Kile vāanñke bage yyēenji ke, Kile à yi jwo u á: «Lóg'a ñwò, yaayi mii à cyēe mu na ñanñe ñunji ke, maye waha ma a yire ñcamii yaa*.»

⁶ Nye nume, Yesu Kirisita u nye wuu sárágawwuñufembwòhe ke, báarañi Kile à kan ur'à ke, ur'à fánha tò pire wunji na, naha na ye tunmbyaare u à le wuu ná Kile shwòhol'e ke, tir'à fánha tò ninyeere na. Yaayi ñwòmyahigii Kile à lwó nume ke, yire mú à fánha tò tèecyiini wuyi na.

⁷ Kàmpyi tunmbyaare ñjicyiire† mpyi na sí n-jà Kile nyii wuuni fúnjo, jùñjo sàha mpyi na sí n-pyi, mà shonworo tēg'a ti fáa me.

⁸ Nka Kile à u shiinbii cēge maa jwo:

«Mii Kafoonji Kile à jwo,

“Canja na ma, mii sí n-pa tunmbyara nívōnnō le

ná Izirayeli shiinbii ná Zhuda shiinbil'e.

⁹ Canñke mii à pi tulyeyi cū pi cyeyi na, mà fworo Misira kñi i ke, tunmbyaare mii à le ná pi e ke, ti si n-pyi tire fiige me,

naha na ye pi à tire kēge.

Lire na, mii à pi yaha wani.”

Mii Kafoonji Kile à jwo amuni.

¹⁰ “Nye cyire canmpyaagil'à tòro ke,

tunmbyaare mii sí n-le ná Izirayeli shiinbil'e ke, tire ti nte:

Mii sí na Saliyani le pi yákilibil'e,

si u jwumpe sémé pi zōompīi na.

Mii sí n-pyi pi Kilenji,

pi sí n-pyi mii shiinbii.

¹¹ Wà saha si u shinñe, lire nye me u cinmpworo pyi

‘Maye waha ma a Kafoonji cē’ me,

naha na ye pi puni sí mii cē,

shinbwo bàra shiinbilere na.

¹² Mii sí toro taha pi ntiimbaanji na,

† 7:21 Zaburu 110.4 * 8:5 Ekizodi 25.40 † 8:7 Tunmbyaare t'à le Sinayi ñanñe ñunji ke, tire kyaa li nye na yu naha (Ekizodi 24.3-8).

mii sí pi kapegigii yàfa pi na[‡].”

¹³ Kile à tunmbyara nivónnò kyaa jwo, puru funŋke e, ninjyere kakwoo saha nyε mε, fànha saha nyε t'e mε, ncyère ti sí n-pínni.

9

Tunmbyaare ninjyere

¹ Tunmbyaare ninjyere tēni i, pyiŋkannigii cyi mpyi wani, ncyiimu jwò kurugo sáragawwuubii mpyi maha yaa pi tōro, pi i nta a sárayi wwù ke. Baga mú mpyi wani jūŋke na, ŋkemu i pi mpyi maha yi wwù ke.

² Vāanŋa бага ku mpyi ku ki, maa ku taa mà pyi bapya shuunni. Babilini ninjyini i bēenmbwōhe fūkinanji ná tábalaŋi juŋ'i pi mpyi maha sárage bwúurunji yaha ke, yire yi mpyi wani. Lire babilini mege mpyi «bage sēecyage». ³ Vāanŋa mpyi lire babilini ná funŋo wuuni shwōh'le. Funŋo babilini mege mpyi «bage sēesee cyage».

⁴ Kuru cyage e, sárayi tasogoge sēenji woge mpyi, pi mpyi maha wusunani súuge ku juŋ'i. Tunmbyaare mbwūni mú mpyi wani. Sēenji mpyi a tēg'a lire mbwūni puni wōōgo. Sēen cwo mpyi li funŋke e. Njūŋi mege ku nyε mani ke, uru wà mpyi lire sēenji cwooni i. Arōn kàbiini^{*} li mpyi a wyēere yige ke, ná kafaatente na Kile mpyi a u tunmbyaare jwumpe séme ke, yire mú mpyi mbwūni i.

⁵ Sheribēenbii mpyi mbwūni juŋ'i, pire mpyi maha li cyēre na Kile yabilinji nyε naha. Pire mpyi a fukanyi pili mbwūni jwōtonke juŋ'i[†]. Nka mii sí n-jà cyire karigii puni jwo nò cyi tēgeni na numε mε.

⁶ Nyε vāanŋke bage ná ku funŋo yaayi mpyi a bēgele lire bēgelenkanni na. Sáragawwuubii mpyi maha jyε kuru bage babilini ninjyini i canŋa maha canŋa na pi báaranji pyi.

⁷ Sáragawwuubii jūŋufembwōhe kanni ku mpyi maha jyε babilini shōnwuuni i tōōgo ninŋin yyēni i. Kuru cyage e u mpyi maha ma ná yatōore sishange e na ŋkaan Kile á, u yabilinji ná sūpyire sannte ŋgurugonji kurugo.

⁸ Cyire karigii cye kurugo, Kile Munaani á li cyēe wuu na na kuni ninjyēni tēni i, sūpyire mpyi na si n-jà n-jyε bage sēesee cyage e mε.

⁹ Lire maha wuu tēge wuu á kari yya cē ninjaa, maa li cyēe wuu na na sūpyari u nyε na Kile pēre maa yaaya kaan u á, lire nyε mε na yatōore būu u á ke, lire si n-jà urufoo zōŋi fininje Kile á mε.

¹⁰ Kuni ninjyēni karigii cyi mpyi sárayi yalyire ná yabyere ná wiliŋkannigii cyi, si cyeere tufeempe ta. Cyire kurigii jaarani fānhe mpyi a cyán sūpyire na fo mà sà yaa ná tēni i Kile á cyi fáa ná pyiŋkanni nivónni i ke.

Yesu Kirisita sishange

¹¹ Nyε numε, Kirisita á pa. Uru u nyε sáragawwuŋufembwōhe, uru u á pa yaayi ninjēnny kan wuu á. Kile vāanŋke bage tayyērege k'á fānha tō ninjyēge na, ku karigii s'a fūŋŋo ke, kur'e Kirisita á jyε. Sūpya bà u á kuru bage yaa mε, ku mú nyε ŋge dīnyenji i mε.

¹² Kirisita á jyε bage sēesee cyage e ke, ná sikaŋere sishan, lire nyε mε nupeelyevónnò sishan e bà u á jyε mε. Nka u á jyε tōōgo ninŋin fo tēekwombaa maa u yabilinji sishange kan maa wuu jūŋo wwù wuu kapegigil'e. Tire jūŋgwuure na nyε tēekwombaa woro.

¹³ Sūpyiibii pi mpyi pi nyε a fininje mà tāanna ná kuni ninjyēni i mε, pi mpyi maha sikaŋerigii ná nupyahigii būu, maa cyire sishange wuuni pire na. Pi mpyi maha nūpya bō maa u sūgo, maa tire cwōnre kuu na wuni pire sūpyiibii na. Lire mpyi maha pire cyeere pyi t'á fininje Kile á.

¹⁴ Yatōore sishange mpyi na lire pyi, Kirisita woge s'á pwōró kuru na. Kile Munaani li sí n-kwōro fo tēekwombaa ke, lire l'á u yya cū, ka u u uye kan sáraga cwō cyaga baa wogo Kile á. Karigii cyi maha kwūŋi nò wuu na ke, u sishange sí n-jà wuu zōompī fininje cyire e. Lire ká mpyi, wuu sí n-jà n-file Kile jyii wuŋi na, s'a báara u á.

¹⁵ Ná Kirisita s'á lire pyi, lire kurugo u á pyi tunmbyaare nivónnte sūsurulenji Kile ná sūpyire shwōh'le. Sūpyire mpyi a kapegigii ncyiimu pyi tunmbyaare ninjyere tēni i ke, Kirisita á kwū si ti jūŋo wwù cyire e, bà li si mpyi Kile á mpiimu yyere maa yaayi ninjkwombaayi jwōmēni lwō pi á ke, pi i yire ta mε.

¹⁶ Yii li cē, mu aha tunmbyaare nya t'á le, yaaga ku maha bō maha mpyi sáraga.

¹⁷ Ná kuru nyε a bō mε, mà ku yaha jyii na, tunmbyaare maha fworo mε.

[‡] 8:12 Zheremi 31.31-34 ^{*} 9:4 Arōn kàbiin'á poroyo yige, maa yasere pyi, lir'á li cyēe na Kafoonji funŋk'á tāan ná Musa ná Arōn e (Nōmburu 17.1-11). [†] 9:5 Yatōore pi mpyi maha bō sūpyire kapegigii yafanji kurugo ke, kuru jwōtonke juŋ'i tire sishange mpyi maha wu.

¹⁸ Lire kurugo Kile nyɛ a tunmbyaare nɛɛɛɛɛɛ le ná sùpyire e sishan baa mɛ*.

¹⁹ Nyɛ ka Musa si Kile Saliyanɛ kɔpyaagii jwo sùpyir'á, lire kántugo maa nunaare ná sikapɛrigii sishange shwɔ, maa lwɔhe wùrugo k'e, maa izope cige wyɛere tà ná mpá shire le a wu k'e, mà jaraga jaraga Kile Saliyanɛ Semɛɛɛɛ ná sùpyire puni na,

²⁰ maa jwo: «Tunmbyaare Kile à le ná yii e ke, nke sishange k'à tire tígileS.»

²¹ Lire pyinɛkanni na mú, ka Musa si sishange kà jaraga Kile vɔanɛke bage ná Kile pɛɛɛɛ yaayi puni na.

²² Mà tàanna ná Musa Saliyanɛ i, sishange mpyi maha karii nɛɛɛɛɛɛ fɛɛɛɛ. Ná sishange nyɛ a wu mɛ, sùpyire kaɛɛɛɛɛɛ si yáfa ti na mɛ.

²³ Wu à li jya na yatɔɔre sishange ku mpyi maha ntɛg'a kuni nɛɛɛɛɛɛ yaayi fɛɛɛɛ, yire sí na nyɛ nɛɛɛɛɛɛ sɛɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛ kanna. Lire e ke sárage sishange tayyɛɛɛ k'à pɛɛ yire woge na ke, kuru kyaa li nyɛ Kile na yaayi sɛɛ wuyi vɛɛɛɛ kurugo.

²⁴ Sùpyir'á Kile bage nkemu faanra ke, kur'e bà Kirisita à jyɛ mɛ. Sùpyir'á nkemu faanra ke, kuru na nyɛ Kile bage nɛɛɛɛ woge malwɔɔ kanna. Nɛɛɛɛ yabilinɛ i Kirisita à jyɛ maa Kile jàare wuu kurugo.

²⁵ Kuni nɛɛɛɛɛɛ i, sáragawwuubii jɛɛɛɛɛɛɛ mpyi maha jyɛ Kile bage sɛɛɛɛ cyage e ná yatɔɔre sishange e yyeɛ maha yyeɛ, nka Kirisita nyɛ a jyɛ nɛɛɛɛ i maa uye kan sáraga tooɔɔ nɛɛɛɛɛɛ mɛ.

²⁶ Ná lire bà mɛ, mà lwɔɔ dɛɛɛɛɛɛ'á dá ke, mà pa nɔ nɛɛɛɛ na, numɛ mpyi na sí u ta u à kyaala tooɔɔ nɛɛɛɛɛɛ mɛ kwɔ. Nka numɛ tɛni takwɔɔre e, u à pa maa uye pyi sáraga tɔɔɔ nɛɛɛɛ tɛrigii puni mɛɛ na, maa kaɛɛɛɛɛɛ tɛɛɛɛ láha wuu na.

²⁷ Yii à li cɛ na sùpyanɛ maha nkɔwɔ tɔɔɔ nɛɛɛɛ, lire kántugo Kile maha u yibe u kɔpyinɛkii na.

²⁸ Lire pyinɛkanni na mú, Kirisita à pyi sáraga tɔɔɔ nɛɛɛɛ kanna, bà u si mpyi si shinɛɛɛɛ kapeɛɛɛɛ tɛɛɛɛ lwɔ mɛ. Mpii pi nyɛ na u sigili ke, u sí n-pa uye cyɛɛ pɛre na tozhɔnwogo pi zhwonɛ kurugo, nka kaɛɛɛɛɛɛ yáfanɛ kurugo bà mɛ.

10

Yesu à uye pyi sáraga

¹ MusaSaliyanɛ mpyi yaayi nɛɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛɛɛ nɛɛɛɛɛɛ kanna, u mpyi a fɛɛɛɛ mɛ. U mpyi a jwo na sárayi ninuyi y'a wwu yyeɛ maha yyeɛ. Lire e sùpyiibii pi nyɛ na bàrali Kile na ke, u si n-jà pɛre fɛɛɛɛ n-fɛɛɛɛ mɛ.

² Kàmpyi u mpyi na sí n-jà lire pyi, pi mpyi na sí n-kwɔɔ s'a yi wwu mɛ. Naha na yɛ kàmpyi vɛɛɛɛ kurugo yi maha wwu, mpii pi maha yi wwu ke, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo pɛr'á finin'a kwɔ, pi sàha mpyi na sí piye nya kapiɛɛɛɛ mɛ.

³ Nka lire bà li mpyi li li mɛ. Yyeɛ maha yyeɛ, sárayi mpyi maha wwu si sùpyire funɛɛ cwo ti kaɛɛɛɛɛɛ na.

⁴ Naha na yɛ nupyahigii ná sikapɛrigii sishange si n-sii n-jà sùpya kaɛɛɛɛ yáfa u na mɛ.

⁵ Lire kurugo tɛni i Kirisita mpyi na ma dɛɛɛɛɛɛ i ke, u à jwo Kile á:

«Mu à jwo na mu nyɛ na ncaa yatɔɔre sárayi na mɛ,

mu nyɛ a nɛɛ sùpya si yaaga kan mu á mɛ,

nka mu à cyere yaa mii na.

⁶ Yatɔɔre ti nyɛ na sùuge sárayi tasogoge e,

lire nyɛ mɛ sárayi sanɛɛɛɛ yi nyɛ na nkaan mu á kaɛɛɛɛɛɛ yáfanɛ kurugo ke,

kuru kà nyɛ a mu funɛke jɛɛ mɛ.

⁷ Lire kurugo mii à jwo

“Kile, mii u nge,

mii à pa si mpa mu nyii wuuni pyi,

bà y'a sɛmɛ mii kyaa na Kile Jwumpe Semɛɛɛ i mɛ*.”»

⁸ Bà wuu à li jya mɛ, Kirisita à fyánha a jwo Kile á: «Mu à jwo na sárayi ná yakanyi ná sárayi nizogoyi ná kaɛɛɛɛɛɛ yáfanɛ sárayi nyɛ a táan mu á mɛ, na yire na bà mu nyɛ na ncaa mɛ.» U à yire puni jwo mà li ta MusaSaliyanɛ à jwo na yire puni y'a mpyi.

⁹ Nyɛ ka Kirisita si nùr'a jwo: «Kile, mii u nge, mii à pa si mpa mu nyii wuuni pyi.» Puru jwump'á li cyɛɛ na sáraga nɛɛɛɛɛɛ'á tɛg'a sárayi nɛɛɛɛɛɛ fàa.

¹⁰ Yesu Kirisita à Kile nyii wuuni pyi. U yabilin'á uye kan mà pyi sáraga tɔɔɔ nɛɛɛɛ tɛrigii puni mɛɛ na, lire pyinɛkanni na wuu kaɛɛɛɛɛɛ'á jyɛ á láha wuu na.

* **9:18** Pii maha jwo: ¹⁶ Wu kooɛ kani kàanmucya. Mu aha lógo na ma kooɛ táa, sùpyanɛ u à kwɔ sɛɛɛɛ na ke, uru kooɛ ku maha ntáa. ¹⁷ Sùpya ká u kooɛ táanɛkanni jwo, ná u nyɛ a kwɔ mɛ, wà nyɛ na ku táali mɛ. ¹⁸ Amuni, yi mú nyɛ Kile tunmbyaare kàpanɛke na. Tɛni i Kile à tunmbyaare nɛɛɛɛɛɛ le ke, u à jwo pi á na pi yatɔɔre tà bò, sùpyiibii puni si ti sishange nya, si jɛɛ na t'à kwɔ.» **9:20** Ekizodi 24.8 * **10:7** Zaburu 40.6-8

¹¹ Kuni ninjyeeni tēni i, canŋa maha canŋa, sáragawwuubii mpyi maha sárayi ninuyi wwû Kile á, ŋka yire sárayi mpyi na si n-sii n-jà wà kapegigii yáfa u na me.

¹² Ŋka Kirisita wi ke, ur'á uye kan mà pyi sáraga tóogo ninjin, kuru sárage na nye tērigii puni wogo. U à lire pyi kapegigii yáfanj kurugo, lire kántugo maa ŋkàr'a sà ntēn Kile kàniŋe cyage na.

¹³ Tēni i Kile sí n-pa u zàmpeenbii pyi u tooyi tatahage ke, u à tēn wani kuru cyage e na lire sigili.

¹⁴ Yii li cè, kuru sárage ninjinj cye kurugo, Kile à mpiimu finij ke, u à pire pyi ncēge cyaga baa fo tēekwombaa.

¹⁵ Kile Munaani mú à yire finij'a jwo wuu á. L'à jwo na:

¹⁶ «Kafoonj Kile à jwo “Tunmbyaare mii sí n-le ná pi e canjyi nimpayi i ke, tire ti jye: ‘Mii sí na Saliyanj le pi zòompil'e, si u jwumpe sème pi yákilibii na†.’ ”»

¹⁷ Maa núr'a jwo:

«Mii saha si na yákiliŋ yaha pi kapegigii ná pi ntiimbaanj karigii na me‡.»

¹⁸ Nye kapegigil'à yáfa cyage ŋkemu i mà kwò ke, jùŋo saha na nye mà sáraga wwû cyi kurugo la?

Wuu yákilitēnre wuubii pi file Kile na

¹⁹ Lire pyinŋanni na, mii cīnmpyiibii, Yesu sishange cye kurugo, wuu sí n-jà n-jyè Kile bage sēsese cyage e fyagara baa.

²⁰ Bage táataa vāanŋke ku mpyi wuu yyaha na ke, bà kur'à cwōn me, amuni pi à Yesu cyeere pyi, ka lire si kuro nivōnnō mūgo wuu á ndemu li sí wuu nō Kile na, si shiŋi sēe wunj kan wuu á ke.

²¹ Uru u nye wuu sáragawwunūfembwōhe maa mpyi Kile bage jùŋo na.

²² Numē, wuu zòompil'à jyé a yige kanwōhoyi puni i njemu yi nye na wuu cēge ke, wuu cyeere s'à jyé ná lūcēnŋke e. Lire e wuu àha nūru raa fyáge me, wuu sàa dá Kile na, wuu u file u na ná funŋo ninjin i.

²³ Wuu a yi yu ŋwōfyinge na, na wuu à wuu sōnŋore taha Kile ŋwōmēni na. Wuu àha wuu funjyi cēnnē me, naha na ye u aha ndemu jwo ke, u maha lire pyi.

²⁴ Wuu yaha wuye na wuu raa maban leni wuye e, bà wuu si mpyi s'a si yyaha na tàange ná kacēnmpyiini i me.

²⁵ Wuu àha wuye mbīnniŋj ŋwō yaha bà pil'à li pyi me, ŋka wuu a maban leni wuye e, naha na ye yii à li nya na Kafoonj tēpan'à byanhara.

²⁶ Wuu aha sēenji kuni cè maa ŋcwō maa ŋkwōro na kapegigii pyi, sáraga saha nye ŋkemu ku sí cyire yáfa wuu na me.

²⁷ Shinŋi u nye na lire pyi ke, ur'á yaa u a fyáge Kile yibige ná nabwōhe yyaha na. Mpii pi à cyé Kile na ke, kuru ku sí pire súgo.

²⁸ Wà n'a mpyi a MusaSaliyanj kafuun pyi shiin shuunni taanre nyii na, ka pire si yi jwo, pi mpyi maha urufoo bò jùnaara baa.

²⁹ Numē, shinŋi u nye na Kile Jyanj fare ke, Kile jye a yaa u kyaa pyi uru na ndemu l'à fānha tò mbōŋi na mà? Sēenji na, sishange k'à tēg'a tunmbyaare le maa urufoo kapegigii yáfa ke, u nye a pēene taha kuru na me. Kile Munaani li maha wuu pyi wuu à Kile ticēnmpē cè ke, u bá à lire cyahala.

³⁰ Nye Kile yabilin'à jwo: «Mii u sí na ŋkoonj wwû. Mii u sí katupwōhoyi pyifeebii sàra§.» Yi mú à sème na: «Kafoonj Kile sí u wuubii yibe pi kapyiinkii na*.» Nye wuu à li cè na nde u à jwo ke, u sí lire yige li kuni i.

³¹ Fyagara kyaa li nye li li wà u cwo Kile nyii wunj cyeyi i.

³² Nde l'à pyi yii na tanjaanj i ke, yii funŋo cwo lire na. Yii à Kile bēenmpē ta tēni ndemu i ke, yyefug'à yii kànha sél'e cyire canmpyaagil'e, ŋka lire nye a yii yatanjyi bò me.

³³ Tērigii cýil'e, pi mpyi maha yii cyere, maa yii kyéere sūpyire nyii na. Tērigii cýil'e, mpii pi mpyi maha ŋkyéere yii fiige ke, yii mpyi maha pire tēre.

³⁴ Mpii pi mpyi a le kāsūŋi i ke, yii à pire tēge pire yyefugo karigil'e. Pi à yii cyeyaayi cýan a shwō yii na, ka yii i li kwú yiye e ná funntange e, naha na ye yii à li cè na yaage ku nye yii á ke, kur'à fānha tò yire puni na, ku mú nye na ŋkwū me.

³⁵ Lire e ke yii àha yii dāniyanj láha Kile na me, lire sí yii pyi yii tōn nimbwo ta.

³⁶ Yii yiye waha numē, yii raa sí yyaha na Kile nyii wuuni mpyiŋi i, lire ká mpyi, yaage ŋwōmēni u à lwó ke, yii sí kuru ta.

³⁷ Y'à sème Kile Jwumpe Semēŋi na:

«Ncyère, ŋgemu u à yaa u pa ke, uru sí n-pa,

† 10:16 Zheremi 31.33 ‡ 10:17 Zheremi 31.34 § 10:30 Duterenaumu 32.35 * 10:30 Duterenaumu 32.36; Zaburu 135.14

u sì mō mē.»

³⁸ Kile à jwō:

«Shinji u à tí ke, dányanji cye kurugo uru maha mpyi nyii na.

Nka wà ha kántugo wà mii á, mii funnje sì n-táan ná urufole mē†.»

³⁹ Mii à tēen ná l'e, mpyi pi maha ntēr'a nūru maa nkāre tapinnage e ke, wuu nyē pire e mē. Nūmpañja tafeebii pi à dá Kile na ke, pire e wuu nyē.

11

Mpii pi à fyánha a dá Kile na ke, wuu pire kàanmucya

¹ Naha ku nyē dányanji yē? Mà ma sònjore taha yaaga na maa ntēen ná l'e mu sí ku ta, lire nyē mē yaage ku nyē mu nyē na ku paa mē, maa dá ku na mu à jwo mu nyii na nyē ku na ke, lire li nyē dányanji.

² Wuu tulyeyi dányanji kurugo, Kile à jnē pi na.

³ Dányanji cye kurugo, wuu à li cē na Kile à n̄nyinji ná njnke dá u jwumpe cye kurugo. Puru funnje e, yaaga maha yaaga wuu nyē na paa ke, Kile à ku dá ná yanyambaage e.

⁴ Abeli à dá Kile na, lire kurugo sárage u à wwū Kile á ke, kur'á pwórō Kanji woge na. U dányanji kurugo, Kile à jwo na u à tí maa jnē u sárayi na. U à kwū, nka u dányanji kani maha wuu kálili ali njnja.

⁵ Enoki à dá Kile na, lire kurugo Kile à u lwó a kàre n̄nyinji na mà ta u nyē a kwū mē. Wà saha nyē a u nya mē, naha na yē Kile à u lwó. Kile à jwo na ur'á jnē u na, mà jwo u u lwó ke.

⁶ Nyē Kile sì n-jà jnē sùpya na ná urufoo nyē a dá u na mē. Naha na yē ngemu la ká mpyi si file Kile na ke, fo urufoo u dá li na na Kile na nyē wani, na mpyi pi nyē na u caa ke, na u sí pire sára.

⁷ Nuhu à dá Kile na, lire kurugo u mpyi na Kile yēyēi nūru mà yyaha tí ná karigii nimpānkil'e jcyiimu cyi nyē cyi sàha nkwo na paa mē. U à Kile jwumpe cū ná sèl'e, maa bakwōge yaa nkemu i u ná u pyenge shiimbil'á shwō ke, ka lire si sùpyire sannte ntiimbaanji cyēe. U à dá Kile na, lire e Kile à jwo na u à tí.

⁸ Ibirayima à dá Kile na, lire kurugo, Kile à u yyere ke, u à Kile jwōmēeni cū. Kini Kile mpyi a bégele u mēe na ke, u à fworō u yabilinji wuuni i na nkēge lire e, mà ta u nyē a u tashage cē mē.

⁹ U à dá Kile na, lire kurugo kini jwōmēeni Kile mpyi a lwó u á ke, u à jnē'a kàr'a sà ntēen lire e nāmpōnte na. U mpyi na shwūn vāanji bayi i. Ishaka ná Yakuba mú mpyi na shwūn yire y'e. Jwōmēeni ninuuni mú mpyi a lwó pir'á.

¹⁰ Kānhe nintaani l'á cyán a jwō ke, kuru na Ibirayima à u sònjore taha. Kile yabilinji u à kuru kánhe bégele, maa ku faanra.

¹¹ Ali mà li ta Ibirayima mpyi a lyē, Sara sí nyē cijirinjē, mà Ibirayima yaha u à dá na Kile sí u jwōmēeni fūnjō pire pyitaani kyaa na, u à jà a pūnambile si.

¹² Ali mà u yaha u u sōnji na uru tēekwuun'á nō a kwō, nka supyinyahara à fworō uru nānji njnkinji i mu à jwo wōrigii ná lwōhe jwōge nticēnji.

¹³ Pire pun'á kwū ná pi dányanji i Kile na. Kile mpyi a yaayi njemu jwōmēe lwó ke, pi nyē a yire ta mē, nka pi à yi nya laage e, ka lire si mpyi pi á funntanga. Puru funnje e, pi à jnē na pire na nyē nāmpwuun na jaare na māre nke njnke na.

¹⁴ L'á fininjē na sùpyiibii pi à jnē pur'e ke, na tātēenge kabere pire nyē na jcaa.

¹⁵ Cyage e pi à yiri ke, kāmpyi kuru kani mpyi a tige pi funnj'i, pi mpyi na sí pyinjanna ta si nūru nkāre wani.

¹⁶ Nka sēnji na, cyaga pi nyē na jcaa nkemu k'á jwō ke, kuru na nyē njnjinji i. Lire kurugo Kile maha jnē tire sùpyire t'a uru yiri ti Kilenji, naha na yē u à cyaga bēgel'a yaha ti mēe na.

¹⁷⁻¹⁸ Kile mpyi a jwōmēeni lwó Ibirayima á na u tūluge sí n-fworō Ishaka e*, maa nūr'a Ibirayima zō shwō a wfi na u Ishaka pyi sárage. Ibirayima mpyi a dá Kile na, lire kurugo u nyē a cyé si u jyanji njnkinji pyi sárage mē.

¹⁹ Li mpyi u funnj'i na siji na nyē Kile á mà Ishaka jē a yige kwūnji i, lire kurugo Kile à u jyanji nūruj'a kan u á. L'á pyi mu à jwo kwūnji i u à fworō.

²⁰ Ishaka à dá Kile na, lire kurugo u à jwó le Yakuba ná Ezawu á karigii nimpāanjii kyaa na.

²¹ Yakuba à dá Kile na, lire kurugo, u tēekwuun'á nō ke, u à jwó le Yusufu jyaabii shuunninji njnkin njnkinj'á, maa ntigile u kabiini na, maa njnkure sín, maa Kile pēe.

²² Yusufu à dá Kile na, lire kurugo, u tēekwuun'á nō ke, u à jwo u kacyyi kyaa na, na Izirayeli shiimbii ká a sí raa fworē Misira kini i, pi a sí ná uru kacyyi'e.

† 10:38 Abakuki 2.3,4

* 11:17-18 Zhenzi 21.12

²³ Musa sifeebil' à dá Kile na, lire kurugo, Musa à si ke, ka pi i u njwòhò yinye taanre, naha na ye pi mpyi a li nya na u lem' à njwò. Jwumpe saanji mpyi a jwo na pi a pùnampyire nízivónnte puni búu ke, pi nyé a fyá puru na mé.

²⁴ Musa à dá Kile na, lire kurugo, u à pa yyaha cwo ke, u nyé a jee pi a uru pyi Farén pworonji jyanji mé.

²⁵ Mā jwo u uye yaha kapegigii mpyinji funntange e ke, u à li lwó uye e si nkyaala ná Kile shiinbil' e, naha kurugo ye kuru funntange shini nyé na mōni mé.

²⁶ Musa mpyi a cē na Misira kini nāfuun' à nyaha, nka mà jee cyāhigii na, bà Kile Nijcwōnrōnji sī n-pa jee cyi na mé, lire nāfanj' à fānha tō Misira nāfuunji na. U mpyi a u sōnjōre taha uru nāfanji na, u sī n-pa uru ngemu ta ke.

²⁷ Musa à dá Kile na, lire e u à fworō Misira kini i mà ta u nyé a fyá lire kini saanji lùyirini yyaha na mé. Kilenji u nyé wà nyé na u jaa mé, u mpyi a uye waha mu à jwo u nyii na nyé uru na.

²⁸ U à dá Kile na, lire kurugo u à Izirayeli shiinbii pyi pi à bilerenkwonji kataanni pyi, maa pi pyi pi à mpābilini sishange jaraga jaraga pi bayi njwōyi na, bà li si mpyi mēlekenji u maha boore pyi ke, uru nintoronji kà raa pi pùnampyicyiire búu mé.

²⁹ Izirayeli shiinbil' à dá Kile na, lire kurugo Suumpe Lwōhe Nijnyage à táa, ka pi i jyiile njnke njngage na. Misira shiinbii la mpyi si jyiile tēni ndemu i ke, ka lwōhe si pi puni lyí.

³⁰ Izirayeli shiinbil' à dá Kile na, lire kurugo pi à Zheriko kánhe māhana canmpyaa baashuunni i, ka kánhe káanke sī njcwo.

³¹ Fwōrobacwonji Arahabu à dá Kile na, lire e Izirayeli shiinbii pi mpyi a pa kánhe njwōh' a wíi ke, uru ceen' à pire tēge. Lire kurugo u nyé a bō ná Kile njwōmēecumbaabil' e sijnayan mé.

³² Nyé mii bá sī n-jà yi puni jwo mé, naha na ye tēre naha mii á, mii i jwo a nō Zhedeyōn ná Barakí ná Samusn ná Zhefite ná Dawuda ná Samuweli ná Kile tūntunmpii sanmpii kyaa na mé.

³³ Pír' à dá Kile na, lire kurugo pi à jà saanbii pli na, maa fānhe pyi ná ntīnji i, yaayi njwōmēeni Kile mpyi a lwó ke, maa yire ta, maa cānriyi yà njwōyo pwo.

³⁴ Pi à pli le nage e, nka yaaga nyé a pire ta mé. Pi à jwo na pire sī pii bō ná kàshikwōnjwōoni i, nka pír' à shwō. Fānha mpyi pi e mé, nka pi à fānha ta. Sínji mpyi pi á kàshige cyage e, pi à kirigii cyii kàshicyeye kōr' a caala.

³⁵ Cyeebii pii sūpyii njnkwal' à jē mà kan pi á.

Pii mpyi wani, kampyi pire mpyi a fworō Kile kuni i, pi mpyi na sī pi yaha, nka pi nyé a jnen' a fworō l' e mé. Pi à jee pi pi kyérege, bà Kile si mpyi sī pi jē njnkanna njncenne na mé.

³⁶ Pi à pii fwōhōrō maa pi bwōn ná tiripaanni i. Pi à tōonnte yōrōyi le pi na mà yaha kāsunji i.

³⁷ Pi à pli wà a bō ná kafaayi i, maa pii pahala ná cikyangayi i, maa pii bō ná kàshikwōnjwōoni i. Pii mpyi na jaare na māre ná mpāseeyi ná sīkaseeyi i, yire yi mpyi pire vāanndeyi. Yaaga mpyi pi á mé. Sūpyiibil' à pi cūncyere cū maa pi kyérege.

³⁸ Pi mpyi maha jaare na māre sige ná njanyi njun' i, maa shwuun kafawyyi ná wyikuuyi i, mà li ta nte sūpyire njin' à pēe nge dīnyenji na.

³⁹ Tire nte sūpyire puni mpyi a dá Kile na, lire e Kile à jee ti na. Lire ná li wuuni mú i, yaayi njwōmēeni Kile mpyi a lwó ke, ti nyé a yire ta mé.

⁴⁰ Naha na ye Kile à yaaga njncenne bégele wuu mēe na, u la nyé a mpyi pi kuru ta a wuu yaha mé.

12

Wuu kyaage kwú wuye e Yesu fiige

¹ Wuú pi ke, pire sūpyiibii puni pi mpyi a dá Kile na ke, pír' à pyi yyecyeene maa wuu kwúulo, wuu Kile kuni tafere e. Lire kurugo tuguro maha tuguro ti nyé wuu njun' i maa wuu sige tire tafere na ke, wuu njūnyi wwú tire puni njwōh' i, wuu u kapegigii njwō yaha, cyire cyi maha wuu pyi wuu u búurge. Tafere na Kile à wuu yaha ke, wuu wuye waha wuu u tire fē fēnkanna njncenne na.

² Wuú a Yesu wíi, uru u à wuu pyi wuu à dá Kile na, uru mú u sī wuu pyi wuu u nō tēgeni na. U à jee, ka pi i u kwōr' a bō cige na. U nyé a kuru silege wíi yaaga mé, naha na ye funntange Kile mpyi a bēgel' a yaha u mēe na ke, kuru u mpyi na wíi. U à tēen nume saanre e Kile kànjnē cyēge na.

³ Kapimpyiibil' à ntūnje taha u na maa u kyérege sēl' e, u à lire kwú uye e pyinjanni ndemu na ke, yii funnō cwo lire na, bà li si mpyi yii áha nkánha mé, yii yatanji kà nkwi mé.

⁴ Naha kurugo ye yoge yii nyé na nkwiun kapegigii na ke, yii wà sàha jà a ku kwōn a nō u shini tēgeni na mé.

⁵ Yii pi nyɛ Kile pyiibii ke, yɛɛge Kile à kan yii á maa màban le yii e ke, yii funnɔ' à wwà kuru na la? U à jwo:

«Mii jyanɔ, Kafoonɔ ká mu kibe,
ma hà lire wíi ncwo me.

U aha mu cɛɛge mú,
lire kà ma yatanɔyi bò me.

⁶ Naha na yɛ shinɔi u à táan Kile á ke, uru u maha nkibili.

U à ngemu cè u pyà ke, uru u maha bwùn *.»

⁷ Yii Kile nkibinɔ kwù yiye e, naha kurugo yɛ Kile à yii cù mu à jwo u pyii, lire kurugo u maha yii kibili. Pyàni ngire u nyɛ ná u tunɔ nyɛ na u kibili mà yɛ?

⁸ Kile maha u pyiibii puni kibili. U aha mpyi u nyɛ a yii kibe me, lir' à li cyèe na yii nyɛ u pyii sɛɛni na me, nka kàsɔɔgo kùɔo pyii pi nyɛ yii.

⁹ Tii na nyɛ wuu na naha jɔnke na, pi maha wuu kibili, nka wuu maha pi pɛre. Lire e ke wuu Tunɔ nɔni wunɔ ká a wuu kibili, tá wuu nyɛ a yaa wuu jɛɛ lire na sɛe sèl'e, bà wuu si mpyi si shɔi nɔnkwombaanɔ ta me?

¹⁰ Wuu tiibii maha wuu kibili tɛre nimbilere funnɔ' i maha ntàanna ná pi sɔnnɔnkanni i. Nka Kile ká a wuu kibili, u maha li pyi, bà wuu si mpyi si mpyi shincenmii uru yabilinɔ fiige me.

¹¹ Sɛe wi, mu aha a si sùpyanɔ kibe, li tasiige maha mpyi u á yyetanɔha kyaa, funntanga kyaa bà me. Nka urufoo ká kála ta nkibinɔ funnɔke e, li maha mpa jùɔo kuu yyejinɔke ná ntiinɔ na.

¹² Lire kurugo yii yii cyeyi fànha baa wuyi yirige, yii nɔnkunɔyi yi nyɛ na jcyɛɛnni ke, yii i yire tígil'a yyéɛɛ.

¹³ «Yii a jaare kuntiile e†.» Lire e shinɔi u nyɛ na sɛgere ke, uru lògojɔcini si n-fɛɛn me, u bá a yaa u cùɔɔ.

¹⁴ Yii yiye waha yii raa yyejinɔke caa yii ná sùpyire puni shwòhòl'e. Yii raa jaare fyɔnmpe e, naha kurugo yɛ sùpya si n-jà Kafoonɔ nya mà ta u nyɛ na jaare fyɔnmpe e me.

¹⁵ Kile à jwò yii na maa yii shwò. Yii a yiye kàanmucaa, wà ká nkɔwò jcyé lire na me. Wà hà uye pyi cige fiige yii shwòhòl'e nkemu bàha k' à pi, si kakyaare pyi ti nɔ shɔnyahara na me.

¹⁶ Yii yákili ta, sùpya ká zii mpyi jacwò yii shwòhòl'e me. Yii áha jcyé pɛene tahaga Kile yaayi na Ezawu fiige me. Ur' à u lyɛge tɔnnɔi fáa zànnɛɛge nɔnkin kanna kurugo.

¹⁷ Yii à li cè na kántugo, u la mpyi u tunɔ si jwò le u á, nka tufoon' à cyé. U mɛesuwunɔ la mpyi si tufoonɔi sɔnnɔnkanni kɛɛnnɛ, nka u nyɛ a jà me.

¹⁸ Kile nanke na wà si n-jà n-bwòn ke, tɛecyiini i Izirayeli shiinbil' à file ku na pyinɔnkanni ndemu na ke, yii nyɛ a file Kile na amuni me. Nabwòhò ná numpilaga ná nimpirinɛ ná zànha kafeebwòhò mpyi nanke na,

¹⁹ ka pi i mpuruge tɔnmpe ná mejwu nimbwoo lógo. Lire mejwuuni jwumpe ngahanɔ kurugo, pu lògofeebil' à jwo na pà ká nùru mbàra pu na me.

²⁰ Naha na yɛ nje yi mpyi a jwo: «Shin maha shin ká bwòn nanke na ke, ali li mɛɛ ká nta yatɔɔgo, kuru si n-wà ná kafaayi i si mbò ke‡» yire mpyi a fànha tò pi na.

²¹ Nde pi à nya ke, lire mpyi a sii fyagara fo Kile tɔnnɔntunɔi Musa à jwo: «Mii naha fyá fo na jcyɛɛnni§!»

²² Nka lire nyɛ yii wuuni me. Yii pi ke, yii à file Siyòn nanke ná Kile jnyii wunɔ kànbwòhe na, kuru ku nyɛ nɔniinɔi Zheruzalemu, nkemu i Kile mèlekɛɛ kampwòhii nɔnyahanɔnyahamii nyɛ na kataanni pyi ke.

²³ Yii à bàra dánafeebii kurunke na, pire pi nyɛ Kile pyicyiibii. Pi mɛy' à sɛme nɔniinɔi i. Yii à file Kile na, uru u maha sùpyire puni sàra a tàanna ná ti kapyiinɔkil'e. Mpii pi à toro ná pi mpyi a tii, ka Kile si pi pyi pi à fùnnɔ ke, yii à file pire na mú.

²⁴ Yii à file Yesu na. U à u sishange wu, maa nkɔwò wuu kurugo. U sishange fàn'h' à pɛe Abeli sishange woge na. Lire pyinɔnkanni na, Kile à tòro Yesu cye kurugo, maa tunmbyaare nɔvɔnnɛte le ná wuu e.

²⁵ Yii a yiye kàanmucaa, Kile ká a yii yɛɛge, yii áha jcyé logogo me. Musa u mpyi na Kile jwumpe yu mà u yaha jɔnke na ke, Izirayeli shiinbil' à cyé uru yɛɛge logogo, lire kurugo kakyaar' à nɔ pi na. Nyɛ Kile ká jwò ná wuu e mà u yaha nɔniinɔi i maa wuu yɛɛ, wuu aha jcyé, di wuu si n-shwò n-jwò yɛ?

²⁶ Tèni i Kile à jwò Sinayi nanke jɔn' i ke, u jwumpe mpyi a jɔnke cyɛɛnnɛ. Nume, u à káa na: «Tɔɔge kabere, mii si jɔnke kanni cyɛɛnnɛ me, mii si nɔniinɔi cyɛɛnnɛ mú*.»

²⁷ Lire jwòhe ku nyɛ, yadayi yi si n-jà n-kɛge ke, yire si n-pinni. Lire ká mpyi, nje yi nyɛ yi si n-jà n-kɛge me, yire kanni yi si n-kwòro.

* 12:6 Taanlinɔkii 3.11,12 † 12:13 Taanlinɔkii 4.26 ‡ 12:20 Ekizodi 19.12,13 § 12:21 Duterenomɔ 9.19 * 12:26 Agize 2.6

²⁸ Amuni li nyɛ, saanre ti nyɛ ti si n-cyɛnnɛ me, wuu sí n-nyɛ tire e. Lire e ke wuu fwù kan Kile á, wuu raa báare u á, wuu raa u nyii wuuni pyi, wuu raa u pɛre, wuu raa fyáge u na.

²⁹ Naha na yɛ «wuu Kile mú na nyɛ na fiige, nkemu ku maha súpyanji súug'a kwò ke†.»

13

Toronkanni l'à táan Kile á ke

¹ Mii cínmpyiibii, yii yiye waha yii i tàange yaha ku pyi yii ná yiye shwòhàl'e cínmpworoge e. ² Yii áha funɔ wò nàmpwuunbii sunmbashwooni na me, naha na yɛ puru funɔke e pil'à Kile mèlekɛɛbii pli sunmbaya shwò pi pyɛnyi i mà ta pi nyɛ a cè me.

³ Yii cínmpyiibii pi nyɛ kàsunji i ke, yii funɔ cwo pire na mu à jwo yii yabilimpìi na nyɛ u e ná pi e. Mpii pi nyɛ na nkýerege ke, yii funɔ cwo pire na mu à jwo yii yabilimpìi pi nyɛ na nkýerege.

⁴ Shin maha shin u fúrunji yaha njire e, fúrupyineɛni wà nyɛ a yaa u tasinnaga pyi ná wabɛr'e u bage wunji kántugo na me. Naha kurugo yɛ mpii pi nyɛ pi nyɛ a kúu pi fúrupyineɛbii na me, Kile sí n-pa pire ná jacwòore pyifeebii cɛge.

⁵ Yii áha wyéreni kani yaha li tateenge fò yii na me, nka yii cye wunji u yii funɔnyi njíɛ. Naha na yɛ Kile yabilin'á jwo:

«Mii sí n-sii n-yaha mu na.

Mii si mu yaha maye ninjin me*.»

⁶ Lire kurugo wuu maha já a jwo fyagara baa:

«Kafoonji u nyɛ mii tegefooni,

mii si n-fyá yafyin na me,

naha shi súpya sí n-jà n-pyi mii na yɛ†?»

⁷ Yii yyaha yyére shiínbii njncyiibii pi à Kile jwumpe jwo yii á ke, yii funɔ cwo pire na, yii i mpyi pi fiige, bà pi à dá Kile na fo mà sà nò pi canɔkwage na me.

⁸ Yesu Kirisita nyɛ na nkɛɛnni me: bà u mpyi tajjaa me, amuni u nyɛ ninjaa, amuni u sí n-kwòro fo tèekwombaa.

⁹ Yii a yiye kàanmucaa, súpyire ti nyɛ na ma ná kàlanji nivɔnnji shini puni i ke, yii áha tire yaha ti yii wurugo me. Karigii cyi à yyaha tí ná yalyire kani i ke, cyire tayyérege nyɛ a pɛe me. Ngemu ká ntaha cyire fye e ke, urufoo sì tòn ta cyi e me. Kuni njicenni li nyɛ ndemu i Kile yabilin'á jwò wuu na maa maban le wuu e ke.

¹⁰ Yesu à kan sàraga wuu kurugo, nka mpii saha pi nyɛ na sàrayi wwù mà tàanna ná kuni ninjyeeni i ke, pire nyɛ a yaa pi tòn ta u sàrage e me.

¹¹ Pi sàragawwuubii jùɔufembwòhe maha jyɛ bage sèesee cyage e ná yatòore sishange e súpyire kapegigii yàfanji kurugo. Lire kántugo pi maha yatòore ninjkware yige maa ti súugo kàhe kántugo.

¹² Lire kurugo Yesu mú à kwù kàhe kántugo, bà u si mpyi si súpyire ffiniɛ u yabilinji sishange cye kurugo me.

¹³ Nyɛ wuu a sì u taan kàhe kántugo‡, wuu taha Yesu fye e, silege k'à u ta ke, wuu wuu nàzhan lwò kur'e ná u e.

¹⁴ Naha na yɛ kàha nyɛ naha wuu á nke njɔke na, nkemu ku sì n-kwòro fo tèekwombaa me. Kàhe ku nyɛ Kile yyére ke, kuru wuu nyɛ na jɔcaa.

¹⁵ Lire kurugo wuu a fwù kaan Kile á, wuu raa u mege kère tèrigii puni i Yesu cye kurugo. Lire na nyɛ mu à jwo sàraga wuu à wwù u á.

¹⁶ Yii a kacennji pyi yiye na, yii raa yiye tère ná yii cyeyaayi i. Yii áha funɔ wò lire na me. Lire na nyɛ sàraga nkemu k'à táan Kile á ke.

¹⁷ Yii yii yyaha yyére shiínbii njwomyahigii cù, yii i yiye tɔrige pi á, naha na yɛ pire pi nyɛ na yii kàanmucaa maa yaha yii na. Pire Kile sí n-yibe nùmpañja yii mùnahigii kyaa na. Yii kúu pi á, lire ká mpyi, pi sí raa pi báaranji pyi ná funntange e. Lire baare e pi sí n-pyi yyetanhare e, yii sí si tòn ta me.

¹⁸ Yii a Kile jáare wuu á. Wuu à tɛn ná l'e na funɔcennɛ na nyɛ wuu á. Wuu la mú si nyɛ s'a naare naaranjanna njicenne na tèrigii puni i.

¹⁹ Mii à sii na li caa yii á, yii a Kile jáare na á, bà mii si mpyi si wyère núru zhà yii yyére me.

Jwumpe nizanmpe

²⁰⁻²¹ Yyɛninkefo Kile u à wuu Kafoonji Yesu nè a yige kwùni i ke, uru u yii tɛge yii já yii a karigii njicennkii shini puni pyi, yii raa u nyii wogigii pyi. Nde l'à táan u á ke, u yii yaha yii já yii a lire pyi Yesu Kirisita cye kurugo. Uru u nyɛ mpànahani njicenni. U sishange k'à pyi sàrage

† 12:29 Duterennomu 4.24 * 13:5 Duterennomu 31.6 † 13:6 Zaburu 118.6,7 ‡ 13:13 Wuu a sì u taan kàhe kántugo»: lire njwòhe ku nyɛ, wuu áha núru raa naare kuni ninjyeeni i me.

ke, kur'à wuu le tunmbyaare niṅkwombaare e. U mege ku p̄e t̄erigii puni i fo t̄ekwombaa! Amiina.

²² Mii c̄impyiibii, mii na li caa yii á, yii i na ȳeɛge jwumpe lóg'a tara. Yii li c̄e na mii jwumpe nȳe a t̄oɔn s̄èl'e m̄e.

²³ Mii sí yi jwo yii á na wuu c̄impyworon̄i Tim̄oti a fwor̄o k̄asūni i. U aha wȳer'a n̄o naha mii yȳere, mii ná uru sí n-shà wani yii yȳere sīnyan.

²⁴ Yii na fw̄un̄i kan yii yȳaha yȳere shiimbii puni ná Kile wuubii pun'á. Dánafeebii pi nȳe Itali k̄ini i ke, pir'à yii sh̄éere.

²⁵ Kile u nȳa yii puni na, u u jwó le yii á!

Leterengi Yakuba à tun dānafeebil'á ke

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterengi funṅṅ jwumpe e ke

Dānafeebii pi à caala a tēen diṅye yyaha kurugo ke, Yakuba à nge leterengi tun pir'á, maa māban le pi e Kile kuni naaranj na.

U à jwo na yákilifente kyaa ká mpyi wà na, u ti jáare Kile á, lire ká mpyi, ti sí n-kan urufol'á. U à jwo na wuu aha dá Kile na, maa mpyi wuu jye na kacennii pyi maa yaha wuu jirigii na me, uru dāniyanj na jye laaga baa. Lire kurugo Yakuba à nje yeṛeyi kan dānafeebil'á maa māban le pi e maa jwo na:

pi kwôro ná Kile e tēewaagil'e

pi i Kile jwumpe kyaa táan piy'á, pi raa pu kurigii naare

pi i pi shinṅeebii kyaa táan piy'á, pi raa jwoge fōṅṅfeebii na

pi àha raa pi karigii pyi pi kanni tōonji kurugo me

pi àha raa jwumpime yu sùpyire sannte na mú me.

Yakuba à fwù kan dānafeebil'á

¹ Mii Yakuba u jye Kile ná Kafoonj Yesu Kirisita báarapyi ke, mii u à nge leterengi tun Izirayeli tūluyi ke ná shuunnin'á*, pire pi à caala a tēen diṅye yyaha kurugo ke, mii fwù jye pi na.

Yyefuge kani

² Mii cinnmpyiibii, yyefugo maha yyefugo k'à nō yii na ke, yii kuru pyi funntanga nimbwōhō.

³ Yii i li cè na Kile ká yii dāniyanj kàanmucya yyefuge tēni i mà u ta u à jwō, lire li sí yii pyi yii yiye waha Kile kuni i.

⁴ Jye yii yiye waha tērigii puni i, yii raa si yyaha na Kile kuni i, bà yii si mpyi si mpyi sùpyii nijcennmii sēenji na, tigre cyaga jye mpiimu na me.

Yákilifente kani

⁵ Mii cinnmpyiibii, yákilifente ká yii wà kùuṅṅ, urufoo u ti jáare Kile á. Kile sí ti kan, naha na ye u maha sùpyire puni kaan ná funvyinge e fahana baa.

⁶ Nka urufoo u ti jáare ná funṅṅ nínkin i, u àha funjyí pyi shuunni me, naha na ye shinji u jye na jarege pyi ná funyō shuunni i ke, urufoo na jye mu à jwo suumpe lwōhe ku maha fuuli na yiri kafēge cye kurugo, marii ku ṅōṅṅi na ṅkēge kāmpanjyí puni na ke.

⁷ Shin maha shin u jye amuni ke, urufoo u tēen ná l'e na u si yaaga ta Kafoonj á me,

⁸ Naha na ye funjyishuunnifoo u jye u wí, yyeshaga nínkin jye urufoo na kani là tufiige e me.

Nāfuufente ná fōṅfente

⁹ Jye cinnmpyiibii pi jye fōṅke e ke, yii pyi funntange e, naha na ye Kile à yii jùṅjyí yīrig'a kwō.

¹⁰ Nka cinnmpyiibii nāfuufeebii, Kile ká jùzogoro nō yii na, yii pyi funntange e, naha na ye nāfuufoonj sí n-tòro mu à jwo jyege yafyēnre.

¹¹ Cannjke ká fworō, ku kafuge maha kuru jyege waha, maa ku yafyēnre wu, ti sinamp'a sí lāha ti na. Amuni li mú jye, nāfuufoonj sí n-kwō n-fworo u cyelenkarigii shwōhōl'e.

Yaage ku maha sùpyanj sòn a yaha kapiini na ke

¹² Shin maha shin u à já a uye waha yyefuge tēni i, maa ntēen Kile kuni i ke, urufoo wuun'à jwō, naha na ye yyefuge kántugo, Kile à shini nínkwombaanj ṅgemu jwōmēe lwō u tāanṅeebil'á ke, u sí urufoo tōn na uru shiji i.

¹³ Nka shin maha shin, mu aha diri kapii kurugo, ma hà njwo na Kile u à mu sòn a wà li na mà de! Naha kurugo ye yafyin sì n-jà Kile sòn n-wà kapii na me. Kile mú sí jye na sùpya sōnni na wāa kapii na me.

¹⁴ Nka sùpyanj yabilinj jyii karigii cyi maha u cū kànhanja fiige ke, cyire cyi maha u sòn maha wà kapegigii na.

¹⁵ Mu jyii karigii nimpegigii sí ká fānha ta mu na, cyire maha mu yyaha kēēnṅe kapegigii mpyin'á. Cyire sí ká nō cyi tēgeni na, cyi maha kwūni nō mu na.

¹⁶ Mii ntāannamacinnmpyiibii, yii àha raa yiye jwō fāanji me.

¹⁷ Yacēnṅe maha yacēnṅe wuu maha ntaa ke, yire puni na yiri wuu Tunj Kile yyé. Uru mú u à bēēnṅe yaayi puni dá, u jye na ṅkēēnṅi me, numpire cyaga jye u e me.

* 1:1 Naha nke cyage e, Izirayeli tūluyi ke ná shuunnin'á jwo a wà dānafeebii puni na diṅyeni yyaha kurugo.

¹⁸ Kile Jwumpe pu nyɛ sɛɛni ke, mà tàanna ná u nyii wuuni i, u à shìfɔnni kan wuu á puru jwumpe cye kurugo, bà wuu si mpyi si mpyi mu à jwo u yadayi puni shwàhɔl'e nɛncyiige, nkemu ku nyɛ u yahare e me.

Yii a jaare yii a ntàanni ná Kile Jwumpe e

¹⁹ Mii ntàannamacinmpyibii, yii ncyii karigii lóg'a tàra, shin maha shin à yaa u u nɛngyiini pére, u raa nùru, u jwɔge kà ngyère me, u lùuni kà mpen me.

²⁰ Naha kurugo ye sùpyani lùyiri wuni si n-jà katiile pyi Kile nyii na me.

²¹ Lire kurugo yii pege karigii shini puni jwɔ yaha, cyire na nyɛ katupwàhɔyɔ. Kile jwumpe pu nyɛ yii funn'i ke, yii yiye tɛrige yii i nyɛ puru na, puru pu si n-jà yii shwɔ.

²² Yii wà kà mpyi pu lógofoo kanna, urufoo na uye jwɔ fánni. Yii a pu kurigii jaare.

²³ Naha kurugo ye ngemu u na Kile jwumpe nùru, u si nyɛ na pu kurigii jaare me, urufoo na nyɛ mu à jwo nge u maha uye wii dùbanj i,

²⁴ uye wɛnkwooni kàntugo, u a si nkàre, u si nkèennɛ yafyin pyi me, lire tèenuuni mujye e, maa funnɔ wwɔ uye pyinkanni na ke.

²⁵ Nka Saliyani sɛɛ wuni u maha wuu yige kapegii mpyini bilere e ke, ngemu u à ja na uru kàanmucaa, marii jaare na ntàanni ná u kurigii puni i, maa mpyi u nyɛ a funnɔ wwɔ u na me, urufoo wuuni sí jwɔ u kapyiinkii puni i.

²⁶ Ngemu kà a sɔnni na uru na jaare Kile kuni i, mà ta u jwunɔkanni nyɛ a jwɔ me, urufoo na uye jwɔ fánni, u Kile kuni jaarani nyɛ laaga baa.

²⁷ Kile kuni jaarankanni sɛɛ wuuni li nyɛ nde wuu Tunj Kile yyaha taan: mà yákili yaha círimpii ná lenkwucyebii na, pi yyefuge tɛrigil'e. Maa kàntugo wà nge diɲyɛni kaɲwàhɔyɔ shini pun'á.

2

Yii àha sùpya pwɔɔnɔ sùpya na me

¹ Mii cinmpyibii, yii pi à dá pèentefoo wuu Kafoonj Yesu Kirisita na ke, yii àha sùpya pwɔɔnɔ sùpya na me.

² L'aha mpyi mu à jwo yii à bínni yii Kilepeebage e, ka shiin shuunni si mpa jyɛ yii shwàhɔl'e, wà nɛnkin nyɛ ná sɛɛn kampefegewe e, maa vàanya nisinanya le, u sanj si nyɛ fòɔfò, maa vàansicyo le.

³ Ka yii i vàansinayifoo pɛɛ, maa tateɛnge nɛncɛnɛke kan u á, maa fòɔfòonj pyi u yyère, lire jyɛ me u tɛɛn jɛnke na yii tooy'e.

⁴ Tá yii nyɛ a sùpya pwɔɔnɔ sùpya na, maa sɛɛwɔnɔrɔ pyi ná yii sɔnnɔnkanni nimpini i me?

⁵ Mii ntàannamacinmpyibii, yii lógo na jwɔ na: Kile à nge diɲyɛni fòɔfeebii cwɔɔn'r'a pyi náfuufee Kile kuni i, pi i mpyi u Saanre e u à tire ntemu jwɔmɛɛ lwɔ u tàanɲɛbil'á ke.

⁶ Nka yii pi ke, naha na yii à fòɔfeebii yaha laaga baa ye? Tá náfuufeebii nyɛ na jɛwu yii na, marii yii yiri yukyaabii yyère me?

⁷ Yesu Kirisita metange ku nyɛ yii na ke, pire náfuufeebii ninuubii bà pi nyɛ na kuru mɛge kɛge mà?

⁸ Yii aha a Kile SaanreSaliyani kurigii jaare, bà l'á sɛme Kile Jwumpe Semɛni i me na: «Ma shɛnɛɛni kyaa táan may'á, ma yabilini fiige*» lire na nyɛ kyaa nɛncɛnɛ.

⁹ Nka yii aha sùpya pwɔɔnɔ sùpya na, yii à kapii pyi, ka Kile Saliyani si yii cɛɛge, naha na ye yii nyɛ a uru Saliyani kurigii jaare me.

¹⁰ Nyɛ shin maha shin u nyɛ na Kile Saliyani kurigii jaare, maa nkùunɔ uru Saliyani kabilini là nɛnkin kanna na ke, urufol'á cɛɛge u puni i.

¹¹ Naha kurugo ye Kilenj u à jwo: «Ma hà zinni ná wabɛrɛ cwo e mɛ†» uru mú u à jwo: «Ma hà sùpya bò mɛ‡.» Nyɛ mu aha mpyi mu nyɛ a jacwɔrɔ pyi me, maa sùpya bò, mu à cɛɛge Kile Saliyani i.

¹² Saliyani u à yii yige kapegii mpyini bilere e ke, Kile sí yii toronkanni tàanna ná ur'e. Lire kurugo yii yii jwunɔkanni ná yii kapyiinkii puni yaha cyi yyaha tí ná uru Saliyani i.

¹³ Ngemu kà mpyi u nyɛ a pi sanmpii nùjaara ta me, canɛke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiinkil'e ke, u mú si nùjaara ta urufoo na me. Nka yii aha nùjaara ta pi sanmpii na, Kile sí nùjaara ta yii na si yii shwɔ.

Mu aha dá Kile na, li maha ɲɛɛ mu kapyiinkii cye kurugo

¹⁴ Mii cinmpyibii, wà ha jwo na ur'á dá Kile na, u si nyɛ na kacɛnnii pyi, ncyii cyi à li cyèe na u à dá Kile na me, uru daniyani sí naha jwɔ urufol'á ye? Tá uru daniyani sí n-jà urufoo shwɔ be?

* 2:8 Levitiki 19:18 † 2:11 Ekizodi 20.14; Duterenomu 5.18 ‡ 2:11 Ekizodi 20.13; Saliyani kanshonwuuni 5.17

¹⁵ L'aha mpyi kee cìmpworonani wà, lire nye me cìmpworocwoŋi wà na nye vāanŋkuuŋi ná sùmakuuŋi i,

¹⁶ ka yii wà si jwo pi á: «Kile u yii tēge, u u vāanya kan yii á, u u sùma kan yii á» mà li ta yaayi kuuŋi yi nye pi na ke, urufoo nye a yire kan pi á me, naha uru jwōŋi ndenŋi sí jwō ye?

¹⁷ Nye amuni li mú nye sùpya ká dá Kile na, maa mpyi u nye na kacennji pyi me, uru dāniyanŋi na nye laaga baa.

¹⁸ Shwōhōl'e wà sí n-jà n-jwo: «Pìl'à dá Kile na, pìl' sí i kacennkii pyi.» Nka nye mii sí n-jwo ke: «Mii sí n-jà mu dāniyanŋi nya kacennji baa me. Nka mii wi ke, mii sí na dāniyanŋi cyēe na kacennkii cye kurugo.»

¹⁹ Mu à jwo na mu à dá na Kile na nye ninŋin, lir'à jwō. Nka lire kanni sí n-jà mu shwō me. Jínabii mú à dá li na na Kile na nye ninŋin, lire maha pi pyi pi à fyá fo na jcyēenni.

²⁰ Mu funŋō baafoonŋi, naha tēre e mu sí li cē na dāniyanŋi kacennji baa wunŋi nye laaga baa ye?

²¹ Naha kurugo Kile à jwo na wuu tulyage Ibirayima à tíi ye? U kapyiŋkii kurugo bàl'à? U à jēn'a u jyanŋi Ishaka cū si mpyi sáraga.

²² Yii nye a li nya na Ibirayima a dá Kile na, maa kacennji pyi mà? Nye lire pyiŋkanni na, u kacennkil'à u dāniyanŋi fūŋŋō.

²³ Lire pyiŋkanni na, jwumpe Kile Jwumpe Semenŋi à jwo Ibirayima kyaa na ke, pur'à pyi sēe. Y'à sēme: «Ibirayima à dá Kile na, u dāniyanŋi kurugo, Kile à jwo u à tíi Š.» Lire cye kurugo, u à pyi Kile cevoo.

²⁴ Yii à li nya nume na sùpyanŋi maha ntíi Kile yyahe taan u kacennkii kurugo, dāniyanŋi kanni bà u maha u pyi u à tíi me.

²⁵ Yii sōŋŋō fwōrobacwoŋi Arahabu kyaa na. Tēni i Izirayeli shiinbii tūntunmpil'à nō u yyēre ke, u à pi tēge, maa pi njwōhō, maa kuni labere le pi taan, bà pi si mpyi si shwō me. Lire kacenni mpyiŋi kurugo, Kile à jwo u à tíi.

²⁶ Kwūŋkanni na cyeere maha njkwū, mūnaani ká fwooro t'e ke, amuni li mú nye, kacennkii ká mpyi cyi nye dāniyanŋi ŋgemu i me, uru dāniyanŋi mú maha njkwū.

3

Wuu à yaa wuu jwunŋanna cē

¹ Nye mii cìmpyibii, yii nīnyahamii nye a yaa yii funŋi wyēren'a pyi dānafeebii cyelentii me. Yii li cē, wuu pi nye cyelentiibii ke, wuu aha wurugo, nde Kile sí n-pyi wuu na ke, lire sí n-waha mà tōro pi sanmpii wuuni na.

² Wuu puni na wuruge kariii nīnyahagil'e, nka ŋgemu ká já a cū u jwōge na, maa mpyi u nye na jwumpime yu me, urufoo na nye sùpya ŋgemu u à fūŋŋō ná u sí n-jà n-cū uye na ke.

³ Wuu maha mēere le shōnge jwōge na ku raa wuu nyii wogigii pyi. Lire e wuu maha já na ku kēenŋi na nkēge wuu nyii cyeyi puni i. ⁴ Yii bakwōge kāanmucya a wíi mú, k'à pēe, kafeebwoyi maha ku ŋōŋi na nkēge. Nka yaani là nimbilere li maha mpyi bakwōge na, lire li maha ku pyi ku u ntíli na nkēge ku fēvoonŋi nyii cyeyi i.

⁵ Amuni njini nye sùpyanŋi cyeere e tabilere. Nka li maha liye pēe marii jwumbwompe yu. Tá nabilere bà li maha le a tēg'a sibwōhe súugo me?

⁶ Sùpyanŋi njini mú na nye na fiige. Dīnyeŋi pege puni na nye l'e, l'à tēen wuu cyeere e, marii ti puni jwōre, marii nage leni, nkemu ku sí wuu tiŋi puni kēge ke, kuru nage na yīri nafugombaage yabilinŋi i.

⁷ Sige yaare shiŋi puni ná saŋceenre ná njŋke yafilii ná lwōhe njwōhō yaayi, sùpyanŋi maha já a yire puni kúu.

⁸ Nka njini li ke, sùpya nye a sii ŋgemu u sí n-jà li kúu me. Naha kurugo ye yapege ku nye ku ki, nkemu tēenme p'à pēn ke, ku mú s'à jī shōonre na.

⁹ Kafoonŋi Kile u nye wuu Tunŋi ke, wuu maha uru pēre ná njini i, marii jwumpimpe yu sùpyire na ná lire njini ninuuni i, Kile à ntemu dá mà pyi u yabilinŋi malwōre ke.

¹⁰ Kile pēnte na mpyi ná jwōge nkemu i ke, kuru jwōge ninŋinŋi i jwumpimpe nye na fwoore. Mii cìmpyibii, lire nye a yaa li pyi me.

¹¹ Lūtanga ná lūsorogo sí n-jà raa fwu raa fwoore lùbilinŋi ninŋinŋi i la?

¹² Mii cìmpyibii, fīzhiye cige sí n-jà olivye cige yasere pyi la? Lire nye me, ērezen cige sí n-jà fīzhiye cige yasere pyi la? Suumpe lwōhe na fwoore lùbilinŋi ŋgemu i ke, lūtanga sí n-jà n-fwooro ur'e me.

Yákilifente sēe woore

¹³ Nye wà ha nta yii shwōhōl'e ŋgemu u nye na uye sōŋŋi yákilifoo ná kacene ke, urufoo u a kacennji pyi, u u uye tīrige, lire li sí li cyēe na u na nye yákilifoo.

¹⁴ Nka l'aha nta yijncyege ná nyipeenni nye yii e, yii saha nye a yaa yii yiye pêe s'a fini na yákilifene na nye yii á me.

¹⁵ Tire yákilifente shiŋi nye a fworó Kile e me. T'à fworó nge diŋyeni i. Sùpyire yabilimpíi yákilifente ti nye ti ti, Sitaanníi i t'à fworó.

¹⁶ Naha kurugo ye cyaga maha cyag'e yijncyege ná nyipeenni nye ke, nyáhanŋuruguní ná katupwóhóyi shiŋi puni mú maha mpyi wani.

¹⁷ Nka yákilifente Kile maha nkaan ke, tire ti nye yákilifente sêe woore. Shin maha shin u á tire ta ke, urufoo maha mbèni caa sùpyire shwóhól'e, maa mpyi nùmpinŋefoo, u maha wyerege na ñeege pi sanmpii jwumpe na, u maha mpyi nùnaarafoo, marii kacennkii pyi, u mú nye na sùpya pwóŋi sùpya na me, u nye na nyómyahii shuunni yu me.

¹⁸ Mpii pi nye na sísure leni sùpyire shwóhól'e ke, pire báaraŋi tóŋŋi u nye ntíŋi.

4

Yii kántugo wà diŋyeni nyii karigil'á, yii i ntaha Kile fye e

¹ Nye yoge ná nákaante ti nye yii shwóhól'e ke, naha ku nye ná lire e be? Yii nyii karigii nimpegigii cyi á yii yyaha ní ke, cyire fyè bàl'á?

² Yii nyiín'à fworó yaaya niŋyahaya kurugo, yii nye na yi taa me, lire kurugo shinbuuni lage nye yii na. Yii nyiín'à fworó yaaya niŋyahaya kurugo, nka yii sí n-jà yi ta me, lire kurugo káshige ná yoge nye yii shwóhól'e. Yaayi yii na ncaa ke, yii nye na yire taa me, naha na ye yii nye na Kile náare me.

³ Yii méé ká Kile náare si yaage ká ta, u nye na kuru kaan yii á me, naha na ye yii nye na Kile náare ná funŋcenni i me. Yii maha u náare yii yabilimpíi nyii karigii nimpegigii kurugo.

⁴ Yii pi á kántugo wà Kile á, maa ntaha diŋyeni nyii karigii fye e ke, yii nye a cè a jwo na shiŋi u á diŋyeni nyii karigii kyaa táan uy'á ke, na urufoo maha Kile kyaa pen uy'á mà? Amuni lí mú nye, ngemu ká diŋyeni karigii kyaa táan uy'á ke, urufoo maha uye pyi Kile zámpeŋ.

⁵ Yii na sòŋŋi na nde l'à sémé ke, na lir'á jwo nùŋŋo baa la? Y'à sémé na: «Sùpyari sòŋŋor'á pi. Tire sòŋŋopeere maha u pyi u á nyii yige yaaya niŋyahaya kurugo.»

⁶ Lire ná lí wuuni mú i, Kile á jwó wuu na, maa fánha kan wuu á, ka wuu u sí ta tire sòŋŋopeere na. Nde Kile Jwumpe Seméŋi á jwo ke, lire lí nye nde: «Mpiimu pi á piye pèe ke, Kile maha pire tùn. Nka mpiimu pi á piye tírige ke, u maha kacennii pyi pir'á*».

⁷ Lire kurugo yii yiye tírige Kile yyahe taan, yii i Sitaanníi tùn, lire ká mpyi u sí n-fè si laaga tóŋ yii na.

⁸ Yii file Kile na, Kile sí n-file yii na mú. Yii mpii pi nye na kapegigii pyi ke, yii yii cyeyi jyè a yige cyire mpyiŋi i feeŋe. Yii funŋyi shuunnifeebii, yii yii zòmpyaagii yaha cyi finíŋe.

⁹ Yii pyi yyetanhare e yii kapegigii kurugo, yii raa myahigii súu fo nyilwóhe ká a fwoe yii nyiiŋil'e. Yii kataanre ti kènni'a pyi mée súu. Yii funntange ku kènni'a pyi yyetanhara mú.

¹⁰ Yii yiye tírige Kafoonji Kile yyahe taan, lire ká mpyi, u sí nùŋjirire kan yii á.

Yii áha raa yiye yu me

¹¹ Mii cinmpyibii, yii áha raa yiye yu me. Ngemu ká u cinmpworonji jwo, lire nye me má tígire cyán u na ke, Kile Saliyanji nye urufol'á nùŋŋo baa ná kanwó baa. L'aha mpyi amuni, lir'á lí cyèe na mu saha nye na uru Saliyanji kuni náare me, naha na ye u á mu pen.

¹² Kile kanni u á Saliyanji tíŋe, uru kanni mú u sí n-jà sùpya cèŋe, lire nye me si tanga kan u á, uru kanni mú u sí n-jà sùpya shwó, lire nye me mà u shi bò. Jofoo mu na maye sòŋŋi marii ma cinmpworonji cèŋe ye?

Yii áha yiye pèe me

¹³ Yii lógo, yii mpii pi maha jwo: «Ninjaa, lire nye me nùmpánja wuu sí n-kàre kánhe kà na, si yyee niŋkin pyi wani, si cwóhonte pyi, si wyéŋnyahaga ta» ke,

¹⁴ nde lí sí n-pyi nùmpánja ke, yii á lire cè la? Yii nye yafyin me, yii na nye mu á jwo kánkuraŋa. K'aha mpa, tère nimbilere funŋ'i, ku maha mpinni.

¹⁵ Yii á yaa yii jwo: «Kile ká ñen'a wuu cùuŋŋo, wuu sí nde ná nde pyi.»

¹⁶ Nka mà jwo yii lire pyi ke, kabwóhigii yii la nye si mpyi ke, yii maha yiye père cyire kyaa na, yámpeente sí nye a jwó me.

¹⁷ Nye yii lí cè na ngemu u á kacenni cè, u sí nye na lí pyi me, urufol'á kapii pyi.

5

Yerege k'à yyaha tí ná náfuufeebil'e ke

¹ Nye yii pi nye náfuufeebii ke, yii lógo! Yyefuge ku nye yii yyaha na ke, yii a myahii súu, yii raa kwuuyi waa kuru yyaha na.

* 4:6 Taanlínkii 3.34

² Yii náfuun'á fwónhò. Ntònn'á yii vàan'nyi lyî.

³ Zún'á yii sɛɛn'á ná yii wýɛɛn'á cù, uru zún'á u sí yii cɛɛgɛ. U sí n-pyi na fiige s'a yii cyeere súge fo si yii shi bò. Yii a yii náfuun'á bín'á yaha yiye mɛɛ na, yii jye a li cè na dɛn'ɛn'á tɛkwoon'á byanhara mà?

⁴ Mà li ta báarapyiibii pi à yii kɛɛyí sùman'á kwàn ke, yii jye a pire sàran'á kan pi á mɛ! Myahigii pire báarapyiibil'á sú ke, cyir'á nò Sín'á Punifoo Kile na.

⁵ Yii à yii dɛn'ɛn'á canmpyaagii puni pyi ntàann'á kanni na, marii yii jyii karigii pyi. Yii à pɛɛ mu à jwo yatɔɔgɔ, nkemu pi à byé si mbò mpyi kyara ke.

⁶ Sùpyan'á u jye u jye a yaaga pyi yii na mɛ, yii à uru cɛɛgɛ, ka u u uye yaha yii cye e yii à bò, naha na yɛ sí jye u na mɛ.

Fun'ínke ná Kileparege

⁷ Lire kurugo mii cínmpyiibii, yii fun'nyi jínge fo Kafoon'á Yesu cannuruge ká nò. Yii jye a faap'ín'á kàanmucya mà? U maha fun'ínke jínge na zàn'nyi nín'cyi'á ná nizan'nyi sigili, naha na yɛ yíre yi maha sùman'á pyi u à jwò.

⁸ Yii mú pi fun'nyi jínge amuni, yii i yiye waha, naha na yɛ Kafoon'á Yesu tɛpan'á byanhara.

⁹ Mii cínmpyiibii, yii àha raa tígíre cyáan yiye na mɛ, Kile kà nkɔwò ntígíre yii na mɛ. Kafoon'á Yesu tɛpan'á byanhara, uru u sí n-pa sùpyire sàra si ntàanna ná pi kapyiínkil'e.

¹⁰ Kafoon'á Kile túnntunmpii pi à tòro tɛcyi'ini i ke, yii pire pyínkanni lwó, yyefug'á pi ta, ka pi i ku kwú piye e maa jwú piye na.

¹¹ Mpii pi à jà a cù piye na yyefuge e, maa ntɛɛn Kile kuni i ke, pire wuun'á jwò. Yii à yi lógo pyínkanni na Zhobu à cù uye na yyefuge e, ná nde Kafoon'á Kile à pyi u á yyefuge kántugo ke. Sɛɛn'á na, Kafoon'á Kile maha jún'naara taa sùpyire na sɛɛ sɛl'e.

¹² Mii cínmpyiibii, mii sí li jwo n-waha yii á, yii àha raa nkàre Kile na mɛ, yii àha raa nkàre jínke na mɛ, yii àha raa nkàre yaayi yabɛɛ na mɛ, yii ɔnn'á yaa u pyi ɔn, yii ɔnhɔn'á yaa u pyi ɔnhɔ, bà Kile si mpyi u àha bú nkɔwò yii cɛɛgɛ mɛ.

¹³ Jye wà ha mpyi yyefuge e yii shwòhòl'e, urufoo u Kile jáare. Wà ha mpyi funntange e, urufoo u Kile shéere ná myahigil'e.

¹⁴ Kampyi yii wà na yà, urufoo u dánafeebii kacwónribii yyere pi i mpa Kile jáare u na, pi i sínmpɛ tiri u na * Kafoon'á mɛge na.

¹⁵ Kileparege ká mpyi ná dáníyan'á i, yan'á sí n-cùnnò, Kafoon'á Kile sí u yírigɛ. U aha nta u à kapegii pyi, Kile sí cyi yàfa u na.

¹⁶ Lire kurugo mii cínmpyiibii, yii a yii kapegigii yu yiy'á, yii raa Kile jáare yiy'á, bà yii si mpyi si ticuumpe ta mɛ. Sùpyan'á u à tii Kile yyahe taan ke, uru Kileparege maha mpyi ná fànhe e sɛl'e.

¹⁷ Yii ɔnnò Kile túnntun'á Eli na, u mpyi sùpya wuu fiige. U à Kile jáare ná u zòmbilini puni i, na zànha ká mpa mɛ. Jye mà lwó lire tɛni na, mà sà nò yyee taanre ná yín'ye baani na, zànha jye a pa mɛ.

¹⁸ Lire kántugo ka u u Kile jáare sahan'á, ka zànhe si mpa cire ná sùman'á na, ka yi i yasɛɛ pyi.

¹⁹ Mii cínmpyiibii, Kile kuni li jye sɛɛn'á kuni ke, wà ha fworo lire e, ka yii wà si urufoo yɛɛ, ka u u núr'a pa jyè l'e, lir'á jwò.

²⁰ Yii li cè na shin'á u à kapimpyi'ye yɛɛ, ka u u láha cyi na ke, urufol'á u shwò kwún'á na. U mɛɛ ká nta u à kapegii nín'yahagii pyi, Kile sí cyi yàfa u na.

* 5:14 Pii maha jwo: «pi i sínmpɛ wu u na.»

Pyeri leterengi nijicyiini

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterengi funño jwumpe e ke

Tùntuntunpii ke ná shuunninji Yesu mpyi a cwònrò ke, Pyeri mpyi uru wà. Pyeri ná u sìnjèenji Andire mpyi maha fyaabii cwòre Galile banji i. Nka Yesu à pi yyere ke, ka pi i fyácyaa ni yaha maa ntaha u fye e. U à pa dùgo nijyini na ke, ka Pyeri si wá na Jwumpe Nintanmpe yu na ntùuli.

Nye Pyeri à nge leterengi sém'a tun dānafeebil'á, pire mpiimu pi à caala a tēen tēen Azi kùluni i ke. Lire pi maha mpyi nijjaa Turiki. Lire tēni i, dānafeebii mpyi yyefuge e wani. Lire kurugo Pyeri à nge leterengi sém'a tun pi á, maa maban le pi e. U à pi funño cwo na Kile à yaaya nijcenyè bégel'a yaha pi mée na nijyini na, pi si yire ta tēni i Yesu sí nūru n-pa dijnyeni i ke. Lire kurugo pi à yaa pi kwòro Kile kuni i, ali pi mée ká mpyi yyefuge e. Kile yabilinji u si raa pi kànmucaa. U à li cya pi á na pi a fyáge Kile na, pi i pi shinjèebii kyaa táan piy'á, mpii pi jyé pi jyé Kile kuni i ná pi e mē, pi a jaare jaaran'kanna nijcenne na pire shwòh'e. U à li cya pi á mú na pi Yesu Kirisita pyinjanni lwó: u à kyaaala, mà li ta u jyé a kapii pyi mē.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Pyeri u jyé Yesu Kirisita tùntuntunjo ke, mii u à nge leterengi sémé mà tun yii Kile nijcwònribil'á, yii mpiimu pi à tēen tēn'n'a máha mu à jwo nàmpwuun Pòn ná Galati ná Kapadósi ná Azi ná Bitini kùligil'e ke.

² Mà tàanna ná Tufoonji Kile karigii puni jicēni i, u à yii cwònrò fo tēemōni i mà pyi u wuu, u Munaani cye kurugo, bà yii si mpyi si Yesu Kirisita jwòmēeni cū, u sishange si jarag'a wà yii na si yii finijē mē.

Kile u jwò yii na, u u yyenjinke kan yii á sèl'e.

Dānafeebii sònjòre tatahage kani

³ Wuu Kafoonji Yesu Kirisita Tunji Kile à yaa u kê! U à sàa jùñaara ta wuu na sèe sèl'e, lire kurugo u à wuu pyi shinfōnmii, Yesu Kirisita jēni cye kurugo mà fworò kwùni i, bà wuu si mpyi si sònjòrò tatahaga nijcennē ta

⁴ nijyini yaayi kurugo mē. U à yire yal'a yaha u wuubii mē na. Yire yaayi jyé na nkēge mē, yi jyé na jwòre mē, là jyé na fworò yi sinampe e mē. Kile à yire yaha wani nijyini na yii yyaha na,

⁵ maa yii màra u fānhafente funnje e, yii dāniyani cye kurugo yii zhwonji mē na, uru ngemu u à bégel'a kwò, ná u sí n-pa n-cyēe dijnyeni canjkwòge ke.

⁶ Lire l'à yii funjyi pyi y'á táan sèl'e, ali mà li ta yii jyé ngahanji shini puni i nume, yii si n-jà lire fyilnne mē, lire nde na jyé tēre nimbilere kyaa.

⁷ Uru ngahanji jùnje ku jyé si yii dāniyani tayyēge cè. Sēenji u jyé yakwòge ke, sēenbuubii maha u le nage e, si jicē kampyi u à jwò. Lire pyinjanni na, yii dāniyani u à pwòrò sēenji na sèe sèl'e ke, ngahanji maha nò yii na, bà uru shi si mpyi si jicē mē. Lire e yii dāniyani sēe wunji kurugo, canjke Yesu Kirisita sí uye cyēe ke, yii sí nkēenji ná pēente ná metange ta kuru canjke.

⁸ Yii mēe jyé yii sàha ntél'a u nya mē, u kyal'à táan yii á, yii jyii jyé u na mē, nka yii à dá u na. Funntange ku jyé yii e ke, kuru mpēenji kurugo sùpya si n-jà ku jwo nò ku tēgeni na mē,

⁹ jaha na yē ndemu kurugo yii à dāniyani pyi ke, yii sí lire ta, lire li jyé Kile sí yii shwò.

¹⁰ Kile tùntuntunpil'á uru zhwonji kani yyaha cya sēe sèl'e, tēni i pi à jwo kuru Kile màkange kyaa na, kuru nkemu Kile à yaha yii yahare e ke.

¹¹ Kirisita Munaani* li mpyi pi e ke, lire mpyi a li cyēe pi na na Kirisita sí n-pa n-kyaaala, kuru kyaage kàntugo, u sí pēene ta. Pi la mpyi si cyire karigii tēepyii ni ná cyi pyinjanni cè.

¹² Kile mpyi a li cyēe pi na na karigii shēnre pi mpyi na yu ke, na pi yabilimpilii wogii bà mē, nka yii wogii cyi. Nye nijjaa, Jwumpe Nintanmpe jwufeebil'á cyire karigii jwo yii á Kile Munaani cye kurugo, Kile à lire ndemu yaha a yiri nijyini na ke. Ali Kile mēlekēebii na jcaaa si cyire karigii yyaha cè.

Dānafeebii jaaran'kanni

¹³ Lire kurugo yii yákilibii yaha báaranji na tērigii puni i, yii i jicū yiye na, Kile sí n-pa jwò yii na si ndemu pyi yii á, Yesu Kirisita cannuruge ke, yii i yii sònjòre puni taha lire na.

¹⁴ Yii i Kile jwòmēeni cū, yii jyii karigii yii mpyi a fyánha na mpyi mà ta yii sàha Yesu Kirisita cè mē, yii i cyire jwò yaha.

¹⁵ Yii i mpyi fyilnne sùpyii yii kapiinjii puni i, bà yii yyerefoonji Kile à finijē mē.

¹⁶ Yire y'á sémé Kile Jwumpe Semēni i na: «Yii pyi fyilnne sùpyii, jaha na yē mii à finijē†.»

* 1:11 Kirisita Munaani ná Kile Munaani jyé ninjin. † 1:16 Levitiki 11.44, 45; 19.2

¹⁷ Kile u maha sùpyire puni sâra mà tàanna ná pi kapyiinkil'e ke, uru nyé a wà pwóhò wà na mē. Ná yii maha u yiri yii Tunji yii nareyi i, lire kurugo, yii a yii karigii puni pyi ná u yyaha fyagare e, mà yii yaha nge diñyeni i nàmpwuun fiige.

¹⁸ Yii à li cè na Kile à yaage nkemu tég'a yii jùhò wwú yii naaranjanni laaga baa wuuni i, yii mpyi a lire ndemu ta yii tulley'á ke, kuru nyé yakwágo wýéreni ná sèenji fiige mē.

¹⁹ Nka u à yii jùhò wwú ná Kirisita sishange longara woge e. Uru u à uye pyi sárage mpàbili fiige wuu kurugo, ndemu li nyé cwò cyaga baa ná fwónró baa ke.

²⁰ Mà jwo diñyeni u dá ke, Kile mpyi a u cwóonró lire mē na. Ncyii tērigii nizanñkil'e, Kile à u pyi u à pa yii kurugo.

²¹ Uru cye kurugo yii à dá Kile na, uru ngemu u à u jè a yige kwùni i, maa u pēe, bà yii dāniyanj ná yii sònjore si mpyi si ntaha Kile na mē.

²² Yii à jē sēenji jwumpe na ke, lir'á yii zòmpyaagii finije, maa yii pyi yii à yii cìmpyiibii kyaa táan yiy'á ná funvyinge e. Lire e yii yiye kyaa táan yiy'á ná yii zòmpyaagii puni i.

²³ Yii li cè na yii à pyi shinfōnmii, nūguzhiñi u maha fwónre ke, uru cye kurugo bà lir'á pyi mē, nka nge u nyé u nyé na fwónre mē, uru cye kurugo lir'á pyi, uru u nyé Kile jwumpe, pu na nyé nyii na, pu nyé na nkēenji mē.

²⁴ Naha kurugo yē y'á sēme Kile Jwumpe Semēji i na:

«Sùpyanj na nyé mu à jwo nyēpurugo,

u sinampe na nyé mu à jwo nyége yafyēenre.

Nyēge maha waha, ku yafyēenr'a sī mīn'a wu,

²⁵ nka Kafoonji Kile jwumpe sī n-kwóro fo tēekwombaa[‡].»

Puru jwumpe sī pu nyé Jwumpe Nintanmpe p'á jwo yii á ke.

2

¹ Lire e ke yii láha pege karigii shinj puni ná nānwóhore karigii shinj puni na. Yii áha fyinme tò wwómó na mē, yii i láha nyipēenni ná jwoore shinj puni na.

² Bà jirimpe lage maha mpyi pīnmpīnyēge na mē, yii Kile Jwumpe lage yaha ku pyi yii na amuní, puru jwumpe na nyé yii á mu à jwo jirimpe yabilinj, bà yii si mpyi s'a si yyaha na Kile kuni i yii zhwonj mē na mē,

³ naha na yē yii à li cè jwónjanni na Kafoonji à jwó ke.

Yesu u nyé bage kafaage sēe woge bage mbiini na

⁴ Yii file Kafoonji na, uru u nyé kafaage nyii woge, sùpyir'á cyé nkemu na ke. Nka Kile à ku tayyērege nya k'á pēe, maa ku cwóonró.

⁵ Yii yabilimpjii na nyé kafaaya nyii wuyo, lire e yii wà yiye na, yii i mpyi бага, Kile Munaani si n-tēen nkemu i ke, yii i mpyi Kile sárage wuuubii kurunj, Kile Munaani si nkemu pyi k'a sárayi nintanyi wwú Kile á Yesu Kirisita cye kurugo ke.

⁶ Yii li cè na y'á sēme Kile Jwumpe Semēji i na:

«Yii wii, mii à kafaaga cwóonró,

ku tayyēreg'á pēe sèl'e.

Mii sí ku pyi bage kafaage sēe woge bage mbiini naSiyon kànhe e.

Shinji u à dá ku na ke,

urufóo sī n-sī n-sílege mē^{*}.

⁷ Yii pi á dá ku na ke, yii jùnyi sí n-yírigē. Nka mpjii pi nyé pi nyé a dá ku na mē, y'á sēme Kile Jwumpe Semēji i na:

«Bafaanribil'á cyé kafaage nkemu na ke,

kuru k'á pa mpyi bage kafaage sēe woge bage mbiini na[†].»

⁸ «Kafaaga ku nyé ku ki, sùpyire maha búruge nkemu na ke,

fáaga ku nyé ku ki, nkemu ku maha sùpyire pyi ti i ncwó ke[‡].»

Pi nyé na Kile Jwumpe kurigii jaare mē, lire kurugo pi maha ncwu. Lire yahare e Kile mpyi a pi yaha.

⁹ Nka yii pi ke, yii na nyé supyishi, Kile à ngemu cwóonró ke, Saanji Kile sárage wuuubii kurunjke ku nyé yii, maa mpyi Kile kīni shiin, maa mpyi sùpyii, Kile à mpiimu jùhò wwú, bà yii si mpyi s'a u kakyanhala karigii nimpjiiñkii shenre yu mē. Uru u à yii yyer'a yige numpini i, maa yii le u bēenmpe e, puru pu nyé bēenmpe sēesee wumpe.

¹⁰ Tēni l'e, yii mpyi na sáha nkwo á pyi Kile shiin mē, nka numē, yii à pyi Kile shiin. Tēni l'e, Kile mpyi na sáha nkwo á jùnaara ta yii na mē, nka numē, u à jùnaara ta yii na.

Dánafeebil'á yaa pi piye naaranjanni cè

¹¹ Mii ntàannamacinmpyibii, yii na nyɛ nge dɔnyɛni i mu à jwo nàmpwuun, kùshee fiige, lire kurugo mii na li caa yii á, yi raa yiye kàanmucaa sùpyanɔ nyii karigii nimpɛgii na, cyire karigii maha yii tũnni Kile kuni i.

¹² Mpii pi nyɛ pi nyɛ Kile kuni i ná yii e mɛ, yii yii naaranɔkanni cɛ pire shwɔhɔl'e. Lire e pi mɛɛ ká a finɔ na ntare yii na na yii à kapii pyi, pi sí raa yii kacɛnɔkii naa si Kile pɛe canɔke u si n-pa fwooro pi na ke.

¹³ Kafooni kurugo, yii yiye tírige nɔɔfueebii pun'á: yii yiye tírige saanbɔwɔh'á, uru u nyɛ pi puni nɔɔ na,

¹⁴ yii yiye tírige fànhafeebil'á, pire mpiimu pi à tírige saanbɔwɔhe cye kurugo, bà pi si mpyi s'a kapimpyiibii tũnni s'a kacɛnmpyiibii kɛre mɛ.

¹⁵ Yii li cɛ na Kile nyii wuuni li nyɛ yii a kacɛnɔkii pyi, bà yii si mpyi si supyikuuyi funɔɔ baa wuyi nɔwɔyi tò yi funɔɔ jwumpe na mɛ.

¹⁶ Yii nyɛ bilere e mɛ. Yii a naare yii a ntàanni ná lire e, nka yii àha lire tɛge fyinme tò wwomo na s'a kaɛgigii pyi mɛ. Yii pyi Kile bilii.

¹⁷ Yii a sùpyire puni pɛre, yii yii cinmpyiibii kyaa táan yiy'á, yii raa fyáge Kile na, yii raa saanbɔwɔhe pɛre.

Bilibil'à yaa pi Kirisita pyinɔkanni lwó yɛfuge tɛrigil'e

¹⁸ Bilibii, yii yiye tírige yii nɔɔfueebil'á Kile yyaha fyagare funɔke e. Mpii pi à nɔwɔ maa mpyi ná sùpyigire e ke, yii àha yiye tírige pire kann'á mɛ. Ali mpii pi à kyán ke, yii yiye tírige pir'á,

¹⁹ naha na yɛ yɛfuge ku nyɛ yii ná kuru nyɛ a yaa mɛ, pi aha kuru tɛge yii nɔɔ'i, ka yii i ntɛɛn k'e, maa li pɔwɔ Kile na, lire na nyɛ kacɛnnɛ.

²⁰ Nka l'aha nta kapyimbaala yii à pyi, ka yɛfugo si nɔ yii na, ka yii i ku kwú yiye e, pɛnte ntire yii sí n-ta lire e yɛ? Nka yii kacɛnmpyiini kurugo, yɛfugo ká yii ta, ka yii i ku kwú yiye e, lire na nyɛ kacɛnnɛ Kile á.

²¹ Yii li cɛ na kuru yɛfuge shinɔi mɛɛ na Kile à yii yyere. Kirisita yabilin'à kyaala yii kurugo, maa lire kuni le yii taan, bà yii si mpyi s'a naare u fyɛni i mɛ.

²² U nyɛ a kapiini là tufige pyi mɛ, kafnara jwumɔ nyɛ a fwooro u nɔwɔge e mà nya mɛs.

²³ Pi à u cyahala, u nyɛ a cyàhii nkoó láha pi na mɛ, pi à u kyéree, u nyɛ a pi fùgoro mɛ, nka nge u si n-pa sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiinɔkil'e ntiɔi funɔke e ke, u mpyi a u wuuni yaha uru cye e.

²⁴ U à wuu kaɛgigii tugure lwó u cyeere e kworokworocige na, bà wuu si mpyi si nkúw kaɛgigii kàmpaɔke na, si shifonɔ ta, s'a naare ntiɔi i mɛ. Kyaage tooy'e u à tabannayi njemu ta ke, yiye cye kurugo yii à cùuɔ.

²⁵ Yii li cɛ na yii mpyi mu à jwo mpàa mpiimu pi mpyi piye nɔɔ kurugo ke, nka numɛ yii à núr'a pa yii nàhafoon'á, uru u nyɛ na yii múnahigii saɔcwɔnni sigili.

3

Cilenamabaabii ná nàmbajicyeebii kani

¹ Nyɛ lire pyinɔkanni na, cyeebii, yii yiye tírige yii nàmbaabil'á. Lire e ali li mɛɛ ká nta pi pìi nyɛ a nɛɛ Kile jwumpe na mɛ, bà pire si mpyi si jyɛ Kile kuni i yii toronɔkanni cye kurugo, mà ta yii nyɛ a yaaga jwo pi á mɛ,

² naha na yɛ yii toronɔkanni ná yii sùpyigire sí pi yyaha nɔ.

³ Yii àha yii wuuni kwɔ njaha pùcyage yaleere ndeni kanni na, mu à jwo nùmpwooni ná sɛɛni pùcyage yaayi ndeni ná vɔanɔyi longara wuyi ndeni na mɛ.

⁴ Nka pùcyage yaleere ti nyɛ zòmbilini i ke, yii a tire caa. Tire nyɛ na nkɛge mɛ, tire yaleere ti nyɛ nùmpinɔke ná zòmpyinini, kuru ku nyɛ pùcyage sɛe woge yaleere Kile á.

⁵ Tɛcyiini i, cyeebii pi mpyi a piye pɔwɔ Kile na, maa pi sɔnnɔre taha u na ke, pire mpyi maha piye tírige pi nàmbaabil'á, lire li mpyi pire pùcyage longara yaayi.

⁶ Amuni Sara mpyi. U mpyi a Ibirayima nɔwɛɛni cù fo u mpyi maha u pyi: «mii kàfooni». Nyɛ ninjaa, yii pi nyɛ Sara pworibii, nka fo yii aha a kacɛnɔkii pyi, maa mpyi yii nyɛ a yaaga yaha k'á yii fùgur'a láha lire na mɛ.

⁷ Lire pyinɔkanni na mú, nàmbaabilii, yii yii cyeebii cùmu lemɛ nɔwɔ, naha na yɛ cɛɛre na nyɛ yaaga nkemu fànhɛ k'á cyɛɛre yii woge na ke. Kile à nɔwɔ wuu na maa shinɔ ninɔkwombaani ngemu kan wuu á ke, yii ná yii cyeebil'à uru ta siɔcyan. Lire e yii pi le njire e, bà li si mpyi yaaga ká njá yii Kileɔarege pyi ká raa nɔni Kile na mɛ.

Dánafeebil'à yaa pi kwóro kacɛnɔkii mpyini na, ali pi mɛɛ ká ngaha ta l'e

⁸ Nɔwɔnyɛga ninɔkin na, yii yii sɔnnɔre pyi ninɔkin, yii i mpyi ná funɔɔ ninɔkin i, yii i yiye kyaa táan yiy'á cinmpworoge e, yii raa nɔnaara taa yiye na, yii i yiye tírige yiy'á.

⁹ Yii àha kapii tège kapii fwoo tò me, yii àha cyàhii tège cyàhii nkoo láha me. Nka yii á jwó leni pi á, naha na ye lire mee na yii á yyere, jwóni jwómeeeni Kile á lwó yii á ke, bà yii si mpyi si uru ta me.

¹⁰ Yire y'à séme Kile Jwumpe Seméni i na:

«Shin maha shin la ku nye si shi ta,
u canmpyaagii si ntáan u na ke,
urufol'à yaa u láha jwumpimpe njwunji
ná kafinare na.

¹¹ Urufuoo u laaga tóon pege na,

u raa kacennjii pyi,

u u uye waha u raa yyejinke caa

u ná sùpyire sannte shwòhòl'e,

¹² naha na ye mpíi pi à tíi ke,

Kafoonji Kile maha pire kàanmucaa,

u maha njngyiini péré maa pi jareyi núru.

Nka mpíi pi nye na kapegigii pyi ke,

Kafoonji si yyaha kèenne pir'á si pi tún*.»

¹³ Nye yii aha yiye pwò kacennkii mpyini na, jofoo u sí yii kyéree ye?

¹⁴ Yyefugo mée ká nò yii na yii ntiini kurugo, yii li cè na yii wuun'à jwò. Mpíi pi nye na yii kyéree ke, yii àha raa fyáge pire na me, yii àha yii yákilibii yaha pi wùrugo me†.

¹⁵ Nka yii nye Kirisita kafente na ná yii zòmpyaagii puni i. Sónjore tatahage ku nye yii á ke, tère o tère e wà sí yii yíbe kuru kyaa na ke, yii bégele tèrigii puni i yii i jwòshwòrò njcenne kan urufol'á.

¹⁶ Nka yii á yaa yii lire pyi lùtaanni ná pèente funnke e, ná funvyinge e. Lire e kyaa maha kyal'e pi nye na yii njnyi tare, metange ku nye yii na Kirisita wwojéee e, maa kuru kèege ke, cyire karigii pyifeebii sí n-sílege.

¹⁷ L'à pwòrò yii kyaala kacennpyiini kurugo, kampyi Kile nyii wuuni li nye li li, mà tòro yii kyaala kapegigii mpyini kurugo.

¹⁸ Yii li cè na Kirisita yabilinji mú à kyaala tògo njnkin wuu kapegigii kurugo. Uru u à tíi ke, u à kwù shintiimbaabii kurugo, bà u si mpyi si yii yyaha kèenne Kile á me. Sùpyir'à u bò naha njnke na, nka Kile Munaani cye kurugo u à nè á fworò kwùni i.

¹⁹ Jinabii pi mpyi tanwòhoge e ke, lire Munaani cye kurugo mú u à sà yi jwò pir'á na ur'à fànha ta pi na‡.

²⁰ Tèecyiini i, pire pi mpyi a njògo kyán Kile jwumpe na Nuhu tène i ke, Kile mpyi a u lùuni bò, ka Nuhu si bakwòoge yaa. Shiin baataanre kannna pi à jyè k'e, maa shwò lùbwooni kakaare na.

²¹ Nye kuru lwòhe mpyi na batizelinji kyaa yu. Numé uru batizelinji maha li cyée na wuu à shwò. Lire nye á li cyée na wuu cyeer'à jyè mà fwòonre láha ti na me, nka lire jwòhe ku nye wuu maha Kile jáare u wuu zòmpyaagii fininje§.

²² Wuu à shwò Yesu Kirisita njni cye kurugo, uru u à dùg'a kàre njnyini na, maa sà ntéen Kile kàniye cyege na. Puru funnke e, mèlekèebii ná yaayi njnyambaayi sanjnyi yi nye ná njnufente ná sífente e ke, pire pun'à kúu u á.

4

Dánafeebii pyinjkanni nivonni

¹ Nye ná Kirisita s'à kyaala cyeere e, yii bégele mú ná tire sónjore ninure e. Yii li cè na uru u à kyaala cyeere e ke, uru u à fànha ta kapegigii na.

² Lire e mà lwó numé na, yii á yaa yii yii shnji canmpyaagii sanjkii pyi yii tàanna ná Kile nyii wuuni i, yii sùpyire nyii karigii yaha.

³ Yii li cè na tène l'e, mpíi pi nye pi nye Kile kuni i ná yii e me, pire mpyi na piye muntanma karigii jcyiimu pyi ke, yii á mò a tòro pire muntanma karigii mpyini i. Yii mpyi na sílege baa karigii pyi, maa mpyi ná yaayi lapege e, maa sinmpe byii na jcwò, yii mpyi lakyanhayafee, yii mpyi sinmbyampiye, maa mpyi kacynzunmii lire s'à nùr'a pèn Kile á.

⁴ Nka numé, yii saha nye na cyire kapegigii pyi ná pi e me, lir'à pi kàkanyhala fo pi na yii njnyi tare.

⁵ Kile sí n-pa pi yíbe lire na. Uru u sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiin'kil'e, nyii shiinbii bàra kwùubii na.

* 3:12 Zaburu 34.12-16 † 3:14 Ezayi 8.12 ‡ 3:19 Pii maha jwò: «sùpyire múnahigii cyi mpyi tanwòhoge e ke, lire Munaani cye kurugo mú, u à sà Kile jwumpe jwò cyir'á.» § 3:21 Pii maha jwò: «wuu maha Kile jáare ná zòvynire e.»

⁶ Lire kurugo mpíi pí à kwû ke, Jwumpe Nintanmpe mpyi a jwo pir'á mú, bà lí sí mpyi kwûnjí ká nò pí ná sùpyire sannte fiige, pí í shìjì nínkwombaanjì ta Kile á, u Munaani cye kurugo me.

⁷ Karigii puni takwàar'á byanhara, lire e ke, yíi pyi yákilifee, yíi í jncû yiye na, bà yíi sí mpyi sí yiye pwò Kileparege na me.

⁸ Karigii puni nínjyíini lí jnye: yíi yiye kyaa táan yiy'á sèl'e, naha na ye tàange maha pege karigii nínjyahagii kwò sùpyire ná tiye shwòhòl'e.

⁹ Yíi a yiye sunmbage shuu, jwunyahama baa.

¹⁰ Yíi shín maha shín à Kile màkange nkemu ta mà tàanna ná Kile yabilingi ku kannkanni í ke, yíi yire cùmu lemè jwò, yíi raa jwòge yiye na ná y'e.

¹¹ Wà ha mpyi Kile jwumpe jwufoo, urufoo jwump'á yaa p'a fware Kile e, wà ha nta u u sùpyire sannte tère, urufoo u a pí tère ná Kile fànhe nínkange e, bà pèente sí mpyi sí ntaha Kile na karigii puni í Yesu Kirisita cye kurugo me. Pèente ná fànhe jnye u woyo fo tèekwombaa.

Amiina!

Dánafeebii maha yyefuge nkemu taa ke

¹² Mii ntàannamacinmpyibii, yyefuge e yíi jnye nume ke, ali lí mée ká nta kuru na yíi súuge na fiige, lire jnye a yaa lí pàa yíi e me, yíi àha raa sònnjì na kani labere lí jnye lí lí me. Zòzhwòrò tí jnye tí tí.

¹³ Lire bà à yaa lí pyi funntanga kyaa yíi á, mà lí jya na yíi à yíi nàzhan lwò Kirisita yyefuge e. Lire e canjke Kirisita sí u sinampe cyée ke, kuru canjke yíi sí raa yogore sí mpyi funntange e.

¹⁴ Wà ha yíi cyahala mà lire jùnjke pyi na yíi na jnye Kirisita wuu, yíi wuun'á jwò, naha na ye Kile Munaani lí jnye sinampe wuuni ke, lire na jnye ná yíi e.

¹⁵ Lire e ke yíi a yiye kàannmucaa, yyefugo jnye a yaa ku nò yíi wà na, mà lire jùnjke pyi na urufof'á sùpya bò, lire jnye me mà nánkaaga pyi, lire jnye me mà kapii pyi, lire jnye me mà yíi jwòyi le kani l'e, ndemu lí jnye lí jnye yíi kur'e me.

¹⁶ Nka yyefugo ká nò yíi wà na, mà lire jùnjke pyi na urufof'á dá Kirisita na, urufoo ka lire pyi silege kyaa me, nka u Kile kée kuru mege kurugo.

¹⁷ Yíi lí cè na Kile sí sùpyire puni sàra sí ntàanna ná pí kapyiinjil'e, lir'á jwò cû Kile wuubii na mà kwò. Ná lire s'á jwò cû wuu na, mpíi pí à cyé Kile jwumpe na ke, dí pire sí n-pyi n-jwo ye?

¹⁸ Mpíi pí à tí ke, pire nùmpañña ntanjí ká waha, lire e ke, mpíi pí jnye pí jnye na fyáge Kile na me maa kapegigii pyi ke, dí pire wuuni sí n-pyi n-jwo ye?

¹⁹ Lire kurugo mpíi pí jnye yyefuge e mà lire jùnjke pyi na pí na Kile nyii wuuni pyi ke, pir'á yaa pí piye le yaayi puni Davoonj cye e, jwò mée nínjin foo u jnye u wí, pí raa kacennkii pyi.

5

Pyeri jwumpe nizanmpe dánafeebii ná pí kacwónribil'á

¹ Nume, mii sí karií làda cya yíi dánafeebii kacwónribil'á. Dánafeebii kacwónrónjì wà u jnye mii yíi fiige, maa Kirisita yyefuge karigii jya. U sí n-pa ná u sinampe mpemu í ke, mii sí pà ta pur'e mú. Lire e nde mii jnye na jcaa yíi á ke, lire lí jnye:

² dánafeebii kurunjke Kile á le yíi cye e mpàa fiige ke, yíi pire cùmu lemè jwò. Lí jnye a yaa lí pyi mu à jwo sùpya u à yíi kárama a yaha uru báaranjì na me, yíi a u pyi u lage na, yíi tàanna ná Kile nyii wuuni í. Yíi àha raa u pyi náfuu kurugo me, nka yíi a u pyi ná funjncenn'í.

³ Dánafeebii pí à le yíi cye e ke, yíi àha raa fànha cyáan pí na me. Nka yíi pyi yyecyeene pí á.

⁴ Lire ká mpyi, ténì í dánafeebii kacwónribii jùnjufembwòhe sí n-pa ke, yíi sí kajanjwooni nisinani ta, lire jnye na nkéegé me.

⁵ Nye nànjiiibii, yíi yiye tírige kacwónribil'á. Yíi puni, yíi yiye tírige yiy'á, yíi í yiye tège, naha na ye y'á sème Kile Jwumpe Semenji í na: «Mpíi pí à piye pée ke, Kile maha pire tún, nka mpíi pí à piye tírige ke, Kile maha kacennkii pyi pir'á*.»

⁶ Lire kurugo yíi yiye tírige Kile cyége fànhanjyahaga wog'á, bà u sí mpyi sí yíi dùrugo u nyii ténì í me.

⁷ Yíi yíi funmpen karigii puni le u cye e, naha na ye uru u à yaha yíi na.

⁸ Yíi í jncû yiye na, yíi yákili yaha yiye na, naha na ye yíi zàmpennjì u jnye Sitaanninjì ke, uru na jaare na màre, maa nkýángé mu à jwo cànràga katege wogo ku jnye na ku njyinjì caa. ⁹ Yíi yiye pwò Kile kuni í, yíi í u tún. Yíi lí cè na kuru yyefuge ninuge e yíi cinnmpyibii nyi dinyenjì yyaha kurugo.

¹⁰ Nka Kilenjì u maha kacennkii shinjì puni pyi ke, uru u à yíi yyere Kirisita wwónjéegé e, bà yíi sí mpyi sí u sinampe tégéle baa wumpe ta me. Yíi sí n-kyàala tère nimbilere funnj'í, nka u sí báraga le yíi e, sí màban le yíi e, sí fànha kan yíi á, sí yíi pyi yíi yiye waha Kile kuni í.

* 5:5 Taanlinjii 3.34

¹¹ Fàñhe nnye uru wogo tèrigii puni i. Amiina.

Jwumpe nizanmpe

¹² Siliven u à mii tég'a nje nwókanyi séme si yii yere. Mii cìmpworo u nnye u wi, nwómee nininfoo wi. Mii à nge lèterenji tun yii á si maban le yii e, si li cyêe yii na na kacenni nimbwooni Kile à pyi ke, yii yiye pwo lire na.

¹³ Kile à mpiimu cwónrò Babilónni kànhe e yii fiige ke, pir'à yii shéere, mà bâra Marika na, uru na nnye mii jya mà tàanna ná Kile kuni i.

¹⁴ Yii a cìmpworogo fwù kaan yiy'á.

Yii shin maha shin u nnye Kirisita wwoñege e ke, Kile u yyeñinke kan yii á.

Pyeri leterengi shonwuni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterengi funnɔ jwumpe e ke

Nge leterengi i Pyeri à li cya dānafeebil'á na pi piye pwɔ Kile jwumpe na, bà pi si mpyi si jà piye shwɔ cyelentiibii kafiniviniibii na mɛ. Pyeri à jwɔ t̄ara toronkanni n̄jncenni na mà yyaha t̄ii ná Kile kuni i, ná jwɔmɛcunte mà yyaha t̄ii ná Kile yini zhwonji i (1).

Mà bàra lire na, mp̄ii pi jyè na Kile mɛge k̄ɛge ná pi yabilimp̄ii jwupjaampe e ke, u à pire toronkanni mù jwo (2). Mp̄ii pi jyè na Kirisita mpanji sigili ke, pi maha pire fwɔhɔre, maa n̄ko na u saha si n-pa mɛ. Nka Pyeri à jwo na u papa tooy'á n̄jɛ, naha kurugo yɛ Kile à funn̄ke n̄jɛ si t̄eni kan s̄up̄yire pun'á, bà ti si mpyi si n̄uru mpa tiye kan u á si shwɔ mɛ (3).

Jwumpe tasiɛ

¹ Mii Simɔ Pyeri u jyè Yesu Kirisita báarapyi maa mpyi u t̄untun̄ɔ ke, mii u à nge leterengi s̄ɛmɛ si ntun yii á, yii mp̄ii pi à d̄aniyan̄i s̄ɛɛ wun̄i ta wuu fiɛge ke, uru d̄aniyan̄i'á ta wuu Kilen̄i ná wuu Shwofoon̄i Yesu Kirisita nt̄in̄i cye kurugo.

² Kile u jwɔ yii na, u u yyejn̄ke kan yii á s̄èl'e, Kile ná wuu Kafoon̄i Yesu kani j̄c̄ɛni cye kurugo.

Dānafeebil'á yaa pi a jaare jaaran̄kanni ndemu na ke

³ Yaaga maha yaaga ku sí n-jà wuu pyi wuu sh̄in̄i s̄ɛɛ wun̄i ta, si wuu pyi wuu wuye pwɔ Kile na ke, Kilen̄i u à u sinampe ná u f̄an̄he kakyanhala woge t̄ɛg'a wuu yyeɛ ke, uru kani j̄c̄ɛni cye kurugo Yesu Kirisita à yire puni kan wuu á, u kileere f̄an̄he funn̄ke e.

⁴ Puru sinampe ná kuru f̄an̄he cye kurugo, Kile à jwɔmyahiḡii n̄cyiimu lwɔ wuu á ke, cyire f̄an̄h'á s̄àa p̄ɛɛ, Kile sí cyire jwɔmyahiḡii f̄un̄ɔ, yaayi lage maha ma ná d̄inyen̄i kakeɛgyi n̄jem̄u i ke, bà yii si mpyi si shwɔ yire na, si Kile pyin̄kanni lwɔ mɛ.

⁵ Lire kurugo yii yiye waha yii i jaaran̄kanni n̄jncenni bàra yii d̄aniyan̄i na, yii i Kile j̄c̄ɛni bàra yii jaaran̄kanni n̄jncenni na,

⁶ yii i c̄umayenan̄i bàra Kile j̄c̄ɛni na, yii i l̄utaanni bàra c̄umayenan̄i na, yii i Kile yyaha fyagare bàra l̄utaanni na,

⁷ yii i c̄inmpworoge bàra Kile yyaha fyagare na, yii i nt̄aannamagare bàra c̄inmpworoge na.

⁸ Cyire kariḡii ká ndire wà a ta yii e, cyi sí yii yaha kac̄ɛnn̄kii mpyin̄i na, si yii pyi yii t̄on̄n ta wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita kani j̄c̄ɛni i.

⁹ Nka cyire kariḡii ká mpyi cyi jyè ngemu i mɛ, urufoo maha mpyi fyin fiɛge, u maha jaa na n̄cw̄u mɛ. U funn̄ɔ maha ww̄ɔ li na na Kile á u fin̄in̄'a yige u kapyin̄jyagil'e.

¹⁰ Lire kurugo mii c̄inmpyiib̄ii, yii yiye waha yii i li cȳɛ yii jaaran̄kanni cye kurugo na Kile à yii yyeɛ maa yii cw̄on̄n̄ɔ. Yii aha a lire pyi, yafyin sí n-jà yii pyi yii búrug'a cwo mɛ.

¹¹ Lire pyin̄kanni na, wuu Kafoon̄i ná wuu Shwofoon̄i Yesu Kirisita Saanre t̄ɛkwombaa woore taj̄j̄n̄woge sí múgo yii á faaa.

¹² Lire kurugo mii sí raa yii funn̄ɔ cwo n̄cyii kariḡii na t̄èriḡii puni i, ali mà li ta yii à cyi puni cè a kw̄ɔ, s̄ɛn̄ji jwumpe p'á jwo yii á ke, maa yiye pwɔ puru na.

¹³ Mà mii yaha n̄yii na, mii á li ta kac̄ɛnn̄ɛ li jyè li li, mii u a yii funn̄ɔ cwo t̄èriḡii puni i.

¹⁴ Bà wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita à li cȳɛ mii na mɛ, mii á li cè na mii canmpyaaḡii san̄nk̄ii n̄ɛn̄ke saha jyè a t̄on̄n n̄ke n̄j̄n̄ke na mɛ.

¹⁵ Lire kurugo mii si naye waha, bà li si mpyi ali mii kw̄un̄kwooni k̄ant̄ugo yii i jà a n̄cyii kariḡii yaha yiye funn̄i mɛ.

Nàkaana jyè Yesu Kirisita f̄an̄he ná u mpan̄i kani i mɛ

¹⁶ Yii li cè na jwup̄jyem̄ɛ laaga baa wum̄ɔ na bà wuu à wuye pwɔ maa wuu Kafoon̄i Yesu Kirisita f̄an̄he ná u mpan̄i kyaa jwo yii á mɛ. Wuu yabilimp̄ii nȳigil'á u bwompe n̄ya,

¹⁷ naha na yɛ can̄jke u à p̄ɛnte ná sinampe ta Tufoon̄i Kile á ke, lir'á pyi wuu nyii na. Kile u jyè sinampe ná p̄ɛnte punifoo ke, ur'á mɛɛ wà kuru can̄jke na: «Mii Jyan̄i u jyè u n̄ge, u kan'á waha mii na s̄èl'e, u kapyiin̄kil'á t̄aan̄ mii á mú*».

¹⁸ Mà wuu yaha ná u e Kile n̄an̄ke n̄un̄i, lire mejwuuni li mpyi a fworo n̄j̄n̄in̄i na ke, wuu à li lógo.

¹⁹ Lire kurugo mú, wuu à dá Kile t̄untun̄mp̄ii n̄j̄nwuyi na s̄èl'e. Yii aha yiye pwɔ puru jwumpe na, lire sí n-yaa ná yii e, naha na yɛ pu sí yii z̄om̄pyaaḡii fin̄in̄ɛ, bà b̄ɛn̄mpe maha n̄i numpilage e fo mà s̄à n̄o can̄jke na mɛ. Lire t̄eni i Kirisita u b̄ɛn̄mpe sí yii z̄om̄pyaaḡii fin̄in̄ɛ, bà j̄ȳɛm̄ugo woni maha b̄ɛn̄mpe yige mɛ.

* 1:17 Macwo 17.5; Marika 9.7; Luka 9.35

²⁰ Kabilini nijcyiini yii à yaa yii cè ke, lire li nyɛ: jwumɔ maha jwumɔ Kile tūntunmpil'á jwo, ka pu u sémɛ Kile Jwumpe Semɛɲi i ke, puru pà nyɛ a fwoɔ pi yabilimpil'e mɛ†,

²¹ Naha na yɛ Kile tūntunɲi wà tufiige nyɛ a li yige uye e s'a Kile tūnture yu mɛ, ŋka Kile Munaani li mpyi a pi yaha Kile tūnture njwunji na.

2

Cyelentiibii kafinivinibii kani

¹ Bà kafinivinibii pii mpyi a piye pyi Kile tūntunmiilzirayeli shiinbii shwɔhɔl'e mɛ, amuni li mú si n-pa n-pyi yii á. Cyelentiibii kafinivinibii pii si n-pa n-yiri yii shwɔhɔl'e, pi jwumpe si n-pyi kafinara, s'a kakaare pyi. Kafoonji u à pi nūŋɔ wwú ke, pi si uru cyé, ŋka pi yabilimpil'ii nimpyiini si kakaare pyi ti pàl'a nɔ pi na.

² Shinjyahara si n-taha pi fye e pi silege baa karigil'e. Pi kapyiŋkii si sɛɛni kuni mɛge pɛn.

³ Nafuunji kani si tatɛɛnge fô pi na, lire kurugo, pi si raa yii cyeyaayi fɔɔnɲi raa shuu yii na ná pi jwɔtanyi i. Nka mà lwó fô tɛɛmɔni i, Kile à bɛgele si pi sára si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e. Li saha si mɔ mɛ, Kile si pi shi bô.

⁴ Yii li cè na mèlɛkɛɛbii pi mpyi a kapegigii pyi ke, Kile nyɛ a li táan pire na mɛ. Nka u à pi wà Jahanamanji numpini i, canŋke u si pi sára si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e ke, na kuru canŋke sigili, pi si n-jà piye shwɔ lire numpini na mɛ.

⁵ Yii li cè na mpil pi mpyi pi puni na Nuhu tɛni i mɛ, Kile nyɛ a li táan pire na mú mɛ, u à lùbwooni tɛg'a pire puni shi bô. Nka Nuhu u mpyi maha yi yu lire tɛni sùpyir'á na pi a katigii pyi ke, Kile à uru shwɔ tire kakaare na, mà bàra shiin baashuunni na.

⁶ Yii li cè mú na u à Sɔdɔmu ná Gɔmɔri kanyi shi tò, maa yi sùug'a pyi cwɔnrɔ yi kapegigii kurugo. Mpil pi nyɛ pi si n-pa raa fyáge Kile na mɛ, u à nde pyi mà tɛg'a pire yɛɛ.

⁷ Nka Loti u mpyi a tii, ná u mpyi pire silege baa shiinbii shwɔhɔl'e, ná pi kapyiŋkii mpyi a u tɛgele ta ke, Kile à uru shwɔ tire kakaare na.

⁸ Uru u mpyi a tii maa mpyi tɛnni i ná tire sùpyire e ke, u mpyi maha ti jaa silege baa karigii tapyige e, maa ti laaga baa jwumpe nijjwumpe nuru canŋa maha canŋa. Lire mpyi a pyi u à kayana.

⁹ Nyɛ jcyii karigii pun'á li cyé wuu na na mpil pi à piye pwɔ Kafoonji Kile na ke, u si n-jà pire yige kawagil'e, si shiinpiibii yaha raa canŋka sigili, kuru canŋke u si pi sára si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e, si ŋgaha nɔ pi na.

¹⁰ Mpil pi nyɛ na dirili pi yabilimpil'ii nyii karigii kurugo, maa katupwɔhɔyi pyi, maa Kafoonji fānhafente njini fare ke, nde li si n-pa pire ta ke, lire lemp'á pi a tòro.

Pire cyelentiibii kafinivinibii nyɛ na fyáge mɛ, pi maha piye pɛɛɛ. Yaayi yi nyɛ ná pɛɛnte e nijyini na ke, pi maha yire fare.

¹¹ Mà li ta ali mèlɛkɛɛbii pi nyɛ ná Kile e ná pi tayyɛreg'á fānha tò pire kafinivinibii woge na fānha ná sifente e ke, pire nyɛ a sii na jɛɛg'a pire cyahala mɛ.

¹² Nka pire cyelentiibii kafinivinibii na nyɛ funŋɔ baa sige yaaya fiige, njemu yi nyɛ ncūni ná mbɔɲi laage e ke, yaayi y'á fānha tò pi tacɛnke na ke, pi maha yire njini fare. Pi shi si n-pa n-tò sige yaare fiige.

¹³ Lire e kapiini pi à pyi ke, kapii li si n-tɛge lire fwooni tò pi á. Na silege baa karigii pyi sùpyire nyii na, ali canŋke e, lire l'á táan pi á. Kɛgempe karigii ná jwɔhɔmpe karigii kanni cyi à pi yyaha jɲi. Cyire maha sùpyire wuruge, pi aha a wwúu ná yii e kataangii na, pi maha yii mɛyi kɛɛge.

¹⁴ Jacwɔɔre kanni t'á pi yyaha jɲi, pi nyɛ na ŋkànre kapegigii mpyini taan mɛ. Mpil pi nyɛ pi sáha fānha ta Kile kuni i mɛ, pi maha pire yákilibii kɛɛnni ná pi jwɔtanyi i. Pi yákilibii pun'á taha náfuunji na, pi à lája.

¹⁵ Pi à kuni nijcɛnni yaha maa kumpiini lwó Beyɔri jyanji Balamu* fiige. Wyɛɛɛni lage mpyi maha uru yaha ntiimbaani karigii na.

¹⁶ Nka Kile à u faha u ntiimbaani kurugo, maa dūfaannja pyi k'á sùpyii mɛɛ jwo ná u e. Ka lire si mpyi kanŋɔ mà Kile tūntunɲi Balamu pyi u à láha u funŋɔbaara karigii na.

¹⁷ Nyɛ pire cyelentiibii kafinivinibii na nyɛ laaga baa, pi na nyɛ mu à jwo lwɔhɔ baa lùbilii, pi na nyɛ mu à jwo kilewwoo kafɛɛg'á ndemu fwo a tòro ke, kyaage ku nyɛ na pi sigili numpini cyage e.

¹⁸ Jwumbwompe laaga baa wumpe pi maha yu. Mpil pi à fwoɔ kumpiini jaarafeebii ŋgwɔni i káavo ke, pi maha pire yákilibii kɛɛnni ná pi silege baa karigil'e, cyire cyi à táan pi á.

† 1:20 Pii maha jwo: «Wà si n-jà Kile tūntunmpil'ii jwumpe jwɔhe cè ná ma yabilini yákilifente e mɛ.»
kurugo, Balamu mpyi a Izirayeli shiinbii wurugo pi i yasunɲi sunni (Nɔmburu 22.4-35).

* 2:15 Wyɛɛɛni

¹⁹ Pi maha jwo na pire sí pi yige bilere e, mà li ta pi yabilimpíi na nyé kapegigi bilere e, tire ntemu ti sí kakyare nò pi na ke. Yii li cè na yaaga maha yaaga k'à fànha ta mu na ke, mu maha mpyi kuru biliwe.

²⁰ Sèenji na, wuu Kafoonji u nyé wuu Shwofoonji Yesu Kirisita ke, mpíi pi à fwooro dínnyenji katupwòhoyi i uru kani ncènji cye kurugo ke, cyire karigii ká núr'a pi cù maa fànha ta pi na, nde li sí n-pa preefee ta ke, lir'à pi mà tòro nínnyini na.

²¹ Li mú bá mpyi a pwóro pi á, pi áha kuni nintiini cè me, mà tòro pi li cè pi i núr'a kàntugo wà Kile tonji na, u à uru ngemu kan pi á ke.

²² Tàanlini sùpyire maha yu na:

«Pwunji'à nùru u tùgur'á» ke,

ná nde pi maha yu na:

«Caanji'à wùli, maa ntíl'a sà uye máanja yòoge e» ke,

lire li nyé mpíi shiinbii wuuni.

3

Kafoonji Yesu Kirisita mpanji kani

¹ Mii ntàannamacinmpyibii, mii sèmenji shonwunji u nyé nge mà tùugo yii á. Pire sémébii shuunninji puni i, mii à yii funnjo cwo yii kàlanji nintanji na, si yii yákilibii múgo,

² Kile túnntunmpil'à jwumpe mpemu jwo fo tèemani i, mà bàra Kafoonji u nyé Shwofoonji ke, kàlanji ur'à jwo u túnntunmpil'à, pi à jwo yii á ke, bà yii si mpyi si funnjo cwo uru na me.

³ Kabilini nínnyini yii à yaa yii cè ke, lire li nyé: dínnyenji canzananyi i, sùpyire tà sí n-pa a yii fwòhore. Pi sí raa pi nyii karigii pyi, s'a yii fwòhore na:

⁴ «Yesu à li jwómèeni lwó na uru sí nùru n-pa, taa u sí nyé ke? Mà lwó wuu tulyey'à kwú ke, karigii puni saha nyé cyi talyege e dínnyenji tèesiini fiige.»

⁵ Nyé tire sùpyire nyé na jwé'g'a tèn li taan, na nínnyini ná njìk'a yaa l'à mò me. Kile à yire yaa u yabilinji jwójwumpe cye kurugo. U à njìk'e yige lwòhe e, maa ku ná lwòhe tēgeni wwú.

⁶ Nyé kuru lwòhe k'à dínnyenji ná u funnjo yaayi puni lyi tèecyiini i.

⁷ Nka nume, Kile jwójwumpe cye kurugo mú, nínnyini ná njìk'a bégel'a yaha nage mēe na. Canjke Kile sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná ti kapyiinkil'e ke, u à yi bégel'a yaha kuru canjke mēe na. Mpíi pi nyé pi nyé na fyáge u na me, u sí pire shi tò kuru canjke.

⁸ Nka mii ntàannamacinmpyibii, kabile nínkin na nyé wani, yii áha funnjo wwó lire na me, lire li nyé: canmbilini nínkinji na nyé Kafoonji á mu à jwo yye kampwoo (1.000), yye kampwoo sí nyé u á mu à jwo canmbile nínkin.

⁹ Nwómèeni Kafoonji à lwó ke, u sí mò ná u nyé a li fúnno me, ali mà li ta pii na sònnji na u à li yaha l'à mò fúnno mbaa. Nka yii li cè na u à funnjo njìge ná yii e, jaha na ye u la nyé sùpyanji wà tufiige u pòon u nùmpanjke e me, nka u la nyé sùpyire puni si ti toronjanni kēenje.

¹⁰ Yii li cè na Kafoonji cannuruge sí n-paa sùpyire e, bà nánkaanji maha mpáa cyagefol'e me. Kuru canjke, nínnyini sí n-tòro ná túnmbwòh'e, u funnjo yaayi sí ja, dínnyenji ná u funnjo yaayi puni sí n-kwó.

¹¹ Ná yire yaayi puni sí n-pa n-kwó lire kwònkanni na, lire e ke, yii a jaare jaaranjanna nínnyenji na, yii i yiye pwó Kile na,

¹² yii raa Kile canmbilini sigili, yii yiye waha bà lire canmbilini si mpyi si wyère nò me. Kuru canjke nage sí nínnyini súugo, si u funnjo yaayi puni ja.

¹³ Nka wuu pi ke, bà Kile à li jwómèeni lwó wuu á me, wuu sí nínnyini nívonji ná njìk'e nívonjke ta, katiigii kanni cyi sí raa n-pyi wani, lire wuu nyé na sigili.

¹⁴ Lire kurugo mii ntàannamacinmpyibii, mà wuu yaha yire yaayi zigini na, yii yiye waha bà yii fyinme wuubii ná yii tūgire cyaga baa wuubii si mpyi si nta Kile yyahe taan yyenjke e kuru canjke me.

¹⁵ Yii li cè na wuu Kafoonji à funnjo njìge, bà sùpyire si mpyi si shwó me. Wuu ntàannamacinmpworonji Poli mú à yire sème mà tàanna ná Kile yákilifente nínkaanre u á.

¹⁶ Cyaga maha cyag'e u à jwo jcyii karigii kyaa na u lēteribil'e ke, mpe jwumpe ninumpe u à jwo. U lēteribil'e cyeyi yà na nyé wani, yire yyahaceme nyé a táan me. Mpíi pi nyé pi nyé a yaaga cè me, mà bàra mpíi pi nyé pi nyé a fànha ta Kile kuni i me, pire maha yire cyeyi jwumpe jwòhe labali na yu, bà pi maha lire pyi ná Kile jwumpe Sèmenji cyeyi sanjyi i me. Lire e pi yabilimpíi nùmpanjke ntambaani sí n-fwooro pi e.

¹⁷ Nyé mii ntàannamacinmpyibii, yii pi ke, mii à yii yere mà kwó, yii a yiye kàanmucaa, tayyēge sēe woge ku nyé yii á ke, bà li si mpyi shinpibii kà njà kuru shwó yii na ná pi kumpiini i me.

¹⁸ Pyínkanni na Kile maha jwóge yii na ke, yii a sònnji lire na, yii raa jwóge yiye na. Wuu Kafoonji u nyé wuu Shwofoonji Yesu Kirisita ke, yii raa sí yyaha na uru ncènji i. Uru u à yaa ná pēente e, nume fo tèekwombaa. Amiina!

Yuhana lɛtɛɛŋi nɪŋcyiɪŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè lɛtɛɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tũntunŋɔ. Uru u à nge lɛtɛɛŋi sém'a tũugo dánafeebil'á Azi kũluni i. U à li cyêe dánafeebii na na pi nyɛ a yaa pi a ŋko pire nyɛ na kapegigii pyi mɛ, pi à yaa pi a yyérelɪ pi kapegigii na, naha kurugo ye Yesu à kwũ, maa pi kapegigii jyé a láha pi na.

U à li cya dánafeebil'á na pi piye kyaa táan piy'á, naha na ye Kile u à fyánha a wuu kyaa táan uy'á. Cyelentiibii kafiniviniibii pii mú na mpyi wani, pir'á jwo na Yesu nyɛ a pa sùpya diɲyɛŋi i mɛ, na Kile Jyanji wi kanna. Yuhana à li cya dánafeebil'á na na pi a piye káanmucaa pire na.

Jwumpe pu nyɛ na shɪŋi sèe wuɲi kaan ke

¹ Mà jwo diɲyɛŋi u dá ke, nge u mpyi wani ke, wuu à uru kyaa lógo, wuu nyiigil'á u nyɛ, wuu à u wíi maa bwòn u na ná wuu cyeyi i. Jwumpe pu nyɛ na shɪŋi sèe wuɲi kaan ke, puru kyaa li.

² Kile à uru shɪŋi cyêe wuu na. Shɪŋi nɪŋkwombaanji u mpyi Tufoonji Kile taan ná u à u cyêe wuu na ke, wuu à u nyɛ, wuu na u shɛnre yu, uru kyaa wuu nyɛ na yu yii á.

³ Ngemu wuu a nyɛ maa u kyaa lógo ke, uru kyaa wuu nyɛ na yu yii á, bà yii si mpyi si jyè wuu ŋgwòŋi i mɛ. Wuu pi ke, wuu ná Tufoonji ná u Jyanji Yesu Kirisita pi nyɛ wwɔŋɛ.

⁴ Wuu na ɲcyii karigii sémɛni si ntun yii á, bà wuu funntange si mpyi si fũŋŋɔ mɛ.

Wuu à yaa wuu a ɲaare bɛɛnmpe e

⁵ Jwumpe wuu à lógo u á si ɲjwo yii á ke, puru pu nyɛ: Kile na nyɛ bɛɛnmɛ, numpire cyaga nyɛ a sii u e mɛ.

⁶ Wuu aha jwo na wuu ná uru na nyɛ wwɔŋɛ, mà li ta wuu na ɲaare numpini i, wuu na fini, wuu nyɛ sɛɛŋi ɲuŋ'í mɛ.

⁷ Nka wuu aha a ɲaare bɛɛnmpe e, bà Kile yabilɪŋi nyɛ bɛɛnmpe e mɛ, wwɔŋɛge sí n-pyi wuu ná wuye shwòhól'e. U Jyanji Yesu sishange sí wuu kapegigii puni jyè n-láha wuu na.

⁸ Wuu aha jwo na wuu nyɛ na kapegii pyi mɛ, wuu na wuye ɲwo fáanji, sɛɛŋi nyɛ wuu á mɛ.

⁹ Nka wuu aha ntɛɛn li taan, na wuu na nyɛ kapimpyimii, Kile sí cyi yáfa wuu na, si ntiimbaanji puni jyè n-láha wuu na, naha na ye ɲwómɛɛ nɪŋkinfoo u nyɛ u wí, u à tii.

¹⁰ Wuu aha jwo na wuu nyɛ a kapii pyi mɛ, wuu maha Kile pyi kafiniviniwe, u jwumpe nyɛ wuu funŋ'í mɛ.

2

¹ Mii pyiibii, mii à nge lɛtɛɛŋi sémɛ si ntun yii á, bà yii si mpyi si láha kapegigii mpyiŋi na mɛ. Nka wà ha kapii pyi, tegɛfoo nɪŋcɛnɛ na nyɛ wuu á Tufoonji taan, Yesu Kirisita kyaa li, u à tii.

² U à uye pyi sárage maa wuu kapegigii tugure lwó maa Kile lùuni tiŋɛ. Wuu kanni wogigii kurugo bà u à uye pyi sárage mɛ, nka diɲyɛŋi sùpyire puni wogigii kurugo.

³ Wuu aha a u tonji kurigii ɲaare, lire cye kurugo wuu sí n-cè na wuu à u cè.

⁴ Wà ha jwo na ur'á u cè, mà li ta urufoo nyɛ na u tonji kurigii ɲaare mɛ, urufoo na nyɛ kafiniviniwe, sɛɛŋi nyɛ urufol'á mɛ.

⁵ Nka ngemu u nyɛ na u jwumpe kurigii ɲaare ke, uru maha li cyêe na Kile kyal'á táan ur'á sɛɛŋi na. Lire cye kurugo, wuu maha li cè na wuu ná Kile à wwó.

⁶ Wà ha jwo na ur'á wwó ná u e, urufol'á yaa u a u karigii pyi Yesu wogigii fiige.

⁷ Mii ntáannamacinmpyiibii, tonji kyaa mii à jwo yii á nge lɛtɛɛŋi i ke, to nívɔŋŋɔ bà mɛ. To nɪŋjye wí, canŋke na yii à jyè Kile kuni i ke, uru ton'á kan yii á kuru canŋke. Jwumpe p'á fyánha a jwo yii á ke, puru pu nyɛ uru tonji nɪŋjyɛŋi.

⁸ Nka lire ná li wuuni mú i, to nívɔŋŋɔ wí mú. Yesu Kirisita à uru tonji kuni ɲaara, yii mú sí na u kuni ɲaare. Numpini na ntúuli, bɛɛnmpe sèe wumpe na ɲí mà kwó.

⁹ Shinji u à jwo na uru na ɲaare bɛɛnmpe e, mà li ta u à u cinmpworonji kyaa pɛn uy'á ke, urufoo saha na nyɛ numpini i.

¹⁰ Shinji u à u cinmpworonji kyaa táan uy'á ke, urufoo maha mpyi bɛɛnmpe e, yafyin nyɛ na ɲin'a urufoo pyi u à cwo mɛ.

¹¹ Nka shinji u à u cinmpworonji kyaa pɛn uy'á ke, urufoo na nyɛ numpini i, u na ɲaare numpini i, u nyɛ a tashaga cè uye na mɛ, naha na ye numpin'á u yyahe wwó u na.

¹² Mii pyiibii, mii na nje sémɛni si ntun yii á, naha na ye yii kapegigil'á yáfa yii na Yesu mege na.

¹³ Tiibii, mii na nje sémeni si ntun yii á, naha na ye mà jwo dijnyenji u dá ke, ngemu u nje ke, yii à uru cè.

Nànjiiibii, mii na nje sémeni si ntun yii á, naha na ye yii à jà Sitaannini na.

¹⁴ Mii nànkwoobii, mii à nje sém'a tun yii á, naha na ye yii à Tufooni cè.

Tiibii, mii à nje sém'a tun yii á, naha na ye ngemu u nje mà jwo dijnyenji u dá ke, yii à uru cè. Nànjiiibii, mii à nje sém'a tun yii á, naha na ye yii à pyi fàhahnyahaga sùpyii. Kile jwump'a tateenge wwu yii zòompil'e, ka yii i jà Sitaannini na.

¹⁵ Yii áha dijnyenji ná u funnjo karigii kyaa táan yiy'á mē. Shinji u à dijnyenji kyaa táan uy'á ke, Tufooni kyaa maha ntáan urufol'á mē.

¹⁶ Naha kurugo ye yaaga maha yaaga ku nje dijnyenji i mu à jwo sùpyanji nyii karigii ná yaayi u maha jaa maa nyii yige yi kurugo ke, ná dijnyenji karigii cyi maha ma ná yàmpeente e ke, lire là nje a fwooro Tufooni i mē, nka dijnyenji i cyi à fwooro.

¹⁷ Dijnyenji ná u nyii karigii na ntùuli. Nka shinji u nje na Kile nyii wuuni pyi ke, urufoo sí n-kwôro tèekwombaa.

Kirisita zàmpenji kani

¹⁸ Mii nànkwoobii, dijnyenji tèekwooni laaga saha nje a tson mē. Y'à jwo yii á na Kirisita zàmpenji sí n-pa. Nye tēni i wuu nje nume ke, Kirisita zàmpeenbii ninyahamil'á pa a kwò. Lire cye kurugo wuu à li cè na dijnyenji tèekwoon'á byanhara.

¹⁹ Pi à fwooro wuu shwòhol'e, nka pi mpyi ná wuu e mē, naha na ye kàmpyi pi mpyi ná wuu e, pi mpyi na sí n-kwôro ná wuu e. Nka pi à fwooro wuu shwòhol'e ke, lir'á li cyēe na pi wà tufiige mpyi ná wuu e mē.

²⁰ Nka yii pi ke, Yesu Kirisita u à fwooro Kile e ke, ur'á Kile Munaani le yii e, ka yii puni si sēenji cè.

²¹ Mii à nge letereji sém'a tun yii á, nka lire nje a li cyēe na yii nje a sēenji cè mà dē! Yii à u cè ke, lire kurugo u à tun yii á. Yii à li cè mú na kafinara si n-jà n-fwooro sēenji i mē.

²² Jofoo sí u nje kafiniviniyi ye? Shinji u à Yesu cyé na Kile Nijcwónrōnji bà u nje u wi mē, uru u nje kafiniviniyi, maa mpyi Kirisita zàmpenji. Urufol'á cyé Tufooni ná Jyafooni na.

²³ Shin maha shin u à Jyafooni cyé ke, urufoo nje ná Tufooni i mē. Nka ngemu ká nje Jyafooni na ke, urufoo mú na nje ná Tufooni i.

²⁴ Yii pi ke, jwumpe pu nje na yu yii á mà lwó fo yii tēejyiini i Kile kuni i ke, pur'á yaa pu kwôro yii funji'i. Puru ká nkôro yii funji'i, yii sí n-pyi Jyafooni wwojēe, sí n-pyi Tufooni wwojēe mú.

²⁵ Nwómēni Jyafooni s'á lwó wuu á ke, lire li nje: shiji ninkwombaanji.

²⁶ Sùpyire ti nje na yii leni kumpiini i ke, mii à nyii karigii sém'a tun yii á pire kyaa na.

²⁷ Yii pi ke, Kile Munaani Jyafooni à le yii e ke, lir'á tēen yii e. Lire e ke njō saha nje mà yaaga jwo yii á mē, naha na ye lire Munaani na karigii puni yyaha yu yii á. Yaaga maha yaaga li nje na yu ke, yire puni nje sēe, li nje na fini mē. Nje lire e ke, l'aha ndemu jwo yii á ke, yii a lire pyi. Yii kwôro Kirisita wwojēe e.

Kile pyiibii pyinkanni

²⁸ Nje mii pyiibii, yii kwôro Kirisita wwojēe e, bà li si mpyi, canjke u sí nūru n-pa ke, u u mpa wuu yákilibii ta pi à tēen, k'áha nkwd mpyi wuu á silege kuru canjke mē.

²⁹ Bà yii à li cè na Kirisita à tí mē, yii li cè mú na shin maha shin u maha katiigii pyi ke, urufoo maha li cyēe lire cye kurugo na uru nje Kile pyà.

3

¹ Táanjkanni na wuu kyal'á táan Tufooni á ke, yii lire kàanmucya ke! U à wuu kyaa táan uy'á fo wuu na yire Kile pyi. Kile pyi pi à sii wuu. Nde l'á dijnyenji sùpyire pyi ti nje a wuu cè mē, lire li nje: pi nje a Kile cè mē.

² Mii ntàannamacinmpyiibii, nume kōni, wuu à pyi Kile pyi. Wuu sí n-pa n-pyi yaage nkemu ke, kuru sàha nkwd a cyēe wuu na mē. Nka wuu kōn'á cè, canjke Yesu Kirisita sí n-cyēe ke, pyinkanni na u nje ke, wuu sí n-pyi amuni. Lire e*, pyinkanni na u nje ke, wuu sí u nja amuni.

³ Shin maha shin u à u sōnjore taha li na na uru sí n-pyi Yesu fiige ke, urufoo maha uye finije bà u à finije mē.

⁴ Shin maha shin u nje na kapegigii pyi ke, urufoo maha Kile Saliyanji tūnni, naha na ye kapegigii cyi nje Kile Saliyanji kafuunnkii.

⁵ Yii s'a li cè na Yesu Kirisita à pa si kapegigii shi kwò. Uru yabilinji nje a kapii pyi mà nja mē.

* 3:2 Pii maha jwo: «naha kurugo ye».

⁶ Lire e ke shin maha shin u nɔ̃ Yesu Kirisita wwoɔɛɛge e ke, urufoo si n-ɔ̃kwɔro kaɛgigi mpyiɔ̃ na mɛ. Shin maha shin u à kwɔro kaɛgigi mpyiɔ̃ na ke, urufoo nɔ̃ɛ a Yesu Kirisita nɔ̃ɛ mɛ, u mɔ̃ nɔ̃ɛ a u cɛ mɛ.

⁷ Mii pyibii, yii àha nkwɔ wà yaha u yii le kumpiini i mɛ. Shin maha shin u nɔ̃ɛ na katiigii pyi ke, urufof à tii bà Yesu Kirisita à tii mɛ.

⁸ Shin maha shin u nɔ̃ɛ na kaɛgigi pyi ke, urufoo na nɔ̃ɛ Sitaannini wu, naha na yɛ mà lwɔ fo tasiige e, Sitaannini na kaɛgigi pyi. Kile Jyanɔ̃ kapani si li nɔ̃ɛ si Sitaannini kapiiɔ̃nɔ̃ shi bɔ.

⁹ Shin maha shin u nɔ̃ɛ Kile pyà ke, urufoo nɔ̃ɛ na nkwɔroli kaɛgigi mpyiɔ̃ na mɛ, naha na yɛ Kile fàhe maha mpyi urufof'e. Ná urufoo si nɔ̃ɛ Kile pyà, lire kurugo u si n-jà n-ɔ̃kwɔro kaɛgigi mpyiɔ̃ na mɛ.

¹⁰ Nde l'à Kile pyibii ná Sitaannini pyibii wwú piye e ke, lire li nɔ̃ɛ: shin maha shin u nɔ̃ɛ u nɔ̃ɛ na katiigii pyi, maa u cɔ̃mpworonɔ̃ kyaa táan uy'à mɛ, urufoo nɔ̃ɛ Kile pyà mɛ.

Pyiɔ̃nɔ̃ na wuu à yaa wuu wuu cɔ̃mpyiibii kyaa táan wuy'à ke

¹¹ Yii li cɛ na jwumpe p'à jwo yii á mà lwɔ fo yii tɛɛjiini i Kile kuni i ke, puru pu nɔ̃ɛ: wuu wuyɛ kyaa táan wuy'à.

¹² Wuu àha mpyi Kanɔ̃ fiige mɛ, uru na mpyi Sitaannini wu, u à u si nɔ̃ɛ bɔ. Kanɔ̃ kapiiɔ̃nɔ̃ mpyi a pi, lire kurugo u à u si nɔ̃ɛ bɔ, mà li ta u si nɔ̃ɛ wogigii mpyi a tii.

¹³ Cɔ̃mpyiibii, yii kyaa ká mpen diɔ̃nɔ̃ sùpyi'á, lire ká mpáa yii e mɛ.

¹⁴ Wuu à li cɛ na tɛni l'e shiɔ̃ sɛ wui mpyi wuu á mɛ. Nka numɛ u nɔ̃ɛ wuu á, naha na yɛ wuu à wuu cɔ̃mpyiibii kyaa táan wuy'à. Shinɔ̃ u à u cɔ̃mpyiibii kyaa pɛn uy'à ke, urufoo na nɔ̃ɛ kwɔ̃ni i.

¹⁵ Shin maha shin u à u cɔ̃mpworonɔ̃ kyaa pɛn uy'à ke, urufoo ná supyibon'á tàanna. Yii s'à li cɛ na supyibonɔ̃ si n-jà n-ɔ̃kwɔro supyibuuni na, si shiɔ̃ nɔ̃kwombaanɔ̃ ta mɛ.

¹⁶ Ndemu cye kurugo wuu à tàange shi cɛ ke, lire li nɔ̃ɛ: Yesu Kirisita à u munaani kan wuu kurugo. Lire e wuu mù á yaa wuu wuu munahiɔ̃ kan wuu cɔ̃mpyiibii kurugo.

¹⁷ Náfufoo ká u cɔ̃mpworonɔ̃ wà nɔ̃ɛ kanhare e, maa mpyi u nɔ̃ɛ a nɛn'a u tɛɛ mɛ, tá Kile tàange nɔ̃ɛ urufof'e?

¹⁸ Mii pyibii, wuu tàange nɔ̃ɛ a sàa yaa ku pyi nɔ̃wɔ̃wumɔ̃ kanna mɛ. K'à yaa ku pyi tàange yabiliɔ̃, nɔ̃kemu ku si raa naa wuu kapiiɔ̃nɔ̃ ke.

¹⁹ Lire cye kurugo, wuu si li cɛ na wuu na jaare sɛnɔ̃ nɔ̃n'i, wuu yákilibii mú si n-tɛn Kile yyahe taan.

²⁰ Ali wuu zɔ̃mpyaagii mɛɛ ká si na wuu cɛɛge karigii cɔ̃il'e, wuu li cɛ na Kile à fàha tò wuu zɔ̃mpyaagii na, u à karigii puni cɛ.

²¹ Mii ntàannamacɔ̃mpyiibii, wuu zɔ̃mpyaagii ká mpyi cɔ̃i nɔ̃ɛ na wuu cɛɛge mɛ, wuu yákilibii si n-tɛn Kile yyahe taan.

²² Lire ká mpyi, wuu aha yaaga maha yaaga jaare u á ke, u si kuru kan wuu á, naha na yɛ wuu na u tonɔ̃ karigii jaare, maa u nɔ̃ɛ karigii pyi.

²³ Nde u à cya wuu á uru tonɔ̃ funnke e ke, lire li nɔ̃ɛ: wuu dá u Jyanɔ̃ Yesu Kirisita na, wuu u wuyɛ kyaa táan wuy'à bà u à li cya wuu á mɛ.

²⁴ Shinɔ̃ u nɔ̃ɛ na Kile tonɔ̃ karigii jaare ke, urufoo ná Kile maha mpyi wwoɔɛɛ, Kile ná urufoo mú maha mpyi wwoɔɛɛ. Ndemu cye kurugo wuu maha li cɛ na wuu ná Kile nɔ̃ɛ wwoɔɛɛ ke, lire li nɔ̃ɛ: u à u Munaani le wuu e.

4

Ndemu cye kurugo Kile tɔ̃ntunɔ̃ maha nɔ̃ɛ ke

¹ Mii ntàannamacɔ̃mpyiibii, mpii puni pi nɔ̃ɛ na ma yii á, na pire na nɔ̃ɛ Kile tɔ̃ntunmii ke, yii àha ndá pi puni na mɛ, yii a pi zɔ̃mpii shuu yii a wii, yii i nɔ̃ɛ kampyi Kile u à pi tun, naha na yɛ shiɔ̃yahara na fini diɔ̃nɔ̃ yyahe kurugo na pire na nɔ̃ɛ Kile tɔ̃ntunmii.

² Ndemu cye kurugo Kile tɔ̃ntunɔ̃ maha nɔ̃ɛ ke, lire li nɔ̃ɛ: shin maha shin u à tɛn li taan na Yesu Kirisita à pa mpyi sùpya ke, urufoo na nɔ̃ɛ Kile tɔ̃ntunɔ̃.

³ Nka shin maha shin u à jwo na uru na nɔ̃ɛ Kile tɔ̃ntunɔ̃, maa Yesu cye ke, urufoo nɔ̃ɛ Kile tɔ̃ntunɔ̃ mɛ. Kirisita zàmpɛnɔ̃ tɔ̃ntunɔ̃ u nɔ̃ɛ urufoo, u kyaa s'à jwo yii á na u si n-pa, u s'à pa a kwɔ diɔ̃nɔ̃ i.

⁴ Yii pi ke, mii pyibii, yii na nɔ̃ɛ Kile wuu. Yii à fàha ta pire kafinivinibii na, naha na yɛ Munaani l'à tɛn yii e ke, lir'à fàha tò diɔ̃nɔ̃ sùpyi wuuni na.

⁵ Pire kafinivinibii pi ke, pire na nɔ̃ɛ diɔ̃nɔ̃ wuu, lire kurugo pi maha yu mà tàanna ná diɔ̃nɔ̃ jwunɔ̃nɔ̃ i, diɔ̃nɔ̃'a si wá na núru pi nɔ̃wɔ̃ na.

⁶ Wuu pi ke, wuu na nɔ̃ɛ Kile wuu. Shinɔ̃ u à Kile cɛ ke, urufoo maha núru wuu nɔ̃wɔ̃ na. Nɔ̃gemu u nɔ̃ɛ u nɔ̃ɛ Kile pyà mɛ, urufoo nɔ̃ɛ na núru wuu nɔ̃wɔ̃ na mɛ. Lire cye kurugo, wuu maha tɔ̃ntunmii sɛ wuubii cɛ a wwú kafinivinibil'e.

Kile à wuu kyaa táan uy'á, wuu wuu shinneeibii kyaa táan wuy'á mú

⁷ Mii ntàannamacinmpyibii, wuu wuye kyaa táan wuy'á, naha na ye tàang'à fworò Kile e. Shin maha shiin u à u cinmpyibii kyaa táan uy'á ke, urufoo na nye Kile pyà, maa u cè.

⁸ Shinji u nye u nye a u cinmpyibii kyaa táan uy'á me, urufoo nye a Kile cè me, naha na ye Kile na nye tàanga.

⁹ Pyin'kanni na Kile à li cyèe wuu na na wuu kyal'à táan ur'á ke, lire li nye: u à u Jyani nin'kinji tun u à pa dijenji i, bà wuu si mpyi si shiji sèe wunji ta u cye kurugo me.

¹⁰ Kuru tàange ku nye: wuu bà pi à Kile kyaa táan wuy'á mà de! Nka Kile u à wuu kyaa táan uy'á, maa u Jyani tun u à pa mpyi sàraga maa wuu kapegigi tugure lwò maa Kile lùuni tije.

¹¹ Nye mii ntàannamacinmpyibii, ná Kile à wuu kyaa táan uy'á lire pyin'kanni na, lire e wuu mú à yaa wuu wuye kyaa táan wuy'á.

¹² Sùpya nyii nye a tég'a nya Kile na me, nka wuu aha wuye kyaa táan wuy'á, wuu sí n-kwòro Kile wwojjege e, u tàange mú sí raa naa wuu shwòhol'e sèenji na.

¹³ Ndemu cye kurugo wuu à li cè na wuu à wwò ná Kile e, Kile mú s'à wwò ná wuu e ke, lire li nye: u à u Munaani le wuu e.

¹⁴ Tufooni à Jyafoonji tun u à pa mpyi dijenji Shwofooni, wuu à lire nya wuu nyiigii na, maa mpyi lire kani shèenre jwufee.

¹⁵ Shinji u à tèn li taan na Yesu u nye Kile Jyani ke, Kile à wwò ná urufol'e, urufoo mú à wwò ná Kile e.

¹⁶ Táan'kanni na Kile à wuu kyaa táan uy'á ke, wuu à lire cè, maa dá li na. Kile na nye tàanga, shinji u à kwòro tàange e ke, urufol'à wwò ná Kile e, ka Kile sí wwò ná urufol'e.

¹⁷ Wuu kyal'à táan Kile á sèenji na, lire kurugo canjke u sí sùpyire puni sàra si ntàanna ná pi kapyiinkil'e ke, wuu yákiliteenre wuu pi sí n-pyi kuru canjke. Naha kurugo ye bà Yesu Kirisita mpyi nge dijenji i me, amuni wuu mú nye.

¹⁸ Shinji u à Kile ná u cinmpyibii kyaa táan uy'á ke, urufoo yákilinji maha ntèn, naha na ye tàange sèe woge maha fyagare kwò. Yii li cè na mu aha sùpyanji nya u u fyáge, u kapegigi sí ndemu nò u na ke, lire yyaha na u maha fyáge. Lir'à li cyèe shinji u nye na fyáge ke, tàange nye a ndire wà urufol'e me.

¹⁹ Wuu pi ke, Kile u à fyànha a wuu kyaa táan uy'á, lire kurugo wuu à Kile ná wuu cinmpyibii kyaa táan wuy'á.

²⁰ Wà ha jwo na Kile kyal'à táan ur'á, mà li ta urufol'à u cinmpworonji kyaa pen uy'á, urufoo na nye kafiniviniwe, naha na ye mu nyii nye ma cinmpworonji ngemu na ke, mu aha uru kyaa pen may'á, Kile u nye mu nyii nye uru na me, di uru kyaa sí n-jà n-táan mu á n-jwo ye?

²¹ Nde Kile nye na jcaa wuu á ke, lire li nye: uru kyal'à táan ngemu á ke, urufoo u u cinmpworonji kyaa táan uy'á mú.

5

Kile à njemu jwo Yesu kyaa na ke, wuu dá yire na

¹ Shin maha shin u à dá li na na Yesu u nye Kile Nijcwónrónji ke, urufoo na nye Kile pyà. Tufooni Kile kyal'à táan shin maha shin á ke, u pyiibii kyaa maha ntáan urufol'á mú.

² Wuu aha Kile kyaa táan wuy'á, maa u tonji kurigii naare, lire cye kurugo wuu sí li cè na u pyiibii kyal'à táan wuu á.

³ Yii li cè, mà Kile kyaa táan may'á, lire li nye: na u tonji kurigii naare. Cyire sí nye kapyimpengii me,

⁴ naha na ye shin maha shin u nye Kile pyà ke, urufoo maha fànha ta dijenji na. Yaage urufoo maha ntég'a fànha ta dijenji na ke, kuru ku nye wuu daniyanji Yesu Kirisita na.

⁵ Jo u sí n-jà fànha ta dijenji na ye? Shinji u à dá li na na Kile Jyani u nye Yesu ke, urufoo wi.

⁶ Yesu Kirisita à pa dijenji i, maa batize lwòhe e, maa uye pyi sàraga, u sishang'à wu. U nye a batize kannna me, u à batize, lire kántugo maa uye pyi sàraga, u sishang'à wu. Kile Munaani na yire yu wuu á, lire li nye sèenji.

⁷ Nye yii li cè na yaayi taanre yi nye na Yesu Kirisita kyaa yu wuu á, yire yi nye:

⁸ Kile Munaani ná lwòhe ná sishange. Yire taanrenji mú s'à bè nin'kin na u kyaa na.

⁹ Nde sùpyir'á nya maa li yu ke, wuu maha jeege lire na, mà li ta nde Kile nye na yu ke, lir'à fànha tò sùpyire wuuni na, naha na ye Kile yabilin'á jwo u Jyani kyaa na.

¹⁰ Shin maha shin u à dá Kile Jyani na ke, urufol'à jee Kile nijjwuyi na, maa yi yaha uye funj'i. Ngemu sí u nye u nye a dá Kile nijjwuyi na me, urufol'à Kile pyi kafiniviniwe, naha na ye nde Kile à jwo u Jyani kyaa na ke, urufoo nye a dá lire na me.

¹¹ Lire sí li nye: Kile à shiji nin'kwombaanji kan wuu á, uru shiji na ntaa u Jyani cye kurugo.

¹² Shin maha shin u nye ná Jyafoonji i ke, shiji sèe wunji na nye urufol'á. Shinji u nye u nye ná u e me, shiji sèe wunji nye urufol'á me.

Jwumpe nizanmpe

¹³ Yii pi à dá Kile Jyanji na ke, mii à nge leterɛnɛjɛ sɛmɛ si ntun yii á, bà yii si mpyi si li cè na yii à shɛnɛjɛ nɛnkwombaanɛjɛ ta mɛ.

¹⁴ Wuu aha yaaga maha yaaga jáare Kile á mà tàanna ná u nyii wuuni i ke, wuu à tɛɛn ná l'e na u sí wuu járege lógo.

¹⁵ Ná wuu s'á li cè na u maha wuu járeyi núru, lire e, wuu aha yaaga maha yaaga jáare u á ke, wuu maha li cè na wuu à kuru ta a kwò.

¹⁶ Wà ha cɛnmpworonɛjɛ wà nya u u kapii pyi, ndemu li nyɛ li si kwùnjɛ nɔ u na mɛ, urufoo u Kile jáare u á. Kile sí shɛnɛjɛ sɛɛ wunɛjɛ kan u á, kapegigii cyi nyɛ cyi nyɛ na kwùnjɛ nɔnɛ sùpyanɛjɛ na mɛ, cyire pyifeebii kyaa li. Nka kapiini là na nyɛ wani, lire maha sàa kwùnjɛ nɔ sùpyanɛjɛ na. Lire kapiini shɛnɛjɛ pyifoonɛjɛ kyaa na bà mii à jwo yii Kile jáare mɛ.

¹⁷ Kyaa maha kyaa l'à para tapyige e ke, lire na nyɛ kapii. Nka kapegigii puni nyɛ na kwùnjɛ nɔnɛ sùpyanɛjɛ na mɛ*.

¹⁸ Wuu à li cè na shin maha shin u nyɛ Kile pyà ke, urufoo nyɛ na uye yare kapegigii mpyinɛjɛ yahare e mɛ, naha na yɛ Kile Jyanɛjɛ maha urufoo sɛnɛwɔnɛjɛ sigili, lire kurugo Sitaanninɛjɛ si n-jà yafyin pyi urufoo na mɛ.

¹⁹ Wuu à li cè na wuu na nyɛ Kile wuu, dinɛnɛjɛ sùpyire sannte sí nyɛ Sitaanninɛjɛ fànhɛ nɔwɔh'i.

²⁰ Wuu à li cè mú na Kile Jyanɛjɛ à pa, maa wuu yákilibii múgo, ka wuu u Kilenɛjɛ sɛɛ wunɛjɛ cè. Wuu nyɛ Kilenɛjɛ sɛɛ wunɛjɛ wɔwɔnɛɛ, wuu ná u Jyanɛjɛ Yesu Kirisita wɔwɔnɛɛge cye kurugo. Uru u nyɛ Kilenɛjɛ sɛɛ wunɛjɛ, ngemu u maha shɛnɛjɛ nɛnkwombaanɛjɛ kaan ke.

²¹ Mii pyiibii, yii a yiye kàanmucaa yasunɛjɛ na.

* 5:17 Yii Marika 3.28-29 wí.

Yuhana leterengi shonwunji

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterengi funnɔ jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tũntunɔ. Uru u à nge leterengi sém'a tũugo dánafeebii kurunke kà á. Ku mpyi a saa táan u á. Lire e u à ku yyere: «cɛmpworocwonji». U à ku dánafeebii yyere: «cɛmpworocwonji pyiibii».

Yuhana à li cya pi á, pi piye kyaa táan piy'á. U à li cya mú na wà ha mpa pi á ná kàlanj waber'e, ngemu u à li cyée na Yesu jye a pa mpyi sùpya dijenji i mɛ, pi àha jɛɛ urufoo na mɛ.

Jwumpe tasiige

¹ Mii u jye dánafeebii kacwɔnrɔnɔ ke, mii u jye na nge leterengi sémɛni si ntun cɛmpworocwonji* ná u pyiibil'á, Kile à uru ngemu cwɔnrɔ ke. Yii kyal'à táan mii á sɛɛni na. Mii kann'á bà yii kyal'à táan mɛ, nka mpɛi puni pi á sɛɛni cè ke, yii kyal'à táan pire pun'á.

² Yii kyal'à táan wuu á, naha na ye wuu à sɛɛni cè, u mú sí n-kwôro ná wuu e, fo tèekwombaa.

³ Tufoonji Kile ná u Jyanji Yesu Kirisita sí jwɔ wuu na, si jùnaara ta wuu na, si yyenjinke kan wuu á, bà wuu si mpyi s'a naare sɛɛni jun'i, si wuye kyaa táan wuy'á mɛ.

Wuu à yaa wuu a naare sɛɛni jun'i, wuu u wuye kyaa táan wuy'á

⁴ L'à pyi mii á funntanga nimbwɔhɔ, mà li jya na mu pyiibii pli na naare sɛɛni jun'i, bà Tufoonji à li cya wuu á mɛ.

⁵ Jye mii cɛmpworocwonji, jye mii jye na sémɛni si ntun mu á numɛ ke, to nivɔnɔ bà mɛ. Uru tonj'à le wuu á, canjke wuu à jyè Kile kuni i ke, uru u jye: wuu wuye kyaa táan wuy'á.

⁶ Wuu aha a Kile tonj kurigii naare, lire li jye tãange. Yire yi jye na yu yii á, mà lwó fo yii canjyige Kile kuni i, yii a lire pyi.

⁷ Mpɛi pi jye na sùpyire jwɔ fáanji na leni kumpiini i ke, pir'à nyaha dijenji yyaha kurugo numɛ. Pi jye na jɛɛg'a tɛɛn li taan na Yesu Kirisita à pa dijenji i ná supyicyeere e mɛ. Shin maha shin u jye amuni ke, urufoo na jye kafiniviniwe, maa mpyi Kirisita zãmpɛn.

⁸ Yii a yiye kãanmucaa, bà li si mpyi yii àha nkɔw wuu báaranj kapyiini yaha li pyi laaga baa mɛ, yii yiye waha bà yii si mpyi si u tãonji puni ta mɛ.

⁹ Kàlanj u à yyaha tí ná Kirisita kani i ke, shin maha shin u jye u jye a uye pwɔ uru na mɛ, maa laaga tãon uru na ke, urufoo jye ná Kile e mɛ. Nka shinji u à uye pwɔ uru na ke, urufoo jye ná Tufoonji ná Jyafoonji i.

¹⁰ Wà ha mpa yii á ná kàlanj waber'e, ngemu u jye u jye a yyaha tí ná Kirisita kani i mɛ, yii àha jɛɛ urufoo yaha u sunmbage lɛɛ yii pyenge e† mɛ. Yii àha urufoo shéere bá mɛ,

¹¹ naha na ye ngemu ká urufoo shéere ke, u à wwó ná urufol'e kuru báaraɛge na.

Jwumpe nizanmpe

¹² Karɛi nijyahagii saha na jye mii á mà jwo yii á, mii la nàha si cyi séme mɛ, naha na ye mii la jye si nkàre wani yii yyere si sà cyi jwo yii á, bà wuu funntange si mpyi si fũnɔ mɛ.

¹³ Mu cɛmpworocwonji Kile à cwɔnrɔ ke, uru pyiibil'á mu shéere.

* 1:1 Naha nke cyage e, dánafeebii kurunke kà mege ki. Dánafeebii kurunke shiinbii pi jye u pyiibii. † 1:10 Pyenge kyaa l'à jwo naha nke cyage e ke, dánafeebii tabinnige kyaa li. Lire tɛni i cyeye mpyi sàha nkɔw à faanra Kile pɛntɛ mɛɛ na mɛ, dánafeebii mpyi maha piye bínnini pyɛni i.

Yuhana leterɛɛɛɛ tanrewunɛ

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterɛɛɛɛ funɔ jwumpe e ke

Yuhana mpyi Yesu tũntunɔ. Uru u à nge leterɛɛɛɛ sém'a tun Gayusi á. Tũntunmpii Yuhana mpyi a tun pi sà Jwumpe Nintanmpe jwo Gayusi kànhe e ke, Gayusi mpyi a pire sunmbage lèɛ. Nka nàɛ wà na mpyi dānafeebii shwòhòl'e, na Jwotɛɛɛɛ. Uru mpyi a jɛɛ Yuhana tũntunmpii sunmbage na mɛ. U mpyi maha Yuhana jũɛke tare. Yuhana à Gayusi kèe maa li cya u á na u àha mpyi Jwotɛɛɛɛ fiige mɛ.

Nge leterɛɛɛɛ à li cyèe na shin maha shin u jɛɛ na báare Kafoonɛ á ke, wuu à yaa wuu pire cümü leme jwò.

Jwumpe tasiɛ

¹ Mii u jɛɛ dānafeebii kacwɔnɔɛɛ ke, mii u jɛɛ na nge leterɛɛɛɛ sémɛni si ntun mii ntāannamacinmpworonɛ Gayusi á. Sèɛɛɛ na, mu kyal'à táan mii á.

² Mii ntāannamacinmpworonɛ, mii na li jáare Kile á, u u ma wuuni jwò, u u ma yaha ticuumpe e, bà mu jɛɛ na si yyaha na Kile kuni i mɛ.

³ Mii funɔk'à táan sèl'e, naha na yɛ pyinɔkanni na mu à maye pwò sèɛɛɛ na, ná pyinɔkanni na mu jɛɛ na jaare u jũɛ'i ke, cinmpyiibii pil'à pa yire jwo mii á.

⁴ Mā lógo na mii pyiibii wá na jaare sèɛɛɛ jũɛ'i, funntanga nimbwòhò jɛɛ a tòro kuru na mii á mɛ.

Gayusi kani

⁵ Mii ntāannamacinmpworonɛ, kyaa maha kyaa mu jɛɛ na mpyi cinmpyiibil'á fo mà sà nò nāmpwuunbii na ke, mu à li cyèe na mu na jɛɛ jwòɛɛɛ ninɔkinfoo cyire karigii cye kurugo.

⁶ Pyinɔkanni na mu à li cyèe pi na na pi kyal'à táan mu á ke, pi à pa lire jwo naha dānafeebii kurunɔk'á. Mu aha yáki yaha pi na, maa pi tèɛ pi kūsheeni i mà tāanna ná Kile jyii wuuni i, lire sí n-yaa.

⁷ Li cè na Kirisita mɛge kurugo pi à nde kũluni tɔɔge lwó, mpɛɛ pi jɛɛ pi jɛɛ Kile kuni i ná wuu e mɛ, pi jɛɛ a pire cyeyaaɛ kà tufiige jáare mɛ.

⁸ Nye wuu à yaa wuu a tire sũpyire shinɛ tɛɛ. Wuu aha a lire pyi, lire li sí li cyèe na wuu à cyeyi kan wuy'á maa báare, bà sèɛɛɛ jwumpe si mpyi si nò tanyahay'e mɛ.

Jwotɛɛɛɛ ná Demetirusi kani

⁹ Mii à jwòɛɛɛ sém'a tũɔgo dānafeebii kurunɔk'á wani, nka Jwotɛɛɛɛ à wuu jwumpe cyé, u la jɛɛ si uye pyi dānafeebii puni jũɛɛɛɛ.

¹⁰ Lire e mii aha nò wani, kapyimbaagil'e u à cye le, maa wuu jũɛɛɛ tare ke, mii sí cyire puni tèɛɛ yii ninɔyigigii na. Lire kanni bà mɛ, u jɛɛ na jɛɛɛ cinmpyiibii sunmbage na mɛ, mpiimu la si ku jɛɛ s'a pi sunmbage lèɛ ke, u maha núru na pire sigili lire na, maa pi kòre na yige dānafeebii kurunɔk e.

¹¹ Mii ntāannamacinmpworonɛ, ma hà raa ñirili kapiini kurugo mɛ, ta ñirili kacenni kurugo. Shinɛ u jɛɛ na kacenni pyi ke, urufoo na jɛɛ Kile wu. Nka shinɛ u jɛɛ na kapiini pyi ke, urufoo jɛɛ a yafyin cè Kile e mɛ.

¹² Demetirusi wi ke, dānafeebii puni na uru metanga yu, sèɛɛɛ jũɛ'i u jɛɛ na jaare ke, uru mú à li cyèe na u mɛg'à táan. Wuu na u metanga yu mú, mu s'à li cè na nje wuu à jwo u kyaa na ke, yire na jɛɛ sèe.

Jwumpe nizanmpe

¹³ Karii ninɔyahagii saha na naha mii á si jɛɛ mu á, nka mii la nàha si cyi sémɛ mɛ.

¹⁴ Mii na sɔnɛɛ li saha si mɔ mɛ, wuu sí wuye nya, si jwo ná wuye e.

¹⁵ Kile u yyɛɛɛ kan ma á.

Mu ceveebii'á mu shéere. Wuu ceveebii puni ninɔkin ninɔkinɛ shéere wani.

Zhude leterɛŋi

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè leterɛŋi funŋɔ jwumpe e ke

Zhude na mpyi wuu Kafoonji Yesu Kirisita cinnmpworɔ. Cyelentiibii kafiniviniibii pii mpyi na kàlanji wà kaan dānafeebil'á na Kile maha sùpyire kapegigii yáfan pi na, ná lire e dānafeebii sí n-jà raa pi jyii karigii puni pyi. Lire e Zhude à nge leterɛŋi sém'a tun dānafeebil'á, maa li cyée pi na na pi àha raa pi jwumpe núru me, naha kurugo yé pi jye na fyáge Kile na me.

Jwumpe tasiige

¹ Mii Zhude u jye Yesu Kirisita báarapyi, maa mpyi Yakuba sɛŋe ke, Tufoonji Kile à yii mpiimu yyere mà pyi u wuu, maa yii kyaa táan uy'á, maa yii saɲcwɔnnji sigili na Yesu Kirisita cannuruge sigili ke, yii á mii à nge leterɛŋi tun.

² Kile u jùnaara ta yii na, u u yyejɲŋke ná tãange kan yii á sèe sèl'e.

Cyelentiibii kafiniviniibii kani

³ Mii ntāannamacinnmpyiibii, mii la mpyi a sii si letere sème si ntun yii á wuu mú puni zhwoŋi kyaa na. Nka mii á li ta kacennɛ li jye li li mii u nge leterɛŋi tun yii á si maban le yii e, bà yii si mpyi si yiye waha Kile kuni zhi leni na, lire ndemu l'á le Kile wuubii taan tɔɔgɔ nɲŋkin fo tɛkwombaa ke.

⁴ Mii á u tun yii á, naha na ye mpɛii pi jye pi jye na fyáge Kile na me, pire pil'á nɔwɔh'a jyè yii shwɔhɔl'e, maa wuu Kile kacennɛ kani labali na yu, si nta raa silege baa karigii pyi. Wuu jùɲufoonji ná wuu Kafoonji nɲŋkinji u jye Yesu Kirisita ke, pi maha uru cyíge. Mà lwɔ fo tɛmɔni i y'á sème Kile Jwumpe Sɛmɛŋi i na Kile sí pire sára si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e.

⁵ Kyaa maha kyaa mii sí n-jwo yii á ke, yii á cyire puni cè mà kwɔ, nka mii sí yii funŋɔ cwo cyi na na Kafoonji á u shiɲbii yige Misira kini i ke, mpɛii pi mpyi pi e pi jye a dá u na me, u à pire bɔ.

⁶ Yii funŋɔ cwo li na mú, mèlekɛɛbii pi mpyi ná pi tayyérege mpyi a pi yyaha jɲ me, ka pi i yiri pi tateŋge e ke, pire nimpwɔɲjahabii pi jye tɛrigii puni i yɔɔyi na numpini cyage e, na canmbwɔhe sigili, kuru canŋke Kile sí pi sára si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e.

⁷ Yii funŋɔ cwo Sodumu ná Gɔmɔri kanyi shiɲbii ná pi kwúumpe kanyi shiɲbii na mú. Pire mpyi a piye yaha jacwɔɔre ná silege baa karigii mpyiŋi na pire mèlekɛɛbii fiige. Lire e Kile á nafugombaage tɛg'a pire súugo si mpyi yecyeene.

⁸ Jye pire cyelentiibii kafiniviniibii kyaa mii á jwo ke, cyire karigii shɲi pire jye na mpyi mú: pi maha piye jwɔɔre ná jacwɔɔre e, maa nko na cyire karigii kun'á kan pir'á nɔɔyi i, pi maha Kafoonji kafente cyíge, pɛɛnt'á yaa ti taha yaaga maha yaaga na nɲɲɲɲi na ke, pi maha yire cyere.

⁹ Mà li ta Misheli u jye mèlekɛɛbii jùɲufembwɔhɔ ke, mà u ná Sitaannɲi yaha piye na Musa buwunji kyaa na, u jye a Sitaannɲi jwɔ shwɔ ná cyáhigil'e me, nka u à jwo kannna: «Kafoonji Kile u ma sára.»

¹⁰ Nka pire kafiniviniibii jye a yaage nkemu cè me, pi maha kuru njini fare, pi na jye mu à jwo sige yaaya. Pi maha karigii pyi piye jùɲɔ kurugo, pi yabilimpɛii kapyiini li sí pi shi tò.

¹¹ Pi wuun'á kɛɛge, naha kurugo yé pi à kumpiini lwɔ Kanji* fiige. Wyéɛŋi kurugo pi à sùpyire wurugo Balamu† fiige. Pi à jùɲɔ kyán Kile na, bà Kore‡ mpyi a jùɲɔ kyán me, lire kurugo Kile sí pi shi bɔ.

¹² Pire pi maha karigii nyaha na wùruge yii kangwɔɔɔ njyɲi cyeyi i, silege jye pi na me. Piye kanni pi maha wii. Pi na jye mu à jwo kilewwoo kafɛɛg'á ndemu fwɔ a tòro ke, pi na jye mu à jwo cire ntemu ti jye ti jye a sii na yasɛɛ pyi tɛni lá tufiige e me, pi na jye mu à jwo cige k'á dir'a kò ná ku ndire e ke, lire kurugo k'á waha.

¹³ Pi maha pi silege baa karigii pyi sùpyire jyii na, bà suumpe lwɔhe maha nkânji na yiri maa kakyayi yige na wàa cyiɲni na me. Pi na jye mu à jwo wɔrii ncyiimu cyi jye na jaare na màre ke. Nde Kile à bégele pi mɛɛ na ke, lire li jye nimpirɲŋke, pi sí n-pyi kur'e fo tɛkwombaa.

¹⁴ Enoki u mpyi Adama tɔluge lyɛɲwɔge baashɔnwoge ke, Kile mpyi a uru pyi u à jwo mpɛii shɲpiibii shɲi kyaa na, u mpyi a jwo: «Kafoonji sí n-pa ná u mèlekɛɛbii kampwɔhii nɲyahɲyahamil'e,

¹⁵ si sùpyire puni sára si ntāanna ná pi kapyiŋkil'e, mpɛii pi jye pi jye na fyáge Kile na me, si pire cɛɛge pi kapegigii mpyiŋi kurugo. Jwunɲama maha jwunɲama pi à jwo u na ke, u sí pi cɛɛge cyire puni kurugo.»

* **1:11** Adama jyanji nɲcyiɲi na mpyi Kanji. Ur'á u cɔnnji bɔ (Zhenezi 4.1-8). † **1:11** Wyéɛŋi kurugo, Balamu mpyi a Izirayeli shiɲbii wurugo pi i kacyanhigii sunni (Nɔmburu 22.4-35). ‡ **1:11** Kore mpyi a jùɲɔ kyán Kile tɔnnɲɲi Musa na (Nɔmburu 16.1-35).

¹⁶ Jwuhyahamafee pi nyɛ pi pi, pi funnke nyɛ na njɛni mɛ, pi maha naare na ntàanni ná pi nyii karigil'e, pi maha jwumbwompe yu, maa sùpyire booli pi nàfanɛi kurugo.

Dánafeebil'á yaa pi piye waha Kile kuni i

¹⁷ Nka mii ntàannamacinmpyiibii, yii pi ke, jwumpe Yesu tũntunmpil'á fyánha a jwo yii á ke, yii áha funnɔ wwɔ puru na mɛ.

¹⁸ Pi mpyi a jwo yii á na diɲɛɲi canzanɲi i, sùpyire tà sí raa yii fwóhare, pi sì raa fyáge Kile na mɛ, pi sí raa pi nyii karigii pyi.

¹⁹ Tire sùpyire ti nyɛ nte, pi maha ma ná ndàhalanɛ i dánafeebii kurunke e, pi maha pi karigii pyi mà tàanna ná pi yabilimpii sɔnnɔɲkanni i. Kile Munaani nyɛ pi e mɛ.

²⁰ Nka yii pi ke, mii ntàannamacinmpyiibii, yii yiye waha yii raa sì yyaha na Kile kuni i, yii raa Kile náare u Munaani fánhe cye kurugo.

²¹ Kile à yii kyaa táan uy'á, yii kwóro kuru tàange e. Kafoonɛi Yesu Kirisita jùnaare funnke e, u sí shɛɲi nɛɲkwombaanɛ ɲgemu kan yii á ke, yii a uru sigili.

²² Mpii pi nyɛ ná funyɔ shuunni i ke, yii a pɛre jùnaare taa, yii fánha le, yii i pi yákilibii tiɲɛ.

²³ Yii i pii dir'a yige nage e bà pi si mpyi sí shwɔ mɛ. Pii na nyɛ wani, yii a jùnaara taa pɛre na mú, ɲka yii a yiye kàanmucaa pi na, yii laaga tɔɔn pi katupwóhɔyi puni na, ali pi vàanntinɲi y'á jwóhɔ kapegigii cye kurugo ke, yii yire cyé.

Jwumpe nizanmpe

²⁴ Kile sí n-jà yii shwɔ kapegigii mpyinɛ na, si yii tigire cyaga baa wuubii ná yii funntanga wuubii pyi yii yyére u yyahe taan u sinampe e canɲka.

²⁵ Uru Kile nɛɲkinɛi u à wuu shwɔ wuu Kafoonɛi Yesu Kirisita cye kurugo. Sinampe ná pèente ná fánhe ná jùɲufente nyɛ u á, mà ta diɲɛɲi sàha dá mɛ, maa mpyi u á numɛ ná tèekwombaa. Amiina!

Kacyeenkii sémenji

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè sémenji funŋo jwumpe e ke

Azi kùluni pi maha mpyi nume Turiki ke, Yesu tũntunŋi Yuhana u à nge lɛtɛnŋi sém'a tun lire dánafeebii kurunŋi baashuunnin'á. Lire tɛni i, Ɔromu saanbwɔhe mpyi na dánafeebii kyérege. Lire funŋke e, pi à Yuhana cù mà le kàsuni i Patimòsi i, lwɔh'á kuru cyage kwúulo. Mà Yuhana yaha wani, Kafoonji Yesu Kirisita à uye cyêe u na maa nĩnyĩni yaayi ná yaayi nimpayi cyêe u na, maa u pyi na nde u à nya ke, na u lire sémé. Nge sémenji i Yuhana à li cyêe na jcyêre Yesu sí n-pa si u wuubii shwá, si u zámpeenbii shi bò. Puru jwumpe cye kurugo, u à dánafeebii fɔnnɔ, maa maban le pi e, bà pi si mpyi si piye pwɔ Kile kuni i yɛfuge tɛni i mɛ.

Kuni nĩncyiini i, pyĩnkanni na Yesu à uye cyêe Yuhana na ke, u à lire jwo. Jwumɔ tateenyɛ baashuunni yi nyɛ nge sémenji funŋke e, yire tateenyi puni nĩnkin nĩnkinŋi sí n-jà n-táa tataaya baashuunni shuunni.

Jwumpe tateenyi nimbwoyi baashuunninji u nyɛ:

Lɛtɛribii baashuunninji u à tũgo Azi kùluni dánafeebii kurunŋ'á ke (2--3).

Fyèebii baashuunninji kani (4.1--8.6).

Mpuruyi baashuunninji kani (8.7--11.19).

Kabwɔhigii kani (12--15).

Kile lùyirini nkunahigii baashuunninji kani (16).

Kapyagii cyi à yyaha tii ná Babilɔnni kànhe e ke (17.1--19.10).

Kacyeenkii nizanŋkii mà yyaha tii ná tɛrigii nizanŋkii ná Zheruzalemu nivɔnni kani i (19.11--22.5).

Sémenji takwɔre e, Yesu à jwɔmɛe lwɔ, u à jwo «Ncyêre, mii sí n-pa.»

Sémenji tasiige

¹ Yesu Kirisita à karigii nimpaaŋkii jcyiimu nya ke, cyire cyi nyɛ nge sémenji i. Kile u à cyire karigii cyêe u na, u cyêe u báarapyiibii na na jcyêre cyi sí n-pyi. Yesu à u mɛlɛkenji tun u pa cyire karigii cyêe u báarapyinji Yuhana na.

² Kile à karigii jcyiimu kyaa jwo, ka Yesu Kirisita si cyi sɛenji cyêe Yuhana na, ka u u cyi puni nya ke, Yuhana à cyire puni sémé.

³ Ngemu ká nge sémenji kála sũpyir'á, ka mpiimu si u funŋo jwumpe lógo karigii nimpaaŋkii kyaa na, maa pu kurigii jáare ke, pɛrefee wuun'á jwɔ, jaaha na yɛ nge sémenji karigii tɛepyiin'á byanhara.

⁴ Dánafeebii kurunŋi baashuunninji* yi nyɛ Azi kùluni i ke, mii Yuhana u à nge sémenji sémé si ntun yir'á. Kilenji u nyɛ, ná u mpyi, ná u sí n-pa ke, uru u jwɔ yii na, u u yyeŋinŋe kan yii á. Múnahigii baashuunninji cyi nyɛ u saanre yatɛenŋke yyaha yyêre ke, cyire mú cyi jwɔ yii na, cyi i yyeŋinŋe kan yii á.

⁵ Yesu Kirisita u à Kile jwumpe jwo ná jwɔmɛefente e, maa mpyi shincyiiŋi mà jɛ à fworɔ kwũni i ná uru u nyɛ nĩnŋe saanbii jũgufoonji ke, uru mú u jwɔ yii na, u u yyeŋinŋe kan yii á.

Uru u à wuu kyaa táan uy'á maa wuu jũŋo wwũ wuu kapegigil'e, u sishange ŋgunji cye kurugo,

⁶ maa wuu le u Saanre e, maa wuu pyi sáragawwu, bà wuu si mpyi s'a báare u Tunji Kile á mɛ. Pɛente ná fánhe na nyɛ u à tɛrigii puni i, fo tɛekwombaa. Amiina!

⁷ Yii li cè, u sí n-pa jahanyii i! Sũpyire puni sí u nya, ali mpɛii pi à u fúruŋo ke, pɛre mú sí u nya. Nĩnŋe supyishinji puni sí mɛe sú u kurugo. Amuni li sí n-pyi. Amiina.

⁸ Kafoonji Kile à jwo: «Mii u nyɛ Alifa ná Omega--tasiige ná takwɔge. Mii u nyɛ, mii u mpyi, mii sí n-pa, Sinji Punifoo.»

Yesu Kirisita à uye cyêe Yuhana na

⁹ Mii Yuhana u nyɛ yii cinmpworonji ke, mii ná yii pi nyɛ Kile saanre shiimbii, maa wuye shiile yɛfuge e Yesu wwojɛge kurugo ke, Kile jwumpe ná Yesu kani jɔwun'á pi pyi pi à mii cù à kàre Patimòsi i†.

¹⁰ Kafoonji pɛente canŋke, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i mɛjwuu nimbwoo lógo naye kántugo mu à jwo mpurugo mɛe.

¹¹ L'á jwo: «Nde mu nyɛ na jaa ke, lire sém'a tũgo dánafeebii kurunŋi baashuunnin'á jɛe kányi na: Efese ná Simirina ná Perigamu ná Cyatiri ná Saridesi ná Filadɛlifi ná Lawodisi.»

¹² Ka mii i yyaha kɛenŋe si jɛcɛ shinnji u nyɛ na yu ná mii i ke. Mii à yyaha kɛenŋe ke, ka mii i sɛenŋi fũkinahii baashuunni nya, ¹³ maa yaage ká nya fũkinabii shwɔhɔl'e mu à jwo sũpya.

* 1:4 Yahutuubil'á, baashuunninji maha jwo a wà yaaga na nkemu k'á fũnnɔ ke. Naha nke cyage e, baashuunnin'á jwo a wà Azi kùluni dánafeebii kurunŋi puni na. † 1:9 Kiribilere li nyɛ li li suumpe lwohe nĩnŋe e.

Vaanntinmbwohō mpyi u à le, kuru mpyi na u taa fo u nintakuruyi na, seen vāanmēege s' à tēg'a u mähana u ntūnke e.

¹⁴ U ntūnke mpyi a fīniŋe weewee, nyiigii sī i nī mu à jwo na.

¹⁵ U tooyi mpyi na nī mu à jwo dānye tōonnō pi à le a fwō nage e, u mejwuuni sī nye mu à jwo lufoomō tūnmo.

¹⁶ Wōrii baashuunni mpyi u kàniŋe cyege e. Nwōyō shuunni kàshikwōnŋwōtanga mpyi na fwore u nwōge e. U yyahe mpyi na nī bā canŋke maha mpyi canvwuge na mē.

¹⁷ Mii à u nya ke, maa ncwo u fere e, mu à jwo mii à kwū. Ka u u u kàniŋe cyege taha mii na, maa jwo: «Mà hà raa fyáge mē, mii u nye nīncyiīni ná nīzannī.

¹⁸ Mii nyii wu u nye. Mii mpyi a kwū, ŋka numē mii nye nyii na fo tēekwombaa. Kwūŋi ná nīŋke nīwōhō shiīnbīi cyage tirikyaanni na nye mii cye e.

¹⁹ Nye karigii cyi nye na mpyi numē, ná ncyii cyi sī n-pa n-pyi ke, cyire puni mu à nya ke, cyi sēmē.

²⁰ Wōrigii baashuunni mu à nya mii kàniŋe cyege e, ná seenŋi fūkinabii baashuunni mu à nya ke, cyire karigii nīwōhe k' à nīwōhō ke, kuru ku nye ŋke: wōrigii baashuunni cyi nye dānafeebii kurunyi baashuunni yyahe yyére shiīnbīi†. Fūkinabii pi nye yire kurunyi baashuunni.

2

Letereŋi u à tūgo Efese kànhē dānafeebii kurun'á ke

¹ Dānafeebii kurunke ku nye Efese kànhē e ke, letere sēm'a kan kuru yyahe yyére shinŋ'á*, maa yi jwo u á na:

“Mii kàniŋe cyege e wōrigii baashuunni nye, mii i jaare seenŋi fūkinabii baashuunni shwōhol'e ke, mii à jwo:

² mii à yīi kapyiīnkīi cē, báaraŋi yīi nye na mpyi maa yiye shiile shiīlŋkanni ndemu na ke, mii à yire cē. Mii à li cē na yīi nye na nēege shīnpiībīi karigii na mē. Mpii pi à piye pyi Yesu tūntunmīi mà ta sēe bà mē, yīi à pīre kàanmucya mà li ta na pi na finī.

³ Yīi à yiye waha, maa kyaage kwū yiye e mii mēge kurugo, sāage nye a jyē yīi e mē.

⁴ Cyire mú i, mii à tīgire cyān yīi na, naha na ye yīi mpyi a mii kyaa táan yiy'á pyīŋkanni ndemu na ke, là a fwooro lire e.

⁵ Cyage yīi à kūnŋ'a cwo ke, yīi funŋo cwo kuru na, yīi i yiye cēge, yīi i nūru yīi toronŋkanni nījyēen'á. Ná yīi nye a lire pyi mē, mii sī n-pa yīi mēe na, si yīi fūkinaŋi lwō u tayahage e.

⁶ Ŋka kyaa nīŋkin na nye yīi e, ndemu l' à táan mii á ke. Nikolayiti shiīnbīi† kapyiīnkil' à pēn yīi á, mii fiŋe.

⁷ Nye Kile Munaani na njemu yu dānafeebii kurun'á ke, ngemu la ku nye si yire yyahe cē ke, urufoo u nīngyigīi pēre, u raa nūru. Ngemu ká mpyi javoo ke, shīŋi cige ku nye Kile Arijiŋaŋi i ke, mii sī kuru yaseere tà kan urufoo u lyī.”

Letereŋi u à tūgo Simirina kànhē dānafeebii kurun'á ke

⁸ Dānafeebii kurunke ku nye Simirina kànhē e ke, letere sēm'a kan kuru yyahe yyére shinŋ'á†, maa yi jwo u á na:

“Mii u nye nīncyiīni ná nīzannī ke, mii u mpyi a kwū maa nē ke, mii à jwo:

⁹ mii à yīi yyefuge ná yīi fōŋke cē, ŋka Kile kāmpanŋke na, yīi na nye yaarafee. Mpii pi maha ŋko na pīre pi nye Kile shiīnbīi‡, mà ta sēe bà mē, pīre na yīi mēyi kēge pyīŋkanni ndemu na ke, mii à lire cē. Sitaannīni wōwōe pi nye pi pi.

¹⁰ Yyefuge ku sī raa yīi taa ke, yīi áha vyá kuru yyahe na mē. Yīi lógo, Sitaannīni sī yīi pīi le kāsūŋi i, bà pi si mpyi si yīi zō shwō ŋgīi mē. Yīi sī canmpyaa ke yyefugo pyi, ŋka yīi kwōro Kile kuni i, pi mēe ká mpyi na sī yīi bō. Lire ká mpyi, mii sī shīŋi nīŋkwombaaŋi kan yīi pyi yīi kajajjwooni.

¹¹ Nye Kile Munaani na njemu yu dānafeebii kurun'á ke, ngemu la ku nye si yire yyahe cē ke, urufoo u nīngyigīi pēre, u raa nūru. Ngemu ká mpyi javoo ke, kwūŋi shōnwunŋi sī nō urufoo na mē.”

Letereŋi u à tūgo Perigamu kànhē dānafeebii kurun'á ke

¹² Dānafeebii kurunke ku nye Perigamu* kànhē e ke, letere sēm'a kan kuru yyahe yyére shinŋ'á†, maa yi jwo u á na:

‡ 1:20 Pii maha jwo: «dānafeebii kurunyi baashuunni mēlekeebii». * 2:1 Pii maha jwo: «mēleken'á». † 2:6 Nikolayiti shiīnbīi na mpyi tonkuro. Lire tonkuni shiīnbīi mpyi maha sūpyire leni kumpiini i ná pi kàlaŋi ná pi kapyiīnkil' e.

‡ 2:8 Pii maha jwo: «mēleken'á». § 2:9 Pii maha jwo: «Yahutuubii». Yahutuubii pii mpyi maha sōŋŋi na pīre pi nye Kile shiīnbīi, ali pi mēe ká mpyi pi nye na kacennīi pyi mē. * 2:12 Kacinzunni mpyi a fāha ta kuru kànhē e. Kuru mú k' à pyi kàha nīncyiige ŋkemu i pi à Ōromu saanbwohe pēe mu à jwo Kile ke. † 2:12 Pii maha jwo: «mēleken'á».

“Nwəyɔ shuunni kàshikwənnwəwəntange nyɛ mii ngemu á ke, mii à jwo:

¹³ Mii à yii tatɛnge cɛ. Mii à cɛ na Sitaanninɔ fànhɛ tatɛnge ki. Antipasi u à pyi nwəwɛɛ ninɔkinfoo maa mii kyaa jwo ke, pi à uru bɔ wani yii yyɛrɛ Sitaanninɔ tatɛnge e. Lire ná li wuuni mú i, yii à yiye pwɔ mii na, yii nyɛ a jɛn'a kántugo wà mii na mɛ.

¹⁴ Cyire mú i, mii à tigire cyán yii na, naha na yɛ pii na nyɛ yii shwəhəl'e, pir'à taha Balamu[‡] kàlanɔ fye e. Balamu u mpyi a saannɔ Balaki sɔn, ka lire si mpyi kəɲuɲɔ mà Izirayeli shiinbii yaha yasunɔnyi kyaare nɔyanɔ ná jacwəɔre karigii mpyinɔ na.

¹⁵ Amuni li mú nyɛ, sùpyire tà na nyɛ yii shwəhəl'e, tir'à taha Nikolayiti shiinbii[§] kàlanɔ fye e.

¹⁶ Nyɛ yii yii toronkanni kɛɛnnɛ, lire baare e kàshikwənnwəwəni li nyɛ na fwore mii nwəwɛɛ ke, nɔcyɛrɛ mii si n-shà yii yyɛrɛ si sà tire tòn ná l'e.

¹⁷ Kile Munaani na njemu yu dānafeebii kurunɔy'á ke, ngemu la ku nyɛ si yire yyaha cɛ ke, urufoo u ninɔgyigigii pɛrɛ, u raa núru. Ngemu ká mpyi javoo ke, nɔyɔnɔ mɛge ku nyɛ mani ná u à nɔwəhɔ ke, mii si uru kan urufol'á. Mii si kafafyinge kan urufol'á mú. Mɛge nɔwənnɔ'á sémɛ kuru kafaage nɔnɔ'i, sùpya nyɛ a ku cɛ mɛ, fo ku tafoonɔi."

Leterɛni u à tūugo Cyatiri kànhɛ dānafeebii kurunɔy'á ke

¹⁸ Dānafeebii kurunɔy'á ke ku nyɛ Cyatiri kànhɛ e ke, leterɛ sém'a kan kuru yyaha yyɛrɛ shinɔy'á*, maa yi jwo u á na:

“Mii Kile Jyanɔ nyiiɔyɔ cyi nyɛ na nɔ na fige, mii tooyi si i nɔ dānyɛ tɔɔnnɔ fige ke, mii à jwo:

¹⁹ “Mii à yii kapyiinkii ná yii tãange ná yii dāniyanɔ ná yii sùpyire ntɛgenɔ ná yii yiye zhiilinɔ cɛ. Yii báaranɔ mú s'á nyaha numɛ mà tɔro nɔncyilinɔ na.

²⁰ Cyire mú i, mii à tigire cyán yii na, naha na yɛ ceenɔ u nyɛ Zhezabeli[†] ke, ur'à finɛ na uru na nyɛ Kile tūnnɔnnɔ, nka yii à u yaha u u mii báaranɔyɔbii leni kumpiini i ná u kàlanɔ i, bà pi si mpyi s'a jacwəɔre pyi, s'a yasunɔnyi kyaare kyaa mɛ.

²¹ Mii à tɛrɛ kan u á u u toronkanni kɛɛnnɛ, nka u la nyɛ si láha u jacwəɔre karigii na mɛ.

²² Lire kurugo mii si yampe pà yaha u na fo si u síninɔ. Mpii pi nyɛ na jacwəɔre pyi ná u e ke, mii si yyɛfugo nimbwəhɔ wà pire na mú, fo pi aha pi toronkanni kɛɛnnɛ.

²³ Mii si u fyɛnɔwəhəshiinbii pyi pi a nkwú. Lire e, dānafeebii kurunɔy'á puni si n-cɛ na shinɔy'á u à sùpyire sɔnnɔrɛ ná ti funnɔ karigii cɛ ke, mii wi. Mii si yii shɔn maha shɔn sàra si ntàanna ná u kapyiinkil'e.

²⁴ Nyɛ yii sanmpii pi nyɛ Cyatiri i, ná yii nyɛ a jɛɛ uru ceenɔ kàlanɔ na mɛ, yii pi à pyi yii nyɛ a jɛn'a Sitaanninɔ kəɲwəhigii yyaha cya si jɛcɛ mɛ, mii si kyaa ninɔkin kanna cya yii á, lire li nyɛ:

²⁵ kàlanɔ yii à ta ke, yii kwôro uru na fo mà sà nɔ mii tɛpani na.

²⁶ Ngemu ká mpyi javoo maa mii nyii karigii pyi mà nɔ fo tɛgeni na ke, mii si supyishinɔ puni nɔnɔfente kan urufol'á.

²⁷ U si raa pi kɛɛnnɔ ná tɔɔnnɔ kàbil'e, si pi jya jya pworo cwoɔ fige.

²⁸ Mii si tire nɔnɔfente kan urufol'á, bà mii Tunɔ Kile à ti kan mii á mɛ. Mii si nyɛmugo woni kan urufol'á mú.

²⁹ Kile Munaani na njemu yu dānafeebii kurunɔy'á ke, ngemu la ku nyɛ si yire yyaha cɛ ke, urufoo u ninɔgyigigii pɛrɛ, u raa núru."

3

Leterɛni u à tūugo Saridesi kànhɛ dānafeebii kurunɔy'á ke

¹ Dānafeebii kurunɔy'á ke ku nyɛ Saridesi kànhɛ e ke, leterɛ sém'a kan kuru yyaha yyɛrɛ shinɔy'á* maa yi jwo u á na:

“Kile múnahigii baashuunninɔ ná wərigii baashuunninɔ nyɛ mii ngemu á ke, mii à jwo mii à yii kapyiinkii cɛ. Sùpyire na sɔnnɔ na yii à shɔnɔ sɛɛ wunɔ ta, mà li ta yii à kwú u kàmpannɔke na.

² Nyɛ yii yiri nɔwəmpɛ na, yii fànhɛ le yiye e, naha na yɛ yii fànhɔ'á kwɔ à kwɔ. Yii li cɛ na yii nyɛ na yii karigii pyi na nɔnɔ cyi tɛgeni na mii u Kilenɔ nyii na mɛ.

[‡] 2:14 Yerɛyi Balamu à kan saannɔ Balaki á ke, yir'à pyi kəɲuɲɔ mà Izirayeli shiinbii le kumpiini i (Nɔmburu 31.16). Naha nke cyage e, cyelentiibii kafinivininɔ pi nyɛ na sùpyire leni kumpiini i ná pi kàlanɔ i ke, Yuhana à pire tãanna ná Balamu i. [§] 2:15 Nikolayiti shiinbii na mpyi tonkuro. Lire tonkuni shiinbii mpyi maha sùpyire leni kumpiini i ná pi kàlanɔ ná pi kapyiinkil'e.

* 2:18 Pii maha jwo: «mɛlekɛɲ'á». [†] 2:20 Uru ceenɔ Zhezabeli kurugo, Akabu mpyi a Kile kuni yaha (1 Saannɔ 16.29-31; 1 Saannɔ 18.4,19; 2 Saannɔ 9.22). Lire kurugo, naha nke cyage e, ceenɔ u à dānafeebii le kumpiini i ná u kàlanɔ i ke, Yuhana à uru ceenɔ mɛge le Zhezabeli. * 3:1 Pii maha jwo: «mɛlekɛɲ'á».

* **3:14** Nde jwumbilini njwhe ku nyε naye nke cyage e: «Sée wi.» Kirisita mege ká mpyi Amiina, lir'a yaa li wuu pyi wuu tēen ná l'e na n̄wōmahigili Kile á lwó u cyhe kurugo ke, cyire puni sí n-fūn̄n̄.

4

Kile pèente n̄nyĩn̄i i

¹ Lire k̄antugo nde à pyi mii á kacyeele mà j̄wɔgo j̄ya k'à múgo n̄nyĩn̄i i. Mejwuuni mii mpyi a fȳanha a lógo mpurugo m̄e fiige ke, lir'à j̄wo: «Dũgo naha, karigii cyi à yaa cyi pyi nde k̄antugo ke, mii sí cyire cȳe mu na.»

² Lire t̄eenuuni i, ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka mii i saanra yateenn̄e j̄ya n̄nyĩn̄i i, wà s'à t̄een k'e.

³ Urufoo mpyi na j̄i zasipe ná sariduwane kakyanhala kafaare longara woore fiige. Z̄anhaj̄wɔge mpyi a kuru tateenge kw̄ulo, ku mpyi na j̄i mu à j̄wo kafaani pi maha mpyi em̄erodinj̄i ke.

⁴ Saanra yateenȳe bej̄jaaga ná sicȳere mpyi a saanre yateenn̄ke n̄j̄cyiige kw̄ulo. Kacw̄nr̄ii bej̄jaaga ná sicȳere mpyi a t̄een y'e, pi mpyi a v̄aanv̄yinre le, maa s̄eenj̄i j̄ũntoj̄yi tò pi j̄ũnȳi na.

⁵ Kilej̄ini ná t̄ũmpe ná kiletinni mpyi na fwore kuru saanre yateenn̄ke e. F̄ukinahii baashuunni mpyi na j̄i ku yyaha yȳere, pire pi j̄ȳe Kile m̄unahigii baashuunni.

⁶ Yateenn̄ke yyaha yȳere, tafabw̄hɔ mpyi wani mu à j̄wo lw̄hɔ cyaga. Kuru cyage mpyi na j̄i d̄uba ná z̄anhafun̄j̄een̄e fiige. Nyii yaaya sicȳere mpyi saanre yateenn̄ke n̄j̄ke e maa ku kw̄ulo, yire yyaha yȳerenj̄i ná yi k̄antugo yȳerenj̄i puni mpyi j̄yipyaa.

⁷ Nyii yaage n̄j̄cyiige mpyi mu à j̄wo c̄anraga, sh̄onwoge mpyi mu à j̄wo nupeyaaga, tanrawoge yȳahe sí j̄ȳe mu à j̄wo s̄ũpya wogo, sicȳerewoge sí j̄ȳe mu à j̄wo j̄ȳe u j̄ȳe na mp̄eli. ⁸ Fukanya baani mpyi yire j̄ȳii yaayi sicȳerenj̄i puni n̄j̄kin n̄j̄kinj̄i na. Yi cyeere puni mpyi j̄yipyaa. Pilaga b̄ara canja na, yi maha ŋko:

«N̄j̄cenj̄i, n̄j̄cenj̄i, n̄j̄cenj̄i, Kafoonj̄i Kile, Sinj̄i Punifoo, ŋgemu u mpyi, ná u j̄ȳe, ná u sí n-pa ke.»

⁹ Ŋge u à t̄een saanre yateenn̄ke e, ná u j̄ȳe j̄ȳii na fo t̄eekwombaa ke, nje j̄ȳii yaayi ká a uru p̄ere, maa u báami, maa fw̄u kaan u á t̄ere o t̄ere e ke,

¹⁰ kacw̄nr̄ibii bej̄jaaga ná sicȳerenj̄i maha n̄j̄kure s̄in saanre yateenn̄kefoo yyaha yȳere, uru j̄ȳii wun̄j̄i u j̄ȳe t̄erigii puni i, maa u p̄e, maa pi kajanj̄wooni j̄ũntoj̄yi kw̄ɔng'a t̄irige u taan, maa j̄wo:

¹¹ «Wuu Kafoonj̄i Kile, mu à yaa ná p̄ente ná ŋk̄eenj̄i ná sífente e, jaha na ȳe mu u à yaayi puni dá, mu à yi dá má t̄aanna ná ma j̄ȳii wuuni i.»

5

Mpabilini ná s̄émewen̄ke kani

¹ J̄ȳe ŋge u mpyi a t̄een saanre yateenn̄ke e ke, ka mii i s̄émewen̄e nimbw̄hɔ j̄ya k'à mȳigile uru k̄an̄j̄e cȳege e. S̄émere mpyi ku k̄amp̄anj̄yi shuunni na, maa ku j̄wɔ tò ná fȳe baashuunni i.

² Ka mii i Kile m̄eleke fanhaj̄yahaga wu j̄ya u u yu f̄anha na: «Jofoo u à yaa ná fȳebii nd̄ahanj̄i i si s̄emenj̄i j̄wɔ múgo ȳe?»

³ Ŋka wà j̄ȳe a ta n̄j̄nȳin̄i ná j̄n̄j̄ke ná j̄n̄j̄ke j̄wɔh'i, ŋgemu u sí n-j̄a s̄emenj̄i j̄wɔ múgo si u fun̄j̄ke w̄i me.

⁴ Ka mii i m̄e sú s̄èl'e, jaha na ȳe s̄ũpya j̄ȳe a ta ŋgemu u à yaa ná s̄emenj̄i m̄ũgonj̄i i, si u fun̄j̄ke w̄i me.

⁵ Ka kacw̄nr̄onj̄i wà n̄j̄kin si mii pyi: «Ma hà raa m̄e súu me. Zhuda t̄uluge shinj̄i u j̄ȳe mu à j̄wo c̄anraga, maa mpyi saan̄j̄i Dawuda j̄amp̄yige ke, ȳii li c̄e na kur'à pyi javoo. Lire e, ku sí n-j̄a fȳebii baashuunni láha, si s̄emenj̄i j̄wɔ múgo.»

⁶ J̄ȳe ka mii i Mpabili j̄ya l'à yȳere saanre yateenn̄ke yyaha yȳere, j̄ȳii yaayi sicȳerenj̄i ná kacw̄nr̄ibii shw̄hɔl'e. Li mpyi mu à j̄wo l'à b̄o mà pyi s̄áraga. N̄enj̄i baashuunni mpyi l'à, ná j̄ȳii baashuunni, cyire cyi j̄ȳe Kile m̄unahigii baashuunni cyi à t̄ũgo d̄j̄nȳenj̄i cyeyi puni i ke.

⁷ Ka Mpabilini si file maa s̄emenj̄i shw̄ saanre yateenn̄ke t̄eenfoonj̄i k̄an̄j̄e cȳege e.

⁸ Lir'à pyi ke, ka j̄ȳii yaayi sicȳerenj̄i ná kacw̄nr̄ibii bej̄jaaga ná sicȳerenj̄i si piye t̄irig'a cȳán Mpabilini á. Pi shin maha shin mpyi ná ŋk̄onn'i, mà b̄ara s̄een ŋkunahii, cyire puni mpyi a j̄i wusuna n̄ũguntanga wu na. N̄areyi Kile wuubii maha mpyi ke, yire yi mpyi uru wusunan̄j̄i.

⁹ Pi mpyi na m̄e n̄iv̄onn̄o c̄e na:

«Mu u à yaa ná ŋke s̄émewen̄ke zhwonj̄i i, si ku fȳebii láha, jaha na ȳe mu à b̄o mà pyi s̄áraga, maa s̄ũpyire tà j̄ũj̄o ww̄u ná ma sishange e mà pyi Kile wuu,

tùluyi puni ná shéenre puni ná supyishinji puni ná kirigii puni i.

¹⁰ Mu á pi pyi saanlii ná sárágawwu, bá pi si mpyi s'a báare Kile á, si mpyi jùnjufente e njñke na me.»

¹¹ Lire kántugo ka mii i Kile mèlékée miliyoo nijyahajyahamii mee lógo. Pi mpyi a saanre yateenñke ná nyii yaayi ná kacwónribii kwúulo.

¹² Pi mpyi na nko fánha na:

«Mpabilini l'à bò mà pyi sáraga ke,
lire l'à yaa ná sífente ná yaarafente ná yákilifente ná fánhe
ná pèente ná sinampe ná ñkèenji i.»

¹³ Yaaga maha yaaga k'à dá njñyinjí ná njñke ná njñke jwòh'i ná lwòhe e ná yaaga maha yaaga ku nyé ke, ka mii i yire puni nya yi i mee cêe na:

«Ñkèenji ná pèente ná sinampe ná fánhafente ti pyi saanre yateenñke teenfoonji ná Mpabilini woro, fo tèekwombaal!»

¹⁴ Nyii yaayi sicyereenji mpyi na nko: «Amiina». Ka kacwónribii si piye tñrig'a cyán, maa saanre yateenñke teenfoonji ná Mpabilini pèe.

6

Mpabilini à fyèe baani láha yyecyiige na

¹ Nye sémewenke fyèebii baashuunninji i, ka mii i Mpabilini nya l'à nijcyiinji láha. Nyii yaayi sicyereenji i, ka mii i kuru kà njñkin nya k'à jwo fánha na mu á jwo kilenji u á tñn, na: «Pa naha!»

² Ka mii i wíl'a shónfyinge nya, sintaaga mpyi ku fèvoonji cye e. Kajanjwoo nintonjo mpyi a kan u á, ka u kajangunji si njkàre si sà mpyi kajanja sahanjki.

³ Mpabilini à fyèñi shónwunji láha sémewenke na ke, ka nyii yaage shónwoge si jwo: «Pa naha!»

⁴ Nye ka shonge kabere si fworó. Kuru mpyi a náanja. Fánhe mpyi a kan ku fèvoonj'á u yyenñjke kwò njñke na, bá súpyire si mpyi s'a tiye búu me. Kàshikwónjwòtòngò mpyi a kan u á.

⁵ Tèni i Mpabilini à fyèñi tanrewunji láha ke, ka nyii yaage tanrawoge si jwo: «Pa naha!» Ka mii i shóngò njñwòhò nya k'à fworó. Nge u mpyi ku njñ'i ke, paanni mpyi uru cye e.

⁶ Ka túnmo si fworó súpya mejwuú fiige nyii yaayi sicyereenji shwòhòl'e na: «Mòñji paanni nyège njñkinji na nyé shín njñkin canmpunjo báara sàra. Kàlage paanni nyeyi taanrenji mú na nyé amuni. Nka ma hà sinmpe ná èrèzen sinmpe kèege me.»

⁷ Nye Mpabilini à fyèñi sicyerewunji láha ke, ka mii i nyii yaage sicyerewoge nya k'à jwo: «Pa naha!»

⁸ Nye ka mii i shóngò nishwushwugo nya. Nge u mpyi ku njñ'i ke, uru mege ku nyé Kwùñji. Njñke jwòhò shiínbii cyage mpyi a taha u fye e. Mu aha dijnyenji súpyire taa tataaya sicyere, fánhe mpyi a kan pi á, pi taaga njñkin bò ná kàshikwónjwòni ná katege ná yampimpe ná njñke sige yapiyi i.

⁹ Nye Mpabilini à fyèñi kanjuro wunji láha ke, mpíi pi mpyi a bò Kile jwumpe ná pu njwunji kurugo ke, ka mii i pire múnahigii nya sárayi tawwuge jwòh'i.

¹⁰ Pi mpyi na nko fánha na: «Wuu Kafoonji njñcennji ná sèe wunji, naha tère mu nyé na sigili si dijnyé súpyire yíbe wuu mbòñi kyaa na, si li fwooni tò pi na ye?»

¹¹ Ka vāanntinmbwòhò nivyinge si nkan pi shin maha shín á, maa pi pyi pi funjnyí njñe sahanjki tère nimbilere e fo pi báarayijñebii ná cinmpyiibii pi sí n-bò pi fiige ke, pire dāñji ká fūñjō.

¹² Nye Mpabilini à fyèñi baani wunji láha ke, ka mii i njñke nya k'à cyèenne sèl'e. Ka canñajyiini si wwò diri, ka yñjke si náanja mu á jwo sishan.

¹³ Ka worigii si yiri njñyinjí i mà pa ncwo ncwo njñke na mu á jwo kafeebwòhò k'à fizhiye cige nimpimbaaga njàhara a wwù.

¹⁴ Ka njñyinjí si myígí'l'a lwò wani, bá wà maha sémewenke myígíle me. Nanyí ná kiripyere ti nyé suumpe lwòhe njñke e ke, ka yire puni si ncúnñjo ncúnñ'a lwò yi tatèeny'e.

¹⁵ Ka njñke saanbii ná fánhafèebii ná kàshikwònbii jùnjufèebii ná náfuufèebii ná sifeebii ná dijnyé súpyire sannte puni, bilibii bàra mpíi pi nyé pi nyé bilii me, ka pire puni si njwòhò nangyiji ná kafawiy'e.

¹⁶ Pi mpyi na nko nanji ná kafaay'á: «Yii cwo wuu njñ'i, yii wuu njwòhò saanre yateenñke teenfoonji yyaha na, ná Mpabilini lùyirini yyaha na.

¹⁷ Naha na ye pi lùyirini canmbwòhe k'à nò nijjaa, jofoo u si n-jà n-shwò ye?»

7

Fyè à bwòn Kile báarayiibii na

¹ Lire kântugo ka mii i Kile mèlekée sicyeere nya pi à yyére dɔnyɛni nɔnyɛ sicyeereni na. Pi mpyi a kafɛge kwɔn dɔnyɛni nɔnyɛ sicyeereni na, bà li si mpyi kafɛge kà nùru vwɔ nɔnke ná suumpe lwɔhe ná cige kà tufiige na mɛ.

² Ka mii i Kile mèlekɛni wabere nya u à yiri canɔafyinmpe e. Kileni nyii wunɔ fyɛni mpyi u cye e. Kile mèlekɛbii sicyeereni'á fành'á kan pi nɔnke ná suumpe lwɔhe yaayi kɛge ke, u mpyi na yu fành na pir'á na:

³ «Yii àha yaaga pyi nɔnke ná suumpe lwɔhe ná cire na mɛ, fo wuu aha fyè bwɔn wuu Kileni báarapyiibii byahigii na.»

⁴ Sùpyire na fyɛni mpyi a bwɔn ke, ka pire pɛrege si jwo mii á. Pi mpyi shiin kampwɔhii nkuu ná beeshuunni ná sicyeere (144.000) mà fwozo Izirayeli tɔluyi puni i.

⁵ Zhuda shiinbil'e fyɛni mpyi a bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni (12.000) na,

Uruben shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Gadi shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

⁶ Asheri shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Nɛfitali shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Manase shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

⁷ Simiyɔn shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Levi shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Isakari shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

⁸ Zabulon shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Yusufu shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na,

Benzhama shiinbil'e, maa u bwɔn shiin kampwɔhii kɛ ná shuunni na.

Shinyahanyahara na Kile pɛre

⁹ Lire kântugo ka mii i nùr'a wii mà sùpyinyahanyahara nya wà si n-jà ntemu tɔrɔ mɛ. Kirigii puni ná tɔluyi puni ná supyishini puni ná sheenre puni sùpyii pi mpyi pi pi. Pi mpyi a yyére Kile saanre yateɛnke ná Mpabilini yyaha yyére. Vãanvinyre mpyi pi na, sháhankenye * sí nyɛ pi cye e.

¹⁰ Pi mpyi na yu fành na: «Wuu Kileni u à tɛn saanre yateɛnke e ke, uru ná Mpabilini à wuu shwɔ.»

¹¹ Kile mèlekɛbii puni mpyi a saanre yateɛnke ná kacwɔnribii ná nyii yaayi sicyeereni kwùulo, maa piye tiri'á cyán saanre yateɛnke taan, maa Kile pɛre,

¹² maa nko:

«Amiinal

Nkɛɛni ná sɔnampe

ná yákilifente ná fwɔni ná pɛente

ná sifente ná fànhɛ

na nyɛ wuu Kileni wuyo fo tèekwombaa.

Amiina.»

¹³ Nyɛ ka kacwɔnɔni wà nɔnkin si mii pyi: «Mpire pi à nte vãanvinyre le amɛ yɛ, taa pi à yiri ke?»

¹⁴ Ka mii i jwo: «Mu à pi cè kàfooni.» Ka u u jwo: «Mpii pi à fwozo kyaage nimbwɔhe e, maa pi vãanvinyi jyé a finiɛ Mpabilini sishange e ke, pire pi.

¹⁵ Lire e, pi nyɛ Kile saanre yateɛnke yyaha yyére, maa u pɛre u bage e pilaga bàra canɔa na. Nge u à tɛn saanre yateɛnke e ke, uru sí n-tɛn pi shwɔh'ɛ, si pi le u fukange nɔwɔh'i.

¹⁶ Katege ná byage saha si pi ta mɛ. Canɔke si pi sùugo mɛ, kafuge kà tufiige saha si pi ta mɛ,

¹⁷ naha na yɛ Mpabilini li nyɛ saanre yateɛnke nɔnke e ke, lire sí n-pyi pi nàhafooni. Lùbilibii lwɔhe ku maha shini sɛe wunɔ kaan ke, li sí n-kàre ná pi e pire cyage e. Kile yabilini sí pi nyilwɔhe puni cwùun.»

8

Mpabilini à fyɛni baashɔnwunɔ láha

¹ Tɛni i Mpabilini à fyɛni baashɔnwunɔ láha ke, ka tɔnmpe si fyàha nɔnyini i, mà tɛre nimbilere pyi.

² Kile mèlekɛbii baashuunni u à yyére Kile yyaha yyére ke, ka mii i pire nya, ka mpuruyo baashuunni si nkan pir'á.

³ Ka Kile mèlekɛni wabere si mpa yyére sárayi tasogoge taan. Wusunasuugocwoo mpyi u cye e, ndemu l'á yaa ná sɛɛni i ke. Ka wusuna nɔnyahawa si nkan u á, u pyi sáraga ná Kile

* 7:9 Yire nkɛnyi mpyi na funntange ná kataanni cyère.

wuubii puni narey'e, sárayi tasogoge seenji woge ku nye Kile saanre yateenŋke yyaha yyére ke, kuru nɔn'i.

⁴ Ka wusunani nguruge si wá na fwore cwooni i Kile mèlekeni cye e, na dùru ná Kile wuubii narey'e Kile yyahe taan.

⁵ Lire kántugo ka Kile mèlekeni si wusunani cwooni ní sárayi tawwuge nanŋyanhigii na, mà wu nɔnke na. Ka kilenji si wá na ntinni, maa ní, túnmpé s'á nyaha, ka nɔnke si ncyéenne.

Kile mèlekebi'l'à mpuruyo baani wyi yyecyiige na

⁶ Kile mèlekebi'i baashuunnini cye e mpuruyi baashuunnini mpyi ke, ka pire si bégele s'a yi wyi.

⁷ Kile mèlekeni ninŋyiin'à u mpuruge wyi ke, ka zànhafunŋceenŋyi ná nage ná sishange si wùrugo yiye e mà yíri nɔnŋini na mà wá nɔnke na. Nɔnke ká ntáa tataaya taanre, taaga ninŋin à sógo ná ku cire ná ku nɔnŋuruge e.

⁸ Kile mèlekeni shonwun'à u mpuruge wyi ke, ka yaaga nimbwóhó si wá suumpe lwóhe e mu à jwo nanja nawogo. Suumpe lwóhe ká ntáa tataaya taanre, taaga ninŋin à kèenŋ'a pyi sishan.

⁹ Nii yaayi yi nye suumpe lwóhe e ke, yire ká ntáa tataaya taanre, taaga ninŋin à kwú, bakwooyi ká ntáa tataaya taanre, taaga ninŋin à murulo.

¹⁰ Kile mèlekeni tanrewun'à u mpuruge wyi ke, ka woro nintabaala si yíri nɔnŋini i mà mpa ncwo nɔnke na. Li mpyi na ní na fiige. Baabii ká ntáa tataaya taanre, l'à cwo taaga ninŋin ná ku lùlibilibi nɔn'i.

¹¹ Lire woni mege na nye Zoronji. Lwóhe ká ntáa tataaya taanre, l'à taaga ninŋin pyi k'à soro. Mpii pi à ku bya ke, pire ninŋahara à kwú ku zoronji kurugo.

¹² Kile mèlekeni sicyerewun'à u mpuruge wyi ke, canŋke ná yinŋe ná worigii ká ntáa tataaya taanre taanre, taaya ninŋin ninŋin à kège. Lir'à pyi ke, yi saha nye a já a bènmpé yige pu yigenkanni na me. Canŋke ká ntáa tataaya taanre, taaga ninŋin à kwóro canŋanŋiini bènmpé baa. Numpilage ká ntáa tataaya taanre, yinŋe nye a bènmpé yige taage tanrawoge e me.

¹³ Ka mii i núr'a nye nya fo nɔnŋini i, u u ŋko fánha na: «Nɔnke sùpyire wuun'à kège, l'à kège, l'à kège, naha kurugo ye ncyère mèlekebi'i taanrenji sanji si pi mpuruyi wyi.»

9

¹ Nye Kile mèlekeni kanŋkuro wun'à u mpuruge wyi ke, ka mii i woni là nya l'à yíri nɔnŋini i mà mpa ncwo nɔnke na, ka kacyewyicugunŋe tirikyaanni si ŋkan l'à.

² Ka li i ku múgo, ka nguruge si ntii na dūgudugu na dùru mu à jwo kacéegé ku nye na sóre, mà canŋanŋiini ná kafege pyi k'à wwó.

³ Ka kampéenŋye si fworo kuru nguruge e mà caala mà nɔnke tò. Fánhe mpyi a kan y'a sùpyire nani nɔnŋyahigii fiige.

⁴ Y'à jwo y'a na y'áha yaaga pyi nyege, lire nye me cire, lire nye me yaaga maha yaaga k'à si na fyin nɔnke na ke, kuru ká na me, fo sùpyire ti nye Kile fyèni nye a bwón ti byahigii na me.

⁵ Kuni nye a kan y'a, y'a sùpyire búu me, ŋka yi ti yyahayi fwóhóro yinŋe kanŋkuro funŋ'i. Yi tanɔnke yanŋkanni ná nɔnŋyaani woge na nye ninŋin.

⁶ Cyire canmpyaagil'e, sùpyire sí raa kwúni caa, ŋka ti si u ta me. Ti la sí n-pyi si ŋkwú, ŋka kwúni sí raa fi ti yyaha na.

⁷ Yire kampéenŋyi mpyi shonŋo fiige, njemu y'à bégele káshige mee na ke. Yaaya na mpyi yi nɔnŋini na seen nɔntoyo fiige, yi yyahayi mpyi sùpya wogo fiige.

⁸ Yi nɔnjoore mpyi ceewe woro fiige, ŋkyànhigii sí nye cànrage wogii fiige.

⁹ Yi ntúnke mpyi mu à jwo k'à tò ná tóonno vaaantini'i, yi fukanyi túnmpé mpyi mu à jwo shonkurunŋo ku nye na fi ná yi wòtoribil'e na wá káshige cyage e.

¹⁰ Yi neŋyi mpyi ná sènni'l'e nɔnŋyahii fiige. Yire neŋyi cye kurugo, fánhe mpyi y'e, yi já a yyefuge nò sùpyire na yinŋe kanŋkuro funŋ'i.

¹¹ Kacyewyicugunŋe mèlekeni u mpyi yi saanŋi. Eburubii shéenre e pi maha u mege pyi: «Abadon» Girekiibii woore e maa u mege pyi: «Apoliýon». (Kuru mege nɔwóhe ku nye: «kakyampyiŋi».)

¹² Nye yyefuge ninŋyiig'à tòro, yii li cè shuunni saha na ma kántugo.

¹³ Nye Kile mèlekeni baani wun'à u mpuruge wyi ke, sárayi tawwuge seenji woge ku nye Kile yyaha yyére ke, ka mii i mejwuu lógo kuru mbiiŋkii sicyeerenji na.

¹⁴ Kile mèlekeni baani wunji u mpyi ná mpuruge e ke, ka nde mejwuuni si uru pyi: «Kile mèlekebi'i sicyeerenji u à pwo Efirati bani nimbwonji cyage e ke, pire sánha.»

¹⁵ Pire Kile mèlekebi'i sicyeerenji mpyi a bégel'a yaha na nde yyeeni ná ŋke yinŋe ná nde canmbilini ná nde tēni yabilinji sigili ke, pi à sánha, bà li si mpyi, diŋye sùpyire ká ntáa tataaya taanre, pi i taaga ninŋin bó me.

¹⁶ Pi kàshikwànbii pi mpyi shònyi ñuŋ'i ke, pire pèrɛg'a à jwo mii á. Pi mpyi šiin miliyoo ñkwuu shuunni (200.000.000).

¹⁷ Kacyeeni mii à nya ke, lire l'à pyi, mii à shònyi ná yi feveebii nya. Tóonnte vaaŋntinnyi yi mpyi pi na ke, yire mpyi a náaŋa na fiige, maa mpyi bula fiige, maa mpyi nɛrɛ fiige. Shònyi ñuŋyi mpyi canraya wuyi fiige. Nage ná nguruge ná ñkirigini mpyi na fwore yi ñwɔyi i.

¹⁸ Dɛnyeni sùpyire ká ntáa tataaya taanre, nage ná nguruge ná ñkirigini u mpyi na fwore shònyi ñwɔyi i ke, yire yyefuyi taanren'á taaga ninŋin bò.

¹⁹ Shònyi fàŋhe mpyi yi ñwɔyi ná yi nɛnyi i. Yi nɛnyi mpyi wwòo fiige, maa mpyi ná ñumbogil'e. Cyire cye kurugo, yi mpyi maha yyefuge waa sùpyire na.

²⁰ Nye sùpyire t'à pyi ti nye a kwú yire yyefuyi cye e me, tire nye a láha ti cyeyayaayi mpèenji na me. Ka ti i ntòro ná ti jinasunni ná ti kacynzunni i, ti mpyi a yire ñjemu yaa ná sɛnni, lire nye me wyérefyinni, lire nye me danyeni, lire nye me kafaayi, lire nye me ná cire e ke. Mà li ta, yire yaayi nye na jaa me, yi nye na núru me, yi nye na ja à jaara me.

²¹ Ti mú nye a láha ti supyibuuni ná ti sɛŋkanmpe ná ti jacwòore ná ti nàŋkaage na me.

10

Sémɛbileni kani

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mɛlɛke fanhaŋyahaga wuŋi wabɛrɛ nya u à tige mà yiri ñinyiŋi i. Nahaŋa mpyi u na vaaŋntinɛ fiige, zàŋhaŋwòoge sí nye u ñiŋke e. U yaahe mpyi canŋaŋyiŋi fiige, u tooyi sí nye mu à jwo na ku nye cinŋkunyo na.

² Sémɛbileni là jwò mpyi a múgo u cye e. Ka u u kàniŋe tóoge yaha suumpe lwòhe ñuŋ'i, maa kàmɛnɛ woge yaha ñiŋke na,

³ maa jwò fàŋha na cànrage fiige. U à jwò amuni ke, ka kilenji si ntin tooyo baashuunni.

⁴ Cyire kiletinŋkii baashuunni'á ñjemu jwò ke, mii la mpyi si yire sémɛ, ŋka mii à meŋwu lógo ñinyiŋi i na: «Kiletinŋkii baashuunni'á ñjemu jwò ke, puru pyi ma kanni funŋo kyaa, ma hà pu sémɛ me.»

⁵ Kile mɛlɛkɛŋi mii mpyi a nya u à u tóoge kà ninŋin yaha suumpe lwòhe ñuŋ'i, maa ku sanŋke yaha ñiŋke na ke, ka uru si u kàniŋe cyege yirige ñinyiŋi i,

⁶ maa jwò: «Kilenji u nye fo tèekwombaa, ná u à ñinyiŋi ná ñiŋke ná suumpe lwòhe ná yi funŋo yaayi puni dá ke, mii sí n-káa uru mege na na tèn'á nò, tère saha nye me.

⁷ Mɛlɛkɛŋi baashonwuŋi ká u mpuruge wyi canŋke ŋkem u ke, kanwòhoni Kile à bégel'a yaha ke, u sí lire pyi, bà u à yi jwò u tũntunmpii, u báarapyiibil'á me.»

⁸ Meŋwuuni mii mpyi a fyánha a lógo mà yiri ñinyiŋi i ke, ka lire si nùr'a mii pyi: «Kile mɛlɛkɛŋi u à yyère suumpe lwòhe ná ñiŋke ñuŋ'i ná sémɛbileni nimugonjahani i ke, sà li shwò u cye e.»

⁹ Ka mii i file uru Kile mɛlɛkɛŋi na, maa u pyi u sémɛbileni kan, ka u u mii pyi: «Li shwò ma a ŋkyàa, li sí n-soro mu funŋke e, ŋka li sí n-pò mu jwoge e sɛrɛ fiige.»

¹⁰ Nye ka mii i sémɛbileni shwò Kile mɛlɛkɛŋi cye e mà kyà. Li mpyi a pòo mii jwòge e sɛrɛ fiige, ŋka mii à li jò ke, ka li i mii funŋke pyi ku u mii yà zoronji cye e.

¹¹ Ka pi i yi jwò mii á na Kile saha sí tũnturo le mii cye e mii u jwò supyishi ñinyahawa ná kirii ñinyahagii ná shenre ñinyahara sùpyii ná saanlii ñinyahamíl'á.

11

Kile tũntunmpii shuunniŋi kani

¹ Nye lire kàntugo, ka pi i sumara pyipyi yaaga kan mii á mu à jwò kábii, maa yi jwò mii á: «Yir'a Kilepaarebage ná sárayi tawwuge súma, mpíi pi nye wani na Kile pèrɛ ke, ma a pire tɔrɔ.

² Ŋka ma hà Kilepaarebage ntàani súma me, jaaha na ye mpíi pi nye pi nye Kile kuni i me, kuru cyag'à kan pí'r'á. Pire pi sí n-pa Kile kàŋhe jya yinye beeshuunni ná shuunni funŋ'i.

³ Mii sí na jwumpe jwufeebii shuunniŋi tun ná bubaga vaaŋnyi i yacy'e. Pi sí raa mii tũnture pyi canmpyaa kampwoo ná ñkwuu shuunni ná beetaanre (1.260) funŋ'i.»

⁴ Olivye ciyi shuunniŋi ná fukinabii shuunniŋi pi nye ñiŋke Kafoonji taan ke, yire yi nye pire tũntunmpii shuunniŋi.

⁵ Sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, nage maha fworo pi jwɔyi i, maa uru zàmpɛnɛŋi bò. Sɛnɛŋi na, sùpya maha sùpya la ká mpyi si kawaa pyi pi na, urufol'á yaa u bò amuni.

⁶ Fàŋhe na nye pi á pi já a zàŋhe cú k'áha mpa pi tũnture canmpyaagii funŋke e me. Pi mú maha já a lwòhe kɛnn'a pyi sishan. Tère o tère l'à pi táan ke, yyefuge shini u à pi táan ke, pi maha já a kuru wà sùpyire na ñiŋke na.

⁷ Pi aha pi tũnture jwò a kwò tɛni ndemu i ke, sige yapege kà sí n-fworo kacyyewicugunŋke e si mpa pi tũn, si já pi na, si pi bò.

⁸ Pi buwuubii sí n-yaha kànbwòhe tafage e. Kuru kànhe ku sí n-jà n-tàanna ná Sòdómu* ná Misira† e, yi kapegigii kurugo, kur'e pi à pi Kafoonji kwòro cige na mú.

⁹ Pii sí n-yíri kírígii puni ná tùluyi puni ná shéénre puni ná supyishinji puni i si mpa a pi buwuubii wíi canmpyaa taanre ná paanga funnj'i, pi si jee wà u pi tò me.

¹⁰ Pi ñkwùnjí funntange kurugo, ñnyé sùpyire sí n-pyi ntàannji i, s'a ma yaaya kaan piy'á, naha na ye pire Kile túnntunmpii shuunninji mpyi a ñnyenji sùpyire yyahayi fwòhòrò sèl'e.

¹¹ Nyé cyire canmpyaa taanre ná paange kántugo, ka shìnjí ñóni sí yíri Kile yyére mà jyé pi e, ka pi i yí'r'a yyére. Mpii pi à pi nya ke, ka pire si fyá sèl'e.

¹² Ka pire túnntunmpii shuunninji si mejwuu lógo fànha na mà yíri ñnyinji i na: «Yii dùgo naha.» Ka pi i dùgo ñnyinji i nahanke k'e, mà pi zàmpeénbii yaha tayyéere e na pi wíi.

¹³ Ka ñnjke si ntíl'a cyéenne sèl'e. Kànhe ká ntáa tataaya ke, taaga ñinjin baya mpyi a cwo, ka shiin kampwòhii baashuunni (7.000) si ñkwù kuru ñnjke jcyéenninji kajyil'e. Mpii pi à kwòro ke, ka pire si fyá sèl'e, Kilenji u nyé yaayi puni ñnjò na ke, maa li jwò cù na uru pèrè.

¹⁴ Nyé yyefuge shònwog'à tòro, ñka jcyère tanrawoge sí jwò cù.

Kile mèlekeni baashonwun'á u mpuruge wyi

¹⁵ Nyé Kile mèlekeni baashonwun'á u mpuruge wyi ke, ka mejwugii si fworo ñnyinji i fànha na:

«Dinyenji ñnjufent' a pyi wuu Kafoonji Kile ná u Nijcwónrónji woro fo tèekwombaa.»

¹⁶ Kacwónribii bejjaaga ná sicyeerenji u à téen pi saanre yatéenji i Kile yyahe yyére ke, ka pire si piye tìrig'a cyán, maa Kile pèe,

¹⁷ maa jwo:

«Kafoonji Kile, Sinji Punifoo,
mu u nyé, ná mu mpyi ke,
wuu fwù na nyé mu na,
naha na ye mu à ma fànhe nimbwòhe tñje ma Saanre e.

¹⁸ Supyishinji puni lùgigii mpyi a yíri,
ñka nume mu u lùyirini li nyé na jaa.
Tèni i mu sí kwùubii yíbe ke, lír'á nò nume,
mu túnntunmpii pi nyé mu báarapyiibii ke, pire sàranji tèni mú à nò,
mà bàra mu shiinbii ná mpilii pi nyé na fyáge mu yyaha na ke,
shinbwo bàra shinbilere na.

Mpii pi nyé na sùpyire kèege ñnjke na ke,
pire tèekegeni mú à nò.»

¹⁹ Lire kántugo Kileñaarebage ku nyé ñnyinji i ke, ka kuru si múgo. Ka Kile tunmbyaare mbwùuni si nya kuru bage e. Ka kilejinini ná túnmpè ná kiletinni ná ñnjke jcyéenninji si mpyi mà bàra zànhafunjcéenji na.

12

Ceenji ná wwòlyege kani

¹ Lire kántugo nde à pyi kacyele ñnyinji i, mii à ceenji wà nya, canñanyiiini mpyi u na mu à jwo vāanttinje, yinje si nyé u tooyi jwòh'i, wòrii ke ná shuunni s'à pyi kajanjwoo ñuntónj u ñnjke na.

² U laa wu u mpyi, u mpyi na ñkwùli zinj cyereyampe cye e.

³ Lire kántugo nde à pyi kacyeeni labere ñnyinji i, mii à wwòlyege nimbwòhò ñnyega nya. Ku mpyi ná ñumbogii baashuunni ná jeni ke e, saanra ñuntónj na mpyi ñumbogigii puni ñinjin ñinjinji na.

⁴ Wòrigii ká ntáa tataaya taanre, k'à ku ñenke tég'a taaga ñinjin pwò a wu ñnjke na. Ku mpyi a yyére ceenji taan, u aha si si pyànji jò.

⁵ Ka ceenji si pùnambile sí, ka Kile mèlekeni wà si li lwò a kàrè Kile saanre yatéenke taan, Kile yyére. Lire li sí n-pyi supyishinji puni ñnjò na, s'a ti kéenji ná tóonno kabil'e.

⁶ Nyé ka ceenji si fè a kàrè síwage e. Kile mpyi a cyage kà bégel'a yaha u mée na wani, bà pi si mpyi s'a u kaan u a lýi canmpyaa kampwoo ná ñkwuu shuunni ná beetaanre (1.260) funnj'i me.

⁷ Lire kántugo ka kàshige si yíri ñnyinji i. Misheli u nyé Kile mèlekeebii ñnjufoonji wà ke, ka uru ná u mèlekeebii sí wwòlyege tún, ka wwòlyege ná ku mèlekeebii si pi tún mú.

⁸ Ñka ku nyé a jà kàshige na me, ku ná ku mèlekeebii saha nyé a tatenge ta ñnyinji i me.

⁹ Kuru wwòlyege ku mpyi tèecyiini i. Kuru ku nyé jínabii ñnjufoonji, maa mpyi Sitaanninji ke, ka pi i kuru wà ñnjke na ná ku mèlekeebil'e. Kuru ku maha ñnyenji sùpyire wuruge.

* 11:8 Kuru kànhe mpyi a cè ná silege baa karigil'e (Zhenezi 19.4-11). † 11:8 Lire kini shiinbii na mpyi Izirayeli shiinbii zàmpeenmii. Wani Izirayeli shiinbii mpyi bilere e.

¹⁰ Lire kántugo ka mii i mejwuu lógo fànha na nìnyini i na:
«Tèni i wuu Kileni sí sùpyire shwò, si u sifente cyêe, si ntèn u saanre tatenge e ke, lir'à nò nume,

nge u à cwòonrò mà pyi Shwofoonji ke, uru jùnfufente tēpyiini'á nò mú.
Naha na yē nge u maha wuu cínmpyiibii cēge Kile yyahe taan pilaga bâra canja na ke,
pi à uru wà jìnje na.

¹¹ Wuu cínmpyiibil'à pyi javee u na,
Mpabilini sishange ngunji
ná Jwumpe Nintanmpe njwunji cye kurugo.
Pi à jee mà pi múnahigii kan sárage.

¹² Lire e ke tatenge na jye yii mpiimu á nìnyini i ke,
yii pyi funntange e,
nka jìnje ná suumpe lwòhe wuun'à kēge,
naha na yē Sitaannini nàvunŋò wur'á tige yii yýé.
U à cè na uru canmpyaagii nēŋe saha jye a tòn mē.»

¹³ Wwòlyeg'à pi nya pi à kuru wà jìnje na ke, ceenji u mpyi a pùnambilini si ke, maa ntaha uru fye e na nkòre.

¹⁴ Ka jye nimbwòhò fukanya shuunni si nkan ceen'á, u yiri yire na u a sì u tatenge e síwage e, bà u jwò si mpyi s'a jcaa wani yye taanre ná paanga funn'i, si laaga tòn wwòlyege na mē.

¹⁵ Lir'à pyi ke, ka wwòlyege si lwòhò yige ku jwòge e mà wà ceenji kántugo ba fiige, bà kuru si mpyi si u lwò mē.

¹⁶ Nka jìnk'à ceenji tēge. Lwòhe wwòlyeg'à yige ku jwòge e mà wà ke, jìnk'à múgo, maa kuru bya.

¹⁷ Lir'à pyi ke, ka wwòlyege lùuni si yiri ceenji taan, maa kàshige kēenŋe u pyiibii sanmpil'á. Pire pi jye, mpii pi jye na Kile tonji kurigii jáare, maa Yesu kyaa yu sùpyir'á ke.

¹⁸ Lire kántugo ka wwòlyege si sà yýére suumpe lwòhe jwòge na.

13

Sige yapiyi shuunnini kani

¹ Jye lire kántugo, ka mii i sige yapege kà nya ku u fwore suumpe lwòhe e. Nēŋii kē ná jùmbogigii baashuunni jye k'á. Saanre jùntonŋò na mpyi cyire jēŋkii puni nìŋkin nìŋkinji na, Kile mekegere meyi s'á sème ku jùmbogigii na.

² Sige yapege mii mpyi a nya ke, kuru mpyi cin fiige. Fànhe mpyi ku tooy'e, ku jwòge sí jye cànragà wogo fiige. Ka wwòlyege si ku fànhe fiige kan k'á, maa ku saanre yatēenŋe kan k'á, maa jùnfufente kan k'á sèl'e.

³ Sige yapege jùmboge kà nìŋkin mpyi a bānni mu à jwò ku sí n-kwù. Nka kuru tabannag'à pa nkòwò, ka li i mpyi kakyanhala sùpyir'á fo t'à yir'a taha ku fye e.

⁴ Ka ti i wwòlyege pēe, naha na yē k'á jùnfufente kan sige yapeg'á. Ka ti i sige yapege pēe mú na: «Jofoo u jye nke sige yapege jca yē? Jofoo u sí n-jà ku tùn yē?»

⁵ Nwòg'à kan k'á, bà ku si mpyi si kuye pēe, s'a Kile mekegere jwumpe yu mē. Kun'à pa nkan k'á yijye beeshuunni ná shuunni funn'i, k'a lire pyi.

⁶ Ka ku u ku jwòge múgo maa Kile ná u tatenge mege kēge, mpii pi à tēen nìnyini i ke, maa pire meyi kēge mú.

⁷ Kun'à pa nkan k'á, ku Kile wuubii tùn, ku u jà pi na. Fàn'h'à kan k'á, ku pyi tùluyi puni ná kirigii puni ná shēenre puni jwufēebii ná supyishini puni jùŋò na.

⁸ Dinye sùpyire puni sí raa ku pēre, fo mpii meyi y'á sème shini nìŋkwombaanji tafēebii meyi tasemege e mà lwò dinye tasiige e ke. Mpabilini l'à pyi sárage ke, uru sémēŋi na jye lire wu.

⁹ Ngemu la ku jye si kariii yyaha cè ke, urufoo u nìngyigigii pēre, u raa nùru.

¹⁰ Ngemu kà mpyi na sí n-le kàsuni i ke, urufoo sí n-le kàsuni i. Ngemu kà mpyi na sí n-bò ná kàshikwòŋwòŋni i ke, urufoo sí n-bò ná l'e. Lire e ke Kile wuubil'à yaa pi kyaage kwù piye e, pi i nkòwòro Kile kuni i.

¹¹ Jye ka mii i nùr'a sige yapege kabere nya ku u fwore jìnje e. Nēŋii shuunni mpyi ku na mpàbili wogii fiige, ku mpyi na yu wwòlyege fiige.

¹² Ku mpyi na ku karigii pyi sige yapege nìncyiige jyii na, ná kuru u fànhe puni i. Tabannage mpyi na nko s'a sige yapege nìncyiige nkemu bùu, ka ku u nùr'a yiri ke, nke nume wog'à dinyēŋi ná u sùpyire pyi na t'a kuru pēre.

¹³ Sige yapege shònwoge mpyi maha kakyanhala karigii pyi, fo maha nage pyi ku u yiri nìnyini i na ntiri jìnje na sùpyire jyii na.

¹⁴ Lire pyinŋanni na, fànhe ku mpyi a kan k'á kakyanhala karigii pyi sige yapege nìncyiige jyii na ke, ku mpyi a dinyēŋi sùpyire wurugo ná cyire karigil'e. Kàshikwòŋwòŋni mpyi a sige

yapege nkemu bânni, ka ku u nûr'a cùunjo ke, ku mpyi a dijyeni sùpyire pyi na ti kuru nànjani yaa ti raa ku pèe.

¹⁵ Nye sige yapege nijcyiige nànjani sùpyir'à yaa ke, fành'à kan sige yapege shònwog'à, ka ku u múnna le uru nànjani i, bà u si mpyi s'a yu, mpiimu ká ncyé si u pèe ke, u u pire bò mē.

¹⁶ Ka ku u fànha cyàn sùpyire puni na, bà fyè si mpyi si bwòn pi shin maha shin kàniye cyēge, lire nje mē u byaani na mē, shinbilere bàra shimbwo na, yaarafoo bàra yaara baafoo na, biliwe bàra shinji u nje u nje biliwe mē.

¹⁷ Sùpya mpyi na si n-jà zhwo pyi, lire nje mē mà pèemē pyi, ná nke sige yapege fyēni nje urufoo na mē. Uru fyēni u nje sige yapege mēge, lire nje mē tōrompe pu sí n-bê ná ku mēge e ke.

¹⁸ Nde na nje yákilifee kyaa. Tōrompe pu sí n-bê na sige yapege mēge n̄wòh'i ke, shinji u nje yákilifoo ke, urufoo u puru n̄wòhe cya a cē. Sùpya mēge ku nje ku ki. Kuru ku nje nkwwu baani ná beetaanre ná baani (666).

14

Mpabilini ná l'à mpiimu n̄n̄jo wwú ke

¹ Lire kántugo ka mii i wí mà Mpabilini nijyereni n̄ya Siyón n̄an̄ke n̄un̄'i. Shiin kampwòhii nkwwu ná beeshuunni ná sicyēere (144.000) mpyi ná l'e. Mpabilini mēge ná li Tunj mēge mpyi a sémē pire shiimbii byahigii na.

² Ka mii i mejwuu lógo l'à fworo n̄nyini i mu à jwo lufoomò tūnmò, maa mpyi mu à jwo kiletinne. Li mú mpyi mu à jwo pii pi n̄ye na nkònnii bwūun.

³ Pi mpyi Kile saanre yatēnn̄ke ná nyii yaayi sicyēereni ná kacwònr̄ibii yyaha yyéere na mē n̄v̄on̄n̄o cēe. Pire shiin kampwòhii nk̄uu ná beeshuunni ná sicyēereni n̄n̄jo Kile à wwú dijyeni i ke, pire baare e, sùpya mpyi na si n-jà lire mēni taanna mē.

⁴ Tire sùpyire nje a mpyi a n̄en'a tiye n̄wòhò ná cibahani i mē. Ti nje a mpyi a ceewe shi cē mē. Tire mpyi maha ntaha Mpabilini fye e li tasheyi puni i. Tire n̄nyini y'à wwú yyecyiige na sùpyire shwòhòl'e, maa ti pyi Kile ná Mpabilini wuu.

⁵ Ti nje a sii na fini mē, ncēēge cyaga nje ti na mē.

Kile mèlèkēbii taanren̄i kani

⁶ Lire kántugo ka mii i Kile mèlèkēni wabere nintorowo n̄ya fo n̄nyini i. Jwumpe Nintanmpe pu nje tērigii puni wumpe ke, puru mpyi u à njwun̄i mē na sùpyire pun'à. U mpyi a yaa u a pu yu kirigii puni ná t̄l̄uyi puni ná shēenre puni jwufēebii ná supyishini pun'à.

⁷ Ka u u wá na yu fànha na: «Yii a fyáge Kile na, yii raa u kêre, naha na ye tēn'à n̄o u dijyē sùpyire yibe ti kapyiinkii na. Uru u à n̄nyini ná nj̄n̄ke ná suumpe l̄wòhe ná l̄ubil̄ibii dá ke, yii a u pèe.»

⁸ Kile mèlèkē shònwu mpyi a pa nijcyiini kántugo maa n̄ko: «K'à jya! Kànbwòhe Babilònni à jya! Kuru k'à ku ēezen sinmpe kan supyishini puni u a bya. Lire n̄wòhe ku nje, k'à supyishini puni pyi u à jacwòre pyi ku fiige.»

⁹ Nje Kile mèlèkē tanrewu mpyi a pa mpii shuunni kántugo, maa n̄ko fànha na: «Shin maha shin ká nke sige yapege ná ku nànjani pèe, ka ku fyēni si bwòn u byaani, lire nje mē u cyēge na ke,

¹⁰ urufoo sí ēezen̄ni sinmpe nintanhampe bya. Puru pu nje Kile l̄uyirini. Yyefuge sí n̄o u na nage ná nk̄irigini cye kurugo, Kile mèlèkēbii ná Mpabilini nyii na.

¹¹ Nage e u sí n-pyi ke, kuru si n-sii n-fūgo mē. Mpii pi à sige yapege ná ku nànjani pèe, ku mēge fyēni sí nje pi na ke, pilaga bàra can̄na na, n̄om̄o si n-pyi pir'à mē.»

¹² Lire e ke mpii pi nje Kile wuubii, maa u ton̄i kurigii n̄aare maa ntaha Yesu fye e ke, pir'à yaa pi kyaage kwú piye e.

¹³ Lire kántugo ka mii i mejwuu lógo n̄nyini i na: «Yi sémē na mà l̄wò numē na, sùpyire ti sí n-kwú si ti yaha Kafoon̄i wwōn̄ēge e ke, tire wuun'à n̄wò.» Kile Munaani à jwo: «Sée wí, tire si n̄ò ti báarawage na, naha na ye Kile si funn̄o wwò ti báaran̄i nj̄cēnn̄i na mē.»

Kile l̄uyirini l'à tàanna ná s̄umakwōngigil'e ke

¹⁴ Nje ka mii i n̄r'a wí mà nahan̄ke ká n̄vyinge n̄ya, wà mpyi a tēen ku na mu à jwo sùpya. Sēen n̄un̄ton̄o mpyi urufoo nj̄n̄ke na, k̄ònn̄a n̄intan sí nje u cyēge e.

¹⁵ Ka Kile mèlèkēni wabere si fworo Kile n̄aarebage e, maa jwo fànha na ná nahan̄ke n̄n̄ji wun̄i i na: «N̄n̄ke s̄uman̄i tēekwōnn̄i à n̄o, s̄uman̄i pun'à n̄o, ma k̄ònn̄an̄i l̄wò ma a u kwūun.»

¹⁶ Nje u mpyi a tēen nahan̄ke n̄un̄'i ke, ka uru si u k̄ònn̄an̄i l̄wò, maa nj̄n̄ke s̄uman̄i kwòn.

¹⁷ Lire kántugo ka Kile mèlèkēni wabere si fworo Kile n̄aarebage e n̄nyini na, k̄ònn̄a n̄wòtanga wu na mpyi uru cye e mú.

¹⁸ Ka Kile mèlèkēni wabere si fworo s̄ar̄ayi tawwuge e, uru u nje nage n̄n̄jo na. Ka u u k̄ònn̄an̄i j̄fo pyi: «N̄n̄ke ēezen̄n̄i à n̄o, u kwòn ná ma k̄ònn̄an̄i i.»

¹⁹ Ka Kile mèlekeni si u kònnanji lwó, maa jìnjeke ɛɛɛɛɛɛni kwòn mà wà ɛɛɛɛɛ lwòhe tawwuge wyige e. Kuru ku jye Kile lùyirini.

²⁰ Ka pi i ɛɛɛɛɛɛni fwòɔɔ kuru wyige e kànhe kàntugo. Mà pi yaha pi i u fwòɔɔni, sìshang'à fwoɔ wyige e mà dùg'a nò shònyi jwòyi na, maa fwu a kàre sumare kampwoo ná ñkwuu baani (1.600*) jìnjeke na.

15

Kile mèlekebii baashuunninji ná yefuyi nizanpyi kani

¹ Lire kàntugo mii à nùr'a kakyanhala kacyeele nimbwoo nya nìnyini i: Kile mèlekebii baashuunni mpyi ná yefugo kuuyo baashuunni i piye cye e. Yefuyi nizanpyi yi mpyi yire, Kile lùyirini sí jùɔ kuu yire na.

² Lire kàntugo ka mii i cyage kà nya suumpe lwòhe fiige, ku mpyi na jì dùba fiige, maa mpyi mu à jwo na k'à wùrugo k'e. Mpii pi à pyi javee sige yapege na ke, mii à pire nya pi à yyéere suumpe lwòhe cyage e. Pire jye a mpyi a sige yapege ná ku nànjani pèe mɛ, tɔrɔmpe pu sí n-bɛ ná ku mɛge jwòhe e ke, pi à cyé uru fyèni na piye na. Ñkònnibii Kile mpyi a kan pi á ke, pire mpyi pi cye e.

³ Pi mpyi na Kile báarapyinji Musa mɛɛni ná Mpabilini mɛɛni cêe na:

«Kafoonji Kile, Sinji Punifoo!

Mu kapyiinji na jye kabwòhii ná kakyanhala.

Supyishinji puni Saanji,

mu kapyiinji pun'à tii,

maa mpyi sèe!

⁴ Kafoonji, jofoo u jye u sì n-fyá mu yyaha na mà ye?

Jofoo u jye u sì mu pèe mà ye?

Mu kanni u jye nìncennji.

Supyishinji puni sí n-pa nìnkure sín mu á,

jaha na ye mu katiigii nimpyiinji k'il'à finin'a cyèe pi na.»

⁵ Lire kàntugo ka mii i tunmbyaare cyage nya k'à múgo nìnyini i Kilejaarebage e.

⁶ Yefuyi baashuunninji mpyi Kile mèlekebii baashuunninji mpiimu cye e ke, ka pire si fwoɔ Kilejaarebage e. Váanvynweeweere mpyi pi à le. Sɛɛniji váanmɛɛnye mpyi pi à tég'a piye bínni ntùnyi i.

⁷ Nyii yaayi sicyɛɛɛɛni i, ka kà nìnkini si sɛɛn ñkunahii baashuunni kan Kile mèlekebii baashuunninji'a. Kilenji u jye nyii na fo tɛekwombaa ke, cyi mpyi a jì uru lùyirini na.

⁸ Lire tɛni i, ka Kilejaarebage si jì nànguruge na, lir'à li cyèe na Kile sínampe ná u fànhafente na jye kuru cyage e. Kile mèlekebii baashuunninji mpyi a pa ná yefuyi baashuunninji njemu i ke, sùpya mpyi na si n-jà n-jyè Kilejaarebage e ná yire jye a tóro mɛ.

16

Ñkunahigii baashuunninji cyi jye na Kile lùyirini kyaa yu ke

¹ Lire kàntugo ka mii i mɛjwuú lógo fànhà na Kilejaarebage e, li i ñko Kile mèlekebii baashuunninji'a na: «Kile lùyirini na jye ñkunahigii baashuunninji jcyiimu i ke, yii sà cyi sùguro jìnjeke na.»

² Jye ka Kile mèlekeni nìncyiinji si sà u ñkunaani sùguro jìnjeke na. Lir'à pyi ke, sige yapege fyèni mpyi mpiimu na, pi sí i ku nànjani pèe ke, ka nòwapiye si fwoɔ pire na.

³ Ka Kile mèlekeni shònwunji si sà u ñkunaani sùgoro suumpe lwòhe e, ka lwòhe si ñkɛɛɛɛni'a pyi mu à jwo supyikwugo sìshan. Nyii yaayi yi mpyi k'e ke, ka yire puni si ñkwù.

⁴ Ka Kile mèlekeni tanrewunji si sà u ñkunaani sùgoro banji lwòhe ná lùbilibil'e, ka yire puni si ñkɛɛɛɛni'a pyi sìshan.

⁵ Kile mèlekeni u jye lwòhe jùɔ na ke, ka mii i uru nya u à jwo: «Mu u jye nìncennji, mu u jye, ná mu mpyi ke, mu à tii, jaha na ye amuni mu jye na yoge kwùun.

⁶ Pi à mu shiinbii ná mu túnntunmpii sìshange wu, ka mu u sìshange kan pi a byii, pi ná lir'à yaa.»

⁷ Lire kàntugo ka mii i mɛjwuú lógo sàrayi tawwuge e na: «Sɛɛni na, Kafoonji Kile, Sinji Punifoo, mu yoge kwònnjkanin'a tii.»

⁸ Ka Kile mèlekeni sicyɛrewunji si u ñkunaani sùgoro cannyanyiini jùn'i, bà li kafuge si mpyi si mpèe s'a sùpyire sùuge na fiige mɛ.

⁹ Kuru kafug'à sùpyire sùugo sèl'e. Ka pi i wá na Kile mɛge kɛɛge, uru cye e cyire yefuge karigii jye. Pi jye a jɛn'a pi toronkanni kɛɛɛni si u pèe mɛ.

* **14:20** Ku laag'à culumetirii ñkwuu taanre (300) kwò.

¹⁰ Ka Kile mèlekeni kan̄kuro wuñi si u ñkunaani sùgoro sige yapege saanre yatēnn̄ke e. Ku mpyi na ku saanre pyi cyeyi ñjemu ñũño na ke, ka numpini si jyē yire puni i, ka sùpyire si wá na ti ñjirigii n̄ni yyefuge cye e.

¹¹ Yyefuge ná n̄wapiyi kurugo, ka pi i wá na ñĩnyĩni Kileni mege kēēge, ñka pi ñye a pi toron̄kanni kēēn̄ge m̄e.

¹² Ka Kile mèlekeni baani wuñi si u ñkunaani sùgoro Efirati bañi i, ka bañi lw̄ohe si waha maa tatorogo kan saanbil'á, pire mpyi a yiri can̄ñafyinmpe e.

¹³ Lire k̄antugo ka mii i m̄unapegii taanre ñya nt̄asēen fiige, là à fworu ww̄òlyege ñw̄oge e, ka là si fworu sige yapege ñw̄oge e, ka là sí fworu t̄unt̄un̄ni kafiniviniñi ñw̄oge e.

¹⁴ J̄inahii pi mpyi cyire m̄unahigii, cyi maha kakyanhala karigii pyi. Cyi sí n-shà ñinyeñi saanbii puni bínni, bà pi si mpyi si k̄ashige kw̄on̄ Kile Sinji Punifoo can̄mbw̄ohe e m̄e.

¹⁵ Kafoon̄i à jwo: «Lógo, mii sí n-pa mu à jwo n̄an̄kaawa. Ngemu u à kw̄oro ñyii na, maa mpyi u ñye a u v̄aanȳi ww̄u sùpyire ti kw̄d' t'a u silege cyeyi ñaa m̄e, urufoo wuun'á ñw̄o.»

¹⁶ Ñye ka j̄inahii si sà saanbii bínni cyage k'e, pi maha kuru mege pyi Eburubii sh̄eenre e: «Arimagedon' ».

¹⁷ Ñye ka Kile mèlekeni baash̄onwuñi si u ñkunaani sùgoro kafēēge e. Ka mejwu u si fworu Kileñaarebage e saanre yatēnn̄ke e na: «Y'á kw̄d num̄e.»

¹⁸ Ka kileñini ná t̄unmpe ná kiletinni si mpyi, ka ñĩn̄ke si ñcyēēn̄ne s̄el'e. Mà lw̄ó sùpyire ñye ñĩn̄ke na ke, ku mpyi na saha ñcyēēn̄ne lire cyēēn̄neñkanni na m̄e.

¹⁹ Ka Babil̄onni k̄anbw̄ohe si jya mà pyi taanre. Ka k̄irigii puni k̄anyi si ñcw̄o. Kile fun̄ño ñye a ww̄d kuru k̄anbw̄ohe na m̄e, maa u l̄uyirini t̄irige ku sh̄iinbii ñun'í, lire li ñye mu à jwo u à ērēzen sintanhampe kan pi a bya.

²⁰ Kiripyēere ti mpyi suumpe lw̄ohe ñĩn̄ke e ke, ka tire puni si mp̄inni, wá saha ñye a ñanȳi saha c̄e m̄e.

²¹ Ka z̄anhafun̄ñcēēnyē nitabaaya si wá na ñcw̄o sùpyire ñun'í. Yi puni ñĩn̄kin ñĩn̄kin̄ni mpyi a d̄ũgo s̄ee s̄el'e. Ka sùpyire si wá na Kile mege kēēge kuru yyefuge mp̄eñi kurugo.

17

Fw̄orobacw̄oge kani

¹ Ñkunahigii baashuunn̄ni mpyi Kile m̄elēkēebii baashuunn̄ni mpiimu cye e ke, ka pire wá si file mii na, maa jwo: «Ta ma, fw̄orobacw̄oge ku ñye l̄ubwoyi ñw̄oge na ke, tun̄ñkanni na mii sí kuru kapegigii t̄un̄ ke, mii sí lire cyēē mu na.

² Ñinyeñi saanbil'á jacw̄ore pyi ná k'e, ka ñinyeñi sùpyire si ku ērēzen sinmpe bya a m̄ēē, lire li ñye pi à jacw̄ore pyi ku fiige.»

³ Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlekeni si ñk̄are ná mii i síwage e. Wani mii à ceen̄i wá ñya u à t̄ēen sige yapege ñinyega ñun'í. Kuru sige yapege mpyi ná ñumbogii baashuunni ná ñeñi ke e, Kile mekēgere jwumpe mpyi a s̄ēm̄e ku puni na.

⁴ V̄aanya longara wuyo ñinyeya ceen̄i mpyi a le, maa uye yaa ná s̄een̄i ná kafaare longara woore ná k̄oon̄ni longara wuñi i. S̄een̄i fun̄ñcwokwu u mpyi u cye e, jacw̄ore karigii cyi à n̄aar'a pi maa ñw̄óho ke, li mpyi a j̄i cyire na.

⁵ Mege k̄a mpyi a s̄ēm̄e u byaani na ñkem̄u ñw̄ohe k'á c̄ũgo ke, kuru mege ku ñye: «K̄anbw̄ohe Babil̄onni: jacw̄obii ná ñinyeñi katupw̄oh̄oyi pyifeebii ñun̄i.»

⁶ Mii à li ñya na ñge ceen̄i mpyi a bya mà m̄ēē Kile wuubii s̄ishange ná Yesu kani jwufeebii s̄ishange e.

Mii à u ñya ke, li mpyi a mii k̄akyanhala mà t̄oro.

⁷ Ñye ka Kile mèlekeni si mii pyi: «Naha na l'á mu k̄akyanhala yē? Ceen̄i u à t̄ēen sige yapege ñun'í ná ku ñye ná ñumbogii baashuunn̄ni ná ñeñkii k̄eñi i ke, mii sí lire ñw̄ohe jwo mu á.

⁸ Sige yapege mu à ñya ke, ku mpyi ñyii na, ñka ku saha ñye m̄e, ku sí n-pa fworu wyicugun̄ke e, si ñk̄are tapinnage e. Mà lw̄ó ñinyeñ'á dá ke, sùpyire ti ñye ti m̄eyi ñye a s̄ēm̄e sh̄ĩñi ñĩn̄kwombaan̄i tafeebii m̄eyi tasem̄ege e m̄e, sige yapege ñanȳi si n-p̄aa tire e. Yii li c̄e na t̄ēni l'e ku mpyi ñyii na, ñka ku saha ñye m̄e, ku sí n̄uru n-pa.

⁹ S̄ĩncyiimpe ná ȳakiliñi u à yaa u t̄ēg'a ñke cyage yyaha c̄e. Ñumbogii baashuunn̄ni na ñye ñanya baashuunni yire ñjemu ñun'í uru ceen̄'á t̄ēen ke.

¹⁰ Cyire ñumbogii na ñye saanlii baashuunni m̄u, kan̄kur'á cwo pire e, ñĩn̄kin na ñye wani, u san̄ñi s̄aha mpa m̄e. Nka uru k̄a mpa, u sí t̄ere nimbilere pyi kanna.

¹¹ Sige yapege ku mpyi ñyii na, ná ku saha ñye m̄e, kuru m̄u na ñye saan̄ñi wá, kuru ku sí pi fun̄ño baataanre, ñka ku na nt̄ore mp̄ii saanbii baashuunn̄ni i. Kuru na ñk̄ēge tapinnage e.

¹² Ñeñkii k̄eñi mu à ñya ke, cyire na ñye saanlii k̄e, pire s̄aha ñkw̄d a t̄ēen f̄an̄he na m̄e. Pire sí n-pa ñũñfente ta si t̄ere nimbilere kanna pyi ná ñke sige yapege e s̄ĩncyān.

* 16:16 Izirayeli sh̄iinbil'á k̄ashibwoyi kw̄on̄ kuru cyage e.

¹³ Sònnòre ninure ti jnye pire pun'á, pi sí pi fànhafente ná pi jùnjufente kan sige yapeg'á.

¹⁴ Pi sí Mpabilini tún, nka Mpabilini sí n-jà pi na, naha na ye lire li jnye kàfeebii puni Kafoonji ná saanbii puni Saanji. Mpii pi jnye ná l'e ke, pire Kile à ywere maa pi cwòonrò, ka pi i nkwoòro u kuni i.»

¹⁵ Ka Kile mèlèkenji si nùr'a mii pyi: «Lùbwoyi jwàge na mu à fwòrobacwonji nja u à tèen ke, yire na jye kiiiri ná supyikuruyo ná supyishi ninyahawa ná shenre.

¹⁶ Nèenjikii kenji mu à nja ke, cyire ná sige yapege sí fwòrobacwonji kyaa pen yiy'á. Yi sí u cyengaya wunji ná u cipyire wunji yaha, si nkyà u e, si u sanji súugo.

¹⁷ Yii li cè, Kile u à sònnòre le pi e pi i uru nyii wuuni pyi, pi i pi sònnòre pyi ninjin, pi i pi jùnjufente kan sige yapeg'á, fo Kile jwumpe ká fùnnò.

¹⁸ Kànbwohe ku jnye na njnke saanbii puni kènni ke, ceenji mu à nja ke, uru u jnye kure.»

18

Babilonni kànbwòh'à jya

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile mèlèkenji wabere nja u à yiri njnyinji i na ntiri. Nùnjufente mpyi u à sèl'e, u sinampe mpyi bènme njnke cyeyi puni i.

² Ka u u nkwoòro fànhà na: «K'à jya! Babilonni kànbwòh'à jya! K'à pyi nume jínabii tatèenge, maa mpyi múnapegigii puni ná màpènge sàncyenwòhòyi puni tanjwòhògo.

³ Lir'à pyi, naha na ye k'à supyishinji puni pyi pi à jacwòore pyi ku fige, ka lire si mpyi mu à jwo pi à ku èezen sinmpe bya. Njnke saanbil'à jacwòore pyi ná k'e, njnke cwòhòmpil'à pa mpyi kàmpyaafee ku pùcyage yaare cye kurugo.»

⁴ Nye ka mii i mejwuuni labere lógo njnyinji i na: «Mii shiinbii, yii fwooro Babilonni kànhe e, lire e kapegigii k'à pyi ke, yii nàzhan si n-pyi cyire e me. Amuni li mú jnye, yyefuyi yi si nò ku na ke, yii nàzhan si n-pyi yire e me.

⁵ Yii li cè na ku kapegigil'à binni cyiye e, mà dùg'a nò fo njnyinji na. Kile funnò jnye a wwò ku ntiimbaanji karigii na me.

⁶ Nde k'à pyi pi sanmpii na ke, yii lire fige pyi ku na. Yii ku nimpuyiini figii shuunni pyi ku na. K'à yaage nkemu kan yii à bya ke, nkemu fànhe k'à njyaha kuru woge na tooyo shuunni ke, yii kuru le ku byabya ceni i.

⁷ Bà k'à yasinayi ná nàfuunji tèg'a kuye pèe me, yii kyaage ná nàvunnje pyi ku nò ku na amuni, naha na ye k'à kuye pyi saancwo, na kuru jnye lenkwucwo me, na kuru si n-sli yamee sú me.

⁸ Lire kurugo, yyefuyi yi jnye ku mee na ke, yire yi jnye: kwùni ná yameeni ná katege. Yire sí nò ku na canja njnkin. Nage sí ku súugo, naha na ye Kafoonji Kile u jnye na yoge kwùun ku na ke, fànhe na jnye ur'e.»

⁹ Nye njnke saanbii pi à jacwòore pyi ná k'e, maa ku pùcyage longara yaayi ta ke, pire ká ku súugo súugo nanguruge nja, pi sí raa nkwoòro s'a yameeni súu sèe sèl'e.

¹⁰ Pi sí n-yyere tatòonge e, naha na ye pi sí raa fyáge ku yyefuge kà nkwoò nò pire na me, s'a nko: «Kànbwòhe Babilonni wuun'à kège! L'à kège! Nàmbaa kànhe! Yoge ku kwòon mu na, lire jnye a pyi kamòno me, tère nimbilere kanna.»

¹¹ Dinyenji cwòhòmpii mú sí raa nkwoòro s'a yameeni súu ku kurugo, mà li njnke pyi pi yapereyi saha jnye na shuu me. Yire yaayi yi jnye:

¹² Seennji ná wyérefyinni ná longara kafaare ná longara kóonji ná shire vāanpyi ná vāanpyeyi nisinanyi ná vāanntufagare longara woore ná nùguntanga cire ná ntāsuumji nkyaangil'à tèg'a yaayi njemu yaa ke, ná longara cir'à tèg'a yaayi njemu yaa ke, ná dānyenji wuyi ná tōonnte wuyi ná kafaayi longara wuy'à te mà pyi yaayi njemu ke,

¹³ ná cyangayaare nùguntanga woore ná lātikolonji ná miri nùguntanga sinmpe ná wusunaji ná èezen sinmpe ná sinmpe ná farini mbyimpe ná mōonji ná nūyi ná mpāabii ná shōnyi ná wōtoribii, ali bilibii mú.

¹⁴ Pi sí raa nko: «Yaayi mu mpyi a cya ke, yire pun'à fwooro mu cye e. Uru nàfuunji ná yire kakyanhala yaayi pun'à pinni mu na, mu saha si n-sli yi ta me.»

¹⁵ Cwòhòmpii pi à nàfuunji ta ku cye kurugo ke, pire sí laaga tōon ku na, ku yyefuge kà nkwoò nò pire na me. Pi sí raa mee súu s'a nkwoòro,

¹⁶ s'a nko: «Kànbwòhe wuun'à kège! L'à kège! Ku sí mpyi a yal'a jwò ná shire vāanpyi ná vāanpyeyi ná seennji ná kafaare longara woore ná kóonji longara wunji i. Yire puni y'à kège ame tère njnkin!»

¹⁷ Bakwooyi jùnjufeebii puni ná yi kùsheebii ná mpii pi jnye na báare yi e ke, ná shin maha shin u jnye na u jwolyinji taa suumpe lwòhe jun'i ke, pire pun'à pa yyere tatòonge e,

¹⁸ maa kànhe wii tasogoge e, maa jwo fànha na: «Kànha mpyi a sàa pèl'a nke kànbwòhe kwò me.»

¹⁹ Pi à cwōnre wu pi nùmbogigil'e, maa yameeni kwuuni wà, maa jwo: «Kànbwohe wuun'à kēge! L'à kēge! Ku longara yaayi yi mpyi a bakwooyi feebii puni pyi yaarafee ke, tere ninjin funj'i kur'à pinni.

²⁰ Nijyini, ta mǔgure ku njyanj kurugo! Kile wuubii ná Yesu túnntunmpii ná Kile túnntunmpii, yii a mǔgure mǔ, jaha na ye Kile à yogo kwàn ku na, maa yii njkoonj wwû ku na.»

²¹ Nye ka Kile mēlekenj wà si kafaabwōhō lwó mu à jwo tiraga, maa ku wà suumpe lwōhe e, maa jwo: «Ame Babilōnni kànbwōhe sí n-wà fànha na, wà saha si ku nya mē.

²² Nkōnnō ná meceenjurugō ná tūnmpire ná mpurugo mē saha si n-si n-lógo wani mē. Cyebaarapyi saha si nya wani mē, tiraga mē saha si n-fworo wani mē.

²³ Fùkina bēenme saha si n-fworo wani mē, tacwokwōngō ná ku poo jwumō saha si n-lógo wani mē, jaha na ye mu cwōhōmpii pi mpyi dijye shinbwoobii, mu sinjanma karigil'à dijye sùpyire puni wurugo.

²⁴ Mā bāra lire na, Kile túnntunmpii ná Kile wuubii ná sùpyire puni t'à bò njñke na ke, mu yyéire pire puni sishang'à nya.»

19

¹ Lire kántugo ka mii i tūmbwōhō lógo nijyini i, mu à jwo supyinyahara ti jye na yu, na: «Aleluya*! Zhwonj ná pēente ná sífente na jye wuu Kilenj á.

² U kapegigii tunjkanj na jye sēe, maa ntíi, jaha na ye fwōrobacwōge ku mpyi a dijye sùpyire pyi t'à tiye pwō kapegigii na ke, u à kuru tún. Kile báarapyiibii k'à bò ke, Kile à lire njkoonj wwû ku na.»

³ Ka pi i núr'a jwo: «Aleluya! Ku súugosuugo nanjuruge sí raa dūru tērigii puni i.»

⁴ Ka kacwōnribii benjaaga ná sicyēerenj ná nyii yaayi sicyēerenj si piye tīrig'a cyán, maa Kile nintēenji pēe u saanre yateenjke e na: «Amiina, Aleluya!»

Dánafeebii kurujk'à bégel'a yaha Mpabilini mē na mu à jwo tǎcwo

⁵ Nye ka mejwuu si fworo saanre yateenjke cyage e na: «Yii pi jye Kile báarapyiibii maa fyáge u na ke, shinpyēere bāra shinbwoobii ná, yii puni, yii a wuu Kilenj kēre.»

⁶ Ka mii i núr'a tūmbwōhō lógo mu à jwo shinnyahara, lire jye mē lufoomō, lire jye mē mu à jwo kile u à sēe fànha na na: «Wuu wuu Kafoonj Kile kēe, jaha na ye wuu Kafoonj Kile, Sinj Punifoo na jye u saanre e.

⁷ Wuu pyi funntange e, wuu raa mǔgure, wuu u pēene taha u na, jaha na ye Mpabilini cikwōn'r'à nō, li tǎcwonj mǔ à tēen li tēenl'e.

⁸ Kun'à kan u á, u vāanvyinweeweere nisinana le. Kile wuubii kapyiinjii nintiigii cyi jye tire vāanvyinre.»

⁹ Ka Kile mēlekenj si mii pyi: «Yi sēme “mpii pi à yyéire Mpabilini cikwōnre njyini na ke, pire wuun'à jwō.”» Maa núr'a mii pyi: «Kile yabilinj jwumpe pu jye mpe.»

¹⁰ Ka mii i njñkure sín u fere e si u pēe, njka u à mii pyi: «Ma hà li pyi mē, mii mǔ na jye Kile báarapyi mu à jwo mu ná ma cinmpyiibii pi jye na Yesu kyaa yu sùpyir'á ke. Kile mu à yaa mu u a mpēre.» Jwumpe pu jye na yu Yesu kyaa na ke, puru pu jye Kile túnntunmpii túnnture njñke.

Kirisita à pyi javoo sige yapege ná ku fyēnwōhōshiinbii na

¹¹ Ka mii i nijyini nya u à mǔgo, ka shōngō nivyinge si fworo. Sùpyanj u mpyi ku njñj'i ke, uru mege ku jye: «Nwōmēe ninjinfoonj ná sēenjfoonj». Ntīinj funjke e, u maha yoge kwūun maa sùpyire tūnni.

¹² U njyigii na njí na fiige, saanra njūntoyo nijnyahaya sí jye u njñke na. Mege kà mpyi a sēme u na, uru kanni baare e wà jye a kuru cē mē.

¹³ U mpyi a vāanntinmbwōhō le, ku puni mpyi sishan. U mege na jye: «Kile Jwumpe».

¹⁴ Nijyini kàshikwōnbbii kurujyi mpyi a taha u fye e shōnfyinyi njñj'i. Pi puni mpyi a shire vāanvyinweeweere le.

¹⁵ Kàshikwōnjwōtanga mpyi na fwore u jwōge e, si ntēge sùpyire bò. U sí raa pi kēenji ná tōonmbil'e. U sí Kile Sinj Punifoo lūyirini nimbwooni cyēe, bā pi maha ēzenpinjke fwōonj ēzen lwōhe tawwuge wyige e mē.

¹⁶ Mege kà mpyi a sēme u vāanntinjke ná u cyiini na na: «saanbii Saanji, kàfeebii Kafoonj».

¹⁷ Lire kántugo ka mii i Kile mēlekenj wà nya u à yyéire canjanyīini njñj'i, sanjyēenre ti jye na mpēeli fo nijyini i ke, maa jwo fànha na tire pun'á: «Yii a ma, yii pa bínni yii a Kile lyimbwooni sigili.

¹⁸ Yii pa saanbii ná kàshicyeyi njñufeebii ná kàshikwōnmpiyi ná shōnyi ná shōnfeempii ná sùpyire puni, bilibii ná mpii pi jye pi jye bilii mē, ná shinpyēere ná shinbwoobii kyaare kyá.»

* 19:1 Lire jwōhe ku jye: «Wuu Kile kēel»

¹⁹ Nye ka mii i sige yapege ná n̄n̄ke saanbii ná pi kàshicyeyi nya y'à b́nni si kàshige kwòn shanfyinge fèvooni ná u kàshicyege na.

²⁰ Ka pi i sige yapege cù mà bàra t̀̀ntuntun̄i kavinivinīni u mpyi maha kakyanhala karigii pyi sige yapege nyii na ke. Kuru sige yapege fyèni mpyi sùpyire ntemu na, ka ti i ku n̄n̄jan̄i pèe ke, cyire kakyanhala karigil'à pire wurugo. Ka sige yapege ná t̀̀ntuntun̄i kafinivinīni nyii wuubii si j̄cù a wà n̄k̄irigini nabwàhe e.

²¹ Kàshikwòn̄wòoge ku mpyi na fworo shanfyinge fèvooni j̄wòge e ke, ka u u pi sanmpii bò ná kur'e. Sāncyenre pun'à jò a tin pi kyaare e.

20

Sitaann̄i à pwò mà yee kampwoo pyi

¹ Lire kàntugo ka mii i Kile m̄lek̄en̄i wà j̄ya u à ȳiri n̄nyinīni i na nt̄iri, kacyewyicugun̄ke tirikyaanni ná yòr̄yò nitabaaya mpyi u cye e.

² Wwòlyege ku mpyi tèecyiini i, ná pi maha ku pyi j̄n̄abii n̄n̄jufoon̄i, lire j̄ye m̄e Sitaann̄i ke, ka pi i kuru cù a pwò fo yee kampwoo (1.000)

³ maa ku wà kacyewyicugun̄ke e, maa ku shwòhò, maa fyè bwòn ku j̄wòton̄ke na, bà li si mpyi, k'àha n̄uru s'a sùpyire wuruge j̄cyii yee kampwooni fun̄ke e m̄e. Cyire ká nt̄oro, k'à yaa ku yige ku tère nimbilere pyi.

⁴ Nye ka mii i saanra yat̄en̄ye nya. Mpii pi mpyi a t̄en̄ yì j̄un̄'i ke, fànhe mpyi a kan pir'à, pi a yoge kyáali. Mpii j̄umbogigii pi mpyi a kwòn Yesu kani j̄j̄wun̄i ná Kile j̄wumpe j̄j̄wun̄i kurugo ke, mii à pire m̄unahigii nya. Pi mpyi a j̄en'a sige yapege, lire j̄ye m̄e ku n̄n̄jan̄i pèe m̄e, pi m̄u mpyi a j̄ee fyèni u bwòn pire byahigii, lire j̄ye m̄e pire cyeyi na m̄e. Pire mpyi a j̄e, maa nt̄en̄ ná Kirisita e saanre e mà yee kampwoo pyi.

⁵ Shincyiibii pi j̄ye pire mà j̄e a fworo kwùni i. Kwùubii sanmpii j̄ye a j̄e mà ta yyeegii sàha f̄un̄jò kampwoo na m̄e.

⁶ Mpii pi à pyi n̄j̄cyiibil'e mà j̄e ke, pire wuun'à j̄wò, pi à pyi Kile wuu. Pi saha si kwùzh̄nwuu kwù m̄e. Pi si n-pyi Kile ná Kirisita sàragawuu, si nt̄en̄ ná Kirisita e saanre e si yee kampwoo pyi.

Fànha à ta Sitaann̄i na

⁷ Yee kampwooni (1.000) ká f̄un̄jò, Sitaann̄i sí n-yige u taton̄ke e.

⁸ U sí n-kàre si sà supyishinīni puni wurugo dij̄nyen̄i yyaha kurugo. Uru supyishinīni puni mege ku j̄ye Gogi ná Magogi*. U sí supyishinīni puni b́nni kàshige m̄ee na. Pir'à j̄yaha bà suumpe lwòhe j̄wòge nticyen̄ni j̄ye m̄e.

⁹ Mii mpyi a li j̄ya na pi à pa cyage puni shwò a ta, maa Kile wuubii cyage kwùulo, kuru ku j̄ye kànhe t̄ange woge. Mà pi yaha puru na, nage kà à ȳiri n̄nyinīni na mà pa pi puni súgo.

¹⁰ Nye Sitaann̄i u mpyi maha sùpyire wuruge ke, ka pi i uru cù, n̄k̄irigini na j̄ye kacyewyige nage n̄kemu i ke, maa u wà kur'e sige yapege ná t̀̀ntuntun̄i kafinivinīni kurugo. Pi si raa n̄kyaali wani pilaga bàra can̄ja na fo tèekwombaa.

Kile yoge nizan̄ke

¹¹ Nye ka mii i n̄ur'a saanre yat̄en̄n̄ke kà nimbwòhò nivyinge j̄ya, wà u à t̄en̄ k'e. Ka n̄nyinīni ná n̄n̄ke si f̄e a ȳiri u yyaha na, wà saha j̄ye a yì j̄ya m̄e.

¹² Mpii pi à kwù ke, ka mii i pire j̄ya, shinbwo bàra shinbilere na, pi puni mpyi a ȳyére saanre yat̄en̄n̄ke yyaha ȳyére. Ka sém̄ebii pii si múgo. Lire kàntugo ka wà si n̄ur'a múgo, sh̄ini n̄n̄kwombaan̄i tafeebii m̄eyi tasem̄ege ku mpyi ure. Ka Kile si kwùubii sàra a t̄aanna ná pi kapyīn̄kil'e j̄cyiimu cyi à sém̄e sém̄ebil'e ke.

¹³ Suumpe lwòhe mpyi a sùpyire ntemu lyi ke, k'à tire n̄ur̄un̄'a yige. Mpii pi à kwù mà kàre n̄n̄ke j̄wòhò shiibii cyage e ke, pire mú à fworo, ka shin maha shin si sàra mà t̄aanna ná u kapyīn̄kil'e.

¹⁴ Nye ka kwùni ná n̄n̄ke j̄wòhò shiibii cyage si wà kacyewyige nage e, kuru ku j̄ye kwùni shanwun̄i.

¹⁵ Shin maha shin u j̄ye u mege j̄ye a ta k'à sém̄e sh̄ini n̄n̄kwombaan̄i tafeebii m̄eyi tasem̄ege e m̄e, pire pun'à wà kacyewyige nage e.

21

Zheruzal̄mu kànhe niv̄on̄n̄ke kani

¹ Lire kàntugo ka mii i n̄nȳi niv̄on̄n̄o ná n̄n̄ke niv̄on̄n̄o j̄ya, j̄aha na ȳe n̄nyinīni n̄j̄nyen̄i ná n̄n̄ke n̄j̄nyen̄e mpyi a p̄inni, suumpe lwòhe mú sàha mpyi m̄e.

* **20:8** Gogi u mpyi Magogi kini j̄n̄jufoon̄i (Ezekiyl̄i 38-39). Uru u à pyi Izirayeli shiibii z̄amp̄en̄i nizan̄ni. Naha n̄ke cyage e, Sitaann̄i à mpiimu wurugo supyishinīni puni i ke, pire pi maha mpyi Gogi ná Magogi. Pire pi sí n-pa kàshige kwòn ná Kile shiibil'e dij̄nyen̄i can̄kwoge.

² Ka mii i Kile kàñhe nya, Zheruzalemu kàñhe nivàññke, k'à yîri Kile yyére nînyîni i na ntîri nîñke na. Ku mpyi a lége! a jwò mu à jwo tacwokwògo ku nyé na ñkèege ku poo yyére.

³ Ka mii i meɔjwuu nimbwoo lógo saanre yatéeññke cyage e na: «Yii lógo! Kile à u tatéeñge yaa sùpyire shwòhòl'e, u sí n-téen ná t'e, ti sí n-pyi u shiínbii, Kile yabílini sí n-pyi ná t'e, si mpyi ti Kileni.

⁴ U sí ti nyílwòhe puni cwûun. Kwù saha si n-pyi me, yameesuu mú si n-pyi me, meesuu si n-pyi me, kyaaga si n-pyi me, naha na ye yalyey'à tòro.»

⁵ Nge u à téen saanre yatéeññke e ke, ka uru si jwo: «Yii li cè, mii sí yaayi puni kèeññe n-pyi nivànyò nume.» Maa nùr'a jwo mii á: «Mpe jwumpe sème, naha na ye pu na nyé pyàa jwumò sée wumò!»

⁶ Maa nùr'a mii pyi: «L'à pyi a kwò. Mii u nyé Alifa ná Omega, tasiige ná takwòge. Byage na nyé ngemu na ke, lùbílíní lwòhe ku nyé na shìni sée wunji kaan ke, mii sí uru lwòhe kan urufoo u bya mana.

⁷ Ngemu ká mpyi javoo ke, mii sí yire kan urufol'á. Mii sí n-pyi urufoo Kileni, urufoo sí n-pyi mii pyàni.

⁸ Nka fyagarafeebii ná mpíi pi nyé pi nyé a dá mii na me, ná kapimpyiibii ná shinbuubii ná jacwoobii ná sinñkanfeebii ná kacyinzunmpii ná kafiniviniibii puni, pire nàzhanji u nyé ñkìriginji wyicugunke nage. Uru u nyé kwùni shònwuñi.»

⁹ Nyé ñkunahigii baashuunninji cyi mpyi a jñ kasanrage yyefuyi baashuunninji na ke, cyire mpyi Kile mèlekèebii baashuunninji ngemu cyé e ke, ka pire wà nínkin sí mpa mii pyi: «Pa naha, mii sí cìfòñni cyèe mu na, Mpabilini cwonji.»

¹⁰ Ka Kile Munaani si mii yige na lyempe e, ka Kile mèlekèni si ñkàre ná mii i jaña nintòngò jwun'i, Kile kàñhe ku nyé Zheruzalemu ke, maa kuru cyèe mii na. Ku mpyi na ntîri mà yîri nînyîni i Kile yyére.

¹¹ Kile sìnampe mpyi ku na mà ku pyi ku u jñ longara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire fiige. Tire maha jñ dùba fiige.

¹² Kàsògo nintòngò mpyi a kàñhe kwùlo. Tajyinjwògo ke ná shuunni mpyi ku na. Tajyinjwògo maha tajyinjwògo, Kile mèlekè nínkin mpyi kuru na. Izirayeli tùluyi ke ná shuunninji meyi mpyi a sème yire tajyinjwòyi na.

¹³ Tajyinjwògo taanre taanre mpyi kàmpañyi sicyeereni na: canñafyinmpe ná canñacwumpe ná suumò kùlo ná wòro kùlo.

¹⁴ Kàsòge mpyi a cyán kafaaya ke ná shuunni jwun'i, Mpabilini tùnntunmpii ke ná shuunninji meyi mpyi a sème yire kafaayi na.

¹⁵ Mèlekèni u mpyi a jwo ná mii i ke, súmasuma sèen kàbii mpyi uru cyé e, u tég'a kàñhe ná tajyinjwòyi ná kàsòge súma.

¹⁶ Kàñhe mpyi sicyeye sicyeere, sicyeyi puni mpyi a tàanna. U mpyi a kàñhe súma ná kàbiini i. Sicyaga maha sicyaga mpyi kàbiini sinnagii kampwòhii ke ná shuunni (12.000). Ku yyesanhampe ná ku yyeparampe ná ku yyerempe mpyi a taanna.

¹⁷ Lire kàntugo ka u u kàñhe kàsòge bilimpe súma, ka ku u bè kàsimeeni sinnagii ñkuu ná beeshuunni ná sicyeere (144) mà tàanna ná sùpyire sumare pyinjanni i.

¹⁸ Longara kafaare pi maha mpyi zasipe ke, tire ti mpyi a tég'a kàsòge faanra, maa sèenji yabílini tég'a kàñhe faanra, ku u jñ dùba fiige.

¹⁹ Kàsòge nintaani mpyi a cyán ná longara kafaayi shini puni i. Nintaani kafaage nîncyiige mege mpyi zasipe, shònwoge mege mpyi safiri, tanrawoge mege mpyi agati, sicyerewoge mege mpyi emerodi,

²⁰ kanjuro woge mege mpyi onikisi, baani woge mege mpyi sariduwane, baashònwoge mege mpyi kirizoliti, baatanrewoge mege mpyi berili, baacyerewoge mege mpyi topazi, ke woge mege mpyi kirizopirasi, ke ná nínkin woge mege mpyi iyasenti, ke ná shònwoge mege sí mpyi ametisiti.

²¹ Kàñhe tajyinjwòyi ke ná shuunninji bàrayi mpyi longara kòññi pyàa ke ná shuunni. Bàraga maha bàraga mpyi kòñbìle nínkin. Kàñhe tafabwòhe mpyi sèenji yabílini, maa jñ mu à jwo dùba.

²² Mii nyé a Kilejaarebaga nya kàñhe e me. Kafoonji Kile, Sinji Punifoo ná Mpabilini li mpyi kàñhe Kilejaarebaga.

²³ Bèenmpe kàmpaññke na, kàñhe kuro nyé a mpyi canñanyiini, lire nyé me yínke e me. Kile sìnampe mpyi ku bèenmpe, Mpabilini sí nyé ku fùkinanji.

²⁴ Nínke sùpyire sí raa jaare ku bèenmpe e, nínke saanbii sí n-nyè k'e ná pi bwompe e.

²⁵ Kàñhe tajyinjwòyi sí n-tò tènì là tufiige e me, naha na ye numpilage saha si n-wwò wani me.

²⁶ Supyishinji puni sí raa ma ná u pèente ná u njire yaay'e ku funñke e.

²⁷ Yajwəhəge kà tufiige si n-jiyè wani mɛ, shin maha shin u nɔyɛ na kapegigii pyi, lire nɔyɛ mɛ na fini ke, pire wà si n-jiyè wani mɛ. Mpabilini sɛmɛni u nɔyɛ shɛni nɛnkwombaanji tafeebii mɛyi tasemɛge ke, mpiimu mɛyi y'à sɛmɛ ur'e ke, pire kanni pi si n-jiyè wani.

22

¹ Lire kàntugo ka Kile mɛlɛkɛni si banji wà cyèe mii na. Uru lwəhe maha shɛni kaan. Ku mpyi na jɛ dɛba fiige na fwore Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛnɛke e,

² na fwu kànhɛ tafabwəhe e. Cige ku maha shɛni kaan ke, kuru mpyi banji kàmpañyi shuunnɛni na. Yyeeni i, ku maha se tooyo ke ná shuunni i. Yinɛ maha yinɛ, ku maha se, ku weyi maha sùpyire wyɛ pyi.

³ Lanaga si n-sii n-pyi mɛ. Kile ná Mpabilini saanre yatɛɛnɛke sí n-pyi kànhɛ e, Kile báarapyiibii sí raa u pɛre,

⁴ s'a u jaa pi jyiigii na, u mɛge sí n-sɛmɛ pi byahigii na.

⁵ Numpilage saha si n-wwə wani mɛ. Fùkina, lire nɔyɛ mɛ canɛke bɛɛnmpe kyaa saha si n-pyi pi na mɛ, naha na yɛ Kafoonji Kile yabilini sí bɛɛnmpe yige pi á. Pi sí n-pyi saanlii fo tɛekwombaa.

Yesu tɛpan'à byanhara

⁶ Lire kàntugo ka Kile mɛlɛkɛni si mii pyi: «Jwumpe mu à lógo ke, puru puni na nɔyɛ sɛɛ, wà sí n-jà n-dá pu na. Kafoonji Kile u maha u jwumpe leni u tũntunmpii jwəyi i pi i yu u Munaani cye kurugo ke, ur'à u mɛlɛkɛni tun, karigii cyi à yaa cyi pyi nɔyɛ ke, u pa cyire cyèe u báarapyiibii na.»

⁷ Yesu à jwo: «Nɔyɛ mii sí n-pa. Jwumpe p'à sɛmɛ nge sɛmɛni i karigii nimpaanɛkii kyaa na ke, ngemu u nɔyɛ na pu kuni naare ke, urufoo wuun'à jwə.»

⁸ Mii Yuhana à nɔyɛ karigii lógo, maa cyi nɔyɛ. Mii à cyi lógo maa cyi nɔyɛ ke, Kile mɛlɛkɛni u à cyi cyèe mii na ke, ka mii i nɛnkure sín u fere e si u pɛe.

⁹ Ka u u mii pyi: «Ma hà li pyi mɛ! Mii na nɔyɛ báarapyi, mu ná tũntunmpii sanmpii mu cɛmɛpyiibii fiige, mà bàra mpii pi nɔyɛ na nge sɛmɛni jwumpe kurigii naare ke. Kile mu à yaa mu u a mpɛre.»

¹⁰ Maa núr'a mii pyi: «Karigii cyi sí n-pa n-pyi ná cyi à sɛmɛ nge sɛmɛni i ke, ma hà cyi nɔwəhə mɛ, naha na yɛ cyi tɛɛpyiin'à byanhara.

¹¹ Nge u nɔyɛ u tii mɛ, u yyaha le ntiimbaanji i, nge u nɔyɛ na kənwəhəyi pyi ke, u yyaha le u a kənwəhəyi pyi. Nge u à tii ke, u yyaha le u a katiigii pyi, nge u à fininɛ ke, u yyaha le u a fɛnɛmɛ karigii pyi.»

¹² Yesu à jwo: «Lógo, li saha si mɛ mɛ, mii sí n-pa. Sùpyire sàranji na nɔyɛ mii cye e, mii sí n-pa shin maha shin sàra si ntàanna ná u kapyiin'kil'e.

¹³ Mii u nɔyɛ Alifa ná Omega, nɛnɔyɛni ná nizannji, tasiige ná takwəge.»

¹⁴ Mpaii pi à pi vaañyi jyè ke, pire wuun'à jwə, naha kurugo yɛ kun'à múgo pi á pi jyè kànhɛ tajjɛnwəyi i, cige ku nɔyɛ na shɛni kaan ke, pi i kuru yasɛere lyi.

¹⁵ Nka kənwəhəyi pyifeebii ná sinnkanfeebii ná jacwoobii ná shinbuubii ná kacynzunmpii ná kafinar'à táan mpiimu á pi mú si i fini ke, pire sí n-kwôro kànhɛ kàntugo.

¹⁶ «Mii Yesu à na mɛlɛkɛni tun u pa nɔyɛ karigii puni cyèe yii dānafeebii kurunyi na. Saanji Dawuda tɛluge shin u nɔyɛ mii. Nyɛmugo woni li maha jɛ ke, mii wi.»

¹⁷ Kile Munaani ná cɛfənnj'à jwo: «Ta ma!» Ngemu u à mpe jwumpe lógo ke, urufoo u jwo: «Ta ma!»

Byage na nɔyɛ ngemu na ke, urufoo u a ma. Lwəhe ku nɔyɛ na shɛni sɛɛ wunji kaan ke, kuru lage na nɔyɛ ngemu na ke, urufoo u kà kwó a bya mana.

¹⁸ Shin maha shin u à nge sɛmɛni jwumpe lógo mà yyaha tii ná karigii nimpānkil'e ke, mii si yi jwo n-waha pir'á, ngemu ká pà bàra pu na ke, yyefuyi kyaa l'à jwo nge sɛmɛni i ke, Kile si yire bàra urufoo woge na.

¹⁹ Sùpya ká là yige nge sɛmɛni jwumpe e, shɛni cige yasɛere ná Kile kànhɛ kyaa l'à jwo u e ke, Kile si urufoo nàzhan yige yire e.

²⁰ Ngemu u à li cyèe na nɔyɛ karigii na nɔyɛ sɛɛ ke, ur'à jwo: «Sɛɛni na, nɔyɛ mii sí n-pa.» Amiina! Ta ma, Kafoonji Yesu.

²¹ Kafoonji Yesu u jwə yii puni na, u u jwó le yii á!